¶ Incipit liber qnq; p̄dicabiliũ Porphyrij.

Cum ſit neceſſarium griſaori ⁊ ad eã q̄ eſt apđ Ari. p̄dicamētoꝝ doctrinã noſce: qd ſit gen⁹: qd differētia: qd ſpēs: qd ꝓpriũ: ⁊ qd accidēs: ⁊ ad diffõnũ aſſignationem: ⁊ oĩa ad ea q̄ de diuiſiōe ⁊ demõſtratiōe ſunt vtilia exiſtēte iſtaꝝ rerũ ſpeculatione cōpēdioſã tibi traditionē faciēs tentabo breuiter velut itroductiōis mō ea q̄ ab antiqs dicta ſunt aggredi altiorib⁹ qõnib⁹ abſtinēs: ſimpliciores ꝟo mediocriter cõiectās. Moꝝ de generib⁹ ⁊ ſpecieb⁹: illud qdē ſiue ſubſiſtāt: ſiue in ſolis nudis intellectib⁹ poſita ſint: ⁊ ſiue ſubſiſtētia corꝑalia an icorꝑalia: ⁊ vtrũ ſepata a ſenſibilib⁹ an inſenſibilibus poſita: ⁊ circa hec ꝯſiſtētia dicere recuſabo. Altiſſimũ.n. negociũ eſt h⁹ ⁊ maioris egēs inqſitiōis. illđ ꝟo quēadmodũ de ipſis ac de ꝓpoſitis magis logice antiqui tractauerunt: ⁊ horũ maxime peripatetici tibi nec tentabo monſtrare. Caplm. I.

Intentio in hac dictiōe ē explanatio ei⁹ qđ ꝯtinet liber porphyrij in introductione ad ſciētiã rõnalē cũ currit ꝯſuetudo vt apiant̄ libri logice in eo. ¶ D. q̄ ꝓceſſio in ſcia qd ē gen⁹: qd dr̄ia: qd ſpēs: qd ꝓpriũ: ⁊ qd accñs ē nec̄ia i diſciplina libri p̄dicamētoꝝ Ari. ¶ Et ipſa ēt vtilis ē in ꝯpōne diffõnũ: ⁊ in diuiſiōe ⁊ in demõſtratiōe. ¶ Et. d. illud iđ q2 diffõnes cõponunt̄ ex gñib⁹ ⁊ differētijs: ⁊ diuiſio qdē ē generꝝ p dr̄ias ⁊ ōmſatiōes. Propõnũ ꝑres ſũt hec p̄dicamēta qnq;. ¶ D. ⁊ poſtq̄ hoc vidi vt ponā librꝝ abbreuiatũ in quo ꝯpilabo ſciaꝫ q̄ ē apud antiquos de his reb⁹ ſub breuitate ſ3 modũ intētionũ p̄ter qđ itēdã ad q̄ſita nõ logicalia: q̄ ſũt in his rebus ſic̄ eſt inqſitio de gñib⁹: ⁊ ſpēb⁹ vtrũ ſint iuēta ex̄ intellectũ: ſic̄ ipſa ſũt in intellectu: aut iuētio ipſoꝝ ſit in intellectu tm̄. Et ſi ſint iuēta ex̄ intellectũ ſic̄ ipſa ſũt in ipſo: q̄ inētio ſit eoꝝ iuētio vtrũ ſint corꝑa vel nõ corpora: ⁊ ſi nõ ſunt corꝑa vtrũ ſint ſepata an nõ ſepata. S3 inqſitio ex his reb⁹ ē ex eo qđ ē iuētũ ex ꝑte q̄ i ꝑa ſunt logicalia: ⁊ rememorabor ex hoc ꝓprie inter id rememoratiōe ſm ꝯſuetudinē ꝑipateticoꝝ. Ca. II

Videt̄ aũt neq; gen⁹ neq; ſpēs ſimplr̄ dici. Gen⁹.n. dr̄ ⁊ aliquoꝝ quodãmō ſe h̄ntiũ ad vnũ aliqđ ⁊ ad ſeiuicē collectio: ſm quã ſignificationē romanoꝝ dr̄ gen⁹ ab vni⁹.ſ. habitudine. Dico āt romuli ⁊ mltitudinis h̄ntiũ aliquo mō adiuicē eã q̄ ab illo eſt cognationē ſm diſtinctionē ab alijs gñibus dictã. Dr̄ āt alit̄ rurſus gen⁹ qđ ē vniuſcuiuſq; generatiōis p̄icipiũ: vel ab eo q genuit: vel ab eo loco in quo qs genit⁹ ē: ſic.n. oreſtē qdē3 dicim⁹ a Tantalo gen⁹ h̄re. Hyllũ āt ab Hercule: ⁊ rurſus Pindaꝝ thebanũ eē genere. Platonē ꝟo athenienſem. Et.n. p̄ria principiũ ē vniuſcuiuſq; gnõnis: quēadmodũ ⁊ pater. Hec aũt vr̄ ꝓpria eē ſignificatio gn̄is. Romani.n. dr̄r q ex gnē dſcēdũt Romuli. ⁊ Cecropide q ex gnē dſcēdũt Cecropis ⁊ eoꝝ ꝓximi. Et qdē p̄i⁹ appellatũ eſt genus vniuſcuiuſq; gnõnis principiũ: dehinc etiã multitudo eoꝝ q ſunt ab vno p̄icipio vt a Romulo. Nãq3 qđ definientes ⁊ ab alijs ſepantes dicebam⁹ oēm illã collectionē eē Romanoꝝ gen⁹. Alit̄ āt rurſus dr̄ gen⁹ cui ſupponit̄ ſpēs ad hoꝝ fortaſſe ſilitudinē dictũ ē. Et.n. principiũ qđdã eſt h⁹ gen⁹ eaꝝ q̄ ſub ipſo ſunt ſpēꝝ. vr̄ āt multitudinē ꝯtinere oiũ q ſub eo ſunt ſpēꝝ. Tripl̄r igit̄ cũ gen⁹ dicat̄ de tertio apud ph̄os ſmo ē. qđ ēt deſcribētes aſſignauerũt dicētes: gen⁹ eē qđ de plurib⁹ differētib⁹ ſpē in eo qđ qd ſit p̄dicatur: vt aĩal. Eoꝝ.n. q̄ p̄dicāt̄: alia qdē đ vno dr̄r ſolo: ſic̄ idiuidua ſũt: ſic̄ So. ⁊ h h̄ ⁊ h. Alia de plurib⁹ quēadmodũ gn̄a ⁊ ſpēs ⁊ dr̄ia ⁊ ꝓpria ⁊ accñtia cõiter: ſ3 nõ ꝓprie alicui. Eſt āt gen⁹ vt aĩal: ſpēs ꝟo vt hõ: dr̄ia vt rõnale: ꝓpriũ vt riſibile: accñs vt albũ nigrũ ſedere: ab his igit̄ q̄ de vno p̄dicat̄ differũt gn̄a: eo q̄ de plurib⁹ p̄dicant̄: ab his ꝟo q̄ de plurib⁹ p̄dicant̄ differt gen⁹: a ſpēb⁹ qdē primũ: qm̄ ſpēs ⁊ ſi de plurib⁹ p̄dicant̄: nõ tñ de differētib⁹ ſpē: ſ3 nuõ ſolum: hõ.n. cũ3 ſit ſpēs de So. ⁊ de Plato. p̄dicat̄ que nõ ſpecie a ſeiuicē differũt: ſ3 nuõ ſolũ. Aĩal ꝟo cũ ſit gen⁹ de hoīe equo ⁊ boue p̄dicat̄ q̄ differũt a ſeiuicē ſpecie nõ nuõ ſolũ. A ꝓprio ꝟo differt gen⁹: qm̄ ꝓpriũ de vna ſola ſpecie cui⁹ eſt ꝓpriũ p̄dicat̄: ⁊ de his q̄ ſub vna ſpecie ſunt indiuiduis: quēadmodũ de hoīe riſibile ſolo: ⁊ de p̄ticularib⁹ hoibus. Gen⁹ aũt nõ de vna ſpecie p̄dicat̄: ſ3 de plurib⁹ ⁊ differētib⁹. A dr̄ia ēt ⁊ ab his q̄ cõiter ſunt accñtia differt gen⁹: qm̄ ⁊ ſi de plurib⁹ ⁊ differētib⁹ ſpecie dr̄ia ⁊ cõiter accidētia p̄dicent̄: nõ tñ in eo qđ qd ſit dicim⁹ p̄dicari: ſ3 poti⁹ in q̄le: interrogātib⁹.n. q̄le qd eſt hõ dicim⁹ q̄ rõnalis: ⁊ q̄lis eſt coru⁹ dicimus

ꝙ niger eſt. Eſt aũt rõnale dr̃ia: nigrũ ꝟo accidẽs. Qñ ãt qd eſt hõ īterrogaꝛ: aial rñdemus: eſt aũt gen⁹ hoīs aial. Quare de pluribus ꝑdicari diuidit gen⁹ ab his q̃ vno ſolo dñr ſicꝫ idiuidua. de differẽtib⁹ ꝟo ſpẽ ſeparat gen⁹ ab his q̃ ſicꝫ ſpẽs ꝑdicanꝛ vel ſicꝫ propria. In eo aũt qð qd ſit ꝑdicari diuidit ipſꝫ a drĩijs: ꝛ cõiter accñtib⁹ q̃ nõ in eo qð qd ẽ ꝑdicanꝛ: ſꝫ magis in eo qð q̃le qd vl̃ q̃uõ ſe hꝫ. Nihil igr̃ nꝫ ſupfluũ nꝫ min⁹ ꝯtinet gn̄is dicta deſcriptio intellect⁹. Cap. II.

DIxit. Et gen⁹ ꝛ ſpẽs nõ dñr ſilr̃ de ītẽtiõe vna. Cũ gen⁹ dr̃ ſupra de tribus ītẽtiõib⁹. Quaꝝ vna ẽ ꝯgregatio vel ꝓportio relata patrũ: ſicꝫ dr̃ gen⁹ arabuꝫ ꝛ gen⁹ adã ꝑꝑ ꝯparationẽ ipſoꝝ ad iarabã ꝛ ad adã. ¶ Et 2ª ẽ pn̄ᵐ gñõnis: pr̃. ſ. aut ꝛ loc⁹: ꝛ de his nõ agiꝛ: ſicꝫ dr̃ adhin eẽ gen⁹ hoīum: ꝛ hiſpaniã eẽ gen⁹ hiſpanoꝝ. ¶ Et 3ª ẽ de q̃ agiꝛ in hac arte: ꝛ illa ẽ cui ſubijciꝛ ſpẽs: ꝛ trãſtulerũt qdã huic ītẽtiõi nomẽ gn̄is famoſiores hui⁹ artis ꝑꝑ ꝯparationẽ ipſoꝝ ad illas duas ītẽtiões notas apð vulg⁹: qm̃ illð gen⁹ ẽ propriũ ſpẽb⁹ q̃ ſũt ſ b eo: ſicꝫ ꝯprehẽdit gen⁹ relatũ ad patrẽ vnũ multitudinẽ q̃ ẽ ſub eo. ¶ D. ꝛ hãc intẽtionẽ tertiã q̃ ẽ illa de q̃ h dr̃. ſignificauerũt ãtiq ꝑ h qð dixerũt ꝙ gen⁹ ꝑdicaꝛ de multis drĩijs in ſpẽ ex via qd ẽ. ſicꝫ aial ꝑdicaꝛ de equo aſino: ꝛ hoīe ex via qd ẽ vniuſq̃q3 ipſoꝝ. i. rñdeꝛ de vnoq̃q3 ipſoꝝ ad q̃õnẽ factã ꝑ qd ẽ. ſicꝫ ſi q̃raꝛ qd ẽ equus ꝛ qd ẽ aſinus: rñdeꝛ nãq3 ꝙ aial: ꝛ hõ: ꝛ equ⁹: ꝛ aſin⁹ ſũt multa drĩa ī ſpẽ. ¶ D. ꝛ ẽ qdẽ ꝙ gen⁹ ꝑdicaꝛ de plurib⁹ ꝓpꝫ: q2 rerũ ꝑdicatoꝝ quedã ꝑdicanꝛ de vno ꝛ ſũt ꝑdicata ſingularia: ꝛ q̃dã ꝑdicanꝛ de plurib⁹ nuõ q̃ ſunt genera ꝛ ſpẽs ꝛ dr̃e: ꝛ ꝓpria ꝛ accñtia q̃ ꝑdicanꝛ de plurib⁹: nõ que ꝑdicantur de vno tm̃. ¶ Exẽplũ gn̄is ẽ aial qð cõphendit hominẽ ꝛ alia. Exẽplũ ſpẽi ẽ hõ q ꝯphẽdit Socra. ꝛ Plato. Exẽplũ drĩe eſt rõale hoi. Exẽplũ ꝓprij receptibile ſcīe eidẽ. Exẽplũ accñtl: ſtatio: iclinatio. ſeſſio ¶ D. ꝙ gen⁹ differt ab idiuiduis: eo ꝙ dr̃ ꝑdicari de plurib⁹: ꝛ differt ẽt a reliq̃s. iiij. ꝑdicatis de plurib⁹. a ſpẽ qdẽ in eo ꝙ ipſa ꝑdicaꝛ de plurib⁹ differẽtib⁹ nuõ ſicꝫ hõ q ꝑdicaꝛ de So. Pla. q differũt nuõ. Sꝫ aial qð ẽ gen⁹ hoī: ꝑdicaꝛ qdẽ de hoīe ꝛ equo differẽtib⁹ ſpẽ: ꝛ in hoc ꝙ differt gen⁹ a ſpẽ vltia: ꝛ ꝑꝑ hoc ẽ diffõ gn̄is vã ꝙ ipm ẽ cõe duoꝝ aialiũ: in qb⁹ oꝫ ꝙ rñdeaꝛ ī rñſiõe qd ẽ. ſicꝫ diffinituit ab vna: aut qð ẽ ſub quo ordinatur ſpẽs ſicꝫ diffiniuit ipſe pri⁹. ¶ D. ꝛ a ꝓprio iã differt gen⁹: q2 ꝓpriũ ꝑdicaꝛ de ſpẽ vna: ꝛ ẽ ſpẽs cui⁹ ẽ ꝓpriũ ꝛ de idiuiduis q̃ ſũt ſub illa ſpẽ: ſicꝫ receptibile ſcīe qð ꝑdicaꝛ de hoīe tm̃: ꝛ de vnoquoq3 ſingulũ hoīe: ſꝫ genus ꝑdicaꝛ de ſpẽb⁹ multis nuõ. ¶ D. ꝛ differt gen⁹ a drĩjs ꝛ accñtib⁹ oĩb⁹: ꝑ hoc qð dr̃ ꝙ ꝑdicaꝛ i eo qð qd ẽ: cũ drĩa ꝛ accñs ꝑdicenꝛ de re cui⁹ ẽ drĩa: aut accñs ex via q̃lis ẽ: nõ qd ẽ. Nã cũ q̃riꝛ a nobis de hoīe q̃le aial ẽ: dicim⁹ ꝙ ẽ rõnale. Et ſilr̃ cũ q̃riꝛ de coruo ꝑ q̃le iã rñdeꝛ ꝑ accñs ꝯns ipm. V. g. vt dicaꝛ q̃le aial eſt: ꝛ dicaꝛ nigrũ. ꝛ rõnale ẽ drĩa: ꝛ nigrũ accñs: ſꝫ in rñſiõe qd eſt rñdeꝛ gen⁹ ſicut ſi q̃rereꝛ de hoīe qd eſt rñdeꝛ aial. Per h g̃ ꝙ accipiꝛ in diffõne gn̄is ꝙ ipm eſt ꝑdicatũ de plurib⁹ ſeꝑaꝛ a reb⁹ ꝑticularib⁹. ꝛ ꝑ h ꝙ dr̃ in ea differentib⁹ ſpẽ: ſeꝑaꝛ a ſpẽ ꝛ ꝓprio: ꝛ ꝑ h ꝙ dr̃ i eo ꝙ qd eſt: nõ ex via qualis eſt ſeꝑaꝛ a drĩjs ꝛ accñtibus. Jãq3 ſignificatũ eſt ſuꝑ h ꝙ hui⁹ deſignatio generis: neq3 ſupfluũ: nꝫ diminutũ cõtinet lꝫ dixerim⁹ in qbus cõtinet diminutionẽ. Cap. III.

SPecies aũt dr̃ qdeꝫ ꝛ in vniuſcuiuſq3 forma: ſꝫ qð dcm̃ eſt: pꝛiami qdẽ ſpẽs digna ẽ iperio Dr̃ aũt ſpẽs ꝛ ea q̃ eſt ſub aſſignato gn̄e ſꝫm qð ſolem⁹ dicere hoīem qdẽ ſpẽꝫ aialis: cũ ſit gen⁹ aial: albũ aũt coloris ſpeciem: triangulum vero figure ſpeciem.

¶ Or ſi ẽt gen⁹ aſſignãtes ſpẽi meminim⁹ dicentes ꝙ de plurib⁹ ꝛ drĩtib⁹ ſpẽ in eo qð qd ſit ꝑdicaꝛ ꝛ ſpẽm dicim⁹ id qð ſub genere eſt. Noſce opꝫ qm̃ q2 gen⁹ ꝛ alicui⁹ eſt genus: ꝛ ſpẽs alicui⁹ eſt ſpẽs vtriuſq3. iccirco neceſſe eſt ꝛ in vtroꝛuq3 rõnib⁹ vtriſq3 vti. aſſignãt ergo ꝛ ſic ſpẽꝫ. Spẽs eſt q̃ ſub gn̄e ponit ꝛ de q̃ gen⁹ i eo ꝙ qd ſit ꝑdicaꝛ. Amplius aũt ſic quoq3 ſpẽs eſt: q̃ de plurib⁹ differentib⁹ nũero tm̃ in eo ꝙ qd ſit ꝑdicaꝛ: ſꝫ h qdeꝫ aſſignatio ſpãliſſime eſt: ꝛ q̃ ſolũ ſpẽs eſt: alie ꝟo eſſe poſſent ꝛ nõ ſpãliſſimaruꝫ. Planũ aũt erit qð dr̃ h mõ in vnoquoq3 ꝑdicamẽto ſũt q̃daꝫ gn̄aliſſima: ꝛ rurſus alia ſpãliſſima: ꝛ iter gn̄aliſſima ꝛ ſpãliſſima ſũt alia q̃ ꝛ gn̄ã ꝛ ſpẽs dñr eadeꝫ. Eſt aũt gn̄aliſſimũ qdeꝫ ſupra qð nõ eſt alið ſupueniẽs gen⁹. Spãliſſimũ aũt poſt qð nõ eſt alia iferioꝛ ſpẽs. Inter gn̄aliſſimũ ãt ꝛ ſpãliſſimuꝫ alia q̃ ꝛ gn̄ã ꝛ ſpẽs ſũt eadeꝫ ad alið qdeꝫ ꝛ ad alið ſupra. Sit aũt mãifeſtũ in vno ꝑdicamento qð dr̃: ſuba: eſt qdẽ ꝛ ipſa genus: ſub ſuba ãt eſt coꝛp⁹: ſub coꝛꝑe aiatũ coꝛp⁹. ſub quo aial: ſub aiali ꝟo rõnale aial: ſb quo hõ: ſub hoīe ꝟo Socra. ꝛ Plato: ꝛ q ſunt ꝑticulares hoīes. ſꝫ hoꝝ ſuba qdeꝫ gn̄aliſſimũ eſt: eo ꝙ gen⁹ ſit ſolũ: hõ ꝟo ſpãliſſimuꝫ eo ꝙ ſolũ ſpẽs ſit: coꝛp⁹ ꝟo ſpẽs eſt ſube: genus ꝟo coꝛꝑis aiati: ꝛ aiatuꝫ coꝛp⁹: ſpẽs qdeꝫ eſt coꝛꝑis: gen⁹ ꝟo aialis: aial ꝟo ſpẽs qdeꝫ eſt coꝛꝑis aiati. gen⁹ ꝟo aialis rõnalis ſꝫ rõnale aial ſpẽs qdeꝫ eſt aialis: gen⁹ auteꝫ hoīs: hõ ꝟo ſpẽs ẽ rõnalis aialis: nõ aũt genus ꝑticulariũ hoīum: ſꝫ ſolũ ſpẽs. ꝛ oẽ qð ante idiuidua cõtigue ꝑdicaꝛ ſpẽs erit ſolũ: nõ aũt gen⁹. Quẽadmodũ igiꝛ ſuba q̃ cũ ſuprema ſit eo ꝙ nihil ante eã ſit gen⁹ eſt gn̄aliſſimũ: ſic ꝛ hõ cũ ſit ſpẽs poſt quã nõ ſpẽs neq3 aliud coꝝ q̃ pñt diuidi in ſpẽs: ſꝫ ſoluꝫ idiuidua: idiuiduũ. n. dr̃ Socra. ꝛ Plato: ꝛ hoc albũ ſpẽs erit ſola ꝛ vltima ſpẽs: ꝛ vt

dictū eſt ſpālíſſima. Que vō ſunt in medio eoꝝ qdē q̄ ſupra ipſa ſunt ſpēs erūt: eoꝝ vō q̄ eſt poſt ipſa gnā ſunt. Quare hec qdē du as hñt habitudines: illaꝫ q̄ ē ad ſupiora: ſm quā ſpēs dñr eē ipſoꝝ: ⁊ eā q̄ ē ad poſterio ra: ſm quā gnā ipſoꝝ eē dñr. Extrema vero hñt vnā habitudinē. Nā ⁊ gnālíſſimū ad ea q̄ poſteriora ſunt hꝫ habitudineꝫ: cū genꝰ ſit oīuꝫ id qđ eſt ſupmū: eā vō q̄ eſt ad ſupio ra nō hꝫ: cū ſit ſupmū ⁊ pricipiū primū. ſpā líſſimū āt vnā hꝫ habitudinē eā q̄ ē ad ſupio ra: quoꝝ ē ſpēs: eā vō q̄ ē ad poſteriora nō aliā habitudinē hꝫ: ſꝫ indiuiduoꝝ ſpēs: dicit̄ ſpēs qdē indiuiduoꝝ velut ea ꝯtinens: ſpēs vō ſupioꝝ velut ea q̄ ab illis ꝯtinet̄. Deter minát āt gnālíſſimū ita ꝙ cū genꝰ ſit nō ē ſpe cies. Et rurſus ſupra qđ nō eſt aliud ſupra ueniēs genꝰ. Specialíſſimū vero qđ cuꝫ ſit ſpēs nō eſt genꝰ: ⁊ qđ cū ſit ſpēs nunq̄ diui ditur in ſpēs: ⁊ qđ de pluribꝰ differentibus numero in eo qđ qd ſit predicat̄. Ea vero q̄ ſunt in medio extremoꝝ ſubalterna vocant̄ ⁊ genera ⁊ ſpecies: ⁊ vnūqđqꝫ eoꝝ ſpēs eē pōt: ⁊ genꝰ ad aliud quidē: ⁊ ad aliud ſum pta. Ea vero q̄ ſunt añ ſpecialíſſima vſqꝫ ad gnālíſſimū abſcendētia: ⁊ gnā dñr: ⁊ ſpēs: ⁊ ſubalterna gña: vt agamēnō atrides: ⁊ pe lopides tantalides: ⁊ vltimū iouis: ſꝫ in ge nealogijs qdē pleriſqꝫ reducunt̄ ad vnū pri cipiū. V.g. ad iouē vtplurimū. In generibꝰ aūt ⁊ ſpēbus nō ſic ſe hꝫ: neqꝫ.n. vnū cōe ge nus oīuꝫ eſt ens: nec oīa eiuſdē generis ſunt ſm vnū ſupremū genus: quēadmodū dicit Ariſt. ſꝫ ſunt poſita quemadmodū dictū eſt in p̄dicamentis prima decem gnā q̄ſi deceꝫ prima principia: vel ſi oīa qs entia vocet eq uoce inquit nūcupabit: nō vniuoce: ſi.n. eſſꝫ vnū cōe oīuꝫ genꝰ ens vniuoce etiā diceren tur oīa: cū vō ſint decē prima cōitas ſm no men eſt ſolū nō etiā ſm diffōnis rōneꝫ q̄ ſm nomen eſt: decem quidem gnālíſſima ſunt: ſpecialíſſima vero in numero quidem quo dam ſunt: nō tamen indefinito. Indiuidua autē q̄ ſunt poſt ſpecialíſſima infinita ſunt: quapropter vſqꝫ ad ſpecialíſſima a genera líſſimis deſcendentē iubebat Plato quieſce re. Deſcendere autē per media diuidentes ſpecificis differentijs. Infinita vero inquit relinquenda ſunt: neqꝫ.n. eoꝝ poſſe fieri di ſciplinā. Deſcendentibus igit̄ ad ſpecialíſſi ma neceſſe eſt diuidenteꝫ per multitudineꝫ ire. Aſcendentibꝰ vero ad generalíſſima ne ceſſe eſt colligere multitudinē in vnū. Colle ctiuum eniꝫ multoꝝ in vnā naturā ſpecies eſt: ⁊ magis id quod eſt genꝰ: particularia vero ⁊ ſingularia ecōtrario in multitudinē ſemper diuidunt quod vnū eſt. Participa tione.n. ſpeciei plures homines ſunt vnus homo: in particularibus aūt vnus homo ⁊ cōmunis plures: diuiſiuum eniꝫ eſt ſemper quod ſingulare eſt. collectiuū aūt ⁊ aduna tiuum quod cōmune eſt. Aſſignato aūt ge nere ⁊ ſpecie qđ qd ſit vtrūqꝫ ⁊ genere qui dem vno: ſpeciebꝰ vero pluribꝰ: ſemper.n. diuiſio generis in ſpecies plures eſt. genus quidem ſemper de ſpeciebus predicatur: ⁊ oīa ſuperiora de inferioribus: ſpecies auteꝫ neqꝫ de proximo ſibi genere: neqꝫ de ſupe rioribus: neqꝫ eniꝫ cōuertitur. Oportet.n. aut equa de equis predicari: vt hinnibile de de equo: aut maiora de minoribus: vt aīal de homine: minora vero de maioribus mi nime: nec.n. aīal diceres eſſe homineꝫ: quē admodū diceres hominē aīal. De quibꝰ au tem ſpecies predicatur: de his neceſſario ⁊ ſpeciei genus predicatur: ⁊ generis genus vſqꝫ ad generalíſſima. Si eniꝫ verū eſt dice re ſocratē hominē: hominē auteꝫ aīal: anial vero ſubſtantiā: verū eſt ſocratē aīal dicere atqꝫ ſubſtantiā. Cuꝫ ſemper eniꝫ ſuperiora de inferioribꝰ predicantur. ⁊ ſpecies quidē de indiuiduis predicabitur: genus aūt ⁊ de ſpecie ⁊ de indiuiduo: generalíſſimū autē ⁊ de genere ⁊ de generibꝰ ſi plura ſunt media ⁊ ſubalterna ⁊ de ſpecie ⁊ de indiuiduis. Dicitur eniꝫ generalíſſimū quidē de omni bus ſub ſe poſitis generibꝰ ⁊ de ſpeciebus ⁊ indiuiduis. Genus ⁊ quod ante ſpecialiſ ſimū eſt de oībus ſpālíſſimis: ⁊ de idiuidu is: qđ ſolū āt ſpēs de oībus idiuiduis: idiui duū aūt p̄dicat̄ de vno ſolo particulari. In diuiduū aūt dicit̄ Socra. ⁊ hoc albū. ⁊ hec veniēs ⁊ Sophoroniſci filius ſi ſolus ſit ei Socra. filius. Indiuidua aūt dicunt̄ hꝰ q̄m ex ꝓprietatibꝰ cōſiſtit vnūqđqꝫ eoꝝ: q̄rꝫ col lectio nūq̄ in alio aliquo eadē erit. Socra. .n. ꝓprietates nūq̄ in aliquo erūt particula riū. He vō q̄ ſunt hoīs ꝓprietates. dico aūt eius qui eſt cōis erūt eedē in pluribꝰ: magis aūt ⁊ in oībus particularibꝰ hoībus in eo ꝙ hoīes ſunt. Cōtinet̄ igit̄ indiuiduū qdē ſub ſpecie: ſpēs āt ſub gñe: totū.n. qddā ē genꝰ. Indiuiduū aūt ps: ſpēs vō ⁊ totū ⁊ ps eſt: ſꝫ ps qdē alteriꝰ: totū vō nō alteriꝰ: ſꝫ in alijs

ariſt. in ante predicamentis

In partibus eniꝫ totū: ſꝫ pars quidē alteri⁹: totū vero nō eſt. De genere quidē ⁊ ſpecie: ⁊ quid ſit generaliſſimū: ⁊ quid ſpecialiſſimū: ⁊ q̄ genera eadē ⁊ ſpecies ſunt: ⁊ q̄ indiuidua: ⁊ quot modis genus ⁊ ſpēs dicit ſufficiēter dictū eſt. Cap. III.

Species dr̄ de duab⁹ itētiōib⁹. Una eſt forma rerū ſm̄ quā dicitur. ſpēs priami digna ē iperio. Et itētio 2ª de q̄ ē hec itētio: ⁊ ē vle qḋ ſubijcit gnī. Qḋ āt diffinitū ē: ꝙ ē magis ꝓpriū ꝙ̄ ipſa ſꝫ qḋ dr̄ hō ē ſpēs aīalis: ⁊ aīal gen⁹ ei⁹: ⁊ ſilr̄ ꝙ albū ē ſpēs coloris: ⁊ color ē gen⁹ albi. Q. ⁊ non ē ꝫ nos: ꝙ nos diffinim⁹ gen⁹ cū poſuim⁹ in diffōne ei⁹ ſpēm cuꝫ dixim⁹ de plurib⁹: p̄dicari differētib⁹ ſpē: ⁊ cū diffinitum⁹ ſpēm dixim⁹ ſpēs ē id qḋ ſubijcit gnī ⁊ ordinat̄ ſub eo: q̄ꝛ vnūqḋq ipſoꝝ dr̄ in relatiōe ad ſuū ꝯpar: ⁊ de ꝓpͤtate relatiuoꝝ ē ꝙ vnūqḋq recipiat̄ i diffōne ſui ꝯparis: ꝓpter qḋ accidat ex h̄ ipoſſe. Jā deſignāt ſpēs p h̄ qḋ p̄dicat̄ de plurib⁹ differētib⁹ nuō ex via qḋ qḋ ē: niſi q̄ꝛ h̄ deſignatio ꝯphēdit ſpēꝫ vltimā tm̄: q̄ eſt id qḋ ſpēs tm̄: ꝓpter qḋ ſit gen⁹: ſꝫ diffō p⁹ ꝯphēdit oēs ſpēs: in q̄ dr̄ ꝙ eſt ordinata ſub gnē: ⁊ magis ꝓpa ipſoꝝ eſt vt itelligat̄ ex h̄ qḋ dic̄ ꝙ diffō ꝑa gnis: in q̄ nō cōicat ei ſpēs media: ē ꝙ ē vle ꝯphēdēs ſpēꝫ ⁊ ordinatū ſup ipaꝫ ex via qḋ ē: ⁊ nō diffō ꝙ narrauit an̄ i illa: q̄ꝛ ſic dixim⁹ cōicat cū eo ſpēs media ſ̄ cuꝫ vtrūq gnis ⁊ ſpēi dicat̄ in relatiōe ad ſuū ꝯpar: ⁊ ſic in vnoquoq p̄dicatoꝝ ſūt quoꝝ qḋdā itrat ſub alio: ⁊ ē manifeſtū ꝙ in vnoquoq ipſoꝝ ſunt vlia q̄ dn̄r eē gnā ⁊ ſpēs: gnā in ꝯpatiōe ad ſua iferiora: ⁊ ſpēs in ꝯpatiōe ad ſua ſupiora: ⁊ ipſa ſūt vlia vera. q̄ ſunt īter vle p̄mū ⁊ vltimū inuētoꝝ in eodē p̄dicamēto: ⁊ ꝙ p̄mum vle dr̄ gen⁹ generū: cū nō īueniat̄ gen⁹ ſupra ipm̄. in ꝯparatiōe cui⁹ dicat̄ ſpēs: ⁊ vle vltimū dr̄ in eo ꝙ ſit ſpēs ſpērū: cū nō īueniat̄ vle ſub eo in cōparatiōe cui⁹ nomineē gen⁹: ſꝫ illa q̄ ſūt inter ea dn̄r genera ⁊ ſpēs ꝑꝑ duas rōnes. U. g. in p̄dicamēto ſubē. Subā qdē ē genus ⁊ ſub ipſa eſt corp⁹: ⁊ ſub corpe aīatuꝫ corp⁹ ⁊ ſub aīato corpe anial: ⁊ ſub aīali rōnale: ⁊ ſub rōnali hō: ⁊ ſub hoīe. Sor. ⁊ Pla. ⁊ alij ſingulares hoīes: ⁊ ſuba in h̄ p̄dicamēto eſt gen⁹ genez: ⁊ hō eſt ſpēs ſpēz: ſꝫ corpus qdē eſt ſpēs ſube: ⁊ gen⁹ corpis aīalis: ⁊ corp⁹ aīatum eſt ſpēs corpis: ⁊ gen⁹ aīalis: ⁊ aīal eſt ſpēs corpis aīati ⁊ gen⁹ aīalis rōnalis: ⁊ aīal rōnale ſpēs eſt aīalis ⁊ gen⁹ hoīs: ⁊ hō eſt ſpēs aīalis rōnalis: ⁊ non eſt gen⁹ alicui⁹: cū p̄diceē de particularib⁹ hoīb⁹. ſ. de idiuiduis ergo eſt ſpēs tm̄. ⁊ vle qdem in ſumma noiat̄ gen⁹ in cōparatiōe ad ſuū iferi⁹: ſpēs in cōparatiōe ad ſuuꝫ ſuperi⁹: ⁊ vle ſupmū: q̄ꝛ īuenit̄ ei ꝓportio vna tm̄: ⁊ eſt ꝓportio ad ſuū iferi⁹: ⁊ eſt gen⁹ tm̄ ⁊ vle vltimū: q̄ꝛ non īuenit̄ ei niſi vna ꝓportio. ſ. ad ſuū ſupius eſt ſpēs tm̄: ⁊ media iter h̄ duo: q̄ꝛ īueniunt̄ proportiōes eis: due ſūt gnā ⁊ ſpēs. Et opꝫ vt ſcias ꝙ ſuba poſita eſt in exēplo h̄ ꝓ genere genez ſm̄ ſniam ꝙ mā ⁊ forma itrent p̄dicamētū ſube: ⁊ ſube ſepate. Et ſilr̄ ponūt rōnale gen⁹ hoīs ſm̄ viā ⁊ ſniaꝫ illi⁹ q dicit ꝙ rōnale eſt gen⁹ hoīs ⁊ angeli. Uerū apud illū q iubet ꝙ rō in vtroq eſt ſm̄ equiuocationē noīs nō eſt gen⁹. ⁊ ſilr̄ ſm̄ illū qui videt ꝙ id qḋ intēdit̄ in p̄dicamētis eſt ꝯputatio vliuꝫ reꝝ ſenſibiliū erit genus genez corpus. Jāq diffiniūt gen⁹ genez in h̄ ꝙ gen⁹ eſt: ⁊ nō eſt ſpēs ⁊ diffinit̄ per ipm̄: ⁊ h̄ q̄ꝛ ipm̄ eſt nō hn̄s gen⁹ ſupra ſe: ⁊ diffinit̄ ſpēs ſpēꝫ: ꝙ cū ſit ſpēs nō eſt gen⁹: aut ꝙ eſt ſpēs indiuiſibilis in ſpēs: ⁊ ꝙ p̄dicat̄ de plurib⁹ dn̄tib⁹ nūero ex via ꝙ qḋ eſt vt dcm̄ ē. Et media qdē ſūt gnā ⁊ ſpēs: gnā in cōparatiōe ad ſuū iferi⁹: ſpecies in cōparatiōe ad ſuū ſupi⁹: ⁊ nō accidit in oīb⁹ generib⁹ inuentoꝝ ſicut accidit in generib⁹ parētele qḋ eſt: q̄ꝛ gnā parētele aſcēdūt oīa ad p̄rem vnū: ſic ad abraā ⁊ arabibet: ⁊ nō eleuant̄ gnā inuentoꝝ ad ſuū vle cōe ipſis oīb⁹: q̄ꝛ ens inuētū nō eſt oīb⁹ gen⁹ nec īuenit̄ gen⁹ ad qḋ eleuent̄ oīa gnā poſt ipm̄: ſed oīa gnā aſcendūt ad decē gnā: poſt q̄ ſunt decē p̄dicamenta: ⁊ ipſoꝝ qdā nō ſunt ſup q̄bus nec īuenit̄ p̄dicamētuꝫ ⁊ cōtinēs ipſa: ⁊ illud eſt: q̄ꝛ nomē īuenietis ipſis eſt dictū per cōitatē noīs: aut per modū modoꝝ ꝯſecutiōis nō vniuoce: ⁊ ſi eſſet inētū eis cōe eēt nomē īuenietis dictū de eis vniuoce. igit̄ cū ſint decē gnā p̄ma ⁊ cōitas inter ea eſt in dictiōe inuēti tm̄: nō in diffōne: gnā generū ſm̄ h̄ erūt decē: ſed ſpēs ſpērū qdē ſūt multe: ſed cōprehēſe neq ſūt ifinite: ſed ſinglaria in quē diuidunt̄ ſpēs ſūt ifinita: ⁊ iō nō cōprehendunt̄ ꝑ drias q̄b⁹ diuidunt̄ ſpēs vltime: q̄ꝛ iſte drie ſūt ifinite: ⁊ qḋ eſt ifinitū nō cōprehēdit̄ in ſcia. Et q̄n deſcēdim⁹ per diuiſionē per gnā genez i ſpēs ſpēz īuenim⁹ qdē in h̄ ope vt reducam⁹ vnū in multa. ⁊ cū aſcēdimus ad gnā generū īuenim⁹ in h̄ ope vt aggregem⁹ multa in vnū: qḋ eſt: q̄ꝛ q̄to magis aſcēdit gen⁹ eſt min⁹ notificans ⁊ magis aggregās ea q̄ ſūt ſub eo: ⁊ q̄to magis deſcēdit̄ eſt magis notificās ⁊ min⁹ aggregās: ⁊ in vtroq eoꝝ eſt aggregatiuū. ſ. gen⁹ ⁊ ſpēs: ſꝫ gen⁹ magis aggregat ⁊ ſpēs min⁹. Sꝫ rōnes qdē idiuidue ſūt ꝯtrio gnis ⁊ ſpēi. ſ. ꝙ ſeparāt abſq eo ꝙ aggregēt: qḋ eſt: q̄ꝛ ſemꝑ diuidūt ſpēm ſicut eſt diuiſio hoīs in Sor. ⁊ Pla. ⁊ ſingularia ſꝑ diuidūt ⁊ minime aggregant. ſed q̄ꝛ iā narrauim⁹ qḋ ſpēs ⁊ qḋ genus. ⁊ qḋ eſt vnū gen⁹ ſpēb⁹ multis: q̄ꝛ gen⁹ diuidit̄ i ſpēs multas: ⁊ ꝙ gnis p̄dicatio ſꝑ v̄ificat̄ de ſpē: ⁊ ſilr̄ gen⁹ genez: ⁊ v̄r oē qḋ ē ſupra p̄dicat̄ de eo qḋ ē ſubt⁹ cuꝫ ſit cōius ipſo. ſꝫ ſpēs qdē nō p̄dicat̄ d̄ gnē ꝓpinq̄: neq remoto. ſ. p̄dicatiōe vli: q̄ꝛ nō ꝯuertit̄ i p̄dicatiōe: q̄ꝛ res q̄ p̄dicant̄ d̄ reb⁹: aut ſūt eq̄les illis reb⁹: de q̄b⁹ p̄dicant̄: aut cōiores ipſis: ⁊ eq̄les ꝯuertūt̄ i p̄dicatōe: ſic dr̄ oīa equ⁹ ē hinibilis: ⁊ oē hinibile ē equ⁹. Sꝫ q̄ ſūt cōiores n̄ ꝯuertūt̄ i p̄dicatiōe ſic ē gnis d̄ ſpē: ⁊ ſpēi d̄ idiuiduis: ſic aīal qḋ ē corp⁹ q̄ hō: q̄ꝛ veꝝ ꝙ oīs hō ē aīal: et n̄ ꝯuertit̄: ⁊ res d̄ q̄b⁹ p̄dicat̄ ſpēs d̄ ipſis p̄dicat̄ gen⁹ illi⁹ ſpēi nēcio: ⁊ gen⁹ illi⁹ gnis donec finiat̄ p̄dicatio apd̄ gen⁹ genez. vt ſi dicat̄. ſor. ē hō. v̄ificat̄ d̄ eo gen⁹ aīalis qḋ ē corp⁹ nutribile ſenſibile: cū h̄ ſit ita. Res q̄lia cōis p̄dicat̄ d̄ eo qḋ ē ſub ea ſꝑ: ⁊ ꝑꝑ h̄ p̄dicat̄ ſpēs de idiuiduis: ⁊ gen⁹ d̄ ſpē: ⁊ gen⁹ genez p̄dicat̄ qdē d̄ vltima ſpē: ⁊ d̄ idiuiduis ipſaꝝ: ⁊ ſpēs vltia qdē p̄dicat̄ d̄ idiuiduis tm̄: ⁊ idiuiduū p̄dicat̄ d̄ vno tm̄. Et hoc qḋ dixit: n̄ v̄ificat̄ niſi i idiuiduis accūtiū: q̄ꝛ idiuidua ſube nō p̄dicant̄ d̄ aliq̄ ſm̄ curſuꝫ ꝑlez: ⁊ iō h̄ aſſignatio ē v̄a: ꝙ idiuiduū n̄ p̄dicat̄ d̄ multis: nō q̄ ē ꝙ p̄dicat̄ de vno ſic ipſe aſſignauit. Dixit. ⁊ illud qḋ diſponitur ꝑ hoc ꝙ ē vnū: dico idiuiduū: q̄ꝛ ꝯſtat ex ꝓpͤtatib⁹: q̄rū aggregatio n̄ ē poſſe īueniri eadē i corpe aliq̄ alio idiuiduo: q̄ꝛ ſumma ex q̄ ꝯſtat ſor. nō ē poſſe vt inueniat̄ in aliq̄ alio ab eo: ſꝫ ꝓpͤtates hoīs cōis īueniunt̄ in plurib⁹ q ſunt ſingulares hoīes: ⁊ ꝑꝑ hoc p̄dicat̄ de oībus idiuiduis hoīuꝫ: q̄ ſpēs ꝯtinet idiuiduū ⁊ gen⁹ ꝯtinet ſpēm: ⁊ gen⁹ ē ſile toti: ⁊ indiuiduū ē ſile parti: ⁊ ſpēs eſt ſile toti in reſpectu: ⁊ ē ſile parti in reſpectu: ⁊ ei⁹ ſilitudo toti eſt: q̄ꝛ ꝯtinet indiuiduū: ⁊ ꝑti

De ꝓpͤtate relatiuoꝝ ē ꝙ vnūqḋq recipiat̄ i diffōne ſui ꝯparis Jdē. 9 met. 7. 21. ⁊ 6. top. cap. 5. ⁊ 14.

Digreſſio q̄ oſtēdit corpus cōpoſitū ex mā ⁊ forma eē gnis gnāliſſimum ſbē ⁊ nō ſbaꝫ. de h̄ vide. 2. ce. cō. 49. ⁊ vide d̄ꝫ 12. m. t. c. 26.

De ente vide 4. me. cō. 2. ⁊ 5. me. 13. et 14. ⁊ 10. me. 2. 8. ⁊ 12. m. 19. ⁊ 20. ⁊ m 7. me. cō. 15. ⁊ p̄ ph. 13. ⁊ 5 me. cō. 10. Spēs ſpāliſſime ſūt ſinite: ſꝫ indiuidua ſūt ifinita

In idiuiduis accūtiū v̄ificat̄ tm̄ ꝙ d̄ vno ſolo p̄dicant̄.

qꝛ gen⁹ ꝯtinet ſpē3. ¶ Jam diximus qd eſt gen⁹ ⁊ qd
ſpēs: ⁊ qd gen⁹ geneꝝ: ⁊ qd ſpēs ſpēꝝ: ⁊ q̄ media: ⁊ que
ſūt gnā in reſpectu: ⁊ q̄ ſpēs in reſpectu: ⁊ qd īdiuidua
⁊ quot modis dī gen⁹ ⁊ ſpēs. Cap. IIII.

Differētia ꝟo cōiter ⁊ ꝓprie ⁊
ꝓpꝛiſſime dicit̄. Cōiter q̄de3
differre alteru3 ab altero dī q̄
alteritate q̄da3 differt quocū-
q3 mō vel ad ſeipē3 vel ad aliū.
Differt.n. Socra. a Pla. alti
tate: ⁊ ipſe a ſeipſo ſene: vel iam puero exi-
ſtēte vel ⁊ viro: vel iam ⁊ faciēte aliqd: vel
quieſcēte: ⁊ ſemꝑ in aliquo mō hn̄di ſe alte-
ritatib⁹ ꝯtemplat̄. ꝓprie aūt differre alteru3
ab altero dicit̄ qn̄ inſeꝑabili accidēte alterū
ab altero differat. Inſeꝑabile ꝟo accn̄s eſt:
vt naſi curuitas: glaucitas oculoꝝ: ⁊ cica-
trix cū ex vulnere occaluerit. Propꝛiſſime
aūt alteru3 differre ab altero dī qn̄ ſpecifica
dr̄ia differt: quēadmodū hō ab equo ſpecifi
ca dr̄ia differt rōnali q̄litate. Ulr̄ ḡ oīs dr̄ia
alteratū facit cuilib3 adueniēs: ꝫ ea q̄ eſt cōi
ter ⁊ ꝓprie alteratū ſolū facit. Illa aūt q̄ ē ma
xime ꝓprie aliū. Differētiaꝝ ꝟo alie q̄dē al
teratū faciūt: alie ꝟo aliū. Ille q̄dē igit̄ q̄ fa-
ciūt aliud ſpecifice vocant̄: ille ꝟo q̄ altera-
tū ſimplr̄ dr̄r. Aial.n. rōnalis differētia ad-
ueniens aliud facit: ⁊ ſpecie3 aialis facit. Il
la ꝟo q̄ eſt mouendi alteratū facit ſolū a q̄e-
ſcente. Quare hoc quide3 aliud. Illa ꝟo al
teratū ſolū facit. Scd̄m igit̄ aliud facientes
differentias diuiſiōes fiūt a generib⁹ in ſpēs
⁊ diffōnes aſſignant̄ q̄.ſ. ſunt ex gn̄e ⁊ hui⁹
differentijs. Fm aūt eas q̄ ſolū alteratū faci-
unt: alteratiōe ſole cōſiſtunt: ⁊ aliquo mō ſe
habendi ꝑmutatiōes a ſuꝑiorib⁹ rurſus in-
choādi dōin eſt: differentiaꝝ alias q̄de3 eſſe
ſeꝑabiles: alias ꝟo īſeꝑabiles. Moueri.n.
⁊ quieſcere ⁊ ſanū eſſe ⁊ egrū. ⁊ q̄cūq3 his
ꝓxima ſunt ſeꝑabilia ſunt. At ꝟo aquilū eē
vel ſimū vel rōnale vel irrōnale inſeꝑabilia
ſunt. Inſeparabiliū aūt alie q̄dem ſunt ꝑ ſe:
alie ꝟo per accidens. Na3 rōnale ꝑ ſe ineſt
homini: ⁊ mortale ⁊ diſcipline eſſe ſuſcepti
bile. At ꝟo aquilū eſſe vel ſimū ꝑ accidens
⁊ nō ꝑ ſe. Ille igit̄ q̄ ꝑ ſe inſunt in rōne ſub-
ſtantie accipiunt̄ ⁊ faciūt aliud: ille ꝟo que
ſcd̄m accidens: nec in ſubſtātie rōne accipiun
tur: nec faciūt aliud: ꝫ alteꝝ. Et ille quidem
q̄ per ſe ſunt nō ſuſcipiunt magis ⁊ minus.
Ille vero q̄ per accidens ⁊ ſi inſeparabiles
ſunt intenſionē accipiūt ⁊ remiſſionē. Na3
neq3 genus magis ⁊ minus ꝑdicatur de eo
cuius eſt genus: neq3 generis differētie ſcd̄m
quas diuiditur. Ipſe.n. ſunt q̄ vniuſcuiuſq3
rōnē complent: eſſe aūt vniuſcuiuſq3 vnu3
⁊ idem eſt nec intenſionē nec remiſſionē ſu
ſcipiens eſt: aquilū aūt eſſe vel ſimū vel colo
ratū aliquo modo intendit̄ ⁊ remittit̄. Cu3
igit̄ tres ſpecies differentie ꝯſiderent̄: ⁊ cū
he quidē ſint ſeparabiles: ille ꝟo inſepara-
biles. Et rurſus inſeparabiliū he quidē ſint
per ſe: ille ꝟo ꝑ accidēs. Rurſus eaꝝ q̄ per
ſe ſunt differētiaꝝ. alie q̄dē ſunt: ſcd̄m quas di
uidimus genera in ſpecies: alie vero ſcd̄m q̄s
ea que diuiſa ſunt ſpecificant̄: vt cū ꝑ ſe dif-
ferētie oēs hui⁹ ſint aialis aiati: ſenſibilis: ra
tionalis ⁊ irrōnalis: mortalis ⁊ imortalis.
Ea q̄dē q̄ aiati ⁊ ſenſibilis differētia conſti-
tutiua eſt aialis ſubſtātie: eſt.n. aial ſubſtan
tia aiata ſenſibilis. ea vero q̄ mortalis ⁊ im-
mortalis differētia: ⁊ rōnalis ⁊ irrōnalis di
uiſiue ſunt aialis differētie: per eas.n. gene-
ra in ſpecies diuidimus. Sed he q̄dē q̄ diui
ſiue ſunt differētie generū: completiue ſunt
⁊ conſtitutiue ſpecierū. Diuidunt̄.n. aial ra
tionali ⁊ irrōnali differētia: ⁊ rurſus morta
li ⁊ imortali differētia: ꝫ ea q̄ eſt rōnalis dif
ferentia: ⁊ mortalis conſtitutiue ſunt homi
nis: rōnalis vero ⁊ imortalis angeli. Ille ve
ro q̄ ſunt irrōnalis ⁊ mortalis irrōnabilium
aialiū ſūt: ⁊ ſuprema ſubſtantia cū diuiſa ſit
aiati ⁊ inaiati differētia ſenſibili ⁊ inſenſibi-
li aiata ⁊ ſenſibilis cōgregate ad ſubſtantiā
aial perfecerūt. aiata aūt ⁊ inſenſibilis cōſti
tuūt plantā. Qm̄ ergo eedē alio modo acce
pte fiunt cōſtitutiue: aliquo modo aūt diui-
ſiue oēs ſpecifice dicunt̄: ⁊ his maxie opus
eſt ad diuiſiōes generū: ⁊ diffōnes ſpērū. ꝫ
nō his q̄ ſcd̄m accidēs īſeparabile: nec magis
his ſunt ſeparabiles. Quas etiā determinā
tes dicunt. Differētia eſt qua abūdat ſpēs a
genere: homo.n. ab aiali plus h3 rōnale ⁊
mortale: aial.n. ipſu3 nihil hoꝝ eſt. Na3 v.ū
h3 ſpēs differētias: nec.n. oēs oppoſitas h3
nanq3 in eodē ſimul habebit oppoſitas: ſed
quēadmodū ꝓbant: poteſtate quidē h3 oēs
differētias ſub ſe: actu vero nullā. at ſi nec ex
his q̄ nō ſunt aliqd fit: nec circa idē ſimul ha
bebit oppoſita. Definiūt aūt ⁊ hoc mō. Dif-
ferentia ē q̄ de plurib⁹ ⁊ differētib⁹ ſpecie in
eo qd̄ quale qd ꝑdicat̄. Rōnale.n. ⁊ morta
le de homine ꝑdicatū in eo qd̄ quale qd eſt
homo dicit̄: ꝫ nō in eo qd̄ qd eſt. Quid eni
nobis eſt hō interrogatis nobis ꝯuenientēs eſt

dicere aīal. quale aūt aīal inquiſiti: qm̄ rōna
le ⁊ mortale cōueniēter aſſignabim⁹. Reb⁹
.n. ex mā ⁊ forma cōſtātib⁹ vel ꝓportiona-
tā māe ⁊ forme cōſtitutionē babētib⁹: quē-
admodū ſtatua ex mā eſt eris: forma aūt fi-
gura. ſic ⁊ bomo cōis ⁊ ſpālis: ex mā qdē
ſilr ꝓportionabili ꝯſiſtit ex genere: ex forma
aūt differētia: totum aūt boc. Et aīal rōnale
mortale bomo eſt: queādmodū illic ſtatua.
Deſcribūt aūt bui⁹ differētiā ⁊ boc modo.
Differentia eſt qḋ eſt aptū natū diuidere ea
q̄ ſub eodē genere ſunt. Rōnale.n. ⁊ irrōna
le bominē ⁊ equum: que ſub eodeʒ genere
ſunt diuidunt. Aſſignant etiam boc modo.
Differētia eſt qua differūt a ſe ſingula. nā-
qʒ bomo ⁊ equus ſm̄ genus nō differunt.
Sumus.n. aīalia nos ⁊ irrōnalia: ſʒ additū
rōnale diſiūxit nos ab illis. Rōnales ſumus
⁊ nos ⁊ angeli: ſʒ mortale oppoſitū nobis
diſiunxit nos ab illis. Interius aūt perſcru-
tantes ⁊ ſpeculantes differentias dicunt nō
quodlibet coꝝ ſub eodē ſunt genere diuidē-
tium eſſe differentiā: ſʒ quod ad eſſe condu-
cit: ⁊ ad quod quid erat eſſe: ⁊ quod eſt ps
eius quod eſt eſſe rei. Neqʒ.n. quod aptū
natū eſt nauigare erit bominis differētia: ⁊
ſi ꝓpriū ſit bominis. Dicimus.n. aīaliū bec
quidē apta nata ſunt ad nauigandū: illa ve-
ro minime: diuidentes bominē ab alijs: ſed
natū eſſe: ⁊ aptū ad nauigandū nō erit com-
pletiuū ſubſtātie nec eius pars: ſʒ aptitudo
ſolū ipſius. Iccirco nō eſt talis quales ſunt
differentie que ſpecifice dicunt̄. Erūt ergo
ſpecifice differentie quecūqʒ alterā faciunt
ſpēm: ⁊ q̄cūqʒ in eo qḋ qd ē accipiunt̄. Et
de diūis qdē tot ſufficiāt.

Cap. IIII.

Differentia ſilr de trib⁹ dr̄ intentionib⁹ dr̄ cōis ꝓpria
⁊ ꝓpria ꝓpie. ¶ Et dr̄ dr̄ia cōis q̄ diuerſi
ficat̄ aliquid ab aliquo aut qua diuerſifi-
cant̄ diſpōne vni⁹ rei i ſeipſa. qm̄ diuerſifi-
cant̄ ſor. ⁊ ꝑla. ꝓpter diuerſitateʒ que eſt inter ipſos
ꝑ ſe.i. in ſubā. Et diuerſificant̄ diſpōnes ei⁹ in ſeipſo:
qz mō inuenis: poſtea vir: ⁊ vt aliqd faciat: ⁊ illud nō
faciat in alio tpe. Et vlr oē quo diuerſificat̄ ſuba: aut
diuerſificant̄ ꝓpter ipm̄ ſube: vnius noīat̄ dr̄ia cōis.
¶ Sed dr̄ia qdē ꝓpria eſt q̄ diuerſificatur aliqd ab
aliquo per accn̄s inſepabile: ſic̄ cecitas in oculo ⁊ ve-
ſtigiū plaga cōcaue: ſed dr̄ia q̄ eſt ꝓpe ꝓpria eſt q̄ ē di
uerſitas per dr̄iaʒ renouantē ſpēm: ſicut ē diuerſitas
bois ab alijs aīalib⁹ ꝑ rōnē: qm̄ eſt dr̄ia q̄ renouauit
ſpēm bois: ⁊ vlr ois dr̄ia rei in q̄ inuenit̄ diuerſitas: ſʒ
dr̄ia cōis ⁊ ꝓpria nō renouat inuentū aliud. ¶ Dr̄ia
vo ꝓpie ꝓpria renouās inuētū aliud noīat̄ diuerſi-
tas: q̄ renouat inuēta diuerſa dr̄ia renouās ſpēs. Et q̄
nō renouat inuenta alia noīat̄ dr̄ia abſolute. U.g. qz
aīal cū addit̄ ei rō renouat̄ ⁊ inuentū ⁊ ſpēs ex ſpēb⁹:
ſed motus cū addit̄ aīali nō renouat aliud: ſed aufert
ab eo genē tm̄. Ergo dr̄iaꝝ q̄dā eſt renouās inuētum
aliud: ⁊ q̄dā renouās ab alteratiōe. ¶ Et dr̄ie q̄ reno
uant inuētū ſūt in qbus diuidunt̄ gn̄a i ſpēs: ⁊ ꝑ eas
cōplent̄ diffōnes. Sed ſpēs alie dr̄iaꝝ ſūt inouantes
in diſpōnib⁹ diuerſitatē ⁊ nō ſubſtātijs rerum. ¶ Et
dr̄iaꝝ ē alia diuiſio: qḋ eſt: qz ipſaꝝ q̄dā eſt ſepabilis
ſicut mot⁹ ⁊ qes ⁊ ſanitas ⁊ egritudo: ⁊ quedā ē iſepa-
bilis. ¶ Eius aūt q̄ eſt iſepabilis ſūt due diuiſiōes.ſ.
aut ſubalis aut accn̄talis: ⁊ accn̄talis ē ſicut ſimitas
in naſo: ⁊ ſubalis eſt ſicut rō boi. ⁊ acceptabile ſcīe. Et
ſubalis eſt q̄ accipit̄ in diffōne ſube rei ill⁹ cui īuenit̄
⁊ renouat ſicut diximus⁹ iuētū aliud a genere cui addi-
tur. Sed q̄ eſt ſm̄ viā accn̄tis in diffōne ſube rei de q̄
ꝑdicat̄ nō renouat ſpēm aliā: ſed renouat ꝑmutatōeʒ
⁊ alterationē tm̄. ¶ Sʒ dr̄ie ſubales nō ſuſcipiūt ma
gis neqʒ min⁹: qḋ eſt: qz ſicut nō ē vna ſpēs aīalis ma
gis ſpēs q̄ȝ alia ſicut ē diſpō generis in dr̄ntijs diuidē
tibus ſpēi.ſ. ꝙ non ꝑdicat̄ de illis de qbus ꝑdicat̄ ſm̄
magis ⁊ min⁹: qm̄ ipſe ſūt cōplētes diffōnes ſpērū re-
nouataꝝ ab ipſis: ⁊ dātib⁹ ipſis eſſe ⁊ inuētionē nō ſu
perant ſe adinuicē res iuēte: qm̄ nō eſt res ex reb⁹ in-
uentis de q̄ ſit verꝝ ꝙ ſit magis iuēta q̄ȝ alia: ſed dr̄ie
accn̄tales recipiūt additionē ⁊ diminutionē: q̄ȝ iſte ſunt
ex dr̄ntijs iſepabilib⁹: qz iā inuenit̄ naſus magis ⁊ mi-
nus declinās q̄ȝ ali⁹. ¶ Sed ⁊ dr̄iaꝝ ſubaliū. q̄dā ſūt
cōſtituētes gn̄a media: ⁊ q̄daʒ diuidētes ea. U.g. aīal
cū ſit gen⁹ mediū dr̄ie cōſtitutiue.ſ. q̄ cōplēt ei⁹ diffō-
nē ⁊ renouāt ipm̄ ſūt.ſ. nutribile ⁊ ſenſibile ⁊ ipſa ſunt
plena ſuba aīalis cū ſit aīal corp⁹ nutribile ⁊ ſenſibi-
le. Et ei ſunt dr̄ie diuiſiue: ſicut rōnale ⁊ irrōnale: qm̄
aīal qḋdā eſt rōnale ⁊ qḋdaʒ irrōnale: ⁊ dr̄ie diuiſiue
generis medij ſūt ēt cōſtitutiue ſpērū q̄ ſūt ſub illo ge-
nere: ſed generi altiori ē dr̄ia diuiſiua ⁊ nō dr̄ia cōſti-
tutiua: cū ſit ois dr̄ia diuiſiua gn̄is quā cōſtituit: ⁊ ex
quo nō ē gen⁹ generi altiori nō ē dr̄ia ꝯſtitutiua ſʒ di-
uiſiua. ⁊ ſpēi qdē nō vltie ē dr̄ia diuiſiua nō cōſtituti-
ua: ex q̄ ē cōſtitutio ei q̄ ē ſub gn̄e altiori ⁊ ſpēi vlie: q̄
ois dr̄ir ſpēs. q̄ eſt nomē qḋ dr̄ i hac dr̄ia ſubali ꝙ ipſa
eſt q̄ renouat ſpēm. ¶ Dixit. ⁊ neceſſitas in diuiſione
geneꝝ ⁊ ꝯpōne diffōnū ē in bis dr̄ntijs: qm̄ diuiſio nō
erit ꝑ dr̄ias accn̄tales neqʒ diffō. Dixit. iāqʒ diffiniūt
bas dr̄ias: ⁊ vna diffōnū eſt ꝙ dr̄ia eſt q̄ ſeparant ſpēs
gen⁹: qḋ ē: qz in dr̄ia bois q̄ eſt rō ſepat bō aīal qḋ ē ge-
nus ipſi⁹: ⁊ illud eſt: qm̄ b̄ dr̄ia nō eſt iuēta in aīali in
actu: qm̄ ſi eēt ea iuēta in actu: nō inueniret̄ ei ei⁹ oppo
ſitū: qḋ eſt ꝑuatio rōnis ꝑ q̄ diuidit̄ aīal exēplo poſi-
to aīal aliud rōnale aliud irrōnale. ſʒ inueniunt̄ qdē
in ſpēb⁹ q̄ ſunt ſub aīali: ⁊ in hoc ſmone eſt debilitas.
¶ Iāqʒ diffiniūt dr̄iaʒ ēt ꝑ hoc qḋ ē ꝑdicatū de pluri
bus differētib⁹ ſpē in eo qḋ q̄lis res: ⁊ nō in eo qḋ qd.
Et illud ē ꝙ qn̄ interrogamur de boīe qd ē: rndem⁹
qdē ꝑ ꝑ gen⁹ ipſius: qz rndem⁹ aīal: ⁊ cū q̄rit̄ ei q̄lis ē
rndet rōnalis: ⁊ diffō qdē bois ꝯplet̄ ꝑ hāc ſūmā: ⁊ b̄
ē ꝓpterea: qz ois res cōpoſita ē ex mā ⁊ forma: aut ex
reb⁹ ſilib⁹ māe ⁊ forme: ⁊ gen⁹ ē ſic̄ mā: ⁊ dr̄ia ſic̄ for-
ma: ⁊ poſtq̄ȝ res ē ita: ē aggregatū gn̄is ⁊ dr̄ie ipa ſuba
rei ſʒ ꝙ in intellectu ē: ſic ſuba ipſi⁹ ſm̄ ꝙ eſt ex̄ intel- Idē p̄ ō aīe cōmē.5.
lectū ex mā ⁊ forma. ¶ Iāqʒ diffinierunt dr̄ias ſuba-
les ēt ꝑ hoc ꝙ ſunt de quaꝝ ꝓprietate eſt vt ſeparēt in-
ter res q̄ ſunt genere vno ⁊ eodē ſic̄ rō ⁊ nō rō: qz ipſa
ſeparat inter bominē ⁊ equū intrātes ſub genere aīa
lis: ex quo eſt hui⁹ ſeparatio: ⁊ qūqʒ ꝑ res in ſuba ſpēi:
⁊ qūqʒ nō ſunt dr̄ie q̄ ſunt in ſuba ſpērū addiderūt in

hac diuiſiōe q̄ ē id qđ ſepat īter ſpēs in eē eaꝝ: ⁊ ſuba ipſaꝝ qđ ē q̄ ars nauigādi ē ꝓpa hoīs: ⁊ ſeparat īter ipſaꝫ ⁊ alias ſpēs aialis: ſꝫ nō ē ſeparās ab alio ptes q̄ ſit ſube ipſius ſic ſepat rō: ⁊ pp̄ h̄ nō diuidit̄ p ea aial in hoīeꝫ ⁊ nō hoīeꝫ: ſic̄ diuidit̄ p rōnale ⁊ irrōnale: qđ ē q̄ cū dicim⁹. qdā ē cui īueīt̄ ars nauigādi: ⁊ qdā cui nō īuenit̄ nō ſit diuiſio p illō ī hoīeꝫ. ⁊ nō hoīeꝫ cū ſit hec dr̄ia nō renouās ſpēm ſub gn̄e rōnalis: ſꝫ rō renouat hoīeꝫ cū diuidim⁹ p ipſaꝫ aial. Cap. V.

PRopriū vero quadrifariā diuidunt. Nam ⁊ id qđ ſoli alicui ſpeciei accidit: ⁊ ſi non omni ꝓpriū eſt: vt homini eē medicū vel geometrā. Et qđ oī accidit ſpēi: ⁊ nō ſoli: quēadmōꝫ hominē eē bipedeꝫ. Et qđ ſoli: ⁊ oī ⁊ aliqñ vt homini in ſenectute caneſcere. Quartuꝫ aūt in quo cōcurrunt ⁊ ſoli: ⁊ omni: ⁊ ſemper: quēadmodū homini eē riſibile: naꝫ ⁊ ſi nō rideat ſemp: tñ riſibilis dicit̄: nō q̄ ſemp rideat: ſꝫ q̄ aptus natus ſit ad ridendū. Hoc autē ei ſemp nāle eſt: ⁊ equo hinnibile. Hec aūt nominant̄ vere ꝓpria: qm̄ cōuertuntur: ſi eniꝫ eſt equus hinnbile eſt: ⁊ ſi eſt hinnibile eſt equus. ¶ De ꝓprio. Cap. V.

PRopriū dr̄ ſꝫ. iiij. ītētiōes. q̄ꝝ vna ē q̄ accīt alicui ſpēi ſoli: ſꝫ nō toti: vt ē īuētio medicie ⁊ geometrie ī hoīe. ¶ Et 2ª ē q̄ accidit ſpēi toti: ſꝫ ē cōis ei ⁊ aliȷ vt eē bipedē hoī. ¶ Tertia q̄ accidit ſoli ⁊ toti: ſꝫ in aliq̄ tpe: vt caneſcere in ſenectute ⁊ ſeneſcere. ¶ Et ītētio 4ª ē ſm q̄ dr̄ ꝓpriū ſm veritatē: ⁊ ē vle qđ ꝯuēit toti ſpēi ⁊ ſoli: ⁊ ſp ſic̄ riſibile hoī ſm p̄mā ſidē nō ſm actū. ¶ Et de nā hui⁹ ꝓpriȷ ē vt ꝯuertat̄ cū eo: cui⁹ ē ꝓpriū: qm̄ ois hō ē riſibil̄ ⁊ eꝫ: ⁊ ſilr ois equ⁹ ē hinibil̄ ⁊ eꝫ. ¶ De accñte. Ca. VI.

ACcidens eſt qđ adeſt ⁊ abeſt p̄ter ſubiecti corruptionē. Diuidit̄ aūt in duo: aliud.n. ipſi⁹ inſeparabile: aliud ſeparabile. Separabile.n. accidēs eſt dormire: nigrū vero eē inſeparabiliter coruo ⁊ ethiopi accidit. Poſt aūt ſubintelligi ⁊ coruus albus: ⁊ ethiops abȷ́ciens colorē p̄ter ſubiecti corruptionē. Diffinitūr etiaꝫ ſic quoqꝫ. Accidens eſt qđ cōtingit eidem ineſſe ⁊ nō ineſſe. Et qđ neqꝫ eſt gen⁹ neqꝫ ſpēs: neqꝫ differētia: neqꝫ ꝓpriū. ſemp aūt eſt in ſubiecto ſubſiſtens. Omnib⁹ igit̄ determinatis q̄ ꝓpoſita ſunt: dico aūt genere ſpē dr̄ia ꝓprio ⁊ accñte: dōm ē q̄ eis propria iſūt ⁊ cōia. ¶ De accñte. Cap. VI.

ACcidens ē qđ eſtimat̄ eē ⁊ euaneſcere abſqꝫ eo qđ eſtimet̄ corrūpi ſubꝫ ei⁹: aut gn̄āri. Et illō diuidit̄ ī duas diuiſiōes. ſ. ī ſepabile ⁊ ī ñ ſepabile: ſic̄ eſt ſomn⁹ q̄ ē accñs ſepabile aiali: ⁊ ſic̄ nigredo q̄ ē nō ſepabilis a coruo ⁊ ab ethiope qđ ē q̄ñ imaginari pt coru⁹ alb⁹: ⁊ ethiops ſilr abſqꝫ eo q̄ imagiet̄ corruptio ex illo hoīs: aut corui ꝯ̄rio gn̄is ⁊ ſpēi. ¶ Diffiniūt ēt accñs p h̄ q̄ poſſeē ī ipō vt īueniat̄ ei vni ⁊ eidē ⁊ nō īueīat̄: ⁊ q̄ ipſꝫ ē qđ ñ ē gen⁹: nqꝫ ſpēs: neqꝫ dr̄ia: neqꝫ ꝓpriū: ⁊ ipſꝫ ē ſp ſtās in ſ ba. ¶ Et diſſō p̄ª cōprehēdit ſepabile: ⁊ inſepabile. 2ª cōprehēdit ſeparabile tm̄. Cap. VII.

COmmune qdē oībus eſt de pluribus vt dictū eſt p̄dicari. Sꝫ gen⁹ qdē de oībus q̄ ſub ipſo ſunt ſpēbus ⁊ de indiuiduis ⁊ dr̄ia ſilr p̄dicat̄. Spēs aūt de his q̄ ſub ipſa ſunt indiuiduis. At vō ꝓpriū de ſpecie cui⁹ eſt ꝓpriū: ⁊ de his q̄ ſub ſpecie ſunt indiuiduis. Accidēs āt ⁊ de ſpēbus ⁊ de indiuiduis: nāqꝫ aial ⁊ de equis ⁊ bobus ⁊ de canib⁹ p̄dicatur q̄ ſunt ſpēs: ⁊ de h̄ equo ⁊ boue q̄ ſunt indiuidua. Irrōnale vero de equis ⁊ bob⁹ ⁊ de his q̄ ſūt particularia p̄dicat̄. Spēs aūt vt homo de his qui ſunt particulares ſolū p̄dicatur. Propriū aūt ⁊ de ſpecie cui⁹ eſt ꝓpriū: ⁊ d̄ īdiuiduis q̄ ſub ipſa ſunt: vt riſibile de hoīe ⁊ de his qui ſunt p̄ticulares p̄dicat̄. Nigrū aūt de ſpecie coruoꝝ ⁊ ethiopuꝫ ⁊ de his q̄ ſunt p̄ticulares: qđ eſt accidēs inſeparabile: ⁊ mouere de hoīe ⁊ equo: qđ eſt accidēs ſeparabile: ſꝫ principalr̄ qdē de indiuiduis: ſecūdario vō ⁊ de his q̄ ꝯtinēt īdiuidua. Cōe eſt aūt generi ⁊ differētie cōtinētia ſpēꝝ. Cōtinet.n. ⁊ differētia ſpēs: ⁊ ſi nō oēs quot genera. Rōnale.n. ⁊ ſi nō continet irrōnalia vt gen⁹ quēadmodū vt aial: ſꝫ cōtinet hoīeꝫ ⁊ angelū q̄ ſunt ſpēs: ⁊ quecūqꝫ p̄dicant̄ de genere vt gen⁹: ⁊ de his q̄ ſub ipſo ſunt ſpēb⁹ p̄dicant̄: quecūqꝫ aūt de differētia p̄dicant̄ vt differētia ⁊ de ea q̄ ex ipſa eſt ſpecie p̄dicabunt̄. Nam cū gen⁹ ſit aial nō ſoluꝫ de eo p̄dicabit̄ ſuba ⁊ ſenſibile: ſꝫ etiā d̄ his q̄ ſub aiali ſunt ſpeciebus oībus p̄dicat̄ vſqꝫ ad indiuidua. Cūqꝫ ſit differētia rōnale p̄dicatur d̄ ea vt differētia id qđ eſt rōne vti: ⁊ nō ſolū de eo qđ eſt rōnale: ſꝫ etiā de his q̄ ſub rōnali ſunt ſpēb⁹ p̄dicabit̄ rōne vti. Cōe aūt eſt perempto genere vel differētia ſimul perimi q̄ ſunt ſub ipſis: quēadmodū vt ſi nō ſit aial nō eſt equus neqꝫ hō: at ſi nō ſit rōnale nullū erit aial qđ vtat̄ rōne. Propriū āt generis eſt de plurib⁹ p̄dicari q̄ꝫ differentia ⁊ ſpēs ⁊ ꝓpriū ⁊ accidēs: aial.n. de homine ⁊ equo ⁊ aue ⁊ ſerpente p̄dicat̄: quadrupes vō de ſolis quattuor pedes habētib⁹: hō ve

ro de ſolis idiuiduis: ⁊ hinibile ỏ ſolo equo
⁊ de his q̄ ſunt particularia: ⁊ accñs ſilr̄ de
paucioribꝰ. oꝫ aũt dr̄ias accipe: quibꝰ diuidit̄
genꝰ nõ eas q̄ ꝯplẽt ſubaꝫ gñis: ſꝫ diuiſiuas.
Amplꝰ genꝰ ꝯtinet dr̄iaꝫ poteſtate. Aialis
.n. hoc qdẽ rõnale eſt: illud vo irrõnale: dif
ferẽtie vo nõ cõtinent genera. Amplꝰ gña
qdẽ priora ſunt his q̄ ſub ſe ſunt poſite diffe
rentijs: pp̄ hoc qdẽ ſimul ꝙ eas auferũt. nõ
aũt ſimul auferunt̄: ſublato. n. aiali auferẽ rõ
nale ⁊ irrõnale. Differẽtie vo nõ auferũt ge
nus: nã ſi oẽs interimant̄ tñ ſuba aiata ſenſi
bilis ſubintelligi põt q̄ eſt aial. Amplꝰ qdeꝫ
genꝰ in eo qỏ qd eſt: dr̄ia vo in eo qỏ quale
qd eſt p̄dicat̄: queadmodũ dcm̄ eſt. Ampli
us genꝰ vnũ qdẽ eſt ſm̄ vnãquãq; ſpẽm vt
eſt hominis id qỏ eſt aial: dr̄ie vo plurime:
vt rõnale mortale mẽtis ⁊ diſcipline perce
ptibile: quibꝰ ab alijs differt aialibꝰ: ⁊ genꝰ
qdẽ ꝯſile eſt mãe: ⁊ forme qdẽ dr̄ia. Cuꝫ aũt
ſint ⁊ alia cõia ⁊ ꝑpria gñis ⁊ dr̄ie nũc iſta
ſufficiãt. Genꝰ aũt ⁊ ſpẽs cõe qdẽ habẽt de
pluribꝰ p̄dicari: queadmodũ dictũ eſt. Su
matur aũt ſpẽs vt ſpẽs ſolũ. nõ aũt ⁊ vt genꝰ:
ſi fuẽit idẽ ſpẽs ⁊ genꝰ. Cõe aũt ipſis ẽ ⁊ prio
ra his eẽ: de quibꝰ p̄dicant̄: ⁊ totũ qỏdaꝫ eẽ
vtrũq;. Differẽtia aũt qua differt ſpẽs a ge
nere: eo ꝙ genꝰ qdẽ cõtinet. ſpẽs vo ꝯtinent̄
⁊ nõ ꝯtinẽt gña. In pluribꝰ. n. eſt gñs q̄ȝ ſpe
cies. Amplꝰ gnã qdẽ p̄iacere oꝫ ⁊ informa
ta differẽtijs ſpecificis perficere ſpẽs: vñ ⁊
priora ſunt nãlr̄ gnã ⁊ ſil̄ interimẽtia: ſꝫ q̄ ſil̄
nõ iterimant̄. Spẽs. n. cũ ſit eſt ⁊ genꝰ: genꝰ
vo cũ nõ ſit nõ oĩo erit ſpẽs: ⁊ gnã qdẽ vni
uoce de ſpẽbꝰ p̄dicant̄: ſpẽs vo de gñibꝰ mi
nime. ¶ Amplꝰ gnã qdẽ abũdãt eaꝝ q̄ ſub
ipſis ſpẽꝝ ſunt ꝯtinẽtia: ſpẽs vo de gñibus
abũdãt ꝑprijs dr̄ijs. Amplꝰ nec ſpẽs vnq̄ȝ
gnãliſſimũ. nec gñs fiet vnq̄ȝ ſpãliſſimũ. Ge
neris aũt ⁊ ꝑprij cõe qdẽ eſt ſeq ſpẽs. Nãq;
ſi qdẽ hõ ẽ: aial ẽ. ⁊ ſi qdeꝫ hõ ẽ: riſibile ẽ. Et
eq̄lr̄ dr̄ p̄dicari genꝰ de ſpẽbꝰ: ⁊ ꝑpriũ ỏ his
idiuiduis q̄ ꝑticipãt illỏ. Equalr̄. n. ⁊ hõ ⁊
hos aial ẽ: ⁊ Cicero ⁊ Cato ſunt riſibiles.
Cõe ⁊ his vniuoce p̄dicari genꝰ de ꝑprijs
ſpẽbꝰ: ⁊ ꝑpriũ de his quoꝝ ẽ ꝑpriũ. Differt
aũt genꝰ ⁊ ꝑpriũ: genꝰ prꝰ ẽ poſteriꝰ vo ꝑpri
um: oꝫ. n. eẽ prꝰ aial dehinc diuidi dr̄ijs ⁊
ꝑprijs. Et genꝰ qdẽ de plibꝰ ſpẽbꝰ p̄dicat̄:
ꝑpriũ vo de vna ſpẽ cuiꝰ ẽ ꝑpriũ. Et ꝑpriũ
ꝯuerſim de eo cuiꝰ ẽ ꝑpriũ p̄dicat̄: genꝰ vo
de nullo ꝯuerſiꝫ p̄dicat̄. Nã nec ſi aial ẽ: hõ

eſt: nec ſi aial eſt: riſibile eſt. ſi vo riſibile eſt
hõ eſt: ⁊ ecõuerſo. Amplꝰ qdẽ oi ſpẽi ineſt
ꝑpriũ cuiꝰ ẽ ꝑpriũ ⁊ ſoli ⁊ ſp̄: genꝰ vo ſpẽi
qdẽ oi ineſt cuiꝰ fuerit genꝰ ⁊ ſp̄: nõ aũt ſoli.
Amplꝰ aũt ꝑpria qdẽ interẽpta nõ ſil̄ inte
rimũt gnã: genera vo iterẽpta ſil̄ interimũt
ſpẽs quaꝝ ſunt ꝑpria: q̄re ⁊ his quorũ ſunt
ꝑpria interẽptis ⁊ ipſa ſil̄ interimunt̄. Ge
neri vo ⁊ accñti cõe eſt de pluribꝰ: queãd
modũ dcm̄ eſt p̄dicari: ſiue ſepabiliũ ſit ac
cidẽs ſiue iſeparabiliũ: ⁊. n. moueri de plu
ribꝰ: ⁊ nigrũ de coruis: ⁊ de oĩbꝰ ethiopibꝰ
⁊ aliqbꝰ inaĩatis p̄dicant̄. differt aũt genus
ab accñti. qm̄ genus añ ſpẽs eſt: accñtia vo
ſpẽbꝰ poſteriora ſũt: nã ⁊ ſi inſepabile accñs
ſumat̄: tñ prꝰ eſt illud cui accidit q̄ȝ accñs:
⁊ gnã qdẽ q̄ ꝑticipãt eq̄liter participãt. acci
dẽtia vo nõ eq̄liter: intenſionem. n. ⁊ remiſ
ſioneꝫ ſuſcipit accñtiũ ꝑticipatio: generꝝ vo
minime: ⁊ accñtia qdeꝫ in idiuiduis princi
paliter conſiſtũt. gnã vo ⁊ ſpẽs nãlr̄ priora
ſũt idiuiduis ſubſtãtijs ⁊ gnã qdem in eo ꝙ
qd ſit p̄dicant̄ de his q̄ ſub ipſis ſũt: accñtia
vo in eo ꝙ q̄le aliqd ſit: vel q̄ꝫo ſe hꝫ vnũ
quodq;. qualis eſt eniꝫ ethiops interrogatꝰ
dices niger. vel q̄ꝫo ⁊ Socrates ſe hꝫ dices
qm̄ ſedet vel ambulat: genus vero q̄ꝫo ab
alijs quatuor differat dictum eſt. Cõtingit
aũt etiã vnũquodq; aliorum differre ab alijs
quatuor: quare cum q̄nq; quideꝫ ſint: vnũ
quodq; aũt ab alijs quatuor differat quater
q̄nq; viginti fiãt oẽs dr̄ie: ſed ſemper poſte
rioribus enumeratis: ⁊ ſecũdis qdem vna
dr̄ia ſuperatis ꝑpterea q2 tam ſumpta eſt:
tertijs vo duabꝰ: q̄rtis vo tribus: q̄ntis vo
quatuor deceꝫ ſunt oẽs: q̄tuor tres due vna
Genus eteniꝫ differt a dr̄ia ⁊ a ſpẽ ⁊ ꝑprio
⁊ accidẽte: q̄tuor ergo ſunt oẽs dr̄ie. Dr̄ia
vero quo differt a genere dictũ eſt: qñ quo
differt genus ab ea dicebatur. Relinquitur
ergo quo differat differentia a ſpecie ⁊ pro
prio ⁊ accidenti dicetur ⁊ ſunt tres rurſus
ſpecies quo quidem differt a differentia di
ctum eſt: quãdo quo differret a ſpecie diffe
rentia dicebat̄: quo aũt differat ſpecies a ge
nere dictũ eſt quãdo quo differat genꝰ a ſpe
cie dicebatur. Reliquũ eſt igit̄ vt quo diffe
rat ſpecies a ꝑprio ⁊ accidenti dicatur: ſunt
igitur ⁊ he differẽtie due. quo aũt differt ꝑ
prium ab accidenti relinquitur. Nam quo
a genere ⁊ ſpecie ⁊ dr̄ntia differat p̄dictũ eſt
in illorum ad ip̄m dr̄ntijs. Quatuor igitur

ſuptis gñis dñijs ad alia: tribꝰ ꝟo dñe duabꝰ
ſpēi: vna aūt ꝓprij ad accñs decem erūt oēs.
Quaꝝ ꝙttuoꝛ q̄ erant gñis ad reliq̄s ſupius
demōſtrauimꝰ: cōe ḡ ē dñe ⁊ ſpē eq̄liter ꝑti-
cipari: hoīe eni eq̄lr ꝑticipāt ꝑclares hoīes
⁊ rōnali dñia. ¶ Cōe ꝟo ē: ⁊ ſp adeſſe his q̄
coꝝ ꝑticipāt. Semꝑ eni Soꝛ. rōnalis ē: ⁊ ſp
Soꝛ. hō eſt. Propriū aūt ē dñe q̄dē in eo ꝙ
q̄le q̄d ſit ꝑdicari: ſpēi ꝟo in eo ꝙ q̄d ē. Nam
ſi hō velut q̄litas accipiat: non erit tñ ſimplr
qualitas: ſʒ ſcḋm id qḋ gñi aduenientes dñe eaʒ
cōſtituerūt. Amplꝰ dñia q̄dē ſepe i pluribus
ſpēbꝰ ꝯſideraf: queadmodū q̄drupes in plu-
ribus aīalibꝰ ſpē differentibꝰ: ſpēs ꝟo i ſolis
his q̄ ſub vna ſpē ſūt idiuiduis. Amplꝰ dñia
quidē prioꝛ ē ea ſpē q̄ eſt ſcḋm ipam. ſil' eni ab-
latum rōnale interimit hoīem: hō ꝟo interē-
ptus nō aufert rōnale cū ſit angelus. Amplꝰ
dñia q̄dē ꝯpōif cū alia dñia: rōnale eni ⁊ mor-
tale ꝯpoſitū eſt i ſuba hoīs: ſpēs ꝟo ſpēi nō
cōponif vt gignat alterā ſpēm: q̄daʒ.n. equa
cuidā aſino ꝑmiſcef ad muli gñationē: equa
aūt ſimplr aſino nūq̄ ꝯueniēs ē ꝑficere mu-
lum. Dñia ꝟo ⁊ ꝓpriū cōe q̄dē hñt eq̄lr ꝑti-
cipari ab his q̄ coꝝ ꝑticipāt: eq̄lr eni ⁊ rōna-
lia. et rōnalia ſunt: ⁊ riſibilia ſunt riſibilia: ⁊
ſemꝑ: ⁊ oī adeſſe cōe vtriqʒ ē: ſi eni curtef q
bipes ē: ſʒ ad id ad qḋ natū ē ſemꝑ dī: nā ⁊ ri
ſibile ad id qḋ natū ē ſemꝑ dī: ſʒ nō i eo ꝙ ſp
rideat. Propriū aūt dñe ē ꝙ h q̄dē de plibꝰ
ſpēbꝰ dī ſepe: vt rōnale de hoīe ⁊ angelo. ꝓ-
priū ꝟo de vna ſola ſpē cuiꝰ ē ꝓpriuʒ: ⁊ dñia
illꝰ eſt ꝯñs quoꝝ ē dñia: ſʒ nō ꝯuertif: ꝓpria
ꝟo ꝯuerſim ꝑdicanf de his quoꝝ ſūt ꝓpria:
eo ꝙ ꝯuertunf. Dñia aūt ⁊ accñti cōe q̄deʒ ē
de plibꝰ dici: cōe ꝟo ad ea q̄ ſūt iſeꝑabilia ac-
cidētia ſemꝑ ⁊ oībus adeſſe: rōnale ſp adeſt
hoībꝰ ⁊ coꝛuis nigris eſſe ſilr. Differūt autē
ꝙ dñia q̄dē ꝯtinet ſpēs ⁊ nō ꝯtinef: ꝯtinet.n.
rōnale hoīeʒ: accñtia ꝟo quodāmō q̄dē ꝯti-
nent: eo ꝙ in plibꝰ ſūt: quodāmō aūt cōtinef
eo ꝙ nō vniꝰ accñtis: ſuſceptibilia ſūt ſbiecta
ſʒ plurimoꝝ: ⁊ dñia q̄dē iñtēſibilis ⁊ irremiſſi
bilis: accñtia ꝟo minꝰ ⁊ magis recipiunt: ⁊
imꝑmixte ſunt q̄deʒ ꝯrie dñe. mixto ꝟo ꝯria
accñtia hꝰ q̄deʒ colores ⁊ ꝓprietates dñe ⁊
ceteroꝝ ſunt: ſpēs ꝟo quo q̄dē differat a gñe
⁊ dñia: dcm̄ eſt in eo ꝙ dicebamꝰ quo genus
differat a ceteris: ⁊ quo dñia differt a ceteris.
Speciei ꝟo ⁊ ꝓprij cōe eſt quideʒ de ſe inui
cem ꝑdicari: nā ſi quid hō riſibile eſt: ⁊ ſi q̄d
riſibile hō eſt: riſibile ꝟo q̄m ſcḋm id qḋ natuʒ
eſt dicif: ſepe iā dictū eſt: ⁊ qualr ſūt ſpecies
his q̄ coꝝ ꝑticipāt: ⁊ ꝓpria quoꝝ ſūt ꝓpria.
Differt aūt ſpecies a ꝓprio: q̄m ſpēs q̄dem
pōt ⁊ alioꝝ eſſe genꝰ. ꝓprium ꝟo aliaꝝ ſpēꝝ
eſſe impoſſe eſt: ⁊ ſpēs q̄dem añ ſubſiſtit q̄
propriū: ꝓpriū ꝟo poſt ſit in ſpē: opʒ.n. ante
hoīeʒ eē vt ſit riſibile. Amplꝰ ſpēs q̄dē ſemꝑ
actu adeſt ſubiecto: ꝓpriuʒ ꝟo aliq̄n actu: ⁊
ꝑtāte ꝟo ſemꝑ: hō eni ſemꝑ actu eſt Socra.
nō ꝟo ſemꝑ ridet: q̄uis ſit nā ſemꝑ riſibilis.
Amplius quoꝝ termini differētes ſūt ⁊ ipſa
ſunt dñia: eſt aūt ſpēi eſſe ſemꝑ ſub genere: ⁊
de pluribꝰ differentibꝰ numero in eo ꝙ quid
ſit predicari queeūq̄ hꝰ: proprij ꝟo eſt ſoli
⁊ ſemꝑ ⁊ oī adeſſe. Spēi ꝟo ⁊ accñtis cōe
quidē eſt de pluribꝰ ꝑdicari: rare ꝟo alie ſūt
cōitates: ꝓpterea q̄m q̄plurimū diſtant a ſe
accñs: ⁊ id cui accit. Propria ꝟo ⁊ vtriuſqʒ
ſunt ſpēi ꝙ in eo qḋ quid eſt de pluribꝰ ꝑdi-
cari de his quoꝝ eſt ſpēs: accñtis aūt in eo ꝙ
quale q̄ddā eſt vel q̄lio ſe hñs: ⁊ ꝓprium eſt
vnāquāqʒ ſubſtātiā: vnā q̄dē ſpēʒ ꝑticipare
pluribꝰ aūt accidētibꝰ ⁊ ſeparabilibꝰ ⁊ inſe-
parabilibꝰ. Et ſpēs q̄dem añ ſubintelligi pōt
q̄ accñtia vel ſi ſint inſeꝑabilia: opʒ eni ante
eſſe ſubm̄ vt illi aliq̄d accidat. Accidētia ꝟo
poſterioꝛis generis ſunt ⁊ aduēticie nā ⁊ ſpē
quidē participatio eq̄liter eſt: accñtis ꝟo vel
ſi inſeꝑabile ſit nō eq̄liter: ethiops enim alio
ethiope habebit colorē vel intenſum vel re-
miſſum ſcḋm nigredinē. Reſtat igif de ꝓprio
⁊ accidēti dicere: qui eniʒ ꝓpriuʒ a ſpecie ⁊
differētia ⁊ genere differt dictū eſt. Cōe aūt
proprij ⁊ accidētis inſeparabilis ē ꝙ preter
ea nūq̄ ꝯſiſtant ea in q̄bꝰ ꝯſiderātur: queād-
modū eni preter riſibile non ſubſiſtit hō: ita
nec preter nigredinē ſbſiſtit ethiops: ⁊ quē-
admodū ſemꝑ ⁊ oī adeſt ꝓpriū: ſic ⁊ inſepa
rabile accidēs. Differt aūt q̄m ꝓpriū vni ſoli
ſpēi adeſt: queadmodū riſibile hoī: inſepara
bile ꝟo accidēs vt nigrū nō ſolum ethiopi: ſʒ
etiā coꝛuo adeſt ⁊ carboni ⁊ ebeno ⁊ q̄buſ-
dam alijs: preterea ꝓpriū ꝯuerſim de eo cuiꝰ
eſt propriū ꝑdicaf ⁊ equaliter: inſeparabile
ꝟo accñs ꝯuerſim nō predicaf: ⁊ ꝓpriorum
quidem equalis eſt participatio: accidentiuʒ
ꝟo hec quidem magis illa: illa ꝟo minus.
Sunt quidem ⁊ alie cōmunitates vel pro-
prietates eorum que dicta ſunt: ſed ſufficiūt
quideʒ hec ad diſcretionē coꝝ que dicta ſūt:
cōmunitatiſqʒ traditionem.

¶ Explicit liber ꝑdicabiliū Porphirij.

Capitulum VII.

Cum ergo diffiniuimus oēs res q̄ p̄cessit dictō.s.illoꝝ q̄nq̄: opꝫ vt dicam᷒ ī reb᷒ in q̄b᷒ cōicāt: ꝛ ī q̄bus differūt. Dicam᷒ ḡ q̄ cōe eis oīb᷒ ē q̄ p̄dicatur de plib᷒: ſꝫ gen᷒ ꝛ dr̄ia p̄dicanť de ſpēb᷒ ꝛ de indiuiduis q̄ ſūt ſub illis: ꝛ ſpēs d̄ īdiuiduis q̄ ſūt ſub ea tm̄ .ſ. ſpēs vltima ꝛ ꝓpriū p̄dicať de ſpēb᷒ ꝛ de ſinglīb᷒ q̄ ſūt ſub illa ſpē: ꝛ accn̄s p̄dicať de ſinglīb᷒ ꝛ d̄ ſpēb᷒. ¶ Et eſt p̄dicatio gn̄is de ſpēb᷒ ꝛ ſinglarib᷒: ſicut ē p̄dicatio aīalis de equo ꝛ cane ꝛ d̄ idiuiduis eoꝝ ſic̄ ſpēs d̄ cane demōſtrato. Et exēm̄ p̄dicatiōis dr̄ie d̄ ſpēb᷒ ꝛ de idiuiduis ſūt irrōnale de equo ꝛ cane ꝛ indiuiduis eoꝝ: ꝛ h̄ quidē certificať ī dr̄ijs q̄ nō ſūt dr̄ie ſpēb᷒ vltimis. Et exēm̄ p̄dicatiōis ſpēi vltime tm̄ ē p̄dicatio hoīs d̄ Soz. ꝛ Pla. ꝛ de q̄lꝫ idiuiduoꝝ hoīuꝫ: ꝛ exēm̄ p̄dicatiōis proprij de ſpē ꝛ ſinglīb᷒ ē p̄dicatio riſibilis d̄ hoīe ꝛ de q̄lꝫ indiuiduoꝝ hoīs. Et exēm̄ p̄dicatōis accn̄tis īſeꝑabilis de ſpēb᷒ ꝛ indiuiduis eſt p̄dicatio nigredis de coruo ꝛ ethiope: ꝛ de ſinglīb᷒ eoꝝ: ꝛ exēm̄ accn̄tis ſeꝑabilis ē p̄dicatio motus ꝛ q̄etis d̄ hoīe ꝛ equo ꝛ d̄ idiuiduis eoꝝ: h̄ eſt ḡ in q̄ cōicāt in reſpectu p̄dicatiōis. ¶ Et diuerſificanť ꝛ ē cōe gn̄is ꝛ dr̄ie q̄ ꝯ̄pbendāt plus ſpē vna: ꝛ eſt q̄ȝ dr̄ia ꝯ̄pbēdit ſpēs: q̄uis ſint pauciores eis q̄s ꝯ̄prebendit gen᷒ qđ eſt: q̄ȝ irrōnale ꝯ̄prebēdit ſpēs multas: q̄uis ſint pauciores eis q̄s ꝯ̄prebēdit aīal qđ eſt gen᷒: ꝛ h̄ q̄dē v̄ificať de illis q̄ ſūt p̄ter dr̄ias vltimaꝝ ſpēꝝ: ꝛ cōicāt gen᷒ ꝛ dr̄ia: q̄m oē qđ p̄dicať d̄ vnoq̄ꝫ ipoꝝ ex via q̄ ē gen᷒ aut dr̄ia: p̄dicať de eo qđ ē ſub eis .v.g. q̄ aīal qđ eſt gen᷒ ꝛ corp᷒ nutribile p̄dicať de eo ex via q̄ eſt gen᷒: ꝛ ipm̄ ē p̄dicatū qđ eſt ſub aīa. v.g. d̄ hoīe ꝛ eq̄. ꝛ ſilr̄ rōnale ē dr̄ia: ꝛ coopari rōne ē p̄dicatū ēt d̄ eo qđ eſt ſub aīali ex via q̄ eſt dr̄ia: ꝛ ipm̄ p̄dicať de oīb᷒ indiuiduis rōnalib᷒. Et cōicāt genus ꝛ dr̄ia: q̄m cū auferť vtrūq̄ȝ auferť qđ ē ſub ea: q̄m ſic̄ cū nō īuenit aīal non inuenit equ᷒ ꝛ aſin᷒: ſilr̄ cū auferť rō non inuenit aīal cooperās rōne: ꝛ h̄ ē ī q̄ cōicāt gen᷒ ꝛ dr̄ia. ¶ Sꝫ qđ eſt ꝓpriū gn̄is abſq̄ȝ dr̄ia. Primū q̄dē q̄m p̄dicať d̄ plib᷒ q̄ȝ dr̄ia ꝛ ſpēs ꝛ ꝓpriū ꝛ accn̄s qđ ē: q̄ȝ aīal qđ eſt genus predicať de hoīe ꝛ equo: dr̄ia v̄o de paucioib᷒ q̄ȝ aīal. V.g. rōnale p̄dicať in minus q̄ȝ aīal: ꝛ ſilr̄ q̄drupes: ꝛ ſilr̄ hō. Et ſic ēt ē res in accn̄te manifeſta q̄ p̄dicať de paucioib᷒ q̄ȝ gen᷒ rei ī q̄ inuenit illđ accn̄s: ꝛ h̄ q̄dēꝫ inuenit in accn̄tib᷒ q̄ ſunt magis ꝓpria q̄ȝ illđ genus. ¶ Et approprīať gn̄i p̄ter dr̄iā. Scđo: q̄ȝ gn̄a ꝯ̄prebēdunt dr̄ias ꝛ nō ecōuerſo: aīal.n. aliđ rōnale aliđ irrōnale q̄ ambe ſunt dr̄ie: ſꝫ dr̄ie nō ꝯ̄prebēdūt gn̄a. ¶ Et approprīať ei tertio q̄ gn̄a priora ſūt dr̄ijs ꝑ nām: ꝛ pp̄ hoc auferūtur dr̄ie ꝑ ablatōnē geneꝝ: ſꝫ nō econuerſo qđ eſt: q̄ȝ cū auferť aīal auferť rōnale: ſꝫ cū auferť rōnale nō auferť aīal: ꝛ h̄ ē diſpō gn̄is cū dr̄ijs diuiſiuis ꝛ n̄ ꝯ̄ſtitutiuis. ¶ Et approprīať ei q̄rto: q̄ gen᷒ ē vnū in vnaq̄q̄ȝ ſpēꝝ: ꝛ eſt q̄ȝ nō īuenit ſpēb᷒ multis plus q̄ȝ vnū genus ī ordine vno: ſed vni ſpēi inuenit plus dr̄ia vna ſic̄ rō hoī ꝛ intellect᷒ ꝛ receptio ſcie. ¶ Et approprīať ei q̄nto q̄ gen᷒ aſſimilať māe: dr̄ia v̄o forᷤ. Jā ḡ hec ē ſufficiēs ſcia q̄ gen᷒ ꝛ dr̄ia cōicāt: ꝛ in q̄ differunt vel approprīanť: ꝛ ſi inueniāť eis cōitates ꝛ differētie. ¶ D. ꝛ gen᷒ ꝛ ſpēs cōicāt vt dixim᷒ q̄ ambo p̄dicanť de plīb᷒: ꝛ q̄ ambo p̄cedūt ꝑ nām res de q̄b᷒ p̄dicanť. Et diuerſificanť in h̄ q̄ gen᷒ ꝯ̄prebēdit ſpēs: ſed nō ecꝯ̄ qđ ē: q̄ȝ gen᷒ cōius eſt q̄ȝ ſit ſpēs: ꝛ diuerſificātur ēt q̄ genus p̄cedit ſpēm ꝑ nām: qđ ē: q̄ȝ ſpēs ꝯ̄ſtituiť cū ꝯ̄iūgiť cū gn̄e dr̄ia: ꝛ pp̄ h̄ gn̄a ſunt priora ſpēb᷒ nālr̄: q̄ȝ cū auferūtur gn̄a: auferūtur ſpēs: ſꝫ n̄ ecōuerſo: ꝛ ſpēs ſūt cum nō inueniūť gn̄a ꝛ nō econuerſo. ¶ Et diuerſificanť in h̄ etiā q̄ gn̄a p̄dicanť de ſpēb᷒ vniuoce: ſꝫ ſpēs nō predicanť de gn̄ib᷒. ¶ Diuerſificanť ēt ī h̄ q̄ gn̄a abūdant ſupra ſpēs q̄ ſūt ſub eis in h̄ q̄ ꝯ̄tinēt ipſas: ꝛ ſpēs abūdāt ſupra gn̄a dr̄ijs appropriātib᷒ ipſas: ꝛ illa abūdant ex pte cōitatis: ꝛ hoc ex pte ꝯ̄pōnis .ſ. ſpecies. ¶ Diuerſificanť ēt ī h̄ q̄ nō erit ſpēs gen᷒ geneꝝ: nec genus ſpēs ſpēꝝ ſm̄ aliquā diſpōnem: ꝛ opꝫ vt intelligas has cōparatiōes inter gn̄a ꝛ ſpēs: de eo q̄ ſpēs ſūt ſpēs: ꝛ gn̄a ſunt gn̄a: nō ex eo q̄ accidit ſpēb᷒ vt ſint genera: neq̄ȝ gn̄ib᷒ vt ſint ſpēs. ¶ D. ꝛ gen᷒ ꝛ ꝓpriū cōicāt in h̄ q̄ ambo ſequūtur in eē ī inuentiōe vel in eſſentia ſpēi: ꝛ illđ eſt: q̄ȝ cū eſt hō ḡ eſt ſpēs inuentū ē aīal qđ ē genus: ꝛ ſilr̄ riſibile ē inuētū qđ eſt ꝓpriū: ꝛ cōicāt etiā: q̄ȝ gen᷒ p̄dicať de oīb᷒ ſpēb᷒ eq̄liter: ꝛ ꝓpriū p̄dicať de oibus q̄ cōicant in ipſo eq̄liter: qđ ē: q̄ȝ hō nō ē minus aīal q̄ȝ bos nec plus: ꝛ Soz. ꝛ Pla. ſunt riſibiles eq̄lr̄ .i. nō diuerſificanť h̄ mō ſꝫ plus ꝛ min᷒. ¶ Et cōicāt ēt: q̄ȝ gen᷒ p̄dicať vniuoce de ſpēbus: ꝛ ꝓpriū p̄dicať vniuoce d̄ oī eo cui inuenit illđ ꝓpriū: q̄m riſibile p̄dicať d̄ Soz. ꝛ Pla. vniuoce: ſicut aīalitas p̄dicať vniuoce de boue ꝛ equo. ¶ Sed in h̄ diuerſificanť: q̄ȝ gen᷒ antecedit ꝓpriū inuētū in ſpēb᷒ qđ ē: q̄ȝ aīal antecedit nālr̄ ꝓpria ꝛ dr̄ias q̄ inueniūtur in ſpēb᷒ ī q̄s diuidiť: qđ ē: q̄m cū genus auferť: auferūtur ꝓpria: ſꝫ nō ecōuerſo: ꝛ cū inueniūť ꝓpria: inuenit ꝛ ipm̄. ¶ Scđo ēt diuerſificanť in h̄ q̄ ꝓpriū ꝯ̄uertiť in p̄dicatiōe cū eo cui᷒ eſt ꝓpriū: genus v̄o nō ꝯ̄uertiť cū eo cui᷒ eſt genus: q̄m veruꝫ eſt dicere: oīs hō eſt riſibilis ꝛ ecōuerſo: ſꝫ non pōt dici: oē aīal eſt hō: ſicut oīs hō eſt aīal. ¶ Genus q̄dē ꝛ accn̄s cōicāt: q̄m ambo p̄dicanť d̄ plībus: ſiue ſit accn̄s ſeꝑabile ſiue inſeꝑabile: qđ eſt: q̄ȝ mot᷒ p̄dicať de plīb᷒: qđ eſt accn̄s ſeꝑabile: ſic̄ p̄dicať nigredo d̄ coruo ꝛ ethiope ꝛ de reb᷒ multis a q̄b᷒ nō ſeꝑať. Et diuerſificanť genus ꝛ accn̄s in h̄ q̄ gen᷒ p̄cedit accn̄s ꝑ nāꝫ: ſicut ſpēs eius antecedit ipm̄. v.g. hō .n. p̄cedit colore inuētū in eo: ꝛ aīal p̄cedit ipm̄: ꝛ illđ eſt manifeſtū in accidentib᷒ ſeꝑabilib᷒. ¶ Differūt ēt: q̄ȝ accn̄s p̄dicať de his que cōicant in ipſo ſꝫ magis ꝛ min᷒: gn̄a ēt nō p̄dicanť de ſpēb᷒ q̄ cōicāt ī ipſo ſm̄ magis ꝛ min᷒ qđ eſt: q̄ȝ q̄dā nigroꝝ hoīum eſt intēſioris nigredis q̄ȝ q̄dā: ꝛ nō ē intēſioris aīalitatis q̄ȝ ali᷒ hō: neq̄ȝ equ᷒ q̄ȝ hō: ꝛ h̄ iđ ppē: q̄ȝ accn̄tia inueniūtur ſꝫ p̄mā intētionē ī ſingularib᷒: ꝛ ſingularia diuerſificātur ī additiōe ꝛ diminutiōe: ꝛ gn̄a q̄dē ꝛ ſpēs p̄cedūt ꝑ nāꝫ ſinglaria neq̄ȝ ſūt inuēta ī ſingularib᷒. Et qđ dixi veꝝ eſt q̄dē ſemꝑ dictū in formis .ſ. ſi iueniſrenť ſic gn̄a ꝛ ſpēs ex̄ intellectū. Diuerſificanť ēt gn̄a ꝛ ſpēs ꝛ accn̄tia ꝑ h̄: q̄ȝ gn̄a ꝛ ſpēs p̄dicāť in eo q̄ q̄d eſt: accn̄tia aūt in eo q̄ q̄le ē aut q̄uō ē. Cuꝫ eni querit de ethiope q̄le ē dr̄ q̄ ē niger: ꝛ cū q̄ritur de Soz. q̄uō ē dr̄ bn̄ vel male: iā ḡ dictuꝫ eſt in q̄ differat gen᷒ a reſiduis: ꝛ ꝯ̄ſequiť vt ſint hee .5. nō ſicut diuerſitates iter ea .5.4.3.2. ꝛ vna: qđ ē: q̄ȝ ex̄ q̄ ſūt .5. ꝛ diuerſitates .4. iā ſiūt diuerſitates .20. ſ. m̄ltiplicādo .4. ꝑ .5. Cū ḡ abiecerimus ab eis .10. iteratas remanebunt .10. ¶ Cui᷒ exēplū ē: q̄ȝ gen᷒ diuerſificať a reſiduis in .4. ꝛ dr̄ia ſilr̄ in .4. niſi q̄ȝ diuerſitas illi᷒ ad genus eſt eadem qđ diuerſitas gn̄is ad ipſaꝫ: remanēt ḡ diuerſitates dr̄ie ad tria .ſ. ad ꝓpriū ſpēm ꝛ accn̄s. ſilr̄ ſpēs hꝫ .4. diuerſitates de q̄b᷒ ꝓijciūtur due q̄ ſunt diuerſitates eius ad genus: q̄m iā rememorata eſt ī diuerſitate generis ad ipſam ꝛ diuerſitas ad dr̄iam q̄ deīn eſt in diuerſitate dr̄ie ad ipſaꝫ: ꝛ remanēt due diuerſitates ad propriū ꝛ ad accn̄s ſilr̄ ꝓprio ſunt q̄ttuor: ꝛ ꝓijciunť tres memorate: ꝛ remanebit vna q̄ ē diuerſitas ei᷒ ad

accñs: ğ decē diuerſitates abijciunť: ⁊ decē ſūt iuēte: ⁊ qꝛ iā narrauim⁹ a q̄tuoꝛ remanētib⁹: opꝫ vt dicamus in q̄ diuerſificeť dĩa a trib⁹ reſiduis ſ. ſpē ꝓprio ⁊ accidēte: ⁊ erūt ex illo tres diuerſitates. ❡ D. Rememorabimur in q̄ differat ſpēs a proprio ⁊ accñte: ⁊ ſūt due diuerſitates: poſtea rememoꝛabimur in quo differant ꝓpriū ⁊ accñs: ⁊ eſt vna diuerſitas: ⁊ erūt ğ diuerſitates decē. Et pp̄ h̄ inueniūtur cōitates inter q̄lꝫ duo ipſoꝝ decē. Dicem⁹ ğ ꝙ res cōis dĩe ⁊ ſpēi eſt ꝙ oīb⁹ de q̄b⁹ predicātur: predicanť eq̄liter nō ſm plus ⁊ minus: qꝛ nō iueniť vn⁹ hō magis hō q̄ȝ alter: neqꝫ magis rōnale q̄ȝ alter: niſi q̄s velit ꝑ rōnalitatē rē accñtalē intelligere. Et cōicant ēt ꝙ inueniūtur reb⁹ de q̄b⁹ ſemꝑ p̄dicanť. Soꝛ. eni ſemꝑ eſt rōnalis ⁊ ſemꝑ ē hō: ⁊ differūt: qꝛ diffinitiua p̄dicanť in q̄le: ſpēs v̄o in q̄d q̄uis reſpōdeať ad q̄ōnem ꝑ q̄le ſpēs: ⁊ h̄ ex pte q̄ accidit ei vt differētiā hēat: ⁊ ēt qꝛ dĩe inueniūtur in ſpēb⁹ plib⁹ vna: ſicut eſt inuētio q̄drupedis in aīalib⁹ multis differentibus ſpē: ⁊ ſpēs quidē ē indiuiduis q̄ ſunt ſub ea: ⁊ hec diuerſitas eſt inter ſpēs ⁊ dĩas. Et diuerſificanť inter ſe ēt ꝑ h̄ ꝙ dĩa eſt prioꝛ: q̄d eſt: qꝛ cum auferť irrōnale auferť aſin⁹: ſed cū iueniť aſin⁹ iueniť irrōnale: ⁊ hoc quidē de differētijs q̄ inueniūtur in plibus vna ſpē. Et diuerſificanť a ſpē: eo ꝙ dĩa q̄ñqꝫ ꝯponiť cū alia dĩa. in diffōne. v.g. rōnale ⁊ moꝛtale accepta i diffōne hōis ſꝫ ſniaꝫ illi⁹ q̄ videt ꝙ rōnale ꝯtiet hoīeꝫ ⁊ āgelū: q̄ꝛ ē hō q̄dē cōpoſitus ex rōnali ⁊ moꝛtali: ⁊ nō componiť ſpēs ex duab⁹ ſpēb⁹: q̄uis ꝯponatur indiuiduū ſpēi ex indiuiduis duaꝝ ſpēꝝ diuerſaꝝ ſicut ē cōpoſitio muli ex equa ⁊ aſino: ſed nō ꝯponūtur ſpēs muli ex ſpēbus equi ⁊ aſini: ſicut ꝯponiť hō ex aīali rōnali: ⁊ animali moꝛtali: q̄ꝛ mulus ē mediū iter equū ⁊ aſinū: ⁊ eſt ex parte cōi inter eos: ⁊ h̄ eſt ſpēs alia ꝯpōnis p̄ter ꝯpoſitionē dĩaꝝ ſi ꝯcedať ꝙ ſit ꝯpoſitio ſpēi cū ſpē: ⁊ Porphirius negat eā: ⁊ ſilr̄ ē vt ſit h̄ ꝯpoſitio q̄ eſt ꝯpoſitio ſpēꝝ mediaꝝ ex extremitatib⁹: ⁊ illa ē p̄ter ꝯpōnem rei ex dĩis diffiniti. ❡ Et cōe eſt dĩe ⁊ ꝓprio: qꝛ ea in quib⁹ cōicāt eq̄lr̄ p̄dicanť: q̄ꝛ nō ſūt q̄dā rōnalia magis rōnalia q̄ȝ alia: in h̄ etiā. ſ. rōne q̄ eſt iferi⁹ in capi̅o: ſub ea ſilr̄ rōnalia cōicant: ⁊ in h̄ eq̄liter inueniūtur: ⁊ ſemꝑ reb⁹ de q̄b⁹ p̄dicanť ⁊ oīb⁹ q̄d eſt: q̄ꝛ bipes inuenitur ſemꝑ bipes: ⁊ ſi ꝑueť pedib⁹ in aliq̄ tp̄e aliq̄s: nā intētio dicti nr̄i ē cū dicim⁹ ꝙ eſt bipes ſemꝑ. i. eſt natum ad h̄ vt ſint ei duo pedes tn̄: ⁊ ſilr̄ riſibile ſꝑ ineſt hoī nō ꝙ ſemꝑ rideat i actu: ſed ꝑꝑea ꝙ eſt aptū natū ad h̄. ❡ Et appropriať dĩe ꝙ dr̄ de ſpēb⁹ mltis: ſicut rō q̄ dr̄ de hoīe ⁊ angelo ſm ſniam illi⁹ q̄ videt ꝙ rō dr̄ vniuoce de ambob⁹: ſꝫ ꝓpriū q̄dē p̄dicatur de ſpē vna tm̄: ⁊ diuerſificātur dĩe a ꝓprio in eo ꝙ dĩe nō ꝯuertunť: ⁊ ꝓpria ꝯuertunť ſemꝑ. ❡ Et dĩa ⁊ accñs inſeparabile cōicāt: q̄ꝛ inueniūtur eis de q̄b⁹ p̄dicātur ſꝑ ⁊ oīb⁹ eis: q̄d ē: qꝛ coru⁹ ſemꝑ ē bipes ⁊ niger. Et diuerſificātur: qꝛ dĩa nō ſupat res cui⁹ eſt dĩa. ſ. nō ſuperat hūs dĩam diffinitiuā ſicut rō: q̄ꝛ nō ſupat eā hō. Sꝫ accñtia q̄dē ꝯprehendūt ex pte: ⁊ ex pte ꝯprehēdunť: cōprehēdūt q̄dē ex eo ꝙ ſunt p̄dicata de multis ⁊ cōprehēdūtur: ꝑꝑea qꝛ ſbiecta ipſoꝝ nō ſūt appropriata vni accñti: ſꝫ iā inueniť in eis accñs oppoſitum illius: ſicut nigredo ꝯtinet multas ſpēs hoīs: ⁊ non hoīs que plus eſt q̄ȝ ſpēs hoīs ⁊ nō hoīs: ⁊ hō cōprehēdit nigredinem cū iā inueniať q̄d ē nigrū ⁊ nō nigrū: ⁊ ēt qꝛ dĩa non ſuſcipit additiōem ⁊ diminutionē: ſꝫ accñtia recipiūt additionē ⁊ diminutionē: ⁊ ēt qꝛ dĩe ꝯīte nō pmiſceanť vt ſit ex eis mediū: ſicut ē mixtio albi cū nigro: ⁊ erit ex eis viride ⁊ rubeū ⁊ alia media: iſte ğ ſūt res in quib⁹ cōicant dĩa ⁊ alia remanētia: ⁊ in q̄b⁹ differunt: iāqꝫ remāſit vt dicam⁹ in q̄ diuerſificať ꝓpriū ⁊ accñs: ⁊ in quo cōicant. ❡ Dicamus ğ ꝙ ſpēs ⁊ ꝓpriū cōicāt in hoc ꝙ vtrūqꝫ ipſoꝝ ꝯuertiť cū ſuo cōpari: q̄d ē: qꝛ ſi eſt hō inuētus ē riſibile: ⁊ ecōuerſo. cōicāt ēt ꝙ ambo inueniūtur ſemꝑ in reb⁹ de q̄b⁹ p̄dicātur. ❡ Et diuerſificant ſpēs ⁊ ꝓpriū in h̄ ꝙ poſſe eſt: vt ſpēs ſit genus aliꝫ: ⁊ ꝓpriū nō eſt poſſe vt ſit aliaꝝ reꝝ p̄ter illas q̄ꝝ ē propriū: ⁊ ēt qꝛ inuētio ſpēi p̄cedit: ⁊ inuētio ꝓprij ſeq̄ť inuētionē ſpēi: q̄d ē: qꝛ ſi iueniť hō: ſeq̄tur illō vt ſit riſibile: ⁊ ſi inueniť riſibile. oꝫ vt fuerit pri⁹ hō: ⁊ ē: qꝛ ſpēs inueniť actu ⁊ po° ſemꝑ. Soꝛ. eni ſemꝑ ē hō i actu: ſꝫ i actu ridēs ſemꝑ nō: ſꝫ eſt in po° ſemꝑ ridēs: ⁊ ēt res q̄ꝝ diffōnes ſūt diuerſe ipe ſūt diuerſe: ⁊ iā ordīaꝫ ē ꝙ diffinitiōes hoꝝ ſūt diuerſe: q̄d ē: qꝛ iā dcm̄ ē in diffōne ſpēi q̄d ē oꝛdinata ſub gn̄e: ⁊ ꝙ p̄dicať ex via ꝙ q̄d ē d̄ indiuiduis: ⁊ dr̄ in diffone ꝓprij ꝙ ipꝫ ē res q̄ iueniť alicui ſoli: ⁊ oī ⁊ ſꝑ. ❡ Et cōicāt ſpēs ⁊ accñs: q̄ꝛ p̄dicanť de plib⁹. ❡ D. Et i q̄ cōicāt paꝝ valde: q̄d ꝑꝑ multā elongationē q̄ ē inter accñs ⁊ rē cui accit. ❡ Et appropriať vtrūqꝫ ipoꝝ: qꝛ ſpēs p̄dicanť de eo cui⁹ ē ſpēs ex via ꝙ q̄d ē: ⁊ accñs p̄dicať in eo ꝙ q̄le ē aut q̄ūo ē. Et vnaq̄qꝫ ſubaꝝ ſenſibiliū hꝫ ſpēm vnam: ⁊ tn̄ hꝫ multa accñtia ſeꝑabilia ⁊ inſeꝑabilia. Amplī⁹ qꝛ ſpēs p̄cedit itellectu accñtia: q̄uis inſeꝑabilia accñtia: q̄d eſt: qꝛ iā remanet ſubm̄ iuentū: ⁊ tūc accit ei illō q̄d accidit: ⁊ ē accñtib⁹ renouatio p⁹ ſpēs: ⁊ nā ipſaꝝ ītrat ſuꝑ eas. ❡ Iāqꝫ remāſit ſuꝑ nos vt narrem⁹ rē ꝓprij ⁊ accñtis: ⁊ illō in q̄ cōicant ꝓpriū ⁊ accñs inſeꝑabile ē: qꝛ nō ē poſſe vt iueniať hūs ꝓpriū: neqꝫ hūs accñs inſeꝑabile p̄ter ꝓpriū ⁊ accñs: q̄d eſt: qꝛ nō ē poſſe vt iueniať hō p̄ter riſibile: ſilr̄ nō ē poſſe vt iueniať ethiops p̄ter nigredinē: ⁊ ēt: qꝛ ſicut ꝓpriū inueniť toti rei: ⁊ ſꝑ ſilr̄ ⁊ accñs iſeꝑabile. ❡ Et diuerſificanť in h̄ ꝙ ꝓpriū inueniť ſpēi vni: accidēs aūt iſeꝑbile plib⁹: q̄ſi diceret: nigredo inuenitur coruo ⁊ ethiopi ebeno ⁊ reb⁹ multis nō ſeꝑabilib⁹ neqꝫ indiuiſibilib⁹: ⁊ eā in h̄: qꝛ ꝓpriū ꝯuertiť in p̄dicatiōe cū eo cui⁹ eſt ꝓpriū: ſꝫ accñs nō ꝯuertiť cū eo cui accit. Amplius: qꝛ ꝓpria nō diuerſificātur in p̄dicatiōe ſm magis ⁊ min⁹: accñtia v̄o ſic: ⁊ iā inueniūtur res plīes i quib⁹ cōicāt ⁊ appropriant: p̄ter res q̄s narrauim⁹: ſꝫ iſte ſunt ſufficiētes in eo q̄d itēdim⁹ in eis: ⁊ diſcretiōe iſtaꝝ reꝝ: ⁊ ſtatu ſuꝑ cōitates ſuas ⁊ diuerſitates. Et h̄ explicitūt intētiōes q̄s ꝯtinet h̄ liber introductoꝛi⁹. Et illō eſt q̄d mouit ad expōnē eoꝝ q̄dā ſocioꝝ nr̄oꝝ deſiderātiū ſpeculari ō hitatoꝛib⁹ muſie: q̄ꝝ de⁹ miſereať i h̄. ❡ Et ibi pp̄ h̄ pigritaſſe h̄ facere pp̄ duas res. vna quaꝝ ē: qꝛ nō v̄r mihi ꝙ h̄ liber introductoꝛi⁹ ſit neceſſarius in aliq̄ pte hui⁹ ꝯcū nō ſit q̄d dr̄ i eo cōe huic arti: ſicut eſtimāt q̄dā: qꝛ id q̄d dr̄ i diffōnib⁹ haꝝ reꝝ: ſi eſt demōſtrabile ē ꝑs demōſtratiōis: ⁊ ſi ē ꝓbabile eſt ꝑs libri topicoꝝ. ❡ Sꝫ rememoꝛauit Porphiri⁹ has res vt ſciať q̄d ſignificāt h̄ noīa cū egit ō eis Ariſ. i lib. ſuo: nō vt iſte ſint diffōnes: ⁊ ſm modū iſtū non ē ꝑs hui⁹ artis: ſꝫ intelligiť ex Albimaſir ꝙ ē ꝑs illi⁹: ⁊ h̄ ē vnū q̄d pigritauit me ab expōne ipſi⁹ cū expōne librorum Ariſto. ❡ Et ſcđa ē: qꝛ ſermo viri intelligiť ꝑ ſe: ⁊ in h̄ introductoꝛio ſm intētionē in appropinq̄tiōe ſuꝑ q̄ſitum rememoꝛatoꝛis facere eos lucrari bonū oī modo lucri: q̄ēadmodū eſtimat i eo ꝙ volūtate ⁊ deſiderio ad ſcias dixit mediū ad explanādū: ⁊ ampliandū itellectū in h̄ ⁊ in q̄dā ei⁹ q̄d rememoꝛať ex his reb⁹ iam expgefacti ſum⁹ ſuꝑ plimū illoꝝ: ⁊ q̄dā ē ꝯſideratio ⁊ locus h̄ his reb⁹. ⁊ dcus ē ꝯueniēs ⁊ rectificāo.

De iſta ſpē ꝯpōnis aſini cū equa. vid 7. met. c. 28

Digreſſio q̄ oſtendit cām re quā expoſuerit librum porphyrij: ⁊ q̄uo h̄ iſte nō eſt ſimplr̄ neceſſarius.

❡ Finis cōmenti quinqꝫ p̄dicabilium Auerroys.

...ncha ſilicet equiuo
hara
...tur hoc eſt ſignificā
tur

¶ Incipit liber predicamentoꝝ Ariſtotelis.

Caplm̄ primū prime ptis.

Equiuoca dñr quoꝝ ſolū nomē cōe eſt: ſm nomē vo ſube rō diuerſa vt animal hō ꝛ qḋ pingit: hoꝝ eni ſolū nomē cōe ē: ſm nomen vo ſube rō diuerſa: ſi quis eniȝ aſſignet qd ſit vtrūqꝫ eoꝝ q̄ ſunt aīalia: propriam aſſignabit vtriuſqꝫ rōnem.

¶ Uniuoca dicitur quoꝝ nomē cōe eſt: ꝛ ſ3 nomē eadem rō ſube: vt animal hō atqꝫ bos: cōi eni noīe vtraqꝫ aīalia nūcupant: ꝛ ē ſube rō eadē: ſi quis eni aſſignet vtriuſqꝫ rōneȝ qd vtrunqꝫ ſit quo ſint animalia eandē aſſignabit rōnem. ¶ Denoīatiua vo dicitur q̄cūqꝫ ab aliquo ſolo dña caſu ſm nomē hñt appellationē: vt a grāmatica grāmaticus: ꝛ a fortitudine fortis: eoꝝ que dñr alia qdeȝ ſm cōplexionē dñr: alia vo ſine ꝯplexione. Et ea q̄ ſm ꝯplexionē dñr ſunt: hō currit: hō vincit. Ea vo que ſine ꝯplexione dicuntur ſunt: vt homo bos currit vincit.

¶ Incipit commentū Auerroys ſuper librum predicamentorum Ariſtotelis.

Intentio in hoc ſermōe eſt explanare ſnias contētas in libris Ariſt. in arte logice ꝛ aggrere eas ſm poſſe ꝛ vſuȝ noſtrū. In reliquis libris ei⁹ incipiētes a primo libro ei⁹ in hac arte qḋ ē liber predicamētoꝝ. ¶ Et dicem⁹ ꝙ liber iſte diuidit̃ i tres partes. Pria eſt ſicut ꝓhemiū: in q̄ p̄mo ponit: de qb⁹ tractare intēdit in h libro: nā cōprehēdit res ptinētes eis q̄ vult dicere: ſicut p̄ncipia ſuppoſita ꝛ diffinitiōes. ¶ In ſcḋa narrauit p̄dicamēta .x. ſigillatim deſcribēdo vnūqḋqꝫ ipſoꝝ ꝓpria deſcriptiōe ei⁹: ꝛ diuidēdo in ſpēs ſuas ꝓprias: ꝛ dādo ꝓpetates ſuas ꝓprias. ¶ In tertia vo docet ꝯditias ꝛ accñtia cōia oīum p̄dicamentoꝝ: vel pluriū i eo ꝙ predicant̃. In pria pte ſunt capitula .v. in quoꝝ p̄mo narrat diſpōnes q̄ſdā entiū in eo ꝙ ſignificant̃ ꝑ dictiōes. In ſcḋo narrat qd eſt ſuba ꝛ accñs ſm ſpeculationē hui⁹ artis .ſ. vlis ſuba ꝛ ſingularis: ꝛ vle accñs ꝛ ſingulare. In tertio docet ꝙ p̄dicatū qn̄ p̄dicat̃ de ſubo notificādo ſubam eius: ꝛ de illo p̄dicato predicat̃ aliud p̄dicatū notificās ſubam ei⁹: tunc hoc vltimū p̄dicatū denotat ſubam ſubi p̄mi. In q̄rto narrat q̄ gña pñt cōicare in differētijs diuidētib⁹: ꝛ q̄ nō pñt illō. In qnto affert diuiſionē entiū ſingulariȝ in decē p̄dicamēta: ꝛ adducit exēpla hui⁹: ꝛ docet ꝙ affirmatio ꝛ negatio nō ſequunt̃ etiā ſingularia ſignificata ꝑ dictiōes ſimplices: imo ſequunt̃ ꝯpoſita ſignificata ꝑ dictiōes ꝯpoſitas. ¶ Caplm̄ p̄mū p̄me ptis.

Diuiſio libri⁹ hu⁹.

Equiuoca dicūtur ea quoꝝ noīa ſūt cōia. i. equoca ſūt: qb⁹ nō inuenit̃ aliqd cōe ꝛ aſſociabile niſi nomen tm̄: ſed diffō cuiuſcūqꝫ eoꝝ declarās ſubaȝ eius ſm ꝙ ſignificat illud nomē cōe ei⁹ diuerſificant̃ a diffōne alteri⁹: ꝛ ꝓpria diffō ꝛ nomē animalis predicati de hoīe picto ꝛ de hoīe rōnabili: nam diffōnes eoꝝ ſunt diuerſe: ꝛ nō inuenit̃ i eis aliqḋ cōe ꝛ aſſociabile niſi nomē tm̄ qḋ eſt animal: ea aūt quoꝝ noīa ſunt vniuoca ſūt: q̄ꝝ nomē eſt idē ꝛ cōe: ꝛ diffō declarās ſubam eoꝝ ſm ſignificationē illius noīs: eſt ēt eadē: vt aīal p̄dicat̃ de hoīe ꝛ de equo: qm̄ nomē aīalis eſt cōe eis: ꝛ ſignificat eadē ſubiecta .i. corp⁹ nutribile ſenſibile: qm̄ eſt diffō animalis. ¶ Denominatiua aūt ſunt q̄ appellātur noīe ſnie q̄ eſt in eis: ſ3 noīa eoꝝ ſunt diuerſa a noīe illi⁹ ſnie in caſu: q2 cōprehendunt ſubm illius ſnie cū ipa: vt fortis a fortitudine ꝛ facūdus a facundia. ¶ Sniaꝝ aūt ſignificataꝝ ꝑ dictiōes: quedā ſunt ſimplices vt hō ꝛ equ⁹: q̄dā cōpoſite ſignificate ꝑ cōpoſitas dictiōes: vt hō ē vel equ⁹ currit. Cap. II.

Eorum q̄ ſunt alia d̓ ſubo quodam dñr: in ſubo vo nullo ſūt: vt hō: de ſubo qdē dī aliquo homine: in ſubo aūt nullo eſt: alia aūt in ſubo qdē ſūt. de ſubo aūt nullo dñr. In ſubo aūt eē dico qḋ cū ſit in aliquo nō ē ſicut q̄dā ps ipoſſe eſt ſine eo eſſe in quo ē: ꝛ q̄dā grāmatica: i ſubo quidem eſt in anima: de ſubo vo nullo dī: ꝛ qḋdam albū in ſubo ē corpe: oīs eni color in corpe eſt: de ſubo vo nullo dī. Alia vo de ſubo quodā dñr ꝛ in ſubo ſūt vt ſcia: in ſubo quidē eſt anima: de ſubo vo dī vt de grāmatica: alia vo neqꝫ in ſubo ſunt neqȝ de ſubo dicitur: vt aliqs hō vel aliqs equus: nihil .n. hoꝝ neqȝ in ſubo eſt neqȝ d̓ ſubo aliquo dī: ſimplr aūt que ſunt indiuidua ꝛ numero de nullo ſubo dñr: in ſubo aūt q̄dā nihil ꝓhibet ea eē: q̄dā .n. grāmatica i ſubo ē. Cap. II.

Eorum que ſunt quedā predicant̃ de ſubo ꝛ ſunt i ſubo .ſ. que denotant de oī de quo p̄dicātur ſubam ꝛ qdditatem eius: ꝛ nō denotāt oīno aliqd ex̄ ſubaȝ eius: ꝛ hec eſt ſuba vlis: vt animal ꝛ hō: qm̄ cum predicant̃ de aliq̄ notificāt ſubam ꝛ quidditateȝ eius nō oīno ex̄ qdditatē. ¶ Quedā vo ſunt in ſubo .ſ. nō ſicut ps ei⁹ ꝛ nō pñt eſſe ſine ſubo neqꝫ p̄dicant̃ de ſubo oīno .ſ. in eo qḋ qd ē: ꝛ h ē accñs ſingulare demōſtratū: vt hec nigredo demōſtrata: ꝛ albedo exñs i corpore demōſtrato: qm̄ oīs color eſt in corpe. ¶ Quedā aūt predicant̃ de ſubo: ꝛ ſunt i ſubo .ſ. p̄dicant̃ de duobus. de vno cui⁹ notificat qdditatē eius. de alio vo nō: q2 ſunt ps ſube illi⁹ cui⁹ denotāt qdditatē: ſed nō ſunt pars illi⁹ ſube cui⁹ nō notificāt qdditatē ſed eē eoꝝ eſt ſubm: ꝛ h ē accñs vle vt p̄dicatio ſcie de aīa ꝛ ḋ grammatica: nā grāmatica eſt ſcia: ꝛ ſcia ē in aīa: cū aūt p̄dicatur de grāmatica denotat ſubam ei⁹: qm̄ eſt gen⁹ cōueniēs vt videat̃ ad qd ē grāmatica: cū aūt p̄dicat̃ de aīa ꝛ dī eſſe in aīa ſcia denotat aliqd ex̄ ſubſtātiā eius. ¶ Quedā aūt nō p̄dicant̃ de ſubo oīno .ſ. p̄dicatione denotāte ſubaȝ eius: neqꝫ ſūt in ſubo .ſ. q2 nō p̄dicātur de ſubo denotādo aliqd ex̄ ſubam eius: ꝛ hec ē ſuba ſingularis demōſtrata: vt Sor. ꝛ Pla. q̄ nō p̄dicāt̃ ḋ aliq̄ nālr predicatiōe denotāte ſubam ſubi: neqꝫ p̄dicatiōe non denotāte ipm: ģ ſuba tā cōis q̄ ſingularis ē id qḋ nō ē i ſubo oīno: indiuiduū tā accñs q̄ ſuba ē id qḋ nō dī de ſubo: deīde diuerſificat̃ vlis ſuba a ſingulari ei⁹: q2 vlis dī de ſubo: ſingularis vo nō. Cap. III.

Quando alterū de altero predicatur vt de ſubiecto q̄cūqʒ de eo q̄d p̄dicat̄ dñr: oia ē ō ſubo dñr: vt hō p̄dicat̄ de quodam hoie: aial vō ō hoie: ergo τ quodā hoie aial predicabit̄. Quidā .n. hō τ hō ē τ aial. Cap. III.

Quando autē predicat̄ aliqd de ſubiecto p̄dicatiōe ōnotāte ſubſtantiā eiuſdem: tūc p̄dicat̄ de illo p̄dicato aliud p̄dicatū denotā ſ ēt ſubam ei⁹: ipſum etiā denotat ſubam illius ſubiecti cui⁹ denotauit p̄dicatū primū: vt hō cū p̄dicat̄ de Soz. τ Plato. denotat ſubam coꝝ: τ de hoie predicat̄ predicatū. ſcdm denotans ſubāʒ ei⁹ vt aial: tūc necīuʒ eſt vt denotet ſubam Soz. τ Pla. quoꝝ denotauit hō. Cap. IIII.

Diuerſoꝝ generꝝ τ nō ſubalternatim ordinatoruʒ diuerſe ſunt ſpecies τ dr̄e: vt aialis τ ſcie. Animalis qdeʒ dr̄e ſūt vt greſſibile τ volatile τ bipes τ aq̄ticuʒ. ſcie vō nulla hoꝝ eſt: neqʒ eniʒ ſcia a ſcia differt i eo q̄ eſt bipes. Subalternoꝝ vō generꝝ nihil p̄hibet eaſdeʒ eſſe dr̄as ſſupiora .n. de inferiorib⁹ generib⁹ p̄dicant̄: q̄re q̄cūqʒ fuerint p̄dicati dr̄e erūt tot τ ſubiecti. Cap. IIII.

Genera diuerſa τ non ſubiecta poſita ordiata alia ab alijs .ſ. nō ſbalternata dr̄as hn̄t diuerſas in ſp̄ē vt dr̄e diuidentes aial: ſicut greſſibile τ volatile vel aquatile alie ſunt q̄ dr̄e diuidētes ſciam: nā aial ē ſb gn̄e ſube: ſcia vō ſub gn̄e q̄litatis: qualitates aūt τ ſuba ſūt gn̄a ſuprema nō poſita alia ſub alijs: gn̄a aūt ſubalterna nihil p̄hibet opinari dr̄as ipſoꝝ eſſe eiuſdem ſp̄ēi: vt aial q̄d diuidit̄ p aq̄tile τ ſilueſtre: τ diuidit̄ p ea nutribile: aial ēt ordinat̄ ſub nutribili. Cā aūt hui⁹ eſt q̄ dr̄e diuidētes genus ſupremū nō p̄dicat̄ de q̄lʒ gn̄um exiſtentiū ſub gn̄e ſupmo: τ dr̄e diuidētes gen⁹ ſupremū non ꝯſtituētes gn̄a ſubiecta exiſtia ſub eadē nec̄itate diuidūt illā ſicut gen⁹ ſupremū. Cap. V.

Eorum q̄ ſm nullā ꝯplexionem dicuntur: ſingulū aut ſubam ſignificat: aut q̄titateʒ: aut q̄litatem: aut ad aliqd: aut vbi: aut qn̄: aut ſitū: aut hr̄e: aut facere: aut pati. Eſt aūt ſuba vt figuraliter dicat̄ vt hō equus. Quātitas vt bicubitū tricubitum. Qualitas vt albū grāmaticū eē. Ad aliquid vt duplū τ dimidiū. Vbi vō vt i foro in lyceo. Qn̄ aūt vt heri. Sitū vō vt ſedet iacet. Habere aūt vt calciatus eſt armatus eſt. Facere: vt ſecare vrere. Pati vō vt ſecari vri. Singulū igit̄ eoꝝ q̄ dicta ſunt: ip̄m qdeʒ ſm ſe in nulla affirmatione dr̄: hoꝝ aūt ad ſe inuicem complexione affirmatio fit vel negatio. Videtur aūt omnis affirmatio vl̄ vera vel falſa eſſe. Eoꝝ aūt q̄ ſm nullā ꝯplexionē dicuntur ſingula neqʒ vera neqʒ falſa ſunt: vt hō albū currit: vicit. Cap. V.

Dictiones vō ſimplices ſignificantes ſimplicē intellectuʒ ex neceſſitate ſignificant vnā .x. rerū .ſ. aut ſubam aut quantitatē aut q̄litateʒ aut ad aliqd aut vbi aut qn̄ aut ſitū aut hr̄e aut agere aut pati ſubam: vt hō τ equus q̄titatē bicubitū tricubitum: qualitatē: vt albū τ ſcia: ad aliqd vt duplū τ dimidiuʒ: vbi vt ō domo: qn̄ vt heri: ſitū vt iacēs ſedēs: habere: vt calciatū aut armatū: agere vt vrere τ ſecare: pati ſecari τ vri. ¶ Singula aūt iſtoꝝ nō ſignificant̄ p affirmationē neq; p negationē: qn̄ aūt cōponūtur: tūc accidit affirmatio τ negatio ſicut dicim⁹. hō ē quātitas: hec nō eſt q̄titas: τ cum affirmatio τ negatio ſunt: veritas intrat τ falſitas: ſnie aūt ſimplices nō recipiūt veritatem neqʒ falſitatē: vt hō p ſe τ albū p ſe: niſi cū cōponūtur: vt hō eſt albus: poſſe eni eſt vt hic ſermo ſit verus vel falſus: ergo cum cōpoſitione accidit affirmatio τ negatio: τ veritas τ falſitas.

¶ Pars ſecunda diuiſionis prime.

¶ Sermo in ſubſtantia.

Subſtantia aūt eſt q̄ ꝓprijſſime τ p̄ricipalr̄: τ maxīe dr̄: q̄ neqʒ de ſubiecto aliquo dicit̄ neqʒ in ſubiecto aliquo eſt: vt aliqs hō vel aliqs equ⁹. Scd̄e aūt ſube dr̄r ſp̄ēs in qb⁹ ſp̄ēb⁹ ille q̄ principalr̄ ſubſtātie dicūtur inſunt: heqʒ τ harūʒ ſp̄ēꝝ gn̄a vt aliqs hō i ſp̄ē qdē eſt i hoie: gen⁹ vō ſp̄ēi aial eſt. ſcd̄e igit̄ ſube he dr̄r vt eſt hō atqʒ aial. Manifeſtū eſt aūt ex his q̄ dicta ſūt: q̄m eoꝝ que de ſubo dr̄r: nec̄e ē τ nomen τ rōnem de ſubo p̄dicari: vt hō de ſubo qdeʒ aliquo hoie p̄dicat̄: τ p̄dicat̄ vtrqʒ nomē. hoieʒ eni de aliquo hoie p̄dicabis. Rō quoqʒ hois de ſubo aliquo hoie p̄dicabit̄: qdā .n. hō τ hō ē τ aial rōnale mortale: q̄re τ nomē τ rō p̄dicabit̄ de ſubo. Eoꝝ vō q̄ in ſubo ſūt in plurimis qdeʒ neqʒ nomē de ſubo neqʒ rō p̄dicabit̄. In aliqb⁹ aūt nomen qdem nihil p̄hibet predicari aliqn̄ de ſubo: rōneʒ vō ipoſſe eſt p̄dicari: vt albū cū in ſubo ſit vt in corpe p̄dicat̄ ō ſubo: dr̄ eni corp⁹ albū: rō vō albi nūq̄ʒ de corpe p̄dicabit̄. Alia aūt oia aut de ſubiectis dr̄r principalib⁹ ſubſtātijs: aut i ſbiectis eis ſūt. Hoc aūt manifeſtū eſt ex his q̄ p ſingula ꝓponūtur: vt aial de hoie p̄dicat̄: ergo de aliquo hoie p̄dicat̄: nā ſi de illo aliquoꝝ hominū: neqʒ oino ō hoie. Rurſus color i corpore eſt: ergo τ i aliquo corpe: nā ſi nō i aliquo ſinguloꝝ nec oino in corpe. Quare oia aut de ſubiectis principalib⁹ ſubſtātijs dr̄r: aut i ſubiectis eis ſunt: nō exiſtentib⁹ ergo primis ſubſtantijs impoſſibile eſt eſſe aliquid alioꝝ.

porphy. in cap. d ſpecie pr̄gma 2°

Oia.n.alia aut de ſbiectꝭ his dñr: aut i ſubiectis eis ſunt. Scdaꝝ vo ſubſtantiaꝝ magis ſubſtãtia ẽ ſpẽs q̃ genus: ꝓpinquior eniꝫ eſt prime ſubſtãtie. Si quis eni aſſignet primaꝫ ſubſtãtiã quid ẽ euidẽtius ⁊ ꝯueniẽtius aſſignabit ſpẽm ꝓferẽs q̃ gen⁹: vt quẽdã hoieꝫ aſſignãs: manifeſtius aſſignabit aliqs hoieꝫ q̃ animal aſſignãdo. Illud eni ꝓpriũ eſt magis alicui⁹ hois: hoc aũt cõius: ⁊ cũ aliquam arborẽ reddideris manifeſtius aſſignabis cũ arborẽ reddideris q̃ plantã. Ampli⁹ principales ſubſtãtie eo q̄ alijs oib⁹ ſubiecte ſunt: ⁊ alia oia aut de his p̃dicãtur: aut in eis ſũt: iõ maxie dicũtur ſubſtãtie prie: ſicut aũt principales ſubſtãtie ad alia oia ſe hñt: ſic ⁊ ſpẽs ad gen⁹ ſe hñt: ſubiacet enim ſpẽs quodãmõ generi: gñã eni de ſpẽb⁹ predicanẗ: ſpẽs autẽ de generib⁹ nõ ꝯuertunẗ: quare ⁊ ex his ſpẽs magis gñe ſubſtãtia ẽ. Ipſaꝝ vo ſpẽꝝ q̃cũqꝫ nõ ſunt gñã: nihil magis alteꝝ altero ſuba ẽ: nihil eni ꝓprius aſſignabis ď aliquo hoie hominem aſſignãdo q̃ de aliquo equo equuꝫ. Siſr aũt ⁊ principaliũ ſubaꝝ nihil magis alterũ altero ſuba ẽ: nihil enim magis aliqs hõ ſuba eſt q̃ aliqs hos: merito aũt poſt principales ſubas ſola ſpẽs ⁊ gñã dñr eſſe ſecũde ſube. Eoꝝ eni que p̃dicãtur principales ſubſtãtias ſola h̃ indicant: aliquẽ eni hoiem ſiqs aſſignauerit qd ſit ſpẽm vel gen⁹ aſſignãs ꝓprie aſſignabit hoieꝫ vel animal aſſignans ſi ſpẽm ꝓtulerit ꝯueniẽtius aſſignabit q̃ ſi genus: ⁊ manifeſti⁹ faciet aſſignãdo hoiem q̃ aial. Alioꝝ vo q̃cqd aſſignauerit q̃libet aſſignabit extnee velut albũ: aut currit: aut q̃cũqꝫ taliũ reddẽs: ꝙ merito hec ſole alioꝝ ſecunde ſube dñr. Amplius principales ſubſtãtie eo q̄ alijs oib⁹ ſbiaceãt: iccirco ꝓpriiſſime ſube dicunẗ. Sicut aũt prie ſube ad oia animalia ſeſe hñt: ita principaliũ ſubaꝝ gñã: ⁊ ſpẽs ad oia reliq̃ ſeſe hꝫ: de his eni oia reliq̃ p̃dicanẗ: aliquẽ enim hoiem dicis grãmaticũ eſſe: ꝙ ⁊ animal ⁊ hoiem grãmaticũ dicis: ſiſr aũt ⁊ i alijs. Cõe eſt aũt de oi ſuba i ſubiecto nõ eẽ: principalis eni ſuba neqꝫ de ſubiecto dr̃ neqꝫ in ſubiecto ẽ. Secũdaꝝ vo ſubſtantiaꝝ: ſic ẽt ꝯſtãt: q2 nulla ẽ in ſubiecto: eteni hõ de ſubo aliquo hoie dr̃: in ſubiecto aũt nullo eſt: neqꝫ eniꝫ in aliquo hoie hõ eſt. Siſr aũt ⁊ aial de ſubiecto qdẽ dr̃ aliquo hoie: nõ ẽ aũt animal in aliquo hoie. Amplius coꝝ que ſũt i ſubo: nomẽ quidẽ de ſubiecto aliquãdo nihil ꝓhibet predicari: rõnem vo impoſſe predicari ẽ.

Secũdaꝝ vo ſubſtantiaꝝ de ſubiectis ratio predicabitur ⁊ nomen. Rationẽ eni hois ⁊ animalis de aliquo hoie predicabis: ergo nõ erit hoꝝ ſubſtantia coꝝ que ſunt ſubiecto: nõ eſt aũt ꝓprium ſubſtãtie: hoc nãqꝫ ⁊ differẽtia coꝝ eſt que in ſubiecto nõ ſunt. Bipes.n. vel greſſibile: de ſubiecto quidẽ hoie dicit̃: in ſubiecto aũt nullo eſt: nõ.n. in hoie eſt bipes vel greſſibile. Ratio quoqꝫ differentie ď illo dicit̃: de quo ipſa differentia predicat̃: vt ſi greſſibile de hoie dicit̃: ⁊ rõ greſſibilis de homine predicabit̃: eſt eniꝫ hõ greſſibilis. Non vo conturbent nos ſubſtantiaꝝ partes: que ita ſunt in toto corpe quaſi in ſubiecto: vt ne forte cogamur cõfiteri nõ eas eẽ ſubſtãtias. Non eni in ſubiecto eſſe dicitur q̃ tãq̃ ptes ſint in aliquo: nõ eniꝫ dicebant̃ eſſe ea que ſũt in ſubiecto vt quaſi partes eſſent. Ineſt autẽ ſubſtantijs ⁊ differẽtijs ex his oib⁹ vniuoce predicari. oia eni que ab his p̃dicta ſunt: aut de indiuiduis predicãtur aut de ſpẽb⁹: a prima nãqꝫ ſubſtãtia nulla eſt p̃dicatio: de nullo eni ſubiecto dicit̃. Secũdaꝝ vo ſubſtantiaꝝ ſpecies quidẽ de indiuiduo predicatur. Genus autẽ ⁊ de ſpecie ⁊ de indiuiduo: ſiſr aũt ⁊ differentie ⁊ de ſpeciebus ⁊ de indiuiduis predicãtur. Rationẽ etiã ſuſcipiũt prie ſubſtantie ſpecieꝝ ⁊ generꝝ ⁊ ſpẽs generis: quecunqꝫ eniꝫ de predicato dicitur eadeꝫ ⁊ de ſubiecto dicitur. Similr aũt ⁊ differentiaꝝ rõnem ſuſcipiũt ſpẽs ⁊ indiuidua. Uniuoca aũt erãt: quoꝝ ⁊ nomẽ cõe ⁊ ratio eadem eſt: quare oia que a ſubſtãtijs ⁊ differẽtijs ſunt: vniuoce dicunt̃. Ois aũt ſubſtãtia videt̃ hoc aliquid ſignificare: ⁊ i primis qdẽ ſubſtantijs indubitabile ⁊ veꝝ eſt: qm̃ h̃ aliquid ſignificat: indiuiduũ eni eſt ⁊ vnuꝫ numero qď ſignificat̃. In ſecũdis vo ſubſtãtijs videtur quidẽ ſimilr ſub appellatiõis figura hoc aliquid ſignificare: quando quis dixerit vel hominẽ vel animal: non tamẽ veꝝ eſt: ſed magis quale aliqd ſignificat: neqꝫ vnũ eniꝫ ẽ vnũ qď ſubiectum eſt queẽadmodum prima ſubſtantia: ſed de plurib⁹ hõ dicit̃ ⁊ animal: non aũt ſimplr quale quid ſignificat queẽadmodũ albũ. Nihil eni albũ aliud ſignificat q̃ qualitatẽ. genus aũt ⁊ ſpecies circa ſubſtantiam quale determinant: qualem enim quãdam ſubſtantiam ſignificant. Plus autem in genere q̃ in ſpecie determinatio ſit: dicẽs eniꝫ animal plus ꝯplectitur q̃ hominẽ: ineſt aũt ſubſtãtijs: ⁊ iã nihil illis eẽ ꝯtrariũ: prie eniꝫ

ſubſtantie qḋ erit ɔ̃riũ: vt alicui hoī vel alicui
aīali: nihil.n.ɔ̃riũ. At vo nec hoī nec aīali ali-
quid ē ɔ̃riũ: nō eſt aũt hoc ſube ꝓpriũ: ſed ⁊
etiā multoꝝ alioꝝ vt quātitati: bicubito eniꝫ
nihil eſt ɔ̃riũ. At vo nec decē nec alicui taliũ:
vt ſi qs forte multũ pauco dicat eſſe ɔ̃riũ vel
magnũ ꝑuo: determinatoꝝ: q̄tꝝ vo nulluꝫ
nulli ē ɔ̃riũ. Videtꝰ aũt ſuba nō ſuſcipe ma-
gis ⁊ minus: dico aũt h̄: nō ꝙ ſuba ſuba nō
ſit magis ⁊ minꝰ ſuba: hoc aũt dictũ eſt q̄ ē:
ſed qm̄ vnaq̄q ſuba hoc ipm qḋ ē nō dī ma-
gis ⁊ minꝰ: vt ſi eſt hec ſuba hō non ē magis
aut minus hō: nec ipſe a ſeipſo: nec alter ab
altero: nō eſt eni alter altero magis hō: ſicut
eſt albũ altero magis albũ: ⁊ bonũ alteꝝ alte-
ro magis ⁊ minus bonũ. Sed ⁊ ipꝫ a ſe ma-
gis ⁊ minꝰ dicitꝰ: vt corpus cũ ſit albũ magis
albũ dī eē nūc q̄ prius: ⁊ cũ calidũ ſit magis
⁊ minꝰ calidũ dī. Subſtātia vo nō dī: nihil
eni hō magis nūc hō q̄ prius: nec alioꝝ q̄cq̄
que ſubſtantie ſunt: quapropter non recipit
ſubſtantia ⁊ magis ⁊ minus.

¶ Maxime vo ſube ꝓpriũ eſſe vī: ꝙ cũ vnũ
⁊ idē numero ſit ɔ̃rioꝝ ſuſceptibile eſſe: ⁊ in
alijs qdē nō habebit q̄ſq̄ qd tale ꝓferat que-
cunq nō ſunt ſube: ꝙ cũ ſint vnũ numero ſu-
ſceptibile ɔ̃rioꝝ ſit: velut color qḋ ē vnum ⁊
idē numero nō erit albũ ⁊ nigrũ: neq eadem
actio ⁊ vna nūero erit praua ⁊ ſtudioſa. Si-
militer aũt ⁊ in alijs q̄ ſube nō ſunt: ſuba aũt
cum vnũ ⁊ idē numero ſit capax ɔ̃rioꝝ ē: vt
hō cũ vnꝰ ⁊ idē numero ſit aliqñ quidē niger:
aliqñ aũt ſit albꝰ: ⁊ calidus ⁊ frigidus ſit: ⁊
prauꝰ ⁊ ſtudioſus. In nullis aũt alijs aliqḋ
tale vī: niſi qs forſitan inſtet dicēs oȝonem ⁊
opinionē eiuſmodi eſſe. Eadē.n. oȝo vera vł
falſa eē vī: veluti ſi vera ſit oȝo: ſedere quēdā
ſurgente eo falſa erit. Siłr aũt de opinione ſi
quis eni vere putat ſedere aliquē ſurgente eo
falſo opinabitꝰ: vt eandē eni hñs de eo opio-
nem. Sed ⁊ ſiquis h̄ ſuſcipiat mō differt: nā
ea que in ſubſtātijs ſunt ipſa mutata ſuſcepti
bilia ſunt ɔ̃rioꝝ: frigidũ eni de calido factum
eſt: alteꝝ eni factũ eſt: ⁊ nigrũ ex albo: ⁊ ſtu-
dioſum ex prauo. Siłr aũt ⁊ ī alijs vnũq̄dq
mutationē ſuſcipiēs eſt ſuſceptibile ɔ̃rioꝝ:
oȝo aũt ⁊ opinio ipſa qdē īmobilia oīno pſe-
uerāt. Cũ vo res moueꝰ cōtrariũ circa eā ſit:
oratio nāq ꝑmanet eadeꝫ: eo ꝙ ſedet aliqs.
Cũ vo res remota ſit aliqñ quidē vera: ali-
quando falſa ſit: ſiłr aũt ⁊ in opiniōe. Qua-
propter modo differt ꝓpriũ: ſolũ igiꝰ ſubſtā-
tie eſt: eo ꝙ ſm mutationē ſuā captabilis eſt
cōtrarioꝝ. Si quis aũt etiā has recipiat pla-
citũ ⁊ orationē dicēs ſuſceptibilia eſſe ɔ̃rioꝝ
non eſt hoc veꝝ. Oratio nāq ⁊ opinio non
in eo ꝙ ipſa aliquid recipiant ɔ̃trarioꝝ ſuſce-
ptibilia eſſe dicuntur: ſed in eo ꝙ circa alteꝝ
aliqua paſſio facta ſit. Nam in eo ꝙ res eſt
vel non eſt: in eo etiā oratio vera aut falſa di-
citur: non in eo ꝙ ipſa ſit captabilis contra-
riorum. Simpłr eni a nullo nec oratio mo-
uetur nec opinio: quapꝑ nō erunt ſuſceptibi-
lia contrarioꝝ: cũ nulla in eis paſſio cōtraria
facta ſit. Verũ ſubſtātia in eo ꝙ ipſa contra-
ria recipiat i hoc ſuſceptibilis diciꝰ ɔ̃trarioꝝ
eſſe. Languorem eniꝫ ⁊ ſanitatē ſuſcipit can-
dorem ⁊ nigredinem: ⁊ vnũq̄dq taliũ ipſa
ſuſcipiendo contrarioꝝ eſſe ſuſceptibilis di-
citur. Quare propriũ erit ſubſtantie ꝙ cũ idē
⁊ vnum ſit numero contrariorũ ſuſceptibi-
lem cum permutatione eſſe. Et de ſubſtan-
tia quidem hec dicta ſufficiant.

¶ Pars ſecunda.

¶ Et hec pars diuidiꝰ in ſex diuiſiōes: in pma diuiſiōe
rememoraꝰ pdicamēti ſubſtātie: in ſecunda predica-
menti quātitatis: in tertia predicamenti poſitionis ⁊
quando ⁊ vbi ⁊ habere.

¶ Diuiſio prima: ⁊ huius diuiſiōis .xiiij. ſunt dr̃ie: i pri-
ma docet ꝙ ſuba eſt duoꝝ modoꝝ: pma.ſ. ⁊ ſcḋa: ⁊ me-
moraꝰ vniuſcuiuſq ipſaꝝ. ¶ In ſcḋa docet qd ſint ipe
ſube ſcḋe. ¶ In tertia inſtruit ꝙ ſubaꝝ ſcḋaꝝ ſunt ille
que dr̃r de ſubo: ⁊ eaꝝ ſemꝑ ꝓpriũ eſt ꝙ nomē ipſaꝝ ⁊
diffō eaꝝ pdicaꝰ ḋ ſubiecto ipaꝝ: ⁊ ꝙ illō nō inueniꝰ i
illis q̄ ſunt in ſubo q̄ dr̃r accidētia. ¶ In q̄rta docet ꝙ
oē qḋ eſt poſt ſubam primā indiget in eſſe ſuo ſuba pꝰ.
¶ In q̄nta docet ꝙ ſpēs ex ſubſtātijs ſcḋis dignior eſt
vt ſit ſuba q̄ genus ⁊ ſube prime q̄ ſunt indiuidue di-
gniores ſunt in h̄ q̄ ſpēs: ⁊ ꝙ cā in h̄ eſt q̄ſi ſubo .ſ. in h̄
ꝙ ſit indiuiduũ dignius noīe ſube q̄ ſpēs ⁊ q̄ genus.
¶ In ſexta inſtruit ꝙ ſubaꝝ ſcḋaꝝ q̄ ſūt in ordine vno
nō eſt vna dignior vt ſit ſuba q̄ alia: ⁊ ēt pmaꝝ. ¶ In
ſeptima docet modũ ſm quē digna ſūt ſpēs inuente in
hoc predicamēto ⁊ gn̄a vt nominētur ſube ſcḋe: ⁊ ſunt
predicata de ſubiecto abſq pdicatis in ſubo q̄ ſūt ac-
cidentia: ⁊ faciet ſm quā docet: vt īdiuidua nomineꝰ
ſubſtātie prime. ¶ In octaua deſignat ſubantiā abſo-
lute ſinglaris aut vlis: ⁊ affert in ea ꝓprietates ſepan-
tes iter ſubas ſcḋas ⁊ accñtia abſoluta. ¶ In nona do-
cet ꝙ in iſtis ꝓprietatibꝰ q̄bus differūt ſube ſcḋe: ⁊ ac-
cidētia cōicant cũ eis dr̃ie. ¶ In decima docet ꝙ oēs
ſube ⁊ dr̃ie ſūt ex vniuocis. ¶ In vndecima rememo-
ratur ſilitudinis q̄ exiſtimaꝰ occultari vł cōicari ſube
ſcḋe ꝑ prias: ⁊ ꝙ ſūt ſpēi vnius. ¶ In duodecima do-
cet ꝙ vere ꝓpriũ eſt ex ꝓprietatibꝰ huiꝰ pdicamenti
ꝙ nō hꝫ ɔ̃riũ: ⁊ ꝙ in hac ꝓprietate non cōicat ei aliqḋ
predicamētoꝝ alioꝝ. ¶ In tertiadecima docet ꝙ ex
ꝓprietatibꝰ huius pdicamēti eſt ꝙ nō recipit minus
neq plꝰ ꝙ alia pdicamēta recipiūt ea. ¶ In q̄rtade-
cima docet ꝙ dignior ꝓprietatũ pdicamēti ſube eſt ꝙ
recipit contraria: ⁊ diſputat ad hoc: ⁊ ſoluit dubitatio-
nem accidentem in hoc.

¶ Sermo in ſubſtantia. Differentia prima. Dixit.

Et ſubaꝝ duo ſunt modi: prīe ⁊ ſcḋe: ſuba nāq; diſpoſita ꝙ eſt prīa: ⁊ pⁱma eſt dicta ſuba ſm veritatē ⁊ anterioritatē eſt ſingulare ſube cuiꝰ pceſſit deſignatio. ſ. ꝙ non dr̄ de ſubo: neq; ē i ſubo. U.g. hō cui innuit̄ hic: ⁊ equus cui innuitur hic.

¶ Dr̄ia ſcḋa: ille nāq; in qbꝰ dr̄ ꝙ ipſe ſūt ſube ſcḋe: ſunt ſpēs in qbꝰ inueniūtur ſinglīa ſm modū ſilitudīs inventionis prīs in toto: ⁊ gn̄a haꝝ ſpēꝝ ēt. v.g. qꝛ Soz. cui innuit̄ ꝙ ē in ſpē eiꝰ. ſ. in hoīe: ⁊ hō in gn̄e ſuo qḋ eſt aīal: ḡ Soz. cui innuit̄ eſt ſuba prīa: ⁊ hō predicatū de ipſo: ⁊ animal ambo ſunt ſubſtantie ſecunde.

¶ Differentia tertia: ⁊ manifeſtū eſt ex eo qḋ dictū eſt i prohemio huius libri: ꝙ eoꝝ q̄ dr̄r de ſubo: ⁊ ſunt ſube ſcḋe: iā opus eſt neccio nomē ⁊ diffōnē predicari de illo ſubo. v.g. qꝛ nomē hoīs dr̄ vere de Soz. cui innuitur: ⁊ ſilr eius diffō: qꝛ nos dicimꝰ de Soz. qꝛ ipe eſt hō: ⁊ dicimus de eo ꝙ eſt aīal rōnale qḋ eſt diffō hoīs: vere q̄ dr̄r in ſubo: ⁊ ſunt accn̄tia ſm plurimū nō p̄dicant̄ de ſubo cui n̄ innuit̄ nomē neq; diffō. v.g. albedo. ipa nāq; nō predicatur de corꝑe vt dicat̄ corpꝰ eſt albedo: neq; diffō eiꝰ: vt dicat̄ ꝙ corpus eſt color diſgregās viſum: accidit aūt iā in aliquo ſuboꝝ: vt p̄dicet̄ nomen abſq; diffōne. v.g. ſermo nr̄ in lingua arabica de rabarim mīnus eſt percuſſio eris impialis: ſ; diffōne pcuſſiōis nō predicat̄ de rabari: ſed cōſignificat̄ ſup illū p noīa denoiata: iā vere dr̄r de ſubo noīa ipſoꝝ ⁊ diffōnes: ſ; diffinitio nō p̄dicat̄ ḋ ſubo p̄dicatiōe: demōſtrante ſubaz eius: ſicut p̄dicātur diffōnes ſubaꝝ de ipſis ſubiectis. v.g. qꝛ albū eſt in ſubo. i. in corꝑe: ⁊ corpus iā diſponit̄ per ipm. ⁊ p̄dicat̄ de ipſo: ⁊ dr̄ ꝙ ipm corpus eſt albuz. diffinitio ṽo albi nō predicatur penitus de corpore ex parte qua monſtrat ſubſtantiam ipſius.

¶ Differentia quarta: ⁊ oē qḋ eſt p̄ter ſubas pⁱmas que ſunt ſingularia: aut ē ex eo ſm ꝙ dr̄ de ſubo: aut ex eo ꝙ eſt in ſubo: ⁊ illud eſt manifeſtū p ingſitionē ⁊ inductionē. ſ. ipſa indigere ſubo. v.g. qꝛ aīal nēpe vere p̄dicatur de hoīe pp vere ipz dici ḋ hoīe quodā cui īnuit̄: qꝛ niſi verificaretur de aliquo ſingulariū homine nō verificaret̄ p̄dicatio eius de hoīe q eſt ſpēs: ⁊ ſilr ſpēs coloris gppe verificat̄ p̄dicatio in corꝑe pp inventionem eius in corꝑe aliquo cui innuit̄: neċe eſt ḡ ꝙ illḋ qḋ eſt preter ſubam pⁱmā: aut dicat̄ de ipſa: aut in ipſa ſit. i. de ſuba prima: aut in ipa: ⁊ poſtq̄ illud eſt ita ſi nō inueniat̄ ſubſtātia prima nō eſt via ad inuentionē de ſubſtantijs ſecundis: neq; ex accidentibus.

¶ Dr̄ia quinta. d. ⁊ ſubaꝝ ſecūdaꝝ ſpēs digniores ſunt noīari ſube q̄ genera: qꝛ ꝓpingores ſubſtātijs primis ſunt q̄ gn̄a: qꝛ cū r̄ndet̄ p vnūqḋq; ipſoꝝ duoꝝ qd eſt ſingulare qḋ eſt ſuba prima: r̄ſio conueniēs eſt ex vi qōnis in eo ꝙ qd eſt: r̄ſio per ſpēm ad qōnez per qd eſt cōpletioris doctrie ſignificās: ⁊ ſingulare. n. innuit̄ fortius ⁊ ꝯueniētius ei q̄ ꝙ eſt reſpōſio p genus illiꝰ. v.g. r̄ſio r̄ndentis ad qōnem qd ē Soz. ꝙ eſt hō ē cōpletius docēs ſortē q̄ ꝙ r̄ndeat̄ ꝙ eſt animal: q̄ḿ humanitas ſoz. eſt magis ꝓpriūz q̄ animalitas: ⁊ ita cōe diſpoſitio ipſius eſt ꝓpꝗ: ⁊ ita h̄ eſt vnū quo appet ꝙ ſpecies digniores ſunt noīe ſubalitatꝭ q̄ gn̄a. ¶ Et ſignum aliḋ ēt eſt: qꝛ ex q̄ ſuba p̄dicat̄ ſic gppe noīe ſilr ⁊ dr̄ia illis īuenit̄ dignior ſubſtātijs ſecūdis ⁊ accn̄tibꝰ ꝓpterea cetere reꝝ: aut p̄dicant̄ ḋ ipſis: aut ſunt i ipis.

¶ Et eſt diſpō generꝝ apḋ ſpēs ipa diſpō oīuz reꝝ apḋ ſubas primas. ſ. qꝛ ſube pⁱme ſūt ſubales ceteris rebꝰ ſic ſpēs ē ſubalior gn̄ibꝰ: qꝛ gn̄a p̄dicant̄ ēt de ipſis ſpēbꝰ ſicut relique reꝝ p̄dicant̄ de ſubſtātijs: ⁊ nō conuertit̄ res: vt p̄dicent̄ res de generibꝰ: ſicut nō ꝯuertit̄ res in religs reꝝ ⁊ p̄dicatiōe vel cū ſubſtātijs primis. ſ. qꝛ nō predicant̄ ſubſtantie de eis opus eſt neceſſario vt ſint ſpecies digniores nomine ſubſtātie q̄ genus.

¶ Dr̄ia ſexta: ⁊ nāq; ſpēꝝ q̄ nō ſunt gn̄a vna non eſt dignior noīe ſube q̄ alia: poſtq̄ nō eſt r̄ſio tua de Soz. ꝙ eſt hō fortius q̄ r̄ſio tua de h̄ equus cui nō innuit̄ ꝙ eſt equus: ⁊ iſte nō eſt pⁱmaꝝ ſbſtātiaꝝ dignior noīe ſubalitatis q̄ hic equus cui innuit̄ ꝙ eſt equus.

¶ Dr̄ia ſeptima: ⁊ nāq; ſpēs ſubaꝝ pⁱmaꝝ ⁊ gn̄a earum dr̄r ſube ſcḋe p̄ter alia q̄ predicant̄ in eis: ex eo ꝙ ipſi reſpondet̄ de aliq̄ eaꝝ r̄ſione: qꝛ eſt ſuba pⁱma ē r̄ſio docēs ipm q̄ualis ſit r̄ſio p ſpēm docēs fortiꝰ: ſ; cū reſpondet̄ in illa p illḋ qḋ ē p̄ter h̄ ē r̄ſio nō ſequēs: neq; ꝓportionata qōni. v.g. qꝛ ſi r̄nderit hō in r̄ſiōe qd ē Soz. ꝙ ē hō fortiꝰ docēs q̄ ꝙ eſt aīal: nā cū q̄rit̄ ḋ ſoz. qd ē ꝯueniētiꝰ aſſignat̄ hō q̄ aīal: q̄uis ſint ambo docens qdditatē eiꝰ: ſic ſi r̄ndet̄ ꝙ ē albus aut bicubitus iā erit r̄ſio p rē ex nāz ab eo: ⁊ rē ex extitez a nā ipſiꝰ: neċiuz ḡ ē vt dicant̄ hę ſube ſcḋe p̄ter alia ⁊ religs p̄dicamētis: ⁊ h̄ eſt vnū ex q̄ appet q̄re appropiātur ſpēbꝰ ſubaꝝ pⁱmaꝝ ⁊ gn̄ibꝰ ipſoꝝ noīa ſube p̄ter alia predicamenta ſua. Et iā appet p h̄ ēt ꝙ ꝓportio ſubaꝝ pⁱmaꝝ ad reliq̄s res ē ꝓportio ſpēꝝ ſubaꝝ ⁊ generꝝ ipſaꝝ ad ea q̄ ſūt p̄ter ipa. ſ. alioꝝ vliuz p̄dicamētoꝝ: ⁊ ſicut cetere res oēs īueniūtur i eis quēadmodū diximꝰ: ſic cetera vlīa p̄dicamētoꝝ īueniūtur in ſubſtātijs ſcḋis. ſ. qꝛ vlīa eoꝝ īueniunt̄ i vlibꝰ ſuis: ſicut ſingularia ipoꝝ inueniunt̄ i ſbſtātijs pⁱmis. v.g. qꝛ grāmatica inuenit̄ in homine: ⁊ bicubitum in corpore.

¶ Dr̄ia octaua. d. ⁊ illḋ q̄ cōicāt oēs ſube ſinglēs: ſilr ⁊ vlēs ē ꝙ nō inueniūtur i ſubo: ⁊ illḋ ē cū ſubaꝝ duo ſūt mōi pⁱme ⁊ ſcḋe: pⁱme nāq; ſic dcm̄ ē nō ſūt i ſubo ⁊ non de ſubo: ⁊ nō ſūt i ſubo: ⁊ pp h̄ iā p̄dicat̄ nomē ipſoꝝ ⁊ diffō de ſubo: ſcḋe ṽo de ſubo ⁊ nō i ſubo: ḡ ⁊ concludit duos modos hoc qḋ eſt ꝙ nō ſunt in ſubiecto.

¶ Dr̄ia nona. d. ⁊ iā diximꝰ ꝙ illḋ q̄ appropriātur ſube ſcḋe ē ꝙ dr̄r ḋ ſubo ⁊ nō ſūt i ſubo: cū pp h̄ iā predicat̄ nomē ipaꝝ ⁊ diffō de ſubo ſm ꝙ dr̄r de ſubo. ⁊ q̄q; ſūt in ſubo iā accidit vt dicat̄ i qbuſdā noīa ipoꝝ: qꝛ ſunt ḋ ſubo: ſ; diffōnes ipoꝝ nō niſi qꝛ h̄ qḋ inuenit̄ ex illa hīs ſubſtātijs ſcḋis nō ē ꝓpriū eis ꝙ dr̄ia ē eoꝝ q̄ dr̄r de ſubo ⁊ nō ſunt in ſubo. v.g. qꝛ rōnale dr̄: q̄ḿ ipm dr̄ de hoīe nō i eo ꝙ ē nō īuentū i eo ſicut inuenit̄ albedo in corꝑe. demū iā inueniūtur dr̄ie: ⁊ iam ꝙ vere dr̄ nomen eq: ⁊ diffō de ſubo ſic innuit̄ illḋ i ſubſtātijs ſcḋis: q̄ḿ rōnale ⁊ diffō eiꝰ q̄ ē tāgēs i ſpeculatiōe ⁊ cognitiōe predicant̄ de hoīe ex via qd. ¶ Neq; eſt dicenti ꝙ faciat nos errare in ſermōe: q̄ḿ rōnalr ⁊ vliter dr̄ie inueniunt̄ i ſubo: ⁊ ſūt res q̄ꝝ ſūt dr̄ia: ſic inuenit̄ rōnale in hoīe: ſic accn̄tia inueniūtur i ſubo ſicut īuenit̄ albedo in corꝑe: rōnale ēt inuenit̄ in ſubo. ſ. i hoīe: ſicut ps eiꝰ: ⁊ nō eſt res ita i albedine cū corꝑe: ⁊ iō ē opus vt intelligat̄ ex ſermōe nr̄o in deſcriptiōe accn̄tiuz ꝙ ipa ſūt i ipſo nō ſicut ps eiꝰ. ſ. qꝛ ſubiectū inuenit̄ p̄ter ea.

¶ Dr̄ia decima. d. ex eo ꝙ appropriat̄ ſubſtantijs ſcḋis cū differētijs ē: qꝛ oē qḋ p̄dicat̄ ex eis: p̄dicat̄ nēpe p̄dicatiōe vniuoca: ⁊ illḋ qꝛ exiſtimo qḋ p̄dicat̄ ex eis ſiue predicat̄ de idiuiduis ſiue de ſpeciebꝰ cū nō p̄dicātur ſube pⁱme de aliq̄ penitus. ſpēs nāq; p̄dicat̄ de ſingularibꝰ ſicut hō de ſoz. ⁊ gn̄a p̄dicātur de ſpēbꝰ ⁊ ſingularibus. De ſubſtātijs nāq; pⁱmis iā neċe eſt vt p̄dicent̄ diffōnes ſpēꝝ ſuaꝝ ⁊ generꝝ ſuoꝝ ſicut p̄dicant̄ de eis noīa ipſaꝝ. De ſpēbꝰ nēpe manifeſtū ē: ſ; de generibus

ipſarū pʒ ex eo q̄ ꝓceſſit ⁊ illud eſt: qꝛ gen⁹ dr̄ de ſpē ⁊ ſpēs de ſuba pma que eſt ſingulare iaʒ dictū eſt q̄ oē qḋ dr̄ de pdicato dicto de ſubiecto: ipm̄ dr̄ ēt de ſubo. ⁊ h̄ eſt diffō generis cū ſpē ⁊ ſingulari: ⁊ ita pdicātur diffōnes dr̄iarū de ſingularib⁹ ⁊ ſpēbus. Et poſtq̄ h̄ eſt ita: ⁊ iam dictū eſt q̄ res quoꝝ noīa ſunt vniuoca ſunt quoꝝ nomē ⁊ diffō eſt vna ⁊ eadeʒ: neceſſe eſt g̊ vt ſit ex ꝓprijs dr̄iarū ⁊ reruʒ que ſunt in hoc pdicamento q̄ pdicatio eoꝝ de oībus de q̄bus pdicant̄ ſit ſm̄ viā predicationis rerū vniuocarū in nomie ſuo: nō ſm̄ viam rerū denominatiuaꝝ noībus ſuis.

¶ Dr̄ia vndecima. d. Jāqꝫ putat̄ q̄ oīs ſuba q̄ppe ſignificet ſuꝑ ſubam cui⁹ inuit̄ q̄ eſt ſingulare. De ſubſtātijs nāqꝫ pmis res eſt manifeſta q̄ ipſe ſignificāt ſuꝑ ſingularia q̄bus inuit̄: q̄ris qḋ ſignificat̄ ex noīb⁹ ipſoꝝ ſuꝑ ipſa eſt res vna nūero: ⁊ ſubſtātiarū ſecundarū iam exiſtimant̄ q̄ noīa ſignificātia ſuꝑ ipſa ꝑꝑ aſſimilationē ipſoꝝ noībus ſingulariū: aut ꝑꝑ cōparationē ipſoꝝ loco noīum ſingulariū ſignificāt ſuper illud cui inuit̄ accidat cū ſit ſubm̄ hui⁹ noīs nō vnuʒ ⁊ idē ſicut noīs ſignificātis ſignificationē ſuaʒ ſuper ſubam pmā ⁊ illud eſt: qꝛ ſoꝛ. ⁊ pla. ſignificāt ſuper illud cui inuit̄ tm̄: ſed hō ⁊ aīal: ⁊ vl'r genus ⁊ ſpēs ſignificant q̄dem ſuper multa: ſed ipſa cū h̄ ſeparant illa vniuoce ab alijs que ſunt extra ſe nō ſeparatōe qua eſt ſingulare vel nota tm̄: ſicut ſeparat albū rem diſpoſitam per ipm̄ ſeparatōe in ſua rei. Spēs nāqꝫ ⁊ genus ponunt̄ ad differendū pdicatū in ſuba ſua ab aliquo niſi qꝛ genus eſt magis includēs q̄ ſpēs: ⁊ illḋ eſt: qꝛ nomē aīalis includit illud ſuper qḋ ſignificat nomē hoīs cum ſit animal genus hominis.

¶ Dr̄ia duodecima. d. Et ex ꝓprijs pdicamēti ſubſtātie eſt q̄ nō hʒ ꝯriū: qꝛ nō īuenit̄ hoī nec aīali ꝯrium ꝓprie. verū in hoc ꝓprio cōicant ei p̄ter ipm̄ ex pdicamentis. U. g. in q̄titate: nō. n. īuenit̄ bicubito neqꝫ decē neqꝫ alicui currēti h̄ curſu ꝯtrariū niſi dicat̄ q̄ paucū in q̄titate eſt ꝯriū magno: ⁊ magnuʒ paruo: ſʒ ſpēs quātitatis diſcrete manifeſtuʒ eſt ex re ipſarum q̄ nō ſunt contrarie: vt quinqꝫ ⁊ tria ⁊ decem.

¶ Dr̄ia tertiadecima. d. Et ex ꝓprijs ſubſtantie eſt q̄ nō recipit plus neqꝫ minus: neqꝫ volo q̄ nō ſit ſuba dignioꝛ vt īueniat̄ ſuba q̄ alia ſuba: qꝛ illud iā poſuimus cū dicimus q̄ ꝑticularia ſunt ſubſtātie dignioꝛes ſubſtātialitate q̄ alia vl'ia eoꝝ. ſʒ volo q̄ nō pdicant̄ ſpēs ex ea neqꝫ gen⁹ de ſingulari magis pdicatiōe ipſi⁹ de ſingulari alio: nʒ pdicant̄ de ipſo magis ī vno tp̄e q̄ ī alio tp̄e. ſoꝛ. n. nō ē magꝭ aīal q̄ pla. neqꝫ ſoꝛ. ē magꝭ aīal hodie q̄ cras: ſʒ hec res alba erit itēſioris albedis q̄ alia: ⁊ ſoꝛ. erit magꝭ alb⁹ hodie q̄ heri.

¶ Dr̄ia q̄rtadecima. d. Jāqꝫ putat̄ q̄ maxīe ꝓprium ſube eſt q̄ vna ⁊ eadē nūero in ſeipſa eſt ſuſceptibilis albedinis ⁊ nigredinis: neqꝫ accn̄tia vna ⁊ eadē recipit laudē ⁊ vituperiū: ⁊ ita currit res ī alijs pdicamētis q̄ ſuba nō ſunt: ſed ſuba vna q̄ppe ⁊ eadē īuenit̄ receptibilis ꝯrioꝝ. U. g. qꝛ ſoꝛ. cui inuit̄ noīe erit: nunc iuſt⁹: nūc impius: nūc calēs: nūc frigēs: iāqꝫ ſequent̄ in hac iductiōe dico q̄dā ꝑꝑ orōnē ⁊ putationeʒ: ⁊ illud eſt: qꝛ iā putat̄ q̄ ambo recipiāt ꝯria ⁊ illud ē: qꝛ orō ⁊ putatio in h̄ q̄ ſoꝛ. eſt ſtās ſunt vere: eteni cuʒ ſedet ſunt falſe: iam q̄ īuenit̄ orō vna ⁊ eadē recipiēs verū ⁊ falſuʒ. Lambo ꝯria. ⁊ ſi h̄ ꝯcedat̄ q̄ ipſa ē recipiens ꝯria tn̄ iter duo dicta eſt dr̄ia: ⁊ illud ē q̄ receptibile ꝯrioꝝ in ſuba q̄ppe recipit ea in h̄ q̄ tranſmutant̄ in ſeipſa ⁊ dimittit vnū ꝯrioꝝ ⁊ recipit aliud: ſed orō q̄dem ⁊ putatio nō recipiūt verū ⁊ falſum ꝑ trāſmutationē in ſeipſis: ſed ꝑmutationē rei a qua depēdet putatio extra itellectū in re ipſa. U. g. qꝛ putatio q̄ ſoꝛ. ſedet recipit quādā veritatē cū ſoꝛ. ſedet: ⁊ falſitatem cū ſtat ſoꝛ. erit g̊ ꝓpriū ſube ſm̄ cōceſſuʒ q̄ hec ſit receptiua ꝯrioꝝ q̄ ipſa eſt q̄ recipit ꝯria ꝑ motuʒ in ſe ipſa. ¶ Et digni⁹ eſt vt dicam⁹ q̄ h̄ non ē receptio ꝯrioꝝ: ⁊ illud ē: qꝛ orō ⁊ putatio cū diſponunt̄ nūc per veritatē: nūc ꝑ falſitatē nō diſponunt̄ per illas ſuꝑ h̄ q̄ veritas ſit aliq̄d renouatū in eis ꝑ ſe ⁊ falſitas aliḋ in tp̄e alio ſicut renouat̄ albedo in ſoꝛ. in tp̄e aliq̄ per ſe: ⁊ nigredo in tp̄e alio: ſed veritas q̄deʒ ⁊ falſitas in orōne ſūt relō q̄dā ⁊ ꝓpoꝛ: ſeq̄ntes imutatōeʒ rei ī q̄ ē putatio vel orō: ⁊ nō renouatiōeʒ alicui⁹ rei ꝑ ſe. Et poſtq̄ illud ē ita iam ē op⁹ q̄ ſit ꝓpriū ſube q̄ vna ⁊ eadē nūero ſit ſuſceptibilis ꝯrioꝝ. Et hoc ē ad qḋ ꝑuenit ſermo illius vltim⁹ in ſubſtantia. Veritas ⁊ falſitas i orone ſūt relō q̄dā.

¶ Diuiſio ſcd̄a ptis ſcd̄e. Sermo ī q̄titate.

Q Uanti aūt aliud q̄dē eſt diſcretū aliud cōtinuū: ⁊ aliquid ex hn̄tib⁹ pōnē ad ſeinuicem ſuis ptib⁹ cōſtat: aliq̄d aūt ex nō habentib⁹ pōnē. Eſt aūt diſcretū vt nūerus ⁊ oratio. Cōtinuuʒ ṽo vt linea ſupficies corp⁹. Ampli⁹ aūt ⁊ p̄ter hec eſt tp̄s ⁊ loc⁹. Partiū eteniʒ nūeri nullus ē cōis termin⁹ ad quē copulant̄ pticule eius: vt q̄nqꝫ ad decē ſūt pticule ad nullum cōem terminū copulant̄ q̄nqꝫ ⁊ q̄nqꝫ: ſed ſi diſcreta ſunt ⁊ ſepata. Sʒ ⁊ tria ⁊ ſeptē: ad nullū. n. cōem terminū coniungunt̄. neqꝫ oīo poſſes in nūero cōmunē accipe terminū partiuʒ: ſed ſꝑ diſcreta ⁊ ſepata ſunt. Quapp nūerus q̄dē diſcretoꝝ eſt. Sil'r aūt ⁊ orō diſcretoꝝ eſt. q̄ꝛ. n. quātū ē orō: manifeſtū eſt: mēſurat̄. n. ſyllabe breui ⁊ lōga. Dico aūt orōnē cū voce ꝓlatā: ad nullū. n. cōem terminū particule eius copulant̄. Nō eni eſt cōis termin⁹ ad quē ſyllabe copulātur: ſʒ vnaqueqꝫ diuiſa eſt ipſa ſm̄ ſeipſam.

¶ Linea ṽo continua eſt: pōt. n. ſumi cōis terminus ad quē pticule ei⁹ copulant̄ vt pūctum ⁊ ſupficiei lineā. Plani nāqꝫ ad quēdam cōem terminū pticule copulant̄. Sil'r autē ⁊ in coꝛpe poteris ſumere ⁊ aſſignare cōem terminū lineā ⁊ ſuperficiē ad quē copulant̄ coꝛpis pticule. Eſt aūt taliuʒ ⁊ tp̄s ⁊ locus: pn̄s. n. tp̄s ⁊ ad p̄teritū ⁊ ad futuꝝ copulant̄. Rurſus locus cōtinuoꝝ eſt: locū eniʒ coꝛpoꝛis pticule obtinent q̄ pticule ad quēdā cōem terminuʒ copulant̄ igit̄ ⁊ loci particule q̄ cōtinent vnāquāqꝫ coꝛpis pticulam ad eūdē terminū copulant̄ ad quem ⁊ coꝛpis pticule. Quapp cōtinu⁹ erit loc⁹ ad vnū. n. terminū cōem copulant̄ eius ptic'e. Ampli⁹ alia q̄dē cōſtant ex pticulis q̄ in eis

ſunt poſitionē ad ſeinuicē hñtib⁹: alia aūt ex
nō hñtib⁹ poſitionē vt linee qdē ꝑticule po-
ſitionē hñt ad ſeinuicē: ſingulū.n.eoꝝ ſitū3
eſt alicubi: ⁊ habes vnde ſumas ⁊ aſſignes
vnūqdq3 vbi ſitū eſt in plano ⁊ ad quā ꝑti-
culā3 reliquaꝝ copulent. Siſr aūt ⁊ ꝑticu-
le plani hñt q̄ſdā poſitione3: ſiſr: nāq3 vnū-
quodq3 oſtēdit vbi iacet ⁊ q̄ ad ſeinuicē co
pulent: ſed ſolidi quoq3 ⁊ loci ſiſr. In nūe
ro aūt nō poterit qſq̄ aſſignare qm̄ ꝑticule
eius poſitionē aliquā ad ſeinuicē habeāt: vt
ſit ſitū alicubi: aut que ꝑticule eius ad ſeiui-
cem nectāt: ſed neq3 ea q̄ tēporis ſūt. Nihil
enī ꝑmanēt ꝑticule tpis: qd̓ aūt nō eſt ꝑma
nens qm̄ poſitionē aliquā hēbit. ſed magis
quēdā ordinē particularium dicens hēe: vt
aliqd qdē priū ſit tpis: aliud ꝟo poſteri⁹.
Sed ⁊ de nūero ſiſr eo ꝙ pri⁹ nūerat vn⁹
q̄ duo: ⁊ duo q̄ tres: ⁊ ita hēbūt quēdam
ordinē: poſitione3 ꝟo nō multū ꝑſpicies: ſ3
⁊ orō ſiſr: nihil.n. ꝑmanent ꝑticule ei⁹: ſ3 di
ctū ē ꝙ nō pōt ampli⁹ ſumi hoc: quapꝑ nō
erit poſitio particularū eius ſiquide3 nihil
ꝑmanet. Alia itaq3 cōſtant ex ꝑticulis q̄ in
eis ſunt pōnē ad ſeinuice3 hñtib⁹. Alie autē
ex nō hñtib⁹ pōnē. Proprie aūt q̄ta hec ſo
la ſūt q̄ dixim⁹: alia ꝟo oīa ſcḋm accñs ſūt: ad
hec nī aſpiciētes ⁊ alia dicim⁹ quāta vt mul
tū3 dr̄ albū: eo ꝙ ſupficies mlta ſit: ⁊ actio
lōga eo ꝙ tp̄s multū ſit: ⁊ mot⁹ mlt⁹: neq3
.n. hoꝝ ſingulū ꝑ ſe q̄tū dr̄: vt ſi quis aſſi-
gnet quāta ſit actio tpe diffiniet ānua3: vel
ſic aliquo mō aſſignās: ⁊ albū quātū ſit aſſi
gnās ſupficie diffiniet. Quāta.n. ſupficies
fuerit tm̄ ⁊ eſſe albū dices. Quare ſola ꝑ-
prie ſcḋm ſe quāta dn̄r q̄ dicta ſunt: alioꝝ ꝟo
nihil ipm̄ ꝑ ſe: ſed ſi forte ꝑ accñs. Ampli⁹
quāto nihil eſt 3riū: i definitis eni3 manife-
ſtū eſt: qm̄ nihil ē 3riū vt bicubito vt tricu-
bito vel ſupficiei taliū alicui nihil eſt 3riu3
niſi forte qs multa paucis dicat eē 3ria: vl̓
magnū ꝑuo. Hoꝝ aūt nihil ē q̄tū ſ3 magis
ad aliqd: nihil.n. ꝑ ſeipm̄ ꝑuū vel magnu3
dr̄: ſed in eo ꝙ ad aliud referī. Nā ⁊ mons
quidē paru⁹ dicit: milium ꝟo magnū: eo ꝙ
h quidē ſui gn̄is mai⁹ ſit: illud ꝟo min⁹. Er
go ad aliud eſt eoꝝ relatio: nā ſi per ſeipſu3
magnū vel ꝑuū diceret nūq̄ mōs qdē ꝑu⁹:
miliū vero magnū diceret. Rurſus in vico
qdē multos hoīes eſſe dicimus: in athenis
vero paucos: cū ſint eoꝝ multiplices: ⁊ in
domo qdē multos: i theatro ꝟo paucos cū
ſint plures. Ampli⁹ bicubitū vel tricubitu3
⁊ vnūqdq3 taliū quātū ſignificat: magnu3
ꝟo vel paruū nō q̄titate3 ſed magis ad ali-
qd: qm̄ ad aliud ſpectat ⁊ magnū ⁊ paruū:
q̄re manifeſtū eſt: qm̄ h ad aliqd ſunt. Am-
plius aūt ſiue ponat aliqs hec eē quāta ſiue
nō ponat nihil illis 3riu3 erit: qd̓ eni nō pōt
ſumi per ſeipm̄: ſed ad alterum referī: qm̄
huic aliqd erit 3rium? Ampli⁹ aūt ſi erunt
magnū ⁊ paruū 3ria cōtingeret ipm̄ idem
ſimul cōtraria recipere: ⁊ ea ipſa ſibimet eē
3ria. Cōtingit.n. idem ip3 ſimul paruū eſſe
⁊ magnū: eſt.n. aliqd ad hoc qde3 ꝑuū: ad
aliud aūt h idem ipm̄ magnū: q̄re ide3 ꝑuū
⁊ magnū in eode3 tpe eſſe cōtingit: ſcḋm idē.
q̄re 3ria ſimul ſuſcipiet: ſed nihil eſt qd̓ vr̄
ſimul 3ria poſſe ſuſcipe: vt ſuba ſuſceptibi
lis 3rioꝝ qd̓ eſſe videī: ſed nō ſuſcipit vno
eodē tpe. Nam nullus ſimul ⁊ ſanus eſt ⁊
eger: nec albus ⁊ niger ſimul eſt. Nihilq3
aliud qd ſimul 3ria ſuſcipiet ⁊ eadē ſibiipſi
cōtingit eſſe 3ria. Nā ſi eſt magnū ꝑuo con
trariū. ipm̄ aūt ſimul idē eſt paruū ⁊ magnū
ipm̄ ſibi erit cōtrariū. nō eſt igiī magnū ꝑuo
cōtrariū nec multa paucis: q̄re relatiuorum
hec niſi quis dicat. Sed quāti nihil hēbunt
3rium maxime aūt circa locū vr̄ eſſe cōtra-
rietas quāti. Surſum.n. ad id qd̓ eſt deor-
ſum cōtrariū ponunt locū qui in medio eſt
deorſu3 dicētes: eo ꝙ multa dr̄ia medij ad
terminos mūdi ſit. Videī aūt ⁊ alioꝝ 3rio-
rum diffinitionē ab his inferre. Que.n. a ſe
inuicē multū diſtant eorum que ſub eode3
genere ſunt cōtraria determināt. non videī
aūt quātum ſuſcipere magis ⁊ minus vt bi
cubitum: neq3 enim eſt aliud alio magis bi
cubitum: neq3 in numero vt trinarius qua-
rio: nihil enim magis tria numerus dicenī
q̄ quinq3: nec quinq3 potius q̄ tria: nec tē-
pus aliud alio magis ⁊ minus dicit: vt nec
in his que dicta ſunt magis ⁊ minus dicit:
quare quātitas nō ſuſcipit magis ⁊ minus.
Proprium aūt maxime quātitatis eſt ꝙ ⁊
equale vel inequale dicī. Singulū eni3 eo-
rum que dicta ſunt quātorum equale dicit
⁊ inequale: vt corpus equale ⁊ inequale di
citur: ⁊ temp⁹ equale ⁊ iequale dicit: ⁊ nu
merus equalis ⁊ inequalis dicit: ⁊ oratio
equalis ⁊ inēq̄lis. Similr̄ aūt ⁊ in alijs que
dicta ſunt ſingulum eq̄le ⁊ ineq̄le dicī. In
ceteris vero que quāta nō ſunt nō multum
videbiī equale ⁊ inequale dici. Namq3 vt

affectio ⁊ diſpō eq̄lis ⁊ inequalis multū nō dr̄:ſed magis ſilis ⁊ diſſilis: ⁊ albū ⁊ eq̄le ⁊ ineq̄le nō multū dr̄.ſed ſile. Quare quāti eſt maxime ꝓpriū eq̄le vel ineq̄le dici.

¶ Diuiſio ſc̄da partis ſc̄de. Sermo in quātitate.

Quod dicit̄ in h̄ p̄dicamēto cōprebē dit̄ ſeptem differētys. ¶ In p̄ᵒ docet diuiſiōnes q̄ntitatis magnas q̄ ſunt diſcreta ⁊ cōtinua: ⁊ babēs pōnē ⁊ nō bēns. ¶ In ſc̄da docet quot de generibꝰ q̄ntitatis famoſis intrāt ſub cōtinua: ⁊ quot eoꝝ ſub diſcreta. ¶ In tertia docet qd̄ boꝝ generū eſt intrans ſub pōne ⁊ qd̄ ipſoꝝ eſt nō intrans ſub eadē. ¶ In q̄rta iſtruit ꝙ ſeptē numerata ex generibꝰ q̄ntitatis ſūt genera inuēta famoſa q̄ntitatis per ſe: ⁊ ꝙ alia q̄ putantur ꝙ ſint q̄ntitates cōſequunt̄ illa ex pte inuētionis generū in eis. ¶ In q̄nta docet ꝙ de ꝓprys q̄ntitatis eſt ꝙ nō eſt ei ꝯriū: ⁊ ſoluit dubitatiōes q̄bus putat̄ ꝙ inueniant̄ ꝯria in ea. ¶ In ſexta docet ꝙ de proprys q̄ntitatis etiam eſt ꝙ nō recipit magis ⁊ minus ſicut eſt diſpoſitio in ſuba. ¶ In ſeptima docet ꝙ vere ꝓpriuꝫ q̄ntitatis in quo nō cōmunicat aliqd̄ aliud ab ea eſt equale ⁊ inequale.

¶ Dr̄ia p̄ᵒ.d. Et q̄ntitatis eſt cōtinua ⁊ diſcreta: ⁊ ipſiꝰ eſt:cuiꝰ partes babent poſitionē apud alias: ⁊ ipſius eſt cuius partes nō babent poſitionem.

¶ Dr̄ia ſc̄da.d. Et diſcrete ſunt due:nūerus ⁊ orō. Continue vero q̄nqꝫ: vt linea:ſupficies: ⁊ corpus: ⁊ cōprebendit ēt tēpus ⁊ locū. Et nūerus q̄dē eſt ex q̄ntitate ⁊ diſcreta:q̄ꝛ quātitas diſcreta eſt in qua nō pōt fieri vt accipiamꝰ terminū cōem ad quē cōtinuent̄ partes ipſius.ſ. vna cū alia. U.g. q̄nqꝫ ⁊ q̄nqꝫ ad decē nō cōtinuant̄:qꝛ ſunt ptes eiꝰ alie: ⁊ ex nūero: neqꝫ tria q̄ ſunt in eis cū ſeptē:ſed oēs partes eius.ſ. decēꝫ ſunt diſcrete vna ab alia. De orōne aūt mālfeſtū eſt ex re ipſius:qꝛ eſt quātitas:q̄ꝛ menſurant̄ ptes ipſiꝰ illud eſt minus quo poſſibile eſt loq ⁊ illud eſt iciſio extenſa vt lōga ⁊ breui ſicut.a. ⁊ ipſa ēt eſt diſcreta: cum nō inueniat̄ in ptibꝰ ſuis terminꝰ cōis cōtinuās vnā alteri: ⁊ illud eſt.qꝛ iciſiones ſunt diſcrete vna.ſ. ab alia. Linea aūt ⁊ ſupficies ⁊ corpus ⁊ tp̄s ⁊ locus ſunt ex q̄ntitate cōtinua:q̄ꝛ poſſibile eſt in vnaq̄qꝫ earū eis cōis terminꝰ ꝯtinuās vnā partiū eius alteri.in linea eſt pūctus.in ſupficie linea.in corpore ſupficies.in tēpore inſtās.Et illud eſt:qꝛ ptes linee cōtinuant̄ puncto: ⁊ ſupficiei ptes linee: ⁊ in ſupficie ptes corporis: ⁊ tp̄e cōtinuant̄ partes q̄ ſunt p̄teritū ⁊ futurū: ⁊ loco cui ſint ptes:iplentes q̄dē cōtinuant̄ termino cōi:neceſſe eſt ꝙ ptes loci ſint etiā cōtinuate termino cōi: ⁊ ſi h̄ eſt:ita eſt ergo eſt ſubſtantia continua.

¶ Dr̄ia tertia.d. Et quātitas q̄deꝫ que eſt ſtans ex q̄buſdam partibꝰ b̄ntibus poſitione vnā apud aliam eſt linea:ſupficies:corpus: ⁊ locꝰ. Et intētio vt ſit partibus q̄buſdā poſitio apud q̄ſdaꝫ eſt vt ſint oēs ptes eius inuēte ſimul:qꝛ cū ipſe nō ſint ſimul nō erit parti poſitio apud quādā aliā: ⁊ ꝙ ſit vt quācūqꝫ parteꝫ acceperis inuenias eā in parte terminata illiꝰ partis q̄ntitatis ſiue ſupra ſiue ſubtus: ⁊ cōtinuā cū pte determinata ipſius. U.g. qꝛ oēs linee cū ſint iuēte ſimul eſt poſitio vnius apud aliā: ⁊ vnaqueqꝫ ipſarū eſt in parte determinata ⁊ cōtinuat̄ parti determiate ⁊ eſt pars quā ſequit̄: ⁊ ſic ē diſpoſitio in partibꝰ ſupficiei ⁊ partibꝰ corporis: ⁊ partibꝰ loci:q̄ꝛ ptes loci ſūt inuente ſicut ptes corpis qd̄ iplet locū ſuū ſi nō ſit locꝰ vacuitas:ipſa aūt ſupficies eſt cōplectēs corpꝰ extra ſicut vī Ariſt. ſed nūeri q̄dē partibꝰ nō inuenit̄ vnuꝫ iſtoꝝ triū.ſ. ꝙ ſint ſil. ⁊ ꝙ ſit vnaqueqꝫ eaꝝ in pte determinata ⁊ cōtinua parti determinate. Et illa diſpō eſt in tp̄e ⁊ orōne.ſ. ꝙ nō iueniunt̄ ptes eoꝝ ſimul cū ſint ptes tēporis ⁊ ptes orōnis q̄bꝰ nō iuenit̄ fixio et nō cōſequit̄ poꝛ anteriorē:ſed in ptibꝰ q̄dē tēporis et in partibus nūeri:ordo quidē eſt.nam quoddā tēporis p̄cedit quoddā eiꝰ qd̄ poſteriꝰ ſit. Et in nūero.naꝫ duo ſunt p̄us q̄ꝫ tria:ſed ꝙ ſit eis poſitio nō.

¶ Dr̄ia q̄rta.d. Et iſta genera p̄ma ex generibꝰ q̄ntitatis ſunt ſm veritatē ⁊ maxime q̄ntitas dr̄:qꝛ q̄ntitas per accñs ⁊ ſecūdario eſt mediāte vno iſtoꝝ de q̄buſ dicimꝰ ꝙ quātitas ſm veritateꝫ. U.g. qꝛ nos dicimꝰ ꝙ iſta albedo cuiꝰ iuenit̄ manifeſtū eſt magna:ꝓpꝫ qꝛ eſt in ſupficie magna: ⁊ ita q̄dē dr̄ in actiōe ꝙ ē longa:ꝓpterea:qꝛ ipſa eſt in tp̄e lōgo. Et h̄ apparet ex eo ꝙ ſi querat̄ quātū eſt h̄ albū:dr̄ triū brachioꝝ aut q̄tuoꝛ:determinat̄ ergo ⁊ mēſurat̄: ⁊ albū mēſurat̄ per applicationē ad ſuperficiem que eſt tria brachia vel decē. ⁊ ſilr̄ actio dr̄ eſſe vniꝰ diei qui vno die durauit: determinatur ergo ⁊ menſurat̄ tēpore: ⁊ ſi bec eſſent quātitas per ſe menſurarentur ſeipſis.

¶ Dr̄ia q̄nta.d. Et ex ꝓprys q̄ntitatis eſt ꝙ nō eſt eis ꝯriū penitus ſiue ſit cōtinua ſiue diſcreta.q̄ñqꝫ nāqꝫ tribꝰ nō ſunt ꝯria reꝝ:ita linea ſupficies:neqꝫ pōt dici ꝙ paruū ⁊ multū ſint q̄ntitates ꝯrie diſcrete:neqꝫ magnū ⁊ paruū ſunt q̄ntitates ꝯtinue ꝯrie ꝓ duas res:quarū vna eſt ꝙ nō ſūt paucū ⁊ multū q̄ntitates: ſed relatiōes:neqꝫ magnū ⁊ paruū. ⁊ illud eſt:qꝛ q̄ntitas eſt inuēta per ſe magnū ⁊ paruū: multū ⁊ paucuꝫ dr̄ in relatione ad aliud: ⁊ ꝓꝑ h̄ eſt poſe vt in vno ⁊ eodē ſint magnū ⁊ paruū paucū ⁊ multū magnū in relatione ad aliud: ⁊ paruū in relatiōe ad aliud. dicimꝰ enī de mōte ꝙ eſt paruꝰ: ⁊ de ſiſamo ꝙ ē magnū cum paruitate ſiſami ⁊ magnitudine mōtis: ⁊ ſi eēt aliqd paruū aut magnū in ſeipſo:tunc ꝓ h̄ ꝙ ſit diſpō ſtās in ſeipſo per ſe ſicut albedo q̄ eſt in corpe nō diſponeretur mons aliquo mō per paruū ⁊ ſiſamū ꝓ magnū: ⁊ h̄ eſt vnū quo apparet ꝙ q̄ntitati nō eſt ꝯriū.ſ. ex pte q̄ h̄ ſunt ex alio a p̄dicamēto q̄ntitatis: iāqꝫ appꝫ ꝙ magnū ⁊ paruū nō ſunt ꝯria: ſiue poſuerimꝰ ea ex p̄dicamēto quātitatis ſiue nō poſuerimꝰ. Et illud eſt: qꝛ nō intelligit̄ per ſe:ſed intelligit̄ q̄dem in cōparatione ad aliud. Unde non eſt poſſibile vt ei aliqd ſit ꝯriū: ⁊ illud eſt:qꝛ ꝯria ſunt in illis eēntia: quoꝝ q̄dam in vltimitate lōgitudinis ſūt: qd̄ aūt dr̄ in relatiōe ad aliud ab eo nō iuenit̄ aliqd ſignificatio qd̄ ſit in vltimitate lōgitudinis ab eo cū dicat̄ in relatiōe ad res finitas. ¶ Significatio tertia eſt ⁊ eſt: q̄ꝛ ſi eſſet magnū ꝯriū paruo iueniret̄ res vna recipiēs ꝯria ſimul:res nāqꝫ eſt vna ⁊ eadē iam diſponit̄ per h̄ ꝙ eſt magna ⁊ parua in relatiōe ad duas res. ḡ ſi diſponit̄ per illud ſm viā ꝯrietatis.ſ. per ſe ⁊ ſm ꝙ diſponit̄ corpus per h̄ ꝙ eſt albū ⁊ nigrū inuenirent̄ deo ꝯria in ſubiecto vno ⁊ nō in duabꝰ partibꝰ ſicut eſt poſſibile illud inuenire. Eſt ergo ipoſſibile in duobꝰ cōtrarys vt cōiungant̄ in ſubiecto vno ⁊ nō in duabus partibꝰ ſicut eſt poſſibile illud in alys oppoſitis: ⁊ iam ſi magnū eſſet cōtrariū paruo eſſet aliqd ꝯriuꝫ ſibipſi:q̄ꝛ aliqd diſponit̄ per boc ꝙ ipm eſt magnū ⁊ paruū. cū aūt ſimul poſuerimꝰ ꝙ ſint ꝯria ſeqtur ꝙ ſint ille due diſpōnes ſtātes in ſuba rei vniꝰ ⁊ eiuſdeꝫ ⁊ magnū ⁊ paruū ſil:opus ergo eſt ꝙ ſit aliqd ꝯrium ſibiipſi: ⁊ h̄ accidit in vltimitate ipoſſibilitatis. Jāqꝫ

manifeſtū eſt ꝙ magnū ⁊ paruū multū ⁊ paucū non ſunt ꝯria: ſiue concedamus ꝙ ſint ꝗtitates ſiue non.
¶ Et maius quo putaꝫ ꝙ ꝯrietas ſequit̄ ꝗtitatē eſt in genere ei⁹ qḋ eſt locus: qꝛ locus ſupioꝛ ꝗ eſt conue xum orbis ꝯriat̄ loco īferiori ꝗ eſt mediū mūdi.ſ.lo cus terre ꝗ eſt cōuexū aque ⁊ cuiuſdā partis aeris: vi dent̄ nāqꝫ h̄ duo loca ꝯria poſtꝗ̄ vnuſqſqꝫ eoꝝ ē in vltimo elōgatiōis: vnus.ſ.a ſuo ꝯrio donec nō iuenia tur elōgatio longioꝛ ab eo. ⁊ ꝑꝑ apparentiā iſti⁹ intē tionis in eis inueniat̄ diffinitio reliquoꝝ ꝯrioꝝ ab h̄ noīe: ⁊ dixerūt in diffōne ipſoꝝ ꝙ ſunt illa inter q̄ eſt elōgatio ieſſe vltimato lōgitudinis nō ſūt in genere vno: ⁊ qꝛ ipſi volūt hic elongationē. elōgationē ieſſe ⁊ nō elongationē in ſpacio. Et ſile eſt: qꝛ ſ it ꝯrietas h̄ ſequēs ꝗtitatē in eo ꝙ eſt vbi: ⁊ nō in eo ꝙ ē ꝗtitas: neqꝫ in eo ꝙ ē aliqd: ſed ſupi⁹ ⁊ īferi⁹ ſꝫ h̄ res ⁊ res ac cidēs relatiōi ſicut accidit ꝗtitati: ⁊ ꝑꝑ h̄ nō eſt nec̄e ex h̄ vt credat̄ ꝙ ſequat̄ relationē ꝯrietatis.

Ari. 10. met. t. 13.

¶ Dr̄ia ſexta. d. Et ex ꝓprijs ꝗtitatis eſt ꝙ nō recipit minus neqꝫ magis: nō.n.eſt h̄ ꝗtitas cui inuit̄ bicu bita magis hac que eſt bicubita: neqꝫ tria magis ꝗ̄ tria: neqꝫ etiā in tēpore dato ꝙ eſt magis ꝗ̄ tempus aliud: niſi qꝛ in his duobus ꝓprijs cōicant quātitas ⁊ ſub̄a.ſ. in hoc ꝙ non eſt eis contrariuꝫ: ⁊ in eo ꝙ nō recipit minus ⁊ magis.

¶ Dr̄ia ſeptima. d. Et illud qḋ eſt ꝓprium ꝓprioꝝ quātitatis eſt equale ⁊ inequale: qḋ nō eſt pter ꝗtita tem niſi diſponit̄ per h̄. U.g. qꝛ de qualitate nō dicat̄ equale neqꝫ inequale: ſed dicat̄ ſimile ⁊ diſſimile: ⁊ il lud eſt qḋ dicimus ꝙ hec albedo eſt ſimilis huic al bedini ⁊ diſſimilis: ⁊ nō dicimus ꝙ eſt eq̄lis ⁊ ineq̄lis niſi per accidēs: erit ergo ſuper h̄ magis ꝓpriū ex ꝓ prijs quātitatis equale ⁊ inequale dici.

¶ Diuiſio tertia. Sermo in pꝛedicamento relationis.

Ad aliqd ꝟo talia dn̄r ꝗcunqꝫ ipſa q̄ ipſm ꝙ ſunt alioꝝ dn̄r vel q̄uolibet aliter ad aliud: vt maius hoc qḋ ē alteri⁹ dr̄. Aliquo.n. maius dr̄. ⁊ duplū alteri⁹ dr̄ h̄ ipſm qḋ eſt. Alicui⁹.n. dupluꝫ dr̄. Silr̄ aūt ⁊ alia ꝗcūqꝫ ſunt h̄ꝫ. At ꝟo ſūt ēt ⁊ h̄ ad aliqd vt habit⁹ affect⁹ diſciplina ſenſus poſitio: hec.n. oīa q̄ dicta ſunt hec ipſa q̄ ſunt ipſm ꝙ ſunt alioꝝ dn̄r: ⁊ nō aliud qd vel q̄uolibꝫ aliter ad aliud aliqd. Habit⁹.n. alicuius dr̄ habit⁹: ⁊ diſciplina alicui⁹ ē diſciplina: ⁊ poſitio alicui⁹ eſt poſitio: ⁊ alia aūt ſilr̄: ad aliqd igit̄ ſunt ꝗcūqꝫ ipſa q̄ ſunt alioꝝ dicunt̄: vel q̄uolibet aliter ⁊ aliud: vt mons magnus dicit̄ ad aliud. magn⁹ eni mons ad aliqd dr̄ ad aliḋ dr̄: ⁊ ſile alicui ſimile: ⁊ oīa talia ſilr̄ ad aliqd dn̄r. Sunt aūt ⁊ accubitus ⁊ ſtatio ⁊ ſeſſio pōnes q̄dam. Poſitio ꝟo ad aliqd dr̄. Jacere aūt vel ſtare vel ſedere: ipſa qdē nō ſunt in ad aliquid pōnes: denominatiue ꝟo dn̄r ex his q̄ dicte ſunt pōnib⁹. Ineſt aūt ⁊ cōtrarietas vt virtus vicio cōtrariū: cū ſit vtrunqꝫ ad aliqd ⁊ diſciplina ignorātie. Non aūt oīb⁹ relatiuis ineſt ꝯrietas: duplici.n. nihil eſt ꝯriuꝫ: neqꝫ ad aliqd triplici nec vlli taliū. Vident̄ auteꝫ magis ⁊ min⁹ ſuſcipere. Simile.n. magis ⁊ min⁹ dr̄: ⁊ ineq̄le magis ⁊ min⁹ cū vtrūqꝫ ſit relatiuum. Sile.n. alicui ſile dr̄: ⁊ ineq̄le alicui ineq̄le: nō aūt oīa relatiua ſuſcipiunt magis ⁊ min⁹. Duplex.n. non dr̄ magis ⁊ minus duplex nec aliqd taliuꝫ. Oīa aūt ad aliqd ad cōuertentia dn̄r: vt ſeruus dn̄i ſu⁹ dr̄: ⁊ dn̄s ſui dn̄s: ⁊ duplū dimidij duplū. ⁊ dimidiū dupli dimidiū: ⁊ maius minore maius: ⁊ minus maioꝛe min⁹. Silr̄ autē ⁊ in alijs. Sed caſu aliquotiēs differūt ſm̄ locutionē vt diſciplina diſciplinati diſciplina: ⁊ diſciplinatū diſciplina diſciplinatū. ⁊ ſenſus ſenſati ſenſus: ⁊ ſenſatū ſenſu ſenſatuꝫ. At ꝟo aliquotiēs nō videbit̄ cōuerti niſi cōuenienter ad qḋ dr̄ aſſignet̄. Sed peccet is q̄ aſſignat vt ala ſi aſſignet̄ aui: nō cōuertit̄ vt ſit auis ale: neqꝫ.n. pꝛius cōueniēter aſſignatum eſt ala auis: neqꝫ in eo ꝙ auis ē in eo auis ala dr̄: ſed in eo ꝙ alata eſt. Multorum.n. ⁊ alioꝝ ale ſunt q̄ nō ſūt aues vt noctua: q̄re ſi aſſignent̄ cōueniēter ⁊ ꝯuertit̄: vt ala alati ala: ⁊ alatū ala alatum. Aliquotiens aūt forte ⁊ noīa fingere neceſſe erit ſi nō fuerit poſitū nomē ad qḋ cōueniēter aſſignet̄. Ut remus ſi nauis aſſignat̄ nō erit cōueniens aſſignatio: neqꝫ.n. in eo ꝙ ē nauis: in eo ipſi⁹ remus dr̄. Sūt.n. naues q̄ruꝫ remi nō ſūt. q̄re ⁊ non cōuertit̄: nauis.n. nō dr̄ remi nauis: ſed fortioꝛ ꝯuenientioꝛ aſſignatio erit: ſi ſic quodāmō aſſignet̄ rem⁹ remite remus: aut aliquo mō alr̄ dictū ſit. Nomen.n. nō eſt poſitū: cōuertit̄ aūt ſi cōuenienter aſſignet̄: remitū.n. remo remitū ē. Silr̄ aūt ⁊ in alijs: vt caput cōuenienti⁹ aſſignat̄ capitato ꝗ̄ ſi aialis aſſignet̄: neqꝫ.n. in eo ꝙ aial eſt caput hꝫ. Multa.n. ſunt aialia capita nō hn̄tia. Sic āt facillime foꝛtaſſe ſumet quis qb⁹ nomē nō ē poſitū ſi ab his q̄ pꝛia ſūt: ⁊ ab his q̄ ꝯuertūt̄ noīa ponāt̄: vt i his q̄ dicta ſunt ab ala alatuꝫ a remo remitū. Oīa ꝗ̄ q̄ ad aliqd dn̄r ſi conuenienter aſſignent̄ ad cōuertentia dn̄r. Nā ſi ad qḋlibet aliud aſſignent̄ ⁊ nō ad illud qḋ dr̄ dicātur nō cōuertunt̄. Dico aūt q̄m̄ neqꝫ hoꝝ q̄ idubitāter ad cōuertibilia dn̄r: ⁊ noīa eis poſita ſunt: nihil conuertit̄ ſi ad aliqd eoꝝ que ſunt accidentia aſſignent̄: ⁊ non dicant̄ ad ea que

dicuntur: vt ſeruus ſi domini nō aſſignetur
ſeruus: ſed hominis vel bipedis: aut alicu-
ius talium nō conuertitur: nō enim erit con
ueniens aſſignatio. Amplius ſi ꝯuenienter
aſſignetur ad id ad qȯ dicitur omnibꝰ alijs
circūſcriptis quecūqꝫ accidētia ſunt relicto
aūt ſolo illo ad qȯ conuenienter aſſignatuꝫ
eſt ſemper ad ipm̄ dicetur: vt ſi ſeruus dica
tur ad dominū circūſcriptis omnibus alijs
que ſunt accidentia domino: vt eſſe bipedē
vel ſcientie ſuſceptibileꝫ: vel hominē. Re
licto vero ſolo dominū eſſe ſemper ſeruus
dicetur ad ipm̄: ſeruus eniꝫ domini ſeruus
dicet̄. Si aūt non conuenienter dicat̄ ad id
ad qȯ dicitur circūſcriptis omnibꝰ alijs re-
licto illo ſolo ad qȯ redditū eſt nō dicitur
ad illud. Aſſignetur eniꝫ ſeruus hominis ⁊
ala auis: circūſcribatur ab homine ipm̄ eſſe
dominū: nō eniꝫ etiā ſeruus ad hominē di
cetur: cum eniꝫ dominꝰ nō ſit: ſeruus etiaꝫ
non eſt. Similiter aūt ⁊ de aue: adimat̄ ab
ea alatam eſſe. amplius eniꝫ non erit ala ad
aliquid: cum nō eniꝫ ſit alatum: nec ala erit
alicuius: quare opꝫ conuenienter aſſignari
ad id ad qȯ aliqn̄ ꝯuenienter dr̄: ⁊ ſi ſit no-
men poſitū facilis erit aſſignatio: ſi aūt nō
ſit fortaſſe erit neceſſariū fingere nomē. Si
aūt ſic reddātur: manifeſtuꝫ eſt: quoniā oīa
relatiua ad cōuertentia dicūtur. Uidentur
aūt ad aliquid ſimul eē natura: ⁊ in alijs q-
dem pluribus verum eſt in quibuſdā nō ve
rum. Simul enim duplū eſt ⁊ dimidiuꝫ: ⁊
cum ſit duplum dimidiū eſt: ⁊ cuꝫ ſit ſeruꝰ
dominus eſt. Similr̄ aūt hīs ⁊ alia: ſimul
enim auferunt ſe ſe inuicē. Si enim non ſit
duplum nō eſt dimidiū: ⁊ ſi nō eſt dimidiū
nō eſt duplum: ſimilr̄ aūt ⁊ in alijs quecūqꝫ
talia ſunt. Non aūt ⁊ in omnibꝰ verū videt̄
eſſe ſil' eſſe natura: ſcibile eniꝫ ſcientia prius
naturaliter eſſe videt̄: nāqꝫ in pluribus re-
bus preſubſiſtentibus ſciētias accipimus.
In paucis eni vel nullis hoc quis reperiet
ſimul cum ſcibili ſcientiaꝫ eſſe. amplius ſci
bile ſublatum ſimul aufert ſcientiā. Scien-
tia vero non ſimul aufert ſcibile: nam ſi ſci-
bile non ſit nō eſt ſcientia: nullius eniꝫ am-
plius erit ſcia: ſciētia vero nō ſit nihil ꝓhibet
eſſe ſcibile: vt circuli q̄drature ſiqdē eſt ſci-
bilis: ſcia .n. qdē eius nōdū eſt: illud vero ſci-
bile eſt. Amplius aīali qdē ſublato non eſt
ſciētia: ſcibiliuꝫ vero plurima eſſe cōtingit.
Similiter aūt hīs habēt ſeſe ⁊ ea que de ſen

ſu ſunt. Senſibile eniꝫ prius ꝙ̄ ſenſus vide
tur eſſe: ſublato enim ſenſibili ſimul aufert̄
ſenſus: ſenſus vero ſenſibile nō ſiml' aufert:
ſenſus enim circa corpus ⁊ in corpore ſūt:
ſenſibili aūt perempto peremptū eſt ⁊ cor-
pus. ſenſibile eniꝫ eſt ⁊ corpus. Cum vero
corpus nō ſit ſublatus eſt ſenſus. Quare ſi
mul aufert ſenſibile ſenſum: ſenſus vero ſen-
ſibile nō ſimul tollit. Animali enim perem-
pto: ſenſus quidē peremptus eſt: ſenſibile
auteꝫ permanet ſenſibile vt corpus calidū
dulce amarum: ⁊ omnia alia quecūqꝫ talia
ſunt. Amplius ſenſus quidā ſimul cuꝫ ſen-
ſato ſit: ſimul enim animal ſit ⁊ ſenſus. ſen-
ſibile aūt ante eſt ꝙ̄ ſenſatum vel aīal eſſe.
Ignis enim ⁊ aqua ⁊ alia hꝰ: ex quibus ⁊
ipſum animal cōſtat ante ſunt ꝙ̄ animal ſit
omnio: vel ſenſus: quare prius ſenſibile ꝙ̄
ſenſus eſſe videtur. Habet aūt queſtionem
verū nulla ſubſtantia ad aliquid dicat̄: quē-
admodū videtur: an hoc cōtingat ſm̄ queſ-
dam ſecūdas ſubſtātias. Nā in primis ſub-
ſtantijs verum eſt: naꝫ neqꝫ tota neqꝫ par-
tes primarū ſubſtantiarū ad aliquid dicun-
tur. Naꝫ aliquis homo nō dicitur alicuius
aliquis homo: neqꝫ aliquis bos alicuiꝰ ali-
quis bos: ſed alicuius poſſeſſio: ſimilr̄ autē
⁊ partes. Quedā enim manus nō dicit̄ ali
cuius quedā manus: ſed alicuius manus:
⁊ quoddā caput nō dicit̄ alicuius quoddā
caput: ſed alicuius caput. Similr̄ autē ⁊ in
ſecūdis ſubſtantijs: atqꝫ hoc quidē in pluri
bus: vt homo nō dicit̄ alicuius homo: nec
bos alicuius bos: nec lignū alicuius lignū:
ſed alicuius poſſeſſio dicit̄. In hꝰ ergo ma-
nifeſtū eſt: quoniā non ſunt ad aliquid. In
aliquibus vero ſecūdis ſubſtantijs habet ali-
quā dubitationeꝫ: vt caput alicuiꝰ caput di
citur: ⁊ manus alicuius manus dicit̄: ⁊ ſin-
gula hꝰ. Quare hec fortaſſe ad aliqd eſſe vi
dentur. Si igit̄ ſufficiēter eorū que ſunt ad
aliqd diffinitio aſſignata eſt: aut nimis dif-
ficile aut īpoſſibile eſt oſtēdere: quoniā nul
la ſubſtātia eorum que ſunt ad aliquid dici-
tur. Si aūt nō ſufficienter: ſed ſunt ad aliqd
quibus hoc ipm̄ eſſe eſt ad aliquid quodā-
modo ſe habere: fortaſſe aliquid cōtra iſta
dicet̄. Prior vero diffinitio ſequit̄ quideꝫ
omnia ad aliquid: non tamē eis hoc eſt eſſe
ꝙ ſint ad aliquid ꝙ ea ipſa que ſunt alioruꝫ
dicunt̄. Ex hīs ergo manifeſtū eſt ꝙ ſi ali-
quis aliquid eorū que ſunt ad aliquid diffi-

nite ſciet: ⁊ illud ad qđ dicitur diffinite ſciturus eſt. Manifeſtuȝ igitur ⁊ ex hiis eſt. Si enim nouit quiſpiam hoc aliquid ꝙ eorū que ſunt ad aliquid eſt. eſſe aūt his que ſunt ad aliquid idem eſt: huic qđ eſt ad aliquid quodāmodo ſe habere. ⁊ illud nouit ad qđ hoc quodāmodo ſe habet. ſi enim nō nouit omnino ad qđ hoc quodāmodo ſe habet: neqȝ ſi ad aliquid quodāmodo ſe hȝ ſciet. Sed in ſingularibus palam hoc eſt: vt hoc ſiqs nouit diffinite qđ eſt duplum: ⁊ cuius duplum eſt mox diffinite nouit. Si enim nullius diffinite nouit ipſuȝ cuius duplum ſit: neqȝ ſi eſt duplum omnino nouit. Simil'r aūt ⁊ hoc aliquid ſi nouit aliquis ꝙ melius eſt definire: ⁊ quo melius eſt: neceſſarium eſt noſce non. In definire aūt ſciat: quia eſt peiore melius: opinio enim hoc eſt ⁊ nō diſciplina. Nō enim ſcit diligēter quod eſt peiore melior: ſi enim ſic cōtingit: nihil eſt pei⁹ eo. Quapropter palā eſt ⁊ neceſſariuȝ ꝙ ſi nouerit quis aliquid ad aliquid diffinite neceſſariuȝ eſt ⁊ illud ad qđ dicit̄ diffinite noſce. Caput vero ⁊ manū ⁊ horum ſingula que ſubſtātie ſunt hoc ipſuȝ ꝙ ſunt ſcire diffinite. Ad qđ aūt dicant̄ non eſt neceſſarium ſcire. Cuius enim caput hoc vel hec manus nō eſt ſcire diffinite: quare nō erunt hec ad aliquid. Si vero nō ſunt ad aliquid hec: verum erit dicere ꝙ nulla ſubſtantia ad aliqd eſt. Fortaſſe autem difficile ſi de h⁹ rebus confidenter declarare niſi ſepe circa ſingula ipſorū pertractata ſint. Dubitaſſe aūt de ſingulis non erit inutile.

Diuiſio tertia. Sermo in p̄dicamento relationis.

Istud predicamētuȝ cōprehenditur octo differētijs. Prima eſt in deſcriptione reruȝ relationis de numeratione ſm manerieın exempli. Secūda in hoc ꝙ iaȝ inuenit̄ cōtrarietas in relatione. Tertia in hoc ꝙ quiddā relationis recipit magis ⁊ minus. Quarta eſt in hoc ꝙ ex proprijs relatiuoruȝ eſt ꝙ vnūquodqȝ amborum redit per conuerſionē cuȝ accipiuntur per nomina ſua ſignificātia ſuper ipſa alio ex eo ꝙ ſunt relatiua ſi cum eis eſt nomen: aut cum ponitur ipſis duobus nomen quādo non eſt eis ambobus nomen. Quinta in hoc ꝙ dictio relatiua eoruȝ cum accipiūtur per nomina ſignificantia ſuper ipſa ambo: ex eo ꝙ ſunt ambo relatiua ⁊ cōuertibilia diſpoſitio que ſit vnūquodqȝ amborum ſuo cōpari dicitur ſeruari a reliquis diſpoſitionib⁹ inuētis in ambobus relatiuis: lȝ cūqȝ auferuntur relique diſpoſitiones remanet illa diſpoſitio nō auffertur illa ꝓportio que eſt inter illa ambo relatiua: ⁊ cuȝ auffertur illa diſpoſitio auffertur ꝓportio: ſed cum accipiūtur nō quidem ſm ꝙ ſunt conuertibilia ⁊ ſequit̄ cum auferuntur relique res que ſunt in ambobus relatiuis remanet illa diſpoſitio que ꝓportionatur ei ꝙ cui coniungitur remanet ꝓportio. Sexta eſt in hoc ꝙ ex proprijs relatiuorum eſt ꝙ ambo inueniātur ſimul per naturam. ⁊ cum auffertur vnū amborum ꝙ auferret̄ reliquum: ⁊ ſoluit qđ accidit ex dubio. Septima ꝑpoſitio eius in quo poſſibile eſt vt dubitetur ex re ſubſtantiarum vtrum inueniatur in eis aliquid de relatione: ⁊ ſoluit illud dubium in relatione deſcriptiōis precedentis relationis ⁊ emendationis per cōditionem rei que conſequit̄ relatiua vere: ⁊ cū ſoluit quidem deſcriptio p̄ma per p̄ncipiū apparentie ⁊ famoſitatis: cuius intentio eſt tranſlatio quidem diſcipuli ad rerum relatiuarum certaȝ aſſignationē que docet ipm acquirere veritatem certam. ſ. ꝙ cum conditionaliter in deſcriptione relatiuoꝝ cōditio qua erit ambob⁹ deſcriptio appropriās ⁊ decens ſubaȝ ipſorum amborum inuenitur ꝙ ex proprijs ſuis eſt ꝙ cū ſcitur vnū amborū ſcitur ⁊ aliud neceſſario: ⁊ ꝙ per illud oſtenditur ꝙ non eſt ſubſtantia aliquid qđ numeretur ex relatione. ⁊ docet cum hoc difficultatem ſolutionis horum dubiorum in hoc cum facilitate dubitationis in eis in hoc loco: ⁊ cum in illo eſt ꝙ ſpeculatio hec in ipſis eſt ſm famoſum.

Differētia p̄ma. d. Et res relatiue ſunt: quarum quiditas ⁊ eſſe dicit̄ in comparatiōe ad aliud ſiue per ſe ſiue per coniunctionem eſt ꝓportionis: ſicut idem et ſimilia. Verbi gratia. maioris enim quiditas: dicit̄ in comparatione ad aliud. ipm nāqȝ eſt maius alio. Et ſimiliter dupluȝ eſt duplum ad aliquid: ⁊ habitus et diſpoſitio ⁊ ſenſus ⁊ ſcientia ſunt ex relatiōe. omniuȝ nāqȝ horum quiditas dicit̄ in comparatiōe ad rem aliam. ⁊ illud eſt. quia habitus eſt habit⁹: ⁊ eſt habitus ad aliquid ⁊ ſcientia ad ſcitum: ⁊ ſenſus ad ſenſatum: ⁊ ſimiliter magnū ⁊ paruuȝ: ambo enim ipſa dicuntur in comparatiōe: ⁊ ſimile ⁊ diſſimile. ipȝ nāqȝ ſimile alicui ſimile dicit̄. ⁊ accubitus ⁊ ſtatio ⁊ ſeſſio ſunt ex poſitiōe: ⁊ poſitio ex relatione aliquo modo. iacebit nāqȝ ⁊ ſtabit ⁊ ſedebit nō ex poſitione nō ſūt ex rebus denominatis ex nominibus ex poſitiōe. vȝ. que eſt in predicamento poſitionis.

Differentia ſecūda. d. Jam ſequit̄ res relatiuas ꝙ ſint cōtrarie ⁊ exemplū illius ſunt virtus: ⁊ vitiū: ſūt enim relationis amboqȝ cōtraria ⁊ ſimiliter ſciētia ⁊ ignorantia vnūquodqȝ amborum eſt ex relatione: ſuntqȝ cōtrarie ambe: niſi qȝ non inuenitur hoc omnibus relatiuis: duplum namqȝ non habet contrariuȝ neqȝ triplum.

Differētia tertia. d. Et ſimiliter recipit quoddaȝ relatiuorum minus ⁊ magis ſimile nāqȝ ⁊ diſſimile: et equale ⁊ inequale vnūquodqȝ. ſ. amboꝝ eſt ex relatiuis: iamqȝ erit ſimile magis ꝙ̄ ſimile termin⁹: ⁊ ſilr inequale. quoddā vero ex ipſis non recipit illud. duplum nāqȝ non eſt magis aut minus duplo.

Differentia quarta. d. Et ex proprijs relatiuorū eſt ꝙ vtrūqȝ ipſorum redit ſuper ſuuȝ compar in ꝓportione cōuertendo. V. g. ſeruus eſt ſeru⁹ domini: ⁊ dñs eſt dominus ſerui. duplum eſt medietatis dupluȝ: et medietas ē medietas dupli: ⁊ ſimil'r in reſiduis ſuis: ⁊ ſiue ſit nomē relatiuorū mutatorum: ſicut duplum ⁊ dimidium: ſiue ſit vnum eoruȝ determinatū a ſecūdo: ſicut ſcitum ⁊ ſciētia: ⁊ ſenſus ⁊ ſenſatū: vnūquodqȝ nāqȝ iſtorum dicit̄ in cōparatione ad illud cui cōiungitur. namqȝ putatur ꝙ hoc ꝓprietas nō eſt inuenta multis rerum relatiuarū cum nō comparet̄ res ſi

li cui nõ coniungiꝶ recta relatione .i. nõ inueniꝶ vtrū
relatio compareꝫ ſuo ex via quid eſt. ſed erit rela-
tio vnius ipſoꝝ ad aliū ex via quid eſt: ⁊ alterius
per accidens: aut erit vtriuſq; ipſorū ex via quid eſt.
U.g. ſi referamus alam plumas habēti ex via qd eſt
ſed habēs pēnas cum ſit iam inuentum illud cui eſt
ala nõ habēs pēnas: ꝓportio ergo ale nõ eſt ei ex par
te qua eſt habens pēnas: neq; ꝓportio habētis pen-
nas ad alam eſt ei ex parte qua eſt habēs pēnas: ⁊ ꝓ-
pterea non erit hӡ relatio recta. Et cõmutatur hͦ ⁊ ac
cipitur ꝓportio recta: ⁊ dicaꝶ alatum eſt alatuӡ ala: ⁊
redit hic per cõuerſionē: ⁊ eſt ꝙ ala eſt alati ala: ⁊ di-
cemus pēnatum ⁊ alatuӡ pēna ⁊ ala: ⁊ ala pēne ⁊ ala
pēnati: ꝓpter illud cum nõ fuerit relationē recte no-
men ſignificans ſuper eam ex eo ꝙ eſt recta: ⁊ illud
eſt amboꝝ relatiuis aut vni ipſorum iam ſit natum
referenti vt ponit vtriq; ipſoꝝ nomen aut vni eorū
ex eo ꝙ cõparātur ambo relatiua. U.g. quia remus
ſi compareꝶ barce nõ erit cõparatio recta. ꝓpterea
quia nõ ex parte qua eſt barca referꝶ ei remus: cum
iam inueniaꝶ barca cui nõ eſt remus: quēadmodum
remus quippe referꝶ barce ex parte qua eſt rem⁹: et
ꝓpter illud nõ redit in conuerſiõe vt dicaꝶ ꝙ barca
eſt barca remi: quēadmodū dicimus ꝙ remus eſt re
mus barce: ⁊ nõ ſequiꝶ vt ſit relatio recta ad duo ex-
trema accepta ſm vnam diſpoſitionē ab ambobus.
eſt neceſſe vt dicaꝶ remus remus barce remate: tūc
enim verificaꝶ ꝙ barca remata eſt barca remi: quia
quēadmodum remus quidem eſt remus barce: ſilr
⁊ barca de cuius ꝓprietate eſt vt ſit ei remus eſt bar
ca remi. ¶ Et exemplū illius etiaӡ eſt cum cõparaꝶ
caput capitato eſt relatio equalis: ſed cuӡ comparaꝶ
animali nõ eſt equalis: animali nãq; nõ eſt caput ex
via qua eſt animal: cū iam inueniaꝶ anĩal nõ habenӡ
caput. hec ergo via eſt cõparatio neceſſaria vt ambu
let per eam in eo ꝙ nõ habet nomē ex relatione. vӡ.
vt ponatur ei nomen ſignificans ſup relatiua ex par-
te qua ſit relatio vtriuſq; equalis ſicut dicim⁹ in ala
⁊ remo: ⁊ cū hͦ ſit ita: omnia enĩ relatiua cū accipiun
tur ſӡ rectitudinē ex via qua ſunt relatiua nõ ex via
qua ſunt ſub alio ꝑdicamēto: inueniunꝶ habētia hãc
ꝓprietateӡ ſemper. ⁊ eſt ꝙ vtrūq; ipſorum redit per
conuerſionē ad compar ſuū: ſed cum referꝶ vnuӡ eo-
rum ad aliud ⁊ capiē vtrūq; ipſoruӡ pertranſeundo
diſpoſitionē accidentē ex diſpoſitionib⁹ nõ inuentis
in relatiuis cõſequentib⁹ relationē: ⁊ nõ capiunꝶ ſm
diſpoſitionē qua ſunt ambo relatiua ⁊ ꝓportionatū
vtrūq; eoꝝ ad aliquid nõ redeunt ꝯuertibiliter: ⁊ ſi
eſt vtriuſq; nomē poſitum ex parte qua ſunt relatiua
multo magis qua illa: quibus nõ eſt nomē ſignificãs
ſuper ipſa ex parte qua ſūt relatiua. ¶ U.g. q2 ſeru⁹
ſi nõ comparaꝶ dño qđ eſt nomē relationis: ſed com-
paraꝶ homini bipedi: ⁊ ſimilib⁹ ex rebus inuētis in
eo nõ redit cõuertibiliter: q2 homo nõ eſt hõ in eo ꝙ
eſt ei ſeruus: ſed dñs eſt domin⁹ in eo ꝙ eſt ei ſeruus:
ſed ſi accipiaꝶ dñs loco hominis redeūt cõuertibili-
ter eritq; hec diſpoſitio que per ſe ſequiꝶ ꝓportioneӡ
relatiuorū: q2 cum auferemus reliquas diſpoſitiões
accidentes relatiuis quib⁹ erit relatio nõ equalis nõ
auferꝶ ꝓportio inter relatiua: ſed ſi eleuabim⁹ illam
diſpoſitionē tolletur ꝓportio. U.g. q2 ſi ſeru⁹ cuӡ dici
tur in relatione ad dñm ⁊ auferemus a dño reliquaӡ
diſpoſitiões: quib⁹ poſſibile eſt ꝓportionari ſeruum:
ſicut q2 eſt homo ⁊ bipes ⁊ alia ⁊ auferaꝶ ab eo dño:
⁊ ꝓportio quã dicit ſeruus ad ipm tolletur hec ꝓpor
tio: q2 non erit ſeruus cum nõ erit dñs: ꝓportio ergo
qualis eſt diſpoſitio qua tolliꝶ ꝓportio per eĩ⁹ abla-
tionē ⁊ nõ tolliꝶ per ablationeӡ ⁊ nõ terminus: ⁊ hoc
rememoratus tanq; canonem ad diſcernendū diſpo
ſitionem qua erit ꝓportio equalis.

¶ Differētia quinta. d. Et intētio hui⁹ ꝓportiõis qua
erit relatio recta eſt cū erit nomē relatiuis ſignificãӡ
ſuper vtrūq; ex eo ꝙ eſt eis: hec ꝓportio eſt facilis: ſӡ
cum nõ erit ſup vtrūq; nomē: iaӡ erit difficile illud:
ſed tūc eſt neceſſe ꝙ inueniaꝶ illa diſpoſitio hoc cano
ne ⁊ renoueꝶ relatiuis nomen ſignificãs ſup vtrūq;
ex eo ꝙ inuenitur vtriſq; illa ꝓportio.

¶ Differentia ſexta. d. Jamq; putaꝶ ꝙ ex ꝓprijs rela
tiuorum eſt ꝙ inueniãtꝶ ſimul per naturā: ⁊ hoc eſt
euidens plurimis ipſoꝝ. dupluӡ nãq; ⁊ dimidiuӡ in-
ueniunꝶ ſimul: q2 cū inueniꝶ vnum amborū inueni-
tur ⁊ aliud: ⁊ cum auferatur vnū ipſoruӡ tolliꝶ aliud.
¶ Niſi q2 iam ſequiꝶ in hoc dubiū quoddam ꝓpter
relatiua: cum eniӡ putaꝶ ꝙ ſcitum precedit ſcientiā.
ꝓpterea quia ſciētia quidē cadit recte in plurib⁹ re-
bus poſtq; precedit eſſe eius: cum eſſe eius ſciuimus:
⁊ ſi eſt illud: ita ⁊ nõ eſt ſcituӡ vnū penitus cuius eſſe
⁊ ſcientia ſint ſimul per naturā: ⁊ etiā ſcitum euiden-
ter precedit per naturā ſcientiā: ⁊ illud eſt. q2 cuӡ tol-
litur ſcitum tollitur ⁊ ſciētia: ſed nõ omni cui auferꝶ
ſcientia auferꝶ ⁊ ſcitum: ⁊ hoc eſt ſignum prioris per
naturā ſicut dicetur poſtea. ¶ Et exemplū illius eſt
quadratū circuli: de qua inquiſiuerūt qui ꝑceſſerunt
ex geometricis ⁊ nõdum inueniꝶ: quoniā ⁊ ſciētia ei⁹
nõ eſt inuenta ⁊ ſiſtit ſcibile: ⁊ nõ eſt poſſibile ſciētiā
eius inueniri poſtea: ⁊ etiā homo cum tolliꝶ: tollitur
ſciētia. iamq; inueniꝶ ſcitū: ⁊ homo nõ inueniꝶ. ⁊ hoc
idem dubiū ſequiꝶ ſenſus ⁊ ſenſatū: q2 iam putatur
ꝙ ſenſibile precedit ſenſum: ꝓpterea ꝙ ſenſibile cuӡ
perimiꝶ perimiꝶ cum eo ſenſus: ſed ſi ſenſus perimi-
tur nõ ſequiꝶ ꝙ ſenſibile perimatur: ⁊ illđ ideo quia
ſenſibile nõ inueniꝶ niſi in corpore. cuӡ ergo tollitur
ſenſibile tollitur corpus ⁊ tollitur ſenſus: ſed nõ per
ablationē ſenſus tollitur ſenſibile: quoniā iam poſſi-
bile eſt ꝙ perimaꝶ animal: ⁊ ſit corp⁹ ſenſibile inuen
tum ſicut corpus calidū ⁊ frigidū: vt etiam quia ſen-
ſus inueniꝶ cum inuentiõe animalis: ſenſibile ergo
inueniꝶ ante inuētionē animalis: aqua nãq; ⁊ ignis
⁊ reliqua elemēta ex quib⁹ eſt cõſtātia animalis ſūt
anteq; inueniaꝶ animal: ꝓpter hoc ergo oia putatur
ꝙ ſenſatum ꝑcedat eſſe ſenſus. Sed expoſitores ſol-
uunt hanc dubitationē per hͦ ꝙ capiantꝶ ſenſus ⁊ ſen
ſatum ⁊ ſciētia ⁊ ſcituӡ ſiue in potētia ſiue in actu in-
ueniunꝶ ſimul: ⁊ ſic eſt vera in eis illa ꝓprietas. Sӡ
dubium cõſequiꝶ cum capiꝶ vnū ipſorū in potētia: ⁊
aliud in actu: ſed poſtq; fuit intentio que eſt in potē
tia nõ famoſa diſtulit ſolutionem huius dubitatiõis
ad locum alium: ꝓpterea q2 ipſe loquitur hic in iſtis
rebus ſm locum famoſum.

¶ Differētia ſeptima. d. Ex eo in quo eſt locus dubita
tionis eſt: vtrū in ſubã ſit aliquid qđ ſit ſubſtātia ad
aliquid: ⁊ hͦ dubitatio accidit in quibuſdā ſubſtātijs
ſecūdis: ſed in ꝑmis quidē nõ accidit: ⁊ illud eſt: quia
videꝶ ꝙ nõ dicaꝶ in aliquo ipſoꝝ vt ſit relatiuuӡ ne-
q; totum neq; pars: q2 non dicaꝶ in hoc homine cui
innuiꝶ ꝙ eſt homo ad aliquid: ⁊ ſimilr eſt diſpoſitio
in parte cui innuiꝶ: q2 nõ dicꝶ manus quedā cui in-
nuitur ꝙ ſit manus hominis cuiuſdaӡ: aut equi cuiuſdā
ſed dicꝶ manus hominis aut equi: ⁊ ſic quidē compa-
ratur ſpeciei ⁊ nõ ſingularibus: ⁊ ſimilr apparet reo

in pluribus ſubſtātijs ſecūdis:qm̄ nō dicit̄ ꝙ hō ē hō ad aliqd:neqꝫ taurus eſt in h ꝙ eſt ad aliqd in eo ꝙ taurus.vꝫ.ſuba:ſed ſicut eſt in eo vt eſt poſſeſſio poſſidentis vel in qbuſdā earū ſequit̄ in h hec dubitatio ⁊ eſt ꝙ caput dr̄ in eo ꝙ eſt caput ad aliquid: ⁊ manꝰ manus ad aliqd:⁊ ſilr̄ in ſilibus hoꝝ:ſed manus ⁊ caput ſignificāt ſubam: erit igit̄ ſuper h qḋ iam putat̄ ꝙ multe ſubſtātie intrāt relationē:niſi qꝛ nō iaꝫ fueris ſufficiens diffō rerū relatiuaꝝ:cum diximus ꝙ relatiua ſunt res:quaꝝ qditas dr̄ in cōparatione: ſed ſi eſt deſcriptio vera dicit ſolutio huiꝰ dubitatiōis:aut erit ſolutio poſſibilis:⁊ illud eſt:qꝛ iam apparet ex re hac ſubſtātie ꝙ qditas eius dicat̄ in cōparatiōe: ſed ſi eſt deſcriptio vera rerū que ſunt relatiōes ꝙ vtreqꝫ ſunt due res:quarū vtriuſqꝫ qditas dr̄ in relatiōe ad comparē ſibi ex parte inuentionis illius qditatis qua ſunt relatiue ad cōiunctū ſuū in quaqꝫ ſpecie accidat ſpērū relationis. ſolutio dubitatiōis erit leuis: diffinitio nāqꝫ pͥma cōſequit̄ oē qḋ numerat̄ in pͥncipio cogitationis relationuꝫ:ſed h diffinitio ſeqtur qdem in eo ꝙ eſt relatiuū in veritate nō ſm̄ pͥncipiuꝫ cogitationis. ¶ Et vult qdeꝫ in h in eo ꝙ cogitat̄ ꝙ deſcriptio capitis ſi eſt ſignificās ſup ſubaꝫ: ⁊ eſt qdē relatiuū ad hoiem nō ex relatiōis nā: ſed ꝓpter relationem accidentaleꝫ.ſ.que nō eſt in ſubſtantia rei relate:⁊ eſt quā cōtinet relatio pͥma.ſ.accidētalis:ſed illud qdem in cuius amboꝝ ſubſtātia eſt relatio ſicut paucum ⁊ multum:quoniā vtrūqꝫ ipſoꝝ eſt in ſubſtantia ſui comparis:⁊ illud eſt quod continet deſcriptio ſecunda.ſ.vera.

¶ Differētia octaua.d.Et manifeſtū ex hac diffinitiōe vera in relatiuis ꝙ ex ꝓpͥe ꝓpͥetatis eſt ꝙ cū ſcit̄ vnū duoꝝ ſm̄ cōplementū ſcitur aliud neceſſario. qm̄ hō cū ſcit per h eſt relatiuū:⁊ eſt qditas vnius duoꝝ relatiuoꝝ qdem habēs eſſe in ꝓportiōe ad relatū zᵐ: manifeſtū eſt ꝙ cum ſcit quiditatē vnius duorū relatiuorū iam ſcit qditatē alterius:⁊ ſi nō eſt ſcia eius in quiditate vnius duorū relatiuorū non eſt ſcia illius qḋ eſt ſuper ipſa ſed putatiue ⁊ ſophiſtice. ¶ Et h eſt etiā manifeſtū ex inductiōe. V.g. ex ſcia ꝙ h eſt duplum cōplete iam ſcitur res cui ipm̄ eſt duplū ſm̄ cōplementū: ⁊ ſimilr̄ qui ſcit ꝙ eſt melius iam ſcit quo eſt meliꝰ niſi ſit ſcia illa exiſtimatio nō certa:qm̄ niſi ſciat illud de quo dr̄ ꝙ eſt meliꝰ eo iaꝫ eſt poſſibile ꝙ nō ſit aliqd ꝑter eū in bonitate: ⁊ erit ſermo eiꝰ ꝙ eſt melius falſus:⁊ ex h apparet ꝙ manꝰ ⁊ caput nō ſunt ex relatiuis meris: qm̄ iam ſcit̄ qditas vtriuſqꝫ ipſorum ex parte qua ſunt ſube ſm̄ complementū abſqꝫ eo ꝙ ſciatur res cuius eſt caput neqꝫ cuiꝰ rei eſt manus iam ſcit̄ in ſumma ſm̄ veritatē eius ꝙ diſtictū eſt relatiuū ab alijs ꝑdicamētis:⁊ ꝙ eſſe relatiōis eſt ex eis que ſunt difficilia donec cōſiderent̄ multotiēs:in dubitatiōe vero in eis nō eſt inutilitas.

¶ Diuiſio quarta.

¶ Sermo in qualitate.

Qualitateꝫ aūt eſſe dico hꝫ quā qles qdā dr̄r. Eſt āt qlitas eorū q̄ multiplr̄ dr̄r: ⁊ vna qdeꝫ ſpēs qlitatis habitꝰ ⁊ diſpō dicant̄. Differt āt habitꝰ a diſpōne ꝙ ꝑmanēcioꝛ ⁊ diuturnioꝛ eſt:tales āt ſūt ſcie ⁊ virtutes. Scia.n. vr̄ eſſe ꝑmanentiuꝫ ⁊ eoꝝ q̄ difficillime moueant̄. Et vt ſi qs vel mediocriter ſumat ſcia: niſi forte grādis ꝑmutatio facta ſit: vel ab egritudine: vel ab aliquo hꝰ. Silr̄ aūt ⁊ virtꝰ vt iuſtitia vel tꝑantia ⁊ ſingula talium nō vr̄r poſſe moueri neqꝫ facile ꝑmutari. Affectiones vo dr̄r q̄ ſunt facile mobiles: ⁊ cito ꝑmutabiles vt caloꝛ ⁊ frigiditas: ⁊ ſanitas: ⁊ egritudo: ⁊ alia hꝰ. Afficitur.n.circa eas hō quodāmō: cito aūt ꝑmutat̄ ⁊ ex calido frigidus fit: ⁊ ex ſanitate in egritudinē trāſit. Silr̄ aūt ⁊ in alijs:niſi forte in his q̄ ꝯtingit ꝑ tēpoꝛis lōgitudineꝫ in nāṁ cuiuſqꝫ tranſferri: vt iſanabilis: vel difficile mobilis exiſtat affectꝰ queꝫ iaꝫ qlibet habitudineꝫ vocet. Manifeſtū eſt aūt qm̄ hec nolūt habitudines noiari q̄ ſunt diuturnioꝛa vel difficile mobilia. Naqꝫ in diſciplinis nō multū retinentes ſed facile mobiles nō dr̄r habitū habere: ꝗuis ſint ad diſciplinas perꝰ vel meliꝰ diſpoſiti: q̄re differt habitꝰ a diſpōne ꝙ h qdem facile eſt: illud vo diuturniꝰ ⁊ difficile mobile. Sūt aūt habitꝰ qdem diſpōnes: ⁊ diſpōnes vo nō neceſſe eſt habitꝰ eſſe. Qui eni retinent habitū ⁊ quodāmō diſpoſiti ſūt ad ea. Qui aūt diſpoſiti ſunt non oino retinent habitū. Aliud ergo genꝰ qlitatis eſt ſꝫ qḋ pugillatoꝛes vel curſoꝛes vel ſalubꝛes vel inſalubꝛes dicimur: ⁊ ſimplr̄ q̄cūqꝫ ſm̄ potentiā nālēꝫ vel ipotentiā dr̄r. Nō.n. qm̄ ſunt diſpoſiti aliquo mō vnūqḋqꝫ hꝰ dr̄: ſꝫ ꝙ hr̄t potentiā nālēꝫ vel facere qdeꝫ facile vel nihil pati: vt pugillatoꝛes vel curſoꝛes dicunt̄: nō ꝙ ſint diſpoſiti: ſed ꝙ hr̄t potentiaꝫ qd facile faciendi. Sanatiui aūt dr̄r eo ꝙ habeāt potentiā nālēꝫ vt nihil a qbuſlibꝫ accūtibus patiant̄. Egrotatiui vo ꝙ hēant ipotentiā nihil patiendi: ſilr̄ aūt his ⁊ molle ⁊ durū ſc hr̄t. Durū.n. dr̄ qꝛ habeat potentiam nō cito ſecari. Molle vo ꝙ habeat eiuſdeꝫ ipſius ipotentiā. Tertia vo ſpecies qlitatis paſſibiles qlitates ⁊ paſſiōes. Sūt āt hꝰ vt dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ auſteritas ⁊ oia his cognata. Amplꝰ aūt ⁊ caloꝛ ⁊ frigus: ⁊ albedo: ⁊ nigredo: ⁊ qm̄ he qlitates ſunt: manifeſtū eſt. Queccūqꝫ.n. iſta ſuſceperint qlia dr̄r ſm̄ ea: vt mel qm̄ dulcedinē ſuſcipit: dulce dr̄: ⁊ coꝛpus albū eo ꝙ albedinem ſuſcipit: ſilr̄ autē ſe hr̄t ⁊ in ceteris. Paſſibiles vo qualitates dr̄r non ꝙ hec q̄ illas ſuſceperint qualitates aliqd patiātur. Neqꝫ.n. mel qḋ aliqd paſſum ſit iccirco dr̄

dulce: nec aliquid aliud hꝰ. Silr aũt his ⁊
caloꝛ ⁊ frigus paſſibiles q̄litates dicunt̃: nõ
ꝙ ipſa q̃ eas ſuſcipiũt aliqd paſſa ſint: ſꝫ qm̃
ſingula coꝝ que dicta ſunt ẜm ſenſuũ quali-
taté paſſiõis pfectiua ſunt: paſſibiles qualita-
tes dicunt̃. Dulcedo.n. quandã paſſionem
ẜm guſtũ efficit: ⁊ caloꝛ ẜm tactũ: ſimiliter
autẽ ⁊ alie. Albedo.n. ⁊ nigredo ⁊ alij colo-
res non ſilr his q̃ dicta ſunt paſſibiles q̄lita-
tes dicunt̃. ſꝫ h ꝙ he ipſe q̄litates ab aliqbus
paſſiõibus naſcunt̃. Qm̃ ergo fiunt p aliq̃
paſſioné multe coloꝝ mutatiões manifeſtũ
eſt: rubeſcẽs.n. aliqs rubeus factus eſt: ⁊ ti-
mens pallidus: ⁊ vnũquodqꝫ taliũ. Quare
⁊ ſiquis nãliter aliqd taliũ paſſionũ foꝛtaſſe
paſſus eſt ex aliqbus nãlibus caſibus ſimilẽ
coloꝛẽ decet eũ habere: q̃.n. affectio nũc ob
verecũdiã circa coꝛpꝰ facta eſt: ⁊ ẜm nãlem
paſſioné eadẽ fiet actio vt nãlis colo᷑ ſit ſilis.
Quecũqꝫ g̃ talia caſuũ ab aliqbus paſſioni-
bus difficile mobilibꝰ ⁊ pmanẽtibus princi-
pium ſumpſerint paſſibiles q̄litates dicunt̃.
Siue.n. ẜm nãlem ſubſiſtentiam palloꝛ aut
nigredo facta é qualitates dicunt̃. Quales
.n. ⁊ ẜꝫ eas dñr: ſiue pp egritudinẽ lõgã: vel
eſtum: idẽ h ꝯtingit: vel nigredo vel paloꝛ ⁊
nõ facile ꝑtereũt: ⁊ i vita pmanẽt qualitates:
⁊ iſte dicunt̃. Silr.n. quales vel ẜm eas di-
cimur. Quecũqꝫ vero ex his q̃ facile ſoluun-
tur: ⁊ cito trãſeunt ſilr paſſiões dñr: q̄litates
aũt nõ. Nõ.n. dicimur ẜm eas q̄les: neqꝫ.n.
qui ꝓpter verecũdiã rubeus factꝰ eſt rubeꝰ
dicit̃: nec cui paloꝛ pp timoꝛẽ venit pallidꝰ
eſt: ſꝫ magis qꝛ aliquid paſſus ſit: quare paſ-
ſiones hꝰ dicunt̃: q̄litates vero minime ſilr
aũt his ⁊ ẜm aiam ⁊ paſſiones ⁊ paſſibiles
qualitates dicunt̃. q̃cunqꝫ.n. mox in naſcen-
do ab aliqbus paſſiõibus difficulter mobi-
libus facta ſunt q̄litates dñr: ⁊ hoc vt demẽ-
tia ⁊ ira ⁊ alia hꝰ: quales.n. ẜm eas dicimur
ideſt iracũdi ⁊ dementes. Similiter autẽ ⁊
q̃cunqꝫ alienatiões nõ naturales ſed aliqui-
bus caſibus facte ſunt difficile pretereuntes
vel ⁊ omnino imobiles ⁊ hꝰ q̄litates ſunt:
quales enim ⁊ ẜm eas dicimur. Quecũqꝫ
vero ex his que faciliter ⁊ citius pretereunt
fiunt paſſiões dicunt̃: vt ſiquis contriſtatus
iracũdioꝛ ſit: nõ enim iracundus dicit̃ qui in
hꝰ paſſione iracũdioꝛ eſt: ſed magis aliquid
paſſus. Quare paſſiones qdem hꝰ dicunt̃:
qualitates vero minime. Quartũ vero ge-
nus qualitatis é foꝛma ⁊ circa vnũquodqꝫ

cõſtans figura. Amplius aũt ad h rectitudo
⁊ curuitas ⁊ ſiqd ſimile eſt his. Secundũ
eniꝫ vnũquodqꝫ coꝝ quale quid dicit̃: triã-
gulũ eniꝫ vel quadrãgulũ eſſe quale quid di-
citur aut rectũ aut curuũ. Rarũ vero ⁊ ſpiſ-
ſum ⁊ aſpeꝝ ⁊ lene putabunt̃. Quidẽ qua-
litaté ſignificare ſed aliena hꝰ putant̃ eẽ a di-
uiſione q̃ circa qualitaté eſt. Quãdam enim
poſitionẽ magis vident̃ vtrũqꝫ partium ſi-
gnificare. Spiſſum qdẽ eſt eo ꝙ ptes ſibiip-
ſe ꝓpinque ſunt: rarum vero eo ꝙ differant
a ſe inuicẽ: ⁊ lene qdem qꝺ in rectum quo-
dãmodo ſibi ptes iaceãt: aſperũ vero ꝙ hec
qdem pars ſuperet: illa vero ſit inferioꝛ. Et
foꝛtaſſe alij quoqꝫ apparebũt q̄litatis modi:
ſed q maxime dicunt̃ q̄ſi tot ſunt: qualitates
itaqꝫ ſunt que ꝑdicte ſunt. Qualia vero ſũt
que ẜm hec denoiatiue dicunt̃ vel quomo-
dolibet aliter ab his. In pluribꝰ qdem ⁊ pe-
ne in omnibꝰ denominatiue dicunt̃ vt a can-
doꝛe cãdidus. ⁊ a grãmatica grãmaticus: ⁊
a iuſticia iuſtus ſimiliter autẽ ⁊ in alijs. In
aliquibꝰ vero eo ꝙ nõ ſint poſita q̄litatibus
nomina nõ cõtingit ea q̃ dicunt̃ ab eis deno-
minatiue dici: vt curſoꝛ aut pugillatoꝛ q ẜm
potentiã nãlem dicunt̃ a nulla q̄litate deno-
minatiue dicunt̃. Nõ.n. poſita ſunt noia po-
tentijs ẜm quas iſti quales dicunt̃: ſicͭ in di-
ſciplinis ẜꝫ quas vel pugillatoꝛes vel palle-
ſtrici ẜꝫ affectionẽ dicunt̃. Pugillatoꝛia eſt
vel palleſtrica diſciplina dicit̃. Quales ve-
ro ab his denominatiue hi qui ad eas affici-
untur dicunt̃. Aliquãdo autẽ ⁊ poſito no-
mine denominatiue nõ dicit̃ id quod ẜm ip-
ſum quale dicit̃: vt a ꝩtute ſtudioſus dicit̃:
ꝩtutẽ eniꝫ habẽdo ſtudioſus dr̃ ſꝫ nõ deno-
minatiue a ꝩtute dr̃. Non aũt in pluribus h
tale eſt. Dñr aũt q̄lia q̃ denoiatiue a ꝑdictis
qualitatibus dicunt̃: aut aliquo modo aliter
ab his. Ineſt autẽ ⁊ cõtrarietas ẜm ꝙ q̄le
eſt: vt iuſticia iniuſticie cõtraria eſt: ⁊ albe-
do nigredini ⁊ alia: ſimiliter autẽ ⁊ ea q̃ ẜm
eas qualia dicunt̃: vt iniuſtum iuſto ⁊ albũ
nigro: nõ autẽ in omnibus h é. Rubeo enim
vel pallido aut hꝰ coloꝛibꝰ nihil cõtrarium
eſt qualibꝰ exiſtentibus. Amplius ſi ex cõ-
trarijs vnum fuerit quale h palam eſt: qm̃
reliquũ erit quale h aũt mãifeſtũ eſt ꝓponẽ-
ti ex ſingulis alia ꝑdicamẽta: naꝫ ſi eſt iuſti-
cia iniuſticie cõtrariũ: q̄le aũt eſt iuſticia: q̄le
igit̃ eſt iniuſticia. Nullũ.n. alioꝝ ꝑdicamen-
toꝝ aptabitur iniuſticie: nec q̄ntitas: nec ad

aliquid:necvbi nec oino aliud qcq̃ taliũ niſi
q̃le:ſic autẽ ⁊ in alijs q̃ ſꝫ q̃le ɔ̃ria ſunt. Su-
ſcipiũt aũt q̃lia magis ⁊ minus. Albũ.n.ma
gis ⁊ min⁹ alteꝝ altero dr̃: ⁊ iuſtũ alteꝝ alte
ro magis ⁊ min⁹ dicit̃: ⁊ ĩpa incremẽtũ ſu
ſcipiũt. Cũ cãdidũ nãqꝫ ſit ampli⁹ contingit
cãdidũ fieri:nõ tñ oia ꝫ plura. Juſticia nã-
qꝫ a iuſticia ſi dicat̃ magis ⁊ min⁹ põt quili-
bet ambiger̃: ſilr̃ ⁊ in alijs affectib⁹. Quidã
eni de talib⁹ dubitãt. iuſticiã nãqꝫ iuſticia nõ
multũ aiunt magis ⁊ minus dici nec ſanita-
tẽ a ſanitate. Min⁹ aũt alteꝝ altero hr̃e ſani-
tatẽ aiunt: ⁊ iuſticiã min⁹ alteꝝ altero hr̃e.
Sic aũt ⁊ grãmaticã ⁊ alios affect⁹: ſed tñ
ea que ſũt ſm eos affect⁹ dñr q̃lia idubitan-
ter recipiũt magis ⁊ min⁹. grãmaticioꝛ eniꝫ
alter altero dicit̃: ⁊ iuſtioꝛ ⁊ ſanioꝛ: ſilr̃ ⁊ in
alijs. Triãgul⁹ ṽo ⁊ q̃drãgul⁹ nõ videt̃ ma
gis ⁊ min⁹ ſuſcipe nec aliq̃ aliaꝝ figuraꝝ.
Queciqꝫ.n. diffõnẽ triãguli ſuſcipiũt ⁊ cir
culi: oia ſilr̃ triãguli vel circuli ſunt. Eoꝝ ṽo
q̃ nõ recipiũt nihil magis alteꝝ altero dicet̃.
Nihil.n. q̃dratũ magis q̃ pte altera lõgius
forma circulus ẽ. Nullũ.n. ipſoꝝ recipit cir-
culi rationẽ. Simplr̃ aũt niſi vtraqꝫ nõ reci-
piãt ꝓpoſiti rationẽ nõ dicet̃ alteꝝ altero ma
gis. Nõ ergo omnia q̃lia recipiunt magis ⁊
minus: hoꝝum itaqꝫ que ꝑdicta ſũt nihil eſt
ꝓpꝛium q̃litatis. Similia vero ⁊ diſſimilia
ſm ſolas dicunt̃ qualitates. Simile eniꝫ al-
terum alteri nõ eſt ſm aliud niſi ſm illud ꝙ
quale eſt: quare ꝓpꝛium erit qualitatis ſm
eam ſimile ⁊ diſſimile dici. At vero non de
cet cõturbari ne quis nos dicat de q̃litate ꝓ-
poſitionẽ faciẽtes multa de relatiuis inter-
poſuiſſe. habitus.n. ⁊ diſpoſitiões hoꝝ q̃ ad
aliqd ſunt eiſſe dicebam⁹: pene.n. in oibus ta
libus genera ad aliqd dicunt̃: nihil autẽ coꝝ
q̃ ſingula ſunt. Nam cũ diſciplina genus ſit
ꝫ ipſum qd̕ eſt alterius dicit̃: alicui⁹.n. diſci
plina dicit̃. Eoꝝ ṽo q̃ ſingula ſunt neqꝫ ip-
ſum qd̕ eſt alteri⁹ dicit̃: vt grãmatica nõ dr̃
alicuius grãmatica: nec muſica alicui⁹ muſi
ca: niſi forte ſm gen⁹ ⁊ id hꝫ ad aliqd dicun
tur: vt grãmatica dicit̃ alicui⁹ diſciplina nõ
alicui⁹ grãmatica: ⁊ muſica alicui⁹ diſcipli-
na nõ alicuius muſica. Quapꝑ q̃ per ſe qui-
dem ſingularia ſũt nõ ſunt ad aliqd. dicimur
aũt ſꝫ ſingula q̃les. hec.n. ⁊ habemus: ſciẽ-
tes.n. dicimur ꝙ habemus ſingulares ſcien
tias: quare hec erunt ⁊ q̃litates que ſingula
ria ſunt: ſm quas quales aliquãdo dicimur.

hec aũt nõ erũt eoꝝ que ſũt ad aliquid. Am-
plius ſi cõtingat idem quale ⁊ ad aliquid eẽ
nihil eſt inconueniens in vtriſqꝫ hec generi-
bus enumerare.

¶ Diuiſio quarta. Sermo in qualitate.

Et illud qd̕ dr̃ in ꝫ cap. ɔ̃pꝛehendit̃ vndecim differẽtijs. In pri
ma diffinit iſtud ꝑdicamentũ: ⁊ docet ꝙ
diuidit̃ in g̃ña pma. In ſcda docet genus
noiatũ iſtoꝝ generũ noie hitus ⁊ diſpõ-
nis: ⁊ docet qd̕ ipſoꝝ appꝛopriat̃ noie ha
bitus: ⁊ eſt illud de quo dr̃ q̃litas famoſe: ⁊ qd̕ eoꝝ ap
pꝛopꝛiat̃ noie diſpõnis: ⁊ ꝙ ſi dr̃ de ipſis ambob⁹ q̃le
eſt pp eoꝝ eſſe vni⁹ nãe. In tertia docet genus ſecũdũ
generũ hui⁹ ꝑdicamẽti: ⁊ eſt qd̕ dr̃ ꝑ nãlem potẽtiaꝫ.
In q̃rta docet gen⁹ tertiũ generꝫ huius ꝑdicamenti ⁊
ẽ q̃litates paſſibiles ⁊ paſſiões: ⁊ docet q̃liter noiant̃
q̃litates paſſibiles: ⁊ dat dr̃iam iter illas q̃ numerant̃
paſſibiles: ⁊ illas q̃ numerant̃ paſſiões: ⁊ ꝙ nã q̃litat̃
ſm famoſitatẽ dr̃ abſolute de paſſiõib⁹ pp itentioneꝫ
pp quã dr̃ de hitu magis q̃ dicat̃ abſolute de diſpoſi-
tiõe. In q̃nta docet genus q̃rtuꝫ generũ huius ꝑdica-
mẽti: ⁊ eſt q̃litates iuente in q̃titate. In ſexta dubita
re facit i raro ⁊ ſpiſſo. In ſeptima docet ꝙ res q̃ diſpo
nunt̃ ꝑ q̃litates ſunt ſup quas ſignificat̃ ꝑ noia deri-
uata ab exẽplis pmis ſignificãtib⁹ ſup illas q̃litates.
In octaua docet ꝙ iaꝫ iueniũt̃ ɔ̃rietas in q̃litate: ⁊ ꝫ
verũ eſt in q̃buſdã ipſius: ⁊ ꝙ cũ eſt vnũ ɔ̃rioꝝ in q̃li-
tate: ⁊ alterũ erit ẽt i q̃litate. In nona docet ꝙ q̃litas
iam recipit magis ⁊ min⁹: ⁊ ꝙ illud nõ eſt i toto ipſi⁹.
In decima docet ꝙ ſilẽ ⁊ diſſimile ſunt ꝓpꝛietates q̃-
bus appꝛopiat̃ hoc ꝑdicamẽtũ. In vndecima facit du-
bitationẽ in rebus plurib⁹ q̃ rememorant̃ in ꝫ capi.
⁊ rememoratus eſt ẽt in relatiõe ⁊ dat vñ accidit hoc
id eſſe. ⁊ ꝙ illud eſt eis ꝑ duas maneries.

¶ Differẽtia prima. D. Et nomẽ q̃litatis ẽ forme q̃bus
interrogat̃ in ſingularib⁹ q̃lia ſunt: ⁊ iſte q̃litates dñr
de generibus pmis diuerſis.

¶ Differẽtia ſecũda. D. Et vnũ eoꝝ genus eſt q̃litas q̃
noiat̃ habit⁹ ⁊ diſpoſitio. hituſqꝫ ipſorũ diuerſificat̃ a
diſpõne in ꝫ ꝙ habitus hui⁹ generis dr̃ de eo qd̕ ẽ ꝑ-
manẽti⁹ ⁊ lõgioꝛis tẽpoꝛis. diſpoſitio vero de eo qd̕ ẽ
facilis ꝑmutatiõis: ⁊ exẽplũ illi⁹ eſt ſcie ⁊ ṽtutes. Scia
eniꝫ alicui⁹ cũ ɔ̃plet̃ arte putat̃ ꝙ ſit ex rebus ꝑma-
nẽtibus ⁊ difficile mobilib⁹: ⁊ illud donec nõ remoue-
tur homini mutatio grãdis. V.g. ex egritudie aut ali-
quid ꝑter hoc ex inebꝛiatiõe in rebus q̃ cẽt cã cũ lon-
gitudine tẽpoꝛis vt ignoꝛet hõ ſciam ⁊ obliuiſcat̃ ei⁹.
Diſpoſitio nãqꝫ huius generis dr̃ de reb⁹ velocis mo
tus facilis ꝑmutatiõis ſicũt eſt ſanitas ⁊ egritudo: cali-
ditas ⁊ frigiditas q̃ ſunt cauſe ſanitatis ⁊ egritudinis.
ſanus nãqꝫ redit velociter infirmus: ⁊ ifirmus ſanus:
dũ nõ cõfirmat ꝫ ⁊ ſit facilis receſſiõis: qꝛ cũ erit res
ſic erit hõi vt noiet eã habitũ. Et manifeſtũ eſt ꝙ no-
mẽ habit⁹ ꝗppe ſignificat in lingua greca res lõgi tẽ-
poꝛis in firmitate ⁊ difficilis motus quin ipſi nõ dñt
de illo ꝗ nõ eſt retinẽs ſciam retẽtiõe cõſuetudinaria
ꝙ habeat habitũ: qm̃ ille ꝗ eſt habit⁹ diſpõnis habet
diſpoſitionem ſcientie ſiue melioꝛem ſiue deterio-
rem: ⁊ habitus etiam in modo ſunt diſpoſitiones: ſed
non diſpoſitiones habitus. ⁊ etiã qꝛ habitus q̃dẽ ſunt
prius diſpõnes: deide fiũt poſtea habit⁹: ⁊ iſtud gen⁹
quemadmodum dicitur eſt forme inuente in anima
⁊ animato ex parte qua eſt animatum.

Primũ genus q̃litat̃ eſt forme inuẽte i aĩa ⁊ aĩato ex pte q̃ ẽ aĩatũ vt dicitur.

¶ Differentia tertia. D. Et genus ſcḋm q̄litatis eſt illud q̄ dicim⁹ in re ꝙ hȝ poteſtā nāle ⁊ nō nāle. ſicut dicim⁹ ſanatiuū ⁊ egrotatiuū ⁊ illud qꝛ non dicit̃ in re ꝙ eſt ſanatiua ⁊ egrotatiua ⁊ ſilia his: ꝓpterea qꝛ habeat diſpōnes aliquas in aia aut in corpe ſm ꝙ ē aiatum ſed ꝓp qḋ eſt ei potētia nālis aut nō potētia nālis. ſ. ſine potētia nāli vt agat difficiliter ⁊ patiat̃ de facili ⁊ potētia nāli ꝙ agat de facili: ⁊ ꝙ non patiat̃ niſi cū difficultate. U. g. qm̄ dr̃ ſanitatiuū: ꝓpterea qꝛ ei ē potētia vt nō patiat̃ ab egritudine ⁊ accidētibus: ⁊ dicimus de pugillatore aut curſore ex pte qua eſt ei potētia: ⁊ ita eſt res in duro ⁊ molli: qꝛ dicim⁹ durū ex eo ꝙ hȝ potētiā vt nō patiat̃ facilē ⁊ dicim⁹ molle ꝓpea ꝙ nō hȝ potētiā vt nō patiat̃ facile.

¶ Differētia quarta. D. Tertiū genus q̄litatū ⁊ ſunt q̄ dr̄ paſſibiles ⁊ paſſiōes ⁊ ſpēs illi⁹ ſunt ſapores ſicut dulcedo ⁊ amaritudo: ⁊ colores ſicut albedo ⁊ nigredo: ⁊ paſſibiles ſic̄ caliditas ⁊ frigiditas: ſiccitas ⁊ humiditas: iſta nāqȝ oia māifeſtū eſt ꝙ ſunt q̄litates: cū de re q̄ diſponit̃ ꝑ aliqḋ hoꝝ querat̃ ꝑ dictionē quale. U. g. qꝛ nos dicimus q̄le ē iſtud mel in dulcedie ſua: ⁊ qualis eſt iſte pānus in albedine ſua ⁊ reſpondet̃ ꝑ h̄ ꝙ intenſum in dulcedine ⁊ albedine: aut non intenſum in ipſis. ¶ Et. D. quidem in ſilibus his qualitatibus paſſionē nō ꝓpea ꝙ ipſe renouent̃ in rebus diſpoſitis a paſſionibus: ſed ꝓpterea ꝙ ipſe renouāt in ſenſibus noſtris paſſiones. U. g. qꝛ dulcedo mellis ⁊ amaritudo aloes dr̄ ꝓpe q̄litates paſſibiles nō ꝓpterea ꝙ paſſio remouet̃ in melle a dulcedie neqȝ in aloe ab amaritudine: ſed ꝓpea ꝙ ipſe vtreqȝ renouāt paſſionē in lingua: ita eſt res in caliditate ⁊ frigiditate cū ſenſu tactus. ¶ Spēs vero tertia q̄ ē colores nō dr̄ q̄litates paſſibiles: ꝓp qḋ inuentio ipſaꝝ in re diſpoſita renouet̃ qdē a paſſiōe: ⁊ illud eſt qꝛ oino iā fit manifeſtū ꝙ rubedo verecūdie ⁊ pallor timētis renouant̃ qdē a paſſiōe capiēte ſanguinē ⁊ ſpirtū: ita opȝ ꝙ credat̃ ꝙ color q creat̃ a ꝑncipio rei ⁊ ꝑ nām rube⁹ aut pallidus cā in illo eſt ꝙ cōplexio in ꝑncipio creationis iam paſſa eſt hōi paſſionē quā ſequit̃ rubedo in verecūdo: ⁊ pallor in timēte. Et qḋ eſt hui⁹ accidētis fixum difficilis amotiōis eſt illud qḋ noiat̃ q̄litas paſſibilis: ⁊ illud eſt de quo querit̃ ꝑ dictionē q̄le in ſenſato: ſed illud qḋ eſt facilis mutatiōis ex illo nō noiat̃ neqȝ currit cōſuetudo: vt querat̃ de eo ꝑ dictionē q̄le ⁊ ꝓp hoc eſt opus vt appropriet̃ hoc noie paſſiōis tm̄: ⁊ nō noie paſſibilis: ⁊ exēplū illius ē ꝙ pallor ⁊ rubeo cū ſint in nobis ꝑ nām ⁊ creationē dr̃ a nobis ꝑ eas in ſingulari q̄le: ⁊ ſi eſt rubedo accīs ex verecūdia ⁊ pallor ex timore nō dicit̃ ſignificare ꝑ euȝ q̄le: ⁊ illud qꝛ nō dr̃ ille cui⁹ hec eſt diſpoſitio rube⁹ aut pallidus: ſed dr̃ factus eſt rube⁹ aut pallid⁹ tm̄ ⁊ vlr̄ paſſio ſola. op⁹ eſt vt noietur ſilr̄ huius paſſio tm̄: ⁊ ſic diuerſificatur qdē ꝑ lōgitudinē more habitudinis eius. Et ſm hui⁹ ſilr̄ in actiōibus aie dr̄ paſſibiles q̄litates ille q̄ ſunt ex eis ꝑ nām ⁊ fixa: ⁊ paſſiōes ille q̄ accidūt neqȝ ſunt homini ꝑ nām ⁊ cōplexionē. U. g. dementia ⁊ ira: ille enī cui in ſunt iſta duo ꝑ nām dr̃ iracūdus ⁊ demens: ⁊ ꝓp illud noiant̃ he q̄litates paſſibiles. Sed ille cui accidit ira vel demētia ex triſticia remota nō dr̃ iracundus neqȝ demēs: ſed dr̃ iratus eſt ⁊ paſſus ē demētiam. opus eſt ergo vt dicātur he ⁊ his ſimilia paſſiones ⁊ non paſſibiles q̄litates ⁊ illud eſt: qꝛ figura huius locutionis cadit ſemper in re fixa.

¶ Differentia quinta. D. Et genus quartū eſt figura ⁊ creatura inuēte in vnaquaqȝ re: ⁊ rectitudo ⁊ inflexio in his ſilia: qꝛ dr̃ res cū diſponit̃ ꝑ aliqd horum qualis: ⁊ illud qꝛ iam dr̃ de re ꝙ eſt triāgularis vel quadratū ad interrogationem qualis eſt: ⁊ ꝙ eſt recta: aut reflexa ⁊ ſimilis figure.

¶ Differētia ſexta. D. Et rarū ⁊ ſpiſſum: ⁊ aſperū ⁊ lene iam putat̃ ꝙ itrent ſub h̄ genere: niſi qꝛ magis ſimile eſt vt credat̃ in his generib⁹ ꝙ ambo ſunt extra hoc genus: ⁊ illud qꝛ iam apparet ꝙ vnūqḋqȝ amboꝝ cōueniētius itret ꝑdicamētū poſitiōis q̄ȝ in h̄ ꝑdicamēto: ⁊ illud eſt qꝛ rarū ⁊ ſpiſſum ſignificāt aliquā poſitionē ptiū: qm̄ dr̃ ſpiſſum qdem cuius ptes appropinquāt q̄dā qbuſdā. Rarū vero illud cuius ptes ſunt lōginque q̄dā a qbuſdā: ⁊ ſilr̄ lene dr̃ illud cuius partes ſunt equales in ſeipſis nō ſupfluentes q̄dam qbuſdā: ⁊ dr̃ aſpeꝝ illud cuius ptes ſunt non eq̄les ſi ſupfluit q̄dā ipſarū ſup aliā. ¶ Et fortaſſe iam appet ꝙ he ſūt q̄litates alie: ſed iſte quas numerauim⁹ hic iſtius generis ſunt: ⁊ applicatio numeri ipſarum eſt numerus iſte: ⁊ vult ꝙ ille q̄litates de qbus interrogat⁹ per dictionē q̄lis in ſpecieb⁹: ⁊ ſūt res q̄ ſunt ſpecifice aut ſequētes formas ſpecificas: ⁊ iſte q̄litates ſunt de quibus q̄ritur: ⁊ ſunt diſpoſitiōes ſequētes formas ꝓpter nām ⁊ res nāles: ⁊ hoc eſt manifeſtum ex differētia inter has duas ſpecies qualitatis.

¶ Differentia ſeptima. D. Et habētia qualitates ſunt ſuper quas ſignificat̃ per nomina ſignificātia ſup q̄litates ipſis que ſunt extra primā: ⁊ illud ſm viam denominatiōis in plurimis eoꝝ ſm grecam linguā: ſicut albū deriuatū a nomine albedinis ⁊ grāmaticū deriuatū a nomine grāmatice: ⁊ iuſtū denominatū a nomine iuſticie: ſed extraneis eoꝝ: ⁊ eſt ꝙ nō inuenit̃ in lingua greca q̄libet expoliatis ⁊ acceptis ⁊ abſtractis a ſubiectis a quo deriuet̃ nomen illis q̄litatibus ex eo ꝙ ſunt in ſubiecto: ⁊ exēplū illi⁹ eſt ꝙ noia ſubiectoꝝ apud eos rerū intrātiū in eo ꝙ dr̃ ſm potētiam nālē ⁊ ipotētiā nālē nō ſunt denoiata ab aliquo: ſicut pugillator ⁊ curſor qꝛ noia ſignificātia ſup has intentiōes apud grecos nō ſunt deriuata vt a pugillatoria neqȝ curſoria ſicut ſunt in lingua arabica. Et nō eſt lōginquū ꝙ iueniant̃ in lingua arabica. U. g. non hn̄tia ſup has itentiōes maſſandir: ⁊ q̄to magis i lingua greca ꝙ ſint q̄litates ex eo ꝙ ſūt ſpoliate a ſubō ſȝ nomē: ⁊ ſit nomē illius q̄litatis ex eo ꝙ eſt in ſubiecto deriuato a re nomine alio. U. g. qm̄ ipſi dicunt a virtute ſtudioſum ⁊ nō virtuoſum.

¶ Differētia octaua. D. Jāqȝ inuenit̃ in q̄litate cōtrarietas. U. g. iuſticia cōtraria eſt iniuſticie: ⁊ albedo cōtraria eſt nigredini: ⁊ ſimiliter iuenit̃ in reb⁹ q̄litatē habētib⁹. U. g. iuſtus eſt ꝯrius iniquo: ⁊ albū ꝯtrariū eſt nigro. Sed nō iuenit̃ ꝯtrarietas in oibus q̄litatibus: qm̄ nō eſt in pallido neqȝ in rubeo ꝯtrariū: ⁊ vlr̄ q̄litatibus medijs: ⁊ ēt cū eſt vnū ꝯtrariū q̄le erit cōtrariū ſm quale. ¶ Et h̄ māifeſtū eſt ꝑ iductionē. U. g. qm̄ iuſtus cū ſit ꝯtrarius iniuſto: ⁊ eſt iuſtus in q̄litate ⁊ iniuſtus erit in q̄litate: qꝛ nō cōuenit vt dicam⁹ ꝙ iniuſtus ſit in quātitate: neqȝ in relatione neqȝ in alio predicamēto: ⁊ ſimiliter apparet res in alijs contrarietatibus iuentis in q̄litate.

¶ Differentia nona. D. Et iāqȝ recipit q̄litas magis ⁊ minus qm̄ iam erit iuſtus magis iuſto: ⁊ albū itēſius albo: cū ſubiecta haꝝ rerū recipiūt magis ⁊ min⁹: ſed nō eſt h̄ in oibus ſed in qbuſdā. Et ex eo in quo dubitatur eſt cū accipiunt̃ iſte q̄litates expoliate a ſubiectis ſuis vtrū recipiāt minus ⁊ magis: qm̄ qdā volūt in h̄ nō videri ꝙ nō ſit iuſticia magis q̄ȝ iuſticia neqȝ

ſanitas magis q̄ ſanitas: ſed eſt poſſe ꝙ ſit iuſtꝰ magis q̄ iuſtus: ⁊ ſanus magis q̄ ſanus: ⁊ ſilr eſt in alijs huiꝰ gn̄is: qḋ ē q: diſpoſitio ⁊ triangulus ⁊ q̄dratū ⁊ reliq̄ figure nō recipiūt magis ⁊ minus nō.n. eſt triangulus magis q̄ triāgulus neqʒ q̄dratū magis q̄ quadratū. qḋ.n. itrat diffinitionē triāguli eſt triangulꝰ in diffinitiōe equaliter. ⁊ ſilr qḋ intrat ſub diffinitiōe q̄drati ⁊ eaʒ recipit eſt q̄dratū eq̄liter: ⁊ qḋ non intrat ſub diffinitiōe nō dicit̄ in equatiōe ad eū q: nō eſt aliud vt dicat̄ ꝙ q̄dratū eſt magis circulꝰ q̄ altera pte longior ⁊ vlr verificatio equatio in rebus intrātibus ſub diffinitiōe vna: ⁊ cum hoc ſit ita nō omnis q̄litas recipit minus ⁊ magis neqʒ aliqd eoꝝ q̄ rememorauimus eſt verum proprium qualitatis.

❡ Differētia.10ª.D. Sed ꝓprietas q̄dē vā q̄ nō dicit̄ de alio ab ipſa eſt ſimilitudo.

❡ Differētia vndecima.D. Et nō eſt opus ꝙ dubitet̄ ſuꝑ h̄ ſmone: ⁊ dicat̄ ꝙ intētio q̄ eſt h̄ ad numerādū qualitates ⁊ numerant̄ res multe ex relatiōe: ſic habitus ⁊ diſpoſitio q̄ numerant̄ in gn̄e huius predicamēti ſunt itrātes in relatiōe: q: habitꝰ q̄dē eſt habitꝰ alicuiꝰ: ⁊ ſilr diſpoſitio: qm̄ q̄dē poſſe eſt vt enumeret̄ h̄ ex relatiōe ſm ſua gn̄a: ⁊ nō ſm ſuas ſpecie: qm̄ ſciētia q̄ eſt genꝰ grāmatice ⁊ iudicioꝝ dicit̄ in relatione ad ſcitū: ſed grāmatica q̄dē nō dicit̄ ad aliqd: ⁊ ſimiliter iuſticia nō dicunt̄ in relatiōe ex via ſui generis. ſ. ꝙ grāmatica eſt ſcīa ſciti ꝙ eſt ſciētia ſmū dictionū: ⁊ cū ſint iſte ſpēs nō ex relatiōe ſi ſint q̄dē ex q̄litate: ⁊ ipſe q̄dē ſūt ſpecies q̄litatis ꝓpter genꝰ ipſaꝝ. Et eſt manifeſtū ꝙ genꝰ ipſaꝝ eſt ex qualitate: ⁊ illud eſt q: grāmatica ⁊ iuſticia. ſ. vnaqueqʒ ipaꝝ ſit exiſtēs ex h̄ ꝙ ſciētia eſt q̄litas: ſi accidit aūt generi ipſaꝝ ꝙ ē ſciētia vt habeat nomē ex eo ꝙ eſt ex relatiōe ⁊ nō ex eo ꝙ eſt q̄litatis in ꝯtrario eius eſt ꝙ accidit ſpeciebꝰ q̄ ſunt ſub ea habere noīa ex eo ꝙ ſunt qualitates: ſicut grāmatica ⁊ decreta ⁊ nō habere noīa ex eo ꝙ ſūt relatiōis: ⁊ nō eſt longinquū ꝙ ſit aliqd vnū numeratū in duobus predicamētis ⁊ in duobus generibus ſm duos modos nō ſm vnū: q: illud eſt ipoſſe.

❡ Diuiſio quinta. Sermo in agere ⁊ pati.

Recipit aūt ⁊ facere ⁊ pati contrarietates: ⁊ magis ⁊ minus. Calefacere.n. ⁊ frigidū facere cōtraria ſunt: ⁊ calefieri: ⁊ frigidū fieri ⁊ delectari ac ꝯtriſtari: q̄re recipit ꝯtrarietatem ſm magis ⁊ minus. Calefacere.n.eſt. magis ⁊ minus: ⁊ calefieri magis ⁊ minus: ⁊ triſtari magis ⁊ minus recipit igit̄ magis ⁊ minꝰ facere ⁊ pati. De his itaqʒ tāta dicant̄.

❡ Diuiſio quinta. Sermo in agere ⁊ pati.D.

Tamqʒ recipit agere ⁊ pati ꝯriū ⁊ magis ⁊ minꝰ qm̄ calefacere eſt ꝯtrariū ad ifrigidari: ēt ifrigidat̄ eſt ꝯriū ad calefit: qm̄ aliquē iam calefacit plus ⁊ minus. ⁊ delectat̄ ꝯriū ad contriſtat̄: ergo erit h̄ genus recipiens ꝯrietatē ⁊ magis ⁊ minus: qm̄ ſmo videt̄ in aliquo calefit iam erit magis ⁊ minus: qm̄ aliqd iam calefacit plus ⁊ minus: ⁊ ſilr triſtat̄ magis ⁊ minus. D. hoc eſt genus applicatio eius qḋ dicimus de hoc ꝑdicamento in hoc loco.

❡ Diuiſio ſepta. Sermo in predicamento poſitionis.

Dictū eſt aūt ⁊ de ſitu eſſe in his que ad aliqd ſunt. Denominatiue.n. a poſitiōibꝰ dicunt̄. De reliqs autē quādo ⁊ vbi ⁊ hēre eo ꝙ māifeſta ſunt nihil de his aliud dicit̄ q̄ que in pricipio dicta ſunt: de propoſitis itaqʒ generibus ſufficiant hec que dicta ſunt.

❡ Diuiſio ſexta. Sermo in ꝑdicamēto poſitiōis.D.

Namqʒ rememorate ſunt res habentes poſitionē in ꝑdicamento relatiōis: dictūqʒ eſt ꝙ ipſe ſunt quarū nomina deriuata ſunt a ꝑdicamēto relationis: ſicut iacēs ⁊ appodiās: qm̄ accubitꝰ ⁊ appodiatio ſunt ex ꝑdicamēto relatiōis ⁊ accūbeī ⁊ appodiaris huius ꝑdicamēti.D. reliqua vero ꝑdicamenta q̄ numerauimꝰ: ſicut ꝑdicamentū qn̄ ⁊ ꝑdicamentū vbi ⁊ ꝑdicamētū habere qḋ dicit̄ in eis manifeſtum eſt qḋ exēplificauimꝰ in h̄ libro prius cū ſint māifeſta ſicut ſmo noſter ꝙ ipſum habere ſignificat hēre ſuꝑ calciamētū ⁊ armatū: ⁊ ſicut ſmo noſter. ſor. ē in foro ⁊ reliq̄ exēplificant̄ i eis. Iſte ḡ ſmo eſt in his generibꝰ ſufficiens ſm id qḋ hic intendit̄.

❡ Pars tertia. Sermo in oppoſitis.

De oppoſitis quotiēs ſolet opponi dōm eſt. Dicit̄ aūt alterū alteri opponi q̄drupliciter aut vt ad aliqd: aut vt cōtraria: aut vt habitꝰ ⁊ priuatio: aut vt affirmatio ⁊ negatio. Opponit̄ aūt vnūqḋqʒ iſtoꝝ vt ſit figuralitatē dicere vt relatiua: vt duplū dimidio vt ꝯria: vt malo bonū vt ſʒ priuationē ⁊ hitū: vt cecitas vꝉ ſui: vt affirmatio ⁊ negatio: vt ſedet ⁊ nō ſedet. Quecūqʒ igit̄ vt relatiua opponunt̄ ea ipſa q̄ ſūt oppoſitoꝝ dn̄r aut q̄ñolibet aliter ad ea vt duplū ipʒ qḋ ē alteriꝰ dr̄. Alicuiꝰ.n. duplū dr̄: ſʒ ⁊ diſciplina diſciplinato tāq̄ relatiua oppoſita eſt. ⁊ dr̄ diſciplina h̄ ipʒ qḋ eſt diſcipliati: ſʒ ⁊ diſciplinatū h̄ ipm̄ qḋ eſt ad oppoſitū dr̄. i. ad diſciplinā: diſciplinatuʒ enīʒ aliquē dicimꝰ diſciplinatum diſciplina. Quecūqʒ ergo oppoſita ſūt tāq̄ ad aliqd ipſa q̄dē q̄ ſūt alioꝝ dn̄r: aut q̄ñocūqʒ ad ſe inuicē. Illa ṽo q̄ ſūt vt ꝯria ipa q̄dē q̄ ſe nllo mō adiuicē dn̄r. Cōtraria ṽo ſibi inuicē dn̄r: nʒ .n. bonū mali dr̄ bonū: ſʒ ꝯriū: nec albū nigri albū: ſʒ ꝯriū. Quare dn̄t a ſe inīcē he oppōnes. Quecūqʒ ḡ ꝯrioꝝ talia ſūt vt i qbꝰ nata ſūt fieri: ⁊ de qbꝰ ꝑdicant̄ necīū ſit alteꝝ ipſoꝝ ieſſe nihil hoꝝ ē mediū. Quoꝝ ṽo non necīuʒ ē alteꝝ ineſſe hoꝝ aliqd ē mediū oīo: vt lāguor ⁊ ſanitas in corꝑe aīalis nā hēt fieri: ⁊ neceſſariū eſt alteruʒ eſſe in animalis

coꝛpoꝛe vel lãguoꝛem vel ſanitatē. Sed ⁊
par ⁊ impar de numero ꝑdicant̃: ⁊ neceſſariũ
eſt alteꝝ in numero eſſe aut abũdãs aut pfe-
ctum: ⁊ nihil eſt in medio eoꝝ neq̄ inter lã-
guoꝛē ⁊ ſanitatē: neq̄ inter abundãtem ⁊
perfectum. Quoꝝ vero nõ eſt neceſſariũ al
terũ ineſſe eoꝝ eſt aliquid mediũ: vt nigrum
⁊ album in coꝛpoꝛe: nã habẽt fieri ⁊ non eſt
neceſſarium alterũ hoꝛū eſſe in coꝛpoꝛe: nõ enī
omne coꝛpus aut albũ aut nigrũ eſt. Sed ⁊
prauum ⁊ ſtudioſum ꝑdicant̃ qdem de ho
mine ⁊ de alijs multis: ſed nõ eſt neceſſariũ
alterũ hoꝛum ineſſe illis de qbus ꝑdicantur.
Non.n. oĩa vel praua vel ſtudioſa ſunt: ſed
⁊ hoꝛũ mediũ: vt albi qdem ⁊ nigri fuſcum
⁊ pallidũ ⁊ quicunq̄ alij ſunt coloꝛes. Pra
ui vero ⁊ ſtudioſi qđ neq̄ prauũ neq̄ ſtu-
dioſum eſt. In aliquibus itaq̄ nomina po-
ſita ſunt his q̄ media ſunt: vt albi nigri fuſcũ
⁊ pallidũ: in aliquibus autē noĩa qdem me-
dio aſſignare idoneũ nõ eſt: ſed p vtroꝛũq̄
ſummoꝝ negationē qđ mediũ eſt determi-
nat: vt neq̄ bonũ neq̄ malũ neq̄ iuſtũ ne-
q̄ iniuſtũ. Priuatio autē ⁊ habitus dicitur
quidē circa idem aliquid: vt viſio ⁊ cecitas
circa oculū. vniuerſaliter aũt dicere in quo
naſcit̃ habitus fieri: circa hoc idē dicit̃ vtrũ-
q̄ eoꝛū. Priuari autē tunc dicim⁹ vnum-
quodq̄ ſuſceptibiliũ habitus qñ in quo na-
tum eſt ineſſe ⁊ qñ natũ ē habere nullo mo-
do ineſt. Edentulũ.n. dicimus qui nõ habet
dẽtes: nec cecũ q non habet viſū: ſꝫ q nõ ha
bet quando natus eſt habere. Quedã.n. ex
generatiõe neq̄ dẽtes neq̄ viſum habẽt: ſꝫ
nõ dicũtur edẽtula neq̄ ceca. Priuari vero
⁊ habere habitũ nõ eſt habitus ⁊ priuatio.
Habitus.n. eſt viſus: priuatio vero cecitas
eſt: habere aũt viſū nõ eſt viſus: nec cecū
eſſe cecitas: priuatio.n. q̄dam eſt cecitas. ce-
cum ꝟo eſſe priuari ⁊ nõ priuatiõ eſt. Etiã
ſi idem eſſet cecitas ⁊ cecũ eē vtrũq̄ de eo-
dem ꝑdicaret̃: nunc vero minime: ſꝫ cecus
dicit̃ homo: cecitas vero nullo mõ dicit̃. op
poſita vero eſſe hec vident̃ priuari ⁊ habi-
tum habere tanq̄ priuatio ⁊ habitus. Mo
dus.n. oppoſitionis idē eſt: nã ſicut cecitas
viſui oppoſita eſt: ſic cecũ eſſe ad viſum ha-
bere oppoſitũ eſt. Nõ eſt aũt neq̄ id quod
ſub affirmatiõe ⁊ negatiõe iacet affirmatio
⁊ negatio. Affirmatio nãq̄ oratio eſt affir-
matiua: ⁊ negatio oratio negatiua. Hoꝝ ve
ro que ſub affirmatiõe ⁊ negatiõe ſunt nulla
eſt oratio. Dicant̃ aũt etiã hec eſſe oppoſita
alterutris tanq̄ affirmatio ⁊ negatio. nã in
his modus oppoſitiõis eſt idē. Quēadmo-
dum enī aliqñ affirmatio verſus negatio-
nē oppoſita eſt: vt ſedet ei qđ eſt nõ ſedet:
ſic ⁊ res q̄ ſub vtroq̄ poſite ſunt: ſedere enī
⁊ nõ ſedere. Qm̃ autem priuatio ⁊ habitus
non ſic opponunt̃ vt ad aliquid manifeſtū
eſt. Neq̄.n. dicit̃ hoc ipm qđ eſt oppoſiti.
viſus.n. nõ eſt cecitatis: nec alio vllo modo
ad ipm dicit̃. Silr aũt neq̄ cecitas dicit̃ vi-
ſionis cecitas: ſed priuatio quidē viſionis ce
citas dicit̃: cecitas vero viſiõis nõ dicit̃. Am
plius ad aliqd vero oĩa ad cõuertẽtia dicun
tur: q̄re ⁊ cecitas ſi eſſet eoꝝ que ad aliquid
ſunt vtiq̄ ⁊ cõuerteret̃ ad illud ad qđ dicit̃:
ſed nõ cõuertit̃: neq̄.n. viſus dicit̃ cecitatis
viſus. Qm̃ autē neq̄ vt cõtraria opponun-
tur ea que ſm̃ priuationē ⁊ habitũ dicuntur
ex his manifeſtũ eſt. Quoꝝ.n. cõtrarioꝛum
nihil eſt mediū neceſſe eſt in qbus nata ſũt
fieri: aut de qbus ꝑdicant̃ alterū ipſoꝛũ in-
eſſe ſemp. Hoꝝ.n. nihil erit mediū quoꝛū
alterū neceſſariū erat ineſſe ſuſceptibili vt lan-
guoꝛē ⁊ ſanitatē ⁊ abũdãte ⁊ pfecto. Quo-
rum vero aliqd eſt mediũ nunq̄ neceſſitas
eſt omni ſuſceptibili ineſſe alteꝝ. Neq̄ enī
neceſſe eſt omni ſuſceptibili candidũ vel nigrũ
eſſe: neq̄ frigidũ neq̄ calidū. Hoꝝ.n. me-
dium aliqd nihil ꝓhibet eſſe: hoꝝ.n. erat ali
quid mediũ quoꝝ nõ erat neceſſarium alteꝝ ineē
ſuſceptibili preter illa ſubiecta qbus nãliter
vnũ ineſt: vt igni calidũ eſſe ſuſceptibili ⁊ ni
ui cãdidum. In his autē determinate neceſ
ſariũ eſt alteꝝ ineſſe. ⁊ nõ vtrũq̄ contingit.
Nõ.n. poſſibile eſt ignē frigidũ eſſe: neq̄ ni
uem nigram. Quare omni qdem ſuſceptibi
li nõ eſt neceſſarium eoꝝ ineſſe alteꝝ: ſed ſolis q-
bus naturaliter vnum ineſt ⁊ in his deter-
minate vnum non vtrũq̄ cõtingit. In pri-
uatiõe vero ⁊ habitu nihil hoꝛū que dicta
ſunt verum eſt: neq̄ enī ſemp ſuſceptibili
neceſſarium eſt alteꝝ ineſſe eoꝝ. Quod enī
nondum nãm hꝫ ad vidẽdũ: neq̄ cecũ neq̄
viſum habens dicit̃. Ideoq̄ non erunt hec
talium ꝯtrarioꝝ quoꝝ nihil eſt mediū: ſed
neq̄ quoꝝ eſt aliquid mediũ: neceſſariũ enī
eſt aliqñ omni ſuſceptibili alteꝝ iſtoꝝ ineſſe.
Quãdo.n. iã natum fuerit ad habẽdũ viſio-
nē: tũc aut cecũ aut hñs viſionē dicit̃: ⁊ ho
rum nõ determinate alteꝝ: ſed vtrũ cõtingit.
In ꝯtrarijs aũt qbus mediũ ē qd nunq̄ ne-

ceſſariū fuit omni ſuſceptibili alteꝝ ineſſe: ſꝫ
gbuſdā ⁊ his determinate vnū. vñ palā eſt
ꝙ ſm neutrū modum tāq̄ ↄtraria oppoſita
ſunt hec q̄ ſm priuationē ⁊ habitū opponū-
tur. Amplius in ↄtrarijs quidē exiſtente ſu-
ſceptibili poſſe eſt in alterutrū fieri mutatio-
nē: niſi alteꝝ alteri nāliter inſit: vt igni cali-
dum eſſe. Et niui albū. Nāq; poſſe eſt ꝙ ſa-
nū eſt lāguere: ⁊ cādidū nigrum fieri: ⁊ fri-
gidū calidū ⁊ calidū frigidū: ⁊ ex ſtudioſo
prauū ⁊ ex prauo ſtudioſum poſſe eſt fieri.
Prauus.n. ad meliores exercitatiōes dedu
ctus ⁊ ad doctrinā ⁊ ſi ad modicū pficiet in
melius erit. Si vero ſemel modicū cremen-
tum ſumpſerit palā eſt ꝙ aut pfecte mutabi
tur aut ſatis multū incrementū ſumet. Semꝑ
enim meli⁹ mobilis ad ꝟtutē fit: ſi q̄dcūq; in-
crementū aſſumēs ſit ex principio. q̄re etiā ve
riſimile eſt amplius eū ſumere crementū: ⁊
hoc dum ſemꝑ fit pfecte in ↄtrariū habitum
reſtituetur niſi forte tempore ſuſpenſum ſit.
veꝝ in priuatiōe ⁊ habitu ipoſſe eſt mutatio-
nē īter ſe fieri: ſed ex habitu in priuationē fit
mutatio. A priuatiōe ꝟo in habitū ipoſſe ē.
Neq;.n. cecus fact⁹ rurſus vidit: neq; cum
eēt calu⁹ rurſus comat⁹ eſt fact⁹: nec cū eēt
ſine dentibus dētes iteꝝ orti ſunt. Quecūq;
ꝟo tāq̄ affirmatio ⁊ negatio oppoſita ſūt:
palā eſt ꝙ nullo pdictoꝝ modoꝝ oppoſita
ſunt. In ſolis.n. iſtis necē eſt ſemꝑ aliud
qdem eoꝝ veꝝ: aliud aūt falſum eſſe. Neq;
enī ↄtrarijs necē eſt ſemꝑ alteꝝ veꝝ eē: al-
terū ꝟo falſum: neq; in his q̄ ſunt ad aliud:
neq; in habitu: ⁊ priuatiōe: vt ſanitas ⁊ lan
guor ↄtraria ſunt: ⁊ neutrū ipſoꝝ neq; veꝝ
neq; falſum eſt. Silr aūt ⁊ duplū ⁊ dimi-
diū tanq̄ relatiua oppoſita ſūt: ⁊ nō eſt eoꝝ
alteꝝ nec veꝝ neq; falſum: ſed neq; ea q̄ ſm
priuationē ⁊ habitū dicunt: ſicut viſio: ⁊
cecitas. oīno autē eoꝝ que ſm cōplexionem
nullā dr̄: nihil neq; veꝝ neq; falſū ē. Por
ro aūt oīa que dicta ſunt ſine ↄplexione dicū
tur. Sed maxie videbit hoc tale ↄtingere in
his que ſm ↄplexionē ↄtraria dicātur. Sa
num nāq; eſſe ↄtrariū ad languere Socra-
tem contrariū eſt. Sed neq; in his necēium
eſt alterū ſemꝑ verū: alterū aūt falſum eē cō
tingit. Cū enim Socrates ſit erit illud qdem
verū: illud vero falſū: cū vero nō ſit ambo
falſa ſunt: neq;.n. lāguere: neq; ſanū eē So
cratē verū eſt: cū nō ſit ipſe Socrates oīo.
In priuatiōe ꝟo ⁊ habitu cū nō ſit oīno neu

trū verū eſt: cū ꝟo ſit non erit alteꝝ ſemꝑ ve
rū. Habere nāq; viſū Socratē ad id q̄d eſt
Socratē cecū eſſe oppoſitū eſt: ſicut priua-
tio ⁊ habit⁹: ⁊ cū ſit neceſſariū nō eſt alterū
veꝝ vel falſū eſſe: cū.n. nondū notus eſt ha
bere vtraq; falſa ſunt ⁊ viſū eū habere ⁊
cecū eſſe. In affirmatiōe ꝟo ⁊ negatiōe ſem
per ſiue ſit ſiue nō ſit: aliud qdē veꝝ erit aliō
ꝟo falſū: lāguere nāq; Socratē ⁊ nō lan-
guere Socratē cū ipſe ſit palā eſt: q2 alterū
eoꝝ verū: alteꝝ vero falſū eſt: ⁊ cū nō ſit
ſilr: lāguere.n. cū non ſit falſū eſt: nō lāgue-
re aūt verū. Quare in his ſolis propriū erit
ſemꝑ alteꝝ eoꝝ verū: alteꝝ falſū eē q̄cūq;
tanq̄ affirmatio ⁊ negatio oppoſita ſunt.
¶ Contrariū aūt eſt bono qdem ex neceſſita-
te malū. hoc aūt palā ē p ſinguloꝝ inductio-
nem: aut ſanitati lāguor: ⁊ iuſticie iniuſticia:
⁊ fortitudini debilitas. Silr autē ⁊ in alijs:
malo aūt aliqñ bonū quidem eſt ↄtrariū: ali-
quādo aūt malū malo: egeſtati.n. cū ſit ma-
lum ſupabundātia ↄtraria eſt: cū etiā ipſa ſit
malū: ⁊ audacia malo exiſtēti timiditas ↄtri
tum malū exñs: ſilr āt medietas ↄtrariū vtri-
q; exñs bonū ē: ſed in paucis hoc tale q̄libet
inſpiciet. In plurib⁹ ꝟo ſemꝑ malo bonum
ↄtrariū eſt. Ampli⁹ ↄtrarioꝝ nō necē eſt ſi
alterū ſit ⁊ reliquū eſſe. Sanis nāq; oībus
ſanitas quidē erit: lāguor vero nō erit. ſilr āt
cū oēs albi ſint albedo qdem erit: nigredo ve
ro nō erit. Ampli⁹ ſi Socratē eſſe ſanū ad id
q̄d eſt Socratē lāguere ↄtrariū eſt cū non
ſit poſſe vtrūq; eidē ineſſe ſimul: nō erit poſſe
cū alterū ↄtrariū ſit ⁊ reliquū eſſe: cum.n. ſit
Socratē ſanū eſſe nō erit lāguere Socra-
tē. Palā ꝟo ē ꝙ circa idē aut ſpē aut gñe nā
hñt fieri ↄtraria. Lāguor itaq; ⁊ ſanitas in
corꝑe aīalis nā hñt fieri. albedo aūt ⁊ nigre-
do ſimplr in corꝑe. Iuſticia ꝟo in aīa ⁊ in-
iuſticia. Necē ē āt oīa ↄ̄ria vel i eodē gñe eē
vel i ↄ̄rijs gñerib⁹ eē: vel ipſa genera eē. Al-
bū.n. vel nigꝝ in eodē gñe ſunt: color.n. ge-
nus eoꝝ eſt. Iuſticia ꝟo ⁊ iniuſticia in ↄ̄rijs
generib⁹. Huius.n. ꝟtus: hui⁹ āt negtia ge-
nus ē: bonū ꝟo ⁊ malū nō ſunt in gñe: ſꝫ ipſa
ſunt genera aliquorum exñtia.

¶ Pars tertia. Sermo in oppoſitis.

E T illud quod loquitur ex eis in hoc capitulo cōprehenditur. xi.
differētijs. In pma numerat modos op-
poſitoꝝ ⁊ docet vnūquēq; ipſoꝝ ſm viā
exēpli. In ſcda dat drīaꝫ īter oppoſita ſꝫ
modū relationis ⁊ oppoſita ſm viam cō

trariam. In tertia docet ꝙ res cõtrarie ſunt duarum
ſpecierũ. In quarta docet naturã rerũ que opponan-
tur ſm modũ puatiõis ⁊ habitus: ⁊ docet in ea ꝙ res
priuatiõis ⁊ habitus nõ ſunt ipſa puatio ⁊ habitus: ⁊
ꝙ hec opponunť ẽt ſicut opponunť puatio ⁊ habitus.
In quinta docet ꝙ res affirmatiõis ⁊ negationis non
ſunt enunciatio affirmatiua ⁊ negatiua: ⁊ ꝙ ipſe oppo
nunť ſicut oppõitur affirmatio ⁊ negatio. In ſexta do
cet drĩaȝ iter habitũ ⁊ priuationẽ ⁊ relatiua. In ſepti-
ma docet drĩam inter puationẽ ⁊ habitũ ⁊ contraria.
In octaua docet drĩam iter affirmationẽ ⁊ negationẽ
⁊ alia tria reſidua.ſ. puationẽ ⁊ habitũ ⁊ relatiua ⁊ cõ-
traria. ⁊ ſoluit in illa dubitationẽ accidẽtẽ in ꝯtrarijs
in drĩa quã dat in illo. In nona docet ꝙ iam ꝯtrariať
vnũ vni: ⁊ ꝙ nõ ꝯtrariať vnũ duobus. In decima ꝙ
nõ ſequiť in duob⁹ ꝯtrarijs cũ inueniť vnũ eoꝝ ꝙ
inueniať aliud: ⁊ hec ꝓprietas inuenitur in relatiõe.
In vndecima docet ꝙ omnia cõtraria aut ſunt in ge-
nere vno aut generibus ꝯtrarijs: aut ipſa eadem ſunt
duo genera cõtraria nõ intrãtia ſub vno genere.

Differẽtia pͥma. D. Et oppoſitoꝝ quattuor ſunt mo-
di: duo relatiua ⁊ duo ꝯtraria: ⁊ puatio ⁊ habit⁹: ⁊ affir
matio ⁊ negatio. Et exemplũ relatiuorũ ſunt duplũ
⁊ dimidiũ: ⁊ exẽplũ ꝯtrarioꝝ bonũ ⁊ malũ. ⁊ exemplũ
priuatiõis: ⁊ habit⁹ cecitas ⁊ viſus: ⁊ exẽplũ affirma-
tionis ⁊ negatiõis. Sor. ſedet ⁊ nõ ſedet.

Differẽtia ſecũda. D. Et differẽtia iter relatiua ⁊ cõ-
traria eſt ꝙ vnius duoꝝ relatiuoꝝ quoddã ipſoꝝ dr
quidditas ⁊ in cõparatiõe ad ſuũ cõpar ſiue ꝑ ſeipſuȝ
ſiue ꝑ quãcũqȝ dictionẽ accidat ex dictiõibus ꝓportio-
num: ſicut duplũ qd̾ diciť in cõparatiõe ad mediũ: ſȝ
ꝯtrarioꝝ nõ dr quidditas vni⁹. ſ. eoꝝ i relatiõe ad ſecũdũ:
verũ quidẽ dr ꝙ quidditas vnius ꝯtrarioꝝ ꝯtrariať quid-
ditati ſecũdi: qm̃ nõ dr bonũ bonũ eſt mali: ſed cõtra-
rium ei: neqȝ albũ nigri: hic ergo duo modi oppoſito-
rum diuerſificantur neceſſario.

Differẽtia tertia. D. Et illa ꝯtraria ab vno quoꝝ nõ
euadit ſubiectũ diſpoſitũ ꝑ ipſa duo ſunt ꝯtraria iter
q̃ nõ eſt mediũ ſicut ſanitas ⁊ egritudo: a quarũ vna
nõ euadit corpus aĩatũ: ⁊ ſicut par ⁊ impar a quibus nõ
euadit numerus quin diſponať ꝑ vnũ ipſorũ. Extre-
ma nãqȝ iſta ꝯtrariorũ ſunt iter q̃ nõ eſt neceſſe mediuȝ:
ſed illa quidẽ de qb⁹ nõ eſt vt iueniať vnũ ꝯtrariorũ in
ſubiecto ipſoꝝ ſunt ꝯtraria iter q̃ eſt mediũ. U. g. albedo
⁊ nigredo iuente in corpe cũ nõ ſit neceſſe ꝙ oẽ corp⁹
coloratũ ſit aut albũ aut nigrũ: ſi iam euadit corp⁹ ab
ipſis ambob⁹: ⁊ eſt inter hos duos mediũ pallidus ⁊
viridis ⁊ alij colores qui ſunt inter albũ ⁊ nigrũ: ⁊ ſilr
laudabile ⁊ vituperabile cũ ſit: nõ neceſſe eſt ꝙ ſit oĩs
res aut laudabilis aut vitupabilis: ⁊ iueniť medium
inter eas: ⁊ eſt que nõ eſt laudabilis neqȝ vitupabilis.
Et quibuſdã rebus medijs iueniunť nomina ſicut viri-
de ⁊ pallidũ: ⁊ in quibuſdã nõ eſt eis nomẽ: ſed pronun-
ciať ei nomẽ medij ꝑ negationẽ extremoꝝ: ſic ẽ ſmo
noſter nõ bonũ nȝ malũ: neqȝ iuſtũ neqȝ iniuſtũ.

Differẽtia quarta. D. Et puatio quidem ⁊ habitus ⁊
inueniunť in re vna ⁊ eadẽ. U. g. viſus ⁊ cecitas inue-
niunť quidẽ in oculo. Et hoc genus pſeno vtr eſt qd̾ nõ
habet ſubiectũ habitũ de cuius ꝓprietate eſt ꝙ hẽat
ipſum in tẽpore de cuius ꝓprietate eſt ꝙ habeat ab
eo ꝙ poſſibile eſt inueniri ipſum in eo tẽpore futuro:
quoniã quidem diciť edẽtulus q nõ habet dentes in tẽ-
pore de cuius ꝓprietate eſt vt ſint ei dentes: ⁊ etiã ce-
cus q non hȝ viſum in tẽpore de cuius ꝓprietate eſt
vt habeat viſum. ⁊ ꝓpter illud nõ diciť illud anima-
lium quod naſcitur non cũ dentibus: neqȝ cũ viſu ſi-
cut catulus ꝙ ſit edẽtulus ⁊ cecus. Et nõ eſt qd̾ priua-
tur habitu ⁊ inueniť in eo habit⁹: habitus ⁊ priuatio.
U. g. qꝛ viſus eſt habitus ⁊ cecitas eſt eius priuatio: ⁊
nõ eſt habẽs viſum ipſe viſus: neqȝ cecus ipſa cecitas:
nã ſi eſſet ſubiectũ viſus ⁊ viſus res vna ⁊ ſubiectũ ce
citatis ⁊ cecitas vna verũ eſſet ꝙ predicareť viſus de
vidente ⁊ cecitas de ceco: ⁊ diceret̃ cecus eſt cecitas ⁊
vidẽs eſt viſus: ſed quẽadmodũ priuatio ⁊ habit⁹ op-
ponuntur ſimiliter diſpoſita per ipſa opponunť qm̃
ſi cecitas opponiť viſui ⁊ cecus opponiť videnti: ⁊ il-
lud eſt qꝛ pars oppoſitiõis in eis eſt eadẽ.

Differẽtia quinta. D. Et ſimiliter non eſt res q̃ affir
matur ⁊ negatur ipſa affirmatio ⁊ negatio: qm̃ affir-
matio eſt ſermo affirmatiu⁹ ⁊ negatio ſmo negatiu⁹
neqȝ eſt res q̃ affirmať aut negať ſermo: ſed eſt inten
tio quã ſignificat dictio ſimplex aut eſt potẽtia ſigni-
ficatiõis cuius eſt ſignificatio ſimplicis ⁊ res que af-
firmať ⁊ negatur: ſunt etiã oppoſite ſm oppoſitioneȝ
affirmatiõis ⁊ negatiõis. U. g. quemadmodũ oppo-
nuntur ſmones noſtri. ſor. ſedet. ſor. non ſedet: ſimili-
ter opponuntur ſeſſio ⁊ non ſeſſio.

Differentia ſexta. D. Apparet ꝙ opponãtur priua-
tio ⁊ habitus nõ ſm modũ oppoſitionis relatiuoꝝ ex
eo ꝙ res que opponunť ſm viã habitus ⁊ priuatiõis
nõ diciť quidditas ſm vniuſcuiuſqȝ ipſorum in compa
ratione ad ſecundũ. ſicut diciť quidditas rerũ que op-
ponunť ſm viam relationis quoniã nõ diciť ꝙ viſus
eſt viſus ad cecitatẽ: neqȝ cecitas cecitas ad viſum: ſed
diciť cecitas viſus. Et eſt etiã alia differentia ⁊ eſt: qꝛ
omnia duo relatiua quẽadmoduȝ diximus redit vnũ-
quodqȝ ipſorũ duorum ſuper cõpar ſuum ꝑ reciproca
tionẽ: et res que opponunť ſm viã priuatiõis ⁊ habi-
tus nõ redit vna earum ſuper aliaȝ per reciprocatio-
nem: ⁊ illud eſt qꝛ non eſt viſus viſus ad cecitatẽ: neqȝ
cecitas cecitas ad viſum.

Differentia ſeptima. D. Et apparet ꝙ oppoſita ſm
viam priuatiõis ⁊ habitus nõ ſunt oppoſita ſm viaȝ
cõtrarietatis ex huius rebus: ⁊ illud ẽ: qꝛ omnia duo
oppoſita ſm viam ꝯtrarietatis ſiue ſint ex cõtrarijs
immediatis ⁊ modus taliũ cõtrariorũ approprіať ꝙ
non euadit ſubiectũ diſpoſitũ ꝑ ea vno amboꝝ: ſicut
diciť ſanitas ⁊ egritudo ab vna quaꝝ nõ euadit cor-
pus animalis: ſiue ſint quidẽ ex ꝯtrarijs iter q̃ ẽ mediũ
⁊ approprіať iſte modus ꝯtrarioꝝ ꝙ iaȝ euadit ſubm
ab vnoquoqȝ amboꝝ cũ nõ fuerit vnũ duorũ inuẽtũ
ei ꝑ nãm: ſicut calor inuẽtus in igne ⁊ frigiditas in ni-
ue: q ignis nõ euacuať a caliditate: neqȝ nix a frigidi-
tate: ⁊ cũ ſit ita: nõ ergo euacuať cõtraria mediate ab
vna duarũ rerũ: ſiue ꝙ inueniať vnum duarum rerũ:
ſubiecto ſtans. i. nõ ſeparabile pẽitus: ſiue ꝙ iam eua-
cuetur ſubiectuȝ ab ipſis duobus. In priuatiõe nãqȝ
⁊ habitu aliquid duarũ ꝓprietatũ q̃ iueniuntur modis
ꝯtrarioꝝ: ⁊ illud eſt qꝛ oppoſitoꝝ ſm viam priuatio-
nis habitus non eſt neceſſe ſemper vt inueniať vnum
eoꝝ in recipiẽte: ſed eſt neceẽ hoc in tpe de cui⁹ ꝓpeta-
te eſt vt recipiẽs recipiat vnũ duorũ. U. g. qꝛ illud de
cuius ꝓprietate ẽ vt videat iã euacuať ab ambobus:
ſicut catulus canis: qm̃ nõ dr ꝙ ſit cecus neqȝ vidẽs:
duoꝝ ꝯtrarioꝝ imediatoꝝ nõ euacuať ſubm ab vnoq̃qȝ
in alio tpe: q nõ ẽ puatio ⁊ habit⁹ ex ꝯtrarijs imediatis: ⁊
illud eſt qꝛ primo oportet vt ſit vnum duorum oppo-
ſitorum ſm viam priuationis ⁊ habitus in ſuo tem-
pore ipſorum de cuius ꝓprietate eſt vt inueniatur ei ha-
bitus aut nõ inueniatur in modo immediatoꝝ quoꝝ

vnū nō inuenit̃ ſemꝑ ſubiecto: vt iam euadat ſubm ab vtroqꝫ ipſoꝝ. Neqꝫ ēt ē poſſibile vt dicam⁹ i priuatione ⁊ habitu ꝙ ſint ex eis inter q̄ eſt mediū: ſed vnū eoꝝ inuenit̃ ſubo ſemꝑ: qm̄ nō iuenit̃ habit⁹ ⁊ ꝓuatio vnū .ſ. eoꝝ ſemꝑ ſubo. ⁊ cū h̄ ſit ita. iam igit̃ manifeſtū eſt ꝙ oppoſita ſm modū ꝓuatiōis ⁊ habitus nō ſunt vnū oppoſitoꝝ modoꝝ ſm viā ꝯrioꝝ. iamqꝫ differt hic mod⁹ ꝓuatōis quā deſcripſimus ab oppoſitis ſm modū ꝯrietatis: qm̄ ꝯrioꝝ poſſe eſt ꝙ cadat trāſmutatio vnoq̄qꝫ eoꝝ ad cōpar ſuuꝫ. illoꝝ .ſ. quoꝝ vnū nō inerit ſubiecto ꝑ nāꝫ: ⁊ ſemꝑ ſic caliditas igni ⁊ illud eſt: qꝛ albū iā fuit nigrū ⁊ nigrū iā fuit albū: ⁊ hō bonus nō eſt poſſe ꝙ ſit malus: ⁊ mal⁹ iā eſt poſſe ꝙ fiat bon⁹: ⁊ illud ē cū trāſfert̃ ſicut dicit Ariſ. ad ſocietatē illi⁹ q eſt ſm doctrinas bonas v̄tuoſas ⁊ mores honorabiles: qm̄ ſocietas v̄tuoſa iā dirigit hoīeꝫ i viā bonā: ⁊ ſi ſit dictio praua: ⁊ cū icipit i motu ad v̄tutem quāto magis elōgat̃ tp̄s in eo alleuiat̃ mot⁹ ipſe: ergo aut ſequet̃ ꝑ ſe ex v̄tute q̄titatē magnā: aut aſſequet̃ ex ea ꝑfectionē niſi ipediat cū tp̄s. ſed iſtiuſmodi q̄dē ꝓuatiōis ⁊ habit⁹ cōplemētū trāſmutat̃ ad ꝓuationē: nō aūt ē poſſe vt trāſmutet̃ ꝓuatio in hitū cū dixerim⁹ i diffinitōe abſqꝫ eo ꝙ ſit poſſe iuētio i futuro: qm̄ cec⁹ nō eſt poſſe ꝙ ſit vidēs: neqꝫ caluus hñs comam.

⁋ Differētia octaua. D. Et māifeſtū eſt ꝙ ea q̄ opponūtur ſm modū affirmatiōis ⁊ negatiōis nō ſunt vnius modoꝝ oppoſitoꝝ triū: qm̄ affirmationi ⁊ negationi appropriat̃ ꝑter alia ꝙ opus eſt necīo ꝙ vna eaꝝ ſit vera ⁊ alia falſa: ⁊ h̄ nō ſequit̃ aliq̄d alioꝝ. U. g. i ꝯrijs .ſ. in ſanitate ⁊ egritudīe nō dr̃ .ſ. i vna ipſaꝝ ꝙ ſit vera neqꝫ falſa: ⁊ ſilr̄ eſt diſpō in oppoſitis ſ₃ viā relatiōis ſicut duplo ⁊ dimidio: ⁊ in illis q̄ ſūt ſm viā habitus ⁊ ꝓuatiōis ſicut in cecitate ⁊ viſu: ⁊ vlr̄ cuꝫ ſint hec tria q̄dā ſuꝑ q̄bus ſignificat̃ ꝑ dictionē ſimplicē: aut per illud cuius potētia ſignificatiōis eſt potētia dictionis ſimplicis nō diſponit̃ aliq̄d eoꝝ ꝑ veꝝ neqꝫ falſum. Sermo. n. nr̄ alias nō eſt verus neqꝫ falſus donec cōponam⁹ ip̄m cū alio ⁊ dicam⁹ hō eſt aīal. vel hō nō eſt aīal: ſed iam putat̃ in oppoſitis ſm modū ꝯrietatis ⁊ ꝓuatiōis ⁊ habit⁹ ꝙ cōicēt affirmatiōi ⁊ negatiōi cuꝫ dicat̃ de alijs a ſe .ſ. cū ſignificet̃ ſuꝑ ipa ꝑ v̄bū cōpoſituꝫ ꝯpōne enūciatiōis: ſicut dicim⁹ in ꝯrijs. ſoꝛ. ē eger ſoꝛ. eſt ſanus: iſti duo ſmones ſūt ꝯrij ⁊ ſic ſmo nr̄. pla. eſt cecus: ⁊ pla. eſt vidēs. veꝝ dr̄ia īter hos duos ſmones ⁊ inter affirmationē ⁊ negationē eſt ꝙ eoꝝ q̄ opponunt̃ h̄ mō ſ₃ viā ꝯrietatis nō erit vnū ipſoꝝ ſemper verū aut falſuꝫ niſi cū erit ſubm diſpoſitū ꝑ vnuꝫ ipſoꝝ exñs. U. g. qꝛ ſmo nr̄. ſoꝛ. eſt eger. ſoꝛ. ē ſan⁹: erit q̄dē vn⁹ verus: reliqu⁹ vero falſus: cū erit ſoꝛ. exñs: ſ₃ cū nō fuerit exñs erūt ambo ſimul falſi. Sed eoꝛuꝫ q̄ opponunt̃ ſm viā ꝓuatiōis ⁊ habit⁹ ſicut ſmo nr̄. pla. eſt cecus. pla. eſt vidēs: erit q̄dē vn⁹ ipſoꝝ ſemꝑ verus ⁊ alius falſus duab⁹ cōditiōibus: quarū vna eſt ꝙ ſit pla. exñs: ⁊ ſit in tp̄e de cu⁹ ꝓprietate eſt vt iueniat̃ ei viſus: qm̄ q̄dē ſi non erit exñs falſificat̃ in eo ꝙ ſit vidēs ⁊ ꝙ ſit cecus: ⁊ ſilr̄ falſificat̃ ipſa dictio i tp̄e i quo inuenit̃ in matrice: ſed affirmatiōis q̄dē aut negationis ſemꝑ erit v̄a .ſ. vna ipſarū ⁊ altera falſa ſi ſit ſubm aut nō: qꝛ ſmo nr̄. Soꝛ. ē eger. ſoꝛ. nō eſt eger. de neceſſitate erit verus .ſ. vnus ipſoꝝ: alter falſus: ſiue ſit ſoꝛ. exñs aut priuatus exñtia. hac ergo ꝓprietate differūt oppoſita ſ₃ viā affirmatiōis ⁊ negatiōis ab alijs enūciatiōibus cōpoſitis ex oppoſitis.

⁋ Differētia nona. D. Et malū necīo ꝯriū eſt bono ⁊ h̄ eſt manifeſtū ꝑ iductionē ꝑticulariū boni ⁊ mali: qꝛ ſanitas ꝯria eſt egritudini: ⁊ iuſticia ꝯria eſt iniuſticie ⁊ timiditas fortitudini: ⁊ ſilr̄ in alijs reliq̄s: verū q̄dē ꝯriū in alio: in alio aliq̄n ſunt duo: quoꝝ vnū eſt bonū aliud eſt malū: qm̄ timiditas q̄dē q̄ eſt malū ꝯria eſt audacie q̄ eſt malū: ⁊ fortitudo q̄ eſt bonū ꝯria ex ambobus ſil̄. ⁊ h̄ diſpō bonoꝝ medioꝝ īter extrēa q̄ ſūt malū niſi qꝛ h̄ q̄dē iuenit̃ i h̄ gn̄e in paucis rebus: ſed ſm plurimū bonū nempe eſt ꝯtrariū malo.

⁋ Differētia decīa. D. Et ex eo ꝙ appropriat̃ duobus ꝯrijs eſt: qm̄ nō ē opus necīo cū eſt vnū amboꝝ inuētū ꝙ ſit aliud iuentū: qm̄ ſi aīal vlr̄ eſt ſanū nō eſt egritudo iuenta: ⁊ ſi ſūt oēs res albe nigredo nō eſt iuēta: ⁊ ēt cū eſt ſoꝛ. eger nō ſequit̃ ꝙ ſit pla. ſan⁹: neqꝫ ē poſſe ꝙ ſit ſoꝛ. ſanus ⁊ eger ſimul. Dixit. de ꝓprietate oīum duoꝝ ꝯrioꝝ eſt ꝙ ſint in vno ſubo ſicut ſanitas ⁊ egritudo iuente i corꝑe aīalis. ⁊ albedo ⁊ nigredo i corꝑe abſolute: ⁊ iuſticia ⁊ credulitas iuēte in aīa hoīs.

⁋ Differētia vndecīa. D. Et oīa q̄dē ꝯria aut ſūt in vno gn̄e ſicut albū ⁊ nigrū quoꝝ gen⁹ ꝓpinquū eſt coloꝛ: aut ſūt in gn̄ib⁹ ꝯrijs: ſicut iuſticia iniuſticia. gen⁹ nāqꝫ iuſticie eſt virt⁹: ⁊ genus iniuſticie ē viciū q̄ duo ſūt ꝯria: aut ſūt ipſa ⁊ eadē genera ꝯria nō hñtia gen⁹ ſuꝑa ſe: vt bonū ⁊ malū: vult ꝙ vnū amboꝝ eſt in vno ꝓdicamēto: ⁊ aliud in predicamēto alio: qn̄ aūt ambo ſunt in ꝓdicamēto vno ē ꝓdicamētū gen⁹ amboꝝ.

⁋ Pars ſecunda. Sermo in prioꝛe.

PRius aūt alteꝝ altero dicit̃ q̄druplicīter. Primo q̄dē ⁊ ꝓpꝛijſſime ſm tp̄s ſm q̄d .ſ. antiquius alteꝝ altero ⁊ ſeni⁹ dr̄: i eo. n. q̄d tp̄s ampli⁹ ē ⁊ antiq̄us ⁊ ſeni⁹ dr̄. Secūdo aūt q̄d nō cōuertit̃ ſm ſubſiſtēdi cōſequētiā: vt vn⁹ duobus prioꝛ eſt. Duob⁹. n. exñtib⁹ moꝛ cōſequēs eſt vnū eē: vno aūt exñte nō eſt necīū duo eē. Idcirco nō cōuertit̃ ab vno ꝯñtia vt ſit reliquū: pri⁹ aūt videt̃ illud eē a quo nō cōuertit̃ in eo q̄d eſt eſſe ꝯñtia. Tertio v̄o ſm oꝛdineꝫ quēdā prius dr̄ quēadmodū ⁊ in diſciplinis ⁊ oꝛonibus: nā ⁊ in demōſtratiuis diſciplinis eſt prius ⁊ poſteri⁹ ꝑ oꝛdinem. Elementa. n. in geometria prioꝛa ſunt his q̄ diſtribuunt̃ ꝑ oꝛdinē: ſ₃ ⁊ in grāmatica elīta prioꝛa ſūt ſyllabis: ⁊ in oꝛonib⁹ ſilr̄ ꝓhemiū prius eſt narratiōe ꝑ oꝛdinē. Ampli⁹ ꝑter ea q̄ dicta: q̄d melius eſt ⁊ honoꝛabili⁹ pri⁹ nāliter eē videt̃. Cōſueuerūt aūt ⁊ plurimi honoꝛabilioꝛes: ⁊ magis a ſe dilectos prioꝛes dicere apud ſe. Eſt q̄dē ⁊ pene alieniſſimus hic prioꝛ mod⁹. Modi itaqꝫ q dicti ſunt de prioꝛe iſti ſūt. Uidet̃ aūt ꝑter eos q dicti ſūt alter eſſe prioꝛis modus. Eoꝝ. n. q̄ ꝯuertuntur ſm eſſentie cōſequētiā ꝙ alterū alterius quolibet modo cauſa ē: digne pri⁹ nā videt̃ qꝛ v̄o ſunt q̄dā h⁹ palam ē. Eſſe nāqꝫ hominem cōuertitur ſm eſſentie ꝯñtiam ad verā oꝛationem de ſe: Nāqꝫ ſi eſt homo vera eſt

oratio qua dŕ homo eſt: ꝛ cõuertitur vtiqꝫ ꝛ ė homo. Eſt aũt qdē vera oĩo nequaq̃ cã vt ſit res: verũtñ vĩ quodāmõ res cã vt ſit oĩo vera. Dum eni res ė vel non ė vera oĩo aut falſa dicitᷣ neceſſe ė. Ideoqꝫ ſm quinqꝫ modos prius alteꝝ altero dicitᷣ.

ℭ Pars ſecunda. Sermo in priore.

Et dicitᷣ ꝙ res ꝓcedit rez q̃druplr. Primo qdē ꝛ famoſius dŕ ꝓus in tpe queādmodũ dicim⁹ ꝙ hoc eſt antiquus ꝛ ſenius illo. ℭ Et ſcđo prius nã illud eſt: vt cuꝫ iuenitᷣ poſterius iuenitᷣ illud: ꝛ cũ auferitᷣ ipſum auferitᷣ poſteri⁹. neqꝫ cõuertitᷣ in cẽntia. ſ. ꝙ cum iuenitᷣ prius iuenitᷣ poſterius: ſed cũ tollitᷣ ꝓus tollitᷣ ꝛ poſterius: ꝛ nõ cum tollitᷣ poſterius tollitur ꝓus: ſicut ꝓcedit vnũ duo: qm̃ cũ eſt vnũ iuentuꝫ nõ eſt opus iuenire duo: ꝛ oẽ qđ iuenitᷣ ꝑ iuẽtionẽ alterius rei: neqꝫ iuenitᷣ illa res alia ꝑ iuentiõe illi⁹: ſcitũ eſt ꝙ de ipo dŕ ꝙ eſt ꝓus eo. Tertio võ ꝓus ordine: ſicut dŕ de ſciẽtys ꝛ in artib⁹ diffõnes ꝛ deſcriptiones q̃s preponũt geometre figuris ſunt ꝓores ordine doctrine: eo ꝙ volũt demrare in ea: ꝛ in grãmatica ſcia lr̃aꝝ elntoꝝ prior ꝓcedit ad doctrinã grammatice: ꝛ ſilr ꝓlogus ad ſermões in rhetorica ꝓcedit iuentionẽ inuentã in rhetorica. ℭ Et q̃rto ꝓus in dignitate ꝛ cõplemẽto ꝛ ꝑfectione: qm̃ de nobiliori credetᷣ ꝙ ſit ꝓus minus nobili: ꝛ ꝑꝑ h̃ iuenim⁹ hãc aſſentionez cõem: cum hoc ꝙ iſte modus ꝓoris ė nobilior reliqs euidē. D. ꝛ ſuſtinetᷣ ꝙ ſit applicatio modoruꝫ qbus dŕ ꝓus ſꝫ ꝓmã cogitationē: ꝛ ſunt q̃tuor modi. ℭ Uerum eſt ꝛ ali⁹ modus modoꝝ ꝓoꝝ ꝛ eſt ꝓus ex eo ꝙ eſt cã alicui⁹ qđ ↄuertitᷣ ei ſm ↄ̃ntiaꝫ iuentõis. ſcꝫ qꝛ illud qđ inuenitᷣ ꝙ eſt cã enũciatiõis poſterioris iuenitᷣ poſterius: ꝛ cum iuenitur poſterius iuenitᷣ prius. U. g. qꝛ iuentio hoĩs precedit credulitatē in eo ꝙ ipſe eſt iuentus: ꝛ cum iuenitᷣ iuenitur in eo credulitas: ꝛ cum inuenitᷣ hic credulitas iuenitur homo: ꝛ homo eſt cauſa in iuentiõe huius credulitatis ꝛ non credulitas in cẽntia hoĩs: ꝛ illud eſt qꝛ cauſa veritatis ꝛ falſitatis in ſermone qdem eſt iuentio in diſpoſitione per vnũ extra aĩam: ꝛ cum ſit iſte modus ꝓoris: aliis dicetᷣ. g̃ prius quinqꝫ modis.

ℭ Sermo inſimul.

Simul aũt dicuntᷣ ſimplr ꝛ ꝓpriiſſime qdē quoꝝ gñatio ė i eodē tpe: neutrũ eni neqꝫ pri⁹ neqꝫ poſterius ė eoꝝ. Simul aũt hec dicuntᷣ ſꝫ idē tp̃s. Nã aũt ſimul ſunt q̃cũqꝫ ↄuertuntᷣ qdē ſm qđ ė eſſe ↄ̃ntiaꝫ: ſꝫ nequaq̃ cã ė alteꝝ alteri vt ſit vt in duplo ꝛ dimidio: ↄuertuntᷣ eteni hec. Naꝫ cũ ſit duplum ė dimidiũ: ꝛ cũ ſit dimidiuꝫ ė duplũ: ſed neutrũ alteri cã ė vt ſit. Dicuntᷣ aũt ſimlr nã ꝛ q̃ ex eodē gñe diuerſo diuiduntᷣ a ſeinuicē. Ediuerſo aũt diuiduntᷣ q̃ ſm eandē diuiſionē ſunt vt greſſibile volatile ꝛ aq̃tile. Hec eniꝫ ediuerſo diuiduntᷣ a ſeinicē cũ ſint ex eodeꝫ gñe. Aial nãqꝫ diuiditᷣ in h̃ in volatile ꝛ greſſibile ꝛ in aq̃tile ꝛ terreſtre: ꝛ nihil hoꝝ pri⁹ vel poſterius ė: ſꝫ ſilr per nãm hec eſſe videntᷣ. Diuiditᷣ aũt ꝛ ſingulũ hoꝝ in ſpẽm rurſus. vt greſſibile anial ꝛ volatile ꝛ aq̃tile ꝛ terreſtre. Erũt g̃ ꝛ illa ſimlr nãliter q̃cũqꝫ ex eodē gñe ſm eandem diuiſionez ſunt. Genera võ ſp̃ priora ſunt: neqꝫ. n. ↄuertuntᷣ ſm ei⁹ qđ ė eſſe ↄ̃ntiam: vt cũ nõ ſit aliqd aquatile qdem ė aial: cum võ ſit aial non ė necẽ vt ſit aquatile. Simul g̃ ꝑ nãm dicuntᷣ q̃cunqꝫ ↄuertuntᷣ qdem ſm ei⁹ qđ ė eſſe ↄ̃ntiam: ſed nequaq̃ qdeꝫ cã ė alteꝝ alteri vt ſit: ꝛ ea q̃ ex eodē gñe ꝛ diuerſo diuiduntᷣ abinuicem: ꝛ ſimpliciter ſimul ſunt quoꝝ generatio in eodem tempore eſt.

ℭ Sermo inſimul. D.

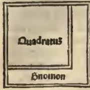
Et ſimul dŕ plib⁹ modis. Et manifeſtior modus eſt ſilr dcm̃ abſolute in eis quoꝝ eſt gñõ in eodē tpe: qm̃ cũ non ſit vnũ eoꝝ ꝓus ſcđo in tpe in eis ꝙ ſũt ſilr in tpe. ℭ Et ſcđo que dnr ſilr ꝑ nãm: ꝛ hec ſunt duob⁹ modis. ꝓmus quoꝝ ſũt res q̃ ↄuertuntᷣ ſm ↄ̃ntiaꝫ iuentiõis. ſ. cuꝫ iuenitᷣ vnũ eoꝝ iuenitᷣ aliud ꝓter h̃ ꝙ ſit vnũ ipſoꝝ cã iuentiõis alteri ſibi cõpario: ſicut duplũ ꝛ dimidiũ: ꝛ cũ iuenitᷣ duplũ ꝛ dimidiũ: ꝛ cuꝫ iuenitᷣ dimidiũ ꝛ duplũ: ꝛ nõ eſt vnũ amboꝝ cã alteri⁹. ℭ Et modus ſcđs ė ſpẽs diuiſiue gnĩs vni⁹. ſ. qbus diuiditᷣ gen⁹ diuiſione ꝓma. ſic volatile: natatile: ꝛ greſſibile: iſte eni ſpẽs ſunt diuiſiue aialis qđ gen⁹ eſt ipſaꝝ: ꝛ neqꝫ ꝓcedit vna ipſaruꝫ ſuã cõpare neqꝫ poſteri⁹ ſit: ꝛ ꝑꝑ hoc iã dŕ in ſilib⁹ his ꝙ ſunt ſimlr per naturã. Iamqꝫ poſt eſt in vnaquaqꝫ harum ſpẽꝝ diuiſiuaꝝ ꝙ diuidatᷣ etiam i ſpẽs alias: ꝛ erunt et ille ſimul nã: ſicut diuiſio greſſibilis in bipes ꝛ in q̃drupes ꝛ multipes: ꝛ in id qđ non hꝫ pedē. Sed gnã qdē haꝝ ſpẽꝝ priora ſunt ipſis ꝓoritate nature: ꝛ illud eſt qꝛ nõ ↄuertuntᷣ in iuentiõe: qm̃ cum iuenitᷣ natatile iuenitᷣ aial: ſed cũ iuenitᷣ aial: nõ ſeqtᷣ ꝙ ſit natatile iuentũ. Illa g̃ que dicuntᷣ ſilr ꝑ nãm ſũt ſicut dixim⁹ duob⁹ modis: quoꝝ vn⁹ eſt res q̃ ↄuertũtur ſm ↄ̃ntiaꝫ iuentiõis vni⁹ ipſoꝝ a ſcđo: ꝓter hoc ꝙ ſit vnũ ipſoꝝ cã ſcđi: ꝛ ſcđs eſt ſpẽs que ſunt diuiſiue ſcꝫ diuiſa cõpare ſua: ſed que dicuntᷣ ſimul abſolute ſunt illa quoꝝ generatio eſt in tẽpore vno.

Ex h̃ ꝑꝫ gn̄s i vna ſpe ee ſaluari nõ poſſe.

ℭ Sermo in motu.

Motus aũt ſpẽs ſunt ſex: gñatio: corruptio: augmentũ: diminutio: alteratio: ſꝫ locũ mutatio: alij nãqꝫ motus palam eſt: qꝛ alij abinuicem ſunt: nõ enim eſt gñatio corruptio neqꝫ augmentũ: nec diminutio nec alteratio: neqꝫ ſm locũ mutatio: ſimilr aũt ꝛ in alijs. In alteratione võ habꝫ q̃ſdam qõnem ne forte neceſſariũ ſit id qđ ė alteratũ per aliqueꝫ reliquoꝝ motuũ alterari: hoc aũt non ė veꝝ. Nã pene ſm oẽs paſſiones: aut plures alterari accidit nulla aliarum motionuꝫ cõicante: neqꝫ. n. augeri ne-

ceſſariū eſt qđ per paſſiones mouetur: neqꝫ minui: ſilr aūt ⁊ in alijs. Jdoqꝫ erit alia pter illos mot⁹ alteratio. Nā ſi eadē eēt opoꝛte ret id qđ alterat̄ moꝝ vel augeri vel minui. vel p q̄ſdaꝫ aliaꝝ ꝯñtiaꝫ motionū fieri: ħ nō eſt nccē: ſimilr aūt ⁊ qđ auget̄ aut alia mu tatione mouet̄ alterari opoꝛtebat.

C Sꝫ ſūt q̄dā creſcē tia q̄ nō alterant̄ vt q̄ drāgulū circūpoſito gnomone: creuit q dē: alteratū v̄o nihil ſcm̄ ē: ſic ⁊ in alijs h⁹ q̄re alij ſunt mot⁹ in nicē. Eſt aūt ſimplr qdē motui qes ꝯriuꝫ. Hiis aūt que p ſingu la ſunt gnōni coꝛruptio augmētationi qdē aūt diminutio: ſm locuꝫ v̄o mutationi qes ſm locū: maxime aūt vꝫ oppoſitū eē ⁊ foꝛte in cōtrariū locū mutatio: ⁊ q̄ eſt iferi⁹ ei que eſt ſupius: ⁊ ea q̄ eſt ſupius ei que ē inferi⁹. Reliquo v̄o aſſignatoꝝ motuum nō facile aſſignare qd eſt ꝯriū. Uidet̄ aūt neqꝫ aliqd ei eē ꝯrium: niſi qs ⁊ in hoc ſm q̄litatē qetē opponat: aut in ꝯrium q̄litatis mutationē: ſicut ⁊ imutationē ſm locū qeteꝫ ſm locū: aut in ꝯrium locū mutationē. Eſt eniꝫ alte ratio ſm q̄litatē mutatio. Quapp oppoſita erit ſm q̄litatē motui ſm q̄litateꝫ qes aut in ꝯrium mutatio q̄litatis: vt albuꝫ fieri ad id qđ eſt nigruꝫ fieri: alterat̄ enim in ꝯtrarium qualitatis mutatione facta.

C Sermo in motu. D.

ET ſpecies mot⁹ ſunt ſex. gñātio ⁊ oppoſitum ei⁹. ſ. coꝛru ptio ⁊ augmētuꝫ: ⁊ ei⁹ oppoſitū. ſ. diminu tio ⁊ alteratio: ⁊ mutatio ſꝫ locū: ⁊ eſt qđ in lingua nr̄a noiat̄ trāſlatio. C Et oēs ſpēs ſex ma nifeſtū eſt ex re ipa ꝙ ſunt diuerſe vna. ſ. ab alia pre ter alterationē: qꝛ nō putat aliqs ꝙ gnātio ſit coꝛru ptio: neqꝫ augmētuꝫ diminutio: neqꝫ tranſlatio aliq̄ ipſaꝝ. Jn alteratiōe v̄o iaꝫ putat̄ ꝙ ipſa ⁊ reliq mo tus quos numerauim⁹ ſint vnū. Et alteratio qdeꝫ eſt Uide. 7. ph. t.cō.14. vſq ad.20. inuenta in oībus gñibus q̄litatū q̄moꝝ q̄s cōnumera uim⁹: aut plurib⁹ ipſoꝝ: ⁊ nō cōicat ei aliqs reliquoꝝ motuū ⁊ nō ſeqt̄ eā. qꝛ in vnaquaqꝫ q̄litatuꝫ nō eſt nccē ꝙ augmētet̄ neqꝫ diminuat̄. ⁊ ſilr in reliqs: ne ceſſe eſt ḡ ꝙ ſit mot⁹ alteratiōis pter vnūquēqꝫ reli quoꝝ motuū: qꝛ ſi eēt ipſa ⁊ aliqs motuuꝫ res vna: aut ipſa eēt quā ꝯſequeret̄ aliqs motuū: iā eſſet nccē ꝙ ſit qđ alterat̄ iā augmētatū aut diminutū: aut mo tū p motū aliū ex modis motus: ⁊ nō iuenit̄ res ita: ⁊ eēt ēt ꝯuerſum huius ꝯñs: ⁊ eſt qꝛ id qđ augmētatur aut mouet̄ motu alio iam alterarct̄ ⁊ nō eſt res ita: qꝛ q̄dratū cū ei adiungit̄ in arte geometrie id p qđ renouat̄ ſupficies noiata gnomo iā creuit ⁊ nō reno uat̄ in eo alteratio: ⁊ ſilr reliquū qđ currit hoc curſu:

nccē eſt ergo ex ħ ꝙ ſint iſti motus q ſunt numerati ħ diuiſi vn⁹. ſ. ab altero. C Et iſta diſputatio coopta hic eſt rhetoꝛica: qꝛ nomē augmēti nō dꝛ de hac in tētione niſi p mutationē ⁊ ſm veritatē: omne qđ aug mentat̄ iam alterat̄: ⁊ ſilr omne qđ gnātur: ſed id qđ non ſequitur vt alteret̄ eſt motū in loco: verū hoc to tum eſt nō manifeſtū in hoc loco: ⁊ ꝓpter ħ declina uit a ſufficiētia in hoc: cum nō ſit eius itentio: vt oſtē dat aliqd niſi ꝙ alteratio eſt preter reliquos motus. Secūm hūc tēc oē qđ aug mētat̄ altat̄: ⁊ oē qđ gñat̄ ſilr alterat. C D. Et motui abſolute q eſt genus ꝯriat̄ quies ab ſolute q̄ eſt genus ēt reb⁹ qeſcētibus: ⁊ motib⁹ ꝑticu laribus ꝯriant̄ qetes ꝑticulares ex motib⁹ ꝑticulari bus: ſicut motui locali ꝯria eſt qes in loco: ſicut gnā tioni ꝯria eſt coꝛruptio ⁊ augmētationi diminutio: ⁊ ⁊ ſilr apparet ꝙ motui in loco ꝯrius eſt motus in lo co ex pte ꝯrietatis loci ad quem erit motus. U.g. qꝛ motus ſurſum ꝯrius eſt motui deoꝛſum: cum ſit ſur ſum ꝯriuꝫ deoꝛſum: ſꝫ motui reſiduo a motibꝫ: ⁊ eſt alatio nō eſt leue īuenire ꝯriū: non ex pte qetis neqꝫ ex pte motus: ſed ſimile eſt vt cogitet̄ ꝙ nō eſt ei cō trariū: niſi ponat ponēs in hoc ꝙ qes oppoſita ſit ei. Et motui q eſt in q̄litate ꝯri⁹ eſt mot⁹ q ē in ꝯria q̄li tate: ſicut. n. q̄litati ꝯria eſt q̄litas ſic ponit̄ oppoſitū motui in loco qes i loco aut mot⁹ ad ꝯriū illi⁹ loci ad quē eſt motus ali⁹. U.g. qꝛ mutatio ad nigredinē cō traria eſt mutatōi ad albedinē: ⁊ ad qetē in albedie.

C Sermo in habere.

HAbere aūt multis modis dꝛ: aut eni tanq̄ habitū ⁊ affectū: aut aliā q̄ſlibꝫ q̄litatē. Dicim⁹ eni diſciplinā hr̄e atqꝫ virtutē. aut q̄titatē: ꝯtingit ei q hꝫ ma gnitudinē: dꝛ eni bicubitā magnitudinē hr̄e vel q̄tricubitā: aut ea q̄ circa coꝛp⁹ ſūt: vt ve ſtimētū vel tunicā: aut in mēbꝛo: vt in manu annulū: aut mēbꝛū vt manū vel pedē: aut in vaſe: vt i modio grana tritici: aut in lagena vinū. Uinū. n. hr̄e lagena dꝛ: ⁊ modi⁹ grana tritici. Hec ḡ oia hr̄e dn̄r: aut in vaſe: aut in poſſeſſiōe: hr̄e. n. domū aut agruꝫ dicimur: aut ēt vir vxoꝛē hr̄e: aut vxoꝛ viruꝫ. Sꝫ vꝫ alieniſſim⁹ q nūc dictus ē modus eē i eo qđ eſt hr̄e. Nihil. n. aliđ vxoꝛē hr̄e ſignificam⁹: niſi qꝛ cohabitāt. Foꝛte tn̄ ⁊ alij qdē appa rebūt modi de eo qđ eſt hr̄e ſꝫ q cōſueuerūt dici penes oēs numerati ſunt.

C Sermo in habere.

ET habere dicit̄ ſex modis: quo rum vnus eſt ſm viā habitus ⁊ diſpōnis: qꝛ nos dicimus ꝙ ha bemus ſciam ⁊ v̄tutem. C Et ſcđs eſt ſꝫ viam quātitatis: qꝛ dꝛ ꝙ habemus mē ſuram longitudinis alicuius rei. C Et tertius ſm id qđ compꝛehendit coꝛpus vel partes ipſius: ſicut annu lus in digito ⁊ ſotularis in pede. ⁊ iſta itentio appro priata eſt ꝑdicamēto hr̄e ſm expoſitores. C Quar tus ſm ꝓpoꝛtionē partis ad totū: ſicut ſermo noſter hr̄e digitum ⁊ hr̄e pedem. C Et qntus currit ſm cō ſuetudinē antiquoꝝ in cōparatione ipſius: ⁊ eſt ꝓpoꝛ tio rei ad vas in quo eſt ſicut frumenti ad vas ⁊ vini

ad logenam:q2 currit conſuetudo eoꝝ:vt dicāt ꝙ la gena hꝫ vinū ⁊ modius frumētum. ¶ Et ſextus ſm viam poſſeſſionis:ſicut ſermo noſter hr̄e pecuniam ⁊ hr̄e vxorem ⁊ hr̄e domum. D.niſi q2 h intētio ex intē tionibus hēre eſt lōgior iſtis modis ſm quos dr̄ hr̄e: q2 ſermo noſter hr̄e vxorem nō ſignificat plus q̄ ap propinquare. D. ⁊ forte apparebit ſmoni noſtro hr̄e: intētio alia ꝑter has q̄s numerauimus: q2 itentiōes famoſe hui⁹ dicti he ſunt q̄s numerauimus: ⁊ ſunt ſꝫ iſtam cōpilationē ſufficiētes. ¶ Completa eſt expoſi tio libri ꝑdic.mētoꝝ cuꝫ adiutorio dei: quā ꝯſeqtur liber peribermenias .i. iterpretationis.

¶ Incipit liber primus ꝑihermenias Ariſt.

PRimuꝫ oportet ponere quid ſit nomen: ⁊ qd ſit verbum. poſtea qd negatio ⁊ affirmatio ⁊ enūciatio ⁊ orō. ¶ Sūt ergo ea que ſunt in voce earū que ſunt in anima paſſionum note: ⁊ ea que ſcribuntur eorūꝫ que ſunt in voce: ⁊ queādmodum nec littere eedē omnibus: ſic nec eedem voces. Quorum autē he primum note ſunt eedem omnibus paſſiones anime ſunt. ⁊ quoꝝ he ſimilitudines ſunt res ⁊ eedem. De his qdem dictum eſt in his que dicta ſunt de anima: alterius enī hec negocij. Eſt autē queādmoduꝫ in anima aliquotiēs qdem itellectus ſine vero eē ⁊ falſo eſſe: aliquotiens autē cui iaꝫ neceſſe eſt hoꝝ alterum ineſſe: ſic ⁊ in voce. Circa compoſitionem vero ⁊ diuiſionem eſt veritas falſitaſq3. Nomina igitur ipa ⁊ verba cōſimilia ſunt ſine compoſitione ⁊ diuiſione intellectui: vt eſt homo vel albuꝫ quādo nō additur aliqd: neq3 enim adhuc verum vel falſum eſt. Huius autem ſignū: hoc eſt: hircoceruus enim ſignificat aliquid: ſed qō nōduꝫ veꝝ vl' falſuꝫ ſit: ſi nō vel eē vel nō eē addatr̄: vel ſimplr̄ vel ſm tēpus.

Circa cōpoſitionē ⁊ diuiſionē eſt veritas ⁊ falſitas.

¶ Cōmentū Auerroys ſuꝑ librū ꝑihermenias Ariſt.

ET oportet vt dicamus ꝑmo qd eſt nomē ⁊ qd ē verbum. Deinde dicemus poſt hec qd affirmatio ⁊ negatio: ⁊ vlr̄ quid eſt enūciatio ⁊ oratio ⁊ dictio: que eſt genus affirmationis ⁊ negatiōis. ¶ Dicemus ergo ꝙ dictiones q̄bus rōcinatur ſignificāt primo intētiones que ſunt in aīa: ⁊ littere que ſcribūtur ſignificāt ꝑmo verba: ⁊ queādmodum littere ſcripte .ſ. ſcriptura nō eſt vna ⁊ eadē oībus gētibus: ſimilr̄ verba. ⁊ dictiōes q̄bus interpretatur de itentiōibus nō ſunt vna ⁊ eadē apud oēs gētes: ⁊ ꝑpter hoc eſt ſignificatio hoꝝ ad placitū per cōcordiam nō ꝑ naturā: ſed intētiones que ſunt ī aīa ſunt exempla ⁊ ſignificātes ipſas .ſ. res q̄ ſunt vne ⁊ inuēte ꝑ naturā oībus. Dictio aūt in modo ſignificationis inuētionum q̄ ſunt in aīa ſuper res inuētas extra aīam eſt alterius ſcīe ab hac. Iāq3 locutus eſt in eo in libro de aīa. ¶ Et verba ſimilant̄ intētionibus itellectis: in eo ꝙ queādmodū res multotiēs eſt itellecta ꝑter ꝙ diſponatur ꝑ veritatē aut falſitatēꝫ: ſimilr̄ ⁊ verbū multotiēs eſt ſcitum: ꝑter ꝙ diſponatur ꝑ veritatē neq3 ꝑ falſitatē: ⁊ queādmodum multotiēs eſt itellectum ex re diſpoſitū per veritatē ⁊ falſitatē. ſimilr̄ v̄bum erit ſcitū diſpoſitum ꝑ veꝝ ⁊ falſum. Verum nāq3 ⁊ falſum ſequūtur intētiōes itellectas: ⁊ verba ſignificātia ipſas: cum cōponūtur adinuicē aut diuidūtur abinuicem: ſꝫ cum accipiūtur ſeparata nō ſignificāt verum neq3 falſum. ¶ Et nomē ⁊ verbum aſſimilātur itentōibus ſimplicibus: que nō ſunt vere neq3 falſe: ⁊ ſunt ille que iueniūtur ꝑter diuiſionē ⁊ compōneꝫ. V.g. Sermo noſter hō ⁊ albus: qm̄ cum nō ꝯiungitur eis eſt: adhuc neq3 verū neq3 falſum ſignificāt: ſꝫ ſignificāt rem cui iuenitur ꝑter qō diſponatur res illa ꝑ verum aut falſum. ¶ Et ꝑpter hoc ſmo noſter hircoceruus ⁊ anchaganibach nō diſponit̄ ꝑ veꝝ neq3 falſum dū nō ꝯiungit̄ cuꝫ eo ſermo nr̄ iuenit̄ aut nō iuenit̄ aut abſolute, aut ī tpe: ⁊ dicat̄ hircoceruus iuent⁹ aut hircoceru⁹ nō iuētus: aut hircoceru⁹ iuenit̄ aut nō inuenitur.

¶ Dictio in nomine. Cap. II.

NOmen ergo eſt vox ſignificatiua ſm compoſitionē ſine tēpore: cuius nulla pars ſignificatiua eſt ſeparata. In nomine enim qō ē equiferus ferus per ſe nihil ſignificat: queādmoduꝫ in oratione que eſt equus ferus. At vero non queādmodū in ſimplicibus nominibus ſic ſe habet ⁊ in cōpoſitis. In illis enī nullo mō pars ſignificatiua eſt: in his autēꝫ vult qdem: ſed nullius ſeparatū eſt: vt in eo qō eſt equiferus. Scōm vero placituꝫ qm̄ naliter nominū nihil eſt: ſed quādo fiat nota. Nam deſignant ⁊ illiterati ſoni: vt ferarūꝫ quoꝝ nihil eſt nomē. Non homo vero nō eſt nomē: at vero nec poſitum eſt nomē quo illud oporteat appellari: neq3 eniꝫ oratio aut negatio eſt: ſed ſit nomē infinitum. Catonis autem vel catoni ⁊ quecūq3 talia ſunt nō ſunt nomina: ſꝫ caſus nominis. Ratio autem eſt ipſorum quidem ſm eadeꝫ ſꝫ differunt: qm̄ cum eſt vel fuit vel erit adiunctū: neq3 vera neq3 falſa ſunt: nomē hō ſemꝑ vt catonis eſt vl' nō eſt: nōduꝫ .n. neq3 aliquis dicit verum neq3 falſum.

¶ Dictio in nomine. Cap. II.

ET nomen eſt dictio ſignificās ad placitum itētionem expoliatam a tēpore: ꝑter qō ſignificet partium ipſius: cum diuidit partē illi⁹ itentiōis ſiue ſit nomē diuiſum ſimplex: ſicut petrus ⁊ paulus: aut compoſitum ſicut ſeruus regis qō eſt nomē hoīs: ⁊ illud eſt ꝙ ſeruus regis: qō eſt nomē hoīs cum ſeparat̄ ab eo ſeruus: aut regis nō ſignificat partem illius itentionis

quēadmodum ſignificat ɔiūctus amboꝛum: quēadmodum ſignificat illud in ſermone noſtro ſeruus regis: cum volumus ꝙ ipſe ſeruus regis: quoniā ſeruus ſignificat hic partem intētiōis: ſed dr̄ia īter nomina ſimplicia ⁊ noīa compoſita. U. grā. Abdelbeaus ⁊ babalbetbe q2 ps noīs ſimplicis que eſt īciſio vna inciſionū ex qbus componit̄ nomē: nō ſignificat aliqd penitus nō ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accidēs: ſicut pe. petri. ⁊ pars noīs compoſiti nō ſignificat ſeparata: niſi ꝑ accidēs: ſicut ſi accidat illi cui⁹ nomē eſt ſuus regis: vt ſit ſeruus regis. ❡ Addit̄ nāqꝫ in diffōne noīs ꝑ cōcordiā. ꝓpterea q2 dictiōes qbus ſmocināt̄ur gētes nō ſignificāt ꝑ naturam: ſicut multa ex dictōibus qbus dicūt aīalia que ſunt dictiōes que nō ſcribūtur: qm̄ dictōes qbus balbutiūtur plura ex aīalibus ſunt compoſita ex īciſionibus ex qb⁹ componūtur dictōes: qbus loqtur homo: aut ex īciſiōibus ex litteris ſibi appropinquātibus in exitu: ⁊ ſunt ſignificātes īuentiōes per ſe aīas. i. apud aīalia. ❡ Et noīs aliud eſt finitum aliud īfinitum eſt: ⁊ finitū qdē nomē eſt qd̄ ſignificat habitum: ſicut homo ⁊ equus: īfinitum nomē eſt compoſitum ex noīe habitus: ⁊ negatiua ꝑticula nō. in ligua ī qua agitur iſta ſpēs noīs: ſicut ſermo nr̄ nō homo nō aīal. ⁊ iſte modus noīum nomiatur nomē īfinitū: qm̄ nō decet vt noīetur nomē abſolute: cum nō ſignificet habitū: neqꝫ ēt eſt ſmo negatiuus: q2 ipſius ſignificatio eſt ſignificatio noīs ſimplicis ꝗuis ſit ɔpoſitum. ⁊ ꝑꝑ illud iam ſequit̄ ipſum ps negatiua ſicut ſequit̄ nomē finitum. ❡ Et nomē etiam cū genitiuatur aut accuſatiuat̄: aut mutat̄ mutatiōe alia huiꝰ nō dicit̄ nomē abſolute: ſed nomē declinatū. i. obliquus. Erūt igit̄ noīa qdam declinata: ⁊ quedam nō declinata: ſꝫ dr̄ia qua diffinit̄ nomē comꝓhēdit ea oīa: niſi q2 dr̄ia eſt īter declinatū ⁊ nō declinatuꝫ: ⁊ illud eſt manifeſtum in ligua arabica: ꝙ cum addit̄ noībus declinatis que noīantur declinātia: fuit aut erit aut eſt: ⁊ dr̄ petruꝫ fuit ꝑ accuſatiuū: aut petri ꝑ genitiuū: nō erit verum neqꝫ falſum: ſed nomē nō declinatū: ⁊ eſt illd̄ qd̄ dr̄ rectum cū addit̄ vnū ex iſtis erit verū aut falſum: ſicut ſermo noſter petrus fuit: aut martinus inuenit̄. Et hoc eſt qd̄ rememoratus eſt ex diffinitiōe nominis ⁊ modoꝛum ipſius.

❡ Dictio in verbo. Cap̄. III.

VErbum autēꝫ eſt qd̄ conſignificat tp̄s: cui⁹ pars nihil extra ſignificat: ⁊ eſt ſemꝑ coꝝ que de altero pꝛedicant̄ nota. Dico autēꝫ qm̄ ɔſignificat tp̄s vt curſus qdem nomē eſt: currit ῥo verbum. Conſignificat enim nūc eſſe ⁊ ſemꝑ eſt coꝝ que de altero pꝛedicant̄ nota vt coꝝ que de ſubiecto vel in ſubiecto ſunt. Non currit aūt ⁊ nō laboꝛat nō verbuꝫ dico: ɔſignificat qdem tp̄s ⁊ ſemꝑ de aliquo eſt. Differētie aūt huic nō eſt poſitū nomē: ſed ſit infinitū verbum: qm̄ ſilr̄ in quolibet eſt: ⁊ ꝙ eſt ⁊ ꝙ non eſt. Silr̄ autēꝫ currer: vel currebat nō eſt verbuꝫ ſed caſus verbi. Differt aūt a verbo: qm̄ hͦ qdem pn̄s tēpus cōſignificat. Illa vero qd̄ complectit̄: ipſa vero ſm̄ ſe dicta verba noīa ſunt ⁊ ſignificant aliqd. Cōſtituit eni q dicit itellectuꝫ ⁊ q audit qeſcit. Sꝫ eſt vl̄ nō eſt nōdū ſignificat: neqꝫ eni ſignū rei eē vel nō eſſe: nec ſi hoc ipm̄ eſt purū dixeris ipm̄ qdem nihil ē. Conſignificat aūt ꝗdam cōpoſitionē: quā ſine compoſitis nō eſt intelligere.

❡ Dictio in verbo. Cap̄. III.

ET verbuꝫ qd̄ noīat̄ apud arabes actio ē dictio ſignās intētionē: ⁊ tp̄s illi⁹ itentiōis ꝓueniētis ī vno triū tēpoꝝ: q̄ ſunt ꝑteritū ⁊ pn̄s ⁊ futuꝝ: neqꝫ aliq̄ ꝑtium ei⁹ ſignat ēt ſeparate: ⁊ hͦ ꝑ ſe. ❡ Et ꝓprioꝝ vbi eſt ꝙ ſit ſp appoſituꝫ ⁊ nō ſuppoſituꝫ p̄dicatū ⁊ nō ſubm: ⁊ ꝑꝑ illud ſignat ſemꝑ itētionē: de cui⁹ ꝓprietate eſt vt p̄dicet̄ de alio: ⁊ illd̄ qdem fit vt ſit ſm̄ formā ſuā ſignificās itētioneꝫ p̄dicati ⁊ ɔiūctioneꝫ p̄dicati cū ſubto: ⁊ illd̄ cū erit appoſitū per ſe. ſicut cū dicimus. Soc. ſanat̄: ⁊ Soc. ambulat: aut vt ſit foꝛma ſignificās colligationē p̄dicati cū ſubto: cū erit p̄dicatū nomē ex noīb⁹: ſicut cū dicim⁹. Socra. īuenit̄ aīal. ⁊ p̄dicatū qd̄ ſignat colligationeꝫ ſuā cum ſubto: aut eſt ex eo ꝙ dr̄ in ſubto: ⁊ illud cum fuerit accn̄s in ſubto: aut eſt ex eo qd̄ dr̄ de ſubto qn̄ ē ſubm ps p̄dicati. ❡ Et qd̄ addit̄ in diffōne v̄bi qd̄ eſt ſignificās cū eo qd̄ ſignat intētionē: ⁊ tēpus illius intentiōis eſt dr̄ia: qua differt v̄bum a noīe: ⁊ illud ē q2 ſermo nr̄ ſanat̄ eſt ſignificās qd̄ ſignat ſermo nr̄ ſanitas qd̄ eſt nomē: ⁊ tēpus pn̄s aut futuꝝ: q2 pn̄s aut futurū apud arabes eſt ɔfuſum: ⁊ vnā hꝫ plationē in qbuꝫ īuenit̄ ſanitas. ❡ Et ex v̄bo eſt ēt finitū ⁊ īfinitū. ⁊ v̄bum finitū eſt qd̄ ſignat itentionē quaꝫ ſignificat nomē finitū: ⁊ tēpus illius itentiōis. Et īfinituꝫ v̄buꝫ eſt qd̄ ſignat illud qd̄ ſignat nomē īfinituꝫ ⁊ tēpus illius itentiōis: ⁊ illud eſt p̄uatio qd̄ ſignat nomē finitum. i. priuatio q̄ diffinita eſt in libꝛo p̄dicamētoꝝ: ſicut ſmo nr̄ nō ſanat̄: ipſe nāqꝫ ſignat id qd̄ ſignat ſermo nr̄ nō ſanitas ⁊ tp̄s illi⁹ itentiōis. ❡ Et v̄bum īfinitū eſt ſpēs ſpēꝝ verbi cū ſit itrās diffōnē verbi p̄cedēteꝫ abſolute: ⁊ īueniat̄ ei ꝓpriū verbi p̄cedēs: ⁊ eſt ꝙ ſemꝑ ſignat id de cui⁹ ꝓprietate eſt vt p̄dicetur de alio p̄dicatiōe alicui⁹ de ſubto aut in ſubto: ⁊ noīatur qdem hͦ modus verbi verbuꝫ īfinitū: ꝓpterea q2 eſt deriuatū a noīe īfinito: ⁊ hͦ ſpēs verbi nō īuenit̄ ī lingua arabica: ſicut nomen īfinitū eſt nō īuentū. ❡ Et ex verbo eſt declinatū ⁊ non declinatū: ⁊ eſt illud de quo dr̄ nomē verbi abſolute: ⁊ verbū nō declinatū ē qd̄ ſignat in lingua multaꝝ gētiū tp̄s pn̄s: ⁊ declinatū eſt qd̄ ſignat tp̄s qd̄ īuenit̄ circūdās tp̄s pn̄s: ⁊ eſt tp̄s p̄teritū ⁊ futuꝝ: ⁊ nō īuenit̄ tēpori pn̄ti forma ꝓpria in lingua arabica: ſꝫ forma qdē q̄ īuenit̄ in ligua arabica ē cōīs pn̄ti ⁊ futuro: ſicut. U. g. ſanat̄ ⁊ ibit: ⁊ ꝑꝑ hͦ dixerūt qdā grāmaticoꝝ ꝙ cum volūt approꝓriare futuro faciūt itrare verbū. ſ. aſcaf: ⁊ dr̄it ſecbiſib aut ſcibambiſib. ❡ Et tp̄s pn̄s eſt tp̄s qd̄ accipit itellectus exn̄s in actu ⁊ cui iuuitur. U. g. hͦ hoꝛa ⁊ hͦ inſtās: ⁊ ꝑꝑ hͦ dr̄ nomē tēpoꝛis de hͦ abſolute: ⁊ cū ſit hͦ magis ſcitū apud vulgus: ⁊ eſt in relatiōe ad ipſuꝫ: ⁊ nō itelligit̄ tp̄s p̄teritū ⁊ futuꝝ: q2 p̄teritū eſt p̄cedēs hͦ tp̄s ⁊ futuꝝ eſt poſteri⁹ ab eo. Sed vtruꝫ illud qd̄ imaginat̄ ex tp̄e pn̄ti hēat eſſe ſic imaginamur an nō hēat eſſe illd̄ nō eſt quo idigeam⁹ in hͦ loco. ❡ Et verbū ſimilat̄ noī: ⁊ cōicat ei in hoc ꝙ cū dr̄ ſeparatum

De ꝓprietate v̄bi ē vt ſit ſemꝑ appoſitū ⁊ nō ſuppoſitum: ſeu ꝑ ē nō ſubiectuꝫ.

intelligitur ex eo itentio ſufficiēs per ſe: ſicut illō qō ītelligitur ex noīe: cum dr̄ ſeparatum per ſe. ꝛ ꝓpter h̄ cum audit illud audiēs ſufficit ſibi: niſi qꝛ nō ītelligit ex itentione ɔſecuta: ꝙ aliqd ſit adhuc exn̄s aut non exn̄s. V.g. aut erit h̄ qm̄ eſt h̄ verbū appoſitū per ſe: ſꝫ cū erit copula qꝛ nō ītelligit̄ ex eo itentio ſufficiēs ꝑ ſeipm̄ ſic diſpō copule: qm̄ gdē ſigīat tūc ɔpōnem ꝑdicati cū ſubīo. Neqꝫ eſt via ad ītelligēduꝫ ɔpōneꝫ ꝓter ītellectū reꝝ ɔpoſitaꝝ: ꝛ h̄ erit apud copulatio/nē ipſius. V.g. Soc. īuenit̄ ſapiēs: aut nō īuenitur ſa/piēs. erit ergo verbū duobꝰ modis: modus ꝗ ītelligit̄ per ſe: ꝛ eſt verbū qō per ſe ē appoſitū. ꝛ modus ꝗ nō ītelligit̄ ꝑ ſe ꝛ eſt verbū copulatiuū qō noīat̄ ēentia/le. ꝛ h̄ qō dixit in diffōne noīs ꝛ verbi ꝛ ſcia modorū ipſoꝝ h̄ nēcioꝝ ſunt ꝗbus diuerſificat̄ enūciatio per ipſoꝝ diuerſitatem. Sed de ſyncathegorematibus rememorabitur in libro ſecundo.

¶ Sermo in oratione. Cap̄. IIII.

Ratio aūt eſt vox ſignatiua cu/ius partiū aliqd ſignificatiuū eſt ſeparatum: vt dictio. Sed non vt affirmatio. Dico autē vt homo ſignificat aliquid ſed nō: qm̄ eſt aut non eſt: ſed erit affirmatio vel negatio ſi qd addatur: ſed nō vna noīs ſyllaba: nec enim in h̄ qdeꝫ quod eſt ſorex rex ſignificat: ſed vox eſt nūc ſola. In duplicibus vō ſignificat qdem ſed non ſm̄ ſe: ſed queādmodū dictū eſt. Eſt autēꝫ oratio ois qdeꝫ ſignificatiua: nō ſicut inſtru/mētum aūt: ſed queādmodū dictū eſt ſcd̄m placitū. Enūciatiua vero non ois ſed illa in qua veꝝ vel falſum eſt. non aūt in oibus eſt vt depcatiua oratio qdem eſt ſed neqꝫ vera neqꝫ falſa: ꝛ cetere qdem relinquunt̄. Rhe/torice eniꝫ vel poetice ɔueniētioꝛ ɔſideratio eſt: enunciatiua vō preſentis ſpeculationis eſt. Eſt autēꝫ vna prima oratio enūciatiua affirmatio: deide negatio: alie vō oēs ɔiun/ctione vna. Neceē eſt aūt oēm orationē enū/ciatiuā ex verbo eſſe vel caſu verbi: etenim hois rōni ſi non aut ēſt aut fuit aut erit: aut aliquid huiꝰ addatur nōduꝫ eſt oratio enū/ciatiua. Quia vnū qōdam eſt ꝛ non multa aial greſſibile bipes. Neqꝫ enim in eo ꝙ ꝓ/pinque dr̄ vnuꝫ erit: eſt aūt alterius h̄ tra/ctare negocij. Eſt āt vna oratio enūciatiua: vel que vnū ſignificat: vel ɔiunctione vna. Plures vero que plura: ꝛ nō vnū vel incō/iuncte. nomen ergo ꝛ verbū dictio ſit ſola: qm̄ nō eſt dicere ſic aliqd ſignificāteꝫ voce vt enūciare: vel aliquo interrogāte vel nō ſꝫ ipſo ꝓferēte. Haꝝ aūt hec ſimplex qdeꝫ eſt enūciatio vt aliqd de aliquo vel aliqd ab ali/quo: hec autem ex his coniuncta velut ora/tio quedam iam compoſita. Et autēꝫ ſim/plex quidem enūciatio vox ſignificatiua de eo quod eſt aliquid: vel non eſt queādmo/dum tempora diuiſa. Affirmatio vero eſt enūciatio alicuius de aliquo. negatio vero eſt enūciatio alicuius ab aliquo.

¶ Sermo in oratione. Cap̄. IIII.

Et oratio eſt dictio: cuiꝰ vna ꝑtiuꝫ ſignificat ꝑmarū. i. ſim/plicium iā ꝑ ſe ſignificat ſm̄ modū ītelle/ctus imaginatiōis: nō ſm̄ modū affirma/tionis ꝛ negatiōis. V.g. hō eſt aial: qm̄ di/ctio q̄ eſt homo q̄ eſt ps eiꝰ ſignificat aliqd ſm̄ modū imaginationis: ꝛ non ſm̄ modum ꝙ hoc aliquid eſt inuentū aut nō inuētuꝫ: ꝛ ſimiliter dictio que eſt ani/mal q̄ eſt ps ſcd̄a huius orōnis. ¶ Et h̄ qō accipit in diffōne orōnis ꝙ vna ꝑtium eius ꝑmaꝝ ſigīat ſm̄ ſe ſepata: eſt dr̄a q̄ dr̄t oro a noīe: qm̄ noīs ſimplicis ps q̄ eſt ſyllaba nō ſigīat aliqd penitꝰ. noīs autē ɔpoſiti non ſigīat ps aliqd niſi ꝑ accn̄s. V.g. vt accidet hoī cuiꝰ nomē eſt ſuus regis ꝙ ſit ſeruus regis. ¶ Et oro qdē ſigīat ſm̄ viā ɔcordie: ꝛ nō ꝑ nām neqꝫ ſm̄ viā vt oī intētiōi cōpoſite ſit dictā ſermo ſculpens eā per nām. ꝛ ſigīans eā. ꝓpter qō īuenit̄ illa ſignificatio in additiōe ab illa: ſicut non īuenit̄ actio inſtrumēti alij iſtrumēto: ꝗbuſdā appet ꝙ dictiōes h̄ mō ſignifi/cant: ꝛ quibuſdam alijs videtur ꝙ dictiones ſigni/ficāt ꝑ nām: abſqꝫ eo ꝙ ſit nobis electio cōpōnis poſi/tiue: neqꝫ electio cōpoſitiōis nālis. ꝛ h̄ ſnīa illius cui vr̄ ꝙ ſit h̄ ɔpō dictiōis ꝑ nām ſignificās inuētionē ꝛ intētionem. ¶ Et oro q̄dā eſt ꝑfecta q̄dā imꝑfecta: ꝛ ꝑfecta q̄dā eſt ſnīa ꝛ q̄dā nō: ſicut demādatio ꝛ ꝓhi/bitio. Et itētio h̄ qdē eſt log in orōne enūciatiua: ſed de orōnibꝰ imꝑfectis q̄ ſunt ꝓter eā logr̄ in lib. rhetori/ce ꝛ poetice: ſicut ꝯ modis orōnū ꝑfectaꝝ q̄ ſūt diffō/nes ꝛ deſcriptōes logr̄ in libro demrōnis. ¶ Et oro enūciatiua eſt q̄ diſponit̄ ꝑ veꝝ aut falſum. ꝛ ipſa eſt duoꝝ modoꝝ ſimplex ꝛ cōpoſita. Et ſimplex eſt cō/poſita ex ſubīo vno ꝛ ꝑdicato vno: nō ex ꝑdicato ma/gis vno ꝛ ſubo plus vno: ꝛ iſta eſt duaꝝ ſpēꝝ: vna ꝑor eſt affirmatio: ꝛ ſcd̄a poſterior ē negatio: ꝛ oino ſim/plex erit vna: cuꝫ erit ſubm̄ in eo ſignificās vnā intē/tionē. Et ſilr̄ ꝑdicatuꝫ: ꝛ erit plures qm̄ ſignificat ꝑdi/catū in ea itentiōes plēs: aut ſubm̄: aut ambo. ¶ Et oro cōpoſita erit vna: cū in ea eſt vna copula q̄ copu/lat ipſaꝫ: ꝛ erit plēs cū nō hꝫ copulā copulātē ipſas: ꝛ ꝓp illō ois oro aut vna aut plēs: ꝛ ſi eſt vna aut ē vna ꝓpterea ꝙ ſubm̄ eiꝰ ꝛ ꝑdicatū ſignificāt vnā intētio/nē: aut ꝓp copulā copulāteꝫ ipſas: ꝛ ſūt orōnes in ꝗbꝰ īuenit̄ plus vno ꝑdicato ꝛ plꝰ vno ſubīo: ſicut ē ſyllis ɔditiōalis ꝛ cathegoricus qm̄ ɔditiōalis eſt vnꝰ ꝑ co/pulatiuā que eſt arx. i. ɔiunctio ɔditiōalis. V.g. ſi ſol eſt eleuatus. ḡ eſt dies: qm̄ illa ɔiunctio ḡ que ē ponit̄ has duas ſimplices q̄ ſūt ſmo nr̄. ſol eſt eleuatꝰ ꝛ dieſ eſt īuenire orōnē vnā: ſꝫ ꝛ cathegoricꝰ ē vnꝰ ꝑ copu/latiuā q̄ eſt terminꝰ mediuſ. V.g. hō eſt aial: ꝛ aial eſt corpus: queādmoduꝫ venit poſt. ¶ Et ſic oro multe aut erit multe ꝓpterea ꝙ ꝑdicatū eius aut ſubm̄ eiꝰ: aut ambo ſignificāt multa: aut qꝛ nō eſt ei copula co/pulās eas. ¶ Et ois oro enūciatiua qdē eſt cōpoſita ex noīe ꝛ vbo: aut eo qō ſtat loco verbi in copulatōe ꝑdicati cū ſubīo: ꝛ illud eſt qꝛ oro enūciatiua in qua eſt ſubm̄ nomē: ꝛ ꝑdicatū nomē abſqꝫ dubio hꝫ ver/

Dis oro vna altero duorū modorū eſt vna.

Nō. quō ſyllogſmꝰ ɔditionalis ꝛ cathegoricꝰ ſit oro vna.

bum:aut qđ ſtat loco verbi ſignificās copulationem ꝑdicati cū ſubiecto:⁊ hoc aūt in actu:⁊ apparet manifeſte ſicut īuenit̄ res in eo qđ eſt preter linguā arabicam: aut in potētia per ſubītellectū:ſicut inuenitur res ſm plurimum in lingua arabica. Et poſtq̄ ſunt h̄ tres īꝑ tentiōes ſubiecti ⁊ ꝑdicati:⁊ ꝓportionis copulātis ꝑdicatum cū ſubiecto:neceſſe eſt vt ſint h̄ tres dictiones:dictio ſignificās ſubiectū:⁊ dictio ſignificās predicatum:⁊ dictio ſignificās ꝓportionē. ſed dictio ſignificās copulationē predicati cū ſubiecto:qm̄ ſignificat colligationē ipſius tempore ꝑterito aut futuro aut preſenti. V.g. petrus īuenitur nūc ſapiēs: aut petrus inuentus fuit ſapiēs:aut petrus īuenietur ſapiēs: ⁊ qñq̄ ſignificat colligātiam nō ſumptā cū tpe: ⁊ hec eſt ꝑdicatio neceſſaria:⁊ illud eſt ſicut ſermo dicēs: triāgulus exiſtēs cuius anguli ſunt eq̄les duobus rectis:⁊ nō eſt in lingua arabica dictio ſignificās iſtū modū copule:⁊ eſt īuentū in alijs linguis:⁊ ꝓpinquior dictio ſilis illi in lingua arabica eſt illud qđ ſignāt h̄ dictio ipm̄:vt in ſermōe nr̄o huiꝰ petrus ipſe aīal:aut īuenit̄ in ſermone nr̄o huiꝰ petrus īuenit̄ aīal. Et nomē ⁊ verbū nō ſignāt veꝝ aut falſū:ſʒ orō qđez q̄ eſt vera aut falſa:⁊ orō q̄ verificat̄ aut falſificat̄ noīatur ſnīa ⁊ iudiciū:⁊ iudiciū ſimplicis aſſimilat̄ affirmatio poſitioni alicuiꝰ ſuꝑ aliquo:⁊ negatio ablatōi alicuiꝰ ab aliquo:⁊ cōpoſitū ex his eſt orō cōpoſita. Jāq̄ deſcribit̄ ēt ſimplex ꝑ h̄ qꝫ ē dictio ſignās qꝫ aliqđ ē īuentū aut nō inuētū:⁊ illud aut in tpe preterito aut futuro aut preſenti aut abſolute:ſed affirmatio per h̄ qđ eſt iudiciū in fixione alicuius alicui: ⁊ negatio eſt iudiciū in ablatiōe alicuiꝰ ab aliquo. ¶ Et qꝛ iaꝫ eſt poſſe vt videt̄ per orōnem ſm qꝫ eſt in aīa ſuꝑ id qđ ē īuentū extra aīam:qꝫ nō ſit īuentū: ⁊ ſuꝑ id qđ eſt inuentū:qꝫ nō eſt īuentum: ⁊ hoc aut iudicio abſoluto: aut vno tempoꝝ trium que ſunt ꝑſens:aut ꝑteritū: aut futurum. Jam poſſibile eſt in oī eo qđ affirmat affirmator:vt negat illđ negator: ⁊ in oī eo qđ negat negator:aut affirmet illud affirmator: ⁊ cū h̄ ſit ita: oī ergo affirmationi negatio opponit̄:⁊ oī negationi affirmatio. ¶ Et illđ ſm qꝫ affirmatio ⁊ negatio ſūt īuente in aīa ⁊ nō extra aīam:qm̄ nō inuenit̄ rebꝰ ſm qꝫ ſunt extra aīam negatio oppoſita:neq̄ rebꝰ negat̄ ſm qꝫ ſunt extra aīas affirmatio oppoſita. Sꝫ ↄſideratio in affirmatiōe ⁊ negatiōe ſm qꝫ ipſe ſūt in aīa:⁊ affirmatio qđē ⁊ negatio ſunt oppoſite: ſm v̄itatē cū erit ītentio ꝑdicati in amboḃ vna ex omnibꝰ ꝑtibus ſic ē ītentio ſubiecti:ſʒ cū nō erit vna ſiue ꝑꝑ cōitates oīs:aut ꝑꝑ aliud ex eis a qbꝰ cauet̄ in libro ſophiſtice non ſunt affirmatio neq̄ negatio oppoſite.

Ex hoc pꝫ 3 ponētes ꝓpōnes reales.

¶ Qualis ē diſpoſitio in oppōne. Cap. V.

QUoniā aūt ē enūciare. ⁊ exñs vt nō exñs: ⁊ nō exñs vt exñs. ⁊ exñs vt exñs ⁊ non exñs vt nō exñs. ⁊ circa ea tp̄a q̄ ſunt extra pñs tp̄s. Silr̄ oē ↄtingit qđ qs affirmauerit:negare ⁊ qđ negauerit affirmare: q̄re manifeſtum ē qm̄ oī affirmationi negatio ē oppoſita ⁊ oī negatiōi affirmatio: ⁊ ſit h̄ cōtradictio affirmatio ⁊ negatio oppoſite. Dico aūt oppoi eiuſdē de eodē:nō aūt equoce ⁊ queciq̄ cetera taliū determinauimꝰ cōtra argumentorum ſophiſticas importunitates. Qm̄ ēt ſunt qđē reꝝ hec vlia:alia ꝟo ſinglaria. Dico aūt vlē qđ in pluribꝰ natū eſt ꝑdicari. ſingulare ꝟo qđ nō: vt hō qđē vlē. Callias ꝟo coꝝ q̄ ſunt ſingularia:necē ē aūt enunciare: qm̄ ineſt aliqđ aut nō ineſt aliquotiēs qđez alicui q̄ ſunt vlia: aliquotiēs aūt coꝝ q̄ ſunt ſingularia. Si ḡ vlr̄ enūciet in vlī:qm̄ ē aut non ē erūt he ↄtrarie enūciatiōes. Dico aūt in vlī fieri enūciationē vlēm: vt ē. oīs hō eſt albꝰ:nullus hō ē albus:qn̄ aūt in vlibꝰ qđez nō vlr̄ aūt aliqñ he nō ſunt ↄrie:q̄ aūt ſignificant̄ ē eē ↄria. Dico aūt nō vlr̄ enūciare in his q̄ ſunt vlia: vt ē albꝰ hō non ē albus hō. cū eniꝫ vlē ſit hō:nō vlr̄ vtit̄ enūciatiōe:oīs nāq̄ nō vlē ſignāt ſʒ qm̄ vlr̄ ↄſignificat: ī eo ꝟo qꝫ vlē ꝑdicat̄ id qđ ē vlē vlr̄ ꝑdicari nō eſt veꝝ. Nulla eni affirmatio erit vera in q̄ de vlī ꝑdicato vlr̄ predicet̄. vt oīs hō ē oē aīal. Opponi aūt affirmationē negatiōi dico ↄdictorie:q̄ vlr̄ ſignificat idē ei q̄ nō vlr̄: vt oīs hō albus ē:nō oīs hō albus ē:ſʒ qđaꝫ hō albus ē:nullus hō albus ē. Cōtrarie ꝟo vlēm affirmationē ⁊ vlēm negationem: vt oīs hō iuſtus ē:nullus hō iuſtus ē. Quocirca has qđē impoſſe ē ſil̄ eē veras:his ꝟo oppoſitas ↄtingit aliqñ in eodeꝫ: nō oīs hō albus ē: ⁊ qđā hō albus ē. Queciq̄ igit̄ cōtradictiōes vlium ſunt vlr̄ necē ē alterā eē verā:alterā falſam. Et queciq̄ in ſingularibꝰ ſunt vt ē: ſocra. albus ē: ſocra. albus nō eſt. Queciq̄ aūt in vlibꝰ nō vlr̄: nō hec qđē ſꝑ vera ē:illa ꝟo falſa: ſil̄.n. verū eſt dicere:qm̄ ē hō albus: ⁊ qꝫ non eſt hō albus: ⁊ ē hō ꝓbus. ⁊ nō eſt hō ꝓbus. Si eniꝫ turpis eſt nō probus ē. ⁊ ē hō pulcher: ⁊ non ē hō pulcher:ſi eniꝫ fedus ē nō pulcher ē: ⁊ ſi ſit aliqđ: ⁊ nō ē. Videre aūt ſubito incōueniēs eē iccirco qm̄ vꝫ nō eſt hō albus ſil̄ etiā ſignificare:qm̄ nemo eſt albus:hoc aūt neq̄ ideꝫ ſignāt:neq̄ ſil̄ necēio ſunt. Manifeſtuꝫ eſt aūt qm̄ negatio vna vniꝰ affirmatiōis ē: hoc eni idem oꝫ negare negationeꝫ qđ affirmatio affirmauit: ⁊ ab eodeꝫ vel de aliquo ſingulariuꝫ: vel de aliquo vlium:vel vt vlr̄ vel nō vt vlr̄. dico aūt vt ē ſocra. albꝰ:nō eſt ſocra. albꝰ. ſi aūt aliud aliqđ vel de alio idē: non eſt oppoſita: ſʒ erit ab eo diuerſa: huic ꝟo que ē oīs hō albus ē. illa que ē. nō oīs hō albus eſt:illi aūt q̄ eſt. aliqs hō albꝰ eſt:illa q̄ eſt. nullus hō albus ē. Jlli que eſt. hō albꝰ: illa que eſt. nō eſt homo albꝰ. Manifeſtuꝫ

eſt ergo: qm̄ negationi vni vna affirmatio eſt oppoſita cõtradictorie: ⁊ q̃ ſunt he dem̄ eſt. Et qm̄ aūt alie ſunt cõtrarie: ⁊ q̃ ſunt he dem̄ eſt: vel qm̄ nõ ois vera vel falſa ↄtradictio: ⁊ quare ⁊ qm̄ vera ⁊ falſa eſt. Una aūt affirmatio ⁊ negatio eſt q̃ vnū de vno ſignificat: vel cum vlē vlr vel non ſilr: vt ois hõ alb⁹ eſt: nõ ois homo alb⁹ eſt. eſt hõ alb⁹: nõ eſt hõ alb⁹. nullus hõ alb⁹ eſt: qdaꝫ hõ alb⁹ eſt: ſi albū vnū ſignificat: ſi vero duob⁹ vnū nomē poſitū eſt: ex qb⁹ nõ eſt vnū nõ ē vna affirmatio. Ut ſiqs ponat h̄ nomen tunica hoi ⁊ equo: ⁊ dicat. tunica eſt alba: hec non eſt vna affirmatio: nec vna negatio. Nihil eni differt ab eo qd̄ eſt dicere: eſt equ⁹ ⁊ hõ alb⁹: h̄ aūt nihil differt ab eo qd̄ eſt dicere. eſt hõ alb⁹: ⁊ eſt equus alb⁹. ſi ergo he multa ſignificāt: ⁊ ſunt plēs manifeſtū eſt qm̄ ⁊ prima vel multa vel nihil ſignificat. Neqꝫ eni aliqd eſt hõ equ⁹: quare nec in his necē eſt hāc qdē ↄtradictionē verā: illam ꝟo falſam ↄtradictionem eſſe.

Cap. V.

Differentia ſcđa. d. Et intētiones ſūt duob⁹ modis aut vlis aut ꝑticularis. i. ſinglaris. ¶ Et volo per vlēꝫ illā de cuius ꝓprietate ē vt ꝑdicet̄ d plib⁹: ſicͭ eſt ꝑdicatio aialis de hoie: ⁊ de equo: ⁊ reliqs ſpēbus aialis. ¶ Et ꝑticularē de cuiuſ ꝓprietate eſt nõ illud: ſicͭ petri ⁊ pauli cū inuit̄: ⁊ cuꝫ ſit res ita oꝫ de necītate vt iudicē poſt affirmationeꝫ aliquā: ⁊ ſit illud iudiciū intētioni ex itentiõibus ſingularib⁹. Deinum cuꝫ erit itentiõi ex intētionib⁹ vlibuſ: ꝓculdubio aut ſumet̄ abſqꝫ clauſura aut cū clauſura: ⁊ volo ꝑ clauſurā dictionē ois: aut qdā. deīde cū eſt accepta cū clauſura nõ euacuat̄ qn ſit accepta cū clauſura vlī aut ꝑticulari. ¶ Et oppoſite ſm̄ affirmationē ⁊ negationē: quaruꝫ amboꝝ ſubm̄ eſt itētio ex itētionib⁹ ſingularib⁹ nominātur ſingulares. U. g. petrus eſt miſſus: petrus nõ eſt miſſus: ⁊ oppoſite quaꝝ ambarū ſubm̄ eſt itētio vlis abſqꝫ clauſura noiantur indefinite. U. g. homo eſt albus hõ non eſt albus. Et oppoſite q̃rum ſubm̄ eſt itētio vlis accepta cū clauſura ſunt tres: aut vt ſit vnaqueqꝫ oppoſitaꝝ cui adiungatur clauſura vlis: aut vt ſit vnaqueqꝫ ambarū cui ↄiungatur clauſura ꝑticularis: aut vt ↄiungat̄ vni ipſarum clauſura vlis ⁊ alij ꝑticularis. ¶ Et ille qdem vnicuiqꝫ q̃ruꝫ ↄiungitur clauſura vlis nominātur ↄ̄rie. U. g. ois homo eſt albus: nullus hõ eſt alb⁹. ¶ Et ille q̃rum vni cõiungit̄ clauſura vlis ⁊ alij ꝑticularis nominātur ↄ̄dictorie q̃ ſunt duoꝝ modoꝝ: aut ſit vlis ↄiuncta affirmatiue: ⁊ ꝑticularis ↄiuncta negatiue. vt ois hõ eſt albus: nõ ois homo eſt albus. aut qdā homo nõ eſt albus: qm̄ negatiua ꝑticularis īterpretat̄ his duab⁹ īterpretationibus. ¶ Aut vt ſit econuerſo. ſ. ꝙ ↄiungat̄ clauſura vlis negatiue ⁊ ꝑticularis affirmatiue. U. g. qdā homo eſt alb⁹: nullus homo eſt albus. ¶ Sꝫ ille q̃ruꝫ vnicuiqꝫ ↄiungit̄ clauſura ꝑticularis nominātur ſubcõtrarie. U. g. qdā hõ eſt albus: qdā homo nõ eſt albus. Erunt ḡ modi oppoſitarum ſm̄ affirmationē ⁊ negationē ſex: ſingularium idefinitaꝝ ⁊ ↄ̄dictoriaꝝ. Uarum duo ſunt modi ↄ̄triarum ⁊ ſubcõtrariaꝝ. ¶ Et nõ diuidunt̄ enūciationes ex ꝑte ↄiunctiõis clauſure cū predicato: qꝛ clauſura cū adiūgitur ꝑdicato eſt falſa enūciatio aut ſuꝑflua: ⁊ falſa qdē eſt: ois hõ eſt oē aial: ſuꝑflua. ſicͭ cū dicimus. ois hõ eſt quoddā aial. ¶ Et poſtq̃ ſtabiliti ſunt modi enūciationū dicemus: ꝙ ſingulares diuidūt qdē veꝝ a falſo ſemꝑ: qꝛ cū falſa eſt vna ambarum vera eſt alia: ⁊ cū vera eſt vna ipſarum falſa ē alia: ⁊ nõ eſt poſſe vt aggregent̄ ſimul neqꝫ ſuꝑ veritatē: neqꝫ ſuꝑ falſitatē. U. g. petrus exiuit: petrus nõ exiuit. ⁊ illud eſt manifeſtum ꝑ ſe ſm̄ viā inqſitionis. ¶ Et ſilr ↄ̄dictorie diuidūt veꝝ a falſo in oibus materijs: ſꝫ ↄ̄rie diuidunt veꝝ a falſo in necīa ⁊ impoſſibili ſunt ambe falſe ſimul in ↄtingēti: ⁊ neqꝫ eſt poſſe vt ſint vere ambe: ſꝫ cū vna vā eſt falſa eſt alia. ¶ Et ſubcõtrarie diuidūt veꝝ a falſo ēt i necīa ⁊ impoſſi. ⁊ ſil' vere in ↄtingēti: ⁊ cū vna eſt falſa reliq̃ eſt vera de necītate. ⁊ exēplum falſitatis ambaꝝ ↄ̄riaꝝ in mā cõtingēti eſt ſmo nr̄. ois hõ eſt alb⁹: nullus hõ eſt alb⁹. ⁊ exēplum veritatis ſubↄ̄riaꝝ eſt ſermo nr̄. qdā hõ ē albus: qdā hõ nõ eſt albus. ¶ Sꝫ indefinite iā poſſe eſt ꝙ ſint ambe vere ſil' in mā ↄtingēti: ⁊ iā poſſe ē vt ſit iudiciū eaꝝ iudiciuꝫ ↄ̄riaꝝ: ⁊ cū in illo eſt: qꝛ a. ⁊ e. qd̄ ſtat loco eaꝝ in alijs linguis ſignificāt ſuꝑ hoc qd̄ ſignificāt clauſure vlēs: ⁊ qñqꝫ ſignificāt ſuper eo qd̄ ſignificāt clauſure ꝑticulares. cuꝫ ḡ ſignificant ſuꝑ h̄ qd̄ ſignificāt clauſure eſt potētia ⁊ vis ei⁹: ſicut vis ↄ̄riarum: ⁊ cū ſignificāt ſuꝑ h̄ qd̄ ſignificāt clauſure ꝑticulares eſt vis ſicut vis ſubↄ̄riarum: ⁊ illud eſt qꝛ iā eſt poſſibile vt ſint vere ambe ſimul: hõ eſt albus: hõ nõ eſt alb⁹. cū ſignificāt a. ⁊ e. qd̄ ſignificat clauſura vlis: ⁊ poſſe eſt qdē vt reperiātur modi harū oppoſitaꝝ in diſpõne q̃ diſponātur ex diuiſione ſua veri ⁊ falſi ſꝫ: ⁊ vt ſint vere quedā ipſaꝝ ſimul: ⁊ ſint falſe q̃dā eaꝝ ſimul: cum obſeruat̄ in eis vt accipiat̄ affirmationi vni ipſaꝝ negatio vna: ⁊ negatõi vni affirmatio vna: cum reliqs ↄditionibus q̃ dixi: nõ cum accipiat̄ affirmationi vni plus q̃ vna negatio: ita vt accipiat̄ affirmatiue vlī negatiua vlis ⁊ negatiua ꝑticularis. Sicͭ ſi accipiamus oppoſitū ſermoniꝫ nr̄i: ois homo eſt albus. nullus homo eſt alb⁹. ⁊ non ois homo ē alb⁹. aut accipiat̄ negatiua vlis affirmatiue ꝑticularis: ⁊ affirmatiua vlis. ita vt accipiam⁹ opp⁹ ſmõis nr̄i. nllo hõ eſt alb⁹ qdā hõ eſt alb⁹: ois hõ eſt alb⁹: ⁊ eſt qdē illud ita: qꝛ negatiua vna ꝗppe eſt negatiua affirmationis vnius: ⁊ ſimil'r affirmatiua eſt affirmatio vni⁹ negationis. ¶ Et ſignificatio ſuꝑ illo eſt ꝙ negatiua qdē negat itentionē predicati eiuſdē quā affirmauit affirmatiua a re ſubiecta eiuſdē cui affirmauit affirmatiua eq̃liter: ſiue ſit illud ſubm̄ ex itentiõibus vlibus: aut ex itentionibus ſingularibus cui iungit̄ clauſura vlis aut ꝑticularis: qm̄ ſi eſt predicatū in negatione ⁊ ſubm̄ in ea: ꝑter ſubm̄ in negatione eſt illi affirmationi negatio alia: atqꝫ illi negationi affirmatio alia: ⁊ affirmatio ⁊ negatio erit cum erit id qd̄ ſignificat eā dictio ꝑdicati ⁊ ſubiecti in ambobus vnius intentionis eq̃liter: ſicut ſubm̄ itentiõis vlis aut ꝑticularis cõiungatur cum itentione vlī clauſura vlis: aut nõ coniungat̄ cum ea. U. g. ois homo eſt albus: non ois homo eſt albus. hõ eſt albus: homo nõ eſt albus: cum ponimus ꝙ homo ⁊ albus ſignificēt ſuꝑ vnā intentionē non eſt affirmatio neqꝫ negatio. Uerbi. g. ſi fuit ponēs nomē vnum hoi ⁊ equo: ꝙ ſit. U. g. tunica:

Q̃ ſi clauſura additur ꝑdicato enūciatio ē ſuꝑflua aut falſa.

e dicat tunica eſt alba: tunica nõ ẽ alba: nõ erit h̃ affirmatio vna: neqʒ h̃ negatio vna. ¶ Et illud eſt q2 ſmo nr̃. tũc eſt tunica alba: ſignificat ſup duas affirmationes: qm̃ ſignificat ſup hoc qḋ ſignificat: homo eſt albus: ⁊ equus eſt albꝰ: que ſunt due enũciationes ⁊ nõ vna: ⁊ ſilr̃ ſermo nr̃. tũica nõ ẽ alba: ſignificat ſup duas negatiões q̃ ſunt ſermo nr̃. equus nõ eſt albꝰ: ⁊ hõ nõ eſt albꝰ: ⁊ illud qdẽ eſt ita: ꝓpterea q2 fuit dictio equiuoca q̃ eſt ſermo nr̃ tunica: ⁊ ꝑ h̃ enunciatio cuiꝰ ſubim aut ꝑdicatũ aut ambo ſilr̃ eſt nomẽ equiuocum nõ eſt vna: ſed enũciatiões ſunt multe: q̃rum nũerus eſt numerus itentionũ quas ſignificat nomẽ equiuocũ: ⁊ cũ hoc ſit ita: ergo oppoſitaꝝ que erũt ex hiſ enũciationibus nominũ equiuocoꝝ. ſ. ꝯdictoriarũ ⁊ ſingulariũ nõ opʒ vt ſit vna duaꝝ vera ⁊ altera falſa: ⁊ dicet in eo ꝙ veniet poſt qm̃ erũt enũciationes: q̃rum ſubiectum ⁊ predicatũ eſt pluriũ itentionũ enũciatio vna: ⁊ qm̃ non erũt h̃. g̃ opʒ ꝙ tres diſpõnes cõditionẽtur in oppoſitis: ⁊ tũc iueniũtẽ: ſic diſpoſitiꝰ: vna q̃ꝝ ẽ ꝙ ſit ꝑdicatũ ⁊ ſubm in ambabus vnũ ex oibꝰ ꝑtibus nõ ꝙ ſit acceptuʒ in vna q̃libet eaꝝ: ⁊ alia ꝑter illam ꝑteʒ. ¶ Et ſcdm̃ ẽ: vt ſit affirmatio in ambabꝰ vna ⁊ negatio vna. ¶ Et tertia eſt vt ponaẽ oppoſitũ affirmationi vni negatio vna. g̃ iam diſſum eſt ex hoc qm̃ erũt oppoſite: ⁊ quot ſunt modi oppoſitaꝝ: ⁊ q̃lis eſt eaꝝ diſpoſitio in oppoſitione. Cap. VI.

Numerꝰ enũciationũ equiuocaꝝ eſt ſm̃ nũm̃ itentionũ q̃s ſignificat nomen equiuocum.

IN his ergo ⁊ que ſunt ⁊ q̃ facta ſunt neceſſe eſt affirmationẽ vel negationẽ verã vel falſam eẽ. Et in vlibꝰ qdẽ vt vlr̃ ſꝑ hanc qdẽ verã illaʒ ỽo falſam eſſe. ⁊ in his q̃ ſunt ſingularia: queadmodũ dcm̃ eſt: in his ỽo que in vlibus nõ vlr̃ dñr nõ eſt nec̃e: dcm̃ eſt autẽ ⁊ de his. in ſingularibus ỽo ⁊ futuris non ſilr̃. naʒ ſi oĩs affirmatio vel negatio ỽa vel falſa eſt: ⁊ oẽ nec̃e eſt vel eſſe vel nõ eſſe: ſi h̃ qdem dicat futurũ aliqd. ille ỽo nõ dicat h̃ idem. Manifeſtũ eſt qm̃ nec̃e eſt verũ dicere alteruʒ ipſorum: ſi oĩs affirmatio vera vel falſa eſt: vtraqʒ eni nõ erunt ſimul in talibus. Nam ſi verũ eſt dicere qm̃ eſt albuʒ: vel nõ albũ: nec̃e eſt albũ eſſe: vl̃ nõ eſſe: ⁊ ſi eẽ albũ vel nõ eſſe albũ verũ eſt vel affirmare vel negare: ⁊ ſi nõ eſt mẽtiẽ: ⁊ ſi mẽtiẽ nõ eſt. quare neceſſe ẽ aut affirmationẽ aut negationẽ verã eẽ vel falſam. Nihil ergo neqʒ eſt neqʒ ſit neqʒ caſu ne vtrũlibet: neqʒ erit nec nõ erit: ſed ex neceſſitate oĩa: ⁊ nõ vtrũlibʒ: aut eni qui dicit verus eſt: aut q negat: ſimilr̃ enim vel fieret vel nõ fieret. Utrũlibet enim nihil magis ſic vel nõ ſic ſe habet aut habebit. Amplius ſi eſt albũ nunc verũ erat dicere ꝑmo qm̃ erit albũ: quare ſemꝑ fuit veruʒ dicere qḋlibet eoꝝ que facta ſunt qm̃ erit: ꝙ ſi autẽ verum fuit dicere qm̃ eſt: vel erit: nõ põt h̃ non eẽ: vel nõ futuruʒ eẽ.

Qḋ aũt non põt nõ fieri: impoſſibile eſt nõ fieri: ⁊ qḋ impoſſibile eſt nõ fieri neceſſe eſt fieri: oĩa ergo que futura ſunt nec̃e ẽ fieri. Nihil igiẽ vtrũlibet neqʒ caſu erit. nam ſi caſu: non ex neceſſitate. At ỽo nec qm̃ verum ẽ neutruʒ ꝯtingit dicere: vt qm̃ neqʒ erit neqʒ nõ erit: ꝑmum enim cũ ſit affirmatio falſa erit negatio nõ vera: ⁊ cum h̃ ſit falſa cõtingit affirmationẽ eſſe non verã. Et ad hec ſi verum eſt dicere qm̃ albũ ẽ ⁊ magnũ: oʒ eẽ vtrũqʒ. ſi ỽo erit cras oʒ eẽ cras. ſi autem neqʒ erit neqʒ nõ erit cras: nõ erit vtrũlibʒ: vt eſt nauale belluʒ: oporteret eniʒ neqʒ fieri nauale bellũ cras: neqʒ non fieri nauale bellum. Que ergo contingũt incõueniẽtia h̃ ſunt ⁊ alia huiꝰ: ſi oĩs affirmationis ⁊ negationis: vel in vniuerſalibus dictis vt vniuerſaliter: vl̃ in his que ſunt ſingularia neceſſe ẽ oppoſitarum hãc qdem veram eẽ: illã ỽo falſaʒ: nihil aũt vtrũlibet eẽ in his que fiũt: ſed oĩa eẽ vel fieri ex neceſſitate: q̃re non oportebit neqʒ cõſiliari: neqʒ negociari: quoniaʒ ſi h̃ facimus erit hoc. ſi ỽo nõ hoc: nõ erit hoc. Nihil enim prohibet in milleſimũ annũ hunc qdeʒ dicere h̃ futuruʒ eẽ: illũ ỽo nõ dicere: quare ⁊ neceſſitate erit qḋlibʒ eoꝝ: qḋ verum erat dicere tũc. At vero nec h̃ differt ſi aliquis dixerit cõtradictionẽ vel nõ dixerit. Manifeſtuʒ ẽ eniʒ qm̃ ſic ſe habẽt res: vl̃ ſi nõ h̃ quidẽ affirmauerit: ille ỽo negauerit: nõ enim ꝓpter negatum eẽ vel affirmare eẽ erit vel nõ erit: nec in milleſimũ annuʒ magiſq̃ʒ in quãtolibʒ tẽpore: quare ſi in oĩ tẽpore ſic ſe habebat vt vnũ dicaẽ vere nec̃e erat h̃ fieri: ⁊ vnũqḋqʒ eorũ q̃ fiunt ſic ſe hẽbat: ſemꝑ: vt ex nec̃itate fieret. qm̃ eniʒ vere dicit qs qm̃ erit nõ põt non fieri: ⁊ qḋ factum eſt veꝝ erat dicere ſemꝑ qm̃ erit: qḋ ſi h̃ nõ ſũt poſſibilia: videmur. n. eẽ principiũ futuroꝝ ⁊ ab eo qḋ conſiliamur atq̃ʒ agimus aliqd. Et qm̃ eſt oĩno in his que nõ ſemꝑ agũt eẽ poſſe vel non eẽ: ſilr̃ in qbus vtrũqʒ ꝯtingit eẽ ⁊ nõ eẽ: q̃re ⁊ fieri ⁊ nõ fieri: ⁊ multa nobis manifeſta ſunt ſic ſe hñtia: vt qm̃ hãc veſtem poſſe eſt incidi ⁊ non incideẽ: ſʒ pꝛiꝰ exteriẽ. Silr̃ aũt ⁊ nõ incidi poſſe ẽ: nõ eniʒ eẽt eã pꝛiꝰ exteri: niſi poſſe eẽt nõ incidi. Quare ⁊ in alijs futuris gñationibus quecũqʒ ſm̃ potẽtiaʒ huiꝰ dñr: manifeſtũ eſt igiẽ qm̃ nõ oĩa ex nec̃itate vel ſunt: vel fiũt: ſʒ alia qdem vtrũlibet: ⁊ non magis: affirmatio q̃ʒ negatio erit ỽa vel falſa: alia ỽo magis qdẽ ⁊ in

pluribus babēt alteruȝ: ſȝ cōtingit fieri alte-
rum: alteꝝ ꝟo minime. Igitur eē qđ eſt qñ
eſt: ⁊ nō eē qđ nō eſt qñ non eſt neċe eſt: ſȝ
nō qđ eſt neċe eſt eē: nec qđ nō eſt neċe ē nō
eē. nō eniȝ idē eſt: ⁊ ſimplr̄ eē neceſſario qñ
eſt: ⁊ ſimplr̄ eſſe ex neċitate. Similr̄ autem
⁊ eo qđ non ē: ⁊ in cōtradictione eadem rō
eſt. eē quidem vel non eē omne neċe ē: ⁊ fu
turum eē vel nō eſſe: non tñ diuidētē dicere
eſt alterū neċario. Dico autē neċe ē eē futu-
rum bellū nauale cras: vel non futurum eē:
ſȝ non futurum eē cras belluȝ nauale: neqȝ
neċe ē non futurum eē: futurum autē eē vel
non eē neceſſe eē. Quare quoniā orationes
ſimilr̄ vere ſunt: quēadmodū ⁊ res manife
ſtum eſt: quoniam quecūqȝ ſic ſe babēt vt
vtrūlibet ſint ⁊ contraria ipſoruȝ ſuſcipere
que neċe eſt ſimilr̄ ſe bēre ⁊ ꝯdictiones qđ
contingit in bis q̄ non ſemp ſunt: ⁊ nō ſemp
non ſunt: borum .n. neċe eſt alteram parteȝ
cōtradictionis veram eē vel falſam: non tñ
b vel illud: ſȝ vtrūlibet: ⁊ magis quidē alte-
ram verā: non tñ iam verā vel falſaȝ. Qua-
re manifeſtuȝ ē: qm̄ non ē neċe ōis affirma-
tionis ⁊ negatiōis oppoſitarū: bāc qdeȝ ve-
ram: illaȝ ꝟo falſam eē. Neqȝ enim quēad
modū in bis q̄ ſunt ſic ſe babēt etiam in bis
que nō ſunt poſſibilibus: tñ eſſe vel non eē:
ſed quēadmodum dictū eſt. Cap. VI.

ET dicemus ꝙ barū oppoſitaꝝ
que diuidūt veruȝ
⁊ falſuȝ ſemp in oīb' materijs ſunt ſingu-
lares ⁊ cōtradictorie in reb' qdem iuētis
in tpe p̄nti ⁊ iuētis in p̄terito: oȝ ḡ de ne-
ceſſitate ꝙ ſit diuiſio ipſaꝝ iter veꝝ ⁊ falſuȝ: ita vt ſit
vna duaꝝ i ſeipſa vera ⁊ altera falſa: ſiue eq̄liter ſcia-
mus verā a falſa ſiue nō ſciam': ⁊ illud eſt: q2 eē peꝝ
iuentuȝ nūc: aut nō iuentū: manifeſtū eſt ꝑ ſe ꝙ vnus
boꝝ ſermonū de neċitate eſt verus ⁊ alter eſt falſus:
ſiue cōplete ſciamus veritatē ⁊ falſitatē: aut nō cū ſit
cōplete iuentiōis i ſeipſo. Et ſilr̄ ē res in rebus p̄teri-
tis ⁊ in rebus neceſſarijs: i qb' nō cōditionat̄ in iuen
tione eaꝝ tēpus: ſed rerū qdē iuētaruȝ i tēpore futu-
ro que ſunt res poſſ̄s nō eſt diuiſio i veꝝ ⁊ falſuȝ ſm
cōplemētū i ſeipſis: ⁊ illud eſt ꝙ res i buiꝰ oppoſitis
in bac mā nō euadūt a diſiōe qdē vt ſint diuiſe i vita
tē ⁊ falſitatē: illud ē ꝯplemētū aut p̄ter ꝯplemētū: ⁊ ſi
ſint nō diuiſe i veꝝ ⁊ falſuȝ: aut ſunt qdē ambe ꝯpoſi
te ve ſil' aut falſe ſil': aut iuenit̄ i ambab' vtrūqȝ ſimł.
Si ḡ ōis affirmatio ⁊ negatio diuidit veꝝ a falſo ſm
ꝯplemētū in ſe oȝ i oī re ꝙ iuēta aut nō iuēta: oȝ ḡ ſȝ
b qđ dic̄ bō de re aliq̄ ď reb' futuris ꝙ erit ⁊ dic̄ ali' ꝙ
ñ erit: ꝙ ſit vn' duoꝝ ſermonū ver' ⁊ alter falſus: ⁊ il
lud eſt: q2 nō eſt poſſ̄e vt iueniātur due res ſimł. ſ. eē ⁊
nō eē: ⁊ eſt qdē nā iuenti entis ſequēs ſermonē veꝝ: ⁊
ſmo verus ſequēs ipm: qm̄ ſi dic̄. bō de re q̄dā ꝙ eſt
alba: ⁊ ē vidicus: oȝ ꝙ ex̄ aiaȝ res ſit alba: ⁊ ſi ē falſus

opȝ ꝙ ſit nō alba. ⁊ ſi eſt ſmo nr̄. ꝙ ipſa nō eſt alba ⁊
eſt verus: oȝ ꝙ ſit ex̄ aiaȝ nō alba: ⁊ ſilr̄ eſt cōuerſum
bui'. ⁊ ē q2 ſi res ē ex̄ animā alba oȝ ꝙ ſit ſmo verus
de eo ꝙ ē alba: ⁊ falſus ꝙ nō alba: ⁊ ſi eſt res ex̄ aiam
nō alba: ſmo verus i ipſa eſt ꝙ nō eſt alba: ⁊ falſus ꝙ
eſt alba. ḡ ſi affirmatio ⁊ negatio ſepant veꝝ a falſo i
rebus futuris dicēdo: ꝙ vna eaꝝ ſit ꝑfecte iuentiōis
in ſe. ergo ⁊ res future neceſſarie ſunt in iuentōe eaꝝ.
¶ Et nō erit b aliqd iuentuȝ ꝑ accñs ⁊ p̄ter eām cō-
pletā: ⁊ nō ineniet̄ aliqd de quo dicat̄ vt ſit poſſ̄e ꝙ ſit
⁊ ꝙ nō ſit. ſi erit eſſentia res ⁊ nō eētia: neceſſario ⁊
illud eſt neceſſariuȝ ex ſermone veri ⁊ falſi i vna op-
poſitarū completuȝ in ſe: ⁊ illud q2 nō trāſit vt exeat
ex ipſis ad iuentionē illud qđ nō eſt verū ex affirma-
tione ſit aut negatione: q2 ſi trāſit illud nō eſt veꝝ in
vna oppoſitaruȝ ꝑfecte iuentiōis i ſe erit poſſ̄is eſſen
tia rei ⁊ nō eſſentia eius ſm exemplū vnuȝ: ꝙ quēad
modum cum eſt poſſ̄is eſſentia rei aut nō eētia eius
ſuper exēplum vnū nō erit verū ⁊ falſum: i oppoſitis
dictis de eis perfecte iuentionis in ſe: ⁊ nō erit res in
affirmatione magis q̄ȝ in negatiōe: neqȝ in negatio-
ne magis q̄ȝ ipſa ſit in affirmatione: ⁊ nō ſit ſic ꝓpter
affirmātem illa: neqȝ ꝓpter negātem. Et opus eſt ſm
b ſi ſit aliqd ex reb' albū in aliquo tēpore: ꝙ ſit ſmo
in eo p̄us q̄ȝ fiet albū ſermo verus ⁊ neceſſarius: ⁊ ſilr̄
erit ſmo i oī re futura anteq̄ȝ ſit ꝙ erit ſermo verus
quēadmodū eſt in ea in inſtāti ſue eſſentie: donec ſit
veritas ſermonis ꝙ ipſum eſt iuentū iuento p̄ñti: ſic
erit veritas ſermonis ꝙ ipm erit in futuro. ḡ nō cuȝ
ſit illō ita nō eſt poſſ̄e vt in re poſſ̄i ꝙ eſt nō iuētū nūc:
⁊ dī in ea ꝙ iuenietr̄ ⁊ nō iueniatur: ⁊ illud qđ eſt non
poſſ̄e qđ iueniatur: ipoſſ̄e eſt ꝙ iueniatur: ⁊ illud qđ eſt
ipoſſ̄e eſt ꝙ iueniat̄: opȝ ꝙ iueniat̄: ⁊ qđ opȝ eſt neceſ-
ſarium in eētia. ōia ḡ ſunt neceſſarie iuentiōis: cuȝ ḡ
ſit ita nō eſt b aliqd qđ renouet̄ per accñs: neqȝ aliqd
paratū vt ſit ⁊ nō ſit: ⁊ illud eſt ꝙ illud qđ renouat̄ ꝑ
accñs eſt ſm bāc diſpōneȝ. ſ. q2 eē eius nō eſt oportu-
num neċium: quēadmodū id cuius eſſe: aut eſt nō eē
oportunū de neċitate: ⁊ nō renouat̄ ꝑ accñs: ⁊ etiā nō
trāſit vt dicamus ꝙ affirmatio ⁊ negatio aggregent̄
in rebus futuris donec ſint vere ſimł: ⁊ nō auferunt̄
ab eis donec ſint ambe falſe ſimul. V.g. vt ſit ſermo
nr̄ in aliquo qđ eſt poſſ̄e: vt ſit ſmo noſter. ⁊ impoſſ̄e ꝙ
nō ſit veri ſimul aut falſi ſimł: qm̄ ſi eēnt falſi ſimul
ſeq̄ret̄ ex b ꝙ nō ſint ꝯdictorie diuidētes veꝝ a falſo
i oībus reb': ⁊ b eſt cui' ꝯtriuȝ iā oñſuȝ ē: ⁊ ſilr̄ ſeqtur:
ſi ſint ambo ſil' veri ⁊ nō: q2 ſeq̄t̄: ſi fuerint ambo veri
ſil': vt ſit aliqd iuentuȝ ⁊ p̄uatū ſil': qđ eſt ipoſſ̄e: cū b ꝙ
auferi ēt vera poſſ̄i: ⁊ ſi eēnt ambo falſi ſil' ſeq̄t̄ aliqd
vt ſit nō iuentū: neqȝ p̄uatū: ⁊ b eſt qđ ſeq̄t̄ ex ipoſſ̄i ſi
poſuerimus oppoſitas que diuidūt verū a falſo in oī-
bus materijs diuidētes ea ſm cōplemētū in reb' fu-
turis: aut nō diuidētes: ſȝ ſint ve ſimul aut falſe ſimł.
⁊ eſt manifeſtū ꝙ ſequunt̄ repugnātie multe ad ſub-
lationē vere poſſ̄e: ⁊ poſitionem noſtrā ꝙ res future
oēs ſunt neċie. Quaꝝ prima eſt ꝙ deſtruit̄ cogitatio
ad auferēduȝ aliqd nō eadat: aut donatus ad bonuȝ
vēturum ineſſe illius qđ appet boī ꝙ ſi faciat illud
qđ opȝ: ⁊ ſi nō faciat qđ opȝ nō erit qđ oȝ: ⁊ eſt res fal-
ſa ⁊ credulitas corrupta dōec ꝯſequat̄ b ex repugnā-
tia: ꝙ ſi videt bomo aliqs in aliquo renouabili: ⁊ iu-
dicat ꝙ illud renouabitur in decē milibus annoruȝ.
V.g. ⁊ icipiat in numeratione cāruȝ affirmatiōis re-
nouationis illius ⁊ eē eius in bac diſtātia lōga: ſi vi-
uat in ea bomo ⁊ videat alius i bac diſtātia impoſſi-

bilitatẽ renouationis eius:ꝛ ſpeculeť in toto iſto tꝑe in numeris cãꝝ que ꝓhibẽt renouationem eius erit actio vniuſcuiuſqʒ ipſoꝝ inutilis ꝛ vana:ꝛ cogitatio ea dẽs ſine itentione:ꝛ illud eſt veꝝ ipoꝝ duoꝝ in ſc:oʒ de neceſſitate vt iuentũ eq̃liter cogitet vnus ipoꝝ in diſturbatione illi⁹:ꝛ alius in eſſentia ipſius. aut nõ cogitet aliqs ipſoꝝ in illo:qm̃ opʒ ſm̃ h̃ ꝙ nõ ſit voluntas cã reuolutõis alicuius rei:ſʒ oĩa currãt curſu coꝝ ꝑ nãʒ:ꝛ ſʒ ꝙ ẽ eis ex vna duoꝝ ꝯdictoriaꝝ ꝛ nõ ſi nõ videt: videt in iuẽtione rei ex illo:aut ꝓhibeat in inuentione ipſius:ꝛ erit iudiciũ illius q vidit in decem milib⁹ annoꝝ iudicium illius q videt in ea tꝑe quo qõcũqʒ ſit tpe. Sʒ erit iudiciũ eius iudiciũ illi⁹ q nõ videt in ea penitus:ꝛ h̃ oĩa ſunt in fine repugnãtia ꝛ diuerſa ab eo in quo creati ſumus: ꝛ illud eſt qõ nos videmus ꝙ h̃ ſunt res renouationis:q̃rum ꝓncipiuʒ eſt cogitatio ꝛ acceptio ꝯſiderij ad ipſa. itaqʒ appet ẽt in rebus que fiũt ꝙ in eis ſunt res q̃ ſm̃ ſuã nãʒ ſunt apte: vt ſit ex eis aliqd:ꝛ ſuum oppoſitũ eq̃liter.ſ.ꝙ ẽ poſſe vt ꝙ ſint ex eis res aut nõ ſit ſm̃ eq̃litatẽ:ꝛ h̃ ex ꝑte agẽtis ꝛ recipiẽtis ſimul. ¶ Et exẽplum illi⁹ eſt: q: poſſe eſt vt veſtis dilanietur: ſed anteq̃ ꝑueniat ei iueteratio:ꝛ iã poſſe eſt in ea ꝙ nõ dilanieť: ſed iueteret:ꝛ illud eſt qõ poſſe eſt baꝝ duaꝝ itentionũ in veſte ſm̃ eq̃litatẽ ex ꝑte agẽtis ꝛ recipiẽtis:ꝛ ſilr currit res in oĩbus reb⁹ gnãtis in hac mã in qbus eſt h̃ ſpẽs poſſibilitatis:ꝛ potẽtie. ¶ Et cũ ſit h̃ ita manifeſtũ eſt h̃ ꝙ nõ ſunt oẽs res neceie: ſed appet ꝙ res ſunt duobuʒ modis: aut neceie: aut poſſes:ꝛ poſſes ſunt trib⁹ modis. aut poſſes ſm̃ eq̃litatez in qbus nõ eſt iuentio rei dignior ꝑuatione eius:neqʒ ꝑuatio eſt dignior iuentiõe ipſius: aut ſunt ꝑſes ſm̃ ꝑ͡lumuʒ:ꝛ ſunt in qb⁹ eſt vnuʒ oppoſitoꝝ digni⁹ vt ſit q̃ ſm̃ iuentionẽ:ꝛ erit renouatio ſcdm̃ ſm̃ minus:ꝛ huius gnĩs iueniuntur due ſpẽs ſimul ex poſſi.ſ.q̃ eſt ſm̃ plus:ꝛ q̃ eſt ſm̃ min⁹:ꝛ neceſſariorũ que ſunt neceie abſolute:ꝛ ſunt ille res iuente ſemꝑ aut ꝑuate ſemꝑ ꝛ neceie nõ abſolute:ꝛ ſunt reʒ iuente neceio in tꝑe quo eſt eaꝝ eẽntia: aut res quaruʒ ꝑuatio ẽ neceia in tꝑe in quo ſunt ꝑuate:ꝛ iſte ſũt duorum modoꝝ: aut res q̃ꝝ ꝑdicata ſunt neceie inentõis ipſius ſubiectis: dũ durãt ſubiecta eo iuenta. V.g. iuentio rõnis hoi cuidã cũ nõ iuenitur ille hõ: aut res ꝑuate dũ durãt ſubiecta eaꝝ nõ iuẽta:ꝛ reʒ qdẽ iuẽte dũ durãt ipſe iuẽte. V.g. iuentio hoĩs dũ durat iuent⁹:ꝛ ſint he diuiſiões de iuenti:ꝛ oʒ vt ſit par in negatione ꝛ affirmatione: ad veꝝ ꝛ falſum ꝯiunctus ei qõ eſt iuentuʒ extra aiam. Manifeſtũ eſt ergo ꝙ ꝓpõnes de futuro que ſeꝑant veꝝ a falſo: in oĩbus materijs ipſe qdẽ diuidũt veꝝ a falſo i modis reꝝ neceiaꝝ ſm̃ ꝯplemẽtũ i ſe.ſ.ſuꝑ h̃ ꝙ verus illoꝝ duoruʒ et falſus cõpleť in ſe ex aiam:ꝛ ſi nõ cõpleať nobis ſcia ipſoꝝ:ꝛ ignorem⁹ quõ ſit res in eo:ſed in mã qdem ꝯtingẽti in reb⁹ futuris:ꝛ ipſe diuidũt veꝝ a falſo:ꝛ illud eſt q: opʒ vt iueniať vna duaꝝ ꝯdictoriaꝝ in eo futuꝝ: ſed non determinate in ſe. Verũ ſm̃ ꝙ ſunt in nã ipſaꝝ ex ꝑuatione determinatiõis ſic ſũt ipſe apud nos:ꝛ ꝓp h̃ nõ eſt poſſe vt determineť in h̃ gñe ſcia: cum ipſa ſit res ignota: vñ poſſe qõ ẽ ſʒ ꝑſis ꝛ nõ ad vtrũlibʒ vna qdẽ oppoſitaꝝ dignior ẽ ꝙ ſit vña q̃ ſcda: cũ ſit eẽntia eius dignior q̃ nõ eẽntia:ꝛ i h̃ gñe poſſe ẽ vt cõpleať ſcia i renouatiõe renouãdi: aut ipſi⁹ renouationẽ.ſ. in renouatiõe de cui⁹ ꝓprietate eſt vt renoueť ſʒ ꝑſis. Cõprehẽdit ḡ oĩa oppoſita: de q̃ꝝ duoꝝ ꝓꝑetate ẽ vt diuidant veꝝ a falſo i reb⁹ futuris in mã ꝯtingẽti: nõ ſʒ cõplementum: ſed in ꝯtingẽti qdem illo qõ eſt ſm̃ eq̃litatẽ nõ eſt vnũ oppoſitoꝝ digni⁹ vt ſit veꝝ q̃ aliud: ſed in eo ꝙ ẽ poſſe ſm̃ ꝑſis vnũ qdeʒ oppoſitoꝝ digni⁹ eſt vt ſit veꝝ q̃ aliud:ꝛ i ꝯtingẽti qdẽ ſm̃ min⁹ vt ſit falſum vnũ oppoſitoꝝ digni⁹ eſt q̃ ſcdm̃. ¶ Iã ḡ manifeſtũ ẽ ex h̃ quõ diuidũt oppoſita veꝝ ꝛ falſuʒ in oĩb⁹ rebus:ꝛ illud i eis de q̃ꝝ ꝓprietate eſt vt diuidãt verum a falſo ſp:ꝛ ipſa ſunt ꝯdictoria ſingula.

Quare de cõtigẽti ad vtrũ libet non ħabetur ſcia.

¶ Incipit liber ſecundus Perihermenias Ariſtotelis. Cap. I.

Quoniaʒ aũt eſt affirmatio de aliquo ſignificãs aliqd: h̃ aũt eſt vel nomẽ vel inominabile. vnũ aũt oʒ eẽ ꝛ de vno id qõ eſt in affirmatiõe. nomẽ autẽ dcm̃ eſt ꝛ inomiabile prius. nõ hõ.n. qdẽ nomẽ nõ dico: ſʒ nomen infinitum: vnũ eni ſignificat quodãmõ ꝛ nomen ifinitũ: quẽadmodũ ꝛ nõ currit: non verbũ dico: ſʒ infinitũ verbũ. Erit igiť oĩs affirmatio vel negatio ex noĩe ꝛ verbo: vel ex ifinito noĩe ꝛ ṽbo: ꝓter verbũ aũt nulla affirmatio vel negatio ẽ: eſt eniʒ vel erit vel fuit vel fit: vel q̃cũqʒ alia h⁹ ṽba ex his ſũt q̃ ſũt poſita. Cõſignificãt eni tpſ q̃re prima eſt affirmatio ꝛ negatio. Eſt hõ. Nõ eſt hõ. Deinde. Eſt nõ hõ: nõ eſt nõ hõ. Rurſus eſt oĩs hõ. nõ eſt oĩs hõ. eſt oĩs nõ hõ. nõ eſt oĩs nõ hõ. ꝛ in extrinſecis tꝑibus eadẽʒ rõ eſt. Qñ aũt eſt tertiũ adiacẽs ꝑ͡dicatur dupl'r dñr oppõnes. Dico aũt vt ẽ iuſtus hõ eſt tertiũ adiacere nomẽ. vel verbũ in affirmatiõe: q̃re ꝓp h̃ q̃tuor erũt ille: quaꝝ due qdẽ ad affirmationẽ ꝛ negationẽ ſeſe hñt ſm̃ ꝯñam vt priuatiões. due ṽo minime. Dico ãt qm̃ ẽ aut iuſto adiacebit: aut nõ iuſto: q̃re ꝛ negatio. q̃tuor igiť erũt. itelligim⁹ ṽo qõ dr̃ ex his q̃ ſubſcripta ſũt. ẽ iuſtus hõ: hui⁹ negatio ẽ nõ eſt iuſtus hõ: eſt nõ iuſtus hõ. h⁹ negatio ẽ. nõ ẽ nõ iuſt⁹ hõ. eſt.n. h̃ loco ꝛ nõ eſt iuſto ꝛ nõ iuſto adiacebit. Hec igiť quẽadmodũ in reſolutorijs dcm̃ eſt ſic ſunt diſpoſita. Silr autẽ ſe hẽbit ꝛ ſi vlis noĩs ſit affirmatio: vt oĩs eſt hõ iuſtus. negatio hui⁹. nõ oĩs eſt hõ iuſtus: oĩs hõ eſt nõ iuſtus. nõ oĩs eſt hõ nõ iuſtus: ſed nõ ſilr angulares cõtingit veras eẽ: ꝯtingit aũt aliqñ. he due igř oppoſite ſũt inuicẽ. Alie aũt hñt ad id qõ eſt nõ hõ quaſi ad ſubm̃ aliqd additum: vt eſt nõ iuſtus nõ homo: nõ eſt iuſtus nõ homo: eſt nõ iuſtus nõ hõ: nõ eſt iuſtus nõ homo: eſt nõ iuſtus nõ hõ: nõ eſt iuſtus nõ hõ. Plures aũt his nõ erũt oppõnes: he aũt ꝛ ſine illis ipſe ſm̃ ſe erũt: vt vtẽtes eo noĩe qõ eſt nõ homo: in

his vero in qbus eſt nõ ꝯuenit: vt in eo qḋ
eſt currere vel ambulare in his idẽ faciũt ſic
poſita ac ſi ẽ adderet̃: vt ẽ currit ois hõ: non
currit ois hõ: currit ois non hõ: non currit
ois non hõ: non.n. dõm ẽ: non ois hõ: ſ; nõ
negatio ad id qḋ ẽ hõ addẽda eſt: ois.n. nõ
vlẽ ſignificat: ſed qm̃ vlr. Manifeſtuʒ ẽ aũt
ex eo qḋ ẽ currit hõ: non currit hõ: currit nõ
hõ: nõ currit nõ hõ: h enĩ ab illis differũt: eo
ꝙ vlr non ſunt. Quare ois vel nullus nihil
ſignificãt aliud niſi qm̃ vlr de noie: vel affir
mãt vel negãt: alia aũt eadeʒ oʒ apponi qm̃
ꝟo ꝯria ẽ negatio ei que ẽ. oẽ aial eſt iuſtũ.
illa que ſignificat: qm̃ nullũ aial eſt iuſtũ: he
qdẽ manifeſtũ eſt qm̃ nunq̃ erũt neqʒ vere
ſilr: neqʒ in eodẽ. His ꝟo oppoſite erunt ali-
qñ vt aliqḋ aial iuſtuʒ ẽ: ꝛ nõ oẽ aial iuſtuʒ
eſt: ſequunt̃ ꝟo he eã qdeʒ que ẽ. nullus hõ
eſt iuſtus: illa que ẽ. ois hõ ẽ non iuſtus: illã
nõ que ẽ: aliqs hõ iuſtus ẽ oppoſita: qm̃ nõ
ois ẽ hõ non iuſtus: neceſſe ẽ eniʒ aliquẽ eẽ.
Manifeſtuʒ eſt autem qm̃ in ſingularibus
qdẽ ſi ſit ẽ ver̃ iterrogatũ negare: qm̃ ꝛ affir
mare veruʒ ẽ: vt putas ne ſocra. ſapiẽs ẽ. nõ
ſocra. igit̃ nõ ſapiens: in vlibus ꝟo nõ vera
q̃ ſilr dr̃: vera aũt negatio ẽ: vt putas ne ois
hõ ſapiens ẽ: non ois igit̃ hõ nõ ſapiens ẽ: h
enĩ falſum: ſ; nõ igr̃ ois hõ ſapiens ẽ vera ẽ:
hec aũt oppoſita ẽ: illa ꝟo ꝯria. ſm̃ ꝟo infi
nita ꝯtra iacentes nomina vel verba: vt i eo
qḋ ẽ non hõ vel nõ iuſtus q̃ſi negatiões ſine
noie ꝛ ꝟbo eſſe videbunt̃: ſ; nõ ſunt: ſemꝑ
enĩ vel verã eſſe vel falſaʒ neccẽ eſt negatio-
nem. Qui vero dixit: non hõ nihil magis ꝺ
hoie: ſ; etiã minus qdẽ verus vl' falſus fuit:
ſi nõ aliqd addat̃: ſignificat aũt. ẽ ois nõ hõ
iuſtus. nulli illaꝝ ideʒ. nec huic negatio op-
poſita ea que ẽ: nõ ois non hõ iuſtus. illa ve
ro que ẽ ois hõ non iuſtus non hõ illi que ẽ
nullus ẽ iuſtus non hõ idẽ ſignificat. Trãſ-
poſita ꝟo noia ꝛ verba: idem ſignificãt: vt
eſt alb⁹ hõ: ꝛ ẽ hõ albus. naʒ ſi h non ẽ eiuſ-
dem mlte erũt negatiões: ſ; oñſum ẽ qꝛ vna
vnius ẽ: ei⁹ eniʒ que ẽ: eſt alb⁹ hõ: negatio ẽ:
non ẽ alb⁹ hõ: ei⁹ ꝟo que ẽ: ẽ hõ alb⁹. ſi non
eadeʒ ẽ ei que ẽ: eſt alb⁹ homo. erit negatio:
vel ea que ẽ. non ẽ alb⁹ non hõ. vel ea que ẽ:
nõ ẽ hõ alb⁹. ſ; altera qdeʒ ẽ negatio ei⁹ q̃ ẽ:
eſt non hõ alb⁹. Alia ꝟo ei⁹ que ẽ: eſt homo
albus: quare erũt due vni⁹: qm̃ igit̃ trãſpo-
ſito noie vel verbo eadem fit affirmatio ꝛ
negatio manifeſtum eſt. Cap. I.

ET poſtq̃ꝫ enũciationũ qdam ſũt
binarie: ꝛ ſunt ille quaꝝ
predicatũ eſt verbũ ꝛ quedam trinarie: ꝛ
ſunt ille quaꝝ predicatuʒ eſt nomẽ: ꝛ no-
minãtur qdem ille quaꝝ predicatum eſt
verbũ binarie: qꝛ ſũt cõpoſite ex ꝑdicato ꝛ ſubto tñ:
ꝛ nominãtur ille quaꝝ predicatũ eſt nomẽ trinarie:
qꝛ ſunt cõpoſite ex ſubto ꝛ ꝟbo ꝯiunctiuo ꝛ ꝑdicato:
ꝛ eſt nomẽ ꝛ verbũ ex qbus cõponũtur enũciatiões:
aut determinata aut nõ determinata. Manifeſtum
eſt g̃ ꝙ ois enũciatio binaria eſt cõpoſita aut ex noie
finito .i. terminato ꝛ verbo finito: ſicut ſmo nr̃. hõ in-
uenit̃. aut ex noie ĩfinito ꝛ ꝟbo ĩfinito: ſic eſt ſmo nr̃.
nõ hõ nõ iuenit̃. aut ex noie finito ꝛ ꝟbo ĩfinito: ſicut
ſmo nr̃. hõ nõ iuenit̃. aut ex noie ĩfinito ꝛ ꝟbo finito:
ſic ſermo nr̃. nõ hõ iuenit̃. Uex ꝟbũ ĩfinitũ nõ currit
ꝯſuetudo vt agat̃ in ſilib⁹ his enũciatõib⁹. ſ. binarys:
ꝛ illud eſt. ſ. qꝛ nõ diſcernit̃ in eis locus ꝑtis negatiue
ꝛ ꝑtis declinatiõis: cũ ſit locus ꝑtis negatiue in ipſis
idẽ locus ꝑtis declinatiõis: ꝛ ꝑꝑ h nõ iuenitur in lin-
guis in qbus agunt̃ declinate enũciatio binaria in q̃
ſit verbum ĩfinituʒ: ꝛ ꝑꝑ h cadũt ex modis iſtis enũ-
ciationũ quattuor. duo modi. modus i quo ẽ nomẽ ꝑ-
dicati ꝛ ſubti ĩfinitũ ꝛ remanẽt duo modi: erũt g̃ op-
poſitões q̃ ſũt in eis ꝛ ꝑpõnes q̃tuor: cũ g̃ multiplica
uerim⁹ h⁹ duas cõbinatões oppoſitionũ in ſex paria
oppoſitionũ ꝑcedẽtiuʒ erũt oppõnes in enũciatõib⁹
binarys duodeci ꝛ enũciatiões. 24. ꝛ qꝛ i vnaqueqʒ
enũciationũ binariaꝝ: aut ẽ ꝟbũ ſignans cũ tpe pñti
aut futuro aut ꝑterito: cũ g̃ mltiplicauerim⁹ h tria in
24. enũciationes: erũt enũciatões inẽte i iſto gñe ſe-
ptuaginta ꝛ due enũciatões: ꝛ erũt oppõnes. 36. Si g̃
multiplicauerim⁹ eas i tres mãs que ſũt ꝯtingẽtes ꝛ
necẽia ꝛ ipoſſis erũt ꝑpõnes aggregate ex eis ducẽte ꝛ
ſexdeci: ſ; enũciatões qdẽ trinarie ſũt duplũ enũcia-
tionũ binariaꝝ: ꝛ oppõnes eaꝝ ſũt dupluʒ oppõnum
ipſaꝝ: ꝛ illud ẽ qꝛ ꝓueniũt ex modis q̃tuor oppõnũ. ſ.
modis in quo erit nomẽ ſubti ꝛ nomẽ ꝑdicati finitũ:
ꝛ eſt q̃ ſcit̃ ꝑ ſimplicẽ: ſic ſmo nr̃. hõ iuenit̃ iuſtus: hõ
nõ iuenit̃ iuſt⁹: ꝛ modus i quo erũt ãbo noia ĩfinita:
ſic ſermo nr̃. nõ hõ iuenit̃ nõ iuſt⁹: nõ hõ nõ iuenit̃ nõ
iuſtus: ꝛ duo modi reliq. ſ. quoꝝ vn⁹ ẽ finit⁹ ꝛ ali⁹ ĩfini-
tus: ꝛ illḋ eſt vt ſit ſubm aũt ꝑdicatũ ꝛ eoꝝ oppoſiti ꝛ
enũciationes trinarie q̃ꝝ ſubm eſt nomẽ finitũ ꝛ ꝑdi
catũ eoꝝ: aut nomẽ finitũ aut ĩfinitũ cũ cõponunt̃ cũ
ipſaꝝ oppoſitis in figura hñte q̃tuor latera: ꝛ ponent̃
oppoſite ipſaꝝ ſuꝑ duo latera in latitudine tabule: ꝛ
nõ oppoſite ſuꝑ duo latera q̃ ſunt i lõgitudie tabule:
ita vt ſit affirmatiua ſimplex cuʒ negatiua declinata
ſuꝑ lat⁹ vnũ ꝛ negatiua ſimplex cũ affirmatiua decli-
nata ſuꝑ latus vnũ ẽt iuenit̃ diſpõ enũciationũ decli
nataꝝ cũ ſimplicib⁹ i ꝯſecutiõe: ſic diſpõ enũciationũ
ꝑuatiuaꝝ cũ ſimplicib⁹ in ꝯſecutione ꝛ nõ inuenitur
diſpoſitio ꝑuatiuaꝝ ex dclinatis: ſicut diſpõ declina-
taꝝ ex ſimplicib⁹: ꝛ ẽ i oib⁹ modis oppõnũ ſex. Et vo-
lo i enũciatõib⁹ ꝑuatiuis hic enũciatões: q̃ꝝ ꝑdica-
tũ ſignificet ꝑuationẽ cui⁹ ꝑceſſit deſcriptio. ſic ſermo
nr̃: hõ ẽ ignorãs: aut ſignificat ipſi⁹ duoꝝ ꝯrioꝝ ſmo
nr̃: hõ ẽ iuſt⁹. Cõſiderem⁹ g̃ de h ꝑmo in idefinitis. ꝛ
ponam⁹ eas in figure hñte q̃tuor latera ſic ꝯditiona-
uim⁹. ꝛ ponam⁹ ẽt ꝑuatiuas ſibi ſub declinatis: ſicut
ſi poſuimus declinatas cũ ſimplicib⁹: ꝛ illḋ vt adda-
mus figure hñti tria latera figuram aliam cõfigura-
tam figure in vno lateꝝ ipſius. U.g. qꝛ nos ponem⁹
figurã a.b.g.d. ꝛ ponam⁹ figurã eis cõtinuã g.d.e.z.ꝛ

ponamꝰ latꝰ a.b. affirmatiuã ſimplicē ꝛ oppoſitã eiꝰ: q̃ ſũt. hõ inueniť iuſtꝰ: hõ nõ inueniť iuſtꝰ. ꝛ ſup latꝰ g.d. negatiuã declinatã ꝛ eiꝰ oppꝰ: q̃ ſũt. hõ nõ inueniť non iuſtꝰ: hõ inueniť nõ iuſtꝰ: ꝛ ſup latꝰ e.z. negatiuã ꝑuatiuã ꝛ eiꝰ oppoſitã. q̃ ſũt. hõ nõ inueniť iuſtꝰ: hõ inueniť iniuſtus. cũ ĝ ꝯſideraťͥ he enũciatiões ſm hãc pōnē inueniunť ille q̃ ſũt ſup latera ipſiꝰ i latitudie linee nõ ꝯſequētes: q2 ſũt oppoſite. Iãq3 ſciuiſti i eo qđ ꝓceſſit diſpōnes ipſaꝝ i oppōne: ꝛ cũ ꝯſideraťͥ id qđ ē ſup latus ipſiꝰ i lõgitudie tabule inueniť negatiua dcliata ꝯſñs i ꝟitate affirmatiuã ſimplicē: ꝛ nõ ꝯuertiť res in eis. ꝛ illđ ē q2 cũ verꝰ ē ſmo nr̃. hõ inueniť iuſtꝰ. verꝝ ē dcm̃ nr̃z: hõ nõ inueniť nõ iuſtꝰ: vt ſit verꝝ dcm̃ nr̃z. hõ inueniť iuſtꝰ: q2 dcm̃ nr̃z. hõ nõ inueniť nõ iuſtꝰ. ē verꝝ đ hoie iuſto ꝛ de hoie nõ diſpoſito ꝑ iuſtitiã: nz ꝑ iniuſtitiã q ē puerulus: ꝛ de hoie nõ ciuili. ĝ negatiua decliata cõiorĩ eſt ꝟitatĩ q̃3 affirmatiua ſimplex: ꝓpterea q2 ipſa ē ꝟa de tribꝰ ꝛ affirmatiua ſimplex de vno: ſed cũ inueniť cõe nõ ſeqͥ vt inueniať ꝓpriũ: ſic ſeqť ex inuētiõe ꝓprij inuētio cõis. V.g. aial ꝛ hõ. hõ nãq3 cũ inueniť: inueniť aial: ſ3 nõ ſeqͥ vt cũ inueniť aial inueniať hõ: ꝛ negatiua qdē ſimplex cũ affirmatiua decliata inueniť in ꝟitate ꝑ cõuerſũ hꝰ. ſ. negatiua ſimplex ſeqť affirmatiuã declinatã ꝛ nõ ꝯuertiť: ꝛ illđ ē q2 negatiua ſimplex cõiorĩ eſt ꝟitatĩ q̃3 affirmatiua decliata: cũ3 ſit dcm̃ nr̃m hõ nõ inueniť iuſtꝰ verꝝ de crudeli ꝛ de hoie q nõ ē iuſtus nz iniuſtꝰ: q ē nõ ciuil' ꝛ de ꝑuulo: ſ3 dcm̃ nr̃z. hõ inueniť nõ iuſtꝰ. verꝝ ē de iniuſto tm̃: ꝓpterea q2 dcm̃ nr̃m nõ iuſtꝰ ſigñat ꝑuationē: ꝛ ꝑuatio ē ablatio alicꝰ rei ab eo de cuiꝰ ꝓprietate ē vt inueniať i eo i tpe illo: de cuiꝰ proprietate ē vt inueniať ei i illo ſic diffinitũ ē ꝑus. ĝ affirmatiua decliata ꝟificať ꝑ vnũ ꝛ negatiua ſimplex ꝑ tria: ſ3 cũ ꝯſideraťͥ qdē ꝯñs ipſaꝝ i falſitate inueniť res ſm ꝯuerſũ hꝰ. ſ. q2 affirmatiua ſimplex ſeqť ex negatiua decliata: ꝛ illđ ē q2 negatiua decliata ē ꝑoris falſitatis q̃3 affirmatiua ſimplex: qm̃ dcm̃ nr̃z. hõ inueniť iuſtꝰ. ē falſum de iuſto ꝛ de hoie q nõ ē iuſtꝰ nz iniuſtꝰ: ſ3 dcm̃ nr̃m. hõ nõ inueniť nõ iuſtus. eſt falſum de iniuſto tm̃: ꝛ ſilr cum poniť diſpõ in cõſequētia negatiue ſimplicis cũ affirmatiua declinata i falſitate ecõuerſo ꝯſequētie ipſaꝝ in veritate. ſ. ꝯſequēs in eis reddit ꝯñtia: ꝛ cũ ꝯſiderať ꝑuatiua cũ ſimplicibꝰ in hac ꝯſequētia inueniť diſpõ ipſarũ in vero ꝛ falſo: ſicut diſpõ declinate cũ ſimplici. Verꝝ qdē ille q̃ ſunt ſup diametru3 a.d. ſunt ꝯ̃rie ex pte modoꝝ. ꝛ tu ſcies diſpōnem ipſaꝝ in eo q eſt futurꝝ: ꝛ ꝯponũtur reliqui modi oppoſitaꝝ hac diſpōne: ꝛ inueniť diſpõ vna ipſaꝝ in ꝯſequētia diſpõ vna. ſ. ꝯ̃dictoriaꝝ ꝛ ſingularũ: ꝛ ꝯ̃rarũ ꝛ ſubcõtrariaꝝ. ſ3 diſpõ qdē illaꝝ que ſũt ſup diametris i modicũ diuerſificãtur: ꝛ illud q2 ipſaꝝ quedã ſunt poſſe vt ſint vere ambe ſimul: ꝛ ipſaꝝ quedã que poſſe ſunt vt ſint ambe falſe ſimul. ꝛ Ariſto. nõ rememorať iſtaꝝ niſi illaꝝ quaꝝ rememorati ſumus tm̃: ꝛ reſeruauit in eis ad librũ ſyllogiſmi. Et canon cõis in ſcia haꝝ ꝯſequētiaꝝ q oẽs ꝓpōnes iſtaꝝ ꝯuenientes in q̃titate que eſt ſignũ: ꝛ diuerſificãtur in q̃litate q̃ eſt negatio ꝛ affirmatio ſunt ꝯſequētes ſe. ſ. qđ ꝯ̃riaꝝ ipſaꝝ ſeqtur ꝓprior eſt: ſed ille qdē in qbus ꝯſequētia ſunt oppoſite ſm modũ ꝯ̃rietati3: ꝛ ſm modũ ꝯ̃dictoriaꝝ: ſicut dcm̃ eſt. Et enũciationũ trinariarũ cũ accipiť ſubm̃ ꝑ nomē iſinitũ: ꝛ ꝑdicatũ aliqñ ꝑ nomē finitũ eſt aliqñ ꝑ nomē iſinitũ renouãtur in h̃ genere ſimplices. Et declinate affirmatiue ꝛ negatiue preter: ꝛ erũt ſimplices in eis quaꝝ predicatũ eſt nomē finitũ: ſicut fuit in mõ ꝑmo ſimplicium ꝛ declina-

taꝝ: q̃rũ ꝑdicatũ eſt nomē finitũ. Et illđ eſt qm̃ animaduertēda ꝓpōnis in eẽ ipſam ſimplicē aut declinatã: eſt ex pte ꝑdicati nõ ē pte ſubti: erit ĝ ſimplex affirmatiua in h̃ gñe: ſic dcm̃. nõ homo inueniť iuſtꝰ: ꝛ eius negatiua. nõ hõ nõ inueniť iuſtꝰ: ꝛ erit decliata ipſius affirmatiua dcm̃ nr̃z. nõ hõ inueniť nõ iuſtꝰ: cũ erit negatiua. nõ hõ nõ inueniť nõ iuſtus: ꝛ eſt manifeſtũ q iſte due oppoſite q̃ renouãtur in h̃ gñe trinariũ. ſ. q̃ꝝ ſubm̃ nõ eſt nomē iſinitũ ſunt ꝑter oppoſitas q̃ renouãtur in modo oppoſito q̃ꝝ ſubm̃ eſt nomē finitũ: q2 ſub3 iſtaꝝ eſt ꝑuatio ſubti illaꝝ. Iãq3 expoſiti ſũt modi ꝑuatiõis quos ſigñat nomē iſinitũ i alio loco: ꝛ iſti modi enũciationũ cũ fiũt negationes: nõ ſtabit ꝑs negatiue loco ire declinãtis i eis: neq3 currit vna eaꝝ a cõpari ſuo: ſ3 o3 q ordineť ꝑticula negatiõis in eis: aut in hñtibꝰ ſigna cu3 ſigno. Sicut ē diſpõ in mõ ꝑmo enũciationũ trinariarũ in idefinitis ꝛ ſingularibꝰ cũ verbo inuentiõis: ſed ꝑs qdē declinãs ordineť in eis ſemp cũ ſubo: donec ſit qdē in enũciatiõibꝰ ſimplicibꝰ huiꝰ gñis iterata ꝑs negatiua bis: ꝛ h̃ cũ ſigno in enũciatiõibꝰ ſignificatis: ꝛ cũ ſubto: ꝛ cũ ꝟbo inuentiõis: ꝛ cũ ſubto in idefinitis ꝛ ſingularibus: ſ3 i declinatis iterať ter cũ ſigno ꝟbo inuentiõis: ꝛ tertio cu3 ꝑdicato: ꝛ nõ currit vna ꝑtiu3 negatiõis in eis ab alia. V.g. q2 negatio nr̃i dicti. oĩs nõ hõ inueniť non iuſtꝰ: ꝛ dcm̃ nr̃m nõ oĩs nõ hõ inueniť nõ iuſtꝰ: ꝛ illđ ꝑ h̃ vt inueniamꝰ in h̃ cũ pte negatiõis i tribꝰ locis: non per h̃ vt inueniamus cum ea in duobus locis: ita vt dicamꝰ. nõ oĩs hõ inueniť nõ iuſtꝰ. ꝛ ſilr ē diſpõ in binarijs q̃ ſũt in h̃ gñe. ſ. i ſimplicibꝰ ipſaꝝ: qm̃ iã diximꝰ q2 nõ inueniť ex eis decliata ſm ſignificatiões linguaꝝ ſcitaꝝ: qm̃ ꝑs negatiõis in h̃ ēt o3 vt ordineť in eis bis ſilr cũ ſigno in hñtibꝰ ſignũ: aut cũ verbo ipſo i ſingularibꝰ ꝛ idefinitis: neq3 ſufficit i vno eoꝝ abſq3 ſcđo. V.g. q2 quēadmodũ negat dcm̃ nr̃z. oĩs hõ ambulat: ꝛ ē cuiꝰ ſub3 ē nomē finitũ dcm̃ nr̃z nõ oĩs hõ ãbulat: ſilr negat dcm̃ nr̃m: oĩs nõ hõ ambulat dcm̃ nr̃m nõ oĩs nõ hõ ãbulat. nõ dcm̃ nr̃m. nõ oĩs hõ ambulat: nz nõ oĩs hõ ambulat: qm̃ ꝑs negatõis nõ ſtabit loco littere declinatiõis: neq3 ꝑs declinatiõis ſtabit loco illius cũ vnaqueq3 ipſaꝝ auferat ab enũciatiõe aliqđ ꝑter id qđ auferat alia: ꝛ illud eſt q2 ꝑs negatiõis in hñtibꝰ ſignũ aufert qdē iudiciũ vle qđ ꝯtinet ſignũ vle: ꝛ iudiciũ ꝑticularitati: qđ ꝯtinet ſignũ ꝑticulare. ſ3 ꝑs qdē declinatiõis aufert ſubm̃ vle: ꝛ nõ iudiciũ vle: ꝛ illud ē q2 ſignũ vle ꝯiũctu3 cũ enũciatiõe nõ ſignificat q itētio ſubi ē vlis: vt auferat ablatio eiꝰ ablationē itētiõis vlis ſubti: ſ3 ſigñat qdē q iudiciũ itentiõis vlis eſt vle: ꝛ illđ eſt manifeſtũ in idefinitis: qm̃ nõ eẽ eas nõ hñtes ſigna ē ex eo q nõ facit: o3 vt ſint itētiões ſubti i eis vles cũ ſit ſigñatio dictionũ ſuper eas ſigñatio vlis. V.g. hõ eſt iuſtus: hõ nõ eſt iuſtꝰ: dictio. n. q̃ h3 hõ itētionē vlis: q̃uis nõ ꝯiũgať ei dictio oĩs: ꝛ ſi eſſet dictio oĩs que ſignificaret q itentio vlis eſſet dictio homo nõ ſignificãs intētionem vniuerſalem niſi quãdo ꝯiungeretur cum ea oĩs. ꝛ ꝓpter hoc oportet vt ꝯiungatur cum ea ꝑs negatiõis in enũciatiõibus ſignificatis: quarũ ſubiecta ſunt noĩa iſinita ſequētes ſint aut diuerſe cum ſigno: ꝛ redeat. i. iterať ꝑs negatiua ſecũdo cũ ſubo: ꝛ ſi erũt declinate redeãt tertio cũ predicato: ꝛ ſi erunt nõ declinate ſufficit reditio eiꝰ cũ ſubto. Iãq3 veniēt loca in mã ꝯtingēti i qbus erit ꝑtis declinationis potētia: potētia partis negationis de diuiſiõe veritatis: ꝛ veniēt loca in qbus nõ ſeqtur id: ꝛ locis qdem i quo eſt potētia partis de-

clinationis:potētia partis negatiōis eſt enūciatiōes ſingulares:cū ſit ſubta ipſaꝝ iuenta ꝛ in tēpore:de cu ius ꝓprietate eſt vt diſponātur ꝑ habitum ꝛ ꝓuatio nem oppoſitā. U.g.qꝛ cum ſeqtur an Sor. eſt iuſtus aut nō iuſtus:ꝛ erit reſpōſio i eo vera ꝙ nō eſt iuſt⁹: ꝛ reſpōdet reſpondēs loco dicti nr̄i:ꝙ ipſe eſt non iu ſtus:ꝙ ipſe nō iuſtus eſt:qm̄ potētia dcī noſtri ħ non iuſtuꝫ eſt:ē potētia dcī noſtri nō eſt iuſtus cū ſit Sor. iuſtus:aut nō iuſtus:cū accidit ꝙ iueniant̄ in eo con tradictiōes predicte diuidētes veꝝ a falſo:ſicut diui dimus ea per dcm̄ noſtrū. Sor.eſt iuſtus aut non iu ſtus. Jamqꝫ poſſe eſt in huiꝰ loco ſicut dixit expoſito res cū erit itentio q̄rētis:vt ↄcedat̄ a reſpōdēte pro prio affirmatiua ꝛ reſpōderit ei ꝑ negatiuam:vt acci piat loco ipſi⁹ ꝛ proficiet i ea:cū poſuerit eam in ſyllo giſmo i loco quo ꝓficit ea affirmatiua nō negatiua:ſi cut eſt mior i figura p̄ma:qm̄ mior cū eſt negatiua in figura p̄ma:nō ꝓficit ꝑ eaꝫ i ↄcluſione:ſicut oſtēdit̄ i lib.ſyllogiſmi. Jāqꝫ prodeſt q̄rēti ꝑ ꝑceptuꝫ hoc cau tela:ꝛ cuꝫ voluerit ↄcludere negati aliqd ↄtradicto riū:ꝛ qđ expoſuim⁹ i hoc loco eſt oſtēſio in itentōe hu ius libri:ſed locus qdem i quo nō eſt potētia ꝑtis de clinatiōis cui ↄiungit̄ cū habitu potētia ꝑtis negati ue i diuiſiōe veri ꝛ falſi:cū enūciatōes vl'es i hac mā: ſicut ſi q̄rat̄ .ois homo eſt ſapiēs:aut.nō ois homo eſt ſapiēs:reſpōdeat̄ loco dcī ei⁹.nō ois homo eſt ſapiēs: ois homo nō eſt ſapiēs:ꝛ illud eſt:qꝛ illđ quod oppo nit̄ dicto noſtro:ois homo ē ſapiēs oppōne qua ſepa rat̄ veꝝ a falſo ſemꝑ ē dcm̄ nr̄m : nō ois homo eſt ſa piēs:ꝛ nō dcm̄:nō ois homo eſt nō ſapiēs:cū ſit dcī no ſtri ſapiēſ ꝛ nō ſapiēſ potētia:potētia ↄtrariaꝝ q̄ ſunt dcm̄ noſtrū.ois homo eſt ſapiēs nullus hō eſt ſapiēs: ꝛ cōtrarie ſunt ambe falſe ſimul̄ in hac mā. vt oſtēſum eſt p̄us.ꝛ oppō que eſt iter nomē finitū ꝛ nomē īfini tum:ꝛ verbū finitū ꝛ verbum īfinitū nō eſt ex gene re affirmatiōis ꝛ negatiōis:qm̄ dcm̄ nō homo ſigiat in liguis in qbus vſitant̄ huiꝰ noīa id qđ ſigiat dcm̄ noſtꝝ nō eſt homo:qm̄ dcm̄ nr̄m.nō eſt homo.ſigiat ſubm̄ a quo negat̄ humanitas.q̄uis nō ſit euidēs in ħ dicto.eſt ergo ꝑꝑ ħ ſermo compoſitus.ꝛ ſil'r ſigiat dcm̄ nr̄m nō ſanus:ſed dcm̄ nr̄m nō homo ꝛ nō ſanuſ ſigiat qdem negationē:cū dr̄ abſqꝫ cōiunctiōe noīs: neqꝫ v'bi euidētis:ſed ſigiat dcm̄ nr̄m nō homo ꝓua tionē humanitatis:ꝛ dictum noſtrum nō ſanus ꝓua tionē ſanitatis que eſt itētio ſimplex quā ſigiat egri tudo.ꝛ appꝫt ꝙ nō eſt ſigia:io eiuſ ſigniatio negatio nis:eo ꝙ negatio vera aut falſa ſit.ſed dcm̄ noſtrum nō homo qdem nō eſt veꝝ neqꝫ falſum:ꝛ illud eſt qꝛ cum eſt dcm̄ noſtrum homo nō eſt verum neqꝫ fal ſum:donec ↄiungatur cum eo iuenitur cum eo qđ ſi gnificat habitum ꝛ formā inuētam:dignius eſt vt ſit dictum noſtrum nō ſignificās verum aut falſum:cū non ſignificat inuentionem finitam ſignificat inuen tionem infinitam.

ET enūciationuꝫ quarū ſubm̄ eſt nomē īfi nituꝫ inenit̄ compō ſimplicium ex ipſis ꝛ declinataꝝ ↄſequētiuꝫ ſ.ſicut diſpō ſim plicis cū declinata in enūciatiōibus:qua rum ſubm̄ eſt nomē finitum:ꝛ illud eſt ꝙ ois nō ho mo iuenitur nō iuſtus que eſt declinata affirmatiua in hoc genere ſignificans id qđ ſigiat dcm̄ noſtrum nō iuenit̄ aliqd ex eo ꝙ nō eſt homo iuſtū:q̄ eſt nega tiua ſimpl'r ꝛ nō eſt iter modū enūciationū quarum ſubm̄ ē infinitū ꝛ inter modum enūciationuꝫ quarū ſubm̄ eſt finitū ↄſequētia:neqꝫ oppō mutatur ex or dine noīs ſubiecti ꝛ predicati:aut verbi copulātis in enūciatiōibus trinarijs:aut nomē ſubci aut p̄dicati aut v'bi in binarijs:ita vt p̄cedat ex eis de cuius pro prietate eſt vt iueniat̄ in eo an̄ ꝛ vl'r vt ꝑmutet̄ orde ipſaꝝ:ꝛ remaneat p̄dicatū in eis p̄dicatuꝫ ꝛ ſubum ꝛ enūciatio remanet vna ꝛ eadē ſeruata veritate ſi fue rit vera:aut falſitate ſi fuerit falſa. Exēpluꝫ illius eſt dcm̄ nr̄um.iuenit̄ homo iuſtus. iuenit̄ iuſtus homo: qm̄ iſta enūciatio ē vna ꝛ eadeꝫ:ꝛ cū dr̄ ſor.ſtat ꝛ ſtat ſor.qm̄ niſi eēnt enūciatiōes in qb⁹ diuerſificant̄ niſi ꝑtes eaꝝ ſm̄ p̄oritatē ꝛ poſterioritatem enūciatiōes vne:ſeq̄ret̄ ꝙ eſſent vni enūciatōi plus vna negatōe. Jāqꝫ manifeſtū eſt ꝙ nō eſt vni affirmatiōi niſi vna negatio:ꝛ illđ eſt qꝛ ſicͤ dr̄ hō iuſtus iuenit̄ dcm̄ vtrū qꝫ iuſtus hō enūciatio vna:ſꝫ enūciatiōes due diuer ſe itentōe. Et eſt negatio dcī nr̄i iuenit̄ hō iuſtus.di ctū nr̄m nō iuenit̄ hō iuſtus.ꝛ negatio dcī nr̄i iuenit̄ hō iuſtus:ſeqt̄ vt iueniat̄ dicto nr̄o:iuenit̄ due nega tiōes:quaꝝ vna eſt dcm̄ nr̄m non iuenit̄ hō iuſtus.ꝛ alia eſt.nō iuenit̄ iuſtus hō:ꝛ eſt negatio enūciatiōis quā poſuim⁹ eē diuerſe itentōis a dicto nr̄o.iuenit̄ hō iuſtus:ꝛ eſt dcm̄ nr̄m iuenit̄ iuſtus hō. Jāqꝫ manife ſtū eſt ꝙ nomē ꝛ v'buꝫ q̄ ſunt ꝑtes enūciatōis cū mu tat̄ ordo i dicto a ↄſuetudie currēte in illa ligua.ſ.ab ordie q̄ ē pulchrior:ꝛ remanet p̄dicatū p̄dicatū:ꝛ ſubꝫ ſubꝫ:ꝙ remanet illa enūciatio eadē:ꝛ cū affirmat̄ no mē vnū noīb⁹ mltis:aut affirmāt̄ noīa mlta noī vnī: aut negat̄ vnuꝫ nomē a noīb⁹ mltis:aut negant̄ noīa mlta a noīe vno n̄ erit illa affirmatio:affirmatio vna: nꝫ illa negatio:negatio vna:nō eſt vna affirmatio:nꝫ vna negatio:dōec ſit itētio quā ſigiat dictio illa vna: ſicͤ dcm̄ ē in his q̄ p̄ceſſerūt:niſi fuerit illa noīa multa ſigiantia vnā itētionē:ꝛ illđ vt ſint illa noīa ſinony ma:ꝛ ſūt q̄ꝝ vnū ſigiat eādē itētione:aut ſit ꝙ ſigni ficāt noīa mlta ꝑtes diffōnis aut deſcriptōis vni⁹:nō ſicͤ eſt dcm̄ nr̄m:hō ē aīal hō eſt rōnale:qm̄ aggegatū ex his duob⁹ p̄dicatꝭ eſt diffō hoīs:ꝛ illud ē qm̄ hō eſt aīal rōnale.ꝛ ſil'r ēt ſi erit dſcriptio ei⁹. U.g.hō ē aīal ꝛ hō ē bipes:qm̄ aggregatū ē dſcriptio hoīs q̄ ē aīal bipes:ꝛ dictio h⁹ ſigit ſigiatiōe aggregata:qđ ſigiat vnuſqſqꝫ duoꝝ ſmonū. Si ḡ erūt p̄dicata multa ag gregatio q̄ꝝ nō ē vnū nō erit affirmatio coꝝ affirma tio vna:nꝫ negatio coꝝ negō vna. Et ſil'r ſi erūt ſubta mlta:de qb⁹ p̄dicat̄ p̄dicatū vnuꝫ nō ē illa affirmatio vna nꝫ negatio vna. Et ex^m illu⁹ ē p̄dicatio nr̄a d hoīe: qm̄ ipſe ē alb⁹ ꝛ qđ ābulat:qm̄ iſta duo p̄dicat̄ ↄiūcta de hoīe:ꝛ dr̄ hō alb⁹ ābulat:nō ſigiat vnā itētionē ni ſi ꝑ accñs:ꝛ diſpō i ħ ē ſicͤ diſpō in p̄dicato:qđ ē dictio equoca ſigiās plꝭ vna itētiōe:cū p̄dicat̄ d ſub°vno q̄ de oī ſ'bo qđ ē dictio equoca:cū p̄dicat̄ vnū p̄dicatū ſigiās itētionē vnā.ſ.qꝛ ſicͤ enūciatio vna : ſil'r ē diſ pō i enūciatōe inq̄tū affirmātur itētōes mlte ꝑ noīa diuerſa ſubto vni:aut illa in q̄ affirmat̄ vnū p̄dicatuꝫ ſubtis mltis q̄ ſigiant̄ ꝑ noīa cū nō erit vnū ↄiūctū ex illis p̄dicatꝭ aut ſubtis multis itētio vna ꝛ enūcia tiōes q̄ꝝ ſubm̄ aut p̄dicatū eſt nomē equocū poſtq̄ ſūt enūciatiōes mlte nō ē oportunū vt qđ dialectica m̄ſſio vna:ꝛ ſi erūt oēs itētōes q̄s ſigiat nom̄ equocū ſubm̄ de q̄ dicit p̄dicatū vnū:aut erūt oēs itētiōes q̄s ſigiat nomē equocū:p̄dicatū de ſubto vno:aut erunt itentōes mlte ipe p̄dicatū:aut ē dictio p̄dicati ꝛ ſubti ſigiās.ſ.vnaqueqꝫ coꝝ itētiōes ſm̄ itētiōes mltas: niſi qꝛ oēs itentiōes q̄s ſignificat dictio p̄dicati ſunt vere de itentiōib⁹ oīb⁹ q̄s ſignificat dictio ſubti:ſicut

oſtenſum eſt in libro thopicoꝝ:que reſpōſio ſm viaȝ
dialectici nō eſt vt apteť querēti illas qōnes:vt itelli
gat illas itentiōes de qb' dr̃ illud nomē equocū:cum
ſit rñdēs ⁊ querēs in vno ordie ſcie rei de qua diſpu
tēt:ſed itētio querētis ſm viam thopice:vt ↄcedať a
rñdēte vna ps ↄ̃dictiōis:quā vult ponere ꝓpōneȝ ꝙ
deſtruat poſitionē rñdētis:cū ergo querat querēs a
rñdēte in thopica ꝓpōne equiuoce dictiōis.⁊ ↄcedet
illi rñdēs vnā ptē ↄ̃dictiōis:⁊ ponet q̄rēs ex vna illa
rū intētionū ꝓpōneȝ ex qua conať ↄcludere ꝙ itēdit
deſtruere apud rñdēteȝ ex rñdēti:tūc vt dicat nō ꝯ
cedo hāc itētionē:ſed quā ↄcedo eſt itētio h ⁊ h:⁊ nō
ꝓderit querēti tūc cōceſſio reſpōdētis ei vna ps ↄ̃di
ctionis:ſȝ qð qdē ſm viā doctrine iā erit ꝑ nomē eq
uocū.⁊ iō nō erit h qð dialectice:qꝛ hec ſpēs qōnis iā
indicat oportunā diuiſionē ei' ꝙ ſignat nomē equo
coꝝ:ſicut ſi q̄rat querēs qd ē oculus a rñdēte ſpectat
vt dicat multas itentōes.ſ.oculū aīalis ⁊ oculū aque
⁊ oculū ſolis ⁊ aliud:ſȝ qð dialectica ex qua q̄rit qdē
querēs vnam ptē ↄtradictōis vt ↄcedať ei vna dua
rum:ſicut ſi q̄rat an h eſt an h nō hoc:iam opȝ vt qð
determiata vt ſit rñſio que cadit ſup eū determiata:
⁊ hoc erit qdē ꝑ nomē vniuocū.Et ex quo ſunt ꝓdica
ta multa q̄ ꝓdicātur de ſubīo vno ſuēta ſequētia diſ
poſitiōes aut ꝓdicta cū ſeparātur vera:⁊ cū aggregā
tur vera:⁊ ē aggregatū ex eis ꝓdicatū vnū:⁊ ſunt illa
de qb' diximꝰ ꝙ ↄiunctū ex eis enūciatio vna:aut ꝓ
dicata multa:q̄ cū ſeparanť ſūt vera:⁊ cū aggregātur
ſūt vera:ſȝ aggregatū ex eis nō eſt ꝓdicatū vnū niſi ꝑ
accn̄s aut ꝓdicata q̄ cū ſeparanť ſunt vera:⁊ cū aggre
ganť erit ſmo deriſio ⁊ ſupfluitas:aut ꝓdicata q̄ cuȝ
ſeparanť ſunt vera:⁊ cū ↄiunguntť ſunt falſa:oȝ vt de
mus canonē quo oñdunť hec ꝓdicta q̄dā.ſ.a qbuſdā:
poſtq̄ȝ oſtēderimus ꝙ nō eſt nccē vt ſit qð verificať
diuiſe qð verificeť cōpoſite:ita vt nō cōprehēdať in
hoc falſitas neqȝ ſi ſupfluū:⁊ dicemꝰ igr̄ ꝙ ſint oia ꝓ
dicata verificata diuiſe vificata cōpoſite ita ꝙ nō ſit
ſmo deriſibilis neqȝ ſupfluus:⁊ illud oñdiť ex mate
rijs:⁊ ex quo ſeqť hāc pōneȝ ſi ↄceſſerimꝰ eaȝ ex repu
gnātibꝰ ex materijs qdē:qꝛ iā verificať de Soꝛ.ꝙ ipe
eſt medicꝰ:⁊ ꝙ aſpiciēs.i.ſubtilis:⁊ nō ſeqť vt vificen
tur de eo due res ſil' donec dicamꝰ de eo ꝙ ipſe ē me
dicꝰ circūſpectꝰ ⁊ repugnātiū qdē q̄ ſequunť illō q̄ diť
ꝙ oē qð vificať diuiſe vificať ↄpoſite:pter qð ſequať
ſmonē deriſio.vñ ē ꝙ ſi ē dcm̄ nr̄ȝ de ſoꝛ.ꝙ ē hō veꝝ:
⁊ ē albꝰ veꝝ oȝ vt ſit dcm̄ aggregati ex eis veꝝ.ſ.ꝙ ſit
ſoꝛ.hō albꝰ:⁊ ꝙ ſi expeditio nr̄a de ipa ēt ꝙ ē hō albꝰ:
⁊ ꝙ ē albꝰ ita vt ſint duo ꝓdicata ſepata.ḡ iā oȝ vt ve
rificeť de eo ꝙ ipe ē hō albꝰ albꝰ:⁊ ſilr̄ cū acceperimꝰ
h dcm̄ loco ꝓdicati vniꝰ ſepati:⁊ accepimꝰ dcm̄ ꝓmū
loco ꝓdicati ſepati vificabiť de eo ꝙ eſt hō albꝰ hō al
bus albꝰ:pter ꝙ ſit in ſmōe ridiculoſitas ꝰ nō ſupfluū:
⁊ ſic vadit res in īfinitū:⁊ h eſt repugnās:⁊ ēt ſi cum
ꝓdicanť de eo ſepata multa:ſequiť vt vificētur de ea
oēs cōpoſitiones q̄ accidūt ex illis ſepatis.ſ.cuȝ com
poniť q̄dam eaꝝ cum qbuſdam:⁊ ſunt īfinite.ḡ veri
ficanť de ſubiecto res multe īfinite:ſicut verificať de
eo ꝙ eſt hō ⁊ ꝙ eſt albus:⁊ ꝙ ambulat:⁊ ꝙ eſt hō:hō
albus ambulat.⁊ ſilr̄ ꝙ eſt albus albꝰ: ambulat am
bulat.ḡ erunt ꝓdicata vera de eo īfinita.iam ḡ oſten
ſum eſt ꝙ nō oē qð vificatur diuiſe verificať compo
ſite:ſicut videbať multis antiquoꝝ:⁊ poſtq̄ȝ hoc oſtē
ſum eſt ꝙ iam tūc cōſideremus quādo erit ex inten
tionibus multis q̄ predicanť de intētione:⁊ ex inten
tione vna que ꝓdicanť de intētiōibus multis enun
ciatio vna:⁊ illud eſt ꝑ h vt ſit.dicamus ergo ꝙ quā
do nō erit ꝓdicatio illaꝝ intētionuȝ multaꝝ de ſub
iecto in ea ꝓdicatio ꝑ accidēs:neqȝ eſt vna eaꝝ inclu
ſa in alia:neqȝ ↄtēta ab ea.ſ.ꝙ ſit cōditio ↄtēta in ha
bēte cōditionē:⁊ q̄to magis vt ſit cōditio ipſa eadē
hñs ↄditionē:ſicut dicamus ꝙ Soꝛ.albꝰ albus:cū nō
erit illud ſm modū ſuccurrere:qm̄ ↄiunctū ex illis i
tētionibus erit itētio vna:ſȝ cū eſt qdē ꝓdicatio eius
ꝑ accn̄s:ſicut eſt dcm̄ nr̄m de Soꝛ.ꝙ eſt albꝰ ⁊ ꝙ am
bulat:qm̄ nō ↄiunctum ex eis intētio vna:⁊ ſilr̄ cum
eſt ſcða ↄtēta a ꝓma: qm̄ ſmo tūc eſt ſupfluꝰ:ſicut di
ctum nr̄m de Soꝛ.ꝙ eſt homo viuus ſm modū expo
ſitionis hoīs ꝑ viuū pp h eſt colligatio nr̄a ipſius cū
viuo:ridiculoſitas e cōtrario colligatōis gnis eſt diſ
ferētia:⁊ cū expolianť ꝓdicato ſepata ab his diſpōni
bus.ſ.a ꝓdicatione q̄ eſt ꝑ accn̄s:⁊ vt nō ſit vnū coruȝ
clauſum in alio erit enūciatio vna:ſicut dcm̄ nr̄m de
hoīe:ꝙ ē aīal ⁊ ē bipes:ſȝ res q̄ vificanť ↄiūcte in ꝓdi
catiōe de aliq̄ re:cū ligať q̄dam cuȝ q̄dā ſunt q̄ꝝ q̄dā
vificanť ⁊ q̄dam nō vificanť:⁊ vificanť ille in qbꝰ cō
iunganť duo:quoꝝ vnū vt nō comphēdať in aliquo
cōditionatio in dicto aliqd oppoſitum rei q̄ ↄdictio
nanť i eo:⁊ ligať ei in eo:⁊ h quocūqȝ mō accidat ex
modis oppoſitis q̄tuoꝛ: ſicut manifeſta illa oppō ei
ex ſignificatiōe illiꝰ nois:ſicut eſt dcm̄ nr̄m aīal moꝛ
tuum qm̄ mortuū eſt ↄ̃rium aīali ex pte ſignificatio
nis hꝰ nois.ſ.nois aīal:aut ſit manifeſtatio illa ex pte
ſignificatōis nois:ſȝ ex pte ſignificatōis diffōnis aut
deſcriptōis.V.g.hō mortuꝰ:qm̄ euidēs eſt qdē ꝙ hō
eſt oppoſitū mortuo ex pte diffōnis eiꝰ in qua dr̄ ꝙ ē
aīal rōnale.cum ḡ ↄcludiť oppoſitio in huiꝰ colliga
tionibꝰ falſificāť cuȝ ſeparanť:qm̄ vificať de mortuo
ꝙ ē homo mortuus:⁊ non vificať de eo ꝙ eſt homo:
Et cōdictio ſcða vt nō ſit ꝓdicatio colligati de ſubīo
ꝑ accidens.i.pp aliud ab ipſo:ſȝ pp ſe.i.pp ſeipſum:qꝛ
cum eſt ꝓdicatum ꝑ accidēs ſm iſtum modū falſifi
catur cuȝ ſepať.V.grā.homerus eſt iuentꝰ vificatoꝛ:
aut inuētus opinabilis:qm̄ cum ſepantur h:⁊ dicitur
homerus eſt inuētus ē falſum:cū ſit nō ꝓuatus:⁊ cauſa
in h:qꝛ dictio dicti noſtri inuētus ꝓdicať de home
ro ex pte q̄ eſt opinať aut vificatoꝛ nō ꝓdicatiōe pri
ma pp ſe.⁊.abſolute:⁊ dictum nr̄m in eo ꝙ ē inuētus
ex pte qua ē in mēte opinatus eſt dictum nr̄m veꝝ:⁊
pp h ē poſſe in eo cum accipiať ſm hāc ptem dictio i
uētus vt vificeť de ꝓuato: ſicut dictum nō iuētus eſt
ꝓdicať de alio pp aliud:vificatur de re iuēta ⁊ nō ve
rificať de ipſa cum ꝓdicatur de ipſa pp ſe:ſicut eſt di
ctum nr̄m de petro:cui iueniť ꝙ ē nō intētus parieſ:
qm̄ nō vificatur de eo ꝙ ipſe nō eſt iuētus abſolute:
ſicut nō verificatur de ꝓuato: ꝙ ipſe eſt inuētus ab
ſolute.ergo cum nō comphēditur vł claudiť in cōdi
ctione vt nō colligatur opponiť rei ligate:cuȝ ſignifi
cať ſup rē aſſumptam ꝑ diffōnē eius aut nomē ipſiꝰ:
neqȝ eſt illi ꝓdicatio:pp aliud:opȝ quidem cum diui
duntur huiꝰ in ꝓdicatione vt verificētur diuiſe ſicut
verificantur compoſite. Cap. II.

Et vero vnū de pluribus vel
pl'a de vno affirmare vel ne
gare ſi nō eſt vnum qd qð ex
multis compoſitū ſit non eſt
affirmatio vł negatio vna:di
co aūt vnum non ſi vnum no
men poſituȝ ſit:nō ſit tamē vnum ex illis:vt

vt bomo eſt foztaſſe animal ⁊ máſuetum ⁊ bipes: ſed ⁊ ex bis vnū qđ fit. ex albo autē ⁊ bomine ⁊ ambuláte non ē vnum: quare neqȝ ſi vnum aliqđ de bis affirmet aliquis non erit affirmatio vna ſed vox qđem vna: affirmationes ꝟo multe: nec ſi de vna iſta: ſed ſimiliter plures. ſi ergo dialectica iterrogatio reſponſionis ē petitio vel ꝓpoſitionis vel alterius partis cōtradictionis. Propoſitio vero vnius cōtradictionis pars eſt. nō vtiqȝ erit vna reſponſio ad bec. neqȝ enim vna interrogatio: nec ſi ſit vera. dictū eſt aūt de bis in thopicis. Simul autē manifeſtū eſt quoniá nec boc ipſum qđ ē dialectica iterrogatio ē: ſiquis interrogat qđ ē animal. Opoztet enim dari ex interrogatione bunc eligere: vtrum velit cōtradictionis partem enūciare: ſ3 opoztet iterrogantē determinare: vtrū boc ſit boc vel nō boc. Quoniá ꝟo bec qđem ꝑdicantur cōpoſita vt vnū ſit oē ꝑdicamentū eozum que ſeozſuȝ ꝑdicantur: alia ꝟo nō que differētia ē: de boie. n. veruȝ eſt dicere: ⁊ extra anīal ⁊ extra bipes ⁊ bec vt vnū ⁊ boiem ⁊ albū. ⁊ bec vt vnuȝ ſ3 nō ſi ɔ̄rius ⁊ bonus ⁊ cytbaredus bonus. Si eni ꝓpterea q vtrūqȝ verū: eē opȝ ⁊ vtraqȝ vtrūqȝ dicet multa ⁊ incōuenientia erūt. de boie eni vex ē ⁊ boiem ⁊ albū dicere: quare ⁊ totū rurſus ſi albū ipm ⁊ totum. quare erit bomo albus ⁊ albus bō in infinituȝ. Et rurſus muſicus albus ambulans ⁊ bec frequenter implicita. Ampli⁹ ſic Socra. eſt ⁊ bō ⁊ bipes erit Socra. bō bipes. Quoniaȝ ergo ſi qs ſimplr̄ dicat ɔplexiones fieri plurima icōueniētia ɔtigit dicē mani ̄ē: quēadmodū aūt ponēdū ē nūc dicem⁹. Eox igiť q̄ ꝑntur ⁊ de qb⁹ ꝑtur ɔtingit q̄cūqȝ ſm̄ accidēs dr̄: vel de eodē vel alterx de altero: bec nō erūt qđē vnū: vt bō alb⁹ eſt ⁊ muſicus: ſ3 nō ē idē muſicus ⁊ alb⁹. Accn̄tia. n. ſūt vtraqȝ eidē: nec ſi albū muſicū vex eſt dicere: tn̄ nō erit albū muſicū vnū aliqđ ſm̄ accn̄s eni albū muſicū: q̄re nō erit albū muſicū vnum qđ: quocirca nec cytbaredus bon⁹ ſimplr̄ ſ3 aīal bipes: nō. n. ſunt ſm̄ accn̄s. Ampli⁹ nec quecūqȝ inſūt in alio. Quare neqȝ albū frequēter dcm̄ nȝ bō: bō aīal ē vel bipes. Inſūt eni in boie aīal ⁊ bipes. Vex aūt ē dicere ꝺ aliquo ⁊ ſimplr̄: vt quēdā boiem boieȝ: vl̄ quēdaȝ albū boiem boiem albū. nō aūt ſp ſ3 qn̄ in adiecto aliqđ qđeȝ oppoſitox ineſt q̄ cōſeqtur cōtradictio nō verū ſed falſuȝ eſt: vt boiem moztuū bominē dicerem: qn̄ aūt non ineſt verum eſt: vel quādo qđem ineſt ſemp eſt nō verum. Quādo vero nō ineſt nō ſemp verum ē: vt Homerus eſt aliqđ vt poeta. ergo ēt eſt aut nō: Secunduȝ accn̄s enim ꝑdicať eſſe de Homero: quoniā ineſt ei poeta: ſed non ſm̄ ſe ꝑdicatur de bomero eſt. Quare in quātiſcūqȝ ꝑdicamētis neqȝ cōtrarietas aliqua aut nulla oppoſitio ineſt ſi diffinitiones pro nominib⁹ reddanť ⁊ ſm̄ ſe predicētur: ⁊ nō ſm̄ accidens in bis qđ ⁊ ſimplr̄ verum erit dicere. Qđ aūt non eſt: quoniā opinabile eſt non ē verum dicere eē aliqđ: opinatio enim eius nō eſt qm̄ eſt ſed quoniaȝ non eſt. His vero determinatis ꝓſpiciendū eſt quēadmoduȝ ſeſe babēt affirmationes ⁊ negationes ad ſeīuicē: bę. ſ. que ſunt de poſſi eſſe ⁊ nō poſſi. de ɔtingere ⁊ nō ɔtingere: ⁊ de ipoſſibili ⁊ nečio. Hn̄t enim aliq̄s dubitationes. Nā ſi eox que ɔplectūtur illi ſibi inuicem oppoſite ſunt ɔ̄dictiones q̄cūqȝ ſm̄ eē vel nō eē diſponunť: vt ei⁹ q̄ eſt eē boiem negatio ē nō eſſe boiem. nō aūt ea q̄ eſt eē nō boiem: ⁊ ei⁹ que ē eē albū boiem negatio ea q̄ eſt nō eē albū boiem: ſ3 nō ea q̄ eſt eē nō albū boieȝ. Si eni de oibus aut dictio ē aut negatio vera: lignū erit verū dicere eſſe nō albū boiem. Qđ ſi h̄ ſic ⁊ in quātiſcūqȝ eē nō addiť idē faciet id qđ ꝓ eſſe dr̄: vt ei⁹ q̄ ē ambulat bō: negatio ē. non ea q̄ eſt ambulat nō bō: ſ3 ea q̄ nō ambulat bō. Nibil eni dr̄t dicere boiem ambulare: vel boiem ambulāteȝ eē: q̄re ſi h̄ mō in oib⁹ ⁊ ei⁹ q̄ eſt poſ̄e eē: negatio ē poſ̄e nō eē: nō ea q̄ eſt nō poſ̄e eſſe: videť aūt ideȝ poſſe eſſe ⁊ nō. Oē eni qđ ē poſ̄e diuidi vel ambulare: ⁊ nō ambulare ⁊ nō diuidi poſ̄e ē. Nō auteȝ eſt qm̄ oē qđ ſic poſ̄e eſt non ſemp in actu ē: quare inerit ēt negatio. Pōt igiť ⁊ non ambulare qđ ē ambulare ⁊ non videri qđ viſibile. At vero impoſ̄e eſt de eodem oppoſitas eē veras affirmationes ⁊ negationes: nō eſt igiť iſta negatio. Contingit enim ex bis aut ideȝ dicere ⁊ negare ſimul de eodem: aut nō ſm̄ eſſe vel non eſſe: que apponūtur fieri affirmationes vel negationes. Si ergo illud impoſſibile eſt h̄ erit magis eligenduȝ: ē igitur negatio eius que ē poſ̄e eſſe: ea que non eſt poſſibile eſſe: eadem quoqȝ ratio ē in eo qđ eſt cōtingens eſſe. Etenim negatio eius eſt nō cōtingens eē: ⁊ in alijs quoqȝ ſimili mō: vt in neceſſario ⁊ impoſſibili: fit eniȝ in illis

Octauo top. cap. 7. Et p̃ elen. ca. 4. ⁊ p̃ topi. cap. 3. ⁊. 6.

quēadmodū eſſe ⁊ non eſſe: appoſitio: ſub-
iecte ꝟo res hoc qdē albū: illud ꝟo homo
eodē quoqȝ mō h̄ loco eē qdē ⁊ nō eē vt
ſubm ſit: ꝯtingere ꝟo ⁊ poſſe appónes de-
terminātes: quēadmodū in illis eē ⁊ nō eſſe
veritatē ⁊ falſitatē: ſilr ⁊ he in eo ꝙ in ea q̄
eſt nō poſſibile eē ⁊ nō poſſibile eē: ei⁹ ꝟo q̄
eſt poſſibile ē non eſſe: negatio ē non ea que
eſt nō poſſibile eē: ſed poſſibile nō eē: ⁊ eius
que ē poſſibile eē nō poſſibile nō eē: ſed non
poſſibile eē. ꝓpter qḋ ⁊ ſequi inuicē videnť.
Idē. n. poſſibile eē ⁊ non eē. Non enī ꝯtra-
dictiones ſunt ſibi inuicē hui⁹ poſſibile eē ⁊
poſſibile nō eē: quare ⁊ ſequi ſe ē inuicē vi-
debunť: idē. n. poſſibile ē eſſe in eodē: ⁊ non
eē: ſ; poſſibile ē eē: ⁊ nō poſſibile ē eē nunq̄
ſimul ſunt vere: opponunť enī. At ꝟo neqȝ
poſſibile ē nō eſſe: ⁊ nō poſſibile eſt nō eſſe:
nunq̄ ſimul ſunt. Similr aūt ⁊ ei⁹ q̄ eſt ne-
ceſſariū eē negatio nō ea que ē neciū nō eē:
ſed ea que ē nō neceſſariū eē: eius ꝟo que eſt
neciū ē nō eſſe: ea q̄ eſt nō neceſſariū nō eē
⁊ ei⁹ que ē impoſſibile eē: nō ea que ē impoſ-
ſibile eē: ſed nō impoſſibile eē: ei⁹ ꝟo que ē
impoſſibile nō eē: ea que ē nō impoſſibile ē
nō eē: vlr ꝟo quēadmodū dictū eſt eē qdē
⁊ nō eē opȝ ponere: quēadmodū ad eē ⁊ nō
eē componere ſubiecta: negationem ꝟo ⁊
affirmationē hec faciētem ad vnū idē tantū-
modo ad modū apponere. ⁊ has putare oȝ
eē oppoſitas dictiōes poſſibile ⁊ nō poſſibi-
le ꝯtingēs ⁊ nō ꝯtingēs impoſſibile ⁊ nō im-
poſſibile: neciūm ⁊ nō neciūm: veruȝ ⁊ nō
veꝝ: ⁊ ꝯñtie ꝟo ſm ꝓportionē fiunt ita po-
nētibus. Illi. n. q̄ eſt poſſibile eſt eē: illa que
eſt ꝯtingēs eē. ⁊ hec illi ꝯuertiť ⁊ nō impoſ-
ſibile eē ⁊ nō neciū eſſe. Illi ꝟo que ē poſ-
ſibile nō eē: ⁊ ꝯtingēs nō eē: ea que ē nō ne-
ceſſariū eē: ⁊ nō impoſſibile nō eē. Illi ꝟo q̄
eſt nō poſſibile eē ⁊ nō ꝯtingēs eē ea que eſt
neciūm nō eē ⁊ impoſſibile eē. Illi ꝟo que
eſt nō poſſibile non eē ⁊ nō ꝯtingēs non eē:
illa que eſt neċe eſt eē: ⁊ impoſſibile nō eē:
ꝯſidereť aūt ex ſubſcriptiōe quēadmodū dī.
Poſſibile eſt eē: cōtingens eſt eē. Poſſibi-
le eſt non eē: ꝯtingens nō eē: non poſſibile ē
eē non ꝯtingens eē: nō impoſſibile eſt nō eē:
nō cōtingens nō eē: nō impoſſibile eſt eē: nō
neċe eſt eē: nō impoſſibile eſt nō eē: nō neċe
eſt nō eē: impoſſibile eſt eē: neċe eſt nō eſſe:
poſſibile eſt nō eſſe neċe eſt eſſe.

¶ Ergo impoſſibile ⁊ non impoſſibile illud
quod eſt ꝯtingens ⁊ poſſe ⁊ nō ꝯtingens ⁊
nō poſſibile ſequunť qdem cōtradictorie ſ;
ꝯuerſim. Illud. n. qḋ eſt poſſe eē negatio ſe-
quiť impoſſibilis: negationem ꝟo affirma-
tio: illḋ enī qḋ eſt nō poſſe eē illud qḋ ē ipoſ-
ſibile eē: affirmatio enim erit poſſe eſſe: non
poſſe ꝟo negatio: neciūm ꝟo quēadmoduȝ
ſe hȝ ꝯſiderāduȝ eſt. Manifeſtū eſt aūt qm̄
nō ſic ſe hñt: ſ; ꝯtrarie ſequunť: ꝯtradictorie
aūt ſunt extra: nō enim eſt negatio eius qḋ
eſt neceſſe nō eſſe: nō neceſſe eſt eſſe. cōtin-
git. n. eſſe veras vtraſqȝ in eodē. Qḋ enī eſt
neciūm nō eſſe nō eſt neciuȝ eſſe: cauſa aūt
eſt cur nō ſequunť ſimilr cū ceteris: qm̄ cō-
trarie impoſſe reddiť idem valens neciō: nā
qḋ impoſſe eſt eſſe neċe eſt nō eſſe: ſed non
eſſe: qḋ ⁊ impoſſe eſt nō eſſe hoc neciuȝ eē:
q̄re ſi illa ſequunť poſſe ⁊ nō: hec ex oppoſi-
to: qm̄ nō ſignificant idem neciūm ⁊ poſſe:
ſed vt dictū eſt ꝯtrarie: aut certe impoſſe eſt
ſic poni neceſſarij ꝯtradictiones. Nā qḋ eſt
neciūm eſſe poſſe eſt eſſe: nam ſi nō negatio
ꝯſeqtur: neċe enim eſt aut dicere aut nega-
re. Quare ſi nō poſſe eſt eē impoſſe eſt eſſe.
igiť impoſſe eſt eſſe qḋ nec eſt eſſe: qḋ eſt i-
cōueniens. at ꝟo illud qḋ eſt poſſe eſſe: non
impoſſe eſſe ſeqtur: h̄ ꝟo illḋ qḋ eſt nō ne-
ceſſariuȝ eſt eſſe. q̄re ꝯtingit qḋ eſt neciūm
eſſe nō neciūm eſſe; qḋ eſt incōueniens. at
ꝟo neqȝ neceſſariū eſſe ſeqť poſſe eſſe: neqȝ
neceſſariū nō eſſe. illi enī vtraqȝ ꝯtingit ac-
cidere. horum aūt vtrūlibet veꝝ fieri. nō tñ
erūt illa vera. ſimul enī poſſe eſſe: ⁊ nō eſſe.
ſi ꝟo neċe eſt eſſe vel nō eſſe: non erit poſſe
vtrūqȝ. Relinqtur ergo nō neciūm nō eſſe
ei qḋ eſt poſſe eſt eſſe ſeq. h̄ enim verū eſt ⁊
de neċe nō eſſe. hec enim fit ꝯtradictio eius
q̄ ſeqtur non poſſe eſſe. illud enim ſeqtur h̄
qḋ eſt impoſſe eſſe ⁊ neċe nō eſſe. cui⁹ nega-
tio eſt nō neceſſe nō eſſe. ſequunť igiť ⁊ he
ꝯtradictiones ſm p̄dictū modū: ⁊ nihil im-
poſſe ꝯtingit ſic poſitis poſſe eſt eſſe cōtingit
eſſe. poſſe eſt nō eſſe ꝯtingit non eſſe. nō poſ-
ſibile eſt eſſe nō ꝯtingit eſſe. nō poſſe eſt non
eſſe: nō ꝯtingit non eſſe. non impoſſe eſt eē.
non neceſſe eſt nō eē. nō impoſſe eſt nō eſſe.
non neceſſe ē eē. impoſſibile eſt eſſe neceſſe
eſt nō eſſe. Impoſſe eſt nō eē. neċe eſt eē.

¶ Dubitabit aūt aliqs ſi illud qḋ eſt neciuȝ
eē poſſe ſequatur. nam ſi nō ſequať cōtradi-
ctio ſeqtur nō poſſe eē. ⁊ ſi qs dicat non hāc
eſſe ꝯtradictionē: neċe eſt ipſum dicere poſ-

ſibile nō eē: ſʒ q̄ vtraqʒ falſe ſunt de neceſſe eē. At vero rurſus idem videt̄ eē poſſibile aliquid incidi ⁊ nō incidi: ⁊ eē ⁊ nō eſſe: quare erit neceſſe eē cōtingere nō eē: hoc aūt falſuʒ eſt. manifeſtū eſt aūt qm̄ nō oē poſſibile vel eſſe vel ambulare ⁊ oppoſita valet: ſʒ eſt in quib⁹ nō ſit verū: ⁊ primū quidē in his q̄ nō ſm̄ rationeʒ poſſunt: vt ignis calefactibilis eſt: ⁊ habet vim irrationabilē: ergo ſm̄ rationē poteſtates ſunt eedē: plurimoꝝ ⁊ contrarioꝝ: irrationabiles vero n̄ oēs: ſʒ queadmodū dictū eſt ignē nō eſſe poſſibile calefacere nō calefacere: vel quecūqʒ alia ſemper agunt: alia vero poſſunt ⁊ ex his que ſunt ſʒ irrōnabiles poteſtates ſimul oppoſita ſuſcipere: ſʒ hoc iccirco dictum eſt: qm̄ nō oīs poteſtas oppoſitoꝝ eſt: neqʒ quecūqʒ ſm̄ eandē ſpeciē dicunt̄: quedā vero poteſtates equiuoce ſunt: poſſibile eſſe enī nō ſimpliciter dicit̄: ſʒ hoc quidē quod verū eſt vt in actu exiſtens vt poſſibile eſt ambulare: qm̄ ambulat iam: ⁊ oīno poſſibile eſt eſſe: qm̄ eſt iam aliquid actu quod dicit̄ poſſibile: illud vero quod forſitan aget vt poſſibile eſt ambulare qm̄ ambulabit: ⁊ hoc qdē in mobilibus eſt ſola poteſtas: illa vero ⁊ in imobilibus. vtraqʒ vero verū eſt dicere poſſibile ambulare vel eſſe ⁊ ꝙ ambulat iā: ⁊ agit ⁊ ꝙ ambulabile eſt: hoc igitur ſic poſſibile non eſt verū de neceſſario ſimpliciter dicere: alteꝝ aūt veꝝ eſt: quare qm̄ partē vniuerſale ſequit̄ illud quod ex neceſſitate eſt cōſequitur poſſe eſſe: ſʒ nō oī: ⁊ eſt fortaſſe quidem principiū neceſſariū ⁊ nō neceſſariū oīum vel eſſe vel nō eſſe: ⁊ alia tanq̄ hoꝝ cōſequētia cōſiderare opʒ nō neceſſe eſt nō eē. Poſſibile eſt eſſe. nō neceſſe eſſe. poſſibile ē nō eſſe: neceſſe eſt nō eſſe: nō poſſibile eſt eē neceſſe eſt eſſe: nō poſſibile eſt nō eſſe. contingit eſſe: nō impoſſibile eſt eſſe: contingit nō eſſe. nō impoſſibile eſt nō eſſe: nō contingit eſſe. Impoſſibile eſt eſſe. nō cōtingit nō eſſe. Impoſſibile eſt nō eē.

Cap. II.

Differentia 3ᵃ. d. Et ex q̄ ſūt enūciationū q̄dā hn̄tes modos: ⁊ q̄dā nō hn̄tes modos: ⁊ modus ē dictio ſignificās q̄litatē inēriōis p̄dicati cū ſubo. U. g. hō neceſſe eſt vt ſit aīal: aut poſſibile eſt vt ſit phs: ſuntqʒ generꝝ dictionū duo modi: quoꝝ vnus eſt neceſſari⁹: ⁊ ꝙ ſequit̄ ipſuʒ ſm̄ modū ꝯñe: ⁊ numerat̄ cū eo: ⁊ eſt oportun⁹ ⁊ īpoſſibilis: qui ēt eſt partiū ei⁹ cū ſit nec̄iuʒ: aut nec̄ie inēriōis: aut neceſſarie p̄uatiōis qdē eſt īpoſe. Et ſcd̄s eſt poſſis: ⁊ ꝙ ſequit̄ eū ſm̄ modū ꝯñe: ⁊ numerat̄ cū eo. U. g. ꝯtin-

gens. Jam ḡ oʒ vt aſpiciam⁹ in oppoſitis hui⁹ gn̄is q̄ ſunt ⁊ in cōſequētib⁹ ēt ipſius: ⁊ illud eſt in declinatis ⁊ ēt in ſimplicib⁹: ⁊ ſiūt qdē dictōēs modoꝝ duo modi: qꝛ itēdit̄ qdē in eis vt ſignificatiōes ipſaꝝ equiparate enti cui⁹ dn̄e ſunt dictiōes. ſ. aut in potētia aut in actu: ⁊ nec̄iuʒ qdē in eo qd̄ eſt in actu: ⁊ poſe dr̄ de eo qd̄ eſt in potētia: ꝯſiderem⁹ ḡ in oppoſitis eaꝝ p̄: deinde in cōſequētib⁹. Et dicam⁹ ꝙ iā appet in p̄n̄ eſtimationis ꝙ littera negatiōis oʒ vt ponat̄ in hꝫ enūciationib⁹ cū dictiōe inēriōib⁹ q̄ eſt copula nō cū p̄dicato ſm̄ diſpōnē enūciationū nō hn̄tiū modos: ⁊ illud ē qꝛ negatio dicti noſtri. hō iuenit̄ iuſtus. eſt dictū nr̄ʒ. hō nō iuenit̄ iuſtus. nō dictū noſtrū. hō inuenit̄ nō iuſtus: ⁊ illud eſt ex quo affirmatio ⁊ negatio diuidunt verū a falſo: in oībus reb⁹: ḡ ſi poſuim⁹ ꝙ negatio dicti nr̄i. hō iuenit̄ iuſtus. ſit dictū noſtrū. hō iuenit̄ nō iuſtus: oʒ ſilr̄ in his duob⁹ dictis vt diuidāt veꝝ a falſo: in oībus reb⁹ donec oʒ vt ſit dictū noſtrū in ligno. U. g. ꝙ iuenit̄ iuſtū lignū: ḡ falſuʒ erit d̄ eo ꝙ ipʒ iuenit̄ nō iuſtū: ſʒ poſtq̄ ſuit dictū nr̄ʒ iuſtū: ⁊ nō iuſtū ſeparātia verū ⁊ falſuʒ de hoīe tm̄: ḡ iā oʒ ſi eſt verū ꝙ lignū iuenit̄ nō iuſtū: vt ſit de eo verū ꝙ lignū ſit hō nō iuſtus: ⁊ hoc eſt in fine īpoſſis: ⁊ cū eſt littera negationis qdē poſita in enūciatiōib⁹ trinarijs ⁊ binarijs: cū v̄bo: iā putat̄ ꝙ diſpō in enūciationib⁹ hn̄tibus modos: ⁊ eſt hec diſpō: ⁊ erit ſm̄ hoc negatio dicti noſtri dicere ꝙ poſe eſt ꝙ nō iuenīat̄ abſqʒ hoc ꝙ iā apparet ꝙ v̄ificet̄ d̄ re eadē vt dicat̄ l eo qd̄ poſeʒ ꝙ inueniat̄ poſe: ⁊ ꝙ nō iueniat̄. Et exēplū illi⁹ eſt ꝙ poſe eſt vt incidat̄. poſe eſt vt nō incidat̄: ⁊ ꝙ poſe eſt vt ambulet: ⁊ ꝙ poſe eſt vt nō ambulet: ⁊ illud eſt: qꝛ poſe ꝙ nō eſt inēriōis: ⁊ ꝑꝑ hoc iā eſt poſe in eo vt iueniat̄ dictū noſtrū poſe eſt vt nō iueniat̄: cū ḡ oñſuʒ ſit ꝙ ꝑs negatiōis in his enūciationib⁹. ſ. in hn̄tib⁹ modos nō oʒ vt ponat̄: nō cū p̄dicato: neqʒ cū verbo inēriōis. ergo iā oʒ vt ponat̄ cū mō: erit ḡ negatio dicti noſtri de re ꝙ eſt poſe vt iueniat̄ dictū noſtrū qd̄ nō eſt poſſibile vt iueniat̄: ⁊ hec ē res in oīb⁹ modis quos nūerauim⁹: ⁊ hoc eſt oportunū: qm̄ queadmodū in enunciationib⁹ nō hn̄tib⁹ modū: termin⁹ qdē cōiungēs partē negatiōis cū re q̄ eſt in p̄dicatiōe loco forme. q̄ eſt verbū inēriōis: nō cū re q̄ eſt in loco mãe q̄ eſt p̄dicatū: ſilr̄ hec qdē ponit̄ pars negatiōis cū re q̄ ē loco verbi inēriōis in nō hn̄tib⁹ modos ex p̄dicato qui eſt modus: ⁊ illud eſt qꝛ verbuʒ inēriōis ex quo eſt in enūciatiōib⁹ q̄ nō ſunt hn̄tes modos ſignificās q̄litatē diſpōnis p̄dicati cū ſubto ſit verbi inēriōis ꝓportio ad p̄dicatū in hꝫ enūciatiōib⁹ ꝓportio forme ad mãʒ. Et ex quo eſt hec ꝓportio eadē ipſa ꝓportio modi ad verbū inēriōis: ⁊ illud eſt qꝛ iā ſignificat q̄litatem inēriōis p̄dicati ad ſubʒ eſt ꝓportio eius ad verbū inēriōis ꝓportio forme ad mãʒ: ⁊ cū ſint ꝓportiones due eedē: ⁊ ſit ꝑs negatiua ibi poſita cū verbo. oʒ ḡ vt ponat̄ hic cū mō: ⁊ v̄lr̄ mani⁹ eſt ꝑ ſe: ꝙ negatio dicti noſtri. poſe eſt vt iueniat̄ dictū noſtrū. nō poſe ē vt iueniat̄ oīo. he due diuidētes ⁊ veꝝ ⁊ falſuʒ ſemꝑ: ſʒ dictū nr̄m qdē poſe vt iueniat̄: ⁊ ꝙ nō iueniat̄ non ſunt ꝯdictoria: ſʒ ꝯñā ſe: ⁊ ſilr̄ negatio dicti nr̄i. poſe ē ꝙ nō iueniat̄ ꝙ ē declinata poſis eſt dictū noſtrū nō poſe ē vt nō iueniat̄: ⁊ negatio dicti nr̄i oʒ vt nō inueniat̄ ē declinata nec̄ia ē dictū noſtrū nō oʒ vt nō iueniat̄: ⁊ ſilr̄ negatio dicti noſtri: īpoſe eſt vt nō iueniat̄ dictū noſtrū nō eſt īpoſe vt nō iueniat̄: ⁊ he ſunt enūciatiōes oppoſite in hoc genere: ſʒ ſequētes qdē: ſic ſi dicā: affirmatiuā qdē poſe ſimplicē q̄ ē dictū noſtruʒ

poſſe ē vt īueniat̄ ꝯſequunt̄ due negatiue īpoſſis: ſicut dictū noſtꝝ. nō īpoſſe ē īueniat̄ ⁊ negatiua neccia: q̄ eſt dictū noſtrū nō neceſſe vt īueniat̄: ſ3 affirmatiuā poſſibilē declinatā. V.g. poſſe ē vt nō īueniat̄ qdē ſequitur ſm famoſitatē: ⁊ magis ſic due: quaꝝ vna ē negatiua neccia declinata q̄ ē dictū noſtrū nō oꝫ vt nō īueniat̄: ⁊ 2ᵃ ē negatiua īpoſſis declinata q̄ ē dictū nr̄m nō īpoſſe ē vt nō īueniat̄: ⁊ negatiuā poſſibilē ſimplicē q̄ ē dictū noſtrū: nō poſſe ē vt nō īueniat̄: conſequunt̄ qdē due etiā: quaꝝ vna eſt affirmatiua neccia declinata q̄ eſt dictū noſtrū neceſſe eſt vt nō īueniat̄: ⁊ 2ᵐ eſt affirmatiua īpoſſis ſimplex q̄ ē dictū noſtrū īpoſſe ē vt īueniat̄: ⁊ negatiuā qdē poſſibilē declinatā. V.g nō ē poſſe vt nō īueniat̄: ſequunt̄ due: vna quaꝝ ē affirmatiua neccia ſimplex q̄ ē dictū noſtrū oꝫ vt īueniat̄ ⁊ 2ᵃ affirmatiua īpoſſis declinata quē dictū noſtrū īpoſſe ē vt nō īueniat̄. Ponam⁹ ḡ oppoſitas ipſaꝝ in latitudine tabule: ⁊ ꝯñtes q̄ſdā ſub qbuſdā: ⁊ illud ſm hāc dſignationē poſſe ē vt nō īueniat̄ nō poſſe ē vt īueniat̄. Nō oꝫ vt īueniat̄. Oꝫ vt nō īueniat̄. Nō īpoſſe ē vt īueniat̄. Impoſſe ē vt īueniat̄. Poſſe eſt vt nō īueniat̄. Nō poſſe ē vt nō īueniat̄. Nō oꝫ vt nō īueniat̄. Oꝫ vt vt īueniat̄. Nō poſſe ē vt nō īueniat̄. Impoſſe ē vt nō īueniat̄. Cū ḡ ꝯſiderauim⁹ hāc ꝯñaꝫ famoſaꝫ ⁊ inſeq̄mur eā īuenient⁹ dictū noſtrū īpoſſe: ⁊ dictū nr̄m non īpoſſe ꝯñā dictū noſtrū poſſe ⁊ nō poſſibile. ſ. ꝙ ꝯdictoria ipſoꝝ ſequunt̄ ꝯdictoriā. i. affirmatiuā in eis: ſequunt̄ negatiuā niſi q2 illud eſt ſm conuerſionē. ſ. ꝙ negatiua ex īpoſſi ſequit̄ affirmatiua de poſſi: et affirmatiua de īpoſſi ſequit̄ negatiuā de poſſi: ſ3 nūciationes qdē necciuꝫ ꝯñtes ac poſſibiles nō ſunt ꝯdictorie: ſ3 cōtrarie. ſ. cōtraria affirmatiua neccia q̄ eſt ꝯdictoria negatiue neccie: ⁊ illud ē q2 nō eſt negatio dicti nr̄i neceſſe eſt vt nō īueniat̄ ꝯñs ex dicto noſtro. nō ē poſſibile vt īueniat̄ dictū noſtrū: nō neceſſe eſt vt īueniatur: qđ eſt ꝯñs ex dicto noſtro poſſe eſt vt īueniat̄. ⁊ illud eſt qm̄ ambo iā poſſe eſt vt verificent̄ de re vna ⁊ eadē. nāqꝫ ꝙ oꝫ vt nō īueniat̄ verificat̄ nō oꝫ vt nō īueniat̄: ſ3 dictū noſtrū oꝫ vt nō īueniat̄ eſt ꝯꝛiū dicti noſtri. opꝫ vt inueniat̄: qđ eſt ꝯdictoriū dicti noſtri ſi oꝫ vt īueniat̄: ⁊ cauſa in hoc qđ ſequit̄ poſſibile negatiuū affirmatiuū necciuꝫ declinatū: ⁊ ſequit̄ negatiuū poſſe declinatū affirmatiuū necciuꝫ ſimplex eſt ꝙ impoſſibile eſt cōtrariū neccio īuētio: ⁊ ſi fit vis eoꝛuꝫ in neceſſitate vna: ⁊ ex quo eſt ꝙ negatiua poſſis ſimplx: ſequit̄ īpoſſibile affirmatiua ſimplex: ⁊ eſt īpoſſibilis affirmatiua ſimplex cōtraria affirmatiue neccie ſimplici: ⁊ ſequit̄ de neceſſitate ꝙ ſequat̄ eā ꝯtraria affirmatiue neccie ſimplicis q̄ ē affirmatiua neccia dclinata. ⁊ poſtq̄ ſequit̄ negatiuā poſſibilē declinatā īpoſſis declinata affirmatiua: ⁊ eſt īpoſſis declinata affirmatiua cōtraria neccie declinate affirmatiue: oꝫ vt ſequatur eā ex neceſſitate ꝯtrariū neccie declinate affirmatiue q̄ eſt neccia ſimplex affirmatiua: ſ3 cū exprimēret̄ hoc iā putat̄ ꝙ diſpoſitio in hoc qđ ſequit̄ poſſibile ē neccio eſt ſicut diſpoſitio eius qđ ſequit̄ ipſuꝫ ex īpoſſibili. ſ. ꝙ ꝯdictoriū ipſaꝝ ſequit̄ ꝯdictoriū: ſm tn̄ aliū modū a p̄ qđ oñdit eſtimatio ipſaꝝ erit ꝯñā ex dicto noſtro poſſe eſt vt īueniat̄ dictū noſtrū nō necciuꝫ eſt vt nō īueniat̄ qđ eſt ꝯdictoriū dicti noſtri neceſſe eſt vt nō īueniat̄: qđ ſequit̄ ex dicto noſtro nō īpoſſibile vt īueniat̄: nō dictū noſtrū nō neceſſe vt nō inueniat̄: ſic poſuim⁹ illud in poſitiōe pᵃ: ⁊ q̄uō qdē appareat ꝙ ſequēs ex dicto noſtro: poſſibile eſt vt īueniat̄ ſi dictū noſtrū nō neceſſe eſt vt nō īueniat̄ vt dictuꝫ nr̄m ſi necc̄ ē vt ſi īuēiat̄ illđ ordiabit̄ ſup oñſionē: qđ dictū nr̄m. poſſe eſt vt īueniat̄ eſt ſequēs ex dicto noſtro neceſſe eſt vt īueniat̄: ⁊ qualr qdeꝫ oſtēdat̄ hoc ē per hoc ꝙ dicā: ⁊ illud eſt: q2 cū dicto noſtro neceſſe ē vt īueniat̄ verificat̄: aut dictū noſtrū poſſibile eſt vt īueniat̄ aut dictū noſtrū poſſibile eſt vt īueniat̄: qm̄ dcm̄ noſtrū poſſibile ē vt īueniat̄ eſt ꝯdictoriū dicto noſtro nō poſſibile vt īueniat̄: ⁊ ꝯdictoria diuidūt verum ⁊ falſum ſup oēs res. ergo ſi nō ē verū cū eo dcm̄ noſtrū poſſibile ē vt īueniat̄: tūc ē verū cū eo nō poſſibile ē vt īueniat̄ verū: ſicut veꝝ cū eo dictū noſtrū nō eſt poſſibile vt īueniat̄: eſt verū cū eo dictū noſtꝝ īpoſſibile eſt vt īueniat̄ cū hoc ſequat̄ dictū noſtruꝫ. nō poſſibile vt īueniat̄: ⁊ cū eſſet verū de eo dictū noſtrū. īpoſſibile ē vt inueniat̄. ⁊ hoc eſt falſum qđ nō ē poſſibile. ergo verū cū dicto noſtro. neceſſe ē vt inueniat̄ eſt dictū noſtrū. poſſibile eſt vt īueniat̄: qm̄ cū ē falſum vnū ꝯdictorioꝝ eſt verū aliud: ⁊ cōfirmatum eſt ꝙ dictū noſtrū. poſſibile ē vt inueniat̄: ſeq̄t̄ dictū noſtrū. neceſſe ē vt īueniat̄. dico ergo ꝙ ꝯñs ex dicto noſtro. poſſibile ē vt īueniat̄ ex ꝓpōnib⁹ neceſſarijs eſt negatiua declinata q̄ eſt dictū nō neceſſe vt nō inueniat̄ demōſtratio ei⁹: qm̄ nō euacuat̄ qn̄ ſit ſequēs h. ſ. eſt poſſibili ſimplici affirmatiua necc̄aria ſimplex aut affirmatiua neccia qdē declinata aut negatiua neceſſaria declinata: ⁊ ſi ē negatiua neccia ſimplex: quēadmodū poſuim⁹: ⁊ eſt dcm̄ noſtrū. non eſt neceſſe vt inueniat̄. Iāqꝫ fuit poſſibilis ſimplex affirmatiua ſequens ex neccia ſimplici ꝯdictoria. ſequet̄ vt ſequat̄ ex neceſſaria ſimplici ꝯdictoria ei⁹ que eſt negatiua ſimplex: q2 veniet demū ita ꝙ neceſſariū vt īueniat̄: poſſibile eſt vt inueniat̄: ⁊ qđ eſt poſſibile vt īueniat̄ nō ē neceſſe vt inueniat̄. ergo qđ eſt neceſſe vt īueniatur: eſt nō neceſſe vt inueniat̄: qđ falſuꝫ eſt: ⁊ īpoſſibile: q2 nō eſt poſſibile vt duo ꝯdictoria ſint ſimul vera: ⁊ cū nō ſequat̄ ex ea negatiua neceſſaria ſimplx: nō remanet vt ſequat̄ ex ea niſi affirmatiua necc̄aria ſimplex aut declinata: aut neceſſaria negatiua declinata: ſed affirmatiuarū neceſſariarum aut declinatiuaruꝫ nō verificat̄ vna cum affirmatiua poſſibili: ⁊ illud ē: q2 illud qđ ē poſſibile vt īueniat̄ īpoſſibile vt īueniatur: aut nō inueniat̄: ⁊ qđ eſt poſſibile vt īueniat̄ aut nō īueniat̄: eſt neceſſe vt īueniat̄: neqꝫ neceſſe vt nō inueniat̄: ⁊ illud eſt manifeſtū per ſe. ergo cum ſit neceſſe vt ſequat̄ vna enunciationū neceſſariaruꝫ quatuoꝛ poſſibileꝫ: ſimplicem: ⁊ iam oſtenſum eſt ꝙ tres ipſarū nō ſequunt̄ eam: neqꝫ remanet vt ſit ſequens ipſam niſi dictū noſtrum. nō eſſet neceſſariū vt nō inueniatur que eſt negatiua neceſſaria declinata: ⁊ illđ eſt neceſſe: xtiā q2 nō accidit ex hoc īpoſſibile qđ accidit in eo ꝙ preceſſit in expoſitiōe noſtra ꝙ ex poſſibili ſequit̄ neceſſaria negatiue: quoniā iam ſequitur dictum noſtrū. neceſſe eſt vt inueniat̄ dictū noſtrum. nō neceſſe eſt vt nō inueniatur: cum ſint vere ſimul de re vna. Verum iam accidit dubitatio in eo qđ expoſuimus ꝙ dictū noſtrū. poſſibile eſt vt inueniatur ſequitur ex dicto noſtro: neceſſe eſt vt inueniat̄: ⁊ illud eſt: quia ſi nō ſequit̄ ipm̄. ergo eius ꝯtradictoriū: ⁊ eius cōtradictoriū eſt vt dictum noſtrū. nō poſſibile vt inueniat̄. aut dictuꝫ noſtrū. poſſibile vt nō inueniatur. Verum ſi ſequitur ipm̄ dictū noſtrum. nō poſſibile vt inueniat̄ impoſſibile eſt ꝓcedēs: cui⁹ expleuimus rememorationē: ⁊ ſi ſequit̄ ipm̄ dictuꝫ noſtꝝ. poſſibile eſt vt nō inueniatur: ſequit̄ vt ſit illud qđ ē neceſſe vt inueniat̄ poſſibile vt nō inueniat̄. ⁊ hoc eſt

falſuȝ impoſſibile. Et hoc ergo dicto oȝ vt ſit ex dicto noſtro: neceſſe eſt vt ĩueniat dictũ noſtrũ. poſſe eſt vt ĩueniat verũ: cũ poſuerimꝰ ꝙ illud ex quo ſequit dictuȝ noſtrũ poſſe eſt vt ĩueniat: ⁊ ē illud qḋ poſſe vt ĩueniat: poſſe ē vt nõ ĩueniat: iã ġ ſequit vt ſit illud qḋ eſt neceſſe vt ĩueniat. poſſe vt nõ ĩueniat: ⁊ hoc ē falſuȝ ⁊ ĩpoſſe: et qñ fuerit dictũ pͫ affirmãs ⁊ ꝓbãs vt ſit ſequẽs ex dicto nr̃o: neceſſe ē vt ĩueniat dictũ noſtrũ: poſſe ē vt ĩueniatur: ⁊ ſm deſtruens vt poſſe ſequat neceſſariũ ⁊ ſit ꝯñs ex eo. manifeſtũ ġ ꝙ oȝ vt ſit qḋ affirmat dictũ noſtꝝ ex nã poſſis: ⁊ ſequit neceſſario ꝑter id qḋ negat ſm poſſe: ġ de plus vnoꝰ: ⁊ illḋ ē ēt manifeſtũ ex ĩductiõe: qm̃ appet ꝙ nõ oē id qḋ dr̃ ꝙ eſt ĩpoſſe vt faciat hoc aut recipiat in eo ē poꝰ vt nõ faciat ⁊ vt faciat. ⁊ illud eſt q2 res de qbꝰ dicimꝰ ꝙ in eis ē poꝰ actiua ĩuenit ſm duos modos: aut poꝰ ꝯiũcta rõni: ⁊ ē illa q̃ ĩterp̃tat electio aut poꝰ ñ ꝯiũcta rõni ſicͣ ē calefactio ignis ⁊ ĩfrigidatiõis: ⁊ poꝰ qdē ꝯiũcta rõni ē poſſe vt faciat diuerſa ꝯria. ſ. vt faciat ⁊ nõ faciat: ⁊ exẽplũ illiꝰ ē ambulatio: q2 ĩ hoīe ē poꝰ vt ambulet ⁊ nõ ambulet eq̃lr: ſȝ poꝰ nõ ꝯiuncta rõni ē ſup vnũ ꝯrioꝝ tm̃: ⁊ exẽplũ illiꝰ eſt ignis: qm̃ in ipſo ē poꝰ ad calefaciẽdũ tm̃: nõ ad calefaciẽdũ niſi ꝑ accidẽs: ⁊ illḋ ē aut cũ nõ ĩuenit ſubȝ eiꝰ recipiẽs caliditatẽ: aut cũ ĩpedit eũ ĩpedimẽtũ ab actiõe q̃ ineſt ei ꝑ nãȝ ĩ illo ſubto: ⁊ iã ĩuenit in potẽtiis paſſiuis ñ rõnalibꝰ qḋ recipit oppoſita eq̃lr: ⁊ cũ hoc ſit ita ġ nõ oē poſſe ē poſſe vt recipiat res oppoſitas: neqꝫ ēt ē poſſe ex eo qḋ dr̃ vniuoce vt ſit vna ſpẽs: ſȝ nõ poſſe ē ex eo qḋ dr̃ equoce: ⁊ illud ē q2 iã dicimus poſſe ĩ eo qḋ ē ĩuẽtũ ĩ actu: ⁊ dictũ noſtrũ ĩ eo qḋ ē poſſe ē ſm ĩtẽtionẽ: ⁊ ꝙ diſpoſitio ĩuẽta. n. ĩ actu: iã fuit. n. poſſis: ⁊ ſi nõ recepiſſet eã: ⁊ hoc iã dr̃: ⁊ ſi ñ ꝓceſſerit poſſitatis ĩ ea actu in tpe vt ĩueniat aliqḋ cũ hac diſpõne: ⁊ ex eo qḋ dr̃ ĩ eo qḋ ē poſſe cũ ĩtẽtiõe ꝙ de eiꝰ ꝓpetate ē vt ĩueniat ĩ futuro ⁊ hec poſſitas qdē ĩuẽit ĩ rebꝰ mobilibꝰ tm̃ corruptibiles: ſint ãt corruptibiles niſi q2 illiꝰ qḋ ē ex eo ĩ rebus ñ corruptibilibꝰ renouatio ē neccia: ſicͣ ortꝰ ſolis cras: ⁊ illiꝰ ē qḋ ē ex eo ĩ rebꝰ corruptibilibꝰ ñ ē ẽẽntia neccia: ⁊ modꝰ qdē 2ꝰ poſſis ĩuẽit ĩ rebꝰ ĩmobilibꝰ: ⁊ h̃ modus poſſis ē ꝑ ſeꝰ neccũ: ſȝ modꝰ qdē priꝰ ñ ſeqͭ neceſſe: ⁊ illḋ ē qḋ fuit ex eo ĩ rebꝰ corruptibilibꝰ iã ſiſe ē vt vr̃ vt dicã ꝙ poſſe ē vt ſit cõiꝰ q̃ȝ neceſſe: ⁊ illḋ ē q2 cadit ſup neceſſe: et ſup eo qḋ ñ ē neceſſe: iã ġ oȝ vt ſit ſeq̃ns ex eo: ſicͣ ſeqͭ cõiꝰ magis ꝓpriũ. ſ. ſicͣ ſeqͭ aĩal hoīeȝ. D. ⁊ cũ iã ſint mãifeſti modi poſſes: iã oȝ vt ponamꝰ p̃ qḋ ē ſup qḋ cadit eq̃ tio: ⁊ ĩ hac ꝯñã dcm̃ nr̃ȝ neceſſe ē vt ĩueniat: ñ ē neceſſe vt ĩueniat cũ ſit h̃ p̃nͫbis oĩbꝰ. D. ꝯſideremꝰ ꝙ h̃ ex his enũciatiõibꝰ reſiduis. D. ⁊ h̃ res agit ĩ liꝰ fiñ. diſtulit ġ rẽ ad illũ locũ: ⁊ ē qdē neceſſe p̃nͫbis: q2 res neccie ſſt ſempiterne ĩuẽtõis ĩ actu: ſicͣ oñſũ ē ĩ ſciẽtiis ſpeculatiuis pꝰ q̃ȝ ſſt res ſempiterne poꝛes: oȝ vt ſint res q̃ ſũt ĩ actu poꝛes rebꝰ q̃ ſſt ĩ actu qñqꝫ: ⁊ ĩ poꝰ qñqꝫ. ⁊ ꝑꝑ h̃ qḋdã eorũ ē ĩ actu qñqꝫ: ⁊ ĩ poꝰ qñqꝫ: ⁊ ſũt res gñãbiles ⁊ corruptibiles: ⁊ qḋdã cũ poꝰ tm̃: abſqꝫ h̃ ꝙ poꝰ euacuet ipaȝ rẽ: ⁊ ſicͣ motꝰ ⁊ ĩ ſũma ĩuẽtio ĩfiniti ſm ꝙ ē ĩfinitũ: ſicͣ oñſuȝ ē ĩ ſcia nãli. Hec ġ ē ſũma quã loquit ĩ euacuationibus habentibus modos. Lap. III.

Aniſeſtum eſt iam ex his que dicta ſunt: quoniã quod ex neceſſitate eſt ſm actũ eſt: quare ſi priora ſunt ſempiterna: ⁊ q̃ actu ſunt p̃ãte priora ſunt: ⁊ hec ſine poteſtate actu ſunt vt prime ſubſtantie: alia vero cũ poſſibilitate que natura priora ſunt: tempore vero poſteriora. alia vero nunq̃ȝ ſunt actu: ſed poteſtate tm̃. Utrum autem contraria eſt affirmatio negationi: aut affirmatio affirmationi: et oratio orationi que dicit: quoniã omnis homo iuſtus eſt. ei que eſt: nullus homo iuſtꝰ eſt: aut omnis homo iuſtꝰ eſt. ei que eſt: omnis homo iniuſtus eſt: calias iuſtus eſt: calias iuſtus nõ eſt: calias iniuſtus eſt. que haꝝ contraria eſt: nam ſi ea que ſunt in voce ſequuntur ea que ſunt in intellectu: illic autẽ cõtraria eſt opinio cõtrarij: vt quoniaȝ omnis homo iuſtus eſt. ei que eſt. omnis homo iniuſtus eſt: ⁊ etiã in his que ſunt in voce affirmationibus neceſſe: ſimiliter ſe habere ꝙ ſi neqꝫ illic contrarij opinatio cõtraria eſt: nec affirmatio affirmationi cõtraria erit: ſed ea que dicta eſt negatio. Quare conſiderandũ eſt que opinio vera opinioni falſe contraria eſt: vtrũ ea que negationis an certe ei que cõtrariũ eſſe opinat. Dico autẽ hoc modo eſt quedã opinatio vera boni: qm̃ bonũ eſt: alia vero qm̃ bonũ nõ eſt falſa: alia vero qm̃ malum eſt que boñ contraria eſt vera: ⁊ ſi eſt vna ſm vtrã contraria eſt: nam arbitrari cõtrarias opiniones in eo ꝙ contrarioꝝ ſunt falſum eſt: boni enim qm̃ bonuȝ eſt: ⁊ mali qm̃ malũ eſt: eadem fortaſſe opinio: eſt etiã vera: ſiue plures: ſiue vna eſt. ſunt autẽ iſta contraria: ſed nõ in eo ꝙ contrarioꝝ ſunt cõtrarie: ſed magis in eo ꝙ contrarie. Si ergo boni. qm̃ bonũ eſt opinatio eſt. alia ãt quoniam nõ eſt bonũ: eſt vero aliud aliquid qḋ nõ eſt: neqꝫ põt eſſe: aliarum quidẽ nulla ponẽda eſt neqꝫ queciiqꝫ eẽ qḋ nõ eſt opinat: neqꝫ queciiqꝫ nõ eẽ qḋ eſt. Infinita. n. vtraqꝫ ſunt: ⁊ que eſſe opinant qḋ nõ eſt: ⁊ que nõ eſſe qḋ eſt: ſed in quibus fallacia eſt. He autem ſunt ex his ex quibꝰ ſunt ⁊ generationes: ex oppoſitis ꝟo ⁊ gñãtiones fiunt: q̃re etiam fallacia. Si ergo qḋ bonũ eſt ⁊ bonũ ⁊ nõ malum eſt: ⁊ hoc quidẽ ſm ſe: illud vero ſm accidẽs: accidit enim ei malum nõ eẽ: magis aũt in vnoquoqꝫ eſt vera que ſm ſe: eſt ⁊ falſa: ſiquidẽ vera. ergo ea que eſt: qm̃ nõ eſt bonum ꝙ bonũ ei qḋ eſt ē ſm ſe ē falſa eſt. Illa vero que eſt qm̃ bonũ malum eſt eius que ē ſm accidẽs: quare magis erit falſa de bono ea que eſt negationis opinio: q̃ȝ ea que eſt cõtrarij. Falſus aũt eſt magis circa ſingularia que hȝ cõtrariam opinionem:

cōtraria enim ſunt eoꝝ que plurimuʒ circa idem genus differunt. Oꝛ ſi harum cōtraria eſt altera: magis vero cōtradictiōis eſt contraria: manifeſtuʒ eſt: qm̄ hec erit cōtraria: illa vero que eſt: qm̄ malum eſt qḋ bonū eſt implicita eſt. Etenim qm̄ nō bonum eſt neceſſe eſt eūdem opinari. his ergo ita poſitis: qm̄ contrarij opinio nō eſt ſimplex: ſimplex vero negatiōis: neceſſe eſt vt cōtra ſimplicē opinionē ſimplex potius videaẜ eſſe cōtraria: eſt aūt ſimplex opinio boni. qm̄ bonum eſt vera: ſimplex vero boni: qm̄ bonū nō eſt falſa: ſimplici igiẜ opiniōi de bono: quoniaʒ bonū eſt erit cōtraria ſimplex negatiōis. ſ. q̄ eſt boni: qm̄ nō bonuʒ: ampli⁹ ſi etiā in alijs ſilr ſe opʒ habere: ⁊ hoc videẜ bene eſſe dictuʒ: aut enim vbiqʒ ea que eſt cōtradictionis aut nuſq̄: quib⁹ vero nō eſt cōtrariū de his quidē eſt falſa ea que eſt vera oppoſita: vt qui hominē non putat hoiem falſus eſt. Si ergo ecōtrarie ſunt ⁊ alie ipſius cōtradictionis. Amplius ſilr ſe hʒ boni: qm̄ bonuʒ eſt ⁊ nō boni: qm̄ non bonum eſt: ⁊ ſup has boni: qm̄ nō bonum eſt: ⁊ non boni qm̄ bonum eſt: illi ergo que eſt nō boni: qm̄ nō bonum eſt. vere opinatiōi exiſtenti que eſt cōtraria: nō enim que dicit qm̄ malū eſt: ſimul enim aliquādo erunt vere: nunq̄ aūt vra vere eſt cōtraria: eſt enim quoddaʒ nō bonum malum. quare cōtingit ſimul eē veras: at vo nec alia illa que eſt nō malum: ſimul enim ⁊ he erunt: relinquitur ergo ei: que eſt nō bonum: eſt contraria ea: que eſt nō boni: quoniam eſt bonū: falſo enim hec: quare ⁊ ei q̄ eſt boni: quoniaʒ bonū eſt: ea que eſt boni: quoniā nō bonū eſt. Manifeſtū eſt aūt quoniam nihil intereſt: nec ſi vniuerſaliter ponamus affirmationē: huic eniʒ vniuerſalis negatio erit contraria vt opinioni que opinaẜ: qm̄ omne qḋ eſt bonū: bonū eſt ea que eſt: qm̄ nihil boꝝ que bona ſunt: bonū eſt: nam ea que eſt boni: qm̄ bonū ē: ſi vniuerſaliter ſit bonū: eadē eſt ei que opinaẜ quicquid bonum ē: qm̄ bonū eſt: hoc aūt nihil differt ab eo ꝙ quodcūq̄ bonū ſit bonū eſt: ſimilr aūt ⁊ in nō bono quare ſi quidē in opiniōe ſic ſe habent: ſunt aūt hec que ſunt in voce affirmationes ⁊ negationes note eoꝝ que ſunt in anima. Manifeſtū eſt qm̄ ⁊ affirmationi cōtraria quidē negatio eſt de eadē vniuerſali: vt ei que eſt qm̄ omne bonū: bonū eſt: vel qm̄ omnis homo bonus ea que eſt: qm̄ nullū vel nullus: contradictorie autē qm̄ nō omnis aut nō omne. Manifeſtū eſt aūt qm̄ ⁊ veraʒ vere nō contingit eſſe contrariā nec in opinione nec in contradictione. cōtraria ergo ſunt que circa eandē oppoſita ſunt: circa eaſdem autem contingit verum dicere eundem. Simul autem nō contingit eidem ineſſe contraria. Caplm̄. III.

Differentia 4ª. d. ex quo ſẜ orōnes oppoſite: aut oppoſite ſm affirmationem ⁊ negationē: aut oppoſite ꝑ hoc ꝙ māe ipaꝝ ſūt ꝫrie: ⁊ ſūt orōnes q̄rū ꝑdicata ſūt ꝫria: ⁊ inēiẜ in illis q̄rū ꝑdicata ſẜ ꝫria ꝙ ſūt qnq̄ modis oppoſitaꝝ q̄ ſm affirmationē ⁊ negationē quaꝝ ꝓceſſit dictū. Ergo iā oʒ vt cōſideremus hic q̄ haꝝ orōnū ſūt magis oppoſite: ⁊ lōgioris dñe i credulitate an ꝫrie ſm viā affirmatiōis ⁊ negatiōis an ꝫrie ſm viā credulitatis ꝫrij. V. g. ſi dicto noſtro ois hō ē iuſtus. opponunẜ dicta duo: quoꝝ vnū ē nullus hō ē iuſtus: qḋ ē oppoſitū ſm modū negationis: ⁊ 2ᵐ ē dictū noſtrū ois hō ē iuſtus qḋ ē oppoſitū ſm modū ꝫrietatis: ⁊ qḋ iſtoꝝ ē fortioris ꝫrietatis dicto nr̄o ois hō ē iuſt⁹: vtꝝ dcm̄ nr̄ʒ. null⁹ hō ē iuſt⁹: aut dcm̄ nr̄ʒ. ois hō ē iuſt⁹: aut dcm̄ nr̄ʒ oīs hō ē iuſt⁹ ⁊ dicem⁹ qꝛ dictōes qdē ſiḡantes itētōes exñtes i aīa: iāq̄ i'nuiẜ in mēte credulitatis alicui⁹ rei: ⁊ credulitas ꝫrij ei⁹: aut credulitas rei alicui⁹: ⁊ credulitas negationis ei⁹: ⁊ ē māifeſtū: qm̄ qdē dr̄ i orōne ꝙ ē ꝫria orōni: aut oppoſita ei ex ꝑte oppōnis credulitatū q̄ ſūt i aīa. aut in credulitate ꝫrij aut i credu^{tē} negatiōis. Et cū ita ſit res: iā ḡ oʒ vt ꝯſiderem⁹ q̄ credulitas ē i fine ꝫrietatis ad credulitatē vi ⁊ falſi: an credulitas ꝫrij ei⁹: an credulitas negatiōis ei⁹: ⁊ exēplū illi⁹ ē cū crediderim⁹ ī re aliq̄ ꝙ ē bona: ⁊ ē credulitas vra ſic nr̄a credulitas ī vita ꝙ ipſa ē bona: erūt igiẜ due credulitates hic falſe ⁊ oppoſite ei: vna q̄rū ē mala: ⁊ alia ꝙ ipſa nō ē bona: q̄ ḡ haꝝ duaꝝ credulitatū falſaꝝ illḋ ē vita illa q̄ ē i fine ꝫria i mēte credulitate vē q̄ ē dictū noſtrū vita ē bona vtrū credulitas nr̄a ⁊ ꝙ ipſa ē mala: aut credulitas nr̄a ꝙ ipſa nō ē bona. Dicem⁹ ḡ ꝙ ꝫrietates iuēte i credulitate. ſ. q̄ ē i fine i eo ſimilaẜ ꝫrietati inuēte ex̄ aīaʒ i materijs: ⁊ vtrū oʒ vt ſit illḋ qḋ ē ex reb⁹ maioris ꝫrietatis ex̄ aīaʒ ſic fortioris ꝫrietatis i credulitate an nō: ⁊ dicem⁹ ⁊ poſtq̄ ſūt due res q̄ ſūt ꝫrie ex̄ animā: ſʒ due ꝫrie minoris ꝫrietatis in credulitate q̄ due res q̄ ꝫrianẜ ſm vnū ꝫriū: aut ſūt cū illo nō ꝫrie i credulitate: imo ſm plurimū ſūt ꝯñtes ſe: ſic credulitas nr̄a ꝙ vita ē bona: ⁊ mors ē mala. iſte. n. due orōnes ſẜ ꝫrie ſm ꝑdicatū ⁊ ſubʒ ex̄ aīaʒ: māi^{m} ē ḡ ꝙ ñ ē cā ꝫrietatis iuēte i credulitate ꝫrietatis iuēta ex̄ aīaʒ: qm̄ ſi eēt cā eēt qḋ ē magis ꝫriū ex̄ aīaʒ: digni⁹ vt ſit ꝫriū in credulitate. ḡ cui⁹ ꝫriū ē i credulitate: ꝑꝑ māe ē digni⁹ vt nō ſit ipʒ ꝫriū abſoluta i credulitate: ſʒ ꝫrietas qdē q̄ ineiẜ i credulitate ex ꝑte affirmatiōis ⁊ negatiōis ñ ē iuēta i ea ꝑꝑ alia: ſʒ ꝑꝑ ſe: ⁊ ꝑꝑ diſpōnē iuētā i ea i mēte: ⁊ illa i q̄b⁹ ē ꝫrietas ꝑ ſe digniora ſūt vt ſint ꝫria q̄ illa i q̄b⁹ ē ꝫrietas ꝑꝑ aliḋ: ⁊ ēt qm̄ cū ē apud nos de illa re ē credulitas ꝫria illi credulitati: ſic ſi ſit apḋ nos de ea ꝙ ipſa ē aliḋ ex eo qḋ nō ē ei inētū: aut ꝙ ñ ē aliqd aliḋ ex eo ꝙ iueniẜ ei q̄ ſūt i credulitate i finite: ſed credulitas qdē ꝫria illi credulitati de illa ē vna: ⁊ eſt credulitas quā vidim⁹ diuidētē veꝝ ⁊ falſuʒ ſemꝑ cū credulitatate ꝑ^{ᵃ}: ⁊ iſte ſunt credulitates q̄ ponūt ꝑtes

ꝯdictiõis in q̃one. D. cadit cũ eis poſt illud dubitatio
q̃ illaꝝ duaꝝ ſit vã ⁊ q̃ falſa: ſꝫ iter credulitates q̃dē ꝯ
q̃s poſſe ē ſit eē falſas de ſubto vno ⁊ eodē: aut vãs ſit
nõ ē poſſe vt cadat dubitatio: neq̃ ponunt̃ ptes dubi-
tatiõis in q̃one ita vt vitas in vna eaꝝ ſit determina-
te intẽtiõis in ſe: q̃uis nõ ſit apud nos determinate: ⁊
manifeſtũ ē ꝙ credulitas q̃ opponit̃ iuẽte ſm̃ veri-
tatē ē credulitas: ex qua erit gnõ ⁊ ē negatio: ⁊ illud ē
q2 gnõ q̃dē ē ex nõ iuẽto ad iuẽtũ: ⁊ corruptio ē ex iuẽ-
to ad nõ iuẽtũ. Credulitas q̃dē q̃ ē in reb' i q̃b' ē: eſt al-
teratio q̃ ē trãſmutatio ex ꝯrijs ē min' ꝯria in credu-
litate cũ ſit p̃uatio forti' oppoſita iuẽto q̃ꝫ ꝯriũ ꝯrio
cũ ꝯriũ ē iuẽtũ q̃dã: ⁊ ꝓꝓ illud nõ ē gnõ ex ente niſi ꝑ
acciñs: ⁊ ēt q2 credulitas q̃ ē cũ negatiõe fac̃ nec̃iã re-
motionē credulitatis affirmatiõis ꝑ ſe cũ ſit q̃dditas
negõnis vt remoueat affirmatõez q̃ ē annũciãs rei eſ-
ſentiã: ⁊ cũ credulitas q̃dē ꝯrij p̃dicati in re i qua cre-
dit̃ eẽntia p̃dicati nõ facit neceſſariã. ſ. q̃dditas ei' re-
motiõe affirmatiõis cũ ſit renouatio ꝯrij in ſubto ne-
ceſſariã faciẽs ꝑ ſe remotionē ꝯrij ei'. ſ. oppoſiti illi: ſꝫ
ē q̃dē res acciñs ex remotiõe illi'i ſubto. ſ. vt remoueã-
tur ꝯriũ ꝑ poſitionē ꝯrij alteri' in eo. V. g. vt auferat̃
caliditas ab aqua ꝑ poſitionē frigiditatis q̃ in ea ē: ꝓ-
portionat̃ frigiditati ꝑ itẽtionē 2ᵃᵐ: aut ꝑ accidẽs: ⁊ il-
lud ē q2 remotio hec eſt renouata ex iuẽtiõe: ⁊ remo-
tio ꝑ negationē ē q̃dē remotio renouata a negatiõe ꝑ
ſe: ⁊ ex q̃ q̃dē ſequit̃ remotio affirmationis ꝑ ſe digni'
ꝯrietas inuenta in credulitate q̃ꝫ ꝙ ex q̃ erũt creduli-
tas ꝑ acciñs aſi remotionē 2ᵃᵐ: ⁊ ē cõpletioris ꝯrietatis
⁊ fortioris: ⁊ ſi erũt duo ꝯria diuerſa i ſine diuerſitate
⁊ erũt ꝯriũ q̃d eſt i mẽte rei affirmate ex ꝯdictiõe for-
ti' q̃ꝫ ꝯriũ q̃d ē ei ex credulitate ꝯrij iuẽti ex̃ aiaꝫ. ma'
ē g̃ ꝙ credulitas ꝯdictiõis ē credulitas ꝯria affirma-
tiõis abſolute: ⁊ ēt q2 credulitas de re q̃ eſt bona ꝙ ſit
mala ē credulitas quaꝫ ſequit̃ credulitas alia q̃ eſt ꝙ
nõ eſt bona. ſꝫ credulitatē de eo ꝙ eſt bonum: ⁊ ꝙ nõ
eſt bonũ nõ ſequit̃ credulitas alia. ſ. ꝙ eſt mala: et ſi ē
illud: ita tũc nõ inuenit̃ credulitas ꝯria in reb' nõ hñti-
bus ꝯriũ. g̃ credulitas negatiõis eſt magis ꝯrietas af-
firmatiõis q̃ꝫ credulitas ꝯrij: ⁊ ipſa ē ꝯria ꝑ ſe cũ inue-
niat̃ in reb' hñtib' ꝯriũ ⁊ nõ hñtib': q̃ꝛ oꝫ vt ſit cre-
dulitas q̃ eſt ꝯria ꝑ nãꝫ affirmatiõi ipſa credulitas in-
uenta cõtraria in omni loco nõ in loco p̃ter locum: et
credulitas cõis que eſt in omni loco ⁊ per ſe cõtraria
eſt fortius cõtraria q̃ꝫ credulitas que eſt in quodã lo-
co non cuꝫ ſit cõius p̃us per nãm q̃ꝫ ꝓprium: ⁊ ꝓpter
hoc cum inuenit̃ ꝓpriũ inuenit̃ cõe ⁊ nõ conuertit̃ il-
lud. ſ. cum inuenit̃ cõe vt inueniat̃ ꝓpriuꝫ. ergo ſicut
cõtrarium in credulitate ei q̃d non habet cõtrarium
eſt negatio. ergo oꝫ vt ſit cõtrariuꝫ in omni loco ne-
gatio. ſ. illud q̃d eſt in fine: ⁊ etiam q2 credulitas de eo
ꝙ eſt bonũ ipm̃ eſt bonuꝫ: ⁊ credulitas in eo ꝙ nõ eſt
bonũ: ambe ſunt credulitates vere: ⁊ credulitas in eo
q̃d nõ eſt bonũ ꝙ ipm̃ eſt bonũ: aut in eo q̃d eſt bonũ
ꝙ nõ eſt bonũ ſunt credulitates falſe. Et ego miroꝛ q̃
credulitas eſt cõtraria credulitati noſtre in eo ꝙ nõ
eſt bonum ꝙ ipſum nõ eſt bonum que eſt credulitas
vera: q̃ꝛ noue euacuat̃ hec a tribus diſpoſitionibus:
quarũ vna eſt vt cõtraria ſit ei credulitas cõtrarij ei'
⁊ eſt credulitas in eo q̃d nõ eſt bonũ ꝙ ipm̃ eſt malũ:
⁊ ſecũda eſt vt ſit cõtraria negatio ꝯtrarij q̃ue eſt cre-
dulitas in eo ꝙ nõ eſt bonũ ꝙ non eſt maluꝫ. ⁊ tertia
eſt vt ſit cõtraria credulitas in eo ꝙ non eſt bonuꝫ ꝙ
eſt bonum ſed credulitas quidē contrarij eius nõ eſt
cõtraria ei: ⁊ illud eſt: q2 iaꝫ eſt poſſibile vt ſint ambe
vere: q̃ꝛ multe res ex eis que non ſunt bone ſunt ma-
le: ⁊ credulitas quidem negationis contrarij eius: nõ
eſt etiam credulitas cõtraria ei cum iam ſint vere ſi-
mul in re vna: q̃ꝛ de linea eſt verũ ꝙ nõ eſt bona ne-
q̃ꝫ mala: ⁊ vniuerſalr̃ de omni eo cuius ꝓprietate eſt
vt nõ diſponatur per vnũ hoꝝ duoꝝ cõtrarioꝝ:
⁊ cum ſit hoc ita. ergo credulitas cõtraria credulitati
noſtre in eo ꝙ non eſt bonũ ꝙ ipſum nõ eſt bonũ eſt
credulitas noſtra in eo ꝙ nõ eſt bonũ ꝙ ipſum nõ eſt
bonum: ⁊ cũ eſt credulitas que eſt in fine cõtrarieta-
tis credulitati noſtre in eo ꝙ non eſt bonũ: ꝙ non eſt
bonum credulitas noſtra in eo ꝙ ipſum eſt bonũ. er-
go cõtrarium q̃d eſt in vltimo differẽtie ꝯtrarietatis
noſtre in eo q̃d eſt bonũ ꝙ ipꝫ eſt bonũ eſt credulitas
in eo ꝙ non eſt bonũ: nõ credulitas noſtra in eo ꝙ eſt
malũ: q̃ꝛ ſi affirmatio cõtrariũ q̃d in vltimo negatio-
ni oꝫ vt ſit ex ipſa in vltimo elongationis: ⁊ cũ eſt h̃
ita: ⁊ eſt cõtrariũ quidē eius cõtrariũ vnũ. ergo cõtra-
rium affirmationis q̃d eſt in vltimo eſt negatio. D. Et
non eſt differentia in his exemplis que egim' hic enũ-
ciationib' cõtrarijs ex parte negationis ⁊ affirmatio-
nis inter hec ꝙ rõcinet̃ quidē in ſubiecto ipſarũ arti-
culo cũ a. ⁊ l. aut rõcinet̃ in ipſo incluſo cum clauſura
vniuerſali: q̃ꝛ de a. ⁊ l. iam diximus ꝙ ſignificat ſup
id q̃d ſignificat clauſura vniuerſalis. ergo nõ eſt diffe-
rentia ſm̃ hanc intelligentiã: vt dicamus ꝙ cõtrariũ
credulitatis in eo q̃d eſt bonũ ꝙ nõ eſt bonũ vt dicã-
mus ꝙ cõtrariũ credulitatis in omni eo ꝙ eſt bonuꝫ
ꝙ nihil ex eo eſt bonũ: ⁊ aliud eſt affirmatio ⁊ negatio
q̃ ſunt credulitatis ꝯtrarie q̃dem inueniant̃ in aĩa intẽ-
tioni vniuerſali: ⁊ ſi eſt illud q̃d exit ꝑ dictionē ſignifi-
cans id q̃d eſt ex credulitate ex ꝯtrarijs eſt ex mãife-
ſto: ꝙ ꝯtrariũ affirmatiõis in dictione q̃dē eſt negatio
in dictiõe illi itentioni vniuerſali: quã ſignificat affir-
matio cũ ſignificet̃ illa intẽtio vniuerſalis in affirma-
tiõe ⁊ negatiõe ꝑ dictionē vlem q̃ eſt clauſura. Et exẽ-
plũ illius eſt q2 ꝯtrariũ dicti noſtri. oĩs homo ē bon'
⁊ dictũ noſtrũ. nullus hõ eſt bon': ⁊ hoc eſt mãifeſtuꝫ
ꝙ credulitates de q̃bus dicit̃ hic ꝙ ſunt ꝯtrarie ꝙ nõ
eſt poſſe vt ſint credulitates vere: cũ ſit nõ poſſe vt ſit
verũ ꝯtrariũ nõ ſicut credulitas vera credulitati ve-
re: neq̃ꝫ dictio ꝯtradictoria de oĩ: g ſint vtreq̃ꝫ ſignifi-
cantes intẽtionē q̃ eſt in aĩa vera: ſed credulitates cõ-
trarie quidē ſunt in oppoſitis ſm̃ affirmationē ⁊ ne-
gationē: ⁊ ex illis in cõtradictorijs ⁊ cõtrarijs in mate-
ria neceſſaria: ⁊ illud eſt q2 in multis ex oppoſitis iaꝫ
poſſibile eſt: ſicut dictũ eſt vt ſint vere ſimul ⁊ ſunt in-
definite ⁊ ſubcontrarie: ſed in cõtrarijs q̃dē nõ eſt poſ-
ſibile vt ſint ambe vere in aliquo vno ⁊ eodē: neq̃ꝫ eſt
poſſibile vt ſint ambe falſe in materia neceſſaria cuꝫ
nõ expolient̃ ſubꝫ vnũ eoꝝ. Hic ꝯplet̃ expoſitio intẽ-
tionũ quas ꝯtinet iſte liber per gratia dei.

¶ Gilberti Porretani ariſtotelici liber ſex
principioꝝ: cū magni Alberti cōmento viri
etate ſua doctiſſimi feliciter incipit.

Forma eſt com-
poſitioni contin-
gens ſimplici ⁊ i-
nuariabili eſſentia
ↄſiſtēs. Compo-
ſitio etenim nō eſt
qm̄ a natura cō-
poſitionis ſeiun-
gitur. Compoſi-
tio eni alteri vna-
queq; adueniens
maiorē ſe cōiunctaꝫ efficit quodāmodo. In
forma aūt hoc cōmune non eſt: nam in eo ꝙ
corpus albū eſt nō dicitur maius aut minus
ſeipſo nō albo: nec ſi nō albū intelligatur de-
ſtructio compoſitionis vel miozatio aliqua
facta eſt: ſed alteratio ſolū. Quoniā aūt for-
taſſe in alijs idem contingit proferri additū
conuenienter exiſtimo inuariabili eſſentia cō-
ſiſtens. In anima enim alteratio cōtrarieta-
tis inuenitur: vt triſtitie ⁊ gaudij. Sed quo-
niam: vt aiunt quiddā: ſimplicitati: nulli ve-
ro variationi ſubiecta eſt: vt ea que ē anima
mundi diſſocians hanc ab omnibus addidi
componi contingens. Erit itaq; terminus
forme dicta diffinitio. Neq; eniꝫ ſuperflua
neq; diminuta: ſi quis ſubtiliter inueſtigaue-
rit: reperietur.

Quamuis de ordine ꝑdicabiliū iaꝫ
in ꝑdicamētis ſufficiēter
q̄ntū ē de itētiōe logici. determinatū ſit: tñ
ad faciliorē doctrinā: ⁊ de ſingulis cogno-
ſcat̄ q̄ ꝑdicant̄: ⁊ q̄lr ſingulo ꝑ ꝑdicabiliū
in gñe ⁊ ſpē ⁊ idiuiduo ad vnū cōe qḋ p̄ᵐ pnᵐ illoꝝ eſt
ordinat̄. Iterū determinabim⁹ in ſpāli de ſex pncipijs:
de qb⁹ in ꝑdicamētoꝝ lib° nō niſi breuiter: ⁊ ꝑ modū
exēplarē tactū ē. Sīc āt in ꝑdicamētoꝝ lib° ſecuti ⁊ ꝑ-
ſecuti ſum⁹ ſciaꝫ Ariſt. ſic in hoc lib° ſeq̄mur Gilbertū
porretanū q ea q̄ de ſex pncipijs dr̄ īuenit: ⁊ ↄpoſuit
ad faciliorē itellectū eoꝝ q̄ in libro ꝑdicamētoꝝ ſuc-
cicte dicta eē videbāt̄: q̄ q̄uis obmiſſa eē potuiſſent:
tñ ꝑꝑ vtilitatē ſtudētiū hūc laborē aſſūpſim⁹. Jō h̄ ēt
ad īformationē ſtudētiū cū alijs explanam⁹. ¶ Que-
rit̄ āt q̄re h̄ ſex pnª dr̄ cū alia. iiij. de qb⁹ dctū ē in li°.
ꝑdicamētoꝝ ꝑdicātia ſint vocata. Multi qdē mltas
aſſignauerūt rōnes: ſm̄. n. porretani doctrinā. x. p̄ª ge-
nera ſūt. x. rez pnª in qb⁹ ſtat oīs reſolutio: ⁊ q̄ ſunt p̄ª
eēntie ſua eēntialitate ↄſtituētes: ⁊ q̄ ſue cōitati habi-
ta oīa ↄtinētia q̄ ordinabilia ſūt ad ꝑdicati ⁊ ſubi de-
terminationē: de quoꝝ coordinatiōe vt diximꝰ in p̄ª
pte logice ē tractādū: eo ꝙ rō ñ colligit niſi q̄ añ poſu-
it: nec ↄponit niſi q̄ añ ordinauit ſꝫ ↄparabiliū rōnē:
ꝑꝑ qḋ rō q̄ ſit ordinatio p̄ᵐ in por. tradita ē. Ordina-
tio āt ꝑut ē in ordinatis tradit̄ in ſciētia libri ꝑdica-
mētoꝝ ⁊ in ſcia ſex pnᵐ ⁊ in ſcia diuiſionū. Cū aūt oīs
ordinatio ſubtoꝝ ⁊ ſuppoſitoꝝ ſit ad vnū: ⁊ ſtet ī vno
id in q̄ ſtat ordinatio ſūmo ē p̄ᵐ ⁊ pnᵐ oīuꝫ alioꝝ. Sꝫ
dr̄ gen⁹ inq̄ntū ē p̄ᵐ formabile ſubꝫ ad oīuꝫ ↄtētoꝝ d-
terminationē ī forma ſpēi ⁊ īdiuidui. Dr̄ āt pnᵐ inq̄n-
tū ē p̄ᵐ ↄſtituēs ⁊ eēntiās oīa q̄ ſūt ſue coordinatiōis:
in qb⁹ ipſꝫ ſm̄ actū ⁊ itellectū vt pncipiās eēntias eo-
rū ↄtiet. Cū āt oīa gnāliſſima h̄ mō dicāt̄: tñ q̄dā pl⁹
⁊ magis ꝑꝑe dr̄ gnā: ⁊ q̄dā magis pnª: ſuba. n. q̄litas
⁊ q̄ntitas dr̄ magis gnā: eo ꝙ abſolute ſunt in his cō-
tentis ſuis actu ⁊ intellectu ↄtēta qḋ ꝑpriū gnīs ē ſm̄
ꝙ gen⁹ ē: cui ſpēs ſupponit̄. Prinª vō dr̄ ex ↄtrarijs: q: ſi
pncipiāt ſimplr̄ ex q̄ ad eē: ſꝫ poti⁹ eↄ q̄ ad eē a ſuis in
ferioꝛib⁹ ſūt pnª. Relatio āt gnīs ē hoc mō q̄ alia: ⁊ ſi
adeo ꝑꝑe vt alia. Pōt eē vel dici pnᵐ: q: ſm̄ eē ſemꝑ
fundat̄ in alio q̄dā: ⁊ vt frequēter fundat̄ i gnīb⁹ alijs
⁊ reb⁹ generū alioꝝ. Reſidua vō ſex nō ꝑꝑe dr̄ gnā:
q: nō dr̄ ſimplr̄ ↄtētū in alijs ſm̄ actū ⁊ itellectū ſic
id qḋ ē de rōne eoꝝ: ſic pꝫ ſingaloꝝ iductiōe. Actio vō
nō dic̄ qd cōtētū in ſuba alioꝝ: nec paſſio: nec vbi: nec
q̄ñ: nec ſitus: nec habit⁹: ſꝫ dr̄ aliq̄ mō ſe hr̄e ꝑ modū
pncipij ei⁹ cui⁹ ſūt. Actio. n. cū ſit in actu dic̄ pnᵐ ei⁹ ꝙ
actiōe efficit̄: ⁊ ſm̄ ꝙ ē in agēte dic̄ pnᵐ a q̄ agēs efficit
id qḋ agit. ſilr̄ paſſio cū ſit i patiēte dic̄ id q̄ patiēs mo
uet̄ ad formā agētis: ⁊ ñ dic̄ qd exñs de rōne ſube ali-
cui⁹. ⁊ iō paſſio ſuo noīe ñ gen⁹ dic̄: ſꝫ pnᵐ. Silr̄ ē ō vbi
q: ꝑcedit a loco: nec loc⁹ ē pnᵐ niſi ei⁹ qḋ ē in loco. lo-
catū āt ↄparat̄ ad locū cū ē in vbi. ⁊ iō vbi cū ſit ō ex-
trinſecis. gen⁹ āt de extrinſecis ſube pl⁹ noīat̄ pnᵐ q̄ꝫ
gen⁹. Eodē mō ē de q̄ñ qḋ ꝑcedit a tpe. tps āt ē nūer⁹
mot⁹. mot⁹ āt ē act⁹ ei⁹ qḋ mouet̄ deducēs ipſꝫ ad for-
mā mouētis. Et iō q̄ñ qḋ ē i eo qḋ ē i tpe ꝑ ↄparationē
ad tps ēt nō noīat aliqd de ſuba ꝙ ſit vt gen⁹: ſꝫ noīat
pnᵐ ꝑ motū cui⁹ ipſꝫ ē mēſura. Poſitio vō dic̄ ptiū or-
dinationē i loco: ⁊ i toto: ⁊ dic̄ pnᵐ pl⁹ q̄ꝫ gen⁹: q: mot⁹
⁊ actio ⁊ paſſio trāſmutātia ea i q̄ opant̄ ſ: cā ordinis
ptiū ad formā toti⁹. ⁊ iō poſitio nō dic̄ qd poſiti: ſꝫ ſm̄
noīe ſuū qḋ ē poſitio dic̄ pnᵐ eēntie toti⁹: qḋ pncipiat̄
a ptiū pōne i toto ⁊ i loco. Habit⁹ āt ad id cui⁹ ē habi-
tus nihil dic̄ qḋ ſit qd hītis ſm̄ ꝙ gen⁹ ē qd ei⁹: cui⁹ ē
gen⁹: ſꝫ dic̄ pnᵐ ↄſeruatiōis hītis: ⁊ ꝑꝑ h̄ cū alia dicāt
pnª ad eoꝝ eē quoꝝ ſūt hoc vltimū dic̄ pnᵐ ↄſeruatio
nis. ⁊ iō poti⁹ dicant̄ pnª q̄ꝫ gnā: ꝑꝑ qḋ ēt tps poti⁹ for⁹
ſūt hoc ē foris manētes q̄ꝫ ſūt eēntie. Hec āt ſic accipi
poſſunt: aut. n. ſūt pnª ad eē: aut ad hr̄i eē. Si ad eē aut
ex pte agētis: ⁊ ſic erit actio: aut ex pte ei⁹ qḋ agit̄: ⁊ h̄
z⁹. ſ. ſm̄ qd ē ſuſcipiēs actū agētis: aut ſꝫ effectū q actū
agētis ↄſequit̄. Si p̄ mō aut ſm̄ ipſaꝫ actionē quā ſu-
ſcipit patiēs ⁊ ſic ē paſſio: aut ſm̄ mēſurā extrinſecus
adiacētē: aut ſm̄ effectū quē fac̄ actio in ſuba ⁊ ptib⁹
patientis. Si ſm̄ mēſurā adiacentē: aut ē ſm̄ mēſurā
actiōis vel paſſiōis ſm̄ ꝙ hui⁹: ⁊ ſic ē q̄ñ. aut ſm̄ mēſu
rā paſſi: ſiue ei⁹ qḋ patit̄. ⁊ ſic ē vbi. ſi āt ē ſm̄ effectuꝫ
quē fac̄ agēs i ipo patiēte tc̄ ē poſitio: q: ex actiōe agē
tis ⁊ paſſiōe patiētis ſituant̄ ptes i paſſo ad ſuſceptio-
nē for⁹ quā iprimit agēs: ⁊ efficit̄ vna ſupra ⁊ altera i-
fra: ⁊ vna dex̄ ⁊ altera ſiniſtra ſm̄ ꝙ opat̄ in eovirtus
agētis: ſi āt dic̄ pnᵐ nō ad eē ſꝫ ad hr̄i eē ſic eſt habit⁹.
Quārio āt ſic noīb⁹ ſuis dicant̄ pnª: tñ ſue coordina-
tionis inq̄ntū noīb⁹ ſuis ſignificat̄ eē ꝑdicāt pnª ⁊ ↄtē-
tū ⁊ intētio in eodē quo ꝑdicant̄ dicunt̄ gnā. ⁊ iō noī-
bus ſuis dicunt̄ pnª: ⁊ res quas ſigna ſunt gnā. ſi autē
q̄ queratur qualr̄ hec ſcia eſt vna q̄ eſt de ſex pncipijs.
Dōm ꝙ iſta ſex vniant̄ in intētiōe pncipij: ⁊ ſic nihil
ꝑhibet de ſex vnā eē ſciaꝫ. ſic aūt ⁊ in alijs ſic ⁊ in his

modus pħie tenēdus eſt. pħi.n.eſt. vt dicit Ariſto. nō accipere niſi ſermonē demōſtratiuū: vt.ſ. de ſubto ꝛ ꝺ partib⁹ ſubti paſſiones ꝛ differētie demōſtranť ab habendā notitiā perfectā de bis q̄ traduntť. ꝛ iō ēt ſingulorū diffōnes ponēde ſunt: ex quib⁹ ſicut ex medijs ꝓbetur oē qꝺ docēdū eſt. Doc.n.mō ꝑficiť aīa ſm partem ↄtemplatiuā q̄ eſt vltimū felicitatis ipſius vt docet Ariſt. io. ethicoꝝ. Qꝺ āt gdā dicūt de arte: vtꝫ.ſ.ꝑ modū artis ꝓcedat pħia ſtultū eſt. qꝛ ars nō eſt niſi ĩ factis ſupra māꝫ exteriorē: cū dicat Ariſt. ꝙ ars eſt cū rōne factiuū pn̄ᵐ: ꝛ hoc mō facere nō eſt agere. 6.ethi.c.5.

Volentes igiť de ſex ꝑncipijs determinare q̄ oīa for ͤ ſunt q̄ſi extrinſeca his quoꝝ ſūt: eo ꝙ nō ſūt ꝺ eſſe ꝛ ſuba eorū quoꝝ ſūt: ꝛ forma dr̄ vt Plato dicit q̄ſi foris manēs: oꝫ nos ichoare a forme determinatiōe vt ſciať a quo: ſic a ꝑ gn̄e accipiūt originē. Dicit.n. Boe. in pn̄⁹ de trini. ꝙ ꝓprie nō dr̄r forme: niſi q̄ ſūt ſeparate. ille aūt q̄ in mā ſūt ꝓpe dr̄r imagies: eo ꝙ ad illas ſūt ꝑ aſſimilationē ꝛ imitatōeꝫ ꝓducte: hec aūt q̄ pn̄ᵃ vocam⁹ oīa ſunt extra ſubaꝫ eorūꝫ quoꝝ ſūt ſicut actio ex ſubaꝫ agētis ꝛ paſſio nihil ēſt de ſuba patiētis: ꝛ de qn̄ ꝛ vbi ſiľr eſt: quoꝝ neutrū eſt aliqꝺ de nā eoꝝ q̄ vbi ſunt ꝛ qn̄. ſitus aūt ꝑꝑ h̄ extrinſecū eſt: qꝛ dicit ordinē ꝑtiū in loco: ꝛ h̄ ex ſubam partiū ꝛ toti⁹. De habitu aūt nullū eſt dubiū gn̄ ſit de extrinſecis. Cū igiť oīa iſta foris maneāt oīa h̄ ſm nomen forme ꝑdicationē forme ꝑticipant: ꝛ ſic dr̄r pn̄ᵃ ſic ēt forme dr̄r. Nō pōt aūt dicta forma h̄ mō determinari niſi generaľr forma diffiniať: ꝛ ꝑ diffōnē deueniať ad intētionē forme de q̄ eſt ītētio. Generaľr igiť de forma loquētes dicim⁹ ſm ꝙ logic⁹ loqͥ dꝫ de for ͣ. ꝙ forma eſt cōpōni cōtingēs ſimplici ꝛ inuariabili eēntia cōſiſtēs. Formā.n. logica diffinim⁹ diffōne. Logice.n. loquēdo forma ē ītētio q̄ dat eē formale totius ꝛ ipſa notio toti⁹ vt dcm̄ ē in ſcia de vlib⁹. Dico aūt qꝺ dicit eſſe toti⁹ ſiue h̄ eē ſit ſubale ſiue accn̄tale ſiue ſit eſſe potētiale ſiue actuale: ſic aīal dicit eſſe toti⁹ potentiale. ꝛ rōnale dicit eē toti⁹ hoīs actuale. hō aūt diť totū ↄpoᵐ ex vtroqꝫ. Albū āt diť eē toti⁹ accn̄ˡᵉ. Et riſiˡᵉ diť eē toti⁹ accn̄ˡᵉ nāe ꝛ ſpēi. h̄ āt tale eē n̄ ē niſi ↄpōni ↄtigēs. h̄ ē ↄpoſito ſiue cōpōni: qꝛ ſi ꝑti ↄpōnis ſiue cōpoſiti cōtingeret nō eēt ꝑdicabile de toto nec toti⁹ eē poſſet dici notio. Et dico cōtingēs nō ꝙ ſꝑ for ͣ h̄ ↄtingat ſiue ꝑ accn̄s cōpoſito adueniat ſꝫ id qꝺ eſt for ͣ: qꝛ ſic ſpēs vel accn̄s vel ꝓpꝛiū vel dr̄ia vel gen⁹: ꝛ iō nō ſꝑ cōtingit ſed aliqn̄ ē ſuba: ſed iō cōtingit: qꝛ modus accipiēdi eā vt eſt toti⁹ notio ſꝑ eſt ꝑ accn̄s ꝛ ſꝑ cōtingens. Eſt.n. vle qꝺ eſt an̄ rē: ꝛ h̄ eſt cā rei per ſe vel per accn̄s. Et eſt vle qꝺ eſt in re: ꝛ h̄ eſt ſuba rei vel accn̄tl inclinatū ad ſubam. Et ē vle qꝺ ē poſt rē: ꝛ h̄ ē vle a re ipſa per ītellectū ſeparatū: ꝛ h̄ cōtingit rei ꝛ eſt accn̄tale rei. h̄.n. nihil aliud eſt niſi acceptio vlis forme ſine hic ꝛ nūc: q̄ acceptio rei ſimplex ꝛ ſeꝑata a ꝑticulari ꝛ particularib⁹: ꝛ h̄ mō forma eſt dicta vle: qꝺ ītus ordinať in gn̄e ꝛ ſpē: ꝛ cui⁹ coordinationē reducit ad ꝑdicamentū vel ad pn̄ᵐ: ꝛ h̄ mō forma ē formale eē toti⁹ acceptū per ītellectū: qꝺ nō cōtigit accipe in rōne forme q̄ eſt forma ꝑtis: qꝛ h̄ forma eſt mãe in ꝑticulari ꝛ nō de toto ꝑticularis. ſic g̊ forma in cōi ad eſſe ſubale vel accn̄tale toti⁹ accepta ꝑdicabilis de toto ꝛ non de ꝑte eſt forma que eſt cōpoſitioni cōtingēs: ꝙ aūt additur ꝙ ſit ſimplici eēntia cōſiſtēs: ideo eſt: qꝛ tale eē q̄uis totius ſit cōpoſiti: tn̄ ex parte forme acceptū eſt ꝛ nō ex ꝑte mãe: nō aūt accipiť ex parte forme prout pars eſt cōpoſiti: ſed accipiť a forma ꝓut eſt cā totius eſſe totū ambiēs ꝛ terminās ad eſſe. Et qꝛ forma illa nihil eſt niſi forma q̄uis ſit toti⁹: iō nullū hꝫ pn̄ᵐ cōpoſitionis in ſe: ſed eſt eēntia ſimplex: q̄uis nō ſit eēntia ſimplicis ſed cōpoſiti. h̄.n. mō mā nō eſt eēn⁹ ſimplex: qꝛ mā ad minus potētie hꝫ partē: forma aūt nec potētia nec actu partē hꝫ: ꝛ iō huic forme conuenit ee nō mãe. ſi aūt obijciť ꝙ ſpēs eſt forma ꝛ tn̄ parteꝫ hꝫ: qꝛ gen⁹ ꝛ dr̄iam. Dicimus ꝙ iſte ꝑtes nō ſūt diuiſe in ſpecie: qꝛ idē qꝺ eſt in gn̄e eſt vt cōfuſum ꝛ ideterminatum: ꝛ in ſpē ſpecificatū ꝛ determinatū: ſed gen⁹ diť vt cōfuſum ꝛ dr̄ia vt determinās ꝛ ſpēs vt determinatum: ꝛ h̄ in eſſe formali nō differūt: q̄uis dr̄iꝫ ſint ſic differt nā determinabilis a nā determinantis ꝛ a nā determiati dr̄ia ē determinās n̄ determiat niſi ꝑ formale qꝺ ē actu: ꝛ ꝺtermināt formale qꝺ ē po⁹. Et ſpēs ꝺtermiata nō dicit niſi formale ſic determiatuꝫ. Et ſi aliqꝺ aliꝺ differret nō ꝑdicareť gen⁹ de ſpē: nec dr̄ia de ſpē ꝑdicareť: ꝛ iō ↄſtat ꝙ idē formale dicūt h̄ tria. Et qꝛ dr̄ia ē ĩ gn̄e ꝑtāte ꝛ ꝑtātis eē ĩ alio ſm ꝑtātē cāe formalis ē ĩ ipſo eē ſꝫ ichoationē: ꝛ ichoatio for ͤ ꝛ ꝑfectio ſūt idē in ſuba for ͤ diuerſa ĩ eē. iō vnū ꝛ idē ē ĩ po⁹ ꝛ actu. Et iō diffō illa ē vnū ꝛ multa: ꝛ q̄ ad h̄ ſꝫ ſubeꝫ ſimplex ē eēntia: q̄uis ſint ĩ ea illa q̄ differūt nā ſꝫ eē. Et iō dr̄ ꝙ for ͣ ē ſimplici eēntia ↄſiſtēs. Eſt āt inuariabilis: qꝛ nihil variať ſꝫ mutationē niſi mā vel ſubm ex mā ꝛ forma ↄpoſitū: for ͣ āt ꝓut vle for ͣ eſt neutrū hoꝝ eſt. ꝛ iō ꝑ ſe immutabilis ē eēntia. Variať tn̄ ꝑ accidēs dū aliqn̄ ſꝫ eē qꝺ ē ĩ h̄ vel ĩ illo gn̄ať vel corrūpitur: ſꝫ de variatiōe q̄ eſt ſm accn̄s nos h̄ nō loqͥmur.

Aliter āt ꝓbať ꝙ for ͣ q̄ ē vle ſiue illa ſit accn̄tale: ſiue ſubale ē ↄtingēs ↄpoſito: ꝛ oīs ē cōpoſitū. talis.n. for ͣ ↄpoſitio ſiue cōpoſitū nō ē: qꝛ vnūqꝺqꝫ cōpoſitūꝫ adueniēs alteri ↄpoſito magis aliqꝺ fac: aut ſm eēntiā: aut ſꝫ q̄titatē. for ͣ āt adueniēs ↄpōni minime fať mai⁹ aliqꝺ: g̊ for ͣ nō eſt ↄpōſitū: ſꝫ ↄtingēs ſiue ↄpōni ſiue ↄpoſito: ꝙ āt for ͣ adueniēs ↄpoſito nō facit mai⁹ aliqꝺ tā ĩ for ͣ accn̄tali q̄ ĩ for ͣ ſubali. In accn̄tali gdē qꝛ in eo qꝺ eſt albū eſt nō dr̄ magis vel minus ſcīn q̄ ſi n̄ eēt albū dr̄ eē alteratū ſolū. In ſubalib⁹ āt qꝛ in h̄ ꝙ corp⁹ ꝛ aīa ↄiūcta ſit hō nō dr̄ magis vel min⁹ ſcīn ſꝫ ꝑfectū ĩ for ͣ ſpēi. Hoc tn̄ hꝫ dubitationē. qꝛ for ͣ vlis adueniēs ē eēntia q̄dā: ꝛ iō illꝺ cui aduēit eē actu dr̄ ſꝫ eēntiā. Ad h̄ dōꝫ ꝙ vle ē poſteri⁹ eo: cui ē vle q̄uis ipſa nā vlis ſit pri⁹ eo ꝺ q̄ ꝑdicať: ꝛ inq̄tū vle n̄ hꝫ eē niſi ītētiōale: ſiue vt diť Bo. irrōnabile h̄ n̄ ē eē ſꝫ nāꝫ: ꝛ iō nullū eēntiale addit ſꝫ ꝙ ē noti⁹ eo: qꝺ eſt ſꝫ nāꝫ. h̄ āt ē planū ītelligere ex his q̄ ſeꝑi⁹ ĩ ſcia vliuꝫ dicta ſūt. Qꝛ v̊o de gbuſdā alijs q̄ ſūt for ͤ vles ↄtingit idē ꝓferri: ꝙ.ſ.ĩ h̄ ſūt ſimplices eēntie ꝙ n̄ ſūt ↄpoſite ex mā ꝛ for ͣ ſic ĩ aīa hoīs q̄ h̄ mō ↄpoſita n̄ ē. iō ĩ diffōne dictū ē inuariabili eēntia ↄſiſtēs. In aīa.n. hoīs ſm ꝑtē ſenſibilē q̄ ē ĩ ea alteratio ↄrietatĩ ſꝫ motū paſſionū ĩueniť vt triſti ͤ ꝛ gaudij: q̄uis.n. mot⁹ paſſionū gaudij ꝛ triſtitie ſint ↄiūcti ꝛ n̄ aīe vt ſubti vt diť Ari. in ꝑ ꝺ aīa: tn̄ vt diť Auer. In his cōpatiť aīa corpi: ꝛ ſi aliq̄ mō variať: ꝛ iō n̄ ē for ͣ ꝓut h̄ ꝺ for ͣ loqͥmur. adhuc āt qn̄ ſic dr̄t gdā aliqꝺ ē qꝺ ē ſubꝫ ſimpliᶜᵉ: ꝛ nulli ē ſubꝫ variatiōi: ſic dr̄t in ea q̄ ē mūdi aīa quā vt ſimplicē ꝛ variabilē eē dr̄t. iō vt hāc ꝺ q̄ hic loqͥmur forᵐᵃ ab oībus alijs diſſociarē ꝛ diuiderē: addidi ↄpōni ↄtingēs. De mūdi.n. aīa gꝺ ſit ꝛ q̄ľr lōgū difficile ē ꝺtermiare ꝛ ꝑtinet ad pᵐ pħm ſꝫ eā ꝑtē ĩ q̄ ꝺ cāis ꝑmarijs ꝛ vlibus ꝺtermiať. Breuiter tn̄ dicim⁹ ꝙ n̄ cā pᵃ ē: nec eſt aliq̄ ītelligentia: ſꝫ motor mobiľ ꝑmi qꝺ ē ſibi pn̄ᵐ vite ꝛ T.cō.64.

motus in oībus ſicut dicit̄ in libro de cauſis: ⁊ hec aīa nō contingens eſt compoſitioni ſiue compoſito: ſʒ eſt forma vnitis quod eſt primū celū: ꝑpter quod forma que eſt vniuerſale eſſe nō poteſt: q̄ꝛ vniuerſale: eſt forma contingens compoſito ⁊ nō eſt forma partis: vt ſe pius dictum eſt. Preīnducta igitur de forma data diffō erit termin⁹. dr̄. n. termin⁹ illa diffō q̄ īcludit terminos eē illi⁹ diffiniti. Hec. n. diffō neq̄ ſupfluū neq̄ min⁹ aliqd q̄ꝫ ad eſſe for̄ declarādū ſuffic̄ videbit̄ ꝯtinere ſi qs ſubtilr̄: ⁊ nō ſupſtitioſe voluerit iueſtigare.

¶ Notādū tñ hoc q̄ ea q̄ dicta ſūt nec ſūt v̄a de for̄ ſubāli nec accn̄tali: ſʒ v̄a ſūt de for̄ q̄ ē v̄le ſiue ſit ſuba ſiue accn̄s: put ipʒ ē p̄dicabile vt gen⁹ vl̄ dr̄ia: vl̄ ꝓpriū vl̄ accn̄s i q̄cūq̄ gn̄e vl̄ p̄n⁹ p̄dicabiliū.

¶ Habet autem dubitationem ex precedenti vtrum aliqua forma variabilis ſit. hoc autē videtur vt in pluribus. nam eadem ratio ſuſceptiua veri ⁊ falſi eſt: ⁊ albedo claritatis ⁊ obſcuritatis: ⁊ idem eius quod eſt in re: ⁊ non eſt: ſed non eſt ita. Nam nihil differt albedinem claram dicere q̄ꝫ ſuſcipiens clarum dicere. Non eſt autem oratio eadem ſuſceptiua contrariorum: nec oratio eius que in re eſt ⁊ non eſt: ſed note ſunt earum que ſunt in anima paſſionum. De his autem dictum eſt alibi.

¶ Hʒ āt dubitationē ex p̄dictis occaſionatā: loquētes. n. de for̄ ſm q̄ ad accn̄talē ⁊ ſubālē cōis ē: ⁊ ſm q̄ eſt v̄le p̄dicabile: ſiue i qd ſiue i q̄le: eo q̄ ipſa ſignificat̄ vt notio toti⁹ eē rei ſm q̄ ⁊ orō for̄ ē ⁊ albedo de illa albedine p̄dicata: ⁊ ſʒ q̄ rō formalis ⁊ opio for̄ aīe ē de hac vel de alia orōne vel opinione p̄dicata. dicēdo igit̄ d̄ tali for̄ q̄ īuariabilis ſit: vr̄ eē īſtātia ī plurib⁹. Videt̄. n. q̄ plures forme variabiles ſint: ſiue īuariabiles ī ꝯr̄ia: nā eadē orō veri ⁊ falſi ſuſceptiua ē. me ſedere oīo v̄a ē dū ſedeo: ⁊ eadē falſa dū nō ſedeo. ſilr̄ āt ⁊ eadē albedo claritatis ⁊ obſcuritatis ſuſceptiua eſt. Et rō formalis ſiue opio vna ſuſceptiua ei⁹ vr̄ qd̄ ē in re: ⁊ falſitʒ qd̄ n̄ ī re: cū tñ oīa h̄ for̄ ſint toti⁹ eē notiones: ⁊ de toto p̄dicabiles: ⁊ ſic ſunt ꝯpōni ꝯtingentes.

¶ Sʒ ad hoc dr̄ vt dictū ē q̄ forma ē īuariabilis eēntia ꝯſiſtēs. Et qd̄ dr̄ de albedine igit̄ nō ē vt dr̄. Nō. n. eadē albedo q̄ ſm id qd̄ ē for̄ claritatis ⁊ obſcuritatī ſuſceptiua ē: ſʒ due albedines ſūt ī ſubto: quaꝝ vna clarior ē: ⁊ altera obſcurior ex opacitate ⁊ claritate ſubiː nā nihil differt albedinē clarā dicere ⁊ ſubʒ ſiue ſuſcipiēs claꝝ dicere. Cū albedo ſʒ eē albedinis vnū ⁊ idē eodē mō ſe hēat. obſcurat̄. n. ⁊ clarificat̄ ex ſubi obſcuritate vel claritate: ⁊ illa q̄ ē ei obſcurior nō eadē nūō albedo illi q̄ ē clarior. Et ſile huic ē qd̄ dr̄ in. 5°. phy. q̄ nō eadē ſanitas ē ī mane ⁊ in veſpe: eo q̄ in humorib⁹ aīalis nō manet eadē eq̄litas: q̄uis ſuſceptiuū claritatis ⁊ ſanitatis ſit idē in mane ⁊ in veſpe. n̄ tñ ſub eadē for̄ ſanitatis. Silr̄ āt eodē mō rō ſiue opio: ⁊ vna nūō orō ſʒ mutationē ſui nō ſuſceptiua veri ⁊ falſi qd̄ ī re ē vl̄ n̄ ē: ſʒ poti⁹ ſic̄ ī ꝑihermenias dic̄ phs: orō q̄ ē ī voce ē nota: ⁊ ſignū paſſionū q̄ ſūt ī aīa q̄ paſſiōes illa te ſūt in aīaʒ ex formis rerū ꝯceptis: ⁊ iō v̄itas in rōne vel in mēte vel opione ē adeq̄tio rerū vel opionū vel ꝯceptoꝝ. Et falſitas in mēte vel opione ē ineq̄litas mētis ⁊ rerū: ⁊ ſilr̄ v̄itas in orōne ē adeq̄tio ſigni: ⁊ ē in voce ſignificāte ⁊ rei ſignificate. Et iō de vo in falſuʒ mutat̄ nō ſm ſui mutationē: ſʒ ſic̄ mutant̄ ſigna p mutationē eoꝝ ad q̄ referunt̄. In eo ḡ q̄ res ſignificata eſt vel nō ē in h̄ mens ſiue opio ⁊ orō v̄a vel falſa ſūt abſq̄ oī variatiōe vel orōnis. ⁊ hui⁹ exēplū dat Bo. ſicut vno aliq̄ imobili exn̄te ⁊ altero trāſeūte. ad oppoſitū aūt lat⁹ efficiat̄ dexter q̄ pri⁹ erat ſiniſter abſq̄ oī ſua variatiōe ex ſola alteri⁹ mutatiōe: q̄ refert̄ ad ipm vt dexter vel ſiniſter ſm ſitū. De his aūt in aliis a nobiſ dictū eſt. Eſt tñ hoc intelligēdū q̄ duplex v̄itas eſt in orōne: eſt. n. v̄itas ſigni ꝓut ſignū ē ſimplr̄ ad actū ſigni relatū: ⁊ nō ad hoc vel ad illud ſignificādū ſic̄ dr̄ verū ſignū qd̄ nō fallit in actu ſignificādi. ⁊ hāc veritatē vt ꝓbat Anſelm⁹ orō nō amittit ꝑꝑ rei ſignificate mutationē. hec. n. orō me ſedere verū ſignū ē ei⁹ q̄ ego ſedeā ſiue nō ſedeā: ſemꝑ. n. ſignificat q̄ ſedeā: ⁊ ī hoc n̄ fallit: q̄ꝛ hoc ſignificat recte ⁊ vere: q̄ꝛ hoc inq̄ꝫtū ſignū accepit ſignare: ſignū. n. verū ē qd̄ recte ſignificat id qd̄ hʒ ſignare: ⁊ in hoc nō fallit. eſt aūt alia veritas in ſigno relato ad hoc ſignificādū ⁊ adequata illi ſicut hec orō ego ſedeo adequata eſt rei dū ſedeo: ⁊ h̄ mutat̄ ipſi⁹ rei mutatiōe: ⁊ de hac loq̄mur h̄: ⁊ nō d̄ p̄ᵃ: p̄ᵃ. n. imobilis manet manēte ſigno: ꝑꝑ qd̄ ēt p̄ᵐᵃ q̄dē putabāt eē v̄itatē ⁊ vnā ⁊ eādē ī oīb⁹ veris ſignis q̄uis hoc dubiū ſit cū ſignū ſit rectū: ⁊ verū q̄n ſignificat id qd̄ in p̄ᵃ v̄itate oīa inſtituēte ⁊ ordināte accepit ſignare: ⁊ ſi ſignū ſit rectitudo ſigni relata ad p̄ᵐᵃ ſui cām exēplarē: tñ relatio pōt nūerari incipiēdo a p̄ma veritate: ⁊ ſic eſt vna: pōt ēt nūerari ex p̄te ſingulorū relatoꝝ: ⁊ ſic cadit in multitudinē: ⁊ ſic nūerat̄ ſimplr̄: ⁊ iō ſimplr̄ ē multe: ⁊ ſʒ aliō ē vna.

¶ Subſtātiale vero eſt quod confert eſſe ex quadā compoſitiōe compoſitioni vt in pluribus: quod impoſſibile eſt de eſſe rei vt ratio ⁊ ſenſus ſiue horum ſimilia: vt continuum ⁊ diſcretū. Hoc vero erit vt materia: ⁊ illud vt forma: vt corp⁹ qd̄ eſt hominis materia. Anim⁹ vero forma. Erit itaq̄ forma ſubſtantialis vt eſt corporis anima: atq̄ hominis ratio. Hec autem in his que de cathegoriis dicta ſunt expedita ſunt.

¶ Quia vero omnis forma que eſt totū ⁊ notio totius ⁊ que predicatur de aliquo: aut eſt ſubſtantialis: oportet hic loqui de ſubſtantiali quid ſit: ⁊ per conſequēs etiam determinare quid ſit accidentale. Dicimus ergo q̄ ſubſtantiale ſm ſuum nomen eſt id quod habʒ modum ſubſtantie in eo cui eſt ſubſtantiale: ⁊ hoc aliquando eſt ſubſtantia ⁊ aliquando nō ſubſtantia ſm naturam habet tamen modum ſubſtantie. Subſtantia quidē eſt quādo eſt in genere ſube vt aīal eſt animal: ⁊ eſt ſubſtantiale homini: ⁊ homo ſubſtantia eſt ⁊ ſubſtantiale ⁊ ſorti. Eſt ſimiliter rationale ⁊ ſubſtantiale: ⁊ homini ⁊ ſorti. Eſt autem aliquando non ſubſtantia habens modū ſubſtantie ſicut color ſe habet ad albedinem: ⁊ ſicut qualitas ſe habet ad colorē: vel diſgregatiuum viſus ſe habet ad albedinē: ⁊ ſicut extremitatem perſpicui eſſe ſe habet ad colorē. eſt enī genus ſubſtantiale vt materia: ⁊ differētia eſt ſubſtātiale vt forma. Dicitur tamen ſubſtantiale aliter: ſcilicet q̄ ſicut in cauſa per ſe eſt in aliquo ſicut riſibile ſubſtantiale dicitur homini quod in natura hominis eſt ſicut per ſe cauſa ⁊ id nec ſubſtantia eſt nec modū hʒ ſubſtantie in cōſtruēdo ſubeꝫ: ſʒ quātū ad in eſſe in

ſeparabiliter hꝫ modū ſubē. Adhuc aūt q̄rto mō dici
tur ſubale qḋ ineſt in rōne diffinitiua loco dr̄ie:q̄uis
nihil ſit de eēntia ⁊ eē ipſi⁹ ſicut naſus ſubale ē ſimo:
⁊ oculus luſco: ⁊ tibia claudo:⁊ dorſum gibbo:⁊ gnā
liter ſuba ꝓprio accñti: ⁊ q: ſic dr̄ ſubale aliqd̄ qḋ nō
eſt ſuba:bn̄s tn̄ aliquē ſubſtātie modū. Jō dicit Boe
ꝙ ſubale mediū eſt iter ſubam ⁊ accñs:ſꝫ non eſt me⁹
ꝑ abnegationē vtriuſqꝫ extremoꝝ. dcm̄ ſm̄ ꝓpriam
ipſi⁹ nām ⁊ entitatē:q: tale mediū eē nō pōt: eo ꝙ oē
qḋ eſt ſubſtātia eſt vel accñs ſm̄ nām ſue entitatis: ſꝫ
eſt mediū ꝑ h̄ ꝙ aliqd vtriuſqꝫ pticipat ſicut dixim⁹.
hꝫ.n.nām accñtie ⁊ modū ſubſtātie. Oppoſitis autē
modis dr̄ accñtale.ſ. ꝙ nā eſt aliqd̄ ſuba ⁊ hꝫ modū
accñtis: ſicut extraneū:qḋ gr̄a alteri⁹ ieſt vel ↄuenit: ſi
cut digitus ſext⁹ ꝗ q̄uis ſuba ſit:tn̄ q: ꝑ formationem
man⁹ nō fit:ſꝫ ꝑ abūdantiā mãe.iō accñtale eſt. Eſt ēt
accñtale qḋ nām ⁊ modū hꝫ accñtis: ſicut albedo ſo
cratis vel qḋ ieſt:⁊ nō ꝑ cām ꝑ ſe ⁊ ꝓpriā. His igr̄ mo
dis cū dicat̄ ſubale ⁊ accñtale dicim⁹ ꝙ ſubale eſt qḋ
ↄfert eſſe ↄpōni: h̄ eſt ↄpoſito ex q̄dā ↄpōne: dico aūt
ꝙ ↄfert eē ſicut gen⁹ vel mã ⁊ ſicut dr̄ntia ſiue forma
ↄpoſito: qḋ ex genere ⁊ dr̄ia vel ex mã ⁊ forma ↄponi
tur. Et dico ex q̄dā ↄpōne: q: vera qdē ↄpō eſt ex mã
⁊ forma q̄ iter ſe diuiſe ſunt nā ⁊ neutrū ē p̄n̄ alteri⁹.
q̄dā aūt eſt ↄpō ſimplr̄ ex genere ⁊ dr̄ia: q: dr̄ia ſiue i
choatiōe eſt in genere eēntialr̄: ⁊ gen⁹ eſt p̄n̄ ipſi⁹ ex
quo ꝑ itellcm̄ agentē educit̄: ⁊ ꝑꝑ h̄ nō abſolutā facit
ↄpōnē: ⁊ iō diffinitū ex genere ⁊ dr̄ia eſt vnū ⁊ nō mul
ta. Jdē.n. eſt in po⁰ ⁊ in actu nec alia eēntia eſt dr̄ia ni
ſi q̄ in gn̄is formalis ptāte ↄtinet̄. h̄ ḡ ſubale vt i plu
ribus eſt: ⁊ h̄ ipoſe eſt deeſſe rei illi cui eſt ſubale. hoc
aūt pꝫ in formalib⁹: ſicē rō ineſt hoi ⁊ ſenſus aīali. Et
in accñtib⁹ qdē exēplū eſt vt ↄtinuū in ↄtinuis eſt li
nea ſuꝑficie ⁊ corpe ⁊ diſcretū in diſcretis in orōne et
nūero. Si aūt hoc qḋ dcm̄ eſt ſubale eſt qḋ cōfert eſſe
rei ⁊ qḋ nō pōt abeſſe rei. Tūc ſubaliū qḋdā eſt ſicut
mã ⁊ qḋdā ſicut forma ſicē corp⁹ qdē ſubale eſt hoi ſicē
mã. aīa eſt ſubale hoi ſicut forma: ⁊ ſic ēt corp⁹ homi
ni ſubale ⁊ aīa ſilr̄. ⁊ q: nāli ↄpōni videt ↄpoſitio logi
ca ſiue rōnalis: ⁊ iō rō ſiue rōnale eēt ſubale hoi ⁊ ani
mal gen⁹. ſilr̄ h̄ aūt in aliꝗs expedita ſunt in ſcīa libri
qdē ꝗ de cathegorijs iſcript⁹ eſt. Sꝫ h̄ aliqd de his di
cere oportuit: q: ꝑ iſta excipiemus p̄n̄ q̄liter q̄dā in
ſex p̄ncipijs hn̄t ordinari ⁊ q̄dā excludi a taliū coordi
natiōe. q̄cūqꝫ.n. ab aliquo p̄n⁰ ſic depēdēt ꝙ p̄n̄ illis
ↄfert eē ⁊ ꝙ eē eoꝝ nō pt̄ eē ſine vllo p̄n⁰: ꝓcul dubio
h̄ ſunt de taliū p̄ncipioꝝ coordinatiōe. que vō nō re
ſpiciūt ipſa niſi forte ꝑ accñs ad aliud: ſicut ad genus
⁊ p̄n̄ ordinant̄ vel forte ſm̄ aliud ſunt in vno ⁊ ſm̄
aliud ſunt in alio. nihil.n. ꝓhibet vnū ⁊ idē eē i diuer
ſis p̄dicamētis ſm̄ diuerſa eē q̄ ſunt in ipſo. quoꝝ vnū
forte eſt ſubale. reliquū aūt accñtale ſicut corp⁹ albū
bicubitū qḋ in eo qḋ corp⁹ eſt in ſuba ē. Jn eo vō qḋ
albū eſt ⁊ q̄le q̄litas eſt: ⁊ in eo ꝙ bicubitū eſt in p̄di
camēto q̄ntitatis. Et hoc iā ſepi⁹ in alijs tā yſagogis q̄
in cathegorijs determinatū eſt. hoc igit̄ de cā a nobis
h̄ de ſubali ⁊ accñtali itroducta ſunt.

¶ Videt̄ aūt forma q̄dā a nã eē: q̄dā vō ab
actu: rō vō a nã eſt: color vō ⁊ paſſio q̄daꝫ
in actu ↄſiſtūt. Jn q̄buſdā aūt dubitatio eſt
vtrū a nã an ab actu icipiāt eſſe: vt in figura
iciſiōis. Nā nihil additōis fit ſꝫ ſeparatio q̄dā
ptiū. Dico aūt figurā eē a nã. Sētiri vō ab
actu: ſꝫ que ↄiunctionis eſt ab actu eſt vt do
mus. Manifeſtū eſt aūt ex his: ſꝫ in his q̄ in
plurib⁹ ſunt palā nō eſt. Nā ea q̄ in plurib⁹
ſūt in actiōe eē ipoſe eſt: a nã aūt nō vr̄ fieri:
qm̄ ea q̄ a nã ſunt a creatura ꝑexiſte ſumunt
pricipiū. palā vō eſt creaturā nō eſſe. Nihil
.n. rōnis oino q̄re huius creatura ſit poterit
explicari. Nã igit̄ in his occulte opat̄: nã ſi
cut ex pluriū partiū ↄiunctiōe ↄſtitutio q̄dā
primoꝝ excedēs q̄ntitatē efficit̄: ſic ex ſingu
lariū diſcretiōe vnū qḋdā itelligit̄ eoꝝ exce
dēs p̄dicationē. Quapꝑ cōitas ois nãlis ē:
q: a ſingularitate ꝓcedit q̄ creatiōi adequat̄.
Subtilr̄ aūt ēt ſpeculātes ſicut nām i actio
nib⁹ operari latēter inuenimus: ſic creaturaꝫ
creatorē in nã: idqꝫ ex opib⁹ cognoſcit̄. Nō
qdē ipſe numero certo nām ſtabiliuit. Sed
hec hacten⁹. Alteri⁹.n. ↄſideratiōis ſunt.

¶ Videt̄ aūt q̄dā forma ſiue ſit ſubalis ſiue ſit accidē
talis q̄ vt vīſ accepta eſt: ⁊ ſicut eſt idē toti de quo p̄
dicat̄ a nã eſſe ꝓducta. Quedā aūt ab actu ſiue artis
operatiōe. Ratio enī ſiue rōnale forma eſt a naturā
in ipſo rōnali ꝓducta. ſilr̄ etiā que in accñtiū formis.
Color enī forma eſt nãlis a nã ꝓducta: ⁊ ſimilr̄ paſſio
alia in genere qualitatis: ſicut color: odor ⁊ ſapor ⁊ hm̄
⁊ ſanitas ⁊ egritudo. Jn oībus.n. talibus pꝫ ꝙ he for
me tā ſubales q̄ꝫ accñtales a natura ſunt. alie aūt for
me ab actu ſiue ab operatiōe nr̄a ſunt: ſicut domus ⁊
ciphus lectulus ⁊ hm̄. Jn quibuſdā dubitatio eſt vtrū
a nã an ab actu ſiue opere artis incipiāt: ſicut in figu
ra inciſiōis ſicut qm̄ ſculptus eſt lapis vel Hector: in
talib⁹ enī rō dubitationis eſt: q: ꝙ a nã tales figu
re ſint figure ex hoc ꝙ ars in talib⁹ nihil apponit ad
mãm: ⁊ iō qḋ per nām infuit manet: q: qḋ ars in tali
bus facit totū ↄſiſtit in auferēdo ⁊ ſeparando partes
quaſdā a ſubo. Et q: nihil de opere artis apponit nō
vr̄ eē de opere artis in figurato. Et iō tales figure vi
dent̄ eſſe a nã ⁊ nō ab arte. Ad hoc aūt dcm̄ eſt ꝙ in
talib⁹ figure h̄ eſt ſubm̄ ⁊ mã figurarū nō eſt ab actu
ſiue ab opere artis. Sētiri aūt figuras ⁊ apparere eſt
ab actu ſiue artis operatiōe. Jd.n. qḋ in materia totū
a nã eſt cui nihil ab arte additū eſt. Sed addit̄ ſepa
ratū ab ipſo. Et ſi ab his que in toto nãlia ſunt aliqua
ſeparent̄ ⁊ nihil addat̄ eiſdē ea que relinquunt̄ natu
ralia ⁊ a nã ſunt. figura ḡ talis ſm̄ oīa que in ipſa ſunt
vident̄ eſſe a natura. Or aūt viſu ſentiat̄ ſic vel ſic li
neis terminata nō pōt eē niſi ab actu ⁊ artis operatio
ne: q: natura nō fecit talē lineaꝝ terminationē. Hoc
aūt qḋ dr̄ valet idē ac ſi dicat̄ ꝙ mã figure a natura
eſt ⁊ ipſa figura ꝓut figura terminatio eſt quāti eſt ab
actu ſiue artis operatiōe ⁊ hoc eſt veritas: q: q̄uis
ars nihil addit: mãle tn̄ ſeparando cōfert ad eē figu
re: ad cuius eſſe formale magis confert partiū ſepara
tio q̄ꝫ appoſitio alicui⁹ mãe: q: figurā nō dicimus eſſe
tale qd qḋ hꝫ mām ex qua fit: ſꝫ in qua fit tn̄. Ad eſſe
aūt formale figure magis confert ablatio ſiue ſepara
tio partium materialiū q̄ꝫ collatio partiū materialiū
aliquarū. Sed q̄uis ſic dicamus de figura inciſio
nis que in ſeparatione partiū ſubiecti conſiſtit: tamē
conſtat ꝙ queccūqꝫ talium figurarum coniunctionis

eſt ꝛ nõ ſepõnis tñ: ſic dicimus domus figurã lectuli vel tripodis ꝛ hõ: qꝛ in illis aliqd ars ꝑ appõnis modũ opaṫ. Iſte ab actu ꝛ opõne ſũt artis ꝛ nõ nãe. Sic ḡ dõm eſt de figura icíſiõis q̃ ſola ꝑtiũ icíſiõe ꝑducit ad actũ. ſic ḡ q̃ ſunt ſicut figura icíſiõis mãifeſtũ eſt: ꝛ iõ dixit Antiphon i oib⁹ q̃ formã ab arte ſumũt nãz eẽ mãz. formã vo accñs. Si.n. plãteṫ lignũ lectuli nõ pullulabit lectulus: ſꝫ lignũ: cũ igiṫ nã ſit ex q̃ pullulat pullulans erit nã lignũ ꝛ nõ forma artis q̃ eſt in lectulo. Talis aũt determiatio nõ valet in cõib⁹ ſiue in vlib⁹ q̃ ſũt in plurib⁹: ꝛ ſũt de plurib⁹ q̃ ꝑdicanṫ de illis. eẽntia.n. cõis ſiue vlis coꝝ q̃ i plurib⁹ ſũt ꝑdicata: de illis nõ põt eẽ ab artis opõne: qꝛ talẽ eẽntiã ípoſſe eſt eẽ ab artis opõne: eo ꝙ ois forma artis eſt accñs. accñtalis aũt forma ſubalis eſt: ꝛ ꝑ ſe ineſt illis quoꝝ eſt forma. Adhuc aũt talis forma cõis a nã nõ vr̃ fieri. iccirco ꝙ ea q̃ a nã po⁹ ꝑducunṫ ab actu creantis ꝛ gñãntis vr̃ fieri: ꝛ pn̄ᵐ ſumũt a creante vel gñãnte. Creãtis ãt ꝛ gñãntis. tũc ſemꝑ ẽ ꝑticulare ꝛ nõ vle. nõ igiṫ ab opꝫ nãe ſunt vt videm⁹. ſi ãt dicaṫ ꝙ creature ſũt h⁹ forme vles ꝛ cões palã ſtati põt eẽ cuilibꝫ ꝙ hͦ nõ ẽ veꝝ: qꝛ cũ tp̃s creatõis ſiue gñõnis nõ ſit vle: ſed ꝑticulare nihil põt aſſignari rõnis nihil exẽpli q̃liter cõe ſit creatũ vel gñãtũ. Opꝫ igiṫ dicere ꝙ nãles ꝛ a nã h⁹ forme ſũt ꝑfecte ꝛ nõ ab artis opõne vel a ꝓpoſito: ſꝫ dõm vr̃ ꝙ nã in talib⁹ occulte opaṫ ꝛ hec eſt nã ꝑticularis. in agẽte gdẽ ꝛ patiẽte ĩtẽdit hũc ꝛ ꝑducit. vlis aũt q̃ hũc ordinat ad eſſe diuinũ ĩtẽdit ſimplex ꝛ vle. Et qꝛ nã vlis opaṫ i ꝑticulari. iõ qñ nã ꝑticularis ꝑducit hũc. Et qꝛ hͦ ẽ hõ nã vlis ꝑducit hũc i hoiem: ꝛ ſic de alijs: ꝛ hͦ mõ ꝑ ꝯñs ꝑducit id qd̃ eſt vle ꝛ hoc gdẽ i iſto exñs ẽ vle: q̃uis nõ ſit vle ſcḋm ꝙ ẽ i iſto: ſic i ſcia de vlib⁹ dcm̃ ẽ. eſt aũt vle aptitudine exñdi i multis ſiue plurib⁹: cũ ãt actu ꝑ gñõnẽ diuidaṫ nã efficiṫ in plurib⁹ actu: ꝛ hͦ facit nã occulte. ¶ Duab⁹ aũt de cãis nã in his occulte dr̃ opari. q̃rũ vna ẽ ꝙ act⁹ ſemꝑ ꝑticulariũ ſũt. ꝛ iõ nã ꝑticularis opãs ẽ mãifeſta: ſꝫ cũ ꝑticularis opaṫ nã nõ opaṫ niſi vtute nãe vlis q̃ ẽ in ea occulta ꝛ nõ niſi ꝑ itellcm̃ ꝯſiderata: ꝛ ſic nã vlis ẽ opãs occulte. ¶ 2ͣ aũt cã ẽ qd̃ opaṫ a nã ẽ ꝑticulare ſenſib⁹ mãifeᵐ. Id ãt quo ẽ illud hñs formã ſpẽi ꝛ nature eſt occultũ: ꝛ ꝑ ꝯñs gñãtũ: ꝛ iõ hͦ gnãt hũc: ꝛ hͦ eſt mãifeᵐ: ſꝫ qꝛ hͦ gñãns ẽ hõ. iõ hͦ genit⁹ eſt hõ: qꝛ aliter gñõ ñ eẽt vniuoca: ꝛ hͦ occultũ ẽ q̃ ad nos ſolo itellᵐ acceptũ: ꝛ iõ dicim⁹ nãz occulte i talib⁹ opari. Sic.n. ex ꝯiunctiõe pluriũ vnã rõnẽ vnitatis hñtiũ: ſic plẽs eq aut plures hoies efficiṫ q̃dã diſtractionis ꝯſtitutio: q̃ ꝑoꝝ: ex qb⁹ illa ſit ꝯiũctio ꝯficiṫ q̃ vniuſcuiuſqꝫ illoꝝ excedit q̃titatẽ diſcretã: ita ꝙ oĩa ſimul ſunt maioris q̃titatis q̃ ſingulo ꝝ illoꝝ ſic ex diſtractione ſingulariũ q̃ vnũ ſũt i ſpẽ vel genere qſi ꝯpanṫ adiuicẽ i for⁹ in q̃ eẽntialiter ſilr̃ ſũt. vnũ cõe oib⁹ itelligiṫ qd̃ tñ in ſingulis ẽ totũ ꝑoꝝ ſingulariũ excedit ꝑdicationẽ in hͦ ꝙ qꝺlꝫ ſingulariuꝫ de vno ſolo: illud vͦ ꝙ ſilitudo coꝝ eſt de multis ꝑdicaṫ: ꝑꝑ qd̃ ois cõitas talis nãlis eſt: qꝛ ex ſingularitate hͦ eſt ex ſingulariũ eẽntiali ſilitudine ꝓcedit: ꝛ ſic ſingularitas i vno ſilis cã ẽ cõitatis. Nã ãt ẽ cã talis ſingularis: ꝛ iõ nã cã eſt cõitatis: qꝛ gcqd ẽ cã cãe eſt cã cãti a cã illa ꝑ aliquẽ modũ. ſingularitas aũt creatiõi ſiue gñõni coequaṫ: qꝛ tp̃s gñõnis ꝛ etiã creatiõis eſt ſingulare: ſubtilr̃ aũt ſpeculantes: ſicut nãm in opõnib⁹ vel in actionib⁹ artis opari iuenimus: eo ꝙ in aĩalib⁹ rõne expꝑtib⁹ iuenimus naturã opera artis attingẽtẽ: ſicut in caſulis apum ꝛ nidis irũdinũ: ꝛ hͦ hꝫ nã inquãtũ eſt opus ꝛ inſtrm̃ intelligentie. Sic ẽt iuenimus creaturã oĩum creatorẽ ꝑrimũ opãtẽ in creatura. Et hͦ deꝑhẽdimus ex ipſo actu creatoris. Videmus.n. ꝙ nũõ q̃dã ꝛ ꝓportiõe totam ſtabilitat nãm q̃ ꝓportio nõ niſi ſapientie eſt creatoris. Oꝫ.n. itelligẽtia opaṫ ad hãc h⁹ vel illi⁹ nãe ꝓportionẽ nõ hꝫ itelligẽtia inquãtũ itelligẽtia eſt: ſꝫ hꝫ inquãtũ eſt diuina. hec.n. ſapiẽtia illi⁹ eſt ꝑ cũcta ꝓportiõib⁹ ꝓprijs diſponat ꝛ ꝑducit ꝛ ordinat. Sꝫ hec hactenus a nobis ad explanatiões dictoꝝ dicta ſufficiãt. Alteri⁹.n. hec ꝛ altioris ſunt inq̃ſitiõis. ꝑtinẽt.n. ꝛ hec ad hãc ꝑtẽ ꝑme phie q̃ eſt de cauſis vlib⁹ ꝛ ꝑmis.

¶ Formaꝝ vͦo alia gdẽ eſt i ſubo ꝛ de ſubo dr̃: vt ſcia in ſubo gdẽ ẽ vt in aĩa: ꝛ de ſubo gdẽ dr̃: vt de grãmatica. Quedã aũt i ſubo eſt de ſubo ãt nullo dr̃: vt albedo ſocratis: ſilr̃ aũt ꝛ in his q̃cũqꝫ formaꝝ ſũt i idiuiduo. Quedã vͦo dñr de ſubo: ꝛ i ſubo nullo ſũt: vt rõnale mortale. Eoꝝ vͦo q̃ i ſubo ſũt: ꝛ q̃ de ſubo nõ ſunt dicibilia. Alia vͦo ſenſibilia ſũt: alia iſenſibilia. Sẽſibile vͦo eſt qd̃ ſenſu ꝯꝑhẽdiṫ vt albedo: color: ſon⁹: ſapor: ꝑcuſſio: dulcedo. Inſenſibilia q̃ rõne ꝯꝑhẽdũṫ: vt doctria diſciplina. Simplr̃ aũt nihil eorũ q̃ de ſubo dñr ſenſibilia ſũt. Manifeſtuꝫ eſt ãt ex his q̃ ꝓpoſita ſũt: qm̃ q̃dã ſunt ſita alicubi vt nigredo in oculo: q̃dã vͦo difficile eſt aſſignare: vt ſcia: ꝑenitas: filiatio: niſi forte ꝯponẽtiũ ꝛ gñãntiũ ꝯplone: ſinguloꝝ aũt q̃ dcã ſunt icõplexiõis ei⁹ q̃ in voce eſt notatio eſt. h vͦo ſubſiſtẽs erit vel ꝯtingẽs. Eoꝝ vͦo q̃ ꝯtigũt extũi ſingulũ aut extriſecus aduenit aut infra ſubam ꝯſideraṫ ſimplr̃ vt linea: ſuꝑficies: corp⁹. Ea vͦo q̃ extriſec⁹ contingũt: aut actus: aut pati: aut eẽ alicubi: aut diſpõ: aut vbi i mora: aut vbi hr̃e neceſſario erũt. Sꝫ de his q̃ ſubſiſtunt ꝛ q̃ ſolũ in quo exũt: exigũt i eo q̃ de cathegorijs libro iſcribiṫ diſputatũ ẽ: õ reliqs vͦo ꝯtinue agam⁹.

¶ His aũt ſic determinatis de ꝑdicabilib⁹ formis accipiẽda eſt formaꝝ diuiſio vt ſciaṫ de qb⁹ formis intendiṫ in libro iſto. Dicamus ḡ ꝙ forma que eſt vle: ſiue ſubale ſiue accñtale. Alia gdẽ eſt in ſubo vt accidens ꝛ dr̃ de alio vt de ſubo qd̃ eſt ꝑs ſubiectiua ipſi⁹ dr̃ ſiue ꝑdicaṫ in gd: vt ſcia gdeꝫ in ſubo eſt in aĩa hͦ mõ q̃ accñs eſt in ſubo ꝛ de ſubo dr̃ vt de grãmatica q̃ eſt ſcie ſpẽs ꝛ ꝑs ſubiectiua. Et talis forma eſt accñs vle ſubo in quo ẽ in q̃le ꝛ ſpẽi q̃ ſibi ſubeſt in gd comparati. ¶ Quedã vͦo forma in ſubo eſt vt accñs ꝛ de ſubo ſiue de parte ſubiectiua nulla dr̃: ſiue ꝑdicaṫ: vt albedo ſortis: ꝛ ſilr̃ his q̃cũqꝫ formaꝝ ſunt ſicut idiuidua. hec.n. ꝯparanṫ gdẽ ad ſubm in quo ſunt ꝛ de illo predicanṫ in q̃le: ſed ad id qd̃ ſubeſt: eo ꝙ ipm̃ eſt vle ſubſtãs. quedã vͦo taliũ formarũ de ſubo quideꝫ dñr. in ſubo vͦo nullo ſunt ſicut forme ſubales: que nõ ſunt in ſubo vt accñs: qꝛ ꝯferũt ad eſſe ꝛ eius qd̃ eſſe rei ꝑs ſunt. Dicunṫ aũt de ſubo: qꝛ ꝑdicanṫ in quale ſubſtãtiale vt dr̃ia vel in quid: ſicut genus ꝛ hui⁹ forme exẽplum eſt: ſicut rõnale ꝛ mortale ꝛ alie differẽtie ſubſtantiales

Vide.2.ph. T.c.7.

les. Eꝛ͂ vͦo formaꝝ q̄ gdē in ſubo ſunt vt accñtia ⁊ õ
ſubo idiuiſibilia: eo ꝙ nihil ſubale ſubm ſibi cõtinet vt
accñtales forme iduiduae. Alia gdē ſenſibilia ſunt ħ
eſt ſenſu ꝓꝓo vel cõi pceptibilia: alia inſenſibilia que
nullo ſenſu ꝓꝓo vel cõi ſunt pceptibilia. Senſibile.n.
eſt ꝙ ſenſu aliq̄ cõpꝛehēdit̄ vt albedo fortis vel ſapoꝛ
hꝰ vel caloꝛ vel ēt pcuſſio: hec ſunt ſm ſenſum tactus
pcepta vel pcuſſio q̄ eſt ſonꝰ ħ vel ille: vel dulcedo vel
odoꝛ vel q̄cūqꝫ taliū ꝙ ꝓꝓo vl' cõi ſenſu pcipit̄ vt ma
gnitudo vel figura motꝰ vel q̄es vel nūerus vl' aliqd
taliū. Inſenſibilia vͦo ſunt q̄ nõ ſenſu: ſꝫ rõne ſimplici
vel itellcū ꝯpꝛehēdunt̄ vt doctrina ⁊ diſciplina q̄ ſm
itellcm ſunt in aīa: ⁊ ſilr ēt v̄tus ſiue itellectualis ſiue
moralis ſiue ēt iconomica. nulla.n. taliū ſenſu pcepti
bilis ē. ſimplr aūt ſiue vle nihil qd ē de nuō eoꝝ q̄ de
ſubo dr̄: ſiue vle ⁊ vle ē ſenſibile ē. Ule.n. ſm ꝙ ab
ſtrahit ab ħ ⁊ ab illo nõ niſi i itellcū ē. Et iõ dic̄ Boꝰ.
ꝙ pticulare ē dū ſentit̄: vle dū itelligit̄. Hec āt oīa in
his q̄ ſunt de aīa hn̄t determinari ⁊ declari. Ex his aūt
q̄ iā ħ p diuiſionē poſita ſūt māifeſtū ē ꝙ q̄dā q̄ ſunt
de nuō formaꝝ pticulariū ſita ſūt alicubi ſm pt̄ē de
terminatā i ſubo in q̄ ſunt ſic nigredo i pupilla oculi.
q̄dā vͦo taliū pticulariū formaꝝ tales ſunt ꝙ difficile
eſt aſſignare ſm quā pt̄ē ſubi ſite ſunt: vt ſcia p̄nitas
⁊ ſilia vt filiatio niſi forte dicat̄ ꝙ ſite ſūt in gnãntiū
⁊ ꝯponētiū ꝯplone. p̄nitas.n. p certo ē foꝛꝰ relonis
q̄ ſm totū ieſt ⁊ nõ ſm pt̄ē. Cuiꝰ cā eſt: q: ab actu gnõ
nis actiue inaſcit̄ gnãti. Actus aūt totius ē ⁊ nõ ptis.
Silr āt filiatio ieſt ſm totū ei q naſcit̄ pp gnõnē paſſi
uā q̄ totiꝰ ē: ſūt tñ ſm cām ⁊ nõ ſm ſubꝫ ħ ſita icõplo
nis gnãntis q̄ ꝯplo eſt cā ꝯplonis ſeminis ⁊ ſm cām ſūt
ſite i ꝯplone gnãntiū q̄ ꝯplexio attēdit̄ in ſitu ⁊ ordie
mēbroꝝ i qbꝰ ſemē māifeſtat̄ ad gnõnē ſic ſūt mēbra
q̄ dr̄ vaſa ſeminaria: ſcia aūt ſm actū gdē accepta ſitū
nõ hꝫ: ſꝫ accepta ſꝫ habilitatē ſita ē in ꝯplone ſciētis:
q: ſubtiliū humoꝝ ⁊ ſpirituū magis ſunt habiles ad
ſciendū: pp qd ēt Alexãder dixit itellcm potētialē pp
actionē q̄dā eē i corpe. Dicūt tñ aliq ſciam ſitā eē in
toto ⁊ nõ in pte: q: i ea ē itellcūs accipiēs vt lumē in
telligētie ⁊ fantaſma a q̄ accipit: ⁊ ſic eē dr̄ in toto qd
ptinet ad itelligētē: q: nec ſine aīa ē nec ſine corpore
nec ſine itelligētia. De his aūt ħ nõ multū curādū ē:
q: nõ ſunt ad ꝓpoͫ. Hoc āt aduertēdū eſt: q: ſingula
eoꝝ q̄ dcā ſunt notatio q̄dā ſiue notamē vel nomē eſt
icõplonis q̄ eſt in vocē: ſingulū.n. eoꝝ nota ē icõplexe
vocis ⁊ nõ ſigt̄ orõne cõplexā. Hoc aūt ſic incõplexa
voce notatū aut erit ſubſiſtēs ħ ē ſuba aut alteri ꝯtin
gēs ħ ē accñs: eoꝝ vͦo q̄ ꝯtigūt ħ ē ſubo accidūt ſingu
loꝝ aut extriſecꝰ ħ ē p extriſecā cām aduenit ſube aut
ſimplr ſm eē ⁊ cām itra ſubaꝫ ꝯſiderat̄: ſic itra ſubaꝫ
cui ieſt ſm eē ⁊ cām ꝯſiderat̄ linea ſupficies ⁊ corpus
qd ē in trina dimēſiõe. cauſat̄.n. q̄titas a mã ⁊ eſt di
mēſurātibꝰ itrinſecꝰ. ſilr ēt de q̄litatibꝰ ē q̄ cānt̄ a for
ma ⁊ diſponūt ſubam intrinſecꝰ. Eoꝝ vͦo q̄ ſm ſubam
extriſecꝰ ꝯtingūt ſiue aduenīūt ſubſtãtie illa ſunt aut
actꝰ q ē agere aut pati ſiue paſſio aut diſpõ ſiue ſitus:
aut eē alicubi ſiue vbi: aut in moꝛa ſiue qñ: vt oliꝫ he
ri hodie: q: ſic dicit Priſcianꝰ. Tpꝯ ē mēſura mutabi
liū reꝝ: ⁊ ſicut qñ cãtur a tpe vel ſumit̄ ſm hr̄e. Non
.n. pla ſunt de extriſecis accñtibꝰ ſube: ⁊ iõ nõ ſunt niſi
ſex pñꝰ. ħ aūt iā in antihabitis iſtiꝰ libri pbatū eſt. De
his aūt ꝑdicabilibꝰ q̄ ſubſiſtūt vt eſt ſuba ⁊ ea q̄ in ge
nere ſube ꝯtinent̄. ſilr aūt ⁊ de his q̄ nõ extriſecꝰ adue
niūt: ſꝫ ſolū ſunt ſm cām ⁊ eē in his in qbꝰ ſūt p exiſtē
tiā in eo libro q de cathegorijs dr̄ ſiue ſcribit̄ ſufficiē
ter eſt diſputatū ⁊ determinatū. Et ſimilr de eo ad aliqd
qd vt frequēter p extriſeca inaſcit̄. De reliqs vͦo que
p extriſeca ſubſtãtie frequētiꝰ aduenīūt: q̄ ēt iõ ꝑdica
biliū nomē nõ hn̄t: ſꝫ p̄ncipioꝝ: eo ꝙ nõ ꝑdicāt aliqd
ſimplr inherēs: ſꝫ ꝙ aliqualiter ſe hꝫ ad aliud ꝯtinue
in ſequentibus erit dicendum.

Ad itellectū aūt oīuꝫ q̄ dicta ſunt ſciēdū ē ꝙ forme no
men ⁊ rõnē p̄mi iuenerūt ſtoici: ⁊ añ eos q
ꝓbi fuerūt epicuri oēm cām ad mãm retu
lerūt. Uidētes.n. ꝙ nihil ē mã p qd id qd
formabile eſt format̄: ⁊ ꝙ mã formabilis formalis ſe
forme cā eē nõ põt: dixerūt formas a mã eē ſeparataſ
eo ꝙ q̄cūqꝫ ſunt in mã forme in mãm iducte ſūt: ⁊ iõ
nõ pnt eē cāe formatiõis mãe. Iõ.n. qd p ſe ⁊ ſubalr ē.
ſm ipm cā eſt formatiõis nõ eſſe formatū: ſꝫ formãs
ſm ſeipm: ⁊ iõ tales formas idifferēter formantes eꝫ̄
mãm eē poſuerūt ⁊ ſepatas in lumie ꝑoꝝ agētiū itel
lectuū exiſtes. Ex qbꝰ ſicut ex q̄dā ſigillo oīum forma
rum q̄ formant̄ ꝑduci hn̄t. Has aūt formas ſic foris
manētes ⁊ dia formātes cū ipſo lumine agētiū itelle
ctuū expãdi dixerūt ſup formanda: ⁊ iõ tales formas
dixerūt eē p̄nꝰ formalia icorruptibilia p que vera ha
bet̄ ſcia ⁊ notitia reꝝ: ſicut lumie ſolis coloꝛ expãdit̄
vel effundit̄ ſup colorata viſibilia ſm eos q dicunt ſi
cut ⁊ veꝝ eſt ꝙ colores nõ ſunt in tenebris: ſꝫ in aduē
tu luminis expandunt̄ ſup corpa terminata: pp qd ēt py
thagorici coloꝛē epiphaniā: hoc eſt deſup eminētē no
minauerūt. ħ igit mõ dixerūt a ſepatis formis p itel
ligētie agētis lumē formas effundi mãles. ⁊ iõ mãles
forme nõ vere dici formas: ſꝫ veraꝝ formaruꝫ imagi
nes: ſed tñ ſepatas q̄ꝫ imagines earū de rebꝰ ꝑdicari.
Sepatas gdē eo ꝙ in materiata lumine itelligentie.
qd penetratiuū eſt reꝝ infundunt̄ oībꝰ ⁊ faciūt eſſe ⁊
ſunt p̄ncipia cognitiõis ipſoꝝ. Imagines aūt iõ ꝙ ſūt
ſilitudines illarum ⁊ ſunt in mã ſm eſſe ⁊ mutabiles
ſm mutationē materie. Sꝫ ꝙ imagineſ ſunt p̄ncipia
cognoſcendi ea. quoꝝ forme ſunt: hoc hn̄t a formis ſe
paratis que ſtabiles ⁊ certe ſunt cauſe rerū. Talē igi
tur formā dicūt aliqui eē formā que ꝯpõni ꝯtingit eo
ꝙ ſup cõpoſitū lumine itelligētie diffundit̄: ⁊ ꝙ ħ ſit
que ſimplici ⁊ iuariabili eſſe ꝯſiſtit: q: ſimplex eſt qd
in lumine itelligētie eſt: ⁊ iuariabile eſt qd variatiõe
mãe nõ variat̄: q: q̄uis mã variet̄ ſub iſta forma: tñ
ipſa nõ initit̄ niſi lumini itelligētie: ⁊ nõ variat̄ ſicut
videmus in arte a coloratis variatis nõ variari colo
res: eo ꝙ ſoli innitunt̄ lumini qd eſt in pſpicuo nõ in
quãtū eſt elm̄tū vel elm̄tatū vel corpus mutabile ſm
formā: ſed ſm ꝙ pſpicuū cõicat cū perpetuo ſupiꝰ cor
pore. Hec aūt iſtoꝝ expõ nõ facit ad ꝓpoſitū: q: talis
forma nõ eſt diuiſibilis in ſubalē ⁊ accñtalē nec vlem
⁊ pticularē. ¶ Iõ aliꝫ dicunt ꝙ forma que eſt ꝯpõni
ꝯtingēs eſt forma accñtalis. Accñs.n. eſt qd eſt in ali
quo qd pfectū eſt ſm eē. vt dicit Auicē. ⁊ iõ etiā accñſ
eſt: q: totū eē ⁊ pfectū conſequit̄: ⁊ q: id qd pfecte eſt
ꝯpoſitū eſt. Ideo dicunt ꝙ hec forma nõ ꝯtingit niſi
ſm ſubam ꝯpõni: vt. ſ. ꝯpoſitio ſm accñs ſemper ſibi
ꝑſupponat cõpoſitionē ſm ſubam. Q̄liter aūt hec for
ma ſimplici ⁊ iuariabili eēntia ꝯſiſtat nõ eſt facile ꝓ
bare: cū accñs. vt pbat Ariſto. in. xi. p̄me pħie. non ſit
eēntia ſꝫ eē: nec oīno eſt ſimplex eſſentie in cuiꝰ rõne
ſemp eſt ſubiectū nec iuariabile oīno eē poſſit qd ſm
eſſe ſemper innitit̄ ei qd continue variat̄. Ideo.n. di
cit Ariſto. ꝙ nõ eſt eadem ſanitas in mane ⁊ in veſpe
re: q: ſanitas ꝯploni animalis initit̄: qd ꝯtinue varia

tur pp agentiū ꝛ patientiū ꝯtinuā actionē ꝛ paſſionē. Adhuc aūt hec forma accñtalis non recipit diuiſiones forme gnāliter q̄ inducte ſunt. Opꝫ igiť dici ꝙ forma de qua locuti ſumus ſit forma q̄ eſt vlr: hec forma totius forma eſt ꝛ nō ptis: ꝛ ꝯpoſitio ipſa in ꝯpoſito numeralis eſt ad illā: ſicut ꝯpoſitū ex aīa rōnali ꝛ corpe mãle eſt ad hoiem. aliter. n. p̄dicabile nō eēt niſi eſſet ītētio nō ptis ſed totius: ꝛ hec eſt forma rōnis ꝛ loyca forma: que in phyſicis p̄ncipiū eſt forma ptis eſt ꝛ nō toti⁹: ꝛ qꝛ hec forma ē toti⁹ iō diſſō q̄ talis forme ē dicit gditatē: ꝛ ꝯtinet in ſe tā potētialia q̄ꝫ actualia: ꝛ tā mãlia relata ad formā q̄ꝫ formalia relata ad mām: ſicut aial rōnale mortale. aial. n. potētiale ꝛ mãle eſt, alia aūt ſunt actualia ſiue formalia. h̄ eſt igiť ꝯpōni ꝯtigere h̄ mō quo dcm̄ eſt ad min⁹ ꝯpōni eius qḋ eſt ꝛ quo eſt. de gb⁹ in libro de cauſis hꝫ plene terminari. ꝛ hec forma ꝯſiſtit ꝛ eſt eſſentia lumine itelligētie niteus ꝛ ꝯſiſtēs inuariabilis p ſe vel p ꝓprium eſſe ſuū variata p accñs ſm eē qḋ hꝫ in hoc vel in illo. hec ēt forma diuiſibilis eſt oī forme diuiſione q̄ determinata eſt. Et hec forma eſt rōne cui⁹ oē qḋ ordinať in genere vel ſpē rōnē recipit ſue coordinatiōis. De hac igiť itelligēdū eſt oē qḋ de forma hic dictum eſt.

Actio vo eſt proprietas ſm quā ī id qḋ ſubijcitur agere dicitur vt ſecās quis ī eo ꝙ ſecat ſecans dicitur.

His igiť que de forma dicr ſic p̄miſſis iā de ſingulis q̄ in cathegorijs dicta nō ſunt reſtat dicēdū: ꝛ p̄mū de actiōe que iter alia vr̄ cū his q̄ extrinſecus ſube accidūt ꝯuenire. cātur. n. a nãli potētia rei. nãlis aūt potētia radicať in ipſa rei ſuba. Et attēde ꝙ quidā dicunt actionē nō eſſe p̄ncipiū: eo ꝙ p̄ncipiū nihil ponit añ ſe accuſans p̄cedēs ipſꝫ. Actio aūt ꝛ agēs ꝛ potētiā nãlem agētis añ ſe ponit p itellcꝫ. Dicūt etiāꝫ q̄ꝫ Ariſt. dicere vr̄ ꝙ actio ꝛ paſſio idē ſunt numero ſicut via q̄ eſt a thebis ad athenas eadē nūero eſt q̄ eſt ab athenis ad thebas. Sic cū actio ſit ꝯparatio agētis ad patiēs: ꝛ paſſio ſit eꝫ ꝯparatio patiētis ad agēs vr̄ actio idē numero eē paſſioni. Et ſic iſta duo p̄ncipia nō ſūt dicēda duo ſed vnū ꝛ idē numero diuerſa tñ p terminos. Adhuc qꝛ motus eſt actus agētis quo mouet patiens ꝛ eſt actus patiētis quo moueť ab agente. vr̄ ꝙ mot⁹ ſit vna nã actiōis ꝛ paſſiōis: ꝛ quoꝝ vna eſt natura illa ſunt vnū: vr̄ ex hoc ꝙ actio ꝛ paſſio ſint p̄n^m ꝛ p̄dicamētū vnū: ꝛ ꝙ h̄ p̄dicamētū ſit motus: adhuc ēt ꝯgruētius vr̄ eē ꝙ motus ſit p̄dicamentū q̄ꝫ actio: qꝛ motus ſic eſt actus mouētis ſm quem mota ſuba agit: ꝛ ſic vr̄ motus eē cā actiōis in id qḋ ſubijciť: qꝛ ſi ſi nō moueret nō ageret in ipm. eſt ḡ mot⁹ cā actiōis: ꝛ ſic p̄ncipiū reſpectu actiōis: ꝯgruentius ḡ vr̄ dici ꝙ motus ſit p̄dicamentū q̄ꝫ actio vel paſſio. Ad hec aūt ꝛ ſilia. Dōm eſt ꝙ actio eſt p̄ncipiū ꝛ primū inter p̄ncipia. ſicut dcm̄ eſt: eo ꝙ ab extrinſeco formali cauſať. paſſio aūt cātur ab extrinſeco mãli: ꝛ iō poſterio-

3. de aia T. c. 17. ri mō ſe hꝫ ad ſubam: ꝛ qꝛ ſuba cōpoſita ex formali ꝛ mãli ꝯſiſtit ꝛ in oī nã. vt dicit Ariſ. eſt aliqḋ a quo eſt agere: ꝛ aliqḋ a quo eſt pati ꝛ fieri. Et qḋ diť. ꝙ actio añ ſe aliqḋ ponit. ſ. nãlē potētiā ſm efficientē cām: ſꝫ nō ꝓponit ſibi cā: vt formale ſue cōitatis p̄ncipium. Efficiēs aūt cā: qꝛ nihil ſui ponit in effectu: nec eſt cauſa vnitatis rei: nec diuerſitatis in effectu: ideo nō pp hoc īpediť quin actio poſſit eē p̄ncipiū ꝛ ſic p̄ncipiū formale toti⁹ ipſi⁹ coordinatiōis que rē ſuā dicit vt facere vel agere. h̄. n. nō in p̄dicamēto q̄litatis: ſed in genere actiōis coordinātur. hec. n. nō decē gnā dicūtur p̄ma reꝝ p̄ncipia: qꝛ ſunt p̄me forme: ad quarum modū p̄dicatiōis oia ſibi ſilia reduci hñt vt in illam cōem formā coordinabilia. Qꝛ aūt ſubijciť ꝙ eadem ſit actio ꝛ paſſio dōm ꝙ non ſunt eadē niſi in mã quedē in qua eſt actio ſic in ſubo ad qḋ dirigiť ꝛ ad qḋ terminať actio agētis: ꝛ ipſa eadē mã q̄ ſubm eſt paſſionis: pp talē aūt mãe idētitatē nō oꝫ ꝙ idē formale p̄ncipiū ſit actiōis: q̄ꝫ illius inq̄tū vnū eſt actio ꝛ alteꝝ eſt paſſio. h̄. n. ipoſſe eſt. Oppoſiti. n. modi formales ſunt actiōis ꝛ paſſiōis: qꝛ modus ꝛ forma actiōis ē ſic ipīmētis ꝛ īfluētis. Modus āt paſſiōis ē ſic ipreſſi vl īnfluxi: pp qḋ ēt voces h̄ ſigñantes diuerſa ſūt in p̄dicamēta vel p̄n^a. Et qḋ obijciť de motu dōm ꝙ mot⁹ nō ſic vna nã ꝛ vna for⁹ eſt mouētis ꝛ moti: nec agētis ꝛ patiētis. Eſt. n. act⁹ pfectus ꝓut ē act⁹ mouētis ꝛ agētis: ēt ē act⁹ ipfect⁹ ꝓut ē actus mobilis ꝛ patiētis: ꝛ qꝛ nō ē vtriuſq; vt vna nã: iō nō pōt eē cā ꝙ vnū ſit p̄n^m. vel p̄dicamētū actio ī agēte ꝛ paſſio ī patiēte. Mot⁹ ēt l ſic nō ē vni⁹ for^e ꝛ nãe: qꝛ nō ē alicui⁹ ſpēi entis pfectꝫ fluxꝰ de nã in nãm ꝛ de forma in formā ꝛ d po^a in actū. Et iō p vnitatē nãe motus nihil pbari pōt de vnitate vel diuerſitate p̄ncipioꝝ vel p̄dicamētoꝝ. Et qḋ obijciť p ſilitudinē vie duoꝝ terminoꝝ ꝙ eadē numero ſit actio ꝛ paſſio. Dōm ꝙ nō ē ſile: qꝛ ī vna ſuba mãe ꝛ ſuba forme mãet eadē nihil hñs diuerſum niſi terminos: motus aūt ſm formā nō manet idē. Uni ſm alias formas mutať id qḋ denigrať ꝛ id qḋ dealbaťa ꝛ ē ꝙ ſm aliā formā ē paſſum ꝯpatū ad agēs ꝛ agens ꝯpatū ad patiēs: pp qḋ diuerſa ſūt p̄di^a. Actio. n. ſemper ē pfecti ſꝫ qḋ ē in agēte: ſic in cā ꝛ ſubo. paſſio āt ſp eſt ipfecti ſꝫ ꝙ ē in patiēte: ſic in ſubo ꝛ mobili. Ex his oib⁹ igiť q̄ dicta ſūt relinquiť ꝙ actio ſit ſpāle p̄dicamētū. Differt āt agere ab actiōe in h̄ ꝙ actio dicit actionē: vt cōceptā: agere āt actionē dicit vt exercitā. Et h̄ mō ſcḋo eſt p̄dicamētū. Qꝛ ſic ſpālē modū dicit p̄dicatiōis: qꝛ ad aliū aliquē de decē modis p̄dicādi reduci nō pōt ḡ modus vt voce deſignať dat vocē p̄mā q̄ eſt vna decē vocū vni⁹ p̄moꝝ generꝝ ſigñatiua: actio āt vt ꝯcept⁹ deſignatiua nō dicit illū modū p̄dicatiōis: ꝛ iō noīe actiōs p̄n^m illud nō ꝓp̄e deſignať ſed agere nominať ꝓ agere: nihil aliter ſigñdo: qꝛ hoc deſignat actionē vt exercitā. Attēdēdū ēt ꝙ q̄uis agere ſm Ar. in. 6. ethi. differat a facere. agere. n. ſit actione ptinēte ad volūtatē vel electionē. facere āt eſt opari Co. 5. ſup aliená vel extriſecā mām: tñ ꝓut hic ſumiť agere ꝛ facere ꝓ eodē accipiunť. Unū. n. moduꝫ in cōi hñt p̄dicatiōis ad quē ordinanť oia p̄dicabilia ipſoꝝ ſm gen⁹ ꝛ ſpēs. Oē. n. illud qḋ ꝓcedit ꝯtinue ab agēte vl̄ opāte in patiēs vocať h̄ actio vel agere. Et h̄ ē qḋ dicit Auer. ꝙ actio ē effectiua ꝯpatio agētis ad patiēs. Sic. n. actio ē fluēs opatio ab agēte in patiēs: ꝛ iō qꝛ eſt agētis for^a fluēs in patiēs: iō moueť patiēs ſic mouetť gnãns p ſe vel p accñs id in q̄ inducit formā ſuā ꝛ h̄ mouēs ē agēs: ꝛ mot⁹ mouētis ē actio ei⁹. Et ſilr intelligēs ē agēs ꝛ itelligere actio ē: ꝛ faciēs ē agēs ꝛ facere ē actio ei⁹: ꝛ in h̄ ambiūm cōitatis dicit agere vel facere gen⁹ gnãliſſimū p̄n^m qḋdā ꝛ vox ipſa ſigt vnāꝫ p̄maꝝ reꝝ q̄ cōitate ſua multa vt gnã ꝛ ſpēs ꝛ indiuidua ꝯplectiť vna coordinatiōe ſub ꝓ cōi ꝯtēta: cuius ſubalterna gnã ſunt agere qḋ ꝓp̄e accipiť ꝙ actio eſt opatio electiōis. Et alteꝝ gen⁹ ē facere ſm ꝙ facere ē in extriſeca mã p artē opari. ſpēs aūt ſunt ſic ſecare ligna vel corpa ꝛ ſic vrere ꝛ hꝫ. indiuidua vo ſunt ſicut ſectio facta a forte hec vel illa ꝛ talia huiuſmodi. hec

igit̃ actiõis ꝑdicamẽtũ ad nullũ aliud gen⁹ ẽ reduci-
bile. ¶ Et ꝫ hũc modũ actio ẽ i agẽte sic i cã: nõ gdẽ
vt stãs ⁊ qescẽs in ipsa: sicut q̃titas vel q̃litas vel rela-
tio: ſ3 est in agẽte: vt ꝓcedẽs ⁊ fluẽs ab ipo ꝯtinue in
patiẽs: adhuc aũt vidẽdũ ẽ ꝙ vniuscuiuſq3 ꝑfecti ꝫ
formã: forma dr̃ act⁹ ⁊ ab actu nomẽ vbale formatur
actio: ⁊ iõ actio ẽ ꝫm formã agẽtis opatio ꝓcedẽs ab
agẽte i patiẽs. Et iõ forma sp̃e ẽ p̃n̄ actiõis: sic igit̃ ac-
cipiẽdũ ẽ accñs ꝑdicamẽtũ siue p̃n̄. Actio aũt in tali
cõitate gñalissima accepta a Gilberto porretano sic
diffinit̃. actio ẽ ꝫ quã i id qd̾ subijcit̃ agere dicimur.
est aũt q̃liscũq3 h̾ descriptio assignatio maioris decla-
ratiõis q̃3 nomẽ: ⁊ cũ dr̃ ꝫ quã iportat̃ modus cause
formalis. agẽs em̃ i informat̃ actiõe: cũ3 actio nihil sit
nisi effect⁹ ꝓcessus potẽtie agẽtis ꝫm formaz q̃ ẽ p̃n̄
actiõis ⁊ passiõis: eo ꝙ ois actio vt actio transit i pa-
tiẽs: ⁊ oẽ actiuũ h̾ mõ ẽ trãsitiuũ. Qz aũt i patiẽs trã-
sit: iõ addit̃ i id qd̾ subijcit̃. subijcit̃ .n. agẽti patiẽs qd̾
suã recipit actiõez. Et agẽtis v̾tus ꝑualet sup: ⁊ iprimit
ei ꝑ actiõez formã. Et qz v̾tus agẽtis penetrat i patiẽs
⁊ trãsmutat ipm̃: iõ dr̃ i patiẽs ⁊ nõ ad patiẽs vel su-
pra patiens. Dupl̾r aũt agere dicimur: vt denotet̃ ꝙ
agẽs h̾ mõ determinat̃ ab actiõe: sic suba denoiatiuã
recipit accñtis ꝑdicationẽ: ⁊ si agẽs nõ ab actiõe dno
minãte dr̃ ⁊ ꝑdicat̃: ⁊ ẽ ꝑdicatio accñtis de subo in q̃
est: h̾ .n. subm̃ ẽ cã actiõis: h̾ .n. mõ sub3 cadit i diffõnẽ
17.f. accñtis: vt docet Aris. in .7. p̃me phie. Sic dr̃ secãs in
id qd̾ secat̃: qz h̾ mõ sectio ꝓcedit ab ipo i id qd̾ seca-
tur: ⁊ sic dr̃ vrẽs qd̾ vrit: qz vstio ꝓcedit ab ipo i id qd̾
vrit̃: ⁊ sic ẽ i alijs. ¶ Sũt tñ qdã sophiste obijcientes
ꝯ inductã actiõis assignationẽ dicẽtes ꝙ q̃litas q̃ est
nãlis po⁹ ẽ ꝫ quã i id qd̾ subijcit̃ agere dicimur: ⁊ sic
vr̃ nãlis po⁹ actio eẽ. ¶ Adhuc forã ẽ ꝫ ꝙ in id qd̾
subijcit̃ agere dicimur: ⁊ ita ars actio vr̃ eẽ. ¶ Adhuc
instr̃3 vl gladi⁹ vl fossoriũ ẽ ꝫ ꝙ i id qd̾ subijcit̃ agere
dicimur: instr̃m g̃ actio vr̃ eẽ. ¶ Adhuc manus vel
pes est ꝫm quẽ in id qd̾ subijcit̃ agere dicimur: g̃ tale
mẽbrũ actio eẽ vr̃. ¶ Ad oia aũt h̾ ⁊ his silia soluit̃ ꝑ
inductã isti⁹ assignatiõis explanationẽ: ꝙ .s. cũ dr̃ actio
est ꝫm quã in id qd̾ subijcit̃ agere dicimur. hoc ꝙ di-
co ꝫm quã notat agẽtis formalẽ denoĩatiõem: vt a se-
cando dr̃ secãs: ⁊ ab vrẽdo dr̃ vrẽs: ⁊ sic de alijs. Et in
actiõib⁹ aie a docẽdo dr̃ docẽs. ⁊ ab itelligẽdo dr̃ itel-
ligẽs: ⁊ sic de alijs. h̾ .n. q̃uis sine passiõe sit qz recipe
pati ẽ ꝓut itelligere ẽ ꝓcessus actualis itra i itellectũ
ista dñr actiões a qb⁹ agẽs dnoiat̃. Hec igit̃ ẽ solo ad
ꝑdicta: qz ꝫm nãlẽ potẽtiã nõ dicimur agere ꝫ actũ.
Sz nota ꝙ nãlis po⁹ potẽtiale p̃n̄ ẽ actiõis. Silr̃ ẽt
soluit̃ id qd̾ de forã obijcit̃ qd̾ cũ dr̃ ꝙ forã ẽ ꝫm quã
agere dicimur: h̾ ꝙ dico ꝫ quã ñ notat id qd̾ forma-
liter denoiat id qd̾ agẽs ꝫm actũ. Sz notat tunc id q̃
perfectũ ẽ vt agere possit: ⁊ iõ forã q̃ ẽ p̃n̄ actiõis nõ
denoiat̃ agẽs vt ẽ agẽs i effectu. h̾ ẽt mõ soluit̃ id qd̾
de arte obijcit̃: qz ars nõ dicit nisi facultatẽ ad actio-
nem: ⁊ nõ dicit id q̃ ẽ actu agẽs. Silr̃ soluit̃ id qd̾ su-
bijcit̃ de instrõ. instr̃m .n. nõ facit agere agẽtẽ nec de-
nominat ipm̃: ſ3 dicit cã3 mediã coadiuuãtẽ i actiõe.
Et iõ h̾ ꝙ dico ꝫm quã nõ vniuoce sumit̃ i diffõne ⁊
obiectis ꝯ diffõnez. ¶ Si aũt aliqs obijciat dicẽs ꝙ
h̾ qd̾ dico ꝫm infinitũ ẽ: ⁊ iõ nõ ẽ cã noticie: ſ3 potius
ignorãtie. diffõnes aũt cã innotescẽdi sũt: ⁊ sic h̾ qd̾
dico ꝫm quã nõ põt eẽ actiõis diffinitiuũ. ¶ Dicẽdũ
igit̃ ꝙ qz actio ẽ vnũ de p̃mis p̃ncipijs: iõ nõ põt hr̃e
diffinitiuũ: ⁊ certũ aliqd ꝑ qd̾ diffiniat̃: ſ3 infinitu3 põt
hr̃e ꝙ tñ finite determinet̃ ab eis q̃ in orõne eadẽ po
sita sũt. Et h̾ mõ determinatũ ⁊ diffinitũ põt eẽ inote
scẽdi p̃n̄. ¶ Et si obijcit̃ ꝙ idẽ ponit̃ i diffõne sumpt⁹
cũ dr̃ actio est ꝫm quã agere dicimur: agere ⁊ actio in
re nõ differũt: q̃uis differãt in mõ significãdi. ¶ Di-
cendũ est ad h̾ ꝙ agere ꝑ modũ significãdi dicit actio-
nẽ vt exercitã: ⁊ h̾ mõ notior ẽ nobis q̃3 sit qñ signifi-
cat: vt ꝯcept⁹ qdã: ⁊ sic diuersificatũ põit̃ agere i dif-
finitiõe dicẽs actiõis. Si aũt adhuc qs obijciat ꝙ hec
diffõ nõ val3 cũ nõ data sit ꝑ genus ⁊ drãz. diffõnes.
per gen⁹ ⁊ drãs debẽt dari. Attendat g̃ sic obijcit ꝙ
diximus istã diffõnẽ nõ eẽ diffõnez ꝓprie: ſ3 diximus eẽ
q̃lẽcũq3 assignationẽ q̃ maioris declaratiõis ẽ q̃3 no-
mẽ. Tales .n. assignatões ñ dãt̃ ꝑ gen⁹ ⁊ drãs: ſ3 ꝑ alia
sicut accñtia vel cã3 vl effcm̃ vel signũ. Et gñaliter ꝑ
oia illa qb⁹ aliquo mõ innotescere põt assignatũ me-
lius ⁊ expressius q̃3 innotescat ꝑ nomen: sic igit̃ actio
est ꝫm quã in id qd̾ subijcit̃ agere dicimur.

¶ Est aũt alia qdẽ anime: alia qdẽ corporis.
Differũt aũt: qm̃ ea q̃ corpis ẽ: mouẽs est
necessario illd̾ i quo est: idẽ .n. ⁊ ꝙ corpus
agens est mobile est. Actio autẽ anime nõ
id mouet in quo ẽ ꝫ ꝯsistẽs: aia aũt dũ mo-
uet imobile: mouet .n. corpus: aia aũt ꝑma
net immutabilis: aia qdẽ nec ꝫm locũ mo-
uetur: nec ꝫ queq̃3 alioꝝ motuũ nisi ꝫm al-
terationẽ nõ in suscipiendo crementũ neq3
decremẽtũ mouet̃: neq3 diminuẽdo: neq3
ad oppositũ locũ trãscẽdo: loc⁹ ꝓ corpus
est. Impossibile ẽ enĩ3 nõ corp⁹ corpe mo-
ueri: qz nullã loci suscipit mutationẽ. Solũ
ꝓ corp⁹ eo q̃ d̾ loco ad locũ trãsit: mouet̃.

¶ Actio aũt sic in gñe accepta diuidit̃ in actionez aie
⁊ in actionẽ corpis: siue i actionẽ aialẽ ⁊ actiõem cor-
poralẽ. Hec enĩ sũt p̃me ⁊ formales drĩe actionis: ⁊ h̾
mõ actio aie dr̃ ois actio nõ corpalis: siue sit itellect⁹
siue sit aie vt viuificare ⁊ mouere: prout aia mouet
motu ꝓcessiuo: vel vegetãdo vel sensificãdo. h̾ .n. vi-
uificatiũ ẽ: ⁊ talis actio ẽ nõ corpalis: qz nõ est ꝫm ali-
quã formã corpis: ⁊ qñ noiat agẽtez nõ denoiat aliq̃
forma corpali: ſ3 forma vite alicui⁹ vt viuẽs vel diri
gens vel augẽs vel aliquid tale. ¶ Actio aũt corpis
denoiat a corpali forma: sicut dr̃ calefaciẽs vel albãs
vel aliqd tale. Iste igit̃ p̃me sũt drĩe ⁊ spẽs actionum
oẽm actionẽ sub se ꝯtinẽtes. Ois enĩ actio h̾ mõ: aut
est aialis aut formalis: ⁊ h̾ sũt subalterna gña: ⁊ subal
terne spẽs hui⁹ ꝑdicamẽti. ¶ Differt aũt actio corpo
ris ab actiõe aie in h̾ ꝙ actio corpis nec̃ io est mouẽs
ipm̃: in q̃ ẽ sicut i cã ⁊ subo: ⁊ illd̾ nõ ẽ agẽs nisi motu
suo agat: ⁊ imobile corpis nihil agit: qz sic dicit Aristo.
in .16. aialiu3. si nõ tãgit nõ agit: ⁊ sic nõ seqtur altera-
tio: ⁊ qz corp⁹ nõ agit nisi motu suo: op3 ꝙ in actione
corpis ip3 agẽs mobile sit: ⁊ vt moueat̃ id corpus: in
quo sicut in agẽte denoiato ab ipa actiõe ẽ ipa actio:
sicut secãs nõ secat nisi moueat̃: ⁊ vrẽs mouetur ipsa
vstiõe actiua. op3 .n. ꝙ accedat ad id qd̾ vrit̃: ⁊ acce-
dere ẽ moueri aliq̃ mõ moueri: inenit̃ ꝙ corpali agit
actiõe. aia aũt talia icorpalia dũ agit imobil' ẽ ⁊ ñ mo-
uet̃: mouet tñ corp⁹: ⁊ viuificãdo ⁊ mouẽdo ꝫ locũ i
motu ꝓcessiuo ⁊ alijs vite motib⁹ ẽ ipa imobil'. Cui⁹
cã ẽ: qz ẽẽntialis sibi ẽ ois actio vite: ⁊ aia ꝑ subaz suã:
⁊ ꝫ seipaz mouet motu vite: ⁊ nõ idiget vt ad aliqd

moueaſ q̄ accipiat formā vel locū ſꝫ quē fiat motus pn̄ᵐ pp qḋ agit ꝓpa aie actiōe ſine motu q̄ moueaſ: ſic aūt ḡ nō eſt in corpe: q: corpus p ſeipm nō ē actionis pn̄ᵐ: ⁊ iō indiget motu q̄ moueaſ ad formā q̄ fiat actiōis pn̄ᵐ: ⁊ ſic idiget inſtr̄o: qḋ ab eo ḡ vtiſ ipo formam motus accipiat. Et iō man⁹ mota pri⁹ ad formā motoris mouet vt motu corpis iducat formā primi motoris i patiēs. aiales aūt actōes ſimplices ſūt: qb⁹ aia p ſeipaꝫ eſt cā: ⁊ iō tales actiōes agēs nō opꝫ moueri aiaꝫ. hec igiſ dr̄ia ē inter aie ⁊ corporis actiōes.

❡ Qr aūt aia imobilis ſit motu corpis: pbaſ iducendo. aia eni dū agit nō mouet id i quo ē actio: ſic aiaꝫ ſm ꝯiunctū. ipſa vō aia dū agit imobilis ē: ⁊ q̄uis ſit immobilis: tn̄ mouet corp⁹ motu vite ⁊ motu ſm locum ſi ſit pfecta aia. Aia vō in ſeipſa pmanet imutabilis: ⁊ nō moueſ motu q̄ mouet. Et iō i ſuo ordine pbaſ eſſe mouēs pn̄ᵐ. Nō eni moueſ aia ſm locū neqꝫ ſm alioꝝ motuū quēcūqꝫ icremētū ſuſcipiendo vel diminutionē: cū nō ſit q̄ntitas: nec moueſ recto motu ð loco vno ad opp̄ᵐ locū trāſcēdo. locus eni locās corpus eſt: cui⁹ ſupficies locās locus ē: ⁊ in ſe non locat: niſi cui pn̄ᵐ ⁊ mediū ⁊ finis aſſignaſ ſm ptes loci circūſcribētis. Aia aūt ē nō corpus: nec hr̄s pn̄ᵐ mediū ⁊ finē ſm loci terminos: nō ḡ pōt ſm locuꝫ moueri: ⁊ pp hoc nullam loci mutationē pōt ſuſcipere aia. Nō eni moueſ aliqd ſm locū h̄ mō niſi corpus: ⁊ moueſ ſm locū in eo ꝙ trāſit de loco ad locū: non ḡ aliq̄ mō moueſ aia: niſi forte motu alteratiōis: q tn̄ mot⁹ vt i anhabitis dixim⁹ nō eſt aie: ſꝫ ꝯiuncti: in q̄ tn̄ aliquo mō cōicat aia: ſicut i phabitis determiatū ē.

❡ Obycitūr tn̄ quidā ꝯ pdicta: q: ſupiora corpa mouent iferiora: ⁊ tn̄ motu illo nō mouenſ. ſi aūt ſupiora corpa mouēt: ꝯſtat ꝙ eſt motus corporis: ⁊ nō mouēt motu corporeo.

❡ Sꝫ ad h̄ dr̄m eſt ꝙ corpa ſupiora mouent motu virtutis ſuoꝝ motoꝝ: ⁊ ſic agunt mota ⁊ acta motu ⁊ actiōe motoris ſui.

Uide de hoc z.celi.p.4z

❡ Uel dicaſ ꝙ talis motus eſt virtutis q̄ eſt a ſpē: ⁊ ſic q̄uis ſit corpis: tn̄ nō eſt q̄litatis corpalis: ſꝫ vtutl in corpe. Et iō in ipſo nō eſt necē corpus moueri: q: nō eſt corpalis actio: ſꝫ incorporea.

❡ Adhuc aūt dubiū vr̄: ꝙ videre audire ⁊ ſapere ⁊ imaginari ſūt aie actiōes: ⁊ tn̄ in his oībus moueſ id in q̄ eſt actio: ⁊ nō eſt imobile.

❡ Sed hoc leue ē ſoluere. hǒ.n. actiōes oēs vere: ⁊ ſm mām ſunt paſſiōes: q: oēs in corpe ꝯſiſtūt poti⁹ q̄ꝫ in actiōe: ⁊ cū in talib⁹ ēt id qḋ moueſ motu phyſico: ſꝫ poti⁹ motu inuētiōis q ē motus ſꝫ rōneꝫ.

❡ Siqs aūt q̄rat q̄lis ſit iſta diuiſio actiōis i actionē aie ⁊ actioneꝫ corpis.

❡ Dicēdum eſt ꝙ ſi corp⁹ non dicat niſi agens ⁊ aia ſilr: tūc diuiſio accidētl ē i ſubiecta. Si aūt dicat aia agēs ⁊ corpus agēs formā actionis: ita ꝙ actio aie ſit actio ſm rōnem aialis. corpis aūt actio ſit actio corporalis: tūc diuiſio pōt eē gn̄is in ſpēs: ⁊ ſic ſumiſ h̄. Et iō diximus ꝙ iſta diuiſio dat pma ſubalterna gn̄a in h̄ gn̄aliſſimo qḋ ē actio. h̄ eſt igiſ diuiſio actionis: ita ꝙ actio aie ē agētis imobilis. actio aūt corpis eſt agētis moti: eo ꝙ corpus nō agit niſi motū.

❡ Obycitūr aūt qdā ꝯ ea q̄ dicta ſunt dicētes ꝙ ſuba in eo ꝙ ſuba nec eſt actiua nec eſt paſſiua: eo ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt ꝯrioꝝ. ſuba aūt nō hꝫ ꝯriū: vr̄ igiſ ꝙ actio nec ſit aie ⁊ corpis ſm ꝙ hǒ.

❡ Ad h̄ aūt ē dr̄m: ꝙ ſicut añ dictū eſt: actio hic large ſumiſ ſm ꝙ ēt mouere agere ē. actio aie idē ē qḋ mouere: ⁊ ſic ꝯperit aie agere. ſi aūt actio ſumaſ ſtricte ꝓ actiōe phyſica: tūc veꝝ ē ꝙ actio ē ꝯrioꝝ ⁊ iter ꝯria. actione ḡ large accepta in ſuba agit: q: ſicut.d. Damaſcen⁹ nulla ſuba ē q̄ ꝓpria deſtituaſ opatōe. Et iō pbat Ar. ꝙ vnūqḋqꝫ hꝫ actū ⁊ actionē ꝓpriam ad quā eſt virtus ipſius.

❡ Hoc autem i quibuſdaꝫ dubitabile apparebit. Speculo āt permanēte imobili imaginis mot⁹ fieri videſ ad oppoſiti mutationes. Impoſſibile ergo erit ſoluere cōceſſo ꝙ ibi forma exiſtat vere. Si vō nō ē icredibilis error i vulgo putabiſ: lꝫ ſit ꝯuenienti⁹.

❡ Cōtra ea vō q̄ dicta ſūt: ꝙ. ſ. nō pōt nō corp⁹ corpore moueri: vr̄ eē inſtātia. hꝫ eni dubitationē i qbuſdam. Utꝝ gn̄alr veꝝ ſit nō corp⁹ corpe moueri non poſſe: eo ꝙ ſpeculo qḋ ē corp⁹ imobili pmanēte vr̄ in ſpeculo fieri mot⁹ imagis q̄ ē nō corpus ad mutatiōes oppoſitas ſm locū. vr̄ eni moueri a dextro in ſiniſtruꝫ ad motū iſpectoris ſpeculi: ⁊ a pfundo ad ſupficieꝫ ſi inſpector ſpeculi accedat ⁊ recedat a ſpeclo. Moueſ igiſ nō corp⁹ motu corpis ſm locū: ita ꝙ pn̄ᵐ mediū ⁊ finis aſſignātur ei ſm locū. Et ſiqdē ꝯcedaſ in ſpeculo eſſe imaginē ſicut in recipiēte ⁊ ſicut in loco: tūc vel ipoſſe vel valde difficile erit ſoluere dubitationē: q: tūc ſeqtur ꝙ motu ſpeculi imago moueaſ: q: ſicut dicit Ariſto. motis nobis mouentur ea que in nobis ſunt: ⁊ vaſe moto necē ē moueri qḋ ē in vaſe. Si autē in ſpeculo dicaſ eē imago erit ſpeculū locus imagis ſicut vas. Eſt eni locus vt locus ⁊ ē locus vt vas ſicut pbatū ē in. iiij. phy. ſi aūt dicaſ in ſpeculo nō eē imago: q̄uis h̄ aliq̄ mō veꝝ ſit: tn̄ apō iperitū vulg⁹: qḋ iudiciū ſenſus ſeqſ poti⁹ q̄ꝫ rōneꝫ: erit h̄ error itolerabilis: q: viſus nūciat imaginē eē in ſpeculo.

❡ Ad hāc aūt dubitatiōeꝫ ſoluēdā: opꝫ vti his q̄ in lib. de ſenſu ⁊ ſenſato ſubtilius declarata ſūt. Lumē .n. p h̄ qḋ eſt forma celeſtis: cui⁹ eē ſpūale ē: hꝫ vtutē ꝯferendi eſſe ſpūaliter in pſpicuo: eo ꝙ mālr ē i corpe māli terminato: trāſparēs aūt terminatū pollitū ⁊ corroſum lumen ſibi incidēs reflectere hꝫ ad paꝝ angulū: hinc ḡ contingit ꝙ lux vel lumē imaginem abſtrahit ab eē māli: ⁊ in pſpicuo dat ei eſſe ſpūale: ⁊ h̄ ē eſſe lucis vel luminis. Incidēs ḡ in ſpeculo terminato cū traducere imaginē p ſpeculū: nō poſſit a ſupficie polita ſpeculi reflectiſ: ⁊ ſic appet imago ſub duob⁹ ſitibus. vno qdē luminis icidētl ab iſpectore i ſpeculū. altero vō ſitu lūinis reflexi a ſpeclo ad iſpectorē. Et iō imago illa ē: in corpe qdē iſpectoris mālr. In lumine aūt pſpicui i q̄ ē mediū iter iſpectorē ⁊ ſpeculū ē ſic i deferēte ⁊ ſꝫ eē ſpūale qḋ hꝫ i lumie pſpicui. In ſpeclo āt ē ſic i termināte radiū icidētē ⁊ reflectētem radiū reflexū ad inſpectorē pp qḋ motu ſpecli nō moueſ: q: nō ē i ipo ſic i ſubō: ſꝫ tn̄ ſic i reflectēte: ⁊ iō ē in ipo ſꝫ pūctū i q̄ ſit reflexio. Et q̄ntitas imagis q̄ appet q̄ntitas ē itētionalis ⁊ nō q̄ntitas diſtēſa p mēſurā. q̄ntitatl āt itētio ē indiuiſibilis: ⁊ ineſt ſm iduiſibile pp totū hemiſperiū appet i pūo ſpeclo: ⁊ i pupilla oculi muris: qḋ eē n̄ poſſet ſi imago diſtēſaꝫ ⁊ mālē hr̄et q̄ntitatē. Cū.n. in angulo radys icidētl i ſupficie ſpecli ſi rady reflexi a ſpeclo nō ſit niſi pūctū. Cōſtat ꝙ i pūcto vr̄ imago in ſpeclo: cū tn̄ q̄ntitas imagis tota videaſ. Et h̄ eē non pōt: niſi iō q: imago q̄ appet itētio ē imagis: ⁊ nō imago ſic dcm̄ ē. Et q: ad quēlibꝫ pūctū ſpecli talis ſit reflexio: iō imago tota vr̄ i q̄lꝫ ſpecli pte ⁊ q̄lꝫ pūcto. Cā igiſ imagis ē dicēda ꝙ ē ꝯ ſpeculū: ⁊ illo moto imago vr̄ moueri. reflexio aūt ſit a ſpeculi ſupficie: i q̄ n̄ ē imago ſic i ſubō: ſꝫ ſic i pūcto a q̄ ſit reflexio. Et iō cuꝫ moueſ ſpeculū nō moueſ imago: ſꝫ i eodē ſitu ſucced-

ſiue puncta obyciunť: a quib⁹ eiuſdē imaginis ꝯtinue fit reflexio. Et iō imago ſpeculi ſtare vi͛ immobilis. Cū aūt dr̄ ꝙ incredibilis error fiat in vulgo ſi imago in ſpeculo eſſe nō dicať. Dici pōt ꝙ hoc vex̄ ē ſi nullo modo in ſpeculo eſſe diceref. Nos aūt dicimus ꝙ ē in ſpeculo per aliquē modū.ſ. ſicut in repreſentante ꝑ reflexionē: patet ģ qualiter adhuc ſtat in v̄itate inducta propoſitio.ſ. ꝙ impoſſe eſt nō corpus corpe moueri: ſic ergo patet ꝙ alia eſt actio anime: ⁊ alia corpis.

❡ Scire aūt opꝫ: q̄m oē quod in motu eſt in actiōe eſt: moueri enī actio eſt: ſi qs enī mouetur agit neceſſario. Ois enī actio in motu eſt: oīſqꝫ motus i actiōe firmabif. Propriū igif actiōis eſt in motu eſſe ſicut ꝓpriū mot⁹ in actiōe: etiā in his quidē actionib⁹ in quib⁹ eſt gn̄atio aliqua palā eſt. De his ṽo q̄ corrumpunť fortaſſe obijcif: naꝫ qui deſtruit in motu eſt: nihil aūt facere videf: nā nihil efficitur: ſꝫ qd̄ factū ē deſtruif. Dico aūt actionem nō quid: ſed in qd̄ agat exigere. Non eſt aūt motus actio ſed quale: qeſcere aūt q̄le ē. Quare ⁊ motus quideꝫ quale erit. Simplr̄ aūt quecunqꝫ ꝯtrarioꝝ oppoſitionem ſuſcipiunt: eiuſdē ſuſcipiunt gn̄is ꝑdicationē.

❡ Scire aūt opꝫ ꝙ ex quo motus eſt ꝑfectus actus mouentis: ⁊ actio eſt effectus ꝓceſſus agentis in patiens: quo mouēs imprimit motū in id qd̄ mouef: ⁊ actiōeꝫ in id qd̄ patif: ⁊ ſic mouēdo agit: ⁊ agendo mouet: ⁊ ſic oē qd̄ eſt in motu in actiōe eſt. In motu eſt ſm̄ ꝙ motus eſt actus mouentis: ⁊ actio quidē a mouente ꝓcedens in qd̄ patif: ⁊ ſic moueri a mouente eſt actio impreſſa ab agente. Si quid igif hoc mō mouef: agit neceſſario: qꝛ forma v̄tute mouentis ſeipm̄ agit ad formā agētis primi: ſicut ſemē virtute gn̄antis agit ſe ad formam primi gn̄antis. Sic ģ generādo oīs actio: q̄diu eſt in fieri ab agēte eſt in motu q̄ eſt actus mouētis in id qd̄ mouef: ⁊ oīs motus q̄ eſt actus ꝑfectus mouentis: firmaf ⁊ ſtabilif in actione q̄ eſt in fieri: ⁊ eſt id qd̄ procedit ab agēte in patiēs: ꝑꝑ qd̄ ꝓpriuꝫ actionis ſm̄ ꝙ eſt in fieri eſt eē in motu ſm̄ ꝙ motus cōtinuus eſt proceſſus forme mouētis in id qd̄ mouef: ſicut etiam ecōuerſo ꝓpriū eſt motus ſm̄ ꝙ eſt actus mouētis in actiōe eſſe ſm̄ ꝙ actio ꝓceſſus eſt forme agētis in patiens. ſic enī ſeparari nō pñt phyſicus motus ⁊ actio: nec eſt motus gn̄aliter ſumpt⁹ ab actiōe gn̄aliter ſumpta: qꝛ hoc mō mouere eſt agere ⁊ ecōuerſo. Hoc aūt palā eſt oībus actionibus his: in q̄bus aliqd̄ agif: ſiue gn̄af ad formā agentis: quia in oīb⁹ his ꝯtinuis ꝓceſſus virtutis actiue ⁊ motiue in patiēs ⁊ motū eſt actio: ⁊ motus eſt forma inducta poſt formā: vt dicit Auerro. Et ſic eſt actio poſt actionē. Si in his q̄ corrūpunť: in q̄b⁹ cōtinua eſt abiectio ſube. forte aliqs obyciat ꝙ ibi nō fit actio q̄uis ſit motus: qꝛ in talib⁹ nil agif vt videf: ſed potius deagif vel corrūpitur id qd̄ actū fuerat. Et ideo qui deſtruit in motu qd̄ ꝯtinue deeſt: ⁊ mouet id qd̄ deſtruit: ſed nil agere vi͛: nil.n. in talib⁹ efficit: ſꝫ potius id qd̄ facturus eſt deſtruit. ſolutio aūt hui⁹ eſt ꝙ actio ſm̄ actus agentis nō exigit qd̄ agat ad formam agentis: ſed potius exigit in qd̄ agat: hoc eſt in qd̄ imprimat ſuā actionē: ⁊ illa ſit impreſſa patiēti. aliquādo deſtruit: ſicut q̄n ꝯtrariū inuenit ipm̄ patiēs ad formam agentis: ⁊ aliq̄n cōſtruit: ſicut q̄n aptat patiēs ad formaꝫ ſuſcipiendā agentis: ⁊ ſic deſtruere ē: ⁊ ſic relinquif verum eſſe qd̄ dictū eſt ꝙ oīs actio in motu: ⁊ oīs motus in actiōe fundaf. eſt aūt hic ꝯſiderandū ꝙ hoc qd̄ dictum eſt nō eſt vex̄ ſm̄ ꝙ motus ē actio mobilis imperfectus: qꝛ ſic moueri nō eſt agere ſed pati: ⁊ ſi hoc mō actus in motu eſſꝫ: ⁊ cū motus h̄ mō ſit in patiēte: ſequitur ꝙ actio eſſet in patiēte. Et qꝛ id agit cui ineſt actio: ſequeref ꝙ patiens eēt agens ⁊ actio eēt paſſio q̄ oīa incōuenientia ſunt: ⁊ iō incōueniēs eſt primū: ex q̄ ſequunť oīa h̄.ſ. ꝙ actio ſit i motu ſm̄ ꝙ motus ē act⁹ mobilis: q̄uis aūt actio ſit in motu quodāmō ⁊ mot⁹ in actiōe cū actio nō eſt motus ſꝫ q̄le: hoc aūt ꝓbaf ex hoc ꝙ qeſcere eſt q̄le ꝑꝑ qd̄ ēt motus ſimplr̄ acceptus quale qđdā eſt: qꝛ pꝫ per hoc ꝑncipiū qd̄ q̄cūqꝫ ꝯtrarioꝝ ſuſcipiūt oppoſitionē illā eiuſdē gn̄is ſuſcipiunt ꝑdicationem: qꝛ ꝯtraria ſunt in eodē gn̄e. Et iō cū quieſcere ſit quale in q̄litate: etiā erit moueri q̄le in q̄litate. Actio aūt nō eſt quale vel q̄litas. actio igitur nō eſt motus.

❡ Eſt aūt hic attendēdum ꝙ motus ſm̄ ꝙ eſt actus imperfecti in oībus eſt generib⁹: eo ꝙ in oīb⁹ eſt potētia ⁊ actus ⁊ potētia exiens in actū mouef ⁊ motus ē actus eius. Et cū potētia ⁊ actus ſint eiuſdem generis ſicut imꝑfectū ⁊ ꝑfectū eiuſdē nāe ſunt: opꝫ ꝙ motus hoc mō ſumptus ſit in oībus gn̄ibus. Motus aūt ſm̄ ſpēm nature q̄ mouef: vel ad quā eſt motus ꝯſiderat⁹ eſt in quattuor generib⁹.ſ. ſuba q̄titate q̄litate ⁊ vbi: ſed motus ſm̄ ꝙ eſt forma mouētis a mouēte ꝓcedēs in id qd̄ mouef eſt q̄litas ſm̄ quā q̄le dr̄ mouēs: ⁊ hoc mō dr̄ h̄ qd̄ motus eſt q̄litas: ⁊ h̄ eſt mot⁹ logice ſumptus: ſic enim qes eſt ſtatus in forma mouentis qd̄ eſt quale ē ſm̄ motū ⁊ mouētis formā. ❡ Sꝫ tūc quereret fortaſſe aliquis ſm̄ quā ſpēꝫ q̄litatis motus ſit q̄litas. nō enī pōt eſſe forma vel circa aliquid ꝯſtans figura. Nec pōt eſſe paſſio vel paſſibilis qualitas inferēs vel illata ſicut cuilibet pꝫ. Nec pōt eſſe nālis potentia vel impotētia: qꝛ h̄ in ſubſtātialib⁹ eſt radicata. Relinqf igif ꝙ ſit habit⁹ vel diſpoſitio. Et hoc quidē eſt vex̄: maxime ꝙ motus eſt actus ꝑfecti: ⁊ ꝑfect⁹ eſt habit⁹: ſm̄ aūt ꝙ eſt actus imꝑfecti: ⁊ imꝑfectus eſt diſpoſitio diſponēs ⁊ ꝓmouēs ad habitū q̄ eſt actus ꝑfectus.

❡ Naturalis ṽo actionis ꝓprietas eſt paſſionem ex ſe in id qd̄ ſubijcif inferre. Ois enim actio paſſionis eſt effectiua: ⁊ oēm paſſiōeꝫ inferens actio eſt. Contingit aūt actionem actione effici. Actio enī ei⁹ ꝙ ꝑ ſe mouef: ei⁹ actionis q̄ per aliud mouef gn̄atiua eſt. Actio enī ab aīali illata ab ea q̄ eſt animalis principiuꝫ ſumit. Nihil enī intereſt ſiue agere ſiue pati aīalis eius ꝙ ab aīali agere eſt principiū dicaf. Et ſi actus q̄deꝫ ſit primordiale principium: pati ṽo ꝑmiſſū: quāobreꝫ actiōis paſſioniſqꝫ actus eſt gn̄atiu⁹. Facere ṽo id qd̄ quale eſt ex ſe gignit. Qualitas q̄ calor eſt eā efficit q̄ calefacē ē actionē: q̄titatū ṽo ꝑticulariū poſitio effectrix ē: ⁊ q̄litatū. Aſpitas.n. ⁊ ſīlia qualia ſunt. Linea ṽo ⁊ ſupficies ⁊ ſoliditates q̄titates ſunt. Uniuerſa enīꝫ hec a ſitu ſubſtantiā ⁊ gn̄ationeꝫ habent. Quātitas auteꝫ quātitatis vt longitudinis linea:

3. phẏ. cō. 4.

latitudinis planũ: altitudinis ſolidũ corpus. Qualitatis ꝟo qualitas vt calor caliditatis. Situs aũt agere ⁊ pati. In diſpoſitiõis nãqꝫ cõpoſitiõe quedã gñatio ſimpliciũ fit: quia in motiua actione ꝯſiſtere neceſſe ẽ. Qñ ꝟo tẽpus. Ubi ꝟo locus. Habere aũt corpus. Ea enim que circa corpus ſunt habere dicunᷓ. Eoꝝ ꝟo que in ſubiecto nõ ſũt indiuiduoꝝ: corruptio quidẽ eſt in primis: generatio q̃dẽ in his que mox poſt primoꝝ ꝯſtitutionẽ ꝯſiſtunt. Eoꝝ ꝟo que de ipſis predicta ſunt ea a quibꝰ oĩno generaliter nulla eſt p̄dicatio: vt omnes quidem homines eiꝰ hominis qui communis eſt ⁊ vniuerſalis.

¶ Sequitur caplm̃ de proprio actionis ꝙ oĩs actio efficit paſſionem ⁊ qualiter generaᷓ ⁊c̃.

¶ Naturalis aũt ꝓprietas actiõis q̃ in ipſa nã actiõis fundata eſt: ⁊ q̃ oĩ cõuenit ⁊ ſoli ⁊ ſemꝑ eſt id qꝺ actionis ẽ paſſionẽ ex ſe l id qꝺ ſubycíᷓ ſibi vt patiẽs iferre. Dicit aũt ex ſe: qꝛ ſm ꝙ ẽ forma agentis ſm ꝙ agẽs ẽ. Et iõ h̃ ſm ſubam actionis h̃ ꝯuenit ei. Oĩs eniꝫ actio paſſionis eſt alicuiꝰ effectiua: qꝛ aliter non tẽderet in patiẽs ab agẽte niſi ſuſcipereᷓ ad trãſmutationẽ l patiente: ⁊ tale ſuſcipe pati ẽ: ⁊ ſuſceptio ẽ paſſio. efficit g̃ actio paſſionẽ: ⁊ oẽ qꝺ ꝑ ſe ⁊ ſm ſuã ſubam paſſionem infert ẽ actio. Cũis.n. gladius ⁊ ignis paſſionẽ iferãt. nõ tñ ſũt paſſiões vel actiões: qꝛ nõ faciũt h̃ ſm ſubaꝫ ſuã: ſed vt inſra ſicut in p̄habitis dictũ eſt: ſed ꝯtingit aliquãdo actionẽ effici ⁊ cauſari ab actiõe: ſicut calefacere ignis cã ẽ ꝙ lapis ignitus calefaciat: ſicut ẽt ꝑꝫ in his q̃ per ſe mouenᷓ: vt aĩalia q̃ principiũ ſui motꝰ hñt in ſeipſis: ⁊ iõ per ſe mouenᷓ: vt.d. Ariſ. in. 8. phyſicoꝝ. ſepe enĩ actio ſit animalis qꝺ ꝑ ſe moueᷓ effectrix eiꝰ actionis q̃ eſt actio ꝑ aliõ. U.g. actio illata ab animali aliquo ſicut ĩpulſus vel morſus vel alicuiꝰ ĩpetus cauſatur ab actiõe ipſius aĩalis: ſicut a curſu vel ambulatione vel pedis ꝑcuſſiõe: vel aliquo h̃ꝫ: ⁊ ſic actio efficit actionẽ. ſumit.n. pñm actio alteri illata ab ea actiõe quam agit aĩal in ſeipſo. ¶ Et ſi forte aliq̃s diceret ꝙ aĩal nõ agit in ſeipſo: ſed potius patiᷓ nĩl intereſt q̃tũ ad ꝓpoſitũ intentionẽ. ſi enĩ dicatur pati: ſeq̃tur ꝙ hec paſſio ẽ illatio actiõis: ⁊ ꝙ cã cãe ẽ cã cãti: vñ ſi paſſio eſt cã exterioris actiõis erit actio q̃ illius actiõis effectrix: ⁊ effectrix ⁊ effectiua illius exterioris actionis: ⁊ ſic hr̃ ꝙ actio aliq̃ñ efficit actionẽ: dũmõ primꝰ aĩalis actꝰ vel p̄ria actio p̄ncipiũ ſit paſſiõis que exterioris actionis eſt effectiua. Cũis aũt actus q̃ eſt actio pura agẽtĩ ſit p̄mordiale pñm. Pati aũt qꝺ cauſaᷓ ab actiõe principiũ ꝑmixtũ: qꝛ ⁊ factũ eſt: ⁊ facit factum q̃dẽ ab actiõe prima: faciẽs aũt actionẽ exteriorẽ: ꝓꝑ qꝺ relinquiᷓ ꝙ actus q̃ eſt actio prima: ⁊ paſſiõis ⁊ actiõis eſt generatiuus: ⁊ h̃ꝫ eſt exẽplũ ſicut ambulat aĩal: ⁊ ambulando collidiᷓ: ⁊ colliſum cornu vel pede ferit. Sic igiᷓ contingit ꝑ acciñs actionẽ eſſe factiuã actiõis: ꝑ ſe aũt paſſionis eſt gñatiua ⁊ factiua: ⁊ iõ ꝑ hoc diffiniᷓ qꝺ ei ꝑ ſe ꝯuenit: ⁊ nõ diffiniᷓ ꝑ h̃ ꝙ ꝯuenit ei ꝑ acciñs. Per ſe aũt id qꝺ q̃le ẽ: ⁊ q̃litas gignit ⁊ cauſat ex ſe facere ſicut patet: qꝛ calor q̃le quoddã ⁊ q̃litas eſt: ⁊ illa qualitas ex ſe gignit calefacere qꝺ ẽ facere ⁊ agere: ꝓꝑ qꝺ nihil eſt actũ ꝓprie niſi q̃litas: vt dicit Ariſ. ⁊ in genere q̃litatis actiue q̃litates ſũt paſſiões vl̃ paſſibiles qualitates ſi actio ꝓprie ſumaᷓ: ſed h̃ tñ h̃ dicere ſufficit ꝙ qualitas cã per ſe ẽ actiõis: ⁊ cauſaᷓ ab ipſa ſicut dictũ eſt. Nec tñ ſeq̃tur ꝙ actio ſit l predicamẽto q̃litatis: qꝛ qꝺ eſt cã efficiẽs alicuiꝰ eſt extra ipm̃: ⁊ ideo ꝑ ipſum nõ poniᷓ in genere nec in ſpẽ. Sꝫ ſi eẽt formale pñm idipſum: tũc ꝑ ipm̃ poſſet poni in gñe vel l ſpẽ: hoc ergo mõ facere vel agere gigniᷓ a qualitate: ⁊ hoc mõ nõ eſt incõueniẽs rẽ vnius predicamenti a re alterius predicamẽti generari. Cũ tñ nõ ꝓpter hoc ſit in eodeꝫ genere a quo cauſaᷓ. ſic enĩ qualitatũ quarũdã ꝑticulariũ eſt effectrix poſitio ⁊ ẽt aliaꝝ qualitatũ. q̃litates eniꝫ in ſpẽ ꝯſiderate ſicut aliqua aſꝑitas vel lene ſiue lenitas ⁊ hꝫ q̃lia ſũt a q̃litate dicta: ⁊ hec cauſanᷓ a poſitione: ex eo.ſ. ꝙ partes in ſuperficie ſm eque vel nõ ſm eque poſite ſunt. ſilr̃ ẽt a poſitiõe efficiũt q̃ñtitates in particulari cõſiderare ſicut linea in ſupficies ⁊ corpus. partibꝰ enĩ eque in lõgitudinis ſpẽ poſitis cauſatur linea: ſi aũt ponãtur ad duos diametros longitudinis ⁊ latitudinis ſit ſupficies: ſi aũt in tres ſit corpꝰ. Cũis ergo nõ gñalr̃ qualitas ⁊ q̃ñtitas cauſenᷓ a poſitione: tñ particulariter q̃dã qualitates ⁊ q̃dam q̃ñtitates cauſanᷓ a poſitiõe. Nec tñ ꝓpter h̃ ſunt in gñe poſitionis: ſicut in an̄habitis dictũ eſt. Uniuerſa.n. hec q̃ dicta ſunt a ſitu ſiue poſitiõe ſubaꝫ ⁊ gñationẽ habẽt. Silr̃ aũt q̃ñtitas ẽ effectrix aliq̃ñ q̃ñtitatis ſicut linea corꝑis facit lõgitudinẽ: ⁊ ſupficies corꝑis facit latitudinẽ: ⁊ trina dimẽſio corꝑis facit in corꝑe qꝺ eſt ſuba longitudinẽ latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ. ſilr̃ aũt qualitas aliq̃ñ facit q̃litatẽ: ⁊ calor ignis facit calorem in aqua: ſitus aũt ſiue poſitio aliq̃ñ facit pati ⁊ agere cuiꝰ exemplum eſt ꝙ in diſpoſitiõe ꝯponibiliũ in corporibꝰ: que ex ꝯryꝫ primis qualitatibus mixta ſunt: ſit ipſoꝝ ſimpliciũ q̃ mixta ſunt ꝯtinua q̃dam gñatio vnũ alterum tranſmutãte quã generationẽ ſiue trãſmutationẽ neceſſariũ eſt ꝯſiſtere l motiua actiõe. Ita ꝙ ꝯtinue vnũ moueat alterũ vt moueaᷓ ab illo: ⁊ ꝯtinue vnuꝫ agat in aliud ⁊ patiaᷓ. Eius aũt ꝙ eſt vbi locus cã eſt: cum tñ locus ſit q̃ñtitas: ⁊ vbi ſit aliud genus p̄dicamenti. Eius aũt qꝺ eſt qñ cã eſt tp̃s: ⁊ hec ſũt gñа diuerſa: ſilr̃ autẽ eius qꝺ eſt habere vt indutũ eſſe vel calciatũ eſſe cauſa eſt aliquo modo corpus: qꝛ habitus mutaᷓ a corporis figura: ⁊ queriᷓ ꝓpter corpus. Et ſic multipliciter res vnius predicamẽti cauſa eſt rei alterius p̄dicamenti. Nec tamẽ ꝓpter h̃ effectus cũ cauſa eſt in eodẽ genere. Eoꝝ ꝟo indiuiduoꝝ ſubſtãtie que non ſunt in ſubiecto: eo ꝙ nõ ſunt actiua. Cauſa q̃dem quare potẽtia ſunt eſt corruptio ſine gñatione: qꝛ p̄ma creata ſũt: quã creationẽ nõ p̄ceſſit gñatio: ſꝫ ſecuta eſt corruptio. Corruptio aũt cã eſt taliũ: qꝛ ſi in eſſe indiuidui ſubſiſtere poſſent nõ eſſent generabilia: ſed l eſſe indiuidui manere nõ pñt: ideo gñabilia facta ſũt. Unde gñatio non fuit q̃dẽ in primis creatis: ſꝫ gñatio fuit: ⁊ eſt que mox ſubſiſtũt poſt primoꝝ ꝯſtitutionẽ. Statim enim in illis fuit generatiõis ꝓpagatio. Cõium aũt vniuerſalium q̃ de primis ſubſtãtys predicãtur: que ſunt ſcd̃e ſubẽ cã ſunt ipſe prime ſubẽ ſm eſſe: a quibus nulla ex his eſt predicatio: ſicut oẽs particulares hoĩes ſunt generatio illius hoĩs q̃ eſt cõis ⁊ ad oẽs vlis: q̃uis enĩ ſꝫ actũ ſit: in quolꝫ tñ ſm ꝙ actu cõis eſt ⁊ actu predicaᷓ de multis vel de oĩbus: tunc opꝫ ꝙ ſingulis ꝯueniat: ⁊ ſic cõitas a ſingularitate ꝓcedit: ⁊ generaᷓ ſiue ex ipſa efficitur. ¶ In oĩbꝰ aũt his ꝯſiderandũ eſt ꝙ eſt aliquando gñatio vniuoca: ſicut calor gñat calorẽ. Aliq̃ñ aũt equiuoca ſicut poſitio gñat q̃litatẽ ⁊ ecõuerſo. Aliq̃ñ aũt gñatio nãlis: ſicut cũ linea gñat ſupficiẽ. Aliq̃ñ eſt

generatio rōnis ⁊ nō nāe alicui⁹ ſicut cū cōe generaꝛ̃ a ſingulariū multitudine. Oīa aūt hec īducta ſūt ad h̄ ꝙ ſciaꝛ̃ nō eſſe h̄ de coordinatiōe ꝑncipioꝝ vel ꝑdicamētoꝝ ꝙ attēdaꝛ̃ rō ordinis ſm cām efficiētē: ſed poti⁹ ſm h̄ ꝙ inferi⁹ claudit in ſe ſupi⁹ actu ⁊ itellectu. Talis.n. ordo ne c̄io ſtat in vno ſūmo qḋ eſt coordinatoꝝ ꝑmū ꝑncipiū. Et ſtat in quibuſdā vltimis q̄ nō ſunt de intellectu alicuius.

℄ Recipit aūt facere ⁊ pati ꝯrietatē ⁊ magis ⁊ min⁹. Secare.n. ad plātare ꝯriū ē: ⁊ vrere ad hūidū facere: ⁊ calefieri magis ⁊ minus dr̄ īfrigidari ⁊ ſiccari ⁊ hūiduꝫ fieri triſtari ⁊ gaudere magis ⁊ min⁹ diciꝛ̃.

℄ Cōſequēter his q̄ dicta ſunt determinãda eſt actio per ꝓpria: q̄ gdē omni cōueniūt: ſed nec ſoli cōueniūt actiōi. h̄ eni paſſiōes q̄ ꝓpria ſūt vere: ꝓp h̄ h̄ poſtponiꝛ̃: qꝛ vere ſunt ꝓpria ꝑncipia per q̄ illa q̄ cā ſunt ꝓbari hn̄t de actiōe. Determinātes aūt de his dicim⁹ ꝙ facere ⁊ pati recipiūt ꝯrietatē. ⁊ recipiūt magis et min⁹ ſiue intēſionē ⁊ remiſſionē. Cōtrarietatē gdem recipiūt tam in effectu actionū q̄ꝫ in ſuba ⁊ forma. in effectu.n. ſecare ſiue vrere: ſeu ēt eradicare ꝯriū ē ad plātare: ⁊ ſic actio actiōi ꝯria eſt in effectu: ⁊ ſilr̄ plantari ⁊ ſecari ſūt paſſiōes ꝯrie in effectu. In ſuba autē actiōis ⁊ forma calefacere ꝯriuꝫ eſt ad frigefacere ⁊ exiccare ad hūida facere. Et in paſſiōib⁹ calefieri ꝯriū eſt ad frigefieri ⁊ exiccari ad hūida fieri. ſic etiaꝫ vrere ꝯriū eſt ad hūidū facere. Silr̄ āt actio ⁊ paſſio recipiūt magis ⁊ min⁹: calefacere.n. magis ⁊ min⁹ dr̄: ⁊ eſt calefactio itenſior ⁊ remiſſior. ſilr̄ aūt ē in paſſione: qꝛ calefieri ⁊ īfrigidari eſt magis ⁊ min⁹ itēſiōe ⁊ remiſſiōe calefactiōe vel īfrigidatiōe. ⁊ ſic eſt ī ſiccari ⁊ hūidū fieri. ⁊ ſilr̄ in paſſiōib⁹ illatis ſicut in triſtari ⁊ gaudere dr̄ magis ⁊ min⁹. ℄ Siqs aūt dicat triſtitiā ⁊ gaudiū nō eſſe paſſiōes q̄ ſunt in ꝑdicamento paſſiōis: ſed poti⁹ in q̄litate: ⁊ iō nō deberēt hic induci. Dicem⁹ ad illū ꝙ triſtitia ⁊ gaudiū nō ſūt ſine motu ⁊ actiōe cordis ⁊ paſſiōe. Cor.n. in his agit ⁊ patiꝛ̃ ſm motus qui dicunꝛ̃ diaſtole ⁊ ſiſtole: ⁊ ſm hec reducunꝛ̃ ad genera actionis ⁊ paſſionis. Hec igitur de ꝑdicamento actionis dicta ſufficiant.

Paſſio ē effect⁹ illatioq; actionis: ſm quā hec quidē patiunꝛ̃ magis: illa vero minime: ſꝫ ꝙ quedā animātiora ſūt alijs: vt animātius quideꝫ bruti eſt arbore: animantius vero irrōnali rationale. Omnia ꝟo que de generatiōe dicta ſunt: eadeꝫ ꝟo dici poſſunt de ea que in rebus eſt paſſione: quadaꝫ aūt ꝓlatiōe non recta: ſed mutatione.

POſt ꝑncipiū qḋ eſt actio poniꝛ̃ ꝑncipiū qḋ eſt paſſio ſicut effect⁹ poſt cām dicam⁹ ergo ꝙ paſſio q̄ eſt ꝑdicamētū eſt effect⁹ illatioq; actiōis. Duo.n. ſūt in paſſione. ſ. forma agētis a patiēte ſuſcepta: ⁊ q̄ ad h̄ eſt paſſio effect⁹ actiōis. eſt ēt mot⁹ ſm ꝙ ē act⁹ īperfecti ⁊ iperfect⁹ in patiēte: ⁊ h̄ mot⁹ cōtinue fluit a mouēte in patiens qḋ mouetꝛ̃: ⁊ quo ad h̄ eſt paſſio cōtinua illatio actiōis. ⁊ hec ambo ſil̄ faciunt: qꝛ aſſignatio paſſiōis eſt effect⁹ illatioq; actiōis: ⁊ ſicut diximus in antehabitis. hec nō eſt vera paſſiōis diffō: qꝛ gnāliſſima verā diffōnē hr̄e non poſſunt: ſed ē q̄liſcūqꝫ aſſignatio: q̄ maioris eſt declaratiōis q̄ꝫ nomen. Sicut aūt in ꝑhabitis declaratū eſt ꝙ cū dr̄ actio eſt ſm quā id qḋ ſubycitꝛ̃ agere dicimur. Itaqꝫ dicimus h̄ ꝙ paſſio eſt id qḋ īferꝛ̃ ab agēte ſm ꝙ ē agēs: ⁊ h̄ ē forma agētis vt agēs eſt: ⁊ h̄ variaꝛ̃ ſꝫ formā agētis: ⁊ alia erit in agēte ꝑ ſe ⁊ alia paſſio in agēte per accñs ⁊ alia ſm agens vniuocū: ⁊ alia ſm agēs equocum: ⁊ alia ſm actionē aīe: ⁊ alia ſm actionē corꝑis. Sed h̄ gnāliter veꝝ eſt ꝙ paſſio ē ſm formā agētis vt agēs eſt. ⁊ iō agēs ⁊ patiēs in forma cōicāt: ⁊ forma que eſt actus agētis eſt paſſio patiētis. ſm ꝙ ab agēte eſt recepta: ſed in agēte eſt vt ꝑfecta: in patiēte ē vt via ad ꝑfectionē. ⁊ h̄ gnāliter veꝝ. Ita ꝙ ēt verberās īferat ictū formē imaginate ab ipſo qñ diuidit ictū. ⁊ iō dicꝛ̃ Ariſt. ꝙ in talib⁹ ē plaga ex plaga: ⁊ vuln⁹ ex vulnere ⁊ ſic de alijs. ⁊ h̄ eſt cā ꝙ gdam dixerūt idē eſſe actionē ⁊ paſſionē terminis tm̄ differētes. Sed de h̄ in ꝑori tractatu de actōe ſatis dictū eſt. Eſt ḡ paſſio effect⁹ illatioq; actiōis ſm quā illationē actiōis quedā gdē patiunꝛ̃ q̄ ſuſceptiua ſiue ſuſceptibilia ſūt forme agētis ⁊ actōis ad ſui trāſmutationē. q̄dā aūt minime: h̄ eſt nō poſſibilia: q̄. ſ. forme agētis ⁊ actiōis ad ſui mutationē nō ſunt ſuſceptibilia: ſicut ea quoꝝ nō eſt mā̄ vna: vt dicit Ariſt. h̄.n. nec agūt nec patiunꝛ̃ adinuicem: ſed ea quoꝝ eſt mā̄ vna cōis agūt ⁊ patiunꝛ̃ adinuicē. ⁊ iō in illis q̄dā ſūt plus paſſibilia ab agētib⁹: ⁊ q̄dā aūt min⁹ ſm ꝙ differētes mixtiōes ⁊ ꝯplexiones ad aīe actiōes in diuerſis ſm cōmixtionū ⁊ ꝯplexionū dr̄ias: ſic.n. dicit Plato ſm merita mãe danꝛ̃ ⁊ forme. ⁊ iō bruta meliores ⁊ magis eq̄les accipiētia cōplexiōes ex ꝑmaꝝ qualitatū actiōib⁹ ⁊ paſſiōibus ſunt animātiora. h̄ eſt in virib⁹ aīe ⁊ actib⁹ potētius operātia q̄ꝫ arbores minus paſſa ad eq̄litateꝫ hūice cōplexionē. ⁊ hoīes eo ꝙ optime paſſi ſunt ad eq̄litatem tactus: ita ꝙ mediū cōplexiōis hoīs ⁊ equalitati celi ꝓportiōat⁹ eſt. Adhuc hō eſt animātior bruto in ꝟtutib⁹ aīe nobiliorib⁹: ⁊ nobili⁹ operās q̄ꝫ bruta: ⁊ ſicut ſꝑ meli⁹ ad eq̄litatē paſſa per actioneꝫ ⁊ paſſionē ꝑmoꝝ cōplexionātiū ſic expeditiora ſunt in oꝑationib⁹ aīe. Nō.n. dr̄ animātiora: ita ꝙ aīa q̄ ē ſubalis forma inſit ſm magis ⁊ min⁹. Equali.n. aſin⁹ ꝑticipat aīam ⁊ hō. ſed iō dr̄ q̄dā animātiora gbuſdaꝫ q̄ expeditius ⁊ nobili⁹ agūt ſm aīe potētiaꝫ. ℄ Oīa aūt q̄ in ꝑcedēti tractatu de actiōe ſiue gnātiōe dicta ſunt: eadē ēt dici pñt de paſſiōe q̄ eſt ab illa actiōe: cuius illa paſſio ē effect⁹ ⁊ illatio. ſ. ꝙ in motu firmaꝛ̃: ſꝫ ſilr̄ q̄ꝫ actio. Actio.n. firmaꝛ̃ in motu q eſt act⁹ mobilis ⁊ act⁹ iperfecti. id.n. qḋ mouetꝛ̃ patiꝛ̃ ⁊ fit vel ſimpliciter vel ſm aliqd ſicut id qḋ mouetꝛ̃ in loco ſꝫ ꝙ patiꝛ̃. ſ. de potētia in actū exeundo maxie ſꝫ ꝙ mot⁹ localis eſt a gnāte. In alijs aūt motib⁹ patiꝛ̃ ſimplr̄ ⁊ ſm ſubꝫ. Silr̄ illud qḋ dcm̄ eſt ꝙ ē actio aīe ⁊ actio corꝑis. Silr̄ eſt paſſio aīe ⁊ paſſio corꝑis. paſſio gdeꝫ aīe eſt q̄ ab aīa icipit vt cor. In motu qm̄ mouet ſm ſiſtoleꝫ. Silr̄ eſt in triſtitia ⁊ gaudio ⁊ ſpe. In oīb⁹.n. his aīa cōcipiēs bonū vel malū ⁊ patiꝛ̃ in his. paſſio aūt corꝑis eſt ſicut vri ⁊ ifrigidari ⁊ ꝑcuti ⁊ h̄. Et iō dicta de actiōe dr̄ de paſſiōe: nō gdē recta appellatiōe: ſed trāſmutata vt qḋ vocabat actiuā potētiā h̄ vocet paſſiuā ſicut mutaꝛ̃ appellatio qñ dr̄ calefacere: ⁊ qñ dr̄ calefieri ⁊ vrere ⁊ vri: ⁊ ſic de alijs. Sic ēt eſt id qḋ dcm̄ eſt qḋ ſicut nālis ꝓꝑetas ē actiōis ex ſe paſſionē īferre: ita nālis ꝓꝑetas eſt paſſiōis īferri ab

actiõe. Et ſic eſt in oĩbus alijs: ⁊ h̃ mõ q̃cunq; dicta ſunt de actiõe ſiue de gñatiõe ea oĩa de paſſione dici p̃nt. Dico aũt actionẽ gñationẽ q̃dã eẽ: q: in oĩ actõe gñatio ẽ forme agẽtis in eo qḋ patiẽ ſi agit vniuoce. ſi aũt agit equoce: tũc eſt actio per accñs: ⁊ nõ ſ; intẽtionẽ agẽtis: ⁊ de hoc nõ ẽ curãdũ: q: eſt ĩfinitus niſi forte equocũ ad vniuocũ reducaẽ. ⁊ tũc eadẽ ſunt re. Et tunc verum erit generaliter ꝙ agens vt agẽs eſt formã ſuam imprimit in patiente.

℄ Eſt. n. pati eoꝝ que multipliciter dicunẽ: aĩe ꝟo actionũ vnaqueq; paſſio dĩ: quas q̇dẽ ſub actione locauimus: vt amor: odiũ: triſtitia: ⁊ gaudere. q̃ oĩa qualitates paſſibiles actiões aĩe appellamus. Dicitur quoq; paſſio ꝙ in nãm agit: vt morb⁹: febris: egritudines: ⁊ reliqua q̃ q̃lia dicunẽ: in alijs dicta ſũt. Paſſio ꝟo vt dictũ eſt primo: ideſt primordialiter gñatur ab actiõe: ſecũdario ab homine gñatio actõis. Nõ eſt aũt in agẽte paſſio: ſed in eo in qḋ agitur ⁊ operantis actũ ſuſcipit. percutiẽs. n. pati nõ dĩ: ſed mã actũ ſuſcipiens: ea ꝟo que nũc relinquũtur in eo qui eſt de generatiõe libro tractanẽ: ⁊ de paſſione hec ſufficiant.

℄ Eſt aũt paſſio de nũero eoꝝ q̃ multiplr̃ dĩr. aĩe enĩ actionũ vnaqueq; paſſio dĩ: quas tñ ſm̃ ĩtẽtionẽ p̃dicamenti actiõis ſub actione locam⁹. ſicut eſt amor: ⁊ odiũ: triſtari: ⁊ gaudere: q̃ oĩa paſſibiles actiões aĩe vocamus. h̃. n. oĩa paſſiones ſunt ſm̃ ꝙ a ɔceptis ſũt ſllatẽ. Cõcepta enĩ vel cõcepta ſunt vt bona vel cõcepta ſunt vt mala. ſi vt bona ſunt cõcepta aut cõcepta ſunt vt p̃ſentia ad vſum vel fructũ: aut vt abſentia ſi ſunt cõcepta vt p̃ſentia ad vſu; vel fructũ dilataẽ ad illa cor: ⁊ diffundiẽ ſpũs ⁊ effundiẽ cor ꝑ diaſtoles ſuper illa: ⁊ ſic eſt gaudiũ: ſi aũt cõcipiẽ vt nõ p̃ſens: tũc ad ipm̃ dirigiẽ cor ⁊ erigiẽ ſpũs ⁊ fit paſſio q̃ ſpes vocaẽ. Si ꝟo cõcipiẽ vt malũ vt ɔ̃riũ: tũc iterũ aut cõcipiẽ vt p̃ñs ⁊ nocumentũ ĩferẽs: aut vt futurũ ⁊ expectatum. ſi p̃mo mõ tũc elicit paſſionẽ doloris vel triſtitie. ſi aũt cõcipiẽ vt futurũ: tũc elicit paſſionẽ timoris: in oĩbus his tñ agit aĩa fugiẽdo vel ſe ɔ̃hẽdo vel aperiendo vel dilatãdo ſe ad vſu; vel expectationẽ. ⁊ iõ he ſunt aĩe paſſibiles actiões: ⁊ iõ ſunt paſſibiles: q: motib⁹ in actionib⁹ cõceptoꝝ naſcunẽ. Actiones aũt ſunt q̃ in his agit aĩa in corp⁹ ⁊ mouet corp⁹ ſm̃ ſiſtolem ⁊ diaſtolẽ ſicut diximus. ſic igiẽ dĩ aĩe actio receptio boni vel mali ĩducẽs fugã vel app̃hẽſione; boni vel mali cõcepti. ſic. n. donare agere quoddã eſt paſſiõe amati ĩductũ. ⁊ odire agere eſt paſſiõe triſtabilis p̃ſentis ĩductũ. Et h̃ mõ triſtari paſſibilis actio eſt. Et gaudere h̃ modo actio ĩducta eſt ſm̃ cõceptũ cõuenientis: ⁊ h̃ mõ delectari eſt actio aĩe ex cõiũctõe cõuenientis cũ cõueniẽte ĩducta. ꝑp h̃ Ariſt. in q̃rto ethicoꝝ dicit delectationẽ eẽ in genere opationis. Dicit. n. ꝙ delectatio eſt operatio ꝓpꝛij ⁊ cõnãlis habitus nõ ĩpedita: ⁊ h̃ mõ dĩ paſſio a greco pathin qḋ qḋ latine ſonat recipe. Et eſt paſſio oẽ qḋ aĩe inferẽ ex receptis ſenſibilibus vel aliter app̃henſis ad app̃henſionẽ vel fugam mouẽtib⁹: ⁊ ſic motoꝝ virtu; aĩe motus fuge: vel a q̇bus ſic moueri corpa dicanẽ paſſibiles actiones: ⁊ ſic paſſio large dĩ. ꝓprie aũt diciẽ

paſſio qḋ in nãm ſiue ɔ̃ nãm agit: vt ɔ̃rium ⁊ nocinũ nature ſicut id qḋ puniri pena. non. n. dĩ mala: niſi q: ɔ̃ria eſt bona nature: ⁊ adimit illḋ ⁊ diminuit ſiue ſit nã cõiuncta: ſiue ſit nã aĩe: ſiue ſit nã corporis. Et ſic paſſio eſt diſſoluẽs cõiunctũ vel aĩe nãe ɔ̃riu; vel diſtemperantiã vel diuiſionẽ cõtinuitatis corporis inducẽs ſicut paſſio dĩ morb⁹ febris: ⁊ egritudo ɔ̃ria cõplexioni vel ɔ̃ria cõpoſitioni corporis. Et hoc mõ paſſio nõ dĩ a receptiõe ſimplr̃: ſed dĩ a receptiõe ɔ̃rij et nocentis agẽtis ad corruptione; nature vel eẽ ſm̃ ꝙ Boe. diffinit eẽ dicẽs. Eẽ eſt qḋ ordinẽ retinet ſeruatq; nãm. Hanc tñ diſtinctionẽ paſſionis an diffõnem paſſiõis nõ poſuim⁹: q: ſm̃ vtrũq; modũ paſſionis conuenit diffõ ſm̃ ꝙ paſſio eſt effectus illatioq; actionis. paſſio. n. vt dcm̃ eſt p̃ma eſt gñatio: h̃ eſt p̃ꝰ ꝙ ibi generaẽ patiẽs ex actiõe directa ad ipm̃ ex agẽte. ⁊ q̃uis forma q̃ ingeneraẽ patiẽti p̃mo ſit in agente: nõ tñ ꝑp h̃ paſſio eſt in agẽte. q: ſm̃ ꝙ eſt in agẽte agẽs eſt. ⁊ actio eſt ꝓceſſus ei⁹ ⁊ patiẽs: ſed ſ; ꝙ recepta eſt in patiẽte ꝑ actionẽ agẽtis ſic eſt paſſio: ⁊ diſpõ patiẽtis. eſt ergo h̃ forma paſſio in eo in qḋ agiẽ hoc eſt in eo qḋ ſuſcipit actũ ſiue actionem operãtis ſiue agẽtis vt ĩpreſſam ſibi ab agẽte: ꝑcutiẽs. n. dans ictũ pati nõ dĩ: ſed potius id qḋ eſt vt mã ſiue agẽti ſubiectũ qḋ vt patiẽs ſuſcipit ictum percutiẽtis. ⁊ h̃ que dicta ſunt de paſſione ſufficiãt. ea. n. que relinquunẽ tractantur ⁊ tractata ſunt in p̃cedenti tractatu qui eſt de generatione vel actione ibi. n. dictũ ẽ q̃liter ſuſcipit cõtrarium: ⁊ qualiter ſuſcipit magis ⁊ minus.

Quando vero eſt qḋ ex adiacẽtia tẽporis relinquiẽ. Temp⁹ ꝟo quãdo nõ eſt: vtriuſq; aũt rõ cõiuncta eſt: vt tp̃s q̇dẽ p̃teritũ quãdo nõ eſt: effect⁹ aute; eius: ⁊ affectio ẽ que ſm̃ ꝙ dĩ aliquid fuiſſe quãdo eſt. Inſtãs aũt quãdo nõ eſt: ſed ſm̃ ꝙ aliquid equale eſt: vel inequale eſt: eius aũt affectio ſm̃ quã aliquid dĩ in inſtãti eẽ q̃ñ eſt futurũ. ſilr̃ tp̃s quãdo non eſt: ſed id qḋ futurũ eſt. Quã contingere neceſſe eſt ſm̃ ꝙ aliquid dicitur futurum eẽ cras: vel in aliquo tempore.

Quando ꝟo ſm̃ ꝙ eſt p̃ncipiũ vel p̃dicamentũ eſt id qḋ in eo ꝙ tẽpore vel alia duratione mẽſuraẽ ex mẽſurante duratiõe relinquiẽ in eo ꝙ ſic mẽſuraẽ: non. n. relinquiẽ ex adiacentia tẽporis tñ. ſed etiã ex adiacentia eternitatis ⁊ euiternitatis vt patebit inferius. dicimus. n. deus fuit. de⁹ eſt. ⁊ deus erit. ⁊ in omnib⁹ his ſignificamus fuiſſe in p̃terito deum fuiſſe in futuro ⁊ in p̃ſenti quãdo. Quicq̇d igitur eſt qḋ p̃dicaẽ in re tẽporali vel eterna vel euiterna ex duratione cauſatũ in ipſa vocatur quãdo generaliſſimũ ſub cuius ambitu cõtatis cõtinenẽ ⁊ genera ⁊ ſpẽs ipſius ⁊ indiuidua ſicut genera ſunt fuiſſe eẽ ⁊ fore. ſpecies aũt tunc fuiſſe vel nũc eẽ vel tunc fore. Indiuidua aũt hũc fuiſſe vel hunc eẽ vel hunc fore. ⁊ ad hunc ambitũ p̃dicationis multa reducanẽ que nullius alterius generis per ſe p̃dicationẽ ſuſcipiant ſicut olim fuiſſe dudũ iam ⁊ futurũ longinquũ ⁊ ꝓpinquũ: q: igitur hoc genus rerũ ſic p̃ma voce ſi

gnificatum ad nullū alioꝝ generū vel reduci poteſt. Relinquiť ꝙ ipm ſit per ſe pdicamētū ⁊ ſuarū coordinationū pdicabiliū pmū pncipiū. hoc igitur qñ ex adiacentia tēporis vel alteri⁹ durationis eſſe mēſurātis relinquiť. locus eſt. vt in libro de itelligibilib⁹ dř menſura entis qḋ nō eſt diſtenſuȝ ſm durationē itelligentie: ſed totū inſimul in loco cōprehenſuȝ accipitur per intellectū. ℭ Tēpus aūt eſt mēſura nō entis ſm eſſe qḋ accipiť vt pertenſum duratiōe: eo ꝙ eſſe eſt actus entis potētia aut cēndi in oīb⁹ pertenſa intelligiť ad mēſurā durationis vel per ſe vel per aliḋ. per ſe quidē in his in qbus eſſe nō totū ſimul eſt ſed fit cōtinue. Ad aliud aūt in quib⁹ eſſe totū ſimul qḋ diſtingui nō pōt niſi ad inferiora quoꝝ eſſe excedit ſm indeficientiā ſicut cū diciť deū fuiſſe qui nō defuit ⁊ deū fore qui nō deerit. ea aūt quoꝝ totū eē ſimul eſt quedā ſunt quoꝝ eſſe ⁊ poſſe ⁊ actus totū eſt vnuȝ ſiľ ⁊ horum menſura eſt eternitas. Quedā aūt quorum eſſe quidē ſimul eſt ⁊ poſſe qḋ habēt ad eſſe ſed agere nō eſt ſimul: ſicut quidā dicūt itelligentie ſed verum exēplū ⁊ philoſophicū de corpore celeſti. ⁊ hec dicuntur a pħis euiterna ⁊ ipſoꝝ menſura eſt euum: ⁊ ab his in his quib⁹ iſte menſure extrinſecus adiacēt. relinquiť quoddā ꝙ cōparationē talis durationis dicit ab ipſa ⁊ illoꝝ cōparationē ad durationē: ⁊ hoc vocatur quādo. Quia ſolū tēpus tenet hec tria ⁊ ſubſtātialiter diuidiť: ⁊ differentias accipit penes quas in ipm quādo diſtinguiť in ſpēs: ppter qḋ nō per eternitatē aut euiternitatē: ſed per tēpus quādo diffiniť: qꝛ etiā eternitas ⁊ euiternitas nō diſtinguunť p formales differentias niſi ad tēporis diſtinctioneȝ. Qḋ aūt diciť: qḋ ex adiacētia tēporis relinquiť nō ē idē qḋ ex tēpore adiacētia: qꝛ ex illo mō loquēdi modus infectiuus tēporis nō determinať: quādo aūt eſt tēporis infectio quā facit in tēporalē reȝ ſm ꝙ dicim⁹ vnū fuiſſe ⁊ alterū eē: ⁊ vnū dicim⁹ ſenē ⁊ alterū iuuenem. nō ꝙ ſenex vel iuuenis qñ dicant: ſed ex tp̄e per qñ diu vel nō diu fuiſſe cauſať ſenectus ⁊ iuuent⁹. Diciť aūt adiacens eo ꝙ nō eſt tp̄s aliqḋ intrinſecatuȝ q̄litatū ſȝ potius extrinſec⁹ adiacēs que ē in periodo ſm ꝙ eſt menſura eſſe eius qḋ eſt: ⁊ ideo dř adiacere: ⁊ nō dř ineſſe. Adiacere aūt diciť qꝛ vndiqȝ iacet: vt mēſura totū eſſe mēſurās: ita ꝙ nulla pars eſſe ſit cui nō adiaceat: ⁊ in toto eē ſuā relinquit īfectionem ſm ſubſtātiā alicui⁹ qñ a tp̄e pñti p̄terito vel futuro cauſatā. Sic ḡ dř qñ ſm ꝙ p̄dicamētū eſt: ⁊ p̄dicat reȝ illam quā relinquit in ſubo ſȝ ꝙ ipſi ſubiecto adiacet mēſure durationis: ⁊ hoc eſt qḋ dř ꝙ qñ: id eſt qḋ ex adiacētia tēporis relinquiť: ita ꝙ tp̄s p oī mēſura q̄ adiacet extrinſecus ſm ꝙ id qḋ eſt mēſura ipſi⁹ erit eſſe ⁊ nō entis: eſſe. n. eſt vt act⁹ entis ⁊ nō vt ens: ſicut eni diximꝰ eē eſt act⁹ entis qḋ eſt: ⁊ iō vt ē act⁹ referť ad durationē. Ens aūt eſt durās ⁊ hīs eſſe: ⁊ qꝛ cā nō eſt effect⁹. Et qñ eſt qḋ ex adiacētia tēporis relinquitur: ſequiť ꝙ quādo nō eſt tēpus ſm ꝙ tp̄s ⁊ qñ cōiuctas hñt rōnes diffinitas ſicut effect⁹ ⁊ cā: ſicut pȝ ꝙ tēpus qdē p̄teritū qñ nō eſt: effectus aūt p̄teriti ⁊ īfectio quā relinquit in eo ꝙ p̄teritum eſt qñ ſicut heri fuiſti vel pridie vel ante annuȝ vel olim vel nuꝑ vel aliqd hō. ſimiliter inſtās quodcūqȝ vel nūc qñ nō ē ſed ſm actuȝ eius vel actus eq̄le vel ineq̄le eſt ſicut diciť tp̄s eſſe vel fuiſſe vel fore ⁊ nō quādo: qꝛ ſic eſt tp̄s: vt nūerus eius qḋ eſt in tp̄e ſed effect⁹ illius tēporis eq̄lis vel ineq̄lis eſt qñ. in tp̄e. n. eſſe vt dicit Ariſ. eſt quadā pte tēporis mēſurari: ⁊ ſic tp̄s ineq̄le. ſi excellit eſt mēſuratio: ⁊ ſm ꝙ ſic adiacet mēſuratio ſic relinqt īfectionē in re tēporali per motū cuius eſt tēpus numerus: ⁊ hec īfectio ſm cōparationē ad differentiā tēporis ex qua relinquiť qñ abſolute qdeȝ in ſubiecto cōſideratū vocať etas. Et inde inſtās nō eſt tp̄s ſed inſtāti eē relinqt qñ p̄ſentis: ⁊ nunc eſſe q̄uis nūc nō ſit tēpus vel aliq̄ pars ipſi⁹: tñ qꝛ nūc adiacet ei qḋ moueť vel qḋ eſt cuius act⁹ eſſe eſt cui adiacet tēpus: ⁊ ideo qḋ ad adiacētiā extrinſecus nō eſt dr̄ia tēporis. Et iō inſtās qñ relinquit ſicut ⁊ p̄teritū. ſiľ ⁊ futurū tēpus qñ nō eſt: ſed poti⁹ id qḋ vt tēporale: futurū eſt tñ fingere: qꝛ neceſſitate motus ⁊ numeri motus neceſſari⁹ eſt q̄tuȝ eſt de tēporis ſucceſſione. ſm. n. duo hec iam aliquid futurū eſſe. Sic igiť qñ ē ꝙ ex adiacētia tēporis relinquiť ex futuro: ſicut cito vel diu poſt p̄ſens eē: patēt igiť ex his q̄ dicta ſūt qd ſit qñ ſm ꝙ ē pncipiū vel p̄dicamētum.

ℭ Eſt igiť quādo aliud ex eo ꝙ abiȷ̄t: aliud ex eo ꝙ inſtat aliud vero ex eo ꝙ neceſſe eſt cōtingere. Dictuȝ eſt. n. in cathegoriȷ̄s preteritum ⁊ futurū eſſe quātitates: ⁊ ꝙ magis eſt cōtinuans ad preſens. De preterito quidē dictū eſt hic: nō ꝙ in ſubſtātia pmaneat: ſed quoniā in exceſſu ſuo nonduȝ preteriȷ̄t. De futuro aūt quoniā neceſſe eſt cōtingere ꝙ tantū eſt ac ſi inſtaret: nulla enim differentia eſt in eo ꝙ pmanet ⁊ ꝙ futuruȝ eſt ⁊ ꝙ nūc abiȷ̄t. Quāobrem ⁊ de futuris agitur: ⁊ ſm ea aliqd diciť ⁊ nuncupationē exiſtentiū ſortiunť: vt ſol orietur cras: cras erit natale bellum: heri obiȷ̄t ſortes: ⁊ aliquid dicitur ſm tempus id quod futurum eſt: eo ꝙ naſcetur futuruȝ neceſſario de eo quod eſt: vt callias diſputabit cras vel non diſputabit cras: diſputabit enim futuram actionem ſignificat: nihil inde eſt ꝙ in ſubſtantia adhuc ſit.

ℭ Diuiſio aūt eius qḋ eſt quādo multiplex eſt. Pria eſt diuiſio que accipitur ſm adiacentias eorū ex quibus cauſať ſicut cum diciť ꝙ aliud eſt quādo eternitatis: ⁊ aliud euiternitatis: ⁊ aliud quādo tēporis: qñ ꝙ eſt eternitatis: ſicut cum diciť deū ab eterno fuiſſe: ⁊ deum ſemꝑ fore: ⁊ deum nūc eſſe. Eternitas eniȝ q̄uis ſit indiuidualis ⁊ ſimplex et intenſa: eo ꝙ nihil ſui habet extra preſens nūc inſtans ⁊ ſeſe nō mouēs neqȝ per influxū ſe aliquid extendēs cōtinuū qḋ ſit in fieri ſicut motus tñ in ſui ſimplicitate ſtando non deficit nec deeſt alicui pñti nec defuit alicui p̄terito nec deerit alicui futuro. Eternitas tñ eſt mēſura exiſtentium tēporaliū ⁊ euiternoꝝ nō per extenſionē ſed per indeficientiam. Et ideo cuius tēpus eſt menſura adequata eius mēſura eſt eternitas nō adequata: ſed excellens ſm p̄ncipiū medium ⁊ fineȝ. Et hoc eſt in ſubſtantiā omniū ſtantiuȝ ⁊ neceſſarioꝝ ſm illum modū quo neceſſaria ſunt: ⁊ qꝛ ſic eſt mēſura tēporalium: vt diximus ppter hoc quādo eternitatis diſtiguitur per accidēs in differētias tēporis: ⁊ diciť id qḋ eſt eternū fuiſſe ⁊ eſſe ⁊ fore. ℭ Sed hic attendendum eſt ꝙ quando diciť ꝙ eſt deus: vel pma cā que neceſſario eſt celum ⁊ generatū illud eſt hoc qḋ

dico quãdo ſignificat quãdo eternitatis: qꝛ h̃ eſt in mẽſura ⁊ euiterni ⁊ tẽporalis vt dictũ eſt: ⁊ nõ põt ſignificare quãdo tẽporis. qꝛ tẽpus nulla põt eſſe menſura neceſſarij ſiue eterni: ſilr quãdo dicimus quãdo celum eſt generatũ hoc ipſ3 qð dico quãdo ſignificat quãdo euiternitatis nõ tẽporis: qꝛ euiternũ mẽſura eſt tẽporaliũ excellẽs. ideo referri põt ad tẽporalia. Tẽpus aũt nõ ẽ de mẽſura euiternoꝝ: ⁊ ideo quãdo tẽporis in euiternis nihil ſignificat: ⁊ ſi diſtinguiẽ ad differentias tẽporis per indeficiẽtiã ſicut mẽſura ſuperior excellẽs indiuiſa in ſe diſtinguiẽ ad diuiſiões mẽſure inferioris q̃ ſm ſe per ꝓprium eſt diuiſibilis. Hec eſt ergo ꝑma diſtictio ei⁹ qð eſt quãdo. ſicut enĩ eternitas ſe h3 ad eternũ ꝙ oĩbus modis indiuiſibile: ⁊ neceſſariũ ſic ſe h3 eternitas ad euiternũ qð quidem euu3 quoddã hoc qð nõ eſt ſimul: qꝛ ꝗuis ſuba ſit in nũc eternitatis: tñ actus eius eſſentialis qui eſt motus eſt in tẽpore ⁊ potentia ad motũ relata eſt ad nũc tẽporis qð cõtinue fluit. Sic igiẽ per illud diſtiguitur quando eternitatis ⁊ qñ euiternitatis. ¶ Et attendẽdũ ꝙ ſicut eternitas ad tpꝰ in ſe h3 nũc eternitatis ad nũc tẽporis: ita ſe h3 quãdo eternitatis ad quãdo tẽporis. Sed notandũ eſt ꝙ eſſe rerũ ⁊ eoꝝ q̃ generanẽ ⁊ corrũpunẽ dupliciter conſiderari põt. Si enĩ cõſidereẽ ſm qð eſt ſimplex actus eẽntie ſimplicis: tunc ꝓculdubio idiuiſibile eſt ⁊ totũ ſiml. ⁊ iõ eſt in nũc eternitatis vel euiternitatis. Et ſic non amittit aliqd in ꝑteritum. nec expectat aliqd in futuru3: ſed ſimul eſt totũ. nil ſui extendẽs extra ipm. ſi aũt conſideraẽ ꝓut in hõ eſt mã ꝑmixta contrarijs ſic eſt eſſe fluidum. qð nõ eſt ſimpliciter. ſed aliquid habuit in ꝑterito qð nõ hab3: ⁊ aliqd habebit in futuro qð nõdu3 habuit in ꝑterito vel pñti: ⁊ ſic recipit differentias tẽporis: ⁊ diciẽ fuit eſt vel erit. Ex his ita traditis accedamus ad certificationẽ diuiſionis ei⁹ qð eſt quãdo tẽporis. hoc aũt ſic diuidiẽ qð eſt quãdo aliqd ex eo qð abijt h̃ eſt ex ꝑterito. Aliud aũt quãdo ẽ ex eo qð nũc inſtat: ⁊ qð preſens eſt: aliud aũt ex eo qð ꝯtingere neceſſe eſt: ꝑ tẽporis ſucceſſiõẽ. ⁊ eſt qñ de futuro. ⁊ eſt qñ relictu3 ex differẽtijs tẽpoꝝ. Ipſe aũt tẽpoꝝ dñe nõ habẽt: quãdo dictũ eſt ẽt in cathegorijs ꝙ ꝑteritu3 ⁊ futuꝝ quãtitates ſunt in genere quãtitatis vt ſpẽs cõtẽte. dictũ ẽ ibidẽ ꝙ ſunt ꝯtinue ꝗtitates. Cõtinuaẽ. n. ꝑteritũ ad pñs. videẽ innuere ꝙ ꝑteritum ſit ꝑmanẽtia3 habẽs. manet. n. qð ꝯtinuũ exiſtẽti. ſed intelligẽdũ ꝙ hoc nõ eſt dictu3 de ꝑterito exiſtenti. Ideo qð manet vel ꝙ in partibus habeat aliquã ꝑmanẽtiã. ſed ideo dictũ eſt cõtinuu3 eẽ ad pñs: qꝛ in exceſſu ſuo h̃ ẽ in vltimo ſuo in quo cõtinuũ eſt pñti nõ ꝑterijt. in illo. n. cõtinuaẽ pñti nũc. ſimilr eſt de futuro qð in ꝑncipio ſui ꝯtinuaẽ ad pñs nũc. hoc aũt ſignũ eſt: ꝙ oĩa quãdo ꝑterito copulanẽ preſenti vel per ſe vel ꝑ aliud. ꝑteritu3 etiã eſt qð pñti continuum eſt ⁊ cõtinuaẽ ad pñs. Preteritũ aute3 imꝑfectũ qð ſm finẽ nõ extendiẽ in pñs: ⁊ ad pñs nõ terminaẽ. Preteritũ aũt pluſꝗ perfectũ illud qð in ꝑterito ad pñs terminatũ eſt: ⁊ per ꝑteritũ refertur ad pñs. De futuro aũt dicim⁹ relinqui quando ſm infectionẽ ex tẽpore relictã. quãuis enim futurũ nondũ ſit: tamẽ ex ſucceſſiõe quã hab3 ad pñs. neceſſe eſt cõtingere ꝙ quãtu3 ad ſubſtãtiã ipſius quãdo accipiendã tantũde3 valet ac ſi inſtaret: nulla enim quãtum ad quãdo accipiẽde: dñtia eſt in eo qð manet inſtãs neq3 futurũ eſt: ⁊ in eo qð abijt in ꝑterito. vnum eni3 nũc eſt tota ſubſtantia tẽporis. eſſe aute3 tẽporis cauſaẽ a fluxu nũc. ⁊ iõ quãlibet partẽ ipſius relinquit quãdo in eo qð ẽ in tpe ꝓpter qð de futuris agiẽ ⁊ determinaẽ: cũ tñ futurũ nõdum ſit ⁊ ſm futurum aliqd diciẽ ⁊ ipſa futura ſortiunẽ nũcupatione3 ⁊ nomẽ exiſtẽtium: ⁊ ideo qñ accipiẽ a futuro ſicut a pñti: qꝛ ex ipſo fluxu tẽporis erit certificatũ futuru3 tempus: ſicut dicimus cras erit nauale bellum: heri obijt ſortes. hec. n. quãdo ſignificãt. ergo aliqd diciẽ quãdo ſm id qð futurũ eſt. ideo qꝛ ſicut dicimus futurum neceſſario ſm ſucceſſionẽ noſciẽ. dicẽdo qð eſt iam pñs. hoc ẽt fluit in futurũ continuo fluxu ⁊ neceſſario ⁊ per neceſſitatẽ motus ꝑmi. Unde dicimus callias diſputabit cras vel callias nõ diſputabit cras: actiones noſtras ad futurũ tẽpus referẽtes: ſicut ad pñs: eo ꝙ certi ſumus de ſucceſſione futuri: diſputabit. n. futurum ſignificat actionẽ: cuius actõis adhuc nihil eſt in ſubſtãtia ſub⁹ actionib⁹ illius. Sic ergo p3 ꝙ ex omni differẽtia tẽporis quãdo relinquiẽ. vnde eſt in eo qð eſt in tpe ſicut in mẽſura ⁊ nũero. Sic. n. cũ tẽpus ſit cauſa corruptionis per motũ ꝗ diſtare facit a ꝑncipio tpꝰ infectionẽ talis diſtantia relingt in re tẽporali. Hec igiẽ infectio duob⁹ modis põt conſiderari. vno qdem abſolute ſm qð eſt infectio vt forma extrĩs in ſubõ extrĩs in re tẽporali. ⁊ ſic ẽ etas. alio⁹ ꝓut ipſum in quo eſt cõparaẽ per illud ad tẽpus vel dñtiam tẽporis ex quo relinquiẽ: ⁊ ſic eſt qñ ⁊ aliqñ que importanẽ cum diciẽ olim fuiſſe vel ante h̃ fuiſſe vel eſſe vel poſtea forte. ⁊ h̃ mõ quãdo eſt ꝑteritu3 vt in antehabitis dictũ eſt: ⁊ ſm hoc ſua cõitate ambit quando ex eternitatis: ⁊ qñ ex euiternitatis ⁊ qñ ex tẽpore ⁊ vnam rẽ generaliũ ꝑdicat que cum alijs diuidũt generaliſſima in dece3 genera ꝑma: ꝗuis. n. eternitas ſit in eterno: ſicut differẽs ꝑ ſubiem ab ipſo ⁊ nõ ſm rõnẽ noĩs dicit durationẽ extrinſecã adiacẽtem ⁊ ipm eſſe indeficiẽs oĩbus mẽſurari põt: ſic relinquiẽ ex eo modo eius qð eſt quãdo ſicut dicimus id quod eſt omnibus modis neceſſe eſt eſſe ſemꝑ fuiſſe ſm eſſe ꝑteritum ⁊ ſemꝑ eſſe ſm eſſe pñs: ⁊ ſemꝑ eſſe ſm futurum. De tempore autem in quarto phy. diſputatum eſt. De eternitate autem in libro de cauſis dictum eſt.

¶ Differt autem quãdo ab eo ꝙ eſt vbi: qm̃ in quocũq3 tẽpus eſt vel fuit vel erit: in eo quidem quãdo eſt vel fuit vel erit ꝙ ſm idẽ tempus diciẽ: quãdo eni qð exiſtenti eſt cũ ipſo inſtanti eſt ⁊ ſimul in eode3 ſunt: quãdo vero ex eo quod abijt ⁊ qð futuru3 eſt: nunꝗ ſimul erũt: vbi vero ⁊ locus a quo ẽ. vel ſit nunꝗ ſimul in eodem: vbi autem in circũſcriptione eſt: locus autem in cõplectẽte. Diſtat aute3 quãdo qð ex preterito eſt: ab eo ꝙ ex futuro procedit: quonia3 quãdo qð ex futuro preterito poſterius eſt: quod vero ex preterito eſt prius futuro. Quãdo autem vnum ⁊ idem: primũ quidẽ ex futuro eſt ſm quidem ex preſenti: poſterius vero ex ꝑterito: quẽadmodũ tempus quide3 primũ: quidem nũc eſt futurũ. poſtea vero preſens: deinde preteritum.

¶ Differt aũt quando ab eo qð eſt vbi in hoc: quod in

quocūq₃ tēpus eſt relinquēs ſuaʒ infectionē ſicut in quocūq₃ eſt fuit vel fuiſſe vel fore vel in pn̄ti eſſe: eo ꝙ illa qn̄ in eodē ſicut in ſubiecto qꝺ denoīat eſt: qn̄ ⁊ in eodē fuit vel erit vel eē vel fuiſſe vel fore: eo ꝙ illa qn̄ ſm̄ tēpora illa vel tēpus dr̄: qn̄.n. ex inſtāti p̄ſenti nūc eſt ſemꝑ cū ipſo p̄ſenti nūc. vnde dicim⁹ qn̄ es. reſpōdet̄ nūc ſum: qn̄ aūt qꝺ relinquit̄ ex eo ꝙ futurum expectat̄ nunq̄ ſunt cū tēporib⁹ ex quibus relinquit̄: ſicut p₃ in querētib⁹ a nobis ⁊ dicētib⁹ qn̄ legiſti qn̄ fuiſti. notam⁹ qn̄ qꝺ eſt cū pn̄ti nunc. ⁊ reſpōdet̄ tēpus p̄teritū dicēdo tūc fui. olim fui. vel iā₃ fui. Silr̄ querētib⁹ nobis ⁊ dicentib⁹ quādo leges. vel qn̄ eris. quādo eſt cū p̄ſenti nunc ⁊ reſpōdet̄ tēpus futurum ſicut poſt annū vel diem vel mēſe₃. Ubi hec duo qn̄ nunq̄ inſimul erūt cū tēporib⁹ ex quib⁹ relinquūtur: h̄ tn̄ eſt generale ꝙ qn̄ ⁊ tēpus ſm̄ qꝺ eſt nūerus ſunt in eodē ſicut in ſubiecto: vbi vō ⁊ locus a quo ſicut a cā fit ipſm vbi nunq̄ ſunt in eodē ſicut in ſubiecto. vbi.n. ſicut in ſubiecto eſt in circūſcripto in locato in corpore. Locus aūt q eſt vltima ſupficies continentis nō eſt in locato exteſo ſicut in ſubiecto: ſed eſt ſicut in cōplectēte ⁊ cōtinēte: cui⁹ vltimū eſt ſuperficies locās. Hic eſt tn̄ attendēdū ꝙ tēpus vt ꝯtinuū ⁊ vt forma extra menſurā eſt in ſubiecto in p̄mo motu ⁊ mobili. vt mēſurans aūt ⁊ numerās eſſentialiter in tēporalib⁹ ſicut numerus mālis eſt plures tas decem oues q̄ decē canes: q̄uis formalis nūerus ⁊ forma numeri ⁊ ſpēs ſit vna: ſic vnū tēpus eſt oīum tēporalium: vt nūerus numerās vel menſurā: q̄uis mēſurante modo tot ſint tēporalia quot qn̄. Et hoc modo dicit̄ tēporale ſm̄ qꝺ ꝯſtat ſub tēpore ſicut ſub numero habere qn̄. ⁊ quando hoc mō eſt in ipſo ſicut in ſubiecto: ⁊ tēpus hoc mō ſumptū in tēporali ſemꝑ eſt in eodē in quo eſt qn̄. vbi aūt nūq̄ eſt in eodē in quo eſt locus. Sed vt dicit Anſelmus. nunc eternitatis ſe habet ad nūc tēporis ⁊ ad totū tēpus: ſicut ſe h₃ nūc tēporis ⁊ ad omnē locū ⁊ ad oīa que in loco ſūt. Nūc enī tēporis vt indiuiſibilē cōtinet locū ⁊ locata oīa q̄ valde diuiſibilia ſunt eo ꝙ per vnū qꝺ eſt in oīb⁹ mēſura ⁊ hoc eſt eſſe: cuius ꝓpria menſura eſt tēpus vel eternū vel euiternū. Silr̄ nūc eternitatis qꝺ indiuiſibile eſt per indeficiētiā cōprehendit nunc tēpus: ⁊ totū p̄ſens per hoc ꝙ duratio fluens ſicut a cā ⁊ exēplo fluet a duratiōe ſtante vel indiuiſibili. Et h̄ ē qꝺ d. Boeti⁹ in cōſolatiōe philoſophie. Qui tp̄s ab euo ire iubes. Eſt ēt adhuc cōſiderandū ꝙ illud qn̄ qꝺ relinquit̄ ex eo qꝺ eſt p̄teritū differt ab eo qꝺ relinquitur ex futuro. In hoc differt: q: qn̄ qꝺ ex futuro eſt p̄terito eſt ſemꝑ p̄us: qn̄ aūt qꝺ eſt ex p̄terito eſt poſterius q̄ futurū. Si aūt vnū ⁊ idem qn̄ ſm̄ ſubam temporis accipiat̄ hoc eſt in nūc qꝺ eſt ſubſtātia: tunc qn̄ vnū ⁊ idem p̄mū quidē ex futuro: ſcꝺm vero ex p̄ſenti: poſterius vero ex p̄terito ſm̄ periodi circulationē in quo futurū eſt aut p̄ns aut p̄teritū: quēadmodū ⁊ tēpus p̄mū qꝺ eſt futurū. poſtea preſens qn̄ futurum aduenit. deinde p̄teritū cum p̄ns abijt. Et ſic in tempore ſic eſt indeficientia eternitatis qn̄ ad tp̄is dr̄as recipit diſtinctionē: ſiue.n. diuiſibilis ſm̄ ſe nō ē: ſiue idiuiſibilis in nihil dr̄e: q: nō ex h̄ relinqt qn̄ qꝺ eſt ſimplex vel cōpoſitū: ſed ex h̄ qꝺ vt extrinſec⁹ adiacens eſt eē mēſura in eo qꝺ ē. ſic.n. ſue indeficiētie relinquit ip̄reſſionē in eo qꝺ eſt per quā id qꝺ h₃ eē mēſure extrinſecus adiacētī ſic vel ſic cōparat̄: ⁊ h̄ ē qn̄ ſm̄ qꝺ eſt p̄teritū. ſed tn̄ dicunt ꝙ vnū ⁊ idem eſt qn̄ eternitatis ⁊ tēporis differentia per accn̄s: hic. l. ꝙ in eternitate: vt ſtans in tēpore aūt vt fluēs ꝯtinue: ſed hāc cōpoſitionē opinamur eſſe falſa₃: niſi dicāt nunc eternitatis exēplariter ⁊ cāl̄r eē in nūc tp̄is. S₃ tunc ex h̄ nō ſequet̄ ꝙ ſit idē nūc ſ₃ ſuba₃: ſed ſ₃ for^{m} tn̄ h̄ mō quo exēplū ⁊ exēplatū in for⁹ nō ſm̄ gen⁹ vel ſpēm ſed ſm̄ ꝓportionē ſimilia eſſe poſſunt.

¶ Sicut aūt ⁊ tempus aliud quidē compoſitū eſt: aliud vero: ſimplex. Eſt aūt cōpoſitum qꝺ in cōpoſita actiōe conſiſtit. Simplex vero qꝺ cum ſimplici procedit. Et ita quādo aliud ſimplex: aliud compoſitū. ſimplex quidem vt in momēto ⁊ nunc eſſe: cōpoſitū aūt vt in hora: die hebdomada: ⁊ ſimilibus. Amplius quēadmodū temporis partes ſine mora ſuccedāt: ſimiliter ⁊ partes quādo. Quādo quippe preteriti ⁊ futuri ad p̄ſens copulatiue reducuntur. Diſtat aūt ⁊ tempus ab eo quādo quoniā ſm̄ tempus aliqꝺ eſt menſurabile vt motus annus tempus diuturnus mot⁹ ⁊ multus dicitur eo ꝙ multo tempore permanet. At ſcꝺm quādo nihil mēſurat̄: ſed aliqn̄ dicit̄ eſſe: ⁊ ſm̄ idem tēporale ⁊ variabile ꝓnūciat̄.

¶ Sicut aūt tēpus eſt aliud cōpoſitū: aliud vero ſimplex. Et cōpoſitū quidē eſt qꝺ eſt in cōpoſita actiōe: h̄ eſt qꝺ cōpoſite actiōis eſt mēſura: ſimplex vō tempus eſt qꝺ ꝓcedit cū actione ſimplici cui⁹ ipſm ē mēſura. Ita ⁊ qn̄ qꝺ ex adiacētia tēporis relinquit̄: aliꝺ eſt ſimplex: ⁊ aliud eſt cōpoſitū: ſimplex quidē qꝺ in momēto eſſe ⁊ in nūc eſſe dicit̄. Cōpoſitum aūt qꝺ ex cōpoſito tēpore relinquit̄ vt in hora eē vel in die vel hebdomada vel mēſe vel āno ⁊ ſimilib⁹. ¶ Hec aūt q̄ dicta ſunt ſophiſticā hn̄t calūniā: ſi.n. obijcit̄ actio eſt in motu ⁊ oīs mot⁹ in actiōe firmat̄: vt in tractatu de actiōe dictū eſt: aut nullus motus ſimplr̄ videbit̄ ꝙ actio nulla ſimplex eē poſſit: ſed oīs actio compoſita. Adhuc cū oē tēpus ſit continuū: ⁊ quel₃ pars ꝯtinui ſit cōtinua ⁊ poſita videt̄ ꝙ nullū ſit ſimplex tēpus. Adhuc aūt dr̄ ⁊ ſimplex tēp⁹ ſi ſicut in momēto ⁊ in nūc eē: eſt aūt momētū idiuiſibile tēpus: ⁊ ſic momētū nec eſt tēpus nec pars tēporis. ⁊ ſic nec erit tēpus ⁊ ſequit̄ vlterius qn̄ nō ſit ſimplex. Adhuc de nūc dicit Ariſto. in q̄rto phyſi. ꝙ nō eſt tēpus nec pars tēporis: ſed tēporis ſuba ⁊ videt̄ habere calūnia₃ qꝺ hic dicit̄. ¶ Ad hec ⁊ ſimilia dicendū eſt ꝙ eſt actio ſimplex ⁊ actio compoſita: actio enim generātis ꝓut gnātio eſt finis mot⁹ ⁊ nō motus cui⁹ vere actio que eſt gnātio ⁊ ſimplex eſt oīno ⁊ ipartibilis: ⁊ eſt de nō eſſe in eſſe ſimplex ⁊ nō cōpoſita mutatio. Et ſimplr̄ eſt actio creantis ſm̄ qꝺ eſt creāo: ⁊ ſilr̄. d. Auerroys de illuminatiōe ad hūc vel ad illum locū ꝓut eſt finis motus localis quo mouet̄ illumināo qꝺ eſt actio ſimplex nō habēs aliquā diuiſionē: ſicut oīs cōtinui finis ſimplex eſt: ⁊ cum qꝺlibet illoꝝ vere actio ſit. Qꝺ aūt inducit ꝙ oīs actio in motu ⁊ omnis motus in actiōe firmat̄ ibidem in tractatu de actiōe p₃ ſolutio. hoc.n. itelligas de motu ſm̄ ꝙ motus actus pfecti: ⁊ perfectus: hoc aūt ſ₃ qꝺ eſt actus mouētis ⁊ nō eius qꝺ mouet̄. Motus aūt ſm̄ hūc modū eſt actus ſimplex ⁊ nō cōtinu⁹ vel ꝯpoſitus ſm̄ qꝺ ē act⁹ iper-

fectus ſic eſt cōtinuus ⁊ cōpoſitus: ad hoc aūt qḋ obijcitur de tēpore. Dicendū ꝙ tēpus dupliciter accipit̄ ſm eſſe .ſ. ⁊ ſm ſubam. ſm eſſe quidē acceptū verū eſt ꝙ nullū eſt tēpus ſimplex: ſed oē tēpus cōpoſitū: ſm ſubam aūt eſt aliqḋ tēpus ſimplex nūc .ſ. ⁊ momētū. qḋ iam ſicut antediximus a tēpore nō differt in hoc ꝙ ex ipſo quādo relinquit̄ ſicut ex tēpore ⁊ ſic itelligit̄ cum dicit̄ tps eſt ſimplex ⁊ qn̄ ſimplex. ¶ Quidam aūt aliter dixerunt ꝙ actio ē duplex: ſimplex .ſ. quo ad nos: ⁊ nō ſimplex quo ad nos que repēte fit hoc ē in tēpore: cuiuſmodi diſtinctio eſt iperceptibilis. Et ſimiliter dicūt de tēpore ſimplici. Et hec fuga eſt ⁊ nō verū qḋ dicunt eſt: ſunt .n. multe actiones ſimplices: ſicut pꝫ per ea que iducta ſunt ⁊ ſimplr: cū vero ſubſtantiuo dicit̄ ſum es eſt: tn̄ totā ſuum cōdeclineum dicit ſubſtantiā vt actū ⁊ actionem que actio ſi actio accipiat̄ vt eſſentie actio: actus non pōt intelligi niſi ſimplex actio: ⁊ cum hec actio tēporalis vel ſimplex tēpus qḋ adiacētia eſt menſura eius relinqt qn̄. Sicut enī tps adiacet mobili: ſic ei qḋ mouetur ſm qḋ vnū eſt in toto motu adiacet mēſurans nunc: ⁊ iō qḋ relinquit nūc ſicut tēpus ⁊ quo ad hoc ꝙ eſt ſuba temporis qn̄ ex ſe relinquit relinquēs hoc tēpus eſſe dicitur. ſic ergo intelligēdū eſt qḋ hic dictū eſt. Amplius aūt adhuc ⁊ in hoc cōueniūt tēpꝰ ⁊ quādo ꝙ quēadmodū tēporis ptes ſibi inuicē ſine mora ſiue ꝯtinue ſuccedunt ſilr ſibypſis qn̄ ex tēporibꝰ relinquunt̄: qn̄ enī ꝙ eſt in pterito ⁊ quādo qḋ eſt in futuro copulatiue reducunt̄ ſiue copulant̄ ad pſens nūc: ſicut partes cōtinui cōpulant̄ ad punctū: nō aūt ſic copulant̄ niſi talis eſſet ſucceſſio ex pterito in preſens: ⁊ ex preſenti in futurū: vel ecōuerſo futuri in pſens ⁊ preſentis in pteritū. Variabilis .n. eſt ſucceſſio ſm periodū: ſm actiones aūt que tēpore menſurant̄ eſt ex preterito in preſens ⁊ ex pſenti in futurū ꝗuis tēpus ⁊ qn̄ in his que dicta ſunt cōueniāt: tn̄ tēpus differt ab eo ꝙ eſt quādo: q2 qḋ in tēpore eſt in eo eſt ſicut in nūero numerāte: ⁊ q2 numerꝰ eſt mēſura numerati: ideo ſm tempꝰ aliquid eſt mēſurabile ſicut dicimꝰ ꝙ aliquis eſt annuꝰ ex tēpore ſiue mēſura tēporis: ⁊ aliqs eſt diuturnus: ⁊ aliquis eſt hebdomadalis mēſurati: ⁊ aliquādo ſine diſtinctiōe numeri dicimus ꝙ motꝰ eſt multus: eo ꝙ motꝰ ille multo tēpore pmaneat ſiue duret. ſm quādo aūt nihil menſuratur: ſed ſimplr quādo vel aliqn̄ eſſe vel fuiſſe vel fore dicit̄: ⁊ hoc ſꝫ idem ſm qḋ temporale vel variabile variatur temporale: ⁊ ſm idem etiā qn̄ variat̄: ⁊ ſic aliud eſt ex pterito: aliud ex preſenti: aliud ex futuro.

¶ Ineſt aūt quando non ſuſcipere magis ⁊ minus. Nō eniꝫ dies vel diurnus magis ⁊ minus die vel diurno dicit̄: nec vnūquodqꝫ diurnius alio: ſic ⁊ de alijs. Quare oī quādo ineſt non dici ſm magis ⁊ minus: quādo quidē nihil eſt cōtrariū: eſt eteniꝫ qn̄: datur enim vnū ⁊ idē: quādo de futuro ⁊ pterito. Impoſſibile eſt aūt duas de eodē pdicari indiuiduo ꝯtrarietates tēpore. Amplius aūt cōtraria nunꝗ̄ in eodē erunt iſimul: qn̄ aūt qḋ ſꝫ preſens preteritū ⁊ futurū inſimul erunt in eodē. Idem nāqꝫ qḋ eſt fuiſſe verum eſt eſſe ⁊ permanſurum. Contrariorum vero rationis eſt nunꝗ̄ in eodē ſimul conſiſtere neqꝫ de indiuiduo eodē dici ⁊ in eodem tempore. Quare cōtrarietas in eo qḋ quādo eſt ⁊ non enunciabitur.

¶ Propriū aūt qḋ cōuenit omni ſoli eius qḋ eſt quādo eſt qḋ ineſt ei qḋ eſt quādo non ſuſcipere magis ⁊ minus: ſicut nec tēpori cōuenit magis vel minꝰ ſuſcipere. Nō enim dies vna magis vel minus dicit̄ dies ꝙ̄ alia: nec vna hora magis vel minus tēpus ꝙ̄ alia: ⁊ ſic de alijs. Et ſilr eſt in quādo: nō .n. qn̄ preteriti dicitur magis vel minus qn̄ ꝙ̄ preſentis vel futuri: nec tēpus menſuratū dicit̄ ſꝫ magis ⁊ minus ſicut diurnum ꝙ̄ alteri: nec vnum dicit̄ diurnius altero. Et ſimiliter aūt eſt de oībus alijs: cōcludit̄ ḡ generaliter ꝙ omni qn̄ ineſt nō ſuſcipere magis ⁊ minꝰ. ¶ Et q2 ſuſcipere magis ⁊ minꝰ cauſat̄ ab eo qḋ eſt nō habere cōtrariū. Ideo etiā quādo nihil hꝫ cōtrarium. ⁊ hoc ē etiā ꝓpriū quādo qḋ cōuenit omni ⁊ nō ſoli. hoc aūt ſic ꝓbatur. q2 vnū ⁊ idem quādo ꝗtū ad ſubſtātiā nūc ex quo relinquit̄ quādo eſt ex pſenti ⁊ futuro ⁊ ex preterito: q2 idem qḋ futurū eſt efficit̄ pſens ⁊ pteritū. ⁊ hoc eſt ꝓpter id qḋ eſt ſubſtantia tēporis: qḋ idē eſt in toto tēpore. de eodē aūt indiuiſibili ſꝫ ſubſtātiā impoſſibile pdicari duas ꝯtrietates: ⁊ cū ipſm pdicet̄ de ſe ipoſſibile qḋ habeat ꝯtriū qḋ pdicet̄ de eodē. Amplius aūt cōtraria in eodē nunꝗ̄ inſimul erūt: vnum eniꝫ natū eſt expellere alterū de eodem ſuſceptibili. Qn̄ aūt qḋ ſꝫ preſens. ⁊ qḋ eſt ſm pteritū: ⁊ qḋ eſt ſꝫ futurū in eodē inſimul erūt: q2 ſicut dictū eſt qn̄ ē nō in tēpore: ſed in re tēporali: ⁊ iō in vna ⁊ eadem re eſt quādo ſm futurū: ⁊ quādo ſm pſens ⁊ qn̄ ſꝫ pteritū ⁊ ſimul ⁊ ſemel dicit̄ qḋ fuit futurum ⁊ eſt preſens ⁊ tranſit in pteritū: hoc aūt eſſe nō poſſet ſi eēt vnū qn̄ cōtrariū alteri qn̄ ſm formā ⁊ ſpēm. Idem .n. qḋ ē hoc fuiſſe verū eſt qḋ eſt pmanſurū. Cōtrarioꝝ aūt rō eſt nunꝗ̄ in eodē ſimul exiſtere: neqꝫ dici de eodem ſm idē ⁊ in eodē tēpore: ꝓpter qḋ generaliter concludit̄ ꝙ ꝯtrietas in hoc genere qḋ eſt quando nō annūciabit̄. ¶ Sunt tn̄ ſophiſte ꝯ hec que dicta ſunt diſputātes dicētes tēpus eſſe cām corruptiōis in oībꝰ in qbꝰ eſt: vbicūqꝫ eſt cā corruptiōis ſꝫ ꝙ corruptio motus eſt vel mutatio eſt magis ⁊ minꝰ ⁊ ꝯtriū: videt̄ ergo ꝙ tēpori cōueniat magis ⁊ minꝰ ſuſcipere: ⁊ ꝯtriū. Adhuc ad hoc inducūt ꝙ tēpus facit diſtare a pncipio: diſtare aūt ſm magis ⁊ minus: tēpus igit̄ ſuſcipe videtur magis ⁊ minꝰ: ⁊ per ꝯns quādo videt̄ magis ⁊ minꝰ ſuſcipere. ¶ Ad hec dicendū ꝙ valde ſophiſtica ſūt que inducunt̄: ſicut .n. ꝓbatum eſt: ita qn̄ nec magis nec minꝰ ſuſcipit. nec ꝯtriū hꝫ: ⁊ qn̄ dr̄ ꝙ tēpus eſt cā corruptiōis: hoc non eſt verꝫ nec Ariſto. hoc dicit ſimpliciter: ſed ꝙ eſt magis cā corruptiōis ꝙ̄ generatiōis: ⁊ hoc nō per ſe ſed per motū cuius eſt menſura. Et ſilr ēt per motū eſt cā diſtātie a pncipio cōſiſtentis: ⁊ iō nō ſequit̄ ꝙ tps ſm ſeipſm ſuſcipiat magis ⁊ minꝰ vel cōtrariū. ¶ Eſt aūt notandū ꝙ ꝗuis qn̄ nō habeat cōtrarium nec ſuſcipiat magis ⁊ minꝰ: tn̄ idem qḋ ē qn̄ modos ſuſcipit qui ſunt modi quidem cōtrarij ſicut punctū indiuiſibilē ⁊ idem habꝫ modū in quātis ⁊ modum finiētis ſiue terminātis: pterito .n. ⁊ pſentialitas ⁊ futuratio ſunt modi oppoſiti: ſed in talibꝰ nō ſunt forme: ⁊ ſpēs cōtrarie: nec pōt eſſe in talibus magis ⁊ qḋ eſt qḋ nec hoc opꝫ determinare: q2 eſt manifeſtum ex preinductis: ⁊ hoc eſt qḋ ꝓpriū eſt eius qḋ qn̄ relinqui ex adiacentia tēporis ⁊ nō eſſe in tēpore: ſed

in re tẽporali ſm cõparationem quã hȝ ad tẽpus vel
ad tẽporis differẽtias. Et tale ꝓprium eſt ẽt qñ ſucce
dat ad quãdo ſicut ſuccedit tẽpus ad tẽpus: ⁊ alia ſi
milia his quã omnia facile eſt determinare ex predi
ctis: qñ eñ ſicut dictũ eſt nõ eſt tẽpus: ſed infectio q̃
dam vel ĩpreſſio relicta in eo quãdo tẽporale eſt ſm
quã ad tẽpus vel ad differentias tẽporis hȝ referri: ⁊
iõ cõiunctas hĩt rõnes tempus ⁊ quãdo.

¶ Eſt autem quãdo in omni eo qđ incipit eē
vt corpus quidem vniuerſum aliquãdo eſt
in tempore: ſuſcipit enim tẽporũ alteratio
nes. Alteratur enim corp⁹ in eſtu vere hye
me ⁊ autũno. Similiter aũt ⁊ animalia acu
tius quedã in hyeme: quedã in eſtate: que
dam in vere ſpeculantur ſm inſtrumẽti cõ
plexionem. Anima enim cõiuncta corpori
imitatur complexiones ipſius: vt qui aride
vel gelide cõpaginationis dementiores ſe
ipſis in autũno fiunt ſepe. Quib⁹ vero ſan
guis principatur in vere. Similiter aũt ⁊ in
alijs ſm ſimilitudinem complexionis aĩaliũ
⁊ temporum. Erit igitur in tẽpore quicqd
tẽporis ſuſcipiens variatiões alteratur ſm
tẽpus. Huiuſmodi vero ſunt que dicta ſũt.
De paucis autem aut de nullis alijs conue
nientius erit proferre.

¶ Si aũt querit̃ in quo eſt vt in ꝓprio ſubo dicamus
qđ quãdo q̄ ex tẽpore relinquit̃ ꝓprie eſt in oĩ eo qđ
incipit eſſe: dico aũt incipere eſſe per nãm ſicut inci
piunt eſſe que generant̃ vel fiũt per artẽ vel electio
nem ſiue voluntatẽ: vniuerſalia.n. ſue habẽt ꝑncipia
inceptionis ſicut ꝑuationẽ ⁊ nãm: quecũqȝ aũt inci
piunt quidẽ et talia ſue inceptiõis nõ habẽt ꝑncipia:
nõ oportet q̄ in ſit eis quãdo qđ eſt ex tẽpore: quãuis
cõueniat eis quãdo eternitatis et eternitatis per di
ſtinctionẽ accidentalẽ qua diſtinguit̃ ad tẽporis dif
ferentias ſicut in antehabitis dictũ eſt: talia aũt ſunt
intelligẽtie ⁊ ſubſtãtie corpoꝝ celeſtiũ. Alia vero ge
nerabilia ⁊ corruptibilia ſȝ ſuas ſubſtãtias ⁊ ſȝ ſuas
actiones ⁊ opera quãdo tẽporis ſuſcipiũt. eo q̄ tẽpo
re variat̃. Cum aũt dicit Damaſcen⁹ q̄ omne creabi
le variabile eſt: ⁊ h̄ idem dicit Plato ⁊ dicit Boeti⁹
q̄ omne qđ eſt circa ꝑmũ eſt mutabile non intelligi
tur de mutabilitate tẽporis vel qñ: ſed potius natu
re que cauſata eſt que ex ſe nõ hȝ: vnde ſit vel vñ ſta
re poſſit. Sic ergo oẽ qđ incipit habẽs ſue inceptiõis
ꝑncipia nãm ⁊ ꝑuationem recipit in ſe quãdo qđ re
linquitur ex tẽpore: tale aũt eſt eẽ ſuum vniuerſum cor
pus qđ incipit modo ꝑdicto. aliter eñ incipiẽs eẽ nõ
hȝ ꝑncipia ſue inceptiõis intra ſe. ⁊ ideo de illis nõ hȝ
loqui phs: q2 phus nõ determinat aliqđ niſi id quod
ſue determinatiõis ꝑncipia hȝ intra ſeipſm: ſic igitur
vniuerſum corpus qđ ſic recipit aliquãdo eſt. ⁊ eſt in
tẽpore qđ ꝓbat̃ ex h̄ q̄ tẽporũ ſuſcipit variationem
periodi celeſtis: h̄.n. corpus variat̃ in eſtu eſtatis ad
ariditatẽ ⁊ caliditatẽ: in vere ad calidũ ⁊ humidũ: et
in autũno ad frigidũ ⁊ ſiccũ. ꝓpter qđ tũc plante fo
lia defluunt ⁊ deſtruunt̃: in hyeme ad frigidũ ⁊ hũi
dum: vniuerſalia.n. per generationem incipientia ſic
ſȝ tẽpora alteratiões ſuſcipiũt: ⁊ ideo de ipſis quãdo
denominatiue predicat̃: ſilr aũt eſt etiã in aĩa ſm q̄
ipſa attingit ad corpus ſic incipiẽs: aĩa.n. vt dicit̃ in
libro de cauſis eſt in orizõte eternitatis ⁊ tẽporis. et
ideo in actionib⁹ ⁊ paſſionib⁹ ſuis attingit tẽpus: ⁊ ſic
etiã cõuenit ei quãdo: h̄ aũt pȝ in aĩe parte ſpeculati
ua: que tñ magis ſeparata videt̃ eẽ a corpore q̄ pars
motiua que corpore vtitur in motu ſm partẽ ſpecu
latiuã videmus q̄ quidã acutius ſpeculant̃ ſicut me
lancolici in vere: eo q̄ tũc ſpirit⁹ qui deferũt formas
ſpeculatiõis ſubtiliant̃ ⁊ mobiles fiunt ex calido et
humectant̃ ex humido vt facilius formas recipiũt:
ecõtra quidã in hyeme acutius ſpeculant̃: ⁊ illi ſunt
colerici: quib⁹ calor in eſtate quãdo cõmultiplicatur
cõmiſcet operatiões ⁊ ſiccitas formaꝝ ipedit bonã
receptionem: ſed in hyeme vincente frigore tẽperat̃
calor operationẽ cõmiſcẽs: ita vt nõ cõmiſceat: ſȝ be
ne moueat ⁊ humore hyemis inducẽte flegma tẽpe
ratur ſiccitas ad bonã ſuſceptionẽ ⁊ bonã retentiõem
ex naturali ſiccitate caloris. Quidã aũt in eſtate acu
tius cõtemplant̃ ſicut flegmatici quoꝝ frigus calido
ſeu calore excellẽte temperat̃ vt bene moueat ſpũs:
⁊ humor multus tẽperat̃ ſicco vt et bene recipiat ex
naturali humido: ⁊ bene retineat ex tẽporali ſicco.
Quidã aũt in autũno acuti⁹ ſpeculant̃ vt ſanguinei
quibus calorẽ ſanguinis temperat moderata autũni
frigiditas: humorẽ aũt ſanguinis exuberantem ad tẽ
perantiã reſtringit moderata autũni ſiccitas: he aũt
varietates ſunt ſm varietatẽ inſtrumenti quo h̄ eſt
corporis quo pro inſtrumẽto operationib⁹ ſuis vtit̃
anime cõiuncte corpori: ſequit̃.n. anime cõiũcta cor
pori corporis cõplexiões: ⁊ ideo qui aride: ſiue ſicce:
ſiue gelide: ſiue frigide ſunt cõplexionis: ſiue cõpagi
nis in corpore ſepe fiunt demẽtiores ſeipſis in autũ
no: ita q̄ min⁹ tunc valẽt in opationib⁹ mentis: eo q̄
tẽpus autũni multiplicat melancoliam que ſpũs hȝ
obſcuros ⁊ tacitos ⁊ frigore auget̃ frigus: ita q̄ ſiſtit
motũ ſpirituũ ⁊ ſiccitas: tũc auget ſiccitatẽ cõplexio
nis ⁊ nõ fit bone receptionis. Quib⁹ vero ſanguis ꝑn
cipatur in vere ſunt ſeipſis demẽtiores: q2 tunc calor
tẽporis auget calorẽ cõplexionis: vt min⁹ moueat: et
ideo operatiões permixtas facit ⁊ humor tẽporis au
get humorẽ cõplexionis vt quidẽ bene retineat: ſed
nõ bene teneat. Silr eſt de alijs: q2 flegmatici in hye
me demẽtiores ꝓpter duplex frigus tẽporis ⁊ cõple
xionis qđ ſiſtit motũ ſpiritus ⁊ inſpiſſat eũdẽ: ⁊ pro
pter duplex hũidũ qđ facit nõ bene retinet formas.
Similiter autem eſt alijs ſumẽdo attendant: ſimilitu
do complexionis animaliuȝ ⁊ temporũ. erit ergo in
tempore quicquid temporũ ſuſcipiens variationes
alteratur ſm temporis aut tempoꝝ qualitatẽ ſiue il
lud ſit in corporis complexione vel natura: ſiue ẽt ſit
in operationibus vel paſſionibus anime.

¶ Ubi vero circũſcriptio corporis a circũ
ſcriptione loci ꝓueniens. Locus autẽ in eo
q̄ capit ei ⁊ circunſcribit. Eſt ergo in loco
quicquid a loco circũſcribitur ⁊ complecti
tur. Non eſt aũt in eodem locus ⁊ vbi. Lo
cus aũt in eo q̄ capit. Ubi vero in eo q̄ cir
cũſcribitur ⁊ cõplectitur. Uidetur aũt non
omni adeſſe. Anima enim nuſq̃ eſt: nullum
enim locum occupat neqȝ implet: animatũ
nãqȝ aliud capere põt. Nunq̃ aũt cõtinge

re palam eſt occupatum quidẽ aliquo locũ capere aliud ⁊ cõplecti poſſe occupante ꝑmanente. Granum eniꝫ modio adueniens retineri non poſſet aere quo implebat quieſcente. Aere enim expulſo granum vtiqꝫ recipitur. Nequaq̃ igitur duo in eodeꝫ loco eſſe ſimul poſſunt nec ideꝫ vnũ in diuerſis. Quãobrem nec anima quidẽ localis erit cũ locum nullatenus occupet. Similiter autẽ ⁊ quecunqꝫ a corporis ratione diſſentiunt loci carent circũſcriptione.

¶ Ubi vero qđ cauſatur ab extrinſecus adiacenti qđ adiacet ei qđ eſt non adiacet ſine duratione rei ẽ circũſcriptio corporis a loci circũſcriptione ꝓcedẽs. Dico aũt circũſcriptionẽ corporis eẽ corporis quidẽ talem conuenientiã ſm qđ aſſignant cõtent o ꝑncipiũ ⁊ mediũ ſm vltimũ corporis cõtinẽtis: vt ſicut totuꝫ eſt in toto: ita ꝑmũ ſit in ꝑmo ⁊ mediũ in medio ⁊ extremũ in extremo: ⁊ indiuiſibile in indiuiſibili: ⁊ cõpoſitũ in cõpoſito. Adhuc aũt intelligẽdũ qualr ſit ⁊ qualiter eſſe dicat in id qđ eſt vbi ſm ꝙ eſt vbi intelligendũ eſt ꝙ circũſcribi eſt figurari quo ex toto continet ad figuram continẽti ⁊ conuerſo. Et ideo eſt triplex circũſcriptio. Eſt enim circũſcriptio corporis cõtinentis. ⁊ hec eſt actio quedaꝫ: ⁊ eſt circũſcriptio circũſcripti: ⁊ eſt quedam paſſio: eſt enim circũſcriptio ꝓcedens ⁊ cauſata ab vtraqꝫ iſtarum: ⁊ hec cõprehẽſiua ratio locati ad locum ſm quaꝫ loco in ſe ⁊ in cõi vel huic particulari loco cõparat. ⁊ hec circũſcriptio eſt vbi ſm qđ eſt ſpãle ꝑdicamentũ. qꝛ hec eſt vna ſpẽrũ entis que eſt ꝑdicamentũ quãdo ſub voce deſignat. hoc enim modo omne qđ eſt alicubi vbi dicit eſſe. ⁊ hoc eſſe cõparatũ ſic ad locũ in nullo alioꝝ ꝑdicamẽtoꝝ ponit. ſic ergo verũ eſt qđ dicit ꝙ vbi ſm qđ eſt ꝑdicamentũ circũſcriptio eſt a loci circũſcriptione ⁊ nõ a loco ⁊ nõ imediate a loco precedens. Cũ igit de tribus fit mentio de loco. ſ. ⁊ locato ⁊ de loci circũſcriptione. locus quidẽ ſm ſubm ⁊ ſubſtantiã eſt in corpore qđ capit hoc eſt qđ cõtinet ⁊ locat. eſt eniꝫ vltimum corporis cõtinentis ⁊ ambientis in quo capit id qđ continet: hoc eſt locatuꝫ ⁊ circũſcribit. ⁊ ex hoc ſequit ꝙ in loco eſt quicquid a loco circũſcribitur vt dictum eſt. Sicut auteꝫ in antehabito tractatu dem̃ eſt nõ in eodẽ ſm ſubſtantiã ⁊ ſubiectũ eſt loc⁹ ⁊ vbi: locus eniꝫ eſt in eo qđ capit ⁊ cõtinet ⁊ circumſcribit: vbi vero eſt in eo qđ capitur ⁊ ꝯtinetur ⁊ circũſcribitur: ⁊ ab alio exteriori cõplectit: locus aũt nõ videt adeſſe vel nõ cõuenire anime vel alicui rei incorporee. Anima enĩ ⁊ alie ſubẽ icorporee nuſq̃ eſt ſicut in loco: ꝓpterea ꝙ nullũ locum occupat circũſcriptiue: ita ꝙ mediũ eius ſit in medio ⁊ totuꝫ in toto. Omne enĩ qđ ſic occupãdo totũ in loco ⁊ in toto in loco ẽ locum ſic occupat ⁊ implet locũ: ꝙ ſi ipſe locus ſi eſt illius rei ꝓprius locus aliud cũ illa re quidẽ que eodẽ modo in eodẽ loco ſic cõtinere nõ põt: ⁊ ſic aĩa nullũ locum occupat nec implet locũ aliquẽ. Animatũ aũt plenũ anima ꝑut anima eſt vite ⁊ motus ꝑncipiũ localiter põt capere vt cibũ ⁊ potum ⁊ aerem ad ſpirãdum. Anima igitur in ipſo corpore nõ eſt ſicut locatũ in loco ſed ipſa anima eſt in corpore ſicut vite ⁊ mot⁹ ꝑncipiũ. nullo enĩ modo cõtingere poſſet ꝙ locus impletur aliquo implẽte ipm aliud cum illo locato corpus capere poſſit: ⁊ cõplecti ſiue continere niſi id qđ prius occupauerat ⁊ impleuerat ꝑus cedet ⁊ aliud locum eius ſubintret. hoc aũt pꝫ per exemplũ. granum enim modio aduenies. vt vaſi ⁊ loco nullo modo recipitur in modio ſicut in vaſe ⁊ loco aere qui ꝑus vas implebat in vaſe quieſcẽte. ⁊ ſic eſt de vino ⁊ aqua et cado ⁊ oleo ⁊ de omnibus alijs hõ ſimilibus: aere. n. ꝑmo expulſo granum ⁊ aliud in vaſe cõtinendũ recipitur vtiqꝫ qꝛ duo corpora in eodem loco eſſe nõ poſſunt: qꝛ ſicut probauimus in quarto phyſicoꝝ ſi duo corpora eſſent in eodem loco ſequit de neceſſitate ꝙ duo corpora eſſent vnuꝫ ⁊ idem corpus numero ſed hoc hic ſupponat: hoc. n. ꝓbare ẽ ſcie nãlis: ſicut aũt duo corpora nõ pñt ſil' eſſe in eodẽ loco: ita q̃dem nec idẽ corpus põt eẽ in locis diuerſis ſil' actu: cui⁹ ꝓbatio eſt: qꝛ ſi eſt in vno loco ab alio ſeparato: tũc termini illius corporis ſunt in loco cõtenti: ⁊ nihil de illo ẽ extra ipm. Si aũt hoc eſſet in loco alio exiſterent termini eius intra locũ illũ ⁊ extra illũ qđ eſt intra vnũ totũ ⁊ ſm ſe intra vnũ ⁊ non intra aliud cõſiſtere ſimul ⁊ ſemel: qđ eſt affirmationẽ ⁊ negationẽ de eodẽ ſimul verã eſſe: qđ eſt ipoſſibile. ergo ⁊ hoc eſt ipoſſibile ꝙ idem corpus in diuerſis locis ſil' poſſit exiſtere. Ex hoc aũt ſeqt ꝙ aĩa nullaten⁹ erit localis cũ nullũ locũ occupet ⁊ ipleat ſicut locatuꝫ iplet ⁊ occupat locũ. Silr oĩa q̃ a corporis rõne ſm quãtitatem diffiniunt dicendo ꝙ corpus eſt mẽſuratũ dimẽſione tertia diſſentiunt ſiue recedũt: ſed ſicut ſimplicia ⁊ indiuiſibilia ſm quãtitatẽ diffiniunt in nullo ſũt ſicut in loco: carent. n. oĩa talia loci circũſcriptiõe: qꝛ nõ pñt aſſignari ꝑncipiũ ⁊ mediũ ⁊ vltimum in loco: hoc eſt igit vbi ſm ꝙ eſt ꝑdicamẽtũ vel ꝑncipiũ.

¶ Mouet aũt quis q̃õnem fortaſſe idẽ in diuerſis ⁊ pluribus cõcludẽs: etenim vox in auribus diuerſorũ eſt: vox aũt ⁊ ſi aer non ſi eſſe nõ poterit: ⁊ in auribus diuerſoꝝ eſt. Quare dicit ⁊ corpus ideꝫ eſſe in diuerſis locis. Vox. n. oĩno vna ⁊ eadeꝫ in diuerſis quidem aeris partibus eſſe nõ põt. Concedentibus itaqꝫ nobis vnã ⁊ eandẽ vocẽ oĩo in auribus diuerſoꝝ ſentiri vtiqꝫ ⁊ confiteri opꝫ oĩno vnã particulã aeris ad aures diuerſorũ ꝑuenire. Simpliciter aũt vnũ ⁊ idẽ in pluribus totum impoſſibile eſt inueniri. Quãobrẽ etiã concedere cogimur: vel diuerſum quidem in auribus diuerſoꝝ ſentiri: vel vnũ ⁊ idem oĩno in plurib⁹ locis relinqui. Eligitur quidem: diuerſorũ aũt ſenſus eſſe imaginabiliter ſe generantiuꝫ ⁊ ſilr quare ⁊ vox quedã non aĩalis eſt. Ea enĩ que imaginabiliter fit ſimiliter animalis nõ eſt: qm̃ ab animali nõ profert. Ad hoc autẽ dicimus omnẽ vocem animalis eſſe. Quis enim vocẽ ab initio audiuit in ſilẽtio quidẽ ſimplr aĩalium. Quare vox quidẽ aĩalis dicitur quicũqꝫ q̃dẽ ab ipſo ꝓferente fit: vni⁹ ergo vox ad aures diuerſorũ dirigitur: vna aũt ⁊ eadem nõ contingens eſt.

¶ Poteſt aũt aliqs mouere dubitationẽ de his q̃ dicta ſunt ꝙ nõ põt idẽ corpus i diuerſis locis eẽ ſimul ⁊ ſemel: vox eñi in aurib⁹ diuerſoꝝ eſt ſil' ⁊ ſemel: vox aũt cũ ſit aer ictus vt dicit Priſcia. ſine aere nunq̃ ⁊ nuſq̃ eẽ poterit: g̃ nec in aurib⁹ ẽ ſine aere: g̃ ⁊ aer ict⁹ eſt in aurib⁹ diuerſoꝝ. Cũ igiť vna vox formeť i aere vno: ⁊ eodẽ mõ videbiť vn⁹: ⁊ idẽ aer nũero eẽ in auribus diuerſoꝝ: aer aũt corp⁹. Idẽ g̃ ⁊ vnũ nũero corpus ſil' ⁊ ſemel vr̃ eẽ in locis multis ⁊ diuerſis. ¶ Ad hec aũt ſoluẽtes dicim⁹ ꝙ vox oĩo vna ⁊ eadem ſil' ⁊ ſemel i diuerſis aeris ꝑtib⁹ nec formari nec eẽ poſſit. Si võ ꝯcedam⁹ vnã ⁊ eandẽ vocez nũero ſil' ⁊ ſemel ſentiri in aurib⁹: obligati ẽt erim⁹ ꝯcedere vnã ⁊ eandem ꝑticulã aeris: in q̃ vox illa formať ad aures diuerſoꝝ: ⁊ in locis diuerſis ſil' ⁊ ſemel ꝓuenire ⁊ in auribus diuerſoꝝ eſſe: ſ; h̄ eſt ipoſſ: q2 ipoſſ eſt venire id qḋ eſt ſimplr̃ vnũ ⁊ idẽ corpus nũero poſſe eſſe ſil': ⁊ totũ in plib⁹ locis: q2 impoſſ ẽ ipſ; eẽ alibi q̃ vbi ẽ; ad h̄ deducti ſum⁹ ꝙ de duob⁹ alteꝝ neceẽ ꝯcedere ẽ; ſc; aut ꝙ diuerſa ſunt q̃ vocãte vno aliq̃ in aurib⁹ diuerſoꝝ ſentiunť: aut ꝙ vnũ ⁊ idẽ corpus nũero i pluribus locis ⁊ diuerſis ſil' ⁊ ſemel inueniať. Eligiť aũt a quol; recte philoſophãte ꝙ diuerſa ſunt q̃ ſentiunť a diuerſis: ⁊ ſunt diuerſa nũero nõ figura vocis ⁊ ſpẽ: nec diuerſa accẽtu ſicut acumine vocis vel groſſitie: ſed ſunt diuerſa nũero ad vnã figuraz vocis: q̃ primi vocãtis vox figurata formata ⁊ vno acumie ⁊ groſſitie generata: ⁊ h̄ imaginabilr̃: ⁊ ſilr̃ vnã vocẽ ab illa generari ad prime vocis imaginẽ ⁊ ſimilitudinem: ⁊ ſic diuerſa ſunt q̃ ſentiunť: quoꝝ tñ qdl; ſentiť imaginem ⁊ ſilitudinẽ vocis q̃ ꝑmi vocãtis eſt ꝑꝑ qḋ idẽ in aurib⁹ nõ ſentiť. Ex h̄ aũt ſeqtur ꝙ ſcḋa ⁊ tertia: ⁊ ſic deinceps vox i aere imaginať: ⁊ ſilr̃ formata a voce ꝑmi vocãtis nõ eſt imediate vox aialis ab ipſo vocãte aiali formata: eo ꝙ ab aiali imediate nõ ꝓfert: ⁊ ſic ſeqtur ꝙ aliq̃ vox ſit q̃ nõ ſit aialis vox: qḋ ẽ cõtrariũ his q̃ in lib. de aia. tractatu vbi dr̃ ꝙ vox ẽ ſon⁹ ab ore aialis ꝓlatus ⁊c. Ad h̄ aũt dicim⁹ ꝙ ois vox ẽ aialis vocantis: nec aliqs ab initio audiuit vnq̃ vocem: cũ oia ſilerẽt aialia: ſiue in aialiũ ſilẽtio: ꝑꝑ qḋ ⁊ aialis eſſe dr̃ oi ⁊ vox: eo ꝙ ois vox generať ꝓferẽte ⁊ vocãte aliquo aiali. Originalr̃ ẽt ⁊ cauſalr̃ ois vox que audiť a plib⁹ eſt aialis ⁊ vna ſilitudine ⁊ figura ⁊ accẽtu. Subſtãtialr̃ aũt ꝑ ſubaz mãe in q̃ formanť ples ſũt voces formate i oi circũciſo aere: ⁊ ſic vniuſcuiuſq; aialis vox aures diuerſoꝝ dirigiť: q̃ originalr̃ vnius eſt: ſed nõ ꝯtingẽs: ſed eſt poti⁹ ipoſſ ꝙ vna numero vox ſit ſil' in aurib⁹ diuerſoꝝ: ⁊ hec ẽ ſolo dubitatiõis. ¶ Eſt tñ hic attẽdẽdũ ꝙ q̃dã ſunt in loco ꝑ ſe: ⁊ q̃dã per aliḋ vel ꝑ accñs: ꝑ ſe. n. ſunt in loco ea q̃ ſcribũtur a loco in ꝑncipiũ mediũ ⁊ vltimuz ſm loci particulas deſcribiť: ⁊ hec ſunt corpa i exterioribus ſuis ꝯtinẽte indigentia ſm nãm: quoꝝ motus eſt ad locũ ſicut ad generans ⁊ ſaluãs. Per accñs aũt ⁊ per aliud ſunt in loco q̃cũq; nõ ſunt ita circũſcriptibilia: vel ſunt in his vel ſunt coꝝ q̃ circũſcribũtur ꝑ locũ a circũferentib⁹: ſicut aia ⁊ accidẽtia corpis. Anima. n. non eſt in corpe ſicut in loco: ſed ſicut ꝑn^m vite ⁊ motus: ⁊ iḋ corpus nõ terminať ei ſicut locus: ⁊ iḋ neq; ẽ in loco ſicut vbiq; in ipſo: nec ſicut i ipſo alicui cꝑis: hoc eſt ſicut in ipſo ſicut in eo quo opať operatione eſſentiali operatiões ꝑncipiꝝ vite ⁊ motus: ⁊ ſm hoc eſt i toto tota: eſt aũt viuere mltiplex. ſ. vegetari loco moueri ſentire ⁊ intelligere: q̃ ſunt actus ſpũalis vite qui ſiũt ſpũalib⁹ potẽtijs ⁊ organis: ⁊ ſm h̄ non eſt in tota toto: ſ; in vno eſt mẽbro quo ad vnũ: ⁊ in altero quo ad alterũ. Sic ergo aia nõ eſt i loco niſi ꝑ accñs ⁊ per aliud: q2. ſ. corpus eſt in loco quo ipſa ẽ nõ ſicut in loco: ſed ſicut i eo qḋ viuificat ⁊ mouet. accñtia. n. corpis per accñs ſunt in loco: ⁊ i loco ꝑ accñs ſm magis ⁊ minus: ꝑ accñs. n. ſũt ſicut q̃dã accñtia ſitualia vt linea ſuperficies: ⁊ gnãliter q̃ntitas ⁊ q̃litas: ſitualis vt albedo ſapor ⁊ odor: ⁊ h̄ q̃ in magno ſunt maiora: ⁊ in ꝑuo minora: ⁊ h̄ min⁹ per accñs ſunt in loco q̃; ea q̃ ſitualia non ſunt: vt ſcia virtus ⁊ h̄ꝯ: coꝝ aũt q̃ ſunt ꝑ accñs in loco: ſic̃ ſpẽs viſibiliũ q̃ ſũt in aere nõ in loco: ſed poti⁹ ſunt in ipo ſicut medio deferente: ⁊ q2 aer deferẽs ẽ i loco: iḋ ẽt iſta ꝑ accñs dr̃ eẽ i loco: ⁊ q2 aer deferens ſil' vr̃ eſſe in oculis multoꝝ loco diſtantiũ: iḋ eadẽ qḋ eſt de viſis in diuerſis locis: ⁊ i diuerſis oculis q̃ eſt ð auditis aurib⁹ diuerſoꝝ: ⁊ q̃uis viſibile ſit in aere perſpicuo ſ; eſſe ſpũale: ſonus aũt ſm eſſe plus mãle: tamẽ ſm eẽ ſpũale non põt vnũ ⁊ idem terminatũ ſimul eſſe in diuerſis locis: niſi illḋ ſit in diuerſis locis in quo eſt: ſiue ſm eſſe materiale ſiue ſm ſpũale. ſenſibile eñi nõ eſt ſubſtãtia vt per ſe exiſtere poſſit: ſed ſꝑ opꝫ ꝙ ſit in aliquo ſicut i ſubiecto. Et iḋ oportet illḋ dubitabile ſoluere ſicut prius ꝙ vnũ. ſ. generať ab alio ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinez ipſius: ⁊ ſic originaliter eſt vnũ: materialr̃ aũt multa ꝙ eſt in ſenſibus diuerſorum; talia aũt ſunt in loco ꝑ accñs: ⁊ ideo diuerſificanť ꝑ mãz q̃ ſunt in locis diuerſis. Jo. autẽ Damaſcenus dicit q̃dã eẽ in loco diffinitiue: ⁊ h̄ quidẽ eſſentialr̃ non ſunt i loco: ſed q̃tũ eſt de ſe ſunt vbiq; ⁊ ſemꝑ: q2 nullũ locũ neq; aliquã differentiã tẽporis in ſuo eſſe determinãt: ſicut intelligentie ⁊ ſubſtãtie q̃ dr̃ angeli: que q̃uis ex ſe ſibi locũ non determinẽt: tñ per mãm circa quã operanť ad locũ referunť: ſunt eñi eẽntialr̃ ibi vbi operantur ſiue ſenſibiliter ſiue itellectualiter ſiue ſpiritualiter operenť: ⁊ q2 hec in loco ſunt gr̃a alterius: ideo ꝑ aliḋ referunť ad locũ: ꝑ aliud aũt referri notat Ariſt. per accidens: ſunt etiã in loco q̃ nullo iſtoꝝ modoꝝ ſunt in loco: ſed ſunt in aliquo eoꝝ ad que referuntur loci principia: ſicut pũctus ⁊ ſuperficies ⁊ linea ſũt i loco: ſunt eñi principia copulatiõis dimẽſionũ loci ad dimenſiones locati: eo ꝙ dictum eſt in predicamentis particule loci copulantur ad eundez cõmunẽ terminum ad quez ⁊ particule locati copulãtur: eo ꝙ vna numero eſt diſtantia loci ⁊ locati. Dis itaq; modis aliquid dicitur eſſe in loco: non aũt hic diſtinguim⁹ omnes modos quibus aliquid dicitur eſſe in aliquo: q2 hec magis ꝑtinẽt ad quartũ phyſicoꝝ: ⁊ nõ ad lo- Tex. cõ. 23.
gicum: ſed ex dictis patꝫ ꝙ aliquid per ſe ⁊ ꝓprie dicitur eſſe in loco qḋ ſic refertur ad locum ꝙ indiuiſibile quo copulatur locus: ſicut pũctus referť ad indiuiſibile quo copulať locatũ ⁊ longitudo loci ad longitudinꝫ locati: ⁊ latitudo loci ad latitudinẽ locati: ⁊ profundũ vnius ad ꝓfundũ alterius: ⁊ hec circũſcriptio actiue in loco eſt: vel ſicut in forma: poſſunt aũt ſumi ſicut in formato in locato: ⁊ ſic ſm eundem cõparabile eſt locatũ ad locum: ⁊ hanc comparationez dicit vbi ſm qḋ eſt punctum. Et ſic põt quilibet aduertere qualiter particule eſſentiales corporis q̃ti locati copulantur particulis loci: puncta eñi locati aptantur punctis loci ⁊ linea lineis: ⁊ ſuperficies ſuperficieb⁹: ⁊ ꝓfunda ꝓfundis: ⁊ vt breuiter dicãtur: dimenſiones dimẽſionibus ⁊ diametra diametris: ⁊ ex hoc ꝙ duo corpa ſimul in eodẽ loco eſſe nõ pñt: q2 ſequereť ꝙ pũcti ⁊ dimẽſiones duoꝝ corpoꝝ eſſe-

rentur eſſentialiter eedē: ⁊ ſic duo corpa eſſent eſſentialiter vnū corpus qḋ ē impoſſe: hoc aūt demōſtrari habꝫ in .4. phiſicoꝝ. coꝝ ēt que ſunt in loco ꝑ ſe multi ſunt modi: vt in ſufficiētia dicit Auicē. de qb⁹ nos in ſequētib⁹ faciemus mentionē q̄tuꝫ ad preſentē ſpectat intentionem: eo ꝙ coꝝ ſubtilis tractatus pertinet ad ſcientiam phiſicoꝝ.

¶ Vbi aūt aliud qdeꝫ ſimplex: aliud vo cōpoſitū. Simplex quidē quod a ſimplici loco ꝓcedit. Cōpoſitum aūt qḋ ex cōpoſito. Locus aūt ſimplex eſt origo ⁊ conſtitutio eius qḋ eſt ꝯtinuoꝝ. Locus aūt vt dictum eſt quidem cōpoſitus habet particulas copulatas ad eundē terminū ad quē particule corporis copulanī. Corpis vo partes inxta punctū: loci ergo particule ſolidoꝝ particulas claudunt. Eteni loca ſimplicia corporis minimi occupatiua ſunt. Quare vo locus ſine corpe nec ſoliditas ſine loco erit.

¶ Diuidiī aūt ſic vbi ꝙ aliqḋ eſt vbi ſimplex: ⁊ aliud cōpoſitū. Simplex vbi eſt qḋ a ſimplici loco ꝓcedit: ſicut eſt punctus ſimplex: linea aūt ⁊ ſupficies quodāmodo ſimplicia ⁊ cōpoſita: terna aūt dimēſio ſimpliciter eſt. Cōpoſitū aūt vbi eſt qḋ ꝓcedit a loco cōpoſito: ⁊ ex quo .n. vbi eſt circūſcriptio ꝓcedēs a loci circūſcriptiōe: ꝯſequēs eſt qḋ a ſimplici loco ꝓcedit ſimplex vbi: ⁊ a cōpoſito loco ꝓcedit vbi ꝯpoſitum. Quia vo iā in predicamētis oſtenſum eſt ꝙ locus eſt q̄titas: ⁊ nulla q̄titas ita ſimplex eſt ꝙ nō hēat q̄titatiuas ꝑtes: iō opꝫ nos determinare qd locū ſimplicē appellamus: mala intellectio: nō eni hic eſt male intelligenda: ſicut qdā male dicūt ꝙ locus ſimplex dr̄ non ſimplex: ſed q̄ ad nos q ſm ſenſuꝫ ē indiuiſibilis a nobis: hoc nihil eſt dictū in logicis niſi ſm intellectuꝫ ſimpliciter accedere. Sed dr̄ ꝙ locus ſimplex ē origo ⁊ ꝯſtitutio ei⁹ qḋ eſt de numero ꝯtinuoꝝ. Conſtat aūt ex his q̄ de q̄titate i predicamētis dicta ſūt: ꝙ origo oīuꝫ ꝯtinuoꝝ eſt indiuiſibile ſimplex: locus ergo indiuiſibilis ſimplex: eſt ſimplex qḋ eſt origo ⁊ conſtitutio ꝯtinuitatis loci ſm ꝙ eſt q̄titas. hoc aūt indiuiſibile dr̄ locus indiuiſibilis: qꝛ ſatis diximꝰ qn̄ locatū egrediī a loco ad locū. ¶ Nō referī ad locū: niſi qꝛ ꝑticule eius ad loci terminū copulanī. Et ſm hoc indiuiſibile locati refertur ad loci indiuiſibile. Et diuiſibile locati ad loci diuiſibile. Locus eniꝫ cōpoſitus ⁊ totus: vt dictū eſt in ꝑdicamentis hꝫ ꝑticulas ad eundē terminū copulatas: ad quē ⁊ particule corporis locati ꝯiungūtur ſiue copulanī: ⁊ huius cā: qꝛ vna numero eſt diſtantia loci ⁊ locati: hic aūt terminus copulatōis ē pūctū loci: igiī ꝑtes copulate iuxta pūctū vel in pūcto neccē ē fieri vel copulari. Erit itaqꝫ locus ſimplex in q̄ pūctū adiacet puncto locati adiacere ꝯſtabit. ¶ Si aūt aliquis obyciat ꝙ Ariſt. nō dicit punctū eſſe in loco: ⁊ ſi in loco eē diceretī: nō differret locus pūcti ab ipſo pūcto: dr̄ ꝙ nō dr̄ pūctū eſſe in loco ꝑ ſe vt ꝯtentū: ſꝫ eſt in loco vt ad queꝫ: vt ad loci pūctū ꝯtēti in loco referaī: ⁊ q̄ ad h̄ dr̄ locus: vt pꝫ ex antehabitis: qꝛ ad aliud nō pn̄t loci ꝑticule ⁊ locati copulari niſi ad punctū loci. Ad dictū autem Ariſto. dicendū ꝙ punctū nō eſt in loco ꝑ ſe: ⁊ ſi ꝑ ſe eſſet in loco: tunc ſeq̄reī ꝙ idē eſſet punctum ⁊ locus puncti: nō aūt dicimus ꝙ nō eſt i loco niſi ſm qḋ referī ad copulationeꝫ particularꝫ loci ⁊ locati: ⁊ ſic dr̄ locus ſimplex: ⁊ nō ꝙ ſimplex ꝑ ſe ſit locus: ſed ē oppoſitio in adiecto: ⁊ priuat rōnem loci: ⁊ iō locus ſimplex eſt locus ſm aliqḋ: qꝛ .ſ. ad loci ⁊ locati referī copulationē: manifeſtū aūt ē ex inductiō ꝙ loci ꝑticule non tm̄ q̄titatiue: ſed etiā eēntiales ꝓut eſt q̄titas: vt punctū ⁊ linea ⁊ ſupficies claudūt ⁊ ꝯtinent ⁊ terminant: ⁊ ſic loca ſimplicia punctualia vel linealia vel ſupficialia ſunt occupatiua: ⁊ ꝯtētiua ⁊ terminatiua eius qḋ eſt minimū ⁊ ſimplex corpis cōtēti ⁊ locati. Sic eni punctus ap punctū ⁊ linea ad lineā: ⁊ ſupficies referī ad ſupficiē: ⁊ ꝓfūdū ad ꝓfundū: ⁊ diametrum ad diametrum: ⁊ ſic de alys. Et hec qdē ſm diſtantiā loci ⁊ locati eadē ſunt ſubſtātialr: relata autē ad ꝯtinens ⁊ ꝯtentū dr̄iam hꝫ loci ⁊ locati. ¶ Ex his aūt oīb⁹ ꝯcludiī ꝙ locus nō pōt eſſe ſine corpe: opꝫ eni ꝙ ſupficies alicui⁹ corpis vltimū ſit: ⁊ qꝛ n̄ pōt eē vacuū: opꝫ ꝙ alicui⁹ ſit ſicut ꝯtēti in ipſo ſicut i loco: ⁊ ſilr ſoliditas corporea videtur nō poſſe ſine loco: h̄ eſt: qn̄ ſit in aliquo ſicut in loco. ¶ Et ſophiſte qdaꝫ ꝓbare videnī: dicētes ꝙ oē terminatum in figura ⁊ quātitate eſt terminatū ad aliquid: in q̄ finis eſt ſue terminatiōis: in nullo aūt qḋ in mūdo ē finis pōt eē ſue terminatiōis: qꝛ ſi intra ē eſſentiale eſt: ⁊ in ipſo ē eſſe ſuū: finis aūt ſiue terminus eſt in quo nihil eſt de eſſe de natura vel rei: opꝫ igiī ꝙ terminaī ad aliqd extra: ⁊ illud iterꝫ ad aliud: ⁊ ſic in infinitū: ⁊ ſic infinitos mūdos dixerūt extra celū eſſe: h̄ aūt nō concordat dictis peripatheticoꝝ. Et iō dicēdū ꝙ nō oē terminatū terminaī ad extra: ſed vltimū non habꝫ terminū: niſi ſuperficiē q̄ eſt terminus intra: ⁊ qḋ aū dr̄ ꝙ terminus intra ē in quo non deficit eſſe terminat. Dicendū ꝙ nō opꝫ ꝙ in ipſo eē deficiat ad ipm: ita ꝙ vltra ipꝫ nihil ſit de eſſe: ⁊ iō in vltima ſuperficie eſt terminus ⁊ eſſe ⁊ loci. Hec aūt oīa ꝓbanī ꝑrio de celo ⁊ mūdo: ⁊ reqrunī: qꝛ ad ſciam iſtam nō reqritur niſi ſcire qd ſciētia ſit: ex nālib⁹ aūt pendet probatio illoꝝ: nos aūt ꝓpter facilē doctrinā iſtoꝝ adhuc dicemus de iſtis que multipliciter ſunt in loco: ⁊ q̄ ꝑ ſe ⁊ nāliter ſunt in loco ſicut diximꝰ. Adhuc ēt quodāmodo daī locus: ⁊ ꝑ oīa iſta adhuc de celo q̄daꝫ ſunt inquirenda dubitabilia: ex quibus faciliter intelliguntur que dicta ſunt.

¶ Contentio aūt de ſpere extremitate oriī: nihil .n. extra idem eſt. In eo aut locus eſſe non poterit vt dictum eſt a ſuperiorib⁹ qḋ ab eo quideꝫ loco ambiī: ꝯfitentibus ergo nobis ſperam localē eſſe cōfiteri vtiqꝫ neccē eſt: aliud qdem preter eam in quo extremitatis locus exiſtat: nihil aūt preter idem eſt: quare extremitas quidem in loco non eſt: de h⁹ autem inſolitū ⁊ occultuꝫ eſt pronūciare ⁊ contra ſenſibilia.

¶ Cū aūt dcm̄ ſit ꝙ loc⁹ ⁊ vbi ſp ſūt i diuerſis: loc⁹ .n. ſemꝑ ē i locāte corpe: vbi aūt in locato oriī h̄ ꝯtētio de vltima i aſcēdēdo ſpera: q̄ eadē ꝑma ē i dſcēdēdo: vtꝝ ipa i locāte ſit aliq̄ vel nō: ⁊ locus .n. ſꝑ ē i locātī corpe. Si .n. nō ē in loco: tūc nō ē ēt i vbi: ⁊ ſi nō eſt in vbi: tūc vr̄ ſeq ꝙ nō moueaī i vbi ⁊ ſm locū: ⁊ h̄ ē ꝯ oēs phos: ſi aūt in loco eſſe dicaī: vt vbi: ſic vr̄ eē falſum: qꝛ locus eſt ſuperficies exterioris corpis qui eſt extra locatum: ſed nihil videtur eſſe extra ſuperficiē

vltime ſpere cū ipſa vltim⁹ eſt termin⁹ oīuꝫ. Si dicat̄ ꝙ ipſa ſuperficies locati locus ſit: hoc ſtare nō poterit: qꝛ iā determinat̄ ꝙ locus ⁊ locatū ſemꝑ ſunt diuerſa ⁊ diuerſoꝝ: ⁊ iō ſuꝑficies locati cū ipſius locati ſit: nō pōt eſſe locus: ſed qddā locati vel locatū. Confitentib⁹ igit̄ aliqb⁹ ſperā vltimā localē eſſe ꝑaulisꝑ bis ꝯſitendū eſt ⁊ ꝯfiteri opꝫ ꝙ ꝑter vltimā ſperā ſit aliud corpus circūdās qđ vltra ſperā locū ꝯtineat: ſꝫ conſtat ꝙ vltra vltimā ſperā nihil aliud ē ꝑter ipſam ſperam ⁊ diuerſuꝫ ab ipſa. Opꝫ ergo dicere ꝙ vltime ſpere in alio ſicut in loco nō eſt: extremitas ḡ vltime ſpere in loco neqꝫ localis: ⁊ dicūt qdā extremā ſuꝑficiem ⁊ locū corpis celeſtis ⁊ ſuꝑficiē eē: ⁊ ipſaꝫ ī loco nō eſſe: qđ eſt ꝯtra oīa q̄ dicta ſunt: qꝛ tūc locus ē aliquid locati: qđ eſt ꝯtra oēm rōneꝫ: qꝛ ſi locus ē aliqd locati cū locatū mouet̄ ad locū: cōmouebit̄ ad aliquid qđ extra ſe hꝫ: qđ eſt impoſſ̄e ⁊ ꝯtra nām: ⁊ ideo dicunt quidā ꝙ de hꝫ inſolutū eſt ⁊ occultuꝫ eſt nunciare aliqd certū de iſtis: eo qꝛ iſta ꝑpter elōgationem nobis ſunt inſenſibilia. Sciendū aūt de iſtis ꝙ ea q̄ ſunt in loco multipliciter ſunt in loco: quedā eniꝫ ſūt in loco: ſicut in generante ⁊ ſaluāte: ⁊ qꝛ a generante ⁊ ſaluante motus eſt localis: ⁊ iō talia mouent̄ ad locum: ⁊ ſic in loco ſunt mobilia motu recto q̄ indigēt cōtinēti exteriori vt ſaluent̄: ⁊ ſic elemēta ⁊ elmata mobilia motu recto ſunt in loco. Alio mō ſunt ī loco quecūqꝫ ſūt: vt locus ⁊ vas ꝯtinēs ⁊ ſaluās: q̄ ſūt ꝯtēta ab ipſo ꝑ virtutē ſaluātis ꝑmi: ⁊ ſic ſūt in loco q̄cūqꝫ ſic ſaluāt vel incorruptibilia exiſtūt: ⁊ ī ſe oīa alia cōtinētia: ⁊ eſt in loco totū corpus celeſte qđ in ſe ſaluatiuum eſt oīum alioꝝ: ⁊ iō mouet̄ circa locuꝫ. In his aūt q̄ pſō mō ſunt ī loco duo ſunt motus: vn⁹ qdem ad ſubſtātiaꝫ ſaluātis q eſt motus a medio: alius aūt ad virtutē ſaluātis q eſt motus ad mediuꝫ: virtus.n. ſpere celeſtis nō ꝯgregat̄ niſi in medio qđ eſt cētruꝫ ſpere celeſtis. His itaqꝫ duobus modis ſunt in loco quecūqꝫ mouent̄ ad locū vel in loco: eoꝝ aūt q̄ ſūt ī loco ſicut ſaluātia ⁊ circūdātia: qdā ſunt ſicut ſaluās per ſe: ſicut ꝑma ſiue vltima ſpera: qdā aūt ſūt locum vt vas ſaluās ⁊ nō per ſe: ſed ꝑ aliud: ſicut ſpere inferiores q̄ hñt alias extrinſecus circūdātes: ſm h̄ ḡ dicendū ꝙ ꝑma ſpera eſt in loco: vt prim⁹ locus ⁊ vas: ⁊ h̄ ē in loco: qꝛ refert̄ ad locū: hoc eſt ad loci diſtantiam: ſicut primū ſaluatiuū ⁊ oīum generatiuuꝫ ſm formā: ⁊ nō ſic refert̄ ad locuꝫ: ſicut hñs extrinſecus circūdans: virtute cui⁹ ſit ſaluatiuū ⁊ generatiuum: ⁊ hec eſt vera ſolo huius q̄ōnis. Ad h̄ aūt qđ obycit̄ ꝙ locus ⁊ vbi ſunt in alio ⁊ in alio. Dicendū ꝙ h̄ intendendū eſt de his q̄ ſunt in loco: ſicut ſaluāte ⁊ ꝯtinente: in his eni ꝯtinēs ⁊ ſaluans nō poſſunt eē idem cū ſaluato ⁊ ꝯtento. In his aūt q̄ ſunt in loco h̄ eſt: referunt̄ ad locū ſicut ſaluantia ⁊ ꝯtinētia nō eſt generaliter veꝝ: ſed ē veꝝ in his q̄ ſaluāt ⁊ ꝯtinēt ꝑ ſeipſa: ſta nō eſt veꝝ. ſꝫ etiā ſūt locus plus q̄ꝫ locatū: ⁊ vt locus qdā ad rōnem loci referunt̄: ad hoc aūt qđ obycitur iſta moueri ī loco vel ſm locū. Dicendū ꝙ veꝝ eſt: ſed aliō eſt moueri in loco; vel ſm locū: aliud eſt moueri ad locū: hec eni vel iō mouent̄: qꝛ mouētur in loci diſtantia vndiqꝫ eq̄liter circa mediū: vel mouentur ſm locū: qꝛ mouent̄ ſm loci dr̄ias: ⁊ ſicut que ſunt ante ⁊ retro ſm ſitū poloꝝ: ⁊ a dextro ⁊ ſiniſtro ſm diſtātiam orientis ⁊ occidētis ⁊ hꝫ. Nō aūt mouent̄ ſic in loco ꝙ ad locū aliquē moueant̄: his itaqꝫ modis ſunt in loco quecūqꝫ ꝑ ſe in loco eſſe dicunt̄: nec opꝫ ꝙ prima ſpera q̄ ꝑ ſe hꝫ loci rōnē ⁊ nō locati

hēat extra ſe ꝯtinens: in quo ſit ſicut in loco ꝯtinentis: nec ꝑpter hoc ibitur in infinitum: qꝛ ſtat prima ſpera: que per ſe continet ⁊ ſaluat.

¶ Caret aūt vbi inteſiōe ⁊ remiſſiōe. Nō.n. dr̄ alterū altero magis in loco eē vel minus: lꝫ etiā maiorē vel minorē locū poſſideat: nō aūt ſm vbi vel ſm q̄titatē aliquā: ſed ſm id qđ q̄le eſt. Ineſt aūt vbi nihil eē ꝯtrariū: eo ꝙ nec loco qdē ineſt ꝯtrietas: locus eni loco non ē ꝯtrius: qm̄ aūt nec in alijs manifeſtuꝫ eſt. ſurſum aūt ⁊ deorſum eē ꝯtria videtur: multū eni diſtare videt̄ id qđ ſurſuꝫ ē ad id qđ deorſum eſt: quēadmodū ſurſū ⁊ deorſum. q̄re ꝯtrietas videt̄ vbi circa ſurſum eē ⁊ deorſum: quēadmodū circa locoꝝ q̄titates: ꝯtingit aūt ꝯtria in eodē eē. Surſum eni ⁊ deorſum eē in eodē ſunt: idē.n. ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ eſt ad diuerſa qdē ſumptū: nā turris altitudo ſurſum eſt ad nos: ſpere aūt extremitati cōparata inferior ē. Ampli⁹ ꝯtriuꝫ ſibimet qdā idē fore ꝯtingit: ſi eni ſurſuꝫ eē ⁊ inferi⁹ eē ꝯtria ſunt: cū idē ſurſū ⁊ deorſum ſit: colligit̄ idem ſibimet ꝯtriū fieri: nō ḡ cōtrarietas vlla in eo qđ loco ē eſſe.

¶ Caret aūt vbi intenſiōe ⁊ remiſſiōe: ita ꝙ non dicit̄ ſm magis ⁊ minus. Et hoc probat̄ ex hoc ꝙ non dicimus inter ea q̄ in loco ſunt alteꝝ altero magis eſſe in loco: nō eniꝫ magis eſt in loco qđ eſt ſurſum q̄ꝫ qđ deorſum: nec magis eſt in loco quod mouet̄ circulariter q̄ꝫ id qđ mouet̄ motu recto. Sed aliter ⁊ aliter dicitur eſſe in loco nō ſm magis ⁊ minus: q̄uis ergo vnum ſm q̄titatē maiorē locū poſſideat q̄ꝫ reliquū: non tamen magis eſt in loco q̄ꝫ alterū. Q̄uis.n. aliqd magis fuerit formale q̄ꝫ alteꝝ: vt ſuꝑiora q̄ꝫ īferiora tāto poſſidet maiorē: ſic aq̄ excedit terrā ⁊ aer q̄ꝫ aq̄: ⁊ ignis q̄ꝫ aer ⁊ celū maximū optinet locum magis ⁊ minus ſm intenſiōem ⁊ remiſſionē dictū nō dicitur ſm vbi qualis ſm aliquā qualitateꝫ: ſed dicitur ſm qualitatem que poteſt intendi ex ꝑprijs ſm ſui ſubiecti cauſas vel nō remitti: hoc igitur modo vbi proprium eſt: quod conuenit: ſed non ſoli magis ⁊ min⁹ non ſuſcipere. Similiter aūt propriū erit vbi nō habere cōtrarium: hoc proprium cōuenit omni: ⁊ ſemꝑ ſed non ſoli: in loco aūt eſſe quod eſt cauſa eius quod eſt vbi contrarietas non eſt: ꝙ autē nulli alij ſit contrarium per ſe: manifeſtū eſt: qꝛ contraria ſunt in eodem genere: alia aūt a loco nō ſunt in eodem genere cum loco. probatur aūt etiā hoc: qꝛ ſi habet contrarium: hoc erit ſm ꝙ antiquis viſum eſt ꝙ ſurſuꝫ ad deorſum ſit contrarium: propter hoc quod multum diſtare videtur id quod eſt ſurſum eſſe ab eo quod ē deorſum: quemadmodum maxime diſtare videtur ſurſum ⁊ deorſum propter hoc contrarietas que eſt in vbi: maxime videtur pluribus eſſe circa ſurſuꝫ eē ⁊ circa deorſum. Surſum enim eſſe vbi eſt: ⁊ deorſuꝫ eſſe ſimiliter etiam vbi eſt. In his ergo maxime vr̄ contrarietas in vbi: ſicut ⁊ quātitas ꝯtrarietas: maxime vr̄ eſſe circa locū. Si aūt ſurſuꝫ ⁊ deorſū ꝯcedāt eſſe cōtraria: ſeqtur incōueniēs: ꝙ ſ. in eodē numero

ſimul ɔtingit eſſe duo ɔtraria:ſurſum.n.ꝛ deorſuꝫ di/uerſis reſpectib⁹ ſunt in codē loco vel vbi.ideꝫ.n. lo/cus numero eſt ſurſum ꝛ deorſum ad diuerſa ſumpt⁹ vel cōparatus:ſicut pꝫ in exēplo:qꝛ turris eſt altitu/do ſurſum ad nos cōparata aſpicientib⁹ ab imo in ſub/lime:cōparata aūt ad ſpere celeſtis altitudinē ē infe/rius ꝛ deorſum:amplu⁹ ex ħ ſequitur ꝙ idē ſibimetipſi erit ɔtrium.ſi eni ſurſum ꝛ deorſum ɔtria ſunt cū idem nūero locus ſurſum ꝛ deorſuꝫ ſit colligiꝰ ꝑ ſilitudinē idē ſibimet ipſe eſſe ɔtrium.nulla igiꝰ ɔtrarietas ē in vbi.De his aūt oīb⁹ pꝫ que dicta ſunt ꝙ ɔtria ſunt ſm formas ſuas abſolutas ɔtraria:ꝛ ħ nō variaꝰ in ipſis per reſpectū ad ħ vel ad illō.Et iō ſi ſurſum ꝛ deorſū cōtraria eſſent:eſſent in eis forme ɔtie q̄ in eo eē non poſſent:ſiue cōparentꝰ ad diuerſa ſiue nō cōparentꝰ. De his tñ oīb⁹ q̄tū ad loci ſpectat intētionez in libro predicamētoꝝ in tractatu de q̄titate ſatis determi/natum eſt.Ex his igiꝰ pꝫ de oībus ꝓprijs eius qō eſt vbi.¶ Si aūt q̄rat aliqs q̄re ħ nō deſignaꝰ porprie proprium ei⁹ qō ē vbi:ꝛ ſilr in qñ: cū ꝓpriū cōe cogno/ſcat:ex eo qō eſt vere ꝓpriū:ꝛ ſic ponēdū eſſet veri⁹ propriū q̄ꝫ cōe. ¶ Dici pōt ſicut dictū eſt in tractatu de qñ:ꝙ.ſ.ꝓprie ꝓpriū vbi intelligiꝰ ſatis ex ṗdictis ꝙ.ſ.cōuenit ei eq̄le eē ad id in q̄ eſt ħ ē ad corpus: qō eſt cā vbi eſt ꝑ circūſcriptionē qō vbi eſt circūſcriptū ꝛ cōuenit ei q̄le eē ad id qō ex alio ſicut cā ꝓcedere:ꝛ alia hꝰ q̄ facile ē aſſignare.¶ Poſſet tñ dici in ambo/bus his ṗncipijs:qñ.ſ.ꝛ vbi ꝙ ſuba eoꝝ ī cōparatiōe eſt cōſiderata ꝛ multū ſub ſe hꝫ in rōne ꝛ min⁹ in eſſe nāli:ꝛ iō in ſuba iſtoꝝ nō multa radicātur ꝓprie ꝓpa ſicut in illis q̄ hñt abſolutas eētias:ꝛ iō maxie ſuba hꝫ talia ꝓpria ꝛ q̄titas poſt ſubam ꝛ poſt q̄titatem qualitas:ꝛ ad aliqd hꝫ ea ſm dici.Alia aūt habēt de proprijs hꝰ:ꝛ iō nō ponūtur:ꝛ ideo puto ꝙ hec ratio vera eſt:qꝛ hic ꝓprie ꝓpria non ponuntur. Et hec de vbi dicta ſufficiant.

¶ Poſitio eſt quedam partium ſitus: ꝛ ge/neratio ordinatio.

¶ Poſitio ſm qō eſt ṗncipiū vel predicamētuꝫ ē qdā ſitus partiū ꝛ gnātionis ordinatio. Situs eni cōior ē q̄ꝫ poſitio ſit:qꝛ ſitus dicit ordinationē ptium q̄tita/tis ꝛ in mathematicis:ꝛ magis referꝰ ad locuꝫ q̄ꝫ ad partes ſuperficiei inter ſe vel in loco comparatas:ſic aūt ꝛ mathematica ſitum hñt:ꝛ qꝛ magis dicit ordi/nationē in loco:ꝓpter ħ differētie loci dicunꝰ etiam differentie ſitus:ſicut ſurſum ꝛ deorſum ꝛ dextrorſū ꝛ ſiniſtrorſuꝫ:ꝛ añ ꝛ retro.Cū aūt ſic cōiter dicaꝰ ſit⁹ magis q̄ꝫ poſitio:nō tñ ad poſitionez generis hꝫ cōi/tatem:qꝛ tunc poſitio nō eſſet gen⁹ ṗncipiū: ſed habꝫ analogie cōmunitatē: ꝓpter qō prius diciꝰ ꝺ natura/libus ꝛ poſterius de mathematicis: adhuc tamē ſit⁹ per prius dicat ordinationē partiū in loco: ꝛ ꝑ poſte/rius dicit ordinationē in toto. Poſitio aūt ecōuerſo per prius dicit ordinationē ptiū in toto: ꝛ ꝑ poſteri⁹ dicit ordinationē in loco ꝑꝑ ħ vt determineꝰ ſitus ī aſſignatiōe poſitiōis dꝛ ꝙ poſitio eſt ſitus ptiū qdaꝫ nō ois ſitus eſt ꝓprie ꝛ ṗncipalr dicta poſitio : ſed eſt quidam vt dcm̄ eſt.¶ Si aūt obijciꝰ ꝙ ſm hoc no/men ambiguū poniꝰ in diffinitiōe qō eſt ſitus. Dicē/dum ꝙ ſicut ſepe dictū eſt aſſignatiōes gnāliſſimoꝝ non ſunt diffinitiōes ꝓprie accepte:ſed ſunt aſſigna/tiones qualiſcūqꝫ declaratiōis maioris q̄ꝫ nomen.Et in talib⁹ aſſignationib⁹ talia ambigua determinata: ſic aperte poſitioni ſine ambiguitatis conſtituerunt.

Et iō dꝛ ꝙ eſt ſitus:nec ſitus eſt ideꝫ ꝙ poſitio: qꝛ ſic aſſignatio eſſet nugatoria. Sed vocamus ꝙ poſitio ex ſui cōitate:que tñ nō generis eſt vt dictum eſt.Qō aūt dꝛ partiū ſitus:iō eſt ꝙ poſitio plus dicit ordina/tionem partium in toto q̄ꝫ in loco: ꝛ determinatur ad hoc ſitus ꝛ reſtringiꝰ cum dꝛ quidā ſitus:ꝙ aūt diciꝰ ꝛ generationis ordinatio iō dicit ꝙ generatio ei⁹ qō habet partes integrales ꝛ q̄titatē eſt ex partiū ordi/nata cōpoſitione:nec generari pōt niſi ꝑ hūc: ꝛ ideo generatio ipſa ꝑ formatiuā virtutē que ī generatiōe operetur ad formā generati operaꝰ taliū partiuꝫ or/dinationē:ꝛ iō generatio hic poniꝰ vt talis ordinatio nis ꝓpria cā.Et ideo maledicūt qui exponūt genera/tionem pro generāte:in alijs aūt qbus nō eſt genera/tio:ꝛ tamē eſt partiū ordinatio ſimul cauſa ē. forma enim totū terminās cauſa eſt:ordinatiōis partiū ad hūc vel illū ſitum:cū omne qō habꝫ partes: ex qbus cōponaꝰ ſiue ſit generabile ſiue ſit ingenerabile:tūc diſtinguendū eſt ꝙ qōdam cōpoſitum habꝫ ſua com/ponentia actu intra ſe ante ſe:niſi per naturā intelle/ctum:ꝛ hoc mō eſt generatū. Et qōdaꝫ eſt qō ſua cō/ponentia hꝫ actu ante ꝛ extra ſe:ꝛ hoc eſt generabile: ꝛ ꝓpter hoc ꝙ quādo partes ɔueniūt ad compoſitio/nem:tunc generaꝰ ex ipſis:ſic ergo intelligenduꝫ eſt cum diciꝰ:ꝛ quedam generationis in ptibus .ſ. gene/rantib⁹ ordinātur:ꝙ aūt copulatio in medio poniꝰ:ꝛ per hoc id qō diciꝰ in aſſignatiōe non videꝰ eſſe vnū: ſed ɔgregatur ex plurib⁹ nō eſſentialiter vnū ɔſtituē/tibus.Dicendū ꝙ copulatio q̄ in medio poniꝰ notat expoſitionē ꝛ nō diuerſoꝝ copulationē. Hoc eniꝫ qō eſt poſitionem quēdam ſitū eſſe.i.ꝛ nō oēm ſitum eē poſitionem. Poſſet eſſe dubium quis ꝛ qualis ſitus eſſet:ꝛ ideo additur: ꝛ hoc eſt ideꝫ generationis que partes adinuicem ordinant: ꝛ ad totuꝫ vt ſub forma totius forme debito modo terminate ad totuꝫ con/ſtituendum.¶ Dico autem partium ad inuicem: qꝛ oportet partem duplicem habere ordinationez: vnā ſcꝫ ad comparationem cum qua cum ſecum conue/nienti conſtituit totum in quantitate ꝛ figura. Aliaꝫ aūt habet ordinationem ad formam totius omnes partes terminantem ad eſſe totius ꝛ omnes partes continentem. Nomen enim quod talis ordinatiōis formam dicit ſm quam partes adinuicem ꝛ ad totū referūtur:ṗmo ꝛ ad locū quē hñt in loco totius:illud iō nomē recte ṗdicat poſitionē ſicut ſupra vel infra ī toto poni:vel eq̄ vel ſi eq̄ ſiue īṫa extrema poni ſiue ex extrema:vel hꝰ:ħ igiꝰ eſt gen⁹ poſitiōis: hui⁹ aūt ſubalterna ſūt:vel eq̄ vel nō eq̄ poni:vel flexe vel re/cte poni:ſicut ſtare vł ſedere. Spāliſſima aūt ſūt vt ſeſſio vel ſtatio. Indiuidua vō vt ſtatio Sor. ſeſſio Platonis ꝛ huiuſmodi.

¶ Secūdum quā dicuntur ſtantia vel ſedē/dia: vel aſpera: vł lenia: vel quolꝫ aliter diſ/poſita. Sedere āt ꝛ iacere poſitiōes nō ſūt: ſed denoiatiue ab his dicta ſunt. Solet aūt qō induci de curuo ꝛ recto : aſpero ꝛ leni: quadrāgulo ꝛ triāgulo:bicubito ꝛ tricubi/to:magno ꝛ paruo:breui ꝛ lōgo: ꝛ ſilib⁹ quādā eni poſitionē ptiū ſignificare videnꝰ. Aſperū eni dꝛ:cuius partiū vna alteri ſup/eminet. Lene quidē diciꝰ:cui⁹ pticule eq̄lr porrecte ſunt. ſilr aūt ꝛ de alijs. Nō ſūt aūt

poſitiões eo ꝙ̄ dicta ſunt oīa: ſꝫ q̄lia circa ſitum exiſtētia. Ex eo nāqꝫ ꝙ ptes ſi ſunt diſpoſite ex eo talia ſenſib⁹ indicātur: nō aūt ex eo ꝙ talia. ſ. ⁊ aſpa ⁊ lenia vel bicubita vel tricubita ſunt. Silr aūt ⁊ de alijs h⁹ ꝙ̄ partiū hn̄t poſitionē. Erit igit̄ vnūqḋqꝫ predictorꝫ nō poſitio: ſꝫ q̄le qḋ circa pōnēꝫ naſcit̄.

℄ Poſito igit̄ eſt ſm quā alia dicūtur ſedētia ⁊ ſtātia ⁊ adiacētia ꝙ̄ vere dicūtur poſitiões: q2 ſedens eſt cuius ſpōdiles recte renib⁹ porrigunt̄: ſed crura non porrigūtur ad inferiora ad ſuſtentationē: iacēs autēꝫ cuius dextrū vel ſiniſtrū reliquo incūbit lateri: ſtās aūt cui ſuperiora recte crurib⁹ incūbunt: accumbēs aūt poſitio eſt cōpoſita ex adiacere ⁊ ſedere: ſicut reclinatio a dorſo facta: cū tn̄ adhuc inferiorib⁹ ſuperiora inſidāt. Sm enī poſitionē dicūtur lenia vel aſpera: vel q̄uolꝫ alr ſm ſitū diſpoſita h̄ eſt ſm ordinē ptiuꝫ poſita: q̄tis lenitas ⁊ aſperitas multiplr poſſunt ꝯſiderari ſicut dictū eſt in p̄dicamētis pn̄t cōſiderari in ordinationē quā facit gn̄atio totius ex partib⁹: ⁊ ſic pro certo poſitiões ſunt: poſſunt ēt ꝯſiderari ſm h̄ ꝙ in ſenſu agunt p angulos habere vel nō angulos: ⁊ ſic procul dubio ſunt paſſibiles q̄litates pn̄t etiā ꝯſiderari p modū quo cōponūt totius figurā: ⁊ claudūt in angulis terminationē lineaꝝ: ſic p certo ſūt q̄litates que ſūt forme: vel circa aliqḋ ꝯſtans figure. ℄ Attēdenduꝫ eſt ꝙ ſedere ⁊ iacere ⁊ alia ꝙ̄ a poſitiōe denominatiue dicūtur poſitiões nō ſunt: ſꝫ a poſitionibus denominatiue dicta: ⁊ de ſubſtātia poſita predicata.

℄ Ex his aūt ꝙ̄ dicta ſunt ſolet induci qḋ de curuo ⁊ recto: aſpero ⁊ leni: quadrāgulo ⁊ triāgulo: bicubito ⁊ tricubito: ⁊ magno ⁊ pūo: ⁊ breui ⁊ lōgo: vtꝝ iſta dicant dr̄ias poſitionū vel nō: oīa enī hec quādā ptiuꝫ poſitionē ſiue diſpoſitionē ſignificare vident̄ dicere ordinationē: ⁊ ita vident̄ dr̄ias poſitiōis predicare. Curuū enī vt dicit Plato eſt: cuius mediū extra mediam exit ab extremis: ⁊ ſic ptium mediaꝝ dicit ordineꝫ ad extremas. Rectū aūt eſt vt idē dic̄ Plato: cuius extrema mediū tegunt: ne videri poſſit cū extremo: ⁊ hoc iteꝝ dicit ordinē mediocrē ad extrema. Aſperum vo cui⁹ partes nō in vna iacēt ſupficie plana: ſed extra ſupficiē porrigūtur: qḋ iteꝝ partis exceſſe ⁊ ptis eminētis ad ſupficiē dicit ordiationē. Lene aūt eſt cui⁹ ptes iacēt in planitie: quadrāgulū autē ⁊ triāgulū ⁊ poliāgulū dupl̄r ꝯſiderari poſſunt vel tripliciter: ſi ꝯſiderent̄ ſm latus recte ad angulos terminatam poſitionem partium vidētur dicere: ſi aūt cōſideretur clauſionis lineaꝝ modus: tūc dicunt figuram ⁊ qualitatem: ſi aūt ad actum referant̄ prout ſunt in ſenſum: tunc videntur hec dicere paſſibiles qualitates. Bicubitū aūt ⁊ tricubituꝫ: ⁊ ſic deinceps tripliciter conſiderātur. ſ. prout dicūt ſpecies quātitatis que ſubſtantie menſura eſt: vel prout ſunt termini inuicem mēbrorum totum conſtituentiū: ſicut iunctura manus ad brachiuꝫ: ⁊ brachij ad iuncturā: ſic enim ordinem dicunt quātoꝝ ad talē modū quātitatis totum conſtituentiū. ℄ Et ſic vident̄ dicere poſitiones: eodem modo conſiderantur magnum ⁊ paruum vel ſimpliciter ſm quantitateꝫ: ⁊ ſic nō ſunt poſitiones: conſiderantur etiā ſm proportiones ad partes ⁊ ad totum ſm ꝙ magnū cum toto ⁊ paruuꝫ conſtituit: ⁊ ſic videntur dicere poſitiones: idem enī per oīa de breui ⁊ longo: ⁊ ſi eniꝫ cōſiderātur ſimpl̄r dicunt quātitates: ſi aūt ſm proportionem: vt auris breuis rotūdo capiti: oblōgo capiti auris lōga: ſic aliq̄ mō dr̄ias vident̄ dicere poſitionū: ſic ḡ aſpeꝝ dr̄ cui⁹ partes ſupeminēt ſibi inuicē. Lene aūt dr̄: cui⁹ pticule eq̄liter porrecte ſunt: ſic eodē mō eſt de oīb⁹ his: ꝙ̄ partiū in toto ⁊ i loco toti⁹ dicūt quādā ordinationē. Attendendū ad qōnis inducte ſolōneꝫ ꝙ nō oīa que dicta ſūt dicūt poſitiões vl̄ poſitiōis dr̄ias: ſꝫ ſūt q̄lia atqꝫ ēt q̄litates circa ſituꝫ exiſtes: ex eo. n. ꝙ ptes ſic vel ſic in toto vel in loco totius diſpoſite ſūt: ex eodē tales vel tales ſenſib⁹ iferūt paſſiōes pūgēdo vel nō pūgēdo: ⁊ ex eodē ꝙ ſic ſenſib⁹ paſſiōes inferūt talia ſiue q̄lia eē a ſenſib⁹ iudicāt̄: ⁊ iō i talib⁹ poſitio ptiū eſt cā talis vel talis ⁊ nō eꝯ: iōqꝫ tales ſenſib⁹ iferunt paſſiōes: ⁊ ſūt talia ſꝫ ſenſū efficit̄ ꝙ ſūt aſpa vl̄ lenia vel bicubita vel tricubita. Vn̄ poſitio cauſa ē ſenſibilitatꝭ ⁊ nō eꝯ: ſilr aūt ē i alijs ⁊ h⁹ ꝙ̄ ptiū hn̄t diſpoſitionē in toto ⁊ i loco toti⁹: erit ḡ vnūqḋqꝫ p̄dicamētorꝫ nō poſitio p̄ncipalr̄: ſꝫ erit dicēs q̄le qḋdaꝫ circa poſitionē vl̄ ſitū: h̄ aūt iō q2 nomē magꝭ ē ipoſitū effectui ꝙ̄ cāe: eo ꝙ ſenſui effect⁹ magis notus ē ꝙ̄ cā. Vn̄ cū ſitus cā ſit ſenſibilitatis i tactu: ꝙ. ſ. ſic vel ſic ſm tactū id qḋ poſitū eſt ſentiat̄: erūt iſta oīa q̄ſi tum ex ſitu: ⁊ circa ſitū cauſataꝝ ⁊ dictaꝝ.

℄ Suſcipere aūt videt̄ ſitus ꝯrietates: nam ſedere ad id qḋ ſtare ꝯtrariū eſſe videt̄. Cōtraria enī ſunt ꝙ̄ in eodē indiuiduo: eodēqꝫ tpe impoſſe eſt reperiri. Viciſſim tn̄ poſſibilia in eſſe. Sedēs aūt illico ſtare pōt ⁊ ſtās ſedere. Quocūqꝫ aūt ſedēte impoſſe eſt eūdem ſtare. Ponētib⁹ aūt nobis hec ꝯtraria eſſe incōuenientēis recipere cogimur h̄ ꝙ vnū ſit ꝯtrarium plurīū: ſm enī collectiōis cōſequētiaꝫ non magis ſedere ad id qḋ eſt ſtare contrariū eſt ꝙ̄ ad accūbere. Similr aūt ⁊ queadmodum ſedere ⁊ ſtare nūqꝫ in eodē ſimul reperiuntur: ita ⁊ accūbere ⁊ ſedere ⁊ ſtare: ſm igit̄ hui⁹ diſpōnes ſitui nulla cōtrarietas inerit: fortaſſis aūt nec inſolidum quidem putabit̄ vnū plurium eē ꝯtrarium. Pallor eteniꝫ ad albū ⁊ nigruꝫ ꝯriū eſſe videbit̄: nā ſub eodē gn̄e cū ſint nūqꝫ ſimul inueniunt̄: ⁊ viciſſim tranſmutant̄. Relinquitur ergo vnū plurib⁹ eſſe aduerſum: nō eſt aūt pallidū ad nigrū vel albū: ꝯriuꝫ eteni cum vtroqꝫ in eodē eſt. Pallidū enī ⁊ colores reliq ex albo ⁊ nigro ꝯficiunt̄: nec̄ ī uꝫ ergo in quocūqꝫ pallidū eſt in omni eo eſſe album ⁊ nigrū: ſimilr̄ aūt ⁊ de ceteris qdeꝫ colorib⁹. Amplius aūt ꝯtrarioꝝ quidē rō ē circa idē nā exiſtere. Sedere āt ⁊ iacere nō circa idē natura ſunt ſeiuncta. Eſt. n. ſedere proprie circa rōnalia. Iacere vo ⁊ accumbere circa diuerſa. Huius aūt ſignū eſt equi ⁊ hominis ſimilitudo: quibus ſine dubio accubitus eſſe probatur.

℄ Videtur autē poſitio ſiue ſitus ꝯtrarietatē habere ſm apparētiā: ſedere. n. ad id qḋ eſt ſtare videt̄ eē cō/

trariū ſm quādā ꝯtrarioꝝ rationē. Cōtraria enī ſunt q̄ in vno ⁊ eodē īdiuiduo: ⁊ in eodē tēpore īpoſſe eſt reperire ſed viciſſim eidē poſſunt ineſſe. Sedēs autem poſtq̄ ſurrexerit ſtare poterit ⁊ ſtās ſedere poſtq̄ ſteterit. Sed aliquo ſedēte īpoſſe eſt aliquē eundē ſtare dum ſedet ⁊ ſic ſeſſio ⁊ ſtatio viciſſim eidē ineſſe poſſunt ⁊ nullo ſimul. Uidētur eē ꝯtraria ſeſſio ⁊ ſtatio: ⁊ vr̄ habere poſitio ꝯtrariū: q2 vna ſpecies poſitiōis alteri eē vr̄ ꝯtraria. Si aūt ꝑꝑ hāc rōnem hꝫ que dicta ſunt p̄mū quidē ponam⁹ eē ꝯtraria cogemur recipe incōuenientia hec q̄ dicētur: ꝙ idē ſm idē pluribus ſit ꝯtrariū: q̄uis .n. Ariſt. in tertio ethicoꝝ dicit ꝙ vnū pōt eē pluribus ꝯtrariū: ſicut inuoluntariū ꝑ ignorantiā ⁊ inoluntariū ꝑ violētiā: opponunt̄ ambo voluntario nō intēdit Ariſt. q2 ſm idē duo opponunt̄ vni: q2 hoc eſt īpoſſe: hoc aūt in hīs q̄ dicta ſunt ſic ꝯcedātur eſſe ꝯtraria: ſeq̄tur ꝙ ſm vnū ⁊ idē duo opponantur vni ꝯtrarie: ſi .n. ꝯſideremꝯ ꝯtraria ſm regulas ꝯtrarioꝝ inueniem⁹ ꝙ id qd̄ eſt ſtare nō magis eſt ſedere ꝯtrariū q̄ accūbere: ſicut aūt ſedere eſt ſtare: nunq̄ ſunt in eodē ſimul: ita neqꝫ ſtare ⁊ accūbere vel ſedere: ⁊ ſm hꝫ diſputationē nulla ſerit ſitui ſiue poſitioni ꝯtrarietas. q2 hoc ꝑculdubio verū eſt: ꝙ tn̄ vnū vni ſꝫ idē oppōit̄: ⁊ eodē oppoſitiōis genere. ¶ Adhuc aūt fortaſſe dicit aliq̄s ꝙ nō incōueniēs nec inſolitū vnū eē plurib⁹ ꝯtrariū: pallidū .n. ad albū ⁊ nigꝝ vr̄ eē ꝯtrariū ꝑ hanc regulā ꝯtrarioꝝ rationē ꝙ cum ſint in eodē genere ꝓximo ꝙ eſt color nūq̄ ſimul ſꝫ idē inueniūtur in eodē: ſed mutuo ſe expellūt ab eodē ſuſceptibili ⁊ viciſſim pn̄t vni ⁊ eidē ineſſe qd̄ ſm ea tranſmutat̄: ex h̄ forte vr̄ ꝙ vnū plurib⁹ poſſit eē ꝯtrariū ſm idē: qd̄ tn̄ nō eſt verꝫ q2 pallidū ad nigrū ⁊ album nō ē ꝯtrarium ſm ꝙ ꝯtraria ſunt q̄ maxime diſtāt ſub eodē genere. Hoꝝ .n. vnū nihil ꝑticipat de reliquo ſicut albū ⁊ nigrū calidū ⁊ frigidū ⁊ dulce ⁊ amarū ⁊ alia his ſilia. pallidū .n. ⁊ aliq̄ medij colores ex albo ⁊ nigro ꝯficiunt̄ ⁊ cōmiſcētur: ꝑꝑ qd̄ neceſſariū ē ꝙ in quocūqꝫ pallidū ē in eodē eē aliquo mō ⁊ albū ⁊ nigrū. Siłr aūt eſt de ceteris colorib⁹ medijs: nō ergo vr̄ eſſe cōtrariū albo ⁊ nigro. ¶ Et vitas huius eſt: q2 Ariſt. dicit in q̄rto phiſi. ꝙ mediū cōparatū extremo eſt extremū q2 cōparat̄ extremo ꝑꝑ oppoſitionē alterius extremi qd̄ eſt in ipſo eēntialiter ꝯſtituēs ipm̄: ⁊ ſic pallidū cōparat̄ nigro ꝑ albū qd̄ ē in ipſo ⁊ opponit̄ ei ꝯtrietas mō aliquo: ⁊ cōparat̄ albo ꝑ nigrū qd̄ ē in ipſo ⁊ opponit̄ ei ꝯtrarietas mō quodā ſm nō plenam oppoſitionē ſicut hn̄t ſimplicia extrema q̄ maxime diſtāt coꝝ q̄ ſunt ſub eodē genere. pꝫ aūt ex h̄ ꝙ pallidū nō opponit̄ plurib⁹ ſm idē ſed ſm plura que ſunt in ipſo: ⁊ h̄ nō eſt icōueniēs. Amplꝰ aūt ⁊ ad ea hec q̄ iducta ſunt dici pōt. l. ꝙ ꝯtrarioꝝ rō ⁊ regula ē ꝙ circa idē nata ſunt exiſtere qd̄ eſt ſuſceptibile vtriuſqꝫ niſi alterū inſit ꝑ nām vt in p̄dicamētis dictum eſt. Sedere aūt ⁊ iacere ſi ꝯcedāt̄ eē oppoſita ex alia rōne tn̄ ex hoc pꝫ ꝙ nō ꝯtraria: q2 nō ſemꝑ circa idē ſpē ⁊ numero nata ſunt fieri ſed ſeiuncta ſunt ſiue ſuſceptibilia coꝝ: in q̄buſdā .n. ſedere rōnalib⁹ ꝯuenit ꝓprie. Iacere aūt ⁊ accūbere etiā ꝯuenit irrōnalibus q̄ rōnalib⁹ ſunt aduerſa. Huius aūt ſignū ꝙ equus ⁊ hō in hoc ſilia ſunt qd̄ ſine dubio ꝓbata rōne ꝯuenit vtriſqꝫ ⁊ iacere ⁊ accūbere. Sedere aūt nō ꝓprie conuenit niſi hoī ſoli. Aliq̄d igit̄ iacet ⁊ accūbit cui ſedere nō ꝯuenit ſic equ⁹. Sedere igit̄ ⁊ ſtare ⁊ accūbere nō ſemꝑ nata ſunt fieri circa idē. Seq̄tur ḡ ꝙ hec nō vere ſunt ꝯtria: q̄uis modū aliquē habeant ꝯrioꝝ: ſic ergo ſitui vel poſitiōi ꝯuenit nō hēre ꝯtrariū ⁊ l argumēto p̄mo quo ſtare ⁊ ſedere ꝓbari vidētur eſſe contraria ꝑalogiſm⁹ eſt ꝯſtās ex eo ꝙ nō ſufficiēter enumerātur ea q̄ exigunt̄ ad h̄ ꝙ aliq̄ vere ſint ꝯtria: ⁊ h̄ eſt ꝓpriū cōe quod ꝯuēit omni ⁊ ſemꝑ: ſed nō ꝯuenit ſoli: ſed alijs pluribus p̄dicamētis.

¶ Propriū aūt poſitiōis neqꝫ magis neqꝫ minus dici. Sedere aūt non magis poſitio eſt q̄ accumbere neqꝫ minus neqꝫ ſedēs alterum altero magis ⁊ minus dicit̄ neqꝫ accumbēs neqꝫ ſiłr ſm aliā poſitionē.

¶ Adhuc aūt cōiter ꝓpriū poſitiōis eſt neqꝫ cū magis neqꝫ cū min⁹ dici ꝑ cōparationē itēſionis ⁊ remiſſiōis. Sedere nāqꝫ cū ſit poſitio q̄dā nō magis ⁊ min⁹ eſt poſitio q̄ accūbere vel ſtare que ēt ſūt poſitiōes. Siłr aūt l eadē ſpē poſitiōis ſedēs vel ſtās nō vr̄ min⁹ altero magis ſedēs vel ſtās: ⁊ ſiłr loquēdo ſm nullā poſitionē vr̄ aliq̄d ſm magis vel min⁹ altero: ſic ḡ ab iductiōe ꝯcludit̄ ꝙ pōni ꝓpriū ē nō ſuſcipe magis ⁊ min⁹. hr̄e .n. ꝯtriū cā ē ei⁹ qd̄ eſt magis ⁊ min⁹ ſm ꝙ min⁹ eſt magis habere de ꝯtrario vt dicit Ariſt.

¶ Magis aūt ꝓpriū videt̄ eē poſitiōis ſubē ꝓxime aſſiſtere oibus q̄dē alijs formis ſuppoſitiōis. Poſitio aūt nihil aliud eſt q̄ naturalis ipſius ſubſtātie ordiatio: qualis vel a principio quidē innata eſt vt ea q̄ aſperis ⁊ lenib⁹ eq̄libus ⁊ ineq̄libus ineſt: vel a naturali quidē motu cōſueto: vt ſeſſio ⁊ accubitus ⁊ ſimilia. Quicq̄d igit̄ ꝓxime ſubē ē aſſiſtēs id nēcio poſitio eſt: ⁊ ois q̄dem poſitiōis hui⁹ rō ſuſcipit p̄dicationē.

¶ Magis aūt ⁊ ꝯuertibile ꝓpriū qd̄ ꝯuenit oī ſoli. ⁊ ſemꝑ vr̄ ꝓpriū eē poſitiōis ſubē ꝓxime aſſiſtere inter ea q̄ aſſiſtūt ſubē. Quedā .n. accn̄tia dr̄s eē q̄ ſimpłr inſunt. Quedā aūt aſſiſtūt plus q̄ inſūt q̄ nō ſimpłr ſūt in vno nec cauſant̄ ab extrīſecis ſubiecti ſed cauſata ab extrinſeco ſm ea ſubiecta cōparant̄ ad alia. ſicut ⁊ relatio ⁊ qn̄: ⁊ vbi: ⁊ poſitio ⁊ habit⁹. ⁊ hec ē diſtinctio quā p̄mus inuenit auctor libri ſex p̄ncipioꝝ gilbertus por. Propriū igit̄ pōnis ē ꝙ iter aſſiſtētia ꝓprie ſubē aſſiſtat ac ꝓxim⁹ aſſiſtat ſubē oib⁹ alijs formis q̄ aſſiſtere ſubē ſuppoſite ſunt. h̄ aūt ſyllogiſmo ꝓbat̄ per diffinitionē pōnis: ſubē .n. poſitio nihil aliō eſt q̄ nālis ſubē ſm hāc vel illā poſitionē ordo: nālis .n. ordo ſm ſeſſionē eſt ſeſſio: ⁊ nālis ordo ſm ſtationē eſt ſtatio. ⁊ ſic de alijs poſitiōibus: hec aūt nālis ordinatio vel a p̄ncipio q̄dē cōpoſitiōis ſubē inata eſt ipſi ſubē: aut inata eſt ipſi ſubſtātie ꝯſueto motu nāe a p̄ncipio q̄dē cōpoſitiōis: ſicut .n. in leni ⁊ aſpero vel eq̄lib⁹ ſm eādē ſuꝑ finē ſicut ſūt plana ⁊ hiſpida. Anime aūt motu flexura mēbroꝝ ſicut ē ſeſſio ⁊ ſtatio ⁊ alia hꝫ. Et q2 ꝓprie ꝓpriū ꝯuertibile eſt. ideo ſeq̄tur ꝙ q̄cq̄d ꝓprie ſubſtātie iter aſſiſtētia aſſiſtēs eſt: id ſm vitatem poſitio eſt: q̄ hui⁹ rōnis ꝓpriā ſuſcipit p̄dicationē iter aſſiſtētia in ꝓpriū ſubſtātie vr̄ poſitio: ⁊ nō inter inherentia. nō .n. habēt poſitionē niſi pro quātitate diſtenſa. ⁊ ſic pꝫ ꝙ q̄ntitatē ſibi vt ſubſtātie ꝓximiorē ſuppoſuit poſitio. Adhuc cū quātitas cauſet̄ a forma in ꝯpoſito. poſitio aūt ſit ordinatio cōpoſitoꝝ: quoꝝ actiua eſt cauſa q̄ntitas non proximior eſt ſubē q̄ poſitio: ꝑcipue cū nō tantū dicat ordinationē ꝑtiū in toto: ſed

ẽt ordinationẽ ptiũ in loco:quẽ locũ hñt ptes in loco totius.aſſiſtere autẽ dixit Gilbertus has formas que rõnẽ nõ trahunt ad h̃ ꝙ ſunt ſube ſed ab eo ꝙ ꝑ ipſas ſubas ad aliqd extra ſe ens cõparaꝛ̃ ſicut relatio ⁊ qñ ⁊ vbi ⁊ poſitio:⁊ habit⁹:quoꝝ nullũ noĩe ſuo dicit ꝙ inſit ſed noĩe ſui generis tñ vel ſubſtãtie vel accidentis:ſed noĩe ꝓprio dicit ſubſtare ad operationẽ exterius aliqd ſicut relatio:⁊ qñ:⁊ vbi:⁊ huiuſmodi. Relatio.n.vt relatio ⁊ nõ vt accidẽs ſubſtãtie dicit cõparationẽ ſ3 id qd eſt.Et ſilr ẽ de alijs:q̃uis nõ relationis dicãt cõpoſitionẽ ſed loci:vel tpis:vel ordinis vel alicuius hm̃:qꝛ he forme aſſiſtũt potius q̃ inſunt. ideo dixit idẽ Gilbertus ꝙ ſm tales mutationes formaꝝ nõ ꝓprie mutaꝛ̃ ſubſtãtia:ſed talib⁹ formis mutatis ſubſtãtia manet imutabilis:ſicut pater eſt viuẽte filio ⁊ nõ pater filio mortuo ſine mutatiõe ſui:ſic ẽt dixit: vt qñ ⁊ vbi qbus nihil mutaꝛ̃ coꝝ q̃ in ſuba ſunt qñ mutatio ſit ſm qñ vel vbi:nec eſt in ſuba vel in accidẽte qd inſit his fieri mutationẽ neceſſe fieri qd eſſe nõ poſſet ſimplr̃ iſte aut alie forme ieſſent. Dicit ẽ Gilb. ꝙ nõ iſunt ꝓprie ſed aſſiſtũt q̃ſi extrinſecus: ⁊ ideo mutatiões ſ3 ipſas poſſe fieri vl̃ nulla mutatiõe facta in ſubſtãtia vel in aliquo accidẽte ipſi⁹. inter aſſiſtẽtia aũt poſitio vt dictũ eſt ꝓximius aſſiſtit. ⁊ iter oĩa relatio proximi⁹ aſſiſtit:qꝛ iſta ſed id qd eſt nõ eſt niſi alterius.qñ autẽ ⁊ vbi medio mõ aſſiſtũt qꝛ in his in ſubiecto ſit aliqua mutatio:aliqd.n.in p̃terito abijcitur ⁊ aliquid acquiriꝛ̃ in futuro.⁊ ſim.liter in vbi totũ mutatur de loco ad locũ:ſed habit⁹ plus aſſiſtit q̃3 relatio qꝛ habit⁹ mutatur ad formã habẽtis.Actio aũt ⁊ paſſio cũ a p̃ncipijs iterioꝛib⁹ nõ numeranꝛ̃ inter accidẽtia viciſſim ſed inter ea que inſunt ſimpliciter ⁊ abſolute:hec igiꝛ̃ de poſitione dicta ſunt.

¶ Habitus eſt corporuꝫ ⁊ corũ que circa corpus ſunt adiacentia:ſm quam hec quidem habere: illa vero dicuntur haberi:hec autẽ non ſm totũ dicuntur ſed ſm particularem diuiſionem: vt armatum eſſe calciatuꝫ eſſe. His autẽ neqꝫ ſimplicia nomina impoſita ſunt quibus ea appellantur:ſed ſunt eis poſita armatio calciatio: horum autẽ ſm proportionem ⁊ reliquis.

¶ Habitus aũt eſt corpoꝝ ⁊ coꝝ que circa corpus ſunt adiacẽtia ſm ꝙ h̃ qdã habere: illa vero haberi dr̃.habitus.n.eſt habẽtis:⁊ in hñte eſt habit⁹ ⁊ de illo ꝑdicaꝛ̃ ꝑ denominationẽ.Unde ſm ꝙ eſt accidẽs:ſic ẽ in hñte vt accñs in ſubiecto.Cũ aũt dr̃ ꝙ habit⁹ corporum h̃ ipſum ꝙ dico corpoꝝ eſt i h̃itudine cauſe formalis:qꝛ ꝑꝑ corpus queriꝛ̃ habitus. Cũ aũt dr̃ ⁊ coꝝ q̃ circa corp⁹ ſunt:tãgitur cã mãlis:cã mãlis.ſ.ex q̃ ſumitur habitus.⁊ cũ dr̃ adiacentia tãgitur modus accidẽtis illius qd eſt habitus. Adiacẽtia eſt habitus ad corpus dicit nãꝫ illius accidẽtis: hoc.n.adiacẽs vt camiſia ⁊ ab hac dr̃ camiſiatus: ⁊ ab hoc dr̃ tunicatus: ⁊ ſimilr̃ armatus calceatus:⁊ alia hm̃. Habit⁹ igiꝛ̃ ſm ꝙ eſt p̃dicamẽtũ eſt h̃itudo corporis ad circũſtãs qd figurã corpis talẽ vl̃ talẽ accipit:qꝛ ab hac vel ab iſta figura dr̃ capatus:vel tunicatus:vel calceatus vel alr̃ ſm habitũ veſtitũ.Forma igiꝛ̃ q̃ eſt i corpore veſtito ſm quã ad circũſtãs extra cõparaꝛ̃. ⁊ denominaꝛ̃ eſt res huius p̃dicamẽti ⁊ nomẽ ſignificãs illã hui⁹ predicamẽti nomẽ exiſtit. h̃ igiꝛ̃ predicamẽti nomẽ ẽ ſignatũ:⁊ p3 ꝙ talis forma in nullo alioꝝ ĩportaꝛ̃ p̃dicamẽtoꝝ:⁊ ꝑꝑ hoc ſpecialiter exigit p̃dicamẽtũ ꝙ eſt vnũ de generaliſſimis.cuius ſubalterna ſunt veſtitũ eẽ armatũ eẽ. Specialiſſima ſunt aũt eẽ tũicatũ capatum loricatũ. Indiuidua aũt loricatũ eẽ ſortẽ vel platonẽ eẽ tunicatũ ⁊ hm̃. Quod aũt addiꝛ̃ ſm ꝙ hec dnr̃ hr̃e.h̃ aũt haberi ⁊ ſpecificatio eſt habitudinis inter hñs ⁊ h̃itũ.i h̃.n.ꝙ ẽ figurã dãs ⁊ vt cã formalis dr̃ hñs. h̃ aũt ꝙ figuraꝫ eſt accipiẽs alterius ꝑꝑ alteꝝ aſſumptũ dr̃ habitũ.hoc aũt ſpeciale ẽ i h̃ p̃dicamento ſiue p̃ncipio qd hic ſimplr̃ ineſſe dr̃ ſiue ſit ſm totũ ſiue ſit ſm pticularẽ diuiſionẽ in alijs aũt qd ſ3 totũ ieſt ſimpliciter dr̃ ineẽ.qd aũt ſm ptẽ ineſt nõ ſimplr̃.ſ3 ſm qd dr̃ ineẽ vt ethiops alb⁹ ẽ ſm qd ⁊ nõ ſimplr̃ alb⁹: h̃ aũt qd ſm ptẽ ineſt ſimplr̃ dr̃ ineẽ vt calceat⁹ ſ3 pedẽ ſimplr̃ dr̃ calceat⁹. ⁊ annulat⁹ ſm digitũ ſimplr̃ annulat⁹ dr̃ eẽ.Eſt igiꝛ̃ habit⁹ ſimplr̃ ſiue ſit ſm totũ:ſiue ſit ſ3 ptẽ dictũ vt annulatũ qdẽ eẽ ſm digitũ ⁊ calceatũ eẽ qd ieſt ſm ptẽ:cũ tñ vtrũqꝫ dicaꝛ̃ ſimplr̃. His aũt rebus q̃ habit⁹ ſunt ⁊ formis q̃ habitũ p̃dicãt ſimplicia qdẽ noĩa ĩpoſita ſunt:qb⁹ ea q̃ habit⁹ vere ſunt appellenꝛ̃.ſimplicia aũt dico noĩa q̃ vere p̃mitiua ſũt:⁊ vnũ tñ ſignificãtia abſolute nõ in ꝯparatiõe ad alia.talia enĩ noĩa nõ hñt genera ⁊ ſpẽs ⁊ habitus: ſed dicuntur habitus noĩa vt armatio calceatio: quoꝝ primuꝫ ab armis deriuaꝛ̃ ⁊ habitudinẽ ſignificat q̃ corp⁹ armis ꝓportionaꝛ̃:⁊ cõparatur. ſecundũ autẽ deriuaꝛ̃ a calceo:⁊ habitudinẽ notat qua pars corporis calceo cõparatur ⁊ proportionaꝛ̃. ⁊ ſilr̃ aũt eſt in reliqs oĩbus que generũ vel ſpecierũ habit⁹ noĩa eſſe dicunꝛ̃ vt veſtitio:capatio:tunicatio ⁊ hm̃. ꝓpter h̃ eniꝫ ꝙ ex duobus cauſaꝛ̃ ⁊ vni debeꝛ̃ vt habẽti reliquo autẽ nõ habito.ideo ab vno ſimplici nomẽ imponi non potuit: ſed oportuit ꝙ ab alijs deriuaretur. qꝛ vero habentis eſt habitus:⁊ nõ habiti:ideo oportuit ꝙ denominatiue nominareꝛ̃ vt capatus calceat⁹ ⁊ hm̃.qꝛ vero in exterioribus eſt habit⁹ nõ interioꝛib⁹.ideo id qd ẽ ſm ptẽ in quibuſdã referꝛ̃ ad totũ.qꝛ q ſ3 pedẽ calceat⁹ ẽ ſimplr̃ dr̃ calceat⁹ eẽ:⁊ q ſm digitũ eſt annulatus ſimplr̃ dr̃ annulat⁹ eẽ:⁊ galeat⁹ ſimplr̃ dr̃ q ſm caput galeat⁹ eſt.h̃ aũt i his i qb⁹ habit⁹ ptis ẽ ꝓ toto. Calceat⁹.n.ſm pedẽ ꝓ toto eſt calceat⁹.qꝛ pedes totũ ꝓtegit ⁊ annulatus ſm digitũ ſimplr̃ eſt annulat⁹.qꝛ annul⁹ digiti eſt ornamẽtũ toti⁹. in qbus aũt id qd eſt ptis ad totum referri nõ põt nõ eſt ita:ꝓtect⁹.n.ſm lũbos nõ ſimplr̃ eſt ꝓtectus vt velũ capitis hñs ẽ ſimplr̃ velat⁹ ⁊ ſilr̃ eſt in alijs.in nãlibus aũt q̃uis intrinſeca ⁊ extrinſeca circũdanꝛ̃:tñ eſt habitus ſm modũ ⁊ nõ ſm veritatẽ: vt carnat⁹ ⁊ icarnat⁹:⁊ inoſſatus:⁊ medullat⁹:h̃.n. nõ vere ſunt habitus:ſed ptes corporis ſm ſubſtantiã conſtitutam:q̃uis admodũ habitus ſint dicta iſta: ⁊ ideo iſta non dicunꝛ̃ habit⁹ ſed partes ſubſtantie dnr̃ admodum habitus vt dictum eſt.

¶ Suſcipit aũt habitus magis ⁊ minus: armatior.n.eſt eques pedite. Diciꝛ̃ ⁊ calciatior qui calciamentis ⁊ caligis vtitur q̃3 q ſolis calciamẽtis vel caligis vtitur. In quibuſdam aũt nõ vr̃ ꝙ cũ magis ⁊ minus predicantur vt veſtitum eſſe ⁊ ſimilia. Habitui quoqꝫ nihil eſt ꝯtrariũ: ⁊ eniꝫ armatio calciationi nõ eſt cõtraria. Idem etenim armatus ⁊ calciatus. Quõ aũt alijs ꝯtrariũ nõ eſſe palã eſt. Similiter aũt his ⁊ reliquis.

¶ Suſcipit aūt habitꝰ magis ꝛ minus ſm aliquē modum ſed eſt ꝓpriū qḋ nō ꝯuenit ſoli nec ſemꝑ. dicitur enī eques pedite armatior: eo ꝙ magis paratꝰ eſt ad defendēdū ꝛ ad īpugnādū: qꝛ īſtrumēto bellico qḋ eſt equus paratꝰ ē ꝛ equo vtit̄ vt habitu armoꝝ magis q̄ vtat̄ eo vt vehiculo: ꝛ h̄ modo equꝰ vt īſtrumentū bellicū eſt in genere habitꝰ ſicut ꝛ gladiꝰ cū dr̄ aliqs gladiatꝰ vel lāceatꝰ vel aliquo alio īſtrumēto bellico denoīatus: ꝛ h̄ mō ſm aliā ſpēm hitus calciatior eſt ꝗ caligis ꝛ calciamētis vtit̄ q̄ ꝗ ſolis vtit̄ caligis. h̄ aūt ꝯuenit habitui ſm aliq̄s ſpēs ipſius. in ꝗbuſdā enim habitibꝰ nō eſt veꝝ: qꝛ cū magis ꝛ minꝰ ꝑdicet̄ ſicut veſtitū eſſe vel tunicatū eē ꝛ ſiſibus. Unus tn̄ alio veſtitior nō eſt: ꝗ pluribꝰ vtit̄ veſtibꝰ q̄ ꝗ paucioribꝰ vel ꝗ melioribꝰ q̄ ꝗ paupioribꝰ vtet̄ indumentis in hitu enim q̄dā in ſpē cōparant̄ ſm magis ꝛ minꝰ. veſtitum enī eē genꝰ eſt ad tunicatū ꝛ togatū ꝛ pelliciatū. ſicut armatū genus eſt ad loricatū vel gladiatū: ꝛ lāceatū vel in equeſtri bello eē vt ita dicā dexternū vel eqtū. ſed in genere armoꝝ recipit magis ꝛ minus ſm genꝰ ꝛ ſpēm: ſed in genere veſtimēti in neutro ſuſcipit magis ꝛ minus. i genere aūt calciamētoꝝ ſuſcipit magis ꝛ minus. vr̄ tn̄ ēt ꝙ in genere veſtimētoꝝ ſuſcipit magis ꝛ minus. dr̄. n. vnū magis veſtitū eē q̄ aliud ꝛ alterū minus veſtitū ſicut dicimꝰ vnū magis calceatū q̄ aliud. ¶ Ad hoc aūt queraẗ cū q̄re cū vnus ſit armatior q̄ alius: ꝛ vnus calciatior q̄ alius: vnꝰ veſtitior q̄ alius nō eſt. ¶ Ad hoc aūt dōm ꝙ veſtimētū refert̄ in vno vſu tn̄ q̄ eſt calorē fouēdo tegere. Tegit̄ autē corpꝰ ſimplr̄ ꝛ totū vno quoq; veſtimēto: ꝛ nō tegitur plus pluribꝰ q̄ vno. ꝛ iō quo ad hūc actū habitus cū magis ꝛ minus nō ꝑdicat̄: in calceis aūt ꝛ armis non ſic eſt. Arma. n. nō ad vnū ſunt belli actū: ſed q̄dā ſunt īpugnatiōis: q̄dā defenſionis. q̄dā talis vel talis inuaſionis: ꝛ hec oīa reſpiciūt bellū ꝛ belli ꝓprios actus ī defenſiōe ꝛ īpugnatiōe: ꝛ iō armatior eſt ꝗ ad plura q̄ belli ſunt paratior eſt. Silr̄ eſt de calciamētis que nō querunt̄ ꝑꝑ regimē pedis tm̄: ſed ēt ad vie expeditionem: vt pes melꝰ ꝛ a nocumētis defendat̄: ꝛ facilius moueat̄: ꝛ in ꝑſenti motu minꝰ arceat̄: ꝛ h̄ mō calceatior eſt ꝗ plura talia ex calceis ꝛ caligis paratior eſt. Similiter ēt in ornatu ꝙ ornatior ē ꝗ ad plures decores ornatior ꝛ paratior: ſed in veſtitu vt veſtitꝰ eſt nō eſt niſi vſus vnꝰ ꝗ eſt tegēdo ꝯſeruare. ꝛ ita corpus tegit̄ vno ſicut pluribꝰ: ꝛ ita vno ſicut in multis. Nec minus tectus eſt ꝗ vno tegit̄ dummō vno totꝰ ꝛ ꝑ totum tegat̄: q̄ ꝗ multis tegit̄: ꝛ veſtitū eē nō eſt cū magis ꝛ minus: h̄ igit̄ ꝓpriū eſt ꝙ nec ꝯuenit omni nec ſoli nec ſemꝑ. ¶ Habitui etiā nihil eſt ꝯriū ꝛ h̄ eſt ꝓpriū qḋ ꝯuenit omni ꝛ ſemꝑ: ſed nō ſoli. h̄ aūt ꝓbat̄ inducēdo ex exēploꝝ poſitiōe. Armatio. n. nō eſt contraria veſtitiōi vel calceatiōi: qꝛ ſi eēt ꝯria non poſſet ſimul eſſe in eodē. Idē aūt ſimul ꝛ ſemel eſt armatus calceatus ꝛ veſtitꝰ. ꝙ aūt alijs nihil eſt ꝯriū habētibꝰ palā eſt. Silr̄ eſt in alijs ſicut in iſtis ſicut facile eſt videre inducētis ſpēs ꝛ genus habituū. Et qꝛ nō ſuſcipit ꝯriū: iō ēt nō ſimplr̄ ſuſcipit magis ꝛ minꝰ. magis. n. ꝛ minus ſunt ſm vnā ꝛ eandē formā ſeparatā a ꝯrario magis ꝛ minus: qn̄ aūt dicimꝰ aliquē eē magis armatū: vel calceatū vel ornatū: nō dicimus ſm aliquā vnā eandē formā q̄ inſit hn̄ti habitū. ſed de h̄ referendo ad actū quo ꝑficit armatio: vel calceatio: vel ornatio. ꝛ hec nō eſt itēſio vel remiſſio ꝓprie: q̄uis. n. ꝑparō ſit vna ad actū hūc vl̄ illū cū ꝑparātia nō ſint vnū niſi inq̄tū ſunt armātia: vel calceātia: vel ornātia. tn̄ qꝛ h̄ nō armāt: vel calceāt: vel ornāt ſm vnā ꝛ eandē potētiā ꝑficiendi: vel ornādi vel eundi. iō nō relinquit̄ formā vnā niſi in ꝯparatiōe ad actū vnū cōem vt diximus: ꝛ iō ēt nō ꝓprie habitꝰ ſuſcipit magis ꝛ minus ſed ꝑ cōparationē ad actus ꝑfectionē vt dictū ē. h̄ aūt ex h̄ plane videri pōt: qꝛ nō hꝫ ſimpliciter ꝯrium niſi genus qḋ eſt q̄litas. iō ēt nihil ſimpliciter ſuſcipit magis ꝛ minus niſi ad alicuiꝰ actū: in cōparatiōe ad quē habitus eſt ꝑfectionē: qḋ etiā actio ꝛ paſſio ſuſcipiunt magis ꝛ minꝰ: ideo oportet qꝛ actio ꝛ paſſio cauſatur ab actiuis ꝛ paſſiuis qualitatibus.

Propriū q̄dem habitus eſt in pluribꝰ exiſtere: vt in corpore ꝛ in his q̄ circa corpus ſunt exiſtētia. adiacet enim corpori ꝛ his q̄ circa corpus ſunt. hoc aūt vt dictū eſt fit ſm eam que eſt in partibꝰ diuiſionē. In paucis autē alijs principijs hꝰ inuenies: in quātitate. n. ſolū: ꝛ in his q̄ ad aliqd ſunt ſilia reperies: ad aliqd aūt vt figuraliter dicat̄ vt ſimilitudo ꝛ diſſimilitudo q̄ inſūt pluribꝰ ſimilibꝰ ꝛ diſſimilibus: quātitas aūt vt numerꝰ q̄ in numerabilibus ineſt: vtiq; ſemꝑ creſcēs ſm vnitatū multipharīā aſcenſionē. Simplr̄ autē nihil inuenies tot diſtribui ꝑtibus vt numeꝝ: nō aūt oīs quātitas aut relatio taliū eſt. Habitus aūt oīs in pluribꝰ neceſſario exiſtit vt ī corꝑe ꝛ in his q̄ circa corpꝰ ſunt. Omne igitur qḋ in corꝑe ꝛ circa corpꝰ eſt extrīſ habitus nomē ſortit̄. Quare magis ꝓpriū quidē habitus erit in corpore ꝛ circa corpus exiſtentibus ſm eam que partium eſt diuiſionem vt in pluribus exiſtere.

¶ Propriū aūt habitꝰ eſt qḋ ꝯuenit omni ſoli ꝛ ſemꝑ: qḋ in pluribꝰ ſit qḋ nō in vno. ſ. corpore ſicut hn̄te ꝛ in his q̄ circa corpꝰ ſunt habita ſicut in veſtitu ꝛ armis ꝛ ornatu nec vnq̄ pōt eē in vno niſi cū alio. habitꝰ. n. eſt forma q̄ nō īeſt hn̄ti niſi ſit cū eo qḋ actu habetur vt circūdās corpꝰ: ꝛ h̄ nō eſt in aliquo coordinatiōis ꝑdicamēto ſicut facile patet in omnibꝰ vt in vbi ꝛ qn̄. Sed in vbi q̄dē vbi eſt in eo qḋ eſt in loco: ꝛ nullo mō eſt in loco: cuius rō: qꝛ locus vt locꝰ nō eſt vbi vel alicubi qꝛ aliter iret̄ in infinitū. Silr̄ qn̄ eſt in tꝑe ſicut in eo: ſed tn̄ non nexio eſt cū tꝑe: qn̄. n. ex ꝑterito non neceſſe eſt cū ꝑterito qꝛ id ꝑterijt. Sed ī habitu nūq̄ vere ineſt habitꝰ hn̄ti niſi qn̄ habitꝰ circūdat habētē. Soli igit̄ habitui ꝯuenit h̄ mō nō in vno ſed in pluribus ſemꝑ exiſtere. habitꝰ. n. eſt adiacētia corporis ꝛ eoꝝ q̄ ſunt circa corpꝰ. adiacet aūt corpus habitui vt cauſans figurā totius vel figurā mēbri qḋ induit̄: vel armat̄: vel ornat̄. Habitus āt adiacet corꝑi, vt circūdās ipſū: ꝛ ſic vtrūq; diuerſo mō adiacet alteri: ꝛ adiacētia duplex cū eſt adiacētie que eſt habitus. Unde corpus adiacet habitui ꝛ habitꝰ corpori: ꝛ he due adiacētie cauſant adiacētiā q̄ īportat̄ ꝑ noīa ſpēꝝ ꝛ generū habitꝰ: vt loricatꝰ: annulatus: tunicatꝰ: ꝛ generaliter armatꝰ veſtitꝰ vel ornatꝰ: ꝙ aūt habitꝰ in pluribus ſemꝑ ſit ſm eandē diuiſionē q̄ eſt in partibꝰ: non q̄dē in ꝑtibus hn̄tibus poſitionē vt q̄dā maledicunt: ſed ideo ſit qꝛ diuiſio eſt in his partibus in quibus vt

partitio ꝛ diuiſio eſt habit⁹:ꝛ hec ſunt hn̄s q̄dē in pte vna:ꝛ habit⁹ in pte alia:q̄ ſubſtātialiter diuiſa ſunt:ꝛ nullo mō vnita.ꝙ aūt genus vel pncipiū ſic ſit i pluribus in paucis inuenies.nō.n.inuenies rē alicui⁹ pncipij vel pdicamēti ſic eē in plurib⁹ niſi in q̄dā q̄litate ꝛ in q̄buſdā q̄ ſunt ad aliqd. In ad aliqd q̄dē ſingulariter dicat̄ ſm ꝙ apparet in pmo aſpectu vt ſimilitudo ꝛ diſſimilitudo eq̄litas ineq̄litas:dr̄ia ꝛ ↄuenientia.h̄ enim oīa in plurib⁹ ſunt ſilib⁹ ꝛ diſſimilib⁹:eq̄libus ꝛ ineq̄lib⁹:vel aliter adiuicē ſe hn̄tib⁹:q̄ tn̄ oīa vniunt̄ in vno qd̄ eſt q̄titas:ſed vel q̄litas eadē vel diuerſa q̄ eſt cā oium illoꝝ.q̄titas aūt q̄ eſt in plurib⁹ actu ē vt numer⁹ q̄ eſt in numerabilibus vt in his q̄ in actu plura ſunt ꝛ numerant̄:q̄ q̄dē in pluralitate agunt̄ ſꝫ veritatē earūdē multiplicādā ſm diſcretionē aſcenſionū. Diſcretio.n.vnitatis facit numerū ꝛ taliter nō in habitu. Ibi.n.actu plura ſūt q̄ nō multiplicant̄ ſm vnā vnitatis aſſumptionē. Uñ q̄tis ſimplr̄ nihil inuenias ꝙ totū poſſit diſtribui ptib⁹:vt vnū eo ꝙ in infinitū excreſcit vnitas cū appoſitiōe. Et q̄tis ēt ↄcederem⁹ ꝙ q̄titas q̄dā ꝛ relatio in plurib⁹ ↄſiſtit non tn̄ oīs q̄titas ꝛ relatio talis eſt ꝙ ſemꝑ ſit in plurib⁹. ↄtinua q̄titas nō eſt i plurib⁹.nec.n.oīs relatio. Idē enī refert̄ ad id qd̄ eſt idē ꝛ pater ad filiū ꝛ nō in pluribus ↄſiſtit ſimul in actu ex ſe iuicē exiſtib⁹.habit⁹ āt talis eſt oīs q̄ ſemꝑ ↄſiſtit in plib⁹ ſe iuicē ↄplectētib⁹. Cōſiſtit.n.in corpe ꝛ his q̄ circa corp⁹ ſūt q̄ nec idē ſupponūt ex quo cauſent̄ vt ea q̄ ſunt ad aliqd. nec etiaꝫ multiplicant̄ ex vni⁹ ꝛ eiuſdē mālī vnitate. h̄ aūt manifeſtū eſt ex eo ꝙ oīs habit⁹ ↄſiſtēs in corpe hn̄ti ꝛ i his q̄ circa corpa ſūt ꝛ h̄ ꝙ ſit in plurib⁹ vnā vnitatē hn̄tia nec ſup vnā fundata.habit⁹ nomē ſortit̄ ꝛ nulli alij pdicamēto ſic ↄuenit eē in plurib⁹.oīs.n. adiacētia mutua corpis ꝛ coꝝ q̄ itra corp⁹ ſunt habit⁹ nomē ſortit̄ ꝑꝑ id qd̄ ꝓpriū ē hitus ꝛ vere ꝓpriū adiacētia corpis ꝛ coꝝ q̄ circa corp⁹ exiſtūt ſm eā q̄ ptiū eſt diuiſionē vere qd̄ circa corp⁹ exiſtit multas hꝫ diuiſiones nō tn̄ mālēs:ſed ēt vt formales eſt ſm armationem: veſtitionē:bellationē:ornationē:ꝛ ludū q̄ habitu ꝓfert̄. In oīb⁹.n.hijs ꝓpri⁹ eſt habit⁹ in pluribus exiſtere q̄ ad vnitatē nullā poſſunt reduci ꝛ h̄ nō ↄuenit alicui pdicamēto.nō.n.ipm habit⁹ a plurib⁹ trahit rationē ad hn̄tē.ſ.qd̄ ab eo habet̄:ꝛ lꝫ hn̄s multiplicet̄ nō ſm ſubm tn̄ ſm formas ꝛ officia multiplicat̄ vt aliud hꝫ coriari⁹:ꝛ aliud piſtor ꝛ aliō hꝫ ciuis: ꝛ aliud iconomic⁹:ꝛ aliud politic⁹:q̄ gubernat ciuitates:ꝛ ſic de alijs ꝑꝑ qd̄ h̄ pdicamētū ſemꝑ in plurib⁹ q̄ in actu ſimul ſūt ↄſiſtit:ꝛ illud vere ꝓpriū ē qd̄ nulli cōuenit alioꝝ.ita ꝙ.ſ.ſm plures potētias ↄſiderat̄ hn̄s ꝛ ſm has plurib⁹ idiget ꝛ plura hꝫ ad prioꝝ illarū exigētiaꝫ ſm diuerſitatē prioꝝ ipſi⁹ hitus ſm qd̄ ſe hꝫ amictu vel armatione vel ornatu.nemo.n.amicitur ſimplici vno nec armat̄ vno ſimplici: nec ornatur vno ſimplici ornamēto:ſed ſemper hn̄s vult cōſiſtere i plurib⁹ potētijs ꝛ hit⁹ i plītate iſtrumētoꝝ.

¶ Dicit̄ aūt hr̄e multis modis. hr̄e.n.dr̄ alterationē vt albedinē ꝛ nigredinē quātitatē ꝛ lōgitudinē. Nihil.n.aliud ē dicere albedinē aut lōgitudinē hr̄e q̄ȝ albū aut lōgū eē. Dicitur ēt vas aliqd hr̄e vt modi⁹ triticū qd̄ nihil aliud eſt hr̄e q̄ȝ ↄtinere. Habere quoqꝫ i mēbro dicimur: vt in digito annulū qd̄ tantundē eſt dicere q̄ȝ eſt digitū in annulo eē. Dicit̄ vir vxorē hr̄e:ꝛ recipꝫ vxor virum. Hic aūt iſolit⁹ eſt hn̄di modus:quo vir habet̄ vel haberi dicat̄. Hoc aūt hr̄e nihil aliō eſt q̄ȝ cohabitare. Quare modi hn̄di q̄ dici ↄſueuerūt quinario numero terminant̄. Fortaſſis q̄dē cēnt alij modi hn̄di ꝑter hos q̄ dicti ſūt:ſꝫ ſi q̄ ſūt diligēs inq̄ſitor inueniat ꝛ q̄dē ō pricipijs h̄ dcā ſufficiāt. Reliq̄ ꝟo i eo qd̄ de analecticis ē q̄rant̄ volumine.

¶ Habere aūt nō ē habit⁹ pdicamētū q̄tuis habitus habet̄:ꝛ h̄ oīno diſtiguēdi ſūt modi hn̄di:dr̄ aūt hr̄e multis modis ſic̄ aliqs dr̄ hr̄e alterationē ꝛ affectionē ex alteratiōe relictā:vt albedinē vel nigredinē:qꝛ ſimul ē modus hn̄di q̄titatē ꝑ modū ad ſubm ſicut ꝛ q̄litatē.ꝑꝑ h̄ ad eundē modū reducit̄ hr̄e q̄litatē ꝛ magnitudinē ꝛ lōgitudinē:ꝙ.ſ.q̄titas ſit mēſura q̄litatis cū nihil aliud ſit albedinē hr̄e vel lōgitudinem vel latitudinē q̄ȝ albū eē vel lōgū vel latū:qꝛ cū albedo ſit forme corporalis ꝑ accn̄s diſtēdit̄ cū quātitate ſubi. ꝛ ſic duo modi in pdicamētis determinati hr̄e h̄ reducunt̄ ad vnū. ſcd̄o ēt mō dr̄ hr̄e ſicut vas dr̄ hr̄e aliqd:ꝛ q̄tuis h̄ multipliciter ſit in liqdis ꝛ aridis:ꝛ i alijs hꝫ.tn̄ in cōi vna tn̄ eſt habitudo hn̄tis ad habitū. ſicut modius dr̄ hr̄e granū: vel lagena vinū.n.hꝫ nihil aliud eſt hr̄e q̄ȝ ↄtinere: ꝛ nihil aliud haberi q̄ȝ ↄtineri. Hr̄e.n.tertio mō dr̄ ſꝫ ptē ꝛ nō ſꝫ totū: q̄tuis habit⁹ ad toti⁹ decorē refert̄ ſicut i mēbro. U.g. in digito aūt hr̄e dicimur vel in frōte vel in pede ornatū vel in aure. h̄.n.oīa reducunt̄ ad vnū cōeꝫ modū.cū enī dicimur i digito hr̄e annulū tātūdē valet ac ſi digit⁹ in annulo ſit ꝛ habeat̄:ꝛ q̄ſi ēt mēbrū organicuꝫ ad vſum toti⁹ habet̄ ad eūdē modū reducit̄ hr̄e mēbrū. Dicit̄ aūt hr̄e q̄rto mō vt vxorē. h̄ tn̄ iſolitus eſt hn̄di modus. vt in pdicamētis dictū eſt:vt qd̄ habet̄ hn̄s eſt vt hr̄e dicat̄. ꝛ h̄ q̄dē hr̄e nihil aliud eſt q̄ȝ cohabitare. Si q̄ pmus modus in duob⁹ diuidat̄. vt in pdicamētis dictū eſt. tūc mōi hr̄e q̄ magis ꝛ cōiter dici ↄſueuerūt q̄nario numero terminant̄. ſi aūt ꝓ vno modo ponant̄ duo q̄ pdicti ſūt:tūc ſubintelligit̄ modus q̄ oībus maifeſtus eſt:ſicut hr̄e poſſeſſionē:ꝛ iteꝝ ſunt q̄nqꝫ vel ex poribus relinq̄tur modus q̄ eſt habitus put eſt predicamētuꝫ vt modi habēdi q̄nario terminētur. ꝛ fortaſſe erūt appētes alij modi habēdi ꝑter hos q̄ dicti ſūt numerati:ꝛ hos inueniēdo relinquimus diligētie legētis. in pdicamentis ſeptē poſiti ſunt. h̄ autē q̄nqꝫ q̄ magis cōpetūt ſex pncipijs q̄ ſunt determinata. pncipia enī actus ſunt ꝛ opationeꝫ hn̄s ad ſubm:ꝛ de h̄ cōgruit mō pmo. pncipiū.n. fluidum ens ꝛ diſperſum eſt:ꝛ de aſſiſtētibus plus q̄ȝ inherentibus:ꝛ ad h̄ facit modus tertius. pncipiū enī plus ēt aſſiſtit q̄ȝ inſit:ꝛ ſic quodāmō cohabitat: ꝛ ad h̄ facit modus quartus. cōſequēs aūt modus ſm verā intentionē eſt:q̄ eſt circūdans extrinſecus:ꝛ ad h̄ facit modus q̄ntus. Alij aūt modi q̄ ſunt vt totū habꝫ ptē vel hui⁹ nō h̄ ponunt̄:qꝛ h̄ mō nō eſt accn̄s in ſubō ſicut quedā ps:ꝛ iō ad pncipiorū habitū iſte modus nullā hꝫ poſitionē. que aūt notāda ſunt ad mām̄ q̄ de habere in pdicamētis dcā ſunt:ꝙ.ſ.hn̄s in oī genere habēdi eſt pncipiū eius qd̄ habet̄. h̄ aūt niſi accn̄s extrinſecus aſſiſtētis eſt qd̄ habet̄. ꝛ h̄ pōt ↄſiderari ſm ſe: vel ſm eēntiā: vel ſm modū aſſiſtēdi ſube: ſi pmo cū eſſe eiuſdē ſit ineſſe. ſic accipit̄ modus pmus. ſi autē cū eēntia ↄſiſtere cum eēntia fluida ꝛ diſperſa:ꝛ quo

ad h̄ ſumitur modus.ſ.q̄ ↄtinetur in ſubto nō fluat ꝛ diſpergat:ſi aūt modus habēdi inherēdi ↄſideretur. tūc dupl'r cōſideraſ.ſ.q̄tum ad cām ꝛ q̄tum ad effectum:tūc duob⁹ modis ↄſideraſ.ſ.ſm id qđ eſt:ꝛ ſic ē modus ꝑpetuus q̄ ex habitis relinqtur.ſi aūt ↄſiderētur ſcđm q̄ ineſt: tūc eſt ſilis modus inſolitus:qui nō eſt niſi quodāmō cohabitare:ſicut vxor viro. h̄ igiſ de ſex ꝑncipijs que in predicamētoꝝ ſcia dimiſſa ſūt. Siqua.n.alia ſunt ꝛ aliqua ꝑncipia ſunt ſciarū ꝛ demonſtrationū in eo libro: q̄ de analecticis poſterioribus eſt:determinari habēt ꝛ ibi regranſ: ſiqua aūt alia omiſſa ſunt: vel libro predicamētoꝝ dcā ſunt:vl magis propria ſunt ꝓ phyſi.ꝛ in q̄nto ꝑme pħie libro hñt determinari:vbi diſtinguiſ quotiēs dr̄ vnūqđqꝫ: quod eſt pars vel ſpēs entis.

¶ Dicit aūt magis ꝛ minus ſuſcipere tripliciter. Aliūt eni q̄dā ſm cremētū vel diminutionē eoꝝ q̄ ſuſcipiunt ſubtoꝝ. Aliter aūt ꝛ alij ipſa q̄dem q̄ ſuſcipiunt in ſuſcipiēte diminui ꝛ creſcere ānūciāt. Alij aūt ſm vtrūqꝫ amboꝝ diminutionē ꝛ augmētationē. A primis itaqꝫ inchoātes q̄ eoꝝ rata ſit ac firma ſnīa manifeſtabo. Siqs vō primā ꝛ ſecūdā deſtruxerit: vtiqꝫ ꝛ tertiā dſtruit:q̄ ex vtraqꝫ cōficit ↄiūctiōe. Nō ḡ ſm ſuſcipiētiū ipſoꝝ cremētū vel decremētū:cū magis vel min⁹ aliq̄ dicanſ. Nulla.n.rō obuiaret dicēti hoīez ꝛ aial ꝛ ſubaꝫ: ꝛ cetera ↄſilia:cum magis ꝛ min⁹ dici:ↄcedētib⁹ nobis ſm ſubi intēſionē ꝛ remiſſionē quālibet cū magis ꝛ min⁹ dici. Ampli⁹ aūt equus q̄dē ꝛ augmēti ꝛ diminutiōis motū frequēter ſuſtinet. Dr̄ eni equus minor vel maior lapide quodā q̄ nūq̄ꝫ itēſionē ꝛ remiſſionē paſſus ē. Mons eteni alio monte maior dr̄.cū neuter creſcat vel decreſcat. Ampli⁹ aūt margarita albior q̄dē equo dr̄ cui pedē albū ↄtingit hēe. Hoc aūt nō eſt:q2 equ⁹ q̄dē in cēntia a margarita ſupaſ q̄ colligiſ igiſ vel margaritā q̄dem albiorē equo ꝓnūciari:ſm magnitudinē ſubti vel ꝑuitatē: vel nō veꝝ albiorē equo margaritā eē:vel nihil oīno magis vel min⁹ dici ſꝫ ſubiectoꝝ magnitudinē vel ꝑuitatē:neqꝫ ſꝫ cremētuꝫ vel diminutionē. Hoc aūt palaꝫ ē q̄m ſm magnitudinē ſubti: margarita albior equo nō dr̄. Tū margaritā albiorē equo eē nō falſuꝫ eſt. Relinqſ ergo nihil ſm magnitudinez ſubiecti ampli⁹ vel min⁹ dici. ſilr aūt neqꝫ ſm ꝑuitatē. Ampli⁹ aūt neqꝫ ſm ea q̄ inficiūt. Si.n.ſm magnitudinē albedinis vel alicui⁹ ceteroꝝ dr̄ aliq̄d albi⁹ aliquo: vel ſm ꝑuitatē min⁹ albū: vel q̄uolibet alr̄ vtiqꝫ ꝛ magis alb⁹ equus: vel hō vel q̄ōlibꝫ aliud albi⁹ margarita diceſ. Eteniꝫ maior albedinis q̄ntitas equo accidit q̄ꝫ margarite. Amplius aūt magis ꝛ minus alteꝝ altero dr̄:nō ſm ſubiecti neqꝫ cremētum accidētis. Q̄m aūt nō ſm ſubti cremētuꝫ vel magnitudinez aliud ꝑui⁹ alio dicaſ manifeſtū eſt. neqꝫ ḡ ſꝫ ipſius accñtis ampliorē q̄ntitatē: eteniꝫ q̄ntitas vltra ſubm ꝑtendi nō pōt:q̄m terminus q̄ntitatis eſt corpus. Paruitas autē q̄ntitatī ſupponiſ: quare vltra ꝑui q̄dē ſubm paruitas ipſa nō porrigiſ. Quāto igiſ ſubm paruius efficiſ:tanto parui⁹ q̄ntitas minoratur. Patet itaqꝫ nihil ſꝫ magis ꝛ min⁹ ꝑdicari: nꝫ ſm ſubti ſolū augmētū vl' diminutionez: neqꝫ ſm accñtis:q̄re neqꝫ ſm vtrūqꝫ.

¶ Quia vō in hac ſcia ꝛ de formis accñtib⁹ in gñe:ꝛ de ꝑncipijs q̄ in plib⁹ forme ſūt aſſiſtētes:q̄ ſm ſingla locuti ſum⁹. Formis āt accñtalib⁹ q̄buſdā cōuenit magis ꝛ min⁹ ſuſcipe.iō hñ ſe hꝫ de magis ꝛ min⁹ determinare:vt eoꝝ q̄ dcā ſunt in ꝑdicamētis:ꝛ h̄ facilior ſit doctria de ↄrietate ꝛ oppōne que cā ē ei⁹:qđ ē magis ꝛ min⁹ ſuſcipe in ꝑdicamentis ſatis determinatū eſt.ſic aūt dic̄ Boe. vel Alexan.affirmās q̄ tres apud antiquos de magis ꝛ min⁹ ſuſcepte opiones. Eoꝝ q̄dē vna q̄ dicebāt:q̄ in oī in quo īueniſ magis ꝛ min⁹ īueniſ aliq̄ mā:cui⁹ q̄ntitas vt dicūt ex īdiuiſibilibuſ cōſiſtit:vbi plura ſiſ in vno cōueniūt:id dicūt itendi: ꝛ vbi pauciora ſunt illō dicūt remitti: ꝛ iō albiſſima ſunt in q̄b⁹ plura īdiuiſibilia ↄcurrūt albedīs.remitti āt vbi ↄueniūt pauciora. Et h̄ q̄dē opio vt dic̄ Bo. fuit Platonis. vl' aūt ab antiquo Anaxagora deriuata. Qui dixit ſilē ſili gnāri.ꝛ oīa eē in oīb⁹:ſꝫ latere.ꝛ iō ēt itendi ꝛ remitti qđcūqꝫ ſm plus ꝛ min⁹ appꝫ de ipſo hꝫ itelligēdū hꝫ ſit. ¶ Scđi dixerūt q̄ forme nꝫ creſcūt neqꝫ dcreſcūt:nec itenduntſ neqꝫ remittuntſ. ſed poti⁹ ſumūt ſubtoꝝ cremēta vel decremēta:qđ eſt in ꝑtib⁹ hñ digeſtis ꝑuris ꝛ luminoſis creſcit.ꝛ qđ tales ad augmentū recipit:h̄ itendiſ ab albedine:ꝛ qđ tales ꝑtes ad augmētum ſui nō recipit h̄ remittitur. ¶ Tertij vō dicebāt nō oīb⁹ formis fieri itenſiōes ꝛ remiſſiones:ſꝫ i hīs q̄ medie ſūt.ꝛ iō dicūt certiſſima ſciaꝝ vel artiū vel v'tutū nō itendi vel remitti.ſic eſt grāmatica ꝑfecta vel iuſtitia:ſꝫ medio mō ꝑfecte habitus itendi:ſic de diſpōne ſit habitus medietas.iſte ergo fuerūt opiones de magis ꝛ minuſ antiquoꝛūꝫ:ꝛ ad haꝝ imitationē opinionū dixerūt ēt poſteri q̄ de magis ſuſcipere tripl'r aūt q̄dā:q̄ que magis ꝛ min⁹ ſuſcipiūt:ſuſcipiūt magis ꝛ minus ſm eorum ſubtoꝝ augmētū:que ſube dr̄r magis ꝛ minus ſuſcipere: ꝛ h̄ eſt iuxta modū ſcđm:q̄ dictus eſt i opionib⁹ antiquorum:ꝛ h̄ eſt itelligēduꝫ ſicut añ eſt expoſitū.aliter āt ꝛ alij dicūt:q̄ ipſe forme in ſubto ſuſcipiunſ in ipſo q̄dēꝫ ſuſcipiēte ſubo.ſꝫ ſeipſas minime creſcere:nō creſcēte vel diminuēte ſubo.ꝛ h̄ opio ſumpta ē iuxta p̄mā pl'onis ꝛ anaxagore opionē.ꝛ h̄ maxime dicebāt in q̄litatib⁹ incorꝑeis:vt ſcia ꝛ v'tute:q̄ dono deoꝝ eē dicebāt:ꝛ in hīs ꝑmo data,ꝑ ſcđo addita auget:ꝛ hāc eſſe itenſionē ꝛ remiſſionē. Alij aūt vidētes itēdi multas q̄litates ex cauſis mutātib⁹ dicebāt ſubꝫ itenſionem ꝛ remiſſionez:ꝛ magis ꝛ minus fieri ſm vtrūqꝫ iſtoꝝ:vt q̄dā aſſerūt ſm ſubti cremētū ꝛ decremētū: ꝛ illā ſupius inductā opionē conātur imitari:q2 motus aliq̄s ꝛ ſubti ē ꝛ forme q̄ in ſubti ſubo q̄dē vt eiuſ

qđ mouet̃. Forme aūt vt eius qđ accipit̃ vel accipit̃ in motu. ¶ Incohoātes a p̄mis dicim⁹ igit̃ manifeſta re q̄ iſtaꝝ ſniaꝝ rata ſit in veritate: ꝛ firma argumentationis cōfirmatiōe. Sic.n. meli⁹ ſciem⁹ qđ veꝝ ſit de iſtis. H̄ tñ preſciendū ꝙ ſi ꝗs primā ꝛ ſcđam dſtruxerit opinionē. tūc ēt deſtructa eſt tertia opio. q̄ ꝛ nihil eſt niſi duaꝝ p̄maꝝ ꝛ ſcđe cōiūctio vel cōpō. Dico ḡ ꝙ nō dicunt̃ forme vel cū magis ꝛ min⁹ dici ſiue intenſiōe ꝛ remiſſiōe qđ ē valde icōueniēs. qꝛ ſubā nō recipit nec magis nec min⁹: vt in p̄dicamētis dictū ē. H̄.n. frequēter in ꝑtib⁹ ſubē icremētū ꝛ diminutionē recipiūt. Ampli⁹ aūt equ⁹ ꝛ alia aīalia: ꝛ augmenti: ꝛ diminutiōis mot⁹ frequēter ſuſtinēt. ꝛ lapis qdē non ſuſcipit augmētū vel decremētū: niſi nūeri. ꝛ tunc dr̃ equ⁹ maior vel minor lapide ꝗ nūꝗ̄ accipit augmentum. ꝛ H̄ mō fieret ſi ſm̄ H̄ fieret intēſio q̄ ſ ꝫ corporū duoꝝ adinuicē nō ē in eo niſi qđ nō ē in ambob⁹. Et iō ſi intēſiue diceret̃ equ⁹ maior lapide oporteret ſ ꝫ eādē rōnē accipet magnitudinē: qđ falſum eſt. H̄ igit̃ falſuꝫ ē ꝙ ꝑ ſubti cremētū aliqđ recipiat intēſionē et remiſſionē vel magis ꝛ min⁹. Adhuc aūt mons vnus alio mōte maior ꝛ minor dr̃ cū neuter ꝑ augmētū vl̃ decrementū creſcat vel decreſcat. Ampli⁹ qdē margarita albior equo dr̃ ꝗ tñ pedē albū hꝫ ꝗ eſt maior ꝙ̄ margarita. H̄ aūt nō iō dr̃ ꝙ in ꝗ̄titate eētie vl̃ in ſubō equ⁹ a margarita ſuperet̃: cū ēt pes maior eſt ꝙ̄ tota margarita: ſ ꝫ qꝛ margarite albedo plus cādet ꝙ̄ albedo eq̄ vel pedis eq̄. Ex his aūt oꝫ colligi ꝑ rōneꝫ ꝙ vel ꝓnūciet̃ ꝙ margarita equo albior ſit ꝙ̄ ꝙ vincat equū in magnitudīe ſubti: qđ falſuꝫ ē: cū ecōuerſo equ⁹ ꝗ̄titate ſubti vincat margaritā. Vel dicat̃ ꝙ nō eſt veꝝ: qꝛ margarita ſit albior equo: qđ eſt ꝯ̄ ſenſuꝫ vel dicat̃ ꝙ nihil oīo dicat̃ cū magis ꝛ min⁹: ſiue ſm̄ intēſionē ꝛ remiſſionē ſ ꝫ magnitudinē ſuboꝝ vel ꝑuitatē. neqꝫ ſ ꝫ icremētū vel decremētū. Et H̄ ē veꝝ. palā.n. ſ ꝫ magnitudinē ſubti margarita nō dr̃ albior ꝙ̄ equ⁹: ꝛ tñ nō eſt falſum ꝙ margarita ſit albior eq̄. Relinq̄t̃ igit̃ ꝙ nihil dr̃ ſ ꝫ magis ꝛ min⁹ ſ ꝫ ſubti magnitudinē vel ꝑuitatē. ꝛ ꝯſtat p̄mā opionē falſeꝫ ꝛ nō verā cāꝫ ei⁹: qđ ē magis ꝛ min⁹ aſſignaſſe. Ampli⁹ aūt nec ſcđa opio vā eſt: nō.n. magis pōt dici ꝛ min⁹ ſ ꝫ ꝗ̄titatē ꝛ q̄litatē q̄ ificiūt ſubꝫ vel afficiūt. Si.n. ſ ꝫ magnitudinē albedinis vel alicui⁹ accn̄tis exterioris q̄ forme ſūt corꝑales ꝛ i maiori maiores: ꝛ in minori minores aliqs diceret̃ albior alio: vl̃ ꝑꝑ ꝑuitatē albedinis diceret̃ min⁹ albū ipſo altero vel q̄uolibet alteri diceret̃ ſ ꝫ ꝯparationē forme ſic ꝓculdubio diceret̃ hō vel equ⁹ vel aliqđ aliud albū magnū magis albū vel albi⁹ ꝙ̄ margarita. accidit.n. maior ꝗ̄titas albedinis equo ꝙ̄ margarite. Ampli⁹ magis ꝛ min⁹ dr̃ alterū altero nō ſ ꝫ ſubti vel ſm̄ accn̄tis decremētū vel qđ mai⁹ ꝛ parui⁹ dr̃ in formis ſ ꝫ intēſionē ꝛ remiſſionē. ꝙ.n. nō ſm̄ ſubti cremētū vel dcremētū vel magnitudinē vel ꝑuitateꝫ aliqđ alio magis vel min⁹ dicat̃. manifeſtū ē in his q̄ dicta ſūt. Pōt ēt patere ex dictis ꝙ vnū nō magis ꝛ min⁹ ad aliud ꝑꝑ ampliorem accn̄tis ꝗ̄titatē vt forma tꝑalis hꝫ in ſubō: quātitas enī forme corꝑalis vltra ſubm̄ ꝓtēdi nō pōt. qꝛ tunc accn̄s nō eſſet in ſubō: qđ eſt ipoſſe: qđ ꝑꝫ in ꝗ̄titate: q̄ tñ vr̃ eſſe per ſe magis ꝙ̄ aliqđ aliud alioꝝ accn̄tiuꝫ ꝛ illa nō pōt. ergo nulla alia forma accn̄talis. ꝙ autē quātitas ſine ſubō nō ſit. H̄ ꝑꝫ ex H̄: qꝛ termin⁹ ꝗ̄titatis eſt corpus cui ineſt quātitas: ita ꝙ de ꝗ̄titate nihil inuenit̃ ex̄ corpus ꝗ̄tū: qđ ꝑꝫ ex H̄ ꝙ ꝗ̄tū magnū vel paruū eſt. paruitas aūt ꝗ̄titatis tota ſupponit̃ in paruo corꝑe. Et vltra ſubm̄ ꝑuū nihil dicit ꝑuitatem porrigit̃: ꝗ̄to igit̃ ſubꝫ qđ eſt ſuba ꝗ̄ta parui⁹ efficit̃: tāto ēt ꝑuitas ꝗ̄titatis q̄ in ſubō ē minorat̃. Pꝫ itaq̄ ꝙ nihil cū ꝛ magis ꝛ min⁹ p̄dicat̃ neqꝫ ſ ꝫ ſubi vel accidētis ſolū augmētū vel diminutionē: ꝓpter qđ cōcludit̃ ꝙ neqꝫ magis neqꝫ minus ſit ſ ꝫ vtrūqꝫ iſtoꝝ modoꝝ ſimul ſicut tertia dixit opinio.

¶ Oꝫ igit̃ alia inuenire q̄ cū magis ꝛ min⁹ dicant̃. hꝰ ꝟo ſunt ea q̄ ſunt in voce eorū q̄ adueniūt: ꝛ nō ſ ꝫ ſubiecti vel mobilis crementū vel diminutionē. Sꝫ qm̄ coꝝ q̄ ſūt i voce ipoſitiōi ꝓpinq̄ora ſūt ſiue ab eadē remotiora ſunt: de his eteni cuꝫ magis dr̃r q̄ ꝓrimiora ſunt ei q̄ in ipſa voce ē ipoſitioni: cū min⁹ aūt de his q̄ remotiora cōſiſtunt vt albū qdē illud in quo pura albedo ē: ꝗ̄to igitur ad vocis ipoſitionē accedēs priori ificit̃ albedine tāto ꝛ cādidior aſſignabit̃. Et ꝑuū qdē dr̃ qđ alijs cōparatū ſtature diminutiōe ꝛ ꝗ̄titate vincit̃. Quicqđ igit̃ eſt qđ in ꝗ̄titatis mēſura ſuperat̃ id cōtinuo paruius ꝓnūciat̃. ſimilr̃ aūt de alijs.

¶ Reprobatis igit̃ opionib⁹ vt refutatis tāꝗ̄ nō veram cām iuenire oꝫ de his q̄ cū magis ꝛ min⁹ dr̃r ſ ꝫ intēſionē ꝛ remiſſionē. hꝰ ꝟo q̄ vtilia ſūt ea q̄ ſunt in voce ſiue noīe ipoſito illi forme q̄ dr̃ cuꝫ magis ꝛ minus. forme.n. adueniūt ſubē ꝛ accn̄tales ſūt nobis ꝓpẏs deſignant̃: tūc magis ꝛ min⁹ nō ꝯtingit illis formis ſ ꝫ augmentū ſubti mobilis vel diminutionē: ſed poti⁹ ſ ꝫ ipoſitionē nominū illoꝝ q̄ in voce ſūt illarū formaꝝ ſignificatiua. Ois.n. ipoſitio noīs ē a forma. ꝛ iō nomē ſignificat poſitiuā formā: vt albū p̄mū ſignificat albedine coloratū. vñ q̄cūqꝫ p̄oꝛi ꝛ p̄ncipali noīs ipoſitiōi ſignificatiōe ꝓpinq̄ora ſunt magis ſimplicitatē ꝛ veritatē illi⁹ attingūt: ꝛ illa cū magis dr̃r ꝛ min⁹. cū min⁹ aūt forma illa p̄dicari de his q̄ p̄marie noīs ipoſitiōe remotiora ſūt: vt albū qđcūqꝫ magis eſt qđ noīe ſignificāte qđ albū eſt ſilitudīe ꝓpinqui⁹ eſt. minus aūt qđ talis nāe diſſimili⁹ ē: albū aūt ſimplr̃ dr̃ in quo eſt pura albedo: ꝗ̄to igit̃ ad vocis p̄mā ꝛ noīs ipoſitioneꝫ aliqđ accn̄s puriori albedine inficit̃ vel afficit̃: tāto ēt candidi⁹ ꝛ albi⁹ eē ꝓnūciat̃ ꝛ iudicat̃ vel aſſignabit̃: ꝛ H̄ qdeꝫ in oīb⁹ formis aduenientib⁹ ſubē: q̄ cū magis ꝛ min⁹ dr̃r: ꝗ̄titas aūt q̄ cū magis ꝛ min⁹ nō dr̃ excipit̃ ab hac: qꝛ paruius ſm̄ ꝗ̄titateꝫ eſſe dr̃ id qđ alijs ſm̄ ꝗ̄titateꝫ ſtature cōparatū ipſis in ꝗ̄titate dr̃. qcqđ igit̃ eſt qđ ꝗ̄titatis mēſura ſupat̃ id cōtinuo parui⁹ ꝓnūciat̃ ſ ꝫ ꝗ̄titatis in corꝑe ꝛ ꝗ̄titate decrementū: ꝛ ſilr̃ eſt in alijs ſ ꝫ ꝗ̄titateꝫ cōparatis: ſiue ſ ꝫ lōgitudineꝫ: ſiue ſ ꝫ latitudinem: ſiue ſm̄ ꝓfunditateꝫ. In oīb⁹ aūt alijs q̄ itēſionē ꝛ remiſſionē hñt eſt itenſio ꝛ remiſſio ſm̄ acceſſū vel receſſuꝫ ad verā noīs ipoſitioneꝫ: vt paulo añ dictum eſt. ¶ Sciendū aūt multos eē modos intēſionis ꝛ remiſſionis. Et iō notandū ꝙ q̄cūqꝫ adinuiceꝫ cōparant̃ ſm̄ magis ꝛ minus cōparant̃ ſ ꝫ ꝙ eſt vnū aliquo mō: aut genere: aut ſpecie: aut analogia: ſiue ꝓportione. Unū qdē ſpecie vt albū qdem in quo vnuꝫ albius eſt ꝙ̄ reliquū: vnū aūt analogia ad vnū ſicut intellectuale: vnū.n. itellectuali⁹ eſt alio: ſicut intelligentia per eētiaꝫ eſt intelligētior ꝙ̄ itelligentia per

Documētum notabile.

adeptionē intellect⁹. intellectuali⁹ ⁊ rōnabili⁹ eſt id quod per cām eſt rōnabile q̄ȝ id qḋ participando dr̄ rōnale: vt dicit Ariſt. in 4.° ethi. Sic igit̄ oꝫ vnū ſemp eſſe vnitate ſm analogiā que cōparant̄ adinuicē ſm magis ⁊ minus. ſed ea que ſūt vnū genere vel ſpē cōparant̄ ſꝫ vnā formā que eſt in illis. que aūt ſūt vnū ſm analogiā nō hn̄t gdeȝ vnā formā: ſed per formaȝ dictā ſm prius ⁊ poſteri⁹ cōparant̄ ſm magis ⁊ min⁹ ad vnū actū q̄ eſt intelligere in itellectualib⁹: vel rōnari in rōnabilibus. Cōparatio. n. fit ēt ſm duo nō in genere dicat̄. ſ. ſm puri⁹ ⁊ min⁹ puꝛ ptícipare formā ſimplr̄ vel ptícipare formā ſimplr̄ ſm cōparationeȝ ad actū. ⁊ pmo gdē mō intēſio ſm acceſſuȝ ad veraȝ nois ipoſitionē. ⁊ h̄ idē eſt qḋ ſꝫ receſſuȝ a 3riȝ pmixtione. ſicut dr̄ albū albi⁹. Aut fit ad actus expeditōeȝ ⁊ h̄ mō intēſio fit ſm ꝙ ſubm magis fit expoſitū ad actū: ⁊ ſm h̄ ſolū ſm ſubei diſpōnē fit intenſio vel remiſſio. his igit̄ modis cū fiat intēſio ſm oēm moduȝ ſil' dicendo fit intēſio vel remiſſio ſm h̄ ꝙ res in q̄ ē intēſio fit in effectu vel in foꝛ⁹ accñtis ad veraȝ nois ipoſitionē. qꝛ ipoſitio nois noiat formā q̄ ſine ipedimento expedita ſunt. ad agendū ill⁹ forme ꝓpꝛium actū ⁊ effectū. Fit aūt cōparatio ad verā poſitionem duob⁹ modis. ſ. ſꝫ receſſuȝ gdē a 3rio in his q̄ nō hn̄t ꝙ accidāt. vel ſꝫ receſſuȝ a 3rio: ⁊ ſꝫ vtrūqꝫ iſtoꝝ ſil'. ſm receſſuȝ gdē a 3rio eo ꝙ nō hꝫ ſicut bonuȝ meli⁹. Nō. n. bonū vere hꝫ 3riū ſed ꝑuatiue opp⁹. Si. n. haberet 3riū: tūc eēt illud in aliq̄ termio in quo eēt ſtatus. nihil ſūmū eſt malū: aut ē in quo fit ſtat⁹ mali ſꝫ receſſuȝ: aut e3rio fit ſtat⁹ mali: ſm receſſum aūt a 3rio cōparat̄ ſm magis ⁊ min⁹. ſ. malus peioꝛ peſſim⁹. nō. n. aliqd eſt in mali termio ad qḋ iſta cōparent̄. ſꝫ ſm receſſuȝ ab optimo talē accipiūt cōparationē. ſm aūt iſtoꝝ ſil' eſt cōparatio in q̄litatib⁹ accñtis: ſiue fit per ſe actiue ⁊ paſſiue: ſiue ſꝫ ſuas cauſas: vt calidi⁹ ⁊ frigidi⁹: humidi⁹ ⁊ ſiccius: albius ⁊ nigri⁹: ⁊ hō in ſapo ribus ⁊ odoꝛib⁹. Et h̄. n. oīa ſil' in ſapoꝛib⁹ ⁊ odoꝛibus ſm receſſuȝ a 3rio ⁊ ſm acceſſuȝ ad verum nominis impoſitionē tractant̄. Cōparatur. n. in talibus oībus receſſus a cōtrario ſm eundem modū ſic acceſſuȝ ad verum nominis impoſitionem.

¶ Dubitabit aūt aliquis quare cū hec gdem cū magis ⁊ minus dicant̄: ſubē ꝟo mīme: hoc aūt cōtingit: qm̄ ſubſtāriarū ipoſitio gdem in termino eſt vltra quē trāſgredi ipoſſibile eſt. Addit̄ aūt ⁊ de accñtib⁹ quibuſdā que ſine magis ⁊ min⁹ dicunt̄: vt quadrangulus ⁊ triāgulus ⁊ ſimilia. Nō. n. triangulus magis vn⁹ altero dr̄. Cōtingit aūt: qm̄ in ſubſtāriarū gdeȝ deſignatione accipitur. Etenim quadrangulus quātitas nūcupat̄ ⁊ coꝛpus quadrāgulatū: vel eadē q̄ in ſuperioꝛibus eſt ratio hec vetat. Qm̄ aūt h⁹ ipoſitio in termino facta eſt vltra quē trāſgredi nō licet: quēadmodū in ſuperlatiuis. Eteni albiſſimus vel nigerrimus ⁊ h⁹ ſiue ampli⁹ ſunt: ⁊ minus: eo ꝙ huiuſmodi ipoſitio in termino eſt vltra quē poꝛrigi ipoſſe eſt: ⁊ citra permanere. poſſibile. n. ſi cōtingit nullū ſeqtur ipoſſibile: quapp ſi oēs pūcti ꝯponātur nullā faciūt magnitudineȝ. Qm̄ pūctus pūcto additus nihil auget.

¶ Dubitabit aūt aliqs quāobrem quedā cū magis ⁊ min⁹ dicunt̄ ⁊ cōparant̄: ſicut quedā q̄litates: ⁊ q̄dā alia vt actio ⁊ paſſio: ⁊ gdeȝ habitus: ſubē vero minime. qꝛ ſuba ſm totū ſuū genus nec magis nec minus ſuſcipit. h̄ aūt cōtingit: qꝛ ſubarū noīa oīa in termino iponunt̄ vltra quē tranſire ipoſſibile eſt. foꝛ⁹. n. ſube que in ipſo noīe ſignificat̄ vt act⁹ mãe eſt q̄ totā ꝑfectionē terminat mãe. ⁊ ideo ꝙ totā terminat terminus eſt in ipſa forme: ⁊ nihil manet de mā qḋ itermīnatū pōt eſſe: ⁊ ideo magis hr̄e nō pōt: ꝓpterea acceptio ipſa ēt ipſi⁹ forme in momēto ⁊ magis finis motus q̄ȝ mutatio. forma aūt accñtalis ſube aduenit iaȝ exiſtenti ⁊ nō terminat potentiā ſubti vt nō ſit ſuſcebile magis ⁊ minus ſm ꝙ eius qḋ eſt magis ⁊ minuȝ eſt ſuſceptibilis. ⁊ ideo forma accñtalis ꝯparat̄ ſemp ſm magis ⁊ minus. Sicut aūt in ſubſtātiis eſt ꝙ ipoſitio eoꝝ in termino eſt: ita eſt de qbuſdā accñtibus. que ideo ſine magis ⁊ min⁹ dr̄. qꝛ in termino ē eoꝝ ipoſitio. vt in q̄rta ſpecie q̄litatis quadrāgulū: ⁊ triāgulum: ⁊ ſilia. nō. n. dr̄ vnū altero magis ⁊ minus: eo ꝙ ſm hoꝝ ꝙ figure nomina ſūt in quo eſt noiuȝ ipoſitio: cōuenit tñ vnū eſſe q̄drangularius altero: ſed h̄ nō ſm ꝙ ſunt noīa figurarū: ſed ſm ꝙ denoiatiuū et deſignatiuū eſt ſubarū. qꝛ quadrāgulatū totū dr̄ ⁊ q̄drangulū qualitas nūcupat̄ que eſt forma vel circa aliquid cōſtans figura: ſed cū dr̄ q̄drangulū eſt figura vel q̄litas ſpecies recipit ſui gn̄is ꝑdicamētū: dr̄ ēt coꝛp⁹ q̄drangulū q̄drangulariter: ⁊ h̄ dr̄ per denoiationē ⁊ ſm ſubti diſpōnē maioꝛē vel minoꝛē. vñ q̄drāgula alteratio eſt in his accñtib⁹ que nō recipiūt cōparationē. eadē rō vetat ⁊ impedit que dicta ſūt ſuperius eſt: qꝛ ſi ipoſitio hꝫ nominū in termino facta eſt vltra quē tranſgredi nō lꝫ. q̄drangulū. n. ⁊ q̄dratum nō niſi tñ poſitis laterib⁹ ⁊ angulis format̄ eq̄libus: ⁊ h̄ eſt niſi vno ⁊ eodem mō: quo. ſ. min⁹ vel plus habeat: nec triangulū q̄dratū: nec q̄dranguluȝ eſſe dici pōt. ⁊ ſilr̄ eſt in aliis accñtib⁹ que cōparationē cū magis ⁊ minus habere nō poſſunt: ⁊ iō nō cōparant̄ cuȝ magis ⁊ minus. hꝫ aūt ſignū eſt ꝙ ēt in his q̄ cōparātur ſi qd cōparationē notat in termino exceſſu huiuȝ vlterius cōparari nō pōt. ſicut ē videre in ſuplatiuis. Albiſſimus ⁊ nigerrimus: ⁊ oīa. ſ. que ſm ſupabūdātiam dicunt̄ vni ſoli conueniunt ⁊ ſine magis ⁊ min⁹ dicunt̄. impoſitio enim ſuperlatiuoꝝ cuȝ ſit in termino vltra quem terminū: quia indiuiſibilis eſt: poꝛrigitur vlterius in aliquid ſm magis id in quo eſt cōparatio participans impoſſibile eſt: falſo eni ⁊ nō impoſſibili poſito nullum ſequit̄ ipoſſibile. vnde ſi impoſſibile eſſet iſtud qḋ eſt in termino poꝛrigit̄ vlteri⁹ in aliquod eiuſdem nature ſm magis participat: qḋ ex h̄ ſequeretur eſſet falſum ⁊ nō impoſſibile eſt. Eſt aūt terminus omnis idiuiſibilis. Sic ergo id qḋ eſt in termino vlterius poꝛrigitur. poꝛrigitur vt diuiſibile: ſed per indiuiſibile nihil additur ⁊ nihil intēditur ſm magis ⁊ minus: qꝛ ſi omnes pūcti componātur nullam magnitudinem faciunt eo ꝙ pūctus pūcto compoſitus nihil auget. ⁊ pūctus a puncto demptus nihil diminuit. et ſimiliter cum terminus alicuius vel dicitur poꝛrigi nil auget de forma vel minuit: quia terminus eſt idiuiſibilis: cui nec addi: nec diminui poteſt. Et hec igitur cauſa eſt intenſionis et remiſſionis.

Eſt enĩ gn̄ãtio ſimplex ꝛ corruptio nõ ꝯgregatiõe nec ſegregatiõe athomoꝝ: ſed qñ tranſmutaẗ ex aere ſpecificato in h̃ totũ. In ſubiecto enĩ duo ſunt quoꝝ hec qdẽ ẽ ſpẽs ſm rõnẽ: hec aũt ſm mãm: qñ igiẗ in his duob⁹ ẽ trãſmutatio gn̄ãtio ꝛ corruptio erit ſimplr̃ ſm veritatẽ. Dr̃ aũt ſimplr̃ gn̄ãri in his magis h̃ aliquid ꝛ ſpẽs: ſed magis q̃ꝫ terra muſic⁹ hõ corruptus eſt hõ: imuſicus gn̄ãt⁹ eſt: hõ manet idẽ ſiqdem in his paſſio nõ cẽt: ſm ſe, muſica ꝛ imuſica. his qdẽ gn̄ãtio eſſet. his aũt corruptio. Jdõ hois quidẽ he paſſiones: hois aũt muſici ꝛ imuſici gn̄ãtio quedaꝫ ꝛ corruptio. Nũc aũt eſt hois hec paſſio mouentis muſica ꝛ imuſica. Jdõqꝫ alteratio talis eſt. Eſt aũt yle maxime quidẽ ſubm generationis ꝛ corruptiõis: ꝓprie ſuſceptibile. Sed q̃re dicens nõ diciẗ gn̄ãri ſimplr̃ ſꝫ qḋ gn̄ãri diſciplinatũ. hec determinata ſunt in p̄dicamentis. hec aũt hoc aliqd ſignificãt ſubaꝫ: hec aũt q̃le: hec aũt quãtũ. Quecũqꝫ igiẗ nõ ſubam ſignificant nõ dicunẗ ſimplr̃ ſed ſm aliquid generari. Eſt autẽ qḋ ineſt ſm naturam moueri vt ignis.

Ad h̃ ſciendũ aũt q̄ magis ꝛ min⁹ nõ ẽ cauſa in ipſo eſt mõ: ſꝫ ſcire diſtõnẽ generis ab altera gn̄ãtiõe: q̃ cã eſt ei⁹: qḋ ẽ cũ magis ꝛ min⁹. Dicim⁹ igitur q̄ eſt gn̄ãtio ſimplr̃ in ſuba: ꝛ ẽt corruptio ſimplr̃. ſꝫ generatio ſimplr̃ idiuiſibiliũ ex qbus fiãt accñtia que magis ꝛ min⁹ ſuſcipiãt: nec ẽt corruptio in talibus fit ſegregatiõe athomoꝝ ex qb⁹ cauſeẗ remiſſio itẽſiorũ: ſicut dicebãt Democrit⁹ ꝛ Leucipp⁹: q formas accñtales ſm ſubaꝫ itẽdi ꝛ remitti dicebãt. ꝛ gn̄ãri ꝛ corrũpi cõgregatiõe: ꝛ ſegregatiõe athomoꝝ. ꝛ ſic dicebant itẽdi cũ ꝓcedit ad cẽ. remitti aũt qñ recedit ab eſſe forme. ꝛ hoc dicebãt athomoꝝ cõgregatiõe ꝛ ſegregatiõe. Quare nõ ſic fiat itẽſio ꝛ remiſſio: nec ẽt generatio ꝛ corruptio. Sed poti⁹ gn̄ãtio ꝛ corruptio qñ totũ cõpoſitũ ex mã ꝛ for⁹ trãſmutaẗ totũ in totũ: ſicẽ eſt videre in aere ſpecificato: h̃ eſt ꝑ formã q̃ eſt ſpẽs determinata. qñ igiẗ totũ ꝯpoſitũ trãſmutaẗ in aliud cõpoſitũ ſicut aer ſm ſpẽm ꝛ mãꝫ in aquã: tũc ẽ gn̄ãtio ſimplr̃. Quãuis. n. mã ſm q̄ ẽ mã vel ſuba q̃daꝫ non ſmiteẗ: vt dicit Ariſt. in fine. p̄mi phyſi. tñ ſm q̄ ipſa ſtans mõ ſub hac for⁹ mutaẗ: q2 efficiẗ ſub alia. et ſic forma corrupti mutaẗ dũ abqciẗ. mã aũt eiuſdẽ corrupti mutaẗ dũ trãſit ad aliã formã: ꝛ ſic totũ mutaẗ. in ſubo enĩ qḋ vt diẗ Auic. ẽ ens in ſe cõpletũ ꝛ ſm' cẽ ſube factũ ſunt duo: quoꝝ vnũ eſt for⁹ q̃ eſt ſpẽs ſꝫ ratiõnẽ: h̃ eſt ſm quã accipiẗ cẽ in ſe cõpletũ: ꝛ ſm eſſe ſubale ꝑfec ũ ſunt duo: quoꝝ vnũ eſt for⁹ q̃ eſt ſpẽs ſꝫ rõnẽ: h̃ eſt ſm quã accipiẗ diffõ. Aliud aũt eſt ens ſꝫ ſubiecti nãꝫ. ſubm eſt enĩ qḋ ſubſtat. ſed qḋ ſubſiſtendi nãm nõ hꝫ niſi ab eo qḋ p̄mũ ſubſiſtit. ꝛ h̃ eſt mã. qñ igiẗ in his duob⁹ ſubalib⁹ mõ p̄dicto eſt mã: tunc ſit corruptio ꝛ gn̄ãtio ſm veritatẽ ꝛ ſimplr̃. Uñ ſimplex gn̄ãtio dr̃ duob⁹ modis. vno qdẽ mõ ſm q̄ ſimpliciter opponiẗ ad ſꝫ qd: ꝛ ſic ſimplr̃ gn̄ãtio dr̃ ſube: ꝛ ſm qd gn̄ãtio dr̃ ſm accñs. Aut alio mõ dr̃ ſimplex gn̄ãtio ſimplicis gn̄ãtio: nõ qdeꝫ ſimplr̃ ſimplicis: q2 h̃ ipoſſe eſt ſm ſimplicis ſm qḋ ſpũale reſpectu icorporati dr̃ ſimplex: ſicẽ ignis p̄mo: ꝛ aer ſcḋo ſimplr̃ dr̃ reſpectu aq̃ ꝛ terre. ꝛ h̃ mõ dr̃ ſimplex. vl' ſimplex generatio h⁹ gn̄ãri ꝛ ignis: h̃ eſt q̄ ẽ ignis magis ẽ ſpũale ꝛ ſpẽs ꝛ ſimplex q̃ꝫ terre: ꝛ h̃ mõ gn̄ãtio ſimplex opponiẗ mãli ꝛ ꝯpoſite. Duo ẽ modis gn̄ãtio dr̃ ſimplex. ſm aũt q̄ gn̄ãtio ſimplex opponiẗ gn̄ãtioni: ſed p⁹ ſicẽ eſt gn̄ãtio: ſicẽ dicim⁹ qñ de muſico ꝑ muſice obliuionẽ imuſicũ qḋ muſicũ corruptũ eſt: ꝛ h̃ mõ imuſicus eſt gn̄ãtus ſaluato ſubo vno ꝛ eodẽ in vtroqꝫ. h̃ enĩ ſm ſubm manet idẽ. ſiqdẽ igiẗ in his muſica ẽ opp⁹ eius imuſica: inter q̃ eſt mot⁹ non cẽt paſſio q̃litatis ſm ſeipam ſed cẽt forme ſubales ꝓcul dubio in his qb⁹ eſſet gn̄ãtio ſimplex ꝛ ſubalis: in alijs aũt corruptio cẽt gn̄ãtio. n. qñ ex imuſico fieret imuſic⁹. corruptio aũt qñ ex muſico fit imuſic⁹: iõ aũt q2 h̃ nõ ẽ: ſed muſica ẽ q̃dã hois paſſio ſiue q̃litas accñtalis. iõ hoĩs muſica gn̄ãtio ẽ gn̄ãtio ꝛ nõ ſimplex: ꝛ corruptio ad imuſicũ ẽ corruptio q̃dã ꝛ nõ ſimplex. nũc. n. q2 hois manẽtis in ſubo vno ꝛ eodẽ muſica ẽ paſſio ꝛ imuſica ſimlr̃. Jdõ tales mot⁹ alteratiõis ꝛ nõ gn̄ãtiõis ſꝫ qd. h̃ aũt ex h̃ ꝓbaẗ q̄ yle maxie eſt ſubꝫ gn̄ãtiõis ꝛ corruptiõis ſuſceptibile ſiue ſubm alteratiõis q̃ ſubꝫ nõ eſt yle. ſed poti⁹ ſuba idiuidua cõpoſita ex mã ꝛ for⁹. ſiue yle ꝛ ſpẽ: ꝛ q2 ſubiecta ſũt diuerſa. iõ ẽt mutatiões genere diuerſe ſũt. ꝛ ꝑꝑ h̃ diſcẽs muſicã vel aliã ſciaꝫ non dr̃ gn̄ãri ſimplr̃. ſꝫ ſm qd gn̄ãri dr̃: diſciplinabilr̃ enĩ gn̄ãtur ꝛ nõ ſimplr̃. h̃ aũt q̃ de ſpẽb⁹ noluꝫ dici vl' debanẗ ad intẽtionẽ logicã facientis ſatis determinata ſũt in p̄dicamẽtis. dcm̃ eſt. n. q̄ q̃dã ſignificãt h̃ aliqd ꝛ ſubaꝫ: q̃dã aũt ſignificãt q̃le in genere q̃litatis. q̃cũqꝫ igiẗ nõ ſubam: ſed accñtia ſignificãt nõ dr̃ in ſuis mutatiõib⁹ ſimplr̃ gn̄ãri vel corrũpi aliq̃ ſꝫ illa ſed ſm qd vt dcm̃ eſt: ꝛ in his põt eẽ magis ꝛ minus ſm aliqua accñtiũ genera cũ in his accñtib⁹ in qbus nõ gn̄ãtio ſed alteratio eſt aliqd ineſt qḋ ineſt ſm naturaꝫ. ſicut igiẗ ineſt ſm nãm ſurſum moueri. ꝛ ſicut calidũ ineſt igni ꝛ in his talib⁹ mutatio q̃litatis iducit ſubſtãtie mutationẽ: ꝛ iõ in illis mutatio facit generationẽ q̃ ſimplr̃ eſt gn̄ãtio. ſed h̃ gn̄ãtio alteratiõẽ imixta ꝛ cõplemẽtũ illi⁹ gn̄ãtõis eſt finis alteratõis. In oĩb⁹ aũt alijs gn̄ãtiõib⁹ nõ eſt gn̄ãtio niſi ſm qd.

¶ Ad oĩum aũt eoꝝ q̃ dicta ſunt intelligẽtiã. Sciendũ q̄ Gilbertus porretan⁹ ꝑꝑ h̃ cõpilauit ſciam ſex p̄ncipioꝝ: q2 vidit q̄ ea q̃ ad ſubſtantiaꝫ referunẗ vt accñtia duobus modis referunẗ ad ipam. q̃dã. n. ipſo noĩe dicũt aliqd qḋ eſt ſubſtãtie ꝛ nõ ſubſtantiã ſicut qualitas que ipſo noĩe dicit ſubſtãtie diſpõnẽ: quãtitas aũt que dicit ipſo noĩe ſubſtãtia ſola modificans ſenſibus nunq̃ꝫ inueniẗ in multis q̃litatib⁹ diſponiẗ: celũ: ꝛ elemẽta: ꝛ mixta in q̃litatibus debitis deſcendũt: quedã aũt alia que ipſo noĩe nihil dicunt in ſubſtantia: ſed dicũt qḋ ipſa ſubſtantia aliquo mõ ad aliquid ſe hꝫ. ꝛ q2 h̃ nihil noĩe ſuo p̄dicat ſubſtãtie inherentes dicebãt q̄ illa dicũt formas aſſiſtẽtes ſubſtantie: ꝛ quaſi extrinſecus reſpiciẽtes ſubſtantiã ex quodã alio ad ſubam cõparate. ꝛ ideo haꝝ formarũ mutatio nec alteratiõnẽ nec generationẽ ſimplr̃ inducit. ſed tantũ aliũm modũ ad aliqd ſe habẽdi. Eſt igitur gn̄ãtio ſimplr̃ in ſubti qualitate que ꝯtrium hꝫ

⁊ magis ⁊ minus ſuſcipit ⁊ eſt alteratio. In alijs autē neutrum ſimpliciter. ſed mutatio in his aliū inducit modū ſe habēdi ad aliqd. ꝙ aūt has formas dicit aſſiſtere ⁊ nō ineſſe nō intellexit ꝙ nō eēnt accñtia: ſed ꝙ nō eſſet accñs ſm qḋ accñs ē id qḋ ſimpliciter eſt in alio vel ſicut pars quedā: ſic. n. ſunt accñtia quātitas qualitas. Sed dixit accñtia eſſe ſm qḋ accñs eſt quocūq3 modo ad ſubſtātiam. ⁊ ſic relatiões ad alia accñtia ſunt. q2 nō dicunt niſi ad aliqd cōparationez ⁊ nō dicūt aliquid qḋ inſit ſimpliciter ꝑꝑ qḋ has formas aſſiſtentes potius ꝙ̄ inherētes vocauit. Actio. n. cōparatio eſt agentis ad patiēs: ⁊ paſſio comparatio patientis ad agēs. vbi cōparatio locati ad locū: ⁊ qñ cōparatio tēporalis ad tēpus vel differētiā tēporis. poſitio aūt cōparatio partiū ad totū ⁊ ad locū toti⁹. habitus aūt cōparatio habētis ad circūdans habitū hoc igit̄ modo poſuit formas aſſiſtētes. Et de his ꝑꝑ hoc ꝙ aliū modum habent predicationis. Compleuit ſcientiam ſex principiorum.

℄ Gilberti porretani ſex principiorum liber cū3 magni Alberti cōmento. feliciter explicit.

℄ Incipit liber primus priorum analeticoꝝ Ariſto. Capl'm. I.

Rimuʒ oʒ dicere circa qḋ ⁊ de quo eſt intentio. Qm̄ circa dmōſtrationē ⁊ de demōſtratiua diſciplina. Deinde determinare qḋ eſt ꝓpō: ⁊ qḋ termin⁹: ⁊ qḋ ſyllogiſm⁹: ⁊ qlis ꝑfectus ⁊ qlis iperfect⁹. Poſtea ṽo qḋ in toto eſſe vel nō eē hoc in illo: ⁊ qḋ dicimus de oi aut de nullo ꝑdicari. Propō igit̄ eſt oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo. hec aūt aut vlis aut particularis aut indefinita: Dico aūt vlem que aut oi aut nulli ineſſe. Particularem ṽo que alicui: aut nō alicui aut nō omni ineſſe. Indefinita aūt que ieſſe vel nō icē ſignificat ſine vli aut particulari: vt ꝯrioꝝ eandē eē diſciplinā: aut voluptatez nō eſſe bonū. Differt aūt demōſtratiua ꝓpoſitio a dialectica: qm̄ demōſtratiua qdem ſumptio alterius partis ꝯdictiōis eſt: non. n. iterrogat ſed ſumit qui demonſtrat. Dialectica ṽo iterrogatio ꝯdictiōis eſt: nihil aūt diſtabit vt fiat ex vtriſq3 ſyll'o. Nam ⁊ qui demōſtrat ⁊ qui iterrogat ſyllogizat ſumens aliquid de aliquo eſſe vel non eſſe. Quare erit qdem ſyllogiſtica ꝓpō: ſimplr qdem affirmatio vel negatio alicui⁹ de aliquo vel alicuius ab aliquo ſm dcm̄ modū. Demōſtratiua ṽo ſi vera ſit ⁊ per primas ſuppōnes ſumpta: dialectica aūt percūctāti qdem iterrogatio ꝯdictionis. Syllogizāti aūt ſumptio apparentis ⁊ ꝓbabilis ſicut in topicis dcm̄ eſt. Quid ergo ꝓpō: ⁊ qḋ differt ſyllogiſtica ⁊ demōſtratiua ⁊ dialectica ſubtilit̄ qdem in ſequētib⁹ dicet̄: ad p̄ſentem aūt vſum ſufficiēter nobis determinate ſunt que nūc. Terminū aūt voco in quē reſoluit̄ ꝓpō. vt ꝑdicatū ⁊ de quo ꝑdicat̄: aut appoſito aut ſeparato eſſe vel nō eſſe. Syllogiſmus aūt eſt oratio in qua poſitis qbuſdaʒ aliud qḋ appoſitis ex neceſſitate cōtigit eo ꝙ hec ſint. Dico autē eo ꝙ h ſint ꝑꝑ hoc cōtingere: ꝑꝑ hoc ṽo cōtingere nullius extrinſec⁹ termini idigere vt fiat neccūʒ. Perfectum ṽo voco ſyll'ʒ nullius alius indigētem p̄ter ea que aſſūpta ſunt vt appareāt neceſſarius. Imꝑfectū ṽo q indiget aut vni⁹ aut pluriuʒ q̄ ſunt qdeʒ necīa per ſumptos terminos: nō aūt ſumpta per ꝓpōnes: in toto aūt eſſe alteruʒ altero: ⁊ de oi ꝑdicari alterū altero idē ſignāt. dicimus aūt de oi predicari quādo nihil ē ſumere ſubiectū: de quo non dicatur alterū: ⁊ de nullo ſilr.

Vel vtriuſq3

℄ Magni peripathetici Auer. cordubēſis cōmētaria in libros poꝝ analeticoꝝ Ariſto. icipiūt. Cap. I.

Irit. Opʒ vt nos icipiam⁹ p̄mo ⁊ enūciem⁹ in re de q̄ eſt inqſitio in hoc lib. ⁊ in vtilitate inēta in re queſita. deinde poſt illud enūciem⁹ in reb⁹ q̄ locent̄ loco radicū ⁊ p̄ncipioꝝ reliquis in qbus loqt̄ in hoc li⁰. ℄ Et eſt vt dicam⁹ p̄mo qḋ eſt ꝓpō: ⁊ qḋ eſt termin⁹: qḋ ſyll's: ⁊ qs ſyllogiſmoꝝ perfect⁹: ⁊ qs eorū iperfectus: ⁊ qḋ ꝑdicatū de oi re: aut nō predicatū de oi ipſo: aut ⁊ nō de aliquo eius. ℄ Dicem⁹ ergo ꝙ res qdē ex qua eſt inqſitio in hoc libro eſt demonſtratio. qm̄ de ſyllogiſmo qdē eſt inqſitio ꝑꝑ inqſitionem de demōſtratione. ℄ Et vtilitas qdē ꝓueniēs ex ea eſt acqſitio ſcīe demōſtratiue in oibus inuētis ſm id cōpictius in cui⁹ nā eſt vt acqrat̄ hoi. ℄ Et ꝓpō qdē eſt oro affirmās aliqd alicui: aut negās aliqd ab aliquo. ℄ Et ꝓpōni eſt diuiſio ex ꝑte qualitatis: ⁊ diuiſio ex ꝑte q̄titatis. Et ex ꝑte quātitatis qdem: q2 q̄dā ipſi⁹ eſt vlis. ⁊ q̄dā particularis: ⁊ q̄dā indefinita. ℄ Sed ex ꝑte q̄litatis qdē ꝑꝑea ꝙ vnaqueq3 ip'aꝝ eſt qdeʒ aut affirmatiua aut negatiua. Et vlis affirmatiua eſt in qua affirmat̄ ꝑdicatū omni ſubiecto: ſicut eſt dcm̄ noſtrū. ois hō eſt aial. Et negatiua vlis eſt in qua negat̄ predicatū ab oi ſubiecto: ſicut dictū nrm: nullus hō eſt lapis: ⁊ particularis affirmatiua ē in q̄ affirmatur ꝑdicatū alicui ſubo. ſicut dictū noſtrū: qdaʒ aial eſt hō. ℄ Et ꝑticularis negatiua eſt qdē aut negatio ꝑdicati ab aliquo ſubiecto: ſicut dcm̄ nrm: qdā aial nō eſt hō: aut negatio vlis a ſubto: ſicut dcm̄ noſtruʒ. nō oē aial eſt hō. ℄ Qz negatiua ꝑticularis duas hʒ interꝑtationes. vna quarū aufert qddā. ⁊ ſcda aufert vlitatē inuentā in ea. ⁊ indefinita eſt illa in qua non

Libri lectio

Utilitas.

vlis affirmatiua

vlis negatiua

Particularis negatiua duplex ē.

cōiungit claͤuſura penitꝰ:neqꝫ vlīs neqꝫ ꝑticularis ſicut dictū noſtrū:ſcia in ꝯrys eſt vna:ꝛ delectatio nō eſt bona.hͦ eſt ergo diuiſio ꝓpōnis ex parte forme.ſ. diuiſio vtilis in ſcia ſyllogiſmi abſolute. Sed diuiſio gdē ꝓpōnis ex parte māe eſt ꝙ eiꝰ quedā ē demōſtratiua:ꝛ qdā dialectica ꝛ alie ꝑter has ex diuiſiōe q̄ ſeq̄tur eam ex parte materierū que agunt in artibꝰ rōnabilibꝰ:ſicut oſtēdemꝰ poſt ex hac arte:ꝛ ꝓpō demonſtratiua ꝛ dialectica differūt in rebꝰ: quaꝝ vna eſt ꝙ ꝓpō demōſtratiua gdem eſt pars vna ꝯdictōis ꝛ eſt vera.ſed ꝓpō quidē dialectica iaꝫ eſt vnaq̄qꝫ ex partibꝰ ꝯdictionis cū ſit gdē accepta cōceſſa a ridente:ꝛ reſpōdēs iaꝫ rideat per vnāquāqꝫ ex partibꝰ ꝯdictionis cū ſm id qō vult ab ipſo ſit querēs:ponēs ei i hac arte apud ꝯnez vt reſpōdeat per quā partē ꝯdictiōis amat:ꝛ nō eſt dr̄ia que eſt iter ꝓpōnē demōſtratiuaꝫ ꝛ ꝓpōnē dialecticaꝫ ex eo cui ſit veſtigiū in inuentiōe ſyllogiſmi ex ea:qm̄ nō eſt iter eas in hͦ dr̄ia penitus: qm̄ demōſtrator ꝛ dialecticꝰ iā ſyllogizat.ſ.vnuſqſqꝫ eoꝝ ſyllogiſmū veꝝ cū accipis aliqō ꝑdicatū de aliq̄: aut nō ꝑdicatū de eo cū ponit ꝓpōnē ex ꝓpōnibus:ꝛ eſt ꝓpō ſyllogiſtica illa que eſt q̄ſi genus ꝓpōnis demōſtratiue ꝛ dialectice:in qua eſt cōſideratio in hoc libro. Ipſa oratio affirmatiua alicuiꝰ alicui:aut negatiua alicuiꝰ ab aliquo.ꝛ ꝓpō quidē demōſtratiua eſt q̄ ex ſcitis eſt ꝑmis per nāꝫ.Sed dialectica gdē ſyllogizanti ex famoſis ꝛ ꝓbabilibꝰ ꝛ querēti gdē ex conceſſis famoſis.Et dr̄ie ꝗbus differūt iſte ꝓpōnes q̄dā .ſ.a ꝗbuſdā ſunt cōplete in libro demōſtratiōis ꝛ in libro dialectice:ꝛ cōſideratio in eis ex hac ꝑte eſt ibi:ꝛ ſilr̄ dr̄ie aliaꝝ ꝓpōnū ſunt cōplete in artibꝰ ꝓprys ſic̄ ꝓpōnes ſophiſtice ꝛ rethorice: ſꝫ hͦ ſuffic̄ ex ſcia ꝑriū ꝓpōnis ex dr̄iaꝝ ſcia ꝓpōnū hec q̄ſitas quā remēorati ſumus eſt. Terminꝰ gdem eſt id ꝑꝑ qō ſignat̃ in hͦ libro res illa in quā reſoluit̃ ꝓpō: ex eo ꝙ eſt ꝑs nec̄cia ad hoc vt ſit ꝓpō que eſt ꝑdicatū ꝛ ſubm: que ambo ſunt ꝑtes ꝓpōnis neceſſarie in eēntia ipſius nō res q̄ addunt̃ in ꝓpōne loco copule que ſunt verba inuentionū:qm̄ in illas nō reſoluit̃ ꝓpō ſm ꝙ ſūt ꝑtes neceſſarie in ea:q2 iaꝫ ꝓpō eſt ꝓpō in actu lꝫ verbū inuētionis iueniat̃ in poꝰ ꝛ occultatione iaꝫ ē ꝓpō cū verbo:ꝛ ſit verbū iuentiōis in ea iuentū in poꝰ ꝛ per ſubintellectū ſicut currit cōſuetudo in ea apud arabes in ternarys:ꝛ ſicut ſe hꝫ res in binarys.ſ.hͦ eſt:q2 nō ē neceſſe eis v̄bū iuētiōis:ꝛ eq̄les ſunt in hac itētiōe ꝓpōnes affirmatiue ꝛ negatiue:ꝛ ſyllͦs gdē eſt oro in q̄ cū ponunt̃ res plures vna ſeq̄t̃ ex neceſſitate ex illis rebus poſitis per ſe non ꝑ accńs res aliq̄ alia ab eis.Et oro hͦ ē genꝰ ſyllogiſmi.ꝛ volo ꝑ hͦ orōnē enūciatiuā: ꝛ reliqua q̄ accipiunt̃ in diffōne ſūt dr̄ie diſcretiue orōnis ſyllogiſtice ab illis orōnibꝰ q̄ nō ſūt ſyllogiſtice:ꝛ per dcm̄ eius cū ponunt̃ in ea vult cū cōcedunt̃ ꝛ getant̃ in eis:ꝛ ꝑ dcm̄ eiꝰ res plures vna:vult ꝓpōnes:ꝛ dixit gdē plus vna:qm̄ oſtēdetur poſt:ꝙ nō erit ſyllͦs ex vna ꝓpōne.ꝛ per dcm̄ eius aliq̄ alia: vult cōcluſionē:ꝛ illud eſt:q2 oꝫ vt ſit cōcluſio alia a ꝓpōnibus:qm̄ res nō accipiunt̃ in oſtēſiōe ſuiipſiꝰ:ꝛ ꝑ dcm̄ ſuū ſeqtur ex neceſſitate cōditionat̃ gdeꝫ neceſſitas: ꝑpꝑea q2 ex ꝯñtys q̄dā eſt nec̄cia: ꝛ q̄dā nō nec̄cia. ꝛ per hāc cōditionē differt ſyllͦs ab orōnibꝰ ex ꝗbus ſeqtur ꝯña nō neceſſaria q̄ ſunt inductio ꝛ exēpla:ꝛ ſyllogiſmi q cōcludūt aliq̄ affirmationē ꝛ aliq̄ negationē: ꝛ per dcm̄ ſuū ꝑ ſe:vult vt ſit ſyllͦs perfectꝰ:ꝛ eſt vt nō diminuat̃ aliqd per qō ſit ſyllͦs:ꝛ per dictū ſuū non ꝑ accńs:vult obſeruationē a figuris que cōcludunt in ꝗbuſdā materys:ſic oſtēdet̃ poſt ſicut ē ꝯcludere ex duabꝰ affirmatiuis in 2ª figura cuꝫ ſūt ꝑdicata eq̄lia ſubiis in ꝑdicatiōe:ꝛ gdā eiꝰ qō accipit in hac diffōne eſt manifeſtū ꝑ ſe.ſ.iuētio eiꝰ ſyllͦ.Et gdā eiꝰ oñdit̃ ineſſe ei:ꝛ illud ē:q2 eē ſyllm̄ orōnē enūciatiuā manifeſtū eſt ꝑ ſe:cū ſit oro enūciatiua illa q̄ eſt:aut v̄a aut falſa:ꝛ ſilr̄ id qō dr̄ in eo qō ſeq̄t̃ ex eo aliqd ꝑter propōnes:ꝛ ꝙ ſit ꝯñtia nec̄cia eſt manifeſtuꝫ ꝑ ſe: ꝛ ſilr̄ ēt vt ſint ꝯñtia per ſe nō per accńs: eſt ēt res manifeſta per ſe.ſ.ꝙ ſyllͦs opꝫ ꝙ ſit cū hac diſpōne.ꝛ ꝙ remanet ad oſtēdēdū eſt gdē:q2 opꝫ vt ponant̃ in eo plus vna ꝓpōne:ꝛ hͦ oſtēdit̃ in eo ꝙ ſeq̄t̃ cū oſtēdit̃ ꝙ ois ꝑpꝛe ſyllogiſmꝰ cōponit̃ ex duabꝰ ꝓpōnibꝰ non pluribꝰ neqꝫ paucioribꝰ:ꝛ ſyllͦs alius eſt ꝑfectꝰ:alius imperfectus:ſicut diximꝰ:ꝛ ꝑfectꝰ ē ille q nō idiget in apparētia eius:qō ſeq̄t̃ ex eo ex ꝯne vt agat̃ aliqd aliud ꝑter ipꝫ ex eo ꝙ oñdit̃ ꝯclͦ eiꝰ:ꝛ ipfectꝰ ē q idiget i oñſiōe eiꝰ qō ſeq̄t̃ ex eo ex ꝯne vt agat̃ aliqd aliō ex eo qō ē ꝯñs ex ꝓpōnibꝰ q̄ ponūt̃ i eo:ꝛ illō ē:q2 ſyllͦs vlr̄ oꝫ vt ſit cōpletꝰ:ꝛ ē vt nō diminuat̃ aliqd ꝙ ſit i ipſo ſyllͦ.Et ēt hͦ diuidit̃ i duas ꝑtes:q2 ipe ē cui dr̄fic̄ res i q̄ declaꝛ ꝙ ē ſyllͦs.Et ipe ē cui appropat̃ nomē ipfecti.Deīde diuidit̃ hͦ i duas dēm̄ratōes:ꝛ ſyllͦs diuidit̃ i duas ꝑtes q̄ ſit ſyllͦs ꝛ ſyllͦs aliqd q̄ ſit ſyllͦs:q2 ex eo ē cui diminuit aliquid:diuidit̃ in duas ꝑtes: q2 ex eo cui diminuit̃ aliquid quo oſtēdit̃:qō ē ſyllͦs: ꝛ hͦ eſt q appropriat̃ noie iperfecti:ꝛ ex eo eſt cui nō diminuit̃ aliqd quo oſtendit̃:qō eſt ſyllus.ꝛ hic eſt qui appropriat̃ noie iperfecti.Et per dictū qui gdeꝫ de oi aut dcm̄ de nullo:vult cū iueniat̃ aliqd in oi ſubͦ de quo nō ꝑdicat̃ ꝑdicatū ꝛ illud eſt ꝑ hͦ vt ſit ꝑdicatū iuentū oi ſubͦ:ꝛ oi quod diſponit̃ per ſubm. ꝛ iuenit̃ in eo donec ſit dcm̄ nr̄m: oē qō eſt aial eſt corpꝰ cū volumꝰ in eo itētioneꝫ dicti de oi.nō eſt eiꝰ itētio vnūqōqꝫ ex aialibꝰ ē corpꝰ ſolū mō:ſed vnūqōqꝫ aialiū: ꝛ oē qō diſpōit̃ ꝑ qōuis vnū aialiū eſt corpꝰ.Et hͦ eſt dr̄ia iter dcm̄ de oi qō agitur ꝑncipiū in hͦ lib.ꝛ iter ꝓpōnē vlem. ꝛ ſilr̄ per dcm̄ de nullo gdē vult qm̄ nō iuenit̃ aliqd in oi ſubͦ q neget̃ ab eo ꝑdicatū:ita vt ſit ꝑdicatū negatuꝫ ab oi ſubͦ:ꝛ ab oībꝰ rebꝰ in gbꝰ iuenit̃ ꝑdicatū per ipm ſubꝫ. Iſte q ſunt res q̄rū opꝫ ꝑmittere ſciam ante ſpeculationeꝫ in ſpēbus ſyllogiſmoꝝ ꝗcūqꝫ modi ſint. Cap. II.

Quoniā aūt ois ꝓpō aut ineſſe: aut neceſſario ineſſe:aut cōtingenter ineſſe ſignificās. Parū aūt he gdē affirmatiue:ille vͦo negatiue ſm vnāquāqꝫ allocutionē. Rurſuꝫ aūt affirmatiuarum vel negatiuaꝝ:alie ſunt vles:alie particulares:q̄dā indefinite. Vleꝫ aūt priuatiuā de eo ꝙ eſt ineſſe neceſſe eſt ꝯuerti in terminis vt ſi nulla voluptas bonū: ꝛ bonū nullū erit voluptas. Predicatiuū aūt ꝯuerti: vleꝫ gdē neceſſariū eſt non tñ vlr̄:ſed in ꝑte vt ſi ois voluptas bonū: ꝛ bonū quoddam erit voluptas. Particulariū aūt affirmatiuā q̄dem cōuertere neceſſe eſt ꝑticularit̃. Naꝫ ſi voluptas quoddā bonū ꝛ bonū qōdā voluptas erit. Priuatā aūt nō neceſſariū ē conuerti. Nō.n.ſi bō nō ineſt alicui aiali ꝛ aial

nō ineſt alicui hoī. Primū ergo ſit priuatiua vniuerſalis a.b. ꝓpoſitio. Si enim nulli eoꝝ que ſunt b. ineſt a. neqꝫ eorū que ſūt a. nulli inerit b. Nā ſi alicui vt c. non verū erit nulli ſi b. eē a. nam c. eorum que ſunt b. aliqd̄ eſt. Si ꝟo omni b. ineſt a. ⁊ b. alicui a. ieſt. Si enim nulli neqꝫ a. nulli b. inerit ſed ſuppoſitum erat ineſſe omni. Siīr aūt ⁊ ſi particularis eſt ꝓpoſitio. Nā ſi ineſt a. alicui b. ⁊ b. eorūꝫ alicui que ſunt a. neceſſe eſt ieſſe. Si.n. nulli nec a. vlli b. Si aūt a. alicui eoꝝ que ſunt b. nō ineſt: nō neceſſe eſt ⁊ b. alicui a. nō ineſſe: vt ſi b. qdem ſit aīal a. vero homo. homo vero non omni animali: animal vero omni homini ineſt.

Quātitas ꝓpōnis.

Qualitas ꝓpōnis.

Non ponit ſniaꝫ Alex. q̄ ē ꝙ ꝓpō in q̄ ꝑdr de oīb⁹ ptibus ſbi ſit nec̄ia. ſed tm̄ arguit ꝫ eā.

Theophraſti ſnia fuit ꝙ ꝓpo de ineē eēt media ꝑ pricipatiōeꝫ īter nec̄iaꝫ ⁊ contingentē.

Quid ē conuerſio.

Quid cuerſio.

Sermo in cōuerſiōe ꝓpōnū inētaꝝ Ariſt. Ca. II.

ET oīs qdem ꝓpō aut eſt abſoluta. i. inēta in actu: aut nec̄ia: aut poſſibilis. Et ꝓp̄ h̄ diuidunt̄ genera ſylloꝝ diuiſiōe per triū modoꝝ ꝓpōnū: vt vnaqq̄ꝫ eaꝝ ē affirmatiua aut negatiua. Itē aut vlīs aut particularis: aut idefinita. ⁊ ꝓp̄ h̄ ſpecificant̄ ſyllogiſmi inuenti ꝑ hos modos. ſ. q2 ex ipſis eſt q eſt ex ꝓpōnibus neceſſarijs ⁊ inentis ⁊ poſſibilib⁹: ſicut ſpecificant̄ et ex pte diuerſitatis ꝓpōnū in q̄ītitate ⁊ q̄litate. Et volo per q̄ītitatē diuerſitatē ipſarū ꝓp̄ clauſuras: ⁊ ꝑ q̄litatē diuerſitatē ipſaꝝ ꝓp̄ affirmationē ⁊ negōneꝫ: ⁊ neceſſarie ⁊ poſſibilis iaꝫ ſciuiſti modū ex libro p̄cedenti. ⁊ per inentas qdē vr̄ vt velit hic inentas i actu q̄ nō ſunt neceſſarie. ſ. illas in qb⁹ inenit̄ p̄dicatū oīb⁹ partib⁹ ſubīi: ⁊ illud ſꝫ plurimū tp̄is: ⁊ h̄ eſt dr̄ia īter neceſſarias ⁊ inētas in actu. ſ. ꝙ in neceſſarijs inenit̄ p̄dicatū oīb⁹ ſingularib⁹ ſubīi in oī tp̄e. Sꝫ in illis in plurimo tp̄is: ſed ſīle eſt vt intrēt hūc modū ex ꝓpōnibus ille de qbus ignorat̄ ꝙ ſint neceſſarie aut non nec̄ie. ⁊ he ſunt ꝓpōnes q̄ nō inueniant̄ in actu niſi dū durat ſubm̄ inuētū in actu aut p̄dicatūꝫ: vt oē ambulans mouet̄ nō inuēte in actu niſi dū durat ſubm̄ inuentū: aut dū durat p̄dicatū inuentū. Et h̄ eſt ſnia Alex. qr̄ iſte ſingulares ⁊ ſi inueniat̄ ex eis vlīs: eſt tn̄ ad modū ipſi⁹ ex tp̄e: ⁊ per accn̄s. Iāqꝫ mouit Ariſto. vitare hōꝫ ꝓpōnes inentas in eo qd̄ venit poſt: ⁊ neqꝫ eſt ēt aliqd cōtinēs nec̄iū ⁊ poſſibileꝫ q̄ eſt ſnia Theophraſti ⁊ alioꝝ: niſi velit per ſitas inuētas ignotas in eſſe eas neceſſarias aut poſſibiles: q2 qd̄ intēdit hic ē diuiſio ꝓpōnis ſm̄ diuiſiōes inuēti aut ſm̄ diuiſiōeſ ſcitoꝝ p̄moꝝ inuentoꝝ nobis per nām in ꝓpōnib⁹: ⁊ oſtendit̄ hoc ex dicto noſtro: poſtea ⁊ iſtaꝝ ꝓpōnum triū. ſ. abſolute neceſſarie ⁊ poſſibilis: quedā cōuertit̄ ⁊ q̄dā nō cōuertit̄. Et volo p cōuerſionē vt ꝑmutet̄ ordo partiū enūciationis: ⁊ fiat p̄dicatum ipſius ſubm̄: ⁊ ſubm̄ illi⁹ p̄dicatū ⁊ remanet eius veritas et q̄litas eius ex affirmatiōe aut negatiōe obſeruante. Sed cū permutat̄ ordo ⁊ nō remaneret veritas obſeruata eſt id qd̄ dicitur in hac arte cuerſio ꝓpōnis. Et ꝓpōnū quidē abſolutarū. vniuerſalis qdeꝫ negatiua conuertit̄ ſeruata q̄ītitate. U.g. q2 ſi eſt vera nulla delectatio eſt bona: ⁊ dictū noſtrū nullū bonū eſt delectatio eſt verum. Et affirmatiua vniuerſalis conuertit̄ etiā ſed nō ſeruata quātitate. ſ. vniuerſalr: ſicut negatiua: ſed cōuertit̄ particulariter. ⁊ illud eſt: quia ſi dictum noſtrum. omnis delectatio eſt bonuꝫ verum ⁊ dictum noſtrū quoddā bonū eſt delectatio eſt verum etiā. ⁊ ꝓpoſitionū particulariū abſolutaꝝ affirmatiua quidē cōuertitur ex ipſis particulariter ⁊ illud eſt: q2 ſi eſt dictū noſtrum: quedam delectatio eſt bonū verum opꝫ vt ſit dictum noſtrū: quoddā bonum eſt delectatio etiā verū. Sed negatiua ipſarum nō cōuertit̄ ſemꝑ in omni mā̄ ex hoc mō. ⁊ hec ē res que conditionat̄ in ꝓpoſitionib⁹ conuertibilib⁹: ⁊ illud eſt. q2 ſi eſt verū dictū noſtrū. quoddā aīal nō eſt hō. non eſt vera cōuerſa eius que eſt dictū noſtrum. quidā hō non eſt animal. ⁊ inductio ſufficit in oſtēſione eius ꝙ non conuertit̄ ſicut eſt negatiua particularis: ſed oſtēſio eius qd̄ cōuertit̄ ex ipſis idiget orōne. ſit ergo p̄mo exēplū negatiue vniuerſalis dictū nr̄m a. in nullo ſit ex b. ita vt ſit a. exemplum p̄dicati. ⁊ b. exemplū ſubiecti. Qr̄ exēplificatio in litteris dignius eſt vt nō pateretur in eo ꝙ oſtendit̄ ex hoc vt ſit quidē ſequēs ꝓpter mām̄. i. ꝓpter exemplū poſitum in eo nō ꝓpter rem in ſeipſa: ſicut ſi poneremus loco a. aīal. ⁊ loco b. lapidem. Dico igit̄ ꝙ quādo eſt dictū noſtrum: nihil vel nullum ex a. eſt b. verū opꝫ de neceſſitate: vt nullum ex b. eſt a. ſit verū: qr̄ ſi nō eſt verum dictum noſtrū. nullum ex b. eſt a. ſuum ergo cōtradictorium eſt verū: ſicut dictum eſt in libro precedenti: qd̄ eſt dictum noſtrum. quoddaꝫ b. eſt a. ponamus ergo quoddam aliquod ſenſibile ſitqꝫ g. erit ergo g. quod eſt. quoddam b. inuentū ſenſibiliter in a. igitur. quoddam a. eſt g. inuentum ſenſibiliter in b. Iamqꝫ poſuimus ꝙ nihil ex a. eſt b. eſt vera. ⁊ illud eſt falſum: ⁊ impoſſibile. ergo dictuꝫ noſtrū. quoddā b. eſt a. eſt falſum. ⁊ cum eſt falſum: hoc eſt verum dictum. nullum ex b. eſt a. ⁊ ita eſt quod intendim⁹ oſtēdere. Et affirmatiua quidē vniuerſalis abſoluta conuertitur: ſicut diximus particulariter ⁊ illud eſt: q2 ſi eſt omne b. a. verum. dico ꝙ oportet de neceſſitate et in omni materia: vt ſit quoddā a. b. veruꝫ. demōſtratio cuius eſt. q2 ſi non eſt verum dictū noſtruꝫ. quoddam a. eſt b. ſuum ergo cōtradictoriū: quod eſt dictū noſtrum. nullum ex a. eſt b. eſt verum. ⁊ cum hoc eſt verum: ſuum conuerſum eſt verū etiaꝫ: ſicut oſtēſuꝫ eſt ſuperius ex negatiua vniuerſali que eſt dictū noſtrum. nullum ex b. eſt a. Iamqꝫ poſuimus ꝙ omne b. eſt. a. ⁊ cum hoc eſt falſum: et impoſſibile. ergo dictum noſtrum: nihil ex a. eſt b. eſt falſum. eſt ergo verum contradictorium eius: quod eſt dictum noſtrū. quoddam a. eſt b. ⁊ de affirmatiua particulari quid eſt. dico etiam quod conuertitur particulariter: ⁊ illud eſt. quia ſi eſt: quoddam b. eſt verum. ⁊ quoddaꝫ a. eſt b. eſt verum neceſſario: quoniam ſi nō eſt verū ſuum contradictorium eſt veruꝫ: quod eſt: nulla res ex a. eſt b. ⁊ cum hoc eſt verum. ergo ſuum conuerſuꝫ etiam eſt verum: quod eſt dictum noſtrum. nullum ex b. eſt a. Iamqꝫ poſuimus quoddam b. eſſe a. ⁊ hoc eſt falſum ⁊ impoſſibile. ergo dictum noſtrum. nullū ex a. eſt b. eſt falſum neceſſario. eius ergo cōtradictorium eſt verum. qd̄ eſt quoddam a. eſt b. Et particularis quidem negatiua non cōuertitur ſemper: ⁊ exēplum illius eſt. quia ſi poſuimus in loco b. animal: et in loco a. homo erit verum dictū noſtrum. nō omne animal homo eſt cum eſt non verum conuerſum illius: quod eſt dictum noſtrum. non omnis homo eſt animal. ⁊ hoc ſufficit in deſtructione: ſicut diximus. Iſte igitur ſunt propoſitiones conuertibiles ⁊ nō cōuertibiles in materia abſoluta. Cap. III.

Propt̄ q̄ exēplificat in litteris.

Eodem aũt mõ ſe habebit ꝛ in neceſſarijs ꝓpõnibus. Nam vniuerſalis quidem priuatiua vlr conuertit̃: affirmatiuarũ ꝟo vtraq̃ particulariter. Nã ſi neceſſe eſt.a.nulli.b.ineẽ: neceſſe eſt: ꝛ.b.nulli.a.ineſſe. Si.n.alicui cõtingit: ꝛ.a.alicui.b.continget. Si aũt ex neceſſitate.a.omni vel alicui.b.ineſt: ꝛ.b.alicui.a.neceſſe eſt ineſſe: nam ſi non neceſſe nec.a.alicui.b.ex neceſſitate inerit. Particularis autem negatiua non conuertitur propter eandem cauſam propter quam ꝛ ſupra diximus.

Sermo in ↄuerſione ꝓpõnũ de neceũo. Cap. III.

Ed ꝓpoſitionũ neceſſariaꝝ vlis negatiua ↄuertit̃ vlr: ꝛ vlis affirmatiua particulariter: ꝛ ſilr ꝑticularis affirmatiua ſic̃ abſoluta: ꝛ eiꝰ oſtẽſio eſt: qꝛ ſi nihil ex.b.eſt.a.neceũo veꝝ: dico qꝺ ſequit̃ vt ſit nihil ex.a.b.veꝝ etiam: cuiꝰ demõſtratio eſt: qꝛ ſi nõ eſt veꝝ dictũ nr̃m: nihil ex.a.eſt.b.neceũo: ergo ſuũ cõtradictorium eſt veruꝫ: qꝺ eſt affirmatiua ꝑticularis que eſt in mã poſi q̃ eſt ↄ̃ria mãe neceie aut affirmatiua ꝑticularis neceã cũ nõ ſint hic ꝑter has duas materias: qꝛ abſoluta eſt ex nã poſis cũ poſe qꝺ accidit ex poſitiõe vtriuſq̃ eſt vnũ ꝛ ideõ cũ ſit poſe illud qꝺ cum deſcẽdit ad actũ nõ deſcẽdit per eiꝰ deſcẽſioneꝫ impoſem. Sꝫ ſi faciemus deſcẽdere particularẽ neceſſariã oſtẽdit̃ ꝑ ꝓcedẽtem oſtẽſionẽ negatiue abſolute ↄſecutio impoſitatis ex hac poſitione: ꝛ ſi poſuerimus ei particularẽ poſem: ita vt ponamus qꝺdã.a.eſt.b.ↄtigẽter: ergo ẽ manifeſtũ ꝙ ſi poſuimꝰ qꝺdã.a.eſt.b.in actu: non accidit ex h̃ impoſe: ſed ſi poſuerimus ꝙ qꝺdam.a.eſt.b.in actu ergo qꝺdam.b.eſt.a.in actu: quoniam particularem abſolutam iam oſtenſum eſt conuerti. Jamq̃ poſuimꝰ ꝙ nihil ex.b.eſt.a neceſſario: ꝛ hoc eſt falſuꝫ ꝛ impoſſibile: qꝛ inuentũ de natura poſſibilis: ꝛ poſſibile eſt ↄtrarium neceſſario: ꝛ cũ eſt falſa affirmatiua particularis neceſſaria ꝛ poſſibilis: opꝫ vt ſit vã negatiua neceſſaria vniuerſalis: qꝛ qꝺ non eſt inuentũ contingẽter neq̃ neceſſario eſt negatum neceſſario. Et affirmatiua vniuerſalis: neceſſaria qdem conuertit̃ etiaꝫ particulariter ꝛ neceſſario: qꝛ ſi eſt omne.b.a.neceſſario verum: dico ꝙ opꝫ ꝙ ſit qꝺdam.a.b.veruꝫ neceſſario: qꝛ ſi eſt qꝺdam.a.b.contingẽter nõ neceſſario: opꝫ vt ſit qꝺdam.b.a.ↄtingenter. q̃ſi di.particularis de ineſſe cõuertit̃: ergo ꝛ particularis de contingenti vel poſi: qꝛ cũ ponit̃ ineẽ qꝺ eſt poſe eẽ vel ↄtingẽs eẽ nõ ſeq̃t impoſe: ꝛ illud eſt manifeſtũ per oſtẽſionẽ poſitionis ꝓcedentis facte in inuentis: ꝛ illud eſt: qꝛ ſi poſuerimus qꝺdam.b.ſ. qꝺ eſt inuentum in.a.contingenter aliquid ſenſibile erit illud aliqd qꝺdaꝫ.a.ꝛ qꝺdaꝫ.b. ergo erit quoddam.b.a.contingenter. Jamq̃ poſuimus omne.b.a.neceſſario: ꝛ h̃ eſt falſum ꝛ ipoſe: ergo opꝫ vt ſit veꝝ cum dicto noſtro: omne.b.eſt.a.neceſſario qꝺdam.a.eſt.b.neceſſario. Et affirmatiua particularis qdem neceſſaria conuertitur in particularem neceſſariam: quoniam ſi eſt qꝺdam.b.a.neceſſario. opꝫ vt ſit aliqd ex.a.ex neceſſitate.b.ꝛ ſi nõ: nõ erit aliqd ex.b.neceũo.a. Jſte igit̃ ſunt ꝓpõnes q̃ ↄuertunt̃ abſolute ꝛ neceie: ꝛ hec oſtẽſio quã attulimꝰ ẽ oſtẽſio cui innititur Ariſto. Capitm. IIII.

In contingẽtibꝰ vero qm̃ multipliciter dr̃ cõtingere: nam ꝛ neceſſariũ ꝛ nõ neceũꝫ: ꝛ poſe ↄtingere dicimꝰ. Jn affirmatiuis qdem ſilr ſe hñt ſm ↄuerſionẽ in oĩbus: nam ſi.a.omni vel alicui eoꝝ que ſũt.b.ↄtingit: ꝛ.b.alicui eoꝝ que ſunt.a.ↄtinget: ſi enim nulli nec.a.nulli.b. Oſtẽſum eſt aũt hoc prius. Jn negatiuis vero non ſilr: ſed q̃cũq̃ qdem ↄtingere dicunt̃ in eo ꝙ ex neceſſitate nõ inſunt: vel ex eo ꝙ nõ ex neceſſitate inſunt. Silr vt ſi qs dicat ↄtingere hoiem non eẽ equũ. aut album nulli tunice ineẽ: hoꝝ qdem hoc ex neceſſitate nõ ineſt: illud ꝟo nõ neceẽ eſt ineẽ. Et ſilr ↄuertit̃ ꝓpoſitio: nam ſi cõtingit nulli hoi equũ ineẽ: hoiem ↄtingit nulli equo ineẽ: ꝛ ſi albũ ↄtingit nulli tunice ineẽ ꝛ tunica ↄtingit nulli albo: ſi eni alicui neceẽ ꝛ albũ tunice alicui ex neceitate ierit: hoc eni oſtẽſum eſt priꝰ. Silr ꝛ in ꝑticulari negatiua: q̃cũq̃ ꝟo vt in pluribꝰ: ꝛ in eo ꝙ nata ſunt dicunt̃ ↄtingere: queadmodũ determinauimꝰ ↄtingẽs nõ ſilr ſe habebit: ꝛ i priuatiuis ↄuerſionibus: ſꝫ vlis qdem priuatiua ꝓpoſitio non ↄuertit̃. particularis ꝟo ↄuertit: hoc aũt erit manifeſtũ qñ de ↄtingẽti dicemus. Nũc aũt ꝛ h̃ ſit nobis cum his que dicta ſunt: manifeſtũ: qm̃ ↄtingere nulli aut alicui: nõ ineẽ affirmatiuã hꝫ figurã. Nã cõtingit ꝛ eſt: ſilr ordinat̃. Eſt aũt qbuſcũq̃ adiacẽs ꝑdicat̃ affirmationẽ ſemꝑ facit ꝛ oĩno: vt eſt nõ bonum: vel eſt non album: vel ſimplr eſt non hoc: oſtendet̃ aũt ꝛ hoc per ſequentia: ſm vero conuerſiones autẽ ſimiliter ſe habebunt alijs.

Sermo in ↄuerſione ꝓpõnũ poſium. Cap. IIII.

Et ꝓpõnes qdẽ poſes.ſ. iſte de qbus dr̃ nomẽ poſis vere: ꝛ ſunt q̃ ſunt poſes vt inueniant̃ aut nõ inueniant̃ in futuro diſpõ ↄuerſiõis affirmatiuaꝝ eſt ſic̃ diſpõ ↄuerſionis affirmatiuaꝝ abſolutaꝝ ꝛ neceſſariarum.ſ. ꝙ vlis affirmatiua ꝛ particularis conuertunt̃ in particulares: ꝛ illud eſt manifeſtum: qꝛ ſi eſt omne.a.b.ↄtingenter: aut qꝺdam.a.b.contingenter: oportet vt qꝺdam.b.ſit.a.ↄtingenter: quia ſi non eſt contingenter ſed neceſſario: ergo qꝺdam.a.eſt.b.neceſſario ſicut ꝓceſſit. Jamq̃ fuit poſitum ꝙ omne.a.eſt.b.ↄtingenter: ꝛ hoc eſt falſum ꝛ impoſſibile: ſed ꝓpoſitionũ negatiuaꝝ q̃ ſunt i hac mã. ↄuerſio quidem eſt ſm ↄ̃riuꝫ ↄuerſionis illaꝝ: ꝛ illud eſt qꝛ negatiua vlis in hac mã nõ ↄuertit̃ vlr: ꝛ particularis cõuertit̃ ſicut oſtendetur illud apud ſermonem de ſyl-

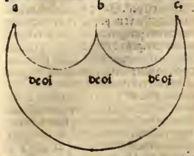
logiſmis qui componunt̃ ex propoſitionibus poſſibilibus: ⁊ cauſa in illo eſt ꝙ negatiue in hac mã nõ ſunt negatiue in veritate ſicut oſtenſum eſt in libro precedenti: ſed vis quidez eaꝝ eſt vis affirmatiuaꝝ. ¶ Et illud eſt: qꝛ modus in eis eſt in loco vbi inuẽtiõis in enũciationibꝰ nõ hñtibus modũ: ⁊ quẽadmodũ enũciatio in qua non ↄiungit̃ ps negatiua cũ vbo inuentionis: ſed cum predicato eſt affirmatiua. U.g. Soꝛ. inueniẽ nõ bonus: ⁊ inuenit̃ nõ albus. Siliͭ hᵉ enũciationes que eſt pars negatiua non cõiuncta in eis cũ modo: ſed iuncta qdem cum ꝑdicato. U.g. homo eſt poſſibile vt non ſit in aliquo ex hoc: aut poſſibile vt non ſit in quodã huius: ⁊ oñdit̃ hoc in eo qđ eſt poſt oſtẽſionem maiorem.

In ꝓpõnibꝰ modalibꝰ modus hꝫ talem viꝫ q̃lẽ hꝫ copula i illis ð ineſſe.

Capitm. V.

His vero determinatis dicẽdũ eſt per que ⁊ qñ ⁊ quomodo fit ois ſyllogiſmꝰ. Poſtea ꝟo dicemus de demonſtratione: prius.n. dicẽdum de ſyllogiſmo q̃ꝫ de ðmonſtratione eo ꝙ vniuerſalioꝛ eſt ſyllꝰ. Nam demonſtratio qdem ſyllogiſmus eſt: ſyllogiſmꝰ vero nõ omnis ðmonſtratio. Quãdo igit̃ tres termini ſic ſe hñt ad inuicẽ: vt poſtremꝰ in toto ſit medio: ⁊ medius in toto primo: eẽ vl̃ non eẽ neceſſe eſt extremitatũ eẽ ſyllm̃ ꝑfectũ. Uoco aũt medium qđ ⁊ ipm̃ in alio ⁊ aliud i ipſo eſt qđ ⁊ poſitiõe mediũ fit. Extrema ꝟo ꝙ ⁊ ipm̃ i alio: ⁊ in quo aliđ eſt.

primus. medius. vltimus.

¶ Sermo i gnãtiõe ſyllo͡ꝝ Ariſt. Capitm. V.

Et cum iam ſint manifeſte iſte res. Dicamꝰ ergo ex qua re cõponat̃ ſyllꝰ qui diffiniťꝰ eſt prius: ⁊ in quo componit̃: ⁊ qualis eſt modus compõnis eius: ⁊ quãdo cõponit̃ compõne ex qua re ſequat̃ aliud preter ipm̃ de neceſſitate. Deide poſt illud opꝫ vt loquamur in demonſtratiõe: quia ſermo in ſyllogiſmo opꝫ vt precedat ſermonem in demonſtratione: qm̃ ſyllogiſmus eſt cõmunioꝛ demõſtratione cum ſit ois demonſtratio ſyllogiſmus: ⁊ nõ omnis ſyllogiſmus demõſtratio ſit: ⁊ eſt cum eſt figura eius ↄcludens: ⁊ non ſunt ꝓpoſitiones vere. ¶ Dicamꝰ g̊ ꝙ ſyllꝰ queſitus in hoc lib. eſt qdem ſyllogiſmus cõpoſiťꝰ ſup q̃ſitũ determinatũ. U.g. Utrũ oẽ.g. eſt.a. aut nullũ.g. eſt.a. ⁊ eſt manifeſtum qđ nos cũ acceperimꝰ aliqđ ꝓportionatũ cũ.g. ⁊.a. q̃ ſũt due extremitates q̃ſiti qđ ẽ. U.g. qꝛ cõponunt̃ ex illo ꝓpõnes ex tribꝰ terminis ſeparatis duobꝰ ⁊ cõicãtibꝰ vno: ⁊ cũ acceperimꝰ aliqđ cũ extremitatibꝰ q̃ſiti hac diſpõne ẽ poſſe vt oñdat̃ ꝑ ipm̃ q̃ſitũ.ſ. qđ.g. ẽ.a. aut ꝙ.g. nõ ẽ.a. U.g. vt dicamꝰ.g. ẽ.b. ⁊.b. ẽ.a. ſeqt̃. g̊ vt.a. ſit i.g. aut dicamꝰ g. ẽ.b. ⁊.b. nõ ẽ.a. ſeqt̃. g̊ vt nõ ſit.a. i.g. ¶ Noiemꝰ igit̃ ſubꝫ q̃ſiti i ꝓpõne pͣ q̃ ẽ.g. extremitatẽ minoꝛẽ: ⁊ ꝑdicatũ q̃ſiti i ꝓpõne 2ͣ q̃ ẽ.a. extremitatẽ maioꝛẽ: ⁊ terminũ cõem eis q̃ ẽ.b. terminũ mediũ noiemꝰ: ⁊ eam ꝓpõnẽ i q̃ ẽ extremitas minoꝛ minoꝛẽ: ⁊ i q̃ ẽ extremitas maioꝛ maioꝛẽ noiemꝰ q̃qꝫ ordinẽ termi medij inter extremitates figurã. Et ex q̃ ſũt termi medij apđ extremitates põnes q̃tuoꝛ: quoꝝ vna ẽ vt ſubm̃ duabus extremitatibꝰ: aut ꝑdicatũ ð eis: aut ſubm̃ ð maiori ⁊ ꝑdicatũ ð minori: aut ecõuerſo. Cõſiderẽmꝰ g̊ in quo ordine verificet̃ vt ſit figura nãlis apđ viꝫ cogitatiuã.ſ. ſup quã cadũt hoies ꝑ nãꝫ nõ ꝑ viꝫ artificialẽ: qm̃ iſte ſyllꝰ quẽ conat̃ tradere h̃ ars.ſ. ↄphendere ſignificationẽ eiꝰ ad diſtractionẽ modoꝝ ↄcludẽtiuꝫ in q̃lꝫ gñe ipſiꝰ ab illis q̃ ñ ↄcludũt ex hac ignitõe oñdet̃ tibi ꝙ figure ꝑdicatiue ſunt tres: ⁊ ꝙ 4ᵃ quã poſuit Galienꝰ nõ ẽ figura nãlis: q̃ ẽ vt ſit terminꝰ mediꝰ ꝑdicatus de maiori extremitate: ⁊ ſubiectus minori.

Quid maior qđ minor extrẽitas ⁊ qđ mediꝰ terminꝰ: q̃due maior ⁊ quid minor ꝓpõ ⁊ qđ figura. q̃qꝫ nãles ſunt figure.

Figura q̃rta quam poſuit Galienꝰ nõ ẽ nãlis. Uide infra i digreſſione ꝓpria poſt cap.13.

Capitm. VI.

Si.n.a. de oi.b. ⁊.b. de oi.c. neceſſe ẽ.a. predicari de omni.c. Priꝰ.n. eſt dictũ. q̃lo de oi dicimꝰ. Siliͭ aũt ⁊ ſi.a. ð nullo.b.b. aũt ð oi.c. qm̃.a. nulli.c. ineriť. Si ꝟo primũ qdem oi medio ineſt mediũ qdẽ nulli poſtremo: nõ erit ſyllꝰ extremitatũ. Nihil.n. neccĩũ accidit eo ꝙ hec ſint. Nã ⁊ oi ⁊ nlli poſtremo ↄtigit primũ ineẽ: q̃re neqꝫ vlẽ neqꝫ ꝑticlare neccĩũ ſit. Cũ aũt nihil ſit neccĩũ ꝑ h̃ ñ erit ſyllꝰ. Termi ꝟo oi ineſſe: aial hõ equꝰ: nulli ꝟo aial hõ lapis. Qñ nec primũ medio: nec medium poſtremo vlli ineſt: nec ſic erit ſyllꝰ. Termini ineẽ: ſcia: linea: medicina: nõ ineẽ: ſcia: linea: vnitas. In vlibꝰ g̊ terminis mãifeſtũ i hac figura qñ erit ⁊ qñ nõ erit ſyllꝰ. Et qm̃ cũ ẽ ſyllꝰ neceſſarium eſt terminos ſic ſe hr̃e: vt diximus: ⁊ ſi ſic ſe hñt: qm̃ erit ſyllogiſmus.

¶ Sermo in generatione ſyllogiſmoꝝ ex inuentis in prima figurarum. Capitm. VI.

Dicamus ergo cũ ordinat̃ terminꝰ inter duas extremitates ita vt ſit ꝑdicatꝰ de minori: ⁊ maioꝛi ꝑdicatus de ipo. U.g. vt dicamꝰ oẽ.g. ẽ.b. ⁊ oẽ.b. eſt.a. eſt qdẽ ex manifeſto ꝑ ſe ꝙ iſte ordo eſt ſyllogiſticus: ⁊ qđ eſt inuẽťꝰ nobis ꝑ nãm. Et Ariſ. noiat hunc ordinẽ figurã primaꝫ. Et ex quo ſunt due ꝓpões: aut ambe vles: aut ambe ꝑticulares: aut indefinite: aut eſt vna duaꝝ vlis ⁊ altera particularis: aut vna duaꝝ vlis ⁊ altera idefinita: aut vna ipſaꝝ idefinita ⁊ altera ꝑticularis. Et vnuſq̃qꝫ iſtoꝝ triũ modoꝝ diuidit̃ duabꝰ diuiſionibꝰ: aut vt ſit vlis maioꝛ ⁊ ꝑticularis minoꝛ: aut ecõuerſo. Et ſiliͭ vlis cũ idefinita

Syllꝰ i hoc libro ẽ ſuper q̃ſitũ determinatum.

ta:ꝛ ꝑticularis cū īdefinita: ꝛ vnuſqſqꝫ hoꝝ modoꝝ nō eſt ex ꝯpōne:ē vt ſint due affirmatiue ſiſ aut due negatiue ſiſ aut vt ſit vna ipaꝝ affirmatiua ꝛ alia negatiua. Et vt iſtoꝝ modoꝝ ſit vn⁹: in quo ſit minor negatiua ꝛ maior affirmatiua: ꝛ ſcḋs econuerſo hui⁹:ē ḡ manifeſtū ꝙ cū multiplicas has q̄tuor ī illas: tū ꝓueniunt ī hac figura. 36. cōbinatōes. ꝛ diſtinguunť ꝯcludētes ex eis a nō ꝯcludētib⁹ ſiť dicā cū fuerit qdē ꝓpōnes vlīs affirmatiue ꝯcludiť affirmatiua vlīs neceſſario. V. g. ī lr̄is: q2 qn̄ poſuim⁹ ꝙ oē. g. ē. b. oē. b. ē. a. dico ꝙ ꝯcludiť ex h̄ ꝙ oē. g. ē. a. ꝛ h̄ ex neċitate ꝛ ſꝑ ꝛ exēplū illi⁹ ex mā̄ya ē: q2 cū poſuim⁹ ꝙ oīs hō ē aīal ꝛ oē aīal ſenſibile: ſeqť qdē ꝙ oīs hō eſt ſenſibilis. Et ꝯcluſio h̄ ē manifeſta ex ītētiōe dicti ḋ oī ꝙ ḋſcripſim⁹ ī ꝑn⁹ hui⁹ libri: ꝛ illō ē: q2 ītētio dicti nr̄i: oē. b. ē. a. ꝛ oē aīal ē ſenſibile q̄ ē ꝓpō maior: ꝛ hac ꝯpōne ē qdē ꝙ oē qḋ ē. b. ꝛ diſponiť ꝑ. b. affirmādo ē. a. ḡ cū adiūximus huic ꝙ. g. diſponiť ꝑ. b. affirmādo: ſeqť ḋ neċitate vt diſponiť. g. ꝑ. a. Et ſilr̄ ē dcm̄ nr̄m: oē aīal ē ſenſibile: ꝑ qḋ volum⁹ qdeꝫ ꝙ oē ꝙ diſponiť ꝑ h̄ qḋ ē aīal ipſꝫ eſt ſenſibile: cū ḡ addiderim⁹ huic ꝙ hō diſponiť ꝑ aīal ē manifeſtū ꝙ oꝫ vt diſponať hō ꝑ ſenſibile. Et h̄ eſt vn⁹ modoꝝ ꝯcludētiū ī hac figura: ꝛ ſilr̄ cū erūt ꝓpōes vlēs ꝛ erit maior negatiua ꝛ minor affirmatiua: ē manifeſtū ēt ex ītētiōe dicti ḋ nullo qḋ ꝯcludit vlīs negatiua: ꝛ exēplū hui⁹ ē dcm̄ nr̄m. oē. g. ē. b. ꝛ nullꝫ. b. ē. a. ꝛ oꝫ ex h̄ vt nullū. g. eſt. a. qn̄ ītētio dicti nr̄i nullū. b. eſt. a. eſt. nihil qḋ diſponiť per. b. affirmatiue eſt. a. ꝛ. g. diſponiť ꝑ. b. affirmatiue: oꝑꝫ ergo vt nō diſponať per aliqḋ ex. a. Et cū ſint qdem ambe ꝓpōes vlēs negatiue ſimul aut eſt maior affirmatiua ꝛ minor negatiua: nunq̄ erit ſyllogiſmus ꝯcludens. a. nec vlēꝫ nec ꝑticularē: ꝛ illud eſt manifeſtū ex eo ꝙ ꝯcludit in materya aliqn̄ affirmatiuā verā: ꝛ aliqn̄ negatiuā verā. ¶ Et ex hoc etiā ꝙ nō eſt ex eo ītētio dicti de oī qḋ dr̄ de oī cum ſit ꝯditio eiuſ qḋ dr̄ de omni: vt ſit qdem. a. negatiū ab oī eo qḋ diſponiť ꝑ. b. diſpōne affirmatiua: ꝛ ex quo eſt. g. diſpoſitū ꝑ. b. diſpōne negatiua: nō oꝑꝫ ex illo vt diſponať ꝑ. a diſpōne negatiua equalr̄ ſiue ſit maior affirmatiua aut negatiua: ꝛ hi duo modi ꝯcludāt in materya aliqn̄ affirmatiuā ꝛ aliqn̄ negatiuam verā. illud eſt manifeſtū: cū poſuimus terminos ꝓpōnum vlīuꝫ: quaꝝ maior eſt affirmatiua: ꝛ minor negatiua: aīal: hō equ⁹: ſitqꝫ aīal terminus maior: ꝛ medius hō: ꝛ minor equus: ꝛ aliꝫ: aīal homo lapis: qn̄ cum diximus: nullus equ⁹ eſt homo: oīs homo eſt animal: ꝯcludiť affirmatiua vlīs q̄ eſt: oīs equus eſt aīal: ꝛ cuꝫ diximus: nullus lapis eſt hō: ꝛ omnis homo eſt aīal: ꝯcluditur vlīs negatiua que eſt dictū nr̄m: nullus lapis eſt aīal: ꝛ cum ſit hec compoſitio aliqn̄ concludens negatiuam ꝛ aliqn̄ affirmatiuam: nō ſeqť ex ea aliqḋ aliud ex neceſſitate: ꝛ ſemꝑ qḋ acceptum eſt in diffōne ſyllogiſmi: ꝛ cū ſit hoc ita non erit itaqꝫ ſyllogiſmus: ꝛ ſilr̄ ſunt termini qui concludunt affirmatiuaꝫ in ꝓpōnibus negatiuis ambabus vniuerſalibus: qui ſunt rōnale equus ꝛ homo: ꝛ qui ꝯcludunt negatiuam ſicut rōnale equus ꝛ aſin⁹: ꝛ illud eſt: q2 nullus homo eſt equus: ꝛ nullus equus rōnalis: ꝛ concludiť omnis hō eſt rōnalis: ꝛ etiā nullus aſinus eſt equus: ꝛ nullus equus eſt rōnalis: ꝛ cōcludiť: nullus aſin⁹ eſt rōnalis: ergo hec compoſitio aliqn̄ concludit negatiuam ꝛ aliquādo affirmatiuā: non igitur eſt compoſitio ſyllogiſtica: hec eſt ergo dīſpoſitio ſyllogiſmoꝝ qui componunť ex duab⁹ ꝓpoſitionib⁹ vniuerſalib⁹ in hac figura. ſ. q2 duo ipſorum ſunt ꝯcludētes: ꝛ duo nō ꝯcludētes. ¶ Niſi ꝙ oꝫ vt ſcias ꝙ ꝑ eſt ex duab⁹ vlīb⁹ negatiuis in hac figura nō ꝯcludit penitus aliud ex rebus: q2 neqꝫ per ſyllogiſmum artificialē: neqꝫ per ſyllogiſmum naturaleꝫ: qui eſt ille quē ꝓducit cogitatio abſqꝫ conſideratiōe. ¶ Et in quo minor eſt negatiua iam putať ꝙ cōcludat particularem negatiuā cum ꝯuertimus ꝓpōnes: ſꝫ hec ſpecies concludendi non eſt ex ſyllogiſmo ſuꝑ quem cadit cogitatio per naturam: ſed eſſet concludens ſi eſſet figura quarta ſyllogiſtica nāl̄is: ſed ītentio h̄ quidem queādmoduꝫ diximus eſt qdē rōcinatio ſyllogiſmoꝝ ſuꝑ quos cadunt cogitatiōes hoīum per naturam.

Margin: Documētū. Quid ē ſyllogiſm⁹ nāl̄is.

Margin: ꝯdītio dicti ḋ oī. Quō clarī⁹. ſ. ꝑ. ꝓ. circa finem.

Margin: Ex neċitate ꝛ ſꝑ accipiūť ī diffōne ſyllogiſmi.

Margin: Intētio hui⁹ libri ē rōcinatio ſylloꝝ ſuꝑ q̄s cadit cogitatio hoīs ꝑ naturam.

Capitm̄. VII.

Si aūt hic qdeꝫ terminoꝝ vlīr: ille vero particulariter ad aliū. qn̄ vlē qdem poniť ad maiorē extremitatē vel ꝓdicatiuuꝫ vel priuatiuuꝫ. Particulare vero ad minorem ꝓdicatiuū: neceſſe eſt ſyllm̄ eſſe ꝑfectum. Quando autē ad minoreꝫ ꝛ quolibꝫ modo aliter ſe habeant termini impoſſe. Dico autē maiorem qdeꝫ extremitatem in qua medium eſt: minoreꝫ que ſub medio eſt: Inſit. a. qdē omni. b. b. autē alicui. c. ergo ſi eſt de omni ꝓdicari qḋ in principio dictū eſt: neceſſe eſt. c. alicui. a. ineſſe ꝛ ſi. a. qdem nulli. b. ineſt. b. autē alicui. c. neceſſe eſt alicui. c. nō īeſſe. Determinatū eſt enim de nullo q̄o dicimus quare erit ſyllogiſmus perfectus. Silr̄ auteꝫ ꝛ ſi indefinitū ſit. b. c. ꝓdicatiuum. nam idē erit ſyllogiſmus ꝛ ī definito ꝛ particulari ſumpto. Si aūt ad minorem extremitatem vlē ponať vel ꝓdicatiuum vel priuatiuum non erit ſyllꝰs nec affirmatiua nec negatiua indefinita ſumpta vel particulari. Ut ſi. a. qdeꝫ alicui. b. īeſt vlr̄ nō īeſt. b. āt oī. c. īeſt: termini ꝯo ineē: bonū habit⁹: prudētia. Ut nō ineē: bonū habit⁹: īdiſciplina. Rurſum ſi. b. qdē nulli. c. a. vero alicui. b. ineſt vel nō īeſt vel nō omni īeſt: nec ſic erit ſyllogiſmus. Termini ineē: album: equus: cygnus: nulli non ineſſe albū: equus: coruus. Iaꝫ aūt ꝛ ſi. a. b. indefinitū ſit nec qn̄ ad maiorē qdē extremitatē vlē qdem fuerit: aut priuatiuū. aut ꝓdicatiuum. Ad minoreꝫ vero priuatiuū particulare nō eſt ſyllogiſmus vel ī definito vel particulari ſumpto: vt ſi. a. qdem omni. b. ineſt. b. aūt alicui. c. nō ineſt: vel nō oī ineſt: cū eiꝫ alicui nō ineſt mediū hoc ꝛ oē: ꝛ nullꝫ ſeqť primū. Ponanť termini: aīal: hō: albū. Deinde ꝛ de qb⁹ albis nō ꝓdicať hō: ſumať cygnus: ꝛ nix. Ergo aīal ḋ vno qdē omni ꝓdicať: de altero vero nullo: q̄re non

erit ſyllogiſmus. Rurſum ſi.a.q̄dē nulli.b. īſit.b.aũt alicui.c.nõ īſit: ⁊ ſint termini: īaiatũ:hõ:albũ. Deinde ſumant̃ termi de q̄b⁹ nõ p̄dicet̃ homo cygn⁹ ⁊ nix. Nã ⁊ īaiatũ de hoc q̄dē oi: d illo ꝟo nullo p̄dicat̃. Amplius qm̄ q̄dē idefinita ē hec alicui eoꝝ que ſunt.c.nõ īeē.b. veꝝ eſt aũt ⁊ ſi nulli ieſt: ⁊ ſi nõ oi: qm̄ alicui nõ ineſt. Sumptis aũt h⁹ termis vetat nulli ineē nõ fit ſylls. Hoc enī dictũ eſt pri⁹. manifeſtũ eſt ergo qm̄ i eo ꝙ ſic ſe hñt termi nõ erit ſylls: eēt.n. ⁊ in his. Silr aũt oſtendit̃ ⁊ ſi vl̃e ponat̃ p̄uatiuũ: neq; ſi ambo īterualla particularia p̄dicatiue vel p̄uatiue: aut h q̄dē p̄dicatiue: illud vero p̄uatiue dicit̃. Uel ſi h q̄deꝫ idefinitũ: illõ vero definitũ vel ambo idefinite: nullo mõ erit ſylls. Termi ꝟo cões oiũ: aial: album: homo: aial: albũ: lapis. Manifeſtũ igitur ex his que dicta ſunt: qm̄ ſi ſit ſylls in hac figura particularis ꝙ neceſſe eſt terminos ſic ſe hr̃e: vt diximus: aliter.n.ſe hñtib⁹ nullo mõ fit. Palam aũt qm̄ oĩs q in hac figura ſunt ſylli pfecti ſunt. Oēs.n.pficiunt̃ ꝑ ea q̄ a p̄ncipio ſumunt̃: ⁊ qm̄ oia ꝓblemata oſtēdunt̃ ꝑ hãc figurã: nam oi: ⁊ nulli: ⁊ alicui: ⁊ non alicui ineſſe: voco autem h⁹ figuram p̄mam.

Sermo ī modis ꝑticularib⁹ hu⁹ figure. Cap. VII.

Et cum erit vna ꝓpõnũ ī hac figura vl̃is ⁊ altera ꝑticularis erit q̄dē cũ erit maior vl̃is affirmatiua aut negatiua: ⁊ erit minor ꝑticularis affirmatiua: erit ex h ſylls ꝯcludēs pfect⁹. U.g. q2 cũ poſuim⁹ ꝙ q̄dã.g.ē.b. ⁊ oē.b.ē.a.oꝫ q̄dē vt ſit q̄dã.g.a. ⁊ h eſt manifeſtũ ex ītētiõe dicti de oi: qm̄ ītēdo dicti nr̄i oē.b.ē.a. ſic̄ diximꝰ multotiēs: eſt oē q̄d diſponit̃ ꝑ.b. diſpõne affirmatiua eſt.a. ⁊ q̄dã.g. ponit̃ diſpoſitũ ꝑ.b. ḡ oꝫ vt ſit illõ q̄dã diſpoſitũ ꝑ.a. ⁊ ſilr cũ ponim⁹ q̄dã.g.ē.b. ⁊ nullũ.b.ē.a.opꝫ q̄dē ex h ꝙ q̄dã.g.nõ eſt.a. ⁊ h ēt eſt manifeſtũ ex ītētiõe dicti d oi negãdo. Et ſm hũc modũ ſeq̄t̃ res cuꝫ ponit̃ loco ꝑticularis in his duob⁹ modis idefinita. Qm̄ vis idefinite eſt vis ꝑticularis cũ ſit idefinita nõ euadēs nãm ꝑticularis: ⁊ h ē ſꝑ natũ īueniri in ea: aut ſignificãs ītētionē ī mã neccia vl̃eꝫ: ſꝫ nõ ꝯſeq̄t̃ ei: ⁊ ꝑꝑ h poſuerũt vĩ ſuã vĩ ꝑticulari. Sꝫ cũ ē ꝓpõ vl̃is ipa minor affirmatiua aut negatiua: ⁊ ē ꝓpõ maior nõ vl̃is idefinita aut ꝑticularis affirmatiua aut negatiua nõ erit vnq̄ ex h ſylls: ⁊ illõ erit manifeſtũ ī eis ex h q̄d nõ īuenit̃ ī eis ītētio dicti d oi. Et mãifeſtũ ēt ex mãya.ſ. q2 īuenit̃ ī mãya ꝯcludēs aliq̄ñ affirmatiuã ⁊ aliq̄ñ negatiuã: ⁊ exēplũ illi⁹ ē cũ poſuim⁹ oē.g.eſt.b. ⁊.b.eſt īuētum aut nõ īuētũ in q̄dam.a. qm̄ nõ ſeq̄t̃ ex h vt ſit.g.negatũ a q̄dã.a. aut affirmatũ cuidã.a. ⁊ illõ eſt: q2 deficit h ꝯditio dicti d oi vt ſit.a.p̄dicatũ affirmatiue aut negatiue de oi eo q̄d diſponit̃ ꝑ.b. affirmatiue tñ. ſꝫ.a.q̄dem h ē dcm̄ de quodã.b.non de omni ea: ⁊ exēplũ iſtoꝝ ꝯcludētiũ affirmatiuã verã in illa ī qua eſt minor affirmatiua vl̃is: ⁊ maior ꝑticularis affirmatiua: bonũ: habit⁹ ſapia: ⁊ illud eſt: q2 oĩs ſapia ē habit⁹: ⁊ q̄dã habit⁹ ē bon⁹: ⁊ ꝯclõ.oĩs ḡ ſapia ē bona. que eſt va: ⁊ q̄b⁹ ꝯcludit̃ negatiua bonũ: habit⁹ ignorãtia: ſi q̄ eſt ſm viã habit⁹ cogitã: ⁊ illõ ē q2 oĩs ignorãtia eſt habit⁹: ⁊ q̄dã habit⁹ eſt bon⁹: ⁊ ꝯclo eſt nulla ignorãtia eſt bona: ⁊ h eſt etiã nõ ꝯcludēs ſꝫ viã nãlē. Et ſilr cũ poſuim⁹ ꝙ nullũ.g.eſt.b. ⁊ q̄dã.b.eſt.a. aut q̄dã.b.nõ eſt.a.nõ ꝯcludit̃ q̄dē ꝯclõ ſermões q̄ntitatē: ⁊ illud eſt manifeſtũ etiã ex ītētione dicti de oi: ⁊ ex materya. Et exēplũ terminoꝝ ꝓpõnũ ꝯcludētiũ affirmatiuã in eo in quo eſt maior affirmatiua ꝑticularis ⁊ minor negatiua vl̃is: alb⁹: equ⁹: ⁊ cygn⁹: ⁊ illõ: q2 nullus cygn⁹ eſt equ⁹: ⁊ q̄dã equ⁹ eſt alb⁹. ḡ oĩs cygnus eſt alb⁹: ⁊ termi q̄b⁹ ꝯcludit̃ negatiua va: albũ: equ⁹: ⁊ coru⁹: ⁊ illud eſt: q2 nullus coru⁹ ē equ⁹: ⁊ q̄das equ⁹ eſt alb⁹: ⁊ ꝯcludit̃: nullus coru⁹ eſt alb⁹. q̄ ē negatiua va: ⁊ cũ oſtēſum ſit exēplis hoꝝ ſyllogiſmoꝝ ꝙ ꝯcludit̃ affirmatiua vl̃is q̄nq; ⁊ vl̃is negatiua q̄nq;: manifeſtũ eſt ꝙ non ꝯcludit̃ affirmatiua ꝑticularis: neq; negatiua ꝑticularis. Et illud ē q2 ex ꝑte qua ꝯcludit̃ iã affirmatiua vl̃is nõ eſt poſſe vt ꝯcludat̃ in ea negatiua vl̃is: neq; negatiua ꝑticularis: ⁊ ex ꝑte q2 ꝯcludit̃ iã negatiua vl̃is nõ eſt poſſe vt ſemꝑ ꝯcludit̃ in ea affirmatiua vl̃is: neq; affirmatiua ꝑticularis: ⁊ hi nõ ſunt ſylli in cõparatione ad id q̄d ꝯcludit̃ ꝑ viã nãe: ⁊ ſilr cõponit̃ hic res ſi capiat̃ hic loco ꝑticulari indefinita cũ ſit ipſaꝝ vis: vis vna: ⁊ ſilr etiã cum eſt ꝓpõ maior vl̃is affirmatiua aut negatiua: ⁊ minor ē ꝑticularis negatiua. nõ erit etiã ſylls ꝯcludēs q̄ſitũ ſm viam nãleꝫ: qm̄ in termino minori cũ nõ īueniat̃ terminus medi⁹ nõ p̄dicat̃ de eo aſſertione ſm ꝯditionē poſitã in dicto de oi: ſꝫ eſt poſſe vt īueniat̃ terminus maior in eo: ⁊ vt nõ īueniat̃ in aliquo eius: ⁊ exēplũ illi⁹ eſt: q2 cũ poſuim⁹ ꝙ q̄dã.g.nõ eſt īuentũ alicui ex.b. ⁊ oē.b.eſt.a.eſt poſſe vt ꝯcludat̃ ꝙ oē.a.eſt īuentũ q̄nq; cuidã.g. ⁊ q̄nq; non īuenit̃. ⁊ exēplũ terminoꝝ hu⁹ ex materya: homo: aial: ⁊ albũ: q̄d eſt q2 q̄dam albũ non eſt homo: ⁊ oĩs homo eſt aial. ſi itaq; eſt dictum nr̄m q̄dã albũ nõ eſt homo: q̄d eſt negatiua particularis. veꝝ cum negatiua vl̃i que eſt dictum nr̄m. nullũ album eſt hõ: eſt ſylls compoſitus ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ vl̃ibus: minor quaꝝ eſt negatiua vniuerſalis. itaq; oſtēſum fuit ꝙ hoc non ꝯcludit niſi ex ꝑte terminoꝝ q̄b⁹ ꝯcludunt̃ duo ꝯ̃ria: ⁊ ſic nõ verificat̃ cum dicto noſtro. q̄daꝫ albũ nõ eſt homo: negatiua vniuerſalis erit igit̃. quoddam album de neceſſitate homo. ⁊ quoddam non. igit̃ non īueniunt̃ huic poſitioni termini ꝯcludētes duo ꝯ̃ria. ſ. affirmatiuam vl̃em ⁊ negatiuaꝫ: cũ oporteat vt ſit q̄dã.g.a. q2 cum verificat̃ cum dicto noſtro q̄dam albũ non eſt homo: ſeq̄t̃ ex hac compõne cõpoſitio ꝯcludēs q̄ eſt ex affirmatiua minori ꝑticulari ⁊ maiori vl̃i. itaq; oſtēſum fuit q̄d ꝯcludit neccio affirmatiuã ꝑticularē: ⁊ ꝑꝑ hoc non eſt veꝝ vt īueniat̃ in h⁹ mã negatiua vl̃is: qm̄ eſt ꝯ̃dictoria affirmatiue ꝑticulari. Sꝫ oſtēdit̃ in h⁹ materia. ſ. cum eſt ꝓpoſitio particularis negatiua vera cuꝫ affirmatiua particulari. que eſt illa que nominat̃ ꝑticularis per nãm. ꝙ ei⁹ cõpoſitio nõ ꝯcludit: q2 poſſe eſt vt īueniat̃ in illo q̄dã a quo remouet̃ homo ad de quo notificat̃ aial: ⁊ de quo falſificat̃ q̄d eſt: q2 q̄dam album non eſt homo: cum poſuimus ꝙ ipm̄ eſt nix. U.g. eſt veꝝ dictum nr̄m: nulla nix eſt animal: ⁊ cuꝫ poſuimus illud cygnũ verifi-

Quare idefinita vt ꝫ ꝑticularis.

[illegible]

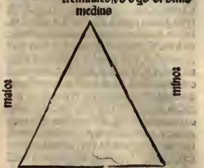
caſ dictū nūm:ꝙ ois cygnus eſt aial:ex hac pte iā ap-
paret nob· a ꝙ h̄ ↄpō eſt ↄcludēs qn̄qȝ affirmatiuaȝ
vlem:qn̄qȝ negatiuā vleȝ q̄ ſunt due ↄ̄ue.iāqȝ ē poſſe
vt dicaſ ꝙ hec ↄpō ē nō ↄcludēs ex pte qua q̄riſ gdē
hic ↄcludēs ſemꝑ:ꝛ nō ſȝ vnā ex materya.ꝛ poſtq̄ ē
hec ↄpō ſi ↄceſſerim⁹ ꝙ ↄcludit affirmatiuā pticula-
reȝ ↄcludit gdē eā ī loco quo erit negatiua pticularis
in eo pticularis per nām.ſ.in mā in qua verificaſ cuȝ
ea affirmatiua pticularis nō in loco quo verificaſ cū
ea vlis negatiua q̄ noiaſ pticularis pōne. Et qꝛ ē q̄ſi-
tū ex cōpōnib⁹ gdē illa q̄ eſt ↄcludēs ꝑ ſe.ſ.q̄ eſt cōclu-
dens in oi mā nō numeraſ hec cōpoſitio iter ↄpōnes
ↄcludētes ſicut nō numeraſ illa que eſt ex duab⁹ af-
firmatiuis in figura ſcbam ↄcludēs:q̄uis iā ↄcludat
in aliq̄ ex materya qn̄ māe in qb⁹ iueniſ ↄclō ab il-
lis in qb⁹ nō iueniſ ſūt apud nos ignote:ꝛ ſic oſtēdiſ
in cōpōne in qua erit maioꝛ ꝓpō negatiua vlis:ꝛ mi-
noꝛ negatiua pticularis ꝙ ipſa nō ↄcludit ꝑ hāc eā-
deȝ oſtēſionē:ꝛ termini in eis ex materya:iaiatū:hō:
albū qḋ eſt:qn̄ qḋdā albū:nō eſt hō:ꝛ nullus hō ve-
getabilis inaiat⁹:qn̄ ſi accipiam⁹ ex illo aiatū:niueȝ:
cygnū:ↄcludiſ nobis ꝙ nix eſt inaiata:ꝛ cygnus ꝗ eſt
auis aiat⁹ ꝛ inueniem⁹ hāc ↄpōneȝ ↄcludere duo op-
poſita ſimul:ꝛ cuȝ ſint ꝓpōnes accepte in hac figura
ambe pticulares aut idefinite:aut vna eaꝝ indefini-
ta:ꝛ ſcḋa pticularis:nō erit gdē ex h̄ ſyll's ſiue ſint af-
firmatiue ſil'aut negatiue ſil'aut vna eaꝝ affirmati-
ua ꝛ altera negatiua:ꝛ h̄ eſt manifeſtū ex h̄ ꝙ nō iue-
niſ in eis intētio dicti de oi:cū illud diffiniat duas cō-
ditiōes:quaꝝ vna eſt vt maioꝛ ſit vlis qualiſcūqȝ ſit
qualitas.ſ.ſiue ſit affirmatiua ſiue negatiua:ꝛ minoꝛ
nō ſit negatiua:ſȝ affirmatiua nec̄io cuiuſcūqȝ ſit q̄n-
titatis.i.ſiue ſit vlis aut pticularis. Iāqȝ oſtēſum eſt ꝙ
nō ↄcludiſ ex termis qb⁹ ↄcluduntſ duo ↄ̄ria in vna-
quaqȝ haꝝ compōnū ꝛ termini cōes eis:in eiſ in qb⁹
ↄcludiſ affirmatiua vlis:ſunt aial albū homo: ita vt
ſit aial terminus maioꝛ:ꝛ albū medi⁹:ꝛ hō minoꝛ:qḋ
eſt qꝛ tu inuenies in his termis oēs modos illaꝝ cō-
poſitionū ꝛ ꝙ oēs ↄcludūt affirmatiuā:qḋ eſt:qꝛ gdā
hō eſt alb⁹:ꝛ qḋdā albū ē aial:ꝛ gdā hō nō eſt alb⁹:ꝛ
qḋdā albū nō eſt aial:ꝛ in oīb⁹ his ſeqſ ꝙ hō eſt aial.
Et termini gdem cōes eis qbus concludiſ negatiua
vlis in eis:ſunt aial:album lapis:ita vt ſit animal ter
minus maioꝛ:ꝛ album terminus medius:ꝛ minoꝛ la
pis:iamqȝ ergo oſtēſum eſt ↄcludēs in hac figura cō-
cludens ꝛ non ↄcludēs:ꝛ ꝙ ↄcludēs ex eis eſt q̄tuoꝛ:
vnde ꝛ eſt compoſitio ex duab⁹ affirmatiuis vl'bus
ꝛ ex affirmatiua vli maioꝛi:ꝛ ex affirmatiua particu-
lari minoꝛi:ꝛ ex vli negatiua maioꝛi ꝛ particulari af-
firmatiua minoꝛi:ꝛ ex vli negatiua maioꝛi:ꝛ vli affir
matiua minoꝛi. Et ꝙ concluduntſ omnes modi enū-
ciationum.ſ.qꝛ cōcludiſ affirmatiua vniuerſalis ꝛ af-
firmatiua particularis:ꝛ negatiua vniuerſalis ꝛ ne-
gatiua particularis. Et ꝙ ſyllogiſmi concludentes in
hac figura ſunt perfecti:ꝛ ꝓpter hoc nominaſ prima
figura. Et qḋ putant antiqui de tribus modis ꝗ ſunt
in hac figura:ꝙ cōcluduntſ due concluſiones in eis.ſ.
modus qui concludit negatiuam vlem concludit cō-
uerſam illius.ꝛ ſilr qui concludit affirmatiuaȝ parti-
cularē.ꝛ ꝗ ↄcludit affirmatiuā vlem:qꝛ ambo ↄclu-
dūt etiā ↄuerſas coꝝ q̄ ſunt pticulares affirmatiue:ē
ignoꝛātia coꝝ intētiōe Ariſt.cui⁹ itentio eſt vt nume
ret hic modos ↄcluſionū inuētos ꝑ ſe:ꝛ p⁹ ſyll's nāli-
bus:nō inuētos ex intentione ſecūdaria:ꝛ pterer cur-
ſum nature ſyllogiſtice.

Particula-
ris ꝑ aliȝ pti-
cularis pōne

Quaſ appel
laſ pma figu
ra.

¶ Caplm. VIII.

Quando vero idē alteri qdē oi:
alteri ꝟo nulli inſit vel vtriqȝ
oi vel nulli:figurā qdē h⁹ vo-
co ſcḋam. Mediū aūt in hac
dico ꝙ de vtroqȝ p̄dicaſ. Ex-
tremitates ꝟo ḋ qb⁹ dſ h̄:ma-

ioꝛem ꝟo extremitatē q̄ iuxta mediū poſita
eſt. Minorē ꝟo q̄ lōgius a medio ſita ē.po
niſ gdē mediū foꝛas extremitatū:pꝛimū ve
ro pōne. Perfect⁹ aūt ſyll's nullo mō erit i
hac figura:poſſis ꝟo erit i vlib⁹ ꝛ nō vlib⁹
exñtib⁹ termis:ſiue alie vl'es ſint ꝓpōnes:
ſiue vna pticulari:altera ꝟo vli. Tal'es igiſ
cū ſint erit ſyll's qn̄ mediū qdem huic oi:illi
ꝟo nulli ieſt.licȝ iuxta vtrūuis ſit pꝛiuatiuū:
aliter ꝟo nullo mō'. Predicetſ.m.ḋ.n.qdē
nullo:de.x.ꝟo oi. Qm̄ igiſ ↄuertiſ pꝛiuati
ua nulli.m.ineriſ.n.at.m.oi ex ſuppoſita
erat:q̄re.n.nulli.x.ineriſ:h̄.n.oſtēſum ē pꝛi⁹.
Rurſuȝ.ſi.m.n.qdē.oi.x.ꝟo nulli:ꝛ.x.nul
li.n.ieriſ.nā ſi.m.nulli.x.ꝛ.x.nulli.m.ieriſ.
At vero.m.oi.n.poſita erat:q̄re.x.nulli.n.
ieriſ:facta ē.n.rurſus pꝛia figura. Qm̄ igiſ
ↄuertiſ pꝛiuatiuū:ꝛ.n.nulli.x.ieriſ:q̄re idē
erit ſyll's:ē āt oñdere ipſa ꝛ ad ipoſ'e ducen
tes:qm̄ ꝙ ſit ſyll's ſic ſe hñtib⁹ termis:mani
feſtū ē. Sȝ ipfect⁹ ſyll's:nō.n.ſolū ex his q̄ a
pꝛicipio ſūpta ſūt:ſȝ ex alijs pficiſ nec̄iū. Si
aūt.m.ḋ oi.n.ꝛ ḋ.x.p̄dicetſ n̄ erit ſyll's. Ter
mini icē:ſba.aial:hō. Nō icē.ſba:aial nūs:
mediū:ſba:nec qn̄ ḋ.n.nec ḋ.x.vllo p̄dicaſ.
m.termi icē:linea.aial:hō.nō icē:linea aial:
lapis. Manifeſtū ē ꝙ qm̄ ſi ſit ſyll's ex vlib⁹
termis:nec̄e ē terios ſic ſe hr̄e:vt i pꝛicipio
dixim⁹. Alr̄.n.ſe hñtib⁹ nō ſit nec̄iuȝ. ¶ Si
aūt ad alteꝝ vl'r ſi mediū qn̄ ad mai⁹ vl'r fue
rit vel pꝛiuatiue vel p̄dicatiue.ad min⁹ aūt

pticulariter ⁊ oppoſite vlī. Dico āt oppoſi
te ſi vlī qdē priuatiuū: pticulare pdicatiuū.
Ul' ſi vl'e qdē pdicatiuū ptic'lare priuatiuū:
necē ē ſyllm fieri priuatiuū ptic'larit. Nā ſi
m.n.qdē nulli.x. ꝟo alicui ieſt: necē ē.n.ali-
cui.x.nō iceē: qm̄ enim ꝯuertit priuatiua nul
li.m.iceē.n.m. ꝟo poſitū erat alicui.x.ieſſe.
Quare.n.alicui boꝝ q̄ ſunt.x.nō ierit. fit eiꝫ
ſyll's p priaꝫ figurā. Rurſus ſi.n.qdē oi.m.
ieſt.m. ꝟo alicui.x.nō ieſt necē ē.n.alicui.x.
nō ieſſe. Nā ſi oi ieſt pdicabit.a.⁊.m.ꝺ oi
.n.necē ē.m.⁊ oi.x.iceē: ſꝫ poſitū erat alicui
nō iceē. ⁊ ſi.m.qdē oi.n.ineſt.x.aūt non oi
erit ſyll's. Qm̄ nō oi.x.ieſt.n.demōſtratio
aūt eadē. Si aūt de.x.qdē oi ꝺ.n.nō oi pdi
caē.m.nō erit ſyll's termini iceē: aial ſuba:
coruus.nō iceē: aial: albū: coruus. Sꝫ neqꝫ
qñ.de.x.qdeꝫ nullo: de.n. ꝟo aliquo. termi
iceē aial: ſuba: vnitas. Nō ieſſe: aial: ſuba:
ſcia. Qñ igiē oppoſitū ē vl'e pticulari dictū
eſt qñ erit ⁊ qñ nō erit ſyll's. Qñ aūt ſilis fi-
gure ſint ꝓpōnes: vt ambe priuatiue vl' pdi
catiue nullo mō erit ſyll's. Sint aūt primuꝫ
priuatiue ⁊ vl'e. ponaē ad maiorē extremi-
tatē: vt.m.n.qdem nulli.x.aūt alicui nō iſit.
Ergo oi ⁊ nulli.x.iceē ꝯtingit.n.termi nul-
li iceē: nigrū. nix. aial. Omni vero iceē nō ē
ſumere terminos. Si.m.qdē alicui.x.ieſt:
alicui aūt nō. Si.n.oi.x.ieſt.n. ⁊.m.nulli.n.
⁊.m.nulli.x.inerit. Sꝫ dicebaē alicui iceē.
Nō igiē ſic ꝯtigit ſumere termios. Ex inde-
finito aūt ſic oſtēdēdū eſt: q2 eni veꝝ eſt.m.
nō ineſſe alicui.x. ⁊ ſi nulli ineſt. nulli ꝟo cū
inſit nō erit ſyll's manifeſtū qm̄ nec nūc erit.
Rurſus ſint pdicatiue. ⁊ vl'e ponaē vt.m.
.n.qdē oi.x.aūt alicui inſit. Contingit ergo
.n. ⁊ oi ⁊ nulli.x.ineſſe. termini nulli ineſſe:
albus: cygnus lapis. Omni vero nō erit ſu
mere ꝓpter eandem cām quā ⁊ prius: ſed
ex indefinito monſtrandum. Si autēꝫ vni-
uerſale ad minorem extremitateꝫ eſt. ⁊.m.
.x.quidem nulli.n.vero alicui nō ineſt. Cō-
tingit.n. ⁊ omni ⁊ nulli.x.ineſſe. termini in-
eſſe album animal: coruus. Non ineſſe: al-
bum: lapis: coruus.

Dictū in ſyllogiſmis figure ſcōe Ariſt. Cap. VIII.

Cum āt pdicaē termin' medi' ꝺ āmbab' extrēitatib' ſil. ſ. ꝺ ſbo q̄ſiti ⁊ ꝺ pdi
cato ipſi': ⁊ ħ affirmatiue ꝺ āmbob' aut ne-
gatiue: aut pdicaē ꝺ vno affirmatiue ⁊ de
ſcōo negatiue ſitqꝫ pdicatio i ambob' vl'iſ
aut pticularis: aut i vna ipſaꝝ vl'is ⁊ i alia pticularis:
aut idefinita. manifeſtū eſt ꝙ hꝫ ꝯpō ē cōpoſitio ſyl

logiſtica. ⁊ ꝙ cogitatio hoīs cadat ſup eā p nāꝫ ⁊ nō p
viā artificialē. U. g. q̄ ſi dic: dicēs ħ abortiuū nō eſt
ħ viuū. diceē ei q̄re: ⁊ dicet q2 viuum eſt aptū vt cla-
met. ⁊ ex manifeſto ē qꝺ ex ħ dicto iā ſubtraxit dicēs
ꝓpōnē minorē pp euidētiā ei' q̄ eſt: q2 hic nat' nō cla
mat: ⁊ hic qdē accipit ad clamādū. qꝺ ē termin' me-
di' pdicatū de duab' extremitatib' noiaē qdē ħ ꝯpō
figura ſcōa: ⁊ noiaē termin' q pdicaē de duob': etiaꝫ
medi': ⁊ ſubꝫ q̄ſiti mioꝛ: ⁊ pdicatū q̄ſiti maioꝛ. ⁊ ꝓpō
cui' ſubm ē ſubm q̄ſiti ē ꝓpō minoꝛ: ⁊ cui' ſubm ē pdi
catū q̄ſiti ē ꝓpō maioꝛ. Et ponam' in pmis i ſmone
tm̄ minorē: deide q ꝯiūgaē ei mediū: deide q ſequiē
ipm maiorē vt diſcernaē termin' maioꝛ nobis a mi-
noꝛi: qm̄ ambo i hac figura nō diſcernunē niſi p cōpa
rationes ad q̄ſitū: ⁊ in hac figura nō inueniē ſyll's pfe
ct': ⁊ inueniunē i ea ſyll'i ꝯcludētes cū ſūt ꝓpōnes vl'es
⁊ nō vl'es: ſꝫ cū ſint vl'es qdē inueniē ſyll's i ea cū ē me-
di' pdicat' ꝺ vna q̄libet extremitate q̄cūqꝫ ſit affir-
matiue: ⁊ erit pdicat' de alia negatiue: ſꝫ cū erit pdica
tus in ambab' affirmatiue nō eſt ſyll's ꝯcludēs in ea.
ponam' g̊ p' duas ꝓpōnes vl'es: vna quaꝝ ſit negati
ua: ⁊ alia affirmatiua: ſitqꝫ maioꝛ negatiua ⁊ mioꝛ af-
firmatiua: dico g̊ ꝙ ꝯcludiē negatiua vl'is. U. g. oē. g.
eſt. b. ⁊ nullū. a. eſt. b. dico ꝙ ſeqē ħ. nullū. g. ē. a. q2 cō-
uertim' negatiuā vl'em: q̄ ē dcm̄ nr̄m: nullū. a. eſt. b. ⁊
dixerim': nullū. b. eſt. a. Iāqꝫ fuit nobis: ⁊ ꝙ oē. g. ē. b.
ꝯcludim' i mō ſcōo figure pme: ſic oñſuꝫ ē ꝙ nullū. g.
eſt. a. Et ponamuſqꝫ negatiuā mioꝛē affirmatiuā ma-
ioꝛē. dico ꝙ ħ ꝯpō ꝯcludit ēt negatiuā vl'em: exēplū
ei' ē dcm̄ nr̄m: nullū. g. eſt. b. ⁊ oē. a. eſt. b. hic ꝯcludiē
ꝙ nullū. g. eſt. a. demōſtratio cui' ē: q2 ꝯuertem' nega
tiuā ꝓpōnem: ⁊ erit nobiſcū nullūꝫ. b. eſt. g. Iāqꝫ fuit
nobiſcū ꝙ oē. a. eſt. b. ꝯcludiē ergo nobis in ſcōo mō
pme figure ꝙ nullū. a. eſt. g. deide ꝯuertem' hāc ꝯnē
⁊ erit nobiſcū nullū. g. eſt. a. ⁊ ħ ꝯclō eſt eadē cuꝫ ꝯne
ſyll'i pmi hui' figure. Et cū ſunt due ꝓpōnes affirma
tiue vl'es aut negatiue ſil: nō erit ex eis ſyll's ꝯcludēs
⁊ exēplū illi' eſt cū poſuerim'. oē. g. eſt. b. ⁊ oē. a. eſt. b.
dico ꝙ nō ſeqē ex his vt ſit oē. g. a. neqꝫ qꝺdā. g. a. ⁊ ħ
eſt manifeſtū ex māꝫs qb' ꝯcludunē duo ꝯria. ⁊ exē-
plū terminoꝝ qb' ꝯcludiē affirmatiua ex māꝫs: hō:
ſuba: aial: ita vt accipiam' ſubam terminū medium:
qꝺ ē: q2 ois hō ē ſuba: ⁊ oē aial ē ſuba: ⁊ ꝯcludiē in hac
mā ꝙ ois hō ē aial: ⁊ exēplū termioꝝ qb' ꝯcludiē ne
gatiua ex māꝫs. lapis ſuba: aial: ⁊ illꝺ ē: q2 ois lapis ē
ſuba: ⁊ oē aial ē ſuba: ⁊ ꝯcludiē: nullus lapis ē aial. Et
ſilr cū poſuim' ꝙ nullū. g. eſt. b. ⁊ nullū. a. eſt. b. ꝯclu-
diē i hac ꝯpōne ēt i māꝫs duo ꝯria ſil. ⁊ exēplū termi
noꝝ ꝯcludētiū affirmatiuā: hō. linea: aial: qꝺ ē: q2 nul
lus hō ē linea: ⁊ nullū aial ē linea: ⁊ cōcludiē. ois hō ē
aial: exēplū terminoꝝ qb' ꝯcludiē negatiua vl'is ē: la
pis: linea: aial: ⁊ illꝺ ē: q2 nllus lapis ē lica ⁊ nullū aial
eſt linea: ⁊ ꝯcludiē: nllus lapis ē aial. Inueniunē g̊ he
due ꝯpōnes aliqñ ꝯcludētes affirmatiuaſ: ⁊ aliqñ ne
gatiuas: nō ē g̊ ſyll's. iā g̊ oñſuꝫ ē ex ħ dcō cū ſint ꝓpō-
nes vl'es qñ erit ſyll's i hac figura: ⁊ qñ ñ erit ⁊ ꝙ ſylli
ꝯcludētes i hac figura ñ ſūt pfecti: cū oñſuꝫ ſit ꝙ ſint
ꝯcludētes p aliꝺ ab eis nō p ſeipos. Sꝫ cū ē vna ꝓpō-
nū i hac figura vl'is: ⁊ alia pticularis qñ qdē ē maioꝛ
vl'iſ: ⁊ mioꝛ pticular]: ⁊ ē vna eaꝝ diuerſa ab alia i q̄li
tate. ſ. vt ſit vna duarum negatiua ⁊ alia affirmatiua
erūt ex ħ ſylli ꝯcludētes: ſitqꝫ p' maioꝛ negatia vl'is
⁊ mioꝛ affirmatiua pticularis: ⁊ exēplū illius ē vt ſit
qꝺdā. g. b. ⁊ nullū. a. b. dico g̊ ꝙ ex maifeſto eſt ꝙ qꝺ-
dā. g. ñ ē. a. q2 ꝯuert iē: nullū. a. ē. b. i hāc: nullū. b. ē. a. ⁊

Quō diſcer-
naē maioꝛ ex-
trēitas a mi-
noꝛi in ſecū-
da figura.

eſt nobiſcũ q̃ddam g.eſt b.⁊ nullũ b.eſt a. redit ergo h̃ ad figurã pmã. Jãqꝫ oñſum eſt qꝺ ſeqtur in hac figura vt ſit q̃ddã g.nõ iuentũ in aliquo ex a. Sitqꝫ ſecũdo maioꝛ ꝓpõ vlis affirmatiua:⁊ minoꝛ ꝑticularis negatiua. Exẽplũ cuiꝰ eſt: vt q̃ddã g.nõ eẽt b.⁊ oẽ a.ẽ b. dico igit̃ ꝙ ſeq̃t̃ ꝑticularis negatiua: q̃ eſt. q̃ddaꝫ g. nõ eſt a. cuiꝰ demõſtrõ ẽ: qꝛ ſi nõ eſt dcm̃ nr̃m: q̃ddã g.nõ eſt a. veꝝ erit ꝯdictoriũ eiꝰ qꝺ eſt. oẽ g.eſt a. cuiꝰ adiũgemꝰ ꝓpõneꝫ ſecundã quã poſuimꝰ: qꝺ eſt dcm̃ nr̃m. omne a.eſt b.⁊ ſeq̃t̃ ex eo in figura pma: vt ſit oẽ g.b. ſed iã poſuimꝰ ꝙ q̃ddã g.nõ eſt b.⁊ h̃ eſt falſum ⁊ impoſſe: ex quo ſeq̃t̃ falſum eſt falſum: ſi falſum q̃dẽ ſeq̃t̃ ex põne nr̃a: ꝙ oẽ g.eſt a.q̃ dcm̃ nr̃m. oẽ g.eſt a.eſt falſum. ergo eiꝰ ꝯdictoriũ eſt veꝝ. qꝺ eſt dcm̃: quoddam g.nõ eſt a.⁊ h̃ eſt qꝺ volumꝰ oñdere:⁊ cũ eſt q̃dẽ ꝓpõ maioꝛ in hac figura ꝑticularis ⁊ minoꝛ vlis: eſtqꝫ vna ipſaꝝ diuiſa ab alia in q̃litate nõ erit ex h̃ ſyll'ſ: ſitqꝫ pmo maioꝛ ꝑticularis negatiua:⁊ minoꝛ affirmatiua vlis: cuiꝰ exẽplũ eſt. oẽ g.eſt b.⁊ q̃ddã a.nõ eſt b.⁊ oſtẽſio eiꝰ eſt: qꝛ inenit̃ ꝯcludere i materijs diuerſis duo ꝯria ſimil'.⁊ termini ꝯcludẽtes affirmatiuã ſũt coruꝰ: aial: ſuba:⁊ coruꝰ eſt minoꝛ:⁊ anial mediꝰ: qm̃ ois coruus eſt aial:⁊ q̃dã ſuba nõ eſt aial.⁊ ꝯclo eſt: ois coruꝰ eſt ſuba q̃ eſt affirmatiua va.⁊ termini q̃dẽ ꝯcludẽteſ negatiuã ſunt: coruus: aial: albuꝫ: qꝺ eſt: qꝛ coruꝰ ois ẽ aial.⁊ q̃ddã albũ nõ eſt aial:⁊ ꝯcludit̃: nullus coruus eſt albꝰ.⁊ h̃ eſt veꝝ.⁊ ſilr̃ ẽt nõ erit ſyll'ſ cũ erit maioꝛ affirmatiua ꝑticularis:⁊ minoꝛ negatiua vlis:⁊ exẽplum illius eſt ex lr̃is. nulluꝫ g.eſt b.⁊ q̃ddã a.eſt b.⁊ termini ꝯcludẽtes affirmatiuã in hac ꝯpõne ſunt lapis: aial:⁊ ſuba:⁊ lapis ẽ minoꝛ:⁊ aial mediꝰ: qꝺ eſt: qꝛ nullus lapis eſt aial:⁊ q̃dã ſuba eſt aial.⁊ ꝯcluſio. ois lapis eſt ſuba.⁊ termini ꝯcludẽteſ negatiuã ſũt: ſcia: aial:⁊ ſuba.⁊ ſcia eſt minoꝛ ſꝫ nr̃m ordinẽ.⁊ aial medius: qꝺ eſt: qꝛ ſcia nõ eſt aial:⁊ q̃dã ſuba eſt aial.⁊ ꝯcluſio eſt. ſcia nõ eſt ſuba. iã ergo oñſuꝫ eſt cũ eſt ꝓpõ vlis in hac figura diuerſa a particulari in q̃litate qñ erit ſyll'ſ ⁊ qñ nõ. Sed cũ ſunt vlis ⁊ ꝑticularis ſiles i q̃litate. ſ. negatiue ſil'. aut affirmatiue nõ erit ſyll'ſ penitus: ſit ꝯcluſio pmo negatiua:⁊ ſit vlis: ꝓpõ maioꝛ ⁊ ꝑticularis eſt minoꝛ: cuius exẽpluꝫ eſt vt ſit b.nõ in oi g.⁊ nullũ a.eſt b. cuiꝰ demõſtrõ eſt: qꝛ dcm̃ nr̃m. b.non eſt in oi g.eſt indefinitũ: cũ quo iã verificat̃ negatiua vlis: iãqꝫ verificat̃ cũ eo affirmatiua ꝑticularis:⁊ cũ verificat̃ cum eo negatiua vlis nõ erit ꝯcludẽs: ſicut oſtẽſum eſt.⁊ iueniunt̃ termini ꝯcludẽtes affirmatiuã vlem ſed cũ verificat̃ cũ eo affirmatiua ꝑticulariſ ⁊ nõ iueniunt̃ termini ꝯcludẽtes vlem affirmatiuã: qꝺ eſt. qꝛ ſi iueniunt̃ termini ꝯcludẽtes ꝙ oẽ g.eſt a. iãqꝫ fuit nobiſcũ ꝙ nullũ a.eſt b. opꝫ ꝙ nullũ g.ſit b.⁊ erit ꝑticularis negatiua per põneꝫ non ꝑ nãm: iãqꝫ poſuimus eã negatiuã ꝑ nãm: q̃ eſt eaꝫ q̃ verificatur q̃ddã g.eſt b.⁊ h̃ falſum nõ eſt poſſe. Sed oſtẽſio ꝙ hec cõpoſitio nõ eſt ꝯcludẽs eſt ꝓpter: qꝛ illa negatiua ꝑticularis eſt indefinita. ſ. qꝛ ipa eſt aliquãdo ꝑticularis per nãm:⁊ aliquãdo per põneꝫ:⁊ erit aliquãdo ꝯcludẽs ⁊ aliquãdo nõ ꝯcludẽs: nõ numeratur ſyllogiſmus: cũ ſyllogiſmꝰ ſit id qꝺ ꝯcludit ꝯcluſionem vnã:⁊ ſemꝑ ⁊ neceſſario. Jãqꝫ eſt poſſe vt agatur in hoc niſio pcedẽs. que apta fuit in ſyllogiſmis pme figure. ſ. vt accipiat̃ quoddã aliq̃d: de quo verificetur pdicatum queſiti:⁊ aliq̃d de quo falſificet̃: cuius exẽplum eſt vt dicamus: q̃ddã albuꝫ nõ eſt aial:⁊ nulluſ lapis eſt aial: deinde accipiamus de quodã albo aliquid de quo falſificetur lapis qꝺ eſt penitus album:

⁊ de quo verificet̃ lapis qꝺ eſt marmoꝛ. Sed vis huius oſtẽſionis eſt vis trãſlatõis ad negatiuã minorẽ vlem:⁊ ꝑ h̃ putat̃ ꝙ Ariſt. nõ exemplificauit eã hic. Sint eni affirmatiue:⁊ ſit vlis maioꝛ ⁊ ꝑticularis minoꝛ: ita vt ſit q̃ddã g.b.⁊ oẽ a.b.⁊ nõ erit ẽt ex h̃ ſyllogiſmus: qꝺ eſt: qꝛ ſi eſt vera cum affirmatiua ꝑticulari affirmatiua vlis eſt nõ ꝯcludẽs: ſicut oſtẽſum eſt. Et iueniuntur termini ꝯcludẽtes affirmatiuã ⁊ negatiuã:⁊ ſi verificatur cũ ea negatiua ꝑticularis nõ iueniunt̃ termini ꝯcludẽtes affirmatiuã vlem ꝓpter cãm quã diximus i eo: que eſt ex duabus negatiuis. ſed eſt manifeſtũ ꝙ eſt nõ concludẽs ſm̃ eũdem modũ quo oſtẽſum eſt ibi illud: ſed ſi ſunt ambe negatiue.⁊ eſt ꝓpõ vlis minoꝛ ⁊ ꝑticularis maioꝛ: ita vt ſit nullũ g.b.⁊ ſit q̃ddã a.non ẽ b. nõ erit q̃dem ſyllogiſmus ex h̃:⁊ termini q̃bus ꝯcluditur affirmatiua vlis ſunt: coruus albũ:⁊ aial.⁊ coruus eſt minoꝛ:⁊ album mediũ.⁊ maioꝛ terminus eſt aial:⁊ q̃bus ꝯcluditur negatiua ſunt. coruus: albũ: lapis.⁊ coruꝰ eſt minoꝛ:⁊ albũ mediũ:⁊ lapis eſt maioꝛ.⁊ ſilr̃ nõ erit ſyll'us:⁊ ſi ſint ambe affirmatiue: ſitqꝫ ꝓpõ vlis minoꝛ ⁊ ꝑticularis ipſa maioꝛ: qꝛ ꝯcluduntur ꝯtraria.⁊ exẽplum terminoꝝ q̃bus ꝯcludit̃ affirmatiua eſt: cignus: album: aial.⁊ cignus eſt minoꝛ:⁊ albuꝫ medius: qꝺ eſt: qꝛ ois cignus eſt albꝰ:⁊ q̃ddã aial albũ.⁊ ꝯclo. ois cignus ẽ aial.⁊ q̃bꝰ ꝯcludit̃ negatio vlis: nix: albũ: aial:⁊ ſit nix minoꝛ:⁊ albũ medius:⁊ aial maioꝛ:⁊ illud ẽ. qꝛ ois nix eſt alba:⁊ q̃ddã aial eſt albũ.⁊ ꝯcluſio eſt. nulla nix eſt aial. Jãqꝫ oñſum eſt: ꝙ cum ſint ꝓpoſitiones ꝯſimiles in qualitate ⁊ diuerſe in q̃titate: nõ erit in hac figura ſyll'ſ. Cap. IX.

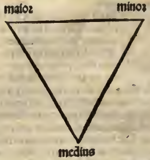
Similr̃ aũt ſi pdicatiue fuerit ꝓpõnes. Termini nõ incẽ: albũ: aial: nix. Jncẽ: albũ: aial: cignꝰ. Manifeſtuꝫ igit̃ qm̃ ſi ſilis figure ſint ꝓpõnes:⁊ h̃ q̃dẽ vlis: illa ꝟo ꝑticlaris: qm̃ nullo mõ ſit ſyll'ſ. Sꝫ nec ſi alicui vtriqꝫ ineſt vel nõ ineſt: vel huic q̃dẽ: illi ꝟo nõ: vel neutri oi: vel idefinite. ẽmini aũt cõẽs oium: albũ: aial: hõ: albũ aial inaiatũ. Manifeſtũ igit̃ ex pdictis: qm̃ ſi ſic hẽant ſe ẽmini adiuiceꝫ: vt dictũ ẽ: ſit ſyll'ſ ex nccitate:⁊ ſi ſit ſyll'ſ. necẽ ẽ termios ſic ſe hẽe. Palã aũt ⁊ qm̃ oẽs ipfecti ſunt q in hac figura ſũt ſylli. Oẽs eni ꝑficiunt̃ aſſũptis q̃buſdã: q̃ vel iſunt terminis ex nccitate: vl' ponunt̃ velut hypotheſes vt qñ ꝑ ipoſſe oñdumꝰ. Et qm̃ nõ ſit affirmatiuus ſyll'ſ per hanc figurã: ſed oẽs priuatiui ⁊ vniuerſales ⁊ particulares.

Sermo in ſyllogiſmis inutilibus particularibus figure ſecunde. Cap. IX.

Et cum erunt ambe q̃deꝫ ꝑticulares: aut idefinite: aut vna particlaris:⁊ alia idefinita: ſintqꝫ ambe affirmatiue: aut negatiue ſimul: aut vna earũ affirmatiua ⁊ alia negatiua: nõ erit ex h̃ ſyll'ſ:⁊ illud qm̃ medye diuerſis aliqñ ꝯcludit̃ affirmatiua:⁊ aliqñ negatiua. Termini autẽ cõẽs q̃bus ꝯcludit̃ affirmatiua in oibus illis ſunt: hõ: albũ:

⁊ animal: ⁊ homo eſt minor: ⁊ album medius: ⁊ aial maior: neq; occultatꝰ ibi cõpoſitio ipſorũ in oĩbus: ⁊ qbus cõcludit negatiua ſunt inaiatũ: album: aial: minor eſt ĩanimatũ: ⁊ albũ medius: cũ qbus cõcludit ꝙ inaiatum nõ eſt aial. Iã ergo oſtẽſum eſt ex hoc dicto ꝙ cum inuenitur in hac figura ſyllogiſmus cõcludẽs eſt neceſſarium vt ſint ꝓpõnes: ſicut diſpoſuimus. ſ. vt maior ſit affirmatiua vel negatiua vlis: ⁊ alia diuerſa ab ea in q̃litate: ⁊ q2 cum inuenitur ꝓpõnes ſm hãc diſpoſitionẽ nec̃ium eſt vt ſit in hac figura ſyllogiſmus. Et manifeſtũ eſt ex hoc ꝙ ſyllogiſmus q erit i hac figura erit iperfectus: cũ ſit manifeſtũ ꝙ eſt ſyllogiſmus cũ adijciuntꝰ ei res alie: aut ex rebꝰ cõſequẽtibꝰ neceſſario propõnes eius: ſicut eſt cõuerſio ipſarum ⁊ reditus eius ad figurã primã: aut in agẽdo oſtẽſiones diuerſitatis in hoc: ⁊ eſt manifeſtũ ꝙ nõ erit in hac figura cõcluſio affirmatiua; ſed erit quidem negatiua vniuerſalis ⁊ ꝑticularis. Cap. X.

Si autẽ eidem hoc qdem oĩ illud vero nulli ineſt: vel ambo omni vel nulli: figuram qdem huiꝰ voco tertiam: mediũ aũt in ipſa dico de quo ambo ꝑdicamus extremitates vero que ꝑdicantur. Maiorẽ ſo extremitatẽ que lõgius eſt a medio: minorẽ ſo que propius. Ponitꝰ aũt mediũ foras extremitatez: vlti-

mum vero poſitione. Perfectus igitꝰ ſyllogiſmus nõ fit nec i hac figura: poſſibilis ſo erit ⁊ vniuerſalr: ẽt nõ vniuerſalr terminis exiſtẽtibus ad mediũ. vniuerſalr qdem qñ ⁊ p. ⁊ r. inerit omni s. erit ſyllogiſmꝰ. Qm̃ alicui r. inerit p. ex neceſſitate. Qm̃ eni conuertitur ꝑdicatiua inerit s. alicui r. q̃re qm̃ p. ineſt omnis s. ⁊ s. alicui r. nec̃e eſt p. alicui r. ineſſe: fit eni ſyllogiſmus per primam figurã. Eſt aũt ꝑ impoſſe: ⁊ ex poſitione facere demõſtrationẽ. Si eniz ambo s. inſunt ſi ſumatꝰ aliqd eoꝝ q̃ ſunt s. vt eni huic ⁊ p. ⁊ r. ex neceſſitate inerũt quare alicui r. inerit p. ⁊ ſi r. omni qdez s. p. aũt nulli s. ineſt erit ſyllogiſmus: qm̃ p. alicui r. non inerit ex neceſſitate: nam idez modus demõſtrationis erit cõuerſa r. s. ꝓpoſitione. Oſtenditꝰ autẽ ⁊ per ipoſſibile: quẽadmodum ⁊ in priori. Si aũt iſunt r. s. quidẽ nulli. p. ſo omni s. nõ erit ſyllogiſmꝰ. termini in eẽ: aial: equus: homo. Nõ in eſſe: aial: inanimatuz: homo. Nec qñ ambo de nullo s. dicuntꝰ erit ſyllogiſmus. termini ineſſe: animal: equus inanimatũ. Non ineſſe: homo: equus inanimatum: medium inanimatum.

Dictum Ariſt. in tertia figura. Cap. X.

Et cum erit terminus mediꝰ ſubiectus extremitatibus q̃ſiti ⁊ extremitates ꝑdicatiue de ipſo: noiatꝰ quippe figura hec figura tertia: cuiꝰ exẽplum eſt vt ſint a. ⁊ g. ꝑdicata de b. Eſtq; manifeſtũ ꝙ hec figura eſt nãlis: qd eſt: q2 iam dicẽs ꝙ g. eſt a. ꝓpterea q2 g. ⁊ b. eſt a. ⁊ exemplum ꝙ corpꝰ ẽ renouatũ: qm̃ paries ẽ corpꝰ: ⁊ paries eſt renouatus. ergo corpus eſt renouatũ: ⁊ ꝓpoſitio i qua ſubm eſt ſubm q̃ſiti noiatꝰ minor. ⁊ ille eſt terminus q noiatur terminus minor: ⁊ alia: cuius ꝑdicatum eſt ꝑdicatum q̃ſiti: qd eſt extremitas: maior noiatur: ſitq; exẽpluz termini minoris g. ⁊ medij b. ⁊ maioris a. ⁊ ſit ordo ipſoꝝ iccirco vt icipiatꝰ ꝑmo a termino medio. deide ſequatꝰ euz minor ⁊ vltimo maior: ⁊ nõ erit in hac figura a. ſyllogiſmus ꝑfectus. Iãq; poſſe ẽ in ea vt ſit ſyllogiſmus cum ſint ꝓpõnes vles ſimul: aut vna earum vlis ⁊ alia ꝑticularis. Iãq; poſſe eſt vt nõ ſit in eis ſyllogiſmus: ſintq; ꝑmo ambe due ꝓpoſitiões vles ⁊ ſint affirmatiue. V. g. dicã nũm: omne b. eſt g. ⁊ omne b. eſt a. dico itaq; ꝙ cõcluditur ꝙ qddã g. eſt a. qm̃ cõuertitꝰ minor vlis q̃ eſt dicã nũm. omne b. eſt g. ꝑticulariter: ⁊ ſit quoddã g. eſt b. ⁊ nobiſcũ eſt ꝙ oẽ b. eſt a. cõcludiꝰ ergo in figura ꝑma: ꝙ quoddaz g. eſt a. ſicut expoſitũ eſt ibi. Iãq; exponitꝰ hoc qdem ꝑ impoſſe ⁊ ꝑ poſitionẽ. per ipoſſe qdẽ vt accipiamus cõcluſionis ꝯdictoriaz: ⁊ adiũgamus ei vnã duaꝝ ꝓpõnum. ⁊ ſeqꝰ ex eis ꝯdictoriũ ꝓpõnis alterius. Sed qd ſequitur ſi nõ eſt factũ ſz ꝑ põnẽ eſt vt ponamus vt qddaz b. ſit z. ⁊ q2 g. eſt in omni b. ⁊ z. ps eſt ex b. ergo z. de neceſſitate eſt ps ex g. ⁊ q2 a. eſt in oĩ b. ⁊ z. eſt pars ex b. ergo z. neceſſario eſt ps ex a. Iãq; fuit ps ex g. q̃ quoddã g. eſt a. Et ſilr qñ eſt ꝓpõ maior negatiua minor affirmatiua erit ẽt ſyllogiſmus: cuius exẽpluz eſt dicã nũm. oẽ b. eſt g. ⁊ nullũ b. eſt a. dico ꝙ ꝯcluditur quoddã g. nõ eſt a. ſ. negatiua ꝑticularis: q2 cuz ꝯuertitur affirmatiua vlis ꝑticulariter: componetꝰ ſic ſermo noſter. quoddã g. eſt b. ⁊ nullũ b. eſt a. ergo qddaz g. eſt a. ⁊ hoc eſt in figura ꝑma. Sed cuz eſt vniuerſalis non affirmatiua minor ⁊ vniuerſalis affirmatiua maior: ſicut dicã nũm. nullus b. eſt g. ⁊ omne b. ẽ a. nõ erit qdem ſyllogiſmus cõcludẽs queſitũ: q2 cõcludit duo ꝯria in materia: ⁊ exẽplum terminoꝝ qbus concluditꝰ affirmatiua: equus: hõ: ⁊ aial: ⁊ minor eſt equꝰ: ⁊ medius hõ: qd eſt: q2 nullus hõ eſt equus: ⁊ oĩs hõ ẽ aial: ⁊ cõcluſio. oĩs equus eſt aial: que eſt affirmatiua vera. Et termini qbus negatiua inaiatuz hõ. aial. ⁊ ẽ: q2 hõ nõ eſt inaiatus: ⁊ hõ eſt aial. concluditꝰ qdem ꝙ nullũ inaiatũ eſt aial. Et cũ ſunt qdẽ ꝓpõnes vles negatiue nõ erit ex eis penitus ſyllogiſmus: q2 cõcluduntur duo ꝯria. Et termini qbus ꝯcluditur affirmatiua

ſunt:equus:inanimatū aial:ꝛ equus eſt mioꝛ:ꝛ inanimatū eſt medi⁹: qͦd eſt: qꝛ inanimatū nō eſt equus:ꝛ inanimatū nō eſt aial:ꝛ equus eſt aial: ex quib⁹ ꝯcluditur negatiua:equus:inanimatū: hō:ꝛ equus eſt minoꝛ:ꝛ inanimatū medius:ꝛ homo maioꝛ:qͦd eſt: qꝛ inaiatū nō eſt equ⁹:ꝛ inaiatū nō eſt hō:ꝛ equ⁹ nō eſt hō. Jamqꝫ oſtēſuꝫ eſt qn̄ erit ſyll9 in hac figura cū ſunt ſilr ambe ꝓpōnes vlēs:ꝛ qn̄ nō erit:qͦd eſt:qꝛ cū erūt affirmatiue erit ſyll9 ꝯcludēs affirmatiuā pticularē:ꝛ ſilr qn̄ erit maioꝛ negatiua ꝛ minoꝛ affirmatiua erit ſyllogiſmus ꝯcludēs pticularē negatiuā: ſꝫ qn̄ erūt ambe negatiue:aut erit minoꝛ vlis negatiua:ꝛ maioꝛ affirmatiua non erit ſyllogiſmus. Cap. XI.

Manifeſtū ē igit ꝛ in hac figura qn̄ erit ꝛ qn̄ nō erit ſyll9 ex vlibus terminis. Qn̄ eniꝫ ambo termini fuerint predicatiui erit ſyllogiſm⁹: qm̄ alicui ineſt extremitas extremitati: qn̄ vero priuatiui nō erit: qn̄ vero hic qdē ſit priuatiuus:ille vero ꝑdicatiu⁹ ſi maioꝛ qdeꝫ fuerit priuatiuus:alter vero affirmatiuus erit ſyllogiſmus: qm̄ alicui nō ineſt extremitas extremitati. ſi āt ecōuerſo: nō erit. Si āt vnus vlr ſit ad mediū:alter ꝟo particulariter. Si vtercꝫ ſit ꝑdicatiua neceſſe eſt fieri ſyllm̄:ꝛ ſi alteruter ſit vlis terminoꝝ. Nā ſi r.ois s. inſit. p.ꝟo alicui s.neceſſe eſt ꝛ p.alicui r.ineē. Nā qm̄ ꝯuertit affirmatiua ierit s.alicui p. q̄re qm̄ r.ineſt oi s. s.aūt alicui p. minoꝛ ꝟo particularis priuatiu⁹: ꝛ r.alicui p.ierit: q̄re ꝛ p.cui r. Rurſuꝫ. ſi r.alicui s.p.oi s.inſit:neceſſe p.alicui r. ineſſe. Nā idē modus demōſtrationis ꝛ ꝑ ipoſē ꝛ ꝑ expoſitionē: queādmodū ꝛ in priorib⁹. Si aūt vnus quideꝫ ſit ꝑdicatiu⁹: alius ꝟo priuatiu⁹: vlr qdem ꝑdicatiu⁹:qn̄ minoꝛ ierit ꝑdicatiu⁹ erit ſyll9. Nā ſi r.oi s.p. ꝟo alicui s.nō ineſt:neceſſe eſt p.alicui r.nō ineſſe. Si eni oi. ꝛ r.oi s. ꝛ p.oi s.inerit:ſꝫ nō inerat. Demōſtratur aūt ꝛ ſine deductione: ſi ſumat aliqͦd coꝝ q̄ ſunt s.cui p.non ineſt. Qn̄ ꝟo maioꝛ fuerit ꝑdicatiu⁹:nō erit ſyll9: vt ſi p. inſit oi s.r. āt alicui s.nō iſit. Termini ꝟo oi ieē:aiatū hō aial. Nulli ꝟo nō eſt ſumere termios ſi r.ieſt alicui qdē s.alicui aūt nō. Si eniꝫ nulli ieſt p.r.aūt alicui s. ꝛ p.nō oi inerit alicui r.ſꝫ poſitū erat ineſſe. Si eniꝫ oi s.p.ineſt.r.aūt alicui s. ꝛ p.alicui r.ineſt: ſuppoſituꝫ vero erat nulli ineſſe:ſꝫ queādmodū in prioribus dōꝫ eſt. Nā cū indefinitū eſt alicui nō ieſſe: ꝛ qͦd nulli ineſt verū eſt dicere alicui nō ieſſe. Nulli ꝟo cū eſſet:nō erat ſyll9. Manifeſtū ergo erit: qm̄ nō erit ſyllogiſmus hic.

Si aūt priuatiu⁹ ſit vlis terminus: qn̄ qdeꝫ maioꝛ fuerit priuatiuus.minoꝛ aūt predicatiuus erit ſyllogiſmus. Si eniꝫ p. nulli s. r. aūt alicui s.ineſt: ꝛ p.alicui r.nō inerit. Rurſum eni erit pria figura r. s. ꝓpōne cōuerſa. Quando aūt mioꝛ fuerit priuatiuus: nō erit ſyllogiſmus. Termini ieſſe:aial:hō:ferrum. Non ieſſe:aial:ſcia:ferrum. Mediuꝫ in vtriſqꝫ ferrū. Nec quādo ambo priuatiui ponuntur.ꝛ.e.aūt vnus qdē vlis:alter ꝟo particularis. Termini quādo minoꝛ ſit vlis ad mediū: aial hō ferrū nō ieſſe: aial ſcia ferrū. Quādo aūt maioꝛ: maioꝛ vlis: mioꝛ ꝟo in parte:nō ieſſe qdē coruus:nix:albū. Ineſſe ꝟo nō eſt ſumere. Si r.alicui qdē ieſt s.alicui aūt non ieſt. Si eni p.oi r.inſit.r.aūt alicui s. ꝛ p.inerit alicui s.ſed poſitū erat nulli ineſſe. Sed ex idefinito mōſtrādū eſt. Necꝫ ſi vtercꝫ alicui medio ineſſe: vel nō ineſt: vel vnus qdē ineſt:alter vero non ineſt:vel hoc qdeꝫ alicui ille nō oi:vel idefinite nullo modo erit ſyll9. Termini aūt cōes oium: aial:hō:albū:anial: aiatū:albū. Manifeſtū igit ꝛ in hac figura qn̄ erit ꝛ qn̄ nō erit ſyllogiſmus: ꝛ qm̄ ſe terminis ſic ſe habētib⁹: vt dictū eſt: ſit ſyllogiſmus ex neceſſitate: ꝛ ſi ſit ſyllogiſm⁹ neceſſe eſt terminos ſic ſe habere. Manifeſtū eſt etiaꝫ qm̄ oēs iperfecti ſunt ſyllogiſmi in hac figura. Oēs eniꝫ perficiuntur quibuſdā aſſumptis: ꝛ qm̄ ſyllogizare per hāc figurā vlē nō erit: neqꝫ priuatiuum:neqꝫ affirmatiuum.

¶ Sermo in ſyllogiſmis particularibus vtilibus.

Et quando erūt vna ipſarū qdē vlis ꝛ alia pticularis q̄cūqꝫ duaruꝫ ſit: ꝛ erunt affirmatiue:erit ſyll9 ꝯcludēs affirmatiuā pticularē:cuius exēplū eſt:qm̄ cū poſuimus ꝙ oē b.eſt g.ꝛ qͦdā b.eſt a.dico ꝙ qͦdā g.eſt a.ſ.cū minoꝛ eſt vlis ꝛ maioꝛ pticularis:qͦd eſt:qꝛ cōuertit qͦdā b. eſt a.eritqꝫ nobiſcū qͦdā a.eſt b.ꝛ oē b.eſt g.ergo ꝯcludit in figura prima ꝙ qͦdā a.eſt g.deinde ꝯuertit hec cōcluſio ꝛ cōcludit hoc queſitū:qͦd eſt qͦdā g.eſt a.ꝛ hoc concluditur ꝑ duas cōuerſiones:ꝛ ſilr eſt etiā cū eſt particularis minoꝛ ꝛ vlis maioꝛ erit ſyllogiſmus cōcludēs. U.g. vt ponamus ꝙ qͦdā g.eſt b. ꝛ oē b.eſt a.dico ꝙ cōcludit ꝙ qͦdā g.eſt a.ꝛ illud eſt qꝛ cōuertit h̄ particularis:ꝛ eſt nobiſcū qͦdā g.eſt b.ꝛ oē b.eſt a.ꝛ concluditur in figura prima ꝙ qͦdā g.eſt a. Jāqꝫ oſtēditur hic per poſitionē:ꝛ illud eſt cū poſuimus ꝙ qͦdā b.ſit z.ꝛ erit oē z.eſt g.oē z.eſt a.reditqꝫ ad aliū qui eſt ex duab⁹ vlibus affirmatiuis in hac figura.ſ. vt concluditur ꝙ g.eſt a. Jamqꝫ oſtendit per deductionem ſermonis ad ipoſſibile ꝙ eſt id qͦd nominat cōtrariū ꝛ id eſt vt accipiam⁹ ꝯdictoriā cōcluſionis ꝛ adiūgamus ei vnā ꝓpōnū:ꝛ ſequet vt ſit falſa ſcda. U.g.acci

plenmus.nullũ g.eſt a.q̃ eſt ꝯdictoria ꝯnis: ⁊ adiunga-
mus ei ꝓpõné mioré:q̃d é verũ nr̃z.qðdã b.é g.⁊ ꝯclu
dit̃ nob̃ i fig᷑ p̃ᵒ ꝙ qðdã b.ñ é a.qð é ꝯdictoriũ ꝓpõnis
maioris quã ꝯpoſuim᷒: ⁊ é ꝙ oé b.é a. Jã q᷑ ḡ deduct᷒
é ſmo ſi ponat̃ ꝯdictoriũ illi᷒ ꝯnis i eo ad ipoſſe.ḡ illð
ꝯdictoriũ é ipoſſe.ḡ ꝯ é vr̃a.Et cũ erit vna eaꝝ affirᵃ et
alia negᵃ: ⁊ é ꝓpõ negᵃ maior ⁊ affirᵃ mior erit ſyllᷤ:
cui᷒ exẽplũ é: vt ponam᷒ p̃ ꝙ negᵃ maior ſit ꝑticularis
⁊ affirᵃ mior ſit vl̃is:ita vt ſit oé g.b.⁊ qðdã b.nõ é a.
dico ꝙ ꝯcludit̃ ꝙ qðdã g.ñ é a.Et h̃ ꝑ deductioné ſer
mõis ad ipoſſe oñdit̃:qð é:q᷑ ſi ñ é verũ dictũ noſtrũ.
qðdã g.ñ é a.oꝫ ꝙ ſit veꝝ ei᷒ ꝯdictoriũ qð é.oé g.eſt a.
Cũ ḡ adiũxim᷒ huic ꝓpõni mioré q̃ é ꝙ oé b.é g.ꝯclu
dit̃ nob̃ ꝙ oé b.é a.qð é ipoſſe: q᷑ é ꝯdictoriũ maioris
ꝓpõnis:q᷑ iã poſuim᷒ ꝙ qðdã b.ñ é a. ḡ ei᷒ ꝯdictoriũ
é verũ:qð é.qðdã g.ñ é a. Jã q᷑ oñdit̃ h̃ ꝑ põné cũ po-
net̃ qðdã aliqd ſenſibile:ſitq᷑. U.g.ꝫ.eritq᷑ nobiſcuꝫ
nullũ ꝫ.é a.⁊ oé ꝫ.é g.q᷑ ꝫ.é ꝑs b.redit ḡ ad modũ ꝯclu
déte ex hac figura.ſ.q᷑ é ex duab᷒ vl̃ib᷒ maiore negaᵃ
⁊ miore affirᵃ:⁊ ꝯcludit̃ ꝙ qðdã g.ñ é a.⁊ hic modus
nõ oñdit̃ ꝑ ꝯuerſioné: ⁊ ſilr̃ cũ é neᵃ maior ipa vl̃is ⁊
affirᵃ mior é ꝑticularis:erit ét ſyllᷤ ꝯcludẽs:⁊ exẽplũ il
li᷒ é.qðdã b.é g.⁊ nullũ b.é a.⁊ ꝯ qðdã g.ñ é a.⁊ illð é:
q᷑ ꝯuertim᷒ affirᵃ mioré ex eo redibit ad figᵃ p̃ᵃ
⁊ cũ é ꝓpõ maior affirᵃ ⁊ mior neᵃ:nõ erit ſyllᷤ i hac
figura ſup q̃ſitũ.Et hi ſt̃ duo modi:q̃ꝝ vn᷒ é vt ſit ma
ior vl̃is ⁊ mior ꝑticularis:cui᷒ exẽplũ é dcm̃ nr̃z ꝙ qðdã
b.ñ é g.⁊ oé b.é a.dico ꝙ é ñ ꝯcludẽs:qð é:q᷑ in mãis
diuerſis ꝯcludũt̃ ꝯria ſil:⁊ exẽplũ terminoꝝ qb᷒ ꝯclu
dit̃ affirᵃ.hõ aial nutriᵇˡᵉ: ⁊ hõ é mior:aial meᵐ:⁊ nu-
tribile maior:qð é:q᷑ qðdã aial ñ é hõ:⁊ oé aial eſt nu
tribile:⁊ ois hõ é nutriᵇˡᵉ.Sꝫ termini qb᷒ ꝯcludit̃ neᵃ
ñ inueniũt̃ cũ v̾ificat̃ cũ ꝑticulari negaᵃ affirᵃ ꝑticularis
⁊ erit qðdã b.eſt g.⁊ oé b.é a.ḡ qðdã g.é a.nõ ḡ eſt vr̃a.
nullũ g.é a.ſꝫ iſte modus nũerat̃ i nõ ꝯcludẽtib᷒:ꝓp-
ea q᷑ ꝯcludit ſolũ i q̃dã mã.ſ.i mã i q̃ v̾ificat̃ cũ nega
tiua ꝑticulari affirᵃ ꝑticularis. Et ſilr̃ é cũ mior eſt vl̃is ⁊
maior ꝑticularis:cui᷒ exẽplũ é:vt nullũ b.ſit g.⁊ qðdã
b.é a.⁊ dico ꝙ nõ ꝯcludit.Et termini qb᷒ ꝯcludit̃ affir
matiua:aq̃ticũ hõ aial:qð é:q᷑ nullũ aq̃ticũ é hõ:⁊ qð
dã aq̃ticũ é aial:⁊ ois hõ é aial:q̃ é ꝯ.⁊ termini qb᷒ cõ
cludit̃ negᵃ:aq̃ticũ:ſcia:aial:qð é:q᷑ nullũ aq̃ticũ eſt
ſcia:⁊ qðdã aq̃ticũ é aial:⁊ ſeq̃t̃ nl̃la ſcia aial. Et ſilr̃ ñ
erit ſyllᷤ cũ erũt ambe negᵉ: ſil᷑ vl̃is ⁊ ꝑticularis.⁊ exẽ-
plũ terminoꝝ:qb᷒ ꝯcludit̃ negᵃ vl̃is:aiatũ ſcia aial:et
aiatũ é mediũ:⁊ ſcia mior:⁊ aial maior:qð é: q᷑ qðdã
aiatũ nõ é aial:⁊ nullũ aiatũ eſt ſcia:⁊ ſeq̃t̃ nulla ſcia
aial : q̃ é ꝯ.⁊ exẽplũ terminoꝝ qb᷒ ꝯcludit̃ affirᵃ aq̃ti-
cũ:hõ.aial:qð é:q᷑ nullũ aq̃ticũ hõ: ⁊ qðdã aq̃ticũ ñ é
aial:⁊ ois hõ é aial:q̃ é ꝯ.Et termini qb᷒ ꝯcludit̃ nega
tiua cũ é ꝓpõ maior vl̃is:coruᵘ:albũ:nix: qð é: q᷑ qð-
dã albũ nõ é nix:⁊ nullũ albũ eſt coruᵘ:⁊ ꝯcludit̃ illa:
nulla nix é coruᵘ.Sꝫ termini qb᷒ ꝯcludit̃ affirᵃ nõ i-
ueniũt̃ ꝓp cãꝫ q̃ p̃ceſſit.ſ. q᷑ iã v̾ificat̃ cũ negᵃ ꝑticulari
affirᵃ ꝑticularis:qð é:q᷑ ſi é oé g.a. Jã q᷑ fuit nobiſcũ qð
dã g.é b.ꝯcludit̃ nob̃ ꝙ qðdã b.é a. Jã q᷑ poſuim᷒ i ꝓ-
põnib᷒ hui᷒ ſyllᷤ ꝙ nullũ b.é a.⁊ h̃ é ꝯriũ ⁊ ipoſſe. ḡ nõ
é poſſe i h̃ mõ vt ꝯcludat̃ affirmatiua penit᷒:ſꝫ ſcit̃ ꝙ
ñ é ſyllᷤ ꝓpea:q᷑ ñ ꝯcludit ꝯné vnã ſp:qð é:q᷑ nõ ſcit̃
loc᷒ q̃ v̾ificet̃ cũ negᵃ ꝑticulari affirᵃ ꝑticularis a loco cũ
q̃ v̾ificat̃ cũ é negᵃ vl̃is cũ ea:cũ ſint aut ꝓpõnes am
be ꝑticulares in hac figura:aut idefinite:aut vna earuꝫ
ꝑticularis:⁊ alia idefinita ſintq᷑ affirᵉ ſit᷑: aut negᵉ ſit᷑:
aut vna ipaꝝ affirᵃ ⁊ alia negaᵃ:ñ erit i h̃ ſyllᷤ:⁊ ter-
mini qb᷒ ꝯcludit̃ affirᵃ ꝯclõ his modis oib᷒ ſt̃:albũ:
hõ:aial:⁊ qb᷒ ꝯcludit̃ negᵃ:albũ:inaiatũ:aial: ⁊ albũ
é termin᷒ medi᷒ i ãbob᷒:⁊ aial é maior. Jã ḡ oñſũ é ex
h̃ dcõ qñ erit ſyllᷤ i hac figᵃ:⁊ qñ ñ erit ſyllᷤ:⁊ qñ erit
mior i h̃ ſyllᷤ affirᵃ:⁊ é i eo ꝓpõ vl̃is:ſiue minor: ſiue
alia ꝙ erit ſyllᷤ ꝯcludẽs.⁊ ꝙ cũ é ſyllᷤ ꝯcludẽs ð neceſſi
tate é vt ſint ꝓpõnes cũ hac diſpõne:⁊ oñſũ é ét ꝙ ſyl
logiſmi i hac figᵃ ſt̃ ipfecti:⁊ ꝙ ex ipis ſt̃ q oñdũt̃ ꝑ cõ
uerſioné ⁊ ꝑ põné ⁊ ꝑ ꝯriũ:⁊ ꝙ ñ inuenit̃ i hac figura ꝯ Epylogus.
vl̃is:neq᷑ affirmatiua:neq᷑ negatiua. Cap. XII.

Palã át ⁊ qm̃ i oib᷒ figuris qñ ñ
fit ſyllᷤ cũ priuatiui vl̃ p̃dicati
ui ſint vtriq᷑ termini ⁊ ꝑticulares
ét nihil oio fit neceſſi. Cũ át p̃di
catiu᷒ ⁊ priuatiu᷒ ⁊ vl̃r ſupt᷒
priuatiu᷒ ſemꝑ ſyllᷤ fit mioris
extrẽitat̃ ad maioré: vt ſi a.qdé oi b.vel ali-
cui.b.át nulli c.Cõuerſis.n.ꝓpõnib᷒ neceẽ é Septimo [illegible]
c.alicui a. nõ ieſſe. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs figuris:
ſemꝑ enim ꝑ cõuerſioné fit ſyllogiſm᷒. Pꝫ
ét qm̃ indefinitũ ꝓ p̃dicatiuo particulari po
ſitũ eũdé faciet ſyllogiſmũ in oibus figuris.
Manifeſtũ eſt aũt ⁊ qm̃ ſyllogiſmi iperfe-
cti ꝑ primã figurã perficiunt̃:aut eniꝫ oſtẽſi
ue aut ꝑ ipoſſe claudunt̃ oés. vtrinq᷑ aũt fit
prima figura. Oſtẽſiue qdé ꝑfectis qm̃ ꝑ cõ-
uerſioné perficiebant̃ oés. Cõuerſio át pri-
mã faciebat figurã. Per ipoſſe ṽo demon-
ſtrat̃ qm̃ poſito falſo ſyllᷤ fit ꝑ primã figu-
rã:vt in poſtrema figura ſi a.⁊ b.oi c.inſũt:
q᷑ a.alicui b.ineſt:nã ſi nulli.b.aũt oi c.nul-
li c.ierit a.ſꝫ poſitũ erat oi. ſilr̃ aũt ⁊ in alijs.
Eſt ét reducere oés ſyllogiſmos ad pric fi-
gure vl̃es ſyllᷤos. Nã q ſunt in ſcða manife
ſtũ eſt: qm̃ ꝑficiunt̃ ꝑ illos: veꝝ nõ ſilr̃ oés:
ſꝫ vl̃es qdé priuatiua cõuerſa. Particulariũ
aũt vtraq᷑ ꝑ ad ipoſſe ductioné. Qui ṽo in
pria ſũt ꝑticulares:ꝑficiunt̃ qdé ⁊ ꝑ ſe. Eſt
aũt ⁊ ꝑ ſcðaꝫ figurã oñdere ad impoſſe du-
cẽtes: vt ſi a.inſit oi b.⁊ b.alicui c.qm̃ a.ali-
cui c.inerit. Si enim nulli b.aut oi a.nulli c.
inerit b.hoc enim fit ꝑ ſcðaꝫ figurã:ſilr̃ ⁊ in
priuatiuo erit demõſtratio. Si enim a.nulli
b.⁊ b.alicui c.ineſt: ⁊ a.alicui c.nõ inerit:nã
ſi oi c. b.aũt nulli ineſt a.nulli c.inerit b. hec
aũt fuit media figura: q̃re qm̃ q in media fi-
gura ſunt ſyllogiſmi oés reducunt̃ ad vl̃es
ſyllogiſmos prime figure. Qui ṽo ꝑticula-
res ſunt in pria ad eos q ſũt in media. Ma-
nifeſtũ qm̃ ⁊ ꝑticulares reducunt̃ ad eos q
in pria figura ſũt vl̃es ſyllᷤos. Qui ṽo ſunt
in tertia cũ vl̃es ſunt qdé termini ſtati ꝑficiũ
tur ꝑ illos ſyllᷤos q ſũt i pria figura. Si át ſu
mãt̃ ꝑ ꝑticulares ſyllᷤos pric figure:ſꝫ hi redu
cũ ſt̃ ad illos:q̃re ⁊ tertie figure ꝑticulares.

ET qđ cōe ē oīb⁹ figuris φ nō ɔcludi tur in eis ex duab⁹ negatiuis: neq3 ex duab⁹ pticulib⁹: neq3 ex duab⁹ idefinitis: neq3 ex idefinitis ⁊ pticulib⁹: cū ſit vis idefinitaꝝ ſicͭ vis pticulariū. Et ē oñſuz φ i vnaq̄q3 modoꝝ ſylloꝝ cū ſint ꝓpōnes: q̄rū vna ē vl'is negatiua ⁊ alia affirmatiua. φ iā erit ſyll'us ɔcludēs ſp.ſ. ɔcludēs q̄ſitū dtermiatū ⁊ idetermiatū: ⁊ q̄ſitū dtermiatū. q̄n ē negatiua vl'is maioꝛ pͣ figura: ⁊ indetermiatū cū ē mioꝛ vl'is negatiua ⁊ maioꝛ pticularis. ⁊ ſil'r ē diſpō i figura 2ͣ illi⁹ modi: i q̄ erit mioꝛ vl'is et maioꝛ pticularis: ⁊ i figura 3ͣ illi⁹ i q̄ erit mioꝛ negatiua qđ ē cū ē nll'z g.b. ⁊ oē b.a. cū ɔuertūt due he ꝓpōnes: ⁊ di qđdā a.ē b. ⁊ nullū b.ē g. ɔcludit qđdā a. nō eſt g.

Quilt idirecte ɔcludentes.

Vez nō nūerant hi ſylli iter ſylloſ: q̄ gb⁹ ē itētio hic cū ſint q̄ſiti. hic gdē ſylli ſup q̄s cadit cogitatio ꝑ nāz i ɔpatiōe ad q̄ſita dtermiata. Sz ſyll's gdē g ɔcludit nō q̄ſitū nō initit ei vis cogitatiua ꝑ nāz: neq3 ei⁹ ɔpōni penit⁹: q2 ſicͭ ſi q̄ſierim⁹ vtꝝ a. ſit i g. ⁊ dixerim⁹ a. ē i g. q2 a. ē in b. ⁊ b. ē i g. erit iſte ſyll's nāl' iuētiōis i ſmōe gētiū mltū: ⁊ h ē figura pͣ: ⁊ ſil'r cū dixerim⁹ a. ē in g. ꝓpea: q2 b. ē i g. ⁊ i a. ē māiᵐ: q2 h ɔpō ē iuēta nob ꝑ naturā: ⁊ h ē figura 2ͣ: ⁊ iuētſ mltū i ſmōe hoīuz ꝑ nāz.

Figura ſcđa mltū inueniſ in ſmōe hoīuz ꝑ nāz.

Et ſil'r cū dixerim⁹ a. ē i g. q2 a. ⁊ g. ſūt i b. hic ēt ē ſyll's nob ꝑ nāz iuēt⁹: ⁊ h ē figura 3ͣ: ſz ſi dixerim⁹ φ a. ē i g. q2 g. ē i b. ⁊ b. ē i a. h erit qđ ſi fac aligd nāl': q2 qđ ſeqͭ ex illo ē pter q̄ſitū: qđ ē: q2 g. ē i a. ⁊ h ē i gdu 4° g dicͭ g. ē i a. q2 a. ē i b. ⁊ b. i g. qđ ē id qđ ſi fac cogitatio ꝑ nāz

ET ex h oñdiſ φ figure 4ͣ: cuius rememoraſ Halien⁹ ſi ē cū ſyll'o: ſup quē cadit cogitatio ꝑ nāz. Lōē: q2 cū q̄riſ an i g. ē a. dicim⁹ i g. ē a. q2 b. ē i a. ⁊ g. i b. nos gdē ſum⁹ iter duo

℄ Digreſſio Auer.

aut vt accipiam⁹. qđ ſeqͭ ex hac ɔpōne ⁊ dimittam⁹ illud q̄ſitū vl'r. qđ eſt: q2 g. eſt in a. ⁊ h eſt diuerſuz ab eo qđ q̄ſiuim⁹: aut ſit cū eo qđ tulim⁹ in hac ɔpōne remanēs q̄ſitū i mētib⁹ nrīs: ſicͭ fuit apud inq̄ſitionē: qđ eſt vt ſit in eo ⁊ ſubz ſubz: ⁊ ꝑdicatū ꝑdicatū: qđ eſt q2 in oī q̄ſito vno eſt ſubz ei⁹ ſubz ꝑ nāz: ⁊ ꝑdicatū in eo ꝑdicatū ꝑ nāz: ⁊ cū remanet ſubz ſubz apud nos in q̄ſito: ⁊ ꝑdicatū ꝑdicatū: ⁊ h eſt iuētū in mētib⁹ nrīs cū hac diſpōne dū durat q̄ſitū q̄ſitū. deide veniem⁹ cuz termino medio ꝑdicato de ꝑdicato q̄ſiti ⁊ ſubto ſubo q̄ſiti: ſicͭ vr Halieno φ hec ſit 4ͣ figura in ɔpatiōe ad q̄ſitū: ⁊ ſi nō: nō eſt hec figura 4ͣ: ſz eſt hec figura pͣ: ſiue ſup q̄ſitū ſuū: ſiue ſup cōuerſuz illi⁹. ſupponamus aūt hic φ hec figura 4ͣ imagineſ ſm hūc modū. ſ. in cōparatiōe ad q̄ſitū determinatū: cui⁹ ſubz ſit ſubz ꝑ nāz: ⁊ ꝑdicatū ꝑdicatū ꝑ nāz: q̄n nō imaginaſ figura 4ͣ niſi ſm iſtū modū. Cū g̃ q̄rim⁹ iuētionē alicui⁹ rei in aliquo: ⁊ accipiem⁹ terminū mediū ⁊ ꝑdicem⁹ euz ſemel de ꝑdicato q̄ſiti: ⁊ ſemel ꝑdicauerimus de ipſo ſubm q̄ſiti. ſequiſ gdē ex hoc vt ſit aligd vnū: ⁊ idem ſicͭ ꝑdicatū de ſeipſo: q2 ex pte qua ꝑdicaſ de ꝑdicato q̄ſiti: ⁊ ſubijciſ ſubto ipſi⁹ venit ſicͭ ꝑdicatū de ſeipſo: ⁊ hoc eſt in fine abominatiōis. Et h eſt cā in hoc φ ſi ɔponit ipm. ſ. ſyllm: ſicͭ ordinaſ cogitatio ꝑ nāz ſup q̄ſitū determinatū donec ſit hic ſyll'us ɔcludēs q̄ſituz determiatū ꝑ ɔuerſionē: ſicͭ vr Halo in figura 4ͣ. Et dr̄a inter hāc ɔuerſionē: ⁊ ɔuerſionē quā facit Ariſ. in reductiōe multoꝝ modoꝝ figure 2ͤ ⁊ 3ͤ ad pᵐᵃ eſt: q̄n illa ɔuerſio eſt ad oñdēdū ɔñe ſylloꝝ nālū: ⁊ hec ɔuerſio eſt ad oñdēdū ɔñe in ſyllogiſmo artificiali ſi nāli. Et nō ɔuertit ſe gdē Ariſt. ad ſyllogiſmos artificiales: q2 ipſi ſunt ſculpētes ⁊ nō cōſimiles inuentor: ⁊

In oī q̄ſito ē ſbz ꝑ nāz et ꝑdicatū per naturā.

Maris abominabile idē eē ꝑdicatū ⁊ ſbz ꝑ nām.

nō ſunt variantes inuēto eſſe quaſi ſint infiniti: ⁊ propter h putāt quidā φ iueniunſ ɔcluſiones multe in vnaq̄q3 figura: pter quas rememoraſ Ari. ⁊ h particulares ipſarū: aut cōuerſe ipſaꝝ ponunſ q̄ſite. deide ɔcludunſ mediāte ɔñe pͣ: ⁊ iſtud ɔcludere eſt ꝑ viā nō naturalē: ſed artificialē. Cap. XIII.

MAnifeſtū eſt igiſ q̄m oēs reducunſ ad pric figure vl'es ſyllogiſmos. Igiſ ſyllogiſmi oñdētes ieſſe ⁊ nō ieſſe dictū ē. Quo ſe hñt ad eos ꝑ ſe q ſł ex eadē figura: ⁊ ad alios q ex alijs.

℄ Sermo in quo oſtendit perfectionem duorum ſyllogiſmorum vniuerſalium figure prime.

ET Ariſtoteles oñdit φ duo modi vl'es figure prime. ſ. qui cōcludunt concluſionē vniuerſalem ſunt perfectiores omnibus ſyllogiſmis omniuz figurarū: propterea q2 omnes modi ſyllogiſmorum concludentium in ſecunda figura reducuntur vniuerſales ad vniuerſales huius figure: ⁊ redeunt particulares qui ſunt in ea in particulares. Et omnes modi figure tertie ad particulares qui ſunt in figura prima: qđ eſt: quia omnes modi figure tertie concludunt cōcluſionem particularem: ⁊ particulares qui ſunt in prima figura poſſibile eſt vt oſtendantur per viam contrarij per vniuerſales qui ſunt in figura prima ſecunda qui oſtenduntur per vniuerſales qui ſunt in figura prima. erunt ergo hi duo modi figure prime perfectiores omnibus modis ſyllogiſmorum concludentium: ⁊ quomodo quidem oſtendantur particulares figure prime per viam contrarij per viam figure ſecūde: eſt ſicut dico φ ſi a. eſt inuentum in quodam g. et a. eſt in omni b. ⁊ b. in quodam g. Dico φ a. eſt inuentum in quodam g. qđ ſi non eſt ita eſt ſua contradictoria vera que eſt. nullum a. ē g. Iamq3 fuit nobiſcum φ a. eſt inuentum in omni b. concluditur ergo in figura ſecunda φ b. non eſt inuentum in aliquo g. Iamq3 poſuimus ipſum in quodam g. quod eſt cōtrariuz ⁊ impoſſibile. Et ſimiliter oſtenditur concluſio negatiue particularis figure prime per vniuerſalem negatiuam figure ſecunde ſecundum viam contrarij Iamq3 oſtenſi ſunt modi ſyllogiſmorum abſolutorū qui affirmant firmitatem alicuius: aut infirmitatē: hoc eſt varietatem ipſis. Cap. XIIII.

QUoniā āt diuerſuz ē ieſſe: ⁊ ex necītate ieſſe: ⁊ ɔtingere ieſſe. nā gdē iſūt mlta: nō tñ ex necītate. alia ꝟo neq3 iſūt ex necītate: neq3 iſſ oio. ɔtingit āt ieſſe. Mãifeſtū ē φ ſyll'us vniuſcuiuſq3 hoꝝ alter erit: ⁊ nō ſil'r ſe hñtib⁹ terminis: ſz h gdē ex necarijs. ille ꝟo ex his q̄ ſim pl'r iſūt. ille āt ex ɔtingentib⁹. g̃ i necarijs q̄dē q̄ſi ſil'r ſe hz. Sil'r. n. poſitis terminis: ⁊ i his q̄ ſūt ⁊ i his q̄ ex necītate iſūt vl' nō iſūt: ⁊ erit ⁊ ñ erit ſyll's: vez diſtabit i eo qđ adiacet termis ex necītate ieſſe vl' ñ ieſſe. nā ⁊ priuatiuū ſil'r ɔuertiſ: ⁊ de toto eē ⁊ de oī.

ſicut aſſignabimus: ſꝫ in alijs quidē ꝑ eodē mō
ↄuerſionē oñdet̃: qm̄ ↄclo necīa queadmo

dū in eo qd̓ eſt ieſſe. In media aūt figura qñ fuerit vl̄is affirmatiua: ꝑticularis vō priuatiua. ¶ Et rurſuꝫ in tertia qñ vl̄is quidē ꝑdicatiua ꝑticul̄is priuatiua: nō ſil̄r erit ꝛ dmōſtratio. neccē eſt aūt exponēre eo cui vtrūqꝫ nō ineſt vtrūqꝫ d̓ h̓ facere ſyllogiſmū: erit.n. neceſſariū ꝛ i his. Si aūt d̓ expoſito ē necīꝰ erit ꝛ d̓ illo aliquo. nā h̓ qd̓ expoſitū ē ipſꝫ ꝙ illo aliqd̓ ē. Si aūt vtrūqꝫ ſyllus in figura. Barocho et Brocherdo

¶ Sermo in ſyllogiſmis ꝛ propoſitionibꝰ de neceſſario puris admixtis cum inuentis.

Dixit. Et qꝛ ꝑpōnes abſolute: ꝛ necīe ꝛ poſſes diuerſificant̃ quādā a quibuſdā i mō ꝛ i mā quā ſignat modus: qd̓ ē: qꝛ h̓ ſūt res multe iuēte i actu ꝑter ꝙ ſit iuētio eaꝝ necīa: ꝛ ille ſūt abſolute: ꝛ res q̄ nō necīe: neqꝫ ſūt iuēte i actu: ſꝫ ſūt poſſes vt inueniant̃ in in futuro: ꝛ vt nō inueniant̃: ꝛ ipſe ſunt poſſibiles: ꝛ res q̄ ſunt inuente ſemꝑ: ꝛ ipſe ſunt neceſſarie. manifeſtū eſt ergo ꝙ oꝫ ꝙ vt ſyllogiſmi cōpoſiti ex hac ſpecie: et ſpecie iſtarū ſunt diuerſi ꝑpter diuerſitatē ꝑpoſitionum ſuarū. erit igit̃ ſyllogiſmus neceſſarius cōpoſitꝰ ex ꝑpoſitionibꝰ neceſſarijs: ꝛ ſyllogiſmus abſolutus ex ꝑpoſitionibꝰ abſolutis: ꝛ poſſibilis ex ꝑpoſitionibus poſſibilibꝰ. ¶ Et ſyllogiſmi quidē qui componuntur ex ꝑpoſitionibꝰ neceſſarijs ſunt ꝑpinqui ſyllogiſmis compoſitis ex ꝑpoſitionibꝰ abſolutis. Qd̓ qꝛ res

conditionate in cōcluſione in abſolutis ſunt eedē cōditionate in concluſione ex neceſſarijs. Et res q̄ ſunt cauſa priuationis cōcluſionū in nō cōcludentibꝰ ſunt eedē cauſa talis priuationis cōcluſionū in neceſſarijs cū nō ſit differētia inter ambos niſi additio neceſſitatis tm̄: ꝛ ꝑpter h̓ ſunt modi cōcludētes in abſolutis: ꝛ nō cōcludēs ſc̓m numerū cōcludētiū: ꝛ nō cōcludētium ex neceſſarijs. ¶ Sꝫ differētia inter ambos eſt in hoc ꝙ abſoluta dicuntur q̄ ſunt in actu abſqꝫ eo qd̓ cōditionet̃ in eis inuentio neceſſitatis: ꝛ neceſſitas dicitur ſuꝑ eo qd̓ eſt inuentū in actu: ꝛ cōditionat̃ in eo hec additio. Et modus oſtenſionis in eo qd̓ ponit̃ ex cōcludentibꝰ in figura prima ex neceſſarijs eſt id cuꝫ modo oſtenſionis in eo qd̓ componit̃ ex cōcludentibus in figura prima ex abſolutis. ſ. intētio dicti de oī: aut dicti de nullo. q̄ eſt conditio que eſt figure prime cōcludens in materia abſoluta: aut neceſſaria. qd̓ eſt: qꝛ intentio dicti de omni in ambobꝰ quidē eſt: qd̓ ſit aut dictū cū affirmatione: aut cū negatione de omni eo quod eſt in actu ꝛ equaliter ſiue ſit illud quod eſt in actu inuentū cū additione cōditionis neceſſitatis: aut preter additionē illius. Sed cōditio quidē dicti de omni que ſit in materia poſſibili diuerſificatur a conditione dicti de omni facta in his duabꝰ materijs ꝛ in hoc eſt euidens ſermo Ariſt. ꝛ veritas in ſe ſicut oſtenditur poſt: ꝛ ſimilis eſt modus oſtenſionis in eo ꝙ componuntur eſt ex cōcludentibꝰ in figura ſecunda: ꝛ tertia ex propoſitionibus neceſſarijs eſt ideꝫ cū modo oſtenſionis eius componitur ex eo quod concluditur ex illo in figura ſecunda et tertia: et propoſitionibus abſolutis: ꝛ illud eſt in eo quod oſtenditur per reductionem ad figuram primā cum conuerſione vnius propoſitionū ſuarū quod eſt: qꝛ inuentio conuerſionis in ꝑpoſitionibꝰ abſolutis ꝛ neceſſarijs eſt vna. ¶ Et ſimiliter quod oſtenditur per poſitionem: ſed quod oſtendit̃ per deductionē ad contrariū que eſt ꝑpoſitio vniuerſalis affirmatiua: ꝛ particularis negatiua nō eſt in eis res eadē: quod eſt. qꝛ ſyllogiſmus qui ducit ad ipoſſibile eſt compoſitus ex vna propoſitionū ſyllogiſmi ꝛ contradictoria cōcluſionis in modo ꝛ negatiōe. erit igitur ſyllogiſmus permixtꝰ ex propoſitione neceſſaria abſoluta ꝛ cōtingente: ſed nō eſt adhuc oſtenſus modus concludendi qui ſequitur ex hac compoſitione: verū quideꝫ oſtenditur per impoſſibile ibi: hic oſtenditur per poſitionē: ita ꝙ ponamus quoddā a quo negatur aliquid cui inititur: ꝛ erit predicatuꝫ negatum ab eo: ꝛ redibit ad modum qui eſt in figura ex vniuerſalibus: quaꝝ vna eſt affirmatiua ꝛ alia negatiua. Diſa iter abſolutaꝫ ꝛ neceſſariā. Quare per expoſitionē ꝛ nō ꝑ deductionē ad ipoſſe pbe probet illos duos modos

Cap. XV.

Accidit aūt qñqꝫ ꝛ altera ꝑpōne necīa: necīuꝫ fieri ſyllum verū nō vtralꝫ: ſꝫ q̄ ad maiorē extremitatē: vt ſi a. quidē b. ex necītate ſumptū ē ieſſe vel nō ieſſe. b. aūt c. ieſſe tm̄. Sic.n. ſumptis ꝑpōnibꝰ ex necītate a. c. ierit vel nō ierit. Naꝫ qm̄ oī b. ex neceſſitate ineſt: vel nō ineſt a. c. aūt aliqd̓ eoꝝ q̄ ſunt b. manifeſtū: qm̄ ꝛ c. ierit alterū hoꝝ ex neceſſitate. Si aūt a. b. quidem nō eſt neceſſaria ꝑpoſitio b. c. aūt neceſſariū nō erit ↄcluſio neceſſaria. Nā ſi eſt accidet a. alicui b. ieſſe ex neceſſitate: per primā

τ tertiá figurá. hoc át falſuʒ. ꝯtingit eni tale eē b. cui poſſe ē a. nlli ieſſe. Etiá ex terminis manifeſtū: qm̄ nō erit ꝯcluſio nec̄ia: vt ſi a. qdē ſit mot⁹ b. aial in quo ſit c. hō. nāqʒ hō aial eſt ex neceſſitate. mouet́ át aial nō ex neceſſitate: neqʒ hō. ſilr át τ ſi priuatiua ſit a. b. ná eadē demōſtratio. In pticularib⁹ autē ſyllis ſi vlis qdē eſt nec̄ia: τ ꝯcluſio erit neceſſaria. Si át pticularis nō nec̄ia vel priuatiua: ſiue ṕdicatiua fuerit vlis ꝓpoſitio. Sit át primū vlis ꝓpoſitio nec̄ia: τ a. qdē oi b. inſit ex neceſſitate. b. át alicui c. inſit ſolū: neceſſe eſt a. alicui c. ineſſe ex neceſſitate. ná c. ſub b. eſt. b. át oi a. inerat ex neceſſitate. ſilr át τ ſi priuatiu⁹ ſit ſylls. ná eadē erit demōſtratio. Si át pticularis ſit nec̄ia: nō erit ꝯcluſio nec̄ia. Nihil eni ipoſſe euenit: quēadmodū nec in vlib⁹ ſylls: ſilr τ in priuatiuis: termini: motus: animal: album.

℄ Sermo ex compoſitis: ex neceſſarijs: τ de ineſſe.

T ſyllogiſmi cōcludētes i hac mā in mixtione ſunt idē ſylls q ꝯcludūt ṕter mixtionē: niſi q2 iſmt duplū coꝝ: τ illud eſt q2 modus vn⁹ τ idē erit duo modi. V.g. q2 q ex duabus vlib⁹ ē i figura p̄ᵃ erūt duo modi: quoꝝ vn⁹ ē vt ſit maior nec̄ia: τ mior de ieſſe: τ modus 2⁹ ē ꝯ̃riū huius. Eritqʒ ſylli ꝯcludētes in oi figura duplū ꝯcludētiū in oi figura. Et qūo oñdit́ ꝯcludēs a nō ꝯcludēte: ibi ē qūo oñdit́ hic. ſ. in abſolutis: τ illō qdē qō remāſit ad ꝯſiderādū in eo hic ex re harū mixtionū ē modus ꝯcludētis i eis. ſ. modus q ſeqt́ ex modis duaꝝ ꝓpōnū. Et Ari. dic̄ q cū erit ꝓpō maior i figura p̄ᵃ neceſſaria erit ꝯ̇ nec̄ia: τ ſi nō erit nec̄ia: nō erit ꝯ̇ de neceſſitate. Sitqʒ oē qō ē g. b. in actu: τ oē qō ē b. ſit a. nec̄io: aut nō a. nec̄io. Dico q hi duo modi p̄ᵉ figure vn⁹ cōcludit q a nec̄io eſt in oi g. τ ali⁹ q nullū g. nec̄io ē a. cui⁹ dm̄ratio ē: q2 g. ē ps ex b. cū ſit ex deductiōe figure p̄ᵉ: vt ſi mior ſ ea affirmatiua: τ ꝯditiōe hui⁹ mixtionis: vt ſit g. ps ex b. in actu: τ b. vlr ad g. in actu nō cōtingēter: ſic ē diſpō in ſyllis poſſibilib⁹: τ cū ṕdicat́ aliqd de oi: ṕdicat́ qdē nec̄io cū mō q̇ ṕdicat́ de toto: et h̄ eſt manifeſtū p ſe: qm̄ ps ꝯtinet́ in toto: τ intrat ſub eo. Cū igit́ b. ſit totū ad g. τ a. ṕdicat́ nec̄io: τ vlr de b. ō g. oʒ q ṕdicet́ nec̄io: ſʒ ē nec̄ia mior nō erit ꝯ̇ nec̄ia: cui⁹ exēplū ē dictū nrm: oē g. ē b. nec̄io: τ oē b. eſt a. in actu: aut nullū b. ē a. in actu. dico q nō ꝯcludit́ in hac mixtiōe q oē g. ē a. nec̄io: aut nō eſt a. nec̄io: cui⁹ dmōſtratio ē: q2 ſi ē poſſe ponam⁹ q oē g. eſt a. nec̄io. Jāqʒ poſuim⁹ q oē g. eſt b. nec̄io. ꝯcludat́ ḡ nobis in figura tertia q qōdá g. eſt a. nec̄io. Jāqʒ poſuim⁹ q oē b. ē a. nō de neceſſitate: qō eſt ꝯ̃riū τ ipoſſe. Et ſm̄ hāc ſilitudinē oñdit́ cū poſuerim⁹ ꝓpōnē maiorē negatiuā nō neceſſariā. Jāqʒ oñſuʒ eſt ēt illud ex eo qō g. eſt ps ex b. τ cū eſt a. ṕdicatū de oi eo qō eſt ps ex b. qō eſt totū ṕter neceſſitatē ipſaʒ ṕdicat́ de g. ṕter neceſſitatē: cū ſit g. ps ex b. Et eſt ēt manifeſtū ex terminis q ꝯ̇ non eſt nec̄ia. v.g. vt ponam⁹ loco a. mobile: τ loco b. aial: τ loco g. hominē: τ dicemus. ois hō eſt aial nec̄io: τ oē anial mobile nō nec̄io eſt: eſt qō eſt ꝯ̇. ois hō mobilis nō neceſſario: niſi q2 termini dant q nō eſt concluſio nec̄ia ſemp: nō q nō ꝯcludat neceſſariá penitus: ſicut dat ſylls ꝯ̃rij: τ intētio dicti de oi. Et ſylli qdē pticulares. ſ. q ꝯcludūt ꝯ̇nē pticularē ſunt cū eſt vlis nec̄ia q̄ eſt maior qui ꝯcludūt neceſſariá ꝯ̇nē. Et ſi eſt pticularis q̄ eſt minor nec̄ia τ maior nō nec̄ia. nō cōcludūt ꝯ̇nē neceſſariā: ſiue ſit maior affirmatiua aut negatiua. Et demōſtratio ſup hoc eſt demōſtratio ſup ſyllogiſmos vlēs. ſ. ex parte dicti de oi: τ ex parte ꝯ̃rij: τ ex parte materierū: qō eſt: q2 cū poſuim⁹ loco a. motū: τ loco b. aial: τ loco g. albū. Cōponet́ ſylls ita. qōdā albū eſt aial nec̄io: τ oē aial mouet́ nō nec̄io. τ ꝯcludit́. qōdā albū eſt motū nō nec̄io.

℄ Digreſſio Auer.

T Ariſtoteles oñdēdit ex re ipſius: q2 videt in hac pte q modus ꝯ̇nis ſequit́ modū ꝓpōnis maioris. ſ. q2 ſi eſt ꝓpō maior abſoluta: eſt ꝯ̇ abſoluta: τ ſi eſt nec̄ia: eſt ꝯ̇ nec̄ia. ℄ Sed Theophraſtus τ Eudemus ex antiquis peripatheticis: τ Themiſtius ex nouis ipſoꝝ: τ qui ſequit́ eos videt́ q modus ꝯ̇nis ſeqt́ debiliorē. ſ. viliorē modoꝝ. ſ. q2 inuenit́ ſemp in hac cōpoſitione ſequi ꝓpoſitionē abſolutá: q2 inuētio abſoluta eſt vilior inuētione neceſſarie. ℄ Et fortius qō pro ſe inuenit́ in hoc: q2 ipſi vident q oē illud in quo eſt aliqd currēs curſu totius τ partis: cū ṕdicat́ qdeʒ aliqd determinatū ṕdicatione determinata: cū mō ō oi: oʒ vt ṕdicet́ de parte cū illo modo eodē: τ etiá cuʒ predicatur pars de aliquo predicatione: cū modo ēt oʒ vt predicetur totū de illo cū eodē modo. Et ex quo eſt in omni ſyllogiſmo aliqd currēs curſu toti⁹ τ curſu partis. ergo cū eſt vna duarū ꝓpoſitionū abſoluta: τ altera neceſſaria nō euadat id qn ſit neceſſaria ipſa minor τ abſoluta maior: aut neceſſaria maior τ abſoluta minor. Dixerunt. τ ſi eſt neceſſaria ipſa minor: in ipſa eſt aliqd currens curſu totius: τ in ipſa eſt aliqd currēs curſu partis: τ quod currit quidē curſu totius eſt terminus medius: τ currēs quidē curſu partis eſt terminus minor. Opʒ ergo cū predicatur aliquid cū modo quodā de omni toto q eſt terminus medi⁹ vt cū illo codeʒ modo predicetur de parte illius totius que eſt extremitas minor. τ cū eſt neceſſaria ipſa propoſitio maior eſt τ totū τ pars inuenta τ ipſa etiá ſic. Et qō currit in ipſa curſu totius eſt terminus maior: τ currēs quideʒ curſu partis eſt terminus medius. oʒ ergo cū predicatur pars que eſt terminus medius de extremitate minore cū modo quodā vt ſit ille idem modus ipſe modus predicatiōis illius totius: qō eſt terminus maior de ea minore extremitate. Dixerūt ergo q qūocūqʒ ſit: oportet vt ſit modus predicationis in cōcluſione ſequens modū predicationis abſolute. ℄ Sed in hoc ſermone eſt confuſio manifeſta: quod eſt: q2 experientia totius τ partis in ſyllogiſmo ex parte que eſt ſyllogiſmus cōcludens in figura prima ſm̄ dictū de omni: eſt quidē in ꝓpoſitione minore: τ ꝓpter hoc cōditionatur in ea vt ſit affirmatiua: τ conditionatur in maiore vt ſit vniuerſalis: τ nō cōditionatur in ea vt ſit affirmatiua: τ cū hoc ſit ita. nō eſt ergo experientia in toto τ parte inuenta in propoſitione maiore: vt inueniatur equaliter: ſiue ſit neceſſaria aut nō ſit. Sed neceſſitas experientie totius et partis in loco qui eſt cōditio inuētione ſyllogiſmi eſt ipſum totū: τ pars inuenta in ꝓpoſitione minore. Et cū h̄ ſit ita. erit igitur modus cōcluſionis ſequēs modum propoſitionis maioris: ſicut apparet Ariſto. Et

Prima rō.

Secunda.

Auer. ipſo⁹ hoc.

ſi cōceſſerimus eis φ totū ⁊ pars cōſiderent̃ in vna/
quaqꝫ duarū ꝓpoſitionū nō erit nobis neceſſe vt po/
namus in loco experiētie in parte in toto q̄ ſunt in ꝓ/
poſitione minore: ⁊ in loco experiētie in pte ⁊ toto in/
uenta in maiore donec iudicem⁹ ſup ſyllogiſmū boc
iudiciū: ⁊ ēt cū cōſideraſ in pte ⁊ toto in ꝓpōne maio
re ⁊ nō cōſideraſ in minore: nec erit ſyllogiſm⁹ niſi p
accīs: q: nō oꝫ vt ſit extremitas mior cōprebēſa in
ꝑdicatione ſub ꝑdicatiōe in maiore: ⁊ boc eſt manife/
ſtum p ſe. Sed diſputatio q̄dē eoꝝ φ oꝫ vt ſit modus
ꝯnis ſequēs debiliorē duorū modorū ꝓpoſitionū: ſic
eſt in affirmatiua ⁊ negatiua .ſ. q̄n erit vna ꝓpoſitio/
num ſumit̃ affirmatiua ⁊ alia negatiua: q: oꝫ vt ſit cō
cluſio ſequēs negatiuā q̄ eſt vilior: ⁊ bic ſyllogiſm⁹ eſt
imaginari⁹: qδ eſt: q: ꝯcluſio nō ſequit̃ ꝓpoſitionē ne
gatiuā nō affirmatiuā ex pte qua negatiua eſt vilior
affirmatiua: ſꝫ ex pte q̄ eſt negatiua ⁊ abſoluta: ⁊ ſi ſit
debilior eſt affirmatiua nō negatiua: ⁊ bec ꝯcluſio bu/
ius ſermonis eſt manifeſta p ſe: ⁊ q̄uō augmētant̃ ēt
eſt: q: iā īuenit̃ in q̄buſdā materys qδ ꝯcludit abſolu
tam: ⁊ illō eſt ex abſoluta minori ⁊ neċia maiore: cui⁹
exēplū eſt dictū noſtrū. oīs bō ambulat in actu: ⁊ oē
ambulās neċio mouet̃: omniſqꝫ bō mouet̃ nō de ne/
ceſſitate: ſꝫ error in boc eſt: q: ambulās nō eſt motus
neċio ex eo qδ eſt bō: ſꝫ ex eo qδ eſt ambulās: ⁊ cū cō/
ditionat̃ bec cōditio accepta in ꝓpōne maiore: in cō/
cluſione eſt q̄dē neċia: qδ eſt: q: oīs bō eſt mot⁹ neċio
in eo qδ eſt ambulās: ⁊ nō oꝫ vt rideat̃ in boc p boc
vt dicat̃ φ accidit q̄dē in bac cōpoſitione vt ſit cōclu
ſio abſoluta ⁊ maior neċia ꝓpter boc φ in bac ꝓpoſi/
tione neċia nō īuenit̃ ꝯditio dicti de oī quā agit Ari.
vlr in boc lib. q̄ eſt vt ſit a. ꝑdicatū neċio de oī diſpoſi
to p b. affirmatiue: ſiteqꝫ diſpoſitū p b. in actu: aut neċa
rio: aut cōtingēter: q̄m nō eſt vtilitas in bꝭ cōditioni/
bus: cū nō ſit verū in oī mā: ſꝫ oꝫ φ cōditionet̃ res va
in oībus materieb⁹. Hoc quoqꝫ cū īduxerimus mās
mōſtrat̃ nobis φ dictū noſtrū. oē qδ eſt b. eſt a. neċio
aut eſt a. abſolute: φ in q̄buſdā de materieb⁹ eſt eius
intētio. oē qδ eſt b. in actu eſt a. neċio. U. g. oē ambu/
lans eſt motū: ⁊ in q̄buſdā materieb⁹ eſt ei⁹ intentio.
oē qδ eſt b. in potētia aut in actu eſt a. neċio: ſic dictū
noſtrū. oē mobile motū eſt corp⁹: ⁊ ſiſt reſt res in enū/
ciatiōe abſoluta: ⁊ cū eſt res: ita ergo dictū de oī eſt ve
rum in oī mā in ꝓpōne neċia ⁊ abſoluta: ⁊ eſt vt ſit a.
īuētū neceſſario: aut abſolute ſup oī qδ eſt in actu b.
cū ſit in q̄buſdā materys verū de oī qδ eſt in potētia
⁊ in actu b. ⁊ in q̄buſdā ſup eo qδ in actu tm̄: q̄m a. cū
verificat̃ ſup oī eo qδ eſt in potētia b. verificat̃ de oī
eo qδ eſt in actu: ⁊ nō ꝯuertit̃ boc. ſ. q: cū nō verificat̃
de oī eo qδ eſt in actu b. verificat̃ de oī eo qδ eſt in po
tentia b. ¶ Et ꝓpter boc oꝫ vt ſit cōditio dicti de oī
in neceſſaria ⁊ abſoluta vt ſit extremitas maior ꝑdi/
cata de oī eo qδ eſt mediū in actu. ſ. de oī de quo ꝑdi/
catur terminus medius in actu nō cōtingēter: ⁊ pro/
pter boc cū eſt ꝓpoſitio minor poſſibilis: ⁊ maior ne/
ceſſaria: aut abſoluta nō erit ſyllogiſm⁹ cōcludēs ſer/
monē de oī in oī mā: ſi explanabit poſt Ari. ſꝫ erit q̄/
dē ꝯcludēs ſꝫ dictū de oī q̄buſdā materys q̄ ſūt in q̄/
bus verificat̃ φ a. abſolute: aut neceſſario dicit̃ de oī
qδ eſt b. in actu: aut in potentia. Sed in eo qδ eſt pro
pter materias nō eſt cōſidendū. ¶ Attende ergo bic
qd Albumaſar iam opinatus eſt ſup Ari. ⁊ īpropꝛie.
ꝑ q̄dē in oībus materys īuenit̃ conditio quā putat
Albumaſar in oībus modis ꝓpoſitionū: qδ eſt: q: di
ctum noſtrū. oē qδ eſt b. eſt a. contingenter. verificat̃

Conditio dicti de omni in mã neċia et abſoluta.

Albumaſar opinio.

de eo qδ eſt in potentia: aut in actu b. ⁊ ꝓpter boc q̄n
eſt maior poſſibilis: ⁊ cōcluſio eſt poſſibilis quocūqꝫ
modo fiet mixtio ſicut oſtēdit̃ poſt. nā genus cū con/
ditionat̃ dictū de oī in oībus tribus ꝓpoſitionib⁹. ſ.
abſoluta neceſſaria ⁊ impoſſibilis eſt vnū ſicut putat
Albumaſar: vt ſit predicatū abſolute ⁊ neceſſario: ⁊
contingenter de oī qδ eſt b. quocūqꝫ modo modorū
triū ſit. ſ. cōtingēter: aut neceſſario: aut in actu. Neqꝫ
eſt etiā qδ rememorat̃ Alex. vt ſit conditio dicti de
oī qδ agitur in boc lib. vt ſit a. ꝑdicatū de neceſſario:
aut contingenter: aut in actu de oī qδ eſt b. in actu: q:
ſi eſſet res ita: nō concluderet ille qui eſt ex duab⁹ cō
tingentibus ſm dictū de oī: ⁊ boc eſt manifeſtū. Ani
maduerte ergo illud ⁊ inductio atteſtatur ſententie
Ari. ⁊ q: nō eſt vtilitas in cōditiōe que nō pōit ſem/
per materias ſm id quod proceſſit Albumaſar. Ne/
qꝫ in cōditione que nō cōtinet oēs modos ꝓpoſitio/
num ſm φ proceſſit Alex. propter boc ſoluitur dubi
tatio que accidit bominibus in ſcientia Ariſt. in mi
xtione contingentis cum inuentis ⁊ neceſſarȷ: ſicut
oſtendetur ex dicto noſtro cum peruenerimus ad il/
lum locum: ſi deus voluerit: ⁊ eſt oſtenſum φ iudici/
um in mixtione neceſſarium cum abſolutis eſt ſecun/
dum propoſitionem maiorem. Cap. XVI.

Ni ſcða aūt figura ſi priuatiua
q̄dē vlis ꝓpoſitio ſit ⁊ neceſſa
ria: ⁊ cōcluſio erit neceſſaria: ſi
aūt ꝑdicatiua nō neċaria. Sit
aūt priuatiua neceſſaria ⁊ a. b.
q̄deꝫ nulli ex neceſſitate. c. aūt
inſit tm̄: q̄m ergo ꝯuertit̃ priuatiua ⁊ b. nul
li a. īerit ex neceſſitate. a. aūt omni c. ineſt: q̄/
re nulli c. inerit b. ex neċitate. nā c. ſub a. eſt.
Similiter aūt ſi ad c. ponatur priuatiuum.
Nam ſi a. nulli c. ꝯtingit: ⁊ c. nulli a. poterit
ineſſe. a. aūt omni b. ineſt: quare nulli eorū
que ſunt b. cōtingit c. ſit enim prima figura.
Rurſum. nō ergo neqꝫ b. c. conuertitur eni
ſimiliter. Si aūt predicatiua ꝓpoſitio eſt ne
ceſſaria: non erit concluſio neceſſaria. Inſit
enīꝫ a. omni b. ex neceſſitate. c. aūt nulli inſit
ſolū: cōuerſa igitur priuatiua ſit prima figu
ra. Oſtenſuꝫ eſt aūt in prima: q̄m cū nō eſt
neceſſaria que ad maiorē eſt priuatiua. Nec
concluſio erit neceſſaria: q̄re nec in bis erit
ex neceſſitate. Amplius aūt ſi concluſio eſt
neceſſaria accidet alicui a. nō ineſſe ex neceſ/
ſitate. Si enīꝫ b. nulli c. ineſt ex neceſſitate:
neqꝫ c. vlli b. īerit ex neceſſitate. b. aūt alicui
a. neceſſe eſt ineſſe: ſiquidē ⁊ a. omni b. neċe
eſt ineſſe: quare neceſſe eſt c. alicui enim nō
ineſſe: ſed nil ꝓbibet a. bui⁹ accipi: cui omni
c. cōtingit eē. Amplius aūt ⁊ ſi ſit terminos
ponentē oñdere: q̄m cōcluſio nō eſt neceſſa
ria ſimpliciter: ſed bis exiſtētibus neċarȷs
vt ſit a. aīal. b. aūt bomo. c. vero albū: ⁊ ꝓ/
poſitiones ſimiliter ſumpte ſint. contingit

enim aial nulli albo ineē: nec hō inerit vlli al
bo ineſſe: ſed nō ex neceſſitate. Cōtingit eniʒ
hominē fieri albū: nec tñ donec aial nulli al-
bo inſit: quare cū hec ſint neceſſaria erit con
cluſio: ſimpliciter aūt non nečia. Silr aūt ſe
hēbit ⁊ in pticularib⁹ ſyllogiſmis qñ priua-
tiua qdem ƥpō vniuerſalis fuerit ⁊ nečia: ⁊
ꝯcluſio erit nečia. Qñ aūt p̄dicatiua vniuer
ſalis: priuatiua vo pticularis nō erit ꝯcluſio
nečia. Si aūt primū priuatiuū ⁊ vle: ⁊ a. nul
li b. ꝯtingat ex nečitate ineē. c. aūt alicui iſit:
qm̄ ergo ꝯuertitur priuatiua: ⁊ b. nulli a. cō-
tingit ex neceſſitate. a. aūt alicui c. ineſt: qua-
re ex neceſſitate alicui coꝝ que ſunt c. nō in-
erit b. Rurſum ſit predicatiua vniuerſalis ⁊
neceſſaria ⁊ ponat ad b. qdē p̄dicatiuū. Si
ergo a. omni b. ex neceſſitate ineſt. c. aūt ali-
cui nō ineſt: qm̄ nō inerit b. alicui. c. manife-
ſtum eſt: ſed nō ex neceſſitate ineſt. Nā ideʒ
termini erūt ad demōſtrationē q in vniuerſa
libus ſyllogiſmis. Sʒ nec ſi priuatiua nečia
eſt pticulariter ſumpta erit ꝯcluſio neceſſa-
ria: nā per eoſdeʒ terminos demoſtratio.

¶ Sermo in mixtione neceſſarioꝝ ⁊ abſolutoꝝ Ari.

T in figura 2ª cū erit qdē ƥpō ne-
gatiua nečia erit ꝯ nečia: et ſi
erit affirᵐᵃ nečia: non erit ꝯ nečia. Sitq̄
ita p̄ vlis negatiua maior: ⁊ affirmatiua
vlis minor. cui⁹ exēplū ē. ſitq̄ dictū nr̄ʒ.
oē g. in actu b. ⁊ nullū a. ē b. nečio: ⁊ qꝛ ne
gatiua ꝯuertiꝛ redit iſte modus ad modū 2ᵐ p̄ᵉ figu-
re: cui⁹ maior ē negatiua nečia: ⁊ minor abſoluta. Cō-
cludiꝛ g̃ p̄culdubio nečia ſic expoſitū ē: ⁊ ſilr accidit
ꝑ idē ſi ſiat negatiua vlis nečia minor ⁊ abſoluta ma-
ior: qm̄ ꝯuertiꝛ dictū noſtrū nullū g. eſt b. nečio: ſitq̄
nobis: cū nullū b. ē a. d necitate: ⁊ oē a. ē b. abſolute: et
ꝯcludiꝛ in figura p̄ᵃ. nullū a. ē g. d nečitate: ſic oſtuʒ ē
pri⁹: cū g̃ ꝯuertiꝛ hec ꝯ ꝓuenit q̄ſitū: ⁊ ſi eſt ƥpoſitio
affirmatiua nečia ⁊ negatiua abſoluta: ꝯcludiꝛ abſo-
luta: qꝛ negatiua eſt illa q̄ cū cōuertiꝛ eſt maior in fi-
gura prima. iamq̄ oſtuʒ fuit ꝙ cū eſt maior in figura
p̄ᵃ nō nečia ꝙ ꝯ erit nō nečia: ſʒ abſoluta. Iāq̄ oſdiꝛ
ꝑ viā 3ᵢⱼ ꝙ ꝯ nō eſt nečia: ſʒ abſoluta cū eſt affirmati
ua nečia: qd eſt: qꝛ ſi ponaꝛ ꝙ ꝯ hui⁹ ſylli ē nullū g. eſt
a. nečio. Iāq̄ habuim⁹ in ƥpōnib⁹ hui⁹ ſylli ꝙ oē g ē
b. nečio. Cū g̃ ꝯuerterim⁹ affirmatiuā vlem hēbim⁹
qdā ī b. ē g. nečio: ⁊ nullū g. eſt a. de nečitate: ⁊ ꝯ eſt ſic
oſtēſum eſt in figurā p̄ᵃ ꝙ qdā b. neceſſario nō eſt a.
Iamq̄ habuimus ꝙ a. nō eſt b. abſolute: cū g̃ cōuer-
terimus erit vera etiā: ⁊ eſt ꝙ b. nō eſt a. abſolute: ⁊ cū
b. nō eſt a. abſolute. g̃ iam eſt poſe vt ſit oē b. a. abſolu
te: qꝛ abſoluta eſt de nā poſſibilis. Iamq̄ fuit cōclu-
ſio ꝙ quoddā b. nō eſt a. neceſſario: ⁊ hoc eſt 3ᵢⱼū: ⁊ i̅-
poſſibile: ⁊ ꝑ hāc eādē oſtenſionē oſtendiꝛ illud cum
eſt neceſſaria affirmatiua maior: ⁊ negatiua abſoluta
minor. Et illud cōcludiꝛ ꝑ duas cōuerſiones. Et ſilr
etiā oſtendiꝛ ex terminis ꝙ cōcluſio in his duob⁹ mo
dis nō eſt neceſſaria: ſitq̄ loco a. albū: ⁊ loco b. aial: et
loco g. hō: cōponiturq̄ ſyllogiſm⁹ ſic. oīs hō de neceſ-
ſitate eſt aial: nullū albū in actu eſt aial: ⁊ cōcluditur:
nullus hō eſt albus: ⁊ hoc nō eſt neceſſariū: qꝛ iam eſt
poſe vt ſit hō albus: ⁊ ſilr inueniꝛ modus ꝯcluſionis
in duob⁹ ſyllogiſmis particularib⁹ hui⁹ figure: qꝛ ſunt
ſequētes modū ƥpoſitionis negatiue. Et oſtēſio illi⁹
ē in hac eadē via. ſ. ꝑ ꝯuerſionē ⁊ ꝑ 3ᵢⱼū in loco q̄ agiꝛ
3ᵢⱼū i duob⁹ ſyllis vlib⁹ hui⁹ figure: ⁊ per illos termi-
nos eoſdē in oībus ſimiliter Ari.

Abſoluta ƥ-
poſitio eſt de
nā poſſibilis.

Cap. XVII.

N poſtrema aūt figura termis
quidem vniuerſalibus ad me-
diū ⁊ predicatiuis vtriſq̄ ƥpo
ſitionibus ſi vtralibet ƥpoſitio
eſt neceſſaria ⁊ concluſio erit
neceſſaria. Si aūt hec quidē ſit
priuatiua: illa vero predicatiua qñ priuatiua
fuerit qdē neceſſaria ⁊ cōcluſio erit neceſſa-
ria. Quādo aūt p̄dicatiua nō erit ꝯcluſio ne
ceſſaria. Sint eni primū vtreq̄ predicatiue
ƥpoſitiōes. ⁊ a. ⁊ b. omni c. inſit: neceſſaria
aūt ſit a. c. qm̄ ergo b. omni c. ineſt: ⁊ c. ali-
cui b. ierit: eo ꝙ ꝯuertiꝛ vniuerſalis in parti
cularē: quare ſi a. omni c. ieſt ex neceſſitate:
⁊ c. alicubi b. ineſt: ⁊ ſi a. alicui b. neceſſe eſt
ineſſe: naʒ b. ſub c. eſt ſit ergo prima figura.
Similiter aūt oſtendiꝛ: ⁊ ſi b. c. eſt neceſſa-
ria: conuertiꝛ eni ⁊ c. alicui a. quare ſi omni
c. ineſt b. ex neceſſitate: ⁊ a. alicui b. inerit ex
neceſſitate. Rurſuʒ ſit a. c. quidē priuatiua.
b. c. aūt predicatiua: neceſſario aūt ſit priua-
tiua: qm̄ ergo ꝯuertiꝛ c. alicui b. a. aūt nulli c.
ex neceſſitate: neq̄ a. alicui b. inerit ex neceſ-
ſitate: naʒ b. ſub c. eſt. Si aūt predicatiua ſit
neceſſe nō erit cōcluſio neceſſaria: ſit eni b. c.
p̄dicatiua neceſſaria. a. c. aūt priuatiua ⁊ nō
neceſſaria: qm̄ ergo cōuertitur affirmatiua
inerit ⁊ alicui b. ex neceſſitate: quare ſi a. q-
dem nulli coꝝ que ſunt c. ieſt. c. aūt alicui eo
rum que ſunt b. a. alicui coꝝ que ſunt b. non
inerit: ſed nō ex neceſſitate. Oſtēſum eni eſt
in prima figura: qm̄ priuatiua ƥpoſitiōe nō
neceſſaria: nec cōcluſio erit neceſſaria. Am-
plius ⁊ per termios eſſe poſſet manifeſtuʒ.
Sit aūt a. bonū. b. qdē aial. c. aūt equus:
ergo bonum qdē cōtingit nulli equo ineſſe:
aīa vero neceſſe eſt omni ineſſe: ſed nō ne-
ceſſe eſt aial nō eſſe bonū: ſiquidē contingit
omne eſſe bonuʒ: aut ſi nō hoc poſſibile: ſed
vigilare vel dormire tm̄ ponēdū: omne eniʒ
animal ſuſceptibile eſt hoꝝ. Si igiꝛ vniuer-
ſaliter termini ad mediū ſint: dcm̄ eſt quan-
do concluſio erit neceſſaria. Si aūt hic qdē
vniuerſalis: ille vero particularis: predicati-
uus aūt vterq̄ quando vniuerſaliter fuerit

neceſſarius τ concluſio erit neccāria: demōſtratio aūt eadem que τ prius: conuertitur enim particularis affirmatiua. Si ergo neceſſe eſt b. omni c. ineſſe. a. aūt ſub c. eſt: neceſſe eſt b. alicui a. ieſſe: ſi aūt b. alicui a. τ a. alicui b. ineſſe neceſſariū eſt: cōuertitur eniꝫ. Similiter aūt τ ſi a. c. ſit neceſſaria vniuerſalis: nam b. ſub c. eſt: ſi aūt particularis eſt neceſſaria nō erit concluſio neceſſaria. Sit eni b. c. particularis τ neceſſaria. a. aūt inſit omni c. nō tamē ex neceſſitate: cōuerſa ergo b. c. prima figura fit: τ vniuerſalis quidē ꝓpoſitio nō neceſſaria: particularis aūt neceſſaria: quādo aūt ſic ſe hēbent ꝓpoſitiōes nō erit ꝯcluſio neceſſaria quare nec in his. Amplius aūt ex terminis his manifeſtuꝫ: ſit eni a. vigilare. b. aūt bipes: in quo aūt c. aīal: ꝗ b. alicui c. neceſſe eſt ineſſe: a. aūt cōtingit c. omni: τ a. non neceſſario b. Non enim neceſſe eſt aliquod bipes non vigilare vel dormire. ℭ Simil'r aūt τ per eoſdeꝫ terminos oſtendet'. Et ſi a. c. ſit particularis τ neceſſaria. Si aūt hic quidē terminoꝝ ſit predicatiuus. ille ꝟo priuatiuus: quādo vniuerſalis quideꝫ fuerit priuatiua τ neceſſaria ꝯcluſio erit neceſſaria. Si eni a. nulli c. contingit. b. auteꝫ alicui c. ineſt: neceſſe eſt a. alicui b. nō ineſſe: qñ aūt affirmatiua quidē ponit' neceſſaria vel vniuerſalis vel ꝑticularis vel priuatiua ꝑticularis nō erit concluſio neceſſaria. Nā alia quidē eadem que in prioribus dicemus: termini vero cū vniuerſalis affirmatiua eſt neceſſaria: vigilatio: aīal: hō: mediuꝫ: hō. Cū particularis aūt predicatiua neceſſaria: vigilatio: aīal: albū: aīal eni neceſſe eſt alicui albo ineſſe: vigilatio aūt ꝯtingit nulli: τ nō neceſſe eſt alicui aīali nō ieſſe vigilatio neꝫ. Quādo aūt ꝑticularis fuerit priuatiua necc̄ia: bipes moueri: animal. Manifeſtum igit' qm̄ ineſſe quidē non eſt ſyllogiſmus: ſi vtreqꝫ ꝓpōnes nō ſunt in eo qđ eſt ieſſe: neceſſariū vero eſt τ altera ſola neceſſaria. In vtriſqꝫ aūt affirmatiuis τ priuatiuis exiſtentibus ſyllogiſmis neceſſe eſt alteram ꝓpoſitionem eſſe ſimilem concluſioni. Dico aūt ſimilem ſi ineſſe quidē que ineē ſignificat: ſi aūt neceſſaria neceſſariꝫ. Quare τ hoc palaꝫ: quoniā nō erit ꝯcluſio: neqꝫ que ineſſe neqꝫ necc̄ia nō ſumpta vel neceſſaria vel que ieſſe ſignata propōne igit' de neceſſario quo ſit τ quam differentiam hꝫ ad ineſſe ſufficienter pene dictum eſt. Cap. XVII.

ET in figura quidē tertia modus cōcluſionis ſequit' ſemꝑ modū ꝓpoſitionis q̄ nō cōuertit'. qm̄ illa ꝓpoſitio in potētia eſt maior in figura prima. Iāqꝫ oſtēſuꝫ fuit ꝙ modus cōcluſionis in figura prima ſequit' ꝓpoſitionē maiorē: τ hoc eſt cōtrariū eius qđ accidit in figura ſcđa: qꝛ modus concluſionis in figura ſcđa ſequit' modū ꝓpoſitionis q̄ ꝯuertit': cū ſit cōuerſa in hac figura: in potētia maior in prima figura: qđ eſt: qꝛ minor in figura ſcđa eſt eadē: ſicut que eſt in figura prima: τ maior eſt q̄ cōuertit' in ea: τ maior in figura tertia eſt eadē: ſicut q̄ eſt in figura prima: τ minor eſt q̄ cōuertit' in ea. Et iſte canon ſequit' in eo ꝙ oſtēdit' cōcluſio eius ꝑ cōuerſionē: τ qđ oſtendit' ꝑ poſitionē: τ ꝙ illi modoꝝ qui oſdunt' ꝑ poſitionē ex vis eſt vis modoꝝ qui oſtēdunt' ꝑ conuerſionē. ergo certa eſt nobis hec ſentētia. ergo cū ſunt due ꝓpōnes in hac figura ſicut dicit Ari. vl'es affirmatiue: τ quecunqꝫ fuerint neceſſaria erit ꝯcluſio neceſſaria: qđ ē cū ſuſtētatiōe in cōuertēdo abſolutā vl'em particulariter: ſed in figura prima ſi maior eſt neceſſaria vl'is: τ minor ipſius abſoluta particularis: τ cōcluſio eſt ꝑticularis neceſſaria: ſicut oſtenſum fuit: τ ſic erit in figura tertia ſicut ibi: τ ſi erit illa quā cōuertimus minor hui' figure: qđ eſt: cū eſt neceſſaria maior ipſius: τ res in hoc eſt manifeſta. ſ. qꝛ cōcludit ꝑter ꝙ cōuertamus cōcluſionē: τ ſi cōuerterimus maiorem: ꝓpterea qꝛ eſt abſoluta: τ eſt minor vniuerſalis neceſſaria in hac figura: oſtēdet' ꝑ duas cōuerſiones. i. cōuerſionem cōcluſionis τ ꝑ cōuerſionē ꝓpōnis: ſicut oſtſum fuit: τ ſi eſt vna vniuerſaliū affirmatiua τ alia negatiua. Modus cōcluſionis ſequit' neceſſario modū negatiue: qꝛ cōuerſa qđē erit affirmatiua: τ fiet in figura prima maior negatiua: q̄ ſi eſt neceſſaria: eſt cōcluſio neceſſaria: ſicut oſtenſum eſt: τ ſi eſt abſoluta: concluſio eſt abſoluta: τ ſi eſt vna duarū ꝓpoſitionuꝫ in hac figura. ſ. in cōcludentib' in ea vniuerſalis τ alia particularis. Fuerūt ꝙ affirmatiue ambe ſequit' cōcluſio vniuerſalis ipſius: qꝛ ipſa eſt q̄ nō conuertit' in hac figura: qm̄ ſi ipſa cōuerteret': eſſet ſyll's ex duab' particularib'. Iamqꝫ oſtēſuꝫ eſt ꝙ nō cōcludūt: τ qm̄ nō cōuertit': eritqꝫ in figura prima. Et ſi eſt vna earū affirmatiua τ alia negatiua: erit modus concluſionis ſequēs modū negatiue; qꝛ negatiua ſi eſt in hac figura ipſa vniuerſalis eſt maior in prima figura cuꝫ non ſit poſſibile vt ſit minor in figura prima negatiua. Et ſi eſt particularis eſt vis ipſius apud expoſitionē per poſitionē vis negatiue vniuerſalis: ſicut oſtſuꝫ eſt in expoſitione. Sermo in ſyllogiſmis qui cōponunt' ex ꝓpoſitionibus impoſſibilib'. Cap. XVIII.

DE cōtingente aūt hec dicamus qñ τ qūo τ ꝑ que erit ſyllogiſmus. dico aūt cōtingere τ contingēs quo nō exiſtēte necc̄ario. Poſito aūt eē vel nō eē ꝓpter hoc nihil erit ipoſe. Nā neceſſariū cōtingere equiuoce dicimus. Qm̄ aūt hoc eſt ꝯtingēs manifeſtū eſt ex affirmationibus oppoſitis. Nā nō cōtingēs eē τ ipoſſibile eē τ necc̄iuꝫ nō eē idē ſunt vel ſequunt' ſe adinuicē. Quare τ oppoſita his cōtingat eē: τ nō ipoſe eē: τ nō neceſſe nō eſſe: τ aut

eadem erunt aut ſequentia ſeinuicem. De omni enim affirmatio vel negatio vera erit: ergo contingens nō neceſſariū ⁊ nō neceſſariū ↄtingēs. Accidit aūt oēs que ſm contingens ꝑpōnes ſunt ↄuerti adinuicem. Dico aūt nō negatiuas affirmatiuis: ſed queciq3 affirmatiuā hñt figurā ſm oppoſitionez: vt ea que eſt ↄtingit eſſe ei que eſt nō eſſe: ⁊ ea que eſt ↄtingit oī ei que eſt cōtingit nulli vel nō oī ⁊ que alicui: ei que nō alicui. Eodem aūt mō ⁊ in alijs: qm̄ eni qđ eſt cōtingēs nō eſt necīū: qđ aūt nō eſt necīū poſe eſt nō eſſe māifeſtū eſt. Qm̄ ſi ↄtingit a. ieſſe b. ↄtingit ⁊ nō ieſſe: ⁊ ſi oī ↄtingit ieſſe ⁊ oī ↄtingit nō ieſſe. Silr aūt ⁊ in ꝑticularibus affirmatiōibus. Nā eadē eſt demōſtratio: ſunt aūt he ꝑpōnes ꝑdicatiue ⁊ nō priuatiue. nā ↄtingere ei qđ eſt eſſe ſilr ponit̄ queādmodū dcm̄ eſt prius. Determinatis aūt his rurſum dicim9 ↄtingere: qm̄ duob9 modis dī. vno qdē mō qđ vtplurimūq3 fit: ⁊ deficit necīū: vt caneſcere hoīem vel augeri vel corrūpi vel oīno qđ natū eſt eſſe: hoc.n. nō ↄtinuū h3 necīū qđ nō ſemꝑ eſt hō. nā cū hoc eſt aut ex necītate aut in plurib9 eſt: alio aūt infinitū qđ ſic ⁊ nō ſic poſſibile: vt aīal ambulare vel ambulāte aīali ambulāte vel nō ambulāte accidit terre motū fieri: vl' oīno qđ caſu fit: nihil .n. magis ſic natū eſt: vel ecōuerſo: cōuertit̄ ergo ⁊ ſm oppoſitas ꝑpōnes vtraq3 cōtingens: nō tñ eodē mō: ſed qđ natū quidez eſt eſſe ei qđ eſt nō ex neceſſitate eſſe. Sic enim ↄtingit nō caneſcere hoīem: infinitū aūt non magis ſic q̄3 illo mō ſe hēre vel ſe habiturū3 eſſe: diſciplina aūt vel ſyllogiſmus demonſtratiuus ex idefinitis quidē nō eſt eo qđ iordinatum eſt mediū3. Ex his vero que nata ſunt eſſe pene omnes ⁊ conſiderat̄ōes ſunt de ſic contingentibus: ex his aūt euenit fieri ſyllogiſmum: non tamen ſolet queri: hec tamen magis diffinient̄ in ſequentibus. Nūc autez dicemus quādo ⁊ quomodo ⁊ quis erit ſyllogiſmus ex contingentibus propoſitionibus. Cap. XVIII.

INquit. ⁊ opʒ nūc vt nunc dicat̄ quādo erit ſyllogiſmus ex ꝑpōnibus ↄtingentib9 ⁊ qualiter erit ⁊ per quid erit: ⁊ poſe in ſumma eſt hic id qđ non eſt necīariū: ⁊ cū ponit̄ iuentū nō accidit ex illo ipoſe. Et vult hic ꝙ poſe eſt id qđ cōprehendit rez iuentā in actu ⁊ ꝑuatā ⁊ per necīariū ⁊ oēs de qb9 dicitur necīariū. ſ. necīariū abſolutū ⁊ neceſſariū in relatione ad tp̄s qđdā: aut in ꝑterito aut in preſenti aut in futuro: q3 nō id de quo dī necīariū egnoce: qđ eſt ipoſſibile cui9 diffōnē itendimus hic. Qđ hic qdē ſit diffinitio p9 eſt manifeſtū ex eo qđ nō eſt poſe vt ſint vera duo ↄ̄ria ſimul: q2 vis dicti nr̄i ꝙ res nō poſſibile eſt vt ſit ⁊ ipoſe vt ſit qdē necītate vt nō ſit eſt ↄ̄dictoriū dicti nr̄i poſe eſt vt ſit ⁊ nō impoſe eſt vt ſit: ⁊ nō de necītate vt nō ſit: qđ eſt: q2 hoꝝ q̄dā ſequit̄ q̄daz. ſ. q2 ſequit̄ dcm̄ nr̄m nō poſe vt dcm̄ nr̄m impoſe eſt vt ſit ⁊ dcm̄ noſtrū necīū3 eſt vt nō ſit: ſicut ſequit̄ dcm̄ noſtrū poſſibile eſt vt ſit ⁊ dcm̄ nr̄m nō ipoſe eſt vt ſit: ⁊ non neceſſe vt nō ſit: ⁊ cū ſit ita: ⁊ eſt vnūquodq3 necīariū: aut vt vñficet̄ de eo nagatiua aut affirmatiua. ergo de dicto nr̄o poſe eſt vt ſit: necē eſt vt verificet̄ dcm̄ nō de necītate eſt: cū falſificet̄ de eo dcm̄ nr̄m de neceſſitate eſt: ⁊ ꝑꝑ h̄ cōuertit̄ hoc donec dicamus: oē poſe nō eſt necīo: ⁊ qđ non eſt necīo eſt poſe: ⁊ iō ſyllogiʒat̄ vt ſit genus huius diffinitiōis qđ ſignificat dictio illud qđ eſt res comprehēdēs iuentū ⁊ ꝑuatū ſicut diximus: ⁊ dr̄ia eius dcm̄ nr̄m nō de necītate ⁊ erit qđ additur in ea qđ cū ponit̄ inuentū non ſequit̄ ex eo impoſe proprium ex ꝑpeijs poſſibilis: nō differētia ex dr̄nijs ⁊ hec eſt ſnīa Albumaçaris in hac diffinitiōe. ¶ Et ſuſtinetur vt ſit hoc dcm̄ dr̄ntia vltima in diffinitione: ⁊ erit intellectū ex dicto nō de neceſſitate .i. id qđ eſt nō inuentū: ſed nō eſt neceſſario nō iuentū: ſed cum ponit̄ inentū nō accidit ex eo ipoſſibile: eritq3 ſm h̄ genus cōtingentis ꝑuatū ⁊ differētia que appropriat ipſū3 eſt cū ponit̄ iuentū3 nō ſequit̄ ex eo impoſſibile: ⁊ hec eſt ſententia melior expoſitoꝝ ex peripatheticis: ⁊ ex quot appropriat ꝑpōnes poſſibiles: q2 affirmatiuam cōſequit̄ negatiua: ⁊ negatiuā affirmatiua. ſ. negatiua poſſibilis nō negatiua ↄtingētis que eſt que affirmat ↄtingēs poſſibile ⁊ negat iuentionē: nō ille que negat cōtingentiā: qm̄ ipſa eſt ↄ̄dictoria poſſibilis: ſicut oſtēſum eſt in perhiarmenias: qđ eſt: q2 cōſequit̄ dcm̄ noſtrū poſſibile eſt vt ſit dcm̄ noſtrū poſſibile eſt vt non ſit: cū ſit h̄ mō poſe. ſ. vt ſit aptū vt iueniat̄ res ⁊ vt nō iueniat̄: ⁊ hec ↄ̄tria eſt iuenta in oībus modis oppoſitis iuentis in hac mā: qđ eſt: q2 ↄſequit̄ dcm̄ noſtrum poſſibile eſt vt ſit in omni re poſſibile eſt vt non ſit in aliquo ipſi9: ⁊ dcm̄ noſtrū poſſibile eſt vt ſit in quodā illius dcm̄ noſtrū poſſibile eſt vt nō ſit in quodā ipſi9: ⁊ ecōuerſo. Et demōſtratio ſuꝑ hoc eſt ꝙ poſſibile nō eſt neceſſario iuentū: ⁊ qđ eſt neceſſario iuentū impoſſibile eſt vt nō iueniat̄: ergo qđ poſſibile eſt vt iueniatur poſſibile eſt vt nō iueniat̄: ⁊ qđ poſſibile eſt vt nō iueniat̄: poſſibile eſt vt iueniat̄ cū ſit nō neceſſe vt nō inueniat̄. Et he ꝑpoſitiōes que numerant̄ hic negatiue ſunt numerate affirmatiue: ſicut oſtēſum eſt in periermenias cū particula nō: nō cōiungat̄ in eis cū modo: ſed cōiungit̄ qdē cū verbo cōiunctiōis ſiue inuentionis: qđ eſt ſum: qđ cōiungit̄ cum ſubiecto in enūciationibus nō hbētibus modū3. Et poſſibile dī tribus modis: quoꝝ vnus eſt poſſibile ſm plus: ſicut ꝙ caneſcat hō in ſenectute: ⁊ pubeſcere adoleſcētē. Et ſecundū eſt poſſibile ſm minus: ⁊ illud eſt qđ opponit̄ poſſibili ſm plus: ⁊ eſt vt nō caneſcat hō in etate ſenectutis ſue: ⁊ nō creſcat in etate adoleſcētie. Et tertius eſt poſſibile equaliter ad vtrūq3 qđ eſt id qđ poſſibile eſt vt ſit: aut nō ſit equaliter: ſicut eſt vt dilaniet̄ iſte pannus aut nō diſrumpat̄: ⁊ poſſibile quidē ad vtrūlibet conſequitur affirmatiua negatiuā3: ⁊ negatiua ipſius affirmatiuam equaliter: ſed poſſibile qđ eſt ſm plurimū3 ſequitur quidem affirmatiua negatiuam ſecundū3 minus: ⁊ negatiua ipſius affirmatiuā ſm minus:

Op. Albert.

⁊ poſſibile ſm ꝙ eſt ſm minus ſequitur affirmatiua negatiuam:⁊ negatiua affirmatiuam ſm plus: quod eſt:q2 ſi eſt poſſibile vt caneſcat hõ ſm plus ĩ etate ſenectutis eſt poſſibile vt nõ caneſcat ſm minꝰ:⁊ de poſſibili ſm minꝰ:⁊ ad vtrũlibet nõ agit ars demõſtratiua: ſʒ alie artes plures:ſicut rhetorica: qm̃ ipſa iã agit de poſſibili ad vtrũlibet:⁊ artes que ſunt ſm diuinationes. iã qdẽ agũt de illo qd̃ eſt ſm minꝰ.Et itẽtio qdeʒ huiꝰ eſt ſmo in doctrina qñ erit ſyllus ⁊ qñ nõ erit ex ꝓpõnibus poſſibilibꝰ abſolute.i.ex eo ꝙ ſunt poſſes ſiue ſint ſm plus aut ſm equalitatẽ aut ſm minus: cuʒ ſit in hoc libro quideʒ conſideratio in forma ſyllogiſmi vt in qualibet mã. Cap. XIX.

Quoniam autẽ contingere hoc huic ĩeſſe dupliciter eſt accipe: aut eni cui ineſt hoc aut cui cõtingit ineſſe ipm̃. Nã de quo b. a.ↄtingit hoꝝ alterũ ſignificat: aut de quo dĩ b.aut de quo ſcõtingit dici:de qua aũt b.a.ↄtingere:aut oi b. poſſibile eſt eſſe a.nihil differt:manifeſtũ igiẽ qm̃ dupliciter dĩ a. contingere omni b. ineẽ. Primũ ğ dicamus de quo c.ↄtingit b. ⁊ de quo b.a.qs erit ⁊ qualis ſyllus: ſic eni vtreqꝫ ꝓpões ſumunẽ ſm cõtingere. Qñ aũt de quo ieſt b.ↄtingit a.h̃ qdẽ eſt ineẽ:illa ſo ↄtingẽs:quare ab his q̃ ſimilis ſunt figure figuris incipiẽdũ quẽadmoduʒ ⁊ in aliis. Qñ igiẽ ↄtingit a.omni b. ⁊ b.oi c.erit ſyllogiſmus pfectus:qm̃ a.ↄtingit oi c.ineẽ:hoc aũt mãifeſtũ eſt ex diffõne:nã ↄtigere omni ineſſe ſic dicebamus. Silr aũt ⁊ ſi a.ↄtingit nulli b.b.aũt oi c.qm̃ a.nulli c.ↄtinget. Naʒ de quo b.ↄtingit a.non ↄtingere hoc erit nullũ dimittere de his q̃ ſub b.ↄtingũt. Qñ aũt ↄtingit oi b.b.ãt nulli c.ↄtingit ꝑ aſſumptas qdẽ ꝓpões nullus fit ſyllus: ↄuerſa aũt b. c.ſm ↄtingẽs fit idẽ q ⁊ prius. Qm̃ aũt contingit b.nulli c. ineẽ ↄtingit ⁊ oi ineẽ: hoc ãt dcm̃ eſt priꝰ:q̃re ſi b.qdẽ omni c.a.ſo oi b. rurſus idẽ fit ſyllus. Silr aũt ⁊ ſi ad vtraſqꝫ ꝓpões negatio ponaẽ cõtingere:dico ãt vt ſi a.ↄtingat nulli b. ⁊ b.nulli c.nã ꝑꝑ aſſumptas ꝓpões nullus fit ſyllus: ↄuerſis ideʒ fit q ⁊ priꝰ. Manifeſtũ igiẽ eſt:qm̃ negatiõe poſita ad minorẽ extremitatẽ vel ad vtraſqꝫ ꝓpões aut nõ fit ſyllus aut fit qdẽ:ſed non pfectus:ex ↄuerſione eni fit neceſſariuʒ. Si aũt altera qdẽ ꝓpõnũ vniuerſalis:altera quidem pticularis ſumaẽ ad maiorẽ extremitatem poſita vniuerſalis ſyllus erit pfectꝰ: nã ſi eni a.omni b.ↄtingit.b. aũt alicui c.contin get a.alicui c. ineẽ. Hoc aũt manifeſtũ eſt ex diffinitiõe contingentis. Rurſuʒ ſi a.ↄtingit nulli b.b.aũt ↄtingit alicui c.ieſſe: neceſſe eſt a.contingere alicui c.non ineſſe:demonſtratio aũt eadẽ. Si aũt priuatiua ſumatur ꝓpoſitio particularis: vniuerſalis aũt affirmatiua poſitiõe: ſimiliter ſe habeat: vt ſi a.omni b.contingit.b.aũt alicui c. cõtingit nõ ineſſe: per ſumptas quidẽ ꝓpoſitiones nõ fit ſyllogiſmus:cõuerſa aũt particulari: ⁊ poſita b. alicui c. cõtingere ineſſe eadẽ erit concluſio que ⁊ prius quẽadmoduʒ in his que ab initio. Si aũt que ad maiorem extremitatẽ eſt particularis ſumaẽ: que ſo ad minorẽ vniuerſalis ſiue vtreqꝫ affirmatiõe ponanẽ ſiue priuatiue ſiue non ſimilis figure ſiue vtreqꝫ idefinite vel pticulares nullo mõ erit ſyllus. Nihil eni ꝓhibet b.trãſcẽdere a. ⁊ nõ p̃dicari de eqs:quo ãt b.trãſcẽdit a.ſumaẽ c. huic eni neqꝫ oi:neqꝫ nulli: neqꝫ alicui neqꝫ non alicui ↄtingit a.ineſſe:ſiquidẽ cõuertanẽ ſm cõtingere ꝓpões ⁊ b.pluribus ↄtingit q̃ꝫ a. ineſſe. Ampliꝰ aũt ⁊ ex terminis manifeſtũ: nã ſic ſe hñtibus ꝓpoſitionibus contingit ⁊ primũ poſtremo nulli ⁊ omni ⁊ neceſſitate ineſſe:termini cões oium ineſſe quidẽ ex neceſſitate anial:hõm:hõ:nõ ↄtingere ſo:animal:albũ:veſtis. Mãifeſtũ eſt igiẽ qm̃ hoc mõ ſe hñtibus terminis nullo mõ fit ſyllus: nã ois ſyllus vel eius qd̃ eſt ineſſe vel ex neceſſitate vel cõtingere. Qꝫ igitur neqꝫ ineſſe: neqꝫ neceſſariũ manifeſtum eſt: qm̃ nõ eſt: nã affirmatiuus pimiẽ priuatiuo ⁊ priuatiuus affirmatiuo:relinqẽ ğ ↄtingere eẽ. Hoc aũt ipoſſibile. Oſtẽſum eſt eni qm̃ ſic ſe habẽtibꝰ terminis ⁊ oi poſtremo primũ nec eẽ ⁊ nulli ↄtingit ex ineſſe;q̃re nõ erit ↄtingens ſyllus:nã ↄtingẽs nõ erit neceſſariũ. Manifeſtũ qm̃:cũ vlẽs ſint termini in ↄtingentibꝰ ꝓpõnibꝰ ſemꝑ fit ſylls in prima figura: ſiue ſint p̃dicatiui ſiue priuatiui. verũ ex predicatiuis qdẽ pfectus: ex priuatiuis aũt imperfectus: opꝫ aũt contingere ſumere nõ in neceſſariis;ſed ſm determinatoꝝ diffinitionẽ; aliquotiens aũt latet huiuſmodi.

Sermo in doctrina Ariſto. XIX.

ET poſtquã eſt firmatũ h̃ dicemꝰ de ſyllogiſmis q cõponunẽ ex ꝓpõnibꝰ poſſibilibꝰ ⁊ figura pᵃma. Incipiamus ğ ex iſtis pᵃmo a puris: deinde in mixtis. Et dicemus ꝙ numerus ſylloꝝ pfectoꝝ cõcludentiũ in hac mã eſt idẽ numerus ſylloꝝ ↄcludẽtiũ in mã abſoluta neceſſaria:qd̃ eſt:q2 ſi omne qd̃ eſt g.eſt b.cõtingẽter: ⁊ oẽ quod eſt b. eſt a. contingẽter: oportet vt ſit omne quod eſt g.a. cõtingẽter:⁊ hoc eſt manifeſtuʒ tibi ex intentione dici de omni:aut nega

ti ab omni:qḋ eſt:q₂ intētio dicti nr̄i.oē b.eſt a.contingēter:eſt omne qḋ diſponit̃ p b.ꝯtingēter aut in actu eſt.a.i.oē qḋ eſt b.i actu aut in potētia eſt a. ꝯtingēter .i.a predicat̃ de ipſo contingenter. Cū ergo poſuimus ꝙ g.eſt diſpoſitum per b.contingenter opꝫ vt ſit g. a. ꝯtingenter. Et ſi eſt ꝓpoſitio maior vniuerſalis negatiua:⁊ minor vniuerſalis affirmatiua:ſicut ē dcm̄ nr̄ꝫ. oē g.ē b.ꝯtingēter:⁊ nullū b.ē a. ꝯtingēter.oꝫ igĩ ex eo ꝙ g.eſt ꝑs ꝯtigēter ex b.vt ſit a.negatū ab oī g. ꝯtigenter. Sꝫ cū erit affirmatiua ex duab⁹ ꝓpōnib⁹ vlībus maior:⁊ negatiua mior nō erit ſyllogiſm⁹ cū nō inueniatur in eis ꝯditio dicti de oī: qḋ ē vt ſit extremitas minor diſpoſita per mediuꝫ.ſ.diſpōne affirmatiua : ſicut dcm̄ eſt:ſꝫ ex pte qdē ꝯṽſiie ꝓpōnis affirmatiue in hac mā̃ erit qdē ſyllogiſm⁹ ſꝫ nō ꝯplet⁹ cū oſtēdat̃ p rē additā.ſ.intētiōi dicti de oī.ſ.additā qḋ eſt id qḋ nominat Ariſ.i hac mā̃ ꝯuerſionē:qḋ ē:q₂ cū poſuim⁹ loco ꝓpōnis negatiue vere ꝯṽſē eius q̄ eſt affirmatiua vera eſt nata vt ſit ex h̄ modus p̄mus in hac figura q ē ex duabus affirmatiuis vlībus ſm̄ plus qḋ ꝑficit hõ ſyllogiſmos eſt cū ē negatiua vlis ſꝫ min⁹:qm̄ ꝯuertit̃ ad illā q̄ ē ſm̄ plus: q̄ agit plus illa: ⁊ ſilr cū ſint due ꝓpōnes vniuerſales in hac figura negatiue nō erit ſyllogiſm⁹ ꝑfect⁹ cū nō inueniat̃ in eisītētio dicti de oī:ſꝫ id erit ſyllogiſm⁹ ꝑfectus cū ꝯuerterim⁹ negatiuas in affirmatiuas ꝯſequētes eas aut ꝯuerterim⁹ negatiuā miorē in affirmatiuā ꝯṽſē ipſaꝫ:⁊ plus qḋ ꝯfert in hac ꝯuerſione ē cū ſint negatiue ſm̄ min⁹ : q₂ ſyllogiſmi hõ vtiles ſūt i dialectica. Et ē cautela bona i illa arte: qḋ ē:q₂ q̄rēs id itēdit vt ꝯcedant̃ ei ꝓpōnes affirmatiue de eo qḋ eſt ſm̄ plus ad ꝯcludendū ex eis affirmatiuaꝫ ſm̄ plus:ſꝫ timet māifeſtare in q̄ōne ꝓpōnes qb⁹ ꝯcludet illā ꝯ̄nē ne forte nō ꝯcedat ei ridens: q̄re q̄rit negatiuas eoꝝ ſm̄ min⁹:⁊ nō eſtimauit ridēs ꝙ ſeq̄t̃ ex h̄ ꝯcedet eas. Et qñ eſt vna ꝓpōnuꝫ in hac mā̃ vlis ⁊ ſecūda ꝑticularis:⁊ ē vlis maior ⁊ minor ꝑticularis:cuꝫ erit qdeꝫ minor affirmatiua erit ſyllūs ꝑfectus maiore exiſtēti vniuerſali affirmatiua:aut negatiua:qḋ ē manifeſtū ex itentiōe dicti de oī:ſꝫ cū eſt minor negatiua nō erit ſyllūs ꝑfectus:ſꝫ erit ꝑfectus cū ꝯuertit̃ minor in affirmatiuā ꝯṽſitem eā. Et cū eſt ꝓpō maior ꝑticularis ⁊ minor vniuerſalis nō erit ſyllūs oīno.i. neq₃ ꝑfectus neq₃ iꝑfectus affirmatiuis exñtib⁹ ꝓpōnib⁹ ſit aut negatiuis.aut vna earū affirmatiua ⁊ alia negatiua:qḋ ē:q₂ nō inuenit̃ in eis itētio dicti de oī : q₂ nō cuꝫ ꝯuerſiōe:neq₃ ex ipſis ꝓpōnib⁹: qḋ ē:q₂ cū dicim⁹. oē g.eſt a.⁊ qddā b.eſt a.nō ꝓhiberet̃ qn ſit g.intrās ſub quodā qḋ addidit b.ſup a.ſ. qḋ negat̃ ab a. negatione nec̄ia:q̄re nō ſeq̄t̃ ꝑ illud vt ſit oē g.ꝯtigēter a. neq₃ vt nō ſit in aliquo illi⁹ ꝯtigēter:qm̄ qñ eſt.oē g.a. ꝯtingēter nō eſt veꝝ.oē g.eſt a.ꝯtingēter:⁊ ſilr cū nō eſt verū vt ſit qddā g.a.ꝯtingēter:nō ē veꝝ ēt ꝙ qddā g.nō eſt a.ꝯtigēter.ſiq₃ oſdit̃ in oīb⁹ his modis ꝙ ſunt nō ꝯcludētes ꝑticularib⁹ exñtib⁹ ſimul aut maiore ꝑticulari ⁊ minore vli ex termis:qm̄ ꝯcludūt affirmatiuaꝫ q̄nq₃ ⁊ negatiuā q̄nq₃.ſ.affirmatiuā nec̄iā ⁊ negatiuaꝫ nec̄iā. Termini qb⁹ ꝯcludit̃ affirmatiua ſunt:ſicut hõ: albū:aial:qḋ eſt:q₂ qdā hõ eſt albū aial ꝯtingēter:⁊ qdā hõ eſt aial nec̄io q̄ ē ꝯ̄:⁊ qb⁹ ꝯcludit̃ negatiua pannus:albū:aial:qḋ eſt: q₂ qdā pānus eſt alb⁹ ꝯtigēter:⁊ qddā albū aial ꝯtigēter:⁊ nullus pānus eſt aial nec̄io q̄ eſt ꝯ̄:⁊ ſilr accidit cū accipimus minorē vlem ita vt dicamus.oīs hõ poſſe eſt vt ſit alb⁹:⁊ qddā albū poſſe ē vt ſit aial:⁊ ſeq̄t̃.oīs hõ eſt aial : ⁊ oīs pānus poſſe ē vt ſit alb⁹:⁊ qddā albū anial ꝯtigēter:⁊ nullus pānus eſt aial q̄ eſt ꝯ̄:⁊ q₂ ſunt termini accepti in hac ꝯpōne qb⁹ aliq̄ñ ꝯcludit̃ nec̄ia affirmatiua: ⁊ q̄nq₃ nec̄ia negatiua:ſignat̃ ꝙ hec ꝯpō nō eſt ſyllogiſtica penit⁹ ad ꝯ̄neꝫ ex ꝯ̄nib⁹ ⁊ ex quacūq₃ mā̃.ſ.abſoluta ponat̃ aut nec̄ia aut poſſibilis:qḋ eſt:q₂ p h̄ ꝙ ꝯcludit̃ aliq̄ñ negatiua nec̄ia:⁊ aliq̄ñ affirmatiua nec̄ia ſignat̃ ꝙ nō ꝯcludit̃ ꝯcluſio vna nec̄ia:⁊ q₂ ꝯcludit̃ nec̄ū ſignat̃ ꝙ non ꝯcludit̃ neq₃ ꝯ̄nē abſolutā neq₃ poſſem:qm̄ abſoluta ⁊ poſſibilis nō eſt nec̄ia.erūt g ſyllogiſmi ꝯcludētes in hac figura in hac mā̃ octo modis:⁊ nō nūerat̃ idefinita pter ꝑticularē.ſ.q̄tuor ꝑfecti q ꝯcludūt in alijs materijs:⁊ q̄tuor iꝑfecti q ꝯcludūt in hac mā̃. ¶ Et dicit Themiſti⁹ in h̄ ꝙ his q̄tuor modis iꝑfectis nō eſt vtilitas penit⁹:q₂ ſi ſūt negatiue ꝓ poſite ſm̄ plus conuertunt̃ in illas q̄ ſunt ſm̄ min⁹ q̄ nō recipiunt̃ in artibus oīo:⁊ ſi ſint ſꝫ min⁹ nō q̄rūt̃ in arte aliq̄ ex artib⁹ ponēte ꝓpōnes p q̄ōnē:neq₃ ſunt poſita ēt p̄n⁹ in artibus q̄ agūt q̄ōnes. ¶ Et h̄ eſt dcm̄ Themiſtij vanuꝫ: q₂ iam oſtendimus modū quo agimt̃ in arte thopice. Hic conceſſimus ꝙ ꝓpoſitiones ſm̄ minus non agit ars : q₂ ſimile eſt vt ſit ille qui querit de hac materia indigens actione ipſarū:⁊ ipſe ſocius ſcientie diuine.i. diuinationis. Cap. XX.

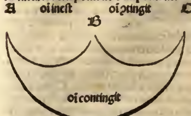
Oplo The.

Improbā.

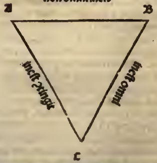
Syll' huius mutatiōis valde vtiles ſūt in dyalectica.

SI aūt h̃ qdē ieſſe:illa ſ̃o ꝓpōnū ꝯtigere ſumat̃: qñ q̄ ad maiorē qdē extremitatē ꝯtingere ſignauerit ꝑfecti erunt oēs ſyllmi: ⁊ ꝯtigētes ſm̄ dictā determiatiōnē. Qñ ſ̃o q̄ ad minorē ⁊ ipſe cti oēs: ⁊ priuatiui ſyllogiſmi nō cōtingētes ſm̄ dictā determinationē: ſed ei⁹ qḋ eſt nulli aut nō omni ex neceſſitate ineſſe. ſi.n. nulli aut non omni ex neceſſitate contingere dicimus ⁊ nulli ⁊ nō omni ineſſe. Cōtingit.n.a. omni b.b.aūt omni c.ponat̃ ieſſe : qm̄ igĩ ſub b.eſt c.a.aūt cōtingit omni b. manifeſtū eſt:qm̄ ⁊ c.omni cōtingit : ſit aūt perfectus ſyllogiſmus . ſilr aūt ⁊ cum priuatiua ſit a. b.ꝓpoſitio b.c.aūt affirmatiua: ⁊ h̄ quideꝫ contingere:illa vero ineſſe ſumat̃ perfectus erit ſyllogiſmus: qm̄ a.contingit.nulli c.ieſſe.qm̄ ergo ieſſe poſito ad minoreꝫ extremitatem. Perfecti ſunt ſyllogiſmi manifeſtuꝫ eſt. Quādo aūt contrarie ſe hñtes erunt ſyllogiſmi per impoſſibile monſtrandū:ſimilr aūt erit manifeſtū:qm̄ iperfecta . nam oſtenſio nō eſt ex ſumptis ꝓpōnibus . Primum aūt oſtendendū ſi cuꝫ eſt a.neceſſe eſt eſſe b. ⁊ cum ſit poſſibile eſſe a.poſſibile erit eſſe b. ex neceſſitate. ſit.n.ex ſic ſe habētibus terminis in quo quidē a.poſſibile:in quo quidem b.impoſſibile. ſi ergo vnū ſit poſſibile quando eſt poſſibile fieri.ſi autem alterum impoſſibile quando impoſſibile non fiet. ſimiliter autem ſi a. poſſibile. ⁊ b. impoſſibile continget a. fieri preter b. Si autem fieri ⁊ eſſe

niā qḋ fit qñ fcm̄ fuerit eſt: opȝ aūt nō ſolum ſumere in gñatiōe poſſibile ꝛ ipoſe: ſꝫ ħ qḋ veꝝ eē ꝛ ieſſe qḋ actu eſt: ꝛ quocūqȝ modo aliter dicaꝭ poſe: in oīb⁹.n.ſilr ſe hēbit. Amplius aūt cū ē a.b.eē nō: qm̄ vno aliquo exiſtente ipſi⁹ a. erit b. opȝ opinari. Nihil.n.eſt ex neceſſitate vno aliquo exiſte: ſꝫ duobus: ad min⁹ vt qñ ꝓpōnes ſic ſe hñt vt dcm̄ eſt ſcḋm ſyllm̄. Nā ſi c. de d. d. aūt de f. ꝛ c. de f. ex neceſſitate. Et ſi poſe vtrūqȝ ꝛ ↄclō erit poſſibilis. Quēadmodū igiꝭ ſiqs ponat a. qdem ꝓpōnes. b. aūt ↄclōnē accidet nō ſolū quum a. ſit nec̄ꝭm: ꝛ b. nec̄ariū eē: ſꝫ ēt poſſibili poſſibilē. Hoc aūt oſtēſo manifeſtū eſt: qm̄ falſo poſito ꝛ nō ipoſſibili: ꝛ qḋ accidit ꝑꝑ poſitionē falſum erit ꝛ nō ipoſſibile: vt ſi a. qdē falſum ſit: nō tm̄ ipoſe: cū aūt ſit a. eſt ꝛ b. ꝛ b. erit falſuȝ: nō tm̄ ipoſe: qm̄.n. oſtenſuȝ eſt ſi cū eſt a. eſt b. ꝛ cum ſit poſe eē a. poſſibile erit eē b. poſſibile: poſitū eſt aūt a. poſſibile eſſe: ꝛ b. erit poſſibile. Si enim impoſſibile ſimul idem erit poſſibile ꝛ impoſſibile.

non omni ineſt

¶ Compoſitio poſſibilis adinuenti in figura prima.

¶ Capitulum. XX.

ET dicemus ꝙ qñ ē vna ꝓpoſitio nū abſoluta ꝛ altera poſſibilis: ꝛ ſi eſt maior ꝓpō poſſibilis ꝛ minor abſoluta: ꝙ modi ſyllogiſmoꝝ qui ↄcludunt in hac figura ꝛ mixtiōe erūt ꝑfecti. ſ. manifeſte cōcluſiōis ſcḋm dcm̄ de oī: qui ſunt q̃tuor modi. ſ. ↄcludētes affirmatiuā vleȝ: ꝛ negatiuā vniuerſalē: ꝛ particularē negatiuā: ꝛ particularē affirmatiuā ꝛ erūt ↄcluſiones poſſibiles nō neceſſarie: ſed qñ maior eſt de ineſſe ꝛ minor poſſibilis: ſyllogiſmi ↄcludētes in hac figura in hac ſpē mixtiōis erūt iꝑfecti: ꝛ erit ↄ̄ affirmatiua ex eis poſſibilis: ſiue vlis ſit aut ꝑticularis ꝛ negatiua: aut erit poſſibilis: aut erit nec̄ia: ꝑticularis ſit aut vniuerſalis: ſitqȝ p̄mo maior ipſa poſſibilis ꝛ minor abſoluta. ſintqȝ ambe vles: dico ꝙ ↄcludūt ↄ̄nem poſem: cuius exemplū eſt: vt ſit. oē g. b. in actu: ꝛ qḋ oē qḋ eſt b. ſit a. ↄtingēter: ꝛ iſte ſyllus ↄcludit ꝙ. oē g. eſt a. ↄtingēter: qḋ eſt: qꝛ itētio dicti nr̄i. oē qḋ eſt b. eſt a. ↄtingēter ē ħ ſ. oē qḋ eſt b. in po⁹ eſt a. ↄtigēter. ¶ Cō eſt: qꝛ ħ ↄditio dicti de oī accipiꝭ in ꝓpōne maiore poſſibili ꝑ diuerſitatē ↄditiōis dicti de oī accepti in maiore iuenta aut nec̄ia: qḋ eſt: qꝛ cum diximus ꝙ. oē b. eſt a. in actu aut nec̄io eſt manifeſtū ꝙ in multis materijs ſunt vere he ꝓpōnes de oī qḋ eſt b. in actu tm̄: ſicut ē dcm̄ noſtrū. oīs hō ambulat: ꝛ oīs hō eſt rōnalis: qꝛ he due ꝓpōnes ſunt vere qdē de eo qḋ eſt hō in actu: non de eo qḋ ē hō in po⁹ ꝛ in multis materijs de ambob⁹ ſilr̄ vifficaꝭ. ſ. de eo qḋ eſt in po⁹: ꝛ qḋ ē in actu ꝛ ꝓpē in mā neceſſaria: ſicꝭ eſt dcm̄ nr̄m: oē motū eſt corp⁹: qm̄ verificaꝭ de moto in actu ꝛ de moto in po⁹. Cū ḡ ſit res ita: ergo cōe in oī mā in his duab⁹ ꝓpōnibus. ſ. nec̄aria ꝛ abſoluta eſt qdē vt ſit ꝑdicatū iuentū ei qḋ eſt in actu termin⁹ medi⁹. ſ. vt ſit aut iuentū nec̄io: aut in actu oī qḋ eſt b. in actu. Et ꝑꝑ ħ dicit Ariſt. in hac mixtiōe ꝙ qñ maior eſt abſoluta ꝛ minor poſſibilis ſyllogiſmi ꝙ erūt iꝑfecti: qꝛ minor cū eſt poſſibilis ꝛ maior abſoluta aut nec̄ia: nō cōprehēdit eas ↄditio dicti de oī cōis in oī mā. ḡ opȝ vt dimittaꝭ id qḋ ↄcludit in q̃dā mā: ſicut dimittiꝭ ↄ̄ duaꝝ affirmatiuaruȝ in ſecūda figura q̃uis ↄcludāt in q̃dā mā: ſed in ꝓpōne poſſibili ē res diuerſa ab hoc. ſ. qꝛ in oī mā eſt veꝝ vt a. ſit dcm̄ ↄtingenter de oī qḋ eſt b. in potentia aut in actu: qḋ eſt: qꝛ dcm̄ nr̄m: oē qḋ eſt hō eſt poſe vt ambulet: vificaꝭ de oī qḋ eſt hō in potētia ꝛ homo in actu: ꝛ ſilr eſt res in oīb⁹ materijs. ¶ Digreſſio Auerroys.

ET hec res eſt manifeſta ꝑ ſe ex inductiōe materierum. Et neſcio quō lateant ħ expoſitores: ꝛ res eſt in ħ ſine manifeſtatiōis: ꝛ poſtq̃ iā eſt firmū ħ. dicemus ꝙ qñ eſt itentio dicti nr̄i ꝙ oē b. eſt a. cōtingēter. i. oē qḋ eſt b. in actu aut in potētia a. ꝑdicaꝭ de ipſo ↄtingēter. Deinde poſuimus ꝙ g. eſt b. in actu. eſt manifeſtū ꝙ a. eſt dcm̄ de g. ↄtingēter: ꝛ ſimiliter oſtēdiꝭ ꝙ res qñ eſt vniuerſalis poſſibilis negatiua: ꝛ minor abſoluta affirmatiua vniuerſalis ꝙ ↄ̄ erit negatiua poſſibilis ex itētiōe eadē dicti de oī ↄditionata in ꝓpōne maiore que eſt negatiua poſſibilis: qḋ eſt: qꝛ itētio dicti noſtri ꝙ nullū b. eſt a. cōtingēter. i. nihil ex eo qḋ eſt b. in potētia aut in actu eſt a. cōtingēter. Deide ponemus ꝙ g. eſt b. in actu. q̄re opȝ vt ſit ħ. nō aliqd ex a. ↄtingēter. Sed cū eſt maior abſoluta ꝛ minor poſſibilis: nō erit ſyllogiſmus perfectus: quia ↄditio predicatiōis abſolute vere in oī mā: ſicut diximus eſt de reb⁹ inētis in actu nō in potētia: ꝛ cum poſuerimus ꝙ oē b. eſt a. in actu. i. oē qḋ eſt b. in actu eſt a. in actu. Et cū adiūxerimus ei ꝙ g. eſt b. ↄtigēter: eſt māifeſtū ꝙ g. nō itrat ſub ↄditōe dicti de oī. Et ꝙ hec ſpēs ſyllogiſmoꝝ nō eſt māifeſte ↄclōnis ꝑ ſe. ſ. ex ipſimet ꝓpōnib⁹ ſꝫ ex alio: ſed eſt acceptū ex ꝓpōnib⁹ poſitis in eo: ꝛ hec eſt ↄditio ſyllogiſmoꝝ iꝑfectoꝝ. Et

Cōditio dicti de oī i mā de contingēti ꝛ quo eſt dītia i mā nec̄ia ꝛ ħ ici ex alia parte.

ꝓpter h̄ dixit Ariſto. in ſpeb⁹ ſyllogiſmoꝝ que ſunt ex maiore ipſaꝝ in hac mixtiōe abſoluta: ⁊ minore poſſibili ꝙ ſyllogiſmus erit iperfect⁹: ⁊ conatus eſt oñſionē illi⁹ p ipoſe: ⁊ iducit ad oñdēdū ꝯcluſionē hoꝝ ſyllogiſmoꝝ iperfectoꝝ: ꝙ falſum ipoſſibile non ſeqꝰ ex falſo poſſibili: ⁊ ipſe ꝑus iducit ad oñdēdū hāc intētionē: ꝙ qñ ſunt duo. quoꝝ vni⁹ inuentio ſeqꝰ ex ſcdo: vt ꝯñs a ꝯñis ex ſyllogiſmo. ſ. ꝙ opꝫ ⁊ nec̄io cū inueniunꝰ ꝓpōnes ꝙ iueniaꝰ ꝯcl'o: ſeqꝰ ꝙ in duab⁹ reb⁹. ſ. vt cuꝫ iueniꝰ vna ipſaꝝ nec̄io q̄ eſt ꝯſecuta: iueniꝰ illa. ſ. que ſequiꝰ nec̄ario: ⁊ cū iueniꝰ ꝑma ꝯtingēter eſt q̄ ſequiꝰ gdē opꝫ vt iueniaꝰ ēt ꝯtingēter: ſꝫ ꝯtingēti cōi qō eſt illud qō opponiꝰ ipoſſibili. V.g. q̄ cū poſuerimus ꝙ cū eſt a. iuentū eſt b. iuentū. ſ. ꝙ ſit iuentio b. p ſe ex iuētiōe a. ſequiꝰ ꝙ ſi eſt iuētū a. nec̄io eſt iuētio b. nec̄aria: ⁊ cū eſt iuētio a. poſſibilis: eſt iuentio b. poſſibilis: ſitq̄ a. ꝑmo poſe: dico igiꝰ ꝙ b. cui⁹ iuentio ſeqꝰ ex inuētiōe a. erit poſſibilis: cuius demr̄atio eſt: q̄ ſi eſt nō poſe: ⁊ volo h̄ p nō poſe remotionē oīum itentionum q̄s ſignat nō eſt poſe q̄ eſt negatiue q̄ verificatiue cū poſſibili: ⁊ ē poſe in tp̄e quodā demr̄atio: poſſibile qō trāſit vt exeat in actu. Qm̄ aūt cū poſuerimus poſſibile a. ⁊ b. nō poſſibile iā eſt poſe vt iueniaꝰ res ea ꝑꝑ qō iueniaꝰ b. Iāq̄ ponimus ꝙ cū iueniꝰ a. iueniꝰ b. g̃ opꝫ vt ſit poſe an b. iuētū ⁊ nō iuētū ſil: qō eſt ꝯrīū ⁊ ipoſe: g̃ opꝫ cuꝫ eſt a. poſſibile vt ſit b. poſe. ſ. q̄cūq̄ ſpēs accidat eoꝝ q̄ dr̄ poſſibilia: ſiue ō gb⁹ dr̄ nomē poſſibile: ⁊ cū ſit firmū h̄ dico: q̄ non ſequiꝰ poſſibili ipoſſibile. Ver. g. cū poſuerimus iuentionē a. falſaꝫ poſſibilē: ⁊ illud eſt poſe qō ordinaꝰ iuētū in potētia: qō eſt nō iuētū in actu: ⁊ dico ꝙ iuētio b. eſt falſa poſſibilis nō falſa ipoſſibilis q̄ eſt ſemꝑ falſa: ⁊ exēplū illi⁹ vt ſunt ꝓpoſitiōes ſyllogiſmi: aut vna eaꝝ falſa poſſibilis: tūc nō eſt poſe vt ſit ꝯ falſa ipoſſibilis: qō eſt: q̄ a. cū ē falſuꝫ eſt in tp̄e falſitatis ei⁹ poſe vt ſit veꝝ. Iāq̄ poſuimus ꝙ a. cū eſt poſe veꝝ eſt ꝙ ſit b. poſe: ⁊ poſe nō ē falſuꝫ ipoſſibile. g̃ erit b. poſe ⁊ nō poſſibile ſimul qō eſt contrariū ⁊ ipoſe. g̃ cū eſt vna ꝓpōnū ſyllogiſmi aut ambe falſe poſſibiles: nō erit ꝯcluſio falſa ipoſſibilis: ſed falſa poſſibilis. ¶ Et cū ſit h̄ firmuꝫ: ponamus duas ꝓpōnes vl'es: maior quarū ſit affirmatiua abſoluta: ⁊ minor ipſaruꝫ affirmatiua poſſibilis: ita vt ſit oē g. b. ꝯtingēter: ⁊ oē b. a. in actu: ⁊ dico ꝙ iſta ꝯpoſitio ꝯcludit ſemꝑ ꝙ g. poſe eſt vt ſit a. cuius demr̄atio eſt: q̄ ſi nō eſt. oē g. poſe vt ſit a. ſitq̄ ꝯdictoriū qō eſt dcm̄ noſtrū nō poſe eſt vt ſit oē g. a. ⁊ hēmus ꝙ. oē g. poſe ē vt ſit b. cū igiꝰ poſuerimus hāc iuentā in actu q̄ eſt ꝙ oē g. eſt b. in actu eſt falſuꝫ nō ipoſe: adiūgamus eā ad id qō ſeqꝰ ex dicto nr̄o non poſe vt ſit. oē g. a. ꝯcludiꝰ nobis in figura 3ª qōdā b. de nec̄itate nō eſt a: q̄ cū dicto nr̄o nō poſe vt ſit. oē g. a. eſt veꝝ dcm̄ nr̄m ꝙ g. nō ē a. de nec̄itate: ⁊ hēmus in figura tertia ꝓpōnes. quaruꝫ vna eſt iuēta affirmatiua ⁊ alia negatiua nec̄ia particularis q̄ ꝯcludūt nec̄io negatiuā nec̄ariaꝫ ꝑticularē: ſiꝰ ꝑceſſit q̄ eſt qōdā b. nō eſt a. nec̄io. Sꝫ iaꝫ poſuim⁹ ꝙ. oē b. eſt a. in actu qō eſt ꝯdictoriū ꝯñis: ⁊ h̄ eſt ꝯrīū ⁊ ipoſe. g̃ falſuꝫ impoſe ſequiꝰ gdē nec̄ario ex ꝓpōne quā adiumximus ad ꝓpōneꝫ falſam poſſibile: que eſt dcm̄ nr̄m nō poſſibile vt ſit. oē g. a. neceſſario cum ſit falſum poſſibile ex quo nō ſequiꝰ falſuꝫ impoſe: ſicut oñſum eſt ꝙ ex quo ſequiꝰ impoſe eſt impoſe: ⁊ cū eſt falſum dcm̄ nr̄m qōdā g. nō eſt a. nec̄ario ſequēs ex dicto noſtro non poſſibile vt ſit. oē g. a. g̃ dcm̄ noſtrum ꝙ nō poſe vt ſit g. a. eſt falſum: ⁊ cū eſt h̄ falſum: ſuū g̃ ꝯdictoriū eſt veꝝ: qō eſt dcm̄ nr̄m. oē g. poſe eſt vt ſit a. Iam ergo oſtēſum eſt ex hoc ꝙ ꝯcluſio huius ſyllogiſmi eſt poſſibilis: ⁊ accidit gdē huic ꝯpōni vt ſit concludēs h̄ mō. ſ. q̄ ꝯcludit aliquā affirmatiuā nec̄iaꝫ: ⁊ aliquā negatiuā nec̄ariā ſm̄ diſpōnē ſyllogiſmoruꝫ nō ꝯcludētiū cū accipiꝰ abſoluta vera q̄ eſt in q̄ certificaꝰ ꝑdicatuꝫ vl'e abſolutū. ſ. de qua teſtificaꝰ ſenſus ꝙ iueniꝰ ꝑdicatū ei⁹ in oib⁹ ſubiīs in oī tp̄e aut plurimo ei⁹. Et he ſunt ꝓpōnes que oriunꝰ ex inductiōe in q̄ iducūtur oīa ꝑticularia: ſicꝰ eſt ꝙ oīs coru⁹ eſt niger: ⁊ oīs nix alba. ¶ Et drīa inter eas ⁊ nec̄ias eſt ꝙ iſtis cogitaꝰ eſſe poſſibilē priuationē ipaꝝ in tp̄e futuro: ſꝫ in neceſſariis nō cogitaꝰ illud in corde q̄ mens eſtimat in eis ꝯpōnē eſſentialē q̄ eſt iter ꝑdicatū ⁊ ſubm̄.

Qn̄ dr̄ ꝓpōnes neceſſarie ⁊ de ineē ſimplr.

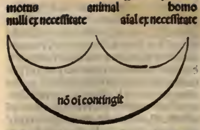
Et huiꝰ abſolutis vt dicit Ariſ. ſiūt plures ſyllogiſmorū: ſꝫ de abſolutis gdē q̄ inueniunꝰ in minimo tempe ſicut eſt oē motū eſt homo: eſt manifeſtū ꝙ nō ſit ex huiꝰ. ⁊ ꝓprie ꝯpoſitio ſicut nō ſit. de poſſibili ſm̄ minus ſyllogiſm⁹. ⁊ h̄ abſoluta. ſ. in qua nō certificaꝰ ꝑdicatū vl'e niſi in minimo tempe cū accipiꝰ maior abſoluta ⁊ minor poſſibilis: ꝯcludit gdeꝫ alqñ. affirmatiuā ⁊ aliqñ negatiuā: cui⁹ cauſa eſt: q̄ hec abſoluta verificaꝰ gdeꝫ vl'r in tēpore ꝑñti: ⁊ minor ex eo ꝙ eſt poſſibilis nō ꝯtineꝰ ſub in maiore: cū ſit poſſibile id qō ē iuentū in tp̄e futuro: ⁊ h̄ eſt itentio Ariſt. apud me vt ſint ꝓpōnes vl'es accepte vere ſm̄ tria tēpora. Qō nō putat Albumaçar de h̄ ꝑcepto ꝙ ipm̄ eſt in itentione dicti de oī: qm̄ nō eſt poſſibile vt iueniaꝰ dcm̄ de oī in ꝓpōne maiore iuenta. veꝝ eſt ꝙ eſt in trib⁹ tp̄ibus niſi in quadaꝫ mā in qua eſt illa in qua verificaꝰ qō eſt iuentū in actu oī qō eſt b. in actu vel in potētia: ⁊ cum iueniꝰ res cū hac diſpōne: ⁊ cōpoſitio ex illo erit ꝯcludens ſm̄ dcm̄ de oī: q̄ Ariſto. ſtatuit vt nō agerentur ꝓpōnes abſolute niſi in hac mā. Quid g̃ cogitauit: q̄ iam dixit ꝙ eſt nō ꝯcludens ſm̄ dcm̄ de oī. ſ. abſoluta cū miſceꝰ cū poſſibili: ⁊ oſtēdit ipſam ꝯcludere p contrariū: ⁊ gd cogitauit ꝙ dixit in eo: ⁊ ꝙ concludit affirmatiuā qñq̄: ⁊ negatiuā qñq̄. g̃ opꝫ vt ſit h̄ abſoluta ꝑter abſolutā de qua oſtēdit ꝙ ꝯcludit ꝑ viā cōtrarii: ⁊ ſic cauſa negatiōis ſue a cōcluſione ex ea ſm̄ dcm̄ de oī ꝯtingiꝰ eē vera in q̄dā mā nō in oī. Nec eſt h̄ preceptū ēt de eo qō itendit ex eo vt ꝓpō iuenta apud eum ſit illa que cōprehēdit nec̄ariā ⁊ poſſibilē. ſicut itēdit ex eo Themiſtius: qm̄ iſta ꝓpō. ſ. abſoluta que eſt ſm̄ hāc diſpōnē nō hꝫ eē extra aīam. Et itentio hui⁹ gdeꝫ eſt numerare modos ꝓpōnum cōuenientium ſpēbus entis aut ſcitoꝝ ꝑmoꝝ: ⁊ ſi eſt gdē itentio Ariſ. in modis cōnumerare drīas ꝓpōnū ex modis entis ⁊ ſcientie nō ꝯfert abſoluta ſm̄ ſniam Theophraſti ⁊ Themiſtii: ⁊ ſi vult cōnumerare ex parte ſcitoꝝ ꝑmorum que ſunt nobis per nām confert gdē: q̄ multa ſunt in qbus ſcimus ꝙ ꝑdicatū ieſt ſubiō ⁊ ignoramus vtrū ieſt ei ꝯtingente aut neceſſario: ⁊ ſimile eſt vt ſit itentio in abſoluta due res ſimul. ſ. abſoluta ſm̄ ſcientiaꝫ: ⁊ abſoluta ſm̄ eēntiam ⁊ ſciam. Et illa eſt quā diffinimus: nō illa quā rememoraꝰ Alexāder: q̄ ex illa nō componiꝰ ſyllogiſmus niſi p accñs. i. in tp̄e determinato: ⁊ cū miſceꝰ cum poſſibili nō componeꝰ nec erit ſyllogiſm⁹ penitus. ſ. ſi erit ꝑmo minor poſſibilis: ⁊ ſecūdum hanc expoſitionem tollumtur omnes dubitationes euenientes ſuper ſermonem viri huius: cum hoc ꝙ eſt expoſitio vera conueniēs cū ſententia eius hac arte: et Ariſtoteles oſtendit ex terminis acceptis ex materiis: ⁊ ꝙ cum accipiatur in huiuſmodi mixtione abſoluta affirmatiua in minore tempore in actu ꝙ nō erit ſyllogiſmus concludens omnino: quia nūc

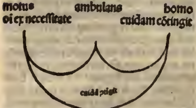
ↄcludit negatiuā neccīā. nūc vō affirmatiuā necīariaȝ. Et termini qbꝰ ↄcludiť negatiua ſunt. homo motuȝ: ⁊ equus: ⁊ minor eſt hō: ⁊ mediꝰ eſt motum: ⁊ maior eſt equus: qđ eſt: qꝛ oīs hō poſſibile eſt vt ſit motus: ⁊ oē motū iā erit in tpe quodā equus: ⁊ ↄcluſio negatiua neceſſaria. que eſt. nullus hō. Et termini qbus ↄcludi tur affirmatiua ſunt hō. motū. anīal. qđ eſt. qꝛ oīs homo poſſibile eſt vt ſit motus: ⁊ oē motū in aliquo tpe eſt aīal: cū imaginauerimus ꝙ nō moueať in illo tpe aliqd niſi anīal: ⁊ ↄcluſio affirmatiua neceſſaria eſt q̄ eſt. oīs hō eſt aīal: cū ġ res eſt ita ſit abſoluta accepta hec illa q̄ nō appropriať tpi abſqꝫ alio tpe: ⁊ equaliter ſciať ex re ipſiꝰ ꝙ ipſa nō ſit neceſſaria: aut ignoreť illud: qꝛ plurimū diſpōnuȝ eſt hec diſpō: ſitqꝫ ꝓpō vlis maior negatiua abſoluta ⁊ mīor vlis affirmatiua poſſibilis. dico igiť ꝙ ↄcludiť negatiua poſſibilis equoce .ſ. que dř de poſſibili ⁊ necīario: ⁊ itentio dicti noſtri in exēplis hoꝝ ſyllogiſmoꝝ ꝙ ↄcludūt eſt: qꝛ nō concludūt affirmatiuā aliqn̄ ⁊ negatiuā aliqn̄: ſꝫ ↄcludūt qdem aut affirmatiuā tm̄ aut negatiuā tm̄: ſed affirmatiuā ⁊ negatiuā in eis dř ſm̄ itentiōes plures vna: ⁊ h̄ eſt vna cauſaꝝ ꝑꝑ quā dř in eis ꝙ ſunt impfecti. V. g. dcm̄ nr̄ȝ: oē g. eſt b. ↄtingēter: ⁊ nullū b. eſt a. abſolute: dico ꝙ ↄcludit ꝙ nullū g. eſt a. ↄtingēter: cuꝰ demſtratio eſt: qꝛ ſi non eſt veꝝ dcm̄ noſtrū ꝙ poſſibile eſt vt ſit. nullū ex g. a. ſit ↄ̄dictoriū ſuū veꝝ: qđ eſt: qꝛ eſt nō poſſibile vt ſit nullū ex g. a. ġ qđdā g. eſt a. neceſſario: ⁊ h̄ eſt cōe manifeſte ↄ̄tie ꝑ ſe: ⁊ cū eſt nobiſcū ꝙ qđdā g. eſt a. necīo: ⁊ ꝙ oē g. eſt b. in actu: ⁊ h̄ eſt ꝑ tranſlationeȝ ꝓpōnis poſſibilis in hac figura adiuēta: eſt nobiſcū ſyllogiſmus in figura tertia ex duabꝰ ꝓpōnibus affirmatiuis. q̄ruȝ vna eſt ꝑticularis necīaria maior: ⁊ alia vniuerſalis abſoluta minor. Iāqꝫ oñſum eſt ꝙ h̄ ↄcludit ꝑticularē necīariā per pōnē: qđ eſt: qꝛ redit ad affirmatiuas vles in figura tertia maior. q̄rū neceſſaria eſt: ⁊ ſequiť ↄcluſio q̄ eſt quoddā b. eſt a. necīario. Iāqꝫ fuit nobiſcū in ſyllogiſmo: qꝛ nulluȝ ex b. eſt a. ⁊ h̄ eſt ↄ̄triū ⁊ impoſſibile: ⁊ īpoſſibile nō ſequiť ex falſo poſſibili: ſꝫ ſeqtur qdē ex pōnē nr̄a hac. ſ. ꝙ quoddā g. eſt a. de necītate: ſꝫ cū eſt falſum h̄: ġ eius ↄ̄dictoriū eſt veꝝ: qđ eſt dcm̄ nr̄m nō de necītate g. eſt a. ⁊ cum hoc verificať ꝙ oē g. nō eſt a. ↄtingēter: ⁊ neqꝫ a. necīario. ⁊ ꝑꝑ hec erit ↄ̄ huius ſyllogiſmi aliqn̄ negatiua neceſſaria: ⁊ aliqn̄ negatiua poſſibilis. Iāqꝫ oñdiť h̄ intentio ex termis: ſitqꝫ loco g. hō: ⁊ loco b. cogitans: ⁊ loco a. coruus. ⁊ ↄponeť ita. oīs hō poſſibile eſt vt ſit cogitās: ⁊ nullū cogitās eſt coruus: ⁊ ↄcludiť: nullus hō eſt coruus q̄ eſt negatiua necīaria: ſitqꝫ g. hō: ⁊ b. ſciēs: ⁊ a. motū: ⁊ cōponeť ſyllogiſmus ita: oīs hō poſſibile eſt vt ſit ſciens: ⁊ nullū ſciēs eſt motū in ſcia ſua ⁊ erit ↄ̄: oīs hō poſſibile eſt vt non ſit motꝰ q̄ eſt negatiua poſſibilis: ⁊ opȝ ꝙ cāȝ deſiderať ꝙ ꝑueniat ex hoc certitudo aut ꝓpinquum certitudini vt iudicať res in hꝫ ↄpōne in pluribꝰ q̄ȝ vna mā: qꝛ īueniеť in eo res ſic. ſ. qꝛ ↄcludiť aliqn̄ negatiua necīaria: ⁊ aliqn̄ negatiua poſſibilis: ⁊ ſi eſt minor in hac figura negatiua poſſibilis non erit ſyllogiſmus perfectus cū ſit ↄditio ↄ̄nis ī hac figura: vt ſit minor affirmatiua: ſꝫ cū cōuertiť negatiua poſſibilis ī poſſibilē affirmatiuā ⁊ eſt ſyllogiſmus ꝑcedēs: ⁊ ſilr̄ accidit cū ſint ꝓpōnes in hac mixtiōe negatiue: ⁊ eſt minor poſſibilis. ſ. ꝙ nō ↄcludit aliqd donec cōuertať poſſibilis in affirmatiuā: ⁊ ſi eſt minor in hac figura negatiua abſoluta nō erit ſyllogiſmus ↄcludēs maiore exiſte negatiua poſſibili: aut affirmatiua poſſibili: ⁊ termini qbus ↄcludiť affirmatiua necīaria ſunt: nix aīal: ⁊ albū: qđ eſt: qꝛ nulla nix eſt aīal: ⁊ oē aīal poſſibile eſt vt ſit albū: ⁊ ↄcluſio ē: oīs nix eſt alba: q̄ eſt affirmatiua necīaria: ⁊ termini qbꝰ ↄcludiť negatiua ſunt: pix aīal. albū: qđ eſt: q̄re oīs pix nō eſt anīal: ⁊ oē anīal poſſibile eſt vt ſit album ⁊ ↄ̄: nulla pix poſſibile eſt vt ſit alba. q̄ eſt negatiuā necīaria. Iā ġ oñſum eſt cū ſint due ꝓpōnes vles in his mixtiōibꝰ qn̄ erit ſyllogiſmus ↄcludēs ⁊ qn̄ nō erit ꝑfectus qs īperfectus: ⁊ oſtēſum eſt qs erit mаīfeſte ↄcl̄onis ex īperfectis ꝑ ſyllogiſmū ↄ̄triū: ⁊ qs erit manifeſte ↄ̄nis ꝑ ↄuerſionē: ⁊ cū eſt vna ꝓpōnū huiꝰ mixtionis vniuerſalis ⁊ alia ꝑticularis: ⁊ eſt ꝓpō maior poſſibilis vniuerſalis negatiua ſit aut affirmatiua: erit qdeȝ ſyllogiſmus ꝑfectus ſm̄ modū q̄ fuit res: cū fuerūt due ꝓpōnes vles ⁊ fuit maior poſſibilis ⁊ minor abſoluta: ⁊ erit modus ↄ̄nis modus illius ↄ̄nis eiuſdē. ſ. poſſibilis: niſi qꝛ hec. eſt ꝑticularis: ⁊ illa vniuerſalis: ⁊ hoc eſt mаīfeſtū ex itentione dicti de oī: ſicut fuit res vniuerſalis: ⁊ ſi eſt ꝓpō maior vniuerſalis abſoluta nō poſſibilis: ⁊ eſt ꝓpō minor ꝑticularis poſſibilis ꝓpōnibꝰ exńtibꝰ affirmatiuis: aut vna eaꝝ affirmatiua: ⁊ alia negatiua: erunt qdē ſyllogiſmi ex hoc ↄcludētes īperfecti: ⁊ ex illis eſt q oſtenduntť ꝑ ↄ̄triū q ſūt ſiles eis q exponunť ꝑ ↄ̄triū in hac mixtiōe: in q̄ ſunt ꝓpōnes vles: ⁊ ex eis ſunt q oñdunť ꝑ ↄuerſionē: q ſunt cū eſt minor ꝑticularis negatiua poſſibilis ſm̄ diſpōnē q̄ eſt in eis cū eſt negatiua vniuerſalis: ⁊ cū eſt qdē minor negatiua abſoluta nō ē ſyllogiſmꝰ. Et termini qbꝰ ↄcludiť affirmatiua ſunt nix: aīal: ⁊ albū: qđ eſt: qꝛ quedā nix nō eſt aīal: ⁊ oē anīal poſſibile eſt vt ſit albū: ⁊ ↄ̄ eſt. quedā nix eſt alba: ⁊ qbus ↄ̄cludiť negatiua. pix. aīal. ⁊ albū: qđ eſt: qꝛ q̄daȝ pix nō eſt anīal: ⁊ oē anīal poſſibile eſt vt ſit albū: ⁊ ↄ̄ eſt: quedā pix nō eſt alba: q̄ eſt negatiua necīaria ꝑticularis: ⁊ cū accipiunť hi termini īdefinite ſunt loco ꝑticulariuȝ: ⁊ nō imaginať qđ imaginať ꝑ ꝑticularē in exēplo dicti noſtri. quedā nix nō eſt aīal. ſ. ꝙ qđdā ipſius ſit aīal: ⁊ ⁊ hoc eſt qđ opȝ vt ſubalitates q̄ īueniunť cōes ꝑticularibꝰ cū indefinitis: ⁊ ſi eſt ꝓpō vniuerſalis minor ⁊ ꝑticularis maior negatiua ſit aut affirmatiua poſſibilis aut abſoluta nō erit qdeȝ ex eis ſyllogiſmus ⁊ cum ſunt ꝓpōnes ꝑticulares aut indefinite nō erit ſyllus. ſitqꝫ maior ipſa abſoluta. minor poſſibilis aut ecōuerſo: ⁊ demſtratio illius eſt demſtratio ſuꝑ hos modos ꝑcedētes in materijs nō mixtis: ⁊ termini qbꝰ ↄcludiť affirmatiua necīaria in hoc cū eſt hō. albus. ⁊ aīal. ⁊ minor eſt hō. maior ꝑticularis albꝰ mediꝰ: ⁊ maior aīal. Sed qbus ↄcludiť negatiua ſunt. pānus albū ⁊ aīal. Iāqꝫ mōſtratū eſt ex hoc qd eſt ↄcludēs in hac ſpecie mixtiōis in hac figura. ſ. ꝑma ⁊ qd nō ē ↄcludēs. qd ex ↄcludēti ꝑfectū: ⁊ qd eſt nō ꝑfectū. Cap. XXI.

DEterminatis aūt his inſit a. oī b. b. aūt ↄtingit omni c. neceſſe. eſt ergo a. ↄtingere oī c. ineſſe: nō. n. ↄtingat. b. aūt omni c. ponať ineſſe: hoc aūt falſum qdeȝ nō tm̄ īpoſſibile. Si ergo a. quidem non contingit c. b. aūt inſit omni c. a. nō omni b. contingit. fit eni per tertiaȝ figuram ſyllogiſmus: ſed poſitū erat omni contingere ineſſe. Neceſſe eſt ergo a. omni contingere ineſſe: falſo enim poſito ⁊ nō impoſſibili qđ accidit eſt impoſſibile: eſt aūt ⁊ ꝑ primā

figuram facere impoſſibile ponentes b.ineē
c. Nā ſi b.omni c.ineſt.a.aūt oi b. ꝯtingit: ⁊
omni c.ꝯtingit a.ſed poſitū erat nō omni in-
eſſe. Oportet aūt accipe omni ineſſe nō ſm
tp̄s determinātes vt nūc: aut in hoc tēpore:
ſe ſimpliciter.ꝑ huiꝰ.n. ꝓpoſitiones ⁊ ſyllo
giſmos facimus:qm̄ ſm nūc ſumptā ꝓpoſi
tionē nō erit ſyllogiſmus. Nihil.n.fortaſſe
quādoqꝫ ꝓhibet ⁊ omni mouenti hominē
ineſſe: vt ſi nihil aliud moueat: mouens aūt
contingit omni equo:ſed hō nulli equo con
tingit. Amplius ſit primū quidē aial. me-
dium aūt moueri.poſtremū homo.ergo ꝓ-
poſitiones quidē ſimiliter ſe habebunt con-
cluſio erit neceſſaria nō contingens.ex neceſ
ſitate.n.hō aial manifeſtū eſt igit̄:qm̄ vl'e ſu
mendum ſimpliciter: ⁊ nō tp̄e determinato.
Rurſus ſit priuatiua ꝓpoſitio vl'is a.b. ⁊ ſu
matur a.quidem. nulli b.ineſſe.b.aūt cōtin-
gat.omni c.ineē. His igit̄ poſitis neceſſe eſt
a.nulli c.ineſſe.nō.n.contingat.b.aūt ponat̄
ieſſe c. ſicut prius.neceſſe igit̄ eſt a.alicui b.
ineſſe:fit.n.ſyllogiſmus per tertiā figuram:
hoc aūt ipoſſibile: quare a.cōtinget. nulli c.
poſito.n.falſo ipoſſibile eſt qđ accidit. Hic
igit̄ ſyllꝰ nō eſt eius qđ determinatū eſt eē
cōtingēs:ſ nulli ineſſe ex neceſſitate.h.n.eſt
contradictio facte hypotheſis: poſitū.n.eſt
ex neceſſitate a.alicui c.ineſſe. ſyllꝰ aūt per
ipoſſibile eſt oppoſite cōtradictionis. Am-
plius aūt ⁊ terminis manifeſtū:qm̄ nō erit
cōcluſio cōtingens. Sit.n.coruus in quo a.
in quo aūt b.itelligēs. i quo c.hō:nulli.ḡ.b.
ineſt a.nā nulli intelligēs coruus.b.aūt con
tingit omni c.omni.n. homini ineſt intellige
re:ſed a.ex neceſſitate.nulli c.nō ergo cōclu-
ſio contingens:ſed neqꝫ neceſſaria ſemper.
Sit.n.a.quidē mouēs.b.aūt ſciētia: in quo
aūt c.hō:ergo a.quidē.nulli b.inerit.b.autē.
omni c.cōtingit: ⁊ nō erit ꝯcluſio neceſſaria.
Non enī neceſſe eſt nullū hoiem moueri:
ſed nō neceſſe eſt aliquē: manifeſtum igitur
qm̄ cōcluſio eſt nulli ex neceſſitate ineſſe:ſu-
mendum eſt aūt melius terminos. Si autē
priuatiuū quidē ponatur ad minorē extremi
tatem cōtingere ſignificans ex huiꝰ ſumptis
ꝓpoſitionibus nullus erit ſyllogiſmus:con
uerſa aūt ſm cōtingens ꝓpoſitione erit quē-
admodū in priorib'. Sit.n.a.omni b.b.aūt
contingit nulli c. ſic ergo ſe hñtibus termis
nihil erit neceſſarium. Si ergo conuertatur
b.c. ⁊ ſumatur b.contingere.omni c.fiet ſyl
logiſmus quēadmodū ⁊ prius. Similiter
enim ſe habebunt termini poſitione. Eodē
aūt modo ⁊ cum priuatiua ſint vtraqꝫ inter-
ualla. Si a.b.quidē nō inſit b.c. aūt contin-
gere nulli accidat ꝓpter huiꝰ quidē aſſum-
ptiones nō fit neceſſariū: ꝯuerſa aūt ſm con
tingens ꝓpōne erit ſyllogiſmus. Sumat̄ a.
quidem.nulli b.ineſſe.b.aūt contingit: nulli
c.ꝓpter h enī nihil neceſſariū. Si aūt ſuma-
tur omni b.c.contingere:qđ verū eſt a.b.ꝓ-
poſitio ſimiliter habeat:rurſum idē erit ſyl-
logiſmus. Si aūt non ineſſe ponat̄ b.omni
c. ⁊ nō contingere ineſſe nō erit ſyllogiſmus
vllo modo:ſiue ſit priuatiua ſiue ſit affirma
tiua a.b. ꝓpoſitio. Termini aūt cōes ex ne-
ceſſitate qdē ineſſe:albū:animal nix:nō con-
tingere albū animal.pix. Manifeſtū eſt igi-
tur: qm̄ cū vl'es ſint termini: ⁊ hec quidem
ꝓpoſitionū ineſſe: illa vero ſumatur contin
gens. Quādo que ad minorē quidem extre
mitatem contingēs ſumat̄ ꝓpoſitio ſemper
fit ſyllogiſmus. verū aliqñ qdē ex ipſis: ali-
qñ vo ꝯuerſa ꝓpōne: quādo aūt hoꝝ ⁊ ꝓ-
pter quā cām diximus. Si aūt hec quidem
interuallorꝝ ſumat̄ vniuerſale:illud vo par-
ticulare quādo ad maiorē qdē extremitatē
vniuerſalis ponit̄ contingens: ſiue affirma-
tiue:ſiue negatiue: particularis aūt affirma-
tiue ⁊ ieſſe erit ſyllꝰ ꝑfectus velut ⁊ cum
vniuerſales ſint termini: demrātio aūt eadē
q̄ ⁊ priꝰ. Qñ āt vniuerſale qdē fuerit qđ eſt
ad maiorē extremitatē ineē ⁊ nō ꝯtingēs:al-
tera vo pticularis ⁊ ꝯtingēs: ſiue affirmati-
ue ſiue negatiue ponant̄ vtreqꝫ:ſiue h qdē
affirmatiue:illa vo negatiue ſemp erit ſyllo
giſmus ipfectꝰ.veꝝ hi ꝑ ipoſſibile oſidunt̄:
alij vo ꝑ ꝯuſionē. Erit āt ſyllogiſmus ꝑ cō-
uerſionē ꝯtigēs: quēadmodū i priorib': qñ
qdē vniuerſalis ad maiorē extremitatē poſi
ta ſignauerit ineē vel nō ineē. pticularis aūt
cū ſit priuatiua ꝯtingēs aſſumāt vt ſi a. qdē
oi b.ineſt vel nō ineſt.b.aūt alicui c. cōtingit
nō ineē. Conuerſa.n.b.c.ſm ꝯtingere fit ſyl
logiſmus. Qñ aūt nō ineſſe pticulari poſita
nō eſt ſyllꝰ.termini ineē qdē:albū: aial:nix
nō:ineē aūt:albū:aial:pix: ꝑ idefinita aūt ſu-
mēda eſt demrātio. Si aūt vniuerſale qdē
ponat̄ ad minorē extremitatē: pticulare aūt
ad maiorē ſiue affirmatiue : ſiue negatiue:ſi
ue ꝯtingēs:ſiue ineſſe : vtriſqꝫ nullo modo
erit ſyllogiſmus. Nec cū particulares vel
indefinite ſunt ꝓpoſitiones : ſiue continge-

re ſumpte: ſiue ieſſe ſumētes: ſiue alternati: nec ſic erit ſyllus. Demõſtrãtio aũt eadē que ⁊ in prioribus. termini aũt oēs ieſſe qdē ex neceſſitate: anial albuʒ: homo: nõ ↄtigere aial album tunica. Manifeſtũ ergo: qm̃ vniuerſali poſito ad maiorē extremitatē ſemper fit ſyllogiſmus: ad minorē aũt nunq̃. ¶ Quãdo aũt hec ꝓpõnum ex neceſſitate ieſſe vel nõ ieſſe: illa ṽo ↄtigere ſignificat. ſyllogiſmus qdeʒ erit hoc modo ſe habentibus termĩs: ⁊ perfectus. Quando ad minoreʒ extremitatem ponatur neceſſariũ: cõcluſio aũt ſi predicatiui fuerit vtriqʒ termini. Contingentis ⁊ nõ ieſſe erit ſiue vlr ſiue nõ vlr ponantur termini. Si auteʒ ſint: h qdē affirmatiuus: ille ṽo priuatiuus: quãdo aũt affirmatiuus fuerit qdem neceſſarius: ↄtigentis ⁊ nõ eius qđ eſt nõ ieſſe. Quãdo aũt priuatiuus ⁊ ↄtigētis ieſſe ⁊ nõ ieſſe: ſiue vl̃es ſiue non vniuerſales ſint termini. Contingere aũt in concluſione eodē modo accipiēdũ quo ⁊ in priori. eius auteʒ qđ eſt ex neceſſitate nõ ieſſe nõ erit ſyllogiſmus. Aliud. n. eſt non ex neceſſitate ieſſe: ⁊ ex neceſſitate nõ ieſſe. Quoniaʒ igitur vniuerſalibus affirmatiuis exiſtentibus termĩs nõ fit cõcluſio neceſſaria manifeſtũ. Inſit enĩ a. omni b. ex neceſſitate. b. aũt contingat oi c. erit igitur ſyllogiſmus iperfectus: qm̃ a. contingit. oi c. Qm̃ auteʒ iperfectus ex demonſtratione: eodē. n. modo demonſtrabitur quo ⁊ i prioribus. Rurſum a. quidem cõtingat omni b. ieſſe. b. aũt oi c. inſit ex neceſſitate: erit itaqʒ ſyllogiſmus: qm̃ a. cõtingit. oi c. ieſſe: ſed nõ qm̃ ineſt ⁊ eſt perfectus: ſed nõ iperfectus: ſtatim. n. perficitur per ex pricipio ꝓpões. Si auteʒ nõ ſimilis figure ſint ꝓpões ſit primum priuatiua neceſſaria. ⁊ a. qdem cõtingat. nulli b. ex neceſſitate. b. auteʒ ↄtigat. oi c. neceſſe. igr̃ a. nulli c. ieſſe. ponatur enĩ aut oi aut alicui ieſſe poſitum. eſt autē a. ↄtigere. nulli b. qm̃ autē conuertitur priuatiua: ⁊ b. nulli a. ↄtiget. a. autem poſitũ eſt ieſſe c. aut oi aut alicui. quare nulli: aut nõ. oi c. continget b. ieſſe: ſed inerat oi ex pricipio: manifeſtũ eſt aũt: qm̃ ⁊ eius qđ eſt contingere nõ ieſſe fit ſyllogiſmus ſi qdē ⁊ nõ ieſſe. Rurſum ſit affirmatiua propoſitio neceſſaria: ⁊ a. qdem contingat. nulli b. ieſſe. b. aũt iſit. oi c. ex neceſſitate: ergo ſyllogiſmus qdem erit perfectus: ſed nõ eius qđ eſt nõ ieſſe: ſed eius qđ eſt nõ contingere ineſſe. nam ⁊ ꝓpõ ſic ſumpta eſt que ad maiorem extremitatem eſt: ⁊ ad ipoſſibile nõ eſt ducere. Nam ſi ſupponatur a. ieſſe. nulli c. poſituʒ aũt eſt ⁊ a. nulli b. ↄtigere ieſſe: nihil accidit per hoc ipoſſ̃e. ſi aũt ad minorē extremitatem ponatur priuatiuũ quãdo ↄtigere qdeʒ ſignificauerit ſyllogiſmus erit per cõuerſioneʒ cõtingentis queadmodũ in prioribꝰ. Quando aũt nõ cõtingere nõ erit ſyllogiſmus: nec quãdo vtraqʒ ponitur priuatiua ſi non eſt contingens ad minorē. Termini aũt iidē ieſſe album anial nix. Nõ ieſſe albũ anial pix: eodē aũt modo ſe habebit in particularibus ſyllogiſmus. Quãdo enĩ fuerit priuatiua neceſſaria ⁊ cõcluſio erit nõ ieſſe vt ſi a. qdē ex neceſſitate cõtingat. nulli b. ieſſe. b. aũt alicui c. contingat ieſſe neceſſe eſt a. alicui eorũ que ſunt c. nõ ieſſe. Si. n. omni ieſt: cõtingit aũt a. nulli b. ⁊ b. nulli a. cõtinget ieſſe: quare ſi omni c. ieſt a. nulli c. cõtinget b. ſed poſitum erat alicui cõtingere. Quãdo aũt particularis affirmatiua neceſſaria fuerit: que i priuatiuo eſt ſyllogiſmꝰ: vt b. c. aut vniuerſalis in affirmatiuo: vt a. b. ieſſe nõ erit ſyllogiſmꝰ: demonſtratio aũt eadē que prius. Si auteʒ vniuerſale ponatur ad minorē extremitatē vel affirmatiuũ vel priuatiuũ cõtingēs. Particulare aũt neceſſariũ ad maiorē extremitatē non erit ſyllogiſmus: termini aũt ieſſe qdeʒ ex neceſſitate anial album homo: nõ contingere aũt anial albuʒ tunica. Quãdo aũt vniuerſale qdem eſt neceſſariũ eſt contingens: particulare aũt contingens cum priuatiuuʒ qdē eſt vniuerſale. Ineſſe qdē termini anial album coruus. Non ieſſe aũt anial albũ pix. Cum aũt affirmatiuũ ineſſe quidem animal albũ cygnus: nõ contingere aũt animal albũ nix: nec quãdo idefinite ſumuntur propoſitiones aut vtreqʒ particulares: nec ſic erit ſyllogiſmus. Termini aũt cõẽs ieſſe anial albuʒ homo. Non ieſſe aũt anial album inanimatum. Nam ⁊ anial alicui albo ⁊ albũ alicui inanimato neceſſe eſt ieſſe ⁊ nõ cõtingit ineſſe ⁊ in nõ cõtingēti ſilr̃. Quare ad omnia vtiles ſunt termini. Manifeſtuʒ eſt ergo ex his que dicta ſunt: quoniã ſilr̃ ſe habētibus termĩs: ⁊ in eo qđ eſt ineſſe ⁊ in neceſſarijs ⁊ fit ⁊ nõ fit ſyllogiſmus: preterq̃ ꝙ ſm̃ ineſſe qdē poſita priuatiua ꝓpoſitiõe eius qđ eſt ↄtigere erit ſyllogiſmus. ſm̃ aũt neceſſarium priuatiua: ⁊ ↄtigere ⁊ nõ ieſſe. Palaʒ aũt qm̃ oēs iperfecti ſyllogiſmi: ⁊ qm̃ perficiuntur per figuras hic in facie poſitas.

Sermo in compoſitiõe neceſſarij ⁊ poſſibilis in figura prima. Capitm. XXI.

Et cum eſt vna duarũ ppõnũ ſyllogiſmi poſſibilis: ⁊ ſcđa neceſſaria. Erũt gdẽ ſpẽs ſyllogiſmoꝝ cõcludentiũ ſm numeꝝ cõcludentiũ in mixtione poſſibilis ⁊ abſolute inuente perfectoꝝ ex eis ⁊ nõ pfectorum ⁊ perfecti erunt hic cũ eſt ppõ maioꝛ poſſibilis: ſicut fuit ibi ⁊ nõ pfecti: cũ eſt maioꝛ neceſſaria: ⁊ minoꝛ poſſibilis: ⁊ cõcluſio gdẽ hic erit cũ ſunt ppões affirmatiue poſſibiles perfecti ſũt ſyllogiſmi: aut non perfecti ſiue vlis ſit cõcluſio aut pticularis: ⁊ ſi ẽ vna ppõnũ affirmatiua ⁊ alia negatiua: ⁊ eſt affirmatiua neceſſaria ⁊ negatiua poſſibilis erit gdẽ ꝯcluſio poſſibilis. ⁊ ſi eſt ppõ negatiua neceſſaria: cõcluſio aliqñ erit negatiua poſſibilis: ⁊ aliqñ negatiua abſoluta: ſicut cũ eſt negatiua in mixtiõe poſſibilis ⁊ inuente: inuenta eſt ꝯcluſio aliqñ negatiua nec̃ia: ⁊ aliqñ negatiua poſſibilis: ⁊ hoc totum equalr ſiue ſint ppões ambe vles: aut vna eaꝝ vlis ⁊ alia particularis. ſ. cũ eſt vlis maioꝛ: ⁊ particularis minoꝛ. ſed cũ ẽ particularis maioꝛ eſt nõ cõcludens oĩno: ⁊ nõ dicit ꝙ hic ſit ſyllogiſm⁹ cõcludens negatiuã neceſſariã. qꝛ illud eſt particulare: ⁊ cũ in quadã mã inueniat ſyllogiſm⁹ cõcludens negatiuã neceſſariã. qꝛ neceſſarij eſt pter negatiuã neceſſariã: quẽadmodũ nõ dicit ꝙ hic eſt ſyllogiſmus cõcludens affirmatiuã neceſſariã: qñ illud etiã eſt particulare in q̃dã mã: ſicut eſt diſpõ in ꝯcludendo in ſcđa figura affirmatiuam. Sintq3 ppões affirmatiue vles: ⁊ ſit maioꝛ neceſſaria: ⁊ minoꝛ poſſibilis. dico ergo ꝙ cõcludunt cõcluſionẽ affirmatiuã poſſibilẽ nõ neceſſariã ⁊ ſyllogiſmus in hoc eſt perfectus. cuius exemplũ eſt dictũ noſtrũ. omne g. eſt b. cõtingenter. ⁊ omne b. eſt a. neceſſario. ⁊ dico ꝙ ꝯcluſio eſt. omne g. eſt a. cõtingẽter: ⁊ ꝙ eſt ſyllogiſm⁹ iperfectus qñ cũ dicto de omni in ppõne neceſſaria eſt: vt ſit a. pdicatũ de omni eo qđ eſt b. in actu nõ in potẽtia. ſed illud qđ oſtẽdit qđ eſt quo eſt per ſyllogiſmũ 3ŋ ſm modũ quo oſtenſuꝫ fuit: cui⁹ ſyllogiſm⁹ mixtionis alterius qđ eſt vt accipiam⁹ ꝯdictoriã cõcluſionis que ẽ negatiua nec̃ia: qꝛ nõ poſſibile verificat ſup negatiuã nec̃iã: ⁊ annectem⁹ ei ppõnẽ poſſibileꝫ ſyllogiſmi q̃ eſt minoꝛ poſtq̃ trãſtulerim⁹ ea adinuicem: vt dicat nulluꝫ g. de neceſſitate ẽ a. oẽ g. eſt b. ergo quoddã b. de neceſſitate nõ ẽ a. verũ iaꝫ fuit poſituꝫ: omne b. eſſe a. nec̃io affirmatiuã: ⁊ ſequitur ex ea ꝯdictoria poſitiõis maioꝛis q̃ ẽ negatiua neceſſaria: qñ maioꝛ eſt affirmatiua nec̃ia: ⁊ cũ eſt maioꝛ poſſibilis: ⁊ minoꝛ neceſſaria erit gdem in hoc ſyllꝰ perfectus: qđ eſt manifeſtũ ex intentiõe dicti de omni: ſicut preceſſit: ⁊ erit quidẽ cõcluſio poſſibilis: ⁊ ſi ẽ vna ppõnũ vliũ affirmatiua: ⁊ alia negatiua neceſſaria: ⁊ ẽ negatiua neceſſaria maioꝛ poſſibilis: minoꝛ erit quidẽ ſyllogiſm⁹ cõcludens iperfect⁹: ⁊ cõcludit duas ꝯcluſiones. quarũ vna ẽ negatiua abſoluta: ⁊ alia negatiua poſſibilis: ⁊ nõ vr̃ ꝙ cõcludat negatiuã neceſſariã: cũ illud quidẽ ſit poſſibile cuꝫ eſt extremitas minoꝛ trãs in potẽtia ſub medio: ⁊ illud nõ verificat niſi in q̃dã mã ſub medio. Sꝫ oſtẽdit ẽt p ſyllogiſmũ 3ŋ ꝙ cõcludit cõcluſionẽ abſolutã ⁊ negatiuã ⁊ poſſibileꝫ. Sit igit nobiſcũ ꝙ oẽ g. eſt b. cõtingenter. ⁊ ꝙ nullũ b. eſt a. neceſſario. ⁊ dico ꝙ cõcludit: nulluꝫ g. eſt a. in actu: aut cõtingẽter cuius demõſtratio ẽ. qꝛ ſi nõ erit hꝫ cõcluſio vera ſit ſua ꝯdictoria vera q̃ ẽ. qđdã g. eſt a. neceſſario: qđ ẽ. qꝛ hec eſt ꝯdictoria ꝯcluſiõis in q̃litate ⁊ quãtitate ⁊ mõ: annectamuſq3 ppõnẽ negatiuam vlem neceſſariã ſyllogiſmi que ẽ ꝙ oẽ b. non ẽ a. neceſſario: ⁊ ꝯcludit in figura ſcđa. ꝙ b. nõ eſt poſſibile: vt ſit quoddã g. ⁊ ſi nõ ẽ poſſibile. ꝙ b. ſit i quodaꝫ g. cõuertet. qꝛ nõ erit poſſibile: ꝙ g. ſit in quodam b. ſed iam fuit poſitũ nobis: ꝙ oẽ g. eſt b. cõtingẽter. ⁊ hꝫ eſt ꝯtriũ ⁊ ipoſſibile. Sed cuꝫ eſt falſa affirmatiua neceſſaria eſt vera eius ꝯdictoria que ẽ negatiua inuẽta abſoluta: ⁊ cũ ẽ vera negatiua inuẽta poſſibile ẽ vt ſit vera cũ ea negatiua poſſibilis cũ abſolute poſſibilis ſit inuẽtionis. Et cũ ẽ ppõ maioꝛ negatiua poſſibiliſ: ⁊ minoꝛ affirmatiua neceſſaria erit ſyllogiſmuſ perfectus: ⁊ erit ꝯclõ poſſibilis: ſicut oſtẽſuꝫ ẽ ex intẽtione dicti de oi. Et Ariſt. dicit ꝙ nõ eſt poſſibile: vt oſtẽdatur per ſyllogiſmũ 3ŋ ꝙ cõcludit abſolute: ⁊ ſi ẽ ppoſitio negatiua. minoꝛ poſſibilis nõ erit gdeꝫ ſyllꝰ perfect⁹: ſed erit ſyllogiſm⁹ iperfect⁹ cũ ꝯuerſiõe negatiue poſſibilis ad affirmatiuã ſicut preceſſit: ⁊ ſi eſt minoꝛ negatiua neceſſaria nõ erit ſyllꝰ: neq3 qñ ſunt ambe negatiue: ⁊ eſt minoꝛ nec̃ia. Et termini qb⁹ concludit affirmatiua ſunt nix: aial albũ qđ eſt. qꝛ nulla nix eſt aial. ⁊ aial eſt albũ cõtingẽter: ⁊ ꝯcluſio ẽ affirmatiua neceſſaria: q̃ eſt oĩs nix eſt alba. Et termini qbus cõcludit negatiua ſut pix: aial ⁊ albũ qđ eſt: qꝛ cõcluſio eſt. nulla pix ẽ alba: q̃ ẽ negatiua nec̃ia. Et ſilr cũ acceperimus negatiuã: qđ eſt: qꝛ pix non eſt aial. ⁊ aial nõ eſt albũ ꝯtingẽter. ⁊ pix nõ eſt alba. ⁊ ẽt qꝛ nix nõ eſt: animal: ⁊ aial nõ eſt albũ cõtingẽter. ⁊ nix eſt alba. Et cũ eſt vna ppõnũ pticularis eſt maioꝛ nec̃ia erit cõcluſio negatiua abſoluta ⁊ negatiua poſſibilis: ſicut eſt diſpõ cũ ſunt vles maioꝛe exiſtẽte negatiua: ⁊ oſtẽdit in illud per ipoſſibile: ſicut oſtẽſuꝫ eſt illud in vlib⁹: ſed cũ minoꝛ pticularis affirmatiua nec̃ia: et maioꝛ negatiua poſſibilis: ꝯcluſio erit pticularis poſſibilis. ⁊ hoc eſt manifeſtũ ex intẽtiõe dicti de oi: ⁊ cũ ſunt affirmatiue ſilr: ⁊ eſt maioꝛ vlis nec̃ia eſt ꝯcluſio poſſibilis. ⁊ demõſtratio ſuper hec eſt ꝯm̃ratio precedens cũ fuerũt ambe vles. Et ſi eſt ppõ vlis ipſa minoꝛ: ⁊ particularis ipſa maioꝛ: ⁊ eſt pticularis nec̃ia: ⁊ vlis poſſibilis affirmatiua aut negatiua nõ erit ſyllꝰ.

Et termini cōcludentes affirmatiuā hō albus aial: ⁊
illud eſt: q2 ois hō poſſibile eſt vt ſit albus: ⁊ quoddā
albū nō eſt aial: ⁊ hō eſt aial neceſſario. ⁊ hō ē poſſibi
le eſt: vt ſit nō albus: ⁊ quoddā albuȝ eſt aial. ⁊ hō eſt
aial neceſſario. Sed termini qb⁹ cōcludit̃ negatiua
ſunt pān⁹ albū: ⁊ aial: qđ eſt. q2 pānus poſſibile ē vt ſit
albus: ⁊ qđdam albū nō eſt aial: ⁊ pānus nō eſt aial. ⁊
ēt q2 pānus poſſibile ē: vt nō ſit albus: ⁊ qđdā albū ē
aial. ⁊ pān⁹ nō ē poſſibile: vt ſit aial equaliter ſiue ſit
maior affirmatiua ſiue negatiua cū eſt vlis ⁊ poſſibi-
lis. q2 nō cōcludit: ⁊ ſilr cū eſt minor vlis negatiua ne
ceſſaria: ſit aūt affirmatiua: ⁊ maior poſſibilis. poſſibi
lis pticularis nō cōcludit oino: ⁊ termini qbus cōclu
dit̃ affirmatiua cū eſt negatiua coruus albuȝ aial qđ
eſt. q2 coruus nō ē alb⁹ neceſſario. ⁊ qđdā albū ē aial
cōtingēter. ⁊ coru⁹ ē aial neceſſario que ē ꝯclō. Et ter-
mini qbus cōcludit̃ negatiua pix aial ⁊ albū. qđ ē: q2
pix nō ē alba. ⁊ qđdam albū ē aial. ⁊ pix nō ē aial ne-
ceſſario. Sed termini qb⁹ cōcludit̃ affirmatiua: cū ē
minor vlis affirmatiua ⁊ neceſſaria ſunt cygn⁹ albū.
⁊ aial qđ eſt. q2 ois cygn⁹ eſt alb⁹ neceſſario. ⁊ qđdaȝ
albū aial. ⁊ cōcluſio. ois cygnus ē aial que eſt necīa: ⁊
qbus cōcludit̃ negatiua ſūt nix albū ⁊ aial: qđ eſt: q2
nix eſt alba: ⁊ qđdā albū aial. ⁊ nix nō eſt aial neceſſa
rio: que eſt cōcluſio. Et ſilr non erit ſyllogiſm⁹ ēt in h
mō cū ſint ꝓpōnes indefinite aut pticularis aut vna
earū indefinita: ⁊ alia pticularis maiore poſſibili exi
ſtente ⁊ minore neceſſaria: aut ecōuerſo. Et termini
cōes his modis oib⁹ quib⁹ qdē cōcludit̃ affirmatiua
hō albū ⁊ aial: ⁊ qbus quidē negatiua inaiatū albū ⁊
aial: ⁊ cōpoſitio ipſoꝝ eſt ꝓpinqua cōſideranti in eiſ-
iam ergo manifeſtū eſt ex hoc dicto ꝙ modi ſyllogiſ-
moꝝ cōpoſitoꝝ in hac figura ex mixtiōe poſſibilis ⁊
abſolute ſunt eq̄les modis ſyllogi moꝝ ꝯpoſitoꝝ ex
poſſibili ⁊ neceſſaria ⁊ cōcludētes ex ipſis cōcludēti-
bus ⁊ nō cōcludentes nō ꝯcludētib⁹: ⁊ cōcludētes p-
fecti cōcludētib⁹ perfectis: ⁊ cōcludētes iperfecti cō-
cludentib⁹ iperfectis. Et via q̄ oſtēdunt̃ iperfecti eſt
in ambab⁹ vna ⁊ eadē. Et eſt manifeſtum ꝙ cōcluſio
ambaꝝ in affirmatiuis eſt poſſibilis. ⁊ ſilr in negati-
uis cū ſunt ꝓpōnes: quaꝝ maior eſt poſſibilis: ſed cū
eſt neceſſaria aut inuenta erit quideȝ in mixtiōe poſ-
ſibilis ⁊ inuēte ꝯcluſio negatiua necīa aut poſſibilis:
⁊ mixtiōe poſſibilis ⁊ neceſſarie erit cōcluſio negati-
ua abſoluta: aut negatiua poſſibilis. Cap. XXII.

IN ſecūda aūt figura quādo cō-
tingētes qdeȝ ſumunt̃ ꝓpōnes
nullus erit ſyllogiſm⁹ ſiue po-
ſite ſint affirmatiue ſiue priuati
ue ſiue vles ſiue particulares.
Qñ aūt h quidē ineē: illa vero
cōtingere ſumunt̃ affirmatiua quidē ineſſe
ſignificāte nūq̄ȝ erit: priuatiua aūt vlī ſemꝑ:
eodē aūt modo qñ h quidē ꝓpōnū ex neceſ
ſitate: illa ꝟo cōtingere aſſumitur. opȝ aūt
⁊ in his accipe quidē in cōcluſionib⁹ eſt cō-
tingens: quēadmodū ⁊ in prioribus. Pri-
mum igitur oſtēdēdū: qm̄ nō cōuertitur in
cōtingēti priuatiua: vt ſi a. contingit nulli b.
nō neceſſe eſt: ⁊ b. cōtingere nulli a. ponat̃
enim hec ⁊ cōtingat b. nulli a. ineē. Qm̄ er-
go cōuertuntur que ſunt in eo qđ cōtingere
affirmatiōes negationib⁹. ⁊ cōtrarie ⁊ cōia-
centes. b. aūt cōtingit nulli a. ineē: māifeſtū
eſt: qm̄ b. ⁊ omni a. cōtinget ineē: hoc autē
falſum. Nō. n. ſi huic hoc omni cōtinget: ⁊
huic hoc neceſſario. quare nō cōuertit̃ pri-
uatiua. Amplius aūt nihil ꝓhibet a. quideȝ
cōtingere nulli b. b. aūt alicui a. ex neceſſita-
te nō ineē: vt albuȝ quidē cōtingit omni hoi
nō ieſſe. Nam ⁊ ineē: hoiem aūt nō veruȝ ē
dicere: qm̄ cōtingit nulli albo: plurib⁹. n. ex
neceſſitate nō ineſt: neceſſariū aūt nō erit cō
tingēs: ſed nec ex ipoſſibili oſtēdetur ꝯuerti
vt ſi quis ꝓbet: qm̄ falſuȝ ē. b. ꝯtingere nul-
li a. ineē: verū aūt nō ꝯtingere nulli: affirma
tio. n. ⁊ negatio. Si aūt hoc verꝝ ex neceſſi-
tate alicui a. ineē b. quare ⁊ a. alicui b. h aūt
ipoſſibile. Nō. n. ſi a. nō ꝯtingit nulli b. neceē
eſt alicui ineē ſolū: ſed ex neceſſitate non oi.
Naȝ nō cōtingere nulli dupliciť dicit̃. Hoc
quidē ſi alicui ex necītate ieſt. illud ꝟo ſi ex
neceſſitate nō ineſt alicui. nam qđ ex neceſſi
tate alicui eoꝝ que ſunt a. nō ineſt non verū
dicere: qm̄ ꝯtingit oi non ineē: quēadmodū
nec qđ ex neceſſitate alicui ineſt: qm̄ oi con
tingit ineſſe. Si ergo aliquis exiſtimet: qm̄
non cōtingit c. omni ineē ex neceſſitate ali-
cui non ineē falſuȝ ſumet. oi. n. ieſt: ſed qm̄
quibuſdā ex neceſſitate ieſt: pp hoc dicim⁹
non oi contingere: q̄re ei que eſt ꝯtingere oi
ineſſe ex neceſſitate alicui ineſſe opponit̃: ⁊
ex neceſſitate alicui non ineē. Silr aūt ⁊ ei q̄
eſt contingere nulli. Palaȝ eſt ergo qm̄ ad
ſic contingēs ⁊ non cōtingēs: vt in pricipio
diffiniuim⁹: non ſolū ex neceſſitate alicui. ſȝ
ex neceſſitate alicui non ineē ſumēduȝ. hoc
aūt ſumpto nihil accidit ipoſle: quare nō fit
ſyllogiſm⁹. Manifeſtū ergo ex his q̄ dicta
ſunt: qm̄ non conuertit̃ priuatiua. Hoc aūt
oſtēſo ponat̃ a. b. quidē ꝯtigere nulli. c. ꝟo
oi per ꝯuerſionē. ergo nō erit ſylls: dictuȝ ē
eni qm̄ nō ꝯuertit̃ h⁹ ꝓpō: ſed per ipoſle. nā
poſito b. oi c. cōtingere ieſſe nihil accidit fal
ſum: cōtingit. n. a. oi ⁊ nulli c. ieſſe. oino aūt
ſi eſt ſylls. palaȝ qm̄ cōtingēs erit eo ꝙ neu
tra ꝓpōnū ſumpta eſt in eo qđ eſt ieē: ⁊ hic
affirmatiuus vel priuatiu⁹: neutro aūt mō
poſſibile eſt. Affirmatio eni poſito oſtēdit̃
per terminos: qm̄ nō cōtingit ieſſe. Priua-
tio aūt qm̄ cōcluſio nō cōtigit ſed neceſſaria
eſt. Sit enim a. quidē albū. b. aūt hō. in quo
aūt c. equus. ergo a. albū cōtingit huic qui-

deꝫ omni. illi ꝟo nulli ineſſe. ſed b. nō cōtingit ineſſe c. nec nō ineſſe. Q̄m̄ igit̄ ineſſe nō accidit manifeſtū. nullus eni equus hō. ſed nec cōtingere nō ineſſe: neceſſe eni eſt nullū equuꝫ hominē eſſe: neceſſariū aūt nō erit cōtingēs: nō igit̄ fit ſyllogiſm⁹. Siliꝛ aūt oſtēdet̄ ꝛ ſi ecōuerſo ponat̄ priuatiue: ꝛ ſi vtreqꝫ affirmatiue ponat̄ vel priuatiue per eoſdem terminos erit demōſtratio. Et quoniā hec quidē vniuerſalis. illa ꝟo particularis vel vtreqꝫ particulares vel indefinite: aut quolibꝫ modo aliter cōtingit permutare ꝓpoſitiōes. ſemp eni erit per eoſdē terminos demōſtratio. Manifeſtū ergo quoniā vtriſqꝫ ꝓpoſitionibus contingere poſitis nullus erit ſyllogiſmus.

¶ Sermo in compoſitione poſſibilis in figura ſecunda. Capitulum. XXII.

ET cum ſint ambe ꝓpōnes poſſibiles in ſcđa figura nō erit qdem ſyllꝰ cōcludētes affirmatiuis exñtib⁹ aut negatiuis: aut vna earū affirmatiua: ꝛ altera negatiua: ꝛ vlib⁹ exñtib⁹: aut ꝑticularib⁹ ſit: aut vna eaꝝ vli: ꝛ altera ꝑticulari. Sꝫ cū eſt vna ꝓpōnū abſoluta ꝛ alia poſſibilis. ſi eſt qdē affirmatiua abſoluta ꝛ negatiua ipſa poſſibilis nō erit ſyllogiſm⁹ ꝯcludēs. Sꝫ cuꝫ eſt nega̅ᵃ abſoluta vl̄is erit qdē ſyllꝰ cōcludēs. Et ſilr̄ h̄ accidit cū eſt vna ꝓpōnuꝫ ēt necēaria ꝛ alia poſſibilis: ꝛ poſſibilis h̄ vt itelligat̄ in ꝯne hoꝝ ſyllorū ſm modū quo itelligit̄ in eo qđ p̄ceſſit: ꝛ opꝫ vt oſtēdam⁹ hec. p̄mo ꝙ vl̄is negatiua poſſibilis nō ꝯuertit̄ ſeruata quātitate ꝛ q̄litate: ſicut ꝯuertit̄ negatiua neceſſaria ꝛ negatiua abſoluta. Ponamus ergo p̄mo ꝙ oē g. poſſibile eſt. vt nō ſit aliqđ ex a. ꝛ dico ꝙ nō ſeqtur ex hoc: vt ſit oē a. poſſibile: vt nō ſit aliqd ex g. cui⁹ demōſtratio eſt: qꝛ ſi eſt poſſibile. illud ergo erit verū cū eo affirmatiua poſſibilis: que eſt dictū noſtrū. omne a. poſſibile ē: vt ſit g. qꝛ affirmatiue poſſibiles redeūt ad negatiōes ſuas: vl̄es ad vniuerſales: ꝛ ꝑticulares ad ꝑticulares: qđ ē qꝛ cuꝫ dicto noſtro. oē g. poſſibile ē: vt nō ſit aliqd ex a. verificat̄ affirmatiua ꝯria ei: que ē dictū noſtrū. oē g. poſſibile eſt: vt ſit a. ergo verificat̄ cū dicto noſtro. oē g. poſſibile eſt: vt ſit a. dictū noſtruꝫ. oē a. poſſibile eſt. vt ſit g. ergo affirmatiua vl̄s poſſibilis ꝯuertit̄ vl̄r. Jamqꝫ monſtratū fuit ꝙ ipſa nō ꝯuertit̄ h̄ ē cōtrariū ꝛ īpoſſibile: ꝛ ēt ꝙ ipſa nō ꝯuertit̄ ſemꝑ appet ex materijs. Et dixit. qꝛ cuꝫ omne g. poſſibile ē: vt nō ſit aliqd ex a. Jaꝫ eſt poſſibile: vt quoddaꝫ a. nō ſit g. necēario: cui⁹ exēpliū eſt. qꝛ ois hō poſſibile ē: vt nō ſit albus. ꝛ quoddā albū nō eſt hō neceſſario: ſicut nix ꝛ cygnus: ꝛ cū eſt poſſibile. vt quoddā a. neceſſario nō eſt g. ergo nō verificat̄ cuꝫ illo. omne a. poſſibile eſt: vt nō ſit g. qꝛ quoddā eius opꝫ ꝛ eſt neceſſariuꝫ vt nō ſit. Dixit. Jamqꝫ putat̄ ꝙ negatiua poſſibilis iā oſtēdit̄ ꝯuerti per viā cōtrarij: cui⁹ exēpluꝫ eſt: vt dicat aliquis ꝙ dictū dicētis. omne a. poſſibile eſt: vt nō ſit aliquid ex b. ꝯuertit̄ vere ꝛ eſt ꝙ omne b. poſſibile ē vt nō ſit aliqd ex a. cuius demōſtratio eſt. qꝛ ſi nō eſt verū dictū noſtruꝫ. omne b. poſſibile ē: vt nō ſit aliqd ex a. ergo ꝯdictoriū eſt verū. ꝙ omne b. īpoſſibile eſt: vt nō ſit aliqd ex a. ꝛ littera exēplaris a. ꝛ ex quo ē verum dictū noſtrū. oē b. īpoſſibile eſt: vt nō ſit a. qꝛ ſequit̄ ipſum ꝙ quoddā b. de neceſſitate eſt a. ꝛ eſt hoc iam manifeſtū ꝙ ꝯuertit̄ cū ſit ꝑticularis affirmatiua neceſſaria. ergo quoddā a. eſt b. neceſſario ex quo eſt dictū noſtrū verū. omne b. īpoſſibile ē: vt nō ſit a. ergo erit verū ſꝫ cū quoddā b. de neceſſitate eſt a. qꝛ hec ꝓpō ꝯſequit̄ eā. ꝛ ſi hec eſt vera. ſ. quoddaꝫ b. de neceſſitate eſt a. ergo hec eſt vera. quoddā a. de neceſſitate eſt b. qꝛ iaꝫ monſtratū eſt ꝙ ꝑticularis neceſſaria ꝯuertit̄. Jamqꝫ poſuimus ꝙ oē a. poſſibile ē. vt nō ſit b. hoc eſt ꝯriū ꝛ īpoſſibile. Sed in hoc dicto eſt ſophiſma. qđ eſt: qꝛ nō eſt ſequens ex dicto noſtro. oē b. eſt īpoſſibile vt nō ſit a. dictū noſtrū. quoddaꝫ a. de neceſſitate eſt a. Sed iaꝫ ſequit̄ cū quoddaꝫ b. de neceſſitate nō eſt a. qꝛ cōtradicit dicto noſtro. omne b. poſſibile eſt: vt nō ſit b. dictū noſtrū. quoddā a. de neceſſitate nō eſt a. ſicut cōtradicit dicto noſtro. quoddam b. de neceſſitate eſt a. dictū noſtꝝ. omne b. ē poſſibile: vt ſit a. Et poſtq̄ꝫ eſt dictuꝫ noſtrū. ꝙ omne b. poſſibile eſt: vt ſit a. qđ ſeqtur ipſuꝫ. ꝙ omne b. poſſibile: vt nō ſit a. ꝛ dictū noſtꝝ. omne b. poſſibile eſt: vt ſit a. cōtra dictū noſtruꝫ. ꝙ b. de neceſſitate nō ē a. ergo dictū noſtrū. omne b. poſſibile eſt: vt ſit a. cōtradicit dicto noſtro. quoddā b. de neceſſitate ē a. ꝛ quoddam b. de neceſſitate nō ē a. ꝛ ſilr̄ ꝯtradicit his duab⁹ particularib⁹ ꝓpoſitio nega̅ᵃ poſſibilis: que ē dictū noſtrū. omne b. poſſibile eſt: vt nō ſit a. ꝛ illa que ꝯdicit huic ſeqtur ꝯtradictoriū ei⁹. ergo dicto noſtro. oē b. poſſibile eſt: vt nō ſit a. ꝯtradicūt duo: quoꝝ vnuꝫ eſt. quoddā b. de neceſſitate nō ē a. ꝛ aliud. quoddaꝫ b. de neceſſitate eſt a. ergo dictū noſtrū in ſyllogiſmo ꝯtrarij. omne b. īpoſſibile eſt: vt nō ſit a. iaꝫ ꝯſequit̄ aliquādo quoddā b. de neceſſitate ē a. ꝛ aliqn̄ quoddam b. de neceſſitate nō ē a. Et ſi eſt ꝯſequēs negatiua ꝑticularis necēaria nō ſentētiat dictuꝫ ad īpoſſibile: qm̄ nō conuertit̄ negatiua necēaria. ſ. particularis. Sed iaꝫ erit omne a. poſſibile: vt nō ſit b. ꝛ quoddaꝫ b. nō neceſſario a. ſicut dixim⁹. omnis hō poſſibile ē. vt nō ſit albus. ꝛ quoddā albū nō ē homo de neceſſitate: ſicut nix ꝛ cygnus: ꝛ cū iaꝫ ſit manifeſtū ꝙ negatiue poſſibiles nō ꝯuertūtur: ponam⁹ duas ꝓpoſitiones vniuerſales poſſibiles: quaꝝ vna ſit affirmatiua ꝛ alia negatiua in figura ſcđa. Uerbi grā. omne g. ē b. cōtingēter. ꝛ oē a. poſſibile ē: vt nō ſit b. ꝛ dico ꝙ hec cōpoſitio nō cōcludit aliquid: qꝛ nō ē poſſibile vt cōuertatur negatiua poſſibilis: ſicut eſt poſſibile illud in m̄ā abſoluta ꝛ neceſſaria. Neqꝫ per ſyllogiſmū cōtrarij oſtēdit̄ etiā ꝙ ſit ſyllogiſm⁹: qꝛ ſi accepérimus cōtradictoriū ꝯcluſiōis affirmatiuā poſſibile: iaꝫ nō accidet ex illo īpoſſibile cū ſint cōſequētes ſe. ſ. affirmatiua poſſibilis: ꝛ negatiua: ꝛ ſimilr̄ ſi accepérimus ꝯtradictoriā particularē neceſſariā affirmatiuā: aut negatiuā: ꝛ in ſūma ſi erit ex hac cōpoſitiōe ſyllogiſmus ipſe cōcludet per ſe concluſionē poſſibileꝫ cum ſunt due ꝓpoſitiōes poſſibiles nō erit aūt ꝯcluſio neceſſaria neqꝫ abſoluta cū nō ſit in hoc ſyllogiſmo ꝓpoſitio ſm hāc ꝓpoſitionē: ꝛ ſi eſt cōcludēs cōcluſioneꝫ poſſibilē: aut erit negatiua poſſibilis: aut affirmatiua poſſibilis: ſed oſtēdet̄ ex terminis ꝙ ipſe cōcludit quādoqꝫ negatiuā necēariā: ꝛ q̄nqꝫ affirmatiuā neceſſariā cuꝫ vnaqueqꝫ haꝝ duaꝝ cōcluſionū annihilatur: vt cōcludat negatiuā poſſibilē: aut affirmatiuā poſſibileꝫ: qđ eſt: qꝛ negatiua necēaria ꝯtradicit affirmatiue poſſibili ꝛ negatiue poſſibili. ꝛ ſimilr̄ affirma

tiua neceſſaria cōtradicit ambab⁹. Et termini quib⁹ concluditur in hac mā negatiua. homo albū ⁊ equ⁹. ⁊ album eſt termin⁹ medius. ⁊ homo minor: ⁊ cōponitur ſic. omnis homo poſſibile eſt: vt ſit albus. ⁊ oīs equus poſſibile eſt: vt nō ſit albus. ⁊ cōcluſio eſt. nullus homo eſt equ⁹. que eſt negatiua neceſſaria. ⁊ cuꝫ eſt a. negatū a. g. de neceſſitate nō eſt verū: ꝙ omne a. poſſibile eſt: vt ſit in g. neqꝫ ꝙ omne a. poſſibile ē: vt nō ſit in g. qm̄ ipſa ꝯuertit̄ in affirmatiuā. ⁊ ex h̄ oſtēditur ꝙ h̄ cōpoſitio nō cōcludit cōcluſionē poſſibilē: neqꝫ negatiuā: neqꝫ affirmatiuā. Jamqꝫ oſtēſuꝫ fuit illud etiā ex eo ꝙ concludit̄ ex quibuſdam materijs affirmatiua neceſſaria: qđ eſt: quādo acceperim⁹ loco equi aīal cōcludit. omnis hō eſt anīal. que eſt affirmatiua neceſſaria: neqꝫ eſt poſſibile vt verificet̄ cum ea affirmatiua poſſibilis: aut negatiua poſſibilis: qđ eſt etiā: qꝛ ꝯtradictio earū negatiue poſſibili eſt manifeſta per ſe ⁊ cōtradictio eaꝝ affirmatiue poſſibili propter cōſequētiā ipſarū ad affirmatiuā poſſibilē. Et ſimiliter oſtēdit̄ ꝙ nō erit ſyllogiſm⁹ in hac figura vt mutet̄ locus negatiue. ſ. vt ponat̄ minor poſtq̄ꝫ fuit maior aut ecōuerſo. Et ſilr oſtēdit̄ ꝙ nō erit ſyllogiſmus: qñ̄ ois ſint oēs ꝓpōnes affirmatiue aut nega^te: ⁊ demōſtratio ſuper h̄ eſt per hos terminos eoſdē: neqꝫ eſt difficile hoc ad intendentē. Cap. XXIII.

Si aūt altera quidē ineſſe: altera quidē cōtingere ſignificat ꝑdicatiua qdem ineſſe poſita. Priuatiua ṽo cōtingere nūq̄ꝫ erit ſyllogiſmus ſiue vlr ſiue particlariter ſumant̄ termini: demōſtratio aūt eadeꝫ ⁊ per eoſdē terminos. Quādo aūt affirmatiua cōtingere qdē: priuatiua aūt ineſſe erit ſyllogiſm⁹. Sumat̄ enī a. b. nulli ineſſe. c. ṽo omni cōtingere: cōuerſa ergo priuatiua b. ierit nulli. a. a. aūt omni cōtingebat: fit ergo ſylls: qm̄ b. cōtingit nulli c. per primā figurā. Silr aūt ⁊ ſi ad c. ponatur priuatiua. Si aūt vtreqꝫ ſint priuatiue: ſignificet aūt hec qdē nō ineſſe. illa ṽo cōtingere nō ineſſe per ea qdē que ſumpta ſunt nihil accidit neceſſariū: cōuerſa aūt ſm contingens ꝓpōne fit ſylls: qm̄ b. cōtingit nulli c. ineſſe. quēadmodū in priorib⁹: erit enī rurſus prima figura. Si aūt vtreqꝫ ponant̄ ꝑdicatiue nō erit ſylls termini ineſſe qdē: ſanitas aīal hō: nō ineſſe aūt ſanitas equ⁹ homo. Eodē aūt mō ſe habebit ⁊ in ꝑticularib⁹ ſyllogiſmis: qñ enim affirmatiua erit ineſſe ſiue vlr ſiue ꝑticulariter ſumpta nullus erit ſyllogiſmus. Hoc aūt ſilr ⁊ per eoſdē termios dmōſtrat̄ qb⁹ ⁊ pri⁹. Qñ aūt priuatiua erit per cōuerſioneꝫ: quēadmodū ⁊ in priorib⁹. Rurſuꝫ ſi ambe qdem dimēſiōes priuatiue ſumant̄: vlr aūt ꝙ nō ineſſe eſt ex ipſis qdem ꝓpōnib⁹ erit neceſſariū. Cōuerſa aūt cōtingenti erit ſicut in priorib⁹ ſyllis. Si aūt non

ſilr ambo interualla

ineſſe qdem ſit priuatiua. Particulari autē ſumpta nō erit ſylls neqꝫ predicatiua neqꝫ negatiua exiſte altera ꝓpōne: neqꝫ qñ vtreqꝫ ponunt̄ īfinite vel affirmatiue vel negatiue vel particulares: demonſtratio aūt eadē ⁊ per eoſdem terminos.

Compoſitio ꝓpoſitionis inuente ⁊ poſſibilis in figura ſecunda. Capim. XXIII.

Et cū eſt vna ꝓpōnū in hac figura abſoluta: ⁊ alia poſſibilis: ⁊ eſt nega^ua ipſa poſſibilis nō eſt ſyllus ex hac penitus vlēs ſint ꝓpōnes ſilr aut ꝑticulares ⁊ demōſtratio ſup hoc eſt demōſtratio q̄ facta eſt cū ſunt ambe ꝓpōnes ſimul poſſibiles: ⁊ ꝑ illos terminos eoſdē. ſ. qꝛ inueniunt̄ aliqñ cōcludētes negatiuā neceſſariā: ⁊ qñqꝫ affirmatiuā neceſſariā. Et ſi eſt ꝓpō negatiua ipſa abſoluta ⁊ affirmatiua ipſa poſſibilis: ⁊ ſūt ambe vlēs erit qdeꝫ ſylls qđ eſt: qꝛ negatiua abſoluta conuertit̄ ⁊ erit figura pma ſicut ꝑceſſit eq̄liter ſit negatiua ipſa maior aut minor: ſed cū eſt minor oſtēditur illa per duas cōuerſiōes. ſ. per ꝯuerſioneꝫ ꝓpōnis ⁊ per ꝯuerſionē cōcluſiōis ſicut ꝑceſſit: ⁊ ſi ſūt ambe negatiue: ⁊ ſi vlēs negatiue vna eaꝝ eſt poſſibilis ⁊ alia abſoluta: erit qdē ſylls iperfect⁹: cū cōuertetur negatiua poſſibili affirmatiuā cōſequētem ipſam: qm̄ erit ex duab⁹ ꝓpōnib⁹. ſ. negatiua abſoluta ⁊ affirmatiua poſſibili. Et ſi ſint ambe ꝓpōnes affirmatiue nō erit qdē ſylls: qđ eſt manifeſtū ex h̄ ꝙ ꝯcludūt aliqñ affirmatiuā: ⁊ aliqñ negatiuā neceſſariaꝫ. Et termini quibus cōcludit̄ affirmatiua ſūt hō ſanitas: ⁊ aīal qđ eſt qꝛ oīs hō poſſibile eſt: vt ſit ſanus. ⁊ oē aīal eſt ſanū. ⁊ oīs hō eſt aīal neceſſario: ⁊ h̄ eſt cōcluſio. Sꝫ qb⁹ cōcludit̄ negatiua ſunt hō ſanitas: ⁊ equuſ: qđ eſt: qꝛ oīs hō poſſibile eſt vt ſit ſanus: ⁊ oīs equ⁹ eſt ſan⁹: ⁊ cōcluſio eſt. nullus equ⁹ eſt hō: que eſt negatiua neceſſaria. Cuꝫ aūt eſt vna ꝓpōnū vlis ⁊ alia ꝑticularis accidit qdē in hoc ſicut accidit in eis cū ſunt vlēs ſimul. ſ. qꝛ cōditio cōcludētis in eis eſt cōditio cōcludētiuꝫ in illis. ⁊ nō cōcludēs in eis eſt nō cōcludēs in his: qđ eſt: qꝛ cū affirmatiua ipſa abſoluta ſiue vlis ſit: aut ꝑticularis nō erit quidē in h̄ ſylls: ⁊ hoc oſtendit̄: ſicut oſtēſum eſt illud: ⁊ ſi ſint vlēs ⁊ per illos terminos eoſdē. Et ſi eſt vlis ipſa abſoluta ⁊ negatiua erit qdē ſylls per cōuerſionē ad figurā pmā: ⁊ ſi ſint ambe negatiue ⁊ eſt vna eaꝝ abſoluta: erit ēt ſylls iperfect⁹. ſ. cū cōuertit̄ negatiua poſſibilis in affirmatiuā poſſibilē: ſicut oſtēſuꝫ fuit. Et ſi eſt negatiua abſoluta ꝑticularis nō erit ſyllogiſmus ſiue affirmatiua ſit ꝓpoſitio alia aut negatiua: ⁊ ſilr nō erit ſyllogiſmus cū ſint ambe ꝓpoſitiones indefinite: aut ꝑticulares: aut vna eaꝝ indefinita: ⁊ alia particularis affirmatiue ſint ſimul: aut negatiue: ⁊ demonſtratio ſuper h̄ ē demōſtratio ꝑcedēs ⁊ per terminos eoſdem. Cap. XXIIII.

Si aūt hec qdem ꝓpoſitionum ex neceſſitate: illa ṽo cōtingere ſignificat. Priuatiua qdem neceſſaria erit ſyllogiſm⁹ nō ſolū qm̄ cōtingit nō ineſſe: ſed qm̄ nō ineſt: affirmatiua aūt nō erit. ponatur enī a. nulli qdeꝫ b. ineſſe ex neceſſitate. c. aūt omni cōtingere: cōuerſa ergo priuati-

na: ⁊ b. nulli a. inerit. a. aūt omni c. cōtingebat. Fit igiť rurſus per primā figurā ſylls: qm̄ b. cōtingit nulli c. ineſſe. Silr aūt manifeſtū: qm̄ nō ineſt b. nulli c. ponať eni ineē. ergo ſi a. cōtingit nulli. b. aūt ineſt alicui c. a. alicui c. nō cōtinget: ſed omni ponebať ↄtingere: eodeʒ aūt modo oſtēdiť: ⁊ ſi ad c. ponatur priuatiuū. Rurſuʒ ſit p̄dicatiua qdeʒ neceſſaria: altera aūt cōtingēs. ⁊ a. b. qdem cōtingat nulli. c. aūt omni inſit ex neceſſitate ſic ſe. igiť habētibꝰ terminis nullus erit ſyllogiſmus: accidit eni b. nō ieſſe c. ex neceſſitate. Sit eni a. qdē albuʒ: in quo aūt b. hō in quo aūt c. cygnus: ergo albū qdeʒ cygno ex neceſſitate ieſt: hoi aūt contingit nulli: ⁊ hō nulli cygno ex neceſſitate. Quādo igr̄ eius qd̄ eſt cōtingere nō eſt ſylls manifeſtuʒ eſt. nam ex neceſſitate nō erit cōtingēs: ſed neqʒ neceſſariū: nā neceſſariū: aut ex vtriſqʒ neceſſariuʒ: aut ex priuatiua ſignificat. Amplius aūt ⁊ poſſibile eſt his poſitis b. ieſſe c. nihil ꝓhibet c. ſub b. eſſe. a. aūt omni b. qdem cōtingere. c. aūt ex neceſſitate ineſſe: vt ſi c. qdem ſit vigilās. b. aūt aial: in quo aūt a. motus. Nā vigilanti qdem ex neceſſitate ineſt motus: aiali aūt omni cōtingit: ⁊ oē vigilās aial. Manifeſtū ergo qm̄ nec eiꝰ qd̄ ē nō ineē ſiquidē ſic ſe habētibus terminis neceſſe eſt ieſſe: neqʒ qdem oppoſitarū affirmationū: quare nullus erit ſyllogiſmꝰ. ſilr aūt ⁊ ecōuerſo oſtēdeť poſita affirmatiua. Si aūt ſimilis figure ſint ꝓpōnes cum ſint priuatiue ſemꝑ erit ſylls cōuerſa ſm̄ cōtingere ꝓpoſitione: quēadmodū ⁊ in priorib⁹. Sumatur eni a. b. qdem ex neceſſitate nō ineſſe. c. autē cōtingere nō ineſſe: cōuerſis ergo ꝓpōnibꝰ b. quidē nulli a. ineſt. a. aūt omni c. cōtingit. fit igiť prima figura: ⁊ ſi ad c. ponať priuatiuum ſilr. Si aūt p̄dicatiue ponať nō erit ſyllogiſmus. Nā eius qd̄ eſt nō ineſſe: aut eiꝰ qd̄ eſt ex neceſſitate nō ieſſe: manifeſtū qm̄ non erit eo ꝙ nulla ſumpta ſit priuatiua ꝓpoſitio: nec in eo qd̄ eſt ineſſe: neqʒ in eo ꝙ eſt ex neceſſitate ieſſe: ſed neqʒ eius qd̄ ↄtingere nō ineſſe: ⁊ eius qd̄ eſt nō ineſſe: ex neceſſitate eni ſic ſe habentibꝰ terminis b. non inerit c. vt ſi a. quidē ponatur albuʒ. in quo aūt b. cygnus: in quo aūt c. hō: neqʒ oppoſitarum negationū: qm̄ oſtēſuʒ eſt b. ex neceſſitate nō ieſſe c. nō ergo fit ſyllogiſmꝰ omninō: ſilr aūt ⁊ in pticularibꝰ ſe habebit ſyllogiſmus. Quādo.n. fuerit priuatiua vlis ⁊ neceſſaria ſemꝑ erit ſylls: ⁊ eius qd̄ eſt contingere: ⁊ eius qd̄ nō eſt ineſſe. demōſtratio aūt per ↄuerſionē. qn̄ aūt affirmatiua nūꝗ̄. Eodē.n. modo oſtēdeť quo ⁊ i vlibꝰ ⁊ per eoſdē terminos: nec qn̄ vtreqʒ ſumunť affirmatiue. nam ⁊ huius eadeʒ demōſtratio que ⁊ prius. Qn̄ aūt vtreqʒ quidē priuatiue. vlis aūt neceſſaria q̄ nō ineſſe ſignificat: per ea quidē que ſumpta ſunt nō erit neceſſarium. cōuerſa aūt ſʒ cōtingere ꝓpōnē erit ſyllogiſmꝰ: quēadmodū in priorib⁹. Si aūt vtreqʒ infinite vel pticulares ſumanť non erit ſyllogiſmꝰ. Demōſtratio aūt eadeʒ ⁊ ꝑ eoſdē terminos. Manifeſtū igiť ex p̄dictis: qm̄ priuatiua vli poſita neceſſaria: ſemꝑ fit ſyllogiſmꝰ nō ſolū eius qd̄ eſt cōtingere nō ineſſe. ſed nō ieſſe. Affirmatiue aūt nūꝗ̄: ⁊ qm̄ eodē mō ſe habētibus terminis in neceſſarijs ⁊ in his que inſunt fit ⁊ nō fit ſyllogiſmus. Palam aūt qm̄ oēs iperfecti ſylli: ⁊ qm̄ ꝑficiunť per p̄dictas figuras.

¶ Cōpō ↄtingētis ⁊ nečij in figura 2ᵃ. Ca. XXIIII.

Et cū eſt vna ꝓpōnū in hac figura poſſibilis ⁊ alia nečia: ⁊ ſunt ambe vlēs ſiť ⁊ eſt negatiua ipſa nečia erit ſylls ꝑ cōuerſionē negatiue ad figurā p̄maʒ cū maior ē negatiua nečia: ⁊ minor affirmatiua poſſibilis. Jāqʒ oſtēſuʒ eſt ꝙ cōtingit negatiuā abſolutaʒ ⁊ negatiuā ipoſeʒ ⁊ eq̄liter ſit negatiua ipa nečia maior aut minor. Et cū eſt affirmatiua ipſa nečia nō erit qdē ſylls: ⁊ oſtēſio illiꝰ eſt ex terminis: vt ponamꝰ extremitatē minorē hō: ⁊ mediū albū: ⁊ maioreʒ cygnꝰ: qd̄ qꝛ eſt: ois hō poſe eſt: vt nō ſit albꝰ: ⁊ ois cygnꝰ eſt albꝰ de neceſſitate: ⁊ cōcluſio ꝙ nullus hō ē cygnꝰ: q̄ eſt negatiua nečia: ⁊ id qd̄ cōcludit negatiuā nečiam nō eſt poſe: vt cōcludat poſſibilē nō affirmatiuā neqʒ negatiuā: ⁊ h̄ eſt manifeſtū ēt ꝙ nō cōcludit ↄ̄neʒ negatiuam nečiā: qm̄ nečia qdē erit ex ꝓpōnibꝰ neceſſarijs: aut ex ſyllō in quo erit nečia negatiua ⁊ affirmatiua iuēta de ieſſe nō poſſibilis: ſič oſtuʒ ē. Et ſilr oſtēdiť ēt ꝙ nō concludiť abſoluta: qꝛ abſoluta eſt ex nō poſſibilis. Jāqʒ appet ēt ex terminis: ꝙ nō cōcludiť negatiua nečia: qm̄ aliqn̄ negatiua nečaria: ⁊ qn̄qʒ affirmatiua nečia. Et termini qbꝰ ↄcludiť negaᵗᵃ nečia ſunt q̄ p̄ceſſerūt. Sed qbꝰ cōcludiť affirmatiua nečia ſunt vigilās motū: ⁊ aial qd̄ eſt: qꝛ oē vigilās de neceſſitate eſt motū. ⁊ oē aial poſe eſt: vt nō ſit motuʒ: ⁊ oē vigilās eſt aial de neceſſitate. ḡ nō erit in hac cōpōne ſylls cōcludēs oio: ⁊ eq̄liter ſit affirmatiua nečia: minor aut maior. Et ſi ſūt ꝓpōnes cōſimiles in q̄litate: ſi erūt qdē negatiue erit qdē ſylls cū cōuertiť negatiua poſſibilis in affirmatiuā ↄ̄riteʒ ipam qn̄ erit cōpō ex ꝓpōnibꝰ. ſ. ex affirmatiua poſſibili ⁊ negatiua neceſſaria. Jāqʒ oſtēſuʒ eſt ꝙ h̄ ↄcludit ⁊ eq̄liter negatiua maiore ⁊ minore. Et ſi ſūt ꝓpōnes vlēs affirmatiue nō erit qdē ſylls: qꝛ manifeſtū eſt ꝙ ↄclō nō ē poſe vt ſit negatiua nō abſoluta neqʒ nečia: qꝛ nō inueniť in ſyllō ꝓpō negatiua nō nečia neqʒ abſoluta: neqʒ ēt negatiua poſſibilis: neqʒ affirmatiua nečia: qm̄ oſtē-

dicĩ ex terminis q᷑ ↄcludit negatiuã neceĩã: ⁊ id qđ cõ
cludit negatiuã neceĩã nõ eſt poſſe: vt cõcludat ſꝑ non
affirmatiuã neceĩã neqꝫ poſſem neqꝫ abſolutã. Et ſilr
nõ eſt poſſe: vt cõcludat negatiuã poſſeꝫ. Et termini q̄
dem q̄b⁹ cõcludiĩ negatiua neceĩa ſũt hõ alb⁹ cygnus.
qđ eſt: q̄ñ ois hõ poſſe eſt: vt ſit alb⁹: ⁊ ois cygn⁹ eſt al
bus de neceĩtate: ⁊ ↄcĩo ẽ nullus hõ ẽ cygn⁹. Iſti ǧ ſunt
modi cõcludẽtes in hac figura in h̄ mõ mixtõis ⁊ nõ
cõcludẽtes cũ ſint due ꝑpõnes vľes: ⁊ ſi eſt vna earũ
vľis: ⁊ altera pticularis: ſi eſt qdẽ ꝑpõ vľis ⁊ neceĩa ne
gatiua erit qdẽ ſyllᷣ ↄcludẽs: aut negatiuã poſſeꝫ: aut
negatiuã abſolutã: q̄ñ negatiua neceĩa cõuertiĩ ⁊ re
dit ad figurã ṗmã qui ſyllᷣ cõponiĩ ex affirma^{ua} poſ
ſibili ⁊ negatiua maiore neceĩa: ⁊ cũ eſt affirma^{ua} ipſa
neceĩa nõ erit qdeꝫ ſyllᷣ oĩo: ⁊ demõſtratio ſup h̄ ẽ de
mõſtratio eadem cũ ſint ambe vľes: ⁊ per illos termi
nos eoſdẽ qui ꝓceſſerũt: ⁊ ſilr non erit ſyllogiſmus cũ
ſint ambe affirmatiue. Et oſtẽſio in h̄ ẽ oſtẽſio q̄ pre
ceſſit cũ ſint ambe vľes: ⁊ ſi ſint ambe ꝑpõnes. ſ. vľis
particularis. Capĩm. XXV.

In poſtrema aũt figura ⁊ vtriſ
qꝫ cõtingẽtib⁹ ⁊ altera ſemper
erit ſyllogiſm⁹. Q̄ñ ergo cõtin
gere ſignificãt ꝑpõnes ⁊ cõclu
ſio erit cõtingẽs: ⁊ q̄ñ h̄ qdem
cõtingere. illa ṽo nõ ĩeſſe. Q̄ñ
aũt altera poniĩ neceſſaria: ſi affirmatiua q̄
dem nõ erit cõcluſio neqꝫ neceſſaria neqꝫ ĩ
eſſe. Si aũt priuatiua eius qđ ẽ nõ ĩeſſe erit
ſyllogiſm⁹: quẽadmodũ in priorib⁹. Sumẽ
dum aũt ⁊ in his ſilr q᷑ eſt in cõcluſiõib⁹ cõ
tingens. Sint ergo primũ cõtingẽtes: ⁊ a.
⁊ b. cõtingat omni c. ĩeſſe. Q̄uãdo ǧ cõuer
titur in parte affirmatiua in parte. b. autẽ oĩ
c. cõtingit: ⁊ c. alicui b. cõtinget. Q̄uare ſi a.
quidem omni c. cõtingit. c. aũt alicui b. ne
ceſſe ⁊ a. alicui b. cõtingere. fit eni pria figu
ra: ⁊ ſi a. qdem cõtinget nulli c. ĩeſſe. b. autẽ
omni c. neceſſe eſt a. alicui b. cõtingere non
ĩeſſe: erit ergo rurſum prima figura per cõ
uerſionẽ. Si autẽ vtreqꝫ priuatiue ponanĩ
ex his qdem que ſumpta ſũt nõ neceſſariũ:
conuerſis aũt ꝑpõnib⁹ erit ſyllogiſm⁹: quẽ
admodũ in priorib⁹. Si eni a. ⁊ b. cõtingũt
c. nõ ĩeſſe. ſi tranſmutaĩ autẽ oĩ c. neceſſe eſt
a. alicui b. cõtingere nõ ĩeſſe: erit rurſus pri
ma figura per cõuerſionẽ. Si aũt hic qdem
terminoꝝ vľis. ille vero particularis: eodeꝫ
modo ſe habẽtibus terminis quo in ĩeſſe ⁊
erit ⁊ nõ erit ſyllogiſm⁹. Cõtingat enim a.
omni qdem c. b. aũt alicui c. ĩeſſe: erit ergo
rurſum prima figura particulari ꝑpõne cõ
uerſa. Nam ſi a. omni c. c. aũt alicui b. ⁊ a.
alicui b. cõtingit. Et ſi ad b. c. ponaĩ vniuer
ſalis ſilr. ſimilr aũt ⁊ ſi a. c. qdem priuatiua
ſit b. c. aũt affirmatiua: erit eni rurſum pri
ma figura per cõuerſionẽ. Si autẽ vtreqꝫ
priuatiue ponaĩ h̄ qdem vľr. illa vero parti
culariter: per ea qdem que ſumpta ſunt nõ
erit ſyllogiſmus: cõuerſis aũt ꝑpoſitionib⁹
erit quẽadmodũ in priorib⁹. Q̄uãdo autẽ
vtreqꝫ indefinite vel particulares ſumunĩ
non erit ſyllogiſmus. ⁊ eniꝫ neceſſe eſt a. oĩ
⁊ nulli b. ĩeſſe. Termini ĩeſſe. animal. ho
mo. albuꝫ. Non ĩeſſe: equus homo: albũ.
Medium album.

Rubrica.

Hic deficit cõplementũ huius capituli: ⁊ totuꝫ qđ
ſequitur in tranſlatione Boetij vſqꝫ ad illud capitu
lum: quoniaꝫ igiĩ qui in his figuris ſyllogiſmi: ⁊ etiã
prima pars illius capituli.

Sequiĩ aũt ſcḋm hanc tranſlationẽ. Ca. XXV.

In poſtrema aũt figura ⁊ vtriſqꝫ ꝓ
poſitionib⁹ exñtib⁹ de cõtingẽti.
⁊ altera. ſ. vniuerſali erit ſyllᷣ conclu
dens de cõtingẽti. Et q̄ñ hec qdẽ ꝑpo
ſitionum fuerit de cõtingẽti. ⁊ hec de
ĩeſſe ſilr erit ↄcluſio de cõtingẽti: vt
ĩfra oſtẽdeĩ. Q̄ñ aũt altera poniĩ ne
ceſſaria ſi fuerit affirmatiua ꝑpõ õ neceſſario erit cõ
cluſio de cõtingẽti altera. ſ. ꝑpõne exiſtẽti hẽ vt ĩfra.
⁊ nõ erit cõcluſio neceſſaria neqꝫ ĩueñta. Si aũt fue
rit ꝓuatiua ꝑpõ neceſſaria erit cõcluſio de ĩeſſe nega
tiua ſicut accidebat in figura ṗma cũ erat mixtio ne
ceſſarij ⁊ cõtingẽtis. Et ſumiĩ hec cõtingẽs ſicut acce
ptum fuit in ꝓcedẽtib⁹. ⁊ hec eſt vľis intẽtio ſua in h̄
capĩo quã ſic ſequiĩ. Sint ergo ṗmo ꝑpõnes in hac
figura tertia cõtingẽte: vt dicaĩ oẽ c. cõtingit eẽ a. oẽ
c. cõtingit eſſe b. ergo b. cõtingit eſſe a. ⁊ h̄ cõcluſio ẽ
manifeſta: ⁊ reduciĩ in 3^{m} ṗme figure: ⁊ ſic ex ↄuerſa
minore que eſt. oẽ c. cõtingit eſſe b. ⁊ dicaĩ. oẽ c. cõtin
git eſſe a. ⁊ quoddã b. cõtingit eẽ c. ergo quoddã b. cõ
tingit eſſe a. Deinde ſubiũxit ſcḋm ſyllogiſmũ huius
figure tertie: dicẽs nullũ c. cõtingit eſſe a. ⁊ oẽ c. cõtin
git eſſe b. ergo quoddã b. cõtingit nõ eſſe a. ⁊ h̄ eſt eui
dens cõuerſa minore: vt dicaĩ nullũ c. cõtingẽter eſt
a. quoddã b. cõtingẽter eſt c. ergo quoddã b. cõtingẽ
ter nõ eſt a. h̄ eni eſt quartus ṗme figure. Si ꝑpõnes
ambe vľes ponunĩ negatiue per ꝑpõnes quideꝫ hõ
nõ erit ſyllogiſm⁹ niſi conuertaĩ in oppoſitã qualita
tem aut ambe aut altera. Et fiũt ſyllogiſmi ꝑdicti: vt
ſi dicaĩ nullũ c. cõtingit eſſe a. nullũ c. contingit eẽ b.
his eni vtriſqꝫ cõuerſis diceĩ. omne c. cõtingit eſſe a.
⁊ omne c. cõtingit eſſe b. ⁊ hic eſt ṗmus hui⁹ figure q̄
perficiĩ per tertiũ ṗme figure. Et cũ conuertiĩ alte
ra ſolũ. ſ. minor fit ſecũdus hui⁹ figure. ⁊ perficiĩ per
per quartũ ṗme figure. Et poſtq̄ꝫ poſuit ſyllogiſmos
qui habent duas permixtas vľes ponit ſyllogiſmos
qui habẽt ſolũ alteram ꝑpõneꝫ vľem dicẽs. q᷑ ſi ter
mini ſumanĩ h̄ ſicut ſumebanĩ in mixtione cõtingẽ
tis ⁊ ĩeſſe in ṗma figura quidem erit ⁊ nõ erit ſyllo
giſmus de cõtingenti: ⁊ erit qdem ſemꝑ quãdo ꝑpo
ſitio vniuerſalis ſumiĩ de ↄtingẽti in hac figura ſiue
hec ponaĩ maior ſiue minor: ſiue affirmatiua ſiue ne
gatiua. Si tamẽ particularis ſumiĩ de contingẽti ſo
lum: nõ ſequiĩ cõcluſio de vero ↄtingẽti ſicut accide
bat in ṗma figura: ⁊ cauſa poſita eſt ibi. Et Ariſt. exẽ

pliſicat quō fiant ſyllogiſmi veri dicēs: oē c. cōtingit eſſe a. quoddā c. cōtingit eē b. ⁊ quoddā b. cōtingit eē a. hic eni eſt q̄rtus huius figure qui perficit cōuerſione minoris. vt dicat. oē c. cōtingit eſſe a. quoddā b. cōtingit eſſe c. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. ⁊ hic ē tertius p̄me figure. Et ſilr accidit cū ponit minor vlis de cōtingēti ⁊ maior particularis. conuerſa eni particulari ⁊ trāſpoſita fiet terti⁹ modus p̄me figure: vt dicatur. quoddā b. cōtingit eſſe a. ⁊ omne b. cōtingit eē c. ergo quoddā c. cōtingit eſſe a. Dicat ergo oē b. contingit eſſe c. quoddā a. cōtingit eſſe b. ergo quoddam a. cōtingit eſſe c. ⁊ cū conuertit hec cōcluſio: ⁊ habet qđ intendit. ergo quoddā c. contingit eſſe a. ⁊ ſic accidit cum accipiunt vtreq; ꝓpōnes affirmatiue. Silr accidit cū ſumit maior ꝑuatiua ⁊ mior affirmatiua: qꝛ ſi ſumat maior ꝑuatiua ⁊ vlis de cōtingēti ⁊ minor affirmatiua. vt dicat. nullū c. ꝯtingit eſſe a. ⁊ quoddā c. contingit eſſe b. ſequit. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. cū enim conuertat minor habet per quartū p̄me figure eadem ꝯcluſio: ⁊ ſi ſumat ꝑuatiua particularis maior: ⁊ h̄ eſt quintus: vt dicat. quoddam c. cōtingit nō eſſe a. omne c. cōtingit eſſe b. ergo quoddā b. ꝯtingit nō eſſe a. habet eadem cōcluſio cū conuertit maior in oppoſitam qualitatez ⁊ transponit: vt dicat oē c. cōtingit eſſe b. ⁊ quoddā a. cōtingit eſſe c. ergo quoddam a. cōtingit eſſe b. ⁊ cum cōuertit habet. g̊ quoddam b. cōtingit eſſe a. verū h̄ nō eſt cōcluſio quā intēdim⁹: ſed ſequēs eſt illā. qꝛ ſi cōtingat. quoddā b. nō eſſe a. cōtingit quoddā b. eſſe a. ⁊ cōuertit: qꝛ ſi cōtingit quoddā b. eſſe a. contingit: quoddā b. nō eſſe a. Et cum fuerint vtreq; negatiue ꝓpoſitiōes. ſ. vniuerſalis ⁊ particularis ⁊ ſyllogiſm⁹ ⁊ conuertit in oppoſitā qualitatem: ſicut accidebat illud in vniuerſalib⁹. i. cū ſumebant vtreq; ꝓpoſitiōes vniuerſales. Sed cum fuerint vtreq; ꝓpoſitiōes indefinite aut ſingulares: aut vna indefinita: ⁊ alia ſingularis non erit ſyllogiſmus. Et illud ꝓbat ex materijs ⁊ termini oſtēdētes ineſſe neceſſario ſunt: aial: homo: albū: ⁊ nō ineſſe neceſſario: equ⁹ homo albū ⁊ albū eſt mediū: qꝛ quoddam albū contingit eſſe aial. ⁊ quoddā album cōtingit eſſe hominem: ⁊ homo neceſſario eſt aial: ⁊ quoddam albū contingit eſſe hominem: ⁊ quoddā album contingit eſſe equum. nullus equus eſt homo neceſſario.

Capitm. XXVI.

SI aūt h̄ qdez ꝓpoſitionū īeſſe. illa vero cōtingere ſignificat cōcluſio qdem erit: qm̄ contingit ⁊ nō qm̄ ineſt. Syllogiſm⁹ aūt erit eodem mō ſe habētib⁹ terminis: vt in priorib⁹. Sint eni primuz qdem predicatiue ⁊ a. qdem oi c. inſit. b. aūt cōtigat omni īeſſe. cōuerſa ergo b. c. erit prima figura ⁊ cōcluſio: qm̄ cōtingit alicui b. īeſſe. Cū. n. altera ꝓpoſitionū ſignificauerit cōtingēs in prima ⁊ concluſio erit cōtingēs: ſilr aūt ⁊ ſi b. c. qdem īeſſe a. c. aūt cōtingere: ⁊ in a. c. qdem priuatiua b. c. aūt predicatiua: inſit alterutrū vtriuſis cōtingēs erit cōcluſio. fit. n. rurſum pria figura. Oſtēſum eſt aūt qm̄ quādo altera ꝓpoſitio ſignificet cōtingere in ipſa ⁊ cōcluſio erit cōtingens. Si aūt cōtingēs priuatiua ponat ad minorem extremitatez aut in vtraq; ſumat priuatiua per ea qdem que poſita ſunt non erit ſyllogiſm⁹: cōuerſis aūt erit: quēadmodum ⁊ in priorib⁹: ſi aūt hec qdem ꝓpōnuz fuerit vlis: illa vero particularis vtriſq; qdem predicatiuis aut vniuerſali qdem priuatiua: particulari aūt affirmatiua: idez erit modus ſyllogiſmoꝝ: oēs eni claudunt per primā figurā. Quare manifeſtū: qm̄ ei⁹ qđ eſt cōtingere ⁊ nō īeſſe erit ſyllogiſm⁹. Sit aūt affirmatiua qdez vniuerſalis: priuatiua aūt particularis per īpoſſibile erit dmōſtratio. Inſit eni b. qdez omni c. a. aūt cōtingat alicui c. nō ineſſe. neceſſe ergo a. alicui b. cōtingere non īeſſe. Nam ſi omni b. ineſt a. ex neceſſitate. b. aūt omni c. poſituz eſt īeſſe a. omni c. ex neceſſitate īeſſe erit. hoc aūt oſtēſum eſt prius. ſed poſituz erat alicui cōtigere nō īeſſe. Quādo aūt īdefinite vel particulares ſumuntur vtreq; non erit ſyllogiſmus: demonſtratio aūt eadem que ⁊ in vniuerſalibus ⁊ per eoſdem terminos.

Sermo in mixtione ꝓpoſitionis inuente cum propoſitione de contingenti. Capitm. XXVI.

SI aūt hec qdē ꝓpōnū ineſſe. illa vō ſignificat cōtingere cōcluſio erit cōtingēs ⁊ nō de ieſſe: ⁊ eſt in hac figura ſicut erat in p̄ma cū in illa erāt termini ꝓpoſitionū ſicut in iſta: ⁊ ſic ibi erat cōcluſio de vero cōtingēti maiore exiſtēte de cōtingēti: ita ⁊ hec: quia maiore ⁊ vlī exiſtēte h̄ erit concluſio h̄: ſed in p̄ma figura maiore exiſtēte de ineſſe: minore aūt de cōtingenti nō ſequit cōcluſio cōtingētis: qđ diſtinxim⁹ ſupra. Et ſilr cū hec ſumit ꝓpoſitio de cōtingēti que nō ſit maior cū reducit in p̄maz figurā nō eſt concluſio veri cōtingētis: ⁊ radix hec ⁊ ibi eſt vna: dicit igit. oē c. eſt a. ⁊ omne c. cōtingit eſſe b. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. cū. n. conuertit h̄. omne c. cōtingit eſſe b. habetur: quoddā b. cōtingit eē c. ⁊ omne c. eſt a. ergo ſit terti⁹ p̄me figure. Et ſimiliter accidit cū dicit. omne c. cōtingit eſſe a. ⁊ omne c. eſt b. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. qꝛ conuertit hec. omne c. eſt b. habetur hec: quoddā b. eſt c. ⁊ erat nobiſcū. omne c. cōtingit eſſe a. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. ⁊ hec eſt cōcluſio veri contingētis. Et ſicut eſt cuz vtreq; ſunt affirmatiue: ita accidit ſi maior ſumatur priuatiua ⁊ minor affirmatiua: vt dicat. nullum c. eſt a. omne c. cōtingit eſſe b. ergo quoddā b. cōtingit non eſſe a. cū eni conuertitur minor redit in quartū p̄me: ⁊ ſimilr cū maior ſumit de contingēti: niſi qꝛ tūc eſt cōcluſio veri contingentis. Si aūt minor ꝓpoſitio ſumat priuatiua: aut ꝙ vtraq; ſit priuatiua palam: qꝛ non erit ſyllogiſm⁹ niſi imperfectus: qꝛ perficit cū conuerſiōe ꝓpoſitionum in oppoſitam qualitatez p̄mo ⁊ poſt reducit in figuram p̄maz. cōditio eniz huius figure eſt ſicut pri-

me:q minore exiſtēte negatiua vel vtraqꝫ nihil ſeq tur aut ꝙ conuertit minor ſolum in oppoſitaꝫ quali tatem:q tunc redit in quartū ꝑme figure. ſi aūt altera ꝓpoſitionū fuerit vlis ⁊ altera ꝑticularis: ſi vtreqꝫ erunt predicatiue: vt dicaṫ quoddā c. cōtingit eſſe a. ⁊ omne c. eſt b. ergo quoddā b. cōtingit eſſe a. ⁊ cuꝫ trāſponunṫ poſitiones. v: dicaṫ omne c. eſt b. ⁊ cōuertitur particularis: ⁊ diciṫ quoddā a. contigit eſſe c. ſequiṫ. ergo quoddā a. contingit eſſe b. ⁊ conuertiṫ hec concluſio. habeṫ ꝑmo. quoddā b. ꝯtingit eſſe a. Et ſimiliter cum poniṫ maior vniuerſalis ⁊ minor particularis: ⁊ diciṫ. omne c. ꝯtingit eſſe a. quoddā c. eſt b. ergo quoddā b cōtingit eſſe a. cōuerſa eni minore redit in tertiū prime: ſed ſi vniuerſalis quidē ſumaṫ priuatiua ⁊ particularis affirmatiua ideꝫ eſt modus ſyllogizandi: q conuerſa particularis redit in qrtū prime figure: vt dicaṫ nullum c. cōtingit eſſe a. quoddaꝫ c. eſt b. ergo quoddā b. contingit nō eſſe a. cum eni cōuertitur minor: ⁊ diciṫ quoddā b. eſt c. ⁊ erat nobiſcū nullū c. contingit eſſe a. ſequiṫ quoddā b. cōtingit nō eſſe a. ⁊ hic eſt ſextus huius figure qui ſic reduciṫ: ſed in quinto modo hu⁹ figure eſt quedaꝫ diuerſitas: q probaṫ per īpoſſibile: vt dicaṫ. quoddā c. cōtingit nō eſſe a. ⁊ omne c. eſt b. ergo quoddaꝫ b. cōtingit nō eſſe a. hec enim nō pōt reduci conuerſiōe ꝓpoſitionuꝫ in ꝑmaꝫ figuram: q conuerſa vniuerſali ſunt due particulares ex quibus nihil ſequiṫ. ꝙ ſi mīor poneretur cōuerti eēt minor priuatiua in ꝑma figura. Et Ariſt. aſſumit cōtradictoria equipollentis cōcluſiōi: equipollet enim huic cōcluſioni: quoddam b. cōtingit nō eſſe a. nō neceſſe eſt: quoddā b. eſſe a. ⁊ huius cōtradictoria eſt. neceſſe eſt omne b. eē a. Dicatur igiṫ. omne b. neceſſe eſt eſſe a. ⁊ omne c. eſt b. ergo neceſſe eſt. oē c. eſſe a. ſed poſitū erat quoddā c. cōtingere nō eſſe a. Et cum ſumunṫ particulares aut indefinite ꝓpōnes in hac mixtione aut vna ꝑticularis: ⁊ alia indefinita non erit ſyllogiſmus oīno. Cap. XXVII.

Si aūt eſt h qdeꝫ propoſitionū neceſſaria: illa vero cōtingēs: ſi predicatiui ſint termini ſemper eius qȯ eſt contingere erit ſyllogiſmus: quādo aūt fuerit h qdem predicatiuus: ille vero priuatiuus: ſi ſit affirmatiuus qdeꝫ neceſſarius eius qȯ eſt contingere nō īeſſe. Si aūt priuatiuus ⁊ eius qȯ eſt cōtingere nō ineſſe ⁊ nō īeſſe. Eius autē qȯ eſt ex neceſſitate b. nō īeſſe nō erit ſyllogiſmus ſicut nec in alijs figuris. Sint ergo predicatiui termini primuꝫ ⁊ a. c. omni inſit: ex neceſſitate autē oī c. contingat īeſſe. Quoniā ergo a. oī c. neceſſario īeſt. c. aūt alicui b. contingens ⁊ a. alicui b. contingēs erit. ⁊ nō exiſtens: ſic enim accidit in prima figura: ſimiliṙ aūt oſtendeṫ ⁊ ſi b. c. qdem ponatur neceſſaria a. c. autē contingēs. Rurſuꝫ ſic h qdem predicatiuū illud vero priuatiuum: neceſſariuꝫ aūt predicatiuum. ⁊ a. qdem contingat nulli c. īeē. b. autem omni inſit ex neceſſitate: erit ergo rurſum prima figura: nam priuatiua ꝓpoſitio contingere ſignificat: manifeſtū igitur qm̄ concluſio erit contingēs. Cuꝫ eni ſic ſe habebant propoſitiones in prima figura ⁊ cōcluſio erat cōtingens. Si autem priuatiua ꝓpoſitio ſit neceſſaria ⁊ concluſio erit: qm̄ alicui cōtingit nō ineſſe: ⁊ qm̄ nō ineſt. Ponatur eni a. īeſſe nulli c. ex neceſſitate. b. aūt cōtingere: cōuerſa ergo b. c. affirmatiua prima erit figura ⁊ neceſſaria priuatiua ꝓpoſitio. Cū aūt ſic ſe habebāt ꝓpoſitiōes accidebat a. cōtingere nō īeſſe alicui c. ⁊ nō ineſſe. Quare ⁊ a. neēē eſt alicui b. nō īeſſe. Quādo aūt priuatiua poniṫ ad minorē extremitatem ſi cōtingēs qdem erit ſyllogiſm⁹ trāſſumpta ꝓpoſitione: quēadmodū ⁊ in prioribus. Si aūt neceſſariū nō erit: etenī neceſſe eſt omni ⁊ nulli contingit īeſſe. Termini aūt omni īeſſe ſomnus equus dormire hō. Nulli ineſſe ſomn⁹ equus vigilās hō. Siṁr aūt ſe habebit: ⁊ ſi hic qdem terminoꝛuꝫ ſit vniuerſalis: ille vero particularis ad mediū. Naꝫ ſi vtriqꝫ ſint predicatiui eius qȯ eſt cōtingere: ⁊ non eius quod eſt ineſſe erit ſyllogiſmus. Et quādo hoc qdem priuatiuū ſumiṫ: illud vero affirmatiuū. neceſſariū autē affirmatiuū. Quādo aūt priuatiuū neceſſarium: ⁊ cōcluſio erit eius qȯ eſt non ineſſe. Nā ideꝫ erit modus demōſtrationis: ⁊ cū vſes ſunt termini: neceſſe eni eſt per primaꝫ figurā perfici ſyllogiſm⁹. Quare vt illis ⁊ in illis ⁊ in his neceſſariū accidere. Quādo aūt priuatiuū fuerit vniuerſaliter ſumptum ad minorem extremitatē ſi cōtingēs qdem erit ſyllogiſmus per cōuerſionē. Si aūt neceſſe nō erit. Oſtendeṫ aūt eodē modo quo ⁊ ī vniuerſalib⁹ ⁊ per eoſdē termīos. Manifeſtū ergo in hac figura quādo ⁊ qño erit ſyllogiſm⁹: ⁊ quādo eius qȯ eſt contingere: ⁊ quādo eius qȯ eſt ineſſe. Palaꝫ aūt ⁊ qm̄ oēs imperfecti: ⁊ qm̄ omnes perficiuntur per primam figuram.

¶ Sermo in mixtione neceſſaria ⁊ contingenti in figura tertia. Capi:m. XXVII.

Si aūt h quidem ꝓpoſitionū eſt neceſſaria: alia vero cōtingēs ſi termini ꝓpoſitionuꝫ ſunt ꝑdicatiui erit ſemꝑ cōcluſio veri cōtingētia. Et ſiṁr quādo vna ꝓpoſitionū fuerit priuatiua ⁊ alia predicatiua: ſi ꝑdicatio ſit ō contingēti erit cōcluſio: qm̄ cōtingenter nō de neceſſitate: ⁊ nō erit cōcluſio: qm̄ ex neceſſitate nō eſt: q qȯ ex neceſſitate nō eſſe nobiliter eſt īpoſſibile eſſe. Et cauſa q̄re ſm̄ hanc ordinationē ter-

minorū ſequitᷣ ꝯcluſio veri ꝯtingentis eſt:q2 cū cō
uertitᷣ ꝓpoſitio neceſſaria redit in figuram primam
ꝛ eſt maior in ea de ꝯtingenti ꝛ ibi oſtēſum eſt:q2 ma
iore exiſtēte de ꝯtingenti:minore aūt de neciō ſemꝑ
ſeqᷣ ꝯclō veri ꝯtingentis. vex ſi maior fuerit nećia:
minor aūt de ꝯtingēti oſtēſuꝫ eſt ꝙ ſeqᷣ ꝯclō duplex:
ꝛ ſilr accidit in hac figura:ꝛ radix vtrobiqꝫ eſt vna.ꝛ
Ariſt.exēplificat hec i hūc modū.oē c.ex nećitate ē a.
oē c.ꝯtingit eē b.ḡ qōdā b.ꝯtigit eē a.ꝛ ſilr ponatᷣ ma
ior de ꝯtingēti:ꝛ minor nećia vt dicatᷣ oē c.ꝯtingit eē
a.ꝛ qōdā b.nećio eſt c.ḡ qōdā a.ꝯtingit eē a.q2 ꝯuer
titᷣ ꝓpō nećia ꝛ redit pᵒ figura quo ad tertiū modū:ꝛ
eſt maior in ea vlīs de ꝯtingēti:vt dicatᷣ oē c.ꝯtingit
eē b.qōdā a.ex nećitate ē c.ḡ qōdā.ꝯtigit eē c.b.ꝛ cū
ꝯuertitᷣ hᷣ.ḡ qōdā b.ꝯtingit eē.a.Et ſilr cū ponitᷣ ma
ior de ꝯtingēti ꝛ dicatᷣ.oē c.ꝯtingit eē a.qōdā b.de ne
ceſſitate eſt c.ḡ qōdā b.ꝯtigit eē a.ꝛ ħ eſt pri⁹ modus
huius figure:q duplex variatᷣ vt nunc dictū eſt:ꝛ ſilr
accidit in ſecūdo mō hui⁹ figure:cum ponitᷣ ꝓpoſitio
priuatiua de ꝯtingenti vt dicatᷣ.nullum c.cōtingit eē
a.ꝛ omne c.neceſſario eſt b.ergo qōdā b.ꝯtingit nō eē
a.cum enim ꝯuertitᷣ minor ꝛ dᷣ.nullū c.ꝯtingit eē a.ꝛ
qōdam b.nećio eſt.ſeqᷣ.ergo qōdā b.ꝯtingit nō eē.a.
ſic eniꝫ ſeqᷣ in quarto p̄me figure.Et ſi ponatᷣ maior
priuatiua de nećio:ꝛ minor affirmatiua de ꝯtingenti
ſeqᷣ ꝯclō duplex:q2 ſic accidebat in p̄ma figura cum
talis erat terminoꝝ ordinatio:ꝛ cāꝫ ꝯſidera ibi:ꝛ eſt
ꝯcluſio:qm̄ ꝯtingit nō ineē:ꝛ qm̄ nō ineſt ꝛ reductio
fit ꝯuerſa minore vlī affirmatiua de ꝯtigēti vt dicatᷣ.
nullum c.ex neceſſitate eſt a.qōdam b.ꝯtingit eē c.ḡ
qōdam b.cōtingit nō eſſe.a.Sed cum minor ꝓpoſi
tio ſumatᷣ priuatiua de cōtingēti:palā q2 nō erit ſyllo
giſmus ꝯcludēs:q2 minor dꝫ eē affirmatiua in hac fi
gura niſi ꝯuertatᷣ minor in oppoſitaꝫ qualitatē:ꝛ po
ſtea reductio fiat in primā figurā ꝯuerſione ꝓpōnū
in terminis:vt dictū eſt pri⁹:vex ſi minor fuerit p̄ua
tiua ꝛ de nećio maior:aut ſit predicatiua ꝛ de contin
genti non erit ſyllogiſmus oino:ſicut apparet ex ma
terijs vt dicatur omnem hominem dormientem cō
tingit eſſe ſomniantem:ꝛ nullus homo dormiens de
neceſſitate eſt equus dormiens:ergo quēdam equuꝫ
dormientē ꝯtingit nō eſſe ſomniantē:ꝛ ħ eſt falſuꝫ:q2
oēm equū dormientem contingit eſſe ſomniantem:ꝛ
iterum oēm hominez ꝯtingit eſſe ſomniantem:ꝛ nul
lus homo de neceſſitate eſt equus vigilans:ꝛ ſequitᷣ
ꝙ impoſſibile eſt aliquem equū eē vigilantem ꝛ ſom
niantem:ergo quēdam equū vigilantem cōtingit nō
eſſe ſomniantem:ꝛ ħ eſt falſum:q2 impoſſe eſt aliquē
equū vigilātem eſſe ſomniantem.Et cum ſeqᷣ omni
ꝛ nulli ineſſe palaꝫ ꝙ nō eſt ordo ſyllogiſticus.Et ſer
mo qui habitus in ſyllogiſmis vlib⁹ ſufficiens eſt ad
cōprehenſionez ſermonis qui eſt i ſyllogiſmis parti
cularib⁹ in oīb⁹ ſemꝑ eſt ſic ſumptis ꝓpōnib⁹ ꝙ ꝯuer
ſione alteri⁹ redeant in p̄mā figurā.ita ꝙ ad maiorē
ꝓpōnē ponatᷣ ꝯtingēs erit ſiqdē ꝯclō de vō ꝯtingēti.
Alr aūt ſumptis ꝓpōnib⁹ erit ꝯclō duplex:ꝛ ſic termi
natᷣ ħ ps in q̄ docuit gnātionē ſylloꝝ ſm̄ ꝙ miſcentᷣ
ꝓpōnes.ſ.d ꝯtigēti necio ꝛ de ineē.Et ſilr docuit cuꝫ
ſumuntᷣ ſolū de ꝯtingēti ꝛ ſolū de ineē:ꝛ ſolū de nećio
in trib⁹ figuris:ꝛ cū nōdū fuerit certificatū nō ſit alia
figura vel ꝙ diſpō terminoꝝ ab iſtis trib⁹:vult certi
ficare ꝙ ſylls nālis non eſt niſi in his tribus figuris:
naꝫ ſi inueniretᷣ figura quarta vt Galienus dixit eēt
diminutum dictum Ariſt.q2 non docuit in illa gene
rationem ſyllogiſmorum. Caplm. XXVIII.

Quoniā igitᷣ q in his figuris ſūt
ſylli ꝑficiuntᷣ ꝑ eos q in prima
ſūt figura vlēs ſylloſ:ꝛ i hos
reducuntᷣ palā ex p̄dictꝭ ē.Qm̄
aūt ſimplr oīs ſylls ſic ſe hē
bit nūc erit māifeſtū cū oſtſum
fuerit oēm fieri ꝑ aliquā iſtaꝝ figuraꝝ. Ne
ceſſe eſt ergo oēm demōſtrationē erit oēm
ſyllm aut ineē qdeꝫ:aut nō ineē mōſtrare.ꝛ ħ
aut vlr aut ꝑticulariter. Ampli⁹ aūt oſtēſi
ue aut ex hypotheſi.Eius aūt qđ ē ex hypo
theſi ps eſt q ꝑ impoſſe. Primū ergo dice
mus de oſtēſiuis:his.n.oſtēſis manifeſtuꝫ
erit ꝛ in his q ſunt ad impoſſe ꝛ oino đ his
q ex hypotheſi.Si ergo oporteat a.đ b.ſyl
logizare vel ineē vel nō ineſſe neće eſt ſumere
aliqđ đ aliquo.Si ergo ſumatᷣ a.d.b.qđ ex
p̄cipio eſt erit ſumptū:ſi aūt a.de.c.c.aūt
de nullo nec aliud de illo:neqꝫ de a.alteruꝫ
nullus erit ſylls. Nā in eo ꝙ vnū de vno ſu
mitᷣ nihil accidit ex neceſſitate. Quare aſſu
mēda ē altera ꝓpō.Si igitᷣ ſumatᷣ a.đ alio:
aut aliud de a.aut de c.alteꝝ:ſyllm qdē eſſe
nihil ꝓhibet:ad.b.aūt nō erit ꝑ ea q̄ ſumpta
ſunt:nec qñ c.ineſt alteri:ꝛ illđ alij:ꝛ hoc
alteri:nō copuletᷣ aūt ad b.nec ſic erit ad b.
ſylls ei⁹ qđ eſt.a.Omino.n.dicim⁹:qm̄ nul
lus vnq̄ erit ſylls alio de alio non ſumpto
aliquo medio qđ ad vtrūqꝫ ſe hꝫ quoquo
mō p̄dicationib⁹. Nam ſylls qdem ſimplr
ex ꝓpōnib⁹ eſt. Ad hoc aūt ſyllogiſmus ex
ꝓpōnib⁹ q̄ ad ħ.q aūt hui⁹ ē ad hoc ꝑ ꝓpō
nes hui⁹ ad ħ:ipoſſe aūt ad b.ſumere ꝓpō
neꝫ nihil p̄dicātes de eo neqꝫ negātes. Aut
rurſum ei⁹ qđ eſt a.ad b.nihil cōē ſumētes:
ſꝫ vtriuſqꝫ priuatim q̄dā p̄dicātes aut negā
tes q̄re ſumēdū aliqđ mediū vtriſqꝫ qđ co
pulet p̄dicatiōes:ſi erit hui⁹ ad hoc ſylls:ḡ
ſi neće eſt aliqđ ſumere ad vtraqꝫ cōē.Hoc
aūt ꝯtingit triplr.aut enim a.de c.ꝛ c.de b.
p̄dicātes aut c.de vtriſqꝫ:aut vtraqꝫ de.c.
he aūt ſūt tres dicte figure. Manifeſtū qm̄
oēm ſyllm neceſſe eſt fieri ꝑ aliquā harum
figuraꝝ. Naꝫ eadē rō eſt:ꝛ ſi ꝑ plura copu
letur ad.b.eadem enim erit figura ꝛ in plu
rib⁹.Qm̄ igitᷣ oſtēſiui terminantᷣ ꝑ p̄dictas
figuras manifeſtum eſt.

Caplm.XXVIII.Ariſt.

ET dixit. Qm̄ igitᷣ ſyllogiſmi q ſunt in his figuris ꝑficiuntᷣ per
ſyllogiſmos qui ſunt in prima figura ꝛ ma
xime ꝑ duos vlēs planū eſt per ea q̄ dicta
ſunt.ꝛ ꝙ oīs ſyllogiſmus ſilr reducatᷣ ꝛ ꝑfi

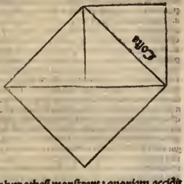
ciaꝛ manifeſtabim⁹ nũc oſtẽdendo ꝙ nõ eſt alius ſyllogiſmus a ſyllogiſmis dictis in tribus figuris: qꝛ oĩs ſyllogiſm⁹ vł cõmõſtratio nõ ꝯcludit niſi aut vlez aut particularẽ: ⁊ hꝰ aut affirmationẽ: aut negationẽ: ⁊ hec ꝯcluſiones nõ concludunꝛ via naturali: niſi per ſyllogiſmos dictos in trib⁹ figuris: ⁊ oẽs reducunꝛ in ſyllogiſmos pˀme figure. Et dicit vlr ꝙ omnis ſyllogiſm⁹ ſic concludit ⁊ ſic reduciꝛ: qꝛ oſtenſiui ⁊ qui ex hypotheſi ſyllogizant: concludũt aliquid ineſſe alicui: vel illud non ineſſe illi: ⁊ hoc vniuerſaliter aut particulariter ⁊ in aliqua triũ figurarũ. Et hoc certificabiꝛ oſtenſo quid ſyllogizẽt ⁊ quomodo ſyllogiſmi ex hypotheſi procedunt: ⁊ ꝙ nõ eſt figura quarta: nec alia omnino a dictis figuris: ⁊ pˀmum ad hoc eſt: quia opꝫ neceſſario ꝙ in quolibet ſylogiſmo ſint due ꝓpõnes ⁊ tres termini qui iunguntur ad inuicez: qđ eſt: quia ſi debem⁹ ſyllogizare a. de b. i. ꝙ a. inſit b. vniuerſaliter: aut particulariter: aut ꝙ non inſit: opꝫ nos affirmare aliam propoſitionez ab iſta: qꝛ ſi nõ aſſumereꝛ alia: tũc idem eſſet cauſa oſtenſiua ſuppoſitiue: ⁊ nõ fieret notum nobis illud per notius: quare petereꝛ pˀncipium. Qđ ſi ſumaꝛ a. pꝺicaꝛ de alio a. b. vt dicas de c. ⁊ dicaꝛ omne c. eſſe a. ⁊ nõ ſumaꝛ aliquis terminus qui prediceꝛ de a. nec de quo predicaꝛ a. Et ſimiliter non ſumatur aliquis terminus qui predicetur de a. palam: quia non prouenitet aliquid ſyllogiſtice: quia ex vno non cauſatur habitudo ſyllogiſtica omnino. Et propter hoc oportꝫ ꝙ ſumaꝛ propoſitio altera qꝛ debet eſſe cõmunio in propoſitionib⁹. verꝫ ſi aſſumatur ꝓpoſitio alia: ⁊ qꝛ de a. predicatur aliud: ⁊ ſimiłr de c. nihil qđem prohibet ſic ordinatis ꝓpõnib⁹ eſſe ſyllogiſmum: verũtamen non erit ſyllogiſmus ſuper queſitũ erat enim ſi a. inerat b. vel nõ inerat vniuerſaliter vel particulariter: ⁊ ſi ſumaꝛ quidez a. de c. vt qꝛ dicatur omne c. ẽ a. ⁊ iterꝫ ſumaꝛ a. pꝺicari de alio a. c. vt dicatur de d. ⁊ dicas: nullum d. eſt a. erit ſecunda figura. Et ſi ſumatur a. predicari de c. a. b. de a. erit prima figura: vt dicatur: omne a. eſt b. ⁊ omne c. eſt a ergo ⁊c̃. Et ſimiliter accidit cũ alterum ſumatur de c. q̃ꝫ a. vt dicaꝛ: omne c. eſt a. ⁊ omne c. eſt d. ⁊ erit tertia figura: ⁊ cum poſſunt ſic fieri ſyllogiſmi in tribus figuris: ſed non ſuper queſitum. Quare oportet ꝙ ſi debet eſſe ſyllogiſmus ſuper queſitum ꝙ aſſumatur terminus duabus extremitatibus ratiõe cuius perueniat habitudo ſyllogiſtica. Iterum hec non cõtingit niſi tripliciter ſꝫm ſenitam nãlem. quia aut illud medium intelligitur in vna ꝓpoſitione ⁊ in alia predicari: aut qꝛ pꝺicaꝛ de vtriſqꝫ extremitatib⁹: aut qꝛ ſubyciꝛ vtriſqꝫ: ſic enim contingit medium cõiungere extrema. ¶ Et qđ dixit Galienus ꝙ poteſt intelligi quarta diſpoſitio vt ꝙ medium prediceꝛ de maiori extremitate ⁊ ſubyciaꝛ minori. Illud eſt ꝯtra rõnes oĩno. qꝛ ſic accidit predicari idem de ſeipſo: ⁊ erit idem in rõne predicati ⁊ ſubiecti: qꝛ in omni queſito naturałr eſt vnum ſubiectum ⁊ aliud pꝺicatũ. ⁊ q̃ſitum eſt maior extremitas ⁊ id de quo eſt minor: cũ ergo ſumitur terminus qui predicatur de maiori extremitate: ⁊ qui ſubyciꝛ minori: tunc prouenit ꝙ idẽ ſit ſubiectum ⁊ predicatũ: ſicut videres ſi in hoc q̃ſito: vtrum homo eſt aĩal: aſſumaꝛ mediũ qđ pꝺicaꝛ de animali: ⁊ ſubyciaꝛ homini: illud enim qđ predicaꝛ de animali: ſi ſubyciatur homini: ⁊ ipſꝫ aĩal ſubycietur ſibi ſimiliter: ⁊ ſic illud qđ eſt predicatum naturaliter in queſito fiet ſubiectum ⁊ erit idem reſpectu eiuſdem ſubiectum ⁊ predicatum.

Digreſſio ꝯ galienũ ꝺ q̃rta figura pro q̃uo. ſꝫ ꝺ eã ſ. 10: a i ꝓpria digreſſiõe p⁹ cap 14. Et infra. cõ. ſequẽ n immediate poſt hoc.

Capitulum. XXIX.

Quoniam autem ⁊ hi qui ad impoſſibile palam erit ꝑ hec. Omnes eniꝫ qui per impoſſe probant: falſum qđem ſyllogizant. qđ autem ex principio erat ex hypotheſi monſtrant. quñ accidit aliquod impoſſibile poſita contradictione: vt quoniam diameter eſt incõmenſurabilis coſte: eo ꝙ fiunt abundantia equalia paribus poſito cõmẽſurabili: ergo equalia quidem fieri abundantia perfectis ſyllogizant. Aſſimetrũ autez eſſe diametrũ

Diameter

ex hypotheſi monſtrant: quoniam accidit falſum ꝓpter contradictionem. Hoc enim fuit per impoſſibile ſyllogizare oſtẽdere aliqđ impoſſe ꝓpter a pˀcipio hypotheſim.

Capitulum. XVIX.

Et cũ iã ſit oſtẽſum ꝙ nõ ẽ niſi triplex figura ⁊ ꝺ ſyllis oſtẽſiuis mõſtratũ ſit ꝙ fiũt ſolũ ĩ his figuris. Nũc oſtẽdẽdũ ẽ ꝺ his ſyllis q ſyllogizãt ex hypotheſi: vt puta ſylli q ꝑ ĩpoſſe ꝓbanꝛ cuiuſcũqꝫ ipoꝝ ꝺ ſuo ꝯpari ẽ mãifeſtũ: ꝙ nõ ſeqꝛ ex hꝰ vt ſit a. cõe b. ⁊ pꝺicatũ affirmãdo aut negãdo ꝺ b. nõ cõicat q. b. ⁊ ſi accepim⁹ a. cõicãs d. ꝑ pꝺicatõꝫ cuiuſdã eoꝝ ꝺ q̃dã: mãifeſtũ ẽ ẽt ꝙ erit ex hꝰ ſylls: niſi qꝛ ſi erit ſylls ſupra illđ qđ q̃riꝛ. ſ. ſupra iuẽtionẽ a. ĩ b. aut negatiõez ei⁹ ab eo ⁊ ſi nos accepim⁹ duos terĩos cõicãtes vni extrẽitatũ vſqꝫ ĩ ſi[m] ꝑter qđ cõiceꝛ aliȷ extrẽitati ſit ſic accipiam⁹ a. cõe. ad g. ⁊ g. d. ⁊ c. ⁊ nõ ſeqꝛ qđẽ ex illo vt ſit a. cõicãs b. ſiue pꝺicatiõem affir[ue] ſiue nega[ue] donec nõ ẽ a. cõicãs. b. Sꝫ ſylls qđẽ ĩdetermiat⁹ erit qđẽ ex ꝓpõnib⁹ ĩdeterminatĩ. ſ. qꝛ ſylls q erit ſup ñ q̃ſito ꝺtermiato erit qđẽ ex ꝓpõnib⁹ ĩdefinitĩ. Sꝫ ſylls qđẽ ꝺterminat⁹. ſ. ille q ẽ ſup q̃ſito ꝺterminato opꝫ vt cõponaꝛ ex ꝓpõnib⁹ determinatis cõmunicãtib⁹ extremitatibus q̃ſiti: ⁊ ꝓpter hec qđem opꝫ vt ſit ſyllogiſmus determinatus ad minus compoſit⁹ quilibet ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ cõmunicãtib⁹ ĩ termino medio ⁊ diuerſis ĩ extremitatibus q̃ſiti: ⁊ ſi nõ: nõ ẽ poſſe: vt oſtẽdaꝛ ꝙ aliqđ ſit pꝺi-

catū: de aliquo ꝑꝑ predicationē ꝫ alicuius de aliquo: ita vt ſit a. cōmunicans g. ⁊ g. cōmunicans. b. tunc. n. opꝫ ꝙ ſit a. cōmunicans. b. Jam ergo oſtenſum eſt ex h̄ ꝙ omnis ſyllogiſmus erit gdem ex duab⁹ ꝓpōnibus ⁊ tribus terminis: termino minori medio ⁊ maiori. Et de ſyllogiſmis gdem ꝑdicatiuis cōpoſitis ſup queſitū determinatū eſt manifeſtū iaꝫ: ⁊ iō verificat̄ idem illud in ſyllogiſmis q aliqd oſtēdūt ꝑ viaꝫ ꝯꝛ: qm̄ illi ſyllogizantes falſum ſyllogizāt: vt ſyllogiſmi ꝑdicatiui: vt qꝛ ducūt ad incōueniēs ꝑꝑ falſuꝫ datū: ſicut dicat̄ ꝙ diameter eſt cōmēſurabilis coſte: cum ſit verꝫ: qꝛ diameter qualiscūqꝫ ſit icōmēſurabilis: qꝛ infert̄ ex h̄ falſo dato ꝙ ſit ꝓportio q̄drati lateris ad quadratū diametri ꝓportio numeri q̄drati ad nūeꝝ quadratū. Jāqꝫ dictū ē ꝙ ſyllogiſmi cathegorici terminant̄ figura ꝑma ſcd̄a ⁊ tertia: quia nō īuenit̄ figura q̄rta: ⁊ h̄ ē manifeſtū ex termīo medio accepto cū extremitatib⁹: ſic̄ ſi accipiam⁹ ⁊ cū b. ⁊ a. q̄ ſunt extremitates q̄ſiti nō euadit a trib⁹ figuris vel diſpōnib⁹: aut vt ſit ſubm̄ extremitati maior ꝑdicatū de minori: ſic̄ ſi ſit a. dictū ꝺ g. ⁊ g. dictū ꝺ b. ⁊ hec ē figura p̄ᵃ: aut ſit ꝑdicatū ꝺ ambab⁹: ⁊ h̄ ē figura 2ᵃ: aut ſit ſubm̄ ei⁹: ⁊ hec ē figura 3ᵃ. ¶ Sꝫ ꝙ accipiat̄ ꝑdicatū maioris ⁊ ſubm̄ minoris nō ē poſſe: qꝛ ꝑdicatū ꝺ maiori ē ꝑdicatū ꝺ minori cū ſit maior ꝑdicatū i q̄ſito ꝑ nām ꝺ minori: erit ḡ aliqd idē ꝑdicatū de ſeipſo: qꝺ ē ipoſſe: hec eſt cū attēdit̄ termin⁹ medi⁹ ſm̄ q̄ſitū determinatū: ſꝫ cū attēdit̄ ſm̄ cōitatē ꝯcludet̄ nō q̄ſitū qꝺ eſt ꝯuerſum ei⁹ ⁊ ſup iſtū modū ē vt numeret̄ hec cōpō figura quarta: ſicut poſuit eā Galienus: ⁊ erit gdē ſyll'ſ in ea ſup nō q̄ſitū determinatū: ⁊ ꝑ h̄ nō cadit ſup eū cogitatio ꝑ nām: neqꝫ accipit̄ i locutiōe ſyllogiſtica nec demōſtratiua neqꝫ putatiua. Jam ergo oſtēſum ē ex hoc dicto ꝙ ois ſyll'ſ cathegoric⁹ erit necīo vno hoꝝ modoꝝ triū: ⁊ ſi q̄ſitū vnū ⁊ idē oſtdat̄ ꝑ media multa: ſicut ſi oſtēdat̄ ꝙ a. ſit inuētū in b. ꝑ inētionē a. in g. ⁊ g. in d. ⁊ d. in e. ⁊ e. in b. ⁊ ꝙ ſyll'ſ contrarꝗ gdeꝫ ſit compoſitus ex vna hāꝝ trium figurarum.

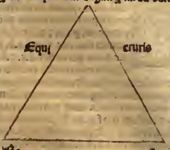
Digreſſio cōtra Galienū.

In q̄rta figura ꝯcludit̄ nō queſitum.

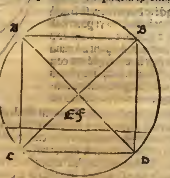
Capl'm de ſyllo. hypotetico.

Clare qm̄ falſus. ſit ſyll'ſ oſtēſiuus in his q̄ ad ipoſſe deducunt̄. Qꝺ aūt eſt ex principio ex hypotheſi mōſtrat̄. Oſtēſiuos autē pri⁹ diximus. qm̄ ꝑ has terminant̄ figuras. manifeſtū qm̄ ⁊ ꝑ impoſſe ſyllogiſmi ꝑ has erūt figuras. ſilr aūt ⁊ alij oēs q ſūt ex hypotheſi. in oib⁹ eni ſyllogiſmus fit ad trāſumptū. Qꝺ aūt erat ex principio ꝑ ꝯfeſſionē terminat̄ aut aliquā aliā hypotheſim. Si autē h̄ verꝫ neceſſe eſt oium demōſtrationē ⁊ oēꝫ ſyllogiſmū fieri per tres figuras predictas.

Hoc aūt oſtēſo palam qm̄ ois ſyllogiſmus ꝑficit̄ ꝑ primā figurā ⁊ reducit̄ i hui⁹ vl'es ſyllogiſmos. Ampli⁹ aūt in oi oꝫ aliquē terminoꝝ ꝑdicatiuū eē ⁊ vl'em eſſe: ſiue. n. vniuerſali aut nō ſit ſyllogiſmus: aut nō ad h̄ qꝺ poſitū eſt: aut qꝺ ex principio erat petet̄: ponat̄ enim muſicā voluptatē eſſe ſtudioſaꝫ. Si ergo poſuerit qs voluptatē eē ſtudioſaꝫ nō addēs oēm nō erit ſyll'ſ. Si aūt aliquā voluptateꝫ: ſi aliā gdē nihil: ad hoc qꝺ poſitū ē. Si aūt ipaꝫ hāc qꝺ ex pricipio erat ſumet. Magis aūt fit manifeſtum i figuris: vt qm̄ equicruris eq̄les ſunt anguli q ſūt ad baſim.

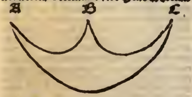
ſint in centrum ducte. a. b. ſi ergo equalem ſumpſerit. a. c. angulū ei qꝺ eſt. b. d. nō oīno ponens equales eos qui ſunt ſemicirculoꝝ. ⁊ rurſum. c. ei qꝺ eſt. d. nō oēm aſſumēs eum q eſt inciſionis. Amplius ab eq̄libus exiſtētib⁹ totis angulis equalib⁹ dēptis eq̄les eē reliquos e. f. qꝺ ex pricipio erat pꝫ niſi ſumat ab equalib⁹: eq̄lib⁹ dēptis eq̄lia relīq. Manifeſtum ergo qm̄ in omni opꝫ vl'e eſſe ⁊ qm̄ vniuerſale quidem ex omni

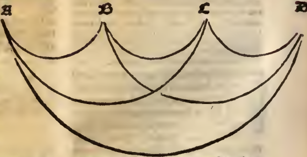

bus terminis vniuerſalib⁹ monſtrat̄ particulare aūt ⁊ ſic ⁊ illo mō. quare ſi cōcluſio ſit vl'is ⁊ terminos neceſſe eſt vl'es eſſe. Si aūt vl'es ſint termini contingit ⁊ concluſionem nō eſſe vniuerſalem: palam etiam qm̄ ⁊ in omni ſyllogiſmo aut vtrāqꝫ aut alterā ꝓpoſitionem ſimilem neceſſe fieri concluſioni. Dico aūt non ſolum in eo ꝙ affirma

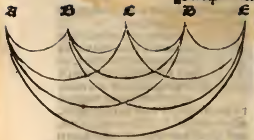
tina ſit vel negatiua: ſꝫ in eo ꝙ necia aut icē aut ↄtinger. Cōſiderare aūt opꝫ ⁊ alia ꝑdicamēta. Manifeſtum aūt ⁊ ſimplr̄ quādo erit ⁊ quādo nō erit ſyllogiſm⁹: ⁊ qn̄ poſſibilis ⁊ quādo perfectus. Et qm̄ ſi eſt ſyllogiſm⁹ neceſſe eſt terminos ſe hr̄e ſm̄ aliquē dictorum modorum.

Palā aūt ⁊ qm̄ ois demōſtratio erit per tres terminos ⁊ nō plures niſi ꝑ alia ⁊ alia eadem ↄcluſio fiat: vt .e. ⁊ per .a.b. ⁊ p .c.d. aut per .a.b. ⁊ .a.c. ⁊ .b.c. plura enim media eorūdem eſſe nihil ꝓhibet: hec aūt cum ſint nō vnus: ſed plures ſunt ſyllogiſmi: aut eorūꝫ ꝙ ſunt qn̄ vtrūqꝫ rurſuꝫ .a.b. ſumit̄ ꝑ ſyllm̄: vt .a.p c.d. ⁊ rurſum .b.p f.g. aut h̄ qdē iductiōe. illud aūt ſyllo: ſꝫ ⁊ ſic plures ſylli. plēs .n. ↄcluſiōes ſunt: vt .a.b. ⁊ .c. ſi aūt nō plures ſꝫ vna. ſic qdē ↄtigit ꝑ plures eādē fieri ↄcluſioneꝫ: vt aūt .e. per .a.b. impoſſibile. Sit .n. e. ↄcluſuꝫ ex .a.b.c.d. ergo neceſſe eſt aliqđ eorum aliud ad aliud ſumptū eſſe hoc qdē vt totū. illđ ſo vt ps. h̄ enīꝫ oſtēſuꝫ ē pri⁹: qm̄ ſi ē ſylls̄ necē ē ſic aliquos hr̄e terminorū. hꝫ ergo .a. ſe ſic ad .b. ē igit̄ aliqđ ex eis ↄclo. ergo aut .e. aut eoꝝ ꝙ ſunt .c.d. alteꝝ aut aliud qđ ꝑter hec: ⁊ ſi .e. qdē ex .a.b. tm̄ erit ſylls̄ .c.d. autē ſi qdē ſe hēant ſic: vt ſit h̄ qdē vt totū: illud ſo vt ps: erit aliqđ ⁊ ex illis: ⁊ aut .e. aut eoꝝ ꝙ ſunt .a.b. alteꝝ aut ad aliud qđ ꝑter h̄. ⁊ ſi .e. qdē aut eoꝝ que ſūt .a.b. alteꝝ aut plures erunt ſyllogiſmi: aut vt contingebat: idem per plures terminos ↄcludi accidit. Si autem aliud qdeꝫ ꝑter hec plēs erunt ⁊ incōiuncti ſyllogiſmi adinuicē. Si aūt nō ſic ſe hēat .c. ad .d. vt faciat ſyllm̄ fruſtra erūt ſūpta: niſi iductiōis aut celatōis: aut alicu⁹ ali⁹ taliū grā. Si aūt ex .a.b. nō .e. ſꝫ aliđ qđ fiat ↄclo ex .c.d. aut hoꝝ alteꝝ: aut aliđ ꝑter h̄: ⁊ plēs ſint ſylli: ⁊ nō ei⁹ qđ ſuppoſitū ē ſub. Ponebat .n. eius qđ eſt .e. eſſe ſyllogiſmum. Si aūt nō fiat ex .c.d.e. nulla concluſio ⁊ vane ſumpta eſſe ea accidit ⁊ non ad id qđ eſt ex pricipio eſſe ſyllogiſmum. Quare manifeſtum qm̄ omnis demonſtratio ⁊ omnis ſyllogiſm⁹ erit per tres terminos tm̄. Hoc aūt manifeſto exiſtēte palā qm̄ ex duab⁹ ꝓpoſitionib⁹ ⁊ nō plurib⁹. Nā tres termini due ſūt ꝓpōnes niſi aſſumant̄ queadmoduꝫ in p̄orib⁹ dictū eſt ad pfectionem ſylloꝝ. Manifeſtū igit̄ qm̄ in qua orōne ſyllogiſtica nō pares ſūt ꝓpōnes ꝑ quas fit ↄclo pricipalis: quaſdā .n. ↄclōnū ſupioꝝ necīi eē ꝓpōnes. Hec orō aut nō ſyllogizata eſt: aut plura neceſſariꝭ iterrogauit ad pōnē: ſm̄ igit̄ pricipales ꝓpōnes ſumptis ſyllogiſmis erit ois ſylls̄ ex ꝓpōnib⁹ qdeꝫ pfectis: ex termis aūt abūdantib⁹: vno .n. plures ſunt termi ꝓpōnib⁹. ↄcluſiones aūt dimidietas ꝓpōnū. Quādo aūt per ante ſyllogiſmos ↄcludunt̄: aut per plā media nō ↄtinua. vt .a. mō ꝑ .c.d. ⁊ multitudo qdem terminoꝝ vno ſiīr ſuperabit ꝓpōnes: aut .n. extriſecus aut ad mediū ponet̄ itercidēs termin⁹: vtroqꝫ mō āt accidit

vno minori eē iterualla quā termios. Propōnes āt eq̄les ſūt iteruallis: ſi tn̄ qdē ſp pfecte erūt. Illi ſo abūdātes: ſꝫ pmutatiꝫ. Cū ꝓpōnes qdē ſūt pfecte abūdātes termi: cuꝫ ſo termi pfecti abūdātes ꝓpōnes. Sit .n. cū vno termio vna addit̄ ꝓpō vtricꝫ addat̄ termin⁹: q̄re qm̄ he qdē pfecte. Ille ſo abūdātes erāt: necē ē trāſmutari eadē additiōe fcā. Cōclōnes āt nō iā hēbūt eādē ordinē: neqꝫ ad termios: neqꝫ ad ꝓpōes. Vno eni terio addito ↄclōnes adiūgēt̄ vno pauciores p̄extitib⁹ termis: ad ſolū .n. vltimū nō fac̄ ↄclōnē: ad alios āt oēs: vt ſi eis ꝙ ſūt .a.b.c. adiaceat .d. ſtati ⁊ ↄclōnes due adiacēt

que ad ea ꝛ que ad. b. ſilr aūt ꝛ in aliȷs. Si aūt ad mediū itercidat eodē mō. Ad vnum eniȝ ſolū nō faciet ſyllīm. Queretur multo plu res ꝯclōnes ꝛ terminis erūt ꝛ ꝓpōnibus.

Voniā aūt habem⁹ ꝺ qb⁹ fiūt ſylli ꝛ q̄les in vnaquaqȝ figu ra ꝛ quot modis mōſtrāt ma nifeſtū nobis eſt. Et q̄ ꝓpō fa cile ꝛ q̄ difficile argumētabi lis eſt: nā q̄ i plurib⁹ figuris ꝛ ꝑ plēs ꝓpōnes ꝯcludit faciles. q̄ aūt i pau cis ꝛ ꝑ pauciores difficili⁹ argumētabilis: ergo affirmatiua qdē vlis ꝑ primā figuraȝ tm̄ mōſtrāt. Et ꝑ hāc ſolū mō. Priuatiua ꝟo ꝛ ꝑ primā: ꝛ ꝑ mediā: ꝑ primā qdē ſolū mō: ꝑ mediā aūt duplr. Particularis autē affirmatiua ꝑ primā ꝛ ꝑ poſtremā. ſolum mō qdē ꝑ primaȝ. triplr ꝟo ꝑ poſtremam. Priuatiua ꝟo pticularis i oib⁹ figuris mō ſtrāt. veꝝ in pria qdē ſemel. in media auteȝ ꝛ poſtrema: in hac qdē duplr: in illa aūt tri plr. Manifeſtū igit̄ qm̄ vlem affirmatiuā ꝯſtruere qdē difficillimū. ꝺſtruere aūt facil limū. Omnio aūt ē itermēti qdē vlia q̄ꝫ pticu laria facili⁹. Et. n. ſi nulli ꝛ ſi alicui nō in ſit interēptū eſt: hoꝝ aūt alicui qdē nō in oib⁹ figuris mōſtrāt. nulli aūt in duab⁹. Eodeȝ aūt mō ꝛ in priuatiuis. etenim ꝛ ſi omni ꝛ ſi alicui interēptū ē qꝺ ē ex principio. H̄ āt erat in duab⁹ figuris. In pticularib⁹ aūt ſolū mō aut omni aut nulli oſtēdēre icē. ꝯſtruēri aūt faciliora ſūt pticularia. Nā ꝛ in plib⁹ figu ris ꝛ ꝑ plēs ꝓpōnes. Omnino aūt oȝ nō latere qm̄ ꝺſtruere qdē ꝑ ſe inuicē ē ꝛ vlia ꝑ pticu laria ꝛ h̄ ꝑ vlia: ꝯſtruere aūt nō ē ꝑ pticula ria vle. ꝑ illa ꝟo h̄ ē. nā ꝛ ſi oi ꝛ alicui: ſilr āt manifeſtū qm̄ ꝺſtruere q̄ꝫ ꝯſtruere facili⁹. Qūo ḡ fit ois ſylls: ꝛ ꝑ quot terminos ꝛ ꝓpōnes: ꝛ qūo ſe hn̄tes inicē. Amplī⁹ āt qꝺ ꝓblema i vnaq̄qȝ figura ꝛ q̄ in plib⁹ ꝛ q̄ in paucioꝛib⁹ mōſtrarēt palā ē ex his q̄ dcā ſūt.

Quomō aūt abūdātes erim⁹ ꝑ ſylloꝝ ad poſitū: ꝛ ꝑ quā viaȝ ſumem⁹ q̄ circa vnūqꝺqȝ ſunt principia necīa dōm. Nō eniȝ ſolū oȝ forſaſſe gnātōeȝ ꝯſide rare ſylloꝝ: ſȝ ꝛ potētiā hr̄e fa ciēdi. oīum igit̄ q̄ ſūt h̄ ſunt talia vt ꝺ nullo alio ꝑdicent̄ vlr: vt cleon ꝛ callias: ꝛ qꝺ ſin gulare ꝛ ſenſibile ē. ꝺ his aūt alia. Nā hō ꝛ aial ꝛ vtraqȝ hoꝝ ē: illa ꝟo ipſa qdē ꝺ aliȷs ꝑdicant̄. De his aūt alia prioꝛa nō ꝑdicant̄: alia aūt ꝛ ipſa de aliȷs ꝛ alia de ipſis vt hō de callia ꝛ de homine animal. Qm̄ ḡ q̄daȝ coꝝ q ſunt de nullo nata ſunt dici palā. Nā ſenſibiliū pene vnūqꝺqȝ eſt h⁹ vt de nullo predicet̄ niſi ſȝ accn̄s. dicim⁹. n. qꝺqȝ albū illud ſocratē eē ꝛ veniens calliā. Qm̄ autē in ſurſum ꝑgētib⁹ ſtat̄ qn̄qȝ rurſuȝ dicem⁹: nūc aūt ſit h̄ poſitū ꝺ his. ḡ nō ē ꝺmōſtrare predicatū alterum niſi ſm opinionē. Sȝ h̄ de aliȷs. Neqȝ ſingularia ꝺ aliȷs: ſed alia ꝺ ipſis q̄ autē in medio ſiunt manifeſtuȝ qm̄ vtrūqȝ ꝯtingit. Nā ꝛ h̄ de aliȷs ꝛ alia ꝺ his dicent̄ ꝛ pene ꝯſideratōes ꝛ rōnes ſunt ma xime de his. Opȝ ḡ ꝓpōnes circa vnūqꝺqȝ ſic ſumere ꝓponētē ipſum pri⁹ ꝛ diffōnes ꝛ q̄cūqȝ ꝓpria ſūt rei. deinde poſt h̄ q̄cūqȝ ſequunt̄ rē: ꝛ rurſum q̄ res ſeqt̄ ꝛ q̄cunqȝ nō ꝯtingat inēē. qbus aūt ipm̄ nō ꝯtingit nō ſumēdum eo q ꝯuertit̄ priuatiua diuidēda autē eſt. Et coꝝ que ſequunt̄ q̄cunqȝ in eo qꝺ qd eſt: ꝛ q̄cūqȝ ꝓpria: ꝛ q̄cūqȝ vt accn̄ tia predicant̄: ꝛ hoꝛum que ſm opinioneȝ. ꝛ que ſm veritatem. Quāto enim pluriuȝ talium abundās fuerit qs citius inueniet cō cluſiones: quāto autem verioꝝ magis de mōſtrabit. Opȝ aūt eligere nō que ſequunt̄ qd: ſed quecūqȝ totam rem ſequunt̄ vt nō aliquē homineȝ: ſȝ qꝺ oēm hominē ſequit̄. Per vlēs. n. ꝓpōnes ſylls fit. Quādo ergo eſt indefinituȝ incertuȝ ſi vlis eſt ꝓpoſitio. Cum vero diffinitum manifeſtū. Silr aūt eligendum ꝛ que ipſum ſequit̄ tota ꝓpter eandem cām. Ipſum autem qꝺ ſequit̄ non eſt ſumendum totum ſequi: dico autem vt hominē omne animal. aut muſicam omnē diſciplinam. Sed tm̄ ſimplr ſequi queād modum ꝛ protendimus. etenim inutile al teꝝ ꝛ impoſe: vt oēm hoīem eē oē animal. vel iuſticiam omne bonuȝ. Sȝ cui ꝯn̄s eſt in illo omni dī. Qn̄ autē ab aliquo cōtinet̄ ſubm cui⁹ ꝯn̄ria opȝ ſumere q̄ vle ſequunt̄

aut nõ ſequũt̃ nõ eligẽdũ i his. ſupra ei3 ſũt i illis. q̃cũq3 ei3 aial ꝛ hoie3 ſequũt̃ ꝛ q̃cũq3 nõ i ſũt ſilr. Que ãt circa vnũqdq3 ſũt ꝓpria ſumẽdu3. ſunt.n. q̃dã ſpẽi ꝓpria ꝑter gen⁹. neceſſe enim eſt diuerſis ſpẽb⁹ q̃da3 ꝓpria ineẽ. Neq3 aũt vl'e eligẽdũ q̃ ſeq̃t̃ h qd ↄti-net̃. vt aial qd ſeq̃t̃ hõ. Neceẽ.n. ſi hoie3 ſe-q̃t̃ aial ꝛ h oia ſeq ↄueniẽtiora ãt hoĩs ele-ctiõi. Sumẽda ãt ꝛ q̃. vtplurimũ ↄſequũt̃ ꝛ q̃ ſequunt̃ vtplurimũ nãq3 ꝓblematũ ꝛ ſyll'is ex his q̃ vtplimũ ſũt ꝓpõnib⁹ aut oi-b⁹ aut aliqb⁹. Syll's.n.ẽ vniuſcuiuſq3 ↄcl'o p̃cipijs. ampli⁹ q̃ oiu3 ↄñia ſũt nõ eligẽdũ: nõ.n. erit ſyll's ex ipſis: ob quã ãt cãz i ſequẽ-tib⁹ erit manifeſtũ: Cõſtruere igit̃ volẽtib⁹ d aliquo toto ei⁹ q̃dẽ qd ↄſtruit̃ iſpiciendũ ad ſubta: d qb⁹ ip̃z d'r. De quo aũt os p̃dica-ri q̃cũq3 h ſequunt̃. Si.n. aliqd hoꝝ ſit idẽ neceẽ ẽ alteri alteꝝ eẽ. Si ãt nõ qm̃ oi: ſ3 qm̃ alicui q̃ ſeq̃t̃ vtrũq3. Si.n. aliqd hoꝝ idem neceẽ ẽ alicui eẽ: qñ ãt nulli os eẽ: cui q̃dẽ os ñ eẽ ad ſequẽtia. Qd ãt os ñ ineẽ ad ea q̃ ñ cõ-tigũt ipi: aut ↄuerſi3: cui q̃dẽ os ñ ineẽ ad ea q̃ ñ ↄtigũt ineẽ: qd ſƀo ñ ineẽ ad ſeq̃ntia. Nã ſi h ſit eadẽ hoꝝ alterutra nlli ↄtigit alteꝝ alteri ineẽ. ſit q̃nq3 q̃dẽ i p̃ia figura ſyll's. Qñq3 ãt i media. Si ãt alicui nõ ineẽ cui q̃dẽ os nõ ineẽ qb⁹ ↄñs ẽ. Qd ſƀo nõ ineẽ q̃ nõ poſe eſt ipſi ineẽ. Si.n. aliqd hoꝝ ſit idẽ neceẽ ẽ alicui nõ ineẽ. magis aũt fortaſſe erit ſic vnũqdq3 eoꝝ q̃ dicta ſũt manifeſtũ: ſint.n. ſequẽtia.a. q̃dẽ i qb⁹.b. qb⁹ ãt ip̃z ſeq̃t̃ i qb⁹.c. q̃ aũt nõ ↄtingit ei ineẽ in qb⁹.d. Rurſu3 aũt.e. q̃ q̃dẽ inſunt in qb⁹.f. qb⁹ aũt ip̃m ſeq̃t̃ in qb⁹.g. q̃ aũt nõ ↄtingit ei ineẽ in qb⁹.h. Si igit̃ idem erit aliqd eoꝝ q̃ ſũt.c. alicui eoꝝ q̃ ſunt.f. ne-ceſſe ẽ.a. oi.e. ineẽ: nã.f. q̃dẽ oi.e.c. ãt oi.a. q̃re oi.e. ineſt.a. ſi aũt.c. ꝛ.g. idẽ neceẽ eſt ali-cui.e. ineẽ. nã id qd eſt.c.a. id ſƀo qd eſt.g. e. omne ſeq̃t̃. Si aũt.f. ꝛ.d. ſint idẽ nulli.e. ieri t.a. ex ꝓſyll'o. Qm̃.n. ↄuertit̃ priuatiua ꝛ.f. ei qd ẽ.d. ide3 nulli.f. ierit.a.f. aũt oi.e. Rurſus ſi.b. ꝛ.h. idẽ nulli.e. ierit.a. nã.b.a. q̃dẽ omni. ei aũt in quo eſt.e. nulli inerit. idẽ eni. erat ei qd eſt.h.h. ãt nulli.e. inerit ſi aũt d.ꝛ.g. idem.a. alicui.e. nõ inerit. Na3 ei qd eſt.g. nõ inerit: qm̃ neq3.d.g. aũt ſub.e. eſt. q̃re alicui.e. nõ inerit. ſi aũt ei qd eſt.g. ſit.h. idem conuerſus ſit ſyllogiſmus. Nam.g. inerit.a. omni: nã.h. ei qd eſt.a.e. aũt ei qd eſt.h. ide3 enim erat ei qd eſt.g.g. aũt ei qd eſt.e. omni q̃dem nõ neceſſarium eſt ineſſe: alicui aũt neceſſarium eo qd conuertit vl'e predicatiuum in particulare.

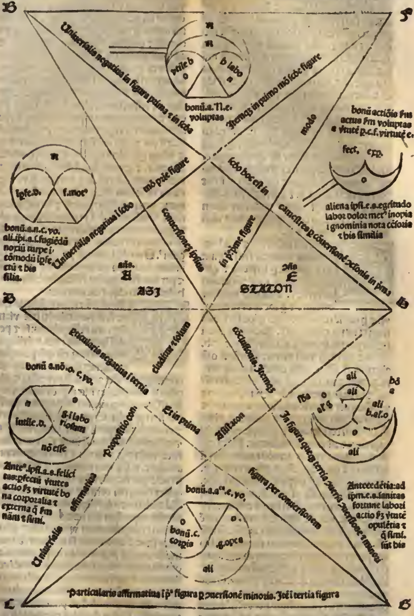
Manifeſtu3 ergo qm̃ ad p̃dicta ꝓſpiciendũ vtriuſq3 in vnaq̃q3 q̃õne: ꝑ hec eni ois ſyll's. Op3 aũt ꝛ ↄſequẽtiũ ꝛ qb⁹ ↄñs eſt ſingulu3 ad p̃ia ꝛ vl'ia maxie inſpicere: vt.e. q̃de3 magis ad r.f. q̃3 ad f. ſolũ ipſi⁹ a. aũt ad.r.c. q̃ ad ſolũ. Si eni3 ei qd eſt.f.r. ieſt.a. ꝛ ei qd ẽ.f.ꝛ.e. ineſt. Si aũt huic nõ ↄñs eſt poſe ẽ.a. ſeq ei qd eſt.f. Silr aũt ꝛ in qb⁹ ip̃m ſeq̃t̃ cõſide-rãdum: nã ſi p̃ia ꝛ eã q̃ ſub ipſis ſunt ſeq̃t̃. Si aũt nõ his aut i his q̃ ſub ipſis ſũt ↄtigit.

Palã aũt ꝛ qm̃ ꝑ tres terminos: ꝛ ꝑ duas ꝓpões ↄſideratio: ꝛ ꝑ predictas figuras ſyllogiſ-mi oẽs. Monſtrat̃ enim omni q̃dem.e. ineẽ.a. qñ eoꝝ q̃ ſunt c. ꝛ eoꝝ que ſunt.f. idem aliqd ſumit̃. hoc aũt erit mediũ: extremitates aũt e.ꝛ.a. ſit enim p̃ia figura. Alicui aũt qñ.c. ꝛ.g. ſumit̃ idem: hec autẽ poſtrema figura mediũ aũt ſit.c.g. nulli aũt qñ.d.ꝛ.f. idẽ ſit aũt ꝛ p̃ia figura ꝛ media: nã p̃ia q̃de3 qd nulli.f. ineſt.a. ſi q̃dem ↄuertit̃ priuatiua.f. aũt omni.e. media aũt q̃.d.a. q̃dẽ nulli.e. ãt omni ineſt. Alicui autẽ nõ ineẽ quãdo.d.ꝛ g. ide3 fuerint: hec aũt poſtrema figura: nã a. q̃dem nulli.g. inerit.e. ſƀo omni.g. mani-feſtũ eſt ergo qm̃ per predictas figuras oẽs ſyllogiſmi. Et qm̃ non eligẽdum que ſunt oibus ↄſequentia: eo q̃ nullus fiat ſyllogiſ-mus ex ipſis. Nam ↄſtruere q̃de3 omnino nõ erat ex ſequẽtibus: priuare aũt nõ ↄtigit per ea que oibus ↄſequẽtia ſunt. Op3 eni3 huic q̃dem ineẽ: huic aũt nõ ineẽ: manifeſtũ eſt autẽ qm̃ ꝛ alie ↄſiderationes inutiles q̃ ſunt ſm electiones inutiles ad faciẽdu3 ſyl-logiſmu3: vt ſi ſequẽtia vtriq3 eadẽ ſint: aut que ſequit̃.a. ꝛ que non cõtingit.e. ineẽ: aut rurſum queciiq3 non poſſibile vtriq3 ineẽ: non enim ſit ſyll's per hec. Nam ſi ſequẽtia ſint eadẽ vt.h.ꝛ.f. media ſit figura p̃dicati-uas hñs vtraſq3 ꝓpões: ſi aũt ea que ſeq̃t̃ a.ꝛ q̃ nõ ↄtingit ei qd.e. vt.c.ꝛ.h. p̃ia erit figura priuatiua hñs ea que eſt ad minore3 extremitatum ꝓpõnem. Si aute3 queciiq3 non contingunt vtriq3 vt.d.ꝛ.h. priuatiue vtreq3 ꝓpões vel i p̃ia vel in media figu-ra: ſic autem nullo modo ſit ſyllogiſmus. Palã aũt ꝛ qualia eadẽ ſumẽdũ ſm ↄſide-

Sequētia ad ipſ.a. vʒ eligibile ꝑ ſequētē.ↄferēs. in laborioſum fructuoſū deſiderabile ⁊ alia ſilia.

Exēplū Alex. Afrodici. ASISTATON

Sequētia ad ipſ.e. vʒ motum.actio ſm nāʒ expedita.ſine moleſtia.ſine ira placēs idolētia.

rationē ꝛ nō q̄lia diuerſa vel ꝯria. Primuꝫ qdē qm̄ medij gr̄a iſpectio: mediū aūt nō diuerſum: ſꝫ opꝫ idē ſumere. Deide ꝛ in qb⁹ accidit fieri ſyllm̄ eo ꝙ ſumant̄ ꝯria: aut nō ꝯtigētia eidē ieē i p̄dictos oēs reducent̄ modos: vt ſi. b. ꝛ. f. ſint ꝯria: aut nō ꝯtingentia eidē ieē. Erit eni his ſumptis ſylls qm̄ nulli. e. ierit. a. ſꝫ nō ex ipſis: ſꝫ ex p̄dicto mō. nā b. a. qdē oi. e. vo nulli ieri: q̄re neċc eſt idē eē. b. alicui. b. rurſuꝫ ſi. b. ꝛ. g. nō ꝯtigat eidē ineē: qm̄ alicui. e. nō ierit. a. nā ſic media erit figura: naꝫ. b. a. qdē oi. g. vo nulli ſerit: q̄re neċc ē. b. idē eē alicui coꝝ q̄ ſūt. b. Nā nō cōtingere. b. ꝛ. g. eidē ieē nihil differt ꝙ̄. b. alicui. b. idē eē. oia. n. ſūpta ſūt q̄ nō ꝯtingit. e. ineē. Manifeſtū ḡ qm̄ ex iſtis qdē iſpectionib⁹ nullus fit ſylls: neċc ē aūt ſi. b. ꝛ. f. ſint ꝯria idē eē. b. alicui. b. ꝛ p h̄ fieri ſyllm̄. Accidit ergo ſic inſpicientib⁹ ꝯſiderare aliam viam neceſſariam eo ꝙ quādoq; latet idētitas coꝝ que ſunt. b. ꝛ. b.

Eodē aūt mō ſe hn̄t ꝛ q ad impoſſibile deducūt ſylli oſ̄ſiui: nā ꝛ ipſi fiūt p ſequētia ꝛ qb⁹ ꝯn̄s ē vtrūq; ꝛ eadē ꝯſideratio in vtriſq;. Nam qȯ mōſtrat̄ oſtēſiue ꝛ p ipoſſe ē ſyllogizare. ꝛ p eoſdē termios: ꝛ qȯ p ipoſſe: ꝛ oſtēſiue: vt qm̄. a. nulli. e. ieſt. Ponat̄. n. alicui ineē ergo qm̄. b. omni. a. a. aūt alicui. e. ꝛ. b. alicui. e. inerit. ſꝫ nulli inerat. Rurſum qm̄ alicui ineſt. Si. n. nulli. e. ineſt. a. e. aūt omni. g. nulli. g. inerit. a. ſed omni inerat. ſimilr̄ aūt ꝛ in alijs ꝓpoſitionib⁹. Semꝑ eniꝫ erit in oibus per impoſſe oſtēſio ex ſequētib⁹ ꝛ qbus eſt ꝯn̄s vtrūq; ꝛ ſm̄ vnūqȯq; ꝓblema eadem cōſideratio ꝛ oſtēſiue volēti ſyllogizare: ꝛ ad impoſſe deducere. Nā ex eiſdem terminis vtreq; demōſtrationes: vt ſi oſtēſuꝫ eſt nulli. e. ineſſe. a. qm̄ accidit ꝛ. b. alicui. e. ieē: qȯ eſt impoſſe: ſi ſumptū ſit. e. qdem nulli. b. a. aūt oi ineē. b. manifeſtū. n. qm̄ nulli. e. inerit. a. Rurſum ſi oſtēſiue ſyllogizatū ſit. a. ineſſe nulli. e. ponētibus ineē per impoſſe monſtrabit̄ nulli ineſſe: ſimilr̄ aūt ꝛ in alijs. in oibus enim neceſſe eſt. his qui per impoſſibile cōmunem aliquē ſumere terminum aliuꝫ a poſitis: ad quē erit ſyllogiſmus mendacij. Quare conuerſa hac ꝓpoſitione: altera autem ſimilr̄ ſe habente oſtenſiuo erit ſyllogiſmus per eoſdē terminos. Differt. n. oſtēſiu⁹ ab eo qȯ ad ipoſſe qm̄ in oſtēſiuo qdem ſm̄ veritatē ambe ponunt̄ ꝓpōnes. in eo aūt qȯ ad impoſſe falſū vna. hec ergo erūt magis manifeſta per ſequētia qn̄ de impoſſibili dicem⁹. Nūc autē tm̄ nobis ſit manifeſtū: qm̄ ad eadem ꝓſpiciendū ꝛ oſtēſiue volētibus ſyllogizare: ꝛ ad ipoſſe deducere. In alijs aūt ſyllogiſmis q ſunt ex hypotheſi: ꝛ qcūq; ſm̄ trāſūptionē. aut ſm̄ qualitatē. i ſubiectis nō in priorib⁹: ſed in trāſumptis erit ꝯſideratio. Modus aūt inſpectionis idem. conſiderare aūt opꝫ ꝛ diuidere quot modis ſunt q ex hypotheſi. mōſtrat̄ ergo vnūquoq; problemati ſic. eſt aūt ꝛ alio mō q̄dam ſyllogizare hoꝝ ꝛ vlla p ꝑticularē iſpectionē ex hypotheſi. Si eni. c. ꝛ. g. eadē ſint. ſoli aūt. g. ſumat̄. e. ineſſe omni. e. inerit. a. ꝛ rurſum. ſi. d. ꝛ. g. eadeꝫ de ſolum aūt. g. p̄dicet̄. e. qm̄ nulli. e. inerit. a. manifeſtū ergo qm̄ ꝛ ſic inſpiciendum. Eodē aūt mō ꝛ in neceſſarijs ꝛ in cōtingētib⁹: nam eadē ꝯſideratio ꝛ per eoſdē terminos erit ordine ꝛ ꝯtingere ineē ſyllogiſm⁹. Sumēdā aūt ꝛ in ꝯtingētib⁹ ꝛ q̄ nō inſunt. poſſibilia aūt ineē. oſtēſuꝫ eſt. n. qm̄ ꝛ per hoc fit ꝯtingētis ſyllogiſm⁹: ſilr̄ aūt ſe habebit ꝛ in alijs p̄dicamentis.

Manifeſtū ergo ex p̄dictis. qm̄ nō ſolū poſſibile ē p hāc viam fieri oēs ſyllogiſmos: ſꝫ ꝛ per aliā ipoſſibile: ois. n. ſyllogiſmus oſtēſuꝫ eſt qm̄ p aliquaꝫ predictaꝝ figuraꝝ. fit has aūt nō ꝯtingit per alia ꝯſtitui ꝙ̄ per ꝯn̄a: ꝛ qb⁹ ꝯn̄s eſt vnūqȯq; ex his. n. propōnes ꝛ medij aſſumptio: quare nec ſyllogiſmū poſſibile fieri per alia. Ergo via qdeꝫ eadem eſt ꝛ circa phyloſophiā ꝛ circa arteꝫ qualibꝫ: ꝛ diſciplinā. Opꝫ. n. q̄ iſunt ꝛ qbus inſunt circa vnūqȯq; videre: ꝛ his ꝙ̄plurimum abūdare. ꝛ h̄ p tres termios ꝯſiderare: deſtruētē qdē ſic: ꝯſtruētē vo ſic: ſm̄ veritatē qdē ex his q̄ ſm̄ veritatē deſcripta ſūt ineē. Ad dialecticos āt ſyllogiſmos ex ijs ꝓpoſitionibus que ſunt ſm̄ opinioneꝫ: principia autem ſyllogiſmorum vniuerſaliter qdem dicta ſunt: ꝛ quomodo ſe habeant: ꝛ quomodo oportꝫ inquirere ea inſpiciamus ad omnia ea que dicta ſunt: neq; ad eandē conſtruentes ꝛ deſtruentes: nec conſtruentes de omni aut aliquo: ꝛ deſtruentes ab omnibus aut aliqbus: ſed ad pauciora aut determinata. Et ſm̄ ſingulꝫ eligere coꝝ que

ſunt vt de bono aut diſciplina. Specialiter autē ſm vnūquodq; ſunt plurima q̄re prin cipia qdē que ſunt circa ſingula experimē ti eſt tradere. Dico autem vt aſtrologiam qdem experientiam aſtrologice diſcipline. Sumptis enim ſufficiēter apparētibus ſic inuente ſunt aſtrologie demonſtrationes. Similr̄ autem circa aliam quālibȝ ſe habȝ artem ⁊ diſciplinā. Quare ſi ſumātur que inſunt circa ſingula noſtrū eſt iam demon ſtrationes declarare. Si enim nihil ſm hi ſtoriam omittat̄ eorum que vere inſunt re bus habebimus de omni: cuius qdem eſt demonſtratio hāc inuenire ⁊ demonſtrare. Cuius autē non nata eſt demōſtratio hoc facere manifeſtum. Uniuerſalr̄ ergo quo mō opȝ propōnes eligere pene dictum eſt. Studioſe autē pertrāſiuimus in eo nego cio qd̄ circa dialecticam eſt.

Quoniam autē diuiſio per ge nera parua quedam particu la dicte methodi facile videre. eſt enī diuiſio velut infirmus ſyllogiſmus: nam qd̄ opȝ q dem oſtendere petit: ſyllogi ȝatur ſƀo ſemp aliqd ſuperiorum. Primū autē hoc qdem latuit oēs vtentes ea ⁊ ſua dere conati ſunt. Quoniaȝ eſt poſſe de ſub ſtātia demōſtrationem fieri ⁊ in eo qd̄ qd eſt. Quare qm̄ neq; cōtingit ſyllogiȝare di uidētes itellexerunt: neq; qm̄ ſic ꝯtingebat: vt diximus. ergo in demōſtrationibus qdē cum opȝ ſyllogiȝare in eſſe opȝ. medium p qd̄ fit ſyllogiſmus. Et minus eē ⁊ non vlē prima extremitatū: ⁊ nō de tota minori ex tremitate. Diuiſio autē ecōtrario vult: naȝ vniuerſalis ſumit mediū. Sit enim anial in quo a. mortale autē in quo b. imortale ſƀo in quo c. homo enī cuius rōnem opȝ ſume re in quo d. omne ergo aial ſumit: aut mor tale aut imortale. hoc auteȝ eſt quicqd eſt: aut a. omne eē aut b. aut c. Quare nimiruȝ hoiem ſemp diuiſor ponit aial eſſe: de d. ſu mit aial eſſe. ergo ſyllogiſmus qdē eſt: qm̄ d. aut b. aut c. cōmune ē. Quare hoieȝ aut mortaleȝ aut imortalē opȝ eſſe. Nam mor tale qdē aut imortale neceſſe eſt eſſe anial: mortale nō neceſſariuȝ eſt: ſȝ hoc petit̄. hoc aūt eſt qd̄ oportebat ſyllogiȝare: rurſuȝ po nens a. qdem aial mortale: in quo. b. aūt pe des hn̄s: in quo aūt c. nō pedes hn̄s: hoieȝ ſƀo d. Silr̄ ſumit a. qdem aut b. aut c. eſſe: omne enīȝ aial mortale aut pedes hn̄s: aut pedes nō hn̄s eſt. de d. aūt a. nā aial morta le ſūpſit eſſe. Quare hn̄s pedes aut nō hn̄s pedes eſſe aial neċē eſt hoiem: pedes auteȝ hn̄s nō neċē eſt: ſed ſumit. Hoc aūt erat qd̄ oportebat rurſum oñdere: ⁊ ad hūc quare modū ſemp diuidētibus vlē qdem accidit eis mediū ſumere: de quo auteȝ oportebat oñdere ⁊ drīas ⁊ extremitates. fine ſƀo qm̄ hic eſt homo vel qcqd eſt qd̄ querit̄. Nihil autē dicunt planum vt neceſſariū ſit. Nam ⁊ aliā viam faciunt oēm neqȝ cōtingentes abundātias opinātes eſſe. Manifeſtuȝ eſt aūt quoniā neqȝ deſtruere hac methodo ē neqȝ de accidēte aliqd: neqȝ de ꝓprio ſyllo giȝare: neqȝ de genere: neqȝ in qbꝰ ignora tur: vtrum hoc modo aut illo ſe habeāt. vt putaſne diameter incōmenſurabilis eſt vel cōmenſurabilis. Si enīȝ ſumat qm̄ oīs lon gitudo vel cōmenſurabilis vel incōmenſu rabilis. diameter aūt longitudo ſyllogiȝatū eſt: quoniā cōmenſurabilis vel incōmenſu rabilis diameter. Si autē ſumat incōmen ſurabilis qd̄ oportebat ſyllogiȝare: ſumet. non ergo eſt oſtēdere: nam via qdem hec. Per hāc auteȝ oſtēdere nō eſt cōmenſura bile vel incōmenſurabile. in quo a. longitu do. b. aūt cōmenſurabile vel incōmēſurabi le. diameter c. Manifeſtū eſt igit̄ qm̄ neqȝ ad omnē conſiderationē queſtioni cōgruit modus: neqȝ in qbus videt̄ maxime ꝯueni re in his ē vtilis. Ex qbus ergo demſtrōnes fiunt ⁊ qūo ⁊ ad que ꝓſpiciendūȝ ſm vnū quodq; ꝓblema manifeſtū ex ꝓdictis.

De ſyllogiſmo hypothetico.

Manifeſtum eſt ȝ ſyllogiſmo hy pothetico: ex eo ꝙ ſyllō cōtrarij: erit qdē per deductionē ſermonis in eo ad impoſſe per ſyllm̄ ꝓdi catiuum: ⁊ qȝ queſitū in eo ꝑmū: ſequit̄ qdem ⁊ oſtēdit̄ per ſyllm̄ conditionalē. ſicut ſi dica mus ꝙ dyameter aut eſt qdem cōicans lateri q̄drati aut incōmunicās. deinde oſtēdat̄ vnū cōditional ꝑ hui ſyllogiſmi cōditionalis: qd̄ eſt: qȝ nō eſt cōi cans per ſyllm̄ predicatiuū ducētem ad ipoſſe: ⁊ illō per ȝ vt dicat: qȝ ſi eſt cōicans eſt ꝓportio quadrati vnius eoꝝ ad alterius quadratū ꝓportio numeri q̄ drati ad numerū quadratū. ſeq̄t̄ ergo ex illo ꝙ ſit ꝓ portio lateris ad q̄dratum dyametri ꝓportio nume ri quadrati ad numerū quadratū. Jāqȝ oſteſum eſt ex lib. elītoꝝ. ꝙ ꝓportio quadratoꝝ vnius. ſ. eoꝝ ad illō nō eſt ſicut ꝓportio numeri quadrati ad nume rum quadratū: aut eſt ꝓportio duoꝝ ad vnū: ⁊ ȝ eſt cōtrarium ⁊ ipoſſe. Et cum oſteſum eſt ꝙ non eſt cō municās ponimus eum ex ſyllō cōditionali quo egi mus ꝑmo: qd̄ eſt dcm̄ niȝ. dyameter aut eſt incōicās

eſt cõicans.ꝗ dcm̃ nr̃m ſm ipſius incõicãs eſt neceſ
ſario ſeparatũ:ꝛ hic eſt ſyllogiſmus cõditionalis di-
uiſus ꝗ componiť ex cõtrarijs cõtradictione pfecta:
quoꝝ vnus cũ poniť vnum cõtradictorijs cõcludiť.
ſcõm:ſicut dcm̃ eſt in ſyllogiſmis ꝯditionalib⁹. ergo
impoſſe ſicut dcm̃ eſt in hoc ſyllogiſmo: oſtẽdiť p ſyl-
logiſmũ predicatiuũ ꝛ queſitũ oñdiť per ſyllogiſmũ
cõditionalẽ. ❡ Et ſyllogiſmus ꝗdem cõditionalis:
oſtẽdiť ẽt ex re ipſius:q2 nõ eſt ſufficiens preter pre-
dicatiuũ:ꝛ illud eſt:q2 ſyll᷒ cõditionalis eſt duoꝝ
primoꝝ generum:quoꝝ vnus ꝗdem eſt ſyllogiſmus
ꝯiunctus:ꝛ eſt ille qui componiť ex cõſequẽtibus : ꝛ
copulať copula cõditionali:dante ꝯiunctionẽ:ſicut
dcm̃ noſtrum.ſi ſol eſt ortus.ergo dies eſt inuentus:ꝛ
illud ex quo ſequiť aliqd nominatur antecedẽs:ꝛ il-
lud qd̃ ſequiť: vel ſequẽs nominať ꝯñs. ❡ Et ẽ duo-
rum modoꝝ:quoꝝ vnus eſt in quo poniť añs ipſius
ꝛ cõcludiť ꝯñs ſicut eſt dcm̃ noſtrum:ſi ſol eſt ortus:
ergo dies eſt inuentus:ꝛ ſecũdus in quo poniť oppoſi-
tum ꝯñtis:ꝛ concludiť oppoſitũ antecedẽtis:ſicut
dcm̃ noſtrum:ſi dies nõ eſt inuentus:ergo ſol non eſt
ortus. ❡ Et genus ſcõm eſt cõditionale diuiſum qd̃
componiť ex cõtradictorijs perfecte cõtradictionis
cum poniť ibi dictio cõditionalis ſignificãs diuiſio-
nem:ſicut eſt dcm̃ noſtrũ hac hora:aut eſt dies:aut
eſt nox:ꝛ hoc eſt quatuor modis : qd̃ eſt : q2 poniť in
eo ipſum añcedens. ꝛ cõcludiť oppoſitum cõſequen-
tis:ꝛ poniť in eo ipſum cõſequẽs : ꝛ cõcludiť oppoſi-
tum antecedẽtis:ꝛ poniť in eo oppoſitũ añtis:ꝛ con-
cludiť cõſequẽs:ꝛ poniť in eo oppoſitũ cõſequẽtis:ꝛ
cõcludiť añcedens:qd̃ eſt:q2 iam diximus:ſed nõ eſt
dies:ergo eſt nox.aut ſ3 nõ eſt nox:ergo eſt dies:aut
ſed eſt nox.ergo nõ eſt dies.aut ſ3 eſt dies : ergo non
eſt nox . ❡ Et cum ſint diuerſa genera ſyllogiſmoꝝ
cõditionalium pmoꝝ hec genera ꝛ ambo cum cõſi-
derať etiam in eis apparet ꝙ queſitũ in eis eſt quod
oſtẽdať in eis per modũ cõditionis:ſi poſitũ ꝗdem
indiget vt oſtẽdať per ſyllogiſmũ predicatiuũ ꝛ con-
ditionalis ſeparato ꝛ coniuncto:cum ſit cõtradictio
eſtimationis in eis manifeſta per ſe:qd̃ eſt:q2 cuiꝰ eſt
ꝯiunctio in eis manifeſta per ſe:ꝛ poſitũ manifeſtũ
per ſe:eſt cõſequẽs manifeſtũ per ſe:hoc eſt manife-
ſtum valde in conditione diuiſa:q2 cum eſt cõtradi-
ctio manifeſta per ſe:ꝛ poſitio manifeſta per ſe:ꝛ ꝗſi-
tum erit manifeſtũ per ſe:q2 ſi eſt manifeſtũ ꝙ mun-
dus non euadat ꝗn aut ſit nouus aut antiquus:ꝛ eſt
manifeſtum per ſe qd̃ nõ eſt antiquus. ergo ipſũ eẽ
nouũ eſt per ſe manifeſtũ neceſſario: ꝛ ſimile eſt vt
res ſit ita in cõditione ꝯiuncta:q2 cũ eſt inuentio mo-
tus manifeſta per ſe:ꝛ inuentio ẽt nature eſt manife-
ſta per ſe abſq3 medio inuento.ergo inuentio motus ꝛ
inuẽtio nature eſt manifeſta per ſe:ꝛ ſilr ſi ſunt actio-
nes aĩe manifeſte inuentionis per ſe:ꝛ manifeſte inuen-
tionis ab aĩa per ſe:ꝛ aĩa eſt manifeſte inuentiõis per
ſe.ſimilr ſi motus eſt note inuentionis ꝛ notũ per ſe
eſſe eius a motore:ꝛ motor eſt note inuentionis p ſe:ꝛ
ſi eſt pnatio motus in re quadã manifeſte inuentio-
nis per ſe. ❡ Et vlr cum tu aduerteris demõſtratio-
nes que exeunt exitu cõditionis in ſciẽtijs : ꝛ h̃ ingꝛ
ſitis per nãm:inuenies:aut ꝯiunctionem in eis mani-
feſtam per medium:aut põnem : ꝛ hoc ꝗdem ſequiť
in ſyllogiſmis cõditionalibus.Qui nõ ſunt predica-
tiui in potentia:ꝛ hi ſunt cõditionales veri.ſ3 ꝗ ſunt
ꝗdem in potentia predicatiui:illi ꝗdem predicatiui
exeunt exitu ꝯditionis:ꝛ ppter hoc eſt poſſe in his vt
cõſtituať per hos queſitũ per ſe poſitũ per additio-
nem ppõnis. ❡ Et hec ſpẽs conditionalium eſt que
cõmunicat añcedẽs cõſequẽti termino vno:ſicq3 ſta-
tuimus hoc in dcõ qd̃ poſuimus ad h. ❡ Et cũ erũt
due res in ſyllogiſmo ſcite per ſe nõ egunť ꝗdẽ aĩo
in oſtẽſione alicuius ignoti per nãm:ꝛ ſi eguntur in
oſtẽſione alicuius minus occulti ignoto per nãm : ſi-
cut eſt operatio inductionis ꝛ ꝯſil̃s eĩ. ❡ Neq3 eſt
dicẽti vt dicat ꝙ ſicut ſunt ppõnes in ſyllogiſmo ca-
thegorico ſcite per ſe:ꝛ cõcluſio ignota:ſilr accidit vt
ſit res in ſyllogiſmo cõditionali.ſ. vt ſint ppõnes ſci-
te per ſe conditionales:ꝛ poſitio ꝛ concluſio ignota:
qm̃ accidit ꝗdem ꝙ ſint ppõnes in ſyllogiſmo predi-
catiuo note:ꝛ cõcluſio ignota:qm̃ ppõnes nõdũ ſũt
compoſite inuente:ex ꝗbus ſequitur cõcluſio : ſed ppõ-
nes ꝗdem in ſyllogiſmo cõditionali nõ ſunt indigẽ-
tes compõne in cõſecutione eius qd̃ ſequitur ex eis.
ergo opꝫ vt ſic itelligamus hũc locum ab Ariſto.nõ
ſicut d. Albumazar:neq3 ſicut dubitať ſup eo in hoc
ab Auiſene. ❡ Et vlr per inductionẽ quã induximꝰ
apparet qd̃ dicit Ariſt.in hac re apparentia manife-
ſta:qm̃ iã manifeſtũ eſt ex dicto noſtro: ꝙ multe res
ſcite per ſe:ſicut eſt inuentio anime:ꝛ alia ſunt que ſci-
mus per hanc viam oſtẽſionis:ꝛ ipoſſe eſt vt ſit vna
ꝛ eadem via qua agatur ad ſtudium ſuper ſcita per
ſe ꝛ ignota per nãm. ❡ Jam ergo oſtẽſum eſt ꝙ oĩa
genera ſyllogiſmoꝝ complentur ꝗdem per figuram
pmam:ꝛ ꝙ reſoluunť ad vſes ipſius preceſſit:qd̃ eſt:
q2 ꝗ ſunt preter predicatiuos per predicatiuos com-
plenť:ꝛ predicatiui complenť per figuram pmam ꝛ
ꝯſtituuť:ꝛ particulares ꝗ ſunt in figura pma p ſyllo-
vſes qui ſunt in ea.ſicut oſtenſum eſt.

ET manifeſtum ꝙ opꝫ vt ſit in ſyllogiſ-
mo cõcludẽte ppõ affirmatiua quecũq3
ſit in quãtitate eius : ꝛ ppõ vniuerſalis
qualiſcũq3 ſit qualitas eius . ❡ Qd̃ eſt:
q2 ſi nõ erit ibi ppõ vlis: aut quippe nõ
erit ibi ſyllogiſmus penitus:aut erit ſup nõ queſitũ:
aut ꝙ ſit ppõ eadem ipſum queſitũ: cuius exemplũ
eſt ſi inquiſitum vt3 delectatio in muſica ſit bona:
qd̃ nãq3 eſt poſſe vt accipiať in oſtẽſione huius que-
ſiti nõ euadit ꝗn ſit ipſum queſitũ aut aliud.ite3 ſi ẽ
aliud non euacuať a tribus diſpõnibus:aut vt ſit p-
poſitio accepta in hoc idefinito : qd̃ eſt ꝙ delectatio
eſt bona : aut vt ſit particularis que eſt . ꝗdam dele-
ctatio eſt bona:aut vt ſit vlis que eſt.oĩs delectatio ẽ
bona:ſi accipiať ppoſitio indefinita que eſt ꝙ dele-
ctatione bona nõ cõfidimus ꝙ ſit hec indefinita ve-
ra ex delectatiõibus alijs a delectatiõe muſicali:ꝛ nõ
cõtineat queſitũ:qd̃ eſt:ꝙ delectatio muſicalis eſt
bona.ꝛ ſimilr ſi expoſuimus eam cũ ſigno particula-
ri:ꝛ dixerimus ꝗdã delectatio eſt bona:ꝛ ppter hoc
ꝛ ſi cõcludať huiꝰ eſt pter ꝗſitũ : ſicut ſi ſit dcm̃ no-
ſtrum:ꝗdam delectatio eſt bona:eſt ꝗdem verũ de
delectatione ſcie.ꝛ ſimilr indefinita ꝯcludiť ex hoc
ꝙ delectatio ſcie eſt bona:ſ3 hoc nõ eſt queſitum:ꝛ ſi
accipiať ipſum queſitũ eſt manifeſtũ ꝙ nõ eſt ſyllo-
giſmus.ergo impoſſe eſt in ſyllogiſmo ꝯcludẽte quin
ſit extremitas minor ꝯtenta ſub medio ꝯtinẽtia par-
tis in toto donec ſit proportio vnius ad aliud pro-
portio partis ad totũ:ꝛ hoc in actu in figura pma: ꝛ
in potẽtia in figura ſecũda ꝛ tertia: ꝛ ex hoc opꝫ vt ſit
pportio cõcluſa ſub ppõne vlĩ affirmatiua: q2 ſi erit
negatiua nõ contingeť ſub ea:neq3 inueniť in ea hec

Syll᷒ cõdi-
tioal' ẽ duoꝝ
generum.

Syll᷒ cõdi-
tional' ꝯiũctꝰ
eſt duoꝝ mo-
dorum.

Syll᷒ cõdi-
tiõal' diuiſus
ſit quatuor mo-
dis.

Syll᷒ ꝯditio-
nales ꝗdã ſt
hypothetici p
nãm : ꝗdã po-
tẽtia cathe-
gorici.

Syll᷒ hypothe-
tici per nãm
nõ aſſumunť
i oſtẽſiõe alicꝰ
ignoti p nãm:
ſ3 in oſtẽſione
alicꝰ minꝰ oc-
culti ignoto p
nãm. Jdẽ .2.
phy.cõ.3.4.
celi.cõ. 22.

Multe res ſci-
te p ſe ſicut eſt
inuẽtio aĩe ſci-
unť p ſyllo-
hipotheticos
per nãm.

ꝑpoſitio: ⁊ ꝓpter hoc eſt intentio dici de omni que cō
tinet hāc ꝓpoſitionem inuentam in actu in figura pri
ma ⁊ in ſcōa ⁊ in tertia in potētia. Cap. XXX.

QUomō aũt reducemus in ꝑ
dictas figuras dicendum eſt
poſt hec: reſtat eni adhuc hec
ꝯſideratio. Si eniꝫ ⁊ genera
tionē ſyllogiſmorū inſpeximꝰ
⁊ inueniendi hēmus ꝑtātem.
Amplius autē factos reducemus in predi
ctas figuras fineꝫ hēbit qd̄ ex pꝛīcipio ꝓpo
ſituꝫ accidit ēt ſimul que priꝰ dcā ſunt cō
firmari ⁊ manifeſtiſſima eē. Oꝫ ſic ſe hꝫ fit
per ea que nunc dicunt̄. Opꝫ eni omne qd̄
verū eſt ipſum ſibi manifeſtū eſſe omnino.
Primū ergo opꝫ tentare duas ꝓpōnes ac
cipere ſyllogiſmi: facilius eni in maioꝛa di
uidere q̄ꝫ minoꝛa: maioꝛa āt cōpoſita q̄ꝫ ex q̄
bus cōponit̄: deinde ꝯſiderare vtra in toto:
⁊ vtra in pte: ⁊ ſi nō ambe ſumpte ſint: ipſꝫ
ponēteꝫ alterā. Qñqꝫ enim vlēꝫ ꝓponētes
eā que in has eſt: nō ſumunt neqꝫ ſcribētes
neqꝫ īterrogātes: aut hac q̄dē ꝓponūt: per
quas aũt he cōcludunt̄ omittūt: alia vero va
na īterrogāt. Conſiderādum ergo ſiq̄d ſu
perfluū ſumptum ſit: ⁊ ſiquid neceſſarium
omiſſum: ⁊ hoc eſt quidē ponēdum: illud
vero auferēduꝫ donec veniat ad duas ꝓpo
ſitiones: ſine his eni nō eſt reducere ſic in
terrogatas orōnes. In aliq̄bus vero facile
eſt videre qd̄ deficit: alicui vero latēt ⁊ vi
dent̄ q̄dem ſyllogizare eo q̄ neceſſariū: qd̄
accidit ex his q̄ poſita ſunt: vt ſi ſumat̄ non
ſuba īterempta nō ſuba interimi. Ex q̄bus
aũt eſt interemptis ⁊ qd̄ ex his eſt corrūpi:
his eni poſitis neceſſariuꝫ eſt ſubſtātie par
teꝫ eſſe ſubam: nō tm̄ ſyllogizatum eſt ꝑ ea
que ſunt ſumpta ꝫ deſunt ꝓpōnes. rurſum
vero cū eſt hō neceſſe eſt aial eē: ⁊ cum eſt
aial ſubam. Cū eſt hō neceſſe eſt eē ſubſtā
tiam: ſed nōdum ſyllogizatum eſt. Nō eni
ſe habēt ꝓpoſitiones: vt diximus.

FAllimur eniꝫ in talibus: eo q̄
neceſſariuꝫ q̄deꝫ accidit de po
ſitis: qm̄ ⁊ ſyllogiſmus neceſ
ſarius eſt: in pluribus autē ne
ceſſarium q̄ꝫ ſyllogiſmus: oīs
eniꝫ ſyllogiſmus neceſſarius:
nō aũt oē necīium ſyllūs. Quare nō ſiq̄d acci
dit poſitis q̄buſdā ſtatim tētandū eſt redu
cere: ꝫ primū ſumenduꝫ eſt duas ꝓpōnes:
deinde ſic diuidēduꝫ in terminos. Mediū
aũt ponēdum terminoꝝ q̄ in vtriſqꝫ ꝓpōni
bus dr̄. Neceē eni eſt mediū in vtriſqꝫ eē in
oībꝰ figuris. Si ĝ ꝑdicet ⁊ ꝑdicet̄ mediū:
aut ipm q̄dē predicēt: aliud vo ab illo abne
get: prima erit figura. Si aũt ꝑdicet̄ ⁊ ne
getur ab aliquo: media erit figura. Si vero
aliū de illo ꝑdicet̄: aut hꝫ q̄deꝫ abneget̄. illū
vo predicet̄ poſtrema. Sic eni ſe habuit ī
poſtrema figura mediuꝫ: ſiiis aũt ⁊ ſi non
vlēs ſunt ꝓpōnes: nā eadem determinatio
mediī. Manifeſtuꝫ ĝ qm̄ in qua orōne nō
dicit̄ ideꝫ frequēter nō fit ſyllūs: nō eni ſum
ptū eſt mediuꝫ. Quoniā aũt habemus que
in vnaquaqꝫ figura cōcludit̄ ꝓblema: ⁊ in
qua vlis: ⁊ in qua ꝑticularis: manifeſtū eſt:
qm̄ nō oēs figuras perſpiciēduꝫ: ꝫ in vno
quoqꝫ ꝓblemate impꝛopꝛiā: quecūqꝫ vero
in pluribus cōcludunt̄ mediī poſitione co
gnoſcimus figurā. Frequēter ergo falli ac
cidit circa ſyllogiſmos ꝓpter neceſſarium:
quēadmoduꝫ dcm̄ eſt prius. Aliquotiens
aũt ꝓpter ſimilitudinē poſitionis termioꝝ:
qd̄ nō opꝫ latere nos: vt ſi a. de b. dicit̄: ⁊ b.
de c. videbit̄ eniꝫ ſic ſe habētibus terminis
eē ſyllogiſmus. Nō fit aũt neqꝫ neceſſariū
quicq̄ꝫ neqꝫ ſyllogiſmus. Sit eni in quo a.
ſemꝑ eſſe: in quo autē b. itelligibilis ariſto
menes: in quo aũt c. ariſtomenes. Uerum
eſt autem a. ineſſe b. ſemꝑ eniꝫ eſt itelligibi
lis ariſtomenes: ſed b. ineſt c. nam ariſto
menes eſt itelligibilis ariſtomenes. a. autē
non ineſt. c. corruptibilis eniꝫ eſt ariſtome
nes. Nō enim ſyllogiſmus fiebat ſic ſe ha
bentibus terminis: ꝫ opoꝛtebat vlr̄ a. b. ſu
mi ꝓpōneꝫ: hoc vo falſum qd̄ exiſtimabat
oēm itelligibilē ariſtomenē ſꝑ eē cū ariſto
menes coꝛruptibilis ſit. Rurſuꝫ ī quo q̄dē
c. micalus: in quo aũt b. muſicus micalus:
in quo autē a. corrūpi cras: verum eſt ergo
b. de c. ꝑdicari. nā micalus eſt muſicus mi
calus: ꝫ a. de b. corrūpet̄ eniꝫ cras micalus
muſicus. a. aũt de c. falſum. hoc aũt idē eſt
prioꝛi: nō eni verū eſt vlr̄ muſicus micalus
qm̄ corrūpet̄ cras: hoc aũt nō ſumpto non
erat ſyllūs: hec autēꝫ falſa fit in eo q̄ pene.
Qm̄ eniꝫ nihil differt dicere hꝫ huic ineſſe:
aut hꝫ huic oī ineſſe cōcedimus.

¶ De reductione orōnum male cōtextaꝝ ad figuras
predictas. cap. XXX.

INquit. ⁊ iam remāſit ſuꝑ nos: poſt
hec vt dicamus qūo poteri
mus reducere ſyllūos actos in libris ⁊ ora
tionibus ad hos ſyllogiſmos: ⁊ reſoluere

cos in ipſos cum nō agunť in libris rōnis ſm viam
quā rememorauimus:qm̄ huiꝰ eſt res tertia que re-
māſit ſup nos ad oſtēdendū in ea ex re ſyllogiſmoꝝ:
qm̄ cū3 ſciuerimus ſpēs ſyllogiſmoꝝ poterimus eos
facere:ꝛ poterimus eos reducere q cadunt ex eis in
ſermōe ꝛ rōcinationibus:ad figuras quas rememo-
rauimus:ia3 cōpleta erit nr̄a intētio p̄ma ex ſcia ſyl-
logiſmi:cū eo qꝺ accidit nobis cū ſciuerimꝰ ſpēs ſyl-
logiſmoꝝ:ꝛ poterimus eos facere cū rōnabiť in ab-
ſolutiōe ſyllogiſmi ad figuras q̄s rememorauimus
ꝙ certiores ſunt figure dicte ꝛ numerus figurarum.
ꝛ qꝺ dcm̄ eſt ꝙ oīs ſyll'ꝰ eſt p vnā figuraꝝ p̄dictarū:
qm̄ cū3 iuenerimꝰ oēs ſyllogiſmos q ſunt in ſcriptis
ꝛ orōnibus reduci ad p̄dictas ſcḃas.declarať nobis
p modū inductiōis:ꝙ iſte figure ſunt eſſntia oīu3 ſyl-
logiſmoꝝ:ꝛ h̄ eſt oſſio rei ſup qua ſtat demr̄atio.ſ.ꝙ
iueniť vera ex quacūq3 parte ꝯſidereť:ꝛ coueniens
ex oībꝰ partibꝰ.¶ Qm̄ veritas ſicut d. Ariſ.atteſtať
ſibimet:ꝛ cōuenit ex oībus ptibꝰ:ꝛ vult ꝙ teſtificeť
in ea ps parti.p̄mū ḡ qꝺ o3 vt faciat iſte q vult reſol-
uere ſyll'os ad has figuras ē vt conetur iuenire ppō-
nes in illo dcō ſyllogiſtico:qm̄ ppōnes ſunt maiores
ptes ſyll'i. Et diuiſio rerū in maiores ptes eſt facilior
q̄3 ſit diuiſio in minores ptes. Amplius pter hoc op3
vt ſciať que ipſaꝝ ſit ppō maior ꝛ q̄ mior:ꝛ h̄ eſt ma-
nifeſtū ex extremitatibus q̄ſiti: ꝛ verū ſint plane ſil'
in illo ſermōe ſyllogiſtico aut vna eaꝝ:ꝛ ſi ē vna eaꝝ
manifeſta ꝛ taciť ē de vna:q̄ ſit illa q̄ eſt tacita vtrū
ſit maior aut mior:q2 multotiēs accidit in ſmōe lo-
quēs:vt exponat maiorē ꝛ auferat minorē:aut expo-
nat minorē ꝛ auferat maiorē.ꝛ multotiēs ēt in ſyll'o
ponunť ppōnes nō ꝯferētes in abſtractōe ꝯcluſiōis:
neq3 in deſtructōe eiꝰ.ꝛ h̄ aut ad elargationē aut p-
ſuaſionē:aut pp aliquē ex modis q numerať i 8°tho-
picoꝝ.ergo op3 ēt h̄ vt ingramus ēt verū accepta ſit
in h̄ ſermone ſyllogiſtico ppō addita:aut diminuať
ex eo ppō nccia: vt auferať additū ꝛ ponať diminu-
tum:donec iueniamus duas ppōnes ex qbus cōpo-
niť ſyllogiſmus:q2 cū nō iuenimus duas ppōnes nō
eſt poſſe vt reducamus dictū ſyllogiſticū ad vna3 fi-
guraꝝ p̄dictarū:ꝛ ex ſermōe ſyllogiſtico eſt in quo le-
uiter ſciť additio ꝛ diminutio:ꝛ ex eo eſt in quo diffi-
cile:ꝛ ex eo eſt de quo putať ꝙ ſit ſyllogiſmus qdā
ex eo ꝙ ſeqtur ex eo aliqꝺ de neceſſitate:neq3 eſt ſyl-
logiſmus:cū nō eſt oē qꝺ ſeqtur ex aliquo:de nccita-
te ſequiť ſequela ſyllogiſtica.ſed qꝺ ſequiť ex duabꝰ
ppōnibus iuentis:quaꝝ pportio ad aliā eſt pportio
totius ad partē:ipſum qdem eſt ſyllogiſmus:ꝛ exem-
plū eiꝰ qꝺ eſt diminutū ꝛ eſt difficile ſcia diminuti:ex
eo eſt dcm̄ qꝺ pceſſit ad ꝯcludēdu3 ꝙ ptes ſubē ſunt
ſubē:vt dicať p demrōnez p deſtructionē nō ſubē nō
deſtruiť ſubā.ꝛ p deſtructionē ptiu3 ſubaꝝ deſtruiť
ſubā.ḡ partes ſubē ſunt ſubē:qm̄ h̄ ꝯcluſio ſeqtur ex
h̄ dicto:ſed deficit pportio maior: q̄ eſt:ꝙ illud quo
deſtruiť ſubā:per eius deſtructionē ipſum eſt ſubā.ꝛ
h̄ ppō ſequiť ex ppōne plata in h̄ dicto que eſt:id qꝺ
nō eſt ſubā nō deſtruitur ſubſtātia per eiꝰ deſtructio-
ne3.qꝺ eſt:q2 cū certificať nobis ꝯuerſio cōtradicto-
rie eiꝰ.q̄ ꝙ cū deſtruiť ſubā alicuiꝰ deſtructiōe ipm̄ ē
ſubā:ꝛ h̄ ppō ſeqtur:qꝺ eſt:q2 certificať nobis ꝯuer-
ſio eiꝰ ꝯdictorie:q̄ ē:qꝺ deſtruiť ſubē alicꝰ deſtructiōe
ipſum eſt ſubā.cū ergo addiderimꝰ huic minorē que
eſt: ꝙ partes ſubē deſtruunt per earum deſtructio-
nem ſubſtantiam.concluditur nobis in figura p̄ma:
ꝙ ptes ſubſtātie ſunt ſubſtātia. Cap. XXXXI.

Veritas ante-
ſtat ſibimet.
Idē p̄ eiꝰ ſ.
io. Et.3.ꝺ aīa
com.ſ.

Frequēter aūt mentiri euenit:
eo ꝙ nō bene exponunť ſm p-
pōnem termini: vt ſi a.qdē3 ſit
ſanitas.b.ſo egritudo.c.autē
hō: verū eſt dicere qm̄ a. nulli
b.cōtingit ineſſe:nulli eni egri-
tudini ineſt ſanitas: ꝛ rurſu3 qm̄ b. ineſt oī
c.oīs enim hō ſuſceptibilis eſt q.egritudis.
Videbiť igiť accidere nulli hō ꝯtingere ſa-
nitate3 ineſſe. Huiꝰ aūt cā eſt ꝙ nō aū expo-
nunť termini ſ3 dictionē. Qm̄ trāſumptis
his que ſunt habitudies nō erit ſyllogiſmꝰ:
vt ſi pro ſanitate qdē ponať ſanū:pro egri-
tudine āt egrū. Nō eni3 ē veꝝ dicere qm̄ nō
ꝯtingit egrotāri ineē ſanum eē. Hoc aūt nō
ſūpto nō ſit ſyll'ꝰ niſi cōtingētis:hoc aūt nō
ipoſſe:ꝯtingat eni nulli hoi ineſſe ſanitate3.
Rurſum in media figura erit ſil'r falſu3:nā
ſanitatē qdē nulli egritudini:hoi ſo oī cō-
tingit ineeſſe.q̄re nulli hoi egritudo. In ter-
tia aūt figura ſm ꝯtingere accidit falſu3.et-
enim ꝛ ſanitatē ꝛ egritudinē ꝛ diſciplina3
ꝛ ignorātia3 ꝛ oino ꝯtraria eidē ꝯtingit in-
eſſe:ſibi ſo ipoſſe inice3:h̄ aūt in p̄dictis in-
cōceſſum manifeſtū eſt: qm̄ eni3 eidē plura
ꝯtingit ineē:ꝯtingit ꝛ ſibiinicē. Manifeſtū
ḡ qm̄ in oībus his ſit fallacia pp terminoꝝ
expōne3:trāſſūptis eni his q̄ ſunt habitudi-
nes nihil ſit falſu3. Pala3 ḡ qm̄ in huiꝰ. p-
pōnibus ſemp qꝺ eſt ſ3 habitudinē pro ha-
bitu ſumendū ꝛ ponēdu3 terminum.

Non op3 aūt ſemp termios q̄-
rere noie exponi. Sepe enim
erūt rōnes qbus ppoſitū non
eſt nomē:q̄re ꝛ reducere diffi-
cile hꝰ ſyll'os. Aliquotiēs aūt
falli accidat pp huiꝰ inqſitio-
nem: vt qm̄ in mediatoꝝ eſt ſyll'ꝰ. Si aūt a.
duo recti.b.triāglus.c.ſo eqcruꝰ: ḡ ei qꝺ
eſt.c.ineſt a.p b.ei ſo qꝺ eſt b.nō iā p aliꝺ.
p ſe eni3 triāgulus h3 duos rectos. Quare
nō erit mediū eiꝰ:qꝺ ē a.b.cū ſit demr̄atiuū
Manifeſtū eni qm̄ mediū nō ſp ſit ſumēdū
vt h̄ aliqꝺ:ſ3 aliqn̄ orōnē qꝺ accidit in p̄dcō
In eē aūt primū medio ꝛ h̄ extremo nō o3
ſumere velut q̄ ſp p̄diceť de ſeinice3. Vel
ſil'r primū de medio ꝛ h̄ de poſtremo ꝛ in
nō ineē ſil'r:ſ3 quot modis eē dť ꝛ verū dr̄e
hoc tot modis o3 putare ſignare ineē ꝛ nō
ieſſe: vt qm̄ ꝯrioꝝ eadē eſt diſciplia. Sit.n.
a. vnā eē diſciplinā.b.āt ꝯria ſit iuicē.a.ḡ i-
eſt b.ſi qm̄ ꝯria vnā eē ipoꝝ diſciplinā. S3

qȝ vēꝝ dr̄e ð ipis vnā eē coꝝ sciaȝ. XXXI.

IAmqȝ accidit sup nos multotiens error ⁊ deceptio: vt putem⁹ apō resolutionē dici in eo ꝙ nō est syllis qđ est sylls: ⁊ ecōuerso pp multas cās: q̄rum vna est putatio nr̄a: ꝙ ꝓpōnes sunt vles: ⁊ nō sunt vles in veritate. ⁊ h̄ accidit qn̄ accipiunt̄ indefinite: qm̄ syllogismi decipit nos i h̄: sicut si accipiamus ꝙ hō est aīal nō gnāͣbile nec corruptibile: ⁊ putemus: qm̄ sequit̄ ex h̄: qm̄ hō est nō gnāͣbilis neqȝ corruptibilis: qđ est falsum. ⁊ minor est ꝓpō vera in toto. que est: ꝙ hō est animal. sed maior gdē est vera in pte nō in toto: qđ est: qꝛ nō oē aīal est nō gnāͣbile neqȝ corruptibile: sȝ ē h̄ verū de aīali vlī itellcto de vnoquoqȝ singularuū aīaliū. Cap. XXXII.

ACcidit āt qn̄qȝ primuȝ de medio dici: mediū āt de tertio nō dici. vt si sophia ē disciplia: boni āt ē sophia ꝯclo: qm̄ boni ē disciplia. Ergo boni gdeȝ nō est disciplia: sophia āt disciplina. Qn̄qȝ aūt mediū de tertio dr̄: primuȝ āt de tertio nō dr̄: vt si q̄lis ē disciplia ois aut ꝯrij: boni aūt ⁊ ꝯrū ⁊ q̄le: ꝯclo gdē qm̄ boni ē disciplia. Nō est aūt boni disciplia: nȝ q̄le: neqȝ ꝯrū: sȝ oiuȝ disciplina. Nō est aūt boni disciplina nȝ ꝯclo ṗm rectū: nȝ q̄le nȝ ꝯrū sȝ boni h̄: est āt qn̄qȝ: nȝ primū de medio: nȝ h̄ de tertio: primo de tertio: qn̄qȝ qdē dicto: qn̄qȝ āt nō dicto: vt si cui⁹ est disciplina hui⁹ est gen⁹. boni āt est disciplina: cōclusio: qm̄ boni ē genus. p̄dicat āt nullū de nullo. Si aūt c⁹ est disciplina gen⁹ est h̄: boni āt disciplina: ꝯclo: qm̄ boni est genus. ḡ de extremo qdeȝ p̄tur primū: de se aūt inuicē nō dr̄. eodē aūt mō ⁊ in nō eē sumēdū. Nō eni signat sp nō ineē h̄ huic: nō eē hoc hic: sȝ aliqn̄ nō eē h̄ hui⁹: h̄ aūt huic: vt qm̄ nō est motiōis mot⁹: aut gnōnis gn̄atio: voluptatis āt ē: nō igr̄ voluptas gn̄atio: aut rursus: qm̄ risus gdē est signū. signi āt nō signū: q̄re nō est signū risus. Silr̄ āt ⁊ in alijs in qbus iterimit̄ ꝓblema: eo ꝙ dr̄ aliquo mō ad ipȝ gen⁹. Rursus qm̄ tēpestas nō est tp̄s oportunū: deo aūt tēpestas qdē est: tp̄s āt oportunū nō est: eo ꝙ nihil deo ꝓficiēs. termios eni ponēdū tēpestatē ⁊ tp̄s oportunū dein: ꝓpō āt sumēda ṗȝ nois casus. Ca. XXXII.

IAmqȝ accidit vt sit extremitas minor dispositio medio: ⁊ si erit mediū dispositūȝ dispōne maiori. V.g. dicrū sapia est scia: ⁊ sapia est studiosa. ⁊ ꝯclusio est ꝙ scia est studiosa. Jāqȝ erit ecōuerso. i. ꝙ erit terminus medi⁹ disposit⁹ extremo ⁊ primus medi⁹ disposit⁹ medio: sic̄ si accipiam⁹ ꝙ in oī ꝯrio est scia. ⁊ oē bonū est ꝯriū. ⁊ ꝯ gdē erit ꝙ in bono ē scia.

Jāqȝ accidit ꝙ nō sit pri⁹ dispositū medio: neqȝ mediū extremo. ⁊ erit pmū dispositū extremo q̄ ē ꝯclo. V.g. qꝛ in bono est scia: ⁊ scia hȝ subȝ: ⁊ bonū ē subȝ. Et ṗm h̄ oȝ vt res intelligat̄ in negatiōe: qꝛ cū nō negat̄ aliqd ab aliq̄ signat vt h̄ sit nō h̄: sȝ ēt aliqn̄ ꝙ h̄ nō inest huic: aut nō in h̄. ⁊ ꝯsilr̄ huic ex modis ꝓpōnū. V.g. qꝛ verificat̄ dcm̄ nr̄m. non est motui mot⁹. ⁊ nō verificat̄ dcm̄ nr̄m. mot⁹ non est mot⁹: ⁊ silr̄ dicemus gnōni nō est gnāͣtio: sȝ nō dicem⁹. gnāͣtio nō est gnāͣtio. ⁊ cū addiderimus huic ꝙ gnāͣtio est delectatio. ⁊ ꝯcludit̄ nobis ꝙ nō est delectationi gnāͣtio: nō ꝙ delectatio nō est generatio. Cap. XXXIII.

SImplr̄ enim h̄ dicim⁹ de oib⁹: qm̄ termios gdē sp ponēdū ṗȝ vocatiōes noiuȝ: vt hō: aut boni: aut ꝯria. nō hois: aut nō boni: aut nō ꝯrioꝝ: ꝓpōnes āt sumēdū ṗm vniuscuiusqȝ casus: aut eni qm̄ huic vt eq̄le: aut qm̄ h⁹ vt duplū: aut qm̄ h̄ vt feriēs vl̄ vidēs: aut qm̄ h̄: vt qm̄ hō aīal: aut si quolȝ mō alr̄ cadit nomē ṗȝ ꝓpōnē: ineē āt h̄ huic: ⁊ veꝝ eē h̄ de totiēs sumēduȝ quotiēs p̄dicamenta diuisa sunt: ⁊ hec aut quo: aut simplr̄. Cap. XXXIII.

AIt in suma ⁊ in dicto vlī ꝙ termini subieī oȝ vt accipiant̄ cū mō q̄ accipiunt̄ sepati. i. directe seu noiatiue: qꝛ h̄ mō sup ꝓpōnes ⁊ ipsoruȝ sylloꝝ: ⁊ ꝓpōnes gdē oȝ vt accipiant̄ ṗȝ modū q̄ erūt de: siue sint directe. i. supte noiatiuū: siue indirecte. i. supte p casus: sicut dr̄. decē sunt duplū gnqȝ: ⁊ primus est de lino. Cap. XXXIIII.

AMplius āt simplicia aut cōplexa: silr̄ aūt ⁊ nō eē ꝯsiderādū: h̄ aūt ⁊ determinādū meli⁹. Ca. XXXIIII.

ET termini affirmatiui aliqn̄ nō sunt sp simplices neqȝ absoluti: sȝ iā erūt cōpositi: ⁊ oȝ vt accipiant̄ ṗm modū q̄ sunt veri ex ꝯpōne aut diuisiōe: aut absolutiōe: aut ligatiōe: ⁊ termini p̄dicati ṗm modū negōnis. Cap. XXXV.

REduplicat̄ āt i ꝓpōnib⁹ ad primā extremitatē ponēdū nō ad mediū: dico aūt vt si fiat sylls: qm̄ iusticia ē disciplia in eo qđ bonū: qm̄ bonū inq̄ȝtuȝ bonū ad primā extremitatē ponēdū Sit eni a. disciplina qm̄ bonū: in quo b. bonū. In quo ṗo c. iusticia. Ergo a. verū ē de b. p̄dicari. Nā bonū ē disciplia qm̄ bonū: sȝ ⁊ b. de c. nā iusticia gdē bonū: sic ḡ fit resolutio. Si āt ad b. ponat̄ qm̄ bonum nō erit sylls. nā a. gdē de b. veꝝ erit. b. aūt de c. nō erit veꝝ. Nā bonū qm̄ bonū p̄dicare de iusticia falsuȝ ⁊ nō itelligibile. Silr̄ āt ⁊ si salubre ondat̄ qm̄ discipliatū ē in eo ꝙ bonū. aut hircoceru⁹ opinabile i eo ꝙ nō ex̄ns: aut

bō corruptibile in eo ꝙ ſenſibile: in omnibꝰ enī ſup pdicatis ad extremū maius reduplicatio eſt ponēda. Cap. XXXV.

ET termini q̄ iterenť in ppōnibus tribꝰ vicibꝰ ī q̄buſdā locis oꝫ vt iterenť 3ͦ cū maiori: nō cū termio medio. cꝰ exēplū eſt dcm̄ nr̄m. bō eſt ſenſibile: ⁊ ſenſibile pdiť ex pte q̄ eſt ſenſibile. ḡ bō pdiť ex pte q̄ eſt ſenſibil: q̄ ſi iterauerimꝰ dcm̄ nr̄m ex pte q̄ eſt ſenſibil cū termio medio. ⁊ dixerimꝰ: bō ē ſenſibilis: ex eo ꝙ ē ſenſibil: ē h̄ falſuꝫ. ⁊ ſilr dcm̄ nr̄m. iuſtitia ē bona. ⁊ bonuꝫ ſciť ex eo ꝙ ē bonū. ḡ rectitudo ſiue iuſtitia ſcita ex eo ꝙ ē bona: ⁊ bona. ⁊ ſi poſuerimꝰ ipſaꝫ cū termio medio: ⁊ dixerimꝰ: iuſtitia ē bona ex eo ꝙ eſt bona eſt falſuꝫ ⁊ nō itelligibile. ⁊ idigemꝰ q̄dē iteratiōe: qm̄ p ipſaꝫ fit ppō vēa: q̄ cū dixerimꝰ ꝙ bō admittiť ⁊ nō ꝯditionatur ex eo ꝙ eſt ſenſibile ē falſuꝫ. Cap. XXXVI.

Non eſt āt eadē pō terminoꝝ: qn̄ ſimplr q̄dē ſyllogizatū fuerit: ⁊ qn̄qꝫ h aliquid: aut quo: aut q̄o. Dico āt vt qm̄ bonū ſcibile ōnſuꝫ erat: ⁊ qn̄ ſcibile q̄d qm̄ bonū. ſ ſi ſimplr q̄deꝫ diſciplinatū ōnſuꝫ ē: mediū ponēduꝫ ē ens. Si aūt qm̄ bonū q̄dē ens ſit. a. q̄dē diſciplina qm̄ q̄d ens: in quo āt b. ens q̄d: ⁊ in quo aūt c. bonū: veꝝ q̄dē a. de b. pdicari: erat. n. diſciplina alicꝰ entis qm̄ q̄d ens: ſ ⁊ b. de c. nā in quo c. ens q̄d: q̄re ⁊ a. de c. Erit ḡ diſciplia boni qm̄ bonū: erat enī q̄d ens ꝓprie ſube ſignū. Si āt ens mediū ſit poſitū ⁊ ad extremū ens ſimplr: nō q̄d ens dcm̄ ſit non erat ſylls qm̄ diſciplia eſt boni qm̄ bonū: ſ qm̄ ens: vt ſi ſit ī quo a. diſciplina: qm̄ ens. in quo b. ens. in quo c. bonū. Manifeſtum ergo quoniam in particularibꝰ ſyllis ſic ſumendi ſunt termini. Cap. XXXVI.

INquit. ⁊ neqꝫ ꝓportio terminoꝝ ī ppōnibꝰ ſylli cꝰ ꝯclo eſt abſoluta: ſic pō eiꝰ in ſyllo: cꝰ pō eſt ſūpta ⁊ cōditionať in ea ꝯditio q̄dā. U. g. q̄ cū oſtēdat ōnſoꝝ q̄ bonū eſt ſcitū: aut ꝙ ipm eſt ſcitū q̄dā. ōndiť q̄dē ꝙ ipm ē ſcitū q̄dā p mediuꝫ eiꝰ: q̄ eſt iuentū q̄dā nō iuentū abſolute. ⁊ ſi ē itentio eiꝰ vt ōndať ꝙ eſt ſcitū abſolute accipiemꝰ in ōnſione illꝰ ꝙ eſt iuētum abſolute: q̄ ē: q̄ cū dicimꝰ ꝙ bonū eſt iuentū q̄daꝫ ⁊ illō iuentū eſt ſcitū: eſt ꝯclo ꝙ bonū eſt ſcitū q̄dā. i. q̄ approꝑiat ipm ꝙ ē q̄dē q̄ eſt ꝯſtringēs: ſiḡat q̄dē ſup ipaꝫ ꝓprietatē in re ⁊ cū dicimꝰ: bonū eſt iuentū: ⁊ iuentū eſt ſcitū: cōcludiť q̄dē nob ꝙ bonū eſt ſcitū: ex eo ꝙ eſt iuentū: non ex pte appropriātē ipſuꝫ. Cap. XXXVII.

Oportet aūt ⁊ accipere q̄ ideꝫ valeāt noia p noibꝰ: ⁊ oꝛōneꝫ p oꝛōnibꝰ ⁊ nomē ⁊ oꝛōnē ⁊ ſp p oꝛōne nomē accipe. Facilior enim eſt terminoꝝ expō: vt ſi nihil differt dicere ſuſpicabile non eſſe genus opinabil: aut nō eē idē q̄ ſuſpicabile q̄d opinabile. Nā idē q̄ ſignificat p oꝛatione dicta ſuſpicabile ⁊ opinabile termini ponēdi ſunt. Cap. XXXVII.

ET opꝫ vt permutemus noia in terminis: cū ſunt nō manifeſti nobis manifeſtis ipſoꝝ. ⁊ ſilr pmutemꝰ dcm̄ cōpoſitū dicto cōpoſito: q̄ manifeſtius ipſo cū ſignificātur ſup eā p dcm̄ ꝯpoſitū nomē oꝫ vt accipiamus nomē loco illꝰ dicti: qm̄ illō ē facilꝰ ⁊ magis ꝓpriū. U. g. q̄ cū nō ſit dr̄ia iter dcm̄ nr̄m. eſtimatū nō eſt genꝰ putatū ⁊ iter dcm̄ nr̄ꝫ eſtimatū nō eſt putatū. opꝫ ḡ vt opemur ī ſyllo dcm̄ nr̄m. eſtimatū nō eſt putatū loco dicti nr̄i. eſtimatuꝫ nō eſt genus putatum. Cap. XXXVIII.

Quoniaꝫ ꝟo nō idē eſt eē voluptatē bonū ⁊ eē voluptatē q̄ bonū nō ſilr ponēdū termios Sꝫ ſi eſt ſyllꝰs qm̄ voluptas eſt q̄ bonū terminū ponēduꝫ bonū. ſi āt qm̄ q̄ bonū q̄ bonū. ſilr aūt ⁊ in alijs. Cap. XXXVIII.

ET vlr opꝫ obſeruare vt ſit iterpꝛetatio ꝓpoſitionum ſm̄ modum quīn erit in ꝯcluſione. ſ. vt nō addatur in ꝯcluſione littera que nō ſit in ꝓpoſnibus. neqꝫ minuať ex littera aſſumpta in ppōnibus: q̄ eſt. q̄ ſi eſt cōcluſio ꝙ delectatio eſt bonū: opꝫ vt accipiať bonum in ppōnibus cōcludētibus hāc ꝯcluſionem notificatam per a. ⁊ b. que ſūt articulus. ⁊ ſi ē ꝯclo ꝙ delectatio ē bōa atqꝫ noticia opꝫ vt accipiať bona in ppōnibꝰ ſm̄ hūc modū: qm̄ dr̄ia magna eſt iter dcm̄ nr̄ꝫ dcm̄ delectatio ē bona. ⁊ dcm̄ nr̄m. delectatio ē ipm bonū: q̄ eſt: q̄ dcm̄ primū ſiḡat ꝙ delectatio eſt ex bono: et dcm̄ ſcdm̄ ſignificat ꝙ delectatio ſola ē bonū. Cap. XXXIX.

Non aūt idem neqꝫ eē neqꝫ dicere qm̄ cui b. ineſt. huic quoqꝫ oī a. ineſt: ⁊ dicere: cui oī b. ineſt: ⁊ a. ineſt oī: nihil enīꝫ ꝓhibet b. ineſſe h. nō oī aūt vt ſi ſit b. q̄dē pulchꝛū q̄ c. aūt albū. Si igiť alicui albo ineſt pulchꝛū veꝝ ē dicere: qm̄ albo ineſt pulchꝛū: ſ nō oī foꝛtaſſe. Si ergo a. ineſt b. nō oī aūt de quo b. neqꝫ ſi omni c. ineſt b. neqꝫ ſi ſoluꝫ ineſt neceſſe ē a. ineē c. nō q̄ nō omni. Sed nec ineſt ei: ſi auteꝫ de quo vtiqꝫ b. diciť vere huic omni ieſt. a. accidet a. de quo oī b. dī de eo oī dici. Si q̄dem a. diciť de quo vtiqꝫ b. diciť nihil ꝓhibet ei q̄ eſt c. ineſſe b. a. aūt nō oī aut oīno nō ineſſe. In tribus ergo terminis manifeſtum quoniā de quo b. oī ⁊ a. diciť: hoc eſt de q̄buſcūqꝫ b. diciť de omnibꝰ dici ⁊ a. ⁊ ſi b. quidem de oī ⁊ a. ſilr. Si aūt nō de oī nō neceſſe eſt a. de omni. Cap. XXXIX.

ET cum accipiũtur termini idefinite.ſ. vnus de alio opꝫ vt obſerues in eis ĩ dicto de oĩ: qȯ eſt: qꝛ magna drĩa eſt iter h ꝙ dicamus in ꝓpõne maiore: ꝙ illȯ in quo iuenit̃ b. in omni ipſo iuenitur a. aut iter h ꝙ dicamus: ꝙ a. iuenit̃ in oĩ eo in quo iuenit̃ b. qm̃ cũ addiderim⁹ dicto nr̃o: qȯ eſt: ꝙ a. iuenit̃ in oĩ eo in quo iuenit̃ b. ꝛ b. eſt iuentuꝫ in oĩ g. ꝯcludit̃ nobis neceſſario ꝙ a. eſt iuentũ in oĩ g. ſed cũ addiderimus dicto nr̃o: ꝙ illud in quo iuenit̃ b. iuenit̃ a. in ipſo oĩ: dato ꝙ iſta b. iueniat̃ in g. nõ ſeq̃t̃ ex h vt ſit a. iuentum in oĩ g. cũ ſit ꝯditio gdeꝫ ꝙ reſ in qua iuenit̃ b. iuenit̃ a. in oĩ ipſa. Jamqꝫ erit illud ſus rei eiuſdẽ in quo iuenit̃ b. ĩ quo nõ iuenitur a. ergo nõ ſeqtur ex illo vt ſit iuentum in omni g. cum ſit iam poſſ ꝙ g. ſit ex illo ꝙ diſponit̃ per b. ꝛ nõ iueniatur in eo a. Et ſimilr̃ cũ eſt maioꝛ negatiua: qꝛ ẽ magna drĩa iter h qȯ dicimus: ꝙ a. eſt negatũ ab oĩ ente in quo iuenit̃ b. ꝛ iter h qȯ dicimus: ꝙ a. eſt. negatuꝫ ab oĩ eo in quo eſt ipſum b. qȯ eſt manifeſtum: qꝛ qñ accipit̃ in terminis ꝙ a. ẽ dcm̃ de omni re de qua dr̃ b. eſt dictum de oĩ g. nõ ſeqtur vt ſit a. dictũ de omnĩ g. ꝛ ſi accipiatur ꝙ a. eſt dictuꝫ de oĩ de quo dr̃ b. ſeqtur vt ſit a. dcm̃ de oĩ g. Cap. XL.

NOn oꝫ aũt arbitrari ꝑꝑ expõnẽ aliqd accidere icõueniẽs: nõ eñi laboꝛauim⁹ in eo ꝙ aliqd ſit: ſed queadmodũ geometer pedalem ꝛ rectã hãc ꝛ eſſe ſine latitudine dicit que nõ eſt ſed nõ ſic vtit̃ vt ex his ſyllogizãs: oĩno eñi qȯ nõ eſt vt totũ ad parteꝫ: ꝛ aliud ad h: vt pars ad totũ: ex nullo talium oñdit demr̃atoꝛ. Necꝫ ſit ſyllogiſmus. expõne auteꝫ ſic vtimur vt ſentiat q diſcit dicẽtes. Nõ enim ſic ſit vt ſine hic non poſſe demr̃are queadmodũ ex qbus ſyllogiſmus. Nõ lateat aũt nos qm̃ ĩ eodẽ ſyllogiſmo nõ oẽs: ꝯcluſiones ꝑ vnã eandẽqꝫ figurã ſunt. Sꝫ h qdeꝫ ꝑ hãc: illa vo ꝑ aliaꝫ. Palã ergo qm̃ ꝛ reſolutiões ſic faciende. Qm̃ autẽ nõ oĩs ꝓpõ in oĩ figura: ſed in vnaquaqꝫ diſpoſite ſunt: manifeſtũ ex ꝯclõne in qua figura ſit q̃rendũ. Et ad diſſõnes oꝛonũ quecũqꝫ ad vnũ gd ſunt diſputate coꝝ q ſunt in termino ad qȯ diſputatũ eſt terminũ ponendũ: ꝛ nõ totã oꝛonẽ: minus eñi ꝯtingit ꝑturbari ꝑꝑ lõgitudinẽ: vt ſi aquã oñdit. qm̃ humidus potus. potũ ꝛ aq̃ꝫ termios ponẽdũ. Ca. XL.

IAquit. ꝛ non opꝫ vt eſtimet̃ ꝙ nos imaginemur in dicto nr̃o ꝙ a. eſt b. ꝛ b. eſt g. ꝛ inuam⁹ ꝛ adducamus ĩ illo cuꝫ dicto impoſſ: qꝛ nos nõ opamur has litteras ſm̃ ꝙ ſunt ad determinatuꝫ queſitũ exponẽduꝫ ſꝫ decipiam⁹ eas loco materierũ ſicut accipi geometra lineaꝫ quã deſignat loco linee in q̃ itendit demr̃are: ꝛ iȯ iaꝫ ponit geometra ꝙ hui⁹ linee lõgitudo eſt hꝰ q̃titatis: ꝛ ꝙ h linea ẽ hũs lõgitudinẽ ſine latitudine: ꝛ nõ eſt ita in ſenſu: ꝛ iȯ ſi ſit a. ſcriptũ nõ eſt b. neqꝫ b. a. nos volum⁹ in dicto nr̃o ꝙ qñ nõ eſt a. dcm̃ de oĩ eo qȯ eſt b. ꝛ b. eſt g. ſubꝫ b. qȯ nõ ſeq̃t̃ vt ſit a. dcm̃ de g. niſi qꝛ cũ nõ eſt aliqd cuius ꝓpoꝛtio ad aliud ſit ſicut ꝓpoꝛtio totĩ⁹ partis ad partem totã: qm̃ nõ erit ex illo ſyllogiſmus: ſed accipiamus loco extremoꝝ itrãtium ſub hoc dicto litteraſ: qꝛ ſunt faciliores in doctrina: cum ſit dare exempla neceſſarium in doctrina. Cap. XLI.

AMplius autem ex hypotheſi ſyllogiſmos nõ eſt: tentãdum reducere: naꝫ non eſt ex his q̃ poſita ſunt reducere. Nõ eñi ꝑ ſyllogiſmũ oſtẽſi ſunt ſed ꝑ cõpõnem vel cõfeſſioneꝫ: vt ſiqs ſupponat ꝙ ſi vna q̃dam poteſtas nõ ſit cõtrarioꝝ: neqꝫ diſciplinaꝫ vnam eſſe: deinde diſputat: qm̃ nõ eſt vna poteſtas ꝯtrarioꝝ: vt ſi ſanatiui ꝛ egrotatiui. Simĩl eñi idẽ erit ſanatiuũ ꝛ egrotatiuũ: qm̃ ergo nõ eſt vna ꝯtrarioꝝ oĩum poteſtas oſtẽſum eſt: ſꝫ qm̃ nõ eſt diſciplina vna nõ oſtẽſum: q̃uis cõfiteri ſit neceſſe: at nõ ex ſyllogiſmo: ſꝫ ex ſuppõne: hoc igĩ nõ eſt reducere. Qm̃ aũt nec vna poteſtas eſt: ſic enim foꝛſitan fuit ſyllogiſmũ: illud aũt ꝯditio: ſimilr̃ aũt ꝛ in his q̃ per impoſſibile ꝯcludũtur. Nam neqꝫ hos eſt reſoluere: ſed ad ĩpoſſibile qdem deductione eſt: ſyllogiſmo enim mõſtrat̃: alteꝝ aũt nõ eſt: ſed ex ſuppõne enim concludit̃. Differt auteꝫ a pꝛedictis: qm̃ in illis qdem oꝫ pꝛius ꝯfiteri ſi debeãt ꝯcedere: vt ſi oſtẽdat̃ vna poteſtas ꝯtrarioꝝ ꝛ diſciplinaꝫ eẽ eãdem. Hic aũt ꝛ non pꝛius ꝯfeſſi ꝯcedũt: eo ꝙ manifeſtũ ſit falſum: vt poſito diametro ſimetro: ꝙ in paria equalia ſint parib⁹: plures aũt ꝛ diuerſi ꝯcludũtur ex ſuppõne quos perſpicere opꝫ ꝛ notare pure. Que ergo hoꝝ differrere: ꝛ quotiens ſiũt q ſunt ex hypotheſi poſtea dicemus. Nũc autem tãtum ſit nobis manifeſtũ: quoniam nõ eſt reſoluere in figuraꝫ huiuſmodi ſyllogiſm⁹. ꝛ ob quã cãm diximus. Cap. XLI.

IAquitqꝫ per hũc modũ ꝯſiderationis poſſibile eſt nobis vt ſoluamus ſyllogiſmos: ꝛ nõ opꝫ vt q̃ramus ſm̃ hũc modum ſolutionẽ ſyl̃li cõditionalis: qꝛ nõ eſt poſſe vt ſoluamus ſyllm̃ q oñdit̃ ſm̃ modũ ꝯditiõis: qm̃ illud qdem erit ſm̃ modũ põnis: ꝛ ꝯueniẽter iter ſermotionãtes. ſicut ſi ponamus põne ſm̃ modũ ꝯueniẽti ꝙ ſi eſt ꝯuẽta potentie vna nõ receptibilis ꝯtrarioꝝ non eſt ꝯtrariꝫ ſcia vna: ꝛ illȯ quo poſſe eſt vt ſoluat̃ ex hoc dicto nõ eſt illud qȯ eſt poſitum ſm̃ modũ ꝯditiõis: qȯ eſt dictum nr̃m: ꝙ nõ eſt ꝯtrariꝫ ſcia vna: ſed id qȯ poſſe ẽ vt ſoluat̃ ẽ illud qȯ oſtẽſum eſt ſm̃ modũ ſyllogiſmi

predicatiui:⁊ eſt oñſ nr̄m: q̄ iueniť potētia vna nō receptibilis ɔtrarioꝝ:qm̄ iam ſup̄ h̄ fuit ſyllogiſm⁹: q̄ꝺ eſt oñſ nr̄m.egritudo ⁊ ſanitas ſūt ɔtraria:⁊ egritudinis ⁊ ſanitatis nō eſt potētia vna.ergo opꝫ ex h̄ in figura tertia q̄ꝺ nō oiūꝫ ē ɔtrarioꝝ.ſ.ipſoꝝ potentia vna:qm̄ ſi iueniť h̄ iueniť aliqd ſanū ⁊ egrū ſimł: ſed eſt qdem h̄:q2 ſyllogiſmus ɔditionalis eſt quo qdem oſtēdiť poſitū per ſyllm̄ p̄dicatiuū. Et vniuerſaliter ſyllogiſmus ɔtrarij nō ſoluiť ex eo niſi ſyllogiſmus predicatiuus q ducit ad impoſſibile:nō ſyll's cōditionalis:qm̄ oſtēſum fuit q̄ꝺ ipſe iam eſt compoſitus ex duabus ſpēbus ſyllogiſmi. Cap. XLII.

QUecūqꝫ aūt in plurimis figuris concluduntur ꝓpoſitiones ſi in altera ſyllogizatuꝫ eſt reducere ſyllogiſmuꝫ in alterā: vt cum qui in prima eſt priuatiuū in ſecūdam figuraꝫ: ⁊ cuꝫ qui eſt in media in primam:nō omnis autē ſed aliquādo:erit autem manifeſtum in ſequentib⁹. Si enim a.nulli b.b.autem oi c.a. nulli c.ſic igiť prima figura. Si aūt conuertatur priuatiua media erit : nam b.a.qdem nulli.c.autem omni inerit:ſimiliter aūt ⁊ ſi nō vniuerſalis ſed particularis ſit ſyllogiſmus: vt ſi a.qdem nulli b.b.autem alicui c. conuerſa enim priuatiua media erit figura. Horum aūt ſyllogiſmoꝝ qui ſunt in media figura:duo qdem vniuerſalis reducuntur in primam figurā:particularium aūt alter ſolus. Inſit enim a.b.qdē nulli.c.autē omni: conuerſa enim priuatiua prima erit figura: nā b.qdem nulli a.a.aūt nulli c.inerat:ſi aūt predicatiuū qdem ſit a.b. priuatiuū autem ad c.primus terminus ponendus ad c. hoc enim nulli ineſt a.a.vero oi b.quare nulli c. inerit b.ergo ⁊ b.nulli c.conuertiť enim priuatiua. Si aūt particularis ſit ſyllogiſmus qn̄ priuatiuū qdem erat ad maiorem extremitateꝫ reſolueť in primā figurā: vt ſi a.nulli b.ineſt:alicui aūt c.ineſt:cōuerſa enim priuatiua prima erat figura:nā b.qdeꝫ nulli a. a.aūt alicui c. Qn̄ vero predicatiuū non reſolueť: vt ſi a.qdem b.oi.c.aūt nō oi:nō eni ſuſcipit ɔuerſionem a.b.neqꝫ cū ſit erit ſyllogiſmus. Rurſum q in tertia qdem ſunt figura nō reſolueněť oēs in primā. Qui aūt in prima nō oēs in tertiā. Inſit enim a.qdem oi b.b.aūt alicui c.ergo q2 cōuertiť p̄ticularis predicatiua inerit ⁊ c.alicui b.a. vero oi b.inerat:quare ſit in tertia figura: ⁊ ſi priuatiuus ſit ſyll's ſimiľr. Conuertiť enim p̄ticularis p̄dicatiua:q̄re a.qdē nulli b.c.āt alicui inerit a. Hoꝝ aūt ſylloꝝ q ſunt in poſtrema

vnus tm̄ nō reſoluiť in prima qn̄ nō vlr ponit priuatiua:alij aūt oēs reſoluunť. Predicetť eni de oi c.a. ⁊ b.ḡ ɔuertiť c.ad vtrūqꝫ p̄ticulariter:inerit ḡ alicui b.q̄re erit prima figura. Et ſi qdē a.oi c.c.āt alicui b.ſi a.qdeꝫ oi c.b.alicui c.eadē eſt rō:ɔuertiť eniꝫ b.ad c. Si āt b.qdem oi c.a.aūt alicui.c. primus terminū ponēduꝫ b.nā b.oi c.c.aūt alicui a. q̄re b.alicui a.qm̄ āt ɔuertiť p̄ticularis a.alicui b.inerit. Et ſi priuatiu⁹ ſit ſyll's vlib⁹ terminis extātib⁹ ſilr ſumēdū. Inſit eni b.oi. c. a.āt nulli c.ḡ alicui b.inerit c.a.āt nulli c.q̄re erit mediū c.ſilr aūt ⁊ ſi priuatiua qdem ſit vlis:p̄dicatiua aūt p̄ticularis:nā a. qdē nulli c.c.aūt alicui b.inerit. Si āt p̄ticularis ſumať priuatiua nō erit ſolutio: vt ſi b.qdē oi c.a.āt alicui c.nō ineſt:ɔuerſa eni b.c. vtreqꝫ ꝓpōnes erūt p̄ticulares:manifeſtū aūt qm̄ ad reſoluēduꝫ ſeiuicē figuras q̄ cuꝫ minore extremitate ē ꝓpō ɔuertēda eſt in vtriſqꝫ figuris. Hac eni trāpoſita ɔmutatio ſit: hoꝝ āt q in media ſunt figura:alter qdē in tertia reſoluiť:alter vo nō reſoluiť in tertiā:nā cū eſt vlis priuatiua reſoluiť:ſi eni a.nulli b.c. āt alicui vtraqꝫ ſilr ɔuertunť ad a. q̄re b.qdeꝫ nulli a.c.vo alicui a.mediū ḡ eſt a. Qn̄ āt a.oi b.c.āt alicui a.nō ineſt:nō eſt reſolutio:neutra eni ꝓpōnū ex cōuerſiōe vlis:q āt ex tertia ſunt figura reſoluunť in mediā qn̄ fuerit vlis priuatiua: vt ſi a.nulli c.b.aūt alicui c.aut oi. Nā c.a.qdē nulli.b.āt alicui inerit:ſi āt p̄ticularis ſit priuatiua nō reſoluiť: nō eni ſuſcipit cōuerſionē p̄ticularis negatiua manifeſtū āt qm̄ idē ſyllogiſmi nō reſoluunť in his figuris:qm̄ nec in primā reſoluti ſunt: ⁊ quoniam in prima figura reſolutis ſyllogiſmis iſti ſoli per impoſſibile claudunť. Quomō ergo opꝫ reducere ſyllogiſmos: ⁊ quoniā reſoluunť figure in ſeinuicē manifeſtū ex predictis. Cap. XLII.

ET eſt manifeſtum q̄ ſi ex q̄ſitis q̄ꝺ oſtēdiť in plurib⁹:naꝫ figuris qm̄ poſe eſt vt ſoluatur dictuꝫ:q̄ꝺ eſt operatū in oñſione illius q̄ſiti vni⁹ ad plures vna figura. Et canon qdeꝫ in illo q eſt ex modis ſylloꝝ q eſt figura ſc̄da ⁊ tertia cōis figure p̄me in oſtēſione eiuſdē ſpērūꝫ q̄ſitoꝝ ſicut eſt cōmunicatio modi primi figure ſecūde:mō ſecūdo figure p̄me:in cōcludēdo negatiuū vniuerſaleꝫ: ⁊ ſicut cōicatio modoꝝ q ɔcludūt p̄ticularē negatiueꝫ in figura ſc̄da ⁊ tertia:ei q ɔcludiť p̄ticulareꝫ negatiuā in figura p̄ma. Et q ē ex his modis in figura ſc̄da ⁊ tertia: ex eo q̄ꝺ oñdiť ei⁹ ɔcluſio p̄ ɔuerſionē ſiue ſit p̄ duas ɔuerſiōes:aut p̄ ɔuerſionē vnā. Iaꝫ eſt poſe q erit ex eo in figura ſc̄da aut tertia vt reduceť ad p̄mā : ⁊ q̄ꝺ

eſt ex illo in pͥma eſt poſſe vt reducat̃ ad ſcḋam ⁊ tertiã. Sȝ ſi ɔcluſio oſ̄dat̃ ex his modis in figura ſcḋa ⁊ tertia ꝑ viã ꝑõnis nõ eſt poſſis reditus illiꝰ dicti ad figuraȝ pͥmã: ſicut eſt modus q̃rtus figure ſcḋe q ɔcludit negatiuã ꝑticularē ⁊ nõ poſſibilis eius redit̃ ad modũ quartũ figure pͥme q ɔcludit ꝑticularē negatiuã: ⁊ ꝓpͤ h videmꝰ ꝙ id qḋ eſt in negatiua vlĩ minꝰ eſt poſſe in eo vt ſoluat̃ dcm̃ ɔcluſum ad figurã ſcḋaȝ ⁊ ad pͥmaȝ. Sed negatiua qdem ꝑticularis que ɔcludit̃ in figura ſcḋa ⁊ tertia nõ redit aliqḋ ex ea ad figurã primã: neqȝ id qḋ eſt ex eo in figura pͥma redit ad iſtas niſi in eo in qua nõ oſtẽdit̃ ɔcluſio ꝑ ꝑõneȝ. ⁊ illa qdem ɔcluſio oſtẽdit̃ cõcludere per ꝑõnem in duabꝰ figuris: nõ eſt poſſe in eis reditus: ſȝ reditus illius qḋ eſt ĩ figura ſcḋa ⁊ tertia: ex qua ɔcludit̃ negatiua: ⁊ reditꝰ q eſt ex h in tertia ad ſcḋaȝ eſt poſſe qdē in modis qbus eſt poſſe ɔuerſio ꝑpõnis ſil̄: ⁊ illḋ erit cũ erit ꝑpõ negatiua vlĩs: ꝙ vnaq̃qȝ ipſarũ redit ad ſuã cõparē: qm̃ negatiua vlĩs ɔuertit̃ in negatiuam vlem: ⁊ affirmatiua vlĩs conuertit̃ in affirmatiuã ꝑticularē: ſed tñ eſt negatiua in figura ſcḋa ꝑticularis nõ qȝ ꝑticularis negatiua nõ ɔuertit̃: ⁊ vlĩs affirmatiua ẽt cũ ɔuertit̃ erit ꝑticularis. Et ſilr q eſt ĩ figura tertia cũ eſt negatiua ipſa vlĩs eſt poſſis reditus ipſiꝰ ꝑpõnis ad figuraȝ primã: qm̃ negatiua vlĩs ɔuertit̃ vlr: ⁊ affirmatiua ꝑticulariter ſiue ſit vlĩs ſiue ꝑticularis: ⁊ ſi eſt negatiua qdē ꝑticularis: ſylls qdã nõ reſoluit̃ ad figurã primã: qm̃ negatiua ꝑticularis non ɔuertit̃. Iam ḡ oſtẽſum eſt ex hoc dicto qs modus ſyllogiſmoꝝ cõicans in q̃ſito vno ex qbus tribus ex generibꝰ ſyllogiſmi eſt poſſe vt reſoluat̃ .ſ. aliꝰ ad aliũ: ⁊ qs coꝝ nõ eſt poſſibilis in hoc. Cap. XLIII.

Differt aũt qḋ in cõſtruẽdo vel deſtruẽdo opinari aut idē aut diuerſuȝ ſignificare nõ ẽe hoc ⁊ eſſe nõ hoc: vt nõ eſſe albũ ei qḋ eſt ẽe nõ albũ: nõ eni idē ſignificãt. Neqȝ eſt negatio eiꝰ qḋ eſt ẽe albũ ea q̃ eſt ẽe nõ albũ ſed nõ ẽe albuȝ: rõ ãt hꝰ hec eſt. Silr eni ſe hȝ poſſe eſt ambulare ad poſſe nõ ambulare ei qḋ eſt albũ ad ẽ nõ albũ: ⁊ ſcit bonũ ad ſcit nõ bonũ: nã ſcit bonũ vel eſt ſciẽs bonũ nihil differt: neqȝ põt ambulare vel eſt potẽs ambulare. Quare ⁊ oppoſita nõ põt ambulare: ⁊ nõ eſt potẽs ambulare. Si igit̃ nõ ẽ potẽs ambulare idē ſignificat: ⁊ eſt nõ ambulare potẽs: aut ipã ſil̄ erũt eidē: idē eni põt ambulare ⁊ nõ ambulare: ⁊ neſciẽs boni ⁊ nõ boni eſt: affirmatio aũt ⁊ negatio nõ erũt oppoſite ſil̄ in eodē. Queadmodũ ḡ nõ idē eſt nõ ſcire bonũ ⁊ ſcire nõ bonũ: neqȝ ẽe nõ bonuȝ: ⁊ nõ ẽe bonũ ideȝ. Nã ꝑportionaliũ ſi altera ſint ⁊ altera: neqȝ ẽe nõ eq̃le ⁊ nõ eſſe eq̃le idem. Huic eni qḋ eſt nõ eq̃le ſubiacẽt aliqḋ ⁊ h eſt ineq̃le: illi ꝟo nihil eo qḋ eq̃le qdē vel ineq̃le nõ oē eſt: eq̃le aũt vl̄ nõ eq̃le omne. Amplius eſt nõ albũ lignum: ⁊ non eſt album lignum nõ ſimul ſunt: ſi enim eſt lignum eſt nõ album erit lignum: qḋ autem nõ eſt albũ lignũ nõ neceſſe eſt ẽe lignũ: q̃re manifeſtũ: qm̃ nõ eſt eiꝰ qḋ eſt bonũ: id qḋ eſt: eſt nõ bonũ negatio. Si ergo de oĩ vno vel affirmatio vel negatio vera ſi nõ eſt negatio: Palã qm̃ affirmatio aliquo mõ erat Affirmationis aũt oĩs negatio eſt ⁊ huiꝰ: ergo eiꝰ q̃ eſt: eſt nõ bonũ ea q̃ eſt nõ eſt non bonum: hȝ aũt ordinem hũc adinuicem: ſic eſſe qdem bonũ in quo a. nõ eſſe aũt bonuȝ in quo b. eſſe ãt nõ bonũ in quo c. ſub b. nõ eſſe aũt nõ bonũ in quo d. ſub a. Oĩ ergo inerat aut a. aut b. ⁊ nulli eidem: ⁊ aut d. aut v. ⁊ nulli eidem: ⁊ cui c. neceſſe eſt b. omni ineſſe: ſi enim verũ eſt dicere: qm̃ eſt nõ album: ⁊ qm̃ nõ eſt albũ verum: impoſſibile eſt. eni ſimul eſſe albũ ⁊ ẽe nõ albũ: aut eſſe lignũ album ⁊ eſſe lignũ nõ album. Quare ſi nõ erit affirmatio negatio inerit: ei autem qḋ eſt b. nõ ſemꝑ c. qḋ enim oĩno non eſt lignuȝ: neqȝ lignum erit nõ album: ecõuerſo aũt cui ineſt a. d. omni. aut eni c. aut d. Qm̃ aũt nõ poſſunt ſimul eſſe nõ albũ ⁊ eſſe albũ h inerit: nam de eo qḋ eſt albũ veꝝ eſt dicere: qm̃ nõ eſt nõ album: de d. aũt nõ oĩno a. nam de eo qḋ oĩno nõ eſt lignũ nõ veꝝ a. dicere: qm̃ eſt lignũ albũ quare d. veꝝ. a. autē nõ veꝝ: qm̃ eſt lignũ album. Palam auteȝ quoniã ⁊ a. c. nulli eidem ſunt: ſed b. ⁊ d. cõtinget alicui ideȝ ineſſe. Similr aũt ⁊ ſe habent ⁊ priuationes ad predicamẽta hac poſitiõe: eq̃le in quo ẽ a. nõ eq̃le in quo b. ineq̃le in quo c. nõ ineq̃le in quo d. in plibꝰ auteȝ quoꝝ his qdē ineſt: aliis ꝟo nõ ĩeſt idē: negatio qdem ſimilr vera erit: qm̃ nõ ſunt alba oĩa: vl̄ quoniã nõ albuȝ vnũqḋqȝ. Qm̃ autem eſt non album vnũquodqȝ: aut qm̃ ſunt omnia non alba falſa: ſimiliter autem ⁊ eius que eſt omne aĩal albuȝ: nõ h qdem eſt: nõ album omne aĩal negatio: ambe eni falſe: ſed nõ eſt omne aĩal album. Quoniã autem palaȝ ꝙ aliud ſignificat eſt nõ albũ. ⁊ non eſt album: ⁊ hec qdem affirmatio: illa vero negatio: manifeſtũ qm̃ nõ ideȝ eſt modus demõſtrandi vtriſqȝ: vt qm̃ qcqd eſt aĩal nõ eſt albũ: vel ɔtingit nõ ẽe albũ: ⁊ qm̃ eſt verũ dicere nõ albũ. hoc eniȝ eſt nõ albũ: ſed de eo qḋ vtiqȝ ſit albũ veruȝ qdeȝ dicere eſt nõ albũ: ſiue nõ albũ idē modus: affirmatiue enim ambe ꝑ primã figurã oſ̄dunt̃. Nam verũ ⁊ eſt ſilr ponunt̃: nõ eius

quod eſt verum dicere album: nō h̄ qdem verum eſt dicere nō album negatio: ſed nō verum dicere album. Si aūt verum eſt dicere qđ vtriqȝ eſt homo muſicū eſſe: aut nō muſicū eſſe quicqd aial eſt ſumendū eſſe: muſicum aūt nō muſicum eſſe oſtenſum ē: nō eſſe autem muſicū quicqd eſt homo negatiue: mōſtratur ſ̄m dictos modos tres. Simpliciter aūt quando ſic ſe habet a. ⁊ b. vt ſimul qdem eidem nō ꝯtingāt: omni aūt ex neceſſitate alterū: ⁊ rurſum c. ad d. ſimiliter. Sequaꝛ aūt id qđ eſt a. c. ⁊ nō conuertitur: ⁊ id qđ eſt b. ſequeꝛ d. ⁊ nō conuertitur a. ⁊ a. qdem ⁊ d. contingūt eidē. b. aūt ⁊ c. nō contingūt. Primum ergo quoniā ei qđ eſt b. ſequitur d. hinc manifeſtū eſt. Quoniam enim eoꝝ que ſunt c. d. alterum ex neceſſitate: omni ineſt: cui aūt b. nō cōtinget c. eo qđ ſimul infert a. a. aūt ⁊ b. nō contingere eidem. Manifeſtū quoniam d. ſequitur. Rurſum qm̄ ei qđ eſt a. nō conuertiꝛ id qđ eſt c. omni aūt vel c. vel d. ineſt: cōtingit autem a. ⁊ d. eidem ineſſe. b. autē ⁊ c. nō ꝯtingit eo qđ ꝯſeqtur a. ei qđ ē c. accidit enim qd impoſſibile: manifeſtum igitur qm̄ neqȝ b. ei qđ eſt d. conuertiꝛ eo qđ contingit ſimul a. ⁊ d. ineſſe. Accidit autē aliquotiēs ⁊ huiꝰ terminoꝝ ordine falli eo qđ oppoſita nō ſumanꝛ recte quoꝝ neceſſe eſt omnino alterū ineſſe: vt ſi a. ⁊ b. non cōtingunt: ſimul eidem neceſſe eſt aūt ineſſe cui nō alterum alterū: ⁊ rurſus c. ⁊ d. ſimiliter cui aūt c. omni ſeqtur a. Accidit enī cui d. ⁊ b. ineſſe ex neceſſitate: qđ falſum eſt: ſumaꝛ enim negatio eoꝝ que ſunt a. b. ⁊ ea q̄ in qbus f. ⁊ rurſus eoꝝ que ſunt c. d. in quibus g. Neceſſe ē ergo omni ineſſe vel a. vel f. aut enim affirmationē aut negationē: ⁊ rurſum: aut c. aut g. affirmatio enim ⁊ negatio cuilibet: ⁊ cui c. omni a. poſitum eſt: quare cui f. omni hoc: qđ ē g. Rurſus qm̄ eorum q̄ ſunt f. b. omni alterū ⁊ eorum que ſunt g. d. ⁊ ſimiliter ſeqtur autē g. id qđ eſt f. ⁊ b. d. ſequiꝛ: hoc enim ſcimus: ſi ergo a. id qđ eſt c. ⁊ id qđ d. ſeqtur b. hoc autē falſum: econtrario enī erat in his que ſic ſe habent cōſequentia: nō enim fortaſſe neceſſarium omni ineſſe: aut a. aut f. neqȝ f. aut b. nō enī eſt negatio eius qđ eſt a. hec q̄ eſt f. nam boni nō bonum negatio: non autē idē eſt h̄ qđ eſt neqȝ bonum: neqȝ malū ⁊ malis qđ eſt nō malū: nō id qđ eſt neqȝ malū neqȝ nō malum neqȝ non bonum. Similiter autem ⁊ in c. d. naȝ negationes que ſūt: due ſunt. Cap̄. XLIII.

TAmqȝ cadit deceptio in ſyllo: qꝛ putaꝛ in enūciatione declinata qđ ipſa ⁊ negatiua enūciatio eſt vnum ⁊ idē: qđ eſt: qꝛ accidit in illo vna duarū rerum: aut vt puteꝛ in ꝯcludēte qđ nō eſt cōcludēs: ⁊ h̄ qn̄ cadit enūciatio declinata in loco in quo cadit negatiua: eſt qdem īpoſe vt ſit ſyllogiſmꝰ: ⁊ putaꝛ indeclinata qđ ſit negatiua: qn̄ putaꝛ in eo q eſt ſyllogiſmus ⁊ qđ nō ſit ſyllogiſmus: ⁊ putaꝛ in cōcluſione declinata ꝙ ſit negatiua: ⁊ in veritate eſt ipſa declinata: ⁊ h̄ cum cadit ꝓpō declinata de qua putaꝛ ꝙ ſit negatiua in loco in quo ꝓhibeꝛ ſyllogiſmus vt ſit ꝯcludēs. Et qđ ꝓhibet hāc deceptionē eſt qđ dicam: qn̄ dcm̄ nr̄m. in aliquo qđ eſt vno albū: ⁊ qđ nō eſt album ſignificāt itentionē vnam. ⁊ ꝙ nō eſt negatiua dicti noſtri. Socrates eſt albꝰ. dcm̄ noſtrum. ſocrates eſt nō albus. ſ; dcm̄ nr̄m. ſocrates nō eſt albus: qđ eſt: qꝛ ꝓportio dicti noſtri. Socrates eſt albus. ad dcm̄ nr̄m. ſocrates eſt nō albus: eſt ꝑ portio dicti nr̄i. Socrates poſe eſt vt ambulet: ad dcm̄ nr̄ȝ. Socrates poſe eſt vt non ambulet. Et ꝓportio dicti nr̄i. Socrates iueniꝛ albus. ad dcm̄ nr̄m. Socrates nō iueniꝛ albus. eſt ꝓportio dicti. Socra. poſe eſt vt ambulet. ad dcm̄ nr̄m. Socra. nō poſe eſt vt ambulet. Et quēadmodum ſunt poſſibiles due ꝓpoſitiōes affirmatiue: ſicut oſtēſum eſt in libro precedēti. ſimiliter dictum noſtrū. Socrates eſt albus. Socrates eſt nō albus. ⁊ ſi eſt dcm̄ noſtrum. Socrates eſt non albus: loco dicti noſtri. Socrates nō eſt albus. ergo oportet vt ſit oīs res aut alba aut ſit nō alba: ſicut oꝫ vt ſit oīs res alba aut nō ſit alba. Et eſt manifeſtum qđ res priuate multa deuenientes ſint: de quibus nō eſt veruȝ ꝙ ſint albe: neqȝ ꝙ ſint nō albe. ſed qđ ſint albe: aut ꝙ nō ſint albe verificaꝛ de oībus rebus. Et etiam ſi eſſet dictum noſtrum. Socrates eſt potens vt nō ambulet. ſicut dcm̄ noſtrum. nō eſt ipſe potēs vt ambulet: eſſent ⁊ affirmatio ⁊ negatio ꝯiuncte ſimul in re vna ⁊ eadem: qꝛ ſicut dcm̄ nr̄m in Socrate qđ eſt potēs vt ambulet ⁊ nō ambulet verificatur ſimul. ſimilr̄ opꝫ vt ſit dcm̄ noſtrū: in ipſo qđ eſt potens ⁊ qđ nō eſt potēs. ſ. ſi eſſet itentio negationis in hoc ipſa itentio declinationis. Et eſt oſtēſum ꝙ dcm̄ noſtrum potens nō ꝯiungunꝛ ſimul in aliquo vno ⁊ eodē. ergo enūciatio declinata differt ab enūciatione negatiua per hoc ꝙ ipſa īuenitur ⁊ eius oppoſita ſimul in aliquo vno: aut aliq per h̄ ꝙ quīqȝ euacuaꝛ vnoquoqȝ ipſorum ſubm̄: ſed enūciationis affirmatiue ⁊ negatiue ꝓprie eſt ꝙ ambe nō ꝯiungunꝛ ī aliquo vno: neqȝ euadit ab vno eoꝝ aliqua ex rebus. ⁊ ideo eſt dictum nr̄m in Socrate ꝙ eſt iuſtus: ⁊ ꝙ eſt nō iuſtus: falſum ſimul: cū ſit Socrates mortuus. ⁊ dictum nr̄m ꝙ eſt iuſtus: ⁊ nō eſt iuſtus: diuidūt verum a falſo. ſ. qꝛ nō euadit Socra. quin diſponunꝛ ꝑ vnum ipſorum ipſo mortuo aut viuo. Et ſimilr̄ dcm̄ noſtrum in petro: qꝛ pōt ambulare ⁊ nō pōt ambulare. ſ. vnum hoꝝ duorum eſt verum ⁊ aliud falſum. Et cū ſint enūciationes declinate affirmatiue hn̄t ſe oppoſite negatiua ipſarū: ⁊ cum mēſuranꝛ due enūciatiōes vna ſimplex ⁊ alia declīata affirmatiue ſint aūt earū negatiue: apparēt due ꝓportiōes vnius ad aliam. ſ. ꝓportio oppōnis ⁊ ꝓportio cōſequētie. Ponamus ergo loco affirmatiue ſimplicis: que eſt dcm̄

noſtrum. Socrates eſt bonus ſcam a. ⁊ loco negati-
ue ei⁹. que eſt dcm̄ nr̄m. ſocrates nõ eſt bonus ſcaꝫ b.
⁊ loco affirmatiue declinate: q̄ eſt dcm̄ nr̄m. ſocrates
eſt nõ bonus. ſcam d. ⁊ loco negatiue ipſis: q̄ eſt dictū
nr̄m. Socrates nõ eſt bonus. ſcam g. ⁊ ponamus ſub
a. g. ⁊ ſub b. d. ergo in oi re aut inuenit̄ a. aut b. ⁊ nõ eſt
poſſe vt ꝯiungat̄ ſimul in aliquo vno: cū ſit vnū coꝝ
affirmatiuū ⁊ aliud negatiuū: ⁊ ita eſt diſpõ g. cuꝫ d.
cū ſit ēt vnū coꝝ affirmatiuū ⁊ aliud negatiuū. ⁊ ē ma
nifeſtū ēt φ oē in quo inuenit̄ d. ne d̄o inuenit̄ i oi eo b.
q2 ſi eſt dcm̄ nr̄m. in Socrate φ ē nõ bon⁹ veruꝫ: oꝫ ēt
vt ſit dcm̄ nr̄ꝫ: in eo φ nõ eſt bon⁹. ēt veꝝ aut φ ē bo
nus. ḡ qm̄ oꝫ vt ſit veꝝ de eo φ nõ ē bon⁹: aut φ ē bo
nus. ergo oē in quo inuenit̄ d. inuenit̄ in eo b. ergo b. eſt
ꝯñs ad d. ⁊ inuentū cum inuenit̄ d. ſed nõ ꝯuertit̄ hoc
donec ſit inuentū d. in oi in quo inuenit̄ b. qm̄ cū eſt ſo-
crates ꝓuatus verificat̄ de eo φ nõ eſt bonus: ſed nõ
verificat̄ de ipſo φ eſt nõ bonus. ⁊ h̄ eſt diſpõ d. cū b.
in ꝯñtia. ⁊ diſpõ qdem a. c. d. g. ecõuerſo hui⁹. ſcꝫ φ g.
ſeqtur a. ⁊ eſt inuentū cum inuenit̄: ⁊ nõ ꝯuertit̄ h̄ do-
nec ſit a. ꝯñs g. ⁊ inuentū cuꝫ inuenit̄: qm̄ de q̄ verificat̄
dcm̄ nr̄m: φ eſt bonus: v̄ificat̄ de illo φ nõ eſt nõ bo
nus: qm̄ verificat̄ de ipſo φ nõ eſt nõ bonus: aut φ ē
nõ bonus: ⁊ nõ ꝯuertit̄ h̄: ita vt ſit de quo verificat̄
dcm̄ nr̄m φ nõ eſt nõ bonū: vt verificet̄ de ipſo dictū
nr̄m: φ eſt bonū: q2 de ſocrate ꝓuato verificat̄ dictuꝫ
nr̄m: φ nõ eſt nõ bonus: cū ſit neceſſariū φ aut veri-
ficet̄ dcm̄ nr̄ꝫ: φ eſt nõ bonus: aut φ nõ eſt nõ bon⁹.
qm̄ hoꝝ duoꝝ vnū eſt affirmatiuū ⁊ alteruꝫ negati-
uum: ⁊ nõ euadit ab vno ipſoꝝ aliqd: neqꝫ ꝯiungun-
tur ſimul in aliquo vno. Et cū ſit hoc ita eſt manife-
ſtum valde: ⁊ apparēs φ nõ eſt poſſe φ. g. que ē nega-
tiua declinata: ⁊ b. q̄ eſt negatiua ſimplex ꝯgregent̄
⁊ ꝯiungātur in aliquo vno: qm̄ de quo verificat̄ a. ve
rificat̄ de eo g. ⁊ de quo verificat̄ a. falſificat̄ de eo b.
Et d. que eſt affirmatiua declināſ: ⁊ a. que ē affirma-
tiua ſimplex: iam ꝯiunguntur in aliquo vno: qm̄ nõ
ſeqtur īuentio d. in quo inuenit̄ b. ſꝫ eſt res ecõuerſo.
ſcꝫ φ b. inuenit̄ in quo inuenit̄ d. Jamqꝫ exterminat̄ φ
a. que ē affirmatiua ſimplex: ⁊ d. que eſt affirmatiua
declinata ſint oppoſite: qđ ē. q2 poſtq̄ poſuim⁹ φ qm̄
eſt d. inuentū φ b. eſt inuentū: ⁊ b. ⁊ a. ſūt oppoſita. i. cuꝫ
inuenit̄ vnū coꝝ auferſ aliđ: ⁊ ſi euadit ab vno ipſoꝝ
aliqđ. ergo d. ⁊ a. ſunt cū hac diſpõne. Sꝫ ſi eſſent d. ⁊
a. oppoſita ſm̄ modū affirmationis ⁊ negationis: ſe-
queret̄ φ cū inuenit̄ b. φ inueniret̄ ⁊ d. qđ falſum eſt: ⁊
ꝯtrariū h⁹ qđ eſt oñſuꝫ: qm̄ eſt neceſſariū vt verificet̄
de d. b. cū ſit falſuꝫ de eo a. Jāqꝫ eſt poſſe qm̄ poſueri-
mus φ g. eſt ꝯñs a. ⁊ φ a. nõ eſt ꝯñs g. vt oñdam⁹ ex
h̄ φ b. eſt ꝯñs d. ⁊ φ illud nõ ꝯuertit̄: ⁊ φ nõ eſt poſſe
φ ꝯiungātur. g. ⁊ b. eſt poſſe vt ꝯiungat̄ a. ⁊ d. Et illud
eſt: q2 cum eſt h̄ ita manifeſtū eſt φ nõ eſt poſſe φ b.
⁊ g. ꝯiūgātur in aliq̄ vno: qm̄ cū b. ꝯriet̄ a. ⁊ d. ⁊ cū inue
nit̄ d. nõ inuenit̄ g. qm̄ ipſoꝝ vnū ē affirmatiuū ⁊ aliđ
negatiuū. Sed d. qdem ⁊ a. iam eſt poſſe vt ꝯiungan-
tur in aliquo vno: qm̄ nõ eſt a. cõpꝛehēſum in g. Jāqꝫ
inuenit̄ g. φ nõ inuenit̄ a. ⁊ cū eſt oīs res ita vt aut inue-
niat̄ in ea a. aut b. Jāqꝫ inuenit̄ g. aliqñ in a. aliquādo
in b. Jamqꝫ eſt poſſe vt oſtēdamus per demõſtratio-
nem aliam: φ qm̄ eſt g. ſequēs a. φ b. eſt ſequēs d. ⁊ φ
b. ⁊ g. nõ ꝯiungantur ſimul. ⁊ φ d. ⁊ a. iam eſt poſſe vt
ꝯiungātur: qđ eſt: q2 cū eſt g. compꝛehēſum in a. ⁊ de
oi verificatur aut g. aut d. ergo opꝫ vt ſit verū ex po-
ſitis dictionibus de b. d. vel g. nõ g. qm̄ g. compꝛehē-
ſum eſt in oppoſito ipſius b. qđ eſt a. ergo cum g. eſt
compꝛehēſum in a. ⁊ b. compꝛehēſuꝫ in d. manifeſtū
eſt b. ⁊ g. nõ eſt poſſe vt ꝯiungantur in aliquo vno: qđ
eſt poſſe illud in a. ⁊ d. Et h̄ qđ accidit in enūciationi-
bus. ſ. ſingulari declīata ⁊ ſimplici accidit eius ſimi-
le in ꝓuatiua cum ſimplici. Et quēadmodum nõ eſt
negatiua ſimplicis ſingularis affirmatiua declinata
affirmatiua. ſimilr̄ nõ eſt negatiua affirmatiue v̄lis
declināſ v̄lis: q2 nõ eſt negatio dicti noſtri. oīs hõ eſt
albus. dcm̄ noſtrum. oīs hõ eſt nõ albus. ſed dcm̄ no-
ſtrum. nõ oīs hõ eſt albus. Et cauſa illius quā reme-
morauimus: qđ eſt: q2 dcm̄ noſtrū. oīs hõ eſt albus. ⁊
oīs hõ eſt nõ albus. ſunt ambo falſa ſimul: neqꝫ inue-
nit̄ vnū ipſorum neceſſario in quacūqꝫ re ſic ex reb⁹
eſt diſpõ dicti noſtri. oīs eſt albus. nõ oīs hõ eſt alb⁹.
ergo ſyllogiſmus quo ꝯcludit̄ dcm̄ nr̄m. oīs hõ eſt nõ
albus. eſt preter ſyllogiſmuꝫ quo cõcludit̄ φ nullus
hõ eſt albus: qđ eſt: q2 dcm̄ noſtrū. oīs hõ eſt non al-
bus: eſt affirmatiuū v̄le. Jāqꝫ oſtēſum fuit φ ipſum
nõ ꝯcluditur niſi in figura pꝛima. ⁊ dictū noſtrū. nul
lus hõ eſt albus: eſt negatiuū: ⁊ ꝯcludit̄ in figura pri-
ma ⁊ ſecūdā: q2 in ſecundo mõ pꝛime ⁊ duob⁹ modis
ſcđe q ſunt tres modi ſylloꝝ. Et ſilr̄ qm̄ eſt ꝓpõ mioꝛ
i figura pꝛīa declināſ diſcernit̄ a negatiua: p h̄ φ ſcā
declināſ eſt pars ꝓpõnis. ⁊ iđ iterat ſup eam etiaꝫ lit-
tera vel pars ꝯiunctio negationis: ⁊ nõ eſt littera ne-
gationis pars ꝓpõnis: ⁊ ideo pꝛedicat̄ affirmatiue: ⁊
ſubm̄ eius eſt idem cum pꝛedicato negatiue ⁊ ſubie-
ctum eius. ¶ Et in hoc terminantur intentiones quas
ꝯtinet hic liber pꝛimus.

¶ Explicit cõmentum Auerroys ſup pꝛīo libꝛo poꝝ.

¶ Incipit liber ſecundus pꝛioꝝ Analetico-rum Ariſto. Cap. I.

IN quantis ergo figuris ⁊ per
quales ⁊ quot ꝓpões ⁊ quā-
do ⁊ quomõ fit ſyllogiſmus.
Amplius autē ad que perſpi-
ciendum cõſtruenti ⁊ deſtruē-
ti quomõ opoꝛteat querere d̄
ꝓpõne ſm̄ vnāquāqꝫ artem. Amplius aūt
per quā ſumamus viaꝫ que in ſingulis ſunt
pꝛincipia iam pertrāſiuimus. Qm̄ autēꝫ aliȳ
quidem ſyllogiſmoꝝ ſunt vniuerſales: aliȳ
vero particulares. Uniuerſales qdem oēs
ſemper plura ſyllogizant: particulariū autē
pꝛedicatiui quidem plura: negatiui h̄o cõ-
cluſionem ſolam. Nam alie qdem ꝓpoſi-
tiones ꝯuertuntur: pꝛiuatiua vero nõ con
uertit̄. Concluſio vero aliquid de aliquo
eſt: quare aliȳ qdem ſyllogiſmi plura ſyllo-
gizant: vt ſi a. oſtenſum ſit: omni aūt alicui
ineſſe b. ⁊ b. alicui a. neceſſariuꝫ ineſſe: ⁊ b.
nulli b. a. ⁊ b. nulli a. hoc autem aliud pꝛio-
re. Si autem alicui b. nõ ineſt. a. nõ neceſſe
eſt ⁊ b. alicui a. nõ ineſſe. Cõtingit enim oi
ineſſe: hec ergo cõmunis oium cā ⁊ vniuer
ſaliuꝫ: ⁊ particularium. Eſt aūt de vniuer-
ſalibus ⁊ aliter dicere. Quecūqꝫ enim aut

ſub medio: aut ſub ꝯclone ſunt oīum idem
erit ſyllogiſmus: ſi hec qdem in medio: illa
vero in ꝯclone ponātur: vt ſi a. b. ꝯclo per
c. quecūqȝ ſub b. aut ſub c. ſunt neceſſe ē de
omnibus dici a. Nā ſi d. in toto b. ⁊ b. in a.
⁊ d. erit in a. Rurſum ſi c. in toto c. ⁊ c. in a.
⁊ e. inerit a. ſimilr ⁊ ſi priuatiuꝰ ſit ſyllogiſ-
mus. In ſecūda autem figura qḋ eſt ſub cō-
cluſione erit ſoluȝ ſyllogiſmus: vt ſi a. inſit
nulli b. ⁊ omni c. cōclo: qm̄ nulli c. ineſt b.
Si aūt d. ſub c. eſt manifeſtū qm̄ non ineſt
ei b. in his autem que ſub a. quoniaȝ b. non
ineſt. Nā palā eſt per ſyllogiſmū: ⁊ ſi atqui
ineſt ei qḋ eſt e. ſi eſt ſub a. ſed ineſſe qdem
b. nulli c. per ſyllogiſmū oſtenſum eſt. non
ineſſe ꝟo a. hoc qḋ eſt b. inde mōſtratum
ſumptū eſt: quare nō per ſyllogiſmum acci
dit b. nō ineſſe. e. in particularibus ꝟo. In
his qdem que ſub ꝯcluſione nō erit neceſſa
rium. Nō eni ſit ſyllogiſmus qm̄ ea ſumpta
ſunt pticulr. Eoꝝ autē que ſunt ſub medio
erit in oībus veꝝ nō per ſyllm: vt ſi a. omni
b. ⁊ b. alicui c. nam eius qḋ eſt ſub c. poſiti
non erit ſyllogiſmus: eius ꝟo qḋ ſub b. eſt
erit: ſed non pp̄ter eum qui prius factus ē:
ſimilr āt ⁊ in alijs figuris. Nam eius qdeȝ
qḋ ſub cōcluſione eſt nō erit: alterius vero
erit verum nō per ſyllogiſmuȝ: quēadmo-
dūȝ in vniuerſalibus ex indemōſtrata ꝓpo-
ſitione que ſunt ſub medio oſtēdebat: q̄re
aūt ſi nec ibi erit aut ⁊ in his.

¶ Incipit cōmētuȝ eiuſdē ſup libro ſcdo. Cap. I.

IAm quit. iamqȝ oſēdimus in quot fi-
guris ſunt ſermones ſyllogi
ſtici: ⁊ quō modoꝝ erunt ꝓpōnes: ⁊ ſunt
ꝓpōnes in qbus eſt itentio dicti noſtri de
omni: ⁊ per quot ꝓpōnes erūt: ⁊ quot ſūt
que: ⁊ qn̄ erit ſyllogiſmus: ⁊ qn̄ nō erit: ⁊ nō erit qdeȝ
quādo nō inenit in ipſis propōnibus terminus cō-
munis. ⁊ diximus in qualitate figure cuiuſlibet figu
rarū triū: q eſt ordo termini medij inter extremita-
tes. ⁊ diximus cū illo que figura figurarū querit in
quolibet q̄ſito queſitoꝝ quatuor. ſ. affirmatiuo vni-
uerſali: ⁊ affirmatiuo pticulari: ⁊ negatiuo vli: ⁊ nega
tiuo particulari. ⁊ narrauimus preter illud q̄litateȝ
inqſitionis ex queſito abſolute in quacūqȝ ſit arte: ⁊
per quā viam accipiamus ꝓpōnes ſyllogiſmi ⁊ facia
mus: ⁊ ipſas qn̄ reſoluimus omne dcm̄ ſyllogiſticuȝ
in ſyllogiſmū ex quo cōponit̄. ⁊ dicemus ergo nūc q̄
ex quo ſunt ex ſyllogiſmis q ꝯcludūt ꝯcloneȝ vlem: ⁊
q cōcludūt ꝯclonem particularē. Et qȝ ſyllogiſmos q
cōcludūt ꝯclonem vlem: ſeqtur ⁊ accidit eis vt ꝯclu-
dant preter ꝯcloneȝ p̄maȝ ꝯnes multas. Sed ex ſyl-
logiſmis q ꝯcludūt ꝯnes particulares: illi qdem qui
ꝯcludūt ꝯnes particulares affirmatiuas ſunt qbꝰ ac-
cidit vt ꝯcludant ꝯclones p̄ma ꝯnes multas. Sed q
ꝯcludūt negatiuā particularē nō ꝯcludūt preter cō-
cluſionem p̄mam aliqd aliud. Et cū in h eſt: q̄ ꝯnes
vles ⁊ particulares affirmatiue cōuertunt̄: ⁊ negati-
ua particularis nō ꝯuertit̄. Et ſyllo qdem q ꝯcludit
vlem affirmatiuaȝ accidit q̄ ꝯcludat particularē cō-
uerteȝ ſub illa vli ⁊ particularē in quā cōuertit̄. Et ei
q cōcludit vlem negatiuā accidit vt ꝯcludat eius cō-
uerſam: ⁊ negatiuam particularē ꝯtentaȝ ſub ea: ⁊ ei
qui cōcludit affirmatiuā particularē accidit vt ꝯclu
dat ꝯuerſam illius. Sed ei q cōcludit particularem
negatiuā nō accidit vt ꝯcludat preter ipſam: cum ſit
nō ꝯuertibilis neqȝ ꝯtinēs aliaȝ: ⁊ hac parte accidit
ſyllogiſmo vni ⁊ eidem: vt ꝯcludat ꝯcluſiōes plures
vna: niſi qȝ quā ꝯcludit per ſe p̄mo eſt vna: ⁊ alias q̄s
ꝯcludit: ꝯcludit qdem ex parte qua ſequunt̄ p̄mam
⁊ ea mediāte: ⁊ ſunt q̄ſi ꝯclones p accidēs: ⁊ pp̄ h nō
numerant̄ hē in ꝯnibus ſyllogiſmoꝝ in libro p̄mo: ⁊
erraueruꝝt in h poꝝes expoſitores ⁊ numerauerūt ip-
ſas. Itaqȝ eſt poſe vt putet̄ q̄ iam erūt ex ſyllogiſmo
vno ⁊ eodem plures ꝯcluſiones vna ſm aliū modū
niſi qȝ hic eſt ſm cōputationem: non ſm veritatē in
hoc in figura p̄ma qn̄ accidit illud ſm duos modos:
quoꝝ vnus eſt cū oſēdimus q̄ predicatū qōdam ſue-
rit̄ cuidā ſubto: eſt manifeſtū apō nos: q̄ res q̄deȝ ē
ſubm q̄ſiti. Iam ergo putat̄ cū oſtēſum fuerit q̄ pre-
dicatū queſiti eſt iuentū ſubto eiꝰ: qḋ iam oſtēſum eſt
ēē h: q̄ ipm̄ eſt iuentū in ſubto ſubti. V. g. ſit queſitū
vnū: mūdus cepit ⁊ oſtēdat̄ ex h q̄ celuȝ cepit: qḋ ē
qȝ manifeſtū eſt per ſe q̄ celū eſt ptiū mundi: ⁊ h eſt
vnū in quo putat̄ q̄ iaȝ erit ex ſyllo vno ſm hūc mo-
dū plures vna ꝯne. ⁊ h nō eſt verū: qm̄ dcm̄ nīm. ce-
lū cepit. in hoc exemplo ꝯcludit̄ qdeȝ per duas ꝓpō-
nes: vna quarū eſt: q̄ celū eſt pars partiū mūdi. ⁊ ſe-
da eſt. q̄ oēs partes mūdi ſunt noue. ſeqt̄ ergo ex h
q̄ celū eſt nouū ⁊ mūdus aliꝰ eſt h ē oſtendimꝰ q̄ ali-
qd eſt iuentū ſubiecto per duas ꝓpōnes. ⁊ ē manife-
ſtū per ſe q̄ terminus mediꝰ in duabꝰ ꝓpōnibꝰ eſt ꝯdi
nēs ſubm aliud cū ſubto q̄ſiti. Itaqȝ putat̄ ex h q̄ cō-
cludit ꝯcluſiones plures vna: quaꝝ vna eſt ꝯclo q̄ſi-
ti: ⁊ alia eiꝰ cuiꝰ ſubiectū eſt cōtentū ſub termino me-
dio cū ſubto q̄ſiti. V. g. ſi oſtēſum eſt q̄ mūdus cepit
per duas ꝓpōnes: quaꝝ eſt q̄ mūdus eſt cōpoſitus:
⁊ ſcda eſt: q̄ omne cōpoſitū cepit: qm̄ iaȝ putat̄ q̄ cō-
cluſuȝ ſit nob ex his duabꝰ ꝓpōnibꝰ due ꝯcluſiones:
quarū vna ē q̄ mūdus cepit: ⁊ ſcda eſt q̄ corpꝰ cepit.
qm̄ eſt manifeſtū p ſe: q̄ corpꝰ ꝯtinet̄ ſua cōpoſita: ſic
cōtinet̄ mūdus ſub eo. ⁊ h accidit ſemp cū eſt maior
manifeſta in ſyllo. verū ipſi ſm veritatē ſunt duo ſyl-
logiſmi cōicantes in ꝓpōne vna. ſ. in maiore: ⁊ diffe-
rentes in minore: ⁊ h ideȝ accidit in figura p̄ma que
ꝯcludit duas negatiuaȝ vles qn̄ ꝯtinet̄ ſubm eiꝰ ſub-
iecto ꝯnis pp̄terea: qȝ eſt ꝯcluſio particularis: ⁊ in fi-
gura ſcda qdeȝ accidit in modis ⁊ libꝰ fere ſile eiꝰ qḋ
putat̄ in eo q̄ ꝯcludat̄ ꝯclo: ⁊ qḋ eſt ꝯtentū ſub ſubo
ꝯnis pp̄ter approximationē illiꝰ in principio eſtima-
tionis. ⁊ in veritate ipſa qdem eſt cōcluſio ſyllogiſmi
in figura p̄ma. ſ. inuētio extremitatis ſubiecto ſubti:
⁊ nȝ putat̄ in eo q̄ ꝯcludit cū ꝯne ſua id qḋ eſt ſubm
termino medio qm̄ illud: ⁊ ſi cōcludat: cōcludit qdē
ſm ordineȝ figure ſcde: ⁊ cogitatio nō cadit per natu
ram ſuper extrema rōne cōcludendi in figura ſcda:
ſicut cadit ſup illa in figura p̄ma: ⁊ ideo apparet q̄ i-
uentio extremitatis maioris ei qḋ eſt ſubm termino
medio in figura ſcda fit per ſyllogiſmū ſcdm: neqȝ pu-
tat̄ in eo q̄ ꝯcludat̄ p ſyllogiſmū p̄mo: ⁊ cōtrario eiꝰ:
qḋ eſt ſubiectum ſubiecti ꝯcluſionis. V. g. dcm̄ nīm

corpus celeſte nō eſt nouū:⁊ corpus oē compoſitum
eſt nouū:ſeqtur nāqȝ ex illo ſyllogiſmo:ꝙ corpus ce-
leſte nō eſt cōpoſitū:ex quo ſeqꝫ ꝙ orbꝰ ſtellaꝝ fixaꝝ
nō eſt cōpoſitus cū ſit cōtentus ſub corpe celeſti ma
iore ꝑ ſe:⁊ putaꝝ qdem ꝙ ſequaꝝ ex hoc ſyllogiſmo ī-
uentio extremitatis maioris ei qꝺ ē ſubiectū termio
medio in ipſo:ſicut ſit manifeſtū per ſe:⁊ elemēta nō
ſunt noua:qꝛ nō ſeqtur ex illo ꝙ elemēta ſunt cōpo
ſita niſi per ſyllogiſmū qui ē preter ſyllogiſmū:quo
ſeqtur ꝙ corpus celeſte nō eſt ꝯpoſitū in veritate:in
hoc ⁊ in ꝑncipio exiſtimationis:⁊ ita ē diſpō in figu-
ra tertia.f.qꝛ nō putaꝝ in ea ꝙ ꝯcludat cū ꝯcluſione
ſua niſi iuentionē extremitatis maioris ei qꝺ ſubēm
extremitati minori tn̄:nō ei qꝺ eſt ſubiectū termio
medio:⁊ hoc nō putatur in ſyllogiſmis particulari-
bus ipſoꝝ ꝙ ꝯcludant preter ꝯcluſionē ſuā cū ſubēm
que ſit ipſis ſit particulariter. Cap. II.

Si ergo ſic ſe hēre vt vere ſint
ꝓpōnes per quas ſit ſyllogiſ-
mus. Eſt autē vt falſe: eſt aūt
vt hec qdem vera: illa autem
falſa:cōcluſio autem aut vera
aut falſa ex neceſſitate. Ex veris ergo nō fal
ſum ſyllogizare:ex falſis autē eſt verum:
tamē nō ꝓpter qd ſed quoniā:nam eius qꝺ
eſt propter qd non eſt ex falſis ſyllogiſmi:
ob quā autem cauſam in ſequētibus diceꝫ.
Primo ergo quoniaꝫ ex veris nō poſſe fal-
ſum ſyllogizare hinc manifeſtuꝫ. Si enim
cum eſt a. neceſſe eſt eē b. ⁊ cum b. non eſt
neceſſe eſt a. nō eſſe. ſi ergo verum eſt a. ne-
ceſſe ē b. verum eſſe:aut accidet idem ſimꝉ
eē ⁊ nō eſſe:hoc autem impoſſe: nō autem
quoniā poſitum eſt a. vnus terminus acci-
pitur ꝯtingere vno aliquo exiſtēte ex neceſ-
ſitate aliqd accidere:nō eniꝫ poteſt:nam ꝙ
cōtingit ex neceſſitate aliqd accidere cōclu-
ſio eſt:per que autē hec ſit ad minus erunt
tres termini:duo autē īterualla ⁊ propō-
nes. Si ergo verum eſt cui ineſt. b. ⁊ a. oi.
cui autē c. ⁊ b. cui. c. neceſſe ē a. ieſſe: ⁊ nō
poteſt hoc falſum eē. Simul eni idem erit
⁊ nō erit:ergo a. vt vnum poſituꝫ eſt duas
ꝓpōnes cōprehēdere:ſimiꝉr ſe hꝫ in priua-
tiuis:nō eni ex veris falſum ē oſtēdere. Ex
falſis autē verum ē ſyllogizare ⁊ vtriſqȝ ꝓ-
pōnibus falſis ⁊ vna. Hac autē nō vtralibꝫ
ſed ſecūda ſi tota ſumaꝝ falſa:nō tota autē
ſumpta ē vtralibꝫ. Inſit. n. a. omni c. coruꝫ
autē que ſunt b. nulli:neqȝ b. inſit c. accidit
aūt hoc vt nulli lapidi aial: ⁊ lapis nulli ho-
mini. ſi ergo ſumaꝝ a. omni b. ⁊ b. oi c. om-
ni a. omni c. ierit:quare ex vtriſqȝ falſis ve-
ra cōcluſio:ois eniꝫ homo aial. Siꝉr autē
⁊ in priuatiuis. Inſit eni c. nulli:neqȝ a. ne-
qȝ b. a. autem b. oi: vt ſi eiſdē termis ſum-
ptis mediū ponatur hō:lapidi eni neqȝ hō
neqȝ aial nulli ineſt:hoi autē oi ineſt aial:
quare ſicut qdem oi ineſt nulli ſumaꝝ ineē.
Cui vero non ieſt omni ieſſe ex falſis vtriſ-
qȝ vera erit ꝯclō. Siꝉr autē oſtēſum erit ⁊
ſi in aliquo falſa vtraqȝ ſumaꝝ. Si autē al-
tera ponaꝝ falſa prima qdem tota falſa: vt
a. b. nō erit ꝯclō vera. b. c. autē erit: dico aūt
totam falſam ꝯtrariā vere: vt ſi qꝺ nulli in-
eſt ſumptū eſt oi ineſſe:aut ſi qꝺ oi nulli in-
eſſe ſumptuꝫ eſt. Inſit eni a. nulli b. b. autē
omni c. ſi ergo b. c. ꝓpōnem ſumo veraꝫ. a.
b. autem totā falſam: ⁊ oi b. ineſſe a. ipoſſe
a. c. ꝯclōnē verā eē:nulli eni a. inerat eoꝝ q̄
ſunt. c. ſi qdem cui ineſt. b. nulli ei ieſt. a. b.
aūt oi c. Similꝉr autē neqȝ ſi a. oi b. ineſt ⁊
b. oi c. ſumpta:ſit aūt b. c. qdem vera ꝓpoſi
tio. a. b. aūt falſa tota ⁊ nulli cui b. ineſt a. cō
cluſio falſa erit:oi enim c. ierit. a. ſi qdē cui
b. omni: ⁊ a. b. aūt omni c. Manifeſtū igiꝉ
quoniā prima tota falſa:ſiue priuatiue ſiue
affirmatiue ſumpta:altera aūt vera non ſit
vera cōcluſio:nō tota aūt ſumpta falſa erit.
Naꝫ ſi a. c. qdē omni ieſt. b. aūt alicui. a. b.
aūt oi c. vt anial qdē cygno oi:albo aūt ali-
cui:albū vero cygno omni:ſi ſumaꝝ a. oi b.
⁊ b. omni c. ⁊ a. omni c. erit vera:ois enim
cygnus anial:ſimiꝉr aūt ⁊ priuatiua: ⁊ ſi ſit
a. b. poſſe eſt eniꝫ a. b. alicui ineē. c. vero nulli.
b. aūt oi c. vt aial alicui albo:niui vero nulli:
albū aūt oi niui. Si ergo ſumaꝝ a. qdē nulli
b. b. aūt oi c. a. nulli c. inerit:ſi autē a. b. ꝓpō
tota ſumaꝝ vera. b. c. aūt tota falſa:erit ſyl-
logiſmus verus:nihil eni ꝓhibet a. ⁊ b. ⁊ c.
oi ineſſe. b. aūt nulli c. vt quecūqȝ eiuſdē gn̄is
ſunt ſpēs non ſubalterne. Nā aial ⁊ hoi ⁊
equo ineſt:equꝰ autē nulli hoi. Si ḡ ſumaꝝ
a. oi b. b. aūt omni c. ꝯclō vera erit tota. falſa
exiſte b. c. ꝓpōne. Siꝉr autē ⁊ ſi priuatiua a.
b. ꝓpō:ꝯtingit eni a. neqȝ b. neqȝ. c. nulli in-
eſſe: ⁊ b. nulli c. vt ex alio gn̄e ſpēbꝰ genus.
Nā aial neqȝ muſice neqȝ medicine ineſt:
neqȝ muſica medicie. Sūpta ḡ qdeꝫ a. nulli
b. b. aūt oi c. vera erit ꝯclō: ⁊ ſi nō tota falſa
ſit b. c. ſed in aliquo: ⁊ ſic erit ꝯclō vera:nihil
eniꝫ ꝓhibet a. ⁊ b. ⁊ c. oi ineſſe. b. aūt alicui
c. vt genus ſpeciei ⁊ differētie. Nā animal
omni hoi: ⁊ omni greſſibili:hō autem:ali-
cui greſſibili ⁊ nō oi. Si ergo a. omni b. ⁊
b. omni. c. ſumatur. a. oi. c. inerit qꝺ erit ve-
rum:ſimiliter aūt ⁊ cū priuatiua eſt a. b. ꝓ-

poſitio. Cõtingit eni a. neqꝫ b. neqꝫ c. nulli ineſſe. b. vero alicui c. vt genus ex alio genere ſpeciei ⁊ differẽtie: nã animal neqꝫ prudentie nulli ineſt neqꝫ cõtemplationi: prudentia ꝟo alicui ↄtemplationi ineſt. ſi ergo a ſumaẽ nulli b. b. autẽ omni c. c. nulli a. inerit: hoc autem erat verũ. In ꝑticularibus autem ſyllogiſmis cõtingit et prima ꝓpoſitione tota falſa exiſtente: altera autem vera verã eſſe cõcluſionem ⁊ in aliquo falſa prima. Et altera qdem vera: ⁊ ꝑticulari autẽ falſa ⁊ vtriſqꝫ falſis: nihil enim ꝓhibet a. b. nulli qdem ineſſe. c. aũt alicui: ⁊ b. alicui c. vt aial nulli niui: albo autem alicui ineſt: ⁊ nix albo alicui. Si ergo mediũ ponaẽ nix: primum autẽ animal: ⁊ ſumatur. a. quidẽ toti b. ineſſe. b. autem alicui c. a. b. quidẽ tota falſa. b. c. autem vera: ⁊ concluſio vera. Simili ⁊ cum priuatiua eſt a. b. ꝓpoſitio: cõtingit enim a. b. quidẽ toti ineſſe. c. autẽ alicui nõ ineſſe. b. vero alicui c. ineẽ: vt animal quidẽ omni ineſt homini: albũ qꝺdã non ſequitur: homo vero alicui albo ineſt. Quare ſi medio poſito homine ſumatur a. nulli b. ineſſe: ⁊ b. alicui c. vera erit cõcluſio: cum ſit tota falſa. a. b. ꝓpoſitio. Et ſi in aliquo ſit falſa a. b. propoſitio erit cõcluſio vera: nihil enim ꝓhibet a. ⁊ b. ⁊ c. alicui ineſſe. b. autem alicui c. vt animal alicui pulchro ⁊ alicui magno: ⁊ pulchrũ alicui magno ineſt. ſi ergo ſumatur a. omni b. ⁊ b. c. alicui. a. b. quidem ꝓpoſitio: in aliquo falſa erit. b. c. autem vera: ⁊ cõcluſio vera: ſimiliter autẽ ⁊ cũ priuatiua eſt a. b. ꝓpoſitio: nã idem erunt termini: ⁊ ſimiliter poſiti ad demõſtrationem. Rurſum ſi a. b. qdẽ vera. b. c. autem falſa: vera erit cõcluſio: nihil enim ꝓhibet a. b. qdem toti ineſſe. c. autem alicui: ⁊ b. nulli c. ineẽ: vt aial qdem cygno oĩ: nigro aũt alicui: cygnus ꝟo nulli nigro: q̃re ſi ſumatur a. oĩ b. ⁊ b. c. alicui: vera erit cõcluſio cum ſit falſa b. c. ſilr aũt ⁊ priuatiua ſumpta a. b. ꝓpõne. Cõtingit enim a. b. qdem nulli. c. aũt alicui nõ ineſſe vtriqꝫ: ⁊ b. nulli c. vt genus ex alio genere ſpeciei ⁊ accidẽti eius ſpeciebus: nã aial numero qdem nulli ineſt. albo aũt alicui: numerus aũt nulli albo. Si ergo medium ponaẽ numerus ⁊ ſumaẽ a. qdem nulli b. b. aũt alicui c: a. qdem alicui c. nõ inerit qꝺ fuit verũ: ⁊ a. b. quidẽ ꝓpõ vera. b. c. aũt falſa: ⁊ ſi in aliquo ſit falſa. a. b. falſa autẽ: ⁊ b. c. vera: erit cõcluſio. Nihil enim ꝓhibꝫ a. alicui b. ⁊ alicui c. ineſſe. b. aũt nulli c. vt ſi b. ſit ↄtrarium c. ⁊ ambo accidẽtia eidẽ generi: nã aial alicui albo ⁊ alicui nigro ineſt: albũ aũt nulli nigro. Si ergo ſumaẽ a. oĩ b. ⁊ b. alicui c. vera erit cõcluſio: ⁊ priuatiua ſumpta a. b. ſilr: nã idẽ termini ⁊ ſimilr ponenẽ ad eãdem demõſtrationẽ: ⁊ vtriſqꝫ falſis erit cõcluſio vera: poſſibile eſt enĩ a. b. qdẽ nulli. c. aũt alicui ineſſe. b. ꝟo nulli c. vt genus ex alio genere ſpeciei ⁊ accñti ſpẽbus eius. Animal enim numero qdẽ nulli: alicui aũt albo ineſt: ⁊ nũs nulli albo. Si ḡ ſumaẽ a. oĩ b. ⁊ b. alicui c. ⁊ ↄcluſio qdẽ ꝟa: ꝓpões aũt ambe falſe. Silr aũt ⁊ cũ priuatiua ẽ a. b. nihil eni ꝓhibꝫ. a. b. qdẽ toti ineẽ. c. autẽ alicui nõ ineſſe: ⁊ b. nulli c. vt animal qdem cygno oĩ. nigro aũt alicui nõ ineſt: cygnꝰ ꝟo nulli nigro. Quare ſi ſumaẽ a. nulli b. b. aũt alicui. a. c. alicui: c. nõ ineſt. ḡ ↄcluſio qdem vera: ꝓpões aũt falſe. Cap. II.

Et ꝓpões ex quibus erit ſyllo qñqꝫ erũt ſimul vere: ⁊ qñqꝫ ſimẽ falſe. ⁊ qñqꝫ erit vna ipſarũ vera: alia aũt falſa. Et falſe aut ſunt falſe in toto: ⁊ ẽ illa cuius ↄtrariũ eſt verũ: aut ſunt falſe in parte: ⁊ cõcluſio qdẽ eſt vera a falſis: ⁊ ex duabꝰ ꝓpõibꝰ veris: nõ eſt poẽ vt ſit ↄcluſio falſa: ſꝫ ex ꝓpõnibus falſis poſſibile ẽ vt ſit qñqꝫ cõcluſio vera: ſed nõ accidit illud ꝑꝑ ꝓpões: ſed ꝑꝑ cãm aliam q̃ explanabitur poſtea. Sꝫ ꝙ nõ ſit poẽ vt ex ꝓpõibꝰ veris ſit ↄcluſio falſa: hoc explanabiẽ per hũc modũ accipiamꝰ loco duaꝝ ꝓpõnum veraꝝ a. ⁊ accipiamus loco ↄcluſionis b. ⁊ ẽ manifeſtũ ex diffõne ſyllogiſmi: ꝙ cũ ponẽ a. iuentũ. b. eſt iuentũ: qꝛ a. ẽ loco añtis in ſyllõ ↄditiõali ⁊ ↄiuncto: ⁊ b. loco ↄſequẽtis: ⁊ ẽ manifeſtũ ꝙ cum iueniẽ añs iueniẽ ↄſequẽs. ſed qꝛ iam poſuimus ꝙ cuꝫ iueniẽ añs inueniẽ ↄſequẽs. ⁊ ſi auferẽ ↄſequens auferẽ añs. ſequitur ergo ſi a. eſt veꝝ qꝛ b. eſt veꝝ: qꝛ ſi nõ eſt veꝝ accidet vt ſit b. nõ iuentũ: ⁊ a. iuentũ ẽt: vt ſit ↄñs iuentũ ⁊ nõ iuentũ ſil. ⁊ ħ eſt ↄtrariũ ⁊ impoẽ. ergo ſi ẽ a. verum: de neceſſitate ẽ vt ſit b. verũ: ⁊ nõ oꝫ vt eſtimeẽ in hac demñatione ꝙ a. ſit nõ ſolũ ex quo iferẽ b. ſed accipiẽ qdẽ loco duaꝝ ꝓpõnuꝫ veraꝝ: vnius quarũ ꝓportio ad aliam ẽ ſicut ꝓportio totius ad ꝑtem: qꝺ eſt: qꝛ cũ eſt dcm̃ nr̃m. a. dcm̃ de oĩ b. verum: ⁊ b. dcm̃ de oĩ g. veꝝ eſt neceſſariũ: vt ſit dcm̃ noſtrũ. a. dictũ de oĩ g. veꝝ: ſiliogñ aũt accidit vt ſit veꝝ: ⁊ ex quo nõ accidit ex ſublatione añtis ſublatio ↄſequẽtis: nõ ſequiẽ cũ eſt a. nõ verũ. ſ. falſum: vt b. qꝺ eſt ↄcluſio ſit falſa: qꝛ ↄñs ↄcluſionis in ſyllogiſmo nõ eſt altera ↄñs ſi ↄuertibilis. Et hec demõſtratio ẽ cõis ſyllogiſmo ↄcludẽti negatiuã aut affirmatiuã. ſ. qꝛ nõ ẽ poẽ vt ſit ex ꝓpõnibus veris ↄcluſio falſa ẽ verũ. ſed cuꝫ ſint falſe ꝓpões in ſyllogiſmo: iam poẽ eſt vt ſit ex eis ↄ ꝟa: niſi qꝛ nõ accidit ħ ex qbuſcũqꝫ falſis: neqꝫ ꝑ quãcũqꝫ ſpẽm q̃ accidat ex ſpẽbus falſis. ſ. vlẽs ⁊ particulares: ſꝫ cum accipitur maioꝛ ſola falſa in to

to nõ erit qdem ex ſyllogiſmo illo: de cuius ꝓprieta-
te eſt vt cõcludat cõcluſionẽ veram penitus: ſ3 cum
accipitur falſa in parte: aut accipiunt̃ falſe ꝓpõnes:
aut accipit̃ mioꝛ falſa tm̃: qm̃ eſt poſſe vt ſit ex eis cõ-
cluſio vera: ſintq3 p̃mo due ꝓpões falſe in toto: ⁊ di
co ꝙ apparet ex materya ꝙ cõcludũt cõcluſionẽ ve
ram: qꝺ eſt: q2 nõ eſt qꝺ ꝓhibeat ꝙ ſit. V. gr̃a. a. que
eſt extremitas maioꝛ predicatũ predicatiõe vera de
g. que eſt extremitas mioꝛ: ⁊ erit a. nõ iuentuz b. ⁊ b.
ẽt qꝺ eſt terminus medius nõ iuentum g. que eſt ex-
tremitas minoꝛ: cum ergo accipit̃ a. predicatũ de oĩ
b. ⁊ b. p̃dicatum de oĩ g. ſunt ꝓpões ambe falſe: ⁊ eſt
cõcluſio vera: que eſt. ꝙ a. eſt p̃dicatum de oĩ g. V. g.
dcm̃ noſtruz. oĩs hõ eſt lapis: ⁊ oĩs lapis eſt aĩal. ergo
omnis hõ eſt aĩal. he ergo due ꝓpões ſunt falſe in to
to: ⁊ cõcluſio vera. Et ſimile huius accidit illi q̃ con-
cludit negatiuam in figura p̃ma: q2 qñ tranſit vt ſit a.
nõ iuentum alicui. ex g. qꝺ eſt extremitas mioꝛ. ⁊ a.
erit iuentuz b. qꝺ eſt terminus medius: ⁊ b. nõ inuen
tum g. cum ergo accipit̃ ꝙ a. nõ eſt iuentuz alicui ex
b. ⁊ b. iuentum oĩ g. ſunt ambe falſe: niſi q2 cõcludũt
ꝙ a. nõ eſt iuentum g. ⁊ hoc eſt verũ. V. gr̃a. dcm̃ no-
ſtrum. oĩs hõ eſt lapis: ⁊ nullus lapis eſt idolũ: ⁊ nul-
lus hõ eſt idolum: ⁊ ſilr̃ oſtẽdit̃ cum ꝓpões accipi-
unt̃ ambe in p̃te falſe: ſ3 ſi eſt ꝓpõ vna falſa ⁊ eſt ma
ioꝛ ꝓpõ ⁊ eſt falſa in toto: tũc dico ꝙ cõcluſio nõ eſt
vera: ⁊ oñſio illius eſt vt ſit a. nõ iuentum in aliquo
ipſius b. ⁊ b. iuentum in oĩ g. dico ꝙ nos cum accepe
rimus ꝙ a. eſt iuentũ qdem in oĩ b. ⁊ hoc eſt falſum:
⁊ ꝙ b. eſt iuentum in oĩ g. ⁊ h̃ eſt veruz: eſt qdem im-
poſſe vt ſit a. iuentum in oĩ g. ſ. vt ſit dcm̃ noſtrum a. ẽ
iuentum in oĩ g. verũ qꝺ eſt: q2 iam fuit verum ꝙ a.
nõ iuenit̃ in aliquo eius qꝺ eſt ſubm b. ⁊ g. eſt ſubm
b. ergo nõ eſt poſſe vt ſit p̃dicatio a. de g. vera. ⁊ h̃ eſt
manifeſtũ per ſe ex itentione dicti de oĩ ⁊ equalr̃ ſiue
ſit ꝓpõ maioꝛ que cu3 accipit̃ falſa in toto negatiua
aut affirmatiua: ſ3 cum ẽ qdẽ ꝓpõ maioꝛ falſa in p̃te:
iam qdẽ erit ꝯcluſio vera: qm̃ poſſe eſt vt ſit a. iuẽtu3
in oĩ g. ⁊ in qꝺdam b. ⁊ erit b. in oĩ g. Cum g̃ acceperi-
mus a. p̃dicatũ de oĩ b. ⁊ b. de oĩ g. eſt p̃dicatio a. d̃ oĩ
b. falſa in p̃te: ⁊ p̃dicatio b. de oĩ g. vera ĩ toto. ⁊ ꝯclu-
ſio vera in toto. V. g. dcm̃ nr̃m. oĩs cygnus eſt albus:
⁊ oẽ albũ aĩal. g̃ oĩs cygnus eſt aĩal. cõcluſio eſt vera
⁊ maioꝛ eſt falſa in p̃te: que ẽ dcm̃ nr̃m. oẽ album eſt
aĩal. ⁊ ſilr̃ accidit cũ eſt ꝓpõ maioꝛ negatiua. ſ. vl̃is: ⁊
accipit̃ falſa in p̃te cuius exemplũ eſt dcm̃ nr̃m. oĩs
nix eſt alba: ⁊ nullũ albũ eſt aĩal: ⁊ ꝯcluſio que ẽ nul-
la nix eſt aĩal: eſt vera: ⁊ ſi accipiat̃ minoꝛ tota falſa: ⁊
maioꝛ tota vera: erit qdẽ aliqñ cõcluſio vẽa: q2 nõ eſt
qꝺ ꝓhibeat qn ſit a. iuentũ in oĩ ex b. ⁊ b. nõ iuentu3
in aliquo ex g. ⁊ cũ accepimus a. iuentũ in oĩ b. ⁊ b. i-
uentũ in oĩ g. ꝯcludet̃ ꝙ a. ẽ iuentũ in oĩ g. ẽt ⁊ eſt ve-
rũ: ⁊ minoꝛ ẽ falſa: qꝺ eſt dcm̃ b. eſt iuentũ in oĩ g. ⁊ h̃
accidit in duab⁹ ſp̃ebus q̃ ſunt ſub gñe vno. ſ. ꝙ gen⁹
p̃dicat̃ de ipſis ambabus ſilr̃: ⁊ nõ predicat̃ vna earũ
de altera. cu3 g̃ accipit̃ ꝙ genus eſt iuẽtu3 in vna ip-
ſarũ ꝑ inẽtionẽ ei⁹ in ſcd̃a: ⁊ iuentionẽ ſcd̃e in qua ac-
cipit̃ genus iuẽtu3 p̃mo. Ja3 g̃ accipit̃ ꝯcluſio vẽa ex
duab⁹ ꝓpõnibus: quaꝝ maioꝛ ẽ vẽa: ⁊ minoꝛ ipſaꝝ eſt
falſa in toto: cui⁹ exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m. oĩs hõ eſt equ⁹:
⁊ oĩs equus eſt aĩal. g̃ oĩs hõ eſt aĩal. ⁊ ſic accidit cu3
eſt ꝓpõ maioꝛ negatiua: ⁊ h̃ accidit in gñe cũ ſp̃ebus
q̃ ſunt ſub gñe alio. ſ. vt ſit genus negatũ ab vnaqua-
q3 ſp̃eꝝ: ⁊ vnaqueq3 ſp̃es negata a ſuo compari. cu3
ergo acceperimus vnam ipſaꝝ iuentaz in ſcd̃a acci-
pit̃ genus nõ iuenit̃ in ea: ⁊ concludit̃ ꝙ genus ẽ ne-
gatum ab eo oĩ qꝺ acceptu3 ẽ negatũ ꝓpter negatio-
nem eius a ſcd̃o: eius exemplũ eſt dcm̃ nr̃m. oĩs mu-
ſica ẽ medicina: ⁊ nulla medicina eſt aĩal. ergo nulla
muſica ẽ aĩal: qꝺ ẽ veꝝ ex ꝓpõnibus: quaꝝ minoꝛ eſt
falſa in toto: ⁊ maioꝛ vera: ⁊ ſilr̃ ꝓpõne mioꝛe falſa ĩ
parte erit ẽt ꝯcluſio qñq3 vera: qm̃ qñq3 eſt poſſe vt
ſit a. iuentũ in vnoquoq3 ex b. ⁊ g. ⁊ ſit b. iuentum in
quodã g. ⁊ accipiamus a. iuentũ in oĩ b. ⁊ b. in oĩ g. cõ
cludit̃ ꝙ a. eſt iuentũ in oĩ g. ⁊ ẽ ꝯcluſio vera ex dua-
bus ꝓpõnibus: quaꝝ maioꝛ ẽ vera in toto. ⁊ mioꝛ fal-
ſa in parte: ⁊ h̃ accidit generi qꝺ iuenit̃ in ſp̃e ⁊ dr̃ia
ſicut aĩal: qm̃ ipſum iuenit̃ in oĩ hoĩe ⁊ in oĩ ambulã
te: ⁊ hõ inuenit̃ in quoda3 ambulãte: nõ in ipſo ⁊ cũ
omni. Et cũ dr̃. oẽ ambulans eſt hõ: ⁊ oĩs hõ eſt aĩal.
ſeqt̃ ex hoc cõcluſio vera: que eſt: ꝙ oẽ ambulãs eſt
aĩal: ⁊ accidit vt ſit a. nõ inuẽtu3 in aliquo ex b. ⁊ g. ⁊
b. in quodã g. ſicut eſt diſpõ in genere cum dr̃ia ⁊ ſp̃e
q̃ eſt ſub gñe alio ſicut plãta: q2 ipſa nõ eſt in aliquo
hoĩum neq3 in aliquo imaginãtiu3: ⁊ qda3 imaginã-
tium eſt hõ: cũ ergo acceperim⁹. oĩs imaginãs ẽ hõ: ⁊
nullus hõ eſt plãta: cõcludit̃ nobis. nullus imaginãs
eſt plãta: ⁊ h̃ eſt qꝺ accidit cõcluſioni ꝓpõnu3 falſaꝝ
in modis vl̃ibus figure p̃me. ſ3 in modis p̃ticularib⁹
ipſius iam eſt poſſe cũ eſt ꝓpõ maioꝛ tota falſa: ⁊ alia
tota vera: ⁊ hoc eſt ꝯuerſu3 eius qꝺ accidit in modis
vl̃ibus hui⁹ figure: ſ. iſq3 eſt poſſibile illꝺ ẽt cum ẽ fal-
ſa in parte: ⁊ cũ ſint ambe falſe. aut in toto aut in par
te: ⁊ eſſe qde3 ꝯcluſionẽ vera3 cũ hoc ꝙ maioꝛ ſit fal
ſa in toto: eſt qde3 poſſe: q2 nõ ꝓhibet̃ qn ſit a. nõ in-
uentũ in b. ⁊ iuẽtũ in quodã g. ⁊ ſit b. iuentu3 in quo-
dam g. ſicut aĩal: qm̃ ipſu3 ẽ nõ inuẽtum in aliquo ex
niue: ⁊ iuentũ in quodã albo: ⁊ nix eſt iuenta in quo-
dam albo. Cũ ergo dr̃. qꝺda3 albũ eſt nix: ⁊ oĩs nix ẽ
aĩal. ꝯcludit̃ ꝙ qꝺdam albũ eſt aĩal. ⁊ ẽ ꝯcluſio vera
ex duab⁹ ꝓpõnibus maioꝛe earu3 falſa in toto. ⁊ mi-
noꝛe vera. ⁊ ſilr̃ accidit cũ eſt ꝓpõ maioꝛ falſa in par-
te: qm̃ nõ eſt ꝓhibẽs qꝺ ꝓhibeat ꝙ ſit a. in quodã b.
iuentũ: ⁊ in quoda3 g. ⁊ erit iuentũ in quodã g. cuius
exemplũ eſt aĩal: qm̃ ipſum eſt iuentũ in quoda3 bo-
no: ⁊ bonũ in quodã magno. cũ ergo dr̃. qꝺdam ma-
gnũ eſt bonũ: ⁊ omne bonũ aĩal: ꝯcludit̃ ꝙ qꝺdã ma-
gnũ eſt aĩal. Et eſt cõcluſio vera ex duab⁹ ꝓpõnibus:
quaꝝ maioꝛ ẽ falſa in parte: ⁊ mioꝛ ipſaru3 vera: ⁊ ſic
accidit cũ eſt ꝓpõ maioꝛ vera: ⁊ illꝺ oñdit̃ ꝑ hos ter-
minos eoſdẽ: ꝑ hoc ꝙ dicam⁹: qꝺda3 magnũ eſt bo-
num: ⁊ nullũ bonũ eſt aĩal. ⁊ ꝯcludit̃ nobis: ꝙ qꝺda3
magnũ nõ eſt aĩal. ⁊ h̃ eſt verũ ex duab⁹ ꝓpõnibus:
maioꝛe eaꝝ falſa in parte: ⁊ mioꝛe earu3 vera. Et ſilr̃
accidit ſi ẽ ipſa mioꝛ ꝓpõ falſa. Jãq3 erit ex ſyllogiſ-
mo ꝯcluſio vera: q2 ẽ poſſibile vt ſit a. iuentum in oĩ
b. ⁊ iuentũ in quodã g. cui⁹ exemplũ eſt aĩal. q2 ipſu3
eſt inuẽtũ in oĩ b. ⁊ g. q2 in oĩ cygno. ⁊ quoda3 nigro.
cũ ergo dr̃: qꝺdam nigrũ eſt cygnus: ⁊ oĩs cygnus eſt
aĩal: ꝯcludit̃ ꝙ qꝺda3 nigrũ eſt aĩal. ⁊ illud ẽ veꝝ ex
duab⁹ ꝓpõnib⁹: minoꝛe ipſaꝝ falſa: ⁊ maioꝛe vera. ⁊
ſilr̃ accidit cũ eſt ꝓpõ maioꝛ negatiua: q2 iam poſſe ẽ
vt ſit a. nõ iuentũ in aliquo ex b. ⁊ nõ iuentũ in quo-
dam g. ⁊ ſic erit b. nõ inuẽtum in aliquo ex g. ſicut ẽ
genus ꝓpoꝛtionatũ ſpeciei alterius generis: ⁊ accidẽ
ti iuento in ſpeciebus illius generis. V. gr̃a. animal:
qm̃ ipſum eſt nõ inuẽtum in aliquo ex numero: ⁊ nõ
iuentũ de albo. Cũ ergo dr̃. qꝺdã albũ eſt numerus:
⁊ nullus nũerus ẽ aĩal: ꝯcludit̃. qꝺdã albũ nõ ẽ aĩal.
⁊ hec ꝯcluſio ẽ vera ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: maioꝛ quaꝝ

vera eſt: ⁊ minor ipſaꝝ falſa: ⁊ ſilr accidit vt ſit ↄcluſio vera: ⁊ ſi ſit ꝓpō maior falſa in parte: ⁊ minor falſa in toto: qm̄ eſt poſſe vt ſit a. inuentū in quodā b. ⁊ in quodā g. ⁊ ſit b. nō inētū in aliquo ex g. ⁊ h̄ accidit cū eſt b. ↄ̄riuꝫ g. ⁊ ſunt ambo accidētia in gn̄e vno ſicut eſt aīal: qm̄ ipſꝫ ē in quodā albo ⁊ i quodā nigro: ⁊ albū eſt nō īuentū in aliquo ex nigro: cum ergo dr̄ qōdaꝫ albū eſt nigrum: ⁊ oē nigrū eſt aīal: ↄcludit̄ ꝙ qōdam album eſt aīal: ⁊ h̄ eſt ↄcluſio vera ex ambabus ꝓpōnibus falſis: quarū maior eſt falſa in parte: ⁊ minor in toto. ⁊ ſilr accidit cum eſt ꝓpō maior negatiua: ⁊ illud oſtēdit̄ ex his terminis eiſdē: qḋ eſt: qꝛ cum accipit̄ quoddā album eſt nigrū: ⁊ nullū nigrum aīal cōcludit̄ ꝙ qōdam albū nō eſt aīal: ⁊ illō eſt verū: ⁊ ſilr cum ſunt vtreqꝫ falſe: ⁊ eſt minor falſa in toto. Jāqꝫ accidit vt ſit concluſio vera: qꝛ iam eſt poſſe vt ſit a. nō inuētum in aliquo ex b. ⁊ iuentuꝫ in qōdam g. erit gdem b. nō īuentū in aliquo g. ſicut genus: qm̄ iuentū ipſiuꝫ nō eſt iuentū in ſpē alterius generis ⁊ eſt iuentuꝫ in accidēte: qḋ inenit̄ ſuis ſpēbus: ⁊ illud accidēs eſt nō inentum in ſpecie illa. U. grā. dcm̄ noſtruꝫ. qōdam albū eſt numerus: ⁊ oīs numerus eſt aīal. ⁊ ſequit̄. ergo qōdaꝫ albū eſt aīal: ⁊ h̄ cōcluſio eſt vera ex duabus ꝓpōnibus falſis: ⁊ ſilr accidit cum eſt ꝓpō maior negatiua. U. g. dcm̄ noſtrum. qōdam nigrum eſt cygnus: ⁊ nullus cygnus eſt aīal: qm̄ cōcluſio qōdam magnum nō eſt animal: ⁊ h̄ eſt verum ex duabus ꝓpoſitionibus falſis. hi ſunt ergo modi gbus concludit̄ in figura prima ex ꝓponibus falſis ⁊ cōcluſio vera. Cap. III.

IN media aūt figura oīno contingit per falſa verū ſyllogizare: ⁊ vtriſqꝫ ꝓpoſitiōib⁹ totis falſis ſūptis ⁊ in aliquo vtraqꝫ: ⁊ hac gdeꝫ vera: illa auteꝫ tota falſa vtralibet falſa poſita: ⁊ ſi vtreqꝫ in aliquo falſe: ⁊ ſi h̄ quidem ſimplr̄ ſit vera: illa auteꝫ in quo falſa: ⁊ ſi h̄ gdem ſit tota falſa illa aūt in aliquo vera: ⁊ in vlibus: ⁊ in ꝑticularib⁹ ſyllogiſmis. Si enim a. b. gdē nulli ineſt. c. aūt omni: vt animal lapidi gdem nulli: equo aūt omni: ſi cotrarie ponant̄ ꝓpōnes ⁊ ſumat̄ a. b. quideꝫ oī. c. aūt nulli: ex falſis totis ꝓpōnibus erit cōcluſio vera. Silr aūt ⁊ ſi a. ineſt. b. gdeꝫ oī. c. aūt nulli: nā idē erit ſyllogiſmus. Rurſum ſi altera gdem tota falſa: altera aūt tota vera. Nihil enim ꝓhibet a. ⁊ b. ⁊ c. oī ineſſe. b. aūt nulli. c. vt genus nō ſub alternis ſpēbus. Nā aīal ⁊ equo oī ⁊ homini ineſt: ⁊ nullus equus hō. Si ergo ſumat̄ huic gdem oī: illi vero nulli ineſſe: h̄ gdeꝫ tota falſa erit: illa autē tota vera: ⁊ concluſio vera: ad qōlibet poſita priuatio: ⁊ ſi altera in aliquo falſa: altera aūt tota vera. Poſſe enim a. b. alicui ineſſe. c. aūt omni: ⁊ b. nulli. c. vt aīal albo gdem alicui: coruo aūt omni: albuꝫ aūt nulli coruo. Si ergo ſumat̄ a. b. gdem nulli. c. aūt toti ineſſe. a. b. gdem ꝓpoſitio in aliquo falſa. a. c. aūt tota vera: ⁊ cōcluſio vera: ⁊ trāſpoſita priuatiua ſimplr. Naꝫ per eoſdē terminos demōſtratio: ⁊ ſi affirmatiua gdem ꝓpoſitio in aliquo falſa: priuatiua aūt tota vera. Nihil eniꝫ ꝓhibꝫ a. b. gdeꝫ alicui ineſſe. c. aūt toti nō ineſſe: ⁊ b. nulli c. vt aīal albo gdem alicui: pici aūt nulli: albū vero nulli pici. Quare ſi ſumat̄ a. toti b. ineſſe. c. aūt nulli. a. b. quidē ꝓpoſitio in aliquo falſa. a. c. aūt tota vera: ⁊ concluſio vera: ⁊ ſi vtreqꝫ ꝓpōnes in aliquo falſe erit cōcluſio vera: poſſibile eſt enim a. ⁊ b. ⁊ c. alicui ieſſe. b. aūt nulli c. vt aīal albo alicui: ⁊ nigro alicui: albū autē nulli nigro. Si ergo ſumat̄ a. b. quidē omni. c. aūt nulli: ambe quidē ꝓpoſitiones falſe in aliquo: cōcluſio aūt vera: ſilr autē trāſpoſita priuatiua ꝑ eoſdē terminos. Manifeſtū ⁊ in ꝑticularibus ſyllogiſmis. Nihil eniꝫ ꝓhibꝫ a. b. gdeꝫ oī. c. aūt alicui ineſſe: ⁊ b. alicui c. nō ineſſe: vt anial oī hoī: albo aūt alicui: oī vero alicui albo nō inerit. Si ergo ponat̄ a. b. gdeꝫ nulli ineſſe. c. aūt alicui ineſſe: vlis quidem ꝓpoſitio tota falſa: ꝑticularis aūt tota vera: ⁊ ↄcluſio vera: ſilr aūt ⁊ affirmatiua ſumpta a. b. Poſſibile eſt eniꝫ a. b. quidem nulli. c. aūt alicui nō ineſſe: ⁊ b. alicui c. non ineſſe: vt aīal nulli inanimato: albo aūt alicui nō: ⁊ inaīatuꝫ nō inerit alicui albo: ſi ergo ponat̄ a. b. quidē oī. c. aūt alicui nō ieſſe. a. b. vlis ꝓpō tota falſa. a. c. autē vera: ⁊ cōcluſio vera: ⁊ vli quideꝫ tota vera poſita: ꝑticulari aūt falſa. Nihil eni ꝓhibet a. neqꝫ b. neqꝫ c. nulli ſequi: ⁊ b. alicui. c. nō ineē: vt aīal nulli numero: neqꝫ inaīato: ⁊ numerus aliqḋ inaīatuꝫ nō ſequit̄: ſi ergo ponat̄ a. b. gdē nulli. c. ꝟo alicui: ↄcluſio quidem vera erit: ⁊ vlis ꝓpō vera: ꝑticularis auteꝫ falſa. Affirmatiua aūt vli poſita ſilr. poſſe ē eniꝫ a. b. ⁊ c. toti ineſſe ⁊ b. aliqḋ nō ſeq: vt genus ſpēm ⁊ drīaꝫ: nā aīal toti hoīem ⁊ greſſibile toti ſequit̄: hō ꝟo nō oē greſſibile. Quare ſi ſumat̄ a. b. quidē toti ineſſe. c. aūt alicui nō ineſſe: vlis quidē ꝓpō vera: ꝑticularis aūt falſa: cōcluſio autē vera. Manifeſta aūt ⁊ qm̄ ex vtriſqꝫ ꝓpōnibus falſis erit cōcluſio vera: ſiquidem cōtingit a. ⁊ b. ⁊ c. huic quidē oī: illi ꝟo nulli ieſſe. b. ꝟo aliqḋ c. nō ſequi. Nam ſumpto a. b. quideꝫ nulli. c. aūt alicui ieſſe ꝓpōnes quidē ambe falſe: cōcluſio aūt vera. Silr aūt ⁊ cū ꝑdicatiua

fuerit vlis ꝓpõ: particularis aut priuatiua: poſſibile ẽ a. b. qdez nulli.c. aũt oẽ ſeq. ⁊ b. alicui c. nõ ieſſe: vt aial diſciplinã qdẽ nullã: hoiem aũt oẽm ſeqtur: ⁊ diſciplina ṽo nõ oẽm hoiem. Si ergo ſumaᷓ a. b. qdem toti ineſſe. c. aũt quoddaꝫ nõ ſeqtur: ꝓpõnes qdem falſe: concluſio aũt vera. Ca. III.

Erit. ⁊ in figura ſcḋa qñqꝫ eſt poſſibile: vt ſit ꝯ ṽa ex ꝓpõnib⁹ falſis vnaqꝫqꝫ ipſarũ exſnte falſa: ⁊ illõ aut in toto: aut in pte: aut vna eaꝝ falſa: ⁊ alia ṽa. ſiue ſit falſa in toto: ſiue in pte: ⁊ ħ erit in hac figura ſcḋa i ſyllis q̃ ꝯcludũt vle ⁊ pticulare: ⁊ illud ẽ: qꝛ qñqꝫ erit b. V. g. qḋ ẽ termin⁹ medi⁹ nõ inuẽtũ in aliquo ex a. qḋ ẽ extremitas maioꝛ ⁊ inuentũ in oi g. qḋ eſt extremitas minoꝛ: erit ergo a. nõ iuẽtũ in aliquo ex g. ſic expoſitũ ẽ. V. g. dictũ nr̃m. ois hõ ẽ aial. ⁊ nullus lapis eſt aial: ꝙ ſi ponanᷓ he ꝓpõnes ſm ꝯriũ eiꝰ qḋ ſunt vt accipiaᷓ b. inuẽtũ in oi a. ſ. vt accipiatur ꝙ ois lapis ẽ aial. ⁊ nõ iuẽtũ in aliq̃ ex g. ſ. vt accipiaᷓ ꝙ nullus hõ eſt aial. ꝯcludiᷓ qdẽ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis in totũ ꝯcl̃o eadẽ q̃ fuit ex ipſis cũ poſite fuerant vere: ⁊ eſt ꝯcl̃o: qꝛ nullus hõ eſt lapis. ⁊ ſilr accidit cũ eſt veꝝ: ꝙ b. ẽ iuentũ in oi a. ⁊ nõ iuentũ in aliquo ex g. ſ. qꝛ cũ cõuertes has ẽt ad ſuas ꝯrias ꝯcludiᷓ ꝙ fuit cõcluſuꝫ añ ꝯuerſionẽ ꝯcluſionẽ ipſaꝝ in falſas qḋ ẽ: qꝛ a. nõ ẽ in aliquo ex g. ⁊ ſilr accidit cũ eſt vna ꝓpõnũ falſa tota ⁊ alia ṽa: vt cõcludaᷓ ẽt cõcluſio ṽa: qm̃ poſſibile eſt: vt ſit b. V. g. ꝙ eſt termin⁹ medi⁹ iuẽtuꝫ in vnoquoqꝫ ex a. ⁊ g. q̃ ſunt extremitates q̃ ſit eritqꝫ a. nõ iuentũ in aliquo ex g. ⁊ accidit generi cũ ſpẽbus diuiſiuis q̃ ſunt ſub eo ſicut ẽ aial. qm̃ ipm̃ eſt iuentũ in oi hoie: ⁊ in oi equo: ⁊ equ⁹ nõ iueniᷓ i aliquo hoie. cũ ergo accipiᷓ ꝙ gen⁹ eſt iuentũ in aliquo vno: ⁊ nõ eſt iuentũ in alio: qꝛ vna erit tota vera: ⁊ alia tota falſa. ⁊ erit cõcluſio tota vera in q̃cũqꝫ pte fiat negatio .ſ. maioꝛ aut minoꝛ. V. g. dictũ noſtrũ. nullus equ⁹ eſt hõ. q̃ eſt ꝯ vera ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: q̃rũ vna eſt falſa: ⁊ alia vera. ⁊ ſilr accidit cũ eſt vna qdẽ ꝓpõ falſa i pte: ⁊ alia vera in toto: qꝛ ẽt taꝫ eſt poſſibile: vt ſit b. inuẽtum in quodã a. ⁊ in oi g. ⁊ erit a. nõ inuẽtũ in aliq̃ ex g. ſicut eſt aial: qm̃ ipm̃ eſt inuẽtũ in quodã albo: ⁊ in oi coruo: ⁊ albũ eſt nõ inentũ in aliquo coruoꝝ: ⁊ cuꝫ accipiᷓ ꝙ nullũ albuꝫ eſt aial. ⁊ ois coru⁹ eſt aial. qm̃ cõcludiᷓ. nullus coru⁹ ẽ alb⁹. ⁊ eſt ꝯ ṽa ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: q̃rũ vna ẽ falſa in pte: que eſt dcm̃ nr̃m. nullũ albũ eſt aial. ⁊ ſcḋa eſt ṽa in toto q̃ ẽ dcm̃ nr̃m. ois coru⁹ eſt aial: ⁊ negatiuũ ꝯcludiᷓ ꝙ nullũ albũ eſt pix: q̃ eſt ꝯcl̃o ṽa ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: q̃rũ vna ẽ affirmatiua falſa in pte: ⁊ eſt dcm̃ nr̃m. oẽ albũ eſt aial. ⁊ ſcḋa ẽ ṽa in toto: q̃ eſt dcm̃ nr̃m. nulla pix eſt aial. ⁊ ſilr accidit vt ſit ꝯcl̃o vera: cũ ſint ambe ꝓpõnes falſe in pte: cuius exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m. oẽ albũ eſt aial: nullũ nigruꝫ eſt aial. ⁊ cõcludiᷓ ex ħ nullũ albũ ẽ nigrũ. q̃ eſt ꝯcl̃o vera ex duab⁹ falſis in pte: qḋ eſt: qꝛ qḋdã albũ eſt aial: ⁊ qḋdã nigrũ ẽ aial. ⁊ ħ ſiue ponaᷓ negatiua ipſa maioꝛ ſiue minoꝛ: ita vt dicam⁹. nullũ albũ eſt aial. ⁊ oẽ nigrũ eſt aial: ⁊ erit cõcluſio vera ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis in pte. ħ eſt ergo diſpõ ſyllõꝝ ex ꝓpõnib⁹ falſis vlibus in hac figura. Sed ſylli qdẽ pticulares ſũt in q̃bus qñqꝫ accidit: ſicut accidit in vlib⁹. qḋ eſt: qꝛ iã erit maioꝛ falſa in toto ⁊ pticularis ṽa: eritqꝫ ꝯcl̃o ṽa. V. g. qḋdã albũ eſt aial. ⁊ nullus hõ eſt aial. ⁊ cõcluditur ex illo ꝙ qḋdã albũ nõ eſt hõ. ⁊ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹. ſ. pticulari vera: ⁊ vli falſa in toto: ⁊ ſilr accidit ſi fiat vlis falſa ipſa affirmatiua: cuius exẽplũ eſt: qḋdã albũ nõ eſt aial. ⁊ oẽ nõ anhelãs eſt aial. ⁊ ꝯcludiᷓ ex ħ ꝙ qḋdã albũ nõ eſt anhelans: qḋ eſt veꝝ ex pticulari negatiua vera: ⁊ vli affirmatiua falſa. ⁊ ſilr accidit cũ poniᷓ ꝓpõ vera ipſa vlis: ⁊ falſa pticularis: ⁊ cui⁹ exẽplũ eſt dictũ noſtꝝ. qḋdã nõ anhelãs ẽ aial: ⁊ nullus nũer⁹ eſt aial. ⁊ cõcludiᷓ ex ħ ꝙ quoddã nõ anhelãs eſt nõ nũer⁹: qḋ eſt veꝝ ex vli negatiua ṽa: ⁊ particulari affirmatiua falſa. ⁊ ſilr accidit cũ accipiᷓ vlis affirmatiua vera: ⁊ pticularis negatiua falſa: ⁊ ħ accidit generi cũ ſpẽb⁹ inuẽtis in eo ⁊ differẽtijs illarũ ſpẽrũ: qḋ eſt: qꝛ nõ verificaᷓ: vt dicam⁹: qḋdã ambulans nõ eſt aial. ⁊ ois hõ eſt aial. ⁊ cõcludit ex ħ ꝙ qḋdã ambulãs nõ eſt hõ. qḋ eſt veꝝ ex ꝓpõne vli affirmatiua ṽa: ⁊ pticuli negatiua falſa. ⁊ ſilr accidit cũ ſunt due ꝓpõnes vtreqꝫ falſe pticularis ⁊ vlis: cuius exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m. ois ſcia eſt virt⁹ aialis: ⁊ qdã hõ nõ hꝫ vim aialem: ⁊ ex illo cõcludiᷓ ꝙ qdam hõ non hꝫ ſciam: ⁊ ħ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnibus falſis: ⁊ ſilr accidit qñ eſt negatiua ipſa vlis ⁊ particularis affirmatiua: ſicut ſi dicam⁹. nullus hõ habet vim aialem: ⁊ quedam ſcientia eſt vis animalis: ⁊ concludiᷓ ex ħ ꝙ ſcientia nõ eſt homo. Cap. IIII.

Erit aũt ⁊ i poſtrema figura p falſas totas: ⁊ i aliquo vtraqꝫ ⁊ altera qdẽ ṽa tota: altera ãt falſa: ⁊ ꝯcluſio ṽa hac qdeꝫ in aliquo falſa. illa aũt tota ṽa ⁊ ecõuerſo: ⁊ quotquot modis alr cõtingit trãſumere ꝓpõnes. Nihil. n. ꝓhibet neqꝫ a. neqꝫ b. nulli c. ieſſe. a. ãt alicui b. ieẽ: vt neqꝫ hõ neqꝫ greſſibile nulli iaiatũ ſeqᷓ hõ alicui greſſibili ineſt. Si ğ ſumaᷓ a. ⁊ b. oi c. ieſſe: ꝓpõnes qdeꝫ tote falſe: ꝯcl̃o aũt ṽa. Silr aũt ⁊ cũ ħ ẽ priuatiua: illa ṽo affirmatiua. Poſſe ẽ. n. b. nulli qdeꝫ c. ieſſe. a. aũt oi c. ⁊ a. alicui b. nõ ieſſe vt nigrũ nulli cygno aial aũt oi: ⁊ aial nõ oi nigro. Quare ſi ſumaᷓ b. qdẽ oi c. a. aũt nulli a. alicui b. nõ ieſſe ⁊ ꝯcl̃o qdẽ ṽa. ꝓpõnes aũt falſe: ⁊ ſi in aliquo ſit vtraqꝫ falſa erit ꝯcl̃o vera. Nihil enĩ ꝓhibet a. ⁊ b. alicui c. ⁊ a. alicui b. vt albũ ⁊ pulchꝛũ alicui aiali ieſt ⁊ album alicui pulchꝛo. Si ğ ponaᷓ a. ⁊ b. oi c. ieſſe: ꝓpõnes qdẽ in aliquo falſe: ꝯcl̃o aũt ṽa ⁊ priuatiua a. c. poſita ſilr. Nihil. n. ꝓhibet a. qdeꝫ alicui c. nõ ieſſe. b. ṽo alicui c. ieſſe. ⁊ a. nõ oi b. ieſſe: vt pulchꝛũ alicui aiali ieſt. albũ aũtẽ alicui ieſt ⁊ pulchꝛum nõ oi albo. Quare ſi ſumaᷓ a. qdẽ nulli c. b. aũt oi: vtreqꝫ qdẽ ꝓpõnes in aliquo falſe: ꝯcl̃o aũt ṽa. Silr qdeꝫ: ⁊ hac tota falſa: illa ṽo tota ṽa ſupra. Poſſe eſt. n. ⁊ a. ⁊ b. oẽ. c. ſeq: ⁊ a. alicui b. nõ ieſſe c. vt albũ ⁊ aial oẽm cygnũ ſeqtur:

⁊ aĩal nõ oĩ ĩeſt albo. Poſitis igr̃ his terminis ſi ſumat̃ b. q̃dẽ toti c. ĩeſſe. a. v̾o toti nõ ĩeſt b.c. q̃dẽ tota v̾a erit a.c. tota falſa ⁊ concluſio v̾a. Silr̃ aũt ⁊ ſi b.c. q̃dẽ falſa a.c. aũt v̾a. Nã3 tales termini ad demõſtratõe3 nigrũ: cygn⁹ inaĩatũ: ſ3 ⁊ ſi vtriq3 ſumant̃ affirmatiue. Nihil.n. p̃hibet b. q̃dẽ oẽ c. ſeq. a. aũt toti c. nõ ĩeſſe. ⁊ a. alicui b. ineſſe. vt oĩ cygno aĩal: nulli v̾o cygno nigrũ: ⁊ nigru3 ĩeſt alicui aĩali. Quare ſi ſumat̃ a. ⁊ b. oĩ c. ĩeſſe b.c. q̃dẽ tota v̾a. a.c. aũt tota falſa: ⁊ cõcluſio tota v̾a. Silr̃ aũt ⁊ a.c. ſumpta v̾a. nã per eoſdẽ terminos demõſtratio. Rurſu3 hac q̃dẽ tota v̾a: illa v̾o in aliquo falſa. Poſſe.n. b. q̃dẽ oĩ c. ĩeẽ. a. aũt alicui c. nõ. ⁊ a. alicui b. vt bipes q̃dẽ oĩ hoĩ. pulchrũ v̾o nõ oĩ. ⁊ pulchrũ alicui bipedi ĩeſt. Si ḡ ſumat̃ a. ⁊ b. toti c. ĩeſſe b.c. q̃de3 tota v̾a a.c. aũt in aliquo falſa: ꝯclõ aũt v̾a. Silr̃ aũt ⁊ a.c. q̃dẽ v̾a. b.c. aũt falſa ſumpta: trãſpoſitis.n. eiſdẽ terminis erit demõſtratio: ⁊ cũ h̾ q̃de3 eſt p̃uatiua: illa v̾o affirmatiua: qm̃ eñi euenit c. q̃dẽ toti c. ĩeſſe. a. aũt alicui c. ⁊ qñ ſic ſe hñt nõ oĩ b. ĩeſt a. ſi ergo ſumat̃ b. oĩ c. ĩeſſe. a. aũt nulli. p̃uatiua q̃dẽ ĩ aliquo falſa. Altera aũt tota v̾a ⁊ cõcluſio. rurſu3 q2 oſtẽſu3 eſt: qñ a. q̃dẽ nulli c. ĩeſt. ⁊ b. alicui euenit a. alicui b. nõ ĩeſſe. Mãifeſtũ qm̃ ⁊ cũ a.c. tota eſt v̾a. b.c. aũt ĩ aliquo falſa cõtingit ꝯclõnẽ eſſe verã. Si.n. ſumat̃ a. q̃de3 nulli c. b. aũt oĩ a.c. q̃dẽ tota v̾a. b.c. aũt ĩ aliquo falſa. Mãifeſtũ aũt ⁊ ĩ p̃ticularib⁹ ſyllogiſmis: qm̃ oĩo p̱ falſa erit veꝝ. Nã idem termini ſumẽdi: ⁊ qñ vl̃es fuerint ꝓpões in cathegoricis q̃dẽ cathegorici. ĩ p̃uatiuis aũt p̃uatiui. Nihil.n. differt cũ nulli ĩeſt oĩ ſumere ĩeſſe: ⁊ ſi alicui vl̃r ĩeꝑat vl̃r ſumere ad termioꝝ poſitionẽ. Silr̃ aũt ⁊ ĩ p̃uatiuis. Mãifeſtũ ḡ qm̃ ſi ſit cõclõ falſa neceſſe ẽ ex qb⁹ ẽ oĩo falſa eẽ: aut oĩa aut aliq̃. Qñ aũt v̾a nõ neceſſe eſt verã eẽ: neq3 q̃d: neq3 oĩa: ſed eſt cũ nullũ ſit veꝝ coꝝ q̃ ſũt in ſyllõ ꝯclõnẽ ſilr̃ eẽ verã: nõ tñ ex neceſſitate. Cã aũt qm̃ qñ duo ſic ſe hñt inuicẽ: vt cũ ſit alterũ ex neceſſitate ſit alteꝝ h̾ cũ nõ ſit q̃dem: neq3 alteꝝ erit: cũ aũt ſit nõ neceſſe eſt eẽ alteꝝ. Idẽ aũt cũ ſit ⁊ nõ ſit ĩpoſſe eſt ex neceſſitate idẽ eſſe. Dico ḡ vt cũ ſit a. albũ b. ex neceſſitate eẽ magnũ: ⁊ cũ nõ ſit a. album b. ex neceſſitate eſſe magnũ: ⁊ cũ nõ ſit a. albũ b. ex nec̃itate eſſe. Qñ.n. cũ h̾ ſit a. albu3 illud de neceſſitate eſt b. eẽ magnũ. Cũ aũt ſit b. magnũ c. nõ albũ neceſſe ẽ ſi a. ſit albũ c. non eẽ albũ. Et qñ duob⁹ exiſtẽtib⁹ terminis cũ alteꝝ ſit neceſſe eſt alteꝝ eẽ: h̾ cũ nõ ſit neceẽ eſt nõ eẽ a. cũ aũt b. nõ ſit magnũ a. nõ põt album eẽ. cu3 v̾o a. nõ ſit albũ ſi neceſſe ẽ b. magnũ eſſe. accidit eñi b. ex nec̃itate: cu3 b. magnum nõ ſit idẽ b. eẽ magnũ. Hoc aũt ĩpoſſibile. nã ſi b. nõ eſt magnũ a. nõ erit albũ ex nec̃itate. Si igitur cum non ſit h̾ album b. erit magnum accidit ſi b. non eſt magnũ b. eſſe magnum tanq̃ per tria. Cap. IIII.

IAmq3 accidit ĩ hac figura tertia vt ſit ꝯclõ vera: ⁊ vtreq3 ꝓpões falſe: aut in toto: aut ĩ p̃te: aut vna earũ in toto. ⁊ ſcd̃a in p̃te. ⁊ ſimilr̃ cũ eſt vna ipſaꝝ vera: ⁊ alia falſa ſit in toto: aut ĩ p̃te: qd̃ eſt: q2 nõ eſt p̃hibẽs qd̃ p̃hibeat: qn ſint duo non inuẽta in aliquo quodã: ⁊ vnũ illoꝝ ẽ ĩuẽtũ in 2°. Cũ ḡ accipit̃ ꝙ vnũq̃dq3 illoꝝ eſt inuẽtu3 in illo erit ibi cõcluſio v̾a ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis in toto: cui⁹ exẽm̃. eſt dcm̃ nr̃m. oẽ nõ anhelãs ẽ ambulãs. ⁊ oẽ nõ anhelans eſt hõ. ⁊ ꝯcludit̃ in hac figura ꝙ q̃dã ambulãs eſt hõ: qd̃ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnibus falſis in toto: ⁊ ſilr̃ hui⁹ accidit cũ eſt vna negatiua: ⁊ alia affirmatiua: q2 q̃nq3 eſt poſſe vt ſit g. qd̃ ẽ extremitas mĩoꝛ nõ ſit ĩuẽtũ in aliquo ex b. qd̃ ẽ termin⁹ medi⁹: ⁊ ſit a. qd̃ eſt termin⁹ ali⁹ inuẽtũ in oĩ b. ⁊ nõ ĩuentu3 tñ in oĩ g. Cũ ergo acceperim⁹ ꝙ g. eſt ĩuẽtũ in oĩ b. ⁊ a. nõ ĩuentu3 in aliq̃ ex b. ꝯcludit̃ nobis ꝙ a. ẽ nõ ĩuẽtũ in aliq̃ ex g. cui⁹ exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m. oĩs cygn⁹ ẽ niger. ⁊ nullus cygn⁹ eſt aĩal. ⁊ cõcludit̃ ꝙ q̃dã nigrũ ẽ aĩal. ⁊ h̾ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis in toto. ⁊ ſilr̃ cu3 eſt vnaq̃q3 ꝓpõnũ falſa in p̃te: qm̃ eſt poſſe: vt ſit ꝯcluſio ex ipſis v̾a: q2 poſſe eſt vt ſint a. ⁊ g. ĩuẽta in quodã ex b. ⁊ ſit a. ĩuẽtũ in quodã g. ſic eſt albũ ⁊ bonũ: qm̃ ipſa ſunt inuẽta in quodã aĩali: ⁊ bonũ ĩuẽtũ in quodã albo. cũ ergo poſuerim⁹ vtraq3. ſ. a. ⁊ g. ĩuẽta in oĩ b. accidet q̃dẽ vt ſit a. in quodã g. qd̃ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis: cui⁹ exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m. oẽ aĩal ẽ albũ. ⁊ oẽ aĩal eſt bonũ: qm̃ ꝯcludit̃ ꝙ q̃dã aĩal eſt bonũ qd̃ eſt verũ. ⁊ ſilr̃ accidit cũ eſt maioꝛ negatiua: q̃ eſt ꝓpõ a.b. qm̃ nõ eſt qd̃ p̃hibeat qn ſit a. nõ ĩuẽtum in q̃dã b. ⁊ ſit g. ĩuẽtũ in quodã b. ⁊ erit a. nõ ĩuentum in q̃dã g. q̃ eſt ꝯ: cui⁹ exẽplũ eſt dcm̃ nr̃m: nullũ aĩal ẽ bonum. ⁊ oẽ aĩal eſt albũ: ⁊ ꝯcludit̃ ex h̾ ꝙ q̃dã albu3 nõ eſt bonũ: qd̃ eſt veꝝ: ⁊ ſilr̃ accidit cũ eſt maioꝛ negatiua ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis in p̃te. ⁊ ſilr̃ q̃nq3 erit ꝯ v̾a qñ erit vna ꝓpõnũ falſa in toto: ⁊ alia v̾a: qm̃ iã eſt poſſe vt ſint vtreq3 a. ⁊ g. inuẽta in b. ⁊ ſit a. nõ ĩuẽtum in quodã g. ⁊ cũ acceperim⁹ a. nõ ĩuẽtũ in aliquo ex b. g. inuentũ in oĩ b. cõcludit̃ nobis ꝙ a. nõ eſt ĩuẽtu3 in quodã g. qd̃ ẽ veꝝ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: q̃rũ vna eſt falſa in toto: ⁊ alia v̾a. U.g. nullus cygn⁹ eſt alb⁹: ⁊ oĩs cygn⁹ eſt aĩal. ⁊ cõcludit̃ ex h̾ ꝙ quoddã aĩal nõ eſt albũ: qd̃ eſt verũ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹. vna quaꝝ eſt in toto falſa: ⁊ alia vera. ⁊ ita accidit qñ eſt ꝓpõ b.g. q̃ ẽ minoꝛ falſa. ⁊ ꝓpõ a.b. que eſt maioꝛ vera. Et termini quib⁹ oſtendit̃ illud ſunt nigrũ ⁊ cygn⁹: ⁊ nõ anhelans: qd̃ eſt: q2 qñ poſuerimus ꝙ nullus cygn⁹ eſt niger. ⁊ oĩs cygn⁹ eſt nõ anhelãs: concluditur nobis ꝙ q̃dã qd̃ non eſt anhelãs eſt nigru3: ⁊ h̾ eſt verum ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ minore ipſarũ falſa in toto ⁊ maiore vera. ⁊ ſilr̃ accidit cũ accipiunt̃ vtreq3 ꝓpões affir-

matiue.ſ.vera ⁊ falſa: ⁊ termini quibus oſtēdit̄ illud ſunt:aial:cygnus:⁊ nigrū:qḋ eſt:q꞉ dicem⁹: oīs cygn⁹ eſt aial:⁊ oīs cygn⁹ eſt niger. ⁊ ꝯcludit̄ nobis ex illo ꝙ quoddā nigrū eſt aial:qḋ eſt veꝝ ex duab⁹ ꝓpōnibus affirmatiuis: vna quaꝝ eſt vā:⁊ alia falſa:⁊ h̄ eq̄liter ſiue ſit vera ipſa maior aut minor:⁊ demōſtratio ſuper h̄ eſt hi termini idē ⁊ ſilr qn̄qꝫ erit ꝯ̄ vera cuꝫ eſt vna duaꝝ ꝓpōnū vera ⁊ alia falſa in pte: qm̄ iam eſt poſſe vt ſit g. īuētū in oī b. ⁊ ſit a. īuētū in qdā b. ⁊ erit a. īuētū in quodā g.qḋ eſt ꝯ̄. Ut g. bipes qdē īuētū in oī hoīe:⁊ bonū nō īuētū in oī hoīe. ⁊ bonū īuētū in quodā bipede.ſic ergo accipiatur a.⁊ g. īuēta in oī b. erit ꝓpō b.g. vera in toto: ⁊ ꝓpō a.b. falſa: ⁊ ꝯclō erit vera:cui⁹ exēpluꝫ eſt dcm̄ nūm.oīs hō eſt bipes.⁊ oīs hō bon⁹. ⁊ ꝯclō ꝙ qdā bipes bonuꝫ eſt. ⁊ ſilr accidit cū accipit̄ ꝓpō a.b.ſ.maior vera:⁊ ꝓpō g.b.ſ.minor falſa in pte:⁊ oſtēſio illi⁹ eſt ꝑ eoſdē terminos:cū fecerimus extremitatē minorē maiorē:⁊ poſuerim⁹ q̄ſituꝫ nrm̄ ꝯcluſuꝫ ⁊ ꝯuerſuꝫ pmi. ⁊ eſt quoddā bonū bipes eſt:⁊ ſilr accidit ſi accipiat̄ ꝓpō vna negatiua:et alia affirmatiua:qm̄ iaꝫ oſtēſuꝫ eſt in figura tertia:ꝙ qn̄ eſt g.in oī b.⁊ a.nō īuētū in aliquo ex b. q꞉ accidit vt ſit ꝓpō negatiua falſa:⁊ ſit alia tota vā remanet ꝯ̄ vera eadē:⁊ ſilr accidit ſi eſt falſa ꝑticularis in affirmatiuis:qḋ eſt:q꞉ iaꝫ oſtſum ē in figura tertia ꝙ qn̄ ē a.nō īuētū in aliquo ex b.⁊ g.īuentū in quodā b. Cū ergo accidit ꝙ accipiam⁹ ꝙ a.nō ē īuētū in aliquo ex b. ⁊ g.īuētū in oī b.remanet eadē ꝯ̄ vā. ⁊ oſdit̄ ꝙ a. eſt īuētū in quodā g.⁊ erit ꝯ̄ vā ex duab⁹ ꝓpōnib⁹:q̄rū vna eſt vā in toto q̄ eſt negatiua:⁊ alia falſa in pte que eſt affirma⁹ᵃ. Et h̄ qḋ dixim⁹ qḋ accidit in ſyllogiſmis vlib⁹ hui⁹ figure eſt illud idē qḋ accidit in ſyllogiſmis ꝑticularib⁹:⁊ oſtēſio illi⁹ erit ꝑ illos terminos eoſdē qb⁹ oſtēdim⁹ illud in ſyllogiſmis vlib⁹:⁊ h̄ eſt vt operemur in negatiuis ex iſtis qḋ operati fuimus in illis ⁊ in affirmatiuis hoꝝ illud qḋ opati fuimus in affirmatiuis ex illis: qm̄ ꝓpō vlis nega⁹ᵃ falſa in toto:eſt falſa in pte:⁊ ſilr affirmatiua. Cū ḡ operabimur ꝓpōnes illas vles falſas quas exēplificauimus ibi vlr ꝑticulariter in h̄ loco oſdit̄ ꝑ eas: ſicut oſſuꝫ eſt ibi. ⁊ cū iaꝫ manifeſtū ſit h̄ igit̄ oſſuꝫ eſt: ꝙ ſi eſt ꝯclō falſa eſt neccīuꝫ vt ſit in ꝓpōnib⁹ ꝓpō falſa nō ꝓueniret ex ꝓpōnib⁹ veris ꝯclō vera qḋ ē ꝯ̄rium eius qḋ eſt acceptū in diffōne ſyllogiſmi:⁊ ei⁹ qḋ mōſtratū ē in diſputatiōe ipſi⁹:ſed cū eſt ꝯ̄ vā nō oꝫ de neceſſitate vt ſint ꝓpōnes ve:⁊ cū in illo eſt ꝙ verū abſolute eſt:ꝯueniēs vō qḋ oſtēdit̄ ꝑ viā ſyllogiſmi: ⁊ ēt veꝝ qḋ oſdit̄ ꝑ viā ſyllogiſmi: oſtēdit̄ ēt per plures vno ſyllō:⁊ iō nō ſequit̄ cū auferr̄ ſylls vt auferat̄ ꝯ̄ .ſ. vt cū ſint falſe ꝓpōnes vt ſit falſa ꝯclō:ſꝫ ſequit̄ cū auferr̄ ꝯcluſio q̄ eſt vā. ⁊ ponit̄ falſa:vt auferat̄ ſylls ⁊ ſint ꝓpōnes falſe:aut ſit figura ſyllogiſmi corrupta: ⁊ hec qdeꝫ eſt diſpō ꝯſequētis cū re quā ꝯſequit̄ cuꝫ eſt ꝯ̄tria eaꝝ alternata: ſicut eſt īuētio aialis ⁊ hoīs: qm̄ hō eſt prior q̄ aial.⁊ ſeq̄t̄ vt cū īuenit̄ hō:vt īueniat̄ aial.⁊ cū auferr̄ hō nō auferr̄ aial. ſed cū auferr̄ hō:⁊ hō eſt h̄ loco ſyllogiſmi:⁊ aial loco ꝯcluſiōis:et ſilr appet ꝙ nō oꝫ de neceſſitate cū ſint falſe ꝓpōnes vt ſit falſa ꝯcluſio:neqꝫ vt ſit vera ⁊ demōſtratio ſuper h̄ eſt qḋ dicā:ponam⁹ ergo duo quoꝝ vnū ſit primū:⁊ aliud ſcḋm:⁊ ponam⁹ ꝙ ſcḋm ſequit̄ ex pmo.ſ. ꝙ cū īuenit̄ pmū īueniat̄ ſcḋm: ſitqꝫ ſup pmū nota a.⁊ ſuper ſcḋm nota b.ita vt ſit a.albū.⁊ b.magnū. dico ergo q꞉ cū ſit ex ꝓprietate a. cū īuenit̄ īueniat̄ b.qḋ nō ſequit̄ cū auferat̄ a. vt īueniat̄ b. qḋ eſt: q꞉ ſi nō auferr̄ a.ſit igit̄ īuētū:ſed cū eſt a.īuētū:ſicut iaꝫ poſuim⁹ eſt īuētū b.ergo erit b.cū auferr̄ ꝯ̄ns vt īueniat̄:⁊ h̄ eſt ꝯ̄riū:⁊ cuꝫ ſit firma hui⁹ radix.dicamus ergo ꝙ qn̄ ſunt tres termini.pmus ſcḋs ⁊ terti⁹. ⁊ eſt ſecūdus ſequēs pmū. ⁊ tertius ſequēs ſcḋm: qui tertius eſt ēt ſequēs pmū.dico ꝙ non ſequit̄ necīo q꞉ cū auferr̄ īueniat̄ b.ergo ſimul cū nō īuenit̄ b.īuenit̄ b.qḋ eſt ꝯ̄riū ⁊ īpoſſibile: ⁊ ideo nō ſequit̄ cū ſint falſe ꝓpōnes vt ſit vera ꝯclō:ſed veritas qdē eius eſt per modū accidētis.⁊ h̄ eſt qḋ volum⁹ demōſtrare.⁊ ſilr apparet ēt ꝙ nō ſequit̄ ex ablatiōe a. vt auferat̄ b.q꞉ ſeq̄tur vt ſit īuentū a.ꝯ̄ns ex īuētione b. Jāqꝫ fuit b.conſequēs ex īuentiōe a. ergo erit ꝯſequētia alternata ⁊ ꝯuertibilis ⁊ īpoſſibile.⁊ ꝑꝑ h̄ nō ſeq̄tur cū ſint falſe ꝓpōnes. vt ſit falſa ꝯcluſio : ſed cum eſt falſa ꝯcluſio:opꝫ vt ſint falſe ꝓpoſitiones: q꞉ cū aufertur b.aufertur a.

Cap. V.

CIrculo aūt ⁊ ex ſe inuicē oſdere eſt ꝑ ꝯcluſionē ⁊ ecōuerſo ꝑdicationē alterā ſumētē ꝓpōnē ꝯcludere reliquā quā ſumpſerat ī altero ſyllō: vt ſi opoꝛtuit oſdere: qm̄ a. īeſt oī c. oſdat aūt per b. Et rurſus ſi monſtret: qm̄ a. īeſt b. ſumēs a. qdē īeſſe c. c. aūt b. ⁊ a. īerit b. pri⁹ aūt ecōuerſo ſumpſit b. īeſſe c. aut ſi qm̄ b. īeſt c. oꝫ oſtendere ſi ſumat̄ a. de c. q̄ fuit ꝯcluſio. b. aūt de a. eē. Pri⁹ aūt ſūptuꝫ eſt ecōuerſo a. de b. aliter vō nō eſt ex ſe inuicē oſtēdere: ſiue.n. aliud mediū ſumat̄ nō circulo nihil ſumit̄ eoꝛūdē ſiue hoꝝ qdē neceſſe ē alteꝝ ſolū. nā ſi ambo eadē erit ꝯcluſio aut oꝫ eē diuerſaꝫ. Jn his ergo q̄ nō conuertunt̄ ex īdemōſtrata altera ꝓpōne ſit ſyllogiſmus. nō.n. demōſtrare per hos terminos: qm̄ medio īeſt tertiū aut primo mediū Jn his vō q̄ ꝯuertunt̄ eſt oīa mōſtrare per ſeinuicē: vt ſi a. ⁊ b. ⁊ c. ꝯuertunt̄ ſibiinuicēꝫ. oſtēdat̄.n. a. c. per mediū b. ⁊ rurſuꝫ a. b. per ꝯcluſionē ꝑ b. c. ꝓpōnē ꝯuerſaꝫ. ſilr aūt ⁊ b. c. ⁊ ꝑ ꝯcluſionē ⁊ ꝑ a. b. ꝓpōnē ꝯuerſam. Opꝫ ⁊ b. c. ⁊ b. a. ꝓpōne dmōſtrare. nā his īdemōſtratis vſi ſum⁹ ſolū. Si ḡ ſumat̄ b. oī c. īeſſe ⁊ c. oī a. ſylls erit eius qḋ eſt b. ad a. rurſus ſi ſumat̄ c. oī a. ⁊ a. oī b. neceſſe ē c. īeſſe oī b. Jn vtriſqꝫ ergo ſyllis a. c. ꝓpō ſumpta ē īdemōſtrata. Nā alie ꝓbate erāt: q̄re ſi hāc oſtēderim⁹ oēs erūt approbate per ſeinuicēꝫ. Si ergo ſumat̄ c. oī b. ⁊ b. oī a. īeſſe ⁊ vtreqꝫ ꝓpōnes demōſtrate ſumant̄. ⁊ c. neceſſe eſt eē a. Manifeſtū ergo qm̄ in ſolis his q̄ ꝯuertunt̄ circulo ⁊ ꝑ ſeinuicē ꝯtingit fieri demonſtratiōes. Jn alijs vō quēadmodū prius dixim⁹: accidit aūt ⁊ in his eodeꝫ ſumpto qḋ mōſtrat̄. nā c. de b.

⁊ b. de a. mõſtraẽ ſumptuꝫ c. de a. dici. c. aũt de a. per has oſtẽdiẽ ppõnes. q̃re ↄcluſione vtimur ad demõſtrationẽ. In priuatiuis aũt ſyllogiſmis hoc mõ mõſtraẽ ex ſeinuicem. Sit b. qdẽ oi c. ineſſe. a. aũt nulli b. cõcluſio. qm̃ a. nulli c. Si ergo rurſuꝫ oporteat ↄcludere: qm̃ a. nulli b. qđ pri⁹ ſumptuꝫ erat: ſit a. quidẽ nulli c. c. aũt oi b. ſic. n. ecõuerſo ppoſitio. Si aũt qm̃ b. oi ineſt c. opꝫ ↄcludere iaꝫ nõ ſilr cõuertẽdũ a. b. nã eadẽ eſt ppõ b. nulli a. ⁊ a. nulli b. ineſſe. Sꝫ ſumẽdũ cui a. nulli ineſt huic b. oi ineſſe: ⁊ ſit a. nulli c. ineſſe qđ fuit concluſio: cui aũt a. nulli b. ſumaẽ oi ineſſe. Neceſſe ẽ igiẽ b. oi c. ineſſe q̃re cũ ſint tria vnũqđqꝫ ↄclõ ẽ facta ⁊ circulo demõſtrare: h eſt cõclõnẽ ſumentẽ: ⁊ ecõuerſo alterã ppõnẽ reliquã ſyllogizare. In pticularib⁹ aũt ſyllogiſmis vlem qdẽ ppõnẽ nõ eſt demõſtrare per alias: pticularẽ aũt eſt: qm̃ aũt nõ ẽ dmõſtrare vlẽꝫ manifeſtũ: nã vlis mõſtraẽ per vlem: cõclõ aũt nõ eſt vlis. opꝫ aũt ex ↄclõne oſtẽdere ⁊ altera ppõne. Amplius oino nõ fit ſylls cõuerſa ppõne. nã pticulares ſiũt vtreqꝫ ppõnes: pticulareꝫ aũt eſt. Oſtẽdaẽ. n. a. de aliquo c. p b. ſi ergo ſumatur b. oi a. ⁊ cõclõ maneat b. alicui c. inerit. fit eniꝫ prima figura ⁊ a. medium. ſi ergo ſit priuatiuus ſylls: vlẽꝫ qdeꝫ ppõnẽ nõ eſt oſtẽdẽdũ pp hoc qđ dictũ eſt prius. Particularem aũt eſt ſi ſilr cõuertaẽ a. b. queadmoduꝫ in vlibus: vt cui a. alicui non ineſt huic b. alicui ineſt. Nam alter nõ fit ſyllogiſmus eo φ negatiua eſt propoſitio particularis.

Cap. V.

Et accidit ſyllogiſmo vt cadat i eo oſtẽſio per circulationẽ: ⁊ vt accipiaẽ cõcluſio ipſi⁹ ⁊ cõuertaẽ vna ppõnũ eius: ⁊ oſtẽdaẽ per eẽ ppõ ſecũda. V. g. qꝛ cũ cõcludiẽ hoc φ a. eſt inuentũ in oi g. per mediũ b. per hoc vt ponaẽ a. in oi b. ⁊ b. in oi g. ⁊ ↄcludatur ei ex hoc φ a. eſt inuẽtũ in oi g. Et voluntas ſit vt oſtẽdaẽ per hãc cõcluſionẽ que eſt a. in oi g. φ a. eſt in omni b. qm̃ accipit φ a. eſt in oi g. ⁊ g. in omni b. q̃ eſt cõuerſa ppoſitionis ſecũde: ⁊ concludiẽ ei ex h φ a. ẽ in omni b. que eſt ppõ ſecũda: cuius intẽdit oſtẽſio: ⁊ ſilr accidit ei cũ queriẽ: vt concludaẽ per hãc concluſionẽ eadem ppoſitio alia que eſt b. in oi g. eritqꝫ cõcluſio h b. in omni g. ⁊ h ppõ qdem intẽdiẽ cõcluſiõi ex duab⁹ ppõnib⁹ ſyllogiſmi: ⁊ oſtẽdemus φ non eſt poſſibile: vt oſtẽdanẽ ppõnes ex cõcluſionib⁹ p modũ aliũ pter hũc: qm̃ accipiẽ ppõ vna extranea ⁊ additur cõcluſioni: ⁊ illud ita vt accipiaẽ terminus medius: qui nõ vn⁹ terminoꝝ qui ſunt in ppõnib⁹ nõ cõcludiẽ ex illo aliqd ex ppõnib⁹ acceptis in illa cõcluſione. V. g. qꝛ ſi addiẽ cõcluſiõi que eſt a. in oi g. φ g. eſt in oi c. nõ cõcludiẽ ex h niſi φ a. eſt in oi c. ⁊ h eſt pter dictũ nr̃m. a. eſt in oi b. aut b. in oi g. q̃ ſunt ppõnes hui⁹ ↄcluſiõis: ⁊ qꝛ nõ eſt poſſibile vt accipiaẽ cũ cõcluſiõe ppõ extranea. Iam g̃ remanſit vt accipiamus cũ ea vnã duarũ ppõnuꝫ ſyllogiſmi: qm̃ ſi accipimus eaſdem duas ppõnes redit cõcluſio ad quas ppoſuim⁹ ppõneꝫ. Et cũ acceperimus ẽt vnã ppõnũ ſyllogiſmi: ſicut eſt cũ cõcluſiõe nõ cõcludiẽ ẽt nobis ex illo ppõ alia: qđ eſt: qꝛ ſi addiderim⁹ cõcluſiõi: q̃ ẽ a. eſt in oi g. dictũ nr̃m. a. de oi b. que eſt ppoſitio maior erit dictũ noſtrũ ex duab⁹ affirmatiuis in ſecũda figura: qđ eſt nõ cõcludẽs. Et ſi addiderim⁹ ei minorem: que eſt dictũ nr̃m. b. de omni g. pueniet ex hac additiõe ſyllus ex duab⁹ affirmatiuis in figura tertia cõcludens φ a. eſt in quodã b. Et pp hoc opꝫ vt accipiamus quã addimus cõcluſiõi cõuerſaꝫ ſicut ſi addamus. ſ. dicte cõcluſioni que eſt a. eſt in oi g. b. eſt in oi a. cõcludiẽ nobis minor que eſt b. in omni g. et ſilr ſi addamus cõuerſaꝫ minoris cõcludiẽ ppoſitio maior. ⁊ iõ apparet φ hec ſpẽs oſtẽſiõis eſt poſſibilis in ppõnibus cõuertibilib⁹. Et cũ ſunt due ppõnes conuertibiles ⁊ cõcluſio cõuertibilis ſunt ibi ſex ppoſitiones: qꝛ due ppõnes ſyllogiſmi ⁊ cõuerſe ipſaꝝ ⁊ cõcluſio ⁊ cõuerſa ei⁹. Et eſt poſſibile vt demõſtremus vnãquãqꝫ haꝝ ppõnũ per quãdã. ſ. ex ↄne cũ q̃dam alia donec nõ remaneat in eis aliqd qn oſtẽdaẽ per ſyllm acceptũ ab ipſis eiſdẽ: ⁊ cõcluduntẽ ibi: ⁊ ſex ſyllogiſmi: ⁊ ſex modi: ⁊ ↄcluduntẽ ſex ſyllogiſmi ↄcluſionũ: cui⁹ exẽplũ eſt termini a. b. g. tres cõuertibiles q̃dam ſup quoſdã: ⁊ ſilr eſt ↄclo nata ex eis: ſicut ſi ſit. oẽ a. b. ⁊ oẽ b. a. ⁊ ſilr oẽ b. g. ⁊ oẽ g. b. ⁊ ſilr oẽ a. g. et oẽ g. a. qm̃ cũ oſtẽderim⁹: φ a. eſt inuẽtũ in oi g. ⁊ acceperimus a. inuẽtũ in oi b. ⁊ b. in oi g. eſt qdeꝫ poſſibile: vt oſtẽdam⁹ ẽt ppõnẽ a. in oi b. q̃ eſt maior per ↄnẽ ⁊ cõuerſam ppõnis b. g. q̃ eſt minor: vt dicam⁹ a. eſt in oi g. ⁊ g. in oi b. ⁊ cõcludiẽ nobis. g̃ a. eſt in oi b. q̃ eſt maior hui⁹ ſyllogiſmi: ⁊ ſilr oſtẽdim⁹ ppõnẽ g. b. q̃ ẽ minor. ſ. cũ cõcluſiõe ipſa ⁊ ↄuerſa minoris: ⁊ cũ h ſit ita. Iaꝫ ergo eſt nobis poſſibile: vt oſtendam⁹ vnãquãqꝫ ppõnũ ſyllogiſmi huius ⁊ φ remanet nobis: vt dmõſtremus ex eo qđ accepimus in demõſtratiõe haruꝫ ppoſitionũ eſt ↄcluſio vniuſcuiuſqꝫ duaꝝ ppõnum: qm̃ cõcluſio oſtẽſa eſt ex pncipio: ⁊ ita cõuenit nobis per h vt cõuertamus cõcluſionẽ ⁊ addamus ei ppoſitionẽ aliã. ſ. qm̃ ſi voluerim⁹ oſtẽdere cõuerſaꝫ maioris: q̃ eſt φ b. eſt in oi a. accepim⁹ cõuerſaꝫ cõcluſionis ppõnẽ: ⁊ ipſam minorẽ: ⁊ dicem⁹ b. eſt inuẽtuꝫ in oi g. q̃ eſt minor ⁊ g. in oi a. q̃ eſt cõuerſa ↄclõnis: ⁊ cõcludiẽ nobis ex illo φ b. eſt inuẽtũ in oi a. ⁊ h eſt conuerſa maioris quã egim⁹ pus nõ demõſtratiua: ⁊ ſilr ẽt cũ acceperim⁹ cõuerſaꝫ ↄclõnis ⁊ addiderimus ei ppõnẽ maiorẽ concludiẽ nobis cõuerſa minoris q̃ ẽ quã accepim⁹ pus nõ demõſtratiua per h: vt dicam⁹ g. eſt in oi a. q̃ eſt ↄuerſa ↄclõnis: ⁊ a. in oi b. ⁊ ↄcludiẽ nobis ex h φ g eſt in oi b. q̃ eſt cõuerſa minoris queꝫ egimus pus in demõſtratiua. g̃ nõ remanet in his ppoſitionib⁹ aliqd qđ nõ demõſtrauerim⁹ niſi cõuerſam cõcluſiõis q̃ eſt ſyllogiſmi ſexti: ⁊ illud oſtẽdiẽ p conuerſionẽ ppõnũ: quas cõcluſimus ex pncipio: et cuius exẽplũ eſt: vt dicam⁹ φ g. eſt in oi b. ⁊ in oi a. g. ergo in oi a. qđ eſt: qꝛ eſt cõuerſiuꝫ cõcluſiõis. ergo nõ remanet nobis ex his ppõnib⁹ aliqd acceptuꝫ qđ nõ demõſtreẽ: ⁊ eſt maifeſtũ φ h ſic dixim⁹ accidit qdẽ in ppõnib⁹ conuertibilib⁹ vna. ſ. ſup aliaꝫ: niſi qꝛ iſte modus oſtẽſionis. ſ. acceptio alicuius in oſtẽſiõe ſui ipſius eſt ſpẽs prologi. ⁊ ppter h nõ fit in demõſtra-

tionibus niſi ſit illud operatũ duobus modis:qḋ eſt: vt ſit ꝓpõnes notiores concluſiõe ſm qd: ⁊ cõcluſio notior ꝓpõnibus ſm aliud:ita vt ſit ꝓpoſitiones notiores ex parte ſcientie inuẽtionis: ⁊ cõcluſio notior ex parte ſciẽtie cauſe. Et qḋ appropriat̃ huic mõ oſtẽſionis eſt ars ſophiſtica. ⁊ ſic accidit oſtenſio circularis: ſicut diximꝰ in ꝑmo mõ ꝑme figure: ⁊ h̃ eſt:q2 cõcludit vlẽm affirmatiuã:ſed in modo qdez negatiuo ipſiꝰ:qñqz eſt poſſibile: vt accidat hic modus oſtẽſionis:ſit ergo a. nõ inuẽtũ in aliquo ex b. ⁊ b. inuentũ in omni g. ⁊ erit cõcluſio in figura ꝑma ꝙ a. eſt nõ inuẽtum in aliquo ex g. Cũ ergo volueris oſtendere in h̃ mõ ꝓpõnẽ maiorẽ per ↄcluſionẽ ⁊ ↄuerſẽ minoris: accipiemus qdẽ ꝙ a. eſt nõ inuẽtũ in aliquo ex g. ⁊ g. inuentũ in oĩ b. ⁊ ↄcludit̃ neceſſario a. non inuẽtũ in aliquo ex b. ⁊ h̃ eſt propõ maior. Et cũ volueris ↄcludere minorẽ ex ↄne ⁊ conuerſa maioris ꝓpõnis non poterimꝰ. qm̃ non ꝓuenit nobis h̃ ex ꝓpõnibꝰ ipſis: qḋ eſt:q2 nõ erit ſyllꝰ ex duabus negatiuis:⁊ ſi eẽt nõ cõcluderet̃ niſi negatiua:⁊ ꝙ volumus oſtẽdere eſt minor que eſt affirmatiua: ⁊ ideo voluerimꝰ oſtẽdere ꝓpõnẽ minorẽ ex ↄcluſione ipſa ⁊ ↄuerſa ꝓpõnis maioris. Nos qdez ponemꝰ concluſionẽ ſm ꝙ ẽ preter ꝙ inuenimus eã que eſt dictũ noſtrũ. a. nõ eſt inuẽtum in aliquo ex g. deide accipiemus ꝓpõnẽ maiorẽ que eſt dictũ noſtrũ. a. nõ eſt inuẽtũ in aliquo ex b. in modo quo ſeqtur in ea vt ſit a. nõ inuẽtũ in oĩ in quo eſt b. inuentũ: ⁊ ponamus conuerſaz hꝰ q̃ eſt vt ſit b. inuentũ in oĩ in quo nõ eſt a. inuẽtũ. Cũ g̃ habeamus ꝙ b. eſt inuentũ in oĩ in quo nõ inuenit̃ a. ⁊ addiderimus huic ꝓpoſitioni ꝙ a. eſt negatiuũ a. g. eſt manifeſtũ ꝙ ↄcludit̃ nobis ex h̃ ꝙ b. eſt inuẽtũ in oĩ g. q̃ eſt ꝓpõ minor quã intẽdebamꝰ cõcludere: ⁊ nõ ẽ penitꝰ firmũ ex dicto de oĩ pter radicẽ que agit̃ in h̃ libro: ſicut inuenimꝰ Albumaſar cõſentientẽ ad h̃:qḋ ẽ. q2 ipſe dicit ꝙ huius radix eſt ↄdictoria illi radici ꝑme: ⁊ cũ agit̃ h̃ radix inuenit̃ nõ cõcludẽs ſm illã radicẽ cõcludens ſm hãc radicẽ:qḋ eſt:q2 h̃ radix ẽ exẽplaris: vt a. ſit inuẽtũ in oĩ a quo negat̃ b. ⁊ ꝙ a. negatur ab oĩ a quo nõ negat̃ b. ſm ↄriũ eius qḋ poſuimus in radice ꝑma: ⁊ ẽ vt ſit a. inuẽtũ aut negatũ ab oĩ qḋ eſt b. ⁊ ſm h̃ cõcludit̃: cuius minor ẽ negatiua in figura ꝑma. ⁊ cõcludit̃ ẽt ꝙ ex duabus negatiuis:qḋ ẽ. q2 radix que agit̃ in h̃ libro nõ eſt per poſitionẽ. ⁊ hic qdẽ eſt intellectꝰ ꝓpõnis ⁊ ſignificatio eius nãlis. ſed hec radix ſecũda eſt aliqd rei ſequẽs ex ꝓpõne vlĩ negatiua. ⁊ ꝓp h̃ nõ cõfert per eã in cõcluſiõe ex duabꝰ negatiuis. ſ. cũ ponant̃ due ꝓpõnes negatiue: ſed cõfert ꝑ eam ſi ſequat̃ ex dicto nr̃o a. eſt in nullo ex b. ſi erit a. inuentũ in oĩ eo qḋ nõ eſt b. ⁊ de neceſſitate: vez hꝰ ẽ res nõ ſequẽs: ſicut diximꝰ: q2 nõ ſequit̃: ⁊ hꝰ cõuerſa quã ponit. ſ. ꝙ nõ ſeqtur in oĩ mã cũ eſt a. negatuz ab oĩ qḋ ẽ b. vt ſit b. iuẽtũ in oĩ qḋ nõ ẽ a. qm̃ albũ ẽ negatũ ab oĩ qḋ ẽ nigrũ: ⁊ nõ ẽ nigz inuẽtũ oĩ qḋ nõ ẽ albũ: ſz ſeqtur qdẽ h̃ conuerſum in rebꝰ oppoſitis a quorũ vno nõ euacuat̃ ſubm ex inuẽtis: ſed agit qdẽ hꝰ conuerſum hic Ariſto. ⁊ ſi ſit particulari: ſicut egit cõuerſionem affirmatiue vlis vlr. ⁊ ideo nõ exyt in hac intentiõe a radice eiꝰ:qḋ eſt: q2 cõcluſio ſequens eſt per vim conuerſionis ꝓpõnis: qm̃ nõ exyt ab eo qḋ accipit̃ in oſtẽſione circulationis: qm̃ ſit in ↄcluſiõe ⁊ cõuerſione vnius ꝓpõnũ: qm̃ vis cõuerſionis cõcluſionis eſt vis cõuerſionis ꝓpõnis. h̃ eſt ergo expoſitio ꝑ circulationẽ in modis vlibꝰ ſyllogiſticis figure ꝑme: ſed in ſyllogiſmis ꝑticularibꝰ qui ſũt in hac figura nõ eſt poſſibilis demõſtratio ꝑticularis per circulũ: q2 ꝓpõ vlis nõ põt oſtẽdi ſm viã circulatiõis ex cõcluſione ꝓpõne ⁊ particulari: qm̃ enũciatio vlis nõ oſtẽdit̃ niſi per ꝓpõnes vles. Et ẽt q2 nõ erit ſyllꝰ ex duabus particularibꝰ qm̃ eſt demſatio per circulationez ex ↄcĩone ⁊ cõuerſa vna ꝓpõnũ. Sed ꝓpõ minor qdẽ eſt poſſe vt demõſtret̃ ſm viã circulatiõis. ſit itaqz a. inuentũ in oĩ b. ⁊ b. inuentũ in qõdã g. ⁊ cõcl'o eſt a. inuẽtum in q̃daz g. Cũ ergo voluerimꝰ demõſtrare inuẽtionẽ b. in quodã g. ſm viã circulationis: tũc qdẽ accipiemꝰ a. iuẽtũ in quodã g. q̃ eſt ↄcl'o: ⁊ ↄuerſam maioris vlis: q̃ eſt dictũ nr̃m. b. ẽ in oĩ a. ⁊ ↄcludit̃ nobis in figura ꝑma ꝙ b. ẽ in q̃dam g. ⁊ erit terminꝰ mediꝰ in eo a. Et ſilr cũ ſit ſyllogiſmꝰ ꝑticularis negatiuꝰ nõ eſt poſſibile: vt oſtẽdat̃ vlis ꝓpõ ꝓp cãz quã diximꝰ: ſed ꝑticularis iaz eſt poſſibile: vt demõſtret̃ ſm viaz circulationis cũ facimꝰ in ꝓpõne negatiua vli: qḋ fecimus in ſyllꝰ negatiuo vli. ſ. vt oſtendamꝰ ꝙ ſeq̃t̃ ex dicto nr̃o a. non eſt in aliquo ex b. vt ſit b. inuentũ in omni a. quo remouet̃ a. Cum ergo addiderimꝰ huic ꝓpoſitioni ↄcluſionẽ que ẽ ꝙ a. eſt negatũ ⁊ quoddã g. concludit̃ nobis ꝙ b. eſt inuentũ illi cuidam g. Et hec eſt minor cõcluſionis operate ante circulationẽ in figura prima. Capitm. VI.

IN ſecũda aũt figura: affirmatiuã qdez nõ eſt oſtẽdere h̃ mõ: priuatiuã aũt eſt. ergo ꝑdicatiua qdẽ nõ oſtẽdit̃ eo ꝙ nõ vtreqz ꝓpõnes ſũt affirmatiue. naz cõcluſio priuatiua ẽ. Predicatiua aũt ex vtriſqz oſtendebat̃ affirmatiuis. priuatiua ꝟo ſic oſtẽditur. Inſit eni a. oĩ b. nulli aũt c. ↄcluſio: qm̃ b. nulli c. Si ergo ſumat̃ b. oĩ a. ineſſe ⁊ nulli c. neceſſe eſt a. nulli c. ineſſe: ſit eni ſecũda figura ⁊ medium b. Si aũt a. b. priuatiua ſit. altera ꝟo predicatiua prima erit figura: nã c. qdẽ oĩ a. b. autẽ nulli c. q̃re b. nulli a. ergo neqz a. b. ergo per cõcluſionẽ qdẽ ⁊ vnã ꝓpõnem nõ ſit ſyllꝰ: aſſumpta aũt altera erit. Si aũt non vlis ſit ſyllogiſmꝰ que in toto qdẽ eſt ꝓpõ nõ oſtẽdit̃ ꝓpter eãdẽ cãz quã prius diximꝰ. Que aũt in ꝑte oſtẽdit̃ qñ vniuerſalis eſt ꝑdicatiua: inſit eni a. oĩ b. c. aũt nõ oĩ: cõcluſio b. c. ergo ſumat̃ b. oĩ a. c. aũt nõ oĩ a. alicui c. nõ ineſſe mediũ b. ſi aũt eſt vlis ⁊ priuatiua nõ oſtẽdit̃ a. c. ꝓpoſitio cõuerſi a. b. accidit eni aut vtriſqz aut alteram ꝓpõnẽ fieri negatiuã: q̃re nõ erit ſyllꝰ: ſed ſilr oſtendet̃: quẽadmodũ in vli: ſi ſumatur cui b. alicui non ineſt hec alicui a. ineſſe. Cap. VI.

SEd in figura ſecũda nõ eſt poſſibile vt demõſtret̃ ꝑ modũ circulationis ꝓpoſitio affirmatiua: q2 non concludit niſi negatiuã: ſed negatiua qdem demonſtrat̃ hoc modo: ſitqz a. inuentũ in omni b. ⁊ a. nõ inuẽtum in aliquo ex g. ⁊ ↄcluſio in figura ſcđa ꝙ

b.nõ eſt inuentũ in aliquo ex g.ꝛ cũ addiderim⁹ ipaꝫ
concluſioneꝫ conuerſe ꝓpõnis maioꝛis ꝓueniet mi
noꝛ que eſt ꝓpoſitio vlis negatiua et termin⁹ medi⁹
in h ſyllogiſmo ſcḋo eſt b.ꝛ in ṗmo ſyllogiſmo a.Et ſi
acceperimus ꝓpõnẽ maioꝛẽ vleꝫ negatiuã in figura
ſcḋa eſt quideꝫ poſſibilis oſtẽſio illius in figura ṗma
ꝛ in figura ſecũda.qꝛ cũ dixerimus ꝙ a.eſt nõ inuẽtũ
in aliquo ex b.ꝛ a.inuentũ in oi g.manifeſtũ ẽ ꝙ con
cludiť nobis in figura ſcḋa ꝙ b.nõ eſt inuentũ in ali
quo ex g.ꝛ cũ addiderimus dicto nr̃o:qḋ ẽ.b.ẽ nõ inuẽ
tum in aliquo ex g.qḋ eſt ꝯcluſio:dictũ nr̃m.g.ẽ inuẽ
tum in oi a qḋ eſt conuerſa minoꝛis:ꝯcluditur nobis
in figura ṗma ꝙ b.nõ eſt inuentuꝫ alicui ex a.qm̃ g.ẽ
termin⁹ medius.cũ ergo cõuerterimus hãc ꝓpõneꝫ
vel cõem ꝓpoſuit nobis ꝙ a.eſt in nullo ex b.q̃ eſt ꝓ
poſitio maioꝛ negatiua in ſyllogiſmo ṗmo:ꝛ ꝑꝑ hoc
appꝛopꝛiať oſtẽſiõi ꝛ per circulationẽ in h ṗmo mo
do ſecũde figure:vt nõ obſerueť in ea h figura eadẽ:
ſed redit ad figurã ṗmã:iamqꝫ eſt poſſibile:vt oſten
damus ꝓpõnẽ affirmatiuã in hac figura cum eſt ipſa
minoꝛ negatiua per viã circulationis cũ operati eri
mus radicem ꝓcedentẽ:ꝛ eſt cõcluſio ſequens nega
tiua:ſed cũ eſt maioꝛ nõ eſt poſſibile niſi per ꝯuerſio
nem concluſiõis.ꝛ hoc eſt exiens viã oſtenſionis per
circulationẽ.Sed in ſyllogiſmis qḋẽ qui cõcludunt
particularẽ in hac figura nõ ẽ poſſibile vt demõſtre
tur ꝓpõ vniuerſalis per modũ circulationis cum ſit
quidẽ cõcludens ſemꝑ particularẽ.Sꝫ propõnẽ par
ticularẽ eſt poſſibile dmõſtrare cũ ẽ vniuerſalis affir
matiua ipſa maioꝛ:ꝛ particularis ipſa negatiua mioꝛ.
cuius exemplũ eſt:vt ponam⁹.a.ẽ inuẽtũ in oi b.ꝛ a.
nõ inuentũ in quodã g.ꝛ erit cõcluſio ꝙ b.non ẽ inuẽ
tum in quodã g.cũ ergo addiderimus huic cõcluſiõi
conuerſaꝫ ꝓpõnis maioꝛis que ẽ dictũ nr̃m ꝙ b.ẽ in
uentũ in oi a.ꝓueniet nobis ꝙ b.ẽ nõ inuẽtũ in q̃dam
g.ꝛ dicemus ꝙ b.ẽ inuẽtũ in oi a.ꝛ b.ẽ inuẽtũ in quo
dam g.ꝛ ꝯcludeť nobis ꝙ a.ẽ nõ inuentũ in quodã g.
ꝛ h ẽ in figura hac eadẽ cũ ẽ b.terminus medius qḋ ẽ
ṗdicatũ in hac cõpõne de duab⁹ extremitatib⁹ cõiũ
cti.Et ſi eſt ꝓpõ vlis ipſa negatiua q̃ ẽ ꝓpõ a.b.non ẽ
qḋẽ poſſibile:vt oñdať minoꝛ affirmatiua q̃ ẽ propõ
a.g.niſi conuerteretť propõ a.b.qḋ ẽ.qꝛ nõ concludiť
propõ affirmatiua ex propõnibus negatiuis aut vna
earũ negatiua:ſed iaꝫ ẽ poſſibile vt agať radix prece
dens vt cõcludať affirmatiua ꝑticularis:qḋ ẽ.qꝛ cuꝫ
habemus ꝙ b.nõ ẽ inuentũ in quodã g.q̃ ẽ ꝯcluſio:ꝛ
habem⁹ ꝙ a.ẽ inuẽtũ in nullo ex b.deinde cõuerteri
mus h:ꝛ ẽ nobis b.in nullo ex a.deide accipim⁹ ꝯña
ad hoc:qḋ ẽ:oẽ in quo ẽ a.nõ ẽ in eo b.deinde ꝯuerte
mus hãc:ꝛ dicem⁹ ꝙ oẽ in quo nõ ẽ b.in ipo ẽ a.ꝛ erit
nobiſcũ a.ẽ inuentũ in oi in quo nõ ẽ b.cũ ergo addi
derimus huic ꝙ b.nõ ẽ inuẽtũ in quodã g.ꝛ ꝯcludiť
nobis ꝙ a.ẽ inuẽtũ in quodã g.Et ſic erit oñſio cõclu
ſionis in figura ſecunda. Cap. VII.

IN tertia aũt figura qñ quideꝫ
ambe ꝓpões vlr ſumunť nõ
cõtingit oſtẽdere per ſeinuicẽ.
nã vniuerſalis quidẽ oſtẽdiť ꝑ
vlia.Que aũt in hac cõcluſiõe
ſemꝑ ꝑticularis q̃re manifeſtũ
qm̃ oino nõ ꝯtingit oſtẽdere per hãc figurã
vlem ꝓpõnẽ.ſi aũt h quidẽ vlis ſit:illa autẽ
particularis:qñqꝫ quidẽ erit:qñqꝫ autẽ nõ
erit:qñ igiť vtreqꝫ affirmatiue ſumať ꝛ vlẽ
ſit ad minoꝛẽ extremitatẽ erit:qñ aũt ad al
tera nõ erit.Inſit eni a.oi c.b.aũt alicui.con
cluſio aũt a.b.ſi ergo ſumať c.oi a.ineſſe.b.
aũt alicui a.c.qḋẽ oſtẽſa eſt alicui b.ieſſe.b.
aũt alicui c.nõ eſt oſtẽſa q̃uis neceſſe ẽ ſi c.
alicui b.ꝛ b.alicui c.ineſſe:ſed nõ ideꝫ eſt h
huic ꝛ illud illi ineſſe:ſed aſſumendũ ſi hoc
alicui illi:ꝛ alterũ alicui huic:h aũt ſumpto
nõ iaꝫ ſit ex cõcluſiõe:ꝛ altera ꝓpõne ſyll's.
Si aũt b.oi c.a aũt alicui c.erit oñdere a.c.
quũ ſumať c.qdem oi b.ieſſe.a.aũt alicui b.
nã ſi c.oi b.a.aũt alicui b.neceſſe eſt a.alicui
c.ieſſe mediũ b.Et cũ ſint h qḋẽ ṗdicatiua:
illa xo ꝓuatiua:vlis autẽ ṗdicatiua oñdeť
altera.Inſit eni b.oi c.a.aũt alicui nõ iſit cõ
cluſio:qm̃ a.alicui b.nõ ineſt ſumať:ſi ergo
aſſumptũ ſit c.oi b.ieſſe:inerat aũt ꝛ a.nõ oi
b.neceſſe eſt a.alicui c.nõ ieſſe mediũ b.Cũ
aũt ꝓuatiua ſit vlis nõ oſtendeť altera niſi
ſicut in prioꝛib⁹.Si ſumať cui h alicui non
ieſt alteꝝ alicui ieſt:vt ſi a.qḋẽ nulli c.b.aũt
alicui ꝯcl'o:qm̃ a.alicui b.nõ ieſt.ſi ergo ſu
mať cui alicui.a nõ ieſt c.alicui ieſſe neceſſe
eſt c.alicui b.nõ ineſſe.alr aũt nõ eſt cõuentẽ
tem vlem ꝓpõnẽ oſtẽdere alterã.nullo eni
mõ erit ſyll's.Manifeſtũ igiť:qm̃ in prima
qḋẽ figura per ſeinuicẽ oſtẽſio:ꝛ ꝑ tertiã:ꝛ
per primã ſit figurã.Nã cũ ṗdicatiua qḋeꝫ
eſt cõcl'o per primaꝫ:cũ aũt ꝓuatiua ꝑ ter
tiam:ſumiť eni cũ h nulli alteꝝ oi ineſſe.In
media aũt figura cũ vlis eſt ſyll's ꝛ per ipaꝫ
figurã ꝛ per primã ꝛ per vltimã:cũ aũt ꝑti
cularis ꝛ per ipam ꝛ poſtremaꝫ.In tertia
xo per ipaꝫ oẽs:manifeſtũ eſt:qm̃ ꝛ in ter
tia ꝛ in media q nõ per ipſos oſtẽdẽtur ſyl
logiſmi:aut nõ ſunt ſm eam que circulo eſt
oſtenſionẽ:aut iperfecti. Cap. VII.

SEd in oſtẽſiõe circulatiõis in figu
ra tertia cũ ſint due propõnes
vlẽs nõ eſt poſſe:vt oñdať cõcluſio ali
cui⁹ ꝓpõnis in hac figura:qm̃ ꝯcluſio
erit ꝑticularis.ꝛ ꝓpõ quã intẽdimus
demõſtrare eſt vlis.Et ſi eſt vna ꝓpõ
vlis:ꝛ alia ꝑticularis:aliqñ eſt poſſibi
lis oſtẽſio ꝑticularis:ꝛ aliqñ nõ ẽ poſſibilis eı⁹ oñſio:
qḋ ẽ cũ ſint ꝓpões affirmatiue:ꝛ eſt minoꝛ ipſa vlis
eſt qḋẽ poſſe:vt demõſtreť ſm viã circulatiõis.Sed
cũ ẽ maioꝛ ipſa vlis nõ ẽ qḋẽ poſſe:vt demõſtreť ſm
viã circulatiõis:cui⁹ exẽplũ ẽ:vt ſit a.inuẽtũ in oi g.
que ẽ maioꝛ.ꝛ b.in quodã g.que ẽ mioꝛ:ꝛ erit ꝯcl'o a.
in quodã b.Cũ ergo addiderim⁹ ei cõuerſaꝫ ꝓpõnis
maioꝛis que ẽ ꝙ g.nõ ẽ inuẽtũ in oi a.cõcludiť nobis
ex illo ꝙ g.ẽ inuẽtũ in quodã b.ꝛ illud ſi erit q̃ſitum

noſtrū cōuerſuz huiꝰ qḋ eſt b.in quodā g. ⁊ iã h̄ ſit ſe-quēs neceſſario:q2 iaz eſt oñſuz ꝙ ꝑticularis affirmatiua cōuertiť:nō tñ eſt quidē oñſio per viā circulatiōis:q2 oſtēſio per viā circulatiōis:vt dcm̄ ē:⁊ vt oñdať ꝓpō vna per ȝnē ⁊ ꝯuerſaz ſecūde ſine medio alio.i.ꝑmo ⁊ per ſe.ſed h̄ qdē ſi ponit̄ oſtēſio per circulationē eſt per mediū cōuerſiōis ⁊ nō imediate. ⁊ ſi ſit vl̄is ipſa minor:ſic ſi ſit b.īuentū in oī g. ⁊ a.in quodā g.ē qdez poſſe:vt oñdať per viā circulatiōis ꝙ a. eſt inuētū in quodā g. ⁊ h̄ eſt ꝓpō ꝑticularis maior ⁊ b.īuentuz in oī g. ⁊ cōclō ē.q2 a.ē inuētū in quodā b.cuz ergo addi-derimus cōuerſaz minoris: q̄ eſt dcm̄ nr̄m.g. in oī b. oſtēdiť qdē ꝙ ſeqť:vt ſit a.in quodā g.cū ſit b.ipſe ter-minus mediꝰ ⁊ eſt ſubiectꝰ duabꝰ extremitatibus ſil. Et cū eſt qdē vna ꝓpōnū affirmatiua:⁊ alia negatiua: ⁊ eſt affirmatiua vl̄is:⁊ negatiua ꝑticularis ꝓueniet qdē nobis demr̄atio ꝑticularis:cuiꝰ exēplū ē vt ſit b. inuētū in oī g. ⁊ a.nō īuentū in quodā g. cū ergo aſſu-mit̄ cōuerſa minoris cū ȝne oñdiť ꝑticularis negatiua cū ſit b.ipſe terminꝰ mediꝰ:ſed cū ē qdē ipſa nega-tiua vl̄is:⁊ affirmatiua ꝑticularis:nō oñdiť ſm̄ viam circulatiōis niſi operet̄ in ipſo radix alia. V.g.vt ſit a.nō inētū in aliquo ex b. ⁊ b.in quodā g. ⁊ erit ꝯclō ꝙ a.nō ē inuētū in quodā b. cū ergo acceperimꝰ loco dicti noſtri.a.nō ē īuentū in aliquo ex g.ꝙ g.ſit inētū in oī in quo nō ē a. ⁊ addiderimꝰ huic ꝙ a.non ē in q̄-dam b.eſt manifeſtū ꝙ b.oz ꝙ ſit in quodā g.q̄ ē ꝓpō ꝑticularis affirmatiua. Jam oſtēſuz ē ꝙ oñſio q̄ erit ꝑ circulationē in figura ꝑ erit qdē i figura ꝑma:⁊ erit in aliquo ſyllogiſmi figure tertie qḋ eſt cū operti fueri mus illā radicē ꝑcedentē.ſ.ſi acceperimus loco dicti noſtri a.nō ē in aliquo ex b.ꝙ b.eſt inuētū in quo nō eſt a. ⁊ hic modus ſyllogiſticus vı̄ figure tertie:q2 a. ⁊ b.ſunt ꝑdicata ſil̄ de aliquo ȝ°:quoꝝ vnuz affirmať ⁊ aliud negať. ⁊ hec poſitio eſt termini medy in figura tertia ex extremitatibꝰ. ğ ſm̄ hūc modū dixit Ariſt. in h̄ ꝙ eſt figura tertia:nō ꝙ ſit figura tertia ī vitate. Sz oñſio qdē per circulationē in figura ſcḋa ē qdē in figura ſcḋa ⁊ eadē in ꝑma ⁊ radice que ſimilať figure tertie erit in ꝑma ⁊ ȝ°:⁊ radice q̄ ſimilať tertie: ⁊ eſt oſtēſuz ꝙ ꝓpōnes de qbus diximus ꝙ nō oſtendunť ſm̄ viā circulationis eſt verum:q2 nō oſtendunť per viam circulationis complete:ſed per ſpēm diminutā vie circulationis. Capl̄m. VIII.

Conuertere aūt ē trāſponētē cō-cluſionez facere ſyllm̄: qm̄ vel extremū medio non ierit vel h̄ poſtremo:necē.n.ꝯclōne con-uerſa ⁊ altera manente ꝓpōne iterimi reliquā. Nā ſi erit ⁊ ꝯclō erit. Dif-fert aūt oppoſite aut ȝrie cōuertere cōclōnē. Nō eni ſit idē ſyll̄s vtroqz mō cōuerſa: pa-

Alia litera. Dico aūt oppoui qdez oi nō oi. Et ali-cui nulli ȝrie aūt oi nulli ⁊ alicui nō ali-cui ineſſe.

laz aūt h̄ erit per ȝña. Dico aūt opponi ȝrie oi nulli ⁊ alicui ⁊ nō alicui ieſſe: ⁊ oppoſite qdē oi ieſſe nō oi ieſſe ⁊ alicui ⁊ nulli. Sit.n. oſtēſuz a.de c. per mediū b.ſi igiť a. ſumať nulli c.ieſſe:oi aūt b.nulli c.ierit b. Et ſi a.q-dem nulli c.b.aūt oi c.a.nō oi b. ⁊ non oino nulli:nō eni oñdebať vl̄e ꝑ poſtremā figurā Q uo aūt eā q̄ eſt ad maiorē extremitatem ꝓpōnē nō ē deſtruere vl̄r ꝑ cōuerſionez: ſꝑ eni iterimiť per tertiā figurā:necē eſt eni ad poſtremā extremitatē vtriſqz ſumere ꝓpō-nes: ⁊ ſi priuatiuꝰ ſit ſyll̄s ſil̄r. Si eni oſten ſum ſit a.nulli c. ieſſe ꝑ b.mediū. ğ ſi ſumať a.oi c.ieſſe:nulli aūt b.nulli c.ierit b. ⁊ ſi a. ⁊ b.oi c.a.alicui b.ſz nulli ierat. Si aūt oppo-ſite cōuertiť cōclō ſyllogiſmi oppoſiti ⁊ nō vl̄es erūt:ſit eni altera ꝓpō ꝑticularis:q̄re ⁊ ꝯclō erit ꝑticularis. Sit eniz ꝑdicamꝰ ſyll̄s ⁊ cōuertať ſic.ergo ſi a.nō oi c.b.āt oi b. nō oi: ⁊ ſit a.qdē nō oi c.b. aūt oi c. a non oi b. Sil̄r aūt ⁊ ſi priuatiuꝰ ſit ſyll̄s. Nā ſi a.ali-cui c.ieſt.b.aūt nulli b.alicui c.non ierit non ſimpl̄r nulli. Et ſi a.qdē alicui c.b. āt omni quēadmodū in ꝑncipio ſumptū ē a.alicui b. ierit:in ꝑticularibꝰ aūt ſyll̄is qñ oppoſite cō uertiť cōclō iterimunť vtreqz ꝓpōnes. Qñ uo ȝrie neutra:nō eni iaz accidit quēadmo-dū in vl̄ibꝰ ſyll̄is iterimere deficiēte ꝯcluſio ne ſm̄ ꝯuerſionē.ſed nec oio iterimere. Sit eni oſtēſuz a.de aliquo c.ergo ſi ſumatur a. nulli c.ieſſe.b.aūt alicui a.alicui b.non ierit: ⁊ ſi a.nulli c.b.aūt oi nulli c.ierit b.q̄re inte-rimunť vtreqz:ſi aūt ȝrie conuertať neutra. Nā ſi a.alicui c.nō ieſt.b.āt oi.b.alicui c.nō ierit:ſed nōdū iterimiť qḋ ex ꝑncipio: cōtin git eni alicui ieſſe: ⁊ alicui nō ieſſe. Vl̄r aūt a.b.oino nō ſit ſyll̄s:ſi eni a. qdē alicui c.nō ieſt.b.āt alicui ieſt neutra ꝓpōnū vl̄is. Sil̄r aūt ⁊ ſi priuatiua ſit ſyll̄s. Si eni ſumať oi c.ieſſe iterimunť vtreqz. Si aūt alicui neu-tra:demōſtratio aūt eadē. Cap. VIII.

T cōuerſio dr̄ in hac arte ſuper multos modos:ſed ꝙ petit h̄ ē oſtruere ꝑ op-poſitū ȝnis ⁊ vnā ꝓpōnū ꝓpōnē aliā ſylli ⁊ eſt q̄ſi ȝriū cōuerſiōis per circulationē: qḋ eſt:q2 oz de neceſſitate cū accipiť oppo ſitū cōcluſionis:⁊ addiť ei vna ꝓpōnū ſylli vt euane ſcat propō ſcḋa:qm̄ ſi nō euaneſcat nō euaneſcit ꝯclu ſio:qm̄ ꝓpōnes cū nō euaneſcūt non euaneſcit ꝯclō: vt expoſitū eſt ſupra: ſz cōcluſio iaz euaneſcit ꝑ poſi-tionē eiꝰ ȝdictorie:qḋ eſt ȝriū ⁊ ipoſſibile ⁊ inanitio q̄ eſt vna ꝓpōnū per oppoſitū ꝯclōnis diuerſificať cuz eſt oppoſitū acceptū ȝriū ⁊ ȝdictoriū : ſicut oſtendeť poſt:⁊ ȝdictoria eſt dictū eſt oi ineſſe ⁊ nō oi ineſſe: et alicui ineſſe:⁊ nulli ineſſe:⁊ ȝria oi ineſſe:⁊ nulli ieſſe: cuidam ineſſe ⁊ nō cuidā ieſſe.ſit ergo nobiſcuz in fi-gura ꝑma a.de oi b. ⁊ b.de oi g. ⁊ cōcluſio ꝙ erit de oi g.ꝙ ſi accipiamus ȝriū huiꝰ cōcluſiōis q̄ eſt a.de nul-lo e. ⁊ addiderimus ei ꝓpōnē maiorē ſyllogiſmi que eſt ꝙ a.de oi b.eſt manifeſtū ꝙ concludiť in figura ſe cūda ꝙ b.de nullo g.qḋ eſt ȝriū ꝓpōnis minoris acce pte in ſyllogiſmo. ⁊ ſil̄r ſi addiderimꝰ ȝrio eiuſdē con cluſionis ꝓpōnē minorē cōcludiť qdē oppoſitū ꝓpo nis maioris:qḋ ē:q2 erit nobiſcuz a.in nullo ex g.qḋ ē

ʒriū cōclusiōis.ꝛ cū addiderim⁹ ei minorē q̄ est dcm̄
nostrū b.in oi g.est qdē manifestū ꝙ concludiẗ in fi
gura tertia a.nō est in q̄dā b.qḋ ē ʒdictoriū ꝓpositio
nis maioris ꝛ nō ʒriū ei⁹ ꝛ in figura tertia.ꝛ nō ē qdē
possibile:vt ɔcludaẗ in figura tertia ꝓpō vlis: ꝛ ꝓpō
ʒria est vlis.ergo ꝓpositioni maiori in mō pmo pme
figure instaẗ quidē istātia pticulari nō vli in hac via
.s.in acceptione ʒrij ɔclōnis:sed propōni maiori ista
tur quidē instātia vli ꝛ siliṫ hui⁹ accidit in mō secūdo
figure pme q̄ est q ɔcludit negatiuā vlem.s.qꝛ cū acci
piẗ ʒriū ɔclusiōis est possibile vt isteẗ minori istātia
vniuersali ꝛ maiori qdē est possibile vt isteẗ instātia
pticulari.qꝛ cōponiẗ syllogism⁹ apud hanc īstātiā in
figura tertia.s.cū accipiẗ ʒdictoria ɔclōnis. In his er
go duob⁹ modis huius figure nō ē possibile qdez vt
insteẗ vni ꝓpōnū syllogismi nisi instātia particulari:
qm̄ vna ꝓpositionū syllogismi instantia erit proposi
tio particularis:cuꝫ sit ʒdictoria vlis particularis.ꝛ
pp̄ h̄ opꝫ vt cōclō particularis:redibit.ergo iste pm⁹
modus syllogismi:qḋ est;vt sit a.in oi b.ꝛ b.i omni g.
eritqꝫ ɔclusio a.in oi g.ꝛ si accepˀimus ʒdictoriā h⁹
cōclusionis que ē a.nō ē inuētū in quodā g.ꝛ addide
rimus ei propōnē maiorē q̄ ē ꝙ a.est inuentū in oi b.
erit manifestū ꝙ ɔcludiẗ ex hoc in figura secūda ꝙ
b.ē nō inuentū in quodā g.qḋ ē ʒdictoriū propōnis
minoris nō ʒriū eius:ꝛ siliṫ si addiderim⁹ dicto nr̄o a.
nō ē inuentū in quodā g.propōnē minorē que ē ꝙ b.
est inuentū in omni g.ɔcludiẗ quidē ex hoc ꝙ a.ē nō
inuentū in quodā b.qḋ ē ʒdictoriū maioris.cuꝫ ergo
accipiẗ ʒdictoriū nō erit propō vlis sed particularis
Et siliṫ hui⁹ ꝛ eiusdē accidit in mō negatiuo vli huius
pme figure qꝛ cū accepˀim⁹ ʒdictoriū ɔclōnis: qḋ ē
dictū nr̄m a.ē inuētū in quodā g.ꝛ addiderim⁹ ꝓpō
nem vlem negatiuā que ē ꝙ nullū b.ē a.ɔcludiẗ no
bis ꝙ b.non ē inuētū in quodā g.Et siliṫ accidit si ad
diderimus ei affirmatiuā: sicut si sit a.ī quodā g.ꝛ b.
in oi g.qm̄ sequiẗ ex illo vt sit a.in quodā b.ꝛ illud ʒ
dictoriū negatiue vlis:sed in duob⁹ modis qdē ptícu
larib⁹ huius figure:cū nāqꝫ accipiẗ in ambobus ʒdi
ctoriū ɔclōnis ē possibile vt euanescat vna ipsaꝝ per
hāc viā:sit ergo ɔclō ꝙ a.ē inuētū in quodā g.ꝛ p me
diū b.si ergo accipiaẗ ʒdictoriū qḋ ē a.non ē inuentū
in aliquo ex g.ꝛ addaẗ ei propō minor q̄ ē ꝙ b.ē iuen
tum in quodā g.ɔcludiẗ qdeꝫ ex illo in figura tertia
ꝙ a.non ē inuentū in quodā b.qḋ ē ʒdictoriū propo
sitionis maioris.ꝛ si addiderim⁹ dicto nr̄o: qḋ ē a.nō
est inuētū in aliquo ex g.ꝓpōnē maiorē q̄ est ꝙ a.est
inuētū in oi b.ɔcludiẗ nobis qdē ꝙ b.nō est inuētū in
aliquo ex g.ꝛ illud est ʒdictoriā minoris.ergo vtraqꝫ
ꝓpōnes euanescūt cū cōuertimus in ʒdictoriaꝫ:ꝛ nō
cōuertimus eā in ʒriā:ꝛ si ɔuertim⁹ eā in ʒriā nō eua
nescit aliqua ꝓpōnū.i.neqꝫ maior neqꝫ minor:qm̄ si
est ɔuersio cōclusiōis negatiue pticularis in ʒriaꝫ q̄ ē
ꝙ a.est nō inuētū in quodā g.ꝛ addiderim⁹ ei maiorē
q̄ est ꝙ a.est inuētū in oi b.cōcludiẗ qdē nobis ex illo
ꝙ b.nō est inuētū in quodā g.sed dcm̄ nr̄m b.est non
inuētū in quodā g.ꝛ b.est inuētū in quodā g. Iā ē pos
sibile vt verificenẗ siliṫ:ꝛ pp̄ illud non euanescit nec io
per hoc opus ꝓpō minor:ꝛ si addiderim⁹ huic cōuer
se:que est dictū nr̄m a.nō est inuētū in quodā g.ꝓpō
nem pticularē minorē:que est dcm̄ nr̄m b.inuētuꝫ in
quodā g.nō erit ex illis syllˀs: qꝛ erit ex duab⁹ particu
larib⁹ que sūt nō cōcludentes in figuris trib⁹.Et siliṫ
hui⁹ accidit in mō pticulari q cōcludit negatiuā hui⁹
figure.s.ꝙ si conuertaẗ cōclusio in ʒdictoria ē possibi
le vt euanescant ꝓpositiones simul:sed si conuertaẗ
in ʒriam non euanescet quidem vna ipsaruꝫ.ꝛ osten
sio illius est ostensio que precessit in particulari affir
matiua. Capitulum. IX.

N secūda aūt quidē q̄ ē ad ma
iorēꝫ extremitatē ꝓpōnē nō est
iterimere ʒrie quolibꝫ mō con
uersiōe facta:semp eni ɔclusio
in tertia figura. Alis autē non
fuit in hac syllˀo:alteraꝫ aūt siliṫ
interimem⁹ cōuersiōi. Dico autē siliṫ si ʒrie
cōuertiẗ cōtrarie: si aūt opposite opposite.
Insit eni a.oi b.c.aūt nulli ɔclusio b.c. Si q̄
sumaẗ b.oi c.iesse ꝛ a.b.maneat a.oi c.ierit:
fit eni pria figura. Si aūt b.omni c. a.auteꝫ
nulli c.a.nō omni b.figura postrema. Si aūt
opposite cōuertaẗ b.c.a.b.qdē siliṫ ostendiẗ
a.c.aūt opposite. Nā si b.alicui c.a.aūt nulli
c.a.alicui b.nō inerit. Rursuꝫ si b.alicui c.a.
aūt oi b.a.alicui c.quare opposit⁹ fit syllˀus.
Siliṫ aūt ostēdeẗ ꝛ si ecōuerso se hn̄t ꝓpō
nes. Si aūt in parte syllˀs est qdē ʒrie cōuer
sa cōclōne neutra ꝓpōnū interimiẗ: quēad
modū nec in prima figura:opposite autem
vtreqꝫ. Ponaẗ eni a.b.quidē nulli inesse.c.
aūt alicui ɔclusio b.c. Si ergo ponaẗ b. ali
cui c.inesse ꝛ a.b.maneat cōclusio erit: qm̄
a.alicui c.nō inest:sed nō interimiẗ qḋ ex pri
cipio:cōtingit eni alicui inesse: ꝛ non inesse.
rursum si b.alicui c. ꝛ a.alicui c.nō inerit syl
logismus. Neutrū eni vle coꝝ q̄ sumpta sūt:
quare nō interimiẗ a.b.si aūt opposite ɔuer
tatur interimunẗ vtriqꝫ. Nā si b. oi c.a.aūt
nulli b.nulli c.a.inerat aūt alicui.rursuꝫ si b.
omni c.a.autem alicui c.alicui b.a. Eodem
autem demōstratio ꝛ si vniuersalis sit pre
dicatiua. Capitulum. IX.

Et in figura quideꝫ secūda nō ē poss̄e vt
euanescat ꝓpō maior ipsi⁹ inanitiōe
vli:qꝛ nō est cū acceptiōe ʒrie cōclusiōis:
neqꝫ cū acceptiōe ʒdictorie ipsi⁹. Et cū ac
ceptiōe qdē ʒdictorie ipsi⁹ est manifestuꝫ:
sed cū acceptiōe ʒrie:qm̄qꝫ syllˀs cōponiẗ in figura 3ª
erit cōclusio pticularis:vel ex ꝓpō minor possibile est
vt euanescat sm̄ duos modos.s.si ɔuertaẗ ɔclusio in
ʒriū:ꝛ si cōuertaẗ in ʒdictoriū:ꝛ ostēsio illi⁹ est vt sit
a.inuentū in oi b.ꝛ nō inuētū in aliquo ex g.ꝛ erit ɔclō
ꝙ b.est nō inuētū in aliquo ex g.ꝙ si accepˀim⁹ ʒriuꝫ
illi⁹ qḋ ē b.inuētū in oi g.ꝛ addiderim⁹ ei ꝓpōnē ma
iorēꝫ q̄ est ꝙ a.ē in oi b.est manifestū qḋ sequiẗ in fi
gura pma ex illo ꝙ a.ē inuētū in oi g.ꝛ illud est ʒriuꝫ
ꝓpōnis minoris:ꝛ si operati fuerimus hāc eadē con
uersionē in destructione ꝓpōnis maioris.vt accipia
mus qḋ b.est inuentū in oi g.qḋ est ʒriū cōclusionis:
ꝛ addiderimus ei ꝓpōnem minoreꝫ que est a. in nul
lo ex g.ꝓueniet qdeꝫ cōpositū in figura tertia: ꝛ con

cludiť gdē ꝙ a.nō ē iuētū in quodā ex b.ꝛ h̄ ē ꝯdictoriū maioris nō ei⁹ ꝯuū: ꝛ erit inanitio ei⁹ nō vlis: ꝛ ſi ꝯuerterim⁹ ꝯnem b.g.i ꝯdictoriuz euaneſcūt vtreqꝫ ꝓpōnes inanitione ꝑticulari. qꝛ ꝯdictorie. Et illō eſt: qꝛ ſi acceperim⁹ ꝯdictoriā q̄ ē dcm̄ nr̄m.b.iuētū i q̄dā g.ꝛ addiderim⁹ ei ꝓpōnē minorē q̄ ē a.nō ē in aliquo ex g.ē māifeſtū ꝙ ꝯcludiť i figura tertia ꝙ a.nō eſt iuētū i quodā b.ꝛ illō ē ꝯdictoriū ꝓpōnis maioris: ꝛ etiā ſi acceperim⁹ hāc eādē ꝯdictoriā q̄ ē dcm̄ nr̄m.b. inuētū i quodā g.ꝛ addiderim⁹ ei ꝓpōnē maiorē q̄ ē dcm̄ nr̄m.a.in oi b.manifeſtū ē ꝙ ꝯcludiť i figura p̄ª ꝙ a.ē i quodā g.ꝛ illō ē ꝯdictoriū minoris. Iā ḡ oſtēſum ē i h̄ dicto ꝙ ſylli q̄ aguntť in deſtructiōe ꝓpōnū hui⁹ ſylli ſcōe figure ſūt ꝑticulares ꝛ deſtructiōes ꝑticulares: niſi qꝛ i ꝺſtructione minoris cadit ſyll's vlis cū ꝑticulari: qꝛ poſſ ē vt euaneſcat minor vlr ꝛ ꝑticulariter: ꝛ ꝑ hui⁹ ſilr oſtēdiť illō i mō vli alio ſcōe figure. ſ. cui⁹ maior eſt negatiua vlis ꝛ minor affirmatiua vlis: ſꝫ i modis ꝑticularib⁹ hui⁹ figure cū ꝯuertiť cōcluſio i ꝯuū nō poſſ cū illo euaneſcere vllā ꝓpōnuꝫ. Et cā i illo ē cā eadē ꝑꝑ quā accidit illud in figura p̄ª: ꝛ ſi ꝯuertiť ꝯclo i ꝯdictoriā ꝓueniet gdem ꝑ h̄ vanitas vniuſcuiuſqꝫ ꝓpōnis: demōſtratio illi⁹ eſt vt ponam⁹ ꝙ a.nō eſt iuētū in aliquo ex b.ꝛ ꝙ a.eſt inuētū in quodā g.ꝛ erit ꝯclo ꝙ b.nō ē i quodā g. Et ſi ponam⁹ ꝯuū ei⁹ qō ē ꝙ qōdā b.i q̄dā g.ꝛ addiderim⁹ huic ꝓpōnē maiorē q̄ ē a.nō ē i aliquo ex: erit gdē ꝯclo i figura p̄ª ꝙ a.nō ē iuētū i quodā g.ſꝫ h̄ nō ꝯdicis ꝓpōni ſcōe q̄ ē ꝙ a.ē i quodā g.cū iā ſit poſſ vt ſit a.iuētū in quodā g.ꝛ nō iuētū in quodā g. Et ſi addam⁹ huic ꝓpōni ꝑticularē nō erit gdem ſyll's qm̄ erūt ꝓpōnes vtreqꝫ ꝑticulares ergo ex h̄ ē manifeſtū ꝙ ſi ꝯuertiť ꝯclo in ꝯuꝫ nō eſt poſſ gdē euaneſcere vnā ex ꝓpōnib⁹: ſꝫ cū ꝯuertiť i ꝯdictoriā iā euaneſcet gdē vnaq̄qꝫ ꝓpōnū. Accipiam⁹ ḡ ꝯdictoriā ꝓpōnis q̄ ē ꝙ b.ē iuētum in oi g. Cū ergo addiderim⁹ ei a.nō ē i aliquo ex b.ꝯcludiť i figura p̄ma ꝙ a.nō ē iuētū i aliquo ex b.q̄ eſt ꝯdictoria dicti nr̄i a.ē inētuꝫ i quodā g.q̄ eſt ꝓpō minor: ꝛ cuꝫ addem⁹ ei ꝓpōnem minorē q̄ ē dcm̄ noſtrum a.ē i quodā g.ē nobiſcū b.ē iuētū i oi g.ꝛ a.inuentum in quodā g.ꝯcludiť ergo nobis i figura tertia ꝙ a.eſt iuentū in quodā b.qō eſt ꝯdictoriuꝫ dicti nr̄i.a.nō eſt in aliquo ex b.qō ē ꝓpoſitio maior ꝛ ꝑ hoc idē oſtendiť hic modus cui⁹ maior eſt affirmatiua. ſ. modus ſcōs particularis ſecūde figure.

Capl'm. X.

In tertia āt figura qñ ꝯrīe qdeꝫ ꝯuertiť ꝯcl'o neutra ꝓpōnū iterimiť ſꝫm nullū ſyllogiſmoruꝫ. Qñ aūt oppoſite vtreqꝫ ꝛ i oibus. Sit.n.oſtēſum a.alicui b. medium aūt ſumptū ſit c. ꝛ ſint vl'es ꝓpōnes. Si ergo ſumať a.alicui b.nō icē.b.aūt oi c.non fit ſyll's ei⁹ qō eſt a. ꝛ c. neqꝫ ſi a.b. qdem alicui nō icſt c.aūt oi non erit ei⁹ qō ē b. ꝛ c. ſyll's. Silr aūt oſtēdeť ꝛ ſi non vl'es ſint ꝓpōnes aut vtraſqꝫ necē eſt ꝑticulares eſſe. Per ꝯuerſionem aūt vl'em ad minorē extremitateꝫ fieri. ſic aūt non fuit ſyll's neqꝫ in prima neqꝫ in media: ſi aūt oppoſite conuertanť ꝓpōnes interimunť vtreqꝫ. Nā ſi a.nulli.b.b.aūt omni c.a.nulli c. Rurſuꝫ ſi a.b.quidem nulli.c.auteꝫ omni b.nulli c. ꝛ ſi altera nō ſit vlis ſilr. Si enim a.nulli b.b.aūt a.alicui c.non inerit. Si aūt a.b.qdē nulli.c.āt oi nulli c.b.ſilr ꝛ ſi priuatiu⁹ ſit ſyll's. Sit eni oſtēſuꝫ a.alicui b.non icē: ſit aūt b.c. qdē ꝑdicatiua.a.c.āt negatiua: ſic eni fiebat ſyll's: quādo ergo ꝯrarium ſumiť ꝯcluſioni non erit ſyll's. Nā ſi a.alicui b.b.aūt oi c. non fit ſyll's ei⁹ qō ē a. ꝛ c.neqꝫ ſi a.alicui b. nulli aūt c.nō fuit ei⁹ qō ē c. ꝛ b.ſyll's: quare nō iterimunť ꝓpōnes. Quādo ḃo oppoſiti iterimunť: nam ſi a.oi b. ꝛ b.c.a.oi c.ſꝫ a. nulli c.ierat. Rurſum ſi a.oi b.nulli aūt c.b. nulli c.ſꝫ b.oi c.inerat: ſilr aūt mōſtrať ꝛ ſi nō vl'es ſint ꝓpōnes. Sit eni a.c.vlis ꝛ priuatiua: altera aūt ꝑticularis ꝛ ꝑdicatiua: ḡ ſi a.qdē omni.b.b.āt alicui c.a.alicui c.accidit: ſꝫ a.nulli c.ierat. Rurſum ſi a.oi.b.nulli aūt c.b.nulli.c.ſi aūt a.alicui b. ꝛ b.alicui c.ſi ſic nō fit ſyll's: neqꝫ ſi a.alicui b. ꝛ nulli c. nec ſic quare illo qdeꝫ modo iterimunť: ſic aūt nō iterimunť ꝓpōnes. Manifeſtū ergo ex his q̄ dicta ſūt qño ꝯuerſa ꝯcl'one i vnaquaqꝫ figura fit ſyll's: ꝛ qñ ꝯrius ꝓpōni: ꝛ qñ oppoſit⁹ ꝛ qm̄ i pria figura ꝑ mediaꝫ ꝛ poſtremā fiūt ſylli: ꝛ q̄ qdē ad miorē extremitatem ſemꝑ ꝑ mediā iterimiť. Que ḃo ad maiorē ꝑ poſtremā: i ſcōa aūt ꝑ primā ꝛ poſtremā: q̄ qdē ad miorē extrēitatē ſemꝑ ꝑ primā figurā: q̄ ḃo ad maioreꝫ ꝑ poſtremā: i tertia ḃo ꝑ primā ꝛ per mediā: ꝛ q̄ quidem ad maiorē extremitatē ꝑ primā ſemꝑ: que ḃo ad minorē ꝑ mediā. Quid ergo eſt ꝯuertere ꝛ qño in vnaquaqꝫ figura: ꝛ quis ſit ſyllogiſmus manifeſtum.

Capitulum. X.

Et in figura qdē tertia cum ꝯuertiť qō eſt ꝯcluſio in ꝯuū nō ē poſſ vt improbeť ꝑ illud vlla ꝓpōnū ei⁹ ꝛ h̄ i oīb⁹ modis hui⁹ figure: ſit igiť a.iuētū in oi g.ꝛ b.ēt inuētū in oi g.ꝛ ē manifeſtū ꝙ ꝯcludiť ex illo ꝙ a.ē iuētū i quodā b.ꝛ h̄ ē mod⁹ p̄m⁹ figure tertie ꝙ ſi accepim⁹ ꝯuium hui⁹ ꝯnis ꝛ ē dcm̄ nr̄m.a.ē inuētū in quodā b.ꝛ addiderim⁹ ei ꝓpōneꝫ minorem q̄ eſt dcm̄ nr̄m.b.in oi g.nō ꝯcludiť aliqd: qꝛ ſyllogiſmus in figura p̄ma maiore ei⁹ exiſte negatiua particulari. Et ſi addiderim⁹ ei ꝓpōnes maiorē q̄ eſt dcm̄ nr̄m.a.eſt inuētū in oi g.nō ꝯcludiť qdeꝫ oppoſitū minoris. Sꝫ ponať vlis affirmatiua maior ꝙ ſi ponať negatiua maior que eſt ꝯria particulari affirmatiue non concludiť aliqd: qꝛ in ſcōa figura non ſequiť aliqd maiore exiſtēte ꝑticulari. Et ꝑ ſimile hui⁹ oſtēdiť cū ē vna ꝓpōnū affirmatiua ꝛ ꝑticulari. ſ. qꝛ non eſt poſſibile vt improbeť in eis vna ꝓpōnū ꝯuerſa ꝯcluſione in ꝯrium: qō eſt qꝛ ſi queriť improbatio

ꝓpõnis vlis ẽ ſyllõ duaꝝ ꝑticulariũ: ⁊ ſi q̃rit̃ iprobatio ꝑticularis ꝓueniet maior ꝑticularis: ⁊ ſm̃ h̃ non erit ſyllõ nec in figura ṗma nec ſcda: ⁊ iſte due figure ſolũ ſunt in qb⁹ ꝓpõnes improbant̃ hui⁹ ſylli figure tertie. Jã ḡ oñſuʒ ẽ qm̃ qñ ↄuertit̃ ↄclõ i ↄ̃riũ in modis affirmatiuis hui⁹ ſylli: ꝙ nõ ẽ poſſe vt iprobet̃ ꝑ illud vlla ꝓpõnũ. ſ. ꝑ ꝓpõnẽ ſcdaʒ ⁊ ↄuerſionẽ: ſʒ cum ↄuertit̃ i ↄ̃dictoriũ ẽ qdẽ poſſe vt iprobet̃ ꝑ h̃ vnaq̃q3 ꝓpõnũ ꝑ additionẽ ſcde ad ↄ̃nẽ. Et oñſio illi⁹ ẽ q: cũ ↄuerterim⁹ dcm̃ nr̃m. a. ẽ inuẽtũ i quodã b. ⁊ illõ ẽ qõ poſuim⁹ ↄ̃neʒ modi ṗmi hui⁹ figure. ſ. tertie i ſuũ ↄ̃dictoriũ: qõ ẽ dcm̃ nr̃m. a. i nullo eſt. b. ⁊ addiderim⁹ ei dcm̃ nr̃m. b. in oi g. qõ ẽ vna ꝓpõnũ ſylli: ↄcludit̃ qdẽ ex illo in figura ṗma: ꝙ a. ẽ nõ inuẽtũ in aliquo ex. g. qõ ẽ ↄ̃riũ dicto nr̃o. a. ẽ iuẽtũ i oi g. q̃ ẽ ꝓpõ maior ſylli poſiti: ⁊ ſilr̃ ſi addiderim⁹ dicto nr̃o. a. nõ iuẽtũ i aliq̃ ex. b. ꝓpõnem primã que eſt dictũ nr̃m. a. eſt inuẽtuʒ in oi g. eſt manifeſtum ꝙ ↄcludit̃ in figura ſcda. ꝙ b. eſt in nullo ex g. qõ eſt ↄ̃riũ dicto nr̃o. b. in oi g. qõ eſt ꝓpõ minor: ⁊ ſilr̃ h̃ accidit cum eſt vna duaꝝ ꝓpõnũ affirmatiua ꝑticularis: qm̃ ſi erit. a. nõ iuentũ i aliquo ex b. qõ ẽ ↄ̃dictoriũ ↄ̃nis ⁊ addiderim⁹ ei b. iuentum in quodã g. q̃ ẽ ꝓpõ ꝑticularis: ↄcludit̃ nobis in figura ṗma: ꝙ. a. nõ ẽ in quodã g. ꝙ ſi addiderimus huic ꝓpõni ꝓpõnẽ vleʒ erit nobiſcũ. a. i nullũ ex b. ⁊ a. iuentũ in oi g. ⁊ ↄcludit̃ i figura ſcda ꝙ b. ẽ iuẽtũ in nullo ex g qõ eſt ↄ̃dictoriũ ꝓpõnis poſite ꝑticularis. Et ſilr̃ i ſyllõ vli negatiuo hui⁹ figure. i. q eſt ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ vlib⁹: quaꝝ vna eſt negatiua: ⁊ in ſyllogiſmo ꝑticulari negatiuo. ſ. in ſyllõ cui⁹ vna ꝓpõ eſt ꝑticularis ⁊ ſcda eſt vlis: ⁊ vna earum negatiua ſicut accidit idem in affirmatiuo vli ⁊ ꝑticulari. ſ. ꝙ qñ ↄuertit̃ cõcluſio vtriuſq3 in ↄ̃rium nõ eſt poſſe vt improbet̃ per illud vlla ꝓpõnuʒ ⁊ ſi ↄuertat̃ in ↄ̃dictoriũ ẽ poſſe vt improbet̃ ꝑ illud vnaq̃q3 ꝓpõnũ: ⁊ cã in illo eſt eadẽ que fuit in mõ affirmatiuo vli ⁊ ꝑticulari: ⁊ dmõſtratio ſup h̃ ẽ illa eadẽ demõſtratio. Jã ergo oſtẽſuʒ eſt ex quo dcm̃ ẽ qñ erit ſyllõ i oi figura cũ ↄuertit̃ ↄclõ i ↄ̃riũ: ⁊ qñ erit iprobatio ⁊ qñ nõ ⁊ qñ ẽ qñ erit vlis: ⁊ qñ ꝑticulariter: ⁊ ꝙ ſyllogiſmi iprobãtes vnãquãq3 ꝓpõnũ figure ṗme cũ ↄuertat̃ ↄclõ erit i figura ſcda ⁊ tertia: ⁊ qõ ꝓbat̃ ꝑ figurã ſecũdã minor ẽ: ⁊ qõ iprobat̃ ꝑ figurã tertiaʒ maior ẽ: ⁊ ſilr̃ ẽ mã oĩno i ſyllõ q improbãt vnãquãq3 ꝓpõnũ figure ſcde cuʒ ↄuertit̃ ↄclõ erit i figura p̃a ⁊ i tertia: ſʒ iprobatio minoris i figura p̃a: ⁊ iprobatio maioris in figura tertia: ⁊ ꝙ ſylli ẽ iprobãtes ꝓpõnes ſylli q eſt in figura tertia: cũ cõuertet̃ ↄ: h̃ ei⁹ erit i figura p̃a ⁊ ſcda: ſʒ maior iprobat̃ in prima figura ⁊ minor in ſecũda figura.

Capitulum. XI.

PEr impoſſibile aũt ſyllõs oſtẽdit̃ qdẽ qñ ↄ̃dictio ponit̃ ↄcluſionis: ⁊ aſſumit̃ alia ꝓpõ. Fit aũt i oib⁹ figuris: ſile enim eſt ↄuerſiõi. verꝫ differt tñ qm̃ ↄuertit̃ qdeʒ facto ſyllõ ⁊ appoſitã vtriſq3 ꝓpõnib⁹. Deducit̃ aũt ad ipoſſe nõ ꝑ cõfeſſo oppoſito prius. ſed manifeſto qm̃ verꝫ. Termini h̃o ſilr̃ ſe hñt i vtriſq3 ⁊ eadẽ ſũptio vtroruq3 vt ſi a. ieſt oi. b. mediuʒ aũt c. ſi ſupponat̃ vel nõ oi vel nulli b. ineẽ. c. h̃o oi qõ fuit verꝫ necẽ eſt c. b. aut nulli aut nõ oi ineẽ. Hoc aũt impoſſe. Quare falſũ qõ ſuppoſitũ eſt. Verꝫ ḡ oppoſitũ. Silr̃ aũt ⁊ in alijs figuris q̃cũq3 ↄuerſionẽ ſuſcipiũt ⁊ ꝑ impoſſibile ſyllm̃. Ergo alie qdẽ ᵃꝓpões oẽs oſtẽdunt̃ ꝑ impoſſibile in oib⁹ figuris. Vlis aũt ꝑdicatiua in media ⁊ in tertia mõſtrat̃: in prima aũt nõ mõſtrat̃. Supponat̃ eniʒ a. nõ oi b. aut nulli ineẽ: ⁊ aſſumat̃ alia ꝓpõ vñdiq3 ſiue oi a. ineẽ c. ſiue b. oi. d. ſic enim erit pria figura. Si ḡ poſitũ ſit non oi b. ineẽ a. nõ fit ſyllõs quolibʒ mõ ꝓpõne ſumpta. Si aũt a. nulli ſi b. qdẽ d. aſſumat̃ ſyllõs qdẽ erit falſi. Nõ aũt oſtẽdit̃ ꝓpoſitũ: naʒ ſi a. b. nulli b. b. aũt oi d. a. nulli. d. h̃ aũt ſit impoſſibile. falſuʒ ẽ igit̃ nulli b. ineẽ. a. ſʒ non ſi nulli falſuʒ oi verꝫ. Si aũt c. a. aſſumat̃ nõ fit ſyllogiſm⁹: nec qñ ſupponit̃ nõ oi ieẽ a. q̃re manifeſtũ qm̃ oi ineẽ nõ oñdit̃ in pria figura ꝑ ipoſſe: alicui aũt ⁊ nulli ⁊ nõ oi oſtendit̃. Supponat̃. n. a. nulli b. ieẽ. b. aũt ſũptũ ſit oi aut alicui. c. ḡ neccẽ ẽ. a. nulli aut nõ oi ieẽ. c. h̃ aũt ipoſſe. Sit aũt verꝫ ⁊ mãifeſtũ qm̃ oi c. ineſt a. q̃re ſi h̃ falſũ neccẽ ẽ. a. alicui b. ineẽ: ſi aũt ad. a. ſumat̃ altera ꝓpõ nõ erit ſyllõs: neq3 qñ ↄ̃riũ ↄcluſioni ſupponit̃ vt alicui nõ ieẽ: mãifeſtũ ḡ qm̃ oppoſitũ ſupponẽdũ. Rurſuʒ ſupponat̃ a. alicui b. ineſſe. ſit aũt ſũptũ c. omni a. neccẽ ẽ. ḡ c. alicui b. ineẽ: h̃ aũt ſit ipoſſibile: q̃re falſũ qõ ſuppoſitũ ẽ. Si aũt ſic verꝫ ẽ a. nulli b. ieẽ: ſilr̃ aũt ⁊ ſi priuatiua ſit ſũpta c. a. Si aũt ad b. ſũpta ſit ꝓpõ ñ erit ſyllogiſmus. ſi aũt ↄ̃riũ ſupponat̃ ſyllogiſm⁹ qdẽ erit ⁊ ipoſſibile: nõ tñ oñdit̃ qõ ẽ ꝓpoſitũ. ſupponat̃. n. oi b. a. ⁊ c. ſũptũ ſit oi a. ḡ neccẽ eſt c. omni b. ineẽ: h̃ aũt impoſſe: q̃re falſuʒ ẽ oi b. ineſſe a. ſʒ nondũ neccium ſi nõ omni nulli ineẽ. ſimiliter aũt ⁊ ſi ad b. ſumat̃ ꝓpõ altera: nã ſyllogiſm⁹ qdẽ erit: nõ tñ interimit̃ hypotheſis: q̃re oppoſitũ ſumẽdũ: ad oſtẽdẽdũ aũt nõ oi b. ineſſe a. ſupponẽdũ omni ineſſe. Nã ſi a. omni b. ⁊ c. omni a. ⁊ c. oi b. q̃re ſi h̃ ipoſſe falſum qõ ſuppoſitũ ẽ. ſilr̃ aũt ad b. ſumat̃ altera ꝓpõ: ⁊ ſi priuatiua ſit c. a. ſilr̃: nã ⁊ ſic fit ſyllõs. ſi aũt ad b. ſit priuatiua: nihil oñdet̃. ſi aũt nõ omni ſʒ alicui ſupponat̃ ineẽ non oñdet̃ qm̃ nõ oi: ſʒ qm̃ nulli. ſi eniʒ a. alicui b. c. aũt oi a. alicui b. ierit c. ſi ergo h̃ impoſſe falſuʒ ẽ alicui b. ineẽ a. q̃re verꝫ nulli. Hoc aũt oñſo cointerimit̃ verꝫ. Nã a. alicui b. qdem inerat: alicui h̃o nõ inerat. Ampli⁹ nõ iuxta hypotheſim accidit ipoſſibile: falſa eniʒ erit ſi qdẽ ex veris nõ ẽ falſuʒ

a Alia litera ꝓblema.

ſyllogizare:nſic aſit eſt ꝟa. Ineſt eniʒ a.alicui b.q̃re nõ ſupponẽdũ alicui ineẽ ſʒ oi.ſilr aſit ⁊ ſi alicui b.nõ ieẽ a.oſtẽderimꝰ:ſi enim idẽ eſt alicui nõ ieẽ ⁊ nõ oi ineẽ circa eadem vtriſqʒ ꝺmõſtratio. Manifeſtum ẽ̃ qm̃ nõ ɔtrariuʒ:ſʒ oppoſitũ ponẽdũ in oibꝰ ſyllis: ſic eni necũuʒ erit ⁊ axioma ꝓbabile. Naʒ ſi ꝺ oi vel affirmatio vl'negatio:oſtẽſo qm̃ nõ negatio:neccẽ ẽ affirmationẽ verã eẽ.rurſuʒ ſi nõ ponit verã eẽ affirmatõeʒ ꝓbabile eſt exiſtimare negationem:Ʒriũ ꝟo neutro mõ ɔuenit exiſtimare:neqʒ.n.necũũ ſi nulli ſlm oi veꝝ neqʒ ꝓbabile:vt ſi alteꝝ falſum qm̃ alteꝝ veꝝ. Manifeſtũ ẽ̃ qm̃ i pria figura alie qdẽ ꝓpõnes oẽs oñdunẽ ꝑ ipoſſibile:vniuerſalis aſit affirmatiua nõ oſtẽdiẗ.

Capim. XI.

T syllogiſmi qdẽ Ʒꝝ erunt cũ poſuimꝰ Ʒdictorioꝝ ɔnis q̃ itẽdiẗ oñdi:⁊ addiderimꝰ huic ꝓpõnẽ aliã notã ⁊ ɔcludiẗ nobis res ipoſſi ⁊ hec ſpẽs ſylli:iã oſtẽſuʒ eſt qꝺ eſt cõpoſita ex ɔditionali ⁊ ꝑdicatiuo:⁊ eſt adducẽdũ ad ipoſe:⁊ ħ ẽ ſylls Ʒꝝ cadit i tribus figuris oibꝰ. Et ſylls Ʒꝝ ſimilaẗ ɔuerſiuo ſyllo: qm̃ vterqʒ ꝓbat:ſʒ dr̃ia iter illos ẽ:q2 ſylls ɔuertibiẗ erit ex acceptiõe Ʒdictorie in ipo ⁊ ꝓpõne cõparata ei poſt iuẽtionẽ ſyllogiſmi donec ſit Ʒria ipſa Ʒdictorie ɔni illiꝰ ſylli. Et ꝓpõ comparata ſiue addita eſt vna duaꝝ ꝓpõnũ illiꝰ ſylli:ſʒ in ſyllo q ẽ ſm viã Ʒꝝ:accipiemꝰ:qdẽ Ʒdictoriũ itẽte oſtẽſiõis:nõ Ʒdictoriũ cõcluſionis ſylli:⁊ addemꝰ qdẽ ſyllo Ʒꝝ etiã ꝓpõnem verã:nõ ꝓpõnẽ ſylli ſtatuti:⁊ q2 ɔuerſione qdeʒ ſylli ꝓuenit iprobatio rei falſe ꝑ ħ ꝙ ɔcedimꝰ Ʒdictoriuʒ impoſe qꝺ eſt veꝝ. Et in ſyllo Ʒꝝ oñdiẗ qdẽ ɔcluſio ꝑ poſitionẽ ipſiꝰ impoſſi:⁊ oẽ qꝺ oſtẽdiẗ ꝑ ſyllm ꝑdicatiuũ q eſt ille q noiaẗ rectꝰ poſe ẽ vt oſtẽdaẗ ꝑ illas eaſdẽ ꝓpõnes ꝑ ſyllm Ʒꝝ ⁊ tũc erit ſylls Ʒꝝ in plus ſyllo ɔuertibili qꝺ eſt:q2 forma eiꝰ erit illa forma eadem:⁊ cã illiꝰ q2 ſylls rectꝰ ɔſideratꝰ non reduciẗ ad Ʒriũ erũt termi ⁊ ꝓpõnes vni ⁊ ydẽ:cuiꝰ exẽplũ ẽ vt ponamꝰ ꝙ.a.eſt iuẽtũ in oi.b.cũ ergo conamur oſtendere illud ꝑ ſyllm Ʒꝝ:accipimꝰ Ʒdictorium ɔclonis aut eius Ʒriũ ⁊ addimꝰ ei ꝓpõnẽ maiorẽ:aut.a.iuẽtũ in oi.g.⁊ ſeqẗ necũo in figura ſcꝺa ꝙ ſit.g.nõ inẽtũ in omni.b.qꝺ ẽ Ʒdictoriũ ꝓpõnis minoris:qꝺ ẽ ipoſe:ẽ̃ ſuppoſitũ illud qꝺ eſt Ʒdictoriũ ɔnis aut eiꝰ ɔriũ eſt impoſe eiꝰ:ẽ̃ Ʒdictoriũ qꝺ eſt ɔclo eſt veruʒ:⁊ forma ɔuertibilis ſylli ẽ eadẽ cũ forma huiꝰ. Et ſilr accidit in reſiduis figuris:qm̃ ois ſylls recipiẽs ɔuerſionem recipiet oſtẽſionẽ ɔnis ſm viã Ʒꝝ:⁊ oia q̃ſita q̃tuor oſtẽdiẗ ꝑ ſyllm Ʒꝝ in oibꝰ figuris ꝑter affirmatiuaʒ vlem qm̃ ipſa nõ oſtẽdiẗ in figura pꝰ ⁊ oñdiẗ in figura ſcꝺa ⁊ tertia:⁊ nõ oſtẽdiẗ qdeʒ affirmatiua vlis in ſyllo Ʒꝝ in figura pma:⁊ illud apparet ſic: ſupponamus ꝓpõnem quã volumꝰ oſtẽdere:ſitqʒ ꝙ.a.eſt in oi b.⁊ addiderimꝰ ſup illud ꝑ viã Ʒꝝ illud qdẽ erit ita vt accipiamꝰ Ʒdictoriã eiꝰ q̃ eſt ꝙ a.eſt nõ iuẽtũ in aliquo ex.b. Deinde cũ addiderimꝰ vni hoꝝ duoꝝ oppoſitoꝝ ꝓpõnẽ aliã erit cõpoſitio eiꝰ cuʒ oppoſito ɔcluſionis pme figure:qm̃ opꝫ vt ſi ſit ꝑdicatuʒ de a. aut ſit ſubʒ.b.ſicut ſi dicamꝰ.g.in oi:aut b.de omni g.

qꝺ ſi eſt oppoſitũ poſiti Ʒdictoriũ:⁊ eſt ꝙ a.nõ eſt in oi b.eſt ergo manifeſtuʒ ꝙ nõ eſt ſylls in pma figura ad quãcũqʒ extremitatẽ ponaẗ ꝓpõ alia qꝺ eſtqꝫ ſi eſt veꝝ ꝙ g.ẽ in oi a.⁊.a.nõ ẽ in oi b.⁊ illud ẽ nõ ɔcludẽs in figura pꝰ:ꝑpea q2 minor eſt negatiua. Et ſi poſuerimꝰ eã ex pte b.hẽbimꝰ a.nõ ẽ in oi b.⁊ b.in oi.g. ⁊ ħ ẽt ẽ nõ ɔcludẽs in figura pꝰ:iꝺ q2 maior i ea ẽ pticularis. Iãqʒ dcm̃ ẽ ꝙ illꝺ ẽ ɔcludẽs ꝙ ſi acceperimꝰ Ʒrium affirmatiue quã conamur ɔfirmare:⁊ addiderimꝰ ei ꝓpõnẽ notã verã ex pte ſicut ſi ponamꝰ a.nõ in aliquo ex b.⁊ b.in oi g.ɔcludiẗ qdẽ in figura pꝰ:ꝙ a.nõ eſt i aliquo ex g.⁊ ħ ẽ impoſe:ergo qꝺ poſuimus eſt ipoſe:⁊ ẽ dcm̃ nr̃m.a.nõ ẽ in aliquo ex b.niſi q2 nõ ſeqẗ q̃ſi ſit falſuʒ dcm̃ nr̃m.a.nõ eſt in aliquo ex b.vt ſit veꝝ eiꝰ Ʒriũ:qꝺ ẽ dcm̃ nr̃m.a.i oi b.qꝺ ẽ nr̃m q̃ſitũ: cũ Ʒria qñqʒ ſint ambo falſa ſil:ſic dcm̃ ẽ in libro pcedẽti. Et ſi addaẗ ꝓpõ vera ex pte a.nõ renouaẗ ſyllogiſmus:q2 erit minor negatiua in figura pma:ẽ ẽ̃ manifeſtum ꝙ ois ſylls ſm viaʒ Ʒꝝ erit qdẽ ꝑ acceptionem Ʒꝝ aut ꝑ acceptionẽ Ʒdictoꝝ:⁊ ꝑ additionem ꝓpõnis vere vni ipſoꝝ duoꝝ. Et eſt iaʒ manifeſtũ ꝙ qñ accipiẗ Ʒdictoriũ affirmatiue vlis ⁊ addiẗ ei ꝓpõ vlis vera:q2 nõ erit ſylls:⁊ ꝙ quãdo accipiẗ Ʒriũ:ſiqdem aut nõ ſit ſyllogiſmꝰ aut ſi ſit nõ ɔcludiẗ impoſe Ʒriũ falſo:cuiꝰ ſequaẗ veꝝ affirmatiue q̃ſite. Ad oſtẽdẽdũ ergo nõ eſt poſe vt oſtẽdamꝰ affirmatiuã vlem ꝑ ſyllm ɔtrarꝝ in quo ſit ꝑdicatiũ ducẽs ad impoſe in figura pma. Sʒ pticularis affirmatiua poſe qdẽ ẽ vt oſtẽdaẗ ꝑ Ʒrium in figura pma cũ acceperimꝰ oppoſitã eiꝰ negatiuã vlem:nõ negatiuã pticularis q̃ ẽ ipſiꝰ Ʒdictoria:⁊ ħ ẽt cũ ẽ ꝓpõ ꝟa ex pte b.⁊ non ex pte.a. Ponamꝰ ẽ̃ ꝙ nõ ſit ꝟa eiꝰ iuẽtio i aliquo ex.b.ẽ̃ a.nõ eſt in aliquo b.deide addemꝰ huic ꝙ b.ẽ i quodã g.⁊ ɔcludiẗ qdẽ ꝙ a.nõ ẽ i aliquo ex g.qꝺ ẽ ſlm:ẽ̃ illꝺ ex quo ſeqẗ ſlm ẽ ſlm:⁊ illꝺ ẽ dcm̃ nr̃m:ꝙ.a.eſt i aliquo ex b.⁊ cũ ħ ẽ falſa ẽ ꝟa eiꝰ Ʒdictoria q̃ eſt dcm̃ nr̃m.a. eſt in quodã b.⁊ ħ ẽ qꝺ itẽdimꝰ ꝺmõſtrare:ſʒ cũ accipiẗ ꝓpõ ꝟa ex pte a.erit qdẽ minor negatiua i figura pma.nõ ergo erit ſyllo. Et ſilr cũ accipiẗ Ʒria nõ erit ſylls:qm̃ ſi ponaẗ ꝟa ꝓpõ affirmatiua ex pte a.erit minor negatiua:⁊ ſi ponaẗ ex pte b.erit maior particularis:⁊ ambe ſunt nõ ɔcludẽtes i figura pma:⁊ ſi voluerimus oſtendere per ſyllogiſmum contrarꝝ vniuerſalem negatiuaʒ ſumetur oppoſita vniuerſalis negatiue que eſt affirmatiua particulari:ħ enim eſt ſua cõtradictoria que eſt dictum noſtrum.a.in quodam.b. Cum ergo addiderimus ei ꝙ g.ẽ in omni a cõcluditur impoſſibile ꝙ g.eſt in quodã b.⁊ cũ ħ eſt falſum: ergo dictum noſtrum.a.eſt in quodã b.eſt falſuʒ. Et cum ħ eſt verum eius cõtradictorium qꝺ eſt a.nõ in aliquo ex b.qꝺ eſt queſituʒ. Et ſimiliter accidit ſi eſt ꝓpoſitio vera.vniuerſalis negatiua.ꝙ ſi poſuerimꝰ ꝓpoſitionem veram ex parte b.non renouabiẗ ſyllogiſmus:quoniã maior erit particularis in figura prima. Et ſi acceperimꝰ loco ɔtradictorie Ʒriam renouabiẗ ſylls ɔcludẽs impoſe ad quãcũqʒ pte apponemꝰ ꝓpõnem verã:niſi q2 nõ ɔcludiẗ ipoſe ex cuiꝰ eẽ ſeqẗ veꝝ.i.ſeqẗ q̃ſitũ:ergo opꝫ vt accipiamꝰ Ʒdictoriã nõ Ʒriã ⁊ illud eſt cõmune oibꝰ figuris ɔtrarꝝ cuiuſcũqʒ figure ponaẗ ꝑdicatiuꝰ. Cũ ẽ̃ voluerimꝰ oñdere negatiuã pticularẽ ꝑ viã Ʒꝝ in hac figura:opꝫ qdẽ vt ponamꝰ oppoſitã affirmatiuã vleʒ:qm̃ cũ poſuerimꝰ oppoſitã q̃ ẽ ꝙ a.ẽ i oi b.⁊ addiderimꝰ ei ꝙ g.ẽ iuẽtũ i oi a.ita vt ſit ꝟa:ɔcludiẗ qdẽ impoſe ꝙ g.eſt in oi b.ẽ̃ a. eſt in oi b.eſt impoſe:⁊ cũ ħ eſt falſuʒ:ẽ veꝝ dcm̃ nr̃ʒ.

a.nõ eſt in oi.b.ꝛ illud eſt q̃ſitũ:ꝛ ſilr accidit ſi h̃ ẽ negatiua:ꝛ ſilr ſi addiderim⁹ ei.b.ĩ oi.g.aut.b.in quodã g.qm̃ ↄcludit ĩpoſſe in pᵐa figura:ſʒ ſi addiderimus ei ꝙ.g.eſt in quodã.a.nõ erit ſyll'ſ:qm̃ maior erit ꝑticularis in pᵃ figura:ꝛ ſilr cũ eſt h̃ negatiua. Iã g̃ oſtẽſum eſt ꝙ oia q̃ſita oſtẽdunt̃ ꝑ ↄ̃riã ĩ figura ꝑter affirmatiuã vlem.ꝛ ꝙ ↄfert ĩ eo ĩn in oi mã ĩ ſyll'o ↄ̃riȝ cũ acceptiõe ↄ̃dictoꝝ cui⁹ q̃rit̃ oſtẽſio nõ acceptio ↄ̃riȝ ei⁹ qm̃ cũ eſt falſum vnũ ↄ̃rioꝝ ſicut oſtẽſum ẽ ĩ lib. ꝑcedẽti nõ ſeq̃t̃ vt ſit veꝝ ↄ̃riũ aliꝰ:neqȝ ẽt ẽ famoſũ ꝙ cũ ẽ falſum ↄ̃riũ ꝙ ẽ veꝝ ſuũ ↄ̃riũ:ſʒ cũ ẽ falſuȝ vnũ ↄ̃ɫe oppoſitoꝝ ẽ veꝝ aliud nec̃io in oi mã:q̃re cũ eſt falſa affirmatio eſt vera negatio eius ꝛ econuerſo.

Capl'm. XII.

In media aũt figura ꝛ poſtrema:ꝛ h̃ oñdit̃. Ponat̃ eiȝ a. nõ oi b.ĩeẽ. Sũptũ ſit aũt oi c. ineẽ a.igit̃ ſi b.q̃dẽ nõ oi.c.aũt oi a.nõ oi b.ĩerit c.h̃ ãt ĩpoſſe. Sit eni manifeſtũ qm̃ oi b.ineſt c.q̃re fl'm eſt qd̃ ſuppoſitũ veꝝ g̃ oi ineẽ. Si aũt ↄ̃riũ ſupponat̃ ſyll'ſ q̃dẽ erit ꝛ ĩpoſſe:nõ t̃m oſtẽdit qd̃ ꝑpoſitũ eſt. Si enim a.nulli b.a.aũt oi c.nulli b.c.h̃ ãt ĩpoſſe.q̃re fl'm ẽ nulli ĩeẽ:ſʒ nõ ſi h̃ fl'm oi veꝝ. Qñ ãt alicui b.ineſt a. ſupponat̃ a.nulli b.ineẽ.c.aũt oi ĩſit nec̃e ẽ ergo c.nulli b.ineẽ. Quare ſi h̃ ĩpoſſe nec̃e ẽ a.alicui b ineẽ. Si ãt ſupponat̃ alicui nõ ĩeẽ eadẽ erũt q̃ ꝛ in prima figura. Rurſuȝ ſupponat̃ a.alicui b.ineẽ.c.aũt nulli ĩſit nec̃e ẽ g̃ c.alicui b.nõ ineẽ:ſʒ oi inerat. Quare falſum qd̃ ſuppoſitũ ẽ:nulli g̃ b.inerit a. Qm̃ aũt nõ omni b ineſt a.ponat̃ omni ineẽ.c.ãt nulli:nec̃e ẽ igit̃ c.nulli b.ineẽ. Hoc aũt impoſſibile. Quare veꝝ ẽ nõ omni ineẽ. Manifeſtũ ergo qm̃ oẽs ſyllogiſmi fiunt ꝑ mediam figuram.

Cap. XIII.

Similiter aũt ꝛ ꝑ vltimã:ponatur enim a.alicui b.nõ ineẽ.c. aũt omni:g̃ a.alicui c.nõ ineſt. Si ergo h̃ impoſſibile falſum alicui nõ ineẽ:q̃re veruȝ omni ineẽ. Si ṽo ſupponatur nulli ineẽ erit q̃dẽ ſyllogiſm⁹ ꝛ impoſſibile:nõ t̃m oſtẽdit̃ qd̃ ꝑpoſitũ ẽ. Si enim ↄ̃riũ ſupponat̃ eadem erũt q̃ in prioribus.

Capl'm. XII. ꝛ XIII.

Sed affirmatiua q̃dẽ vl'is oſtẽdit̃ in figura ſcd̃a ꝛ tertia:ꝛ oſtẽſio illi⁹ eſt:q2 cũ voluerim⁹ oſtẽdere ꝙ.a.ẽ ĩuẽtũ ĩ oi b.in figura ſcd̃a accipiemus ↄ̃dictoriũ ei⁹ qd̃ ẽ ꝙ a.nõ ẽ ĩ oi b.qd̃ ẽ ĩpoſſe:ꝛ ꝑpõ adiũcta huic ↄ̃dictorio ẽ ṽa:g̃ oȝ vt accidat falſuȝ ex ↄ̃dictoria:ꝛ illd̃ ẽ dcm̃ nr̃ȝ.a.nõ ẽ ĩ oi.b.ſʒ cuȝ ẽ h̃ falſa ẽ ṽa ei⁹ ↄ̃dictoria que eſt ꝙ.a.eſt in omni.b.ꝛ ſi accipiat̃ loco ↄ̃dictorie ↄ̃ria non confert in omni materia.

Capitulum. XIIII.

Sed ad oſtẽdẽduȝ alicui ineẽ h̃ ſumẽda hypothesis:nã ſi a.a. nulli b.c.aũt alicui b.a.nõ omni c.ſi ergo h̃ falſuȝ:veꝝ ẽ a.alicui b.ineẽ. Qm̃ ãt nulli b.ĩeſt a.ſupponat̃ alicui b.ineẽ:ſumptuȝ.ſit aũt ꝛ c.omni b.ineẽ. Ergo nec̃e ẽ a. alicui c.ineẽ. Sʒ nulli inerat. Quare falſuȝ eſt alicui b.ineẽ a. Si ṽo ſupponat̃ oi b.ineſſe a.nõ oſtẽdit̃ ꝑpoſitũ:ſʒ ad a.b.nõ omni ineẽ h̃ eadẽ ſumẽda hypothesis. Nam ſi a. omni b.ꝛ c.alicui b.a.ineſt alicui.b.h̃ autẽ nõ fuit. Quare falſuȝ eſt omni ineẽ. Si aũt ſic veꝝ eſt nõ omni. Si aũt ſupponat̃ alicui ineẽ eadem erũt q̃ ꝛ in his q̃ dicta ſũt pri⁹. Manifeſtũ ergo qm̃ in oib⁹ ꝑ impoſſibile ſyllogiſmis oppoſitũ ſupponẽdũ. Palã ãt ꝛ qm̃ in media figura oñdit̃ quodãmõ affirmatiua ꝛ vniuerſalis in poſtrema.

Differt aũt q̃ ad impoſſe dmonſtratio ab oñſiua in eo qd̃ ponat qd̃ vult interimere dducẽs ad ↄfeſſum falſuȝ:oñſiua aũt incipit a conceſſis ꝑpõnib⁹ veris. Sumũt g̃ vtreqȝ ꝑpõnes duas ↄfeſſas. Sʒ hec q̃deȝ ex qb⁹ ẽ ſyll'ſ:illa ṽo vnã q̃dem hãꝝ:vnã ṽo ↄ̃dictionem ↄcluſionis:ꝛ hic q̃deȝ nõ nec̃e eſt notã eſſe ↄcluſionem:nec pri⁹ opinari qm̃ eſt aut nõ eſt:illic ṽo nec̃e eſt qm̃ nõ eſt. Differt aũt nihil affirmatiuã vel negatiuã eſſe ↄcluſionẽ. Sʒ ſilr ſe hȝ in vtriſqȝ. Oẽ ãt qd̃ oñſiue ↄcludit̃ ꝛ ꝑ impoſſe mõſtrat̃:ꝛ qḋ ꝑ impoſſe oñſiue ꝑ eoſdẽ terminos. Nã qñ fit ſyll'ſ in prima figura qd̃ veruȝ eſt in media erit aut poſtrema. Priuatiuũ q̃dẽ in media:ꝑdicatiuum aũt in poſtrema. Quãdo aũt in media fit ſyllogiſmus qd̃ verum eſt in prima erit in omnib⁹ ꝑpoſitionib⁹:qñ vero in poſtrema eſt ſyllogiſmus qd̃ veꝝ ẽ erit in prima ꝛ in media. Affirmatiua q̃dem in prima:priuatiua aũt in media.ſic eni oñſuȝ a. nulli aut non oi b.ꝑ primã figurã:ergo hypotheſis q̃dem erat alicui b.ineſſe.a.c.aũt ſumebat̃ a.q̃dẽ ineſſe oi b.aut nulli:ſic eniȝ fiebat ſyllogiſm⁹:ꝛ per hoc ĩpoſſe:hec aũt media figura ſi c.a.q̃dem omni.b.aũt nulli ineſt:ꝛ manifeſtũ eſt ex his qm̃ nulli b.ĩeſt a. Similiter aũt ꝛ ſi a.nõ in oi a.oſtẽſum iit ineẽ. Nã hypotheſis q̃demẽ omni ĩeſſe.c. aũt aſſumebatur a.q̃dẽ omni b.ṽo nõ om-

ni. ⁊ ſi priuatiuā ſit ſumpta .a.c. ſilr̄ ⁊ ſic ſit
media figura. Rurſum ſit oſtēſuʒ alicui. b.
incē.a.ergo hypotheſis qdem nulli incē.b.
aūt ſumebaē c.omni incē. ⁊ a.omni vel ali-
cui.c.ſic enim erit ipoſſe: h aūt poſtrema fi-
gura ſi a. ⁊ b.oi c. ⁊ manifeſtuʒ ē ex his qm̄
nec̄e eſt a.alicui b.incē. Silr̄ aūt ⁊ ſi ſumaē
alicui c.incē a. vel b. ¶ Rurſum in media fi
gura oſtēſum ſit a.oi b.incē.ergo hypothe
ſis qdem fuit nō oi b.incē.a.ſumptū eſt aūt
a.oi c. ⁊ c.omni.b.ſic eniʒ erit impoſſe: hec
aūt prima figura:ergo ſi a.omni c. ⁊ c.oi.b.
Silr̄ aūt ⁊ ſi alicui oſtenſum ſit incē. Nam
hypotheſis qdem fuit nulli b.incē.a. Sum
ptū eſt aūt a.oi c. ⁊ c.alicui.b. Si aūt priua
tiuus ſit ſylls hypotheſis qdem a.alicui.b.
ſumptū eſt aūt a.nulli c. ⁊ c.oi b.q̄re ſit pria
figura: ⁊ ſi nō vlis ſit ſyllogiſm⁹: ſʒ a.alicui
b.oſtēſum ſit nō incē ſilr̄. Naʒ hypotheſis
omni b.incē a.ſumptū eſt aūt nulli c. ⁊ c.ali
cui.b.ſic enim prima figura.

Rurſum in tertia figura oſten-
ſum ſit a.omni incē.b.ergo hy
potheſis qdem erat nō omni
b.incē.a. Sumptū eſt c.omni
b. ⁊ a.oi.c.ſic enim erit impoſ
ſibile:hec aūt prima figura:ſilr̄ aūt ⁊ ſi i ali
quo ſit demōſtratio. Nā hypotheſis qdeʒ
nulli b.incē a.ſumptū eſt aūt c.alicui b. ⁊ a.
oi c. Si aūt priuatiuus ſit ſyllogiſm⁹ hypo
theſis qdem a.alicui b.incē: ſumptū eſt aūt
c.qdeʒ nulli a.b.aūt omni: hec aūt media fi-
gura. Silr̄ aūt ⁊ ſi nō vlr̄ ſit demonſtratio.
Nam hypotheſis qdeʒ erit omni b.incē.a.
Sumptū eſt aūt c.a.qdem nulli.b.aūt ali-
cui:hec aūt media figura. Manifeſtū ergo
qm̄ per eoſdem terminos ⁊ oſtēſiue eſt de-
ſtrare vnāquāqʒ ꝓpoſitioneʒ.ᵃ Silr̄ auteʒ
erit ⁊ cū oſtēſiui ſint ſyllogiſmi ⁊ ad ipoſſi
bile deducere. In ſumptis terminis qn̄ op-
poſita ꝓpoſitio cōcluſioni ſumpta eſt. Nā
fiunt ſyllogiſmi idem his qui ſunt per ↄuer
ſionem quare ſtatim habemus ⁊ figuras p
quas vnuūq̄dqʒ erit. Palaʒ ergo quoniā
omne problema oſtēditur per vtroſqʒ mo
dos per impoſſibile ⁊ oſtēſiue ⁊ non con-
tingit ſeparari alterum.

a Alia litera vnāqāqʒ problema.

Capitm. XIIII.

ET cum voluerim⁹ oſtēdere in hac figura affirmatiuā pticula
rem q̄ ē dcm̄ nr̄m.a.ē in quodā.b.oʒ qdeʒ
vt accipiam⁹ ↄdictoriā ei⁹ q̄ ē.a.ē in nullo
b.Deinde addem⁹ ei a.iuētū in oi.g. ⁊ ↄcludiē nobis
q.g.in nullo eſt.b.qđ ē impoſſe ſequēs ex pōne nr̄a.a.
in nullo eſt.b.ei⁹ ḡ ↄdictoriū eſt veꝝ qđ ē dcm̄ nr̄m.a.
in quodā.b. ⁊ ſi accepim⁹ loco ↄdictorie ↄriā accidit
ex illo:qđ accidit in figura pria.ſ.q ↄcludiē impoſſe:
ſʒ nō oſtendiē p illud veritas oppoſiti ſuppoſiti in oī
mā: ⁊ ſi voluerim⁹ oſtēdere negatiuā vlēʒ i hac figu
ra:nos qdē accipiem⁹ ↄdictoriā ipſi⁹:q.a.eſt iuētū in
quodā.b. ⁊ addem⁹ ei de cui⁹ veritate nō dubitaē:q
a.eſt nō iuētū in aliquo ex.g. ⁊ ↄſeqē nec̄io q.g.eſt nō
inuētū i quodā.b.qđ eſt impoſſe:qđ ḡ poſuim⁹ eſt fal
ſum:ḡ.a.in nullo eſt.b. ⁊ ſi voluerim⁹ oſtēdere negati
uā pticularē nō accipiem⁹ ↄriā illi⁹ q̄ ē.a.in quodā.b.
ſʒ accipiem⁹ ↄdictoriā illi⁹ q̄.a.i oi.b. ⁊ addem⁹.a.nō
eſt inuētū in aliquo ex.g. ⁊ ſequeē impoſſe qđ eſt:q.g.
nō eſt inuētū in aliquo ex.b.ḡ ↄdictoriū ei⁹ ex quo ſe-
quiē impoſſe eſt veꝝ qđ ē dcm̄ nr̄m.a.nō eſt in quodā
b.qđ voluim⁹ oſtēdere. Iaʒ ḡ oſtēſum eſt ex h q oīa
q̄ſita oſtēdunē p ↄriuʒ in figura ſcđa: ⁊ ſilr̄ accidit q
oſtēdunē in tertia oīa iſta: ⁊ oſtēſio illi⁹ eſt:qm̄ ſi vo-
luerim⁹ oſtedere affirmatiuā vlēm:accipiem⁹ ei⁹ cō-
tradictoriā q̄ eſt dcm̄ nr̄m.a.nō eſt inuētū in quodaʒ
b. ⁊ addiderim⁹ ei.g.inuētū in oi.b. ⁊ ↄcludiē i figura
tertia q.a.nō eſt iuētū in quodā.g.q2 termin⁹ medi⁹
q eſt.b.ſubijciē extremitatib⁹ duab⁹: ⁊ ↄclo ē impoſſe
ↄdictoriū ei⁹ ex quo ſeqē ipoſſe ē veꝝ qđ ē dcm̄ nr̄m.
a.in omni.b.inuentuʒ. Sʒ ſi poſuerim⁹ ↄriū ↄcludiē
impoſſe:ſʒ nō ſeqē ex eo nec̄io veritas q̄ſiti ſicut acci-
dit in alijs figuris: ⁊ voluerim⁹ oſtēdere q.a.eſt inuen
tum in quodā.b.qđ ē q̄ſitū pticulare:nos ponemus:
q.a.eſt in nullo eſt.b.que eſt ↄtraria eius: ⁊ addem⁹
ei.g.inuētum in quodā.b. ⁊ cōcludiē in hac figura:q
a.non eſt inuentum in quodaʒ.g. ⁊ q2 h eſt.a.in nullo
eſt.b. ⁊ cum h falſum eſt verum ↄtradictorium ei⁹ qđ
eſt queſitum ⁊ eſt falſum: ⁊ illud eſt dictum noſtrū.a.
in quodam.b. ⁊ ſi voluerimus oſtendere negatiuam
vlēm:ſicut ſi velim⁹ oſtendere:q.a.in nullo eſt.b.ter-
minos qdem accipiemus ↄtradictorium illius q̄ eſt
dictum noſtrum.a.in quodā.b. ⁊ addemus ei.g.inuē-
tuʒ in omni.b.ſequiē ergo in hac figura:vt ſit.g.inuē-
tum in quodam.a.cum ergo ſit hoc falſum ⁊ falſum
qđ ſequiē ex contradictorio ſuppoſiti:cum ſit propo-
ſitio.g.b.vera ꝓculdubio: ⁊ cuʒ ſit falſa ↄtradictoria
que eſt affirmatiua particularis eſt vā negatiua vlis
que eſt dictum noſtrū.a.in nullo eſt.b.ſʒ cum volueri
mus accipere ↄtrarium accidet qdē in hoc ſicut acci
dit in alijs figuris: ⁊ ſi voluerim⁹ oſtēdere negatiuaʒ
particularem nō qdem ponemus ↄtradictoriam ei⁹
que eſt affirmatiua vlis:veluti ſi ponam⁹.a.in omni
b. ⁊ addamus ei q.g.eſt inuētum in oi.b.q̄ eſt vt d ei⁹
veritate nō dubitaē: ⁊ ↄcludiē nobis q.g.eſt inuētuʒ
in quodā.a.cū ergo h ↄcluſio ſit falſa:ergo ↄdictoria
que eſt affirmatiua vl'a de qua dubitaē eſt falſa:ſʒ cū
eſt falſa affirmatiua vlis:ē vera negatiua pticularis:
iaʒ ergo oſtēſa ſunt h ex re ſyllogiſmi ↄtrarij duo ꝑter
id qđ preceſſit:quorum vnum eſt q ſemꝑ ↄfert in eo
in omni mā acceptio ↄdictoꝝ nō acceptio ↄrāꝝ: ⁊ om-
nia queſiti ꝓducunē in eo in figura ſecūda ⁊ tertia: ⁊
q in figura prima non ꝓbaē affirmatiua vlis: ⁊ q ce-
tera queſita probantur in ea.

ET differentia inter ſyllm rectā ⁊ ſyllo-
giſmi ↄtrarij cū ↄcludūt q̄ſitū vnuʒ
⁊ idē in ꝓpōnib⁹ vnis ⁊ eiſdem eſt q in ſyl
logiſmo qui eſt p ↄtrariū ponim⁹ pmo q
volum⁹ improbare: ⁊ illud ē ↄdictoriū ei⁹
qđ ↄtingit oñdere ⁊ pꝫ deductionē dicti ad falſuʒ:ſci-

tur ꝙ illud eſt falſum:ſʒ ſyllogiſmus rectus incipit a ꝓpõnibus ſcitis:⁊ ambo ſyllogiſmi ſunt ex ꝓpõnib⁹ notis:niſi q2 ſyllogiſmus rectus eſt ex duab⁹ ꝓpõnibus:ex ꝗbus eſt ſyllogiſmus.Sʒ ei⁹ ꝗ eſt ꝑ ꝯ̄riuʒ vna ꝓpoſitio tñ eſt ex ꝓpõnib⁹ ſyllogiſmi recti:⁊ alia eſt ꝯ̄dictoria ↄcluſionis de qua dubitaẗ:⁊ in recto nõ oʒ neceſ:vt ſit ↄcluſio nota:neqʒ excogitare prius ꝙ ſit ↄcluſio:aut nõ ſit:ſed in eo ꝗ eſt ꝑ ꝯ̄riuʒ:iaʒ opʒ vt ſit ꝑ põnem ꝯ̄dictorie ipſi⁹.Et non eſt dĩa in hoc ꝙ ſit ↄcluſio:aut affirmatiua:aut negatiua:⁊ oẽ ꝗ̄ſitũ qȯ oſtẽdiẗ ꝑ ſyllogiſmũ rectũ iam eſt poſſe ꝑ illas eaſdeʒ ꝓpõnes ꝙ oſtẽdaẗ per ſyllm ꝯ̄riũ:⁊ omne qȯ oſtẽdiẗ per ſyllm ꝯ̄riũ:iam eſt poſſe ꝗdem:vt oſtẽdaẗ ꝑ eoſdeʒ terminos ⁊ ꝓpões ꝑ ſyllm rectuʒ. Et cum eſt ꝗdem ſyll9 qui eſt in ꝯ̄rio in figura pᷓma ſyllogiſmus rectus qui erit ſuꝑ illud ꝗ̄ſitũ:⁊ per illas ꝓpões eaſdẽ erit in figura ſcḋa ⁊ tertia:ſʒ negatiua vlis in figura ſecũda:⁊ affirmatiua ꝑticularis in figura tertia:⁊ negatiua ꝑticularis in duab⁹ figuris ſiẗ cuʒ eſt vna affirmatiua ⁊ negatiua ſcḋa:⁊ cuʒ eſt ſyll9 predicatiuus ꝗ eſt in ꝯ̄rio in figura ſcḋa:eſt ꝗdẽ ſyll9 rectus in figura pᷓima:⁊ h̄ in oĩbus queſitis.Et cum eſt ſyll9 ꝗ eſt in ꝯ̄rio in figura tertia erit ꝗdem eius ſyllogiſmus rectus in figura prima ⁊ ſecũda:ſed affirmatiua in figura pᷓma ⁊ negatiua in ſcḋa:⁊ oſtẽſio illius eſt:q2 cũ oſtẽdim⁹ ĩ figura pᷓma ꝑ ſyllm ꝯ̄riũ ꝙ a.nõ eſt inuẽtũ in aliquo ex b.ꝑ põnẽ nr̃am ꝯ̄dictorie illius:qȯ q2 a.eſt inuẽtuʒ in quodã b.⁊ additionem nr̃aʒ illi ↄtradictorie ꝓpõnis vere ↄcludiẗ in figura pᷓma ↄcluſio falſa:⁊ cũ eſt recta eſt manifeſtũ ꝙ ꝓpȯ iſta vera ꝗ̄ additẽ ex ꝑte a. nõ ex ꝑte.b.donec ſit vera ipſa maior:cũ nõ ſit poſſibile:vt ſit ꝑticularis maior ĩ hac figura:⁊ ſit ꝓpoſiti vera.ꝙ.g.eſt inuẽtũ in oĩ.a.erit ergo nobiſcũ.ꝙ.g.ĩ oĩ.a. ⁊.a.in quodã.b.⁊ ↄcludiẗ nobis ĩ figura pᷓma.ꝙ.g.eſt in quodã.b.⁊ illud eſt falſum.Et qñ reduciẗ ſyll9 ꝯ̄riũ ad rectum erit ꝑ h̄ vt accipiam⁹ ꝯ̄dictoriã ꝯ̄nis falſe ⁊ addamus ei ꝓpõnem verã:que eſt in ſyllo ↄtrarij:⁊ eſt manifeſtũ ꝙ ꝓpȯ vera ꝗ̄ eſt.g.in oĩ.a.⁊ ↄtradictoria ↄcluſionis falſe que ẽ.g.in nullo eſt.b.cõicãt ꝗdeʒ ambe in.g.ꝗ̄ eſt extremitas maior ↄcluſionis que eſt in figura pᷓma ꝗ̄ ↄtingit impoſſe in ſyllogiſmo ↄtrarij:⁊ omnes ꝓpões cõicantes extremitati maiori ꝗ̄ſiti cõponunẗ in figura ſcḋa:⁊ ꝓuenit ſyllogiſmus rect⁹. ſit.g.in omne.a.⁊.g.in nullo ex.b.⁊ cõcludiẗ.a.in nullo ex.b.⁊ eſt ↄcluſum in ſyllogiſmo ↄtrarij:⁊ ſiliẗ accidit ſi oſtẽderim⁹ ꝑ ſyllogiſmum ↄtrarij in figura prima ꝙ.a.eſt inuentum in oĩ.b.Si negatiua particularis cũ poſuerim⁹ ei⁹ ↄtradictoriam ꝗ̄ eſt ꝙ.a.eſt inuẽtum in oĩ.b.⁊ addiderim⁹ ei ꝓpõnem veraʒ vlem ex ꝑte.a.⁊ eſt ꝙ.g.eſt inuẽtũ in oĩ.a.ergo ↄcludiẗ ꝙ.g.ẽ inuẽtũ in oĩ.b.qȯ eſt falſum:ex eo ꝙ accipim⁹ ꝯ̄dictorium illius qȯ eſt ꝙ.a.nõ eſt inuentum in quodã.b.⁊ addiderim⁹ ei ꝓpõnẽ maiorẽ verã.Et cõponiẗ ꝗdeʒ ſyll9 rectus ſuꝑ rem oſtenſam per ſyllm ↄtrarij:ita.g. eſt inuentum in oĩ.a.⁊.g.nõ eſt in oĩ.b.ergo.a.nõ eſt ĩ omni.b.⁊ hec eſt ↄcluſio ſyllogiſmi cõtrarij. Iaʒ que prouenit h̄ in figure tertie cum ponim⁹ ꝓpõnẽ verã relatam ↄtradictorie minoris in figure pᷓme:q2 ↄtradictoria ex quo eſt hic affirmatiua vlis eſt poſſe:vt ſit ꝓpoſitio in figura pᷓma:⁊ erit cõcluſio falſa.a.in oĩ.g. cum ergo acceperim⁹ ↄtradictoriam ei⁹ ⁊ eſt ꝙ.a.nõ eſt in quodã.g.⁊ addiderimus ei ꝓpõnẽ veram ꝗ̄ eſt ꝙ.b.eſt in oĩ.g.eſt manifeſtũ ꝙ due ꝓpões cõicant ꝗdẽ in extremitate minore ↄcluſionis figure prime: ⁊ ſic erit ſyll9 in figura tertie:⁊ concludiẗ ꝙ.a.nõ eſt in quodam.b.⁊ illud eſt oſtẽſum ꝑ viã ꝯ̄rij in figura pᷓma.Et ſiliẗ accidit ſi accipiaẗ ꝓpȯ vera ex ꝑte.a.negatiua:niſi q2 ſyll9 eſt rectus in figura ſcḋa tñ tunc. Et ſi ſit ↄcluſum nobis in figura pᷓma ꝑ ſyllm ꝯ̄riũ ꝙ a.eſt inuentuʒ in quodã.b.ꝑ põnem nr̃am:ꝙ.a.nõ eſt inuẽtũ in aliquo ex.b.qȯ eſt ꝯ̄dictoriũ:⁊ additionẽ nr̃am ei ꝙ.b.eſt in oĩ.g.⁊ h̄ ſiquideʒ eſt verꝫ:q2 nõ ẽ nobis poſſe:vt addamus ꝯ̄dictorie ꝑticularis affirmatiue ꝗ̄ ẽ vlis negatiua ꝓpõnem copulatam ad.a.q2 minor ꝓpoſitio:opʒ vt ſit affirmatiua in figura pᷓma nõ negatiua:⁊ cõcludiẗ nobis ꝙ.a.eſt nõ inuẽtũ ĩ aliquo ex.g.qȯ eſt impoſſe:cum ergo accepimus ꝯ̄dictoriaʒ hui⁹ impoſſis:⁊ eſt ꝙ.a.eſt in quodã.g.⁊ addiderim⁹ ei ꝓpõnẽ vera:que eſt dcm̃ nr̃m.b.in oĩ.g.eſt manifeſtuʒ ꝙ ↄcludiẗ nobis ĩ figura tertia ꝙ.a.eſt ĩ quodã b.qm̃.g.eſt terminꝰ cõis ꝯ̄dictorio impoſſe:⁊ etiã propoſitioni vere:⁊ eſt ſubm extremuʒ ꝗ̄ſiti.Et ſiliẗ accidit cum eſt ꝓpoſitio adiũcta ꝯ̄dictoria ꝑticularis vera.ſ.ꝓpȯ.b.g. Et hec eſt diſpȯ toti⁹ qȯ oſtẽdiẗ ꝑ ꝯ̄riuʒ ex ꝗ̄ſitis in figura pᷓma:qm̃ iaʒ ẽ oſtẽſuʒ ꝙ nõ oſtẽdiẗ in ea affirmatiua vlis.Sʒ ĩ figura ꝗdeʒ ſcḋa ſupponamus ꝙ oſtẽdaẗ ꝑ ꝯ̄riũ affirmatiuũ:vle qȯ ẽ ꝙ.a.ẽ inuentum in oĩ.b.ꝑ poſitioneʒ ꝯ̄dictoꝝ eius qȯ ẽ ꝙ.a. nõ ẽ in oĩ.b.⁊ additionẽ nr̃am ei ꝓpõnis vere cõpoſite cũ ea in figura ſcḋa ꝗ̄ ẽ ꝙ.a.ẽ in oĩ.g.⁊ cõcludiẗ nobis falſum ex illo qȯ ẽ:q2.g.non ẽ in oĩ.b.dicem⁹ ꝗ̄ ꝙ ſyllogiſmus ꝗ̄ſiti hui⁹ erit in figura pᷓma:qȯ ẽ:q2 cũ accipim⁹ ꝯ̄dictoriaʒ ꝯ̄nis falſe:⁊ ẽ ꝙ.g.ẽ in omni.b.⁊ addiderim⁹ ei dictum nr̃m.a.in oĩ.g.⁊ ẽ verum ⁊ manifeſtũ ꝙ concluditur nobis in figura pᷓma tñ:ꝙ.a.ẽ in oĩ.b.que ẽ affirmatiua vlis:qȯ ẽ:q2 ambe iſte ꝓpȯnes:quarum vna ẽ ↄtradictoria falſe:⁊ alia vera ſuppoſita in ſyllogiſmo ꝯ̄rij nõ cõicãt nec in ꝑdicato nec in figura ſcḋa:nec in ſubo:vt in figura tertia:ſʒ in quo cõicãt ẽ ſubm extremitati maiori ⁊ ꝑdicatũ de minori:⁊ h̄ ẽ ordo figure pᷓme.Sitqʒ etiã oſtẽſuʒ apud nos in figura ſcḋa ꝑ ꝯ̄riũ affirmatiuũ ꝑticulare:qȯ ẽ ꝙ.a. ẽ in quodã.b.per poſitionẽ nr̃aʒ:ꝙ.a.ẽ in nullo ex.b. qȯ ẽ oppoſitũ ⁊ additionem nr̃am huic ꝙ.a.ẽ inuentũ in omni.g.donec ſequaẗ ex illo ꝙ.g.non eſt in aliquo ex.b.qȯ ẽ falſum:⁊ dico ꝙ ſyllogiſmus eius rectus ẽ in prima figura:qȯ ẽ q2 cũ accepim⁹.a.inuentũ in oĩ.g. ⁊ eſt verꝫ ſuppoſitũ ĩ ſyllogiſmo ꝯ̄rij.⁊.g.in quodã.b. qȯ ẽ ꝯ̄dictoriam ↄcluſionis falſe:eſt manifeſtũ ꝙ cõcludiẗ in figura pᷓma:ꝙ.a.ẽ in quodã.b.⁊ ſi ẽ illud qȯ oſtẽſum fuit ꝑ ꝯ̄rium negatiuũ vle in figura ſcḋa per põnem ꝯ̄dictoꝝ:qȯ ẽ q2.a.ẽ inuẽtũ in quodã.b.⁊ additionẽ nr̃am huic ꝙ.a.nõ ẽ inuentũ in aliquo ex.g donec ſit ↄcluſio falſa ꝙ.g.nõ eſt in quodaʒ.b.⁊ dico ꝙ ſyllogiſm⁹ ei⁹ rect⁹ erit in figura pᷓma:qȯ ẽ:q2 cuʒ nos accepim⁹ ꝯ̄dictoriũ ↄcluſionis:qȯ eſt dcm̃ nr̃m.ꝙ.g.ẽ in oĩ.b.⁊ addiderimus ei.a.in nullo.g.qȯ ẽ verꝫ:ↄcludiẗ nobis in figura pᷓma ꝙ.a.ẽ in nullo ex.b.⁊ ſiliẗ ſi demõſtreẗ in figura ſcḋa ꝑ ſyllogiſmũ ꝯ̄rij negatiuũ particulare:qȯ ẽ ꝙ.a.nõ ẽ inuẽtum in quodã.b.ꝑ poſitionem nr̃am ꝯ̄dictoꝝ ei⁹:qȯ ẽ ꝙ.a.eſt inuẽtum in omni.b.⁊ additionẽ nr̃am huic ꝙ.a.nõ eſt inuentuʒ in aliquo ex.g.⁊ ſeqẗ ex h̄ ꝙ.g.nõ ẽ inuẽtũ in aliquo ex b.qȯ ẽ falſum.eritqʒ ſyllogiſmus rect⁹ ꝑ h̄:vt accipiamus ꝯ̄dictoriũ ↄcluſiõis falſe qȯ ẽ.g.in quodã.b.⁊ vt adiungamus ei ꝓpõnem verã que eſt dcm̃ nr̃m.a.in nullo eſt.g.⁊ ſeqtur ex h̄ ꝙ.a.nõ eſt in quodam ex.b. Iam ergo oſtẽſum eſt ex h̄ ꝙ illud qȯ oſtẽdiẗ ꝑ ꝯ̄riũ in figura ſcḋa ꝙ ſyllogiſmus rectus illius erit in figura prima ⁊ hoc in omnibus queſitis.

ET cum oſtēdim⁹ in figura tertia ꝑ viā ꝯ̄ꝗ affirmatiuā vlēm q̄ eſt ɔcn̄ nr̄m a.īeſt ī oī b.ꝑ pōnē nr̄am ꝯ̄dictorie ei⁹ q̄ ē a.n̄ ē ī quodā b.ꝛ additionē nr̄am huic ꝙ g.ē in oī b.donec ſit ꝯ̄clo q̄ ſeq̄t in figura tertia ꝙ a.nō ē in quodaꝫ g.ꝛ dico ꝙ ſyllo ei⁹ rect⁹ erit in figura p̄ª:ꝛ h̄ eſt cū accepim⁹ ꝯ̄dictoriū ꝯ̄cl'onis falſe:q́ ē ɔcn̄ nr̄ꝫ a.in oī g.ꝛ addiderimus huic g.in oī b.q́ eſt verꝫ ꝛ ꝯ̄cludit̄ nobis ī p̄ª figura ꝙ a.eſt in oī b.ꝛ h̄ ē q́ oſtēdebat̄ ꝑ ꝯ̄riū in hac tertia figura. Et cā q̄re ſic ꝯ̄cludit̄ in ſyllo oſtēſiuo ē: q̄m a.ꝛ b.nō eſt poſſe ꝙ cōicent in aliquo tertio q́ ſit ſubm a.ꝛ p̄dicatū de b.q̄ ambo ſunt extremitates q̄ſti. Et ſi ſilr ſi oſtēderim⁹ ꝑ ꝯ̄riū affirmatiuā ꝑticularē in figura tertia q̄ eſt ɔcn̄ nr̄ꝫ.a.in quodā b.ꝑ poſitōeꝫ nr̄am ꝯ̄dictorie ipſi⁹ q̄ eſt ɔcn̄ nr̄m .a.in nullo eſt b.ꝛ additionē nr̄am h̄ ꝙ g.eſt ī quodā b.donec ſit falſuꝫ ꝯ̄cluſum ꝙ a.nō eſt ī quodā g.ſyllo nāqꝫ ei⁹ rect⁹ eſt ī figura p̄ª:ꝛ cū accipit̄ ꝯ̄dictoriū falſi.ſ.ꝯ̄cl'onis q́ eſt ɔcn̄ nr̄m.a.eſt ī oī g.ꝛ addiderim⁹ huic ꝙ g.in quodā b.q̄ eſt ꝟa ſylli ꝯ̄dictoꝝ:ꝯ̄cludit̄ nobis ꝙ a.ē ī quodā b.ꝛ ſilr ſi oſtēderim⁹ ꝑ ꝯ̄riū negatiuā vlēꝫ ī figura tertia ꝑ pōeꝫ nr̄aꝫ ꝯ̄dictorie illi⁹ q́ ē ɔcn̄ nr̄ꝫ.a.ī quodā b.ꝛ additionē nr̄am huic ꝙ g.ē in oī b.donec ꝯ̄cludat̄ nobis ex illo.g.in quodā a.q́ eſt falſuꝫ:ꝛ dico ꝙ ſyllo ei⁹ rect⁹ erit in figura ſcd̄a:ꝛ illud eſt cū accepimus ꝯ̄dictoriū ꝯ̄nis falſe:ꝛ ꝑpōnē verā q̄ agit̄ in oſtēſiōe ꝯ̄ꝗ:ꝛ dicam⁹.g.in nullo eſt a.ꝛ g.in oī b.ꝛ ꝯ̄cludit̄ a.in nullo eſt b.ꝛ h̄ eſt q́ oſtēſum fuit ꝑ viam ꝯ̄ꝗ. Et ſilr accidit ſi oſtēderim⁹ ꝑ viam ꝯ̄ꝗ negatiuā ꝑticularē ꝑ h̄ ꝙ accipiam⁹ ꝯ̄riā ei⁹ q̄ eſt affirmatiua vlis: ſicut ſi accipiam⁹ a.ī oī b.ꝛ addam⁹ ei g.in quodā b.ꝛ ꝯ̄cludit̄ nobis g.ī quodā a.q́ eſt impoſſibile:ꝛ dico ꝙ ſyllogiſm⁹ eius rect⁹ erit ī figura ſcd̄a:q́ eſt qꝛ nos accipiemus ꝯ̄dictorium ꝯ̄nis ꝛ ꝑpōnem veram ſm̄ ꝯ̄ſuetudinē nr̄aꝫ ꝛ habebim⁹.g.in nullo eſt a.ꝛ g.in quodā b.ꝛ concludit̄ nobis a.non eſt in omni b.aut nō eſt in quodam b. Jam ergo oſtēſuꝫ eſt ꝙ oīa queſita q̄ oſtēdunt̄ in ſyllogiſmo ꝯ̄trarij in omnib⁹ ſciētijs poſſibile eſt vt oſtēdat̄ per ſyllogiſmos rectos. ꝛ ꝙ reducit̄ per ſyllogiſmos rectos ad eos per ꝑpōnes illas eaſdē ꝛ per illos terminos eoſdē:ꝛ ꝙ reditus ſyllogiſmi recti ad ꝯ̄trarium eſt idem cū ſyllogiſmo qui vocat̄ cōuertibilis:ꝛ ſilr oſtenſum eſt ex eo q́ ꝑceſſit:ꝙ quādo reducunt̄ ſyllogiſmi recti ad ꝯ̄trarium:in quē ſyllogiſmorū reducunt̄ in ꝯ̄rioꝝ:ꝛ ſilr ī quē ſyllogiſmoꝝ reducunt̄ ſyllogiſmi ꝯ̄ꝗ ad rectos. Et oſtēſum eſt ꝙ omne queſitum poſſibile eſt vt oſtēdatur per cōtrarium ꝛ ſm̄ rectitudinem.

Capitm. XV.

IN qua aūt figura ē oppoſitis ꝑpoſitionibus ſyllogizare ꝛ in qua non eſt ſic erit manifeſtum. Dico autem oppoſitas eſſe ꝑpōnes ſm̄ locutionē quidem quatuor. vt omni nulli omni ꝛ nō omni ꝛ alicui nulli ꝛ alicui ꝛ nō alicui ineſſe: ſm̄ veritatem autē tres. Nam alicui ꝛ non alicui ſm̄ locutionē opponunt̄ ſolū. Harū aūt ꝯ̄trarias quidem vlēs: vt omni nulli ineē: vt oēm diſciplinā eē ſtudioſam nullā eē ſtudioſaꝫ: alias vero oppoſitas ergo in prima quidem figura nō eſt ex oppoſitis ꝑpōnibus ſyllogiſm⁹ nec affirmatiuus nec negatiuus. Affirmatiuus quidē qm̄ opꝫ affirmatiuas ꝛ eſſe propōnes: oppoſite autē affirmatio ꝛ negatio: priuatiuus autē nō ſic. Quoniam oppoſite quidem idem de eodem predicāt ꝛ denegāt: in prima aūt mediuꝫ non dicit̄ de vtriſqꝫ: ſed de alio aliud quidem negat̄: ipſuꝫ autem de alio predicat̄: he autem nō opponunt̄. Jn media autē figura ꝛ ex oppoſitis ꝛ ex cōtrarijs contingit fieri ſyllogiſmum. Sit enim bonum in quo a. diſciplina autēꝫ in quo b. ꝛ c. ſi ergo omnem diſciplinā ſtudioſam ſumpſit ꝛ nullaꝫ a.ineſt omni b. ꝛ nulli c. quare b. nulli c. nulla ergo diſciplina diſciplina eſt. Similr autem ꝛ ſi omnem diſciplinam ſumens ſtudioſam: medicinam non ſtudioſam ſumpſerit: nam b. quidem omni c. aut nulli. quare quedam diſciplina non eſt diſciplina. Et ſi a.c. quidem omni. b. autem nulli: eſt aūt b. quidēꝫ diſciplina. c. autem medicina. a. vero opinio: nullā diſciplinā opinioneꝫ ſumens ſumpſit quādam diſciplinam opinionem eſſe. Differt autē a priori: eo ꝙ in terminis cōuerti. Naꝫ prius quidem ad. b. nūc autem ad c. affirmatiuam. Et ſi ſit non vniuerſalis altera ꝑpoſitio. Semper enim ſimilr medium eſt q́ ab altero quidem negatiue: de altero quidēꝫ dicit̄ affirmatiue. Quare contingit per oppoſita concludi: nō tamen ſemper nec omnino: ſed quū ſic ſe habeāt que ſunt ſub medio vt vel eadem ſint vel totuꝫ ad partem. Aliter aūt impoſſibile: non eniꝫ erunt ꝑpoſitiones vllo mō neqꝫ cōtrarie neqꝫ oppoſite. Jn tertia aūt figura affirmatiuus quidem ſyllogiſmus nullo modo erit ex oppoſitis ꝑpoſitionibus ꝓpter dictam cauſam ꝛ in prima figura. Negatiuus autēꝫ erit ex vniuerſalibus terminis ꝛ nō vniuerſalib⁹ exiſtentibus: ſit eniꝫ diſciplina in quo b. ꝛ c. medicina in quo a. ſi ergo ſumatur omnem diſciplinam medicinam: ꝛ nullā medicinam diſciplinaꝫ. b. autē omni a. ſumpſit. ꝛ c. nulli a. quare erit quedā diſciplina non diſciplina. Silr autem ꝛ ſi non vlr ſumpta ſit c.a. propō. Nam ſi eſt q̄dam medicina diſciplina: ꝛ rurſus nulla medicina diſciplina accidit diſciplinā quādā nō eē diſciplinā. Sunt aūt vlibus quidem terminis ſumptis contrarie propōnes. Si autem particularis ſit altera propoſitio oppoſite.

Capitlm. XV.

DIxit: ⁊ in qua qdē figura ē poſſe vt cōponat ſyllˢ ex oppoſitis ⁊ ex duabus ꝓpōnibꝰ oppoſitis ⁊ in qua figura nō eſt poſſe h oſtēdimꝰ ex eo qd ponemꝰ: ſꝫ pº qdē iaꝫ certū eſt ꝙ oppoſita in veritate ſꝫ formā negationis ſunt due ꝯdictoria ⁊ due ꝯrioꝝ: ⁊ cū iam eſt firmū h: dico ꝙ nō poſſe ē vt cōponat ſyllˢ in figura pma ex duobus ꝯrijs: neqꝫ ex ꝯdictorijs: qꝛ nō ſyllˢ ꝯcludēs affirmatiuā: nec ſyllˢ ꝯcludēs negatiuam. Et ꝙ nō ſit ſyllˢ ꝯcludēs affirmatiuā apparet ꝓpterea: qꝛ ſyllˢ ꝯcludēs affirmatiuaꝫ componit ex duabꝰ ꝓpōnibꝰ affirmatiuis: ſꝫ ſyllˢ qui componit ex ꝯrijs aut ꝯdictorijs: vna ꝓpōnuꝫ ē affirmatiua ⁊ alia negatiua: ⁊ ſilr nō eſt ſyllˢ ꝯcludēs negatiuā: ꝓpterea qꝛ ꝑdicatū ⁊ ſubm ꝯrioꝝ ⁊ ꝯdictorioꝝ eſt vnū ⁊ idē ꝑdicatū. dico qd affirmat ⁊ negat eſt idē ⁊ de eodem. Et ꝓpōnes ſylli q eſt in pª figura nō ſunt hñtes ꝑdicatū vnū neqꝫ ſubm vnū cū ſit terminꝰ mediꝰ ſubm i vna ꝓpōnū ⁊ ꝑdicatū in alia. Et i figura ſcda eſt qdē poſſe vt ſit ſyllˢ ex ꝓpōnibꝰ oppoſitis: ſiue ſint oppoſite ſꝫ viam ꝯrietatis: ſiue ſm viā ꝯdictiōis: cuiꝰ exēpluꝫ eſt dictū nr̄m: oīs ſcia eſt ſtudioſa: ⁊ nulla ſcia eſt ſtudioſa: ⁊ ꝯcludit nobis. nulla ſcia eſt ſcia. Et ſilr cum accipiunt ꝓpōes oppoſite. i. ꝯdictorie vt dicamꝰ: oīs ſcia eſt ſtudioſa. vt ſi dr̄: qꝛ medicina nō ē ſtudioſa: ⁊ ꝯcludit ꝙ qdā ſcia vt medicina nō eſt ſcia. Et cā in ꝑoſſibilitate huiꝰ in ſcda figura eſt ꝙ ꝑdicatum in duabꝰ ſuis ꝓpōnibꝰ eſt vnū ⁊ idē ⁊ h ꝙ diximꝰ vlr in oppoſitis eſt vnū ⁊ idē: ſiue ſuppoſuerimꝰ affirmatiuā maiorē ⁊ negatiuā minorē aut ecōuerſo: ⁊ nō eſt poſſe ꝯcludi oppoſita in veritate in hac figura niſi cū h ꝙ accipimus affirmatiuā ⁊ negatiuā eādē: ſic dicamꝰ. oīs ſcia eſt ſtudioſa: nō oīs ſcia ē ſtudioſa: aut accipiamꝰ id qd eſt ps vniꝰ ꝓpōnis oppoſitaꝝ que ē ꝯtēta ſub ea loco ꝓpōnis eiuſdē cuius eſt ps: ſiue ſit ꝓpō affirmatiua ſiue negatiua: ſic accipiamꝰ loco huiꝰ: non oīs ſcia eſt ſtudioſa. dcm̄ nr̄m. medicina nō eſt ſtudioſa. aut loco dicti nr̄i. oīs ſcia eſt ſtudioſa: dcm̄ nr̄m. medicina ē ſtudioſa. Deide annectemus ei. nulla ſcia ē ſtudioſa: qm̄ nō ē drīa iter h ꝙ annectamꝰ eaꝫ cū ꝓpōne oppoſita eādē aut cū ea que eſt ꝯtēta ſub ea. Sꝫ qn̄ accipiunt ꝓpōnes ſꝫ viā haꝝ duaꝝ formaꝝ nō erūt qdē oppoſite neqꝫ erūt vis eaꝝ vis oppoſitaꝝ: qꝛ neqꝫ in his q̄ opponunt ſm viā ꝯrietatis: neqꝫ in his q̄ opponunt ſm viā ꝯdictionis: ſꝫ in figura qdē tertia nō eſt poſſe i modis affirmatiuis ipſiꝰ vt ſyllˢ cōponat ex oppoſitis: qꝛ duaꝝ ꝓpōnū vna ē affirmatiua alia negatiua: ⁊ iſta eadē cā accidit in figura pma: ſed cum eſt ſyllˢ negatiuus: iam qdeꝫ poſſe eſt vt componat ſyllˢ in ea ex ꝓpoſitionibꝰ oppoſitis: ſiue ſint ꝓpōnes vles aut particulares: cuius exemplū eſt dictū nr̄m: oīs medicina eſt ſcia: ⁊ nulla medicina eſt ſcientia: qm̄ oportet ex hoc vt quedam ſcientia ſit non ſcientia. Et cāꝫ eſt vna propōnum in his ſyllogiſmis vlis ⁊ alia ꝑticularis: ſilr quidem cōponit ex ꝯtradictorijs nō ex ꝯrijs: cum ſint ꝯrie vniuerſales.

Capitlm. XVI.

OPortet aūt ſcire ꝯtingit ſic qdem oppoſita ſumere vt diximus: qm̄ oēm diſciplinaꝫ ſtudioſam eē: ⁊ rurſus nullā aut aliquā nō eſſe ſtudioſaꝫ qd nō ſolet latere. Erit aūt ⁊ ꝑ alias interrogationes ſyllogizare alteꝝ: aut quēadmoduꝫ dictū nr̄m eſt in topicis ſumere. Quoniā autem affirmationum oppoſitiones ſūt tres: ſex accidit oppoſita ſumere: aut omni ⁊ nulli: aut omni ⁊ non omni: aut alicui ⁊ nulli. Et hoc ꝯuerti in terminis vt a. omni. b. ⁊ nulli aūt c. aut omni c. ⁊ nulli b. aut huic qdem omni: illi vero nō omni. Et rurſus hoc ꝯuertet ꝑ terminos: ſilr aūt ⁊ in tertia figura. Quare manifeſtū eſt quotiēs ⁊ in qbꝰ figuris ꝯtingit per oppoſitas ꝓpōnes fieri ſyllm: manifeſtum etiā qm̄ ex falſis qdem eſt verū ſyllogizare: quēadmodū dictum eſt prius: ex oppoſitis aūt non eſt: ſemꝑ aūt ſyllˢ ꝯtrarius eſt rei vt ſi eſt bonū non eſſe bonum. Uel ſi eſt animal non eſſe animal: eo ꝙ ex contradictione eſt ſyllˢ ⁊ ſubiecti termini: aut idem ſunt: aut hic qdē totum: ille aūt pars. Palam etiā in paralogiſmis qm̄ nihil ꝓhibet hypotheſeos fieri ꝯtradictionem: vt ſi eſt impar nō eē impar. Nam ex oppoſitis ꝓpōnibus contrarius rei fit ſyllogiſmus. Si ergo ſumpſerit hº erit hypotheſeos ꝯtradictio. Opꝫ aūt conſiderare qm̄ ſic qdem non eſt cōtraria concludere ex ſyllogiſmo vno ⁊ vna ſit ꝯcluſio. Qm̄ non eſt bonū: bonum aut aliud quid tale niſi ſtatim hꝰ propoſitio ſumat: vt oē animal eſſe album ⁊ non albū: hominēꝫ aūt aial: ſed vel aſſumere opꝫ ꝯtradictioneꝫ: vt qm̄ omnis diſciplina opinio ⁊ non opinio. Deide ſumere qm̄ medicina diſciplina q̄dam eſt: nulla aūt opinio: quemadmoduꝫ elenchi fiunt: aut ex ſyllogiſmis duobꝰ q̄re eſſe quidem ꝯtraria ſm veritateꝫ que ſumpta ſunt nō eſt alio modo q̄ꝫ hoc quēadmodum dictum eſt prius.

Capitlm. XVI.

ET opꝫ vt ſcias ꝙ ſylli q ꝯponunt i his figuris ex affirtia ⁊ negatiua cōpōne pº ſūt. iz. ſylli. i. i q̄bꝫ figura. 6. ⁊ illō cȩqꝛ poſtq̄ꝫ oppoſitoꝝ ſūt tria paria: quoꝝ vnū eſt dcm̄ nr̄ꝫ oē ⁊ nullū q̄ ſūt oppoſita ſꝫ viā ꝯrij ⁊ duo oppoſita ſꝫ viā ꝯdictorij: q̄ꝝ vnū ē vt ſit affirtia vlis ⁊ negatiua ꝑticularis: ⁊ ſꝫ ꝯuerſuꝫ huiꝰ ē māifeſtū ꝙ cōponunt ex eis i vtraqꝫ figuraꝝ tres ſylli. Silr ⁊ qꝛ ꝓpōnibus oppoſiti ſunt due ꝓpōnes in figura vna: quaꝝ eſt ꝙ ſit affirmatiua ipſa minor ⁊ negatiua maior: ⁊ poſitio alia ē ꝯuerſuꝫ huiꝰ: ſeqt ex h vt ſint modi ſylloꝝ. 6. in figura ſcda ⁊. 6. i figura tertia. Et nō cares in hac pōne: vt qꝛ ſit minor i figura tertia negatiua aut affirmatiua: qm̄ ꝓhibitū ē ſit ipſa minor negatiua in eo ꝙ ꝑceſſit: eſt relatio ad q̄ſitū determinatū. Et intētio h in his ſyllˢ cōpoſitis eſt nō ad q̄ſitū determinatū: ſꝫ errare ⁊ ꝯcludere impoſſe: ſiue ſit ipoſſibi-

le ipſa cōcluſio aut cōuerſa illi⁹. Jā ģ manifeſtū ē ex
hoc dicto in q̄ figura ꝑ cōpoſitio ſylloꝝ ē poſſibilis q̄
ſunt ex ꝑpōnib⁹ oppoſitis: ⁊ q̄lis eſt numer⁹ ipſoꝝ ex
eis q̄ currūt curſu oppōnis. Et eſt manifeſtū ꝙ iaʒ eſt
poſſe ꝙ cōcludaſ ex ſyllogiſmis: in quib⁹ ſunt ꝑpōnes
falſe cōcluſio vera: ꝑter hūc modū ſylloꝝ: qm̄ ꝯcluſio
in eis eſt per entia oppoſita rei oppoſite: ⁊ eſt: qꝛ res
inuēta: ſicut aīal nō eſt aīal: ⁊ qḋ diſponiſ ſic nō eſt ſic.
Et q̄le eſt ſiue ſit iſtud inuētū extra intellectū: aut nō
inuentū: ſicut ſi cōcludaſ iſtud qḋ eſt hyrcoceru⁹: qḋ
nō eſt hyrcocerus ex ꝑpōnib⁹ oppoſitis: ſicut dictū
noſtrū. hō eſt hyrcocerus. hō nō eſt hyrcoceru⁹: qm̄
ſequiſ ex eo ꝙ hyrcocerus nō eſt hyrcocerus: ⁊ il-
lud eſt dictū noſtꝝ ꝯtrū ſibi ipſi. Et licet nō ſit hyrco-
cerus inuētus: qm̄ verū eē eſt īpoſſe. ſ. affirmādo ⁊ ne-
gando rem vnā ⁊ eandē ſimul: ſiue ſit res de q̄ eſt af-
firmatio ⁊ negatio inuēta aut nō inuēta: ⁊ ſequiſ q̄dē
h̄ in his ſyllogiſmis: ꝑpterea ꝙ ꝑpōnes ſunt ꝯdicto-
rie: ſiue ꝑpter hoc ꝙ ꝑdicatū ⁊ ſubꝫ in eis vtriſqꝫ ſūt
vnū ⁊ idē: ſiue ꝑ hoc ꝙ vna duaꝝ eſt ꝑs alteri⁹. Et eſt
manifeſtū ꝑ hoc ꝙ ſyllogiſmi corrupti q̄ ſunt in arti-
bus ꝑꝑ ꝯdictionē duarū ꝑpōnū ipſarū nō eſt poſſe vt
cōtineanſ in ſyllogiſmis veris q̄ ſunt in illa arte ꝯdi-
ctoria ꝑpōnū corruptarū: ꝑter ꝙ eſtimeſ illud q̄ cre-
dit illos ſylloꝫ corruptos eē rectos cōtinētia partiū.
ſequiſ artificē artis merito ex eo qḋ poſuit in illa ar-
te: ⁊ cōcedit illud ſicut ponit. ponēs. ꝙ corpus celeſte
ſit infinitū: ⁊ ponit cū hoc ꝙ eſt ſperice figure: qm̄ ſeq
tur ex eo vt ſit finitū infinitum: ⁊ maius iuuamentū
in hoc eſt facere ſtare dicta corrupta in artib⁹: vt op⁹
eſt: vt ſcias ꝙ nō eſt poſſe homini vt erret in poſitione
duarū ꝑpoſitionū oppoſitarū in ſylloꝫ vno ſimplici
in ſe: ⁊ ſilr nō eſt poſſibile interroganti vt decipiat re-
ſpondentē: donec cōcedat ei. cū queriſ de eis inuētio
reſpondeſ ita vt cōcedat ꝙ hec res eſt bona ⁊ nō bo-
na. Sed eſt poſſe hoc qn̄ interrogaſ de eis in vno re-
ſpectu: ⁊ poniſ in reſpectu alio: aut poniſ pars ſyllo-
giſmi cōpoſiti. Et poſitio q̄dē eius in reſpectu: ⁊ vt q̄-
rat aliqs: an aīal ſit albū ⁊ nō albū: qm̄ poſſibile eſt vt
cōcedaſ nobis hoc: ꝙ aīal eſt aggregās duo. ſ. albū et
nō albū: ⁊ licet aīal nō ſit albū tn̄: ⁊ ſm̄ intellectū eſt
poſſibile vt reſpōdēs cōcedat nobis hāc ꝑpoſitionē
cū queſiuimus ipſam ab eo. Cū ģ interrogauerimus
eū poſtea: an nō eſt hō aīal albū: eſt poſſibile etiā vt
concedat nobis hoc aliud: ⁊ cōcludiſ per illud īpoſſi-
bile: qḋ eſt: qꝛ quod d. ſ: qḋ eſt albū nō eſt albū: ⁊ ſimi-
liter eſt īpoſſibile vt cōcedanſ nobis duo oppoſita cū
poniſ vnū ipſoꝝ pars ſyllogiſmi ſimplicis circa con-
cluſionē determinatā: ⁊ poſuerimus aliud etiaꝫ que-
dam pars ſyllogiſmi alterius: ſimplicis etiā iuxta cō-
cluſionē aliā: ⁊ ꝑpter hoc idē eſt poſſibile homini vt
erret ⁊ ponat in ſyllogiſmis cōpoſitis cōtradictorias:
ſicut ſi cōcedaſ nobis: oīs medicina eſt ſciētia: ⁊ oīs
ſciētia opinio: ꝑter ꝙ opinetur in cōſequētia ex hoc: ⁊
eſt dictū noſtrū. oīs medicina opinio. deinde cōcediſ
nobis ꝑpoſitio ſcḋa: q̄ eſt: nihil ex medicina eſt opio:
⁊ erūt cōceſſe in his tribus ꝑpoſitionib⁹ due ꝑpōnes
oppoſite: que ſunt: ꝙ oīs medicina eſt opinio: ⁊ nulla
medicina eſt opinio: ⁊ ſequiſ ex eis ꝙ nulla medici-
Ari. j poſte. tex. cōm. 26. na eſt media: ⁊ plus qḋ accidit hic eſt cū querim⁹ de
eo qḋ ſequiſ oppoſitū nō de ipſo oppoſito: qm̄ occul-
tatur ⁊ cōcediſ nobis: ⁊ ꝑpꝛie cū eſt ꝯñs longinquū
ſicut ſi interrogamus de affirmatione ꝑdicati de ſub-
iecto: ⁊ ꝯcediſ nobis. Deinde interrogemus de nega-
tione illi⁹ ꝑdicati a genere illius ſubiecti: aut a ſpecie
aut a differētia: aut a ꝑprio: ⁊ cōcedaſ nobis. ſequiſ
ergo ex illo negatio ipſius ꝑdicati ab omni illo ſubie-
cto cui affirmabaſ: aut a quodā illi⁹. Cap. XVII.

IN principio aūt petere ⁊ acci-
pere eſt q̄deꝫ vt in gñe ſumere
in eo qḋ eſt non demrāre pro-
poſituꝫ. Hoc aūt accidit multi-
pliciter: nō ⁊ ſi oīno nō ſyllogi-
ꝫent ⁊ ſi ꝑ ignotiora aut ſimilr
ignota ⁊ ſi ꝑ poſteriora qḋ pri⁹ eſt. Demō-
ſtratio. n. ex priorib⁹ ⁊ notiorib⁹ eſt. Hoꝝ ģ
nullū eſt petere qḋ ex principio eſt: ſꝫ qꝛ hoc
q̄deꝫ ꝑ ſe nata ſunt cognoſci: illa xͦo ꝑ alia.
Nā pricipia q̄dē ꝑ ſe: que aūt ſunt ſub prici-
pijs ꝑ alia. Qñ qḋ nō ꝑ ſe notū eſt ꝑ ſe aliqs
conaſ oñdere: tūc petit qḋ ex pricipio. Hoc
aūt eſt q̄deꝫ ſic facere vt ſtatim exiſtēt qḋ ꝓ-
poſitū eſt. Cōtingit aūt ⁊ trāſferētes in alia
que nata ſunt ꝑ illud oñdi: per hoc demrāre
qḋ ex principio: vt ſi a. oñdaſ ꝑ b. ⁊ b. ꝑ c. c.
aūt natū ſit oñdi ꝑ a. Accidit. n. ipm̄ ꝑ ipſuꝫ
a. mōſtrare eos per ſe q̄ ſic ſyllogiꝫāt qḋ fa-
ciunt q̄ paralellas arbitranſ ſcribere. Latēt
eniꝫ ipſi ſeipſos talia ſumētes que nō valeāt
demonſtrare cū nō ſint paralelle. Quare ſic
accidit ſyllogiꝫātib⁹ ſingulū eſſe dicere ſi eſt
ſingulū. Sic nō omne erit ꝑ ſe notuꝫ: qḋ eſt
impoſſibile. Si ģ aliqs obſcuro exñte: qm̄
a. ineſt c. ſilr aūt qm̄ ⁊ b. petit a. ineſſe b. nōduꝫ
maniſtū ſi qḋ in pricipio eſt petat. Sed qm̄
nō demonſtrauit manifeſtū. Nō. n. eſt prin-
cipiū demonſtratiōis qḋ ſimiliter eſt incertū.
Si aūt b. ad c. ſic ſe hꝫ vt idem ſit aut palaꝫ:
qm̄ ꝯuertunſ aut ineſt alterū alteri qḋ in prin-
cipio eſt petit. Nam ⁊ qm̄ a. ineſt b. per illa
mōſtrabit ſi ꝯuertanſ. Nūc aūt hoc ꝓhibet
ſed nō modus. Si aūt hoc facit qḋ dcm̄ eſt
qḋ faciet ⁊ ꝯuerteſ per tres terminos: ſimi-
liter aūt ⁊ ſi b. ſumpſerit ineſſe c. c. aūt ſimili-
ter ſit incertū: ⁊ ſi a. c. nōdū ijs que ex princi-
pio: ſed nō demonſtrat. Si aūt idē ſit a. ⁊ b.
aut in eo qḋ cōuertunſ: aut in eo ꝙ ſequitur
id qḋ eſt b. a. qḋ eſt ex principio ꝑpter ean-
dem cauſam. Naꝫ quidē valet ex principio
dcm̄ eſt nobis qḋ per ſe monſtrare qḋ non
eſt manifeſtū per ſe. Si ergo eſt in pricipio
petere per ſe monſtrare qḋ non per ſe mani-
feſtū. Hoc aūt eſt nō oſtendere quādo ſimi-
liter quūꝫ dubia ſunt qḋ monſtratur: ⁊ per
quod monſtratur vel in eo ꝙ eadem eidem
vel in eo ꝙ hiſdem idem ineſſe ſumitur. In

media quidē figura ⁊ tertia vtrūq̧ ↄtinget.
qḋ eſt ex pricipio petere. In p̄dicatiuo aūt
ſyllogiſmo ⁊ i tertia ⁊ in pͥma figura. Qñ
aūt negatiue quādo eadē ab eodē ⁊ non ſilr
vtreq̧ ꝓpōnes. Silr autē ⁊ in media eo ꝙ
nō conuertunť termini ſm negatiuos ſyllo-
giſmos. Eſt aūt in pricipio petere in demō-
ſtrationibus que ſm veritatez ſic ſe hñt. In
dialecticis aūt q̄ ſm opionē. Cap. XVII.

Erit. ⁊ poſitio q̄ſiti primi.ſ.cuiꝰ queri-
tur oñſio ſibypſi nō ꝑꝑ aliqd qḋ
o ſit pe ſyllogiſmi cōcludētis ipſuз: eſt ex ge
nere ſermonū ex qbꝰ nō eſt poſe vt demō-
ſtreť aliqd: cuiꝰ eſt demōſtratio: ⁊ q̄ſito ac
cidit vt nō demōſtreť ꝑ ſermonē: ꝑ quē intēdiť dmō
ſtrari ſm quatuor modos: quoꝝ vnꝰ eſt vt ſit ille ſer-
mo: ex quo nō ſequiť ↄ q̄ intēdiť cōcludi ex eo: aut qꝛ
nō eſt cōcludēs penitꝰ rē ex rebꝰ: aut qꝛ nō eſt conclu
dens illḋ qḋ cōcludi intēdiť ⁊ modus ſcḋs eſt vt ſint
ꝓpōnes magis occulte q̄ꝫ cōcluſio: qꝛ de cōditiōe ꝓ-
poſitionū vt ſint magis note q̄ꝫ ↄnes: ⁊ modus quar-
tus eſt vt ſit cōcluſio ipſa cā in ſciētia ꝓpōnū: qm̄ de
cōditiōe ꝓpōnū eſt vt ſint magis note q̄ꝫ cōcluſio: ex
ꝙ ipſe ſit cā ſciētie ipſiꝰ: ⁊ in hoc ſupabūdat iſta diui-
ſio a diuiſione ſcḋa: ⁊ cū hoc ſit firmū nō eſt qdē ꝓlo-
gus ipſe ſermo: quo nō demōſtrať q̄ſitū: cū hoc dictū
currat curſu generis: ⁊ hec ſpēs ſermonis q̄ vocať ꝓ-
logus: vt oñdať aliqd ignotū ꝑ ipm idē: ⁊ intēdit per
ignotū id qḋ nō eſt poſe vt oñdať niſi ꝑ aliud: qm̄ re-
rū ſcitarū duo ſunt modi: aut ſcite ꝑ ſeipſas q̄ ſunt ꝓ-
poſitiōes p̄me: aut ſcite ꝑ alia: ⁊ ſunt ille q̄ ſciunť ꝑ ꝓ-
poſitiōes p̄mas. Cū ḡ conať aliqs oñdere aliqd ex eo
qḋ ſciť ꝑ aliud ꝑ ſe: illud noiať in hac arte ꝓlogus: et
poſitio q̄ſiti p̄mi: ⁊ hec actio dcipiēs accidit ſm duos
modos: quoꝝ vnus eſt vt ponať q̄ſitū ipſuз ꝓpoſitio
in oñſiōe ſuypſius: ⁊ hoc accidit cū ſūt p̄dicato ⁊ ſub-
iecto noīa ſynonyma: ⁊ modus eſt ſicut ſi oñdať con-
cluſio q̄dā ꝑ ſyllogiſmos multos cōpoſitos ex ꝓpoſi-
tionibꝰ multis: ⁊ vna ꝓpōnū illarū eſt vt oñdať niſi
cū agiť cōcluſio illa ꝓpoſitio in ſyllō ↄcludēre ipſaꝫ:
ſicut ſi oſtēdat hō ꝙ a. eſt inuētū in c. per hoc vt acci-
piat ꝙ a. eſt inuētū in b. ⁊ hoc in c. Deinde oſtēdat in
uentionē b. in c. per inuētionē b. in g. ⁊ g. in c. Deinde
oſtēdat inuētionē a. in b. per inuētionē a. in c. que cō-
cluſio per inuētionē c. in b. qm̄ nō eſt differētia inter
hūc modū ⁊ pͥmū modū: niſi qꝛ in modo primo cō-
cludiť id cuiꝰ intendiť ↄcluſio ex ipſa re: ⁊ hoc modo
ſcḋo cōcludiť id cuiꝰ intēdiť concluſio per plura vno
medio: ⁊ error in hoc modo ſcḋo cadit multū ꝑꝑ obli
uionē: ſicut accidit demōſtrari ꝙ cū cadit linea recta
ſup duas rectas lineas: ⁊ fiūt duo anguli q̄ ſunt in la-
tere vno eq̄les duobꝰ rectis ꝙ due linee ſunt eque di-
ſtātes: qm̄ ſi nō ſunt eque diſtātes. ḡ cōcurrūt cū ꝓtra
hunť ſm rectitudinē in vnā partiū. ḡ erit ibi triangu
lus cuiꝰ anguli ſunt plures duobꝰ rectis: ⁊ hoc eſt cō-
trariū ⁊ īpoſe: qꝛ cā quare triāguli hñt angulos eq̄les
duobꝰ rectis oſtēdiť ꝑ lineas eque diſtātes: ⁊ in ſuma
accidit ei q̄ agit hāc ſpēm oñſionis ex repugnātibꝰ il-
lud qḋ ſequiť illū q̄ ſyllogizat: ⁊ dicit ſi eſt hec res in-
uēta. ḡ hec res eſt iuēta: ⁊ ſm iſtū modū erūt oēs res
ſcite ꝑ ſeipſas: ⁊ nō indigēt vt ſciantť ꝑ alia. Cum ḡ eſt
apḋ nos aliqd ignorate inuētiōis duobꝰ diuerſis: ⁊ eſt
inuētio vniꝰ illoꝝ: alij nota ꝑ ſe: ⁊ conabimur oñdere

inuētionē illiꝰ rei ignote vni illoꝝ ꝑ inuētionē ipſius
alij: tūc iam oñdimꝰ ignotis per ignotū: ſed nō ſequiť
vt ſit oſtēſio hec ſicut oſtenſio noiata ꝓlogus: ſicut ſi
ſit apud nos ignorata inuētio a. in b. ⁊ in g. ⁊ inuentio
in g. eſt manifeſta per ſe: ⁊ volumus oſtendere inuen
tionē a. in g. per inuentionē ipſius in b. Et opꝫ qdē vt
ſit oſtenſio q̄ nominať ꝓlogus: qm̄ ſumunť due res:
⁊ ipſe ſunt vna ſm veritatē. aut ſunt vna in opinione
laudabili abſq̧ eo ꝙ ſint vna in veritate in numero:
ſicut cū opinať ꝙ b. ⁊ g. ſint res vna ex eo ꝙ vnūqḋ-
q̧ eoꝝ ↄuertiť ſupra ſuū compar: ſicut ſi ſit vnū eoꝝ
ꝓpͥum alij. aut diffinitio aut ſignū aut eſt vnum eo-
ruꝫ ſequēs aliud: ⁊ ſi nō ſit corruptibile: ſicut ſunt con
ſequentia hoīs ex īuentiōe hoīs: ſed h̄ eſt ꝓlogus ſm
famoſitatē nō ſ̄ꝫ veritatē: ſed cū ſunt diuerſa in noīe.
tm̄ ē ꝓlogus verus. Et ſilr cū ſint apud nos duo igno
te īuentiōis alij ⁊ vtrūq̧ ipſoꝝ note inuentiōis alij: ⁊
voluerimus oñdere īuentionē vnius eoꝝ vni ignoto
ꝑ īuentionē alteriꝰ: ei nō erit qdē hic ꝓlogus ſup que-
ſitū. dūmodo nō ſint illa. quoꝝ vnius inuētio ſciť alij
eē vnū ſm veritatē: aut opineť in eis ꝙ ſint vnū aut
ꝓpterea ꝙ vtrūq̧ ipſoꝝ ↄuertiť cū ſuo compari: aut
qꝛ ipm ſequiť: ſicut ſi ſint apud nos a. ⁊ b. ignote īuen
tionis in g. ⁊ ſit īuentio a. in b. nota: qm̄ non erit illud
ꝓlogus ſup queſitū donec nō puteť ꝙ a. ⁊ b. ſint vnū
⁊ idem. Et drīa iter ꝓlogū ⁊ oñſionē circularez eſt: ꝙ
in oñſione circulari: opꝫ vt tres termini ſint ↄuertibi
les qdē ſuper quoſdā: ſicut oñſum eſt. ſ. ꝙ a. ⁊ g. ⁊ b. ſꝫ
h̄ quidē nō ↄditionať in ꝓlogo: ſꝫ ſolū in duobus ter-
minis terminoꝝ ſyllogiſmi. Et cū ſit oñſio nominata
ꝓlogus ex p̄ncipio vel ex poſitiōe vel ex p̄ncipio que
ſiti quidē vt oñdamus aliqd ignote īuentiōis in ſe ex
parte qua accidit rei vni vt puteť ꝙ ſit due: ⁊ illud eſt
aut p̄dicatū queſiti: ⁊ terminus medius aut ſubm eiꝰ
⁊ terminus medius ſint inuicē. Et manifeſtū eſt ꝙ ſyl-
logiſmus ꝓlogi cōponiť ex duabus ꝓpōnibus: quaꝝ
vna eſt nota: ⁊ eſt iuētio illius illarū rerum alij. ſ. que
ambo in veritate ſunt vnū aut in opinione: ⁊ ſecunda
eſt ignota que eſt iuētio ex termis ignote queſiti vni
ipſarū. ſ. aut maioris medio ſi eſt nota ipſa minor: aut
iuētio medij minori ſi eſt nota ipſa maior: ſicut ſi ſint
g. ⁊ b. noīa ſynonima ⁊ volueris oſtēdere īuentionem
a. in g. per medium b. ſ. vt accipiamus a. in b. ⁊ b. in g.
qm̄ iuētio a. in b. erit ꝓpō ignote: ⁊ īuentio b. in g. erit
ꝓpō nota cum ſint due ſynonima: aut qꝛ putať in eis
vt ſint ita: ⁊ ſilr accidit ſi ſint a. ⁊ b. ſynonima. ſ. vt ſit
īuentio a. in b. ſcita: ⁊ ſit b. in g. ignotū: ⁊ cū eſt h̄ mani-
feſtum: ita ꝙ modi dictoꝝ compoſitoꝝ hec compoſi
tiōe noīata erūt in omni figura figurarū triū: ⁊ ꝙ cuꝫ
eſt ſyllus ex duabus affirmatiuis ꝓpōnibus erūt qui
dem modi compoſiti huius generis in figura tertia ⁊
poſt duplū modoꝝ ↄcludentiū in vnaquaq̧ ipſaruꝫ:
ſed omni qdē in figura eſt: ꝓpterea qꝛ termini ipſius
cōuertunť vnus. ſ. cū alio. ſ. ꝓpōnis note: ⁊ eē quidem
duplū in ↄcīone in affirmatiuis eſt: qm̄ vnuſq̧ mo-
dus ipſoꝝ diuidiť in duas diuiſiones. quaruꝫ vna eſt
ſi erit minor ipſa ignota ⁊ maior nota: ⁊ ſecūda eſt cō-
uerſuꝫ huiꝰ qḋ eſt vt ſit minor ipſa nota: ⁊ maior igno
ta: ſed cū eſt ſyllogiſmus negatiuus. ſ. ex duobꝰ ꝓpōni
bus. quaꝝ vna eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua nō cō-
tingit vt dupliceť hi modi: ꝓpterea qꝛ ignota quidē
ſemꝑ erit negatiua ⁊ nō verificať vt ſit ꝓpō ↄuertibi
lis ſcita negatiua: qm̄ ſemꝑ eſt aut res q̄ in veritate ē
vna: aut vt puteť in ea vt ſit vna: ⁊ ſit oſtēſio ſm mo-
dum ꝓlogi duobꝰ modis: aut prologus verus ⁊ eſt in

quo eſt ꝓpoſitio ꝯuertibilis vel ꝯtinēs duo noīa ſyno nyma: aut ꝓlogus ſm opionē bonā famoſam: ⁊ eſt ꝓ poſitio in eo: q̄ patet ꝑ ꝯuerſionē ipſius in ſeipſa ꝙ eſt vna: aut ꝓꝑ cōtinētiā vni⁹ terminoꝝ ſub alio. Et eſt manifeſtū ꝙ ars demōſtratiōis dimittitītētionē verā ipſius: ⁊ ars topica elongat duos modos ipſi⁹ ſ. illud qđ eſt ꝓlogus verus: ⁊ illud qđ eſt ꝓlogus ſm ꝓbabilitatē: ſꝫ ars qdē ſophyſtica hꝫ iſtā oñſionē ꝓ ꝓriā: ⁊ ſilr apparet vt ſit rhetorica nō elongās omniū duoꝝ modoꝝ hui⁹ oñſionis. Iā ġ oñſuꝫ eſt qd eſt oñſio noīata ꝓlog⁹: ⁊ quot ſūt modi ipſi⁹. Ca. XVIII.

NOn ꝓpter: hoc aūt accidere falſuꝫ ꝙ pleruſqꝫ in diſputatiōib⁹ ſolemus dicere: primū qdē eſt ad impoſſe ſyllo̅s ſit huius qđ qñ ad ꝯtradictionē demōſtrat ea q̄ eſt ad ipoſſibile: nā neqꝫ q nō ꝯdicit dicit nō ꝓꝑ hoc eſt: ſed qm̄ falſum aliqđ poſitū eſt eoꝝ q̄ pri⁹: neqꝫ in ea q̄ oſtēdit. nō. n. ponit ꝙ ꝯtradicit amplius qñ interimit̄ aliqd oſtenſiue ꝑ a. b. c. nō eſt dicere ꝙ nō ꝓꝑ hoc qđ poſitū eſt factus eſt ſyllus. nā nō ꝓꝑ hoc fieri. ⁊ ſic dicimus qñ interempto hoc nihil minus ꝯcludit̄ ſyllus qđ nō eſt in oſtēſiuis: itērempta. n. poſitiōe neqꝫ ad hāc erit ſyllus. Manifeſtū igr̄ qm̄ in his que ad ipoſſe ſunt dr̄ nō ꝓꝑ hoc ⁊ qñ ſic ſe hꝫ ad impoſſibile q̄ ex principio eſt hypotheſis: vt ⁊ cū ſit ⁊ cū nō ſit hec nihilominus accidit impoſſibile: ergo manifeſtior quidem modus eius: qđ eſt: nō ꝓpter poſitionē eſſe falſum quādo ab hypotheſi inconnictus eſt a medijs ad ipoſſibile ſyllogiſmus: qđ dictuꝫ eſt ⁊ in topicis. Quod eniꝫ cauſa nō eſt vt cauſam ponere. hoc eſt vt ſi volens oſtendere: qm̄ aſſimetra eſt diameter conet̄ Zenonis rōne: qm̄ nō eſt moueri: ⁊ ad hoc inducat ipoſſibile. nullo eniꝫ modo nullibi cōtinuuꝫ eſt falſum locutioni que ex principio ē. Ali⁹ autem modus ſi continuū quidē ſit ipoſſibile hypotheſi: nō tamen ꝓpter illā accidit impoſſibile. Hoc enim poſſibile eſt fieri. Et ſi in hoc qđ ſuperius ⁊ in hoc qđ inferi⁹ ſumpſerit continuuꝫ: vt ſi a. poſitū ſit ineſſe b. b. autem c. c. vero d. hoc autem ſit falſuꝫ b. ineſſe d. nam ſi ablato a. nihil minus inſit b. c. ⁊ c. d. nō erit falſum ꝓpter priorē a. b. hypotheſim. Aut rurſum ſiquidē in ſuperiori ſumat continuū: vt ſi a. quidē b. e. aūt a. f. vero c. falſum aūt ſit f. ineſſe a. nā ⁊ ſic nihil min⁹ ipoſſibile erit interempta que ex pricipio hypotheſi. Sed oꝫ ad eos q ex pricipio ſūt terminos copulare ipoſſe. ſic eni erat ꝓꝑ hypotheſim vt iferius qdē ſumēti ꝯtinuuꝫ ad ꝑdicatum terminū. nā ſi ipoſſibile eſt a. ineſſe b. interempto a. non amplius erit falſuꝫ: in ſuperiori aūt de quo predicatur: nam ſi f. non poſſibile eſt ineſſe b. interempto b. non amplius erit impoſſibile: ſimiliter aūt ⁊ cuꝫ priuatiui ſint ſyllogiſmi: manifeſtū qm̄ quādo impoſſibile nō ad eos qui ſunt ex principio terminos eſt: nō ꝓpter poſitionē accidit falſuꝫ: aut nec ſic ſemper erit per hypotheſim falſum. etenim ſi nō ei quod eſt b. ſed k. poſitum eſt ineſſe a. k. autem c. ⁊ hoc d. ⁊ ſic manet impoſſibile. Similiter ⁊ ſurſum ſumenti terminos: quare quoniā ⁊ cum eſt ⁊ cum ⁊ nō eſt hoc accidit impoſſibile non erit ꝓpter poſitionem: aut cum non eſt hoc nihil minus fieri falſum. non ſic ſumēduꝫ vt alio poſito accidat ipoſſibile. Sed quando ablato hoc per reliquas propoſitiones idē clauditur impoſſibile: eo ꝙ idem falſum accidere per plures hypotheſes nihil fortaſſe incōueniens: vt paralellas coincidere ⁊ ſi maior eſt qui exterius eo qui iterius ⁊ ſi triāgulus hꝫ plures rectos duob⁹. ℂ Cap. XVIII.

INquit. ⁊ qñ qdē ꝯcludit interrogās ꝯ ridētē falſuꝫ ex ꝓpōne ſua: q̄ eſt loc⁹ quo redit ridēs in eo ꝑ hoc vt dicat ꝙ ſic nō accidit ꝓꝑ rē quā poſuit reſpōdens: ſꝫ accidit qdē ex re alia in hac dictione qua conet⁹ oñdere falſuꝫ expoſitū qđ aut cōſeruat aut ꝯceſſit: illđ qdē accidit in ſyllo q eſt ad ipoſſe cū accidit vt ſit falſuꝫ i eo ſequēs ꝑter qđ ſit in hoc veſtigiū radicis poſite: ⁊ illud qdē accidit in ſyllo cōtrarij qñ eſt vna ꝓpōnū ei⁹ vera: ⁊ illa ex qua ſequit̄ falſuꝫ dubia: ⁊ addit̄ ex prio q̄ſi res ſupaddita ſuꝑ ꝓpōnes duas: qm̄ qñ ſunt due ꝓpōnes ſyllogiſmi q eſt ad ipoſſibile dubie: ⁊ cōcludit ex eo falſuꝫ poſtq̄ꝫ itromittit in ſummā ipſarū poſitionē vt faciat exterminare falſum qđ ſequit̄ ex poſitione: tūc iā ſufficit ridēti hꝫ vt dicat ꝙ falſuꝫ qdē ſequit̄ ex falſo: qđ eſt in ſyllogiſmo preter qđ ſit op⁹ ei vt dicat nō ꝓꝑ poſitionē accidit falſuꝫ: qm̄ qdē idiget hoc dicto: qm̄ eſt vna ꝓpōnū ſyllogiſmi ꝯꝫ vera ⁊ alia dubia: ⁊ ſilr̄ ēt apparet ꝙ nō erit hec dictio ex ridēte: qm̄ erit falſitas quā itēdit interrogās cōpoſita ex ſyllo recto cū nō ponet̄ aliqd qđ conet̄ falſificat⁹: ſꝫ accidit illud in ſyllo ꝯꝫ. Cū ġ ſit manifeſtū ꝙ ⁊ hoc dicto ex ridēte cōtradictoria diſputabilis erit qdē cōclo ⁊ iterrogās in ſyllo cōtrarij nō in ſyllo recto. Et eſt manifeſtū ꝙ cū qdē accidit in ſyllo cōtrarij cū eſt poſſe ſequēs inueniat̄ poſitio quāꝫ ponit ridēs auferat: qꝛ tūc expedit ridēti vt dicat interrogāti nō ꝓꝑ poſitionē quā poſui ⁊ conceſſi ſequit̄ ipoſſe in hoc ſyllo in quo cogitas ꝙ ꝓꝑ illud ſequit̄ impoſſe: ⁊ hoc accidit ſm duos modos ſyllo contrarij manifeſtior quorū eſt q nō occultat̄ alicui: ⁊ nō eſt poſſe vt errent in alio vt decipiant̄ in eo niſi pauci hominū: ⁊ eſt vt nō ſit poſitio cōicans in aliqua partiū. ſ. ꝑdicato: ⁊ ſubiecto terminis ꝓpōnum ex qbus ſequitur ipoſſibile. V. g. vt ſit res diſpoſita cui⁹ querit̄ deſtructio a. in oi b. ⁊ dicat ſic a. in oi b. ⁊ eſt g. in oi d. ⁊ d. inoi e. cuꝫ

ſequiť vt ſit g. in oi e. ⁊ hoc eſt iposſibile: ⁊ iposſibile
gdē ſequiť ex poſitione noſtra a. in oi b. ğ a. in oi b. eſt
poſſibile: q̃re manifeſtū eſt ꝙ nō eſt a. in b. in hac di/
ctiōe veſtigiū in inuētione g. in e. qḋ eſt ipoſe. Et exē/
plū hui⁹ ſicut dicit Ari. ex materia: ille q dicit ꝙ dia
meter nō cōicat coſte: q: ſi cōicat ei ⁊ eſt motū qḋdā
ſecās ſpaciū finitū poſtq̃ ſecat medietatē illius: neq̃
ſecat medietatē illius: niſi poſtq̃ ſecauerit medieta/
tem illi⁹ medietatis infinite: ğ oꝫ ſi ſit motus inuent⁹
vt ſit motū iā ſecās ſpaciū infinitū in tpe finito: ⁊ hoc
eſt ipoſe: ⁊ ipoſe gdē ſequiť ex dicto noſtro ꝙ diame/
ter eſt cōicans coſte: qm̄ manifeſtū ex hoc dicto ex q̃
ſequiť ipoſe: qḋ eſt dubitatio Zenonis in motu ꝙ nō
eſt cōtinuū aliciui partiū poſitionis: cui⁹ q̃riť iproba/
tio in hac dictiōe: ⁊ pp̄ hoc minus qḋ agiť eſt hoc. Et
modus ſcḋs eſt q eſt magis occultus q̃ primus: ⁊ ē vt
ſit poſitio cuius q̃riť iprobatio cōicās cuꝫ vna partiū
aut ꝓpōnū ex qbus ɔcludiť falſum ꝑter ɔcluſionez ⁊
cū erit cōicans ɔcluſiōi erit magis occulta: ⁊ eſt cuius
rememoratus ē Ariſt. ⁊ cum erit cōicans ɔcluſiōi: aut
erit cōicans in ꝑdicato aut in ſubo. Deinde cū eſt cōi/
cans vni ꝓpōnū aūt cōicat ei vt ſit ꝑdicatuꝫ in ɔclu/
ſiōe aut cōicat ei vt ſit ſubm in ea: ⁊ ɔponunť ex h̄ mo
di: ⁊ illud eſt: q: cū cōicat ɔcluſioni cōicat ꝓpōnibus
in figura ꝑma aut cōicat eis deſuper: ⁊ h̄ vt ſit vna ex
tremitatū poſitiōis ꝑdicatū ꝺ extremitate ꝑdicati ꝑ/
mi in ꝓpōnib⁹ aut ꝑdicato ipſius: ⁊ ſubꝫ gdē erit vna
extremitatū ſubiecti ꝑdicatū in ɔcluſiōe falſa: cuius
exēplū eſt vt ſit poſitio quā volumus ſi ſequať ex ea
ꝙ a. in oi. b. ⁊ ſint ꝓpōnes ordinate in figura prima q/
bus mediantibus cōcluditur falſum vt g. de d. ⁊ d. de
oi e. Cū ğ accepimus. U. g. d in oi b. ⁊ b. in oi g. ⁊ g. in oi
d. ⁊ d. in oi e. Deinde ɔcluſerimus iposſibile qḋ ē ꝙ b.
eſt dcm̄ de oi e. eſtq̃ manifeſtū h̄ ꝙ iposſibile ſeqtur
ꝑter poſitionē noſtram a. b. q̃ eſt radix poſita ꝙ h̄ cōi
catio ē ſubo radicis eius intēditur deſtructio tm̄: cuꝫ
ſit ſubm radicis ꝑdicatū in ɔcluſiōe falſe: ⁊ ſi poſueri/
mus ſyllogiſmū ita ⁊ dixerimus a. in oi. b ⁊. a in oi g. ⁊
g. in oi d. ⁊ d. in oi e. Deinde concluſerimus ex illo im/
poſſibile ⁊ eſt a. in oi e. ⁊ illud eſt māifeſtum ꝙ in illo
impoſſibili cōicat gdē radix poſita cuius intēditur i/
probatio in ꝑdicato tm̄: qḋ eſt a. cū ſit ꝑdicatū in con/
cluſione: ⁊ quia cum aufertur ꝓpoſitio a. b. que eſt ra
dix remanet impoſſibile: ſicut fuit: ⁊ ſi ponať radix
poſita cōicans bis ꝓpōnibus in vna extremitate ſua
ex pte inferius. ſ. vt ponať ſubm ſubo ꝓpōnis vltime
ꝓpōnū ex qbus ɔcludiť falſum. U. g. vt ponamus g.
de oi d. ⁊ d. de oi e. ⁊ e. de oi. a. ⁊ a. de oi b. q̃ eſt ſuppoſi/
tio ⁊ erit iposſibile cōſequēs g. de oi a. Et ē manifeſtū
ꝙ poſitio cōicat ɔcluſiōi falſe in pte ſua ꝑdicatū cum
ſubm ei. Et ſilr ſi poſuerimus g. de oi d. ⁊ d. de oi e. ⁊ e.
de oi b. ⁊ a. ꝺ oi b. ⁊ eſt ɔñs iposſibile qḋ ē g. de oi b. Et
eſt māifeſtū ꝙ ɔ̄ falſa cōicat radici poſite in ſubo ipſi
us: q: ē ſubm in ea: hi ſunt ergo. vt videmus modi q re
nouāť ex cōitate ꝓpōnū i vna extremitate radicis po/
ſite in figura ꝑma cū oibus ɔuenit reſpōſio vt dicať:
q: nō pp̄ radicē poſitam ſeqtur falſum qm̄ radix poſi/
ta q̃ eſt ꝓpō a. b. auferť oibus illis ⁊ remanet iposſibi
le idē: ⁊ ſilr accidit h̄ in oibus modis figure ꝑͤ: ⁊ in fi/
gura ſcḋa ⁊ tertia: ⁊ ſtatio ſup illo eſt ꝓpinqua. Iāq̃ ğ
oñſuꝫ eſt ex hoc qm̄ erit poſitio cōtinua cū poſitioni/
bus medijs q̃ cōcludūt cōcluſionē falſaꝫ: ⁊ nō erit fal
ſum ſequēs pp̄ poſitionē: ⁊ quot modis accidit illud:
⁊ pp̄ hoc nō ſufficit ineſſe poſe ſequēs ex radice poſi/
ta ex hoc ꝙ ſit cōis ꝓpoſitionib⁹ cōcludentib⁹ ipoſe:

ſꝫ vt ſit cū hoc vt cū auferť auferať falſa: qm̄ cū aggre
ganť hec duo poſitioni. ſ. vt ſit cōis cōcluſioni falſe: ⁊
cū auferť ⁊ nō ꝑmutať ꝓpoſitio ſcḋa auferť falſitas:
tūc ſequiť ex ea falſuꝫ: ⁊ dico ꝙ nō ꝑmutať ꝓpoſitio
ſcḋa cōis ei: qm̄ q̃nq̃ eſt poſe cū auferť radix poſita: ⁊
ꝑmutať ꝓpoſitio ſcḋa cōis ei vt cōcludať illud idem
falſuꝫ: qm̄ iā eſt poſe vt ɔcludať res vna ꝑ media di/
uerſa: ſed vt ɔcludať gdē cōcluſio vna in ſyllogiſmis
diuerſorū terminorū in toto nō eſt poſe: niſi cū fuerit
diuerſitas in terminis tm̄: ꝑter extremitates: ⁊ pp̄ea
nō eſt poſe vt dicam⁹ ꝙ cuꝫ auferť radix poſita: ⁊ re/
manet ipoſe: ꝙ illud ipoſe iā eſt poſe vt ſequať ex illa
radice poſita in ſyllogiſmis diuerſis in oibus termi/
nis ſuis a ſyllo ɔcludēte ipoſe ꝑter poſitionē: ⁊ cū au/
ferimus radicē poſitā cōem: ⁊ remanet ipoſe in illis:
⁊ tūc manifeſtū eſt ꝙ oꝫ vt ſit in ꝓpōnib⁹ medijs in/
ter ipoſe ⁊ radicē poſitā ꝓpoſitio falſa: qm̄ ɔ̄nē falſaꝫ
nō eſt poſe eē ex ꝓpōnib⁹ veris: ſicut oñſuꝫ eſt: ⁊ ſi eſt
ſyllus cui addiť poſitio: ⁊ conať interrogās iprobare
ꝑ ipſuꝫ poſitionē ſumptā. ſ. ex duab⁹ ꝓpōnib⁹ tm̄: tūc
eē gdē ipoſe ſequēs cū ablatione poſitionis eſt mani
feſtū ꝑ ſe. ſ. ꝙ nō eſt cōſequēs ex radice prius poſita: ⁊
ſi ſint gdē ſyllogiſmi qui cōtinuant inter ipoſe ⁊ poſi
tionē plures vno ſyllo: tūc gdē erit nō manifeſtū: ſed
ſcitur ꝙ iam cōprehendiť in ſyllo falſuꝫ: cū ğ reſolue/
tur illi ſyllogiſmi oēs in ſyllogiſmū primū ex quo ſūt
cōpoſiti: ⁊ oñdiť cōcluſio eius: apparet gdē ibi ſi inue/
niatur falſuꝫ cū ablatione poſitionis: aut nō inueniť
⁊ ſi ſyllogiſmi qui ſunt cū hac diſpoſitione. ſ. cōpoſiti
ſunt qui cōponunť primo ex duab⁹ ꝓpoſitionib⁹: q̃rū
vna eſt vera: ⁊ altera dubia: ſed erit cōcluſio nō ma/
nifeſte falſa. cū ğ addiť ei ꝓpoſitio vera q̃nq̃ eſt con/
cluſio ꝓueniēs etiā ignote falſitatis. ampli⁹ additur
ei etiā ꝓpoſitio vera: ⁊ cōſiderať cōcluſio ipſarū: do/
nec perueniať ad cōcluſionē manifeſte falſaꝫ: ⁊ ſcitur
tunc ꝙ ille cōcluſiones oēs ſunt falſe: ⁊ cuꝫ ſit reſolu/
tio in ſyllogiſmū primū: ⁊ cōſiderať cōcluſio ipſoruꝫ
donec perueniť ad cōcluſionē manifeſte falſaꝫ: ⁊ ſciť
tunc ꝙ ille ɔcluſiones oēs ſunt falſe: ⁊ cū ſit reſolutio
in ſyllogiſmū primū: ⁊ cōſideretur prius ſyllogiſmus
cū radice ꝓpoſita ſcitur per hunc canonē vtrū ipoſe
ſequatur ab ipſa: aut non. Cap. XVIIII.

Falſa aūt oratio ſit propter pri/
mū falſum: aut. n. ex duab⁹ ꝓ/
poſitiōibus aut ex pluribus eſt
omnis ſyllogiſmus: ergo ſi ex
duabus: quidē. n. harū neceſſe
eſt eſſe alterā: aut etiaꝫ vtraſq̃
eſſe falſas: nā ex veris nō erit ſyllus falſus.
Si vo ex pluribus vt c. quidē per a. b. hoc
aūt ꝑ d. e. f. g. hoꝝ erit aliquid ſuperioꝝ fal/
ſum ⁊ ꝓpter hoc oratio. Naꝫ ⁊ a. b. per illa
ɔcludunť: quare ꝓpter illoꝝ aliquid accidit
ɔcluſio ⁊ falſum: vt aūt nō ſyllogizeť obſer
uandū quādo ſine ɔcluſionibus interrogat
orationē ſic ne deť bis idē in ꝓpoſitionibus
eo ꝙ ſcimus: qm̄ ſine medio ſyllus non fit:
mediuꝫ aūt eſt qḋ pluries dicimus: quū aūt
opꝫ ad vnāquāq̃ cōcluſionē obſeruare me
dium manifeſtum ex hoc qḋ ſcitur quale in

vnaquaqꝫ figura oſtēdit: h aūt nos nō late-
bit eo ꝙ ſcimus qūo preſtamus orationeꝫ.
Oꝫ aūt cuſtodire ꝙ annſiciem⁹ reſpōdētes
ipſos aggrediētes conari latere. hoc aūt erit
primū cū qdē ſi ꝯcluſiones nō prius ſyllogi
ꝫent: ſed ſumptis neceſſarijs non manifeſte
ſint. Amplius ſi nō ꝓpinqua interroget: ſed
qm̄ maxime imediata vt ſit opportunū con
cludere a. de f. media b. c. d. e. oportet ergo
inquirere ſi a. b. ꝛ rurſum nō ſi b. c. Sed ſi
d. e. ꝛ deide ſi b. c. ꝛ ſic reliqua: ꝛ ſi per vnū
mediū ſit ſyllogiſm⁹ a. medio incipere: ma-
De elencho. xime eniꝫ ſic latebit reſpondentē. ¶ Quo-
niam autē habemus quādo ꝛ qūo ſe habē-
tibus terminis ſit ſyllogiſmus manifeſtum
ꝛ quādo erit nō erit elenchus. Nam oībus
ꝯceſſis vel cōmutatim poſitis reſponſioni-
bus vt hec quidē negatiua. Illa xō affirma
tiua ꝯtingit fieri elenchuꝫ: erit.n. ſyll'us ꝛ ſic
ꝛ illo modo ſe hn̄tibus terminis. Quare ſi
id qd̓ poſitū eſt ſit ꝯtrariū ꝯcluſioni neceſſe
eſt fieri elenchū. Nā elenchus cōtradictiōis
ſyllogiſmus. Si xō nihil ſit ꝯceſſum ipoſſe
eſt fieri elenchū: nō.n. erit ſyllogiſmus cum
oēs termini erant priuatiui. Quare nec elen
chus. Nā ſi elenchus: neċe eſt ſyllogiſmuꝫ
eſſe. Cū aūt eſt ſyllogiſmus non neceſſe eſt
elenchū eſſe. Similiter aūt ꝛ ſi nihil poſituꝫ
ſit ſm̄ riſionē in toto: nō eadē erit determia
tio ſyllogiſmi ꝛ elēchi. Cap. XIX.

INquit. Iāqꝫ oꝫ reſpōdētē in arte to-
pice cū laborat cuſtodire po
ſitionē quādā: ꝛ interrogās intēdit iprobare
ipſaꝫ ꝑ ꝓpōnes q̄s ei cōcedit vt caueat
cōcedere ei vnū terminū bis in ꝓpōnib⁹
vt nō ſit ibi termin⁹ medius: ꝛ tūc nō erit in ꝓpōnib⁹
q̄s cōcedit termin⁹ cōis: q̄re nō ꝑueniet in eis ſyll'us:
q̄to magis vt nō ꝑueniat ei ex eis ſyll's deſtrues poſi
tionē: ꝛ ſi ꝯceſſerit ei terminū vnū bis in ꝓpōnib⁹: cō
tingit ei vt ꝓhibeat eū ab illa ꝯne q̄ eſt ꝯdictoria po-
ſitiōis ſue ex ꝑte q̄litatis ordinis termini, medij apd̓
quālibꝫ ſpēm ꝯnu q̄tuor q̄ dicte ſunt. ſ. qm̄ nō ordināt
ipſuꝫ ordo neceſſari⁹: ꝛ hoc poſt erit reſpōdenti cū ſci
uerimus q̄ ꝯcluſio ꝯcludat̃ in qualibet figura figura
rū triū. ſ. ꝙ eſt ꝓpriū in figura vna: aut cōe duab⁹ ipa
rū: aut trib⁹ oīb⁹ ꝛ hec res iā ꝑceſſit. Dixit. ꝛ ꝑcipim⁹
cū cautela rñdentē vt nō vadat ſup eū vt cōcedat id
qd̓ redeat cū deſtructiōe pōnis ſue eſt id qd̓ ꝑcipim⁹
interrogāti vt agat cū eo ſup occultationē ei⁹: qd̓ erit
donec vadat illud ſup reſpōdentē: ꝛ rememorauit in
hec ꝑcepta tria tm̄ in hoc libro. Quoꝝ p̄m̄ eſt vt nō in
terroget de ꝓpōnib⁹ cū ꝯne ſꝫ auferat ꝯnes: ſiue ſint
ꝓpōnes ꝓpinque: aut longinque: ꝛ illd̓ accidet in ſyl-
logiſmo ꝯpoſito: cū ſint ꝓpōnes ꝯcludētes ꝯdictoriū
vni⁹ ambaꝝ ipſaꝝ ꝯne: ꝛ ſcd̓a accepta cū īterrogatiōe: ꝛ
hoc oꝫ vt q̄rat̃ de trib⁹ ꝓpōnib⁹: ꝛ dimittat̃ ꝓpoſitio
q̄rta: q̄ eſt ꝯ. Et z^m ꝑceptū eſt vt q̄rat̃ de ꝓpōnib⁹ lon
ginquis: ꝛ dimittat̃ interrogatio de ꝓpinqs: ꝛ hoc cō-
tingit ēt in ſyllogiſmo cōpoſito: cū ſint ꝓpōnes cōclu-
dentes ꝯdictoriū duas ꝯnes ex duobus ſyllogiſmis:
quoꝝ vterqꝫ cōponit̃ ex duab⁹ ꝓpōnib⁹: ꝛ erunt hic
ſex ꝓpōnes. q̄tuor longinq̄ q̄ ſunt ꝓpōnes q̄ nō ſunt
cōcluſiones: ꝛ due ꝓpinque q̄ ſunt cōcluſiones: ꝛ iter-
rogatur de quatuor ꝛ dimittūt̃ due. Et differētia iter
hoc ꝑceptū ꝛ primū: ꝛ ſi ſint vtraqꝫ poſita ob auferri
cōcluſiones in hoc ꝙ ſunt ꝯcluſiones: ꝛ hoc in hoc ꝙ
ſunt ꝓpique. Et tertiū ꝑceptū eſt vt ꝑmutet̃ ordo ꝓ-
poſitionū in quatuor cū interrogat̃ de eis abſqꝫ ordi-
ne quo cōponit̃ in dictione. V.g. cū vult aliqs conclu
dere ſup eū ꝙ a. eſt inuētū in ꝫ. ꝑ mediū a. in b. ꝛ b. in
in d. ꝛ d. in e. ꝛ e. in ꝫ. nō oꝫ vt querat̃ vtrū a. eſt inuētū
in b. Deinde vtrū b. inuētū in d. ſed oꝫ vt querat prio
vtrū e. eſt inuentū in ꝫ. Deinde poſt illud vtrū b. eſt
inuentū in d. ꝛ ſm̄ iſtū modū faciat interrogationē d̓
reſiduis de priuatiōe ordinis inuēti in eis ex quo eſt
cōcluſio: qm̄ per illud occultat̃ res reſpōdenti: ꝛ hoc
eſt qd̓ oꝫ facere querentē ex occultatione in ſyllogiſ-
mo cōpoſito: ſed in ſyllogiſmo ſimplici qui eſt ex dua
bus ꝓpoſitionib⁹ tm̄: ꝛ ꝑ terminū mediū: vnde oꝫ q̄-
dem vt incipiat̃ in q̄ōne p̄ de maiore ꝓpōne. Deinde
poſt querat̃ de minore: q: ſm̄ iſtū occultat̃ concluſio
valde reſpōdēti: qd̓ eſt: q: pro maiore ſignent̃ in mē-
te ſua diuerſitates ſignificationis cōcludentis: ꝛ qm̄
interrogās ſciēs id qd̓ eſt in hoc libro: ꝛ eſt ille a quo
reſpiciunt̃ hec mandata tm̄: iā ſcit qn̄ erit cōcluſio in
dictiōe: ꝛ qualr̄ erit ꝛ qn̄ nō erit: ꝛ eſt manifeſtū ꝙ nō
occultat̃ ei qd̓ aggregat̃ ex ꝓpoſitionib⁹ cōceſſis a re
ſpondente vnde ipſum vincat: ꝛ qn̄ nō aggregant̃: q:
ſcim⁹ qm̄ cōfeſſas eſt reſpōdēs ꝓpōnes affirmatiuas:
aut eſt in eis affirmatiua ꝛ negatiua: q: iam poſſibile
eſt vt ſit impulſio: qm̄ iam oſtenſuꝫ eſt: qm̄ nō erit ſyl
logiſmus niſi ꝑ hoc vt ſint ꝓpoſitiōes ſimul affirma-
tiue: aut ſit vna ipſaꝝ negatiua ꝛ alia affirmatiua: ꝛ ſi
aggregat̃ cū hoc ꝙ ſit cōcluſio cōtradictoria poſitio-
nis quā laborat reſpōdens cōſeruare iam eſt ipulſio
neceſſario: qm̄ ipulſio eſt ſyllogiſmus cōcludēs ꝯtra-
dictoriū ꝓpoſitionis quaꝫ ꝑcurat reſpōdēs cōſerua-
re. Sed qn̄ q̄dē nō aufert reſpōdēs ꝓpoſitionē affir-
matiuā ipoſſibile eſt vt ſit victoria: qm̄ iam oſtenſuꝫ
eſt ꝙ nō erit ſyllogiſmus ex ꝓpoſitionib⁹ negatiuis:
ꝛ cū nō eſt ſyllogiſmus nō eſt ipulſio: ſed cū eſt impul
ſio iam oꝫ vt ſit ſyllogiſmus: ſed cū eſt ſyllogiſmus nō
oꝫ ꝙ ſit ipulſio: qd̓ eſt: q: hec diſpoſitio eſt ſicut diſpo
ſitio hominis cū aīali. ſ. diſpoſitio ſyllogiſmi abſoluti
cū ſyllogiſmo ipulſiuo: ꝛ ſilr̄ eſt manifeſtū etiā ꝙ non
erit ſyllogiſmus qn̄ nō aufert̃ ꝓpoſitio vl'is: qm̄ ſyllo
giſmus cōcludēs iā eſt manifeſtū ꝙ ex cōditione ei⁹
eſt vt ſit vna ꝓpoſitionū ei⁹ vl'is: ꝛ ſcd̓a cōditio eſt q:
oꝫ vt ſit vna affirmatiua. Cap. XX.

ACcidit aūt q̄nqꝫ queādmoduꝫ
in pōne terminoꝝ fallebamur
ꝛ ſm̄ opiōnē fieri fallaciā: vt ſi
ꝯtingit idē ꝑricipalr̄ pluribus
ineſſe: ꝛ hoc q̄dē latere aliquē
ꝛ putare nulli ineſſe: illud aūt ſci
re: vt ſi inſit a. b. c. ꝑ ſe: ꝛ h oī d. Silr̄ ḡ ſi b.
q̄dē oī putet a. ineſſe. ꝛ hoc d. e. aūt nulli a. ꝛ
hoc oī d. eiuſdē ſm̄ idē hēbit diſciplinam ꝛ
ignorātiā. Rurſus ſiqs fallat̃ circa ea q̄ ſunt

ueniꝭ b. ⁊ ſic ꝙ b. in oĩ d. ipſe qdẽ ſcit ꝙ a. in oĩ d. qm̃ ſi eſtimaꝭ ꝙ a. nõ ĩueniꝭ in aliquo eoꝝ in quo ĩueniꝭ g. cũ ſcia ꝙ g. ĩueniꝭ in oĩ d. Jã eſtimaꝭ ꝙ a. nõ ĩueniꝭ in d. cũ eſtimatõe ꝙ a. ĩueniꝭ in d. ⁊ ambo modi ſũt ĩpoſſ: qm̃ erit aut eſtimatio ꝯ̃ria: aut vis ei⁹ vis eſtimationis ꝯ̃rie: ⁊ illud eſt ĩpoſſe. ſ. vt ſit hõ putãs affirmationẽ ⁊ negationẽ in aliquo vno: ⁊ eodẽ ex parte vna: ⁊ vt erret qdẽ hõ in vna iſtaꝝ ꝓpõnũ maioꝝ: cũ nõ erit apud eã ſcia ꝓpõnis alteri⁹ eſt poſſe: ⁊ hec eſt diſpoſitio putationis ⁊ ſciẽtie in ſyllogiſmis: in quib⁹ termini medij ſunt diuerſi: ſiue in ſyllõ aut in ſyllogiſmis ꝓdicatiuis terminis medijs. ſ. qdã de quodã. nãqꝫ eſt poſſe vt habeat hõ ſciẽtiã ⁊ putationẽ in ꝯ̃ne: ſꝫ nõ ex parte vna: ſꝫ ex duab⁹ partib⁹ diuerſis: cui⁹ exẽplũ eſt: qꝛ poſſe eſt vt ſit notũ apud nos ꝙ a. eſt in oĩ b. ⁊ b. in oĩ g. ⁊ ſit cõcluſio apud nos ignota: q̃ eſt ꝙ a. eſt in oĩ g. ⁊ turbabimur ⁊ putam⁹ ꝙ a. in nullo ex g. qm̃ nõ eſt ex ſciẽtia ꝓpoſitionẽ tm̃ ſciẽtia ꝯcluſionis: cũ ſit cõcluſio nota in potẽtia ex ꝓpoſitionib⁹ nõ in actu ſm̃ modũ q̃ accidit particulari vt ſit notũ apud illũ q ſcit vlẽ. U. g. qꝛ q ſcit ꝙ a. eſt ĩuẽtũ in oĩ b. ſcit ꝙ a. ĩueniꝭ in oĩ in quo ĩueniꝭ b. ⁊ eſt b. ĩuẽtũ in oĩ g. Jã igiꝭ ſcit ꝙ a. eſt inuẽtũ in oĩ g. niſi qꝛ ſcit illud ꝑꝑ ſciẽtiam vlẽm: ⁊ ignorat illud ꝑꝑ particularẽ: ⁊ ꝑꝑ illud nõ eſt poſſe ex parte ignorãtie vt accidat ex illa putatio ex ſyllogiſmo alio corruptio ſciẽtie illius: cui⁹ exẽplũ eſt ex materijs: qm̃ qui ſciuit ꝙ triãguli angulis ſunt eq̃les duob⁹ rectis: iã ſcit ẽt q triãgulus demonſtrat⁹ ſenſibilis eſt hꝰ diſpõnis in potẽtia nõ in actu: ⁊ ꝑꝑ illud iã eſt poſſe vt erret in eo: ⁊ pateꝭ ꝙ eſt triãgulus: neqꝫ anguli ei⁹ ſunt eq̃les duob⁹ rectis: ⁊ illð ẽ: qꝛ ſcit illud ex ꝑte rei vlis: ⁊ ignorat illud ex parte rei ꝑticularis ꝓprie in ipſo. Et hoc mõ oꝫ vt ſoluaꝭ dubitatio Menonis: in qua dixit ꝙ diſcipulus ſi ignoret q̃ſitũ vnũ. q̃ ſciet qð iã ſcit: aut q̃uo ſcit ab ignoto: et ſi fuerit ſciens prius q̃ꝫ adiſceret. q̃ ſciẽtia fuit ſuꝑflua. Et illud eſt qꝛ reſpõſio in hoc eſt vt dicaꝭ: qꝛ queſitũ eſt ignotũ ex ꝑte qua eſt ꝓpriũ: ⁊ ſcitũ ex parte qua ẽ cõe: ⁊ nõ qð reſpõdet in eo Plato: ex eo ꝙ cõcedat ꝙ ſciẽtia eſt rememoratio: qm̃ cũ eſt apð nos ꝙ oẽs triãguli anguli ſunt equales duob⁹ rectis: ⁊ ſumus ignorãtes hũc triãgulũ occultũ: cui ĩneĩꝭ ꝙ eſt triãgulus. Cũ igiꝭ appet nobis ꝑ ſenſũ ꝙ eſt triãgulus: ſcim⁹ ꝙ eius anguli ſunt equales duob⁹ rectis. nõ ergo poſſibile eſt eis vt dicant ꝙ illud qð ꝓuenit ex ſcia apð apparẽtiã triãguli: vt ei⁹ anguli equaleꝭ duob⁹ rectis eſt rememorari: qm̃ ipſi cõcedunt ꝙ id qð ꝓuenit ex ſenſu nõ eſt rememoratio: ⁊ queãdmodũ ignorãtia q̃ eſt in particulari nõ ꝯ̃riaꝭ ſciẽtie q̃ eſt nobis ĩ vlĩ. Similiter ſciẽtia q̃ eſt in duab⁹ ꝓpoſitionib⁹ nõ ꝯ̃riatur ignorãtie in cõcluſione: qm̃ due ꝓpõnes ſunt ſcite in actu: ⁊ cõcluſio in potẽtia. Et illud eſt ꝙ ſciẽtia diciꝭ quatuoꝛ modis. ſ. ſciẽtia cõis: aut ſciẽtia ꝓpria: ſiue in potẽtia: aut in actu: ⁊ ſm̃ hos quatuoꝛ modos nõ eſt poſſe vt ĩueniaꝭ in nobis de aliq̃ vno ignorãtia ⁊ ſciẽtia ſimul: ⁊ accidit nobis in illo putatio: ⁊ ſcientia ex duab⁹ ꝑtib⁹ diuerſis: ⁊ iſta ẽ res ĩuẽta ſenſu. nãqꝫ ĩuenimus multos hoĩes apud quos ſunt due ꝓpõnes note: et turbanꭍ in ꝯ̃ne: queãdmodũ erit apud eos ſciẽtia vlis: ⁊ turbanꭍ in particulari: ⁊ exẽplũ illi⁹ eſt: qm̃ iã erit apud hominẽ quẽdã ꝙ oĩs mula eſt ſterilis: et in hac demõſtrata putat in ea ꝙ eſt pregnãs: ꝓpea qꝛ inflationẽ videt in ventre ipſius: erit ergo penes ipſm ſciẽtia ⁊ putatio in re vna ⁊ eadẽ. ſciẽtia qdẽ ꝑ ꝓpoſitiones ipſius veras q̃ ſunt apud eũ: ſꝫ putatio per ſyllogiſmũ corruptũ renouatur ei in illa re: qð eſt: qꝛ de ꝓprietate putationis q̃ renouaꝭ nobis in his locis in oppoſitione ſcientie eſt vt obliuiſcaꝭ per ſyllogiſmũ corruptũ. cũ ergo ſciunꝭ due ꝓpõnes: ⁊ ignoraꝭ cõcluſio: tũc iã ſciꝭ res quare ignoraꝭ: ſed ſciẽtia ⁊ ex parte potẽtie: ⁊ ignorãtia eſt ex parte actus. Cũ q̊ ſciꝭ ꝓpõ maioꝛ ſyllĩ tm̃ iã eſt ignorata minoꝛ ex parte: ⁊ ſciꝭ ex parte: ⁊ ſciẽtia eius eſt ex parte vniuerſalis: ⁊ ignorantia eius eſt ex parte ꝓprietatis particularis: ⁊ cũ ſcitur minoꝛ iam ſcitur maioꝛ ex parte: ⁊ ignoraꝭ ex parte: ſed ſciẽtia eius eſt ex parte particularis: ⁊ eius ignorãtia eſt ex parte vniuerſalis. Jam ergo oſtẽſuꝫ eſt ex hoc ſm̃ quẽ modũ eſt poſſibile vt ꝓueniat nobis in cõcluſionib⁹ ſciẽtia ⁊ putatio ſimul. ſ. homini vni: ⁊ ſm̃ quẽ modũ nõ eſt poſſe: ⁊ ꝙ modus ſm̃ quẽ ẽ poſſe in hoĩe vno eſt poſſe duob⁹ modis.

QUi aũt opinatur bono eſſe malo eſſe: ideſt opinabitur bono eẽ ⁊ malo eẽ: ſit eñi bono quidem in quo a. malo autem in quo b. rurſuꝫ bono eſſe in quo c. quoniã ergo idem opinatur b. ⁊ c. ⁊ eſſe c. b. opinabitur ⁊ rurſuꝫ b. eſſe a. ſimiliter. quare ⁊ c. ⁊ a. nam ⁊ quemadmodum ſi ſit veruꝫ de quo c. b. ⁊ de quo b. a. ⁊ ſi de c. a. verum erat ſic ⁊ inopinari. Similiter autem in eo qð eſt eſſe: nam cuꝫ idẽ ſit c. ⁊ b. rurſum ſit b. ⁊ a. ⁊ c. a. idem erat: quare ⁊ inopinari: ſimilr ergo h̃ qdẽ neceſſarium ſiquis det primũ. Sed fortaſſe illud falſum opinari aliqueꝫ quod malo eſſe bono eſſe niſi ſm̃ accñs: multiplr. n. poſſibile ẽ h̃ opinari: perſpiciendũ q̃ hoc melius.

INquit. ⁊ accidit illis qui eſtimãt ꝙ cõtraria ſit res vna: ſicut qui eſtimant ꝙ bonũ ⁊ maluꝫ ſint res vna: q̃a cõſequiꝭ eos ex hac eſtimatione vt ſit malum predicatũ de bono: ⁊ bonũ predicatũ de malo: donec accidit ex illo vt prediceꭍ aliquid de ſeipſo: qð eſt: qꝛ ipſi affirment ꝙ bonũ eſt malũ: ⁊ ꝙ malũ eſt bonũ: ⁊ cõponiꝭ huiꝰ dictio ſm̃ ſimilitudinem cõpoſitionis figure pme: ⁊ cõſequiꝭ eos vt malum ſit bonũ: ſicut cõponiꝭ dictio ſi eſſent he ꝓpoſitiones vere: ⁊ ſilr cõſequiꝭ qui dicit ꝙ omni a. inuenta ſunt vnũ. ſ. vt ſit res predicata de ſeipſa: qm̃ ſi eſſet g. ⁊ b. ⁊ a. res vna: cõſequiꝭ eos vt ſic cõcedant ꝙ g. ẽ b. ⁊ ꝙ b. eſt a. ⁊ ꝙ g. eſt a. cũ eo ꝙ ambo ſunt res vna: ⁊ cõcluſio erit ſequens neceſſario in huiꝰ dictionib⁹: ſed concluſio facta ex ꝓpoſitionibus falſis: qð eſt: qꝛ nõ eſt poſſibile vt ſit bonũ malũ niſi per accidens: ſꝫ per ſe nõ: ⁊ eſtimatio cõtrarioꝝ ꝙ ſunt vnũ per hanc cãꝫ erit: ⁊ modi multi eſtimationũ: ſic accidit illud antiqs de ſpẽ hoꝝ eĩntoꝝ q arguunt cũ hꝰ canonib⁹ has ſnias cũ q̃riꭍ res eaꝝ vniꭍ ſpẽb⁹ oppoſitoꝝ: ⁊ ſpẽb⁹ rerum de qb⁹ dꝭ nomẽ vnitas ⁊ multitudinis.

INquit. Et cũ ſint vlr termini tres ordinati ordine figure pme: ſicut ſit a. inuentũ in omni b. ⁊ b. in omni g. ſit cũ cõuertitur concluſio: ꝓpoſitiones cõuerteꭍ: qð eſt: qꝛ qui eſt verũ ꙙ g. eſt inuẽ

tum in omni a.tunc oꝫ vt g.ſit inuentū in omni b.ꝛ b.
in oi a.qm̄ cū acceperimus ꝙ g.eſt in oi a.ꝛ addideri-
mus ei ꝑpoſitionē maiorē q̄ eſt ꝙ a.eſt in oi b. cōclu-
ditur cōuerſa minoris q̄ eſt ꝙ g.eſt in oi b. ꝛ ſilr etiaꝫ
cū acceperimus cōuerſam cōcluſionis q̄ eſt dictū no-
ſtrum.g.in oi a.ꝛ addiderimus ei ꝑpoſitionē minorē
cōcludit̄ cōuerſa maioris:ꝛ illud eſt: qꝛ erit inuentuꝫ
b.in oi g.q̄ eſt minor:ꝛ g.in oi a.q̄ eſt cōuerſa cōcluſio-
nis:ꝛ cōcludit̄ nobis b.in oi a.q̄ eſt cōuerſa ꝑpoſitio-
nis maioris. Sed in ſyllogiſmo negatiuo huius figu-
re accidit cū cōuertit̄ ꝑpoſitio maior ipſius ꝙ cōclu-
ſio etiā cōuertat̄:ꝛ exēplū illius: qꝛ cū poſuerimus a.
in nullo ex b.ꝛ b.in oi g.cōcludit̄ nobis a. in nullo eſt
ex b.ꝛ cōcludit̄ nobis in figura ſcđa g.in nullo ex a.et
hoc eſt cōuerſum cōcluſionis:hoc eſt ſic:cōuerſa vni-
uerſalis apud nos ignota:aut ſm̄ hoc:qꝛ res nō ē ma-
nifeſta nobis:adhuc operabunt̄ illud in hoc loco:ꝛ ſi-
militer cū cōuerterimus ex eo minorē affirmatiuaꝫ:
cōuertet̄ cōcluſio etiā: qꝛ erit oē g.eſt b. ꝛ nullū a.eſt
b.ꝛ cōcludit̄ nobis in figura ſcđa ꝙ g.in nullo ex a.et
cū cōuertet̄ cōcluſio erit hoc mō:ꝛ ꝯuertit̄ minor:cō-
uertetur maior:ꝛ erit nullū a.g.ꝛ omne b.g.ꝛ cōcludi-
tur in figura ſcđa ꝙ nullū a.eſt b. que eſt cōuerſa ma-
ioris:ꝛ hoc modo qm̄ poſſibile eſt vt cōuertat̄ ꝑpoſi-
ſitio per conuerſionē cōcluſionis:ſicut eſt poſſibile il-
lud in modo affirmatiuo: ꝛ ſi ſit neceſſario hoc eſt ex
conuerſione propoſitionis minoris cū cōuerſione cō-
cluſionis:ꝛ tunc oſtenditur conuerſio maioris:ꝛ con-
uerſio quidē cōcluſionis ex cōuerſione vnius duarū
propoſitionuꝫ nō eſt poſſibilis in modo affirmatiuo:
ſicut eſt poſſibile illud hoc:qꝛ nō concluditur ex dua-
bus affirmatiuis in figura ſcđa. Cap. XXI.

Quando aūt conuertunt̄ extre-
mitates neceſſe eſt ꝛ mediū ad
vtrāqꝫ cōuerti. ſi.n.a.de c.ꝑ b.
eſt.ſi ꝯuertit̄ ꝛ ineſt cui a. oi c.
ꝛ b.a. cōuertit̄ ꝛ ineſt alicui a.
omni b.ꝑ mediū c. ꝛ c.b. ꝑ me-
diū ꝯuertit̄ a. ꝛ in nō ineſſe.ſilr vt ſi b.ieſt c.a.
ſ'o nō ieſt b.neqꝫ a.inerit c. Si ḡ b.cōuertit̄
a. ꝛ c.ad a.ꝯuertit̄: ſit.n.b. qdē nō exiſtēs in
eſſe a.ergo neqꝫ c.a.oi enim c.ierat b. ꝛ ſi b.
cōuertit̄ c. ꝛ a.ꝯuertit̄ b.nā de quo omne b.
ꝛ c. ꝛ ſi c.ad a.cōuertit̄ ꝛ b. cōuertitur ad a.
cuilibet b.ineſt c.cui aūt c.a.nō ineſt: ꝛ ſolū
hoc a cōcluſione incepit: alia ſ'o non ſimili-
ter: vt in predicatiuo ſyllogiſmo. ¶ Rurſuꝫ
ſi a. ꝛ b.cōuertunt̄ ꝛ d.ſilr: omni aūt neceſ-
ſe eſt a. aut c. ineſſe c.b. ꝛ d. ſic ſe hēbunt vt
omni alteruꝫ inſit:qm̄ eni cui a.b. ꝛ cui c.d.
omni aūt a.aut c. ꝛ nō ſimul: manifeſtū qm̄
ꝛ b.aut d. omni ꝛ nō ſimul vt ſi igenitū in-
corruptibile incorruptibile ingenitū neceſſe
eſt qđ factū eſt corruptibile ꝛ corruptibile
factū eſſe:duo eniꝫ ſyllogiſmi cōſtituti ſunt.
Rurſum ſi omni quidē a.vel b. ꝛ c.vel d.ſic
ꝛ d.opponant̄ ſimul aut nō inſunt. Si con-
uertit̄ a. ꝛ c. ꝛ b. ꝛ d.ꝯuertet̄: nāſi alicui nō
ineſt b.cui d.palam:qm̄ a.ineſt: ſi aūt a. ꝛ c.
cōuertunt̄ eniꝫ quare ſimul ꝛ c. ꝛ d.hoc aūt
impoſſibile: qm̄ aūt a.omni ineſt b. ꝛ c. ꝛ de
nullo alio ꝑdicat̄:ineſt aūt ꝛ b.omni c.neceſ-
ſe eſt a. ꝛ b.ꝯuerti. Qm̄ eni de ſolis b.c.dici-
tur a. predicat̄ aūt ꝛ b. ꝛ idem de ſe ꝛ de c.
manifeſtuꝫ: qm̄ de quib⁹ a. ꝛ b.dicet̄ de oi-
bus ꝑterqꝫ de ipſo a. rurſuꝫ qm̄ a. ꝛ b. toti c.
ineſt:ꝯuertit̄ aūt c.b. neccē eſt a.oi b.oi b.in-
eſſe:qm̄.n.oi c.ineſt a.c. aūt b.eo ꝙ conuer-
tunt̄ ꝛ a.omni b.inerit. Cap. XXI.

Inquit. Et cū ſunt duo termini: quo-
rum vterqꝫ cōuertit̄ ſuꝑ ſuū
comparē:ſicut ſi ſit oē b. a. ꝛ oē a. b. ꝛ ſint
duo termini alij cōuertibiles: ita vt ſit oē
g.d.ꝛ oē d.g.ꝛ ſint a.ꝛ g.duo oppoſita:ꝛ b.ꝛ
d.etiā oppoſita:qꝛ ſi erit par oppoſitorū:a quoꝝ vno
cū euadit ſubiectū qđdā nō euadit ab vno oppoſitoꝝ
aliorū paris ſcđi illud ſubiectū: qꝛ ſicut a.ꝛ g.ab vno
quoꝝ nō euadit c.qꝛ ſicut oē in quo inuenit̄ a. in ipſo
inuenit̄ b. ꝛ omne in quo inuenitur g. in ipſo inuenit̄
d.ꝛ eſt c.in quo inuenit̄ a.aut oꝫ g. ꝙ in c.aut inuenit̄
b.aut d.qm̄ poſitionis ſyllogiſmus componitur:qꝛ in
c.aut iuenit̄ a.aut g. ꝛ omne in quo inuenit̄ a. in ipſo
inuenitur b.ꝛ omne illud in quo inuenit̄ g.in ipſo in-
uenitur d.ꝛ c.aut inuenitur b.aut d.neceſſario:ꝛ ſimi-
liter oñdit̄ conuerſuꝫ huius.ſ.poſuerimus ꝙ cū c.nō
euadit.ſ.a.d.ꝛ b. qm̄ ſequit̄ ꝙ nō euadit ab a. aut a g.
Et exēplū illius eſt ex materijs cū acceperim⁹ loco a.
generabile:ꝛ loco d.corruptibile:ꝛ oē corruptibile ge-
nerabile: ꝛ oē generabile corruptibile: ꝛ ſilr oē nō ge-
nerabile nō corruptibile: ꝛ oē nō corruptibile nō ge-
nerabile: ꝛ dico ꝙ ſicut ois res aut non generabilis
aut generabilis:ita oꝫ vt ois res aut corruptibilis nō
corruptibilis: qꝛ ſi eſt oē quod eſt generabile corru-
ptibile: ꝛ qđ eſt nō generabile non corruptibile:ꝛ ois
res nō euadēs quin ſit generabilis aut nō generabi-
lis:ergo manifeſtuꝫ eſt ꝙ ois res non euadit quin ſit
aut corruptibilis aut nō corruptibilis: ꝛ dico etiā cuꝫ
poſuerimus ꝙ ſubiectū vnū nō euadit quin inuenia-
tur in eo vnū duorū partiū oppoſitorū:ꝛ poſuerimus
etiā ꝙ vna partiū oppoſitorū cōuertit̄ ſuꝑ partē aliā
oppoſiti alteri⁹:cui⁹ exēplū eſt: qm̄ cuꝫ ſit ois res aut
generabilis aut nō generabilis : corruptibilis aut nō
corruptibilis:ꝛ oē gnābile corruptibile:ꝛ oē corrupti-
bile gnābile. dico ꝙ oē nō corruptibile eſt nō gnābi-
le:ꝛ oē nō gnābile eſt nō corruptibile : ꝛ demōſtratio
illius eſt:qm̄ ſi nō eſt nō gnābile nō corruptibile:erit
ergo corruptibile:qm̄ ois res poſita fuit:aut corrupti-
bilis aut nō corruptibilis: ꝛ ſi eſt nō gnābile corrupti-
bile. Iāqꝫ fuit poſitū ꝙ corruptibile ꝯuertit̄ ſuꝑ gnā-
bile:ꝛ ēt cū ꝯponūt̄ due affirmatiue vl'es in figura 2ª:
ꝛ eſt termin⁹ medi⁹ nō iuē:us ꝑterqꝫ in duab⁹ extre-
mitatib⁹:ꝛ eſt extremitas maior iuēta in tota miore:
oꝫ qdē vt iueniat̄ in toto medio.ſ. ꝙ ꝯuertat̄ ſuꝑ eaꝫ:
ſic ſi.ſit a.iuētū in oi b.ꝛ in oi g.ꝛ nō in alio:ꝛ eſt b. iuē-
tū in oi g.Dico ḡ ꝙ oꝫ vt ſit b.iuētū in oi a.ꝛ illud eſt
qꝛ cū eſt b.iuētū in oi g.ꝛ in oib⁹ partib⁹ ſuis:ꝛ eſt a.
nō iuētū niſi in oib⁹ partib⁹ g.ꝛ in oib⁹ partib⁹ b.eſt ḡ
manifeſtū ꝙ oē in quo iuenit̄ a.ꝙ b.iuenit̄ in ipſo.er-
go oē qđ eſt a.eſt b. ꝛ ēt cū ꝯponit̄ affirmatiue in figu-
ra tertia:ꝛ eſt termin⁹ medi⁹ ꝯuertibilis cū extremi-

tate miore:tũc oꝫ vt extremitas maior ſit in tota mi
nori.ſ. vt cõcludat̃ affirmatiua vlis. U.g.vt ſit a.⁊b.
dictũ de oĩ g.⁊g.dictũ de oĩ b.dico ꝙ neceſſario oꝫ vt
ſit a.dictũ de omni b.qm̃ erit a. dictuꝫ de omni g.⁊g.
dictũ de omni b.erit ergo a.neceſſario in omni b. qm̃
redit compoſitio ad figurã ꝑmã. Cap. XXII.

Quando aũt duo fuerint ⁊ a. eligendũ magis ꝙ̃ b. Inquãtũ exiſtentib⁹ oppoſitis ⁊ d.c. ſimilr ſi magis eligenda ſunt a. c. ꝙ̃ b. d.a.magis eligẽdũ ꝙ̃ d.ſilr eniꝫ ſequendũ a. ⁊ fugiendũ b. oppoſita eni ⁊ c. ei:qđ eſt d.nã hec opponunt̃. Si ergo a.ei: qđ eſt d.ſilr eligendũ ⁊ ei:qđ eſt c.b. ſimilr fugiendũ:vtrũqꝫ eni vtriqꝫ ſilr fugiendũ ſequẽdo:quare ⁊ ambo a.c. ⁊ bis que ſunt b. d.qm̃ aũt magis nõ poſſibile eſt ſilr:nã ⁊ b. d.ſilr eſſent. Si aũt d.magis eligendũ ꝙ̃ a. ⁊ b.ꝙ̃ c.minus fugiendũ. Nã qđ minus eſt minori opponit̃:magis aũt eligendũ eſt maius bonũ ⁊ min⁹malũ ꝙ̃ minus bonũ ⁊ maius malũ ⁊ vniuerſum:ergo b.d.magis eligẽdũ ꝙ̃ a.c.nũc aũt nõ eſt:ergo a.magis eligendũ ꝙ̃ d. ⁊ c.ergo minus fugienduꝫ ꝙ̃ b. Si ergo eligat ois amãs ſm amoreꝫ a.ſic ſe hẽre: vt concedere ⁊ nõ gratificet̃ in quo c. aut ꝯcedere in quo d. ⁊ nõ talẽ eẽ: vt cõcedere in quo b.manifeſtuꝫ:qm̃ a.huiuſmodi eẽ magis eligendũ eſt ꝙ̃ cõcedere:ergo oſculari magis ꝙ̃ coitus eligendũ ſm amoreꝫ magis:ergo amor dilectiõi ꝙ̃ id qđ eſt cociũdi. Si aũt hui⁹ maxime ⁊ finis hic qđ eſt coire aut nõ eſt oĩno aut grã diligẽdi. Nam ⁊ alie ꝯcupiſcentie ⁊ alie artes ſic fiunt. Quomomodo ergo ſe habent termini ſm conuerſionem ⁊ in eo ꝙ magis eligendi vel magis fugiendi manifeſtũ eſt. Cap. XXII.

Et cũ ſint duo oppoſita ſicut a. ⁊ b. ⁊ eſt a.dilectũ apud nos et b. odioſuꝫ:⁊ ſunt ẽt duo alia oppoſita:ſicut g.⁊d.⁊ g.ẽt odioſuꝫ.⁊ d.dilectũ:⁊ q̃ ſint ſi eſt nãqꝫ totũ a.g. meli⁹ ꝙ̃ totũ b. d. ⁊ eſt a.dilectũ magis ꝙ̃ d. qm̃ ꝑpea ꝙ ſunt a. ⁊ b.oppoſita:⁊ eſt a.q̃ſitũ:⁊ b.repulſuꝫ:⁊ eſt d.q̃ſitũ ſicut g.eſt repulſuꝫ:qđ eſt.qꝛ oĩa duo oppoſita ſũt in vltimitate vna oppoſitionis:⁊ cũ ſit h̃ ita:nos igit̃ dicemus ꝙ a. erit nec̃io magis dilectũ ꝙ̃ d. qm̃ ſi nõ erit magis:erit igit̃ equalr:aut erit d.magis ipſo:ꝙ ſi erit a.⁊ d.equalr q̃ſita:⁊ eſt mãifeſtũ ꝙ g. ⁊ b.equalr erũt abominabilia ꝑꝑ hoc ꝙ b.eſt equalr abomiabile appetitui a.⁊ abominatio g.eſt ſic̃ appetitus d.⁊ cũ ſit h̃ ita.g̃ oẽ a.g.ſunt appetit⁹ eq̃lis appetitui ois b.d. Jã ꝙ̃ poſuim⁹ ꝙ a.g.ſũt magis appetẽda: qđ eſt ꝯtrũ ⁊ ĩpoſſe:⁊ ſi poſuerim⁹ d.meli⁹ ꝙ̃ a.ſequit̃ vt ſit b.minus odioſuꝫ:qm̃ g.qđ eſt:qꝛ qđ eſt min⁹odioſuꝫ eſt id qđ ẽ oppoſitũ ei:qđ eſt min⁹ appetibi!e:⁊ qđ eſt magis fugiendũ eſt oppoſitũ ei qđ eſt magis appetẽdũ:⁊ cũ ſit d.magis appetẽdũ ꝙ̃ a. g̃ g. eſt magis fugiẽdũ ꝙ̃ b. g̃ erit b. ⁊ d.magis appetẽda ⁊ min⁹ fugiẽda ꝙ̃ a. ⁊ g.ſꝫ magis appetẽdũ:⁊ min⁹ fugiẽdũ eſt meli⁹.g̃ b.d. ꝯiũcta ſũt meli⁹ ꝙ̃ a.⁊ g.ꝯiũcta:qđ eſt ꝯdictoriũ ei⁹ qđ poſuim⁹:qđ eſt ꝯtrũ ⁊ ĩpoſſe. g̃ oꝫ cũ poſuerim⁹ a.⁊g. melius ꝙ̃ d. vt ſit a.meli⁹ ꝙ̃ d. ⁊ exẽplũ illi⁹ eſt ex materijs vt oñdam⁹ ꝙ fundamẽto in amore qđ meli⁹ eſt ei vt eligat vt ꝯcedat ei amorẽ ipſius ꝙ̃ ꝙ cõcedat ſe ei:qđ eſt:poſtꝙ̃ manifeſtũ eſt ꝙ meli⁹ eſt ei vt ꝯcupiſcat ꝯcedere cũ h̃ ꝙ nõ ꝯcedat ꝙ̃ ꝙ ꝯcedat ei qđ cuꝫ h̃ ꝙ nõ ꝯcupiſcat cõcedere: ⁊ oꝫ ſm h̃ qđ ꝑmiſim⁹ ꝙ ꝯcupiſcere vt ꝯcedat ẽ meli⁹ ꝙ̃ ꝙ ꝯcedat. Et ꝑ h̃ oſtẽdit Plato ꝙ meli⁹ eſt amãti ꝙ nõ coeat: qm̃ coitu cõceſſo auferẽ ꝯcupiſcẽtia ꝯcedẽdi:⁊ cũ nõ eſt coit⁹ ꝯceditur cõcedi.ſic g̃ amor ſic̃ dic̃ Ari. ſiue nõ ſit ex opere ei⁹ coit⁹:ſiue ſit coit⁹.ẽ qdẽ deſideriũ ꝯiũctũ cũ amore:⁊ loc⁹ nãlis:pri⁹ qdẽ ꝯponit̃ ex amore hui⁹ deſiderio:⁊ tũc ꝯplet̃ ei⁹ actio : qm̃ multitudo deſideriorũ cũ ꝯiũgit̃ cũ artib⁹ ⁊ morib⁹ cõpletiũa opa illi⁹ artis vt illi⁹ virtutis cũ agit cã hõ cõmẽſurata ſm actionẽ illi⁹:⁊ illud eſt ſicut audacia nãlis cũ cõiungit̃ cũ militia tũc act⁹ militie qdẽ erit ſm cõplemẽtũ. Jã g̃ oñſum ex hoc q̃lis diſpoſitio ꝯuerſionis cuiuſdã in quodã:⁊ quõ ſyllogizet̃ in amãtẽ:⁊ meli⁹ ꝑ hãc ſpẽꝫ ꝓbationũ. Et ſilr̃ ẽ vt ſit Ari. appropriãs hũc locũ rememorationi ꝑter alia loca amati ⁊ melioris ꝑꝑ approꝑpriationẽ hui⁹ nã ſylli.ſ.in cõitate ſua. Ca. XXIII.

Quoniam aũt non ſolum dialectici ⁊ demonſtratiui ſyllogiſmi per predictas figuras fiũt: ſed etiam rhetorici: ⁊ ſimpliciter quecũqꝫ fides ẽ ⁊ ſm vnãquãqꝫ artẽ nũc erit dicẽdũ. Omnia.n.credimus aut ꝑ ſyllm aut ex iductiõe. Ergo inductio qdẽ eſt: ⁊ ex iductiõe ſyllus ꝑ alterã extremitatem alteram medio ſyllogizare vt ſi eorum que ſunt a.c.ſit mediũ b.per c. oſtenditur a. ineſſe b. ſic enim facimus inductiones vt ſi a.longeuum:in quo autem b. cholerã non habere: in quo vero c. ſingulare longeuum: vt homo equus ⁊ mulus: ergo toti b.ineſt a. omne eniꝫ qđ ſine cholera eſt longeuum eſt:ſed ⁊ b.nõ habere choleram omni ineſt c. Si ergo conuertatur c.ei: qđ eſt b. ⁊ non tranſcendat mediuꝫ neceſſe eſt a.ineſſe b. Oſtenſum eſt enim prius:ſi autẽ aliqua inſunt eidem ⁊ ad alterum eorũ conuertatur extremuꝫ. Quoniam conuertenti ⁊ alterũ inerit predicatorum: oportet autẽ intelligere c.ex omnibus ſingularibus compoſitum:nam inductio per omnia. Eſt aũt huiuſmodi ſyllogiſmus prime ⁊ imediate propoſitionis. Quarum enim medium eſt per mediuꝫ eſt ſyllogiſmus: quarũ:ergo nõ eſt ꝑ iductionẽ ⁊ quodã mõ opponit̃ inductio ſyllo. Nã h̃ qdẽ per mediũ extremũ tertio oñdit:illa aũt ꝑ tertiuꝫ extremũ medio.ꝙ̃

nā pꝛioꝛ ⁊ euidētioꝛ ſyllſ p mediū: nobis āt māifeſtioꝛ q p iductionē. Cap. XXIII.

INquit. Et oꝫ vt oſdamus nūc φ reſidui ſyllogiſmi qui agunt̄ in rhetoꝛica ⁊ legibꝰ ⁊ famoſitatibꝰ redeāt ad ſyllōs q ꝑceſſerūt: ⁊ per h̄ certificat̄ nobis φ dicamus oēs ſyllogiſmi erunt p figuras ꝑcedētes ⁊ nō demōſtratiui tn̄ nec topici: ſꝫ oēs ſyllogiſmi cogitati vlr: ⁊ ois veritas cadēs in oī actu: ⁊ illō māifeſtū eſt ex hoc φ ois veritas erit p ſyllm. ⁊ qḋ eſt generis ipſiꝰ: ⁊ illud eſt qḋ noiat̄ enthimema: aut erit p iductionē: ⁊ qḋ eſt generis ipſiꝰ: qḋ eſt id qḋ nomiat̄ exēplū ve℞ gdē p iductionē oñdit̄ ſemꝑ iuētio eiꝰ de cuiꝰ ꝓprietate ē vt ſit extremitas maioꝛ in ſyllō in eo de cꝰ ꝓꝑetate ē vt ſit extremitas minoꝛ: aut vt ſit in eo terminꝰ minoꝛ. Et p iſtū modū erit ꝯſecutio ex eo oppoꝛtuna neċio. V.g. vt ſit terminꝰ mediꝰ lr̄a a. ⁊ g. ex pte ꝑdicatiōis in ipſis ſm curſuꝫ nālē lr̄a b. ⁊ ſit a. ipſe terminꝰ maioꝛ p nām: ⁊ b. terminꝰ mediꝰ p nām: ⁊ g. minoꝛ: ⁊ oñdat̄ p litterā g. inuētio a. in b. nō iuentū a. in g. p litterā b. ſm modū quo eſt oñſio in ſyllō: ⁊ exēplū illiꝰ eſt ex materijs vt accipiamus loco a. aīal longe vite: ⁊ loco b. aīal pauce cholere ⁊ p b. equū ⁊ mulū ⁊ boiem: ⁊ oñdat̄ φ oē anīal pauce cholere eſt lōge vite p h̄ φ iudicamus oēs ſpēs animaliū pauce cholere lōge vite: ſicut eſt equus ⁊ mulus ⁊ aſinꝰ: ⁊ oñdamus in eis φ oē anīal pauce cholere eſt lōge vite cū ſit inductio huiꝰ eſt māifeſtū φ lōge vite eſt terminus maioꝛ p nām ⁊ medius pauce cholere: ⁊ minoꝛ particularis. Et nō gdē oñdimus inuentionē maioꝛis extremitatis in medio p inuentionē eiꝰ in minore: ⁊ erit gdeꝫ eſt h̄ oñſio ſequēs ex iductiōe ꝯñtia certa ꝓpoꝛtionata ꝯñtie ꝯcluſionis ex ſyllō certe figure cū iduxerimꝰ oēs modos pauce cholere: ⁊ iuenerimus oēs ipſos lōge vite: qm̄ tūc opꝫ cū ſunt a. ⁊ b. iuēta in oī g. i. lōge vite ⁊ pauce cholere in mulo equo aſino ⁊ boie vt ſit a. iuentū in oī b. ſicut oñſuꝫ eſt pus an̄ h̄ qḋ eſt: qꝛ qñ induxerimus φ an̄ illa pticularia que accepimus loco lr̄e g. ꝯuertet̄ lr̄a a. cū littera g. ⁊ cōſequit̄ ex illo vt ſit a. in oī b. ſicut oñſum eſt an̄: h̄ ḡ pp h̄ opꝫ vt ſit ſequēs ex inductiōe ſequētia certa cū cōplent̄ in ea oia particularia: qm̄ cōponit̄ ſyllꝰ ſic. oē pauce cholere eſt gdē aut mulus aut equus aut aſinꝰ: aut hō: ⁊ vnūqḋqꝫ iſto℞ eſt lōge vi: e: ḡ oē pauce cholere eſt lōge vite neceſſario: ſꝫ cū nō cōplent̄ in eo oia pticularia nō ſequitur ex ea aliqd neċario ⁊ nō cōditionat̄ in iductiōe ex hoc φ trāffert̄ ex iductiōe que agit̄ in topicis ad iductionē que agit̄ in demonſtratiuis ⁊ ſophiſticis: qꝛ in inductiōe que ſit in demſ̄atiuis erit gdē veritas i ea de foris ſ. p applicationē alicuiꝰ ad nos qḋ facit nobis hicrari inductio per ſe. Et ſi cōplent̄ in ea oia pticularia: ⁊ eſt: qꝛ ꝑdicatū ſubāle p ſe ineſt ſubō: ⁊ p h̄ differt inductio: de qua h̄ agit̄ ab inductiōe demōſtratiua: ⁊ h̄ iductio opꝫ vt appropriet̄ topice: ⁊ illud apparet ex ꝯditionibꝰ artis topice: qḋ ſit ſyllꝰ in ea cōitate figure: ⁊ cū h̄ eſt ita opꝫ vt ſit iductio q̄ agit̄ in ea p mediū que ſeq̄t̄ illud qḋ itēdimus oñdere p ipſaꝫ neċio. Deinde diuidit̄ ab inductiōe q̄ ſit in demōſtratiōe: aut p h̄ qḋ diximus ex ꝑdicatiōe accītali: aut p h̄ qḋ ſit in iductiōe q̄ ſit in topicis cōplemētū pticulariū: q̄ ſunt oia in opione: non φ ſint oia ſm veritatē: ⁊ ſm h̄ opꝫ vt itelligamus rē ab Ariſt. h̄: ⁊ p h̄ ſoluunt̄ oia dubia q̄ itrāt. ſ. vtrū agit ars topica ſpēi iductiōis in qua nō cōplent̄ oia ſingularia: vel pticularia ſꝫ plurima illorū. Et vtrū ſit iductio aut vis ipſiꝰ vis exēpli: h̄ eſt idē quo ingrit in lib. topico℞. Dixit ⁊ iductiōe gdē oñdit̄ ſup illud: cuiꝰ nō eſt ꝓꝑetas vt oñdat̄ p terminū mediū neqꝫ eſt ēt māifeſtū p ſe: qm̄ id de cuiꝰ ꝓꝑetate eſt vt oñdat̄ p terminū mediū. nō ḡ eſt poſe vt oñdat̄ niſi p ipſaꝫ. ⁊ qḋ eſt māifeſtū p ſe agere iductionez in eo eſt ſupfluū: ⁊ h̄ eſt vnū quo diuerſificat̄ ſyllꝰ ⁊ inductio: ⁊ ſicut diximus cōicat ſyllō in h̄ φ eſt p tres terminos: ⁊ diuerſificat̄ ēt ab eo: qꝛ p ſyllm oñdit̄ iuētio extremitatis maioꝛis p minoꝛi mediū terminū: ſed p iductionē oñdit̄ iuētio extremitatis maioꝛis termio medio p iuētionē eiꝰ in termio minoꝛi: ſꝫ in ea de cuiꝰ ꝓꝑetate eſt vt ſit in ſyllō terminꝰ maioꝛ ⁊ terminꝰ medius: ⁊ extremitas maioꝛ: nō φ id qḋ oñdit̄ p ipm q̄ſitū in iductiōe ſit in ea terminus minoꝛ. nec idē in quo oñdit̄ inuētio q̄ſiti eſt in ea terminꝰ mediꝰ. ⁊ diuerſificat̄ ēt ab ea ſyllꝰ p h̄ φ ꝑcedit ipſꝫ: nā iductio ꝑcedit ⁊ eſt ꝑoꝛ iſcia: ⁊ iſte tres res ſūt i gbꝰ diuerſificat̄ ſyllꝰ ⁊ iductio ꝯpleta nō alie ꝑter has. Cap. XXIIII.

EXemplūꝫ aūt eſt qm̄ medio extremū ineſſe oñdit̄ p id qḋ eſt ſimile tertio: opꝫ aūt mediū tertio ⁊ primū ſimili euidentiꝰ ineſſe: vt ſit a. malū. b. aūt contra confines inferre bellū. In quo aūt c. athenienſes contra thebanos. In quo aūt d. thebanos ꝯtra phocēſes. Si ergo volumus oñdere: qm̄ thebanis pugnare ē malum ſumendū: qm̄ contra cōfines pugnare eſt maluꝫ. Huiuſmodi aūt fides ex ſimilibꝰ: vt qm̄ thebanos cōtra phocēſes: qm̄ ergo contra confines malū: cōtra thebanos autē cōtra cōfines eſt. Manifeſtū qm̄ cōtra thebanos pugnare malū. Qm̄ ḡ b. c. ⁊ d. ineſt manifeſtū: vtrūqꝫ. n. ē ꝯtra confines inferre bellū: ⁊ qm̄ a. thebanis. n. nō ꝯueniebat inferre contra phocenſes bellū: quoniā aūt a. ineſt b. per d. oñdet̄. Eodeꝫ aūt mō ⁊ ſi per plura ⁊ ſimilia fides ſit mediū ad extremus. Manifeſtū ē aūt quoniā exemplū ē: neqꝫ vt pars ad totū: neqꝫ vt totū ad partem: ſed vt pars ad partē quādo ambo gdeꝫ inſunt ſub eodem: euidens aūt alte℞: ⁊ differt ab inductiōe: qm̄ hoc quidē ex oibus indiuiduis extremum oñdebat: ineſſe medio: ⁊ ad extremuꝫ nō copulabat ſyllogiſmū: h̄ aūt ⁊ copulat ⁊ nō ex oibꝰ oñdit ⁊c. Cap. XXIIII.

ET exēplū gdē ē vt oñdamꝰ iuētionē maioꝛis medio p iuētionē maioꝛis i ſili minoꝛi: cū ē iuētio medij i minore: ⁊ maioꝛis i ſili extrēitate maioꝛi māifeſtioꝛ: eo qḋ volumꝰ oñdere: ⁊ eſt iuētio maioꝛis i mioꝛe: ⁊ exēplū illiꝰ ē vt ſit maioꝛ extremitas a. ⁊ mioꝛ b. ⁊ mediū g. ⁊ ſile g. ſit e. ⁊ ſit b. i g. ⁊ a. i e. magis notū q̄ꝫ iuētio a. i e. exēplū illiꝰ ex mārie: vt accipiamus loco b. iniuſtū ⁊ loco g. occidere hominē: ⁊ loco a. occidere caliſum: ⁊ loco e. occidere omar. Cum igit̄ voluerimus oñdere φ occidere ethemonē

eſt iniuſtū:nos nāq; ꝑmittimus illud qḋ occidere caliſuꝫ ē iniuſtū:ꝛ oñdimus h̄ ꝑ h̄ ꝙ occidere omar ē iniuſtū:ꝛ cū oñſuꝫ fuerit illḋ dicem⁹ occidere etbemonē ē occidere caliſuꝫ ꝛ occidere caliſuꝫ ē iniuſtū.ğ occidere etbemonē ē iniuſtū: ꝛ h̄ ē māifeſtū: qꝛ etbemō ē caliſus:ꝛ qꝛ occidere caliſuꝫ eē iniuſtū:eſt noti⁹ apud nos ꝙ̄ ſit occidere etbemonē eē iniuſtū:ꝛ illad ē manifeſtū:qḋ nos qdē oñdimus ꝙ extremitas maior eſt īuēta in medio. ꝛ illud eſt dcm̄ nr̄m:occidere caliſum eſt iniuſtū ꝑ inētionē ipſius in ſimili extremitate minoris q̄ eſt occidere omar ſilē etbemon ꝛ caliſo in ſocietate:ꝛ ſilr accidit ſi eſt māifeſta inuētio extremitatis maioris in medyo ꝑ iuētionē ipſi⁹ in ſimilib⁹ multis in qb⁹ nō cōplenť oia ꝑticularia ꝛ erit iductio ꝑcedēs:ꝛ eſt māifeſtū ex h̄ ꝙ exēplū eſt oñſio q̄ erit inter ex ꝑticulari magis noto ad ꝑticularē min⁹ notū:qꝛ ſimiliuꝫ duoꝝ nō eſt vnū ſub alio ꝛ iductio eſt inter ex ꝑticularib⁹ notiorib⁹ ad vlē magis occultū: ꝛ ſyllo ex vniuerſali notiori ad ꝑticulare occultū qḋ eſt ꝯcluſio ſtr̄is ſub ꝑpōne maiore:ꝛ dr̄ia iter exēplū ꝛ iductōeꝫ noiatā h̄ eſt:qꝛ iductio ex oīb⁹ ꝑticularib⁹ cōtētis ſub medio termio oſtēdit ꝙ termin⁹ maior eſt inuentus medio:ſꝫ exēplū ex oīb⁹ ꝑticularib⁹ oſtēdit inentiōeꝫ termini maioris in medio. Cap. XXV.

D Eductio aūt eſt qñ medio primū palā eſt ieſſe:poſtremo aūt mediū dubiū qdē. ſilr aūt credibile aut magis ꝯcl'one. Ampli⁹ autē ſi pauciora ſint media poſtremo ꝛ medio: oino.n. ꝓpinqui⁹ eē ſcie accidit vt ſit a. docibile in quo b. diſciplia c. iuſtitia. Ergo diſciplina:qm̄ docibilis māifeſtū. Virtus aūt ſi diſciplina dubiū. Si ergo ſilr aut magis credibile ſit b.c. qdeꝫ a.c. deductiōe:ꝓpinquius.n.ſcie eo ꝙ aſſumpſerint a.c. diſciplina prius nō hn̄tes. Aut rurſuꝫ ſi pauciora ſint media b. c. nā ꝛ ſic ꝓpinqui⁹ eſt ſcie: vt ſit d. quadrāgulari. In quo aūt e. recta linea:in quo autē f. circulus. Si ğ eius qḋ eſt e. f. vnū ſolū ſit mediū lunares figurāt equalē fieri recte linee circulū ꝓpinqui⁹ eſt ſcie. Qñ aūt neq; credibilius eſt b.c. quoniā a.c. neq; pauca media nō dico deductionē:neq; qñ imediata ē b.c. diſciplina.n. qḋ hui⁹ eſt. Cap. XXV.

Toſtēſio qdē que eſt ꝑ iductōeꝫ vtilis eſt vt iueniatur ꝑs ſyllogiſmi cū ponit ꝓpō q̄ eſt oñſa per iductionē ꝓpō minor in ſyllo figure ꝓme: ꝛ eſt maior manifeſta ꝑ ſe: ꝛ illud ēt cū eſt iuētio h̄ medÿ min⁹ occulta ꝙ̄ ꝯ:aut eq̄liter occulta:ꝛ eē qdē eā ꝓpōnē minorē:qm̄ agiť in oſtēſione maioris: ꝛ cōplenť oia ꝑticularia ſm̄ iductionē noiatā in ea iā eſt oñſa ꝯcluſio ꝑ ipſaꝫ iductionē : ꝛ nō erit vtilitas in ea:vt ponať ꝑs ſyllogiſmi:ſed erit manifeſtū ꝑ iductionē ſolā ꝑter ꝙ addať inductioni ſyllogiſmus ꝛ eē qdē ipſaꝝ minus occultā ꝙ̄ concluſio: aut equaliter ꝓpter h̄ : qꝛ cū ipſa eſt magis occulta ꝙ̄ ꝯcluſio nō eſt poſſibile vt oñdať niſi per terminū mediū:nō ꝑ iductionē:ꝛ illud qm̄ occultū qḋ oñdiť ꝑ iductionē equalis ei qḋ oñdiť ꝑ ſyllm̄.ſ. ꝯcluſioni aūꝫ eſt ꝯcluſio ex qua ignorať intētio que ignorať ex ꝓpōne minore qḋ eſt ipſam eſſe vlem. V.g. vt ſit q̄ſitū: vtrū oē bonū eſt ſcia. ex quo ignoramus eas ſm̄ ſimilitudinē vnā.ſ. ꝓpōnē minorē ꝛ ꝯcluſioneꝫ:ꝛ illud ex parte q̄ inētio in ambab⁹ eſt ſcita:qm̄ fuit ignota vniuerſalis:ꝛ cū eſt ꝯcluſio ignote iuentōis in ꝑte eſt in toto .ſ. abſolute:ꝛ eſt maior nota ꝑ ſe: ꝛ minor in eo:de cui⁹ ꝓprietate eſt vt oñdamus ꝑ iductionē:qm̄ opꝫ neceſſario vt ſit ſcia in ipſa ꝑ eā magis ꝙ̄ ꝑ ſciam ꝯ̄nis: ꝛ illud accidit cū ſunt ꝑticularia opata iductōe determinati nūeri:ſic accidit geometro antiq̄ cū voluit oñdere circulo inueniri figurā q̄dratā equalē ꝑ hoc ꝙ poſuit ꝓpōnē minorē ꝛ oi:ꝙ oi figure rectoꝝ lateꝝ inueniť q̄dratū eq̄le:ꝛ hoc ē notū apud geometras. H. conat⁹ ē oñdere ꝙ ois circulus ē eq̄lis figure rectoꝝ lateꝝ ꝑ dimēſionē circuli figura pauci nūeri eq̄les figure rectoꝝ lateꝝ:ꝛ ſūt figure lunares:qm̄ ſi circulus totus diuidiť in figuras lunares donec ſumereť: iā qdē eēt id qḋ fiet ex iductiōe ī hoc loco currēs curſu q̄ eēt ꝓpō minor ī eo minoris occultatiōis ꝙ̄ ꝯ. Sed qñ nō eſt ad mediū finitū h̄ ꝓpōnes nō oñdunť ꝑ iductōeꝫ: ſꝫ oñdunť qdē ꝑ ſyllm̄:ꝛ ꝑꝑ h̄ dič Ari.in h̄ ꝙ nō noiatur oñſio opata in eis iductio : qm̄ oñſio q̄ cadit in hꝫ ꝓpōnib⁹: aut eſt ꝑ ſyllm̄ aut ꝑ exēplū aut ꝑ iductionē in q̄ nō cōplenť oia ꝑticularia. Iāq; māifeſtat ipſe ī h̄ loco ꝙ h̄ ſpēs iductiōis eſt exēplū:ꝛ queādmodū:qm̄ ſunt media ꝓpōnes minoris multa : nō noiať oſtēſio in illo iductio.ſilr etiā cum eſt ꝓpō minor nota ꝑ ſe:ꝛ ꝓpō q̄ oñdiť per iductionē hꝫ de ꝓprietate vt ſit minor: ꝛ ſit minus occulta ꝙ̄ cōcluſio:aut equaliter ꝛ ꝙ ſit nō nota per ſe. Cap. XXVI.

I Nſtātia.n.eſt ꝓpō ꝓpōni contraria. Differt āt a ꝓpōne: qm̄ iſtantiā contingit eſſe in parte. Propōnē aūt aut oino nō contingit aut nō in vniuerſalib⁹ ſyllogiſmis. Ferť aūt inſtātia duobus modis ꝛ per duas figuras duob⁹ modis quidem. Qm̄ aut vniuerſalis aut particularis ois iſtātia: ex duab⁹ aūt figuris:qm̄ oppoſite feruntur ꝓpōnes oppoſita aut in prima ꝛ tercia figura ꝯcludunť ſolū. Qñ.n. exiſtimauerint omni ineſſe:inſtamus qm̄ nulli aut quoniā alicui nō ineſſe. hoꝝ aūt nulli quidem ex prima figura:alicui aūt nō ex poſtrema. vt ſi ſit a. vnā eſſe diſciplinā in quo b. cōtraria ꝓpoſitio . Ergo vnā eſſe ꝯtrarioꝝ diſciplinā: aut qm̄ oino nō eadē eſt oppoſitoꝝ inſtant: cōtraria aūt oppoſita . quare ſit prima figura:aut qm̄ noti ꝛ ignoti nō vna: hec aūt tercia. Nā ſm̄ tertiā noti ꝛ ignoti cōtraria quidem eſſe verum : vnam aūt eoꝝ diſciplinam eſſe falſum. Rurſum in priuatiua ꝓpōne ſimiliter:exiſtimāte.n. ꝯrioꝝ nō eſſe vnā diſciplinaꝫ:aut qm̄ oium oppoſitoꝝ:aut qm̄ aliquoꝝ ꝯrioꝝ eſt eadeꝫ diſciplina dicimus: vt egrotatiui ꝛ ſanatiui:ğ oiuꝫ qdē ex pria:ali

quoꝝ ƀo ex tertia. Simplr.n.in omnibus: vniuerſaliter qdē iſtātib⁹ neceſſe eſt ꝓponētiū vlē ꝯtradictionē dicere: vt ſi nō eandē exiſtimet contrarioꝝ omniū dicere oppoſitoꝝ vnā. Sic aūt neċe eſt primā eſſe figurā: mediū.n.fit vlē ad hoc qḋ ex principio. particulariter aūt ad ħ qḋ eſt vlē de quo dicitur ꝓpoſitio. vt noti ⁊ ignoti nō eadē. Nā cōtraria vlē ad hec ⁊ fit tertia figura. Mediū eni particulariter ſumptū: vt notū ⁊ ignotū: nā ex quibus eſt ſyllogizare contrariū ex his ⁊ inſtantias conamur dicere. Quare ⁊ ex his ſolis figuris ferimus: naꝫ ⁊ in his ſolū ſyllogiſmi oppoſiti. ꝑ mediā.n.nō fiunt affirmatiui. Amplius aūt ⁊ ſi oratione idigeat plurima que eſt per mediā figurā vt ſi nō cōcedat a. ineſſe b. eo ꝙ nō ſequit̄ huic c. hoc eni per alias ꝓpōnes māifeſtū: nō oꝫ aūt iſtantias ad alia ꝯuerti: ſꝫ ſtatim māifeſtā hēre alterā ꝓpōnē. quapp ⁊ ſignū ex ſola hac figura nō eſt: ꝑſpiciendū aūt ⁊ de alijs inſtantijs vt de his q̄ ſunt ex ꝯtrario ⁊ ſimili ſm opionem: ⁊ ſi ꝑticularē ex prima vl' priuatiua ex media poſſē eſt ſumere.

Cap. XXVI.

Nſquit. Et iſtātia qdeꝫ eſt oſtēſio per ꝓpōnē ꝯtrariā ꝓpoſitiōi quā intēdimus deſtruere per inſtātiaꝫ: ⁊ differēs inter duas ꝓpoſitiōes eſt ꝙ ꝓpoſitio quaꝫ volumus iꝑrobare erit ſemꝑ vniuerſalis: vel qm̄ ipſa eſt per cuius iꝑrobationē iꝑrobat̄ concluſio in ſyllogiſmo in quo eſt vna ꝓpōnū ipſius ꝑticularis ⁊ ſecūda vniuerſalis. Et ꝓpō qdē ꝯria impotentia huic ꝓpōni iā erit vniuerſalis cū eſt cōior ꝓpōne ꝯdictoria ꝓpōnis quā volumus iꝑrobare. Et iſtātia erit per nām ⁊ ꝑmo in duab⁹ figuris. ſ. figura ꝑma ⁊ figura tertia: qḋ eſt: qꝛ ꝯcluſio ꝑ quā itendimus iꝑrobare ꝓpōnē vlem ſyllogiſmi: aut erit vniuerſalis cū intendit̄ iꝑrobatio vniuerſalis aut particularis cuꝫ querit̄ iꝑrobatio particularis ⁊ ex ꝑticulari venit concluſio apud iſtātiā: ⁊ ꝯcluſio ꝑticularis in figura tertia: ⁊ vniuerſalis in figura ꝑma: ⁊ eq̄liter ſiue ſit ꝓpō inuenta cui⁹ itendit̄ iꝑrobatio negatiua vniuerſalis aut affirmatiua: aut affirmatiua vniuerſalis: qm̄ cū nobis affirmatiua ꝯdicet̄: aut ꝑ vlem negatiuā: aut ꝑ ꝑticularē negatiuā. Et ſi eſt vniuerſalis negatiua ꝯdicet̄: aut ꝑ affirmatiuā vlem: aut per affirmatiuā ꝑticulareꝫ: ⁊ oſtēdemus ꝙ iſtātia ꝓpōnū maioꝝ cuꝫ ſunt vles in figura ꝑma: ⁊ cū ſunt ꝑticulares in figura tertia ex materijs ipſis. V.g. qꝛ cū ponit poſitio ꝙ a. eſt inuentuꝫ in oi b. ⁊ voluerimus iſtare huic vli per ꝯclōnē vlem negatiuā nos ponemus ꝙ a. eſt negatū ab oi eo qḋ comprehendit ꝑ b. ⁊ ꝑdicat̄ de b. Sitq̄ꝫ. V.g. ⁊ erit b. ſubiectū: nā g. ⁊ g. ſubm a. ⁊ ħ eſt compoſitio figure ꝑme neceſſario. Et ſi iſteterimus ꝑticulari accipiemus ꝙ a. negat̄ a quodā b. ſitq̄ꝫ illud b. ⁊ veniat b. ſubm ꝑ nāꝫ duab⁹ extremitatibus: ⁊ illud eſt cōpoſitio figure tertie: ⁊ erūt ambe cōpoſite ꝓpōnes poſite ꝯdictionī oppoſite in potentia ꝓpōni quā volumus iꝑrobare: aut ex parte qua eſt cōior aut ex parte qua eſt ꝓprior. Et ſilr facimus cū eſt ꝓpō quā amauerit quis improbare vniuerſalis negatiua. Et exēplū illius ex materijs eſt vt intēdamus in inſtātie dicti dicētis oīum duorū cōtrarioꝝ ſcia eſt vna. Cuꝫ ergo voluerimus iſtare ei per ꝓpōnē vleꝫ negatiuā accipiemus negatiuā cōprehendentē ipſam que eſt dcm̄ noſtrū: nullius paris oppoſitoꝝ ſcia eſt vna: ⁊ erūt cōtrarie que ſunt ſubiecta ꝓpoſitiōis cui⁹ intēdit̄ iꝑrobatio ꝯtēta ſub oppoſitis: ⁊ ponetur ſyllogiſmus in figura ꝑma: ⁊ eſt ꝙ cōtraria ſunt oppoſita ⁊ nullius paris oppoſitoꝝ ſcia eſt vna: ergo nullius paris cōtrarioꝝ ſciētia eſt vna. Et ſi inſteterimus huic propoſitiōi vniuerſali cum ꝓpoſitione particulari. accipiemus ꝑdicatuꝫ in ea negatū a quibuſdam ꝯrijs. Sitq̄ꝫ. V.g. ꝙ ignoti ⁊ ſciti nō eſt ſcia vna: ⁊ perueniet terminus medius ſubiectū duab⁹ extremitatib⁹: ⁊ cōponet̄ ſyllogiſmus ita: ignoti ⁊ ſciti non eſt ſcia vna: ⁊ ignotū ⁊ ſcitū ſunt cōtraria: ergo quorūdaꝫ ꝯrioꝝ nō eſt ſcia vna. Et ſilr accidit cū eſt ꝓpō cui voluimus iſtare negatiua vniuerſalis ꝙ iſtātia illi⁹ ſi eſt vniuerſalis eſt in figura ꝑma: ⁊ ſi eſt particularis in figura tertia. Et ex quo ita eſt māifeſtū eſt ꝙ oꝑꝫ: cōponat̄ ſyllogiſmus cōpōne ſuppoſita inuentiōi. ſ. vt ſint in eo ꝑdicata in mēte: ſicut ſunt in natura extra mēteꝫ: ⁊ illud eſt qḋ ſcit̄ per ꝑdicationē ſm curſum naturaleꝫ: ergo eſt māifeſtū ꝙ iſtātia ēt componit̄ in figura prima ⁊ tertia: qꝛ mā ꝓpōnis quā accipimus ꝯdictoriaꝫ in potētia ſentētiat ħ: qꝛ ſi ſunt vles: ſicut diximus eſt prima figura: ⁊ ſi ſunt particulares eſt figura tertia. g͂ inſtātia in figura ſecūda ꝓueniet qdē nō ꝑ hoc vt ponamus ꝓpōnē que eſt in potētia cōtradictoria: cuius itēdit̄ iꝑrobatio a ꝑncipio rei ſm ꝙ ſit manifeſta ꝑ ſe. Sed per hoc vt ponamus cōuerſam illius ꝑus q̄ꝫ manifeſtū eſt ꝑ ſe. Deinde ponemus ꝙ ipſa eſt conuertibilis: ⁊ propter hoc indiget contradictorio: ſicut dixit Ariſto. in figura ſecūda opere multo. Et exēplū illi⁹: qꝛ cū vult vt cōtradicat̄ ſmonī nr̄o a. in oi b. cōtradictiōi vniuerſali in figura ſecūda: ipſe nāq̄ꝫ ponet poſt ſecundū qḋ iā ſit māifeſtū ꝑ ſe ꝙ g. ꝯtinēs b. nō eſt in aliquo ex a. Deīde ponamus ꝙ hoc ꝯuertat̄: ita vt recedat a. in nullo ex b. ⁊ hoc totū eſt ſbrigatio extra naturā: ⁊ ħ ꝙ eſt ꝑdicatio ꝑter curſum naturalē. Et ſimiliter inſtātia particularis que eſt in figura ꝑma. Iſte ergo ſunt ſpēs inſtantiarū que ſunt in figuris predicatiuis: ⁊ ſunt ēt iſtātie accepte ex ꝯtrario ex ſimili ⁊ ex ſnīa ab aliquo deſiderato aut multis ex bonis inſtantia ex ꝯtrario: ⁊ ex ſimili erit in ſyllogiſmis hypotheticis: exēplū inſtantie ex cōtrario vt ponat ponēs ꝙ bonus eſt q honorat oēs fratres ſuos: ⁊ inſtet ei ꝑ hoc vt ꝑicat̄: ſi eſt bonus q honorat oēs fratres: ergo malus eſt q vituperat oēs fratres ſuos: ⁊ exemplū inſtantie per ſile eſt ſi ponat ponēs ꝙ viſus ſit per hoc vt exeat aliqd a viſu ad viſum: ⁊ dicet ei ſi eſt illud eſt neceſſe vt ſit auditus per aliqd exiēs ab audītu ad auditum: ⁊ exēplū inſtātie ex ſnīa recepta eſt dcm̄ dicētis nō oꝫ vt excuſent̄ ebrij in hoc ꝙ peccauerūt: qꝛ rex fuit non excuſans eos: ſed puniēs.

Cap. XXVII.

Cos aūt ⁊ ſignum non eſt ideꝫ. Icos qdē ꝓpō eſt ꝓbabilis. Qḋ .n. vt in pluribus ſciūt ſic factū: vel nō factū aut eſſe aut non eſſe hoc eſt icos: vt odire inuidētes vel diligere amātes: ſignū aūt vult eſſe ꝓpō demſ̄ratiua vel neceſſaria vel ꝓbabilis. Nā

quo exiſtente eſt vel quo facto prius vel poſterius facta eſt res ſignum eſt vel fuiſſe vel eẽ. Entimema ergo eſt ſyllogiſmus imperfectus ex icbotibus vel ſignis. Accipit autẽ ſignum tripliciter. quotiens medius in figuris: aut enim vt in prima: aut vt in media: aut vt in tertia: vt oſtendere quidem parientem eo ꝙ lac habeat ex prima figura: medius. n. lac habere in quo a. parere b. lac habere mulier in quo c. Quoniam autem ſapientes ſtudioſi. Nam pictacus ſtudioſus per poſtremam in quo a. ſtudioſum in quo b. ſapiens: in quo c. pſitbacus. Verum ergo τ a. τ b. de c. predicari: ſed hoc quidẽ non dicunt eo ꝙ palam ſit: illud vero ſumunt: peperiſſe autẽ quoniam pallida per mediam figuram vult ineſſe. Quoniam enim ſequitur parientes pallor. ſequitur autem τ hanc oſtenſum eſſe arbitramur: quoniam peperit pallor in quo a. parere in quo b. mulier in quo c. ergo ſi vna quidem dicatur ꝓpoſitio ſignum fit tm̃. Si autem τ altera aſſumatur ſyllogiſmus vt qm̃ pſitbacus liberalis: nam ambitioſi liberalis: pſitbacus aũt ambitioſus: aut rurſum: quoniam ſapiẽtes boni: pſitbacus enim bonus: ſed τ ſapiens. ſit ergo ſiunt ſyllogiſmi: verũ qui per primam quidem figuram iſolubilis ſi verus ſit: vniuerſalis enim eſt. Qui autem per poſtremam eſt ſolubilis τ ſi vera ſit concluſio eo ꝙ nõ eſt vniuerſalis in tertia neqꝫ ad rem ſyllogiſmus. Non enim ſi pſitbacus ſtudioſus ꝓpter hec alios neceſſe eſt eſſe ſapientes. Qui vero per mediam figurã ſemper τ omnino ſolubilis: nuſꝗ enim fit ſyllogiſmus ſic ſe habentibus termini. Non enim ſiqua peperit pallida. pallida autem τ hꝫ parere neceſſe eſt τ hanc. Ergo verum quidẽ in omnibus erit ſignis: differẽtias autem habent iam dictas vel ſic. ergo diuidendum ſignum. Horum autem medium prodigium dicendum: nam ꝓdigium dicunt eſſe qꝺ ſcire facit: tale autem maxime medium: aut que quidem ex extremitatibus ſignum dicendũ. Que autem ex medio prodigium. Probabiliſſimum τ maxime verum eſt qꝺ eſt per primam figuram. Cap. XXVII.

Inquit. Et ſubintellectũ τ ſignũ non ſunt vnũ: quoniã ſubintellectũ eſt ex ꝓpoſitionibꝰ electis: τ ſunt iſte ꝗ ſunt de poſſibili ſm plus. ſ. re que erit aut nõ erit ſm plus τ iuenit̃ aut nõ iuenit̃: τ illud eſt: ſicut dicẽ dicẽtis ꝙ inuidi odiunt: τ amici diligunt: τ ſignũ quidẽ eſt ex oppoſitiõibꝰ que ſunt ſigna ſuper intentione rei τ eſſentia ipſius: τ hec ſigna aut ſunt neceſſaria aut famoſa in veritate: τ ſignũ qꝺ ſignificat ſuper iuentionẽ τ rei eſſentiam poſſunt poni ſm tres modos: ſicut ponuntur termini medij in figuris tribus. ſ. aut eſt ſubiectũ maiori: τ ꝑdicatũ de minori: τ erit cõpoſitio ſigni in figura ꝑma: aut eſt predicatũ de ambabus ſimul τ cõponet̃ in figura ſecũda: aut eſt ſubiectũ duabus extremitatibus τ eſt cõpoſitio in figura tertia: eius exẽplũ eſt in figura prima dcm̃ dicẽtis: hec mulier iam peperit: qm̃ eſt habẽs lac: quoniam componit̃ ſyllogiſmus ita: hec mulier eſt habens lac: τ omne habens lac eſt pariẽs: ergo hec mulier eſt pariẽs τ hec eſt ꝯcluſio: τ exẽplũ cõcluſionis in figura ſecunda eſt dcm̃ dicẽtis: hec mulier iam peperit: qm̃ eſt pallida: τ cõponit̃ ſyllogiſmus ſic: hec mulier eſt pallida τ pariẽs eſt pallidũ: ergo cõcludit̃ in principio appariticõis: hec mulier peperit: τ exẽplum cõpoſitiõis in figura tertia eſt dcm̃ dicẽtis: ſapiẽtia eſt bona: qm̃ ſocrates eſt bonus: τ eſt compoſitio ſyllogiſmi ſocrates eſt ſapiẽs: τ ſocrates eſt bonus. igitur eſt ſapiẽs eſt bonus: τ cum totũ ſit in his omnibus modis tribus per duas ꝓpoſitiões ſimul nominãtur ſyllogiſmi: τ cũ cogitat̃ vna ꝓpoſitionũ: aut ꝓpter ipſius apparentiam: aut ꝓpter ipſius falſitatẽ nominat̃ ſignũ: τ ſignum qꝺ eſt in figura ꝑma nõ diminuit̃ ꝓpter certitudinẽ conſequutiõis cõcluſionis ex ipſo: τ qꝺ eſt in figura tertia diminuit̃ ex hoc ꝙ cõcluſio accipit̃ vniuerſalis: τ ipſa ſm veritatẽ particularis. Sed qꝺ eſt in figura ſecũda diminuit̃ ꝓpterea ꝙ in illa figura nõ eſt ſyllogiſmus ex duabus affirmatiuis: qm̃ non cũ eſt pariẽs mulier in tẽpore in quo parit pallida: τ eſt hec mulier pallida: oportet vt ſit pallida: comprehẽdit ergo iſta oĩa ſigna tria ꝙ ꝓpoſitiões ipſoꝝ ſunt vere τ ſperatur aliud ab eo per figuras in quibus componunt̃: τ nominatũ ex eis ſignũ in veritate eſt qꝺ cõponit̃ in figura ſecũda τ tertia: τ ipſe ſunt in quibus ſit ſignũ ꝑus ꝙ due extremitates: aut cõmunius duabus extremitatibus. ſ. extremitatibus queſiti cum ergo cõmunius eſt cõponit̃ in figura ſecũda: τ cũ eſt prius componit̃ in figura tertia. Sed ſignum qꝺ componit̃ in figura prima eſt verius iter ſigna τ magis deſiderat̃: τ illud eſt qꝺ approꝑiatur nomini ſigni. Cap. XXVIII.

Naturas aſit rex cogñſcere poſſe eſt ſiqs cõcedat ſiſ trãſmutare corpꝰ τ aĩam ꝗcũqꝫ nãles ſunt paſſiões. Diſcens. n. aliqs forsaſſe muſicã tranſmutauit ſm qd aĩam: ꝭ nõ eoꝝ que nãliter nobis hec eſt paſſio: ꝭ vt ire τ ꝯcupiſcentie nãlium motuum. ſi igit̃ τ hoc detur τ vnum vniꝰ ſpẽi ſignũ eẽ: τ poſſimus ſumere ꝓpriã vniuſcuiuſqꝫ generis paſſionẽ: τ ſignũ poterimus nãm cognoſcere. Si. n. eſt ꝓpria alicui generi indiuidue extrĩs paſſio vt leonibꝰ fortitudo neceſſe eſt τ ſignũ eẽ aliqꝺ: cõpati enim inuicẽ ſuppoꝰ eſt τ ſi hoc ſit magnas ſummitates habere qꝺ τ ineſſe generibus non totis contingit. Nam ſignum ſic proprium eſt: quoniam totius generis paſſio eſt ꝓpria τ nõ ſoli ꝓprium: ſicut ſolemus pro-

primum dicere erit: ergo ⁊ in alio genere hoc ⁊ erit fortis homo ⁊ aliud aliquod animal: habebit ergo ſignū. vnum enim vnius fuit. Si ergo hec ſunt ⁊ poterimꝰ talia ſigna colligere in his animalibus que tm̄ vnam paſſionem habent aliquam propriaʒ. Unumquodqꝫ autem habet ſignum: quoniā vnuʒ habere neceſſe eſt. ⁊ poterimus naturas cognoſcere. Si vero duo habet propria totuʒ genus. vt leo forte ⁊ cōmunicatiuum quomodo cognoſcemus vtrum vtrius ſignum ſit corūʒ ſignorum que ſpiritualiter ſequuntur vel alīq̄ alicui nō toti ambo. ⁊ in quibus non totis vtriſqꝫ quando hoc quideʒ habet. illud autem non. ſi enim fortis quidem. liberalis autem non. Habeat autem duoꝝ hoc palā: quoniam ⁊ ſi in leone fuit hoc ſignum fortitudinis. Eſt ergo naturas cognoſcere. In prima quidem figura medium prima extremitati conuerti. In tertia auteʒ tranſcendere ⁊ non conuerti: vt fortitudo ſit a. ſummitates magnas in quo b.c. auteʒ leo: ergo cui c.b. omni. Sed ⁊ in alijs. cui autem b.a. omni ⁊ nō pluribus: ſed conuertitur. Si autem non conuertitur non erit verum vnum vnius ſignum.

Capitulum. XXVIII.

Arist. ⁊ ſyllogiſmus quidem phyſionomicus ē poſſibilis inuentōis apud illum qui cōcedit accidentia anime naturalia: ſicut ira ⁊ audacia ſit veſtigiū in anima ⁊ corpore in principio creationis: quoniam notuʒ eſt ꝙ accidentia non naturalia non faciunt veſtigiuʒ niſi in anima: ſicut ſiquis ſcit artem muſicam habet veſtigium in anima: ſed nō habet veſtigium in corpore ex ea: iʒ qui conſuetus eſt audax ex animalibus per naturam aut timidus eſt dicēti vt dicat ꝙ inuenitur ſemper ꝙ huiuſmodi ſpecies animalium habet veſtigia ab his accidentibus naturalibus. Cuʒ ergo creditur hoc ⁊ concedit ꝙ inuenitur ſpeciei cuilibet animalium accidens ex accidentibus naturalibus animalibus: ſequitur vt inueniatur vnicuiqꝫ ipſorum ſignuʒ ⁊ accidentis propria cuilibet accidēti ex ipſis accidētibus naturalibus: ⁊ cuʒ eſt hoc ita: poſſibile eſt vt inueniatur ſyllogiſmus phyſionomicus: exemplum cuius eſt: quia iam inuenitur audacia leoni: iam opꝫ vt ſit in creatione ipſius ſignum: quoniā iam poſuimus ꝙ in anima imprimit̄ ab accidētibus animalibus naturalibus ſitqꝫ illud in proximo: ſicut magnitudo extremitatum ⁊ eſt oportunū ſi inueniatur magnitudo extremitatum ſuperiorum in omni ſpecie ſpecierum animalium ſit audax: quoniā opꝫ vt ſit hoc ſignuʒ proprium audacie: cum iam poſuerimus ꝙ vnicuiqꝫ accidentium anime eſt ſignum proprium: ⁊ audacia iaʒ inuenitur in alio preter leonē: ⁊ illud eſt: quia homo. ⁊ aliud ab eo eſt audax: opꝫ ꝙ cuʒ cōprehenderimus ſigna ſignificantia in qualibet ſpecie animalium ſm̄ accidentia naturalia quibus appropriat̄ ſpecies vnas aut plures vna: ⁊ erit illud qđ inuenitur in illo animali vni ipſorum eſt accidens vnum: aut plura vno accidente: ſicut in leone audacia ⁊ largitas ⁊ vnicuiqꝫ ex ipſis ſignuʒ qđ iam ſciuimus: ſicut parati ſumus phyſionomiam indicabimus de eo cui inuenitur ex proprijs illorum ſignoruʒ ꝙ inuenitur ei illud accidens ex accidētibus anime: ⁊ ſyllogiſmus phyſionomicus erit cum conuertitur terminus medius cum extremitate maiore: ⁊ nō conuertitur cum eo minor extremitas: quoniam cum eſt terminus medius non conuertibilis cum maiore non erit ſignum propriū per illud veſtigium ⁊ non ſignum. Uerbi gratia: quoniaʒ ſi nō eſt verum dictum noſtrum ꝙ omne magnaruʒ extremitatuʒ ſuperioꝝ eſt audax non proderit hoc in oſtēſione: ꝙ iſte homo ſit audax: quoniam eſt magnaruʒ extremitatum: quod eſt: quoniam nobiſcuʒ eſt ꝙ audax eſt magnarum extremitatum ⁊ magnaruʒ extremitatū eſt terminus medius: ⁊ audax extremitas maior: cū ergo certificatur conuerſio termini medij qui eſt magnarum extremitatum cum maiori qui eſt audax non eſt poſſibile vt oſtēdamus ex iſto ꝙ Petrus hic eſt audax: quoniam eſt magnarum extremitatuꝫ: propterea quia hic oſtenditur per duas propoſitiōes vna quarum eſt. Petrus hic eſt magnarum extremitatum: ⁊ omne magnarū extremitatū eſt audax: ergo Petrus hic eſt audax. Et ex conditione quideʒ vt nō conuertatur extremitas minor cum medio: quoniaʒ ſi conuerteretur ꝙ omne magnarum extremitatum eſt leo. tunc non poſſet oſtendi audacia ineſſe niſi leoni. Et illud eſt: quia hic ſunt tres termini: leo ⁊ audax ⁊ magnaꝝ extremitatū: ⁊ magnaꝝ extremitatū ē medius ⁊ leo minor: ⁊ audax maior. Et ſi eēt vtr̄ ꝯuerſio extremitatis maioris cuꝫ medio. que eſt: ꝙ omne qđ eſt magnarum extremitatum in eo non eſſet poſſibile vt in eo inuenirentur magne extremitates niſi leonis ergo nō eſt poſſibile vt oſtēdamus per h̄ in alio a leone ꝙ eſt audax: ſicut ſi non conuertatur medius cum maiore non erit magnitudo extremitatum ſignū proprium audacie. Et hic explicit expoſitio inuentionuꝫ quas continet hic liber.

Summi phyloſophi Ariſt. ſtragirite peripateticorum Principis priorum Anale. Cum Auerroys Cordubenſis expoſitionibus Opus aureum feliciter explicit.

¶ Incipit liber primus poſteriorum analeticorum Ariſtote. ¶ Tex. I.

Omnis doctria ⁊ omnis diſciplina diſcurſiua ex preexiſtente fit cognitiõe. Manifeſtū eſt aūt h̄ ſpeculātib⁹ in oib⁹. Mathematice.n. ſcia rū per hūc modū accedūt: ⁊ aliarū vnaqueq; artiū. Silr aūt ⁊ circa oſones queq; per ſyll'os: ⁊ que per inductionē: vtreq;.n. per prius nota faciūt doctrinā: hc quidē accipiētes tāq̄ a notis: illc ꝟo monſtrantes vniuerſale per id qꝺ manifeſtū eſt ſingulare. ſimiliter aūt ⁊ rethorice perſuadēt: aut.n. per exempla qꝺ eſt inductio: aut per enthymemata: qꝺ quidem eſt ſyllogiſmus.

¶ Auerroys cordubenſis piparetici in poſteriora analetica Ariſt. cōmētarij icipiūt. ¶ Cōmen. I.

Irit. Omnis doctrina ⁊ ois diſciplina cogitatiua eſt quidē per ſciaꝫ precedentē diſciplinato: ⁊ ſi nō: nō eſſet poſſibile ei vt doceat aliquid. Et hec annūciatio appꝫat ⁊ veritas ꝑ iductionē: qꝺ eſt: q2 ſciarū doctrinaliū: ⁊ qꝺ ſimilaꝛ eis reb⁹ ſpeculatiuis cū perſcrutaꝛ res apparet ꝙ ſcia cōprehēſa ex doctrina. erit qdē ex ſcia precedēte diſcipulo: ⁊ ſilr apparet in alijs reb⁹. quarū ꝓprietas eſt vt adiſcantur per ſermonē. Et iāꝫ appꝫt veritas hui⁹ ex h̄ qꝺ ꝓceſſit: ⁊ illud eſt ꝙ ois verificatio ꝑ ſermonē erit qdē: aut ꝑ ſyllogiſmū: aut ꝑ inductionē ⁊ exēplū ſm ꝙ expoſitū eſt h̄. ⁊ qꝺ addiſcit per ſyllogiſmū: iā opꝫ anteq̄ addiſcat ꝯcluſionē ſyllogiſmi ꝙ iā ꝓceſſerit apud eū ſcientia ꝓpoſnū ſyllogiſmi ⁊ certificet ꝓpoñē vlem ꝑ inductionē: iā opꝫ ēt vt habeat ſcientiā particularium ꝓcedētiū ſciam vniuerſalis: ⁊ ſilr qui ſcit aliqd ꝑ viā exēpli ⁊ ſufficiē ſe: iā opꝫ etiā vt ꝓceſſerit ⁊ ſciuerit reꝫ ꝑ quā exemplificat prius q̄ ſciat: ⁊ doceat reꝫ quam doceat propter exemplum. ¶ Tex. II.

Upliciter autem neceſſariū eſt precognoſcere: alia nāq;: quia ſunt prius opinari neceſſe: alia vero quid eſt qꝺ dicitur intelligere oportet. quedam aūt vtraq;: vt quoniā omne quidē aut affirmare aut negare: verum eſt. quia eſt: triangulum autem quoniam hec ſignificat: ſed vnitatem vtraq; ⁊ quid ſignificat; ⁊ q2 eſt: non enim ſimiliter horū vnumquodq; manifeſtū nobis eſt. eſt aūt cognoſcere: alia qdē prius cognoſcentē. ¶ Cōmē. II.

Et ſciētia quaꝫ opꝫ ꝓcedere omne de cuius ꝓprietate eſt vt cōprehendaꝛ ꝑ intellectū ⁊ ſyllogiſmū: eſt ſm duos modos: aut ſcia vt ſit inuētū aut nō iuentum: ⁊ h̄ eſt ſcia que dr̄ verificatio: Verificatio.
aut ſcia ſuꝑ quā ſignificat nomē rei: ⁊ illa eſt que noiatur formatio: ⁊ de qbuſdā rebus opꝫ vt ꝓcedat adiſcēti ſcia que inueniꝛ tm̄: ſicut eſt ꝓpō in qua dr̄ ꝙ de oi re verificaꝛ aut affirmatio aut negatio: qm̄ in hꝭ propoſitiōib⁹ indiget vt ſciaꝛ ex re ipſius veritas ipſius tm̄: ⁊ ꝙ nō repellūt eā niſi ſophiſte: ⁊ de qbuſdā opꝫ ꝙ ꝓcedat ⁊ ſciaꝛ ex re ipſoꝝ ſcia ſignificās nomē ipſorū tm̄. ſicut vt ꝓponat geometra triāgulū: ⁊ ſciet quid ſignificet nomē ipſius: ⁊ ꝙ ipſa res eſt iuēta: ⁊ illud eſt: q2 ſcia in iuentiōe rei eſt ꝑ ſciam qd ſignificet nomen ipſius. iāq; ſciꝛ nomē qd ſignificet: ⁊ nō ſciꝛ inuentio ipſius: ⁊ nō cōuertiꝛ h̄. ſꝫ opꝫ illū q ſcit inuentionē rei vt ſciat ſignificationē noīs: nec eſt anticipatio ſciētia ꝓcedētis in ſcia diſcipul[illegible] ſicut ſenſibiliū poꝝ in re ad ſenſibilia ſecunda ei⁹ i[illegible] alio: illud eſt: q2 iam ſentimus qꝺ iā ꝑus ſenſimus: ⁊ cū ſentimus illud ſecūdo: ſcimus ꝙ eſt illud qꝺ iam ſenſimus ꝑus: qm̄ ſi eſſet diſpoſitio ſcie acqſite ꝑ doctrinā cū ſcia ꝓcedēte: hec diſpō eēt neceſſe vt ſit diſciplina recordatio: nec ēt facit nos dubitare in hac ꝓpōne: ſi dicaꝛ ꝙ ois ſcia ⁊ ois diſciplina erit qdē ꝑ ſciam precedentē: q2 iam nos ſentimus res ꝓter ꝙ ꝓceſſerit nobis ſenſus ipſarū: qm̄ hec ſciētia ⁊ ſcia ꝓueniēs ſm diſciplinā eſt ſcientia ⁊ equiuocatione nominis. ¶ Tex. III.

Uorundam autem ſimul accipientem notitiam: vt quecūq; contingunt eſſe ſub: vel quorū habeat cognitionē. Quod.n. omnis quidem triangulus habet tres āgulos duobus rectis equales preſciuit. ꝙ h̄: ꝙ eſt in ſemicirculo triangulus ſit ſimul inducens cognouit. Quorūdam enim hoc modo diſciplina eſt: ⁊ non per medium vltimū cognoſcitur vt quecunq; iam ſingularium contingunt eſſe ⁊ non de ſubiecto aliquo: anteq̄ autem ſit inducere aut accipere ſyllogiſmū quodāmō fortaſſe dicendū eſt ſcire: mō aūt alio nō: ꝙ.n. neſciuit ſi eſt ſimpliciter hoc quō ſciuit ꝙ duos rectos hꝫ ſimplr. ¶ Cōmē. III.

Et quarūdā rerum ꝓuenit nobis ſcia ꝑ ſenſum poſt diſciplinā ipſarū ſil: ⁊ ille ſunt res ꝑticulares quas nō ſenſimus: ⁊ ipſe ſūt itrātes ſub vniuerſalib⁹ quas ſciuimus. U.g. q2 nos habemus ſciam. q2 oēs triāguli anguli ſunt equales duob⁹ rectis: ⁊ nō hēmus ſciam ꝙ triāgulus quē tu deſignaſti in tabula ⁊ abſcōdiſti eū a nobis ſit cū hac diſpoſitiōe: ⁊ cū diſcooperuiſti nobis ipm ꝓuenit ꝑ ſenſuꝫ ꝙ ipſe eſt triāgulus: ⁊ ꝑ ſciam in re vli ꝙ āguli eius ſunt equales duob⁹ rectis. Et ꝓpō minor in hac ſcia ꝓueit ex ſenſu que eſt ꝙ eſt triāgulus: ⁊ ꝯcluſio que eſt hui⁹ trianguli anguli ſunt equales duob⁹ rectis: ꝓuenit nobis ex ꝓpōne maiore: q̄ fuit apud nos ſcita ex ꝑncipio rei cū fuit adiūcta ꝓpōni minori q̄ ꝓuenit ex ſenſu: et h̄ eſt diſpō oium ſingulariū cū ſuis vlibus notis anteq̄

ſciamus ea per ſenſum.ſ. qꝛ ſunt ignota ex parte ⁊ nota ex parte alia.

℄ Tex. VII.

SEd manifeſtū eſt ꝙ ſic quidē ſcit: qm̄ vl'r ſcit: ſimpliciter aūt nō ſcit. Si vero nō: que eſt menonis ambiguitas ꝯtinget: aut eni nihil diſcent: aut que nouerunt: nō.n.ſicut quidā aggrediuntur ſoluere dicēdū eſt. nūquid ſcimus oēm dualitatē: qm̄ par eſt aut nō: dicēte aūt: attulerant quādā dualitatē quā nō opinatus eſt eſſe: quare neqꝫ parē. Soluūt.n. nō dicētes cognoſcere omnē dualitatē parem eſſe: ſed quā ſciūt ꝙ dualitas ſit: ⁊ tñ ſciūt cuiꝰ demōſtrationē habēt: ⁊ cuiꝰ acceperūt: acceperūt aūt nō de omni cuiꝰ vnꝰ ſciunt ꝙ triāgulus aut numerus ſit: ſed ſimpliciter de omni numero ⁊ triāgulo. Neqꝫ.n. vna ꝓpoſitio accipit huiꝰ ꝙ quē tu noſti numerū: aut quam noſti rectā lineā: ſed de omni. Sed nihil vt opinor prohibet ꝙ adiſcit eſt vt ſcire: eſt aūt vt ignorare: inconueniens enim nō eſt ſi ſcit quodāmō qͦd adiſcit: ſꝫ ſi hoc mō vt inquantum adiſcit ⁊ ſcit.

℄ Cōmen. IIII.

ET vl'r hͦ eſt diſpō rei accepte p̄ diſciplinā.ſ. ꝙ eſt ignota ex parte q̄ eſt ꝑticularis ⁊ nota ex pte rei vl'is cōprehendentis ipſaꝫ: qm̄ ſi eſſet res ignota apud nos ignota ex oibus partibus nō eēt nobis poſſe vt adiſceremus eā. Et ꝯſequeretur nos dubitatio famoſa que eſt in qua dicit ꝙ hō nō euadit: qn adiſcat id qͦd iam ſciuit: aut illud qͦd nō ſciuit ſed ignorat illud: ⁊ ſi addiſcit id qͦd ſciuit: non ḡ addiſcit poſt rem ignotā. Et ſi addiſcit qͦd ignorat. vñ cognoſcit ꝙ id qͦd fuit ignorāſ eſt id qͦd addiſcit: qm̄ qui querit ſeruum alicuiꝰ cū ignorat quādo occurrit ei nō ſciet ꝙ ſit ille quē queſiuit niſi ꝑmitus ſciuerit ipm̄ ergo nō eſt hͦ diſciplina penitus nec doctrina. Sed nos qͥdē cum dicimus ꝙ res queſita ſcit̄ per rē vlem ⁊ ignorat̄ ex parte particularitatis ⁊ ipſa eſt pars que appropriat ipſam nō ꝯſequit̄ nos hͦ dubitatio rememorata. Et ſimiliter per iſtū eundē modū ſoluemus dubitationē ſophiſticam que queſiuit fieri in his rebꝰ particularibꝰ. Et illud eſt quēadmodū ipſi dicūt verū habēs ſcientiā ꝙ trianguli anguli ſunt equales duobꝰ rectis: aut nō habes: ⁊ cū reſpōderet ei reſpondēs ꝙ hꝫ ſciam illius diſcooperuit ei triāgulū deſignatū in tabula: ⁊ dixerūt: verum habuiſti ſciam trianguli huius ꝙ eius anguli ſunt equales duobꝰ rectis anteqꝫ diſcooperuimus tibi: aut nō habuiſti ſciam illius. Et cū dixit nō habui ſciam ꝙ illius ꝙ eius anguli ſunt equales duobus rectis. Dicūt: tñ qꝫ fuit apud te ſciētia triāguli: anguli ſūt equales duobus rectis: ⁊ nō habes ſciētiā illius: ꝓpterea: qꝛ iſtiꝰ triāguli nō habuiſti diſpoſitionē ꝑus. Nos ergo ſoluemus ipſaꝫ per hec vt dicamus hēmus ſcientiā ex parte: ⁊ nō habemus ex parte illa: nec eſt impoſſibile vt ſciamus aliqͩ ex pte ⁊ ignoramꝰ illud ex parte alia: ſed eſt impoſſibile qͥdē vt ſciamus rem ex parte qua ignoremus ipſaꝫ. Dixit: ⁊ non opꝫ vt nos ſoluamus hāc dubitationē modo quo ſoluerūt ipſam qͥdē qͦd eſt: qꝛ ipſi dixerūt in reſpōſione huiꝰ ꝙ nos nō ſcimus ꝙ oēs triāguli anguli ſunt equales duobꝰ rectis: qm̄ ſciētia ꝑueniēs in triāgulo cū diſcooperit̄ nobis: nō ꝑuenit nobis cū hac ꝯditiōe.ſ. qꝛ ꝯcluſio nō eſt accepta cū hac cōditiōe: qꝛ nō ꝯcludit̄ nobis ꝙ hͦ poſtqꝫ eſt ſcitū ꝙ eſt triāgulus ſunt eius anguli equales duobus rectis. Sed cōcludit̄ nobis ex ſenſu ⁊ ꝓpoſitione vniuerſali que apud nos eſt ꝙ hͦ ex quo eſt triāgulus opꝫ vt ſint eius anguli equales duobus rectis: ḡ ſcientia ꝑueniēs nobis ex hac demr̄atione prouenit nobis quidē ex nā triāguli abſoluta: non ꝓpterea ꝙ eſt accepta cum hac cōditione.

℄ Tex. V.

SCire aūt opinamur vnūqͩdqꝫ ſimpliciter: ſꝫ nō ſophiſtico mō q̄ eſt ſm̄ accn̄s cū cām arbitramur cognoſcere ꝓpter quā res eſt: qm̄ illius cā eſt ⁊ nō eſt ꝯtingere hoc aliter ſe hēre. Manifeſtū igit̄ eſt ꝙ huiꝰ aliqͩ ſcire ſit. Et nāqꝫ nō ſciētes ⁊ ſcientes. hi quidem opinamur ipſi ſic ſe habere. ſcientes aūt ⁊ eam habent. quare cuius ſimpliciter eſt ſcientia. hoc impoſſibile eſt aliter ſe habere: ſiquidem igitur ⁊ alius eſt ſciendi modus poſteriꝰ dicemus. Dicimus aūt ⁊ p̄ demōſtrationē ītelligere: demōſtrationē aūt dico ſyllogiſmū ſcialē. Sed ſciētialem ſyllogiſmū dico ſm̄ quē in hn̄do ipſum ſcimus. Si igit̄ eſt ſcire vt poſuimus neceſſe ē ⁊ demr̄atiuā ſciam ex veris eē ⁊ primis imediatis ⁊ notioribꝰ ⁊ prioribꝰ ⁊ cāis concluſiōis. Sic.n.erūt ⁊ pricipia ꝓpria eiꝰ qͦd demr̄at̄. ſyll'ſ qͥdē erit ⁊ ſine his. demōſtratio aūt nō erit: nō.n. faciet ſciam. vera quidē igit̄ opꝫ eſſe: qm̄ nō eſt ſcire qͦd nō eſt. vt ꝙ dyametros ſit ſimetros: ex primis autem

indemōſtrabilibꝰ eſt qͦd nō ſciet. nō hn̄s demōſtrationē ipoꝝ: ſcire.n. eſt hr̄e demr̄atione. quoꝝ demr̄atio eſt hr̄e demr̄ationē ē nō ſꝫ accn̄s cās quoqꝫ ⁊ notiores oꝫ eē ⁊ priores. Cās qͥdē. Qm̄ tūc ſciuimus cuꝫ cās co-

gnoſcimus: ꝛ priores ſiqdē ſunt cāe ꝛ ꝑcognite nō ſolū in altero mō itelligēdo: ſed in ſciēdo qm̄ ſūt. Priora aūt ꝛ notiora dupl'r ſunt: nō.n. idē eſt nā ꝛ ad nos pri⁹ neqꝫ notius nā ꝛ nobis notius. Dico aūt priora qdē ad nos ꝛ notiora ꝓpinqora ſenſui. Simplicit' aūt priora ꝛ notiora q̄ lōgius ſūt. Sūt aūt lōgiſſima qdē vlia. maxie aūt ꝓpinqſſima ſenſui ſingularia ꝛ opponunt̄ hec inuicē. Ex primis aūt eſt qd̄ ex ꝓprijs pricipijs eſt. iam eni dico idē primū ꝛ principiū.

Et aūt principiū demōſtrationis ꝓpō imediata: imediata aūt eſt qua nō eſt altera prior: ꝓpō aūt eſt enūciatiōis altera pticula vnū de vno. Dialectica qdē q̄ ſūr ē accipiēs vtrālibꝫ. Demōſtratiua aūt q̄ alterā determinate: qm̄ vera eſt. Enūciatio autē ꝯdictionis vtralibet pars. Cōtradictio aūt eſt oppoſitio cui⁹ nō eſt mediū ſm ſe. Particula aūt ꝯdictiōis q̄ quidē aliqd de aliquo affirmatio eſt. q̄ ꝟo aliqd ab aliquo negatio eſt. Immediati aūt pricipij ſyllogiſtici poſitionē qdē dico quā nō eſt mōſtrare: neqꝫ eſt neceſſe habere docendū qdlibet. Quā ꝟo neceſſe eſt hēre docendū. dignitatem: ſunt enim quedam h⁹. Hoc eni maxime in h⁹ nomē cōſueuim⁹ dicere. Poſitionis qdē que eſt vtrālibꝫ particularū enūciationis accipiēs: vt dico aliqd eſſe aut nō eſſe aliqd ſuppoſitio quidē eſt: q̄ ꝟo ſine hoc. diffinitio eſt. Diffō eni eſt poſitio. Ponit eni arithmeticus vnitatē idiuiſibilem eſſe ſm quātitatem. Suppoſitio autem non eſt: quid eni vnitas ꝛ eſſe vnitatem: non idem eſt.

Uoniā aūt opꝫ credere ꝛ ſcire rem in h⁹ hñdo ſyllm quē vocamus dmōſtrationē. Eſt aūt hic eo ꝙ hec ſūt ex qbus eſt ſyllogiſmus. Neceſſe ē nō ſolum ꝑcognoſcere prima aut oīa: aut quedā: ſed ēt magis: ſemꝑ.n. ꝑꝑ qd̄ eſt vnūquodqꝫ ꝛ illud magis eſt: vt ꝓpter qd̄ amamus illud amatū magis eſt: quare ſiquidē ſcim⁹ per prima ꝛ credimus illa ſcimus ꝛ credimus magis: quoniā ꝓpter illa ꝛ poſteriora. non pōt aūt credere magis his que ſcit que non cōtingit: neqꝫ ſciens: neqꝫ melius diſpoſit⁹ q̄ꝫ ſit ſciens ſi cōtingit. Accidet aūt hoc niſi aliquis precognouerit per demōſtrationes credentium. Magis eni neceſſe eſt credere omnibus principijs aut quibuſdā q̄ꝫ cōcluſioni. Debentem aūt habere ſcientiam per demōſtrationē nō ſolū dꝫ principia magis cognoſcere ꝛ magis ipſis credere q̄ꝫ ei qd̄ demōſtrat̄. Sed neqꝫ aliud ipſi credibilius eſſe neqꝫ notius oppoſitis pricipijs ex qb⁹ erit ſylls ꝯrie deceptionis: ſiqdē opꝫ ſciētē ſimpl'r inincredibilem eſſe. Cōmē. V.

Ixit. ꝛ videmus: ꝙ qꝛ iam nos ſciuimus rem ſcia certa in vltimo: qn̄ nos ſcimus rē nō ꝑꝑ rē accidētem ei ſm quē modū ſciunt ſophiſte. Sed qn̄ ſcimus eā per cām coerentē eſſentiā illi⁹: ꝛ ſcim⁹ ꝙ ipſa eſt cā ipſi⁹: ꝛ qꝛ nō eſt poſſibile vt inueniat̄ abſqꝫ illa cā. Et ex ſignis ꝙ ſcia certa hō eſt. qꝛ oīs q gloriatur ꝙ iaꝫ ſcit rē ipſe quidē videt ꝙ iāqꝫ ſcit eā ꝑ hūc modū: ſiue ſciat ipſam ſꝫ certitudinē: ſiue nō ſciat eā: qꝛ vtriqꝫ cogitant ꝙ ſciant ipſam rē hoc mō. Sed drīa eſt inter ipſos: qꝛ q neſcit rem ſꝫ id qd̄ eſt: putat ꝙ ſciat ipſa: per cām ipſi⁹: ꝛ ipſe neſcit ipſam. Et ille q ſcit eā ſm certitudinē: ſcit eā per cām ipſius: ꝛ cū ſit h̄ eſt ſcia certa q̄ſita. Et illud qd̄ facit lucrari h̄ ē demōſtratio. Et in ſūma eſt ſylls certus faciēs adipiſci ſciam rei ſm id qd̄ ē in ea inuētiōe ꝑ cām ipſi⁹ ꝑ quā ē inuēta: cū eſt ille cā ex reb⁹ ſcitis apud nos ꝑ nām. Et cū eſt ſylls demōſtratiu⁹ ille de cui⁹ ꝓprietate eſt vt faciat adipiſci ſciam hāc q̄ eſt ſcia vera: ſic dixim⁹. ḡ manifeſtū eſt ꝙ oꝫ vt ſint ꝓpōnes ſyllogiſmi ve ꝛ p⁹ nō note per mediū terminū: ꝛ ſint magi note ꝛ priores q̄ꝫ ꝯclō: ꝛ vt ſint cā ꝯclōnis duob⁹ modis: finalis. i. cā vt ſciam⁹ cōcluſionē: ꝛ cā inuētiōis illi⁹ rei cōcluſe in ſeipſa: ꝛ cā rei cōcluſe in ſeipſa. Ipſas ergo oꝫ iā in eis vt ſint ꝓportionate rei q̄ oñdit̄ ꝑ ipſas: qꝛ h̄ ē diſpō ex cā ꝛ cauſato. Iāqꝫ oſtēſuꝫ eſt in lib. ꝑcedēti: qꝛ iam erit ſylls ꝑter hāc cōditionē ſicut ꝑceſſit. Sꝫ certe ꝙ oſtēdimus eſſe qdē ꝓpōnes demōſtratiōis veras neceſſariū eſt qdē ꝑꝑea ꝙ ꝓpōnes falſe iducūt opīones in eis: vt credat id qd̄ nō eſt inuētū qd ē inuētū: ſicut ꝙ credat ꝙ dyameter q̄drati eſt cōicās coſte. Et eē qdē eas imediatas dr̄ ꝑꝑea: qꝛ qd̄ ſcit̄ ꝑ medios terminos: ſunt qdē idigentes demōſtratiōe: ſicut ſūt idigētes q̄ oſtēdunt̄ ꝑ eā: ꝛ eē veras cās rei demōſtrare dr̄ qdē ꝑꝑ id qd̄ dixim⁹ ꝙ ſcia certa q̄ ē in vltimo qdē nobis in re qn̄ ſcim⁹ ꝑ cām ipſi⁹. Et eē qdē eas ꝑcedētes cōcluſionē dr̄ ꝓpterea ꝙ ipſe ſunt cā ꝯnis. ergo ſūt ꝑcedentes eā ꝑꝑ cauſalitatē: ꝛ eē qdē ipſas notiores ipſa dr̄: qꝛ opꝫ vt ſint notiores duob⁹ modis ambe ꝓpōnes ſimul. i. vt ſint notiores ꝯne in h̄ ꝙ ſignificat ſup ipſas nomē ipſoꝝ: ꝛ in h̄ ꝙ ſunt inuēte. i. yere. Et noti⁹ dr̄ duob⁹ modis: quoꝝ vn⁹ ē apud nos: ꝛ alius apud nām: qꝛ nō eſt ꝑus apud nos i ſcia: id qd̄ ē ꝑus apud nām in oīb⁹ rebus: qd̄ eſt: qꝛ res ſenſate cōpoſite ſunt ꝑores in ſcia apud nos: ꝛ noti⁹ apud nām ſūt res ſimplices ex qbus cōponunt̄ ꝯpoſite: ꝛ ipſe ſūt lōginque a ſenſu: ſed q̄ꝫ ꝯſequit̄ poſtea ſunt ex eo de cui⁹ ꝓprietate ē: vt app̄hēdat eas ſenſus ꝛ res lōginque ꝛ ſenſu in ſūma ſūt res vles ꝛ ꝓpinque ei ꝛ notiores apō ipſꝫ ſūt res pticulares. i. inuēta cōpoſita. ꝛ inuentio dicti nr̄i in dmōſtratiōe: qꝛ ipſa ē ex ꝑmis. i. ex ꝑncipijs ꝓportionatis: qꝛ nō ē drīa iter dictū nr̄m ꝑma: ꝛ dictū noſtrū ꝑncipia: ꝓpterea ꝙ ſunt ambo nomina ſynonyma. i. ſignificantia per intentionē vnam.

T pͥncipiū qdē demōſtrationis eſt ꝓpō qua nō eſt pͦoꝛ in ſcīa neqꝫ in eēntia. Sed ꝓpōnis qdē vniuerſalis iaꝫ cōpleta eſt deſcriptio: qm̄ iaꝫ dcm̄ eſt ꝙ ipſa ē vna partiū oꝛōnis enūciatiue aut affirmatiue: aut negatiue. iamqꝫ diffinita eſt ꝑ hoc ꝙ ipſa ē oꝛō ꝗ̄ indicaẗ in re de re: ꝛ enūciaẗ in ipſa per rē a re: ꝛ eius eſt affirmatio: ꝛ eius eſt negatio. Sed ꝓpō quidem thopica eſt ꝓpō que cōcediẗ in queſtiōe cuiuſqꝫ ptis ꝯdictionis qđ accidit: vt cōcedat ipſam ridens: ſiue ſcit qđ cōcedit verū ſiue nō verū. Sed ꝓpoſitio qdē demōſtratiua eſt vera vnius partis ꝯdictiōis. Et indicium quidē eſt per quācūqꝫ partē oppoſitarum in affirmatiōe ꝛ negatiōe. Et ꝯdictio quidē eſt ꝓpō inter quā nō eſt mediū: ꝛ hoc totū pceſſit in libro pͥcedēte. Et pͥncipiū demōſtrationis qdem eſt ſicut dixim⁹ ꝓpō imediata. Et diuiditur pͥmo in duas diuiſiones vna quaꝝ eſt illa cui nō eſt via: vt demonſtreẗ in illa arte: neqꝫ fuit nota apud diſcipulū. ꝛ hec noiaẗ radix poſitiua ꝛ diuiſio ſecūda que fuit nota per ſe apud diſcipulū. ꝛ hec eſt que noiatur ſcie noīe. ꝛ poſitio etiaꝫ diuidiẗ duab⁹ diuiſionib⁹. nam ex ipſa eſt ꝙ ponitur ratio cuiuſqꝫ partis ꝯdictionis accidit: aut affirmatiua: aut negatiua. ꝛ hoc eſt cui appropriaẗ nomē ꝓpoſitiōis: ꝛ eſt in genere ꝓpoſitionum: ꝛ ex ipſa eſt que diciẗ diffinitio: ſicut diffō vnitatis quā ponit geometra in pͥncipio ſciētie numeri. credit ꝙ ipſa eſt res indiuiſibilis in quātitate nō habente poſitionē. Et differentia inter poſitionē poſitam: ꝛ diffinitionē poſitam eſt ꝙ ꝓpoſitio ſignificat vel ſinat necāriō ꝙ res eſt inuenta aut nō inuenta. ꝛ hic eſt modus ꝓpōnis. Sed diffō quideꝫ nō cōprehendit per ſe ꝙ res ſit inuenta aut nō inuenta. ſ. ex parte qua eſt diffō: qm̄ nō eſt intentio qd eſt vnitas: ꝛ intentio ꝙ ipſa eſt res inuenta intentio vna: ſed eſt illud due diuerſe. Et ſi cōſequatur in rebus ꝙ ſciamus eas per duas ſcientias ſimul ſicut veniet poſt.

T poſtꝗ̄ eſt res ſcita per demōſtratōēꝫ ita ꝙ cadit nobis verificatio certa in eo ex ſyllogiſmo demōſtratiuo: ꝛ verificatio per ſyllogiſmū demōſtratiuū quidē eſt ꝓpter ꝓpoſitiōes ex qbus cōponiẗ ſyllogiſmus. Jam ergo opꝫ ex illo vt nō ſit ſcientia noſtra in re ſcita per demōſtrationē que eſt cōcluſio. Et ſcīa noſtra in ꝓpoſitionib⁹ per quas ſcitur concluſio ſm̄ terminū equalem. ſ. vt ſit ſcientia noſtra in ꝓpoſitionibus: ꝛ concluſione in gradu vno ſciētie: ꝛ illud aut in omnibus ꝓpoſitionib⁹: aut in quibuſdā: ſed opoꝛtet neceſſario: vt ſit ſciētia noſtra in ꝓpoſitiōib⁹ plus qđ eſt: qꝛ res ꝓpter quā inueniẗ res quedaꝫ in diſpoſitione quadam eſt magis vera in inuentione illius diſpoſitionis ei ꝗ̄ res cui inueniẗ illa diſpoſitio ꝓpter ipſam: ꝛ exemplum illius eſt. quia nos ex quo ſumus amantes magiſtrū ꝓpter amoꝛem pueri. iam opꝫ vt ſit amoꝛ noſter ad puerū maioꝛ amoꝛe noſtro ad magiſtrum. Et ſimilr̄ ſi ſumus certificantes cōcluſionē ꝓpter verificatiōnē noſtraꝫ ꝓpoſitionū. iam ergo oꝫ vt ſit verificatio noſtra ꝓpoſitionū maioꝛ quaꝫ ſit verificatio noſtra concluſionis ꝓpter verificationē ꝓpoſitionum. Et īpoſſibile eſt vt ſit verificatio hominis in re quā neſcit maioꝛ ꝗ̄ in re quā ſcit: ꝛ ꝙ ſit ſcīa eius dignioꝛ ꝗ̄ res quā ſcit: ꝛ ſi accidat ei vt ſciat ipaꝫ rem per res quas nō ignoꝛat oīno: ꝛ cum ſcit ħ ita: oꝫ vt ſint principia demōſtratiōis aut oīa: aut quedam notioꝛa concluſione: ꝛ qui vult vt ꝑueniat ei ſcīa demonſtratiua: nō ſufficit vt ſint ꝓpoſitiones notioꝛes concluſiōe penes ipm̄: ꝛ ꝙ ſit verificatio eius in ipſiſ maioꝛ ꝗ̄ verificatio eius in concluſione. Sed iaꝫ indiget omnis hō vt nō verificet in aliqua oppoſitarū ꝓpoſitionū notarū per ſe: ꝛ ille ſunt res facientes errare que ſunt pͥncipia ſyllogiſmi ſophiſtarū. Et cauſa in illo eſt: qꝛ ſcīa demonſtratiue ꝓpriū eſt vt nō recipiat permutationē neqꝫ corruptionē: ꝛ nō cogitet in corde ſuo credens ipſam poſſibilitateꝫ oppōni ei⁹ ꝗ̄ ducat: ꝛ credēs ipam ſani itellꝯ. Cap. VI.

Q Uibuſdā qdē igiẗ ꝑꝑ id qđ oꝫ pͥma ſcire nō vr̄ ſcīa eē: qbuſdā aūt eē qdē oīum eſſe demōſtrationem: quoꝝ neutrū neqꝫ veꝝ ē: neqꝫ neceſſariū ē. Suppōnētes qdē eni nō eē oīno ſcire: hi ad īfinitum volūt reduci tanꝗ̄ nō ſint vtiqꝫ ſciētes poſterioꝛa ꝑꝑ pͥoꝛa: quoꝝ nō ſunt pͥa recte dicētes: īpoſſibile. n. eſt īfinita trāſire: ꝛ ſiue ſint pͥcipia: hec ignota eē cū demōſtratio ipſoꝝ nō ſit qđ dicūt eſſe ſcire ſolū. Si ꝟo nō eſt pͥma ſcire neqꝫ ꝗ̄ ſūt ex ipſis eſt ſcire ſimplr̄ neqꝫ pͥopͥe: ſed ex ſuppōne ſi illa ſint. Quidā aūt ꝙ ipm̄ qdēꝫ ſcire eſt: ꝯfitenẗ ꝑ demſtatiōnē. n. ſolū eē: ſꝫ oīum eſſe demſtatiōneꝫ nihil ꝓhibere. Contingere. n. circulariter fieri demſtatiōēꝫ: ꝛ ex his que ſunt adinuiceꝫ. Cōmen. VI.

Q Uidā iamqꝫ putant qdam: qm̄ nō eſt hic demonſtratio penitꝰ ꝛ negant naturā vniuerſalr̄: ꝓpterea qꝛ putant qꝛ ſuper omneꝫ rem opꝫ vt ſit demōſtratio. ſ. qꝛ ipſis videt̄ diſpoſitioneꝫ ꝓpoſitionū indigere ipſa demonſtratione: ſicut indiget concluſio ipſa. Et quidā alij affirmant naturā demōſtrationis: ꝛ credunt ꝙ demōſtratio eſt de omnib⁹ reb⁹: ꝛ ambo videntes mentiunẗ: quoniā ipſi nō ſunt oppoſiti: ꝛ illi quidem qui negāt naturā demōſtrationis: qm̄ ipſi dicunt. quia ex quo omnis res eſt indigēs demōſtratione: ꝛ eſt impoſſibile vt ſciantur res poſterioꝛes in ſcientia per res prioꝛes abſqꝫ eo ꝙ ſint ille res prioꝛes ſcite per pͥoꝛes alias: ꝛ ille pͥoꝛes per pͥoꝛes alias: ꝛ ſic vſqꝫ in infinitū eſt: ꝛ aſcendere id qđ eſt in īfinitum eſt impoſſibile. ergo nō ſūt hic pͥma nota: ad que perueniaẗ niſi ſm̄ viam poſitionis: ꝛ nō ſm̄ viaꝫ nature: ꝛ cum nō ſint hic pͥncipia. nō ergo eſt demōſtratio hic penitus. Et qđ credūt ꝙ res poſterioꝛes quidem ſciunẗ per prioꝛes: ꝛ ꝙ aſcendere in infinituꝫ eſt impoſſibile eſt verū rectum. Sed illud vt quideꝫ qđ credunt ꝙ omnis res indiget demōſtratione: ꝛ ꝙ nō ſunt: ꝛ hic pͥncipia nota per ſe eſt vanuꝫ. Et alij poſterioꝛes quidem: ꝛ quoniā ipſi concedūt ꝙ omnis res indiget demonſtratione: ꝛ vident ꝙ inuentio demōſtrationis in omni re eſt poſſibilis ſm̄ modū circularem: nō ſm̄ modum rectitudinis qui eſt in quo cōſequitur aſcendere in īfinitū eſt impoſſibile. Sed nos quidem dicimus: quoniā nō omnis res ſciẗ per demōſtrationē: ſed hic ſunt res ſcite abſqꝫ medio ꝛ nō demonſtratione: ꝛ inuētio illius eſt demōſtratio per

ſe. Et qui cõcedit inuentionẽ demonſtratiõis conſeq̄tur neceſſario ⁊ affirmet φ hic ſunt ṗncipia per ſe nota: qḋ eſt: quia ſi eſt neceſſarius: vt ſciamus ꝓpoſitionis demonſtrationez cõſequiẽ neceſſario: vt affirmet φ hic ſunt prima nota: aut qdem vt ſciamus eas per medium aut ſine medio: ⁊ ſi ſciuntur per mediuz redit queſtio etiã in illo medio verum ſciaẽ per ſe: aut per medium: ⁊ ſic ibi res quidem vſq₃ in infinitum ſm rectitudinem φ non erit demonſtratio penitus hic: aut ſunt quidẽ hic ṗncipia nota per ſe: aut ſit demonſtratio circularis.

Nos aũt dicimus neq₃ oẽz ſciẽtiaz ⁊ demonſtratiuã eſſe: ſed ſciam imediatoꝝ indemõſtrabilem. ⁊ hoc qḋ neceſſarius ſit manifeſtũ eſt. Si eni neceſſe ẽ quidẽ ſcire priora ex quibus eſt demõſtratio. ſtant aũt quãdoq₃ imediata. hec idemõſtrabilia neceſſe eſt eẽ. Hoc igiẽ ſic dicim⁹. nõ ⁊ ſolũ ſciam: ſed principiũ ſcie eẽ qͦdaz dicimus quo terminos cognoſcim⁹. Et nõ ſolum demõſtrationẽ eſſe dicimus. Sz neq₃ in infinitũ ire res. ſed eſſe quaſdã ⁊ principiũ demõſtrationis quo terminos cognoſcimus quãdo illucidationẽ que illinc ẽ aſſecuti fuerimus. Circulo quoq₃ φ ipoſſibile ſit demõſtrare ſimplr̄ manifeſtũ ẽ. Siqdez ex priorib⁹ opz demõſtrationẽ eẽ ⁊ notioribus. Impoſſibile eſt. n. eadẽ ſibiipſis ſimul priora ⁊ poſteriora eẽ niſi altero modo: vt quedã ad nos. illa aũt ſimplr̄: quo certe mõ facit inductio notũ. Si aũt ſic eſt nõ erit ſcire vtrũq₃ ſimplr̄ bene determiatũ: ſed duplr̄ aut nõ ſimplr̄ altera demõſtratio que fit ex nobis notiorib⁹. Accidit aũt dicentib⁹ circulo demõſtrationẽ eſſe nõ ſolũ qḋ nũc dictuz eſt. Sed nihil aliḋ dicere q̄ʒ qm̄ h eſt. ſi h ẽ. ſic aũt facile monſtrare oĩa. Manifeſtũ aũt eſt φ h accidit tribus terminis exiſtibus poſitis per multos: qdem eni aut per paucos reflectere nihil differt. per paucos aũt aut ꝑ duos. Cum eni ſi eſt a. ex neceſſitate ſit b. ⁊ h c. cum a. ſit: ex neceſſitate erit c. ſi igiẽ cum ſit a. neceſſe eſt b. eſſe. hoc aũt cum ſit a. hoc eni erat circulo ponaẽ a. in quo eſt c. b. igiẽ cum ſit a. eſſe dicere eſt ipſum c. dicere hoc aũt eſt: qm̄ cũ ſit a. eſt c. ſed c. cũ a. idem eſt. Quare accidit dicere circulo dicẽtes eẽ demonſtrationẽ nihil alterũ niſi φ cũ ſit a. ẽ a. ſic aũt oĩa demonſtrare leue eſt. At vero nec hoc poſſibile eſt niſi in his quecũq₃ alternatim ſe ſequunẽ ſicut ſunt ꝓpria: vno qdem poſito oſtenſum eſt φ nunq̄ʒ neceſſe eſt aliquid eſſe alteruz. Dico aũt vno: φ neq₃ termino vno neq₃ propoſitione vna poſita: ex duabus aũt ꝓpõnib⁹ primis ⁊ minimis cõtingit quidem ⁊ ſyllogizare: ſiquidez igiẽ ⁊ a. ipſi b. ⁊ c. ĩhereat: ⁊ hec inuicem ⁊ ipſi a. ſic quidem cõtingit ex alterutris monſtrare oĩa queſita in prima figura: ſicut oſtenſuz ẽ in his que de ſyllogiſmo ſunt. Oſtẽſuz aũt eſt ⁊ φ in alijs figuris: aut nõ ſit ſyllogiſm⁹ aut nõ de acceptis. Que aũt nõ eq̄liter ṗdicantia ſunt nequaq̄ʒ eſt mõſtrare circulo q̄re: qm̄ pauca hͦ in demõſtrationib⁹ ſũt manifeſtũ eſt qḋ vanum quidẽ eſt ⁊ ipoſſibile dicere ex his que ſunt inuicem eſſe demonſtrationem: ⁊ ꝓpter hoc omniuz contingere demonſtrationem eſſe.

Dixit. Et eſt nobis vt recordemus ſophiſticis: qꝛ ṗncipia demõſtratiõis nõ ſunt nota per alia. ſed dicamus φ ſũt nota per ĩtellectũ: ⁊ ipſe eſt q cõprehẽdit partes enũciationis note per ſeipſam: ⁊ non perueniẽ ad h qḋ eſt: vt oſtẽdaẽ aliquid notum per ignotũ ſm viã circuli. Sz illud oſtẽdiẽ ex eo qḋ narrabo. ṗmo qdem: qm̄ oſtendiẽ φ demõſtratio que ẽ in fine rectitudinis: eſt qdẽ ex ṗncipijs que ſũt nec̄ia ꝑter nãm: ſi ergo oſtendanẽ ꝓpõnes per cõcluſionez ſm φ cõcluſio precedit ea apud nãm. Iãq₃ fuit concluſio oſtẽſa per ꝓpoſitiões ṗus ſm φ ipſe precedũt ipſam nãm. ergo iam ſequiẽ vt ſit aliquid vnũ ⁊ idez ṗus re vna ⁊ eadem: ⁊ poſteri⁹ ea ex parte vna: qḋ eſt ipoſſibile. Et qm̄ nõ eſt poſſibile illud niſi ṗoritas ſit ſm duos modos diuerſos: ſicut ſi ſit vnus ipſoꝝ ṗor apud nos in ſcia ⁊ ſecũdus prior in ſcia apud nãm niſi qꝛ ſi dicũt ipſi hoc qḋ ſequiẽ contrariũ ṗmo vt ſit nã demõſtratiõis que ẽ in vltimo certitudinis due nãe: ⁊ illud eſt vt ſit ex ea ex reb⁹ in ſcia ṗorib⁹ apud nos ⁊ ex ea que eſt ex reb⁹ ṗorib⁹ apud nãm: ⁊ erit nã demõſtrationis abſolute ipſa nã inductionis: qḋ eſt: qꝛ ĩductiõe oſtendiẽ qḋ eſt magis notũ apud nãm: qḋ ẽ vniuerſale per notius apud nos qḋ eſt particularis. Et ẽt qꝛ ſi cõceſſerimus eis φ h eſt ſpẽs demõſtrationis noiata demõſtratiua in cõparatione ad nos: ⁊ eſt illa que noiaẽ ſignũ nõ in cõparatiõe ad rez in ſeipſa: ⁊ eſt illud de cõſuetudine appellari demõſtratio abſolute: iamq₃ ſeqtur q cogitat φ oẽs vtreq₃ demonſtratiões ſunt idigentes ſeinuicẽ ſz viã circuli in oſtẽſione φ eſt res inuenta aut nõ inuenta repugnãtia aliq̄ que nõ excuſanẽ: ⁊ ipoſſibile aliud ⁊ eſt vt accipiatur res in oſtẽſione ſuiipſi⁹. ⁊ hoc apparet per hoc: vt ponamus tres res: quarũ quedã conſequunẽ queſdã in oſtẽſione ſm modũ circuli: qm̄ nõ eſt drĩa iter hoc φ ponemus circulũ in reb⁹ multis ſm viã cõſequentie: aut in reb⁹ paucis ⁊ ex paucis in duab⁹ aut trib⁹: qm̄ natura circuli in eis oĩb⁹ eſt nã vna: cuz oporteat quidẽ in eo vt ſit in nũero finito triũ: ⁊ minor nũerus qui eſt: eſt duo. ponam⁹ ergo φ a. qdem ſciam⁹ ꝑ ſciaz noſtrã in b. ⁊ φ b. qdem ſcimus per ſciam in g. ⁊ illud ſcimimus ꝓpter ſciam noſtrã in a. ⁊ cũ ſciuerim⁹ qdẽ g. ꝓpter ſciaz noſtrã in a. ergo manifeſtũ eſt φ a. qdẽ ſciuimus ꝓpter ſciam noſtrã a. ⁊ hoc eſt ipoſſibile: et etiã qm̄ in libro ſyllogiſmi iaz eſt oſtẽſum φ oſtẽſio ꝑ

De ſimfaciõe ſigni. vide in ꝓlogo ſup ṗ pbr ⁊ co. 2. ibidẽ. ⁊. 2. ce li. c. 35.

circulū. ponit̄ qͥdem in ꝓpoſitionib⁹ conuertibilib⁹ que ſunt ꝓpoſitiones cōpoſite ex terminis ⁊ ꝓprie: tamqꝫ oſtenſum ibi ꝙ nō eſt poſſibile vt cōcludatur aliquid ex ꝓpoſitione vna. ſed pauciores ex qͥbus eſt poſſibile concludi aliquid ſunt due ꝓpoſitiōes: ⁊ circulus in ſyllogiſmis qͥdem eſt vt oſtendat̄ concluſio quidem pͥmo per duas ꝓpoſitiōes. Deide oſtendat̄ vnaqueqꝫ ꝓpōnū per cōcluſionē ⁊ cōuerſionē ꝓpoſitionis ſcdē: ⁊ ꝓpter illud ex cōditiōe oſtēſionis circularis eſt vt cōuertant̄ ꝓpoſitiōes: ⁊ cū nō cōuertunt̄ ꝓpoſitiōes nō eſt cōueniēs oſtēſio circularis ſm cōplementū. Jamqꝫ oſtenſuꝫ fuit cauſa: qꝛ cum eſt cōcluſio affirmatiua ⁊ due ꝓpoſitōes cū hac diſpoſitione eſt poſſibile vt oſtēdat̄ per eas nō in omni figura: qꝛ nō cōcludit̄ in oīb⁹ figuris vnaqueqꝫ duarꝫ ꝓpoſitionū cū addit̄ ei cōuerſio cōiūcte ſibi: ſed in figura pͥma tm̄: ſed qn̄ qͥdē eſt cōcluſio negatiua nō ē poſſibile vt oſtēdat̄ per eas niſi ꝓpoſitio negatiua tm̄: ⁊ nō ꝓpō affirmatiua. Et cū ſit h̄ ita: ḡ oſtenſio circularis idiget q̄tuor cōditionib⁹: vt ſit vnaqueqꝫ ꝓpōnū cōuertibilis: ⁊ vt ſit cōcluſio affirmatiua: ⁊ vt ſit cōpoſitio in figura pͥma: qꝛ ergo verificabit̄ dictū dicentis ꝙ oēs res oſtēdunt̄ .alie q̄dā .ſ. per alias q̄idā ſm viā circulatiōis: ⁊ illud qꝛ duo ſyllogiſmi in qͥb⁹ ē cōueniēs oſtēſio circularis ſunt pauci in cōparatiōe ad oēs ſylloſ cū ſit circulus qͥdē in quo cōueniūt oēs iſte cōditiones quas narrauimus. Tex. VII.

Q Uoniaꝫ aūt īpoſſibile eſt aliꝰ ſe hēre illud cuius eſt ſcia ſimpl'r neceſſariū vtiqꝫ erit ſcibile qꝺ eſt ſm demōſtratiuā ſciētiam. Demōſtratiua aūt eſt quā habemus in habēdo demr̄atōeꝫ ex neceſſarijs itaqꝫ ſyll's eſt demr̄atio. Cōmē. VII.

C Um ergo iam ſit oſtēſuꝫ h̄ redeamus ad id in quo fuim⁹ ex narratione cōditionū demōſtratiōis. Dicamus ergo qꝛ ex quo eſt manifeſtū per ſe ꝙ queſita que ſciunt̄ ſcia vera: cū illa eſt ſcia quā diffiniuimus pͥus: qꝛ opꝫ in re ſcita cū h̄ ꝙ eſt inuēta ſꝫ diſpōnē queſitā: ꝙ ſit īpoſſibile vt inueniat̄ aliud qꝺ eſt inuentū neqꝫ in quodā aliquo tēpore: ⁊ illud ē vt ſit neceſſariū ⁊ ſemꝑ: ⁊ h̄ ſcit̄ ex re q̄ſita ꝑꝑ demōſtrationē: ⁊ eſt qͥdē demōſtratio: dicim⁹ h̄ ꝑꝑ ꝓpōnes: ſic̄ oſtēſuꝫ eſt in lib. ſyllogiſmi: qꝛ oſtenſum eſt ibi ꝙ cōcluſio neceſſaria: ⁊ durans non erit niſi ex ꝓpoſitiōibus neceſſarijs. Jn quolibet ergo oſtēſum ē: qꝛ cum ſit ex conditiōe ſciētie vere vt ſit cōcluſio neceſſaria: qꝛ opꝫ vt ſint demōſtrationis ꝓpoſitiōes nec̄ie .i. nō poſſibiles neqꝫ mutabiles. Tex. VIII.

A Ccipiēdū igit̄ ex qͥbus ⁊ q̄liuꝫ demōſtratiōes ſūt. primuꝫ aūt determinem⁹ qꝺ dicim⁹ de oī ⁊ qꝺ per ſe. ⁊ qꝺ vl'e de oī. igit̄ hoc dico qꝺ vtiqꝫ eſt nō i quodā qͥdē ſic. i quodā aūt nō: neqꝫ aliqñ qͥdē: aliqñ vo nō: vt de oī homie aial. Si .n. verū eſt dicere hūc hoīem verū eſt dicere ⁊ aial: ⁊ ſi nūc alterum ⁊ alterū: ⁊ ſi in oī linea pūctum ſimil'r. Signum autem eſt nāqꝫ īſtantias ſic proferimus ſicut de omni interroganti: aut ſi quodam non: aut ſi aliquando non. Cōmē. VIII.

E T cū ſit h̄ oſtēſuꝫ ex re ꝓpōnū demōſtratōis. Jam ergo oꝫ vt ſpeculemur in reliq̄s cōditiōib⁹ ⁊ ꝓprietatib⁹ q̄ ſunt in ꝓpōnib⁹ demōſtratiōis ex h̄ ꝙ ſūt neceſſarie. Deide ſeqͥmur aliud cū ſpeculatiōe in queſitis demōſtratiuis. Et pͥmū oꝫ vt oſtēdamus que ſit itētio ꝑdicatōis de oī re: ⁊ q̄ ſit itētio ꝑdicatiōis per ſe: ⁊ itētio ꝑdicatiōis noīate in h̄ lib. Predicatio de oī eſt qͥdeꝫ in dicto nr̄o ꝙ res ꝑdicat̄ de oī re: ⁊ vult in h̄ lib. qꝛ nō erit ꝑdicatū inuentū cuidam ſubo: ⁊ cuidā nō inuētū: ⁊ qꝛ nō ē ei inuentū in tēpore quodā: ⁊ in tpe alio nō inuentū: ſed vt inſit toti ſubo: ⁊ in oī tpe ſicut dictū nr̄m: ꝙ hō eſt aial: qꝛ q̄cūqꝫ res diſponit̄ per h̄ qꝺ eſt hō diſponit̄ qͥdē vt ſit aial: ⁊ qꝛ diſponit̄ per hūanitatē: ipſa qͥdē diſponit̄ ꝑ aialitatē. Dixit .n. iāqꝫ appꝫ ꝙ in ꝑdicatiōe de oī re idiget̄ vt cōditionent̄ he due cōditiōes ex h̄ ꝙ cōditio hꝰ ꝓpōnib⁹ eſt qͥdē ex his duab⁹ partib⁹: ⁊ illud eſt per h̄ vt oſtēdat̄ ꝙ qꝺdā ſubiectoꝝ iam euacuat̄ ab h̄ ꝑdicato: vt oſtēdet ꝙ iam euacuat̄ a predicato etiā in quo inuenit̄ tempore quodam. Tex. IX.

P Er ſe aūt ſunt q̄cūqꝫ ſunt in eo qꝺ qꝺ ē vt triāgulo ineſt linea: ⁊ linee pūctū: ſuba .n. ipſoꝝ ex his eſt: ⁊ inſūt in rōne dicente qꝺ ē: ⁊ qͥbuſcunqꝫ eoꝝ q̄ iſunt ipſis: ipſa i rōne iſūt qꝺ ē ſignificāti vt rectū ieſt linee: ⁊ circūferentiale: ⁊ ipar ⁊ par nūero: ⁊ primū: ⁊ ꝯpoſitū ⁊ iſopleurū .i. altera pte lōgius ⁊ oīb⁹ his iſunt i rōne qꝺ ē dicēte. hic qͥdeꝫ linea. illic vo nūerus. ſil'r aūt ⁊ in alijs hꝰ vnicuiqꝫ per ſe eſſe dico. Quecunqꝫ vo neutral'r iſunt accn̄tia ſunt: vt muſicū aut albū aial. Ampli⁹ ꝙ nō de ſubiecto dicit̄ alio quodā vt ambulans. cū alterū qꝺdā ſit ambulās ⁊ albū. Subſtātia aūt ⁊ q̄cūqꝫ hoc aliqꝺ ſignificāt nō alterꝫ aliqꝺ ſunt ex̄ntia ꝙ ſūt q̄ qͥdē: igit̄ nō de ſubiecto ſūt ꝑ ſe dico. q̄ vo d̄ ſubo accn̄tia. Jtē alio mō ꝙ qͥdem ꝓpter ipm̄ ieſt vnicuiqꝫ ꝑ ſe qꝺ vo nō ꝑ ipm̄ accidēs eſt: vt ſi ambulāte coruſcauit: accn̄s eſt: nō .n. ꝑꝑ id qꝺ ambulat coruſcauit. Sed accidit dicim⁹ h̄: ſi vero per ipm̄: per ſe eſt: vt ſi aliqꝺ iterfectū interierit: ⁊ ſm interfectionem: qm̄ ꝓpter id qꝺ interfectum eſt: ſed nō accidit interfectum interire. Cōmē. IX.

E T per ſe ſi qͥdē dr̄ q̄tuor modis pͥmo de ꝑdicatis q̄ accipiunt̄ in diffōnib⁹ ſubiectoꝝ ſuoꝝ: aut ſm ꝙ ſunt diffōnes cōplete eis: aut ſm ꝙ ipſe ſūt pteo diffinitionū: ſicut eſt acceptio in diffōne triāguli: ⁊ idē eſt qꝺ dicim⁹ ꝙ ipſa eſt figura quā cōprehēdūt tres linee: ⁊ ſicut eſt acceptio pūcti in diffōne linee recte:

qm eſt pars eius diffõnis: ſicut in exẽplo in quo diffi-
nit ipſam ex quo linea binario cõtinuãs iter duo pun
cta aut ſubm ſcḋ intentionẽ pũctoꝝ: qm ꝑdicatio li-
nee de triãgulo eſt res per ſeipſa. ⁊ ſilr ꝑdicatio pũcti
de linea. Et ſcḋs modus ei⁹ eſt qḋ ẽ per ſe: ſunt ꝑdica-
ta quoꝝ ſubta accipiunt̃ in diffõnib⁹ ſuis ſm ꝙ ſunt
ptes diffõnib⁹: ſicut linea accepta in diffõnẽ rectitudi-
nis ⁊ reflexiõis inuẽtaꝝ in linea: ⁊ ſicut acceptio nũe-
ri in acceptiõe paris ⁊ iparis ⁊ diffõne pͥmi ⁊ cõpoſiti:
⁊ ſicut acceptio triãguli in eq̃litate anguloꝝ duobus
rectis: ⁊ ꝑdicata q̃ non ꝑdicant̃ vno de his duob⁹ mo-
dis ſunt ꝑdicata qdez accñtalia: ſicut ꝑdicatio albi ⁊
aĩalitatis muſico ⁊ medico: qm dcm nr̃z muſic⁹ eſt al-
bus: aut aĩal. eſt ꝑdicatio per accñs. Et modus qdem
terti⁹ eſt qdẽ dictũ de idiuiduis ſube: qm iã currit cõ-
ſuetudo: vt dicat̃ in eo qḋ nõ eſt inẽtũ in aliquo neq̃z
dcm de aliq̃ ſic dr̃ in deſcriptiõe idiuidui ſube: q2 eſt
inẽtũ ꝑ ſe: ſz in eo qḋ dr̃ in ſubo nõ dr̃ qḋ ſit inẽtũ ꝑ ſe
ſz ꝑ aliud. ⁊ h̃ ſũt accñtia. Et modus qdẽ q̃rt⁹ eſt cãta
ꝯñtia ꝑ ſuas cãs agẽtia ipſas. ſ. q̃ ſequunt̃ ipas neccia:
qm h̃ dr̃r ꝙ cãta ſua cõſequunt̃ ex ipſis ꝑ ſe: ſic mors
q̃ ſeq̃t̃ decoriatũ. Sz cãtoꝝ q̃ nõ ſequunt̃ cãs ſuas ni-
ſi ꝑ accñs ⁊ ſm min⁹: ille qdẽ ſũt accñtales. ſic ſi am-
bulet hõ cũi coruſcat coruſcatio q̃dã: qm ambula-
tio hoĩs nõ ẽ cã inẽtiõis coruſcatõis: ſz accidit qdẽ illud
accñtalr: ⁊ nõ ẽ ita diſpõ mortis ꝯñtis ſtrãgulatũ: qm
nõ accidit mors ſtrãgulato accñtalr: ſz renouatio ei⁹
ex cã neccia ⁊ res ꝯñs. Tex. X.

Que ergo dr̃r in ſimplr ſcibili-
bus per ſe ſic vt iſint ꝑdicatis:
aut ipſa ſibi iſint ꝓꝑ ipſa q̃ ſunt
⁊ ex neceſſitate: nõ. n. cõtingũt
nõ ieſſe aut ſimplr aut oppoſi-
ta: vt linee: aut rectũ: aut obliquũz: ⁊ nũero
par aut ipar: ẽ eni ꝯriũ: aut priuatio: aut ꝯdi
ctio in eodẽ gñe: vt par qḋ nõ eſt ipar in nu-
meris ſz ꝙ ſeq̃t̃. Quare ſi neceſſe ẽ affirma
re aut negare necẽ ẽ: ⁊ ꝑ ſe iẽẽ: de oĩ qdẽ igr̃
⁊ ꝑ ſe determiatũ ſit hoc mõ. Cõ. X.

Et q aguĩt ex modis q ſũt ꝑ ſe in ꝓpõ-
nib⁹ demr̃atiuis ſũt duo modi ꝑdi-
cationũ eẽntialiũ ꝑ ſe. ſ. modus quo acci-
pit̃ ꝑdicatũ in diffõne ſubi aut modus q̃
accipit̃ ſubm in diffõne ꝑdicati: qḋ eſt: q2
ex h̃ mõ ẽt appet ꝙ ꝑdicatũ ẽt eſt neccĩũ z
⁊ ꝑ ſe ſubm: qm ꝓpõ ptiũ diffõnis: ⁊ diffõ ẽ ꝓpõ neccia
in q̃ ex ipſis eſt acceptũ ſubm in diffõne ꝑdicati ẽ q-
dẽ manifeſtũ: qm ẽ neccĩũ ꝙ nõ ſepat̃ ab eo: ſic ſi accu-
piat̃ hõ in diffõne riſibilis: ſz in quodã accipit̃ l diffõ
ne ei⁹ gen⁹ ſubti: q̃ ſũt accñtia oppoſita: ſic linea acce-
pta in diffõne rectitudinis ⁊ flexibilitatis: ⁊ nũer⁹ ac-
ceptus l diffõne paris ⁊ iparis: qm h̃ ex quo diuidũt
gen⁹ per eas diuiſiões eẽntiales ẽ necẽ ꝙ nõ euadat
gen⁹ ab vno eoꝝ: qḋ ẽ: q2 ambo ſibi opponunt̃ ⁊ erit
aut ſm modũ ꝑuatiõis ⁊ habit⁹: aut ſm moduz affir-
mationis negatiõis: oz vt ſint oppoſita determiata ⁊
cõprehẽſa in nã q̃ ꝓportionat̃ eis donec ſit ꝓportio
gnĩs ad oĩa h̃ oppoſita: ꝓportio ſubti ipſi⁹ ad ꝓpriuz
ſuũ ſic ꝓportio hoĩs ad riſibile. ſ. ſic hõ nõ ſepat̃ a ri
ſibili: ſic nõ ſepat̃ gen⁹ ab vno oppoſitoꝝ: ⁊ qñ eſt ita
aut ergo ex parte qua ſcitur: qm nõ euadit genus ab
vno oppoſitoꝝ ſicut ꝙ vtraq̃z ſũt de neceſſitate: aut

non de neceſſitate: iam ergo oſtenſum eſt ex dicto no
ſtro que ſit intentio per ſe. ⁊ ꝑdicatio vlis que agitur
in demonſtrationibus. Tex. XI.

Uniuerſale aũt dico qḋ ⁊ de oĩ
ſit ⁊ ꝑ ſe ⁊ ſm ꝙ ipm. mãifeſtũ
igit̃ eſt ꝙ q̃cũq̃z ſunt vlia ex ne-
ceſſitate inſũt reb⁹: ꝑ ſe aũt ⁊ ſz
ꝙ ipm idẽ eſt: vt ꝑ ſe linee ineſſe
pũctũ: ⁊ rectitudo nãq̃z ſm ꝙ linea ẽ: ⁊ triã-
gulo ſm ꝙ eſt triangulus duo recti: eteni ꝑ
ſe triangulus duob⁹ rectis equalis eſt. Ule
aũt eſt tũc cũ in quolibet ⁊ prio demõſtret̃:
vt duos rectos hñe neq̃z figure ineſt vlr: ⁊
tñ eſt demr̃are de figura ꝙ duos rectos hz:
ſed nõ q̃libz figura: neq̃z vtitur q̃libz figura
mõſtrãs. Quadrãgulus. n. figura qdẽ ẽ: nõ
aũt hz duob⁹ rectis eq̃les: ſed iſocheles hz
qdẽ fortaſſe duob⁹ rectis eq̃les ſed nõ pri-
mũ: ſed triãgulus pri⁹. Qḋ igit̃ qḋlibz pri-
mũ mõſtrat̃ duos rectos habere: aut qḋcũ-
q̃z aliud huic prio ineſt vle: ⁊ dmr̃atio ꝑ ſe:
hui⁹ vlr ẽ: alioꝝ aũt quodãmõ nõ ꝑ ſe: neq̃z
iſochelis nõ ẽ vlr. ſed in plus. Cõ. XI.

Et predicatio quidem de omni appro-
priata huic lib. eſt quidem predica-
tum cõprehendẽs tres cõditiões: vna q̃-
rum eſt ꝑdicatũ qḋ dicit̃ de omnib⁹ ſub-
iectis: qḋ pͥmũ deſcripſimus: ⁊ ſcḋa eſt vt
ſit ꝑdicatum ꝓpter ſubiectũ per ſe: ⁊ tertia vt ſit ꝑdi
catum de eo ꝑdicatũ pͥmo. ſ. vt nõ ſit ꝑdicatũ de ſubo
ꝓpter nãm aliam: ſicut ꝑdicamus eq̃litatẽ anguloꝝ
duob⁹ rectis. pͥmo de triangulo: ⁊ nõ pͥmo de triangu
lo diuerſoꝝ laterum: qm nõ eſt equalitas angulorũz
duobus rectis inuenta illi in eo ꝙ eſt triangulus di-
uerſorũ laterũ: ſed in eo ꝙ eſt triangulus. ⁊ h̃ qdẽ eſt
in predicatis demõſtratiuis: qm predicatũ qḋ nõ pre
dicatur ex via qḋ quidẽ intrans eſt quodãmõ in ꝑdi
cationẽ per accidens. ⁊ ꝓpter h̃ iaz videm⁹ ꝙ in ꝑdi
catione de omni ſufficit. vt dicat̃ ꝙ eſt ꝑdicatuz de oĩ
ſubo: ⁊ per ſe. ꝓpterea q2 nõ eſt dr̃ia inter dictuz nr̃m
ꝙ h̃ res ꝑdicata eſt inuenta huic ſubo per ſe: ⁊ inuẽta
ei pͥmo. ⁊ illud ẽ. q2 rectitudo ⁊ flexioſitas ambe ſũt
res inuente linee per ſe: ⁊ in eo ꝙ linea ⁊ vtraq̃z acce-
pte ſunt in quiditate ipſius ꝙ ſit differẽtia linee diui
ſiua: ⁊ ſicut eſt diſpõ in equalitate anguloꝝ duob⁹ re-
ctis in triangulo: quoniam h̃ predicatum non eſt ne-
ceſſe vt demonſtretur de figura in eo ꝙ figura: cum
ſit quadratum figura cuius anguli non ſunt equales
duobus rectis: neq̃z etiam poſſibile eſt vt demõſtre-
tur de triangulo diuerſorum laterum: quãuis ſit res
inuenta ei: quoniã illud non ineſt ei in eo ꝙ diuerſo-
rum laterum cum inueniatur equalitas angulorum
duobus rectis inequalium lateruz triangulo ⁊ equi-
crurí: cum eſt illud ita. ergo h̃ predicatum eſt per ſe
trianguli in eo ꝙ eſt triangulus. Et demonſtratio ve
ra quidem eſt cum predicata ſunt ſicut h̃ predicata.
⁊ propter hoc eſt demonſtratio equalitatis anguloꝝ
duobus rectis triangulo diuerſorum laterũ nõ per ſe:
neq̃z in eo ꝙ eſt ipſe. Tex. XII.

Poꝛtet aūt nō latere: qm̄ multotiēs cōtingit errare: τ nō eſſe qd̓ demōſtrať primū vl'e ſꝫ ꝙ videť demōſtrari vl'e primuꝫ. Oberram⁹ aūt hanc deceptionē. Cū eni nil ſit accipe ſupius extra ſingulare ꝙ̄ ſingularia: aut ſit qdem: ſed innoīatuꝫ ſit idifferētib⁹ ſpē reb⁹: aut cōtingat eē ſicut in pte totū in quo mōſtratur. Eis.n. q̄ ſunt in pte ineſt qdem demōſtratio τ erit de oī. Sed tñ nō h̄ꝫ primi vl'r demōſtratio. erit.n. primi ſm ꝙ eſt dm̄ōſtratio cū ſit primi vl'is Si igiť aliqs demōſtraret ꝙ recte nō ītercidant: videbiť vtiqꝫ hui⁹ eſſe dm̄ōſtratio ꝑꝑ id qd̓ ineſt rectis. Nō aūt eſt qdē nō qm̄ ſic equales ſit hoc verum ſm ꝙ quomodocūqꝫ equales.

Cōmentū. XII.

Irit. τ opꝫ nos ꝙ nō decipiamur: τ putemus ꝙ iaꝫ demōſtrauimus reꝫ ſm viā ꝑdicationis qd̓ eſt de omni: τ nos nō demōſtrauim⁹: aut iaꝫ demōſtrauim⁹: τ putamus ꝙ nos nō demōſtrauim⁹. Et qm̄ res in qbus accidit nobis: vt oſtēdamus ꝑdicatū de omni: τ putemus ꝙ nos nō oſtēdamus illud: ſunt res quidē ex qbus nō inueniť niſi vnū ſingulare tm̄: ſicut celū τ terra τ ſol τ luna. qm̄ quādo fecim⁹ dm̄ōſtrationē de aliquo iſtoꝝ qd̓ eſt cū diſpōne quadam. U.g. facimus demōſtrationē de ſingulari nō de vniuerſali cū nō inueniať ex eo plus vno ſingularis eſſe: τ nō eſt res ita: qm̄ nō facimus illud de terra ſm ꝙ ē cui inuiť τ indiuiduū. ſed ſtatuim⁹ eam de nã ipſi⁹ vl'es inuenta terra ſm ꝙ eſt terra eque īueniať ex ea aut nō inueniať. Sed cū ſtatuimus demōſtrationeꝫ de ea iam ſcimus ꝙ ſi inuenirentur terre multe: eſſet diſpoſitio ipſarū ħ diſpoſitio. ſ. ꝙ ipſa eſſet in medio. U.g. ſicut ſi ꝑuareť indiuidua hoīs donec nō remaneret ex eis niſi vnū indiuiduū eſſet qd̓ ſtatuim⁹ demonſtrationē ꝙ hō eſt rōnalis: nō in eo ꝙ ſingulare: ſed in eo ꝙ eſt hō: τ nō eſt illud docēs nobis in conſtitutiōe demōſtrationis de eo ex via quid eſt. Et cum accidit nobis vt ſimus nō oſtēdētes ꝙ eſt de oī: τ putemus ꝙ nos iaꝫ oſtēdimus illud. Sūt due res: vna quaꝝ eſt res diuerſaꝝ ſpērum: quarū vtriqꝫ accidit vt oſtēdamus inuētionē predicari vnius τ eiuſdē ſꝫ ſingularitatē ꝑꝑ occultationē nãe cōis cui inueniť illud ꝑdicatū de eis: ſicut ꝙ demōſtrat arithmetic⁹ ꝙ numeri ꝓportionales cuꝫ ꝑmutanť ſunt ꝓportionales: oſtēdit geometricus ꝙ magnitudines ꝓportiōales cū ꝑmutanť ſunt ꝓportiōales: τ oſtēdit hāc eādē intentionē naturalis de tēpoꝛib⁹ iaꝫ putat vnuſqſqꝫ hoꝝ ꝙ quidā iam oſtēdit rē que eſt de oī τ nō eſt ita: qm̄ permutatio ꝓportionis nō eſt lineis in eo ꝙ ſunt linee: neqꝫ numerus in eo ꝙ nūeri: ſed eſt quidē res inuenta per ſe: rei cōmuni in qua cōicāt hec tria: τ ꝓpter hoc verum eſt: ꝙ oēs numeri: magnitudines: et tēpoꝛa ꝓportionabiles cum permutanť quidē ſunt ꝓportionabilia. Et eſt quidem demōſtratio in ħ de omni ſi eſſet natura cōis his nota. τ ſtatuereť demōſtratio de ea. Sed cuꝫ ſtatuiť demōſtratio in demōſtratione ꝓportionis de vnoquoqꝫ eoꝛū ſm ſingularitatē nō eſt qdē demōſtratio de oī: τ nō ſciť hec ſcia cōpleta in fine: qm̄ qn̄ oſtēdit oſtēſioꝛ in triangulo diuerſoꝝ laterū ſingulariter ꝙ anguli eius ſunt eq̄les duob⁹ rectis: τ oſtēdit illud idē in triangulo equicruro equaliū laterū τ nō docet de natura inuētiōis equalitatis anguloꝛuꝫ duob⁹ rectis triangulo: poſtq̄ꝫ hoc. ſ. ꝙ inuentio ipſi⁹ cuilibet ſpēi ſpecierū trianguli. Et ħ poſtq̄ꝫ nō docet ꝙ inuenitur vere triāgulo in ħ ꝙ eſt triāgulus niſi ſit docens illud per modum accidētis. Sed quēadmodū eſt ſcia. τ ēt qn̄ nō ſit docens de natura inuētionis eq̄litatis anguloꝝ duob⁹ rectis triāgulo magis q̄ꝫ ipſe eſt inuēta triangulo diuerſoꝛū laterum: τ eq̄liū laterū: τ equaliū cruriū. ergo nō docet ꝓpterea ꝙ res eſt inuēta tantū triangulo in eo ꝙ eſt triangulus: τ quoniā non eſt triangulus niſi habens tres angulos equales duob⁹ rectis: vt oſtēdamus nō erit dr̄ia inter ħ vt ſciat illud per modū ſcie q̄ꝫ ꝙ addiſcať per inductionē: τ ħ eſt res nō ſufficiēs in demōſtratiōe. Et loc⁹ qdē in quo accidit nobis: vt putem⁹ ꝙ nos iam oſtēdim⁹ rem que eſt de oī: τ nos nō oſtēdimus eā: eſt quidē loc⁹ in quo accidit nobis: vt oſtēdamus rem certā per mediū tñ potētia inuētū ꝑdicatū de oī. Sed putam⁹ ꝙ ē ꝑdicatū de oī: ꝑꝑ cēntiaꝫ termini medij cū hac diſpōne. U.g. vt oſtēdit geometric⁹: qm̄ cū cadit linea recta ſuꝑ duas lineas rectas: τ ſit vnuſqſqꝫ duoꝝ anguloꝝ interſectoꝝ in pte vna eq̄lis duob⁹ rectis: tūc due linee ſunt eq̄diſtātes: qm̄ equediſtātia quidē inueniť in omnib⁹ lineis duabus que ſunt cum omni diſpōne. Sed nō eſt de omni: qm̄ equediſtātia que īueniť de oībus duabus lineis ſuꝑ quas cadit linea tertia: τ eſt aggregatio anguloꝛū interſectoꝛū in parte vna equalis duob⁹ rectis: ſiue ſit vnuſqſqꝫ ipſoꝝ duoꝛuꝫ rectis: aut ſit qd̓ diminuiť ab vno addiť alij: ſed eſſe quidē terminū mediuꝫ in hoc eſt quidē ꝑdicatū de omni.

Tex. XIII.

Et ſi triangulus nō eēt aliud q̄ꝫ ſm ꝙ ē iſocheles videreť vtiqꝫ eſſe: τ ꝓportionale qd̓ τ cōmutabilr eſt ſm ꝙ nūeri ſūt. τ ſm ꝙ linee: τ ſm ꝙ firma: τ ſꝫ ꝙ tēpoꝛa ſūt: quemadmodū τ demōſtratū eſt aliqñ ſeoꝛſuꝫ cōtingēs vtiqꝫ eſſe de oīb⁹ vna demōſtratōe mōſtrari. Sꝫ ꝑꝑ id qd̓ nō eſt denoīatum aliqd in quo oīa hec vnū ſunt: nūeri: longitudines: tpa: τ firma: τ ſpē differre ſeoꝛſuꝫ inuicem accepta ſunt. Nō aūt vl'e monſtrať: non.n. ſm ꝙ linee ſunt: aut ſm ꝙ nūeri inerant: ſed ſm ꝙ ħ eſt qd̓ vl'e ponūt eſſe. Propter ħ neqꝫ ſi aliqs mōſtret ſm vnūquēqꝫ triāgulū dm̄ōſtratione aut vna: aut altera ꝙ duos rectos h̄ꝫ vnuſqſqꝫ yſopleurus ſeoꝛſum: τ egcrurus: nōdū cognouit triangulū ꝙ duos rectos h̄ꝫ niſi ſophiſtico mō neqꝫ vl'e triāguli: neqꝫ ſi nullus eſt ꝑter ħ triangulus alter. Non enim ſm ꝙ triangulus eſt cognouit: neqꝫ omnē triangulum: ſed inꝙ̄ſtum ſm numerum: ſm ſpēꝫ aūt nō oēm. τ ſi nullus eſt

quem non nouit. Cōmē. XIII.

Aduerte ꝙ hoc cōmētū exponit textū ſubſequentē.

ET cū ſit h maioꝛ cōditiōib⁹ demonſtrationū. iam ergo opꝫ vt ſciam⁹ qn̄ vī nobis ſcia per predicatū qḋ eſt de oī: ⁊ qn̄ nō euadit. Dicem⁹ ergo qm̄ qn̄ oſtendim⁹ aliqḋ vnū ⁊ idē reb⁹ multis: ⁊ ſi inueniremus illas res qdem diuerſas in nolb⁹ tn̄: ſicut eſt diuerſitas ſpade ⁊ glady. ⁊ intētionē vnā in ambobus: tūc demōſtratio de eis eſt de oī. V.g. qm̄ ſi eēt intētio triāguli diuerſoꝝ laterū: ⁊ intētio trianguli equaliū crurū in intētiōe vna ⁊ eadē iam videt̄ nobis ꝙ eq̄litas angulоꝝ duob⁹ rectis oſtēſa quidē eſſet triāgulo diuerſoꝝ laterū ⁊ eq̄liū crurū ſm viā demōſtrationis: ſed cū eſt nō intentio ipſarū vna ⁊ eadem: ſed intentio vniuſcuiuſqꝫ ipſoꝝ eſt pꝛeter intētionē alteri⁹. tunc oſtenſio non eſt. Tex. XIIII.

QUando igit̄ nō nouit vl'r. ⁊ qn̄ nouit ſimpl'r: manifeſtū eſt: ꝙ ſi idē erat triāgulo eē ⁊ eq̄latero aut vnicuiqꝫ aut oib⁹. ſi vō nō idē: ſed alterū eſt: aut ſm ꝙ eſt triāgulus nō nouit. Vtruꝫ aūt ſm ꝙ eſt triāgulus: aut ſꝫ ꝙ eſt iſocheles ſit: ⁊ qn̄ ſꝫ h eſt pꝛimū: ⁊ vl'e cui⁹ demōſtratio ē: manifeſtū eſt: qm̄ qn̄ remoto inſit pꝛimū: vt iſocheli ⁊ eneo triāgulo inſūt duo recti. Sed eneū oē remoto ⁊ iſochele: ſed non figura vel extremitate: ſed nō pꝛimis. Cui⁹ igit̄ pꝛimi. Si itaqꝫ triāgulus ē. ⁊ ſꝫ h ieſt ⁊ alijs: ⁊ h⁹ vl'r eſt demōſtratio. Cōmē. XIIII.

PRedicatū de oī poſſum⁹ inuenire per h vt oſtendam⁹ res per quas diſponim⁹ res qb⁹ affirmam⁹ illud pdicatū: ⁊ cū inuenim⁹ diſpōnē: ⁊ cum ipſa remanet ⁊ auferunt̄ aliq̄ diſpōnes remanet pdicatū: ⁊ cū ipſa auferr̄: auferr̄ pdicatum pp ablationē ipſi⁹: tunc illa diſpō eſt: ꝓpter quā inuenit̄ oſtēſio de oī. V.g. qꝛ nos cū oſtēderimus in triāgulo equicruro facto ex ere: aut ferro: aut ligno ꝙ anguli eius ſūt eq̄les duob⁹ rectis: qm̄ cū voluerim⁹ inuenire diſpoſitionē: ꝓpter quā inuenit̄ hoc predicatum: ⁊ inuenim⁹ ꝙ qn̄ abſtulerim⁹ ab eo qḋ eſt ex ere: ⁊ remanebit nobis ꝙ ē triāgulus: nō auferr̄ ab eo pdicatuꝫ qḋ eſt eq̄litas angulоꝝ duob⁹ rectis. ⁊ ſil'r qn̄ abſtulerim⁹ ab eo qḋ eſt eq̄cruris: aut alia ex diſpōnib⁹ inuētis ei nō auferr̄ ab ipſo hoc pdicatū: ſed qn̄ abſtulerim⁹ ab eo triāgulū ⁊ faciem⁹ remanere reliq̄s diſpōnes: ⁊ pdicatū auferr̄ ab eo ablatū poſt. Et nō ē vt pmutet hūc canonē ꝙ nos inuenim⁹ cū auferim⁹: ⁊ ab eo ꝙ eſt figura aut h'is terminos: qꝛ eleuat̄ ab eo eq̄litas angulоꝝ duob⁹ rectis: qm̄ illud nō ē eleuatiōe p⁹ ſed accidit ei: pp ablationē triāguli p ipſi⁹ ablatiōeꝫ. Et ſi eſſet poſſibile ꝙ remaneret tibi triāgulus ⁊ auferret̄ figura. nō auferret̄ pdicatū qḋ ē eq̄litas angulоꝝ duob⁹ rectis. Cum ergo ſciuimus per hanc viaꝫ ꝙ predicatū quidem eſt inuentū triangulo de oī: ſciuimus quoniā id inuentuꝫ oſtenſum ſic de omni: ⁊ ꝙ ipſum eſt ꝓpter qḋ oſtenditur ſm viam demonſtrationis vnicuiqꝫ ſpecierū trianguli. ſ. triangulo diuerſorum laterum ⁊ eq̄cruro ⁊ equilatero eq̄litas trium angulorum eius duob⁹ rectis. Tex. XV.

SI igit̄ eſt demōſtratiua ſciētia ex neceſſarijs principijs: qḋ. n. ſcit̄ nō pōt ſe habere al'r. Que aūt p ſe ſunt neceſſaria. illis aūt ipſa rebus h quidē eniꝫ ſunt in eo qḋ quid eſt. inſunt in eo qḋ quid eſt predicatis de ipſis: quoꝝ alterum oppoſitoꝝ neceſſe eſt ieſſe. Manifeſtū ē ꝙ ex h⁹ qbuſdā vtiqꝫ ſit demōſtratiu⁹ ſyll'us. Omne. n. aut ſic eſt aut ſm accñs. Accñtia aūt nō neceſſaria ſunt. Cōmē. XV.

ET cū iā oſtēſuꝫ ſit qd eſt pdicatio d oī: ⁊ oſtēſū ſūt modi pdicatoꝛū p ſe: ⁊ ꝙ ſūt duo modi quoꝝ vn⁹ ē pdicatū. Et ē iā oſtēſuꝫ ꝙ demr̄atio oꝫ vt ſit ex nec̄arijs ꝓpōnib⁹ cū ſit ſcitū p demr̄ationē ex cōditiōe: vt nō ſit p diuerſuꝫ ei⁹ qḋ ſcit̄ nec in tpe aliquo: ⁊ illud qd eſt nec̄iū pp ꝓpōnes nec̄ias. Et ſunt ꝓpōnes nec̄ie q̄ ſunt p ſe pdicatū de oī. g̃ eſt manifeſtū ꝙ opꝫ vt ſit demr̄atio ex ꝓpōnib⁹ p ſe pdicatis de oī. Et Ariſt. qdē videt̄ ꝙ oē p ſe ē nec̄iū p ſe: ⁊ ēt qm̄ demr̄atio: ſicut dixit nō euadit qn ſit ex ꝓpōnib⁹ p ſe: aut accñtalib⁹: ⁊ ſi eſt ex accñtalib⁹: nō eſt ex neceſſarijs ꝓpterea: qꝛ ꝓpōnes accñtales nō ſunt nec̄ie ſi ipſa eſt ex rebus neceſſarijs. nō ergo ex accidentalibus: ⁊ quādo non eſt ex rebus accidētalibus. ergo ex his que ſunt per ſe. Tex. XVI.

QUia igit̄ ſic dicēduꝫ: aut principium ponētib⁹ ꝙ demōſtratio neceſſariū ſit: ⁊ ſi demr̄atuꝫ ſit nō poſſe aliter ſe habere ex neceſſarijs. ergo opꝫ eſſe ſyllogiſmuꝫ: ex veris qdē eſt nō demōſtrantē ſyllogizare: ex neceſſarijs aūt nō eſt niſi aut demōſtrātē: hoc eni demōſtratiōis eſt. Signū aūt eſt ꝙ dmōſtratio ex neceſſarijs ſit: qm̄ ⁊ inſtātias ita ferim⁹ ad opinantes demonſtrare: qm̄ nō ſit neceſſe ſi opinamur aut oio cōtingere alit̄: aut rōnis cauſa. Manifeſtuꝫ aūt ex his eſt: ⁊ qm̄ ſtulti ſunt accipere opinati bona pꝛincipia ſi ꝓbabilis ſit ꝓpō ⁊ vera vt ſophiſte: qm̄ ⁊ ſcire ſciaꝫ eſt habere: nō. n. eo qḋ ꝓbabile eſt aut non pꝛincipiū ē: ſed pꝛimū generis circa qḋ demr̄at̄ ⁊ veꝝ nō oē ꝓpꝛiū. Cō. XVI.

ERit. Et qm̄ qdeꝫ ꝓpōnes demr̄ationis oꝫ vt ſint nec̄ie. ⁊ hoc eſt ꝙ ponim⁹ ṗncipiū in hoc qḋ oꝫ vt ſit per ſe: iamqꝫ poſſibile ē ſufficiāt in oſtēſiōe illi⁹ in hoc qḋ pceſſit: ⁊ poſſibile ē vt oſtēdam⁹ illud oſtēſiōe amplioū per h vt incipiam⁹ loq in eo p ṗncipia alia. Et dicam⁹ qm̄ cū opꝫ vt ſit ſcītō nec̄ia īmutabilis: opꝫ vt ſit dmōſtratio ex qua ꝓuenit nobis ſcia in hac diſpōne ēt: ſed ipſa eſt indignioꝛ in hoc: ⁊ cū ſit nec̄iū demōſtratū vt ſit cū diſpōne. ſ. nec̄ia. ergo oꝫ vt ꝓpōnes ſint neceſſarie: niſi qꝛ nō eſt opoꝛtunuꝫ in oī

ſyllogiſmo vt ſit ex ꝓpõſitionibus neceſſarijs: qḋ eſt: qm̄ iam eſt poſſibile nobis vt cõcludat̃ cõclo quedã vera ex ꝓpõnib⁹ veris nõ neceſſarijs: ſed ex ↄditiõe demõſtrationis: vt ſi ex ꝓpõnib⁹: q̃ cũ h̃ ꝙ ſũt vere ſint neceſſarie: iamq3 ſignificat̃ ſup hoc qḋ nos qdẽ ↄdici mus: q2 cogitat ꝙ iam iduxit demõſtrationẽ quãdã ſuper queſitũ qḋdã ex queſitis. ꝓter qḋ quiuis nõ induxit in quo: vt faciam⁹ eũ ſcire ꝙ demõſtratio quaz tulit in eo nõ eſt ꝓpõnib⁹ neceſſarijs. aut ꝙ ille ſyllogiſmus quẽ putet eẽ ex cõcludẽte nõ eſt ↄcludẽs: aut per hoc ꝙ ille ꝓpõnes ſumpte ſunt ex famoſis: ⁊ famoſa nõ ſunt certe. Dixit ẽt hũo oſtenderit ꝙ ponit attẽtionẽ ꝓpõnũ demõſtrationũ: vt ſint famoſe eſt in vltimo certitudinis ignomẽtũ: ſicut ꝙ putat ꝓtogeras in his ꝓpõnibus ꝙ ipſe ſunt demõſtratiue: ⁊ illud eſt: q2 ipſe dixit ꝙ ille apud quẽ ſcit̃ ſcia: ⁊ qui h3 ſciam ipſe quidẽ ſcit qḋ eſt ſcia: ⁊ hoc eſt falſum: quãuis ſit ꝓbabile: ⁊ illud eſt ꝙ cum nos dicimus ꝙ nõ ſufficit etiã ꝓpõnib⁹ demõſtrationis vt ſint vere tm̄: ſed vt ſint neceſſarie ⁊ ꝓportionales ⁊ ꝓprie generi in quo accipiunt̃ quãto magis non ſufficit vt ſint famoſe: qm̄ nõ oẽ famoſuz verũ: q̃to plus vt inueniant̃ in eo relique cõditiões alie. Tex. XVII.

Quod aũt ex neceſſarijs eſſe oz ſyllogiſmũ manifeſtuz ⁊ ex his eſt: ſi.n.non habẽs rõnem pp qḋ exñte demõſtratione nõ eſt ſciẽs: eſſet aũt vtiq3 ꝙ a. de c. ex neceſſitate eſſe: q̃re b. aũt mediũ per qḋ demõſtratũ eſt nõ ex neceſſitate non ſciuit pp quid: nõ ẽ.n. h̃ pp mediũ: h̃.n. qdez cõtingit nõ eſſe: cõcluſio aũt neceſſariã. ¶ Amplius ſi aliquis neſciuit nũc hñs rõnẽ ⁊ ſaluat⁹ ẽ ſalua re nec oblitus: neq3 prius ſciuit: corrũpetur aũt vtiq3 mediũ niſi ſit neceſſarium: q̃re hẽbit qdez rõnẽ ſaluã ſalua re: neſciuit autẽ neq3 ergo prius ſciuit. ſi v̾o nõ corruptũ ẽ cõtingit aũt corrumpi qḋ accidit vtiq3 erit poſſibile ⁊ cõtingens: ſed ẽ ipoſſe ſic ſe hñte ſcire. cũ qdẽ igit̃ ↄclo ex neceſſitate eſt: nihil ꝓhibet mediũ nõ neceſſ̃iũ eſſe pp qḋ demr̃atũ eſt. Eſt.n. neceſſariũ nõ ex neceſſarijs ſyllogizare: ſicut ⁊ verũ nõ ex veris. Cũ aũt mediũ ex neceſſitate ẽ: ⁊ ↄclo ex neceſſitate ſicut ex veris verũ ſemꝑ: ſit.n. a. de b. ex neceſſitate: ⁊ h̃ de c. neceſſe ergo eſt ⁊ a. c. ineſſe: ſed cum nõ neceſſaria ſit cõcluſio: neq3 medium neceſſariũ eſſe poſſibile eſt. Sit.n. a. in c. non ex neceſſitate ineſſe: in b. autem: ⁊ h̃ in c. ex neceſſitate ⁊ a. ergo in c. ex neceſſitate erit: ſed non ſuppoſitum eſt.

¶ Commentum. XVII.

Namq3 apparet ꝙ opz vt ſit demonſtratio ex ꝓpõnibus neceſſarijs ꝓpterea ꝙ q neſcit rez ꝙ ſit neccĩa per rẽ neceſſariã non ſcit ꝙ illa res ẽ neccĩa per cãm ſuã: qm̄ eẽntia rei neceſſarie eſt neccĩa. ⁊ qui neſcit rẽ per cãm ſuã: nõ h3 ſciam eius niſi ꝑ viã accidẽtis. V.g. qm̄ q putat ꝙ iaz ſcit ꝙ a. eſt inuẽtuz in omni g. neccĩo per mediũ: qḋ eſt b. manifeſtũ eſt ꝙ inuẽtio a. g. neccĩo ex termino medio: qḋ eſt. q2 terminus medi⁹: qḋ eſt b. iã ẽ poſſibile vt auferat̃: ⁊ ſi ꝓpõ etiam ꝙ a. eſt inuẽtũ g. neceſſario: ⁊ cũ ſit illud ita. ergo b. qḋ eſt termin⁹ medi⁹ nõ eſt cã ſcie nr̃e. ⁊ ꝙ a. inuentum eſt g. neceſſario niſi ſit illud per accñs. Et ẽt amplius ſi hõ iaz ſcit per mediũ nõ neceſſariũ ſciam neceſſariã. ſeqtur ergo ſm̄ h̃ vt ſit poſitũ in tẽpore q̃do ſyllogiſmus inuẽtus: ⁊ ſyllogizãs inuẽtus: ⁊ cõclo inuẽta: ⁊ ſcia eoꝝ inuenta: qḋ eſt. q2 iaz ẽ poſſibile vt auferat̃ termin⁹ medi⁹: ⁊ ſit q̃ſitũ nõ ſcituz. ⁊ ſyllogiſm⁹ inuent⁹ erit. ergo diſpoſitio nr̃a in ignorãdo cãm illi⁹ queſiti eſt nobis ſilis: ſicut diſpõ nr̃a cũ eo anteq̃ ſit apud nos ſcia ipſius: ⁊ illud eſt qñ auferẽ termin⁹ medius. ⁊ ſi vero eſt termin⁹ medi⁹ nõ ſublatus. ergo oz vt ſit diſpõ nr̃a in ſcia cõcluſionis diſpõ illius qui videt ꝙ ſcia illius eſt res poſſibilis vt ꝑmutet̃. ⁊ nõ res neceſſaria. ⁊ idẽ eſt. q2 ſi termin⁹ medi⁹ eſt poſſibilis: ⁊ nõ eſt ipoſſibile vt cadat ſcia ꝑ h̃ cõcluſuz neccĩũ pp terminũ mediũ nõ neccĩũ: ſed ꝑ accñs nõ ꝑ ſe: ſic q cõcludit: ⁊ dicit hõ ẽ ambulãs: ⁊ ambulãs ẽ aial. g hõ ẽ aial neccĩo: ſicut non ẽ poſſibile: vt cadat ꝓpõ vera ex ꝓpõnib⁹ falſis: ⁊ illud eſt. q2 diſpõ in ſequela neceſſitatis cõcluſiõis ad ꝓpõnes eſt: ſicut diſpõ ſequele veritatis ei⁹ ad veritatẽ ꝓpõnũ. ſicut oñſum eſt in lib. ſylli. cũ ſint ꝓpõnes neccĩe ẽ ↄclo neccĩa: qm̄ ſi nõ eſſet neccĩa: ſed eſſet poſſis: eſſent ꝓpõnes poſſes: ſiq3 poſſe ſunt neceſſarie. ⁊ hoc eſt diuerſuz nõ ꝓportiõabile: ſicut eſt cũ ꝓpõnes ſunt vere: ⁊ eſt cõclo vera ⁊ neccĩa: nec cõuertit̃ h̃. ſ. qm̄ qñ ẽ cõcluſio neccĩa ſunt ꝓpõnes neceſſarie: ſicut oſtẽſum eſt: ſicut eſt diſpõ in veritate ꝓpõnũ: qm̄ nõ ſequit̃ ex inuẽtiõe ↄñtis inuẽtio antecedẽtis: ſicut oſtẽſuz eſt in libro ſyllogiſmi. ¶ Et qui ſcit aliqd per mediũ nõ neccĩũ ipſe quidẽ nõ ſcit ꝙ res cõcluſa apud eũ ſit neccĩa. ſed q ſcit res ꝑ mediuz non neceſſariũ eſt inter duo: aut vt putet ꝙ ipſe ſcit ⁊ ipſe nõ ſcit: ⁊ eſt qñ putat per mediũ qḋ nõ eſt neceſſariũ ꝙ eſt neceſſariuz: aut vt inficiet̃ ꝙ ipſe neſcit. ⁊ hec cũ ſcit ꝙ illud mediũ eſt nõ neceſſariũ: qm̄ nõ ẽ apud eũ ex ſcia: nec ꝙ illud eſt inuentũ in illa hora q̃ ſciuit illud mediũ eſſe nõ neccĩũ qm̄ nõ ẽ apud eum ex ſcia niſi ꝙ illud ẽ inuẽtũ in illa hora q̃ ſciuit illud: ⁊ qm̄ iã poſſe ẽ vt mutet̃ hõ in ſe: aut ꝑmutet̃ termin⁹ medi⁹ i ſert ſcia ꝑ me⁹ illõ. ¶ Iãq3 dubitat̃ dubio. ⁊ dic̃ ſi ẽ ↄclo qdẽ neccĩa ex ꝓpõnib⁹ neccĩis quo g ꝓducit̃ ſyllo niſi ex ꝓpõnib⁹ neccarijs: iaz g oz vt nõ ſit h̃ ſylls dialecticus q nõ cõcludit niſi ex ꝓpõnib⁹ q̃ cõcedunt ei a rñdente in quo ↄclo nõ eſt neccaria. ¶ Et ſolõ hui⁹ eſt ꝓpinqua ex eo ꝙ ꝓceſſit: qḋ eſt: qm̄ qdẽ dr̃ in diffõne ſyllogiſmi ꝙ eſt orõ ex q̃ ſeqtur res alia neccĩo non ꝙ dicit̃ res alia neceſſaria ergo neceſſitas ĩn ſyllo eſt in ipſa conſecutiõe cõcluſionis ex ꝓpõnib⁹ nõ in eẽntia cõcluſionis neceſſarie. Tex. XVIII.

Quoniã igit̃ qḋ ſcit demonſtratiue opz ex neceſſitate eſſe. manifeſtũ ꝙ per mediũ neceſſariũ opz habere dmõſtrationẽ: aut nõ ſciet: neq3 pp quid: neq3 pp q2: neceſſe eſt illud eſſe: ſed aut opinabit̃ neſciens ſi accipiat tanq̃ neceſſarium non neceſſarium: aut neq3 opinabitur ſimilr ſiue:

Hic incipit expõ tex. 18.

Dubium.

Solutio.

q: ſcit ꝑ media ſiue ꝑꝑ qd ⁊ per imediata. Accidentium aūt nō ꝑ ſe q̄uo determinatū eſt ꝑ ſe eē nō eſt ſcia demōſtratiua: nō.n.eſt ex neceſſitate demōſtrare ꝯcluſionē. Acciñs eni ꝯtigit non eē. de tali.n. dico accñti: ⁊ tñ dubitaret fortaſſis aliqs cuiꝰ cā hec: oꝫ iterrogare de his ſi nō neceē ꝯcl'onē eſſe. Nihil enim differt ſi aliqs iterrogatus cōtingētia: poſtea dicat ꝯcluſionem: opꝫ aūt iterrogare non tanq̄ꝫ neceſſarium eſſe ꝓpter iterrogata: ſed qḋ dicere neceſſe eſt illa dicenti ſi ⁊ vera dicenti ſi vera ſunt.

Cōmentum. XVIII.

Et cū ſit oſtēſum q̄ ꝓpōnes demōſtrationis opꝫ q̄ ſint neciē: ⁊ q̄ neciē ſūt per ſe ⁊ de omni. manifeſtū eſt ergo q̄ q̄ſita demōſtrabilia opꝫ vt ſint per ſe: qm̄ in queſitis accñtalibꝰ nō cadit ſcia ex neceſſario cum inueniunẜ ⁊ nō inueniunẜ: ⁊ ꝓpter hoc nō ſunt ꝓpōnes ex rebus accidentalibus.

Textus. XIX.

Manifeſtū eſt aūt ⁊ ſi ſint ꝓpōnes vl'es ex qbꝰ eſt ſyll's q̄ neceſſe eſt ꝯcluſionē eē ꝑpetuā hꝫ demonſtrationis ⁊ ſimpl'r vt eſt dicere demōſtratōis: nō eſt ergo demōſtratio corruptibilium: nec ſcientia ſimpliciter: ſed ſic ſicut eſt ẜm accidens: quia autem vniuerſaliter ipſius non eſt: ſed aliquando ⁊ ſic.

Cōmentum. XIX.

Dixit nō ſufficit i termio medio i ꝓpōnibꝰ dm̄rationum abſoluta ꝫ vt ſint ꝑ ſe tm̄: ſꝫ vt ſint cā h cā ꝯnie: qm̄ h ſūt ſylli: ⁊ iā ꝯcludētes termi mediꝫ i eis ꝑ ſe: ſꝫ ipſi poſteriores ad ꝯnes ipſe ſūt q̄ noiant dm̄rationes nō abſolute: ſic g ꝯcludit nobis: mulier ē ꝑgnās: qm̄ eſt hn̄s lac: ⁊ illud ē: q: ꝑgnatio eſt cā lactis: ⁊ lac eſt poſterius ad eam.

Tex. XX.

Cum aūt ſit neceſſe alteraꝫ nō vl'em eſſe ꝓpōnem ⁊ corruptibilem corruptibili qdē qm̄ ⁊ ꝯcluſio ex his q̄re ⁊ ꝯcl'onē: cum nō vl'i aūt q̄ h qdeꝫ erit: h auteꝫ nō erit in qbus quare non eſt vl'em ſyllogizare: ſed qm̄ nunc eſt. Simil'r autem ſe hꝫ ⁊ circa diffinitiōes qm̄ eſt diffinitio aut principium demōſtrationis: aut demōſtratio poſitiōe differēs: aut concluſio quedam demonſtrationis. corū autem que ſepe fiunt demōſtratiōes ⁊ ſciētie vt lune defectus: manifeſtum ē q̄ ẜm q̄ hꝰ ſunt ſemper ſunt: inquātum autem non ſemper ẜm partem ſunt: ſicut autem defectus ſimiliter eſt in alijs.

Cōmentum. XX.

Sed qm̄ qdē ꝓpōnes dem̄ratōis oꝫ vt ſint ꝓportiōales h ē māifeſtū qm̄ oꝫ vt terminꝰ mediꝰ ſit iuētꝰ ꝑ ſe i minori: ⁊ maiō iuētꝰ ꝑ ſe i medio. Et cū ſit res ita. ḡ ē māifeſtū q̄ ꝓpōnes dm̄ratiōis ſūt vnius gn̄is: ⁊ q: ex illo nō ē poſe vt trāfferaẜ dm̄ratio ḋ gn̄e ſciaꝝ ad genꝰ aliud: qm̄ ꝓpōnes ꝓꝑe ꝓportiōales ſūt ſcluſe i gn̄e necitatis: ⁊ accñs i gn̄ibꝰ ſepatl: ⁊ ꝑꝑ h n̄ ē poſe geometre vt faciat dm̄ratiōem i oñſiōe rei geometre ꝑ ꝓpōnes q̄s agit arithmeticꝰ: ⁊ h qdē ē ꝑꝑea: q: res ex qbꝰ fabricaẜ nā dm̄ratiōis ⁊ formaẜ i q̄libꝫ arte ſūt tres res q̄rū vna pt̄ās q̄ſita i illa arte: ⁊ ſūt q̄ oſtēdunẜ eē iuēta ſubō ꝑ ſe. Et ſcd̄a ē res ſcie ꝑ nāꝫ l' illa ḋ accñtibꝰ dſignat i iuētis ei ꝑ ſeipſaꝫ: ⁊ ipa q̄ noiaẜ ſuba artis: ⁊ ꝓpōnes qdē ex qbꝰ ē dm̄ratio i vnoq̄qꝫ gn̄e ⁊ nā q̄libꝫ ex naturis artium dm̄ratiuaꝝ ex quo ſunt ex rebꝰ ꝑ ſe gn̄i: iam ḡ opꝫ vt ſint ꝓꝑie ⁊ ſi ſint h ꝓpōnes plibꝰ gn̄ibꝰ: oſtēdeẜ ḡ quō fiunt artes ꝓꝑie eis: ita res etiā eſt in q̄ſitis: ⁊ tiā. l. qm̄ i eis oꝫ vt ꝓꝑiū in nā ſuba cū ſint ꝑ ſe ei: ⁊ qm̄ oꝫ vt ꝓpōnes ſint ꝓꝑe cuiqꝫ gn̄i: ⁊ ſil'r q̄ſita. eſt ḡ pꝰ oſtēſuꝫ qm̄ nō ē poſe vt trāfferaẜ dem̄ratio de gn̄e ad genꝰ: ⁊ cā in illo eſt: qm̄ ſubꝫ artiū ſunt diuerſa ſicut diuerſitas nāe nūeri q ē ſubm arithmetice a nā mēſure q̄ ē ſubm arti geometrie: ⁊ ꝑꝑ h ē dem̄ratio q̄ ē ſuꝑ q̄ſitū nūerale nō poſe trāfferri ad mēſurā: ⁊ dem̄ratio ꝯſtās ſuꝑ reꝫ geometricam nō eſt poſe vt trāfferaẜ ad rē nō geometricā. Sꝫ ē poſe qdē vt trāfferaẜ de arte ad arteꝫ cū ē q̄ſitū in duabꝰ artibꝰ vnū ⁊ idē abſolute ſeu poſe illud ſiue ſit vnū ex ꝑte quadā: ⁊ h vt ſit vna duaꝝ artium ſub alia arte ſicẜ ſcia aſpectiua q̄ ſub ſcia geometrie: ⁊ ſicẜ ſcia muſica q̄ ē ſub ſcia nūi: qm̄ ſcia aſpectiua q̄ ē ſub ſcia geometrie ē ſicẜ ſcia muſice q̄ ē ſub ſcia nūeri: qm̄ ſcia aſpectiua agit res geometricas: ⁊ ſcia muſice res nuāles: ⁊ qm̄ qdē ſẜ q̄ſita duo q̄ſita tūc n̄ ē poſe vt demrẜ vnū ipſoꝝ ꝑterq̄ꝫ in arte ꝓꝑa ſua. V.g. qm̄ non eſt poſe vt oſtēdat geometra q̄ vnū eſt ꝯtū vni ꝯtioꝝ ⁊ qm̄ ꝯtioꝝ duoꝝ ſcia eſt vna: qm̄ h eſt ſcie diuine ſicẜ nō ē ſcie diuine vt oñdat q̄ duoꝝ cuboꝝ cū multiplicat vnum ⁊ alteꝝ ſit ex eis nūerꝰ cubꝰ: ſꝫ illud qdem eſt arithmetici: ⁊ nō qdem tm̄ eſt poſe vt oſtēdat artifex rē eē inuētam ſub ſubō artis ſue: ſꝫ ⁊ rē q̄ eſt iuēta ſubō artis ſue: niſi q: nō eſt ex rebꝰ ꝑ ſe ei: ⁊ ꝑꝑ h nō eſt geometre vt oſtēdat q̄ linea circularis aut recta eſt pulcherrima lineaꝝ: q̄uis ſint meliꝰ ⁊ decētiꝰ res inuēte magnitudinibꝰ: ſꝫ nō ſunt inuēte eis ꝑ ſe: ⁊ ex h eſt ex eo q̄ ſignificenẜ vltima ſignificatōe qḋ nō ē poſe vt trāfferaẜ dm̄ratio ḋ arte ad artē: qm̄ res cōes ſubiectis plurium artiū ſunt ex rebꝰ accñtalibus nō ex rebus per ſe.

Tex. XXI.

Quoniā āt ex neceſſitate ſūt circa vnūq̄dq̄ꝫ genꝰ q̄cūq̄ꝫ ꝑ ſe ſunt: ⁊ ẜꝫ q̄ vnūq̄dq̄ꝫ ē. Māifeſtū ē qm̄ ḋ his q̄ ꝑ ſe ſūt ſciales dm̄rōnes ⁊ ex talibꝰ ſūt: accñtia eni n̄ necia ſūt. Quare ſi neciū ꝯcl'onē ſcire ꝑꝑ qd ſit: neqꝫ ſi ſemꝑ ſit nō ꝑ ſe aūt vt ſūt ꝑ ſigna ſylli: qḋ.n. ꝑ ſe non ꝑ ſe ſciet neqꝫ ꝑꝑ qd. Propter qd aūt ſcire ē: ꝑ ſe cām ſcire: ꝓpter ipm̄ ergo opꝫ ⁊ mediū tertio ⁊ primum medio ineſſe.

Cõmentum. XXI.

Et ex maifeſtatiõe q̄ ꝯclõ dmr̃atiõis ē vlis τ ꝑ ſe: maĩfeſtũ ē q̄ ipa nõ ꝯſtituit̃ ſu͠t res corruptibiles dmr̃atio niſi ſ̃m modũ ex via accñtl: τ ſi eẽt dmr̃atio poſſe ex reb⁹ corruptibilib⁹ τ ꝑticularib⁹: ſeq̃ret̃ vt eẽnt ꝓpõnes miores ꝑticlares corruptibiles: qm̃ ſb3 ē i eis gñabile ſub3 ꝯnio: τ erũt ẽt nõ vlẽs. Tex. XX.

Non ḡ ē ex alio gñe tráſcẽdẽtẽ dmr̃ar̃ vt geometricũ i arithmeticá: tria.n. ſu͠t i dmr̃atõib⁹ vnũ qdẽ qd̃ dmr̃at̃ ꝯclõ: h̃ at̃ ē qd̃ ieſt alicui gñi ꝑ ſe: vnũ at̃ dignitates: dignitates aũt ſu͠t ea ex qb⁹ dmr̃atio ē: tertiũ at̃ gen⁹ ſ̃m cui⁹ paſſiões τ ꝑ ſe accñtia oñdit demr̃atio. Ex qb⁹ igit̃ dmr̃atio fit ꝯtigit eadẽ eẽ. Quoꝝ at̃ gen⁹ alteꝝ ē ſic̃ arithmetice τ geometrie: ñ ē eni arithmetica dmr̃ationẽ accõmodare in magnitudib⁹ accñtia niſi magnitudies nũi ſint: h̃ at̃ queádmodũ ꝯtigit i qbuſdá poſteri⁹ dicet̃. Sz arithmetica dmr̃atio ſꝑ h3 genus circa qd̃ fit dmr̃atio τ alie ſilr̃: q̃re aut ſimplr̃ necẽ ē gñs idẽ eẽ aut ſic ſi d3 dmr̃atio tráſcẽdẽ: alr̃ at̃ q̄ ipoſ̃e maĩfeſtũ ē: ex eodez eni gñe necẽ ē vltia τ media eẽ. ſi náq3 nõ ſt̃ ꝑ ſe accñtia erũt: ꝑꝑ h̃ geometrie ñ ē mõſtrare q̄ ꝯ̃trioꝝ ead̃ eſt ſcia: ſz neq3 q̄ duo cubi cub⁹ ſit vn⁹: neq3 ſcie aliĵ q̄ alteri⁹ eſt: ſz niſi aut q̄cũq3 ſic ſe hñt ad iuicẽ vt ſit alteꝝ ſub alr̃o vt ꝑſpectiuũ ad geometriaz: τ vt harmonica ad arithmeticá niſi aliqd ieſt lineis nõ ſ̃m q̄ linee ſu͠t τ inq̃tũ ex pricipĵs ſu͠t vt ſi pulcherrima lieaꝝ recta ē aut ſi ꝯ̃trio ſe h3 circulari: nõ.n. ſ̃3 q̄ ipoꝝ eſt ꝓpriũ gen⁹: ſed inq̃tum cõe eſt qdam. Cõmẽ. XXII.

Et qd̃ o3 ex h̃ dmr̃at̃: o3 i diffõne dmr̃ari.ſ. q̄ termi ſint ñ gñabiles neq3 corruptibiles cũ ſint diffõnes qdẽ aut p̃n⁹ demr̃ationũ: aut ꝯclõ dmr̃ationũ: aut dmr̃atio tráſmutata i põne ipſi⁹ ſic̃ oñdam⁹ p⁹ τ i reb⁹ ꝑticularib⁹ q̄ renouant̃ vna p⁹ aliá ſic̃ eclypſis: dmr̃atio qdẽ ñ ꝯſtituit̃ ex ꝑte q̄ ſu͠t ꝑticulares: ſz ꝯſtituit̃ qdẽ ſuꝑ nãz cõez vlẽz oĩb⁹: τ ñ huic eclypſi ꝑticulari: queádmodũ ñ ſtat dmr̃atio ſuꝑ rẽ ꝑticularẽ q̄ ñ redit oñdet̃ p⁹ h̃ oñſiõe ſufficiẽti: τ o3 vt ſciat̃ q̄ ñ ſufficit i ꝓpõnib⁹ dmr̃ationũ q̄ ſt̃ dmr̃atões abſolute ñ i ꝯ̃atiõe ad nos vt ſint termi mediĵ necĩj tm̃ niſi ꝯcedat̃ nob eẽ necĩũ qd̃ ē ꝑ ſe: ſz vt ſint cũ h̃ ꝑ ſe: qm̃ iá patet q̄ h̃ ſt̃ ſyllĩi qb⁹ ſt̃ teri mediĵ necĩj: ſz ipi ñ ſt̃: τ illõ ē cũ accidit vt ſint due res: q̄ꝝ vnaq̄q3 ē iuẽta rei cuidã ꝑ ſe: τ accidit vt accipiat̃ vna ipaꝝ i oñſiõe ſue cõpari: ſic̃ ſi oñderet oñdẽs q̄ huic egroto ē febris accñtal ꝑꝑea q2 pulſus ei⁹ ē diuerſus: qm̃ huic dcõ ſeq̃t̃ ꝑ ſe ad putredinẽ τ iuẽtũ vnũ eoꝝ aliĵ necĩo: ſz ſi dicat̃ in hui⁹ necĩtate: τ ē cum necĩ⁹ τ i ſimilib⁹ huis dcĩi ꝑ cõitatẽ τ nois τ eẽntie i ſillib⁹ i qb⁹ certificat̃ vt dicat̃ qd̃ eſt necĩum eſt ꝑ ſe ſ̃m ſciam Ariſt. Tex. XXIII.

Quoniá aũt manifeſtum eſt q̄ vnũqdq3 dmõſtrare nõ eſt: ſz aut ex vniuſcuiuſq3 pricipĵs ſi id qd̃ dmõſtrat̃ ſit ſ̃m q̄ eſt illud nõ eſt ſcire h̃ ſi ex veris τ indemõſtrabilib⁹ monſtret̃ τ imediatis. Eſt.n. ſic mõſtrare ſicut briſo tetragoniſmũ manifeſtũ τ ſ̃m: cõe.n. dmonſtrát rõnes h⁹ τ q̄ alteri ieſt vñ τ i aliĵs cõueniũt he rõnes: nõ tñ ꝓprimis. Nõ itaq3 ſ̃3 q̄ illd̃ eſt ſcit: ſz ſ̃3 accñs. nõ.n. ꝯuenit dmõſtratio τ i aliud gen⁹: vnũqdq3 aũt ſcim⁹ nõ

ſ̃3 accñs eſt ſ̃3 illd̃ nõ cognoſcim⁹ ſ̃3 q̄ ē ex pricipĵs illi⁹ inquátũ illud eſt vt duob⁹ rectis eq̃les hñt qd̃ ineſt ꝑ ipm̃ qd̃ dcm̃ eſt ex pricipĵs hui⁹. Quare ſi ꝑ ſe τ illud ieſt cui ieſt necẽ eſt mediũ i eadez ꝓximitate eſſe: ſi ꝯ̃o non ſz ſicut armoniaca ꝑ arithmeticaz h⁹ aũt demõſtrant qdẽ ſilr̃. Sz differũt ipz eni qdem q2 alteri⁹ qdẽ ſcie eſt: ſub3.n. alterum gen⁹ eſt: ſz ꝑꝑ qd ſuꝑioris eſt cui⁹ ꝑ ſe paſſiões ſu͠t. Quare ex his manifeſtũ eſt q̄ nõ ſit dmr̃are vnũqdq3 ſimplr̃: niſi ex vniuſcuiuſq3 pricipĵs eſt: ſz hoꝝ pricipia hñt cõe. Si aũt h̃ manifeſtũ ē: manifeſtũ τ q̄ nõ eſt vniuſcuiuſq3 ꝓpria pricipia mõſtrare. Erũt.n. illá oium pricipia τ ſcia illoꝝ dña. oium náq3 τ ſciuit magis q̄ ex ſuꝑioribus cauſis ſciuit: ex priorib⁹.n. ſciuit: cum nõ ex cãtis ſciat cãs. Quare ſi magis ſciuit τ maxime: τ ſi ſcia illa erit τ magis τ maxie: ſed dmr̃atio non ꝯuenit in aliud gen⁹: niſi ſicut dcm̃ ē geometrice in mechanicas aut ꝑſpectiuas τ arithmetice in armonicas.

Cõmentum. XXIII.

Iam ergo oſtẽſum eſt ex h̃ q̄m nõ eſt via vt ſtet demõſtratio ſuꝑ rem aliquá: niſi ex pncipĵs ſuis ꝓ ꝓprietatis q̄ appropriant̃ ſibi: τ qm̃ nõ ſufficit i dmonſtrationib⁹: vt ſint ꝓpõea ſue vere τ imme-

diāte.i.note p ſe tm̄:ſ vt ſint cū h̄ ꝓprie ſubo de quo ſpeculat̄ i eis: ⁊ pp̄ h̄ ꝺm̄oſtratio Briſonis quā fecit i extractiōe q̄drati eq̄lis circulo nō eſt oīo ꝺm̄oſtratiua: q̄uis agat i eo ꝓpōnes veras: qm̄ ſūt cōes cōitate: ⁊ illa ē qm̄ poſtq̄ ſi ſit q̄dratū mai⁹ oi figura cadēte i circulo ⁊ min⁹ oi figura cadēte extra circulum dixit φ q̄dratū cui⁹ h̄ diſpō ē oꝫ vt ſit eq̄le circulo: qm̄ circulus ē maioꝛ oi figura cadēte i eo ⁊ minoꝛ oi figura cadēte extra ipm̄: ⁊ res q̄ ſūt min⁹ ⁊ plus ſil reb⁹ vnis ⁊ eiſdē ſūt eq̄les: ⁊ h̄ enūciatio cōis ⁊ vlis q̄uis ſit va nō ꝓpa ē: ſ cōis ⁊ pp̄ h̄ expoſuit Ariſ. in lib. ſophiſtice φ oſtēſio Briſonis ē oſtēſio ſophiſtica q̄uis nō ſit falſa: ſ noīauit eā ſophiſticā. i. apparētē oſtēſionē: cū putet̄ i ea φ ſit ꝺm̄oſtratio: ⁊ nō ſit ꝺm̄oſtratio pp̄ h̄ eſt poſe vt trāſferat̄ h̄ itētio oſtēſis ex arte ad artē: ⁊ agit̄ in oſtēſiōe reꝝ multaꝝ. Et ex quo ē ꝺm̄oſtratio ſicut oſtēſum fuit φ ē gdē ex reb⁹ p ſe ⁊ ꝓprijs: opꝫ g̃ nec̄io vt ſit termin⁹ medi⁹ i ꝺm̄oſtratōe: aut ex nā gn̄is ſubiecti illi arti: aut ex nā gn̄is altioris ꝯtinētis illud gen⁹: ſic ſunt demōſtratōes multe de reb⁹ muſicalib⁹ ex ꝑncipijs numeralib⁹: ⁊ illud q2 ei⁹ gen⁹ eſt itrās ſub numero. Et ſicut id qȯ oſtēdit̄ de reb⁹ multis que ſunt i ſcia aſpectiua ex ꝑncipijs geometricis: ⁊ h̄ gdem accidit duab⁹ artib⁹ hȯ ex ꝑte qua vna ē ſub alia tūc ars que ꝯſiderat in gn̄e ſupioꝛi oſtēdit ex illa re cām illi⁹: ⁊ alia ars q̄ eſt ſub ea oſtēdit ex illa re ïuētiones illi⁹. U. g. qm̄ ars muſica ſupponit φ lōgitudo q̄ eſt q̄tuoꝛ eſt ꝯueniēs cū ſtat ſup cām hȯ ꝯuenientie ex arte nūeri: ⁊ ē q2 h̄ neuma ē ſm̄ ꝓportionē addētis ꝑtē: ⁊ neuma q̄ ē ſꝫ ꝓportionē addētis duplici. U. g. aut addētis ꝑtez eſt ꝯcordās: ⁊ ſicut illud qȯ ſupponit artifex aſpectiue ſcie φ res q̄ aſpiciunt̄ a lōginquo vident̄ minores ⁊ dāt cām illi⁹ ex arte geometrie: ⁊ eſt φ angulo minori ſubtēdit̄ linea minoꝛ: ⁊ ē gdeꝫ illō ꝑpꝫ: q2 mediū qȯ eſt ex ſcia altioꝛi in hȯ reb⁹ eſt ꝑdicatio q̄ſiti p cām illi⁹ in arte iferioꝛi cām ꝓpinquā. Et cuꝫ iam ſit demōſtratū φ demōſtratōes ſunt gdē ex pricipijs ꝑcedētib⁹ p nāꝫ q̄ ſunt notioꝛa apud nos ⁊ apȯ nām. g̃ cū eſt manifeſtū: qm̄ nō eſt poſe vt oſtēdat artifex ꝑn⁹ ſue artis in gn̄e ꝓpria ſubi ei⁹: ꝑpꝫ q2 idigetur in oſtēſione illoꝝ ꝑncipioꝝ vt ſint ꝑn⁹ alia ꝓpria in illo genere ꝑcedentia ipſa: ⁊ principijs primis non ſunt principia prioꝛa: ſ ſi ſunt cōia. Et ꝓpter h̄ oꝫ vt ſit demōſtratio oium ꝑncipiorum ſcie: ſapiētie. ſ. phie prime cuius ſubm̄ eſt itētio in eo qȯ inuentū. iaꝫ ergo oſtenſum eſt ex dicto φ demōſtratio eſt ex principijs ꝓportionalibus proprijs que ſunt cauſe propinque rei ⁊ eſt manifeſtum cum hoc quādo eſt poſſibile vt transferat̄ hȯ demōſtratio de arte ad arteꝫ: ⁊ quādo non eſt poſſibile. Tex. XXIIII.

Ifficile aūt noſcere eſt ſi ſciuit aut nō. difficile. n. noſcere ē: ſi ex vniuſcuiuſqꝫ pricipijs ſciuimus aut nō qȯ ē ſcire: opinamur āt ſi habeam⁹ ex veris aliq̄b⁹ ſyllm̄ ⁊ primis ſcire: ſ h̄ nō ē: ſꝫ ꝓxima oꝫ eē primis. Dico āt pricipia i vnoquoqꝫ gn̄e: h̄ q̄ φ ſint nō ꝯtigit demōſtrare. Quid gdē ḡ pria ſignificēt ⁊ que ſūt ex his accipit̄. Qȯ aūt ſint pricipia gdeꝫ nec̄e ē accipe. alia v̄o ꝺm̄oſtrare vt gd vnitas: ⁊ gd rectū ⁊ gd ē triāgulus: eē aūt vnitatē accipe ⁊ magnitudinē: altera v̄o ꝺm̄oſtrare: ſūt āt gb⁹ vtunt̄ i ꝺm̄ratiuis diſciplinis gdē alia ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ ſcie: alia v̄o cōia. Cōia āt ſm̄ analogiā: qm̄ vtile ē gdē i eo qȯ ē ſub ſcia gn̄e. ꝓpria pricipia gdeꝫ vt lineā eē h̄⁹ ⁊ rectū. Cōia aūt vt ab eq̄lib⁹ eq̄lia ſi auferas gdē eq̄lia reliq̄ ſūt. ſufficiēs āt ē vnūq̄dqꝫ iſtoꝝ q̄ꝫcūqꝫ i gn̄e ē: idē. n. faciet: ⁊ ſi nō ꝺ oib⁹ accipiat: ſꝫ in magnitudinib⁹ ſolū arithmetico aūt i nūeris. Sūt aūt ꝓpria gdē ⁊ q̄ accipiunt̄ eē circa q̄ ſcia ſpeculat̄ q̄ ſūt p ſe: vt arithmetica vnitates: geometria aūt ſigna ⁊ lineas: h̄. n. recipiūt eē ⁊ h̄ eē. Hoꝝ aūt paſſiōes p ſe gd gdē ſignificet vnūq̄dqꝫ accipiūt: vt arithmetica gdē gd ipar: aut par aut q̄drāgulus: aut cubus. Geometria v̄o gd ꝓportiōale aut refractū eē aut inclinari: φ autem ſint demōſtrent̄ ⁊ per cōmunia: ⁊ ex his que demonſtrent̄ per cōmunia: ⁊ aſtrologia ſimiliter.

Cōmentum. XXIIII.

Ppterea: q2 ē ꝺm̄oſtratio abſoluta q̄ dat cām rei ꝓpinquā ipſa demōſtratio cui⁹ ꝓpōnes ſunt iuēte cū his ꝓprietatib⁹ ⁊ ꝯditionib⁹ q̄ ꝑceſſerūt: ē nobis durū vt ſciam⁹ nām ꝺm̄oſtratiōis q̄ eſt demonſtratio ſm̄ veritatem pp̄ grauitatē dubitatiōis ⁊ ſcie haꝝ ꝯditionum ſup nos: ⁊ putam⁹ multotiēs φ nos iāqꝫ ſcim⁹ rē ſcia va: ⁊ ſcim⁹ eā p ꝓpōes veras ⁊ imediatas: ⁊ nō eſt res ita donec ſunt i ipſa reliq̄ ꝯditiōes quas narrauim⁹ ex ꝓportionalib⁹ ⁊ prioꝛib⁹ p nām. Et ex quo cū ois demōſtratiōis cōplemētum ⁊ firmitas eſt ex trib⁹ reb⁹: quaꝝ vna eſt res ſuba i illa arte. Et ſcda eſt ꝓpōnes quaꝝ receptio eſt opportuna. Et tertia eſt ꝑdicata q̄ſita i illa arte. ſ. iuentio ipſoꝝ ipſis ſubiectis: ergo eſt manifeſtū cui ſpeculat̄ i arte: oꝫ vt ꝑcedāt apud eū in his trib⁹ generib⁹ ſcie ꝑme: cū iā ſit ꝓpoſitū: φ ois ſcia ⁊ ois diſciplina opꝫ gdeꝫ vt ſit ex ſcia ꝑcedēte in ſubo gdē oꝫ vt ꝑcedat ⁊ ꝯcedat̄ ex re ipſi⁹ qm̄ ipm̄ eſt iuētū: neqꝫ ingrat ex iuētione ei⁹ penit⁹: qm̄ nō hꝫ ꝓpōnes p quas ingrat ex eo in ꝓpōnibus gdē opꝫ ꝑcedere ⁊ ſcire ex re ipſarū: ⁊ gd ſignificent noīa ipſaꝝ φ ſint iuēta: ⁊ in predicatis q̄ſitis: vt inueniant̄ ſubiectis idē: qȯ eſt vt ſciat̄ ex re ipſoꝝ gd ſignificet nomē ipſoꝝ tm̄. D. q̄rat̄ iuētio ipſoꝝ ſub: o p ꝺm̄oſtratiōes ſicut idiget geometria vt ſciat̄ gd ſignificet nom̄ triāguli ⁊ circuli ⁊ recti ⁊ curui ⁊ arithmeticus gd ſignificet nomē paris ⁊ iparis ⁊ ꝑmi ⁊ nō primi. Et qm̄ nō idiget̄ i his trib⁹ vt ꝑcedat ſcia iſtaꝝ reꝝ pp̄ apparētiā rei ipſi⁹ qȯ ē: q2 multa ſūt ex ſubiectis in gb⁹ nō idigem⁹ vt ꝑcedam⁹ ⁊ enūciem⁹: q2 oꝫ familiarē hui⁹ artis qȯ ꝯcedat iuētionē ipſoꝝ cuꝫ ſit inuētio ipſoꝝ in viſio apparitiōis apud ſenſum ſicut eſt iuētio caloꝛis ⁊ frigoꝛis: qȯ eſt ſubm̄ ſcie nālis. Et multa ſunt in gbus indiget̄ h̄ ſicut eſt diſpō in numero: qm̄ ꝯtēplatoꝛ in ipſo opꝫ vt ſciat ꝑmo qȯ ipſe gdē ꝯcedat iuētionē ipſi⁹ ꝯceſſiōe: qm̄ iuētio ipſi⁹ ab ſcōis eſt apud ſenſum: ⁊ ſilr̄ eſt diſpō in q̄titate menſuris ⁊ magnitudinib⁹: ⁊ ſimilr̄ multa ex ꝓpōnib⁹ ⁊ ꝑdicatis q̄ſitis ſūt in gb⁹ nō idiget̄ vt ꝑcedat ⁊ ſciat̄ gd ſignifi-

cat nomē ipſoꝝ ſicut in ꝓpōne ĩ qua dr̄ q̄ñ minuunt̄ ab eq̄lib⁹ eq̄lia: remanēt eq̄lia reſidua. Et ex ꝓpōni bus q̄ agunt̄ in artib⁹ q̄dā ſūt ꝓprie ⁊ ſūt ꝓportiona les ꝑ ſe. q̄ ē ĩpoſſe vt agant̄ ĩ plib⁹ generib⁹ vno ſic̄ ꝙ linea recta ē poſitū. ſ. ſubm ſup virtutē pūctoꝝ oppo ſitoꝝ: ⁊ q̄dā ſūt cōes plurib⁹ generibus: niſi q2 cōitas eaꝝ nō ē ſic̄ cōitas nāe vni⁹: ſ3 ſic̄ cōitas ꝓportiōis ſic̄ dcm̄ dicēris cōminuunt̄ a reb⁹ eq̄lib⁹ res eq̄les: rema nent reſidua eq̄lia: q̄m ħ enūciatio eſt vña ð magnitu dinib⁹ ⁊ ð numeris ⁊ tpe: ſ3 nō ē eq̄litas in eis ĩtentio vna ad placitū: ſic̄ cōitas aīalis boi ⁊ equo: ſ3 ĩ cōitate ⁊ ꝓportiōe. Et iſte ꝓpōnes q̄ñ operat̄ eas artifex cu iuſq3 artis ponit eas ⁊ docet eas ſubo ſuo ꝓprio: ⁊ eſt vis cāri vis ꝓpōnū ꝓpriaꝝ ꝓportionaliū: ſic̄ qð di cit geometra loco dicti nři res eq̄les magnitudines eq̄les ⁊ qð dic̄ arithmetica loco illi⁹ nūeri eq̄les: ⁊ ꝑꝑ ħ nō accidit bȝ ꝓportiōalib⁹ dubitatio ĩ eo qð dcm̄ ē pri⁹ ꝙ ꝓpōnes ðmōſtrationū oȝ vt ſint ꝓprie ⁊ ꝓpor tionales. Et q̄ñ opȝ ꝑꝑ ħ vt nō trāſferat̄ ðmōſtratio ex arte ad artē: q̄m he ꝓpōnes cōes ſūt ꝓpōnes mul te: ⁊ que agunt̄ ex eis in geometria ſunt ꝑter eas que aguntur in numero. Tex. XXV.

Omnis. n. demōſtratiua ſcien tia circa tria eſt: ⁊ q̄cunq3 eſſe ponunt̄: hec aūt ſūt: gen⁹ cui⁹ ꝑ ſe paſſionū ſpeculatiua ē: ⁊ q̄ cōmunes dignitates dr̄. Ex qb⁹ primis demōſtrat ⁊ tertiū paſſiōes quaꝝ qd ſignificet vnaq̄q3 accipit. Quaſdā tñ ſcias nihil ꝓhibet q̄dā boꝝ de ſpicere vt gen⁹ nō ſupponere eē: ſi ſit mani feſtū q̄m eſt: nō. n. ſiľr manifeſtū ꝙ nume rus ſit: ⁊ ꝙ calidū ⁊ frigidum: ⁊ paſſiones recipere qd ſignificāt ſi ſint manifeſte: ſicut nec cōmunia nō recipit qd ſignificēt: id qð eſt eq̄la ab eq̄lib⁹ demere: q̄m notum ē: ſ3 nihil minus natura tria ħ ſūt circa qð ⁊ de mōſtrat ⁊ q̄ ðmōſtrat ⁊ ex qb⁹: nō eſt autē ſuppoſitio neq3 petitio qð nec̄e eē: ⁊ ꝑpter ſeipȝ ⁊ videri neceſſe eſt. Nō. n. ad exterio rem rōnem demōſtratio eſt: ſ3 ad eam que eſt in aīa: q̄m neq3 ſylls: ſemp. n. eſt inſtare ad exterius rōnem: ſ3 ad iterius rōnem non ſemp: q̄cūq3 igiť demōſtrabilia accipit ipe nō demōſtrās hec qdē ꝓbabilia ſi accipiat diceñ ſupponunt̄ ⁊ ſunt nō eſt ſimplr ſup poſitio: ſ3 ad illum ſolū. Si vero aut nulla exiſtēte opiōne vel ⁊ 3ria in exiſtente aſſu mat idē petit: ⁊ in hoc differūt ſuppoſitio ⁊ queſtio. Eſt enim q̄ſtio in cōtrarium diſcē tis opiōni: aut qð ſi aliq̄s demōſtrabile ens ſit accipiat ⁊ vtať non demonſtrās: termi ni igitur nō ſunt ſuppoſitiōes. Nihil enim eſſe aut non eſſe dr̄: ſed in ꝓpoſitionibus ſunt ſuppoſitiōes: ſ3 ſolum terminos itelli gere opȝ. hec autem non ē ſuppoſitio niſi ⁊ audire ſuppoſitionem aliquis eē dicat: ſed q̄buſcūq3 exiſtentib⁹ in eo ꝙ illa ſunt fit cō cluſio. Neq3 geometra falſa ſupponit ſicut q̄dem aſſirmant dicētes ꝙ nō opȝ falſo vti geometrā: aūt mentiri dicētes vnius pedis eſſe non vnius pedis: aut rectā ſcriptam nō rectam exiſtētem: ſed geometra nihil cōclu dit in eo ꝙ ē hec linea quā ipſe dixit: ſ3 q̄ per ħ oſtēduntur. Amplius petitio ⁊ ſuppoſi tio omnis aut ſicut totuȝ ē: aut ſicut in par te: termini aūt neutrum hoꝝum. Spēs q̄dē igiť eē aut vnum aliq̄d extra multa nō nec̄e eſt ſi demōſtratio erit: eē tñ vnuȝ de multis verꝫ dicere neceſſe ē: non. n. erit vľe niſi hoc ſit. Si ꝟo vľe nō ſit mediuȝ nō erit. Quare neq3 demōſtratio. Opȝ igiť aliq̄ð vnum ⁊ idem in pluribus eſſe non equiuoce.

Cōmentum. XXV.

Et ex ꝓpōnib⁹ q̄ ꝓportionant̄ cuilibet arti q̄dam ſūt ꝓpōnes note ꝑ nām nec̄ie receptionis: ⁊ q̄dam ſunt ꝓlogus. ⁊ quedaȝ ſunt radices poſite: ⁊ q̄dam diffō nes. Et ꝓpōnes note ꝑ nām diuerſificant̄ a ꝓlogo ⁊ radice poſita: ꝓpea q2 ꝓpōnes note ꝑ nām ſunt vere per ſe ⁊ non eſt poſſibile vt aliq̄s 3trarium imaginet̄ per intellectuȝ ꝙ ſint alio mō q̄3 ſint: neq3 eſt poſſibile ꝙ inſtet eis in rōne terminoꝝ: ſed ſi eſt in rōne exteriori q̄ eſt locutio tm̄: ⁊ demonſtratio eſt ſm̄ rōnem iteriorem nō ſm̄ rōnem exterioreȝ: ſ3 ra dix poſita eſt ꝓpoſitio quā cōcedit diſcipulus magi ſtro ſm̄ ꝙ eſt ex parte magiſter nō ſm̄ ꝙ eſt res ma nifeſta apud diſcipulū: nec eſt apud eum etiā ſcientia diuerſo eo: ſ3 ꝓlogus eſt qð cōcedit diſcipulus a ſcien te: ſed bȝ ſciam diuerſi eius ⁊ diuerſificant̄ diffinitio nes ⁊ radices poſite ⁊ ꝓlogi: ex hoc ꝙ diffinitiōes nō ſunt enūciantes ꝙ res ſit īuenta: aut nō ſit inuenta: ⁊ diffinitio q̄dem eſt pars ꝓpōnis: ⁊ diffōnib⁹ itelligiť ipſa re ⁊ intētio ipſius. Sȝ radices poſite ſunt que cū 3cedant̄ ſeq̄tur eas inuētio 3cluſionis: ⁊ nō agit geo metra in geometria ꝓpōnes falſas ſicut putāt q̄dam cum dicūt: q̄m ipſe ponit hāc lineaȝ huius quātitatis: ⁊ nō eſt apud ſenſum illius mēſure ⁊ ponit ꝙ ħ linea eſt recta ⁊ non eſt linea de qua exemplificatur recta: q̄m geometra nō demōſtrat de linea qua exemplifi cat: ſed demōſtrat q̄dem de linea que eſt ĩ mēte ſua. ſ. intellecta qui accipiť illa linea ſenſibilibus exēpluȝ ⁊ loco illius ⁊ differētia alia iter diffinitiōes ⁊ ꝓlo gum ⁊ radices poſitas eſt ꝙ diffinitio nō eſt niſi vľis ⁊ ille ſunt vľes ⁊ ꝑticulares ⁊ demōſtratio nō cōſtat: ſemp res multas ſm̄ ꝙ ſunt multe: ſed ſup naturam vľem ĩfuſam in illis reb⁹ multis enūciata de eis enū ciatione demōſtratiua q̄uoniā quādo nō erit in reb⁹ multis natura hȝ diſpoſitionis nō eſt ibi intētio vľis inuenta: ⁊ nō eſt ibi intētio vľis inuēta nō erit termi nus medius predicatus de eo ex via quid eſt: ⁊ cū nō eſt ibi terminus medius nō eſt ibi demōſtratio peni tus: ⁊ ꝓpter hoc quidem oportet vt ſit in rebus mul tis ſuper quas ſtant demonſtrationes: nam hȝ diſpo ſitionis ꝓdicata de rebus multis vniuoce nō ꝓpter conuenientiam nominis.

Textus. XXVI.

Ontingere aũt ſimul affirmare ꝛ negare: neqꝫ vna recipit demõſtratio: niſi idigeat monſtrare ꝛ ↄclõnẽ: ſic oñdit̃ aũt accipiẽtib⁹ primũ de medio ꝙ veꝝ ſit affirmare. Negare aũt nõ veꝝ: mediũ aũt nihil differt eẽ ꝛ nõ eſſe accipere: ſilr aũt ꝛ tertiũ. Si.n.det̃ de quo hoiēz veꝝ ẽ dicẽ ꝛ ſi nõ hoiēz veꝝ. Sꝫ ſi ſolum hoiem aial eẽ omne: nõ aial autẽ. Nõ erit.n. veꝝ dicere calliam: ꝛ ſi nõ calliam.tñ aial: nõ aial aũt nõ. Cã aũt eſt ꝙ primuꝫ nõ ſolum de medio dr̃: ſed ꝛ de alio ꝑꝑea ꝙ ẽ in plurib⁹. Quare ſi neqꝫ mediuꝫ ꝛ ipm ẽ ꝛ nõ ipm ad ↄcluſionẽ nihil differt: oẽ autẽ aut affirmare aut negare que ẽ ad ipoſe demonſtratio accipit: ꝛ hec neqꝫ ſp vlia: ſed ꝙ in ſufficiẽs ẽ: ſufficiẽs autẽ ẽ i gñe. Dico aũt in gñe vt circa qȯ genus demõſtratiões fert ſicut ꝛ dictum eſt prius.

Cõmentum. XXVI.

Ixit ꝛ enũciatio vlis cõmunis demõſtrationi qua dr̃ ꝙ due ꝑtes ↄdictiõis nõ eſt poſe vt ſint ſimul vere ꝓpter apparẽtiam ipſius iaꝫ nolum⁹ multotiẽs explanare ꝑ ipſaꝫ in demõſtrationib⁹: ꝛ nõ ponam⁹ ipſaꝫ ꝑtẽ ꝓpõnis ex demõſtrationib⁹ niſi cũ indiget ea ꝛ h̃ in duob⁹ locis: quoꝝ vn⁹ ẽ cuꝫ volum⁹ demõſtrare ꝙ ꝑdicatũ inẽtũ ẽ ſubo: ꝛ ei⁹ ↄdictoriũ eſt nõ inẽtũ ei: ſicut cũ volum⁹ oſtẽdere ꝙ mũdus ẽ finitus. ꝛ qȯ nõ ẽ infinit⁹: ꝛ qñ accipim⁹ illud: tũc opꝫ vt cõditionem⁹ ↄditionẽ in termino maiori. U g. cũ volumus oſtẽdere hãc itẽtionẽ de mũdo ꝑ mediũ ei⁹ qȯ ẽ corp⁹ tũc nos dicem⁹. mũdus eſt corp⁹: ꝛ corp⁹ eſt finitum: ꝛ nõ ẽ infinitũ: ꝛ ↄcludit̃ nobis ꝙ mũdus ẽ finit⁹ ꝛ nõ eſt infinit⁹. Et hec nõ eſt ↄditionatio ꝑficiẽs i hac intẽtiõe i termino medio. ſ. in ꝑdicatiõe termini medij de maiori ꝛ negatiõe ↄdictorij ei⁹ ab eo: ꝛ ſilr i diſpõne termini minoris de medio ꝛ negatõe ei⁹ ↄdictorij ab eo. ꝛ illud eſt. qꝛ ꝑdicatio medij de maiore ꝛ negatio ei⁹ ↄdictorij ab eo verificat̃ qñ ẽ cũ ẽ termin⁹ maior eq̃lis medio: ꝛ ſic eſt diſpõ medij cũ minori. Sed cũ eſt cõior ipſo nõ verificat̃ illõ. ſicut dem̃ nr̃m ↄcludit̃ qȯ eſt corp⁹. ꝑ mediũ qȯ ẽ aial: qñ non certificat̃ nobis ↄuerſio ꝓpõnis maioris hui⁹ figure q̃ eſt ꝙ oẽ corpus eſt aial. ꝛ ꝙ nõ eſt nõ aial: ſicut certificat̃ ꝙ oẽ aial eſt corpus: ꝛ ꝙ ipm nõ eſt nõ corp⁹: ꝛ ẽt in mã in qua certificat̃ nobis hec ↄditionatio: ꝛ eſt hec conditionatio nõ ꝓficiens in ↄcludẽdo qȯ intẽdit̃: qꝛ terminus maior eſt inẽtus minori: ꝛ ↄdictorium eſt non inuẽtum ei. Et locus ſcȯs eſt. ſ. in quo agit̃ hec enũciatio cõis manifeſta eſt cũ demõſtram⁹ de re demõſtratione impoſſis qñ dicemus ꝛ quando eſt falſum: ergo eius ↄdictorium ꝛ eſt verũ: qñ duo ↄdictoria agunt̃ ſimul ſuper falſitatem. Sꝫ nos nõ agim⁹ eam in ſciẽtiis particularib⁹. ſ. ꝙ appropriant̃ alicui generi inẽtoruꝫ ex ꝑte qua ipſa eſt cõis: ſꝫ ꝑ ꝙ h̃ appropriamus eam ſubo ſm quãtitatem quã poſuim⁹ vt ſit proportionalis ſicut preceſſit illud ex dicto noſtro.

Textus. XXVII.

Ommunicãt aũt ſcie oẽs inuicem ſm cõia: cõia aũt dico qb⁹ vtunt̃ tanq̃ ex his d̃mõſtrantes: ſꝫ nõ de qb⁹ d̃mõſtrãt. Et dialectica oib⁹: ꝛ ſi aliq̃ vlr tenet mõſtrare cõia. vt qdeꝫ oẽ affirmare aut negare aut qȯ ẽ equalia ab eq̃lib⁹ aut taliuꝫ qualibꝫ: ſꝫ dialectica nõ eſt ſic diffinitorum quorũdã: neqꝫ generis alicui⁹ vni⁹: nõ eniꝫ interrogaret: nõ ẽ eni iterrogare d̃mõſtrãtem ꝑꝑ id qȯ oppoſitis exiſtib⁹ nõ demonſtrat idẽ. Oſtẽſum aũt ẽ h̃ in his q̃ d̃ ſyllo. Si aũt idẽ ẽ iterrogatio ſyllogiſtica ꝛ ꝓpõ ↄdictiõis. ꝓpões aũt ſm vnãquãqꝫ ſciam ex qb⁹ ẽ ſylls ſm vnãquãqꝫ ſciam eẽt vtiqꝫ aliq̃ iterrogatio ſcialis: ex qb⁹ qdem eſt ſm vnãquãqꝫ ꝓpri⁹ ſit ſylls. Manifeſtũ vtiqꝫ ꝙ nõ ois iterrogatio geometrica vtiqꝫ erit neqꝫ medicinalis: ſꝫ ex qbus vel monſtrat̃ ꝗppiã de qb⁹ geometria ẽ. vel ex eiſdẽ monſtrat̃ geometrice: queadmoduꝫ ꝑſpectiua: ſilr aũt ꝛ i aliȷs. Et d̃ his qdẽ ꝛ rõnẽ ponẽdaꝫ eẽ ex geometricis pricipȷs ꝛ ↄclonib⁹: ſꝫ ex nõ geometricis pricipȷs ꝛ ↄclonibus rõnẽ nõ ponẽdã eẽ geometre ſꝫ ꝙ ẽ geometer. Silr aũt ꝛ in aliȷs ſcientȷs. Neqꝫ oẽm interrogationẽ vtiqꝫ eſt vnũquẽqꝫ ſcienteꝫ interrogare: neqꝫ oẽ iterrogatuꝫ rñdere de vnoquoqꝫ: ſꝫ q̃ ſunt ſciam determinatam. Si autem diſputabit cum geometra ſm ꝙ eſt geometra ſic manifeſtum eſt: ꝛ ꝙ bene: ſi ex his aliquid demonſtret: ſi vero nõ: non bene. Manifeſtũ eſt autẽ ꝙ nõ arguit geometrã: niſi ſm accidẽs: quare aut vtiqꝫ erit nõ in geometricis de geometria diſputandum. Latebit autẽ praue diſputantem: ſilr aũt ꝛ in aliȷs ſe habet ſcientȷs.

Cõmentum. XXVII.

Et hoc genus enũciationum. ſ. communes in comparatõe quarum cõmunicant oẽs ſcientie. Et ars topice iam laborat conuerſare has ꝓpoſitiones ꝛ confirmare eas: ꝛ ſimilr ſciẽtia appellata ſapientia: niſi quia differẽtia inter duas ſcientias eſt ꝙ ars topice nõ intendit oſtẽſionem rei proprie: neqꝫ ei ſubiectum proprium: ꝛ ideo ſunt propoſitiones quas cooperat̃ ars topice accepte ex queſtione: ꝛ demonſtratio non accipit propoſitiones ex queſtione: quoniam nõ eſt eis intentio ↄfirmare vtraſqꝫ duarum contradictoriarum quecũqꝫ ipſa accidat: ſꝫ eius intentio eſt confirmare rem vnam tãtum: ꝛ improbare eius contradictorium: ꝛ queſituꝫ quomodo propoſitio ꝛ concluſio ſunt res vna in ſubſtantia: ſed diuerſificãtur in modo: ꝛ ideo eſt cõditio in queſitis

demonſtratiuis ipſa eadem ɔditiõis in ꝓpoſitionibus ꝺmõſtratiuis: ⁊ ipoſe ē vt trãſmutent̃ ꝓpõnes ꝓpe i ſcia ⁊ ſcia: ⁊ ponant̃ qõnes in illa ſcia: ⁊ exquo ſũt ɔditiões qõnũ i ſcia ⁊ ſcia ipſa eedē ɔditiões ꝓpõnũ manifeſtũ ē ꝙ nõ oꝫ geometrã rñdere ad q̃ſcũqꝫ qõnes ſicut nec medico ꝺ q̃cũqꝫ qõne. Et vlr nõ ē ſp artificeꝫ artis vt rñdeat niſi ad qõnes q̃ appropriant̃ arti ſue: ⁊ nõ ad qõnes q̃ ſũt gnis qꝺ ē alteꝝ ab arte ſua. V. g. qꝛ nõ opꝫ artificem ſcie aſpectiue vt rñdeat niſi ad qõnē q̃ appropriat̃ ſcie ſue. aut ad qõneꝫ ſcie geometrie quas facit pñ i arte ſua: ſꝫ nõ rñdet ex pncipijs illaꝝ qõnũ incq̃ntũ ipſe ē ſpeculator ſcie aſpectiue. ſꝫ rñdet qdē ex eis incq̃tũ ē geometra. ⁊ geometra ēt ſi rñdebit ꝺ ſcia aſpectiua accidit illꝺ ex eo ꝙ ſũt res ɔñtes ſubiectum ſuum ⁊ itrãtes ſub eo. Et cum eſt hoc ita apparet ergo ꝙ nõ eſt poſe vt loquat̃ artifex artis cum eo qui nõ eſt de familia illiꝰ artis: qꝛ ſi facit hõ illud accidet error ei in arte. Tex. XXVIII.

Quoniam autẽ ſunt geometrice interrogatiões: nõne ſũt ⁊ nõ geometrice. Et ſꝫ vnã quãqꝫ ſciam q̃ ē. q̃ ſm ignorãtiã geometrice ſũt. Et vtrũ ſm ignorãtiã ſyllꝰ ſit q ē ex oppoſitis. ſyllꝰ aut paralogiſmus: ſm geometriã aũt aut q̃ ex alia arte: vt muſica ē īterrogatio nõ geometrica. De geometria ꝺo paralellas coĩcidere opinari geometrica quodãmõ ē: ⁊ nõ geometrica alio mõ. Duplex. n. ħ ē ſicut arithmõ: ⁊ altera qdē nõ geometrica eo mõ ſe hꝫ ſicut arithmõ. Altera ꝺo in praue ſe habendo ⁊ ignorãtia hec: ⁊ q̃ ē ex huiuſmodi principijs contraria eſt.

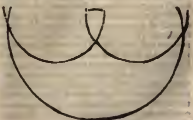
Cõmentum. XXVIII.

Namqꝫ quereret q̃rēs ⁊ diceret ſi ē poſe vt cadãt i ſcia q̃libꝫ ex ſcientijs qõneꝫ importunales illi ſcie. V. g. ſi rememorent̃ i ſcia geometrie qõneꝫ nõ geometricales ⁊ ſi cadũt: vtrũ ſint ꝓportiõales illi ſcie aut aliq. Et vtrũ i oĩ arte accidant qõnes q̃ ſunt errores: ⁊ ſi accidũt vtrũ ſit error i illo ꝑꝑ figuram ſyllꝰ aut ꝑꝑ mãꝫ ipſiꝰ. dicemꝰ ꝙ dcm̃ nr̃m: qꝺ nõ geometrica. V. g. ⁊ nõ nũeralis itelligit̃ duobus modis: quoꝝ vnꝰ ē id cui nõ ē appẽdiciũ i arte aliquo mõ: ſicut eſt ꝙ dr̃ in pũatiõe ſoni ꝙ ē nõ ſonꝰ. Et 2m ē cui ē appendiciũ in arte: ſꝫ ē appẽdiciũ erroneũ ⁊ malũ: ſicut id qꝺ dr̃ in eo qꝺ hꝫ ſonũ malũ qꝺ nõ hꝫ vocē: ⁊ ħ ſcia eſt vna diuiſionũ ignorãtie. ſ. ignorãtia ɔ̃ria veri. q̃ eſt credulitas falſitatis: ⁊ nõ ignorãtia que eſt pũatio veri: ⁊ illud eſt vt nõ hꝫ hãc credulitatem in reꝫ penitꝰ nõ falſi neqꝫ veri. Et illud in quo qdem dr̃ qꝺ eſt nõ geometricũ ꝓpter hoc qꝺ eſt geometricum falſuꝫ hꝫ appendẽtium in arte geometrie: ſicut ꝙ q̃rit geometra ſi nõ linee eque diſtãtes cũ extrahunt̃ ɔtingunt: qꝛ hec q̃ſtio ex pte qua eſt erronea eſt nõ geometrica: ⁊ ex parte qua eſt ex rebus per ſe geometricis: qꝺ eſt quia eque diſtantia eſt ex rebus per ſe lineis: ſed in quo quidem dicit̃ ꝙ eſt non geometricum. ſ. quia iam priuatur res proportionate geometrie: eſt qdem ex arte alia: ſicut ꝙ querit geometra de queſtione muſica. Textus. XXIX.

In doctrinis aũt ſilr aut non ē paralogiſmꝰ q ꝺ mediuꝫ ſit ſp duplex: ⁊ ꝺ ħ. n. oĩ: ⁊ ħ iteꝝ de alio dr̃ oĩ. Qꝺ aũt p̃dicat̃ non dr̃ oē: hec aũt ſũt vt videre itellectu: ſꝫ i rõnibꝰ latet: vtrũ oĩs circulus figura ſit. Si aũt ſcribat mãifeſtũ eſt.ª Quid aũt ſũt carmina circulus: manifeſtum quoniam non eſſe. a Alia lra. Si in ne circulus figura? Si auteꝫ ſcripſerit clarũ. Quid auteꝫ? Carmina circulus? Manifeſtũ ꝙ nõ.

Non opꝫ aũt iſtãtiã i ipſm ferre ſi ſit ꝓpõ iductiua: ſicut. n. neqꝫ ꝓpõ ē q nõ ē i pluribꝰ: nõ. n. ita erit in oĩbꝰ: aut ex vlibꝰ aũt eſt ſyllꝰ. Manifeſtũ ē ꝙ neqꝫ inſtãtia ē: eedē. n. ſunt ꝓpõnes ⁊ iſtãtie. Quã. n. fert iſtãtiã: ħ fiet vtiqꝫ ꝓpõ aut ꝺmõſtratiua aut dialectica. Cõtigit aũt quoſdã nõ ſyllogiſtice dicere ꝑꝑ id qꝺ accipiũt vtriqꝫ ſequẽtia: vt ⁊ ceneus fac̃ ꝙ ignis in mltiplicata qm̃ analogia ſit. Nãqꝫ ignis cito gñat̃ ſic dicit. Et hec analogia ſic non ē ſyllꝰ. Sꝫ ſi celerrimã analogiã ſeq̃t̃ multiplicata. Et ignē celerrima i motu analogia: aliqñ qdē igit̃ ſyllogizare nõ ɔtigit ex acceptis: aliqñ ꝺo ɔtigit: ſꝫ nõ videt̃. Si aũt eēt ipoſe ex falſo veꝝ mõſtrare facile vtiqꝫ eēt reſoluere: ɔuerterent̃. n. ex necitate. Sit. n. a. eē ħ aũt cũ ſit ⁊ ea vtiqꝫ ſũt q̃ noui qm̃ ſũt: vt b. ex his igit̃ ꝺmõſtrabo ꝙ illꝺ ē. Cõuertunt̃ aũt magis q̃ ſũt i mathematicis qm̃ nullũ accñs recipiũt: ſꝫ ⁊ i ħ differunt ab his q̃ ſunt in dialogis. ſꝫ diffõnes augent̃ aũt non ꝑ finitũ vel ifinitũ: nũerus q̃drꝰ: nũerus ipar media: ſꝫ in poſt aſſumẽdo: vt. a. de. b. ħ aũt de. c. Jtē ħ de. d. ⁊ hoc i ifinitũ ⁊ latꝰ vt. a. de. c. ⁊ de. c. vt ē numerus q̃drꝰ ⁊ ifinitꝰ hoc in quo ſit. a. ipar nũerꝰ q̃drꝰ in quo. b. numerus impar in quo. ſit. c. eſt itaqꝫ. a. ꝺ. c. ⁊ eſt par quãtus numerꝰ in quo ſit. d. par numerus quo eſt. e. eſt ergo. a. de. c.

A B C

Cōmentum. XXIX.

Et in artib⁹ qdem iam accidit error ex parte figure ſylli:et ex pte mediꝫ ipſius ⁊ ꝓprie pp cōitatē nois cadētis i termino medio:ſꝫ in doctrinis parꝫ ē id quo accidit de errore q ē pp cōitatē nois ꝓpea ꝙ terminus medi⁹ in eis nō patet ꝙ ſit vnū ⁊ ē multa:ſicut accidit illud pp cōitatem nois in alijs artib⁹: ⁊ cā illi⁹ eſt:q2 res in qb⁹ deſiderāt doctrine apō itellectū ſunt ſicut res in qb⁹ inuiſ apud ſenſum qō ē:q2 geometria qñ oſtēdit. U.g.ꝙ ois circulus eſt figura: ſiqꝫ ꝑmiſſis:⁊ deſcripſit circulū q eſt:qm nō eſt poſſe vt erret;neqꝫ errare faciat per hoc ꝙ inſtet ois iſtās: ⁊ dicat ei:non eſt ois circulus figura: cum ſit dictum ponderatū:circulus ⁊ nō figura:qm circulus geometricus quem itelligit apud deſcriptionē circuli eſt ex manifeſto itellectu:nūc cum p hoc ꝙ nō cōicat ſup id circulus geometricus cūꝫ circulo eſt oſo ponderata: ⁊ ipſi cui iſtāt hꝫ inſtātia vt ponat ex eis duob⁹circulum que eſt oſo pōderata.Et nō opꝫ vt ſit iſtātia demōſtratiua particularis ⁊ accepta ex iductōe:ſꝫ vlis: qm eedem ꝯditiones que cōditionanſ in ꝓpōnibus demōſtratiuis abſolute ſunt que ꝯditionanſ in ꝓpoſitionib⁹ inſtātiuis demōſtratiuis:cum eſt demōſtratiua reſpiciēs ad impꝛobationē. Et error qui accidit ꝓpter formam ſyllogiſmi eſt ſicut ſi oſtēdat oſtēdēs ꝯcluſionē quādam in figura ſcda p ꝓpōnes affirmatiuas:⁊ illud eſt qm affirmatio nō ꝯuertiſ vlr in omni materia:ſicut ſi oſtēdat oñdēs ꝙ ſtelle ſunt ignee: ꝓpterea q2 illumināt ⁊ ignis illuminat:⁊ ē poſſibile qdeꝫ vt ꝯcludaſ ex duab⁹affirmatiuis in figura ſcda in reb⁹ ꝯuertibilib⁹que ſunt termini ⁊ ꝓpria ⁊ deſcriꝑtiōes:⁊ ſi eēt ꝯcluſio qdem ꝯcluſa ſemp ex ꝓpōnib⁹ veris iam eēt reſolutio per ꝯuerſionem apud iuētionem rei ignote ex notis leuis valde:⁊ non accideret in ipſa error:qm iam eſſent res ꝯſequētes.ſ.q2 ſi eſſet quēadmodū iam ſunt ꝓpōnes ſeqꝫ neceſſario vt ſit ꝯcluſio vera:ſilr cum ſint ꝓpōnes vere cum poneremus ꝯcluſionem inuētam inueniremus ꝯñs ex ea id qō ꝯuenit eam:diminuereſ error pp illud:⁊ reſolutio per ꝯcluſionem in doctrinis eſt leuior ꝗ3 topico:propterea q2 ꝯcluſio in doctrinis qdem oſtēditur ex rebus determinatis compꝛehēſis ꝗ ſunt ꝓpōnes ꝓportionales ⁊ ꝯcluſio in topicis ex reb⁹ multarꝫ materierum cū ſint ex reb⁹accidētalib⁹:⁊ res doctrinales diuerſificanſ a topicis:ꝓpterea ꝙ ꝓpōnes doctrinales nō oſtēdunſ per ꝓpōnes oſtēſas per mediatas:ſꝫ ꝓpoſitiones que ſunt in doctrinis:aut ſunt ꝓpōnes oſtēſe p imediatas:aut ꝓpōnes ꝯcluſe p ꝓpōnes manifeſtas p imediatas.⁊ accidet ei ſi accipianſ p queſtionem ꝙ ſint note abſqꝫ medio:⁊ accidit error pp illud in topicis multotiens differentia.

Textus. XXX.

Sed q2 differt ⁊ ꝓpter qd ſcire primum qdem in eadē ſcia ⁊ i hac duplr vno qdem modo ſi nō p imediata fiat ſyllogiſm⁹: nō eni accipiſ prima cā: ſꝫ que eſt ꝓpter qd ſciētia ſm primā cauſam. Alio vero modo ſi per nō media quidem:ſed non per cauſam:ſed per ꝯuertentiū notius:pꝛohibet enim nihil eque predicantium notius eſſe aliqñ ad o nō cauſam quare per hāc erit demonſtratio: vt ꝙ ꝓpe ſunt planete per id qō non ſcintillant.ſit in quo c.planetas:in quo b.non ſcintillare:in quo a.ꝓpe eē:veꝝ igiſ b.eſt de c.dicere:planete enim nō ſcintillantes.ſed ⁊ a.de b.non ſcintillās enim pꝛope eſſe:hoc autē accipiſ per inductionē aut per ſenſum : neceſſe eſt ergo a.ipſi c.ineſſe quare mōſtratum eſt ꝙ erratice ꝓpe ſunt. Hic igiſ ſyllogiſmus nō eſt ꝓpter qd:ſed quia eſt. Non enim ex eo ꝙ nō ſcintillant pꝛope ſunt:ſed ꝓpter id ꝙ pꝛope ſunt nō ſcintillant:ꝯtingit autem ⁊ p alterum:alterum mōſtrare ⁊ erit ꝓpter qd demōſtratio: vt ſit c.erratice.in quo b.ꝓpe eſſe.a.nō ſcintillare.Eſt igiſ ⁊ b.in c.quare ⁊ in c.a.⁊ in b.a.qō eſt nō ſcintillare: ⁊ erit ꝓpter quid ſyllogiſmus : accepta eſt enim pꝛima cauſa:item ſm lunam demōſtrant: q2 per incrementa circularis ſit. Si eni qō augeſ ſic ſpericū:augeſ aūt luna.manifeſtū ꝙ ſperica. Qō quidem igiſ ipſi⁹:q2 factus eſt ſylls:ecōuerſo aūt poſito medio ipſius ꝓpter qd ſit. Nō enim ꝓpter augmēta circularis eſt:ſꝫ q2 circularis ē accipit augmēta hꝫ.luna in quo c.in quo b.augmētū ſit.in quo a.circularis. In qbus aūt media nō cōuertunſ:ſꝫ trāſcēdunt: ⁊ eſt notius qō non eſt cā:q2 demōſtraſ qdem:ſed ꝓpter quid non. Amplius in qbus medium extra ponitur: ⁊ in his enim ipſius q2.nō pp qd demōſtratio ē. Nō enim dr cā vt q̄re nō reſpirat paries:q2 nō ē aial. Si eni hoc nō ē cā reſpirandi opoꝛteret aial cām eſſe reſpirādi: vt ſi negatio cā ē ipſius nō eē:affirmatio ē eē:ſicut ſi ſine menſura eē calida ⁊ frigida nō ſanādi cā ē: ⁊ cum menſura eſſe ſanādi cauſa ē. Silr aūt ē ſi affirmatio ipſius eſſe ⁊ negatio nō eſſe:in his aūt ſic aſſignatis non ꝯtingit qō dictuꝫ ē:nō enim omne reſpirat aial. Syllogiſmus aūt ſic hꝫ cauſe i media figura ſi a.aial:i quo b.reſpirare.i quo c.paries in quo b.qdeꝫ igiſ omni ē.a.oē.n.reſpirās aial ē.in.c.auteꝫ nullo.quare b.in c.nullo ē non igiſ reſpirat paries. Comparanſ tales cauſarum ſm excellentiam dictis:hoc autē ē plurimū diſtātē mediū dicere:ſic eſt illud tibicines anacarſidos ꝙ in ſcytis non ſunt tibicines:neqꝫ enim vites. Scōm qdeꝫ igitur eādem ſciētiam ⁊ ſm eorūdem poſitionem he differētie ſunt ipſius:q2 ad eum q eſt ꝓpter qd ſyllogiſmū. Alio āt mō differt pp qd ab ipſo q2. qō ē p aliā ſciaꝫ vtruꝗ3 ſpe

culari. Huiꝰ aũt ſunt quecũqꝫ ſic ſe hñt iuicem vt alterum ſub altero ſit vt ſpeculatiua ad geometriam: ⁊ machinatiua ad ſtereometriã: ⁊ armoniaca ad arithmeticã: ⁊ apparẽtia ad aſtrologicã. Fere aũt vniuoce ſut harum q̃dã ſciaꝝ: vt aſtrologia mathematicaqꝫ ⁊ que nautalis ẽ: ⁊ armonica mathematica que ⁊ eſt ſm auditũ: hic enim ipſuꝫ qꝛ ſenſibilium eſt ſcire: ſꝫ ꝓpter qd mathematicorum. Hi enim habẽt cauſaꝝ demonſtrationes ⁊ multotiens neſciunt ipſum: qꝛ ſicut vniuerſale ↄſiderãtes multotiẽs quedam ſingularium neſciunt ꝓpter in ↄſiderationem: ſunt aũt hec q̃cũqꝫ quid alterum qd ſint ſm ſubam vtunt̃ ſpeciebꝰ. Mathemata enim circa ſpẽs ſunt: non enim de ſubiecto aliquo. Sꝫ nõ inq̃tũ geometrica ꝺ ſubiecto: habẽt aũt ⁊ ſe ad ꝑſpectiuã ſicut hec ad geometriam ⁊ alia ad iſtam: vt eſt id qꝺ eſt de iride. Ipm qdem enim qꝛ phyſici eſt ſcire: ſed ꝓpter qd ꝑſpectiui aut ſimplr aut ſm doctrinam. Multe aũt ⁊ nõ ſub ſe inuicem ſcientiarum ſe habent ſic: vt medicina ad geometriam. Qꝺ enim vulnera circularia tardius ſanent̃: medici eſt ſcire: qꝛ propter quid autem geometre.

Cõmentum. XXX.

ET poſtq̃ꝫ eſt demonſtratio q̃ facit adipiſci inuẽtionẽ rei tñ poſt aliã q̃ facit adipiſci cãm iuẽtiõis ipſiꝰ iãqꝫ inueniũtur hi duo modi: aut i arte vna aut in duobꝰ artibꝰ: iãqꝫ ergo opꝫ vt ſpeculemur in quo diuerſificet̃ vnuſqſqꝫ ipſoruꝫ duoꝝ ab alio cũ ſunt in vna ſcia: ⁊ cũ ſunt in duabꝰ ſciẽtijs. Dicamꝰ ergo ꝙ diuerſificat̃ vnꝰ duoꝝ ab alio cũ ſunt in ſcia vna ex duabꝰ partibꝰ: vna quaꝝ eſt ꝙ demõſtratio faciẽs adipiſci iuẽtionẽ rei tñ erit ex ꝓpõnibꝰ mediatas hñtibꝰ mediũ q̃ ſunt ꝓpõnes q̃ ſunt cauſe remote: ⁊ dmõſtratio faciẽs adipiſci cãm q̃re ẽ illa res eſt per cãm ꝓpinquã ei. Et pars ſcda eſt ꝙ demõſtratio faciens adipiſci inuẽtionẽ rei tñ: id erit ex ꝓpõnibus imediatis: ſꝫ termini medij in ipſa ſunt res cauſate ab extremitate maiori. Et exẽpla qdẽ haꝝ dmõſtrationũ erũt qñ res poſteriores inuẽtiõe: ⁊ ſũt cãte notiores ſunt apud nos q̃ꝫ res priores. ⁊ res poſteriores q̃ accipiunt̃ termi medij in hꝫ dmõſtrationibus ſunt duobꝰ modis: aut res eq̃les extremitati maiori q̃ eſt ↄuertibilis cuꝫ ea aut res maioris extremitatiſ ſunt cõiores eis extremitatũ ⁊ ↄuertibiliũ: ſicut dcm̃ illius g oſtẽdit ꝙ ſtelle erratice ſũt ꝓpinquores nobis q̃ꝫ ſtelle fixe: ꝓpterea ꝙ nõ videnẽ radij eaꝝ tremẽtes: ꝑ hoc ꝙ dicat: ſtelle errãteſ nõ tremũt ⁊ qꝺ nõ ſcintillat ex ſtellis ẽ ꝓpinquũ nobis: ergo ſtelle erratice ſũt ꝓpinque nobis. Et illud eſt: qꝛ ꝓpinqtas q̃ ẽ ꝑdicatũ q̃ſiti eſt viſiõis nõ ſcintillatiõis ſtellaꝝ: ⁊ nõ ſcintillatio q̃ ẽ terminꝰ mediꝰ eſt re cãta ex ꝓpinqtate: niſi qꝛ ꝓpinqtas apud nos ẽ ignota: ⁊ ꝓpõ dicẽs ꝙ id qꝺ nõ ſcintillat ꝓpinquũ nobis ẽ: eſt manifeſta ꝑ ſenſum ⁊ inductionẽ: ⁊ eſt apud nos magis nota: q̃ꝫ ꝙ ſtelle erratice ſint ꝓpinq̃: ⁊ exẽplũ oſtẽdẽtiſ ꝙ luna ẽ ſperica ꝑ lumẽ eiꝰ: qꝛ creſcit paulatim: paulatim in figura lunari: ⁊ qꝺ eſt hꝫ eſt figure rotũde: qꝺ ẽ: qꝛ ſpericitaſ q̃ eſt in lunã eſt cã augmẽti luminis paulatim ſm hãc figurã. Sꝫ augmẽtũ qꝺ eſt cũ hac diſpõne ẽ notiꝰ apud nos q̃ꝫ ſpericitas. Iãqꝫ eſt poſe in ſili modo h demõſtrationẽ iuẽtionis. ſ. ille in qbꝰ termi medij ſunt cauſati ⁊ ↄuertibiles cũ termino maiori g eſt cã vt ponamus terminũ mediũ l cis maiorẽ ⁊ maiorẽ mediuꝫ: ⁊ erit tũc illa demõſtratio ſup q̃re eſt illa res iuẽta: ⁊ illud poſtq̃ꝫ ſcimꝰ iuẽtionẽ põis per poſterius. V.g. qꝛ ſi ſciuerimꝰ ꝙ luna ẽ ſperice figure ꝑꝑ lucem que augmẽtat̃ in figura lunari: eſt poſe nobis vt ↄuertamus ꝓpõnem maiorẽ ⁊ dcimꝰ cãm in eſſentia luminis cum hac diſpõne: ꝓpterea ꝙ ipſa ẽ ſperica: ⁊ cõponet̃ demõſtratio h mõ: luna eſt ſperice figure: ⁊ qꝺ ẽ ſperice figure oꝫ vt luꝫ eiꝰ augmẽtet̃ cũ hac diſpõne: g luna lumẽ creſcit cũ hac diſpõne: qm̃ eſt cũ hac figura. Iã ergo venimꝰ cũ hꝫ dictiõe in cãm ꝑꝑ quã vt luna cũ hac diſpõne ⁊ hoc eſt id qꝺ noiat̃ demõſtratio qꝛ. Sꝫ demõſtratiões in qbꝰ termi medij ſũt poſteriores maiori: ⁊ nõ ↄuertunt̃: nõ ↄuertunt̃ eiſ niſi demõſtratio inuẽtiõis tñ. Et demõſtratiões que cõponunt̃ in figura ſcda ex cauſis longinqs ſunt demõſtratiões ⁊ nõ ſunt demõſtratiões: qꝛ ſicut eſt di. põ in dmõſtrationibꝰ affirmatiuis: q̃ ſunt ex cauſis lõginqs: qm̃ eſt ambarum rerum iuẽtio cũ cã ꝓpinqua i eis. V.g. qꝛ querit ⁊ dicit: q̃re nõ hanelat paries: ⁊ dr̃ qm̃ non eſt aial: qꝺ ẽ: qꝛ nõ ẽ cã ꝓpinq̃ in h ꝙ nõ hanelat: ꝙ nõ ẽ aial qm̃ ⁊ eẽt res ita iueniret̃ eẽ aialitatis ipſa cã propinqua hanelãti: ⁊ eẽt oẽ aial hanelãs: ⁊ nõ ẽ res ita: qm̃ multa ex aialibꝰ nõ hanelãt: ⁊ eſt qdem illud ita: qm̃ qñ negat̃ aliqd ab aliquo ꝑꝑ negationem cauſe illiꝰ rei ꝓpinque ab eo tũc oꝫ vt ſcit illa res cã ꝓpinq̃ inuẽtionis illiꝰ rei: cuiꝰ exẽplũ eſt g dixit: ꝙ aial nõ ẽ ſanũ: ꝓpterea qꝛ nõ ẽ tẽperate caliditatis: ⁊ oꝫ vt ſit eq̃litas caliditatis cã ſanitatis ꝓpinque: ⁊ ſilr cum ẽ cã ipſa cã ꝓpinqua iuẽtione rei: ẽ negatio illiꝰ cã ꝓpinq̃ in negatiõe illiꝰ rei: ⁊ ꝙ hꝫ demõſtratiões cõponunt̃ in figura ſcda eſt manifeſtũ: qm̃ terminꝰ mediꝰ eſt in hꝫ rebꝰ ꝑdicatus de ambabꝰ extremitatibꝰ: qm̃ aialitas ꝑdicatur de hanelãte affirmatiue ⁊ de pariete negatiue: ⁊ veniũt in hꝫ cauſis lõginqs ſm modũ ꝓfundationis ⁊ ſubmerſionis in oſtẽſione illiꝰ rei: ſicut dixit Braſius ꝙ in terris ſequale nõ ẽ muſica. ⁊ cã illiꝰ eſt: qꝛ nõ ſunt vinee: qm̃ iuẽtio vineaꝝ eſt cã lõginq̃ muſice. Et qdam huiꝰ dãtes ꝓfunditatẽ: qm̃ cũ negatur aliqd ab aliquo ꝑꝑ cãm lõginquã ab eo: ẽ illud dignius vt neget̃ ab eo ꝑꝑ negationẽ cauſe ipſiꝰ ꝓpinq̃ illi: hec eſt q̃ntitas de diuerſificatiõe demõſtratiõis: qꝛ a. demõſtratione inuẽtiõis in arte vna: diuerſitas aũt que eſt iter ipſas cũ eſt vna ipſaꝝ in ſcia vna ⁊ altera in ſcda eſt ꝑter hãc diuerſitatez. Et h diuerſitas eſt ꝑs ſcda quã in vna ipſaꝝ dat̃ in illo ſcia vna de re ꝙ eſt iuẽta tñ: ⁊ nõ eſt poſe in ea vt det cãm equã in illa ſcia ex parte qua eſt in illa ſcia. Et alia dat̃ in ſcia ſecũda ſm cauſam iuẽtionis eius tñ: ⁊ nõ eſt poſe in ea vt det in illa ſcientia inuẽtionem equã: ſed cũ ſunt in ſciẽtia vna nõ diuerſificant̃ ſm hãc partez quãdo eſt pars que dat cauſam ex ea vna duarum: ⁊ pars ex qua dat̃ iuẽtio: alia pars vna quaſi dicas: aut ex h ꝙ ambe ſunt nãles aut diuine ſed diuerſificant̃ qdẽ in rebus que ꝑceſſerũt. ⁊ quãdo ſunt in duabꝰ ſciẽtijs diuerſificant̃ in ꝑte in qua vna ipſaruꝫ eſt dans cãm ⁊

alis inventionē: quaſi dicas ex parte qua vna ipſaruꝫ eſt demſatio geometrica: ꝛ alia aſpectiua: ꝛ accidit h̄ oībus artib⁹ quaꝝ ſubiecta ſunt q̄dam ſub q̄buſdaꝫ: ſicut ē ſubiectū ſcie aſpectiue itrās ſub ſubiecto geometrie: qḋ eſt: q2 lōgitudines radioꝝ itrāt ſub lōgitudinib⁹ geometrie: ꝛ ita eſt diſpō in ſcia igenioꝝ cū mēſuratione corpoꝝ: ꝛ ſcia compōnis armoniarū cū ſcia numeri: ꝛ ſcia idicioꝝ ſtellarū marinaria q̄ videt ꝛ experiṫ apud ſciam idicioꝝ ſtellarum doctrinaleꝫ. Et accidit q̄dem h̄ huiꝰ exēplis ꝑpter cōlonē ipſarū donec puteṫ ꝙ ſubiecta ipſaꝝ cōueniat in noīe ꝛ diffinitione: ſicut eſt ſcia ſtellarū doctrinalis cū ſcia ſtellarū marinaria: ꝛ ſicut ſcia melodiarū doctrinaliſ cū practica. ꝛ ſcie q̄ ſunt ſicut he ſcie: ꝛ ſcia in hoc ꝙ res eſt īuēta eſt. ſcia q̄ eſt ꝑpingoꝝ rei ſenſibili ꝛ rei particulari. Et ſcia quare eſt res īuenta: eſt ſcia cui⁹ ſubiectū eſt expoliatū ab hyle: aut ꝑpinquū expoliationi: ꝛ h̄ eſt ſcia doctrinalis: q̄ꝛ doctrinales hn̄t cāſ inventionis haꝝ reꝝ: quaruꝫ inuētio oſtēdiṫ in ſcia q̄ eſt ꝑpingoꝝ ad hyle ꝛ māꝫ. Et ꝓpterea multotiens accidit doctrinalib⁹: ꝙ ipſe nō exiſtimāt ꝙ res ſit inuenta: ſed exiſtimāt cām illius tm̄: q̄ꝛ ipſe q̄dem inquirit in rebus ſm̄ ꝙ ſunt expoliate ab hyle: ꝛ inuentio q̄dem rei eſt cū hyle. Et ꝓpterea iaꝫ īuenim⁹ multos ex ſocijs ſcie cōpoſitionis melodie nō exiſtimantes in plurimo ex neumis in muſica opatio iāqꝫ inuenimus multa in q̄bus ſpeculanṫ nāles: quoꝝ diſpoſitio ex ſcia aſpectiua eſt diſpō que eſt in ſcia aſpectiua cū ſciētia geometrie. ſ. ꝙ ſcia nālis dat in eis inventionem. ꝛ ſcia aſpectiua cāꝫ ipſarū: ſicut eſt diſpoſitio in iride: q̄ꝛ ſcia nālis dat in ea inventionē: ꝛ ſciētia aſpectiua cām ipſius. Jamqꝫ īueniṫ ſcia cui⁹ diſpō ex ſciētia alia eſt hec diſpoſitio: ꝛ nō itrat ſub ea ſicut eſt ſcientia medicine apud ſciam geometrie: q̄ꝛ eſſentia plage rotūde difficilioꝛ eſt curationis: oīs medicus dat inventionem: ꝛ geometria dat cām illius.

Tex. XXXI.

Figurarum autē magis eſt faciens ſcire maxime que prima eſt: mathematiceqꝫ enim ſciētiarum per hāc primam figuram demōſtrationes ferūt: vt arithmetica ꝛ geometria ꝛ ꝑſpectiua: ꝛ fere dicere eſt queciqꝫ ꝑpter quid faciūt ſpeculationem. aut enī oīno: aut ſicut frequētius ꝛ iꝰ pluribꝰ. Per hanc figuram ꝑpter quid ſit ſyllogiſmus. Quare ꝛ ꝑpter hanc erit maxime ſciētiale. ꝓpꝛijſſimū enim ſcire ꝑpter q̄d ſpeculari: poſtea ipſius ꝙ quid ē ſciētiam ꝑ ſolam hāc primam figurā venari poſſibile eſt. In media q̄dem figura non fit cathegoricus ſyllogiſmus: ſed ipſius ꝙ q̄d eſt ſciētia affirmationis eſt. In vltima autem fit q̄dem: ſ; non vlr: ſed id qḋ q̄d eſt vniuerſaliū eſt. Nō enim quodāmodo eſt aial: bipes homo. Amplius hic quidē illis nihil indiget: ille aūt ꝑ has denſanṫ ꝛ augmētanṫ quouſqꝫ vtriqꝫ ad imediata veniāt. manifeſtū igiṫ eſt ꝙ maxime ꝓpꝛia ſcientie prima figura. Sicut aūt eſſe a. in b. cōtingit indiuidualiter ſic: ꝛ nō eſſe cōcediṫ: dico aūt indiuidualiter eē: aut non eſſe: um nihil eſt coꝝ mediū. Cum igiṫ aut a. q̄dem aut b. in toto quodā ſint aut ambo nō ꝯtingit a. in b. primo nō eſſe: ſit enī a. in toto c. igiṫ ſi b. nō eſt in toto c. pōt enim quidē a. eē in quodaꝫ toto: ſed b. nō eē in hoc ſyllogiſmus erit ꝙ nō ſit a. in b. Si enim in a. q̄deꝫ omni eſt c. in b. autē in nullo eſt. c. in nullo. b. eſt a. ſilr aūt eſt ꝛ ſi b. in toto quodā eſt vt in d. d. aūt in oī b. eſt. a. āt in nullo. b. erit ꝑ ſyllogiſmū. Eodeꝫ aūt modo demōſtrabiṫ ꝛ ſi vtraqꝫ in quodā toto ſunt. Qḋ autē cōtingit b. nō eſſe in quo toto eſt a. aut itēꝝ a. i quo eſt b. manifeſtuꝫ ex coordinationibus ē queciqꝫ nō cōmutanṫ adiuiceꝫ: ſi eniꝫ nihil coꝝ que ſunt in a. c. d. coordinatiōe ꝛ de nullo ꝑdicaṫ coꝝ que ſunt in in b. e. ſ. a. aūt in toto p. ſit in eadē coordinatiōe. p. exn̄ti: manifeſtū eſt ꝙ b. nō erit in p. cōmutarenṫ enim coordinatiōes. Similr aūt eſt ꝛ ſi b. i toto quodam ē: ſi vero neutrū ſit in toto nullo: non eſt autē a. in c. neceſſe ē indiuidualr nō eſſe. Si eniꝫ erit q̄d mediuꝫ neceſſe ē alteꝝ ipſorum in quodā toto eē: aut eniꝫ in prima figura: aut in media erit ſyllogiſmus. Si q̄deꝫ igiṫ in prima figura. b. erit in toto quodaꝫ: affirmatiuā. n. opꝫ ad hāc fieri ꝓpōnē. Si vero in media q̄ciqꝫ ꝯtingit ad vtráqꝫ enī poſito priuatiuo fit ſyllogiſm⁹. Cuꝫ autem vtraqꝫ negatiua ſit non erit ſyllogiſmus. Manifeſtum igiṫ eſt ꝙ ꝯtingit aliud in alio nō eſſe indiuidualiter: ꝛ q̄n cōtingit ꝛ quō diximꝰ.

Cōmentū. XXXI.

Inquit. Et dignioꝛ figuraꝝ ꝛ certioꝛ ipſarū vt ſit demōſtratio eſt figura prima: q̄ꝛ ſcie doctrinales cooperanṫ per hāc figurā: ꝛ fere oēs ſcie q̄ dant cām rei: ſicut diximꝰ in q̄bꝰ componiṫ demōſtratio ipſarū in hac figura: q̄ꝛ ſcia cauſe: rei q̄dē eſt ſcia vera: q̄ eſt ſm̄ viam affirmationis: ꝛ hec componiṫ in hac figura. ꝛ ēt q̄ꝛ diffōnes nō concluduntṫ niſi in hac figura: ꝓpterea q2 diffōnes ſunt affirmate de diffinitis: ꝛ in ſcḋa figura nō ꝯcludiṫ affirmatiua: ꝛ in tertia q̄uis ꝯcludaṫ affirmatiua; nō tm̄ ꝯcludiṫ vlis: ꝛ diffōnes ꝛ cōcl'ones demōſtratiue tm̄ ſunt vles. Et ēt q̄ꝛ figura p̄ma nō indiget figuris alijs ad h̄ vt oñdat ꝓpōnes ſuas ꝑ ꝓpōnes imediatas q̄n ſūt ꝓpōnes ſue mediate ꝛ figure alia indigēt huiꝰ inventione. Et ē q̄deꝫ hoc ita: q̄ꝛ in oī figura eſt ꝓpō affirmatiua ꝛ ꝓpō vlis: ꝛ cū ſint he ꝓpōnes in figura indigēte maioꝛe idigeṫ: vt oñdaṫ ꝑ ꝓpōnes imediataſ in figura alia ꝛ affirmatiua nō eſt poſe vt ꝯcludaṫ in figura ſcḋa: ꝛ vlis nō eſt poſe vt cōcludatur in figura tertia. cū ergo eſt vlis ipſa affirmatiue ꝛ eſt mediata

indigeť vt oſtendatur per mediū figure p̄me neceſſario: ſiue ſit pars ſylli in figura ſcda aut tertia: ⁊ cū ſit res ita eſt manifeſtū ex oībus iſtis partib⁹: ꝙ figura p̄ma ē verioꝛ figurarū: vt ſit figura demr̄onis abſolute. ſ. q̄ facit lucrari inuentionē rei: ⁊ cām ipſius ſil: aut cām cuꝫ eſt inuentio nota: ⁊ queadmodū iam inueniunť ꝓpōnes affirmatiue p̄me. ſ. ꝙ inueniunť predicata ipaꝝ ſuis ſine medio: ſic̄ predicatio nr̄a rōnalis de hoie. Silr̄ iam inueniunť negatiōes p̄me. ſ. q2 negātur predicata ipſarū a ſubtis. ſ. negōne p̄ma ſine medio: ſic̄ eſt negatio nr̄a aialitatꝭ ab aſino. Et eſt qodā predicatū negatū a ſubiecto negōne nō p̄ma qm̄ accidit ꝙ ſit p̄dicatū aut ſubm ītrās ſub quadaꝫ nā vlī: ⁊ p̄e alia negata ab ipſa nō eſt ītrās ſub ea: aut eſt vnaqueqꝫ ipſarū duarū ītrās ſub nā vlī niſi dicte nature ſunt diuerſe. qm̄ cū eſt illud ita accidit ꝙ ſit p̄dicatū negatū a ſubto: aut per negationē illius nature ab ipo: ſi eſt ſubm ītrās ſub ea: aut ꝑꝑ negationē nature comprehēdentis ipſum a ſubo ſi eſt hoc ītrās ſub ea: aut ꝑꝑ negationeꝫ duarū naturaꝝ vnius. ſ. ab alia ſi ſint ambe ſub duab⁹ naturis diuerſis. ſ. negate in vlī vna ipſaꝝ ab alia. cū ergo negeť predicatū a ſubto ꝑꝑ negationē cōprehēdētis ipſam a ſubto componiť illud in figura ſcda: ⁊ eſt ꝑꝑ negationē nature cōprehēdētis ſubm ab eo cū poniť in figura p̄ma ⁊ ſcda: ſicut ſi oñdam⁹ ꝙ arboꝛ ficus nō eſt aial ꝑ mediū plāte ⁊ cōponiť ſyllogiſm⁹ in figura ſcda. arboꝛ ficus eſt plāta. aial nō eſt plāta. Et in p̄ma. arboꝛ ficus eſt plāta: plāta nō eſt aial: ⁊ cōcludiť ex h̄ ꝙ arboꝛ ficus nō eſt aial. Et manifeſtuꝫ ē ꝙ h̄ negatio nō eſt p̄ma: qm̄ negatio plāte ab aiali eſt qdē ꝑꝑ negationē ſui gn̄is: qđ eſt plāta ab aiali. ⁊ exēplū illius ex eo ꝙ nō ꝯcludiť in figura ſcda ⁊ p̄ma: ⁊ cōcludiť in figura ſcda: vt oñdam⁹ ꝯuerſaꝫ hui⁹: que ē: ꝙ aial nō eſt arboꝛ. ⁊ cōponiť ſyllogiſm⁹ h̄ mō. aial non eſt plāta. ⁊ arboꝛ eſt plāta. ⁊ ꝯcludiť ex h̄ illo in modo ſcdo ſcde figure: ꝙ aial nō eſt arboꝛ. Sed exemplū negatiōis p̄dicati a ſubto. ꝑpterea ꝙ nā comp̄hendēs vtrūqꝫ eſt negata a ſuo cōpari: ſic̄ negatio nr̄a de aſino ab arboꝛe ficus: qm̄ poſſum⁹ ꝯcludere negationē vni⁹ hoꝝ ab alio ꝑ mediū vtriuſqꝫ medioꝝ ꝯp̄hēdentiū ipſas. ſ. ꝑ modū aialis: aut ꝑ mediū plāte. ſed ꝑ mediū plāte: ſicut eſt dcm̄ nr̄m. arboꝛ ficus ē plāta. ⁊ plāta nō eſt aſin⁹. ergo arboꝛ ficus nō eſt aſinus. ſed oñſio h⁹ ꝑ mediuꝫ aialis eſt ſicut dcm̄ nr̄m. arboꝛ ficus nō eſt aial. ⁊ aſinus ē aial. ⁊ ꝯcludiť in figura ſcda: ꝙ arboꝛ ficus nō eſt aſinus: ꝑꝑ qđ minoꝛ eſt negatiua: ⁊ cū eſt h̄ ita. ergo ꝓpōnes in qb⁹ ſunt p̄dicata negata a ſubo negōne p̄ma ſunt ꝓpōnes: quaꝝ nulla prius eſt comp̄hēſa ſub nā vlī: ⁊ nō oēs ptes hui⁹ ſunt diſpōnis. ſꝫ qm̄ oꝫ cū eſt aliqđ negatuꝫ ab aliquo demōſtrato vt negeť vtrūqꝫ ipoꝝ ab eo qđ eſt ītrās ſub alio donec ſit negata ab eo qđ ē ſub eo ꝑ mediū negōnis ipſi⁹ ab alio eodē: ſicut qm̄ qm̄ eſt a. negatū a. b. tūc oꝫ vt ſit negatū ab oī: eo qđ eſt ītrās ſub b. ⁊ ſic b. negatū ab oī eo qđ ītrās ſub a. ⁊ illud oñdiť ex h̄: qm̄ cū ponim⁹ modū ex modis ſub quo ſunt nāe ꝯiūcte in inuentiōe. i. cōſeqtur magis cōis ipſarū ex magis ꝓpria: ⁊ ponimuſ modū ſcdm ſub quo ſunt nāe ꝯiūcte ⁊ in inuentione. ⁊ ponim⁹ qm̄ neuter illoꝝ modoꝝ inueniť ſuo cōpari ē qdē ex manifeſto ꝙ q̄cūqꝫ res vna vni⁹ nāe ex naturis q̄ ſunt in oī mō vno eſt negata ab vnaq̄qꝫ ex naturis q̄ ſunt i mō ſcdo: ⁊ ſi nō inuenireť illoꝝ modorū vni⁹ aliq. U. g. vt ponam⁹ vnū duoꝝ modoꝝ diuerſorū aial: ⁊ nāe duas ꝯiūctas moueri ⁊ ambulare: ⁊ moduꝫ ſm plātaꝫ: ⁊ nāe ꝯiūctas arboꝛē ⁊ ficuꝫ. Et eſt manifeſtū ꝙ qcqđ diſponiť ꝑ vnā duaꝝ nāꝝ que ſunt in mō vno ex modis diuerſis: qđ eſt: nō diſpoſitus ꝑ vnā ex naturis q̄ ſunt in mō ſcdo. U. g. q2 cū diſpoſuerim⁹ plātaꝫ ꝑ h̄ ꝙ ipſa eſt arboꝛ eſt manifeſtū ꝙ ipſa nō eſt aial motū neqꝫ ambulās: ſed quodaꝫ hoꝝ eſt nō diſpoſitū per qđdam. ſ. planta ⁊ anial. Et cum eſt firmuꝫ h̄: idqꝫ inueniunť res negate a rebus per ſe. i. ſine medio. ⁊ res negate a reb⁹ ꝑꝑ negōnē ſuā a reb⁹ cōtinentibus eas.

¶ Tex. XXXII.

IGnorātia aūt nō ſm negationē ſꝫ ſm diſpōnem dicta ē quidē ꝑ ſyllogiſmū facta deceptio. hec āt in his q̄ ſunt primo aut nō ſunt cōtingit duplr: aut eni cum ſimplr accipiat eē aut nō eē: aut cuꝫ ꝑ ſyllogiſmuꝫ accipiat opinionē. Simplicis quidē igiť opinionis ſimplex deceptio: ſed eius que ē ꝑ ſyllogiſmuꝫ plures ſunt. nō ſit enim a. in nullo b. idiuidualr. igiť ſi ſyllogizet eē a. in b. mediuꝫ accipiēs c. decept⁹ erit ꝑ ſyllogiſmuꝫ. Cōtingit quidē igiť vtraſqꝫ ꝓpōnes eē falſas: cōtingit aūt ⁊ alterā tm̄. Si. n. nꝫ a. in nullo c. inſit: neqꝫ c. in nullo b. accepta aūt ē vtraqꝫ ecōtrario vtreqꝫ erunt falſe. Pōt aūt ſic ſe hr̄e c. ad a. ⁊ b. vt neqꝫ ſub a. ſit neqꝫ vlr c. in b. b. enim impoſſe ē eē in toto aliquo. Primuꝫ. n. dcm̄ ē in ipſo a. non eē. a. aūt nō neceē ē in oībus q̄ ſunt in eē vlr. Quare vtreqꝫ falſe ſunt: ſꝫ alterā ꝯtingit veram accipe: nō tm̄ q̄ſlibꝫ ꝯtingētē: ſꝫ q̄ ē a. c. nam c. b. ꝓpō ſꝑ falſa erit ꝑꝑ id qđ c. in nullo ē. b. ꝫ. q̄ eſt. a. c. pōt vt ſi a. in c. ⁊ in b. ē indiuidualr. Cuꝫ. n. primo p̄diceť ipm de pluribus neutrū in neutro erat. Dn̄t aūt nihil: neqꝫ ſi nō indiuidualr inſit: ipſius quidē igiť eē deceptio ꝑ iſta ſit: ⁊ ſic ſit ſolum: nō. n. erat in alia figura ipſi⁹ eē ſyllus. Que ꝟo ē eius qđ ē non eē in prima ⁊ media figura ē. Primum igiť dicam⁹ quot modis ī prima ſit: ⁊ q̄o ſe hn̄tib⁹ ꝓpōnibus: cōtingit quidē igiť vtriſqꝫ falſis: vt ſi a. ⁊ in c. ⁊ in b. ſit indiuidualr. Si. n. accipiať a. quidē in c. nullo. c. aūtē in oī b. falſe ſunt ꝓpōnes. Contingit aūt ⁊ altera falſa exiſtēte: ⁊ hac quacūqꝫ cōtingētē: pōt enim q̄ eſt a. c. ꝟa eē: q̄ ꝟo b. c. falſa eē: ſꝫ que ē a. c. quideꝫ ꝟam: qm̄ nō oībus q̄ ſunt ineſt a. ſꝫ que ē b. c. falſam: qm̄ impoſſe eſt eē in b. c. in quo nullo ē a. nō. n. ampli⁹ ꝟa erit q̄ eſt a. c. ꝓpō. Silr̄ aūt ⁊ ſi ſint vtreqꝫ vere ꝯcluſio erit ꝟa. Sꝫ q̄ eſt c. b. ꝯtingit verā eē cum altera ſit falſa: vt ſi b. ⁊ in c. ⁊ in a eſt neceē enim alteꝝ ſub

altero eē:quare ſi accipiat a.in nullo c.falſa erit ꝓpō. Manifeſtū igit̄ eſt:qm̄ ⁊ cum altera ſit falſa:⁊ vtreqʒ erit falſus ſyllogiſm⁹. ſed in media figura totas quidē eē ꝓpōnes vtraſqʒ falſas nō cōtingit. Cum eni a.in oī b.ſit nihil erit accipe qḋ in altero qdeʒ oī in alte ꝟo nullo erit. Oportʒ aūt ſic accipe ꝓpōnes:vt huic qdem inſit:huic autē nō inſit:ſi qdem erit ſyllogiſmus:ſi igitur ſic accipiat falſe manifeſtū eſt ꝙ cōtrarie econuerſo ſic ſe habebūt:hoc aūt ipoſſe eſt:in quodaʒ aūt vtrāqʒ nihil ꝓhibʒ falſam eſſe:vt ſi c.in a.⁊ in b.quodā eſt. Si eni in a.qdeʒ oī accipiatur eē.c.in b.autē nullo:falſe qdem vtreqʒ ꝓpōnes. Non tn̄ tote:ſed in quoddā:⁊ ecōuerſo aūt poſito priuatiuo ſilr alterā aūt falſam ⁊ quālibet cōtingit. Qḋ enim ē in a.oī ⁊ in b.eſt:ſi igit̄ accipiat̄ in a.toto eſſe.c.i b.aūt toto nō eſſe:q̄ qdē c.a.vera erit:ſed q̄ b.c.eſt falſa:iterū qḋ in b.nullo ē neqʒ in a.oī erit:ſi eni in a.ē ⁊ in b.ſed non erat. Si igit̄ accipiat̄:accipiat̄ c.in toto qdeʒ eſſe:i b.aūt nullo.c.b.qdem ꝓpō vera eſt:altera ꝟo falſa. Silr autē ⁊ trāſpoſito priuatiuo:qḋ.n.in nullo eſt a.neqʒ in b.nullo erit. Si igit̄ accipiat̄ c.i toto qdem a.non eſſe:i b.aūt toto eſſe:que qdem eſt.a.c.ꝓpō vera eſt:altera aūt falſa:⁊ iterū ꝙ in oī b.eſt in nullo accipere a.nō eſſe falſum:neċe eſt eni ſi in oī b.eſt ⁊ in quodā a.eē:ſi igit̄ accipiat̄ in oī qdē b.eſſe c.in a.aūt nullo que qdē eſt b.c.vera erit falſis:que aūt eſt c.a.falſa. Manifeſtū igit̄ eſt ꝙ ⁊ vtriſqʒ falſis exiſtētibus ⁊ altera tm̄ erit ſyllogiſm⁹ deceptiuus in idiuiduis. In his aūt que nō indiuidua ſunt aut nō ſūt cū quidē ꝑ ꝓpriū mediū fiat falſitatis ſyllogiſm⁹ nō poſſe ē vtraſqʒ falſas eē ꝓpōnes:ſʒ ſolū q̄ ē ad mai⁹ extremū. dico aūt ꝓpriū medium ꝑ qḋ ꝯdictionis ſyllogiſm⁹:ſit eni a.in b.ꝑ mediū c.qm̄ igit̄ neċe eſt que ē c.b.affirmatiua accipi ſyllogiſmo facto:manifeſtū eſt ꝙ ſp erit ꝟa.nō.n.cōuertit̄:ſʒ q̄ eſt a.c.falſa.hac.n.cōuerſa ꝯtrarium fiet ſylls. Silr aūt ē ſi ex alia ordinatiōe accipiat̄ medium:vt d.cū ſit in toto a.ſit:⁊ de b.ꝑdicetur oī:neċe.n.eſt q̄ quidē b.d.ꝓpōnē manere:alterā aūt ꝯuerti:quare hec qdē ſp ꝟa:illa ꝟo ſp falſa:⁊ fere hui⁹ deceptio eadeʒ eſt ei q̄ ſit ꝑ ꝓpriū mediū:ſi ꝟo non ꝑ ꝓpria mediuʒ ē fiat ſylls cū qdē ſub a.ſit mediū:i b.aūt nullo ē:neċe eſt vtraſqʒ falſas eē. Accipiēde.n.vtiqʒ ecōtrario ſunt:ꝙ vt ſe hūt ꝓpōnes ſi dʒ ſylls fieri:ſic aūt accepḋ vtreqʒ ſiūt falſe:vt ſi a.qdē in toto ſit d.d.aūt in nullo b.ꝯuerſis eni his ſyllus erit:⁊ vtreqʒ ꝓpōnes falſe. Cū ꝟo nō ſit ſub a.mediū vt d.q̄ quidē eſt a.d.ꝟa erit:q̄ ꝟo ē d.b.falſa. naʒ a.d.ꝟa:qm̄ nō erat in a.d.d.b.aūt falſa:ꝙ ſi eēt ꝟa ⁊ ꝯclō eēt vera:ſʒ erat falſa:ſed ꝑ mediā figurā facta deceptiōe:vtraſqʒ qdē nō ꝯtingit falſas eē ꝓpōnes totas. Cum eni ſit b.qdem ſub a.nihil cōtingit in hoc oī qdem. In alio aūt nullo eē:ſicut dcm̄ eſt ⁊ prius:altera ꝟo falſa pōt eē ⁊ quecūqʒ contingit. Si eniʒ c.⁊ in a.⁊ in b.eſt:ſi accipiat̄ in a.qdē eē:in b.ꝟo non eſſe:q̄ qdem ē a.c.ꝟa erit:altera aūt falſa. Iterū aūt ſi in b.qdē accipiat̄ c.eē:in a.aūt nullo:q̄ quidē eſt b.c.ꝟa erit:altera aūt falſa. Si quidē igit̄ priuatiuus deceptionis ſit ſylls dcm̄ qn̄ ⁊ ꝑ que erit deceptio. Si ꝟo ſit affirmatiu⁹ quū qdē ꝑ ꝓpriū mediū ipoſſe vtraſqʒ eſſe falſas:neċe eſt eni que ē c.b.manere ſiquidem erit ſylls:ſicut dcm̄ eſt ⁊ prius. Quare c.a.ſp erit falſa:hec eniʒ eſt ꝯuerſa:ſilr aūt ⁊ ſi ex alia ordinatiōe accipiat̄ mediū:ſicut dcm̄ ē ⁊ in priuatiua deceptiōe. Neċe ē eni que qdeʒ ē d.b.manere:q̄ ꝟo ē a.d.ꝯuerti:⁊ hec deceptio ē eadē priori. Cuʒ ꝟo non ſit ꝑ ꝓprium ſiqdem ſit d.ſub a.hec qdē erit vera:altera aūt falſa. Pōt.n.a.in plurib⁹ eē q̄ nō ſunt ſub ſeiuicē:ſi ꝟo nō ſit d.ſub a.hec qdē ſp manifeſtū ē qm̄ erit falſe:affirmatiue eni accipit̄:q̄ ꝟo eſt d.b.ꝯtingit ⁊ veraʒ eē ⁊ falſaʒ. Nihil.n.ꝓhibʒ a.quidē in d.nullo eſſe.d.aūt in oī b.vt anial in ſcia:ſcia aūt in muſica:nō aūt iterū:neqʒ a.in nullo d.neqʒ d.in nullo b.manifeſtū igit̄ eſt qm̄ cum nō ſit mediuʒ ſub a.⁊ vtraqʒ poſſunt falſe eſſe ⁊ quecūqʒ ꝯtingit. Quot qdē igit̄ modis:⁊ ꝑ q̄ pñt fieri per ſyllm deceptiones:⁊ in his que ſunt ſine medio:⁊ in his que ſunt ꝑ demonſtrationem manifeſtum eſt.

Commentum. XXXII.

Et ex quo dr̄ ignorātia duobus modis.ſ.ignorātia ſm̄ viaʒ negationis ⁊ ꝑuationis:⁊ eſt ignorātia cuʒ q̄ nō eſt credulitas rei alicui⁹. Et ignorantia ſm̄ viā habitus ⁊ diſpōnis:eſt credulitas falſi:⁊ ignorātia q̄ eſt ſm̄ viaʒ habitus:iaʒ accidit duob⁹ modis:quoꝝ vnus eſt ꝑ ſyllogiſmū:⁊ modus ſcḋs ꝑter ſyllm:ſed ꝑ eſtimationē expoliatā tm̄. ſcʒ vt credit̄ in re īuenta ꝙ nō eſt īuenta:⁊ in nō īuuēta ꝙ eſt īuenta:⁊ illud aut in reb⁹ quaꝝ īuentio aut nō īuentio ē ſine medio:aut cū medio. Sʒ eſtimatio qdē ⁊ error q eſt ꝑter ſyllʒ nō ſunt ei cāe diuerſe ⁊ eſt

ſimplex nõ cõpoſitus: quẽadmodũ cã illius eſt ſim-
plex. Sꝫ error q eſt ꝑ ſyllm̃ hꝫ cãs multas: qḋ eſt: qꝛ
hic error eſt in eo qḋ hꝫ mediũ: ⁊ in eo cui⁹ nõ eſt me-
diũ: ⁊ in vnoqꝫ eoꝝ in affirmatiõe ⁊ negõne. ſ. vt cre-
dat in negatiua ꝙ ė affirmatiua: ⁊ in affirmatiua ꝙ
eſt negatiua. Et error qdẽ affirmatiue vlis nõ erit q-
dẽ niſi in pma figura: ⁊ h̃ accidit in negatiua imedia-
ta. ſ. vt credat in ea ꝙ ſit affirmatiua: aut ꝓpterea ꝙ
vtreqꝫ ꝓpões ſylli falſe ſunt. aut ꝓpterea ꝙ minor
eſt falſa ⁊ maior vera: cui⁹ exẽplũ eſt: qm̃ cũ eſt a. nega-
tũ a b. ſine medio: ⁊ credit hõ ꝙ a. eſt inuentũ b. ꝑ viã
ſylli. ſ. ꝑ mediũ qḋ eſt g. qm̃ iaꝫ accit h̃ duob⁹ modis:
quoꝝ vnus due ꝓpões falſe: ⁊ illud eſt eque: qꝛ iaꝫ
eſt poſſe vt ſint. eſt vt ſint a. ⁊ b. vtriqꝫ negatiua g. ne-
gatiõe vli. ⁊ credit hõ ꝙ a. eſt inuentũ g. ⁊ ꝙ g. eſt inuen-
tum b. ⁊ ꝙ a. ꝓpterea eſt inuentũ b. eſt g̃ ꝙ iaꝫ credit
affirmatiuã vlem falſam: illḋ negatiua imediata ꝑ
duas ꝓpões: quaꝝ vnaqueqꝫ ė falſa illud eſt ipoſſe:
qm̃ poſtq̃ eſt a. negatũ a b. ſine medio nõ eſt poſſe vt
ſit vnũqḋqꝫ ipſoꝝ negatũ a g. ⁊ ꝓ ſcḋa vt ſit maior
vera ⁊ minor falſa: qm̃ eſt poſſe vt ſit a. cõprehẽdens
g. ⁊ negatũ a b. negõne pma: qm̃ a. tunc erit non ne-
gatum a b. negatione pma ſed eſt negatũ a b. ꝑ ne-
gationẽ ipſius a a g. ꝯprehẽdentẽ ipſaꝫ: ⁊ h̃ diuerſum
ei⁹ qḋ poſitũ eſt: ⁊ ꝑ h̃ cũ ſit a. negatũ a b. negõne i-
mediata nõ eſt poſſe vt ſit error acciñs in h̃: ꝓpterea
ꝙ minor vera ⁊ maior falſa: qꝛ nõ inuenit aliqḋ cõprehẽ-
dens b. donec ſit b. ꝑ ſe ipſi⁹. ⁊ illḋ eſt negatũ ab a. ⁊ ſit
b. negatũ ab a. negõne pma: his duob⁹ modis tñ erit
error affirmatiue vlis ⁊ negatiue qḋ eſt ſine medio.
Et error affirmatiue vlis erit qdẽ in figura pma: ſicut
diximus: ⁊ error negatiue vlis accidit qdẽ in figura
pma ⁊ ſcḋa: cũ ſit vtraqꝫ ipſarum ꝯcludẽs negatiuã
vlem. Enũciemus g̃ pmo quot modis accidit nega-
tio i affirmatiua ⁊ imediata in figura pma. ſ. in qua-
cũqꝫ diſpõne ſint ꝓpões in ipſa ex veritate aut fal-
ſitate: ⁊ dicam⁹ qm̃ poſſe eſt vt accidat in hac figura
ſyllo cui⁹ ꝓpões ſint falſe ambe: iãqꝫ poſſe eſt vt ſit
vna eaꝝ vera ⁊ alia falſa: ⁊ ſit vera ⁊ falſa q̃cũqꝫ acci-
dat ipſaꝝ aut maior aut minor: ſꝫ qño accidat vt ſint
ambe falſe ſit: h̃ qdẽ eſt cũ accidit ita vt ſit a. inuentũ
g. ⁊ b. g. ſine medio: ⁊ ſit g. negatũ a b. Cũ g̃ ponit po-
nẽs g. mediũ: ⁊ credit ꝙ a. eſt nõ inuentũ in g. ⁊ b. inuen-
tũ g. Jãqꝫ poſite fuerũt due ꝓpões falſe ex qb⁹ ꝯclu-
dit negatiua falſa: q̃ ė ꝙ b. nõ eſt inuentũ alicui ex b. ⁊ eſt
qdẽ poſſe vt ſit g. de b. affirmatiue falſum: qm̃ cũ nõ
inuenit aliqḋ in duab⁹ reb⁹ ꝯſequit vt inueniat vnũ
eoꝝ alij: quoniam inuenit equo ⁊ aſino: ⁊ nõ inuenitur
aſin⁹ equo. ⁊ exẽplũ hui⁹ eſt ex materia: vt dicam⁹.
ois hõ eſt equ⁹: ⁊ nullus equ⁹ eſt aial. ꝯcludit nob ex
h̃ negatiua falſa ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ falſis. ⁊ eſt: ꝙ ois
hõ nõ eſt aial. inuẽtio aialis hoi ė ſine medio. Et qño
qdẽ accidit vt ſit vna duaꝝ ꝓpõnũ falſa ⁊ alia vera.
Et exẽplũ eſt: vt ſit a. negatũ a g. ⁊ ſit g. negatum a.
a b. ⁊ ſit a. inuentũ inuentiõe pma in b. h̃c nõ eſt poſſe.
Cum g̃ accepim⁹ a. negatũ a g. ⁊ g. inuentũ b. ꝯcluditur
nob a. qḋ eſt negatũ a b. ex duab⁹ ꝓpõnib⁹: quaꝝ maior
eſt vera: ⁊ minor ipſaꝝ ė falſa. Et exẽplũ illius ex mate-
ria: ois homo eſt lapis: ⁊ nullus lapis eſt anial. ergo
nullus homo eſt aial. Et cũ poſuerimus ꝓpõnẽ ma-
iorem verã erit falſa minor affirmatiua neceſſaria:
ꝓpterea ꝙ ipoſſe eſt vt ſit a. nõ inuentũ g. ⁊ inuentum
b. ⁊ ꝙ ſit g. inuentũ b. Et ẽt ſi eſſet vera oporteret ſic
vera cõcluſio ſm ꝙ preceſſit. Et ſimilr eſt poſſe vt ſit
minor ipſa vera: ⁊ maior falſa: ⁊ illud eſt vt ſit a. inuen-
tũ in oi b. ⁊ g. in omni b. ⁊ b. in oi g. ſ. vt ſit minor cõ-
uertibilis: ⁊ erit neceſſario in g. qm̃ eſt in omni b. ⁊ b.
in omni g. opꝫ vt ſit a. in oi g. niſi qꝛ eſt in b. ſine me-
dio: ⁊ in g. per mediũ. cum g̃ ſumit ſumẽs ꝙ a. eſt inuẽ-
tum g. ⁊ ꝙ g. inuentũ b. ⁊ cõcludit ex illo ꝙ a. eſt non
inuentũ alicui ex b. idqꝫ ꝯcludit nobis negatiua falſa
vlis ex duabus ꝓpõnibus minore ipſaꝝ vera ⁊ ma-
iore ipſaꝝ falſa: iãqꝫ oſtẽſum fuit ꝙ in figura prima
poſſe eſt vt concludat negatiua falſa ꝓpter eſſentiã
ꝯdictorij affirmatiue imediate. Et illud per hoc ſiue
ꝓpões ſimul falſe: ſiue vt ſit qdẽ vna ipſaꝝ falſa: q̃-
cũqꝫ eaꝝ accidat: econuerſo eſt in affirmatiua falſa:
qm̃ ibi nõ eſt poſſe vt minor vera. Et in figura qdem
ſcḋa nõ eſt poſſe vt ꝯcludat negatiua falſa ex duab⁹
ꝓpõnibus ambabus falſis in toto: qm̃ ſi eſt a. V. g.
inuentũ oi b. ſine medio: qm̃ nõ inuenit predicatũ de
oi b. affirmãdo ⁊ negatũ ab oi a. aut ecõuerſo ſm ꝙ
inuenit in eo ex ordinatione termini medij in figura
ſcḋa ex duabus extremitatib⁹ donec ſit: erit cuꝫ acci-
piat loco affirmatiui negatiuũ ⁊ loco affirmatiui ne-
gatiuũ: idqꝫ componuntur enũciatiões falſe in toto in
figura ſcḋa: ſed cũ ſunt ꝓpões falſe in pte iã eſt poſ-
ſibile vt ſint falſe: qḋ eſt: qꝛ nõ eſt qḋ ꝓhibeat: qm̃ ſit
g. inuentũ cuidã a. ⁊ cuidã b. ⁊ cũ ſumit g. inuentũ oi b.
⁊ negatũ ab oi a. ⁊ ecõuerſo: qm̃ due ꝓpões erũt fal-
ſe in pte. V. g. qꝛ ſenſibile inuenit aiali inuentiõe pma:
⁊ imaginãs inuenit cuidã aiali ⁊ cuidã ſenſibili. Cuꝫ
ergo ſumit ſumẽs ꝙ oẽ aial eſt imaginãs: ⁊ ꝙ nullũ
ſenſibile eſt imaginãs: cõcludet negatiuã vlem fal-
ſam: q̃ eſt: ꝙ nullũ aial ė ſenſibile ex duabus ꝓpõni-
bus falſis in pte: idqꝫ eſt poſſe vt ſit in hac figura vna
ꝓpõnum falſa q̃cunqꝫ ipſaꝝ: ⁊ alia vera: qm̃ oẽ qḋ ė
inuentũ oi a. eſt inuentũ oi b. ex eo ꝙ poſuimus ꝙ a. eſt
eſt inuentũ b. inuentione pma: ponamus g̃ illud inuen-
tum ambobus. ſ. g. cum g̃ ſumit g. inuentũ oi a. ⁊ nõ i-
nuentũ alicui ex b. qm̃ ꝓpõ g. a. maior eſt vera ⁊ minor
eſt falſa: ⁊ ꝯcluſio falſa negatiua: ⁊ ita accidit cũ mu-
tatur affirmatiua: ⁊ illud eſt vt ſit g. inuentũ oi b. ⁊ nõ
inuentũ oi a. qm̃ minor erit vera ⁊ maior falſa. Et ſi-
milr poſtq̃ illḋ qḋ nõ ė inuentũ alicui rei ex ipſis duo-
bus: tũc nõ eſt inuentũ oi alij ꝓpterea qm̃ ſi eẽt inuen-
tũ ei eẽt inuentũ rei a qua ponit negatũ: ⁊ h̃ eſt diuer-
ſum ⁊ ipoſſe. Et cũ eſt. V. gra. g. nõ inuentũ b. ⁊ nõ inuen-
tũ oi a. ⁊ aſſumit ſumẽs ꝙ g. eſt nõ inuentũ b. ⁊ inuentũ
oi a. eſt poſſe ẽt ꝑ hũc modũ vt ſit vna ꝓpõnũ falſa ⁊
alia vera: ſi ſit g. nõ inuentũ b. qm̃ negatiua eſt vera ⁊ ė mi-
nor ⁊ affirmatiua falſa. Et ſilr ẽt accidit cũ mutatur
locus negatiue. ſ. qꝛ g. inuenit in nullo ex a. ⁊ g. in oi b.
qm̃ maior eſt vera ⁊ minor falſa: ⁊ illud qm̃ affirmati-
ua ſꝫ eſt falſa. Jaꝫ g̃ oſtẽſum eſt ex h̃ qm̃ eſt poſſe vt ca-
dat error ⁊ deceptio in ſyllo in ꝓpõnib⁹ apud eẽntiã
duaꝝ ꝓpõnũ ſilr falſaꝝ: aut cũ eſt vna falſa ipſarũ tñ
quecũqꝫ ipſaꝝ ſit: aut cũ eſt vera ⁊ falſa ex ipſis deter-
minata. veꝝ qdẽ in ꝓpõnib⁹ mediatis error accidit
ex ſyllo falſarũ ꝓpõnum: ⁊ qꝛ nõ euacuat: qm̃ ſit aut
negatiuus vlis aut affirmatiu⁹ vlis: deinde ſyllo qui
ꝯcludit falſum nõ euadit ẽt qn cõcludat ꝑ terminũ
mediũ ꝓportiõatũ veritati aut nõ ꝓportionatũ: ⁊ vult
ꝑ ꝓportionatũ veritati terminũ mediũ q ꝑ ſe eſt: vt
ꝯcludat veritas q̃ eſt necĩa ꝯcluſiõi falſe: ⁊ ſi ꝑ ꝓpor-
tionatũ ꝑ quẽ nõ eſt poſſe vt ꝯcludat veritas ex eo ꝙ
nõ hꝫ ꝓportionatã extremitatib⁹ diſpõnẽ ex qua cõ-
ponat figura cõcludẽs penitus: ⁊ error qdẽ negatiu⁹
iã erit ſicut dr̃ in figura pma: idqꝫ in ſcḋa. Sꝫ cuꝫ eſt in
figura pma ⁊ eſt ꝑ terminũ ꝓportionatũ: tũc nõ eſt

poſſe vt ſint ꝓpõnes ambe falſe. ſʒ maior ipſarũ tñ erit ipſa falſa: ⁊ mioꝛ ipſa vera. V.g. vt ſit a. inuentũ b. ꝑ mediũ g. ſcʒ ꝑ hoc vt ſit a. inuentũ oi g. ⁊ g. inuentũ oi b. qꝛ ē manifeſtũ ꝙ i ꝓpõne g. b. q̄ eſt mioꝛ nõ eſt poſſe vt erret̃ ⁊ accipiat̃ ꝯ̃ʒ ꝯ̃diũ. ſ. vt ſumat̃ negatiua ei⁹: qꝛ ſi ſumat̃ negatiua ⁊ ſumet̃ maioꝛ vera. ſ. affirmatiua nõ ꝯcludit ex illo aliqd i figura pͥma: qꝛ nõ ꝯcludit̃ in ipſa cũ eſt mioꝛ ipſi⁹ negatiua. Et ſilr ſi ſumat̃ ambe falſe. ſ. ſi ſumant̃ negatiue ſil' cũ nõ ꝯcludat̃ ex duab⁹ negatiuis in aliq̃ figuraꝝ: ⁊ illud ꝑ hoc vt ſit g. V.g. ꝑdicatũ de oi a. ⁊ ꝑdicatũ de oi b. qꝛ cũ conat̃ aliqs cõcludere negatiuã ꝑ g. in hoc loco in figura pͥma: qꝛ ꝓpõ g. b. eſt vera ⁊ nec̃ario cũ ſit ex cõditõe ipſi⁹ vt ſit affirmatiua: ⁊ maioꝛ q̄ eſt poſſe vt accipiat̃ ꝑ nec̃iuʒ. ſ. negatiua atq; oñſuʒ eſt ꝙ erroꝛ gdē accidit i ꝓpõne maioꝛe in figura pͥma ſuꝑ negatiuã qñ eſt terminus medi⁹ ꝓportionalis veritati: aut ꝓpinquus ꝓportiõali. Sʒ cũ eſt gdē termin⁹ medi⁹ g eſt hꝰ diſpõnis nõ euadit gn ſit inuēt⁹ extremitati maioꝛi negat⁹ mioꝛi: aut negat⁹ ab ambob⁹: ⁊ ſi eſt gdeʒ negat⁹ a maioꝛi inuent⁹ mioꝛi: ⁊ illud gdē nõ eſt poſſe: qꝛ cuʒ inuenit̃ ꝑdicatũ ſubto. ſ. illi toti⁹: ⁊ nõ eſt poſſe vt inueniat̃ aliqõ negatũ ab oi ipſo ꝑdicatum: ⁊ affirmet̃ illud oi ſubto: ⁊ ſi inuenit̃ aliud negatũ ab ambobus aut negatũ a ſubto ⁊ inuenit̃ ei predicatũ: iamq; poſſe eſt vt oñdamus ꝙ in termino g eſt cuʒ hac diſpõne nõ eſt poſſe g aliud ſit inuentũ in oi re: ⁊ ipſuʒ ſit nõ ꝓportionale. ⁊ cũ eſt terminus maioꝛ inuētus in oi medio ſicut dixim⁹ a. medi⁹ negatus ab oi minoꝛi: qꝛ cũ eſt poſſe ita vt ſit a. inuentũ in oi g. ⁊ g. nõ inuentum alicui ex b. ⁊ a. inuentũ oi b. ⁊ ex nec̃itate ē vt ſint ꝓpõnes ambe falſe: qꝛ nõ eſt poſſe ex hui⁹ ꝓpõnib⁹ vt ꝯcludat̃ cõcluſio falſa negatiua: niſi vt ꝯuertam⁹ ꝓpõnes veras ſil'. ſ. ꝑ hoc vt fiat affirmatiua negatiua: ⁊ negatiua affirmatiua: qꝛ preter hoc nõ erit ſyllogiſmus in figura pͥma: ita vt ſumat ſumēs a. in aliquo ex g. ⁊ g. de oi b. ⁊ ꝯcludit̃ a. non eſt in aliquo ex b. ꝙ eſt negatiua vl'is falſa ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ ambabus falſis: ⁊ cũ eſt gdē terminus medi⁹ ⁊ negat̃ ab eo extremitas maioꝛ: ⁊ maioꝛ ē in medio ſic: ſi ſit a. negatũ ab oi g. qñ ꝓpõ a. g. negatiua erit vera. ſʒ ꝓpõ g. b. affirmatiua ⁊ ipſa negatiua: qꝛ ſi eſſet v'a ex eo ꝙ accipit̃ affirmatiua: ſequeret̃ vt eēt ꝯcluſio negatiua vera: ⁊ iã poſuimus eã affirmatiuã: ⁊ ꝓpterea nõ oꝫ cũ eſt terminus medi⁹ nõ ꝓportionalis eſt negat⁹ ab extremitate maioꝛe: ⁊ ſic negat⁹ ab extremitate maioꝛe ſicut dixim⁹. ⁊ cũ eſt erroꝛ in figura ſcd'a eſt gdē nõ poſſe vt ſint ambe ꝓpõnes falſe in toto ipſarũ: ꝓpterea ꝙ cũ eſt a. in totũ oi b. ⁊ nõ poſſe vt ſumat̃ medius g ſit affirmatiu⁹ vnicuiq; ipſoꝝ duoꝝ: ⁊ negat⁹ ab oi alio. qꝛ ſi eēt aliud ita: eēt a. negatũ ab oi b. ſic deñ eſt in eo qõ ꝑceſſit: ⁊ ſi gdē cum vna ꝓpõnuʒ falſa q̃cũq; ſit ipſaꝝ iã gdeʒ eſt poſſe: ſicut ſit e. inuentuʒ oi a. ⁊ oi b. cum g̃ ſumit ſumēs g. inuentũ oi a. ⁊ nõ inuentũ alicui ex b. ꝯcludit̃ ꝙ a. nõ eſt inuentũ alicui ex b. ꝑ duas ꝓpõnes: q̃ruʒ vna eſt falſa ⁊ eſt negatiua: ⁊ ſcd'a vera q̄ eſt affirmatiua. Et ſilr accidit ſi ſumantur res ꝑ ꝯuerſionē. ſ. ſi ſumat̃ g. inuentũ in aliquo ex a. ⁊ inuentũ oi b. ⁊ ſi gdē eſt falſa ꝑticularis: tũc iaʒ ē poſſe vt ſint vtreq; falſe ſil'. ſicut ſi ſit a. inuentũ in quodaʒ g. ⁊ in quodã b. iã eſt oñſum q̄liter accidat erroꝛ i negatio i figura pͥma ⁊ ſcd'a ꝑ q̄s diſpõnes ex vero ⁊ falſo: q̄ erũt apud alias ꝓpõnes. Et erroꝛ gdē g accidit i affirmatione vl'i ipſe gdē accidit ⁊ cuʒ eſt terminus ꝓportionalis: ⁊ qñ eſt ēt nõ ꝓportionalis: ⁊ qñ eſt gdem ꝓportionalis: tunc nõ eſt poſſe vt ſint vtreq; ꝓpõnes falſe: ꝓpterea qꝛ ſeqtur ex neceſſitate ꝙ ꝓpõ g. b. q̄ cõcludit veritatē eſt affirmatiua. ⁊ ꝓpõ a. g. negatiua: cum g̃ gyrat̃ vna ipſaꝝ ⁊ ſumat̃ vt ſumat̃ cõcludēs: tunc gdē gyrat̃ negatiua tñ: ⁊ ſm hoc exemplũ accidit cuʒ eſt termin⁹ medius ꝓpe ꝓportionale: quēadmodũ eſt erroꝛ g eſt in negatiua vl'i. ⁊ illud eſt cũ accidit vt ſit a. nõ inuentũ in aliquo ex g. ⁊ inuentuʒ in oi b. qꝛ qñ nõ erit ſimilis ꝑ mediũ ꝓportionale: qꝛ qñ eſt augmētuʒ oium g. ⁊ g. nõ inuentuʒ i aliquo ex b. qꝛ ꝓpõ alicui ex a. g. eſt vera ꝓpõ. g. b. falſa: qꝛ ipſa eſt affirmatiua: ſed cũ eſt a. nõ eſt inuentuʒ in aliquo ex g. ⁊ g. nõ eſt inuentũ in aliquo ex b. qꝛ ꝓpõnes vtreq; gyrātur ex negõne ad affirmationeʒ: vt ſunt vtreq; falſe ⁊ ꝯcludũt affirmatiuã falſaʒ: ⁊ ſi ē a. negatũ ab oi g. ⁊ g. inuentũ in oi b. qꝛ ipſm mediũ ꝓportionale ⁊ falſa in eo: ſicut diximus eſt maioꝛ cũ ſit illa q̄ gyrat̃: ſicut ſi ſumat̃ ſumens ꝙ ois muſica ſcia: ⁊ ꝙ ois ſcia aial: ⁊ cõcludit̃ ei ꝙ ois muſica eſt aial. Et exēplum gdē: qñ eſt terminus medius magis negatus ab extremitatibus: ⁊ cũ ſumit eũ ſumēs affirmatiue extremitatibus ex matery̾s eſt exēpluʒ deñ dicentis. ois homo eſt lapis: ⁊ omnis lapis gallus. ergo ois homo gallus. iam ergo oſtēſum eſt ex hac cõpoſitione: qꝛ cadit erroꝛ in ſyllogiſmo vere figure in ꝓpõnibus hñtibus mediuʒ: ⁊ quot modis cadit: ⁊ gb⁹ cõditionib⁹ ⁊ ꝓpꝛie accidit. ¶ Tex. XXXIII.

MAniſeſtum autē eſt ⁊ ſi aliqs ſenſus defecerit: neceſſe eſt ⁊ ſciam aliquam deficere: quaʒ ipoſſe eſt accipe ſi gdem adiſcimus: aut ꝑ iductioneʒ: aut demſonem. Eſt autēʒ demõſtratio gdem ex vl'ibus. inductio autem ex his que ſunt ſm partem. Impoſſe aũt vniuerſalia ſpeculari niſi ꝑ iductionem: qꝛ ⁊ que ex abſtractione dicunt̃ erũt ꝑ iductiones: nota ſi qs velit nota facere ꝙ inſunt in vnoquoq; genere quedã: ⁊ ſi nõ ſepabilia ſint ſm ꝙ tale hoc vnũquodq; eſt. Inducere aũt non habentes ſenſum impoſſe eſt. Singularium ſenſus eſt eni: non eniʒ contingit accipe ipſoꝝ ſciaʒ: neq; eni ex vl'ibus ē ſine iductiõe: neq; ꝑ iductionē ſine ſenſu.

¶ Cõmentum. XXXIII.

INquit. Et ē euidens ꝙ g perdit ſenſum ex ſenſibilibus perdit ſciam ex ſcientijs: ex eo ꝙ illud qõ ſcit hõ nõ euacuat̃: quoniã ſcit illud: aut ꝑ inductionē: aut per demõſtrationē. demõſtratio gdem eſt ex ꝓpõnibus vniuerſalibus: ⁊ inductio erit gdeʒ ex rebus ꝑticularibus ⁊ propõnes vniuerſales: nõ eſt gdē nobis via vt ſciamus niſi ꝑ iductionem: ⁊ illud eſt: qꝛ propõ vniuerſalis accepta in mēte expoliata a matery̾a cum conat̃ hõ oſtēdere eſſe verã: oſtēdet gdē eius veritatē per iductionē: ſi oſtēdit ipſam oſtēſione abſoluta: cuʒ eſt ex illo de cuius proprietate inueniat̃ expoliatũ a matery̾a: ſicut ſunt propõnes doctrinales: ſiue aũt approximēt eque ad mãm q̄dam: cũ ex illo de cui⁹ proprietate eſt in mõ

quadam ꝛ rõne cuius ꝑdimus ſenſum aliquẽ nõ eſt via ad iductionẽ ſenſibiliũ illi⁹ ſenſus: ꝛ cũ nõ eſt via ad iductionẽ: nõ eſt nobis via ad ſciaȝ propõnũ vniuerſaliuȝ que ſunt i illo genere: ꝛ cũ nõ eſt nobis via ad ſciaȝ propõnuȝ vliuȝ q̃ ſunt in illo gñe nõ eſt nobis via ad demſõnez ſup aliqḋ in alio gñe: cũ ḡ ꝑdimus ſenſum aliquem perdimus ſciaȝ quadam.

Tex. XXXIIII.

Sit autẽ ois ſyllogiſm⁹ ꝑ tres terminos: ꝛ hic qdẽ demſrare potẽs qm̃ eſt a. in c. ꝑꝑ id qḋ eſt in b. ꝛ hoc in c. Sȝ priuatiu⁹ ẽ alterã qdeȝ ꝓpõnẽ hñs: qm̃ ẽ aliud aliqd in alio: alteꝝ aũt qm̃ nõ ẽ: manifeſtuȝ igit ẽ ꝙ pricipia ꝛ dicte ſuppõnes he ſunt.

A B C

Accipientẽ eniȝ hoc ſic neceſſe eſt demſrare: vt qꝛ a. ſit in c. ꝑ b. iteꝝ aũt qꝛ a. ſit in b. ꝑ aliḋ mediũ: ꝛ ꝙ b. ſit in c. ſilr: ſꝫ qdem igit opioneȝ ſyllogizãtib⁹ ꝛ ſolũ dialectice manifeſtũ eſt ꝙ hoc ſolũ itendendũ ſit: ſi aũt ex qb⁹ cõtingit veriſimilib⁹ fieri ſyllogiſm⁹: q̄re ꝛ ſi non ẽ aliqḋ in veritate eorũ que ſunt a. b. mediũ: videt aũt nõ ꝑ hoc ſyllogizãs dialectice: ad veritatẽ aũt ex his q̃ ſunt oȝ itendere: habȝ aũt ſe ſic. Qm̃ aũt eſt ꝙ ipm̃ qdem de alio ꝑdicat nõ ſm̃ accidens: dico aũt ſm̃ accidẽs: vt albũ: aliqñ ſꝫ illḋ dicim⁹ hoiem eſſe: nõ ſilr dicẽtes ꝛ hominem albũ. Hic qdem eni cũ non alteruȝ aliqḋ ſit albũ ẽ: albũ aũt qm̃ accidit hoi eſſe albo: ſiũt igit q̃daȝ h⁹ vt ſm̃ ſe ꝑdicent. Sit igit c. h⁹ ꝙ ipm̃ qdem non ẽt ſit in alio. in h aũt b. ſit primo ꝛ non ẽ aliud mediũ: iteꝝ in c. ſit: ſilr ꝛ hoc in b. nunqd igit hoc neceſſe ẽ ſtare: aut cõtingit in ifinitũ ire: ꝛ iteꝝ ſi de a. qdem nihil ꝑdicat per ſe. a. aũt in c. ẽ primo: in medio aũt in nullo priori ꝛ t. i u. ꝛ h in b. nunqd ꝛ hoc ſtare neceſſe ẽ: aut ꝛ hoc cõtingit in ifinitũ abire. Differt aũt h a priori tm̃: qm̃ hoc qdeȝ ẽ nñqd cõtingit icipientib⁹ a tali qḋ in nullo ẽ altero: ſed aliḋ in illo ſurſuȝ in ifinitũ abire. alteꝝ aũt icipiẽtib⁹ a tali ꝙ ipm̃ qdẽ de alio: de illo aũt nihil ꝑdicat deorſum itendere ſi ꝯtingit in ifinituȝ ire. Amplius in medio nunqd ꝯtingit ifinita eſſe determinatꝫ extremis. Dico aũt vt ſi a. in c. ſit: mediũ aũt ipſoꝝ ſit b. b. aũt ꝛ a. altera. ſed hoꝝ alia. nunqd ꝛ hec in ifinitũ cõtingit abire aut impoſſe ẽ. Eſt aũt hoc itendere idem: ꝛ ſi demſones in ifinitũ veniũt: ꝛ ſi eſt demſratio ois rei aut inicẽ ꝯcludãt. Silr aũt dico ꝛ in priuatiuis ſyllogiſmis ꝛ ꝓpõnib⁹: vt ſi a. non ineſt vlli b. aut primo: aut aliqd erit i medio cui priori nõ ineſt: vt ſi ipſi c. qḋ eſt in oi b. ꝛ iteruȝ hoc ẽt in alio priori: vt ſi b. ẽ ꝙ ſit in omni g. ꝛ nãqȝ i his aut ifinita ſunt in qbus ineſt prioribus: aut ſtat. Sed in cõuertẽtib⁹ nõ ſilr ſe habȝ. non eniȝ eſt in eque ꝑdicabilib⁹: de quo primo ꝑdicat aut vltimo: oia eni ad oia hec ſilr ſe habẽt: ꝛ ſi ſunt ifinita de ipſo ꝑdicata: ſiue vtraqꝫ ſunt predubitata ifinita: niſi ſilr contingat ꝯuerti. Sed hoc qdeȝ ſic accñs: illḋ vo ſic predicamẽtuȝ. Qḋ qdem igr̃ media nõ contingit ifinita eſſe: ſi ſurſuȝ ꝛ deorſuȝ ſtent predicamẽta manifeſtuȝ ẽ. Dico autẽ ſurſum qdem qḋ in vle magis ẽ. deorſum aũt qḋ in ꝑticulare. Si eni a. predicato ḋ ȝ. ifinita ſunt media in qb⁹ b. manifeſtũ eſt ꝙ cõtingeret vtrqȝ. Quare ꝛ ab a. in deorſuȝ alterũ de altero ꝑdicari ꝯtingit in ifinitũ añq̃ꝫ eni in ȝ. veniat ifinita ſunt media: ꝛ a. ȝ. ſurſum ifinita añq̃ꝫ in a. veniat: quare ſi hec ipoſſia ſunt ꝛ ipſius a. ꝛ ȝ. ipoſſe eſt infinita eſſe media. Neqȝ eni ſi aliqs dicat ꝙ hec qdeȝ que ſunt a. b. c. contigua ſunt inicẽ. Ut nõ ſint media. hec aũt nõ eſt accipere. Qḋ eni vtrqȝ accepero eorũ que ſunt. b. erit ad a. aut ad ȝ. aut ifinita media: aut non. a quo iam ſunt primuȝ ifinita: ſiue ſtatim ſiue nõ ſtatim nil differt. Que eni ſunt poſt hec ifinita ſunt. Manifeſtum ẽ aũt ꝛ in priuatiua demõſtratione qm̃ ſtabit: ſi qdem in predicatiua ſtat in vtriſqȝ: ſic eni non contingẽs: neqȝ ſurſum vltimo in ifinitũ ire. Dico aũt vltimũ ꝙ ipſuȝ qdem in alio nullo ẽ: ſed in illo aliud: vt ȝ. neqȝ a. primo i id qḋ ſtat in vltimuȝ. Dico aũt primuȝ ꝙ ipſum qdem de alio: ſed de illo nulluȝ aliud. Si igit hec erunt manifeſtũ ꝙ ꝛ i negõne ſtabit: tripliciter eni demõſtrat non eſſe: aut eni in quo qdẽ c. b. in oi eſt: ſꝫ in quo b. nullum ineſt a. ipſis qdem igr̃ b. c. ꝛ ſemꝑ alterius diſtãtie: neceſſe ire in imediata. predicatiua eni hec eſt diſtãtia: ſꝫ alteruȝ manifeſtuȝ ẽ ꝙ ſi in alio nõ eſt priori: vt in d. hoc idigebit in oi hec:

Alia litera. Quare qm̄ ꝗ ſurſuʒ eſt via ſtat: ⁊ que eſt io. via ſtabit.

⁊ ſi iteruʒ in alio ipſo d. priore nō ineſt illō idigebit in oi d. eſſe: quare qm̄ deorſuʒ ſtatur: ⁊ que ē in ſurſum ſtabiť: ⁊ erit qōdam primo in quo nō erit. Item ſi b. qdem in oi a. in c. aūt nullo a. in c. nullo erit: iterū ſi hoc oportere demſare manifeſtuʒ ē: qm̄ aut p ſuperiorē modū demſabiť: aut p hunc: aut p tertiū. Primus qdē igiť dictus ē. Scd̄s autē demſabiť. Sic aūt vtiqʒ demſať: vt qm̄ d. in b. oi eſt: in c. aūt nullo: ſi neceſſe eſt aliquid ineſſe b. ⁊ iterū ſi hoc in c. non erit: aliud ꝯo in d. ē qō in c. non ē igiť qm̄ ꝙ ineſſe ſemp in ſuperiori ſtat ſtabit ⁊ non eſſe. Tertius aūt modus ē ſi a. in b. omni inſit. c. vero in nullo ſit cū non in omni ⁊ c. in quo eſt a. iterū aūt hoc aut per ſupius dicta: aut ſimilr̄ demſabitur: illo quidē monſtratur. ſi vero ſic eſt iterum accipietur b. in c. cē in quo c. non omni ē: ⁊ hoc iteruʒ ſimilr̄: qm̄ autē ſuppoſitum ē ſtare ⁊ in deorſum. manifeſtum ē ꝙ ſtabit ⁊ c. quuʒ nō inſit qō nō ē. Manifeſtum aūt ē quoniam ⁊ ſi nō vna via demſeť: ſed omnibus aliquādo qdem ex prima figura: aliquādo vero ex ſecunda aut tertia: qm̄ ⁊ ſic ſtabiť: finite enim ſunt vie. finita aūt finite neceſſe ē multotiēs finiri omnia. Quod qdem igť in priuatione ſi qdem ⁊ in eſſe ſtatur manifeſtum ē.

Cōmentum. XXXIIII.

Et ois ſyllogiſmus cōſtat eſſentialiter ex tribus terminis: ſicˀ oſtēſum eſt in lib. ſyllogiſmi: ⁊ ſi eſt ſyllogiſmus affirmatiuus. i. ɔcludēs affirmatiuā ſunt termini p̄dicatiui affirmatiue qdem eoꝝ. ſ. de qbuſdā. ſ. p̄mus de medio: ⁊ medius de vltimo: ⁊ ſi eſt ſyllogiſmus negatiuˀ. i. cōcludēs negatiuā eſt vnus terminoꝝ p̄dicatiuˀ affirmatiue: ⁊ alius p̄dicatiuˀ negať: ⁊ h̄ totū iam oſtēſuʒ eſt in lib. ſyllogiſmi. Et cū ſit hoc ita: qm̄ ſyllogiſmus q eſt ex duabˀ ꝓpōnibus ꝓbabilibus: q eſt ſyllogiſmus thopicus nō ɔditionatus in ꝓpōnibus niſi vt ſint famoſe tm̄: ſiue iueniant̄ in eis cōditiones ꝓpōnuʒ ceterarum: aut nō iueniant̄: ſed in ſyllogiſmo qdeʒ demōſtratiuo oʒ ꝙ cōditionent̄ ꝓpōnes cū reliqs que rememoramus vt nō ſit p̄dicatio terminoꝝ quorūdā de qbuſdā per viā accn̄tis. i. nō ſm̄ curſum nāleʒ: ſicut p̄dicať hō de albo. ſ. vt ponať albū ſubʒ in enūciatione: ⁊ hō predicatū: ⁊ in h̄ dicto. oē albuʒ eſt hō: qō eſt: qꝛ albū eſt predicatū ꝑ nām de hoīe: eſt ſic inuentū in hoīe: ⁊ hō ſubm̄ ei ꝑ nām: ⁊ cuʒ eſt res ita ꝙ hic ſunt res ſubiecte ꝑ nāʒ ⁊ p̄dicate ꝑ nāʒ: oʒ vt aſpiciamus cū iuenimus aliqō qō eſt ſubm̄ tm̄ ꝑ nāʒ rei: aut eſt p̄dicatū de re alia ſicut eſt idiuiduū ſube: ⁊ eſt res p̄dicata de ipſo ſm̄ curſuʒ nāleʒ. ⁊ p̄mo ſubm̄ rei alterius ⁊ eſt p̄dicatū tertiū ſubm̄ p̄dicato q̄rto: vtꝝ finiať hec additio ⁊ aſcēſio in curſuʒ in hō p̄dicatiōe q̄ eſt ꝑ nām ⁊ ꝑ ſe: donec ꝑueniat in eleuatione vſqʒ ad p̄dicatū p̄mū: qō nō eſt ſubʒ alicuiˀ rei: aut ibiť in iſinitū. Et ꝙ iſpiciamus vtrū cuʒ iuenimˀ p̄dicatum p̄mū. i. de quo nō ꝑ nām aliqd penitus: ⁊ eſt ſubm̄ qō p̄dicať ēt de ſubto ſecūdo: ⁊ ſcd̄m de tertio: vtrum ſit poſſe ēt in hō reflexione ⁊ decisiōe ad iferius vt ꝑueniať ad ſubm̄ p̄mū: aut vel illō vſqʒ in iſinitū: ⁊ dr̄ia: iter duas itentiones eſt: qꝛ p̄ma eſt q̄ſituʒ nr̄m in ipſa: vtrū predicent̄ de ſubto p̄mo p̄dicata iſinita q̄dā de qbuſdā: ſicut ſi p̄diceť de b. g. ⁊ de g. d. ⁊ de d. e. ſi h̄ ſtabit. ⁊ ſcd̄m eſt q̄ſituʒ nr̄m: vtrū p̄dicato p̄mo iueniant̄ ſubta iſinita: quoꝝ q̄dā ſunt ſubta qbuſdā: aut finiať res in eo ad ſubm̄ p̄mū. ſ. cū nō ſit ſubm̄ aliud: ſicut ſi ſit a. p̄dicatū p̄mū: de q̄ nō p̄diceť aliqd. ⁊ p̄diceť illud de b. ⁊ b. de g. ⁊ g. de d. Et ēt iāqʒ oʒ vt inqram̄ˀ ēt ſi oſſuʒ ē ꝙ extremitates terminoꝝ in demōſtrationibus ſunt finite. ſ. qꝛ ſeqť vt iueniať in eis p̄dicatū p̄mū ⁊ ſubm̄ p̄mum: vtrū media iter vtraqʒ ſint finita aut iſinita. ſ. vt iueniať iter oēs duos terminos ipſoꝝ terminˀ mediˀ: ⁊ iter illū terminuʒ terminˀ aliˀ: ⁊ vadat h̄ vſqʒ in iſinitū. Et ex inq̄ſitione ex duobˀ q̄ſitis p̄mis adipiſceť qo: vtrū q̄ſita ſint finita aut iſinita: ⁊ ex ſcd̄a inq̄ſitōe lucrū eſt: vtrū ſint h̄ ꝓpōnes imediate p̄me nō oñſe ꝑ alia: aut vnicuiqʒ eſt mediū: ⁊ ſtat ſup illud demſatio ſicˀ fuit cuivˀ illō de quo dcm̄ eſt ex antiqs: ⁊ dictio hec in ꝓpōnibˀ negatiua ē dictio eadē ex extremitatibˀ ſi nō finiunť: ⁊ ſi finiant̄ vtruʒ poſſe vt ſint iter duas extremitates: media finita: aut nō eſt poſſe vt vtilitas in inq̄ſitōe hāꝝ reꝝ ex hō ꝓpōnibˀ. ſ. q̄ ſunt cōpoſite ex affirmatiōe ⁊ negōne cū illa eadē vtilitas q̄ eſt in affirmatiuis tm̄. ſ. vt iueniant̄ negōnes nō hñtes mediū: ⁊ vtꝝ ſint ſcie q̄ ſunt negōnes finite. Et opʒ vt ſcias ꝙ vis hoꝝ q̄ſitoꝝ in terminis ɔuertibilibˀ quorūdā in qbuſdā eſt vis vna: qꝛ ſi ſūt p̄dicata aut finita aut iſinita ⁊ ſubta qdē ſūt hō diſpōnis: qō ē ꝙ in p̄dicatis ē poſſe vt redeāt ſubta. Cū ḡ iuenerimˀ p̄dicato p̄mo ſubm̄ vltimū a. iaʒ iuenimˀ ſubto cuidā p̄mo p̄dicatū vltimū: ⁊ ecōuerſo: cū ſit poſſe vt fiat illud p̄dicatuʒ poſt ſubm̄ primū: ⁊ aſcēdemˀ ex eo ad predicatū vltimū: ⁊ ipm̄ eſt ſubm̄ vltimū: ⁊ qn̄ nō iuenimˀ ſubm̄ vltimū: nō iuenimˀ p̄dicatū vltimū: ⁊ ſilr̄ qn̄ nō iuenimˀ p̄dicatū vltimū nō iuenimˀ ſubʒ vltimū: ⁊ equalr̄ ſic ecōuerſo vtroꝝ̄qʒ p̄dicatio ſm̄ curſuʒ nāe vt iuenimus res cū hac diſpōne; aut ſit ɔuerſio p̄ter curſuʒ nāe: ſicˀ eſt ſube de accn̄te: niſi qꝛ p̄dicatio ipſoꝝ ⁊ ecōuerſio ipſoꝝ nālis nō cōponiť ſibi ſubm̄ p̄mū neqʒ p̄dicatū p̄mū ſm̄ nām. oñdamˀ ḡ p̄mo ꝙ extremitates cū ſūt finite ꝙ media nec̄io ſunt finita. dicamˀ ergo qm̄ ſi ē poſſe cū ſunt extrema finita. ſ. iuenta in actu: ⁊ media iter ea vtraqʒ in actu iſinita nō eēt poſſe ire ab extremo ad extremū qm̄ iter vtrūqʒ. eſt qdē ſup media: ⁊ cum ſunt media infinita. ergo ſuper ea eſt finibile: ⁊ cum eſt ab vna extremitatum iter iſinibile. ḡ extremitas alia eſt nō iuenta in actu. iāqʒ fuit poſita iuenta in actu: h̄ eſt diuerſuʒ nō poſſe: ⁊ equalr̄ poſuimus media iſinita iter qōdā medioꝝ iuentū in actu iter extrema iuenta in actu: aut iter oia media iuenta in actu iter duas extremitates: ita vt ſint extremitates due d. ⁊ b. ⁊ media iter ipſaʒ g. ⁊ d. ⁊ equalr̄ ē ſi poſuerimˀ h̄ media iſinita iter a. ⁊ g. ⁊ g. ⁊ d. ⁊ d. ⁊ b. aut poſuerimˀ eaʒ iter duos terminos ipſoꝝ tm̄: ⁊ poſuerimˀ reliq̄ iter q̄ nō ē mediū: ſicˀ ſi ponamˀ media iſinita iter a. ⁊ d. tm̄: ⁊ reliquū nō eſt vtrūqʒ mediū ɔñs in illo vnū: ⁊ ɔñs ex h̄ eadē in demſonibˀ que cōcludūt affirmatiuas eſt ɔñs idem in demſationibus que cōcludunt negatiuas. ſ. qm̄ ſi ſunt extremitates in eis

determinate ⁊ media ſunt determinata ⁊ finita cum illud: quēadmodū oſtēſum fuit: qm̄ cōponimus media pdicata affirmatiue īfinita iter duas extremitates īueniās in actu: quarū vna eſt predicata de alia affirmatiue pꝑter pdicationē ipſius de illis medijs īfinitis: nō eſt poſſe: vt ſint ille extremitates .ſ. vna illarum pdicata de alia affirmatiue: ita ſeqtur res ex duabus extremitatibus: quarum vna eſt pdicata de alia ſm viā negōnis pꝑter terminos negatiuos medios īfinitos: ⁊ illō eſt qm̄ in oī re negata arte ꝑ medium ſunt ꝓpōnes due. quarū vna eſt affirmatiua ⁊ alie negatiua: ⁊ ſic eſt oportunum ꝓpōnes affirmare neceſſitate: ⁊ ſi nō ibit res in affirmatiuas in īfinitū: ⁊ ſiḡo ꝯ ꝙ ſit res i ꝓpōnib' negatiuis ſilr. V.g. vt ſi ponamus ꝙ g. dem negeť a. b. pꝑter negationē ipſi' a. g. ⁊ īuentionē g. in b. ⁊ negeť gdem a. g. pꝑter negationē eius ab e. ⁊ īuentionē c. in g. ⁊ ita vſqȝ in īfinitū qm̄ cum eſt res ita nō cōponiť a. negatū a. in aliquo tēpore: niſi qꝛ ſi eſſet poſſe īuentio ꝓpōnum affirmatiuarū infinitarꝫ iter duas extremitates determinatas ⁊ equale eſt ſi demōſtrať negatiua: que cum hec dīpōne compoſita in figura pma aut tertia: ꝯ̄s eſt in illo vnum cuȝ oīs ſyllogiſmus iam oſtēſus ſit hīe de necītate ꝓpōnem affirmatiuaȝ ⁊ vlem: ⁊ ſimilr ſi eſt demonſtratio que eſt hec dīpōnes compoſita ex pluribus vna figura. qm̄ compoſituȝ ex finitis eſt finitum in ſeipſo necīo. ℭ Tex. XXXV.

Sed qō in his logice qdeȝ ſpeculantibus ſic manifeſtū ſit. in his qdē igiť q̄ qō qd eſt predicanť patens ē. ſi. n. ē finire aut ſi notum ē ꝙ qd erat eſſe. Infinita aūt non ē trāſire neceſſe eſt finiri in eo qō qd ē predicātia: vlr auteȝ ſic dicimus: ē eni vere dicere albū ambulare: ⁊ magnum illud lignum eſſe: ⁊ iterum lignum magnū eſſe ⁊ hoiem ambulare. alterū igr ſic ē dicere: ⁊ illo mō. cū. n. qdeȝ albū eſſe dico lignū: tūc dico ꝙ cui accidit albū eſſe lignuȝ ē: ſȝ nō qō ſubm ligno album ſit. nāqȝ nec cū albuȝ ē neqȝ ꝙ album aliqō factum ē lignū ē quare nō ē: ſȝ niſi ſȝ accñs. cum ꝟo h' lignū album eſſe dico nō ꝙ alterū aliqō ſit albū: illi aūt accidit lignū eſſe: vt cū muſicū eſſe albū dico. tūc eni qm̄ homo ē albus cui accidit muſico eſſe dico: ſȝ lignū eſt ſubm qō fiebat factū eſt quū non alterū aliqō ſit ꝗ̄ ꝙ lignum ē: aut lignū aliqō. Si igiť opȝ nomina ponere. ſit. n. ſic dicere p̄re ſȝ in illo mō aut nequaꝗ̄. n. p̄ri: aut p̄ri quidem non ſimplr: ſȝ ſm accñs p̄ri. eſt aūt tanꝗ̄ album qdem qō p̄tur: ſȝ ſicut lignū eſſe de quo p̄tur: ſubyciať igiť predicatum p̄ri ſemꝑ de quo ſimplr p̄tur: ſȝ nō ſm accñs: ſic. n. demrationes demrant. Quare in qō qd ē: aut qm̄ q̄le: aut q̄ȝtū: aut ad aliqd: aut faciēs aut patiēs: aut vbi aut qñ cuȝ vnū de vno p̄dicabiť amplius ſubam qdē ſignificātia qō illō ē: aut qō id aliqd eſt ſignant d̄ quo p̄nť. Queccūqȝ ꝟo nō ſubam ſignant: ſȝ de alio ſubiecto dñr: neqȝ ꝙ id ē: neqȝ ꝙ illō aliqd ē accñtia ſunt vt de hoie albū: nō eniȝ ē hō: neqȝ ꝙ albū: neqȝ ꝙ albū aliqō ē: aial forſitan. ꝙ. n. aial ē hō ē. queccūqȝ vero non ſubam ſignant opȝ de quodā ſubiecto ſemꝑ p̄ri: ⁊ nō eſſe aliqō albū ꝙ nō cū aliqd alterꝫ ſit albū eſt: ſpēs. n. valeāt: teretiſſimata. n. ſunt: ⁊ ſi ſint nihil ad rōnē ſunt: demōſtrationes. n. de h' ſunt. ℭ Ampli' ſi h non eſt h' q̄litas ⁊ illō hui': neqȝ q̄litatis q̄litas eſt ipoſſe ē eque p̄ri iuicē ſic: ſȝ verꝫ qdē contingit dicere: eque aūt p̄dicari vere nō ꝯtingit: aut. n. ſic ſuba p̄dicabiť: vt aut cū genus ſit aut dr̄ia p̄dicari. Hec aūt oſtēſa ſunt: qm̄ nō erūt īfinita nec ſurſuȝ nec deorſuȝ: vt hō: hoc aial: hoc aūt alterū eſt: neqȝ ſi anial de hoie: hoc aūt de callia: h aūt de alio ī eo qō qd ē: ſubam qdē oēm ē diffinire h': infinita aūt nō eſt trāſire itelligēteȝ. Quare nȝ ſurſum neqȝ deorſuȝ īfinita ſunt: illā. n. nō erit diffinire de qua infinita p̄dicanť. Vt qdem igiť gña iuicē nō equalr p̄dicabunť. Erit. n. ipm ꝙ ipſuȝ aliqd ē: neqȝ qd de q̄litate aut alijs nullū: niſi ſm accñs p̄dicabiť. Oia eni hec accidūt ⁊ de ſubiectis p̄dicari: ſȝ qñ neqȝ in ſurſuȝ infinita erūt: vnūqōqȝ eni predicať qd ſignat aut q̄le aliqō aut q̄ȝtuȝ aliqō: aut h': aut q̄ ſunt in ſuba: hec aūt finita ſunt ⁊ genera p̄ntoꝝ finita ſunt. Aut eni q̄le aut q̄ȝtuȝ aut ad aliqd: aut facere aut pati: aut vbi aut qñ. ſuppoſitū aūt eſt vnuȝ de vno p̄ri: ipſa aūt de ipſis q̄cūqȝ nō aliqd ſūt non p̄ri: accñtia. n. ſunt oia: ſȝ hec qdem ſȝ ſeipſa: illa ꝟo ſm alterū moduȝ: hec aūt de ſubto aliquo oia p̄dicari dicim': ſm accñs aūt nō eſſe ſubm aliqō. Nihil eniȝ taliū ponimus eſſe ſubm: qō nō alterū aliqō eſſe dicať: ſȝ ipm in alijs ⁊ alia q̄dā de altero: neqȝ ſurſum ergo vnuȝ de vno: neqȝ vtroqȝ deorſum diceť: de qb' quideȝ. n. dñr accñtia q̄cūqȝ in ſuba vniuſcuiuſqȝ ſunt: hec aūt nō ſunt īfinita: ſȝ ſurſuȝ ipſaqȝ: ⁊ accñtia vtraqȝ nō īfinita ſunt. neceſſe ergo ēē aliqd de quo primū aliqd p̄diceť. ⁊ de hoc aliō ⁊ hoc ſtare ⁊ eſſe aliqd qō non ampli': neqȝ de alio priori: neqȝ de illo aliō pri' p̄diceť. Vn' q̄dē igiť modus dr̄ demrōnis hic. Adhuc āt ali' ſi de qb' priora q̄dam p̄nť. erit hoꝝ demōſtratio. quoꝝ aūt demratio eſt: neqȝ me-

lius contingit ſe hēc q̄ʒ ſcire: neqʒ ſcire ſine demſone. Si aūt hoc ꝑ hec notū eſt: hec āt neſcim⁹: neqʒ meli⁹ habemus ad ipſa q̄ʒ ſcire: neqʒ ꝑ hec notū ſciemus. Si igit̄ ē aliqd ſcire ꝑ demſonē ſimplr̄ ⁊ non ex aliqbus: neqʒ ex ſuppōne manifeſtuʒ eſt ſtare ꝑnta media. Si.n.nō ſteterint: ſʒ eſt ſemꝑ acceptio in ſupi⁹oīuʒ erit demſ̄ratio. quare ſi nō ɔtigerit ꝑcurrere infinita: quoꝝ eſt demſ̄ratio hec nō ſcim⁹ ꝑ demſonē. Si igit̄ nʒ meli⁹ hēmus ad ipſa q̄ʒ ſcire non erit nil ſcire ꝑ demſ̄rationeʒ ſimplr̄: ſʒ ex ſuppōne.

Cōmentum. XXXV.

Et cum ſit finitum hoc q̄ extremitas cū ſunt finite numero ſint finita. oſtēdam⁹ ergo q̄ extrema ſūt finita. ⁊ p̄mo in ſyllogiſmis cōibus veris q̄ cōponunt̄ ex ꝑdicatis īfinitis: ideʒ oſtēdamus illud i ſyllogiſmis ꝓprijs ꝓportionatis q̄ ſūt illi q̄ cōponunt̄ ex predicatis ꝑ ſe. Et dicemus q̄ ꝑdicata q̄ ſunt in ſyllis cōibus nō euacuant̄ q̄ꝛ ſint accidētia ſubis q̄ ſunt i veritate ſubiecta: q̄ ſunt ſube aut diffōnes: aut ꝑtes diffōnū.ſ.gnā aut dr̄ie: ⁊ ſunt qdeʒ diffōnes eſt manifeſtū q̄ ſunt finite ex ꝑte ꝑdicationis: ⁊ ſilr̄ ſi ſūt ꝑtes diffōnuʒ: q̄ꝛ ſi ſunt ex ꝑtib⁹ diffōnum variāt res vſqʒ in īfinitū: ⁊ nō eſt poſe vt ſtem⁹ ſuꝑ res ex qbus ɔſtāt ille res: ⁊ illud eſt ipoſe: ⁊ ſi ſumus ſtantes ſuꝑ res ꝓpter ipſarū diffōnes id iaʒ apparet vt ſint ꝑtes diffōnis finite: neqʒ ēt ſuba diffōnis: aut partes diffōnum eſt poſe vt habeant ſubm.ſ. diffinita: ⁊ vadāt de vſqʒ in īfinitum: q̄ꝛ ſubm eſt qdem aut gnā ⁊ ſpēs: ⁊ ſi eſt genus eſt neceſſariū vt ſit ei ſpēs vltima: ⁊ predicatio ſpēi vltime finit̄ ad īdiuidua: ⁊ ſi eſt ſpēs predicat̄ qdeʒ de īdiuiduis tm̄: ⁊ indiuiduuʒ nō predicat̄ de aliquo ſm curſum nāe: ⁊ h̄ diſpō predicatoꝝ ſubſtātialium cū ſint diffōnes: aut partes diffōnuʒ.ſ.gnā aut dr̄ie: ſed cū ſunt predicata accñtia ſubiectis: q̄ꝛ cū dimittunt̄ ēt in h̄ mō ⁊ ꝑdicatione q̄ eſt ꝑuiā accñtis: quēadmodū dimittit̄ ꝑdicatio preter curſum nālē: q̄ eſt vera ꝑdicatio accñtis de accñte ex parte ꝑdicatiōis vtriſqʒ ꝑ nām de ſuba que eſt ſubm de accñte: ſicut ꝑdicatio nr̄a de h̄ illud qḋ eſt bicubitū: aut de bicubito qḋ eſt relatiuuʒ: aut ꝑter hec ex reliqs ꝑdicamētis: q̄ꝛ predicatū bicubitū qdem de albo ex parte qua eſt accñs ei: ſi eſt predicatū de re de qua ꝑdicat̄ albuʒ que eſt ſuba ſubiecta vtriſqʒ: quare dicat hoīem aut lignū: ⁊ apparitio ſm hoc eſt predicatio vera: ⁊ ſi nō ſit ꝑ ſe: ⁊ que eſt ꝑdicatio accñtis de ſuba: ſicut predicatio ambulationis de hoīe: iam eſt manifeſtum ēt q̄ huiꝰ predicamēta ēt ſunt finita ⁊ ſubiecta ipſoꝝ finita: qḋ eſt: q̄ꝛ accñs omne predicatū aut eſt ꝑdicatuʒ aut de ſubſtātia ex parte qua eſt ſubſtātie aut quātum ⁊ vnum ex predicamētis.9. ⁊ qḋ eſt cum hac diſpōne eſt finitum neceſſario ex parte finis predicatoꝝ ſubſtantialium ſubiectoꝝ huic cum accipit̄ quātuʒ per nām ⁊ ſubm: ſubiectum per naturā rei nō q̄ accñs. ſicut nō predicet̄ predicamētuʒ accidētis de ꝑdicamēto accidētis alterius ſm predicationē ipſoꝝ ſimul de ſubſtātia: ⁊ ſube reꝝ ſunt de qbus predicat̄ vna duoꝝ rō.ſ. ꝑdicatione vera.ſ. aut res dicētes qditateʒ ipſarū: aut res que ſunt vnuʒ ꝑdicamētoꝝ.9. ⁊ vnūqḋqʒ ex generibus ⁊ ſpēbus iuentis in ꝑdicamēto: ⁊ predicamēta ſunt finita ꝑ finitionē geneꝝ ꝑdicamēti ſube ⁊ ſpēꝝ ipſius ſubaꝝ eis: q̄ꝛ nō inueniunt̄ res vniuerſales niſi i rebus qbus īuenit̄. Et ꝓpterea nō eſt vtilitas hic ad poſitionē formaꝝ de qbus dicit Plato: ſi eēnt iuente quādoqʒ demōſtrationes qdē ſunt ad iſtas res q̄b⁹ īuīt̄ vt illis formis abſtractis. Et poſtq̄ firmū eſt hoc. ḡ manifeſtū q̄ aſcēſio ad ſupius in ꝑdicatione nō ipoſe vt vadat in īfinitū in aliquo ꝑdicamētoꝝ: ⁊ ſilr̄ reflexio ad īferi⁹: ⁊ q̄ñ ē res ita: manifeſtū q̄ cōis ꝑdicatio vera eſt finita ex duab⁹ ꝑtib⁹ ſuis.ſ. ꝑdicati ⁊ ſubi: ⁊ hic modus ē vn⁹ modoꝝ quo oñdit̄: q̄ ois ſylli dialectici ꝑdicatio finit̄ ꝓpōnes īmediatas: ꝓpea q̄ ipſi⁹ extremitates oēs q̄ ſint terminate. Et reſpect⁹ ali⁹ eſt qdē: q̄ꝛ ſi eſt demſ̄ratio qdem ɔſtans ex ꝓpōnib⁹ vlib⁹ cōprehēdentib⁹: q̄ꝛ.ſ. q̄ ſunt altiores ipſa: ⁊ ſunt res q̄ ſciunt̄ ꝑ demſonē ipoſe ē vt ſciant̄ ꝑ reʒ aliquā ꝑter eq̄leʒ demſonē neqʒ ꝑ reʒ q̄ ſit dignior demſone. ſiqʒ oēs ſi eſt ois ꝓpō accepta in demſone īdigēs ꝓpōne altiore ipſa q̄ nō iueniamus alicui rei per demōſtrationē ſciam: ꝓpterea q̄ꝛ iuentio infinite impoſe eſt vt veniat in actū alicuius niſi ponat ponēs q̄ demōſtratio iā erit ex ꝓpōnib⁹ ex quibus ɔcordat̄ poſitis pōne ꝑter qḋ audiat̄ in ſcia aliqua. ⁊ hec eſt repugnātia.

Tex. XXXVI.

Logice qdem igit̄ ex his vtiqʒ aliqs credere poſſet de eo qḋ dictū eſt. analetice aūt manifeſtū eſt per hec breuius q̄ neqʒ ſurſum neqʒ deorſum īfinita predicātia cōtingit eē in demōſtratiuis ſciētijs de qbus itentio ē. Demōſtratiue qdē.n. eſt hoꝝ q̄cūqʒ ipſa īſunt ſm ſeipſa rebus: ſm ſeipſa aūt duplr̄: q̄cunqʒ eni illis inſunt in eo qḋ qd ē: ⁊ in q̄b⁹ ipſa in eo qḋ qd eſt inexñtibus ipſis vt in nūo impar qḋ ineſt qdeʒ nūo: eſt āt ipſe nūs rōne ipſius. Et iterū multitudo aut diuiſibile in rōne nūi eſt: hoꝝ aūt ɔtingit neutra eē īfinita: nec vt ipfectū nūeri. Iteꝝ.n. ſi ipar aliud inſit cui īerat exñti: h̄ aūt eſt ſi primuʒ nūs inerit his q̄ inſunt ipſi. Si igit̄ nō ɔtingit infinita hꝰ eſſe in vno neqʒ ſurſuʒ erūt īfinita: at ꝟo neceſſe eſt oia ineſſe primo vt nūero: ⁊ in illis numeꝝ: quare ɔuertibilia erūt: ſed nō excedētia. Nec tñ queciiqʒ ſunt i eo qḋ qd ē: nec hec īfinita ſunt nec ieſſet diffinire: q̄re ſi ꝑdicātia qdē ꝑ ſe oia dicunt̄: hec autē nō īfinita ſunt ſtabūt vtiqʒ ſurſuʒ: q̄re ⁊ deorſum. Si āt ſic eſt ⁊ q̄ ſunt i medio duoꝝ terminoꝝ ſꝑ ſunt finita. Si ꝟo h̄ eſt manifeſtū iā eſt ⁊ demſonū q̄ neċē ē pricipiaqʒ eſſe ⁊ nō oīum eſſe demōſtrationem qḋ diximus quoſdaʒ dicere iuxta principia. Si enim ſunt pricipia nō oia ſunt demſ̄rabilia: neqʒ in īfinitū poſſunt ire: eē.n. hoꝝ vtrūuis nihil aliud eſt q̄ʒ eſſe nullū īteruallum

ſine medio ⁊ idiuiſibile ꝫ ſm ipſos oīa diuiſibilia: itus.n. imittēdo terminū ꝫ nō aſſumēdo demrāt id qđ demrāt. q̄re ſi h in iſinitū ꝯtingit ire: ꝯtingeret vtriqꝫ duoꝝ terminoꝝ iſinita eē iteri⁹ media: ꝫ h ipoſſe ē ſi pdicamēta ſteterint ſupius ⁊ iferi⁹: q aūt ſtent demrātuꝫ ē logice prius. analetice ƥo nūc.

℄ Cōmentum. XXXVI.

Iamqꝫ eſt oſtēſum q nō eſt poſſe vt iueniat dialecticus rōnalis ex ppōnibus iſinitis: ⁊ nolo ꝑ dialecticū ſyllogiſmū eius ppōnes ſunt vniuerſales ⁊ vere: niſi qꝛ ſunt nō pportionales: ſꝫ res ꝗdem ſyllogiſmi demōſtrati pportionatū: ⁊ ille eſt ꝗ queritur hic: iamqꝫ eſt oſtēſum q opꝫ in eo vt finiatur ad ppōnes imediatas: ppterea q ipſe ē determinatꝰ extremitatū ex hoc dicto. ⁊ illud qꝛ demonſtratio ꝗdem erit ex ppōnibus per ſe eſſentialibus. Et ppōnes per ſe ſūt duobus modis: vno mō vt ſint predicata ex ꝗbus cōſtat natura ſubiectoꝝ: ⁊ hec pdicata ſūt aut diffōnes ſubiectis: aut partes diffōnū: ⁊ ſcđo mō ſunt pdicata: quoꝝ ſubiecta accepta ſunt i diffōnibus ipſoꝝ ſm q ſunt pars diffōnis ipoꝝ: ſicut impar predicatoꝝ de numero. ꝗ nō eſt par q numerus accipit in diffōne numeri imparis ⁊ numeri paris: ⁊ quādo eſt terminus ita: tūc eſt manifeſtū: neqꝫ in vno iſtoꝝ duoꝝ modoꝝ huius pdicationis ē poſſibilis aſcēſio in iſinitū. ⁊ illud eſt: qꝛ ſi inueniť in pari ad qđ ſtet loco impari ex numero: ⁊ numerus ꝗdem etiam acceptū erit in diffōne illius rei cū impari ſi inueniat predicatio hac diſpōne finita eſt poſſe vt inueniatur in genere vno ⁊ eadē res in fine in actu: ⁊ illđ eſt impoſſe: ⁊ qđ inueniť in hꝰ predicatōis nō eſt vt vadat in iſinitum: ſed inuentū ꝗdem in eis q ipſa cōuertitur: qꝛ qđ predicať cōūs de pari: ⁊ illud eſt qꝛ ſcđꝫ ipſoꝝ eſt prius q̄ pmuꝫ. U.g. qꝛ impar eſt pprius q̄ numerus. ⁊ ſi aliqđ aliud eſt qđ ſit loco iparis in cōparatione ad numeꝝ: ⁊ illud eſt pprius ēt q̄ impar. Et ideo ēt apparet ex hac pte q nō eſt poſſibilis aſcēſus in oībus in iſinitum: ſed finieť res ad predicatuꝫ qđ nō eſt prius: neqꝫ ēt predicata que accipiuntur in diffōnibus iſtoꝝ ſunt poſſibilia vt pcedant in iſinitum: qꝛ ſi eſſet res ita: nō eēt nobis via ad ſciēꝫ diffinitionum reꝝ: cū ergo ſint predicata in demrātione his duobus modis: ⁊ iam fuit manifeſtum q abſcindiť aſcēſus ad ſuperius. ſ. in predicatione ⁊ deſcēſione ēt ad iferius abſcindiť. ſ. poſitione vnius alterius. Et quādo ita ſunt termini ꝗ ſunt comprehēſi inter duos terminos: ſicut oſtēſum eſt prius finiri. oſtēſum eſt ꝗ̄ q oꝫ ex hoc q ſunt demōſtrationibus ppoſitiones pprie ꝗbus nō eſt demōſtratio: cū nō ſit terminus medius: neqꝫ eſt demōſtratū cadēs ſuꝑ oēm rem: ⁊ hoc eſt qđ narramus: qđ ꝗdam credunt illud iamqꝫ oſtenſum eſt q in omnibus duobus ſyllogiſmis dialectico ⁊ demonſtratiuo oportet vt ſint demonſtrationi propoſitiones imediate note per ſe ⁊ non per alia.

℄ Tex. XXXVII.

Demonſtratis aūt his manifeſtū ē q ſi aliqđ idē duob⁹ inſit: vt a. ⁊ in c. ⁊ in b. nō pdicātē alte ro de altera aut nllo mō aut nō de oi q nō ſꝑ ſm cōe aliqđ inerit vt ſcalenon ⁊ eqℏbias duob⁹ rectis eqles hēe ſm cōe aliqđ ineſt. Scđm enīꝫ q figura q̄daꝫ ē ⁊ nō ſm q alteꝝ: hoc aūt non ſꝑ ſic ſe hꝫ: ſit.n. b. ſm q ē a. in c. d. manifeſtū igiť ē q b. i c. ⁊ d. ſm aliđ cōe e. ⁊ illđ ſꝫ alteꝝ. Quare duoꝝ terminoꝝ mediū iſiniti vtriqꝫ icidūt termini: ꝫ hoc ē ipoſſe. Scđm ꝗdē cōe aliqđ eē nō necē ē ſꝑ idem in pluribus: qm̄ erunt media iteruallia.

Alia litera. Et gradatos ⁊ eqcruri q̄mš rectis eqles hēre. ſm cōe aliquid ineſt ſm.n. q figure: ⁊ nō ſꝫ q alterum.

℄ Cōmentum. XXXVII.

Et apparet quando eſt aliquid vnum ⁊ idem predicatum de duobus ppter predicationem eius de re cōmunioꝛi ipſius: illud nō ibit in infinitum. ſ. vt predicetur de illo communioꝛi ppter aliud cōmunius inuētum ei. ſed ſtat illud finitum. U. gratia. quia ſi de triangulo predicatur diuerſorum laterum ⁊ equalium laterū: q anguli ipſoꝛuꝫ ſunt equales duobus angulis rectis. ppterea quoniā vterqꝫ eſt triāgulus: ⁊ quoniam ſemper equalitas angulorum de triāgulo ppter rem cōmunem ⁊ inuētam ei: non ibit hoc in infinituꝫ. ideſt inueniatur predicatio ipſius etiam illi cōmuni propter aliud cōmune: vt vadat illud in infinitum: qꝛ ſi eſſet illud ita expoliarent ppoſitiones naturales: ſicut ponit in illa arte naturam generis ⁊ inuenirentur cōmunes ipſis cum duplatione infinita.

℄ Tex. XXXVIII.

In codē ꝗdē gn̄e ⁊ ex eiſdem athomis necē ē terminos eē ſiqdeꝫ his q̄ ꝑ ſe ſunt erit cōe: nō eni erit ex alio gn̄e in aliud deſcēdere ea q̄ demrānť manifeſtuꝫ ē ⁊ cū a. in b. ſit ſiqdē aliqđ mediuꝫ eſt: ē demrāre q a. in b. ſit: ⁊ elīta hui⁹ ſunt hec ⁊ tot quot media ſunt: imediate.n. ppōnes ſunt elīta aut oēs aut vlēs. ſi ƥo nō ē mediū: nō āpli⁹ erit demrātio: ꝫ in pricipia via hec ē. Silr aūt erit ⁊ ſi a. in b. nō ſit: ſiqdē.n. aut mediuꝫ ē: aut pri⁹ cui nō ineſt erit demrātio. Si ƥo nō: non ē pricipiū ⁊ elīta tot ſunt quot ſunt termini: hoꝝ eni ppōnes pricipia demrōnis ſunt: ⁊ ſic quedā pricipia ſunt idemrābilia q ſit h illđ ⁊ q ſit hoc in illo ſic: ⁊ q nō erit h illđ: nec q ſit hoc in illo: q̄re hec ꝗdē eſſe aliqđ: alia āt nō eē aliqđ erūt pricipia. Cū aūt op⁹ demrāre aliqđ accipiēduꝫ ē qđ de b. primū pdiceť ſit c. ⁊ de h ſilr a. ⁊ ſic ſꝑ vadēs nequaq̄ extra ppō neqꝫ extis ipſius a. accipiť demrāť: ꝫ ſemꝑ medium quum ꝯdenſatur quouſqꝫ idiuiſibilia fiant ⁊ vnum. Eſt aūt vnum cum imediatum fiat ⁊ vna propoſitio ſimplr eſt vel imediata: ⁊ quēadmodū in aliȷ̄s eſt pricipium ſimplex. Hoc autem

non idem vbiq; ſed in graui qdem mina: in melodia autem dieſis. in membris autez diuiſio. aliud autez in alio. ſic eſt in ſyllogiſmis vnum propó imediata. in demonſtratione autem ⁊ ſcia itellectus. In demóſtratiuis qdem igit̃ ſyllogiſmis eius qdem qó ineſt nihil cadit extra: ſed in priuatiuis vbi quidem quod oportet. n. eſſe nihil extra hoc cadit: vt ſi a. non eſt in b. per c. ſi eni in b. omni qdem eſt. c. in nullo. c. autem eſt a. item ſi indigeat ꝙ in c. a. nullo ſit medium accipiendum eſt ipſius a. ⁊ c. ⁊ ſic ſemper procedit. Si vero idigeat demonſtrare ꝙ d. in e. non ſit: eo ꝙ eſt c. in d. qdez omni: in e. autem nullo: aut non in omni nunꝗ̃ extra e. cadet: hoc autem eſt cui nó opꝫ ineẽ. in tertio autez modo neq; a quo opꝫ neq; quod opꝫ priuari nequaꝗ̃ extra ibit.

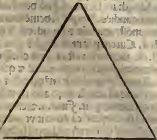
℄ Cõmentum. XXXVIII.

Tamq; oñſum fuit ꝙ ꝑpóñes nó oꝫ vt expoliẽt nãz gñis ſiue ſint ꝑprie aut cõeẽ: ſic oñſuz eſt in eo qḋ pceſſit: ⁊ ꝑꝑ h̃ nó oꝫ vt trãſferaẽ demõſtratio ex arte ad artẽ: ꝑpterea opꝫ vt ſint ꝑpóñes cõpate in demõſtonibus mediꝫ: qb⁹ nó ſunt media: ⁊ ſũt ille de quaꝝ ꝓprietate nó eſt vt oſtẽdanẽ ꝑ alia: ⁊ modus hñtiuz media: ⁊ ſunt quoꝝ ꝓprietas ẽ vt oſtẽdanẽ ꝑ alia: ⁊ hi duo modi ꝑpõnũ ſunt iuẽti in affirmatiuis ⁊ negatiuis: ſic oñſuz fuit: ⁊ ꝑpóñes imediate: ⁊ ſunt q̃ ordinanẽ ex demõſtone ⁊ ordinatõe eꝛtoꝝ. ⁊ illud eſt ſiue oẽs aut maioꝛ ipſarũ: ⁊ ꝑpó imediata eſt ꝑpó vna abſolute ſimplex. ſ. hñs mediũ eſt qdem cõpoſita: ⁊ queãdmodũ in reliqs reb⁹ cõpoſitis iam finiẽ res ad ſua pncipia ſimplicia in vltimo ſimplicitatis: ſic eſt terminatio negõnis ad negatũ: q̃ eſt ſemitoni: ⁊ ſic determinatio reꝝ mẽſurataꝝ ⁊ põderatarũ ad põdera ⁊ mẽſuras qb⁹ nó inueniunẽ minoꝛa. ſ. l acẽſu. ſimilr eſt res i pncipijs ſylli eliꝫa q̃ ſylli ſunt ꝑpóñes imediate: ⁊ mediũ cadit in ꝑpõnib⁹ negatiuis ia̋ cadit inter extremitates: ⁊ illud ſemꝑ cũ ſit cõcluſio vlis. affirmatiua qdẽ ꝯcluſa in figura pma tñ ſi medíuz qdẽ cadit: facit oportunũ neceſſario eẽ terminũ mediuz iter extremitates: ſi in figura ſcḋa terminus qdẽ medi⁹ cadit extra a termio maioꝛi: ⁊ i tertia non cadit terminus in eius formas a termino maioꝛi.

℄ Tex. XXXIX.

Cum aũt ſit demonſtratio alia qdez ꝑticularis: alia ṽo vlis: ⁊ hec qdem carhegorica: illa ṽo priuatiua dubitaẽ vtra potioꝛ ſit. ſilr aũt ⁊ de ea que demonſtrare dĩ: ⁊ deducẽti ad ipoſẽ demonſtratione. Primuz qdem igiẽ ꝯſideremus de vli ⁊ de particulari. oſtẽdentes aũt hoc ⁊ de ea que demõſtrare dĩ: ⁊ que ad ipoſẽ dicamus. Videẽ qdem igiẽ foꝛtaſſis vtiq; qbuſdã ſic itendẽtib⁹ ꝑticularis eẽ dignioꝛ:

ſi eni ẜm quã maxime ſcimus demõſonem potioꝛ eſt demõſtratio. hec eni ṽtus demõſtrationis eſt. Magis aũt ſcim⁹ vnũ cũ ipſꝫ cognoſcimus ẜm ipm ꝗ̃ ẜm aliud: vt muſicũ coriſcũ: qm̃ ꝙ coriſcus muſicus ẽ: ꝗ̃ cũ hó muſicus ſit. Silr aũt ⁊ in alijs ꝫ vlr qm̃ aliud ẽ: nó aũt qm̃ ipm ꝯtingit demõſtrat vt

Equilibiarum.

qm̃ eqlibiaꝝ eſt: nó q2 eqlibiaꝝ: ꝫ qm̃ triãgulus ꝫ ꝑticularis: qm̃ ipm eſt. Si igiẽ potioꝛ qdẽ eſt q̃ eſt ẜm ipm. h⁹ aũt ẽ ꝑticularis vli magis ⁊ potioꝛ vtiq; ẜm ꝑtẽ demõſtratio erit. Ampli⁹ ſi vlẽ qdẽ nó eſt aliqd ꝑter ſingularia: demõſtratio aũt opionẽ ꝯficit eẽ aliqd h̃ ẜm ꝙ demõſtrat: ⁊ quãdaꝫ nãni eẽ hãc i his q̃ ſũt talẽ: vt triãgulus ꝑter quoſdã: ⁊ figure ꝑter aliquas: ⁊ nũl preter quoſdã nũos. Potioꝛ aũt eſt q̃ eſt de eẽ q̃ꝫ de nó eẽ: ⁊ ꝑꝑ quã nó errabiẽ q̃ꝫ ꝑꝑ quã errabiẽ: ẽ aũt vlis h⁹. Procedẽtes eni demõſtant queãdmodũ de eo qḋ eſt analogũ. ⁊ qm̃ qḋ vtiq; ſit qd talr erit qḋ neq; linea neq; nũs nꝫ ſoliduꝫ neq; planuꝫ eſt: ꝫ preter hec aliqd. Si igiẽ vlis qdẽ magis: h̃ eſt de eo ꝙ ẽ ẽt minus q̃ꝫ ꝑticularis: ⁊ facit opionẽ falſaꝫ. Indignioꝛ vtiq; erit vlis ꝑticulari: aut primuꝫ qdẽ nihil magis in vli q̃ꝫ in ꝑticulari altera ró eſt. Si eni ꝙ duob⁹ rectis ineſt nó eſt ꝓꝫ ꝙ ẽ iſocheles: ꝫ ẜm ꝙ triãgulus ẽ cognoſcẽs: qm̃ ipm iſocheles min⁹ nouit ꝓꝫ ꝙ cognoſcẽs: qm̃ triãgulus ẽ: ⁊ oino ſi nó ſit qdẽ ẜm ꝙ ẽ triãgulus: poſtea demõſtrat nó vtiq; erit demõſtratio. Si ṽo ſit cognoſcẽs vnũqḋq; ẜm ꝙ vnũqḋq; ẽ magis cognouit. Si igiẽ triãgulus in plus ẽ ⁊ eadeꝫ ró: ⁊ non ẜm equocationẽ triãgulus ẽ: ⁊ ineſt oi triãgulo: qḋ ẽ duob⁹ rect̃ hñs eqles: nó vtiq; triãglus inq̃ꝫtũ eqlibiaꝝ: ꝫ eqlibiaꝝ ꝓꝫ ꝙ ẽ triãgls hꝫ h⁹ angulos. Quare vlr ſciẽs magis cognũt ẜm ꝙ ẽ q̃ꝫ ꝓꝫ ꝑtẽ. potioꝛ vtiq; ẽ vlis q̃ꝫ ꝑti-

culariſ. Amplius ſi qdē ſit ḡdaꝫ rō vna ꝛ
nō equocatio. vlē erit vtiq̄ꝫ nihil min⁹ qbuſ
dā ſm ptē ſꝫ ꝛ magis ē q̄to icorruptibilia i
illis ſūt: q̄ vo ſꝫ ptē ſūt corruptibilia ſūt ma
gis. Ampli⁹ neq̄ꝫ vna necēitas eſt opiari ali
qd eē h pter hec q̄ vnūꝫ oſńdūt nihil magis
q̄ꝫ i alijs q̄cūq̄ꝫ nō aliqd ſignificātiū: aut q̄le:
aut ad aliqd: aut facere. ſi ḡ nō demſ̄ratio ē
cā ſꝫ male audiēs. Ampli⁹ ſi demōſtratio ē
ſyll'ſ demōſtratiu⁹ cāe ꝛ pp qd. vlē āt ma
gis ē cā. Cui eni p ſe ineſt aliqd h ipm ipſi
cā eſt. vlē aūt primūꝫ eſt cā. ḡ vlē eſt: q̄re ꝛ
demſ̄ratio dignior ē. magis. n. cā ē ꝛ qd pp
qd ē. Ampli⁹ vſq̄ꝫ ad h q̄rim⁹ pp qd: ꝛ tūc
opiam⁹ ſcire cū non ſit aliq̄d aliō q̄ꝫ inq̄ꝫtū
h: aut q̄ fiat: aut q̄ ſit. Finis. n. ꝛ terminus
vltim⁹ iā ſic ē: vt cui⁹ cā venerit vt accipiat
argētū: h autē eſt q̄ten⁹ reddat cui debuit: h
aūt ē vt nō iniuſte agat: ꝛ ſic pcedētes cum
nō ampli⁹ pp aliō: neq̄ꝫ alteri⁹ cā pp h ſic fi
nē dicim⁹ venire ꝛ eē ꝛ fieri: ꝛ tūc cogno
ſcere magis pp qd venit. Sic igr̄ ſe hꝫ: ſilr̄ i
oib⁹ cauſis: ꝛ q̄ ſunt pp qd: in his āt q̄cūq̄ꝫ
cāe: ſic ſic q̄ ē c⁹ cā ꝛ ſic ſcim⁹ maxie ꝛ i alijs:
igr̄ tūc maxie ſcim⁹: cū nō ampli⁹ ſit h q̄ꝫ aliō
eſt. Cū igr̄ cognoſcam⁹ qdē q̄m q̄tuor q̄ ſe
ex̄ eq̄les ſunt: q̄m eq̄tibiaꝝ adhuc deeſt pp
qd: q̄ triāgl'us. ꝛ h qd ē figura rectilica. Si
āt h nō ampli⁹ ppea q̄ aliō tūc maxie ſcim⁹.
ꝛ vlē āt tūc vlis itaq̄ꝫ potior ē. Ampli⁹ q̄ꝫ
tocūq̄ꝫ vtiq̄ꝫ ſm ptes ē in iſinita cadit. ma
gis vlis āt in ſimplex ꝛ finē: ſūt āt ſꝫ q̄ ſunt
iſinita nō ſcibilia: ſꝫ ſꝫ q̄ ſūt finita ſcibilia ſē.
Scōꝫ itaq̄ꝫ q̄ vlia ſūt magis ſūt ſcibilia q̄ꝫ
ſūt ſꝫ ptē. demſ̄rabilia ḡ magis ſūt vlia. Ex
demſ̄rabilib⁹ āt magis ē demſ̄ratio: vlī cum
magis vliūꝫ min⁹ pticulariū: ſimſ̄. n. magis
ad aliqd ſūt. Dignior ḡ vlis ē q̄ꝫ qdē pticu
laris: ꝛ magis demſ̄ratio ē. Ampli⁹ ſi magis
pponēda ē ſꝫ quā h ꝛ aliō: q̄ꝫ ſm quā h ſo
lū cognouit. vlē āt hn̄s cognouit ꝛ pticula
re: hic āt vlē nō ſciuit: q̄re ꝛ ſic vtiq̄ꝫ magis
pponēda erūt. Ampli⁹ aūt ꝛ ſic vlē. n. ma
gis demſ̄rare ē q̄ ē p mediū demſ̄rare cū ppi
quis ſit in pricipio. Proxie āt eſt imediatū:
h āt ē pricipiū. Si igr̄ q̄ ex pricipio eſt ea q̄
nō ē ex pricipio: vl' q̄ magis āt ex pricipio ea
q̄ min⁹ ē certior ē demſ̄ratio. Eſt āt h⁹ vlis
magis dignior vtiq̄ꝫ vlis: vt ſi oꝫ demſ̄rare
a. de d. media ſūt i qb⁹ eſt b. c. magis āt ſur
ſuꝫ b. q̄re q̄ p hec magis: ſꝫ coꝝ q̄ dcā ſūt q̄
dā logica ſūt. Maxie āt manifeſtū ē q̄ vlis
magis pp'ia ſit: q̄m ppōnū priorē qdē hn̄
tes ſcim⁹ quodāmō ꝛ poſteriores: ꝛ hēm⁹
potētiāꝫ ſi aliq̄s cognouit q̄ oīs triāgulus
hꝫ angulos tres equales duob⁹ rectis ſciuit
quodāmō q̄ iſocheles duobus rectis potē
tia ſit: ꝛ ſi non cognouit qdem q̄ iſocheles
triāgulus ſit hāc hn̄s ppōnē vlē ꝫ nullo mō
cognouit neq̄ꝫ potētia neq̄ꝫ actu.

Cōmentum. XXXIX.

Inquit. Et poſtq̄ eſt demſ̄ratio q̄dā
vlis ꝛ q̄dā pticularis: ꝛ q̄dā
affirmatiua: ꝛ q̄dā negatiua: ꝛ ex ipſa ē re
cta: ꝛ ex ipſa eſt poſſis: itaq̄ꝫ ḡ oꝫ vt aſpicia
mus q̄ ſit melior demſ̄ratio. ſ. aut vlis aut
particularis: ꝛ demſ̄ratio affirmatiua aut negatiue: ꝛ
directa aut ipoſſis. Et iſpiciam⁹ ex illo ēt ſpeculatio
nem in re demōſtrationis vlis ꝛ pticularis. Dicam⁹
ergo q̄ q̄dā putāt q̄ demonſtratio pticularis eſt di
gnior vlī. p̄mo qdem ex hoc: q̄ ipſi credunt q̄ ille q̄
ſcit q̄ hic eſt muſicus: ſcit illud p ſeipſum ꝛ ſine me
dio: ꝛ hec eſt ſcia pticularis: ꝛ q̄ ſcit q̄ eſt muſicus. p
pterea q̄ ſcit q̄ hō eſt muſicus: ipſe qdem ſcit illud
pter aliud: ꝛ hec eſt ſcia vlis: ꝛ ſcia rei p ſeipſa eſt no
bilior q̄ illa que eſt rei pp aliud. ergo ſcia pticularis
eſt nobilior ſcia vlī. Dixerūt. ꝛ ita eſt diſpō in eo q̄ ſcit
p demſ̄ōnē: q̄ triāguli eq̄cruri ē eq̄lis angulox duo
bus rectis ppter mediū qd eſt triāgulus eſt nobilior
eo q̄ ſcit illud ex ipſo: ppterea q̄ eſt triāgulus. Dixe
rūt. ꝛ ēt poſtq̄ vlē nō eſt aliqd extra ſingularia: ꝛ de
mōſtratio de re vlī cū eſt illud ſubm: eſtimam⁹ q̄ il
lud eſt iuentū per ſe ſepatum a ſingularib⁹: ꝛ demō
ſtratio ſup rem pticularēꝫ nō eſtimamus hōꝫ eſtima
tione falſa: ꝛ demſ̄ratio ſup reꝫ ꝛ ſup quā nō eſt cā er
roris ē nobilior q̄ illa q̄ eſt ſup reꝫ q̄ eſt cā erroris. Di
xerūt ēt q̄m pticulare cū dignius eſt iuentiōe extra
aiam q̄ vlē: ꝛ demſ̄ratio ſup reꝫ que eſt dignior iuen
tione ē nobilior q̄ demſ̄ratio ſup rem queſiuimus in
caplo iuentiōis: iā ſignāt q̄ pticulare digni⁹ eſt iuen
tiōe q̄ vlē: q̄ q̄ ſumūt iuentionē ſuā: firmat qdeꝫ ip
ſam p iuentioneꝫ ſuā in pticularib⁹. Et dixit. ꝛ iſte p
pōnes oēs ſic eſtimabiles: ꝛ pbatio qdē p̄ma eſt quā
citi⁹ nos verificamus q̄ ipſi: ꝛ illud eſt q̄ euidēs eſt:
q̄ q̄ ſcit q̄ hoc eſt ita: ppterea: q̄ eſt cāꝫ inuit. ipſe q
dē ſcit illud p viā accñtis nō ex pte qua eſt. V. g. q̄ q̄
ſcit q̄ iuētio angulox eq̄liūꝫ duob⁹ rectis eſt triāgu
lo eq̄latero nō triāgulo abſolute hꝫ ſciāꝫ illi⁹ nō p qd
eſt: ſꝫ q̄ ſcit illud triāgulo ipſe qdē eſt q̄ ſcit reꝫ qd qd
eſt: ꝛ q̄n eſt h ita. ḡ ſcia in re vlī eſt dignior q̄ ſcia in
pticulari. Amplius quādo eſt vlis itentio vna: ꝛ nō
ſit nomē equocuꝫ: tūc nō eſt itentio iuentionis extra
itellectū minus q̄ iuentio ſingulariūꝫ: ſed addit ſup
eam additionē iuentione: ꝛ illud ē: q̄m eſt icorrupti
bilis: neq̄ꝫ generabilis. ꝛ ſingularia ſūt gn̄abilia ꝛ
corruptibilia. nō ergo opꝫ q̄n eſt nomen vlē ſignans
itentionē vnā ſeparatā qd putet̄ in eo ppter h q̄ eſt
iuenta ſepata accñtibus: ꝛ illud eſt: q̄m quēadmodū
nos putamus illud vlibus predicatis accñtis: ſicut i
vlī albedis ꝛ nigredis: ſilr̄ nō opꝫ vt putemus illud
in vlibus ſubſtantie: ꝛ ēt q̄ putat illud in vlī defect⁹
qdem eum ppter ſe nō pp iuentionē vlis ipſius. Di
xit. hec ergo eſt oñſio corruptōis ei⁹ qd probauerūt:
itaq̄ꝫ oſtēderūt q̄ demōſtratio ſup iuentionē vlēꝫ eſt
nobilior q̄ illa q̄ eſt ſup iuentionē pticularē ex pba

tionibus: quaꝝ vna eſt res que ſcit̃ ꝑ rem veriorem in dãdo cãz ē nobilioꝛ ꝗ̃ res q̃ ſcit̃ ꝑ rē q̃ nõ ē veriorin dando cãm: ꝛ vlr̃ eſt verius in dãdo cãm qm̃ eſt illud qꝺ̃ ꝑdicat̃ de eo res ꝑ ſe: ꝛ eſt illa res apud quã ſtat qꝺ̃ ꝑ quare ſm̃ ꝙ eſt cã vera. U.g. qꝛ cũ nos regrimus. U.g. q̃re eſt triãgulus hñs angulos extrinſecos eq̃les q̃tuoꝛ rectis. ꝛ dr̃ ꝓꝑ ꝗd eſt egerus eſt dãs in illo cãz diminutã cũ ſit accñtalis. ꝛ ſilr̃ ſi dr̃ ꝓꝑ ꝗd eſt triãgulus: ꝛ qm̃ dr̃ ꝓpterea: qꝛ ē figura rectilinea: ꝛ illud eſt ꝓꝑ qꝺ̃ inueniunt̃ anguli extrinſeci cũ hac diſpõne: iamq̃ꝫ dedit cãm veram cõpletã faciens adipiſci ſciam cõpletã. Et amplius qm̃ res ꝑticulares ſunt īfinite: ꝛ res īfinite ſunt nõ ꝯprehẽſe nec ꝯtẽte: ſꝫ vlĩa ſunt comprehẽdentia ꝑticularia ꝛ cõcludẽtia ipſa. ꝛ erit demõſtratio ſuꝑ res vlẽs nobilioꝛ ꝗ̃ demõſtratio ſuꝑ ꝑticulares. ꝓpterea qꝛ demr̃atio ſuꝑ res q̃ꝝ ſcitũ eſt plus ē nobilioꝛ demr̃one reb' ꝗdē q̃ꝝ ſcitũ eſt min'. ſ. res ꝑticularis. ꝛ vbi demr̃atio q̃ ſciunt̃ duo nobilioꝛ eſt demr̃one qua ſcit̃ vnũ. ſꝫ quo ſcit̃ vlr̃ ipſo ſcit̃ ꝑticulare ꝓꝑ vlr̃ in potẽtia ꝓpinqua: ſꝫ ille ꝗ ſcit ꝑticulare non hꝫ ſciam vlẽm ꝓpter illud nõ potẽtia ꝓpinqua neq̃ꝫ lõginqua. ꝛ ēt qm̃ terminus medius ꝗ eſt ex cã vniuerſali ꝛ altioꝛi eſt demõſtratio: cũꝫ qua ꝑuenit inq̃ſitio ex cã illius rei: ꝛ q̃ſcit deſideriũ naturale: ꝛ qm̃ eſt demõſtratio que eſt vlĩs magis in capitulo ſcie cauſe. ergo demõſtratio que erit de vlĩ eſt nobilioꝛ ꝗ̃ illa que eſt de ꝑticulari: ꝛ illꝺ̃ eſt: qꝛ ſi eẽt demõſtratio nobilioꝛ illa: in qua ꝓpõ maioꝛ eſt completioꝛis vl̃itatis: ꝛ cõcluſio que eſt cũ hac diſpõne id opꝫ vt ſit nobilioꝛ. Dixit. ꝛ he ſunt dictiões ꝗbus eſt poſſe oſtẽdere ꝙ ſcia de vniuerſali eſt nobilioꝛ ꝗ̃ ſcia de particulari: niſi qꝛ in his dictionib' ꝗbus rõcinatur eſt aliqꝺ̃ carẽs curſu dictionũ dyalecticaꝝ. ſ. thopicaꝝ: qm̃ hoc eſt vnum qꝺ̃ vult ꝙ dyalecticas: ꝛ ꝗdem opꝫ vt innitamur in his ſuꝑ hoc ꝙ vniuerſale eſt magis in caplõ ſcie ꝗ̃ particulare: ꝓpterea ꝙ ꝗ habꝫ ſciam rei particularis nõ habet ſciam vniuerſalis penitus: neq̃ꝫ ſm̃ aliquẽ modum. ſ. nõ in potẽtia nec in actu: ꝛ hec eſt ſũma quã dixit: ꝙ demõſtratio vlĩs eſt dignioꝛ particulari.

¶ Tex. XL.

ET vniuerſalis quidẽ itelligibilis eſt ſꝫ particularis in ſenſu deſinit ꝙ vniuerſalis dignioꝛ ſit ꝑticulari tot nobis dicta ſint. Qꝛ aũt demonſtratiua priuatiua hinc manifeſtũ ſit. Sit. n. demõſtratio dignioꝛ alijs eiſdem exñtibus aut ex minoꝛibus q̃õnibus: aut ſuppõnib': aut ꝓpõnibus. Si enim note ſint ſilr̃ velocius cognoſcere ꝑ hec erit: hoc aũt appetibilius eſt. Rõ aũt huius ꝓpõnis ꝙ melioꝛ ſit ex minoꝛibus vniuerſalibus ſic eſt. Si enim ſimilr̃ erit cognita eſſe media prioꝛa aut notioꝛa. Sit eni ꝑ imediata demonſtratio eoꝝ q̃ ſunt b.c.d. ꝙ a. in c. ſit: altera vero f.g. ꝙ a. in c. ſimilr̃ ꝗdē ſe habebit ꝙ a. i d. eſt ꝛ a. in c. ſed ꝙ a. in d. ſit pri' eſt ꝛ cognoſcibilius ꝗ̃ a. in c. ſm̃ enim hoc illud demõſtrat̃. Credibilius aũt eſt illud qꝺ̃ eſt ꝑ ꝗd: ꝛ que itaq̃ꝫ ꝑ minoꝛa erit demõſtratio: melioꝛ eſt alijs eiſdem exñtibus: vtreq̃ꝫ ꝗdem igit̃ ꝑ tres terminos ꝛ ꝓpões duas demõſtrant̃: ſꝫ hec ꝗdem eſſe aliquis accipit: illa vero ꝛ eẽ ꝛ non eẽ aliquid ꝑ plura: itaq̃ꝫ q̃re idignioꝛ eſt. Amplius qm̃ oſtẽſũꝫ eſt ꝙ impoſſe ambabus priuatiuis ꝓpõnib' fieri ſyllogiſmũ: ſed vnã ꝗdem oꝫ huiꝰ eẽ: aliam vero qm̃ eſt. Amplius iuxta hoc opꝫ hoc accipe: ꝑdicatiuas quidem augmẽtata demõſtratione neceſſe eſt fieri plures priuatiuas: aut impoſſe eſt plures vna in oi ſyllogiſmo eẽ: ſit enim in nullo exñs a. in ꝗbus ē b. in c. aũt ē exñs ſit b. Si igit̃ opus eſt itẽꝝ augere vtraſq̃ꝫ ꝓpões mediũ inijciendũ eſt huiꝰ. ꝙ a. b. ſit d. ſed b. c. ſit e. e. ꝗdē igit̃ manifeſtũ eſt ꝑdicatiuum eẽ: ſed d. de b. ꝑdicatiuũ ꝗdem ad a. aũt tanꝗ̃ priuatiuũ ponit̃. d. ꝗdem eni de omni b. ſed a. in nullo a. oꝫ eẽ. Fit igit̃ vna priuatiua ꝓpõ: idem aũt modus eſt ꝛ in alijs ſyllogiſmis. ſemꝑ eni medium predicatiuoꝝ terminoꝝ predicatiuum in vtraq̃ꝫ eſt: ſed priuatiui priuatiuũ in altera neceſſe eſt eſſe: quare hec vna talis ſit ꝓpõ: alie vero ꝑdicatiue. Si igit̃ notius eſt illud ꝑ quod demonſtrat̃ ꝛ credibilius: demonſtrat̃ aũt priuatiuam ꝗdem ꝑ ꝑdicatiuam: ꝑdicatiua autem ꝑ illam non demõſtrat̃: prioꝛ ergo ꝛ notioꝛ ꝛ credibilioꝛ cuꝫ ſit melioꝛ vtiq̃ꝫ erit. Amplius ſi pricipium ſyllogiſmi ꝓpõ vniuerſalis imediata eſt. eſt aũt in demonſtratiua affirmatiua: in priuatiua aũt negatiua vlĩs ꝓpõ. affirmatiua aũt negatiua prioꝛ ꝛ notioꝛ. Per affirmatiuaꝫ eni negatiua nota eſt: ꝛ prioꝛ affirmatiua ē ſicut eẽ prius q̃ꝫ nõ eẽ: quare potius pricipium eſt demonſtratiue ꝗ̃ꝫ priuatiue. Dignioꝛibus aũt pricipijs que vtit̃ dignioꝛ eſt adhuc ꝛ pricipalioꝛ eſt: ſine eni demõſtratiue nõ eſt priuatiua. Qm̃ aũt cathegorica priuatiua melioꝛ manifeſtum eſt.

¶ Cõmentum. XL.

ET ꝙ demõſtratio ꝗdem affirmatiua eſt dignioꝛ negatiua. oſtẽdem' ẽt ex reſpectibus: quoꝝ eſt vnus ꝙ demõſtratio q̃ cõponit̃ ex ꝓpõnibus in caplõ q̃titatis. i. ſimpliciorib'. ꝛ nobilioꝛ eſt ꝗdē demr̃atio q̃ ꝯſtituit̃ ſuꝑ ꝓpões magis in capitulis duob' ſil. aut in vno eoꝝ. ꝛ demõſtratio affirmatiua ꝛ negatiua ꝯueniũt in h̃ ſil. ꝙ ambe cõponũtur ex trib' terminis: niſi qꝛ affirmatiua cõponit̃ ex duab' ꝓpõnibus vni' ſpẽi affirmatiuis: ꝛ negatiua cõponit̃ ex ꝓpõnib' duaꝝ ſpẽꝝ. Et ꝙ demõſtratio quidem nõ cõponit̃ ex ꝓpõnibus; in cap. q̃titatis ꝛ qualitatis eſt nobilioꝛ cum dr̃ ex hoc ꝙ demõ-

ſtratio que cōponit̄ ex ꝓpōnibus pluribus.ergo ſcia illius eſt lōgior a ſcia p̄mi ꝑ nāz.ꝛ ita ſimile eſt vt ſit res in eo ꝙ ꝯponit̄ ex ꝓpōnib⁹ ſpecificātibus in ſcia. ſcȝ vt ſit vna ipſaꝝ magis nota q̄ ſcda. V.g.affirma‑tiua ꝛ negatiua:q̄ꝛ affirmatiua ē magis nota q̄ ne‑gatiua.Et ex quo eſt ꝙ demrātio negatiua cōpoſita ex duab⁹ ꝓpōnib⁹:quarū vna eſt eq̄lis ꝓpōni vni ex demrōne ſcda:negatiua in ſcia alia magis nota q̄ ip‑ſa.ſeq̄t̄ vt ſit demōſtratio affirmatiua notior demō‑ſtratione negatiua.ꝛ ſimilat̄ vt ſit demōſtratio ſim‑plex vl̄is nobilior cōpoſita eſt q̄ñ aggregant̄ in de‑mōſtratiōe ſimplicia ꝑꝑ q̄ntitate ꝛ q̄litate:ꝛ nobilior ex demrōne illa:q̄ eſt q̄dē ſimplex ex latere q̄ntitatis tm̄.ꝛ illō eſt ꝙ demrātio ſimplex ex capto q̄ntitatis eſt q̄dem ex tribus terminis tm̄:ꝛ ſile eſt vt ſi ſit hoc qō itendit in hac dictiōe:ꝛ ēt q̄ꝛ ꝯcluſiones affirma‑tiue oſidūtur ex duab⁹ ꝓpōnibus affirmatiuis tm̄. ſed negatiue oſidunt̄ q̄dēȝ ex duab⁹ ꝓpōnibus:qua‑rum vna eſt negatiua ꝛ alia affirmatiua.ꝛ affirmati‑ua eſt nobilior.ꝛ ēt q̄ñ ſyllogiſmus negatiu⁹ q̄ñ argu‑mētat̄ ꝑ h̄ ꝙ additur in ipſo termin⁹ medi⁹. terminos donec facit hȝ multos terminos:itaq̄ȝ ſeq̄t̄ in ipo vt multiplicent̄ in ipſo a.affirmatiue.Et nega‑tiones q̄dem ſunt in q̄bus nō ſunt ex eis niſi negati‑ua vna.V.g.vt ſit nō inuētuȝ alicui ex b.ꝛ h.inuētū oī g.Cum ergo indiget argumēto duarū ꝓpōnū vni‑uerſalium q̄dem opȝ vt ponamus iter a.ꝛ g.ꝛ h.ter‑minuȝ mediū:ꝛ iter g.ꝛ h.ſunt ſic ꝙ terminuſ medi⁹ ꝑ ē iter a.ꝛ h.ꝛ iter h.ꝛ g.ȝ. ergo ē ꝙ erūt in h̄ ſyllogiſmo tres affirmatiue ꝛ negatiua vna:ꝛ illud ē q̄ñ erit a.nō in aliquo ex e.ꝛ e.de oibus b.ꝛ h.de oī ȝ. ꝛ ȝ.de oī g.ꝛ cum mōſtrat̄ mediū addit̄ affirmatiua ꝛ remanet negatiua vna tm̄:ꝛ cū ſit h̄ ita:ergo affir‑matiue ſunt cauſe vt ſit negatiua ꝯcluſa.ergo negati‑ua nō indiget.iō negatiua vt ꝯcludat̄:ꝛ negatiua i‑diget ꝛ affirmatiua.ſed cū eſt ſyllogiſmus cōpoſitus idiget plurib⁹ vna affirmatiua ꝛ quecūq̄ȝ eſt:ē opus vt oſtēdat̄ ꝑ illud aliq̄d aliud ab ipſo:ꝛ illud aliud ē notius.ergo affirmatiua vl̄is ē notior negatiua.ꝛ de‑mōſtratio cuius ꝯcluſio eſt ꝛ ꝓpōnes ei⁹ notiores ſūt notior:ꝛ notius eſt nobilius.iam oſtēſum eſt ꝙ affir‑matiua eſt notior negatiua:ex eo ꝙ negatiua q̄dem itelligit̄ in relatiōe ad affirmatiuā:ꝛ affirmatiua nō itelligit̄ ꝑ cōparatione ad negatiuā:q̄ꝛ hec ē diſpō pri‑uatiōis cū inuētione:ꝛ ēt q̄ꝛ affirmatiua ſi ē ſup iuen‑tionē:ꝛ negatio ſup ꝓuatione:ꝛ iuentio eſt prior pri‑uatione:ꝛ notior eſt nobilior.ergo demōſtratio cui⁹ ꝓncipia ſūt priora ꝛ nobiliora eſt nobilior ꝛ p̄or:ꝛ ēt q̄ñ demōſtratio affirmatiua eſt ſicut p̄or ꝑ nām q̄ negatiua:propterea q̄ꝛ affirmatiua eſt prior natura q̄ negatiua:q̄ñ cuȝ ꝓpoſitio affirmatiua nō eſt illi ꝯcluſio nō negatiua.ꝛ cuȝ iuenit̄ ꝓpō affirma‑tiua:non ſequitur vt iueniatur concluſio negatiua ꝛ demōſtratio compoſita ex ꝓpoſitionibus p̄orib⁹ na‑tura eſt nobilior demōſtratiōe que cōponit̄ ex ꝓpō‑nibus poſteriorib⁹ nā. ¶ Tex. XLI.

ET ad impoſſ. ducere:oȝ autē ſcire que d̄ria ſit ipſarū. Si igr̄ a.i nullo b.ineſt.c.āt omni b. neceē ē in nullo c.eſt a.ſiquideȝ acceptis demrātiua priuatiua erit demōſtratio:quoniā a.in c.nō erit:que ꝓo ē impoſſ. ſic ſe hȝ ſi opus eſt demrāre ꝙ a.in b.non ſit accipiēdum eē a.in b.ꝛ b.in c.q̄re accidit a.i c.eē:h̄ aūt ſit notū ꝛ ꝯceſſuȝ ꝙ impoſſ. ē eē. Nō igit̄ p̄ōt a.b.ineē:ſi igit̄ b.c.ineē cōceſſum ē a.b.ineē impoſſ.termini q̄dem ſilr ordinant̄. Differt āt ꝛ q̄lis vtra ſit notior priuatiua ꝓpō: vtrum igit̄ que ē a.b.nō ineſt:aut ꝙ a. in c. nō ineſt:igit̄ cōcluſio notior:q̄ñ non ē que ad impoſſ. ſit demōſtratio.Cum aūt in ſyl‑logiſmo demōſtratiua ē:natura aūt prior ē que ē ꝙ a.in b.ſit q̄ a.in c.priora enīȝ ꝛ no‑ra natura cōcluſione ſunt ex:q̄bus eſt con‑cluſio.Eſt aūt que ē.a.q̄dem in c. non eſſe cōcluſio.a.autem in b.ex quo ē ꝯcluſio:nō enim ſi cōtingit moueri aliq̄d hec ꝯcluſio ē. illa autē ſunt ex q̄bus:ſed hoc q̄dē ex quo ſyllogiſmus ē ꝙ vtriq̄ȝ ſic ſe hȝ. Quo vt totum ad ptem:aut ps ad totum ſe habeat. ſed que ſunt a.c.ꝛ a.b.ꝓpōnes nō ſic ſe ha‑bent adinuicem. Si igit̄ ex notioribus ſit ꝛ credibilioribus dignior ē. Sunt aūt vtreq̄ȝ ex nō eſſe credibiles q̄dem:ſed hoc q̄deȝ ex priori:illa aūt ex poſteriori potior ſimplicit̄ vtriq̄ȝ erit ea que ē impoſſ. priuatiua demō‑ſtratio:q̄re ꝛ hac dignior ꝓdicatiua.videlȝ. eſt ꝙ ꝛ ea que eſt impoſſ. potior eſt.

¶ Cōmentum. XLI.

ET quia iam oſtēſum eſt ꝙ demon‑ſtratio affirmatiua recta ē nobilior dmōſtratione negatiua recta.er‑go eſt ex manifeſto ꝙ quādo oſtēſum eſt: ꝙ demōſtratio recta negatiua ē nobilior demōſtratione ducēte ad impoſſ. affirmatiuam:q̄ñ oſtēſum eſt ꝙ demōſtratio recta vniuerſalis eſt no‑bilior q̄ ducētes ad impoſſ. ponamus ergo p̄mo ꝙ ſyllogiſmus rectus negatiuus:cui⁹ forma eſt hec for‑ma:ꝛ eſt ꝙ ſit a.V.gr̄a.nō inuētum alicui ex b.ꝛ b.i‑uentum oī g.ꝛ ſeq̄tur ex illo vt ſit g.nō iuentum ali‑cui ex g.Cum ergo voluerimus oſtēdere hāc cōclu‑ſionem per ſyllogiſmū cōtrarij:nos tūc idigemus vt accipiamus cōtradictorium cōcluſionis:aut eius cō‑trarium:ꝛ eſt ꝙ a.eſt iuentuȝ omni g.ꝛ addamus ei ꝓpōnem. vt cum dubitatio ꝛc. V.gr̄a. ꝙ b.cum iuentū omni g.ponamus ergo ꝙ cōcludat̄ nobis ex illis duabus impoſſ.ꝛ iſtud eſt ꝙ eſt iuen‑tum cuidā b.ergo eſt ipoſſ. ꝙ iueniat̄ a.g.oī:ꝛ iſtud ē nō iuentū ei:ergo termini in oībus demōſtrationib⁹ eſt vni.ſed differētia iter vtraq̄ȝ eſt:ꝙ negatiua ma‑ior vl̄is cum eſt apud nos notior cōcluſione cū poni‑mus ſyllm certū:ſicut ſi ſit apud dem̄ nrm a.in nullo ex g.ꝛ cū eſt q̄dē negatiua ꝯcluſa ē apud te notior q̄ maior negatiua:ꝛ nos q̄dē cōponemus ſyllm ſm viā ꝯrij:ꝛ hoc vt ponam⁹ ꝯdictoriaȝ illius ꝛ adiungam⁹ ei veram:ꝛ ſeq̄tur ex illo falſum oſtēdentes falſum. ergo ſyllogiſmus ꝯtrarij nō eſt poſſ. donec ſit cōclu‑ſio notior apud nos q̄ ꝓpō maior q̄ cōcludit eaȝ ꝑ nām.ſ.ꝯcluſiones cōprehēdentes cōcluſionē:ꝛ cum eſt hoc ita.ergo ſyllus rectus ꝯcludit ignotum nā ex

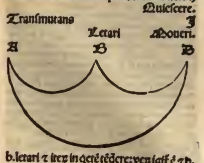
notiori natura. Et ſyllogiſmus cõtrarij concludit ex notiori apud nos: nõ ex notiori apud naturā: ⁊ qđ cõuenit ex notiori per nām eſt nobilius. ⁊ ẽt qm̄ cõcluſio q̃dam eſt per nām: ⁊ p̄mo ex duab⁹ ꝓpõnibus ꝓportio: quarū vnius ad aliaȝ eſt ſicut ꝓportio totius ad partē: ſicut oſtēſum eſt in libro ſyllogiſmi: ⁊ illud eſt ſyllo rectus: ⁊ ſyllogiſm⁹ cõtrarij nõ eſt diſpõ ꝓpõnū: hec diſpõ cū ſit compoſitiua ex p̄dicatiuo ⁊ cõditionali: ſicͭ oñſuȝ fuit. ergo ſyllogiſmus rectus ē que ē per naturam preter viam nālem: ⁊ ſyllogiſmus quidem ducẽs ad impoſſ: minus qdeȝ agitur cogitationem per nām: ſed fit qdeȝ in arte. ergo demõſtratio que eſt compõne naturali ⁊ propõnibus notioribus natura q̃ ↄcluſio eſt nobilior: ⁊ eſt demõſtratio affirmatiua recta nobilior q̃ negatiua recta. g̃ illa eſt nobilior q̃ ↄtrarij abſolute ⁊c̄. ❡ Tex. XLII.

SCientia āt certior ſcia ē ⁊ prior q̃cūq; ipſi⁹: q2 ⁊ ꝑꝑ qđ eadem ē: ȝ nõ ſeorſum que ē: q2 ea que ē ꝓpter qđ ⁊ que non ē de ſubito ea que ē de ſubito vt arithmetica armonica: ⁊ que eſt ex minoribus ea que ē ex põne vt geometria arithmetica. Dico autē ex põne vt vnitas ſuba eſt ſine põne: punctum aūt ſubſtā tia poſita ƀ ex appoſitione.

❡ Cõmentum. XLII.

IAquit. Et ſciarum q̃dam eſt nobilior quadā alia in capſo idancriõis ſcie ⁊ certitudis in re: donec ſit ſcia magis certa q̃ ſcia ꝓpter cauſas: quarum vna eſt qua ſcia oſtēdiͭ iuentio rei ꝑ ſuaȝ cauſam eē minor q̃ ſcia qua oſtēdiͭ iuentio rei ꝑ reȝ poſteriorem ab eo. ⁊ ſecūda eſt ꝙ ſcia cuiuſ ſubm eſt fortius q̃ materia eſt certior in ſcia: cū ſit mā ipſa cā q̃deȝ in accñti faciēs errare in ſciētijs. ⁊ ꝓpterea hec eſt ſcia numeri firmior q̃ demõſtrationes ſcie melodiarum; ⁊ tertia eſt: ꝙ ſcia cui⁹ p̄ncipia ſubiectoꝝ ſūt ſimpliciora: ei⁹ demõſtrationes ſunt firmioreſ q̃ ſcie cui⁹ ſuboꝝ p̄ncipia ſunt compoſita ex illo mõ ſimpliciori ⁊ itentione addita ei. V. gr̃a. in diſpõne ſcie numere cum ſcia geometrie. qm̄ p̄ncipium numeri eſt vnitas: ⁊ p̄ncipium magnitudinū eſt pūctuȝ: vt vnitas eſt res idiuiſibilis nõ hñs potētiaȝ: ⁊ pūctum eſt res idiuiſibilis hñs potētiam: ſic punctum in ſimplicitate eſt minus q̃ vnitas. ❡ Tex. XLIII.

VNa aūt ſcia ē que vnius gñis quecūq; ex primis cõponunͭ ⁊ ptes ſunt paſſiones ꝑ ſe: altera aūt ſcia ē ab altera quoꝝcūq; principia neq; ex eiſdem neq; altere ex alteris ſūt. Hui⁹ aūt ſignuȝ ē cum indemõſtrabilia veniant: opȝ enim ipſa in eodeȝ gñe eē his q̃ demonſtranͭ: ſigni aūt ē: ⁊ hui⁹ cuȝ ea q̃ demõſtanͭ ꝑ ipſa in eodē gñe ſunt ⁊ ꝓxima. Plēs aūt demõnes eē eiuſdem poſſe ē: ⁊ nõ ſolū ex eodē ordine accipiēti nõ ↄtinuū mediuȝ: vt eoꝝ q̃ ſunt a. b. id qđ ē c. ⁊ d. ⁊ ȝ. ȝ ex altero vt ſit a. trāſmutari: in quo ſiͭ d. moueri ʒ

b. letari ⁊ iteꝝ in gerē tēdere: veꝝ igiͭ ē ⁊ d. de b. ⁊ a. de b. p̄dicari. letās eniȝ mouetͭ: ⁊ qđ mouet trāſmutatͭ: iteꝝ ⁊ a. de g. ⁊ g. de b. veꝝ eſt p̄dicari. Omis eniȝ letans geſcit ⁊ geſcēs tranſmutatͭ: quare ꝑ altera media ⁊ nõ ex eodem ordine ſyllogiſmus ē: nõ tñ vt neutrū de neutro dici ↄtingit medioꝝ. Neceſſe ē enim eideȝ alicui vtraq; ineē: cõſiderare aūt ē ꝑ alias figuras quot modis cõtingit eiuſdē fieri ſyllm: ei⁹ autē qđ ē a fortuna nõ eſt ſcia ꝑ demõnē: neq; enim ſicut neceſſarium ē: neq; vt in plurib⁹ qđ ē a fortuna: ȝ qđ extra hoc ſit: ȝ demõſtratio alteri⁹ hoꝝum ē. Omnis. n. ſyllogiſm⁹ ē aut ꝑ neceſſarias aut ꝑ eas q̃ ſunt tanq̃ frequenter ꝓpõnes. ⁊ ſiquidē ꝓpõnes neč̃arie ſunt: ⁊ ↄcluſio neč̃aria ē. Si xͦo ſint ſic frequēter: ⁊ cõcluſio hui⁹ ē quare ſi id quod ē a fortuna: neq; ē ſicut frequēter neq; neceſſariuȝ: neq; vtiq; ipſius erit demõſtratio.

❡ Cõmentum. XLIII.

IAquit. Et ſcie diuerſe ſunt quarum ſunt p̄ncipia p̄ma ſūt diuerſa ⁊ ſubiecta ipſarū diuerſa: ex quo cū ſoluerit p̄ncipia acta in ſcia qualibet in p̄ncipia p̄ma nõ demonſtrata in alia ſcia iuenies ea diuerſa tamen fieri p̄ncipia p̄ma in omni demõſtratione opoꝛtuna: vt ſit ꝓprietas nature ſubiecte illi ſcie eadem: ꝓpterea ꝙ demõſtrationis propoſitiones oȝ vt ſiat per ſe ꝓportionate ſicut preceſſit. Dixit. iamq; eſt poſſe vt demõſtretur queſitum vnū ⁊ idem in arte vna ⁊ eadem per demõſtratiões multas. i. per terminos medios diuerſo: ⁊ nõ ↄcludiͭ per hoc vt ſint termini medij. itrantes qdeȝ ſub qbuſdā ſed p̄ter ꝙ ſint qdam eoꝝ itrātes ſub qbuſdā fieri ſi demõſtreͭ ꝙ oē accipiēs delectationē eſt motū per mediū moti: ⁊ ꝑ mediū recipiētis qetē: ⁊ cõponiͭ ſyllogiſm⁹ vnus ita: oē recipiēs delectationē eſt motabile: ⁊ oē motabile eſt trāſmutabile. g̃ oē recipiēs ē trāſmutabile ⁊ componiͭ demonſtratio ſcḋa ſic: oē recipiens delectationē ⁊ recipiēs qeteȝ: ⁊ omne recipiēs trāſmutationē: eritq; trāſmutatio q̃ eſt res vna ⁊ eadem: iaȝ oſtēſa rei vni in arte vna per terminos me-

dios: quoꝝ vnus eſt itrans ſub alio: ⁊ cum eſt qdem vnus terminoꝝ medioꝝ predicatum de alio: tūc q̄dem oſtēſum eſt ꝙ erunt ex eis due demōſtrationes ſuper rem vnā cum ſint vel īuente ſub termino vno. ſicut ſi oſtēdamus ꝙ homo eſt itelligibilis per medium qđ eſt aīal: ⁊ per mediū qđ eſt rōnale. dixit. ⁊ res que renouanſ per accidēs ⁊ ſm minus nō erit de eis demōſtratio cū ſit id qđ renouaſ per accidēs nō ex rebus que inueniunſ neceſſario: neqꝫ ex rebus q̄ īueniuntur ſm plus. ⁊ demōſtratio qdem eſt in his duabus naturis. ſ. neceſſario ⁊ poſſe ſm plus cum ſit ois demōſtratio: aut vt ſint ꝓpōnes neceſſario ſicut preceſſit: aut carētes ſm plus: ⁊ cōcluſio ſequēs ex ꝓpōnibus neceſſarijs erit natura neceſſaria ⁊ ſequens ex ꝓpōnibus que ſunt ſm plus eſt ſm plus.

Neqꝫ per ſenſum eſt ſcire. Si enim ⁊ eſt ſenſus talis ⁊ non huius alicuius: ſed ſentire neceſſe eſt hoc aliquid ⁊ vbi ⁊ nunc. Uniuerſale autem ⁊ in omnibus impoſſibile eſt ſentire: nō enim eſt h̄ neqꝫ nūc: non enim vtiqꝫ eēt vniuerſale: qđ enim ſemper ē ⁊ vbiqꝫ ē vniuerſale eſſe dicimus. Quoniam igitur demōſtrationes vniuerſales ſunt. Hec aūt nō eſt ſentire: manifeſtum eſt ꝙ neqꝫ ſcire per ſenſum eſt: ſed manifeſtum eſt ⁊ qm̄ ſi eſſet ſentire triāgulum duobus rectis equales habere angulos: q̄remus vtiqꝫ demonſtrationem ⁊ nō ſicut quidam fatentur ſciremus. Sentire enim quidem neceſſe ē ſingulariter: ſciētia autem eſt in cognoſcendo vniuerſale. Unde ⁊ ſi ſupra lunā eſſemus videremus obiectā terrā: nō vtiqꝫ ſciremꝰ cām defectus. Sentiremus enim qm̄ deficeret: ſꝫ nō ꝓpter quid oīno: non enim eſſet vlis ſenſus: verūtamē ex ꝯſideratione hoc plerūqꝫ cōtingens vniuerſale vtiqꝫ venati demōſtrationem haberemus: ex ſingularibus eni pluribꝰ vlē manifeſtū eſt. Uniuerſale aūt honorabilius ē qm̄ oſtēdit cauſaꝫ: quare de huiꝰ vlis honorabilioꝛ ē ſenſibus ⁊ cognitione quoꝛūcūqꝫ altera cauſa ē: ſed de primis alia ratio ē. Manifeſtuꝫ ē igitur ꝙ impoſſibile ſit ſentiēdo ſcire aliqđ demōſtrabilium: niſi iaꝫ aliquis ſentire hoc dicat ſciētiam hr̄e per demōſtrationē. Sūt tamē q̄dam reducta ad ſenſus defectuꝫ in ꝓpoſitis: q̄dam enim ſi videremus nō vtiqꝫ q̄reremus: nō tanq̄ꝫ ſciētes in vidēdo: ſꝫ tanq̄ꝫ hn̄tes vlē ex eo ꝙ videamus vt ſi vitruꝫ ꝑforatum videremus ⁊ lumē ꝑtranſiēs: manifeſtum vtiqꝫ eēt ⁊ ꝓpter quid comburit. quocirca videre qdeꝫ ſeparatiꝫ vnoquoqꝫ. itellīre aūt ſimul ē: qm̄ in omnibus.

INquit. Et neqꝫ eſt via ad ꝑueniendum ad ſciaꝫ per demōſtrationē ex ſenſu: ⁊ illud eſt: q2 ſenſus qdē cōſeqꝫ ſingularia determiata iuēta in tempore loco ſcia demōſtrationis: erit qdem de re vniuerſali ⁊ per rem vniuerſalē. Et res vlis eſt in oī ſingulari ⁊ in oī tempore: ⁊ loco huius ſi ſenſus vnus. U. ⁊ hoc triāgulo ꝙ eius triāguli ſint equales duobꝰ rectis poſtq̄ꝫ ſunt huiꝰ ſenſus faciētes nos adipiſci ꝙ anguli cuiuſlibꝫ triāguli particularis ſunt tales. ⁊ ſcia eſt de triāgulo vniuerſali: ⁊ ꝓpter hāc eandem cauſam ſi accidat: ꝙ ſimus ſupra locū lune donec teſtificaſ eclypſis per eēntiam terre iter ipſam ⁊ ſolem poſtq̄ꝫ ꝑuenit nobis ex hac teſtificatione cauſe ſcia in eclypſi: ⁊ illud eſt ꝙ ſcia per cauſam qdem ꝑuenit ex parte rei vniuerſalis: ⁊ eo ſenſus non ſeqꝫ vniuerſale: ⁊ eſt: q2 ois eclypſis lunaris cauſa eſt eēntia terre iter ipſam ⁊ ſolem: ſed ſenſus q̄uis tūc percipiat rem vniuerſalē: qm̄ vniuerſalē cōſeqtur itellectum ꝓpter itentionē ſingularis apud ſenſum multis vicibus donec cōgregeſ ex illa certatōe res vniuerſalis in aīa. ⁊ oſtēdemus ꝙ vniuerſale eſt nobiliſſimum: ꝓpterea ꝙ ipſum eſt cauſa ꝓpinqua in cāſa ſcie nobis: ⁊ ipſum ēt eſt nobilius q̄ꝫ formatiōes ſingulariuꝫ. ſ. elōgatoꝝ a cauſis: ſed nō eſt ois formatio nuda a cauſa magis diminuta: niſi in eo cui eſt cā. ſꝫ ꝑma qdem q̄ nō habēt cauſas ſimiles ꝯtrariū huiꝰ. Jam ergo oſtēſum eſt ex hoc: qm̄ nō eſt itentio quaꝫ ſeqꝫ qs per ſenſum: ⁊ itentio quā ſeqꝫ qs per demonſtrationem intētio vna. ſ. deus niſi diligat hō nolare ſciam per demōſtrationē ſyllogiſmū: ſꝫ poſtq̄ꝫ eſt ꝑncipiū rei vniuerſalis accidit nobis vt ignoremꝰ res multas ꝓpter aliqđ ipſarū: ⁊ ſi ſentiremus eas eēnt ſcite apud nos per ſciam primaꝫ. ⁊ nō indigemus vt ꝯſtituamus ſuꝑ eas demōſtrationē quomō diuerſemur in eis. U. g. q2 ſi eſſemꝰ ſentiētes ꝙ in vitro pori per quos exirēt radij: iā crederemꝰ ꝙ illuminatio eēt. ſed hūc modū ſicut cogitāt qdaꝫ. aliqs ſenſibus ſupra nām vleꝫ in illoꝛ: ꝑꝑ hoc illud dixīmꝰ ꝙ q ꝑdit ſenſuꝫ quēdaꝫ ꝑdit: iaꝫ ꝑdit q̄ quoddā ſcie.

Eadem ſic principia eē oīum ſyllogiſmorū impoſſibile eſt. primuꝫ quidē logice ſpeculātibus. Hi quidē enim veri ſūt ſyllogiſmi: alij autē falſi. Eſt enim verum ex falſis ſyllogizare. Sꝫ ſemel hoc factum: vt ſi a. de c. verum ſit: medium aūt b. falſum. Neqꝫ enim a. in b. eſt: neqꝫ b. in c. ſꝫ ſi haꝝ media accipianſ ꝓpōnum falſe erūt: ex eo ꝙ ois ꝯcluſio falſa ex falſis eſt: vera aūt ex veris. altera āt ſunt ꝟa ⁊ falſa poſtea nꝫ falſa ex eiſdē ſub ipſis ſūt. Eſt eni falſa inuicē ⁊ ꝯria ⁊ impoſſibilia ſimul eē: vt iuſtitiam eē iniuſtitiā aut timorem: ⁊ hominē equū aut bouem: aut equale maius ⁊ minus. ex oppoſitis āt ſic eſt: neqꝫ enim verorum eadeꝫ principia omniuꝫ ſunt. alia eni multos genere principia ſunt: neqꝫ cōueniunt vt vnitates punctis nō cōueniunt. hec quidē nō habēt poſi-

tionem: illa aūt habent. Neceſſe aūt eſt aut in media cōuenire aut ad ſurſum aut deorſum. aut hos interius habere. illos aūt extrinſe terminoꝝ. Sed neqꝫ cōīuꝫ principioꝝ poſſunt eē aliq̄ ex qbus oīa dēmōſtrabunt. Dico aūt cōīa vt oē affirmare aut negare. gnā.n.eoꝝ que ſunt altera ſunt: ⁊ alia qdeꝫ in quātitatib⁹. alia ꝟo in q̄litatib⁹ ſunt ſolis cū quib⁹ demōſtrātur per cōīa. Ampli⁹ principia nō multo minora ſunt ꝯcluſiōib⁹. principia quedā.n. ꝑpōnes ſunt. ꝑpōnes auteꝫ aut aſſumpti termini aut īmiſſi ſūt. Adhuc ꝯcluſiōes īfinite ſūt: termini aūt finiti. Amplius pzīcipia hec quideꝫ ex neceſſitate. illa vero cōtingētia. ſic igiꝛ in intētiōe his habitis īpoſſibile eſt eadeꝫ eſſe pzīcipia ſimplr: aut finita cū īfinite ſūt cōcluſiōes. Si vero aliter quodāmodo dicat aliquis qȯ hec qdem geometrice. alia ꝟo rōcinationuꝫ. alia aūt medicīe qd vtiqꝫ erit aliud qȯ diciꝛ niſi ꝙ ſunt pzīncipia ſciētiarū ſed eadē dicere ridiculum eſt: qm̄ eadē eiſdem eadem eſſent. Oia.n.ſic hec ipſis fiunt eadē. At ꝟo neqꝫ ꝙ eſt ex oībus demōſtrare quodlibet hoꝝ eſt: nā hoc querere oīuꝫ eſſe eadē principia. multuꝫ.n.inſipiēs eſt: neqꝫ.n.in manifeſtis doctrinis hoc fit neqꝫ in reſolutiōe poſſibile eſt: imediate eni ꝑpōnes pzincipia ſūt. altera aūt cōcluſio accepta fit ꝑpōne imediata. Si aūt dicit aliq̄s pzimas imediatas ꝑpōnes eē pzincipia vnū in vnoquoqꝫ genere ē. Si ꝟo neqꝫ ex oīb⁹ vt opus eſt demōſtrari qȯlibet: neqꝫ ſic altera vt ſint vniuſcuiuſqꝫ ſcīe altera. Relinquiꝛ igiꝛ ſi ꝑzima ſīt pzincipia oīum: ſed ex his qdē hoc: ex illis aūt illa. Manifeſtū aūt hoc eſt: qm̄ nō cōtingit: monſtraꝛ.n. ꝙ altera pzincipia genere ſunt differētū genere. pzincipia.n. duplicia ſunt ⁊ ex qbus ⁊ circa qd. ex quib⁹ quidē igitur cōīa ſunt. que aūt ſunt circa qd ꝑpzia ſunt: vt numerus magnitudine.

Dixit. ⁊ nō eſt poſſibile vt ſint propoſitiones modorum ſyllogiſmorum ꝑpoſitiōes vne ⁊ eedem. pmo qdem cum poſuimus ſpeculationē noſtram in illo ſm viam topice ⁊ rē cōmuneꝫ. ⁊ ſecūdo: qꝛ ꝯponimus rē ſpeculationē noſtram ſpeculationē propriam ſm viā quidē topice eſt manifeſtū ꝙ oīs ſyllogiſmus a.ſiue cōcludit cōcluſionē verā ſiue falſam: ꝙ cōcluſio vera qdē eſſet per ſe ex ꝑpōnib⁹ veris: falſa ex ꝑpōnib⁹ falſis. ⁊ quoniā eſt omnis ſyllogiſmus habens oēs ꝑpoſitiōes: aut veras aut falſas. eſt ergo manifeſtū ꝙ nō eſt poſſibile ꝙ ſint ꝑpoſitiōes vere ipſe eedem falſe. ergo nō oēs ſyllogiſmi ſūt ꝑpoſitiones vne. iamqꝫ oſtenſum eſt ꝙ ſyllogiſmi quoꝝ ſunt falſe nō eſt poſſibile vt ſint ꝑpoſitiōes eius vne cuꝫ ſint cōcluſiones falſe quādoqꝫ iam cōtradictoria nō eſt poſſibile: vt cōcludaꝛ niſi ex ꝑpoſitionib⁹ de contrarijs. ⁊ nō eſt poſſibile vt īueniant cōtraria vni rei: ⁊ eſt īpoſſibile vt inueniaꝛ ſyllogiſmus vn⁹ ⁊ idē concludens ꝙ hō eſt equ⁹. ⁊ hō eſt taurus: aut cōcludens ꝙ equale eſt min⁹ ⁊ magis: qm̄ eſt poſſibile neutro vt diuerſificeꝛ ſyllogiſmus ꝯcludēs hōꝫ ꝑpoſitiōes. ⁊ cū diuerſificanꝛ ſyllogiſmi. ergo ⁊ eoꝝ ꝑncipia ſunt diuerſa. iamqꝫ oſtēſuꝫ ē ꝙ ꝑncipia ſyllogiſmoꝝ veroꝝ nō ſunt vnū ⁊ ideꝫ ex reb⁹ per ſe ſm hunc modū: aliud eſt: qꝛ ꝑncipia inuēta rebus diuerſis per nām que nō ſunt poſita: quedā ſunt quibuſdā: iam opꝫ neceſſario vt ſint ipſa ēt diuerſa: ⁊ exēplū illius eſt ꝙ veritas ex quo eſt diuerſa per nām a pūctis: cū ſint vnitates nō hñtes poſitionē: ⁊ punctū poſitionē habēs. tūc iaꝫ opꝫ neceſſario vt ſint demōſtratōes neceſſorio ſuper vno hoꝝ generū diuerſe a demōſtratiōīb⁹ que ſtant ſuper genus aliud ⁊ illud eſt: qm̄ ſi accidit nō euadat gn accuſaꝛ: vt ſit que eſt ex ipſis in ſcīa vna ⁊ eadē vt ponā in ſcīa ſecūda: aut terminus īter duas extremitates: aut ſubiectū rei: aut ꝑdicatū differētie que ē in alia ſcīa: alia.ſ. aut extremitas maioꝛ aut minoꝛ. ⁊ illō aut per hoc vt cōueniat potētia eius in duab⁹ ſciētijs vt diuerſificenꝛ: ita vt ſit vna ipſaruꝫ terminus medius: ⁊ in alia extremitas maioꝛ: aut ecōuerſo. ⁊ illud erit manifeſtū ꝙ punctus nō erit termin⁹ medius in ſyllogiſmo vniuerſali: nec extremitas maioꝛ nec minoꝛ nō ſm modū cōuenientie: nec ſm modū diuerſitatis: ita vt ſit terminus in eadē inſtantia numeri: et geometrie ſimul: aut ſit terminus minoꝛ in vna ipſarum ⁊ medius in alia: ſed appropinquaꝛ vni ſyllogiſmorum tm̄. Et ħ ipm̄ qȯ opꝫ in ꝑpoſitionib⁹ ꝑprijs opꝫ in ꝑpoſitionib⁹ cōmunib⁹.ſ. vt ſint quodāmō diuerſe ꝑpter duas res: quaruꝫ vna eſt ꝙ ꝑpoſitiōes cōes quidē aguntꝛ in ſciētia qualibet cōnexa ꝑpoſitionib⁹ ꝑprijs illi ſciētie. U.g. ꝙ ꝑpoſitio dicēs ꝙ res equales in re ſpecifice ſunt equales: eſt vera ad hoc ꝙ hic numerus coequaꝛ huic numero: ⁊ geometra ad hoc ꝙ linea eſt equalis huic linee: ⁊ res ſecūda ē ꝙ vtrūqꝫ ipſoꝝ inclinaret appropinquat eaꝫ ſubiecto ſuo: et arithmeticus cuꝫ.d. ꝙ nūeri equales vni nūero ſunt eq̄les: ⁊ geometra.d. ꝙ linee equales vni linee ſūt eq̄les. ⁊ hec diſpoſitio in reliquis diſpōnib⁹ cōīb⁹. ħ eſt ergo vnū quo apparet ꝙ ꝑpōnes que ſunt in ſciētijs diuerſis opꝫ vt ſint diuerſe. iaꝫ apparet illud etiā ex ħ ꝙ ꝑpōnes opꝫ vt ſint ꝑpōnes nūc q̄ꝫ cōcluſiones, qꝛ ipſe quidē addūt ſuper eas vno termino qui ē terminus medius: ⁊ illud eſt poſitū: aut inter extremitates: aut foris ab eis: ⁊ cū cōcluſiōes ꝑpōnis poſſibile vt ſint infinite: iam opꝫ vt ſint propōnes infinite: ⁊ ſi eſſent ꝑpōnes ſcientiarū vne ⁊ eedē opꝫ vt eſſent cōprehenſe numero finite: qm̄ res in quib⁹ cōicant res multe opꝫ vt ſint hōꝫ diſpoſitiōis.ſ. cōprehenſe numero ſicut ipſe ſunt elemēta ꝑncipiorū: ſicut ē diſpoſitio vidēs ꝙ affirmatio ⁊ negatio diuidūt verū a falſo in omnib⁹ rebus: ⁊ modus ſecūdus eſt ꝑncipia ꝑpria: ⁊ ſunt in quib⁹ cōicant plus vna artes: ⁊ in ꝑncipijs cōmunib⁹ Ariſt.d. ꝙ ex ipſis eſt demōſtratio in qualitate arte cū ipſa eadeꝫ nō cooperienꝛ in qualibet arte: ſed cooperiaꝛ vis ipſaruꝫ ⁊ in ꝑncipijs proprijs dicit ꝙ in ipſis eiſdem eſt demonſtratio cum ſint ipſe per partes ipſarum demonſtrationum ⁊c̄.

Textus. XLIIII.

[S]Cibile aũt ꝛ ſcia differt ab opinabili ꝛ opiniõe. qm̃ ſcia vniuerſalis ꝛ per neceſſaria ẽ. Neceſſariũ aũt nõ cõtingit aliter ſe habere. Sũt aũt quedã vera. vera qdẽ ꝛ entia: cõtingẽtia tñ aliter ſe hẽre. manifeſtũ igitur eſt ꝙ circa h̃ ſcia nõ eſt. eſſet.n. vtiq ipoſſibile aliᷓ ſe hr̃e poſſibilia aliter ſe hẽre: at ꝟo neq itellect᷒. Dico.n. intellectũ principiũ ſcie. neq ſcientia eſt indemõſtrabilis: hec aũt opinio eſt imediate ꝓpõnis. verus eſt aũt itellectus ꝛ ſcia ꝛ opinio: ꝛ qḋ per hec dicit̃: q̃re relinquit̃ opinionẽ eſſe circa verũ exiſtẽ qdẽ aut falſuꝫ. Sed ꝯtingẽs eſt ꝛ aliter ſe hẽre: hoc aũt eſt acceptio imediate ꝓpõnis ꝛ nõ ẽ neceſſarie: certũ aũt eſt ſic apparentib᷒: qñ enĩ opinio.n. icertũ eſt ꝛ nã h᷒ eſt. Ad hec autẽ nullus exiſtimat opinari: cũ opinet̃ ipoſſibile aliter ſe hẽre ad ſcire. Sed eẽ qdẽ ſic: verũ tñ ꝛ alr̃ nihil ꝓhibet: tũc opinari tãq̃ huiuſcemodi qdẽ opionẽ exñtẽ: necẽriũ ãt ſciẽtiã. Quũ igit̃ eſt idẽ opinari ſcire: ꝛ q̃re non erit opinio ſcia: ſiquis poſuerit oẽ qḋ nouit cõtingere opinari cõſequunt̃ h̃ qdẽ ſciẽs. ille ꝟo opinãs per media quouſq ad immediata veniat. Quare ſiqdeꝫ ille ſcivit ꝛ opinãs ſcivit: ſicut.n. ꝛ q̄ opinabilis ẽ: ꝛ ꝓpter qd: hoc aũt mediũ ẽ: aut quidẽ ſic arbitrabitur nõ cõtingẽtia alr̃ ſe hẽre ſicut hñt diffõnes per quas ſunt demõſtratiões nõ opinabit̃ ſed ſciet. Si aũt vera qdeꝫ eſſe nõ tñ hic ipſis ineſſe ſm ſubſtãtiã ꝛ ſm ſpẽm opinabit̃ ꝛ nõ ſciet vere: ꝛ q̄ ꝛ ꝓpter qd ſiqdem per imediata opinabit̃: ſi ꝟo nõ per imediata ſolũ ipm: q̄ opinabit̃: eiuſdeꝫ aũt opinio ꝛ ſcia non penitus eſt: ſed ſicut falſa ꝛ vera eiuſdẽ quodãmõ eſt ſic ꝛ ſcia ꝛ opinio eiuſdem: ꝛ opinioneꝫ verã ꝛ falſaꝫ: ſicut dicũt quidã eiuſdem eſſe incõueniens accidit tolli aliaq ꝛ nõ opinari quod opinatur falſo.

Cõmentum. XLIII.

[I]Xit. ꝛ ſcia diuerſificat̃ a putatione vera: ꝓpterea q̄ ſcia eſt in re nobis neceſſaria ꝛ per terminos medios neceſſarios ꝛ neceſſaria ẽ res que eſt ſm diſpõnẽ quãcũq ꝛ ẽ ipoſſibile: vt diuerſificet̃ illa diſpõ ſed putatio vera eſt quidẽ p̄mo per ſe reb᷒ plurib᷒: ꝛ illud eſt. qm̃ ex quo ſunt h̃ res vere ꝛ inuẽte ꝑter qḋ ſit poſſibile vt ſit ſm diuerſitatẽ eius: qḋ eſt. q̃ manifeſtũ eſt ꝙ ẽ poſſibile: vt ſit in h̃ ſcia: qm̃ ẽ vt vera in re inuẽta: qm̃ nõ ẽ poſſibile vt ſit in eo nectio ei᷒ ſuper quo eſt: ꝛ ſi eẽnt in hoc ſcia eſſet res q̃ ẽ poſſibilis vt ſit ſm ꝯriũ eius quo ẽ ipoſſibilis vt ſit in diuerſitate q̃ eſt ꝛ qñ eſt hoc ita: ꝛ ſunt res in qb᷒ verificat̃ intellect᷒ ꝛ ſcia ꝛ putatio. Et putatio quedã ẽ vera: et q̃dã falſa: ꝛ eſt falſa in hac nã in qua nõ ẽ poſſibile vt nobis ꝯueniat ex itellectu vbiq ꝙ ꝯſequit̃ ꝓpõnes ꝓprias neceſſarias. ꝛ nõ ꝑ ſciam cui ſit ſubm̃ vtrũq inuẽtũ neceſſariũ ꝛ eſt nõ poſſibile vt ꝯueniat nobis enũciatio vera ex putatiõe falſa: iam q̃ remãſit vt ſit enũciatio ſuꝑ iſtas inuẽta ipſa putatio va.ſ. ꝙ ſint inuẽta in actu: ꝛ eſt poſſibile vt inueniat̃ ſm ꝯriũ ei᷒ qḋ eſt in eis. ꝛ hec eſt credulitas terminoꝝ medioꝝ in hac diſpõne ꝛ cõcluſiõe ꝯſequẽte ex illis in hec diſpõne. ſ. nõ neceſſaria. Et diffõ putatiõis ẽ cõſequẽs huic nãe ꝛ illa: q̄ putatio ꝙ ſit id qḋ credit̃ in re qḋ ẽ ita: aut nõ eſt cũ eo qḋ credit̃ in ipſo qḋ eſt poſſibile vt ſit in cõcluſiõe illi᷒ ꝛ illud ẽ: q̄ hoc nõ ẽ poſſibile vt credat̃ in eo qḋ credit̃ ꝙ nõ ſit poſſibile: vt eꝯrio ſm diuerſitatẽ eius: qḋ eſt: ꝙ hec credulitas ſit putatio: ſed ſcia: iãq opꝫ vt ſint res q̃ ſunt in inẽtiõe ſua cum hac diſpõne. ſ. res poſſibiles vt ſint ſubiecta putatiõis primo ꝛ per ſe: niſi q̄ nos inuenimus ẽ: qm̃ cadit nobis putatio vera in reb᷒ neceſſarijs. ꝛ iõ ẽ dicẽtẽ: vt dicat ꝙ opinio putatio ꝛ ſcia ſint idẽ cũ ſit cõſecutuꝫ vnũ: ꝛ illud eſt. q̄ oẽ cũ cadit in eo hõi alicui ſcia iaꝫ ẽ poſſibile vt cadat in eo alij putatio. ꝛ equalr̃ eſt ſi ſit illud ſcia cadẽs nota per ſe: aut per medium. ꝛ equalr̃ ſi ſit ꝯueniẽs per mediũ ex capſo q̃ e eſt res: aut ex capſo que eſt res. Dicam᷒ ergo ꝙ ſi eſt credulitas credẽtib᷒ in reb᷒ neceſſarijs in eẽntia ſm hãc diſpõnẽ. ꝛ ẽ vt credat̃ in eis ꝙ ſint iuẽte: ꝛ qḋ nõ ẽ poſſibile vt ſint ſm diuerſitatẽ eius qḋ ſint: tũc illa credulitas eſt ſcia in illa re: ꝛ nõ putatio: ꝛ illud erit qñ ſcit̃ cuꝫ hoc ꝙ ille res inuẽte ſunt vere ꝙ ſint ꝑ ſe ꝛ ſubſtãtiales. Sꝫ cũ credit̃ in illis reb᷒ neceſſarijs ꝙ ſunt vere tñ: ꝛ illud eſt qñ nõ ſcit̃ ex reb᷒ ipſaꝝ ꝙ ipſe ſint ꝑ ſe ꝛ necẽrie: ꝛ ꝙ quid apud ipm̃ in eis eſt putatio vera: ꝛ eq̃le eſt vt ſi ſit iuentio nota hoc mõ nota ꝑ mediũ aut ſine medio cũ eſt ſubꝫ putatiõis ꝛ ſcie: vt iaꝫ ſint in re vna vt ſint res vna: qm̃ putatio vera ꝛ falſa iaꝫ ſũt in re vna ꝛ vna earũ eſt diuerſa ab alia in quiditate.

[Q]Uõniaꝫ aũt idem multiplicer dicit̃ eſt ſicut cõtingit: eſt auteꝫ ſicut nõ. cõmenſurabileꝫ.n. eſſe diametrũ vere opinari incõueniẽs. ſꝫ ꝙ diametros circa quã ſunt opiniões idem ſic eiuſdẽ eſt: ſed ꝙ erat eſſe vniculq ſm rõnẽ nõ idẽ eſt. Silr̃ autẽ ꝛ ſcia ꝛ opinio eiuſdẽ eſt. hec quideꝫ enĩ ſic aĩalis eſt ꝙ nõ eſt contingere ſi nõ eſſe anial ſed illam quãcũq eſt cõtingere vt ſi hec qdem ꝙ hoĩs eſt. Illa vero hoĩs quidẽ: non aũt qḋ hominis. Idem enĩ eſt q̄ homo: ſicut aũt nõ idem: manifeſtuꝫ aũt ex his eſt ꝙ neq opinari ſimul idẽ ꝛ ſcire cõtingit. Simul.n. vtiq hẽret opinionẽ aliter hñdi ꝛ nõ aliter idem qḋ vere nõ cõtingit. in aliquo enĩ vnũqḋq eſſe cõtingit eiuſdẽ: ſicut dictũ eſt: ſed in eo qḋ eſt ſic neq ſic põt eẽ. haberet enĩ opinionẽ ſimul vt ꝙ hõ eſſet ꝙ ẽ ani-

mal. hoc.n.erat nõ cõtingẽs eẽ nõ aĩal ⁊ nõ ꝙ animal. Reliqua autẽ quomodo opꝫ di- ſtribuere in rõnem ⁊ intellectũ ⁊ ſcientiam ⁊ artem prudentiam ⁊ ſapientiam hoc qͦd quidem phyſice: illa vero ethice ſpeculatio nis magis ſunt. Solertia autẽ eſt ſubtilitas quedã in nõ perſpecto tempore mediȷ̃: vt ſi aliquis videns ꝙ luna ſplẽdorẽ ſemꝑ hꝫ a ſole luna ſtatiꝫ intellexit ꝑꝑ qd hoc ſit: quia ꝓpter id ꝙ illuſtratur a ſole. Aut diſputã- tem cum diuite cognouit: quoniã mutuat⁹ eſt: aut propter quid amici ſunt: quia inimi ci eiuſdem ſunt. Omnes enim cauſas me- dias videns cognouit ⁊ vltimas. ſplendidũ eſſe ad ſolem ſit in quo a. lucere a ſole b. lu- na c. ineſt quidem lune c. ipſi b. qͦd eſt luce- re a ſole: ipſi autem b. a. quod eſt hoc eſſe ſplendidum ad hoc a quo ſplendet. quare ⁊ ipſi c. a. per b.

Taliter [E]ſic eſt diſpoſitio in ſciẽtia ⁊ putatio ne vera. qm̃ vna ⁊ eadẽ dicit̃ mul tis reſpectibus: ⁊ putatio vera ⁊ ſcientia ſunt vna per vnã intentionẽ ex intentio- nibus de quibus dicit̃ nomẽ vnũ in ſub- iecto: ⁊ nõ ſunt vnũ per intentionẽ aliaꝫ: ⁊ illud eſt quoniam vtraqꝫ iam ſunt vnũ in ſubiecto nõ in cauſalitate: quẽadmodũ putatio vera ⁊ falſa: iã ſunt vnũ in ſubiecto: ⁊ nõ ſunt vnũ in reſpectu credu- litatis. Et exemplũ illius eſt: qm̃ qui credit ꝙ dyame ter eſt cõmenſurabilis coſte iam putet putationẽ fal ſam. ⁊ qui dicit ꝙ ipſe eſt incõminat⁹ coſte ꝓpter res poſſibiles iam credit putationẽ verã: ⁊ qui credit ꝙ ipſe eſt incõmunicatus ex rebus neceſſariis iam cre- dit ſcientiã certam: ⁊ quãdo eſt ſcĩa ⁊ putatio cõian- tia: tũc quidẽ poſſibile vt ſint vnũ ex pte ſubiecti nõ credulitatis: tunc eſt manifeſtũ ꝙ nõ eſt poſſibile vt ſit homini vni in re vna putatio ⁊ ſciẽtia ſimꝉ. qͦd eſt poſſibile vt ſint homini vni in re vna ꝙ ipſa non eſt poſſibilis vt ſit ediuerſo eius qͦd eſt credulitas quod poſſibile eſt vt ſit ediuerſo ꝙ ei⁹: qͦd eſt quando illud eſt quod eſt impoſſibile: ſed qͦd ſit illud quod duob⁹ hominibus in re vna eſt poſſibile. ſ. ꝙ ſit vni eorũ in ea putatio vera ⁊ alij ſcientia. Iaꝫ ergo oſtẽſa fuit ex hac differẽtia inter ſcientiã ⁊ putationeꝫ ⁊ ſpeculatio quidẽ in reliquis vni anime rõnalis que ſunt mens ⁊ intellectus ⁊ ſcientia ⁊ ars ⁊ anima aduertentia ⁊ ſa- pientia: quia in quibuſdaꝫ conſiderat naturalis: ⁊ in quibuſdaꝫ practicus: ⁊ eſt: ille eſt qui noſcitur mora- lis ⁊ eſt ſubtilitas quidem ⁊ bonitas ſenſuum putabi lis eſt caſus ſuper terminũ mediũ. i. cui eſt experge- factio in tẽpore modico. Verbi grã. quoniã ſi videret homo ꝙ id quod ſequit̃ ſolem ex luna eſt luminoſuꝫ ſemper aduertit cito cauſaꝫ in illuminationi ipſius: ⁊ eſt ꝙ ipſa illuminatur a ſole: ⁊ ſimiliter ſi videt ho- mo hominem loquentem homini: quoꝝ vnus eſt di ues ⁊ alter pauper: eſtimat ꝙ ipſe loquitur ei vt nun- ciet ab eo aliquid: ⁊ ſi ſunt vtriqꝫ odientes vnum eſti mat ꝙ ambo ſunt amici.

Explicit dictio prima.

Incipit liber ſecũdus poſterioꝝ ana. Ari.

Textus primus.

[Q]ueſita aũt ſunt equalia nũero his queciqꝫ ſcimus. querim⁹ aũt quattuor: q꞉ ꝓpter quid ſi ẽ qͦd eſt. Cum quidem enĩ vtrũ h aut h ſit querimus in nume- rum ponentes vt vtrũ ſol de- ficiat aut nõ ipſum: q꞉ querimus. Signum eſt huius inuenlẽtes. n. q꞉ pauſauimus: ⁊ ſi in principio ſciremus: q꞉ deficeret nõ quere remus vtrum. Cum aũt ſciamus ipm̃ quia ipſꝫ ꝓpter quid querimus: vt ſcientes: quia deficit: ⁊ q꞉ mouet̃ terra ꝑꝑ quid deficit: ⁊ ꝓpter quid terra mouet̃ querimus: hoc q- dem igitur ſic. Quedã aũt alio modo que- rimus vt ſi eſt aut nõ eſt centhaur⁹: aut de⁹: hoc autẽ ſi eſt aut non eſt ſimpliciter dico. Sed nõ ſi albũ eſt aut nõ: cognoſcẽtes aũt q꞉ eſt quid eſt querimus: vt quid igit̃ ẽ de⁹ aut quid eſt hõ. Que quidẽ igit̃ querimus ⁊ q̃ inueniẽtes ſcimus hec ⁊ tot ſunt. Que rimus aũt cũ queramus q꞉: aut ſi eſt ſimplr̃ vtrũ ſit mediũ ipſius aut nõ: cũ aũt cogno- ſcentes: aut q꞉ eſt: aut ſi ẽ: aut in parte: aut ſimpliciter: iterũ ꝓpter quid querimus aut quid eſt: tũc querimus quid ſit mediũ. Di- co autem q꞉ aut ſi eſt in parte aut ſimplici- ter: in parte quidem igitur vtrum deficit lu na aut auget̃: ſi. n. eſt aliquid aut non eſt ali quid in h⁹ inquirimus. Simpliciter autẽ ſi eſt aut nõ eſt luna aut nox: contingit itaqꝫ in omnibus queſtionibus querere aut ſi ẽ me dium aut qd eſt medium: cauſa qdem eniꝫ mediũ eſt: in omnib⁹. n. hoc querit̃ vt vtrũ deficit vtrũ ſit aliqͦd mediũ aut nõ: poſt hoc ſcientes: q꞉ eſt quid igit̃ hoc ſit querimus. Cauſa. n. ipſius eẽ non hoc aut hoc: ſꝫ ſim- pliciter ſubaꝫ aut nõ ſimpliciter: ſed aliquid hoꝝ que ſunt per ſe: aut ſm̃ accidẽs mediũ eſt. Dico autẽ ſimpliciter qdem ſubiectum vt lunam aut terrã: aut ſolẽ: aut triangulũ. Quid aũt eſt defectũ eq̃litateꝫ vel ineq̃litatẽ in medio ſit aut nõ: i oĩb⁹. n. his mãifeſtũ ẽ: ꝙ idẽ ſit qͦd qd eſt: ⁊ ꝑꝑ qd eſt. Ampli⁹ qd ẽ defect⁹: priuatio luminis a luna a t̃re obiectu: ꝑꝑ qd eſt defect⁹: aut ꝑꝑ qͦd deficit luna eo ꝙ deficit lumen oppoſita terra. qd eſt cõſo nãtia: ratio nũeroꝝ in acuto ⁊ graui: ꝑꝑ qd ꝯſonat acutũ graui: ꝑꝑ id qͦd rõnẽ hꝫ nũero rũ acutũ ⁊ graue vtrũ ſit in nũeris rõ ipſoꝝ:

accipiētes aūt q: eſt qd igiť eſt rō.

Dictio ſecūda ex ꝑ͂tatione libri demōſtrationis.

Cōmentum. I.

Itē. ⁊ rex̄ queſitaꝝ eſt idem nu-
merus rerū ſcitaꝝ: qḋ eſt:
q: nos qdē ſcimus in fine ipſi᷒ res q̄-
ſitas ⁊ queſitoꝝ nūerus.nūeri eſt.4.
duo cōpoſitoꝝ ⁊ duo ſimpliciū: ⁊ pri-
mū ex cōpoſitis eſt qḋ queriť: verum
hoc inueniať illi: ſicut ſi querať vtrū
ſol eclypſeť aut nō: ⁊ eſt queſitū cōpoſitū: ⁊ q̄ſitū ſcdꝫ
eſt queſitū: quare eſt hec res inuēta huic: ſicut ſi q̄ra-
mus: q̄re ſol eſt eclypſatus. Et h̄ q̄ſituꝫ ſcdm q̄re erit
poſt pͥmū: q: q̄ritur in ſubiecto: q̄re inueniť ei hoc ꝑ-
dicatū: poſtq̄ꝫ eſt oſtēſum nobis inuētio illius ꝑdica-
ti ei. ⁊ hec queſita duo ſunt cōpoſita. Sed queſitoruꝫ
ſimpliciū vnū eſt q̄ſtio inuentiōis rei abſolute nō cū
diſpōne q̄dā q̄ eſt q̄ſitū ſimplex: vt ſi queram᷒: vtruꝫ
vacuū ſit inuentū aut nō inuētuꝫ. ⁊ queſtio ſcda que-
ritur poſt ſciam h̄ uius queſiti in eo: ⁊ eſt q̄ſtio qd eſt
hec res cuius oſtēſa eſt inuētio: in oīb᷒ ergo queſitis
que ipſa ſunt cōcluſiōes certe ſūt in genere.4. idq3 ſi-
gnificať ſuper hoc ꝙ ſunt note nobis per nāꝫ: q: nos
cū ſtamus ſuper eas qeſcimus a q̄ſtione: ⁊ q: nos non
querimus eas cū ſint ſcite apud nos per ſeipſas ⁊ ap-
paret: qm̄ cū querim᷒ vtrū ꝑdicatū h̄ ſit inuētū huic
ſubto: ⁊ eſt q̄ſitū vtrū cōpoſitū: q: nos qdē querimus
inuētionēꝫ termini mediȷ quo oſtēdiť nobis ꝙ illud
ꝑdicatūꝫ inueniť illi ſubiecto: aut nō īueniť. ⁊ ſil̄r qm̄
querim᷒: vtrū res ſit inuēta abſolute: q: nos qdē q̄ri-
mus inuētionē termini mediȷ ꝙ certificat nobis inuē-
tionē illi᷒ rei abſolute ad ei᷒ negationē: ⁊ appet ꝙ cū
ē apud nos certū ꝙ h̄ res ē īuēta huic: aut qm̄ ē inuētū
abſo^{te} ꝑ nr̄am inuētionē termini mediȷ ē oſſa nobis ꝑ
illā illa inuētio quā querim᷒: q: ſine eſt ille termin᷒
medi᷒ cū ex cauſis inuētiōis ꝑdicat in ſubo: ⁊ illud in
q̄ſito cōpoſito: aut cū ex cauſis inuētiōis rei abſolute
⁊ illud eſt in queſito ſimplici: q: nos poſt illud queri-
mus in q̄ſito cōpoſito qm̄ eſt: ⁊ in ſimplici qdē eſt: ⁊ ē
manifeſtū ꝙ hec q̄ſtio nō ē aliō poſt qōnē ſcie termi-
ni mediȷ q̄ eſt ⁊ h̄ in duob᷒ ſubiectis ſil̄. ſ. in q̄ſito ꝯpo-
ſito ⁊ in ſimplici. V. g. q: nos cū q̄rim᷒ vtꝝ luna ecly-
pſeť aut nō: nos qdē q̄rim᷒ terminū mediū quo ſciať
inuētio eclypſis ei. Et cum eſt certa apud nos inuētio
eclypſatōis ei᷒ ꝑ inuētionē termini mediȷ: ⁊ ē termin᷒
medi᷒ nō cā eclypſatiōis: q̄rim᷒ poſt h̄ q̄re eclypſať: ⁊
illud nō ē res plus q̄ꝫ qḋ ſcie ē qs ē termin᷒ ꝑ nāꝫ q ē
cā inuētiōis eclypſatiōis: ⁊ ita ē diſpō in q̄ſito ſimplici:
ſic ſi q̄rim᷒ vtꝝ aīal ſit inuētū: qm̄ h̄ qḋ indicat qōneꝫ
termini mediȷ q̄ oſtidať inuētio aīalis: ⁊ cū oſſa erit ei᷒
inuētio: q̄rim᷒ poſt illud in eo qd ē: ⁊ non eſt plus q̄ꝫ qḋ
ſcie qditatis termini mediȷ qd ē cū inuētiōe ipſi᷒ abſo-
lute. g oꝫ in oīb᷒ q̄ſitis: vt ꝯſiderem᷒ in termino me-
dio harꝫ duarꝫ ꝯſiderationū. ſ. qḋ ē inuentū: ⁊ qd ē: iāq3
oſſuꝫ eſt ꝙ he due inuētiōes q̄ſite in terminis mediȷs.
q: cū appet ſenſui termin᷒ medi᷒ ⁊ ſciunť ipſi᷒ he due
res. ſ. inuētio ipſi᷒ ⁊ qd ē: ⁊ ꝙ ē cā q: nō q̄rim᷒ in illa re
ſciam penit᷒. V. g. q: ſi nos ſentirem᷒ cām eclypſis lu-
ne. ſ. q: ipſa cadit in pyramidē vmbre ſi q̄rem᷒ in ipſa
vtrū ſit eclypſata: neq3 q̄re eclypſať: ⁊ neq3 volo ꝙ ꝑ
ſenſuꝫ ꝑueniat nobis vl̄e ex h̄: ſꝫ volo qdeꝫ cū ex ſen-
ſu ſum᷒ venantes rē vl̄em nō ex ſyllō: ⁊ q̄ſitū qd ē q̄re
appareret ex re ipſi᷒ ꝙ vis ipſaꝝ eſt vis q̄ſiti vnius: ⁊ ꝙ
ſcia in vtriſq3 ē ſcia in re vna in plurib᷒ locis: ⁊ illō ē
q: cū nos q̄rim᷒ qd ē eclypſis inuēta lune: dr̄ ꝙ ē ꝑuā᷒
luminis ꝑueniētis ei a ſole: ⁊ ꝑꝑ conſiſtētiā terre iter
ipaꝫ ⁊ iter ſolē. Et qm̄ q̄rim᷒ q̄re eclypſať dr̄: qm̄ lumē
ei᷒ abſcindiť. ⁊ cōſtat terra iter ipam ⁊ iter ſolē: ⁊ vis
harꝫ duarꝫ viſionū eſt in inuētiōe vna ⁊ vtreq3 qōnes
īdigēt vt ꝑcedat eas ſcia inuētiōis: ſicut dcm̄ ē. iam ḡ
manifeſtū eſt ex hac dictiōe queſitoꝝ qdā ſunt ſim-
plicia: ⁊ q̄dā cōpoſita: ⁊ oſtēſuꝫ ē ꝙ nos indigem᷒ in
oīb᷒ queſitis: vt queram᷒ in termino medio duo. ſ. qḋ
eſt inuētū ⁊ ſciētia qd eſt: appet ēt ꝙ ſciētia qd eſt: ⁊ q̄-
re eſt iā ſunt vni rei ⁊ eidē.

Tex. II.

Quod aūt mediū ſit q̄ſtio oſtēdi-
tur q̄oꝝcūq3 mediuꝫ ſenſibile
eſt. Querim᷒. n. nō ſcientes vt
defectū ſi ē. Si ꝟo eſſem᷒ ſup
lunā nō vtiq3 q̄rerem᷒ ſi ſit: ne-
q3 ꝑꝑ qd ſed ſil̄ mālfeſtū eēt vtiq3: ex eo. n.
ꝙ ſentim᷒ ⁊ vl̄e nobis factū eēt ſcire: ſenſus
qdē eſt ꝙ nūc obijciť. Eteni manifeſtū ē ꝙ
nūc deficit: ex hoc aūt vl̄e vtiq3 factū ē: ſicut
igiť dixim᷒ qḋ qd ē ſcire idē ē: ⁊ ꝑꝑ qd ē. hoc
aūt ſimpl̄r ⁊ nō eoꝝ q̄ inſūt alicui eſt: aut q̄
iſunt: vt qm̄ duo recti ſūt: aut qm̄ mai᷒: aut
qm̄ min᷒ eſt: qḋ qdē igiť oīa q̄ q̄runť mediȷ
queſitio ſit manifeſtum eſt.

Quomō autē qḋ qd eſt demōſtreť
⁊ qs modus introductionis: ⁊
qd ē diffō: ⁊ quoꝝ dicam᷒ du-
bitantes primū de ipſis. Prin-
cipiū aūt ſit futuroꝝ q̄ ē maxīe
ꝓprīū cōtinuatuꝫ rōnum. dubitabit. n. aliq̄s
vtꝝ ſit idē ⁊ ſm idē diffōne ſcire ⁊ demon-
ſtratiōe ſcire aut ipoſſibile. Diffō qdē. n. qḋ
qd eſt ſcire vr̄. Qḋ aūt qd ē oē vl̄e ⁊ ꝑdica-
tiuū eſt. Syllogiſmi aūt ſūt aliȷ qdē priuati-
ui. aliȷ aūt nō vl̄es ſicut in ſcda qdem figura
priuatiui oēs ſūt: in tertia ꝟo nō vl̄es. Po-
ſtea neq3 eoꝝ q̄ ſūt in prima figura oiuꝫ eſt
diffō: vt ꝙ ois triāgulus duob᷒ rectis eq̄les
hꝫ. Huiꝰ aūt rō ē: qm̄ ſcire demr̄atiue eſt de-
mōſtrationē hēre. Quare ſi in talib᷒ demō-
ſtratio eſt manifeſtū ē qḋ nō erit ipſoꝝ ⁊ dif-
finitio. Scit. n. vtiq3 aliq̄s ⁊ ſm diffōnē nō
hn̄s demōſtrationē nihil ꝓhibet nō ſil̄ hēre:
ſufficit aūt fides ⁊ ex iductiōe. Nihil eni ali-
quādo diffinientes cognouim᷒ neq3 eoꝝ q̄ ꝑ
ſe ſūt: neq3 q̄ ſūt ſm accidēs. amplius ſi diffi-
nitio ſube q̄dam eſt cognitio h᷒. manifeſtū
eſt ꝙ nō ſunt ſubſtantie.

Quod qdē igiť nō eſt diffō ois
cui᷒ eſt ⁊ demōſtratio manife-
ſtum eſt. Quid aūt cui᷒ ē diffō
ois nō eſt demōſtratio aut nō:
vna qdē iam rō ⁊ de h̄ eadeꝫ ē.

Aut⁹.n.incõtū vnū vna eſt ſcia: q̄re ſi ſcire demõſtrabile eſt demõſtrationē hēre accidet qdā īpoſſibile. diffōnē.n. hñs ſine demonſtratiōe ſciet. Ampli⁹ principia demõſtrationū diffōnes ſunt: q̄rū nõ eſſe demõſtrationes mõſtratū eſt prius: aut erūt principia demõſtratiua ⁊ principioꝝ principia ⁊ hoc in īfinitū abibit: aut primaꝝ diffōnes erūt īdemonſtrabiles. Sed vtrū ſi nõ ois eiuſdē: ſed cuiuſdā eiuſdē ſit diffō ⁊ demõſtratio aut īpoſſibile ē. Nõ.n.ē dm̄ratio cuius ē diffinitio: diffinitio q̄dem ipſi⁹ qd ē ⁊ ſubē ē: ſed dem̄rationes videnť oēs ſupponētes ⁊ accipiētes qd qd ē: ⁊ vt mathēatice qd vnitas ⁊ qd ípar: ⁊ alie ſilr. Ampli⁹ ois demõſtratio aliqd de aliquo dem̄rat: vt qꝛ eſt aut nõ ē. In diffinitiōe aūt nil alterū de altero p̄dicatur: vt neq̄ aīal de bipede neq̄ hoc de aīali: neq̄ de plano figura: neq̄ enī planū eſt figura: neq̄ figura planū.

AMplius alterū ē qd qd ē: ⁊ qꝛ ē dem̄rare: diffiniti q̄dem igiť qd qd ē oñdit. Sed dem̄ratio qꝛ ſi ē hoc de hoc aut non. alterius aūt altera dem̄ratio ē niſi ſit tāq̄ q̄dā pars totius. Hoc aūt dico qm̄ oñſū ē ꝙ iſocheles duob⁹ rectis ſi ois oñſus ē triangulus: pars.n.ē hoc hoc aūt totū: hec aūt adinuicē nõ ſe hñt ſic: ⁊ qa ē qd ē. Nõ.n. alteꝝ ē alteri⁹ pars. Manifeſtū itaq̄ ē ꝙ cui⁹ ē diffinitio hui⁹ ois ſit dem̄ratio: neq̄ cui⁹ ois ſit dem̄ratio huius ois ſit diffinitio. Quare oīno eiuſdē nulli⁹ cõtingit hēre vtrūq̄: qa manifeſtū igiť ē ꝙ neq̄ cui diffō ⁊ dem̄ratio ē. Etenī ⁊ ſubiecta vtriq̄ ſilr ſe haberēt. hec igiť hucuſq̄ dubitata ſint.

Cõmentū. II.

Tcū iā ſit dictū in via in q̄ p̄uenit ad ſtatū ſup inuentionē rei p demõſtrationē: ⁊ ſuper cām demõſtratiōis īuētiōis ipſi⁹. Et dicam⁹ ergo in via in q̄ p̄paratur nobis ſtat⁹ ſup q̄ditatē rei q̄ eſt diffō: ⁊ in ſcia qd eſt diffō: ⁊ qb⁹ reb⁹ ſunt diffōnes. ⁊ cū h̄ op̄z vt ingramus de eo qd creuit curſu p̄pōnis ei in q̄ volumus loq illud: ⁊ eſt ſi videns oēm rem ſcitā per dmõſtrationē ꝙ ipſa eadem ſciť per diffinitionē donec ſit ſcita per vtraq̄ ſimul ex parte vna. ⁊ ſic ſi non ſit ois res cum hac diſpōne: ⁊ vtrū ſit poſſibile vt inueniať aliquid ſcitū per demõſtrationē ⁊ diffinitionē ſimul ex parte vna aut nõ inueniať cum hac diſpōne: ⁊ ſiq̄dē nõ eſt poſſibile vt ſciať omnis res per demõſtrationē ⁊ diffinitionē ex parte vna h̄ eſt manifeſtū ex eo ꝙ nõ eſt oē ſuper qd eſt demõſtratio hꝫ diffinitionem: neq̄ oē qd hꝫ diffinitionē hꝫ demõſtrationem: qm̄ ⁊ qꝛ nõ oē qd hꝫ demõſtrationē ⁊ ſm̄ demõſtrationes faciūt iam adipiſci ſciam particularē: ⁊ illud in eo qd cõponiť ex ipſis in figura tertia: ⁊ diffinitio ē vniuerſalis: ⁊ q̄dem ꝙ oē habens diffinitionē nõ hꝫ demõſtrationē eſt manifeſtū ex eo ꝙ p̄ncipia demõſtrationū iam oſtēdūt ex diffinitiōe: ⁊ nõ oſtēdunt ex demõſtratione: qm̄ ſi īdigerēt p̄ncipia demõſtratõis demõſtratione nā eēt iuēta demõſtratio penit⁹ ſicut p̄ceſſit: iamq̄ oſtēſum eſt ex hoc ꝙ nõ oē hñs dem̄rationē hꝫ diffinitionē: neq̄ oē qd hꝫ diffōnē hꝫ demonſtrationē. ergo nõ oē qd poſſibile eſt vt ſciatur per diffōnē: ſciť per diffinitionē ex p̄te vna: ſed qm̄ nõ eſt poſſibile vt īueniať aliquid cū hac diſpōne. ſ. vt ſciať per diffinitionē ⁊ demõſtrationē ex p̄te vna manifeſtum ex modis: quoꝝ vn⁹: qm̄ ex manifeſto per ſe eſt ꝙ id de cui⁹ p̄prietate ē vt oſtēdat per demõſtrationē nõ eſt poſſibile in eo vt oſtēdať abſq̄: ⁊ ſi eēt: eſſet aliqd vt oſtēdereť p diffōnē ⁊ demõſtrationē: iā īueniret aliqd de cui⁹ p̄prietate eēt vt oſtēdereť p dmõſtrationē. ⁊ h̄ eſt repugnās oñſū abſq̄ dmõſtratõe: iamq̄ oñſū eſt h̄ p viā īductionis: ⁊ illud eſt: qꝛ nos qm̄ ingrimus res q̄s ſcim⁹ per demõſtrationē nõ īuenimus aliqd in eis per q̄ ſit nobis via dem̄ratõe: ſiue ſint ille res ex reb⁹ per ſe ⁊ accñtalib⁹. nā qm̄ diffinitio q̄dē docet nos ſubm rei ⁊ demõſtratões iaꝫ docēt res exeūtes a ſcia rei q̄ ſūt accñia per ſe: ⁊ ēt qm̄ artes ponūt diffinitiões poſitiōe ⁊ cõcedūt īuētionē ipſarū diffinitionū neq̄ demõſtrat vt oſtēdit īuētio ipſarū diffinitionū: ſicut ꝙ ponit arithmetic⁹ diffōnē vnitatis ⁊ diffinitiōe īparis: ⁊ ēt qm̄ demõſtrationū ꝯpoſitiões ſunt ſm̄ modū p̄dicatiōis ⁊ diffinitionū ꝯpoſitiões ſm̄ modū cõditionatõis ⁊ alligatiōis. qm̄ dicti noſtri in hoīe: aīal ambulās bipes erecto ſtatu: nõ p̄dicať vna partiū hui⁹ diſtinctiōis de alia: ſed partes q̄dem demõſtrationū ſunt p̄dicata q̄dā de q̄buſdā: et nõ eſt diffinitio diuerſa a dmõſtratiōe ſm̄ modū quo verificať intētio vlis ab ītētiōe intrāte ſub ea. ſ. p̄pa ⁊ ipſa. qm̄ iaꝫ diuerſificať demõſtratio a dmõſtratõe cū hac diſpōne. V. g. qꝛ demõſtratio q̄ conſiſtit ſup h̄ ꝙ trianguli eq̄cruri anguli ſunt eq̄les duob⁹ rectis ē cõtentū ⁊ intrās ſub demõſtratiōe vli que oñdit hāc ītētionē triāgulo abſolute. qm̄ ſi eēt diffō diuerſa a demõſtratiōe in hac ſpecie eēnt res ſubiecte ei q̄dā intrātes ſub q̄buſdā: ⁊ fieret res vlr eadē q̄dem ꝯcluſio. ⁊ hoc eſt īpoſſibile. ⁊ pp hoc demõſtratio ⁊ diffinitio nõ diuerſificanť. ſ. vna earū ab alia in hoc ꝙ vna earū eſt cõprehenſa ſub alia neq̄ ſcientia p̄ueniens ab ambabus eſt ſcientia vna rei vni ex p̄te vna ipſi⁹ quod quid eſt.

Tex. III.

PRius aūt qd ē vtrū ſyllogiſmus ſit aut demonſtratio aut nõ ſicut nūc rō ſuppoſuit. Syllogiſmus q̄dem.n. aliquid de aliquo mõſtrat per mediū: ſed qd eſt eſſe p̄priū ē ⁊ in eo qd qd eſt predicať. Hec aūt neceſſe ē conuerti. Si enī a. ipſi⁹ c. ē p̄priū manifeſtum eſt ꝙ ⁊ a. ipſius b. ⁊ hoc ipſi c. quare omnia ſunt adinuicem. At vero ⁊ ſi a. in eo quod qd ē īeſt omni b. ⁊ vniuerſaliter b. de omni c. in eo qd qd eſt dicitur neceſſe eſt ⁊ a. in eo qd qd eſt predicari de c. Si ſo aliquis nõ ac-

cipiet ſic reduplicans nō neceſſe a. in eo qḋ qd eſt de c. pͥdicari. Si qdē de b. in eo qḋ qd eſt: ipm aūt qḋ qd eſt vtraqȝ habebunt. erit itaqȝ ⁊ b. de c. qḋ qd eſt. Si igiẗ qḋ qd eſt ⁊ qḋ qd erat eē vtraqȝ habent: in medio termino erit prius qḋ qd erat eſſe: ⁊ oino ſi eſt mōſtrare qd ē homo ſit c. hō. a. vero qḋ qd ē ſiue animal bipes ſiue aliqd aliud. Si igiẗ ſyllogizabiẗ neceſſe ē de b. a. omni pͥdicari: ⁊ hꝰ aūt erit alia media rō. Quare ⁊ b erit qd ē homo. aſſumit igiẗ qḋ opȝ mōſtrare. ⁊ etenīȝ b. ē qḋ ē homo opȝ in duabꝰ ꝓpoſitionibꝰ primis ⁊ imediatis terminis cōſiderare. Maxime. n. manifeſtū ſit qḋ diciẗ ſic per cōuerſionē quidē demr̄antes quid ē aīa ⁊ quid ē hō aut aliud quidlibet coꝝ que ſunt qḋ ē ex principio petūt: vt ſi aliquis exiſtimet aiam eſſe ſibiipſi cām viuēdi. hic aūt numerū ipm ſeipm mouentē neceſſe ē aiaȝ repetere ꝙ vere ē eſſe numerū ſeipm mouētem ſic ſicut ideȝ. Nō. n. ſi a. cōſequiẗ b. ⁊ b c. erit quādo c. a. qḋ erat eē ſed verū erat dicere ꝙ erit ſolū: neqȝ ſi ē a. qḋ quid ē ⁊ de b. pͥdicari omni. nam aialis eſſe pͥdicaẗ de hominis eſſe: ſicut ⁊ oēm hoiem eſſe aial. veꝝ eni omni hoi aiali eſſe. Si igitur nō ſic accipiat nō ſyllogizabiẗ ꝙ a. ſit c. qḋ qd erat eē ⁊ ſubſtātia. Si vō ſic accipiat prius erit accipiens qḋ quid erat eſſe b. quare nō demonſtratuȝ ē: qḋ eni erat in principio accepit.

¶ Cōmentum. III.

Tiam ſit oſtenſum ꝙ demōſtratio eſt aliud ⁊ ꝙ ſciētia ꝓueniēs ab vna ipſarū eſt alia a ſciētia q̄ ꝓuenit ab alia. Speculemur ergo in vija ex qbus preparatur nobis intentio diffinitionis. Dicamꝰ ergo ꝙ diffinitio rei apparet ꝙ ipoſſibile eſt vt oſtēdatur per demonſtrationē ex eo ꝙ demōſtratio eſt ſyllogiſmus ⁊ ſyllogiſmus quidē ē per mediū: ⁊ diffinitio rei conuertitur cū re ⁊ predicaẗ de ipſa ex via qd eſt: ſeqtur ergo in termino medio in quo vult b concludere extremitatē maioreȝ de minori vt ſit terminus medius cōuertibilis etiā cum diffinito: ⁊ vt ſit pͥdicatū de eo ex via quid eſt: donec ſit mediū pͥdicatū de minore ex via quid ē ⁊ equale ⁊ maior pͥdicaẗ ð medio ex via quid eſt: ⁊ equale etiā quoniā cum nō cōditionantur he cōditiones in predicatiōe maioris de medio: ⁊ mediȝ de minori. nō ſequitur ex illo vt ſit terminus maioris terminꝰ minoris: ſed ſequiẗ ꝙ ex illo cū nō conditionanẗ in ambabus ꝓpoſitionibus. aut in vna ipſarum he conditiones vt ſit extremitas maior inuēta minori trm: niſi quia que facit hoc ſequeẗ ipm vt premittit queſito pͥmo. ſ. qꝛ cum conditionātur in termino medio vt ſic predicatur de extremitate minori ex via quid eſt ⁊ equale: ⁊ ſimiliter ex via quid eſt: ⁊ equaliter quicunqȝ ſit terminus. Verbi grā. vt oſtendaẗ ꝙ diffinitio anime eſt numerus mouēs ſeipſum: ſicut videtur Platoni ex ꝙ anima eſt cauſa vite per ſe. ⁊ illud eſt ꝙ omnes ptes que ſunt hac diſpoſitione ſi accipianẗ vtraqȝ ipſoꝝ inueniẗ rea poſitione: qḋ eſt in loco ſui cōparis: ⁊ quiditas rei vnius: ⁊ ſunt vtreqȝ diffinitio vna diuerſarū interpretationum. ergo qui ponit vnum ipſorum in oſtēſione alterius iam ponit que ſitum primū. Tex. IIII.

At vero neqȝ que per diuiſiones ē via ſyllogizat ſicut i reſolutōe circa figuras dictū ē: neq̄ ꝗ̄ enim neceſſe ē ſm ꝙ ſit illaȝ reȝ eſſe cū hec ſint: ſed neqȝ ſicut inducens demr̄at. Nō eniȝ opȝ concluſionē interrogare neqȝ qꝛ data ē eſſe: ſed neceſſe ē eſſe cum ſint illa: ⁊ ſi non dicat reſpōdēs an ne hō aial ē aut iaiatū: poſtea accepit aial nō ſyllogizatū ē. Itē omne aial aut greſſibile aut aquatile accepit greſſibile ⁊ eſſe hominem totū aial greſſibile hoc nō neceſſe ē ex dictis ſed accepit hoc. Et differt aūt nihil in multis aut in paucis ſic facere. idem enim ē non ſyllogiſticus qdem igitur vſus ſit ſic ꝓcedentibꝰ ⁊ de cōtingētibꝰ ſyllogizari: qd enim prohibet verum qdeȝ hoc omne eſſe de homine: non tm̄ qḋ qd eſt neqȝ eſſe oſtendēs. Amplius qd ꝓhibȝ aut apponere aliquid aut auferre aut tranſilire ſubam. hec igiẗ dimittanẗ qdem. Cōtingit aūt ſoluere in accipiēdo in eo qḋ qd eſt oia: ⁊ quod eſt conſequenter diuiſioneȝ facere petentem primum ⁊ nihil relinquere. hoc autem neceſſarium eſt. Si vniuerſum in diuiſionem cadit ⁊ nihil deficit: hoc autē neceſſarium: indiuiduū enim iaȝ oportet eſſe. Sed ſyllogiſmus tamen nō ineſt: ſed ſiquidem ſi alio modo cognoſcere facit: ⁊ hoc quidem nō eſt inconueniēs: neqȝ eniȝ inducens forſaſſe demonſtrat: ſed tamen oſtendit aliquid. Syllogiſmum autem non dicit ex diuiſione dicens diffinitionem: ſicut enim in omnibus concluſionibus que ſine medijs ſunt ſi aliquis dicatur: quoniaȝ his exiſtentibus neceſſe eſt hoc eſſe cōtingit interrogare ꝓpter quid ſit: ⁊ in diuiſinis terminis quid ē homo animal mortale bipes habens pedes ſine pēnis propter quid ſm vnāquāqȝ appoſitionem: dicet enim ⁊ demonſtrabit diuiſione ſicut opinaẗ ꝙ omne animal aut mortale aut imortale ſit: hꝰ aūt ratio omnis nō eſt diffinitio: quare quāuis diuiſione demōſtraretur: ſed diffinitio vtiqȝ non ſyllogiſmus eſt.

¶ Cōmentum. IIII.

DIxit. Neq; ẽt eſt via diuiſiõis ꝑficiens in ſyllogizãdo ex ea .ſ. vt inueniat̃ ex ea aliqd ignotũ ex re nota: quẽadmoduz oſtẽſum fuit in libro ſyllogiſmi ex eo ꝙ cõcluſio nota oz vt ponat̃ in ſyllogiſmo ex via qua ipſa eſt cõceſſa: ſed ex via qua ſeqt̃ ex reb⁹ ẽt accipiunt̃ in ſyllo cõceſſe: ⁊ diuiſio qdẽ eſt ex qua illa que aggregant̃ ſunt res q̃ ponũtur in ea ſm modũ vnũ. ſ. ſi nõ concedant̃ ⁊ ponant̃ non cadit firmitas in eis. V.g. qm̃ cum conamur oſtẽdere ex diuiſione ꝙ ois hõ eſt ambulans habẽs duos pedes ſm viã cõceſſionis partiũ huius dicti: tunc querem⁹ ſiue omnis hõ eſt aial. cũ conceditur nobis hoc ponimus illud. Deide queremus poſt illud ſi eſt ambulans: aut natans: ⁊ cũ concedit̃ nobis ꝙ eſt ambulãs: querem⁹ poſt illud: vtrũ eſt hñs duos pedes aut multos: ⁊ cuz cõcedit̃ nobis ꝙ eſt bipes: aggregam⁹ oia cõceſſa nobis. ⁊ dicimus ꝙ eſt aial greſſibile bipes: ⁊ illud nõ ẽ aliqd ꝓter cõceſſa: niſi diuiſionis via ⁊ ſi nõ ſit per ſyllogiſmũ: eſt tñ multũ vtilis in ſyllogiſmo ⁊ illud eſt: qꝛ per ipam eſt poſſibile nobis vt ſtemus ſup oia q̃ ẽ poſſibile inueniri rei per viã ſyllogiſmi aut nõ inueniri. V.g. qꝛ nos accipim⁹ hõ nõ euadit qn ſit anial aut nõ aial. deide ſi ẽ anial nõ euadit qn ſit greſſibile aut nõ greſſibile. deide ſi eſt greſſibile nõ euacuat̃ qn ſit aut bipes aut multipes: ſi oſtẽdim⁹ per terminũ mediũ ꝙ eſt aial ⁊ nõ aial. oſtẽdem⁹ ẽt per terminũ mediũ aliũ ꝙ eſt greſſibile: ⁊ nõ ꝓter greſſibile: ⁊ cũ oſtẽdemus illud oſtẽdemus ẽt per terminũ mediũ: qꝛ eſt greſſibile bipes: ⁊ aggregat̃ nobis in cõcluſiõib⁹ hoꝝ ſyllogiſmoꝝ diffinitio hoĩs: q̃ eſt ꝙ eſt aial greſſibile bipes: ⁊ iõ nõ ꝓhibet ꝓhibẽs ꝑdicari totũ qđ inuenitur per diuiſionẽ de hoĩe. V.g. aut de alio ab ipſo ex via qd eſt ſcia. qm̃ poſſibile eſt in eis illud ſemꝑ: ſed ſit illud qdez qñ ſunt genera diuerſa nota rei de qua ꝑdicant̃ ⁊ eſt diuiſio eoꝝ in differẽtias in quas diuidunt̃ ⁊ diuiſio in qua nõ cadit error ꝙ non addat̃ in diuiſis qđ nõ eſt in eis: aut diminuat̃ qđ eſt in ea aut vadat tribus erit diuidẽs diuiſiõe ex differẽtijs primis aut nõ ꝑmis: ſicut ſi vadat diuiſio aialis in greſſibile ⁊ natabile per hoc: vt diuidat illud in bipes et multipes: ſed qñ quidẽ concedit̃ ꝙ genus diuiſuz eſt inuenti rei cuius querit̃ diffõ ⁊ nõ cadit in ea aliqd ex errore ⁊ tranſitũ donec perueniat cũ illo ad ſpẽm: cuius intendit̃ diffõ. Jam erit diffinitio per viã diuiſionis ex neceſſitate ꝓterq̃ ſcia ꝓueniens ex ea ꝑ hũc modũ nõ eſt ex ſyllogiſmo neq; ex ſpẽ ſcie ꝓueniẽtis ex ſyllogiſmo: ſed ꝓuentus illius eſt per viã aliã ꝓter viam ſyllogiſmi: ⁊ eſt per ſe ſcia preter ſciam ꝓuenientem ex ſyllogiſmo: quẽadmodũ ſcia ꝓueniẽs ex iductione nõ eſt ſciẽtia ꝓueniens per ſyllogiſmũ: neq; ex ſpecie ſcientie prouenientis ex ſyllogiſmo: ſed eſt modus ſimilitudinis iter ambas: qm̃ homo: ſicut iaz idiget ad inuentionẽ cõcluſiõis quã ponit poſitiõe ꝓter terminũ mediũ: neq; cãm inuentiõe cauſe ⁊ termini medij ei cũ querit̃ ex ſyllogiſmo. ſilr iam indiget cooperatio diuiſionis dictione cõpoſita ex eo cuz ponit illud abſq; diuiſione vt auferat in illo per diuiſionẽ: cũ queritur etiã de cauſa illius: ſicut ſi ponat ponens ꝙ hõ eſt animal rõnale mortale. ⁊ dicamus ei quare ẽ aial rõnale mortale. ⁊ dicat qm̃ omne aial nõ euadit: quin ſit rõnale aut nõ: ⁊ hõ nõ eſt irrationale. g̃ ẽ rõnale: ⁊ omne rõnale nõ euadit: qm̃ ſit aut mortale: aut imortale: ⁊ hõ nõ eſt imortalis. ergo eſt mortalis: ⁊ hec eſt via ꝓbationis per diuiſionẽ: ⁊ riſio ad queſtionẽ: ⁊ ſimilitudo que eſt inter ipam ⁊ ſyllogiſmuz. Jam ergo oſtenſuz eſt ex dictiõe ꝙ diffinitiõis ẽ poſſibilis inuentio per viam diuiſionis: ⁊ ꝙ nõ eſt poſſibilis inuentio ipſius per viaz demonſtrationis abſolute penitus.

Textus. V.

SEd vtrũ ſit demõſtrare qđ qd eſt ſm ſubam ex ſuppõne autẽ accipientẽ qđ qdẽ qd erat eſſe qđ ẽ ex his q̃ ſunt in eo qđ qd ẽ ꝓprijs: hec aũt in eo qđ qd ẽ ſola ⁊ ꝓpriuz oẽ. h.n.ẽ eſſe illi aut iterũ accepit qđ qd erat eſſe: ⁊ in h: neceſſe eſt.n. per mediũ monſtrare. Amplius ſicut neq; in ſyllogiſmo accipit̃ qd ẽ ſyllogizare. ſemꝑ.n. totũ aut pars ẽ ꝓpoſitio ex qbus ẽ ſyllogiſmus: ſic neq; qđ qd ẽ opz eẽ in ſyllogiſmo: ſed ſeorſuz hic appoſitis eſſe ⁊ ad dubitantez ſit ſyllogizatũ ẽ aut ſi nõ eſt hoc occurrere: qm̃ hic erat ſyllogiſm⁹. ⁊ ad hũc ꝙ neq; qd erat eſſe ſyllogizatũ eſt. qm̃ ẽt hoc eni poſitũ nobis vtiq; qđ qd erat eẽ. Quare neceſſe ẽ ⁊ ſine eo qđ qd ẽ ſyllogiſmus: aut quod quid erat eſſe ſyllogizatum eſt aliquid.

Cõmentum. V.

DIxit. ⁊ nõ ſtatur ſuper diuiſionẽ ꝑ hoc vt accipiat̃ deſcriptio q̃ eſt. V.g. dictio breuis expergefaciẽs de eſſentia re ⁊ quiditate ipſius et ponitur ꝓpoſitio maior in ſyllogiſmo: ſicut ſi dicat̃. oẽ eſt anial rõnale mortale. ⁊ hec eſt dictio abbreuiata de ſuba hoĩs ⁊ quiditate ipſius. ⁊ hic ſermo eſt diffinitio hoĩs ⁊ illud qꝛ ille qui facit hoc. Jãq; ꝓponitur ſup ꝑdicationẽ diffinitiõis de hoĩe ⁊ illud eſt: qm̃ termin⁹ medius eſt diffinitio ⁊ minor eſt diffinituz. ergo eſt diffinitio diffinitũ: ⁊ ſi non erit hec diffinitio manifeſta ꝑ ſe inuenta hominis ꝙ nõ eſt vtilis in hoc ſyllogiſm⁹: ⁊ quẽadmodum terminus ſyllogiſmi non accipit̃ in oſtenſione ꝙ hec dictio eſt ſyllogiſmus per hoc vt dicatur in eo ꝙ ꝓportio vni⁹ ꝓpõnũ ipſius ſyllogiſmi ad ſecundã eſt ꝓportio totius ad partẽ: ſimiliter non accipitur terminus termini in oſtẽſione ꝙ hec dictio eſt diffinitio: ſed oz quidem vt ſit terminus vtriuſq; apud nos preparati ad inſtantiã eius qui gloriatur. V.g. in hoc ſermõe ꝙ eſt ſyllogiſmus: ⁊ in hoc ſermone ꝙ eſt diffinitio: ⁊ ꝙ nõ eſt diffinitio: ⁊ oſtendemus ꝙ eſt ſyllogiſm⁹: ꝓpea ꝙ diffinitio diffõnis ꝯuenit ei: ⁊ ſimiliter oſtendemus ꝙ eſt diffõ: ꝓpterea: qꝛ diffõ diffõnis conuenit ei ⁊c̃.

Tex. VI.

ET ſi ex ſuppõne alia dmõſtret vt ſi malo ineſt diuiſibili eẽ: cõtrario aũt ꝯtrario eſſe omne in qbus eſt contrariũ. qd bonum aũt cõtrarium malo ⁊ indiuiſibile diuiſibili eſt. itaq; bonũ eẽ indiuiſibile. ⁊ hic eniz accipiens qđ qd erat eſſe demõſtrat. Accipere aũt ad demõſtra-

tionē qꝺ qd erat eſſe alterū qd tñ: ſic ⁊ eni in demonſtrationib⁹: qm̄ eſt hoc de hoc ſʒ nō ipſum: neqȝ cuius eadē eſt ratio ⁊ cōuertitur. Ad vtroſqȝ autē ⁊ ſm̄ diuiſionē demonſtrantem ⁊ ad ſic ſyllogiſmū eſt eadē dubitatio ꝓpter quid erit homo aial bipes greſſibile: ſed nō aial ⁊ bipes. Ex acceptis enim neqȝ vna neceſſitas eſt vnum fieri qꝺ predicaſ: ſed vti idem erit homo ⁊ grāmaticus ⁊ muſicus. Qualr̄ igiſ diffiniēs monſtrabit ſubſtantiā aut qꝺ quid eſt. Neqȝ.n. ſicut demōſtrās ex cōceſſis eſſe manifeſtū faciat qꝺ neceſſe ē cū ſint illa alterū eē aliquod. Demōſtratio enim hec ē neqȝ ſicut inducēs per ſingula: cū manifeſta ſint: qm̄ oīa ſic eo ꝙ nihil aliter: nō eni quid ē demōſtrat: ſed quoniā ē aut nō ē. Quis igiſ ē ali⁹ modus reliquis: non enim monſtrabit ſenſu aut digito.

Cōmen. VI.

Et non eſt poſſibile etiā inuenire diffōnem per ſyllogiſmos qui ſunt ꝑ viā ſyllogiſmi cōditionalis: ⁊ illud eſt in reb⁹ cōtrarijs. vt dicatur ſi eſt quiditas mali ⁊ diffinitio ipſius ꝙ eſt res diuiſibilis in ſe: neqȝ diuiſum: ⁊ illud eſt: qꝛ cōtrariorū oꝑȝ vt ſint diffinitiōes cōtrarie: qm̄ qui incedit etiā inuentiōe diffinitionis hoc inceſſu eſt quidem quid petens diffōne: qꝺ eſt: qm̄ ipſe videt ꝙ ſcia in diffinitiōib⁹ cōtrarioꝝ ⁊ ignorantia in ipſis eſt ſm̄ vnū modū: ⁊ ſi eſſet diffinitio vnius cōtrariorū notior nō accidit hoc in omni loco: ⁊ ꝓpterea homo qui ponit ꝙ ꝓpter diffinitionē inuenitur diffinitio: ſemper ⁊ in omni loco conſeqtur eum iam ꝙ ponat diffinitionē: ⁊ non accidit ex poſitione diffinitionis in demōſtratione id quod accidit ex petitione diffinitionis inuentiōe diffinitiōis: quoniam quis equans ex demōſtratiōe nō eſt diffinitio: ſed eſt quedam res inuēta rei: ⁊ ꝓpter hoc nō eſt extraneum in hoc ꝙ ponantur in ſyllogiſmo diffinitionis .ſ. ꝙ ponantur ꝓpoſitiones eius diffinitionis: aut omnes aut quedam: iamqȝ accidit dubiū in duab⁹ vijs ſimul .ſ. oſtenſione diffinitionis per viam diuiſionis: ⁊ in oſtēſione eius per ſyllogiſmū conditionalē: ſed in ſyllogiſmo hypothetico ex eo quod diciſ: et in via quidem diuiſionis ꝓpterea ꝙ non ſeqtur cū predicatur de homine ꝙ eſt animal predicatiōe ſeparata: ⁊ ꝙ eſt greſſibilis predicatione ſeparata. ⁊ ꝙ eſt bipes predicatione vt verificeſ hoc coniūcte ſicut preceſſit in libro perhyermenias: ⁊ illud eſt: qꝛ de homine verificatur ꝙ eſt muſicus bon⁹ ſemꝑ: ⁊ quādo eſt res ita. ergo quocūqȝ modo eſt poſſibile vt oſtendaſ diffinitio ſi non eſt poſſibile: vt ſit eius oſtēſio ex genere oſtenſionis rerū occultarū per res manifeſtas per hoc vt ſint res occulte ſequētes de neceſſitate ex rebus manifeſtis vt ſit oſtenſio que eſt hō diſpoſitionis ex oſtenſione que eſt per demonſtrationē iamqȝ oſtenſum eſt ꝙ diffinitio nō oſtenditur per demōſtrationem: neqȝ etiā eſt poſſibile: vt oſtendatur diffinitio per inductionē ex eo ꝙ inductione quidē oſtenditur ꝙ res inuenitur rei .i. dictione predicatiua. Et diffinitio eſt dictio expergefaciēs de ſubſtātia rei: ⁊ quādo non oſtenditur diffinitio neqȝ per ſyllogiſmū neqȝ per inductionem neqȝ per diuiſionē iā ꝑutatur ꝙ non remanet hic modus quo oſtēdiſ diffinitio: cū ipſa nō eſt ex rebus ſenſibilibus: vt oſtendaſ per inuentionem ad ipſam.

Tex. VII.

Amplius aūt quomodo monſtrabit qꝺ qd eſt hō. neceſſe eſt enim cognoſcentē qꝺ qd ē hō. aut aliud qꝺlibet ſcire: qa eſt. Qꝺ enim nō ē nullus ſcit: qm̄ eſt: ſed qd igiſ ſignificat diffinitio aut nomē cū dico tragelaphus: qd aūt eſt tragelaphus īpoſſibile ē ſcire. At ṽo ſi mōſtrabit qd ē: ⁊ qa eſt: ⁊ qualiter eadē ratione mōſtrabit. Qm̄ diffinitio.n. vnū aliquid ſignat ⁊ demſ̄atio: id autē qꝺ qd ē hō ⁊ eſſe hoiem aliud ē: poſtea ⁊ per demſ̄ationem dicimus neceſſariū eſſe omne monſtrare: qa eſt niſi ſubſtantia ſit. eſſe aūt nulli ſubſtātia eſt: non.n. ē genus ens. demſ̄atio itaqȝ erit qa eſt. Qꝺ ⁊ nunc faciūt ſcientie. Quid enī ſignificat triāgulus accepit geometra: qꝺ aūt eſt demōſtrat: quid igitur monſtrabit diffiniens quid ē vel qa vt triangulum. Sciens itaqȝ aliquis diffinitionē qꝺ qd ē ſi ē nō ſciet: ſʒ īpoſſibile ē. Manifeſtū aūt ē ⁊ ſm̄ nūc modos terminoꝝ ꝙ nō demonſtrant diffinientes: qa ē. Si.n. ⁊ eſt ex medio equale ſed ꝓpter qd ē qꝺ diffinitur: ⁊ ꝓpter qd hoc ē circulus: eſſet enim vtiqȝ ⁊ diffinitionē eius dicere ipſam eſſe: neqȝ.n. ꝙ poſſibile ſit eſſe qꝺ diciſ conſignificāt termini. Neqȝ ꝙ illud eſt cuius dicunt eſſe diffinitionē ſed ſemper: eſt dicere ꝓpter qd. ¶ Si ergo diffiniens demōſtrat aut quid ē aut quid ſignificet nomē ſi non ē nullo mō: eius qꝺ qd ē erit vtiqȝ diffinitio ratio nomini idem ſignificās ſed incōueniēs ē. ¶ Primū quidē ⁊ nō ſubſtātiaꝝ vtiqȝ eſſet ⁊ eorū que nō ſunt: ſignificare.n. ē etiā que nō ſunt. ¶ Amplius diffinitiōes oēs oratiōes eſſent: eēt.n. vtiqȝ nomē ponere cuilibȝ orationi. Quare oēs terminos vtiqȝ diſputaremus ⁊ illas diffinitio eſſet. Ampli⁹ ꝙ neqȝ vna ſcientia demōſtrat vtiqȝ ꝙ hoc nomen ſignificat: neqȝ diffinitiōes igiſ hoc cōſignificāt. Ex his igitur neqȝ diffinitio neqȝ ſyllogiſmus videtur idem exiſtens: neqȝ eiuſdem ſyllogiſmus ⁊ diffinitio ē. Ad hec aūt ꝙ neqȝ diffinitio quicꝙ̄ dmōſtrat: aut oſtēdit. Qꝺ quid eſt: neqȝ diffinitiōe: neqȝ demonſtratiōe cognoſcere eſt.

Cōmentum. VII.

ET hoc eſt qdem vnū qđ facit nos dubitare in re illa ꝑ quā ſtat̄ ſup diffinitiões. ¶ Et etiā qm̄ eſt in illo dubiū aliud nō min⁹ hoc: ⁊ illud eſt ꝙ q conat̄ oſtēdere diffōnem rei ex reb⁹: ꝯſequitur eum vt ſciat primū ꝙ illa res eſt iuenta: qm̄ nō ē poſſibile alicui vt dicat in re cu⁹ neſcit inuentionē ꝙ eſt niſi dicat illud ſm̄ formā expōnis ſignificatiōis nominis ſicut ꝙ dr̄ i hircoceruo ꝙ hec dictio ſignificat ſic per aial cōpoſitum ex hirco ⁊ ceruo: ⁊ hē dictiōes in rebus ignotis inuētiones ſunt dictiones expoſitiue nō dictiōes: ⁊ ſic eſt ex ꝯditiōe diffōnis vt ſint inuenta diffinita ex hoc vt ſit diffinitū inuentū ſeqt̄ vt ſit ſcia vna ꝯtinēs duas res diuerſas: quarū vna eſt qdditas rei: ⁊ ſecūda que ē inuētio. ¶ Et hō eſt repugnātia: iamqȝ oſtenſum eſt ꝙ ſcia qdditatis rei ⁊ ſcia inuētionis eius ſunt duo diuerſa cū ꝯſideratur quō eſt diſpoſitio cōpoſitionis harū duarū ſpecierū in ſciētys: ⁊ illud eſt: qm̄ oſtēdit̄ per demōſtrationē ꝙ res eſt inuēta. ¶ Sed diffō rei qdē eſt intētio quā ponit poſitione: deinde extrahit̄ ꝑ demōſtrationē in oſtēſione illi⁹. V.g. qm̄ ars geometrie ponit diffōnē triāguli primo ⁊ circuli: deīde laborat ꝑ dmōſtrationē oſtēdere inuētionē vtriuſqȝ. ¶ Iamqȝ apparet hō ex itētione diffōnū ipſarū ⁊ illud ē: qꝛ itētio diffōnis rei: ⁊ intētio ꝙ ipſa ē iuēta ſunt duo diuerſa: ⁊ qm̄ eſt hō ita: nō ꝯtinet intellect⁹ oſtēſionis diffōnis ꝙ ipſa ē inuēta diffō. V.g. qm̄ oſtēdit ꝙ circulus eſt figura ſupficialis iter quā eſt pūctū a quo oēs linee exeuntes ad circūferētiam ſunt eq̄les: tūc nō oſtendit penit⁹ ꝑ diffōnem ꝙ circulus eſt inuentus: cum iam ſit poſſe ꝙ conueniat hec diffinitio ſuper es ⁊ ſuper lapidem. ¶ Sed ſi poſuerimus rem in diffōnib⁹ ſm̄ hoc ſeq̄ret̄ nos res repugnans: ⁊ illud eſt: qꝛ cum ſint diffōnes non cōtinētes ꝙ ſint inuente diffōnes: ſunt ergo ſignificationes ſue ſiue ſignificatiōes nominum ipſorum. ¶ Et illud eſt repugnās ex duab⁹ partib⁹: ⁊ pars qdem vna eſt vt ſint diffinitiones ei qđ nō eſt inuentū: qm̄ hec ē diſpoſitio nominū. ſ. ꝙ ipſa iam ſunt in reb⁹ nō inuenta. ¶ Et pars ſcđa ex repugnātia eius eſt: qm̄ ſequit̄ vt ſit vniuerſus ſermo compoſit⁹ totus diffinitio: ⁊ illud ē qꝛ ſignificatio vniuerſi ſermonis cōpoſiti ē eq̄lis in potētia ſignificationi noīum. erūt ergo ſm̄ hoc ſermones metrici ⁊ rhetorici omnes diffinitiões: cū ſit vis ipſorum vis nominum ſimplicium. Et quemadmodum demōſtrationes nō ſtāt ſuper hō ꝙ nomē eſt ſignificans aut nō ſignificans: ſimilr̄ ſequitur vt ſit res in diffinitionibus.

Textus. VIII.

VErum aūt ſpeculādū eſt qd horum dicit̄ bene ⁊ qd non bene ⁊ qd ſit diffinitio ⁊ eius qđ quid eſt: nunqd quodāmō eſt demōſtratio diffinitio aut nullo modo. ¶ Quoniā autem ſicut diximus idem ſcire qđ quid eſt: ⁊ ſcire cauſā ipſius ſi eſt poſſibile monſtratur ꝑ ſyllogiſmum qđ quid erat eſſe mōſtrare. rō aūt huius eſt quoniā eſt aliqua cauſa: ⁊ hec aut eadē aut alia eſt: ⁊ ſi vtiqȝ alia eſt aut demōſtrabilis aut indemonſtrabilis eſt. Si igit̄ eſt alia ⁊ ꝯtingit demōſtrare neceſſe eſt mediū cauſam eſſe ⁊ in figura prima demōſtrari: vniuerſale enim ⁊ predicatiuū eſt qđ mōſtrat̄. Unus qdem igit̄ modus eē poſſet q nūc inueſtigatus eſt per aliud qđ qd eſt monſtrare. Eorum enim que ſunt qđ qd neceſſe ē medium eſſe qd ē ⁊ proprium ꝓpriū. Quare hoc qdem monſtrabit: illud vero nō monſtrabit eorū que qd eſt erat eſſe ſunt eiuſdem rei. Hic qdem igitur modus ꝙ non ſit demonſtratio dictus ē prius: ſȝ ē logicus ſyllogiſmus ipſius qđ qd ē: quo autem modo cōtingat dicamus aggreſſi iterum ex principio. Sicut enim propter qd querimus habētes quia: aliquādo autem ⁊ ſimul manifeſta fiunt: ſȝ neqȝ prius propter qd poſſibile ē cognoſcere q̄ȝ quia manifeſtū ē ꝙ ſimiliter ⁊ qđ qd erat eſſe non ſine quia ē. Impoſſibile enim eſt ſcire qd ē: ignorantes ſi ē: hoc autem ſi ē aliquando quidem ſm̄ accidens habem⁹. Aliquando vero habentes quid eſt ipſius rei: vt tonitruum: quoniam ſonus quidam nebularum ē ⁊ defectum: quoniam priuatio quedam luminis ē: ⁊ hominē quoniā animal qđdam ē: ⁊ animam quoniā ſeipſum mouens. Sȝ queciqȝ qdem ſm̄ accidens ſcim⁹: qꝛ ſunt neceſſe nullo mō hr̄e ſe ad qđ qd ē: neqȝ enim ſcimus qꝛ ſunt: querere aūt qd ē non habentes qꝛ ē nihil querere ē. Scđm aūt ꝙ habem⁹ qd facile ē querere qꝛ. quare quēadmodū habem⁹ qꝛ ē: ſic habemus ⁊ ad id qđ qd ē: quorū igit̄ habem⁹ aliqd ipſius qđ qd ē. Primū qdem ſit defectus: in quo. a. luna: in quo. c. oppoſitio terre: in quo. b. vtrū qdem igit̄ deficit aut non b. querere ē: aut ē aut non. hoc aūt nihil differt q̄rere q̄ȝ ſi ē ratio ipſi⁹ ⁊ ſi ſit hoc ⁊ illud dicimus eſſe: aut vtriuſqȝ ꝯtradictionis eſt rō vtrum habendi duos rectos: aut non habendi. Cum aūt inuenerim⁹ ſimul qꝛ ⁊ ꝓpter qd eſt: ſcim⁹ ſi per media ſit: ſi vero nō qꝛ: ꝓpter qd aūt nō. ſit igr̄ luna. c. defect⁹. a. lunam plenā vmbrā non poſſe facere nullo iter nos medio exiſte manifeſto: i quo. b. ſi igit̄ i. c. ē. b. qđ ē lunā nō poſſe facere vmbrā: cū nullus nr̄m i medio ſit. In hoc aūt a. qđ ē deficere: qꝛ deficit qdē manifeſtū ē: ſed ꝓpter quid nondum. ⁊ qꝛ defectus eſt qdem ſcimus: qd aūt ē neſcimus. Cū manifeſtum autem ſit qꝛ. a. in. c. ſit: ſȝ ꝓpter qd ē querere. b. eſt querere quid ē vtrū ſit obiectio aut ꝯuerſio lune aut extinctio: hec aūt ē

ratio alterius extremi: vt ī bis q̄ ſūt ipſi⁹.a. eſt eniꝫ defect⁹ obiectio a terra qd eſt tonitruuꝫ. ignis extinctio in nube. ꝑꝑ qd tonat. ꝑꝑ id ꝙ extinguitur ignis in nube. Sit nubes.c.tonitruū.a.extinctio ignis.b.in.c.igiẽ nube ē.b.extinguiẽ.n.in ipā ignis: in hoc aūt eſt.a.ſon⁹ ⁊ eſt ratio.a.ipſi⁹.b.primi extremi. Si aūt iterū huius aliqd medium ſit ex reliqs erit rónibus. ſicut quideꝫ igiẽ accipitur quid eſt ⁊ ſit notum dictuꝫ eſt. Quare ſyllogiſmus quidem ipſius qd ē nō ſit neqꝫ demōſtratio: manifeſtū tñ eſt ꝑ ſyllogiſmū ⁊ demōſtrationeꝫ. Quare neqꝫ ſine demōſtratione eſt cognoſcere quid eſt cuius eſt cauſa aliqua: neqꝫ eſt demonſtratio ipſius ſicut ⁊ in opinionibus diximus. Eſt auteꝫ quorūdam quidem quedam altera cauſa: quorūdam autem non eſt.

Cōmentum. VIII.

ET quid loco hꝫ dubitationuꝫ oportet vt incipiamus inceptione alia: ⁊ ꝯſideremus dictiones in hoc: ⁊ que ipſarum creuit ſm rectitudinem. non qꝛ qd oſtenſum eſt ex h̄ qd preceſſit in quo nō eſt dubium ꝙ nō eſt ſcientia proueniens ex diffōnib⁹: ⁊ ſyllogiſmo res vna ⁊ eadem ex parte vna ⁊ nec ꝙ diffinitio nō eſt poſſibile vt oſtendaẽ per demōſtrationē: ⁊ ꝙ ipſe ſermo cuius eſt compoſitio conditionalis ⁊ ꝯſumptionis nō compoſitio predicatiua niſi ſi addatur diffinitio ⁊ erit propoſitio. ¶ Et qd remanſit vt ingramus ex diffinitione qd eſt ⁊ ingramus vtrum ſcia ꝓueniens ꝑ diffōnē ſit poſſibile vt dmrẽ ſupꝫ cā ſm ꝙ preceſſit: aut nō ē poſſe vt inueniaẽ ea: ⁊ ſi ē poſſe ex quo modoꝝ eius eſt poſſibile. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ demonſtratio qdem que dat quare res eſt inuenta. ⁊ ꝙ eſt inuēta iam dicta eſt in eo qd ꝑceſſit ꝙ ipſa eadē dat qd eſt res: ſed illud qdem erit quādo eſt diffinitū ignote inuētionis: ⁊ eſt cā que datur in reſpōſione q̄re eſt ex cauſis ex quibus ꝯſiſtit ſubſtātia rei: qm̄ ex hꝫ cauſis erunt diffinitiones: ſed demōſtrationes q̄ dāt inuētionem rei ſi ſunt qdem dātes inuētionem ipſi⁹ ꝑpter rem poſteriorē que nō eſt cā illi rei nō eſt poſſe vt dent cum inuētione illius qdditatem eius: ⁊ illud eſt quādo eſt termin⁹ medius res nō ſubſtātialis: ſꝫ accidentalis: ſed demōſtrationes dantes inuentionē rei ex cauſis ex qbus cōſtat ſubſtātia rei: iam eſt poſſibile vt dent cum ſcia inuētionis qdditatē rei. V.g. qꝛ qui demōſtrat inuētionem eclypſis ex hꝫ demonſtratione.ſ.qui demōſtrat qdeꝫ ꝙ eclypſis lune eſt ꝑ hoc ꝙ nō inueniẽ inſtans ꝓportionatum ei in illa diſpoſitione. Verbi gratia eſt impoſſibile vt inueniat quidditatem eclypſis ex hꝫ demōſtratione. Sꝫ qui demonſtrat quidem ꝙ eclypſis eſt inuēta lune: propterea quia terra iam diuiſit inter ipſam ⁊ iter luceꝫ ſolis: ⁊ in hoc iam dedit cuꝫ inuētione eclypſis qdditateꝫ eclypſis quoniā occultatio terre lune a luce ſolis eſt poſſibilis pars quidditatis eclypſis. Et illud ē: quoniam quemadmodum conuenit in demōſtratione abſoluta ⁊ dat cauſam ⁊ inuētionē ſimul. Similẽ concludit in ea vt det inuētionem ⁊ quidditatem ſimul: quoniā accidet ei vt ſit cā ex cauſis ex quib⁹ cōſiſtit ſubſtātia rei. Et exemplum huius qui oſtendit inuentionem tonitrui in nube ꝑpter extinctionem ignis in ea qm̄ tonitruum nō eſt quidditatis res alia q̄ ſonus in nube ex extinctiōe ignis q̄ eſt in ea. ¶ Et differentia que eſt inter demōſtrationes ⁊ diffinitiones que ſunt hꝫ non eſt niſi in poſitione ⁊ ordine tñ: ⁊ opꝫ vt ſcias ꝙ he ſpecies demonſtrationum q̄ dant diffinitionem ⁊ inuentionem ipſius eſt demōſtratio in qua oſtenditur inuētio rei per diffinitionē ⁊ inuētionem eius ⁊ illud abſolute ſicut in ſubiectis ⁊ ſubſtantijs: aut in re quadam. Et quādo quidem eſt diffinitum manifeſte inuentionis per ſe ⁊ diffinitio ipſi⁹ ignota, tunc nō eſt poſſibile vt inueniaẽ per ſe ex demōſtratione: ſicut dixit Ariſt. prius: ſed ſi eſt per accidens: iam ergo oſtenſum eſt ex hoc ꝙ eſt impoſſibile vt demonſtretur ſuper diffinitionem: ⁊ ꝙ eſt poſſibile ꝙ inueniatur ex hac ſpecie demonſtrationis: ⁊ ſuper hunc modum ex actione ⁊ eſt manifeſtum quādo eſt: ⁊ illud eſt quādo non eſt: ⁊ res quidem ex quibus extrahitur diffinitio ignota abſoluta in omni loco ſunt loca que numerantur in libro topicorum: ſcꝫ demonſtratione ipſarum.

Nota qſo eadē vis igiẽ ſi eſt ⁊ qd ē. Vide conſiſe. vi. meta tex. cō. primi.

Idē.i.phy. comē.12.

Textus. IX.

QVare manifeſtū ē. qm̄ eorum que ſunt quid ē alia quideꝫ ſine medio ⁊ pricipia ſunt que ⁊ eē: ⁊ quia ſunt ſupponere opꝫ: aut alio mō manifeſta facere qd aritbmeticus facit ⁊ nāqꝫ quid vnitatem ſupponit: ⁊ qꝛ ē ſꝫ habentium medium ⁊ quorum ē quedam altera cā ſubſtantie ⁊ ipſius eſſe ē per demōſtrationē: ſic dcm̄ ē oſidere nō qd qd ē demonſtrantes. Diffinitio autem quoniam quidem ratio ipſius quid eſt manifeſtum. Quoniam aliqua rō erit ipſius quid ſignificat nomen aut erit ratio altera nomina ſic vt quid ſignificat qd ē triangulus ꝙ habentes qꝛ ē querimus ꝓpter quid eſt. Difficilis aūt hic ē ſic accipere que nō ſcimus qꝛ ſunt. Cā aūt pri⁹ dicta ē difficultatis: qꝛ neqꝫ ſi ē: neqꝫ ſi nō eſt ſcimus niſi ſm accidens.

Cōmentum. IX.

DIxit. ⁊ ex quo ſunt quedam res cauſe inuentionis quaruꝫ ſunt alie ab illis: ⁊ ille ſunt res compoſite q̄dam cauſe inuentionis quarum ſubſtātie ipſarum: ⁊ quedam ſunt res ſimplices: eſt manifeſtū ꝙ rerum ſimplicium non eſt poſſibile vt ſtēẽ ſupꝫ diffinitiones ipſaruꝫ ex demōſtrationib⁹ abſolutis que dant inuentionē ⁊ cauſas cum non ſint eis cauſe: ſed oſtēdiẽ qdem inuētio haꝝ per demōſtrationē inuētionis tñ ſi nō ſunt manifeſte inuētionis ꝑ ſeipſas ⁊ nō ſunt hꝫ res diffōnes niſi ꝑ cōitatem nois qm̄ ipſe componuntur ex rebus quidem poſterioribus ex quibus demōſtratur inuentio ipſarum: ſed res quidem compoſite ſuper res quibus ſunt diffinitiones vere: ⁊ illud ſunt ſuper quarum quidditates poſſibile eſt

Nota q̄ ſit dēmo abſoluta Vide ꝯſiſe.z. ceti.35.

vt ſtetur demonſtratione ipſa nõ vt oſtendam᷒ q̄d ditatem ipſarum per demonſtrationem.

Textus. X.

Ratio aũt vna ẽ duplex: hec q̄dez ↄiũctione eſt: vt q̄ eſt ilias: alia vero vnũ de vno oſtẽdẽs nõ ſm accñs. vnus q̄dem igiẽ terminus eſt termini q̄ dictus eſt. Alius vero terminus eſt rõ ſignificans pp q̄d ẽ. q̄re prioꝛ q̄dez ſignificat qm̄ ẽ: demõſtrat aũt non. Poſterioꝛ vero poſteri᷒. ¶ Manifeſtũ ẽ: qm̄ erit vt d̃mõſtratio ei᷒ q̄ꝺ q̄d eſt poſitione differẽs a d̃mõſtratõe. Differt. n. dicere pp q̄d tonat: ⁊ q̄d ẽ tonitruum. Dicet. n. ſic q̄dez pp id q̄ꝺ extinguitur ignis in nubib᷒: q̄d aũt tonitruũ ẽ ſonus extincti ignis in nubib᷒. q̄re eadẽ rõ alio mõ dr̃: ⁊ ſic q̄dem d̃mõſtratio ↄtinua: ſic autez diffõ. Amplius eſt terminus tonitrui ſon᷒ in nubib᷒: hec aũt eſt ipſi᷒ q̄d eſt d̃mõſtrationis ↄcluſio. Immediatoꝝ aũt diffõ poſitio eſt: ipſi᷒ q̄ꝺ q̄d ẽ idemõſtrabilis ẽ igiẽ diffõ vna q̄dẽ rõ ipſi᷒ q̄d ẽ idem r̃abilis. Una v̈o ſyllogiſm᷒ ipſi᷒ q̄d eſt caſu differẽs a d̃mõſtratione. Tertiũ aũt ẽ que ẽ ipſi᷒ q̄d eſt demõſtratiõis ↄcluſio. Manifeſtũ igiẽ ex dictis eſt ⁊ qualr̃ ẽ ipſi᷒ q̄ꝺ q̄d ẽ d̃mõſtratio ⁊ q̃uo nõ ẽ: ⁊ quoꝝ ẽ: ⁊ quoꝝ nõ eſt. Amplius aũt diffinitio quot modis dr̃ ⁊ qualr̃ q̄ꝺ q̄d eſt demõſtret: ⁊ q̃uo nõ ⁊ quorũ eſt ⁊ quorum non eſt.

Cõmẽ. X.

Dixit. ⁊ diffõ q̄dem eſt ſermo vn᷒ faciens itelligere ſubam rei ⁊ inuẽtionẽ eius: ⁊ volo p ſermonẽ vnũ hic: vnũ p ſe: nõ ſermonẽ vnuz p accñs: ſicut eſt verſus vn᷒ aut rhythmus vnus: ſicut preceſſit in periermenias. Et diffõ dr̃ diuerſis modis: quoꝝ vnus ẽ ſermo expoſitiuus nois: ⁊ ꝙ exit ab eo abſq3 eo: q2 ſignificat ꝙ illa res eſt inuẽta aut nõ inuenta: ⁊ ſcds eſt diffõ ſm veritatẽ ⁊ eſt id q̄ꝺ dat itelligere ſubam inẽti. ⁊ illud q2 eſt res: ⁊ q̄re ẽ opz vt p̄cedat ſciam in ambob᷒ ſcia eẽntie illius rei de qua q̄rimus: ⁊ q̄d eſt: ⁊ quare eſt: ⁊ illud eſt q̄n cui᷒ affirmaẽ inuentio dignius eſt vt ignoreẽ ex re ipſius q̄d illud quare eſt: ⁊ hui᷒ diffõnis que eſt diffõ ſm veritatem quãdam cadit termin᷒ medius in demõſtratiõibus ⁊ eſt que demõſtratio noiaẽ trãſmutabilis in poſitione: neq3 eſt dr̃ia iter hãc diffõnem ⁊ demõſtrationez que dat q̄ eſt res niſi in ordine tm̃: ⁊ illud ẽ q̄n rñſio cum iterrogaẽ hõ quare tonitruum eſt inuẽtum: erit ordo eius vt dicaẽ ppea: q2 ignis q̄ eſt in nube extinguitur: ⁊ erit ordo ei᷒ cũ queriẽ q̄d eſt tonitruum vt p̄cedat in rñſione eius q̄ꝺ eſt vltimũ ibi in rñſione: ⁊ dicaẽ eſt extinctio ignis que eſt in nube: ⁊ ex diffõnibus ſunt que ſunt note p ſe: ⁊ ſunt q̄ ſũt pricipia ſciarũ de q̄bus nõ eſt demõſtratio ⁊ nõ inueniunẽ ex demonſtratione ⁊ ex diffõnib᷒ eſt diffõ tertia: ⁊ eſt diffõ q̄ eſt ↄcluſio demõſtratiõis: ſicut eſt ↄcluſio dicẽs ꝙ tonitruum eſt ſonus in nubib᷒. ſ. q̄n demõſtrãẽ inuẽtio ſoni in nubib᷒ pp motũ vel mediũ manifeſtũ inuentũ in ea. ¶ Iamq3 oſtẽſum eſt ex eo q̄ꝺ dcm̃ eſt: q̄ñ inueniunẽ diffõnes: ⁊ q̄ñ nõ inueniunẽ diffõnes ⁊ q̄ ſũt res de q̄b᷒ eſt demõſtratio ex qua inueniẽ diffõ ⁊ q̄ ſunt res ex q̄bus nõ fit hec ſpẽs demõſtratiõis: ⁊ vex oſtẽdunẽ ex hoc res q̄bus eſt poſſe vt ſint diffõnes: ⁊ oſtẽſum eſt de quot modis dicunẽ diffõnes: ⁊ que ⁊ quid ſunt diffinitiones: ⁊ verum oſtẽſuz eſt qualis eſt ꝓpoſitio diffõnis ad demõſtrationem: ⁊ q̃uo eſt poſſibile vt ſint rei vni: ⁊ quomodo eſt poſſibile ⁊c̃.

Textus. XI.

Ab hec aũt ad demõſtrationẽ q̃uo ſe hz: ⁊ q̃uo ↄtingat eiuſdem eſſe ⁊ q̃uo nõ: qm̄ aũt ſcire opinamur cum ſcim᷒ cãm. Cauſe aũt q̄tuoꝛ ſũt: vna q̄dẽ q̄ꝺ q̄d erat eſſe: altera v̈o q̄b᷒ exiſtẽtibus neceſſe ẽ hoc eſſe. Altera autez quid primo mouit: quarta vero cã cui᷒ omnes he p mediũ mõſtranẽ: ⁊ hoc. n. quo exiſtente hoc neceſſe ẽ eſſe: vna quidez ꝓpõne accepta nõ ẽ: duab᷒ autem ad min᷒: hoc aũt eſt cum vnum mediũ hñt: hoc igiẽ vno accepto ↄcluſionẽ neccẽ ẽ eſſe. Manifeſtũ aũt ẽ: ⁊ ſic pp quid rect᷒ i ſemicirculo: quo exñte rect᷒ ẽ: ſit igiẽ rect᷒: i quo. a. dimidia duorum rectoꝝ: i quo. b. q̄ ẽ in medio circulo: i quo. c. a. igiẽ rectã eẽ in. c. q̄ ẽ in medio circulo cã. b. ẽ: hic eni ipſi. a. eq̄lis ẽ. Q̄ꝺ v̈o ẽ. c. ipſi. b. duoꝝ eni rectoꝝ dimidia. b. igiẽ. medio exñte duoꝝ rectoꝝ. a. i. c. ẽ. hoc aũt erat in ſemicirculo rectũ eẽ. Hoc aũt idem ẽ ipſi q̄ꝺ quid erat eẽ: eo ꝙ hoc ſignificaret rõne. at vero ⁊ ipſi᷒ q̄ꝺ quid erat eſſe cã mõſtrata ẽ medium. Hoc aũt pp quid medorum belloꝝ factũ ẽ athenienſib᷒: q̄ cã ẽ belluz iferendi atheniẽſib᷒: qm̄ i ſardis cũ eritriẽſib᷒ impetũ fecere. Propter hoc. n. motũ ẽ primũ. ſit bellum i quo. a. priores ipetũ fecere b. atheniẽſes. c. ẽ igiẽ. b. i. c. priorib᷒ ipetũ facere atheniẽſib᷒. a. aũt i. c. Bellũ eni gerunt cũ ijs q̄ pri᷒ iniuria affecere. ẽ itaq3 i. b. a. bellũ fieri ↄ pri᷒ icipiẽtes. b aũt. b. i atheniẽſib᷒: pri᷒. n. iceperũt. mediũ itaq3 hic cã ẽ primũ mouẽs. Quorũcũq3 aũt cã eũ pp aliq̄d: vt pp q̄d ambulat vt ſan᷒ fiat: pp q̄d dom᷒ ẽ ꝓpter id q̄ꝺ ſaluet ſupellectiles. hoc quidem gratia conualeſcendi: illud autem gratia ſaluandi. propter quid poſt cenam opoꝛtet ambulare: ⁊ cuius gratia opoꝛtet nihil differt. Ambulare poſt cenam: i quo. c. nõ eminere cibos: in quo. b. ſanari: in quo. a. ſit igitur poſt cenam ambulare eſſe face-

re nõ ſupeminere cibos iuxta os vẽtris: ⁊ h̃ ſanatiuum. Videt̃.n. incẽ ipſi ambulare id qḋ eſt.c.b.qḋ ẽ non eminere cibos. In hoc aũt.a.qḋ ſanatiuũ ẽ que igit̃ cã ẽ i.c.hoc.a. fit pp qd ẽ.fit.b.nõ eminere cibos: hoc aũt eſt ſicut illi⁹ rõ.a.n.ſic aſſignabit̃: pp qd aũt b.in.c.ẽ: qm̃ h̃ eſt ſanari. Sic ſe hrẽ op3 aũt trãſumere rõnes ⁊ ſic magis vnaqueq3 apparebunt. gnãtiones autẽ ecõtrario hic ⁊ in cauſis ſm motum: ibi qdem enim mediu3 op3 primum fieri: hic autem ipſum.c. vltimum: vltimum autem eſt ꝓpter qd eſt.

¶ Qm̃ aũt ſcire opinamur. Cõmẽ. XI.

DIxit. ⁊ ex quo vidim⁹ q̄ nos iã ſciuimus rẽ qñ ſciuimus eam p cãm: ⁊ cauſe ſunt q̃tuor: quaꝝ vna eſt cã q̃ eſt ſm viã forme: ⁊ ſcḋa eſt cã q̃ eſt ſm viã mãe: ⁊ eſt q̃ inenit̃ pp formã: ⁊ tertia eſt cã q̃ eſt ſm viã motoris ꝑring ⁊ agẽtis: ⁊ q̃rta cã eſt q̃ eſt ſm viã finis: ⁊ oẽs iſte cauſe accipiunt̃ termini medij in demõſtrationib⁹: qḋ eſt: q2 termin⁹ medi⁹ eſt i gradu hyle ſyllo: ⁊ eſt cõis duab⁹ extremitatib⁹: ⁊ pp hoc eſt ſyllo: dicimus ꝓpter hoc duab⁹ ꝓpõnib⁹ cõmunicantibus in termino medio. Sed acceptio qde3 cauſe q̃ eſt ſm via3 forme termini medij: eſt ſicut qḋ dr̃: q̃re fit angulus trianguli fact⁹ ſup diametrum imediate circuferẽtie rect⁹: ⁊ dr̃ qñ ipſe eſt medietas anguli q̃ eſt ſup centro ⁊ angulus q eſt ſup centro cã eſt triãguli ſm hanc diſpõnẽ in ſunt eq̃les duob⁹ rectis ⁊ exemplum acceptiõis cauſe que eſt ſm viã hyle medij termini vt dicat̃: q̃re corrũpit̃ hõ: ⁊ dicat̃: qm̃ eſt cõpoſitus ex 2rijs: ⁊ exẽplum acceptionis cauſe ſm viã motoris in termino medio vt dicat̃ q̃re fit prelium hoĩ manẽti nobiſcũ ⁊ dicat̃ pp locũ occaſionis nõ hoĩs: ⁊ exẽplũ acceptionis cauſe que eſt ſm viã finis i termino medio: vt dicat̃: q̃re eligũt medici deambulationem ante prãdiũ ⁊ dicat̃ pp ſanitatẽ: ⁊ q̃re accipit̃ vomitus: ⁊ dr̃ pp 2ſeruationem vtenſiliũ: ⁊ q̃re hõ ambulat poſt cenam: ⁊ dicat̃ vt deſcendat cibus ab ore ſtomachi: ⁊ diſpoſitio earum que ſunt ſm viam finis ex cauſatis ſuis ſunt econuerſo diſpõnis cauſe que eſt ſ3 viam agentis: qḋ eſt: q2 cauſe que ſunt ſm via3 agentis ſunt res precedentes cauſata in inuẽtiõe: ⁊ in tpe ⁊ ꝓpter hoc erunt media in eis res priores in inuẽtiõe ⁊ in tpe 2cluſionis: ⁊ cã que eſt ſm viam finis poſterior in tpe in inuẽtione q̃ concluſio: ⁊ illud ẽ q2 ſanitas qdem inuenit̃ poſt deambulationem ⁊c̃.

Textus. XII.

COntingit aũt idẽ ⁊ pp qd eẽ: ⁊ ex necẽitate vt p laternã lumen: eteni vnaq̃q3 ex necẽitate diſgredit̃ qḋ in parua ẽ partibilius per maiores poros: ſi qdem ignis fit diſgrediẽdo ⁊ pp aliqd vt nõ offendam⁹: itaq3 ſi eẽ 2tigit ⁊ fieri 2tingit: ſicut ſi tonat extinctoq3 igne necẽ ẽ ſiſire ⁊ ſonare. Et ſi ẽ queãdmodum pythagorici dicunt minarum cã his q ſunt i tartaro quaten⁹ timeãt; plurima aũt h⁹ ſũt: ⁊ maxime ſimul i his que nã fiunt ⁊ cõſtãt hec cui⁹ gr̃a qdem nã fecit: alia vero ex neceſſitate. Neceſſitas aũt duplex eſt. hec qdẽ enim ſm nãm ⁊ motũ: ſicut lapis ex neceſſitate ⁊ ſurſum ⁊ deorſum defert̃: ſ3 non pp eandẽ necẽitatem: ſ3 i his q̃ ſũt ab itelligẽtia. Alia qdem nequaq̃ ſunt ab eo qḋ p ſe fruſtra ẽ: vt dom⁹ aut effigies: neq3 ex necẽitate ſunt: ſ3 alicui⁹ gr̃a: alia vo ſunt ⁊ a fortuna: vt ſanitas: ⁊ ſalus. Maxime aũt i qbuſcũq3 2tigit ⁊ ſic ⁊ alr̃: cũ nõ a fortuna gnãtio fit: q̃re finis bonus pp aliqd fit: ⁊ aut nã aut arte: a fortuna autem nihil pp aliqd fit. Eadẽ aũt cã ẽ ſm ſubam: ⁊ in his q̃ fiũt: ⁊ factis ⁊ futuris q̃ eſt ⁊ his q̃ ſunt: media.n. cã eſt p̃terq̃ q̄ i his q̃ ſunt q̃ ẽ ipſis qdem q̃ fiunt: q̃ fit: factis aũt facta: ⁊ futuris futura: vt pp qd fact⁹ ẽ defect⁹: pp qd q̄ in medio facta eſt terra. Fit aũt pp id qḋ fit: erit autẽ ⁊ pp id qḋ erit in medio: ⁊ eſt pp id qḋ eſt. quid eſt cryſtallus. Accipiat̃ igit̃ qm̃ aqua denſata eſt. aqua: in quo.c. dẽſata: i quo.a. cã media: i quo.b. defect⁹ calidi vniuerſus: ineſt igit̃ in.c. quidem.b. in hoc aũt dẽſatu3 eſſe qḋ eſt: in quo.a. Fit aũt cryſtallus cu3 fiat.b. factum eſt.a. facto.b. erit aute3 futuro: ſic igitur cauſa ⁊ cuius eſt cauſa ſimul fiunt cum fiant ⁊ ſunt cum ſint ⁊ in eo qḋ factum eſt in futuro ſimilr̃ eſt.

¶ Cõtingit aũt eidem ⁊ vnũ. Cõmẽ. XII.

RT nõ eſt impoſſe vt aggreget̃ in re vna ⁊ eadẽ cã que eſt ſm viam finis. ⁊ q̃ eſt ex neceſſitate. ſ. q̃ eſt ꝓpter hyle: ſicut q̄ dr̃: quare fit lux penetrans in corpa rara ⁊ dr̃ ꝓpter largitatẽ poroꝝ ipſoꝝ ⁊ ſubtilitatem ipſoꝝ ⁊ pp receptionẽ ipſoꝝ a mutatõe qm̃ dictum noſtrum ꝓpter latitudinem poroꝝ ⁊ ſubtilitatem ipſorum eſt res neceſſaria ex parte materie: ⁊ dictum noſtrum ꝓpter receptionem ipſius ex trãſmutatione eſt res ſm via3 finis ⁊ nature multe ſunt quarum res neceſſaria agit̃ ad vtilitate3 quãda3 cũ eſt poſſibile illud nobis. V.g. q̄ pilus palpebrarum eſt per neceſſitate3 partis fumoſe generate ibi: ⁊ aſſociat̃ ei vtilitas rõnis ipſius oculo: ⁊ ſicut q̄ tonitruũ eſt res inuenta neceſſario extinctioni ignis i nubib⁹: ⁊ in ipſo eſt vtilitas q̃dã ſi eſt ſicut dixit pythagoras vt timeant in ipſo ĩfernales: ⁊ rerum multa que inueniunt̃ in rebus naturalibus cum re neceſſaria habẽt vtilitatem quãdam: ⁊ illud eſt: qm̃ natura itendit in actione ſua finẽ: ⁊ cauſa illius finis eſt ſequens ex neceſſitate: ⁊ neceſſitas dr̃ duobus modis: quarum vna eſt neceſſitas nãlis que eſt ꝓpter formã mouẽti ſicut eſt motus lapidis ad inferius ⁊ aſcenſionis ignis ſuperius. Et modus ſecũdus eſt qui ẽ ꝓpter hyle ſicut eſt generabile qḋ cõſequit̃ neceſſario vt ſit corruptibile: ⁊ in hyle etiam neceſſitas ꝓpter forma3. ſ. q2 forma nãlis: nõ eſt poſſe vt ſit non niſi in hyle: ⁊ hoc eſt explanatũ in ſcia nãli. Et res que renouãtur ex cog

ratione ⁊ ītellectu:⁊ ſilr renouate a nã quadam ſunt ꝑ accñs ⁊ caſualiter:⁊ q̄dam nō per accidēs:⁊ q̄daʒ q̄ nō renouanť ꝑ accñs ſunt ſpēs:ſicut eſt dom⁹ in reb⁹ artificialib⁹:⁊ homo in reb⁹ nãlibus;⁊ ſunt que renouanť ꝑꝑ aliquā rem ex reb⁹:ſʒ que gdem renouanť ꝑ accidēs ſunt res quaꝝ cā eſt ars aut nã;tñ nō ē renouatio ipſaꝝ ex ītētiōe:ſʒ ꝑ accñs:ſicut eſt ſanitas que renouať ꝑ accñs ex inciſione vene in prelio:aut qḋ ē ſilé huic ⁊ ſicut ē digit⁹ ſextus in reb⁹ nãlib⁹:⁊ ꝑꝑ illō res q̄ noiant accñtalia ⁊ caſualia cuꝫ renouantur ab arte aut a nã:⁊ eſt res quā nō itēdit ars neqꝫ nã:qm̄ ars ⁊ natura vtreqꝫ gdeꝫ agant ꝑꝑ aliquid ex rebus; ⁊ illud eſt trāſmutatio quā extimat ars aut natura: ſed caſus ⁊ fortuna nō eſt ꝙ renouať ꝓpter finem ex reb⁹:neqꝫ res ex rebus:⁊ ꝑꝑ hoc ē renouatio ei⁹ pauca:⁊ non eſt hec cā numerata in cauſis quēſitis;neqꝫ agitur medium in demonſtrationibus.

Textus. XIII.

In his aūt q̄ nō ſimul ſūt nūqd ſunt in cōtinuo tpe:ſicut vr̄ nobis alia alioꝝ cās eē:hoc eſt facti eē altera facta:⁊ futura futuri:⁊ ei⁹ aūt qḋ fit ſi aliqd antea factū eſt. Eſt igiť a poſteri⁹ facto ſylls:principiū aūt ⁊ hoꝝ eſt que facta ſunt vñ ⁊ in his q̄ fiunt ſilr ē:a priori aūt nō eſt vt qm̄ hoc factū eſt:qꝛ hoc poſterius factū eſt ⁊ ī futuro ſilr:neqꝫ.n.īfiniti aut finiti erit tpis.q̄re qm̄ hoc veꝝ erit dicere factū eē.hoc veꝝ eſt dicere factū eē poſteri⁹:ī medio.n.falſum erit dicere hoc iã altero facto. neqꝫ qm̄ h̄ factū ē hoc erit. Mediū.n.ſimul genitū oꝫ eē factoꝝ factū:futuroꝝ ho futurū cū his q̄ fiūt fieri cū his q̄ ſunt eē:ſʒ futurū eē ⁊ eē nō ꝯtigit eē ſimul genitū. Ampli⁹ enī neqꝫ īfinitum ꝯtingit eē tp̄s mediū neqꝫ finitū:falſum.n.erit dicere ī medio. Speculandum ergo quid eſt cōtinuum:vt poſt id qḋ factum eſt ſit fieri in rebus.

In his aūt que nō ſ. Cōmentum. XIII.

Dixit ⁊ cauſe rerum iuentarum cū rebus ſunt in rebus gnãbilibus ſe tempore ꝑterito ⁊ generatis ī futuro vne ⁊ eedē.i.ꝙ ipſe eedēqꝫ ſunt cū reb⁹ inuentis in tempore ꝑterito ⁊ reb⁹ inuētis in tēpore futuro:⁊ ipſe ſunt que ponunť termini medij in demōſtratiōibus:⁊ iſte cauſe eedem ſunt iuēte cū rebus inuētis ⁊ generatis cum reb⁹ gnãtis:qm̄ ſi ſunt gnãte ī preterito ipſe ſunt gnãte ī ꝑterito:⁊ ſi in futuro ipſe ſunt generate in futuro. U.g.cum cā coagulationis ⁊ ꝯgelationis in aqua eſt diminutiua mot⁹ q ponitur terminus medius in iuētione coagulatiōis aque.⁊ ſi eſt h̄ cauſa iuēta in actu eſt ꝯgelatio iuenta in actu:⁊ ſi eſt inuenta in potētia ⁊ in tpe futuro cōgelatiō ꝙ coagulatio que eſt inuēta in potētia ⁊ in tpe futuro:⁊ ſimiliter eſt diſpoſitio cauſati cum hac cauſa.i.quoniam eſt.quando inuenitur cauſatuꝫ inuenitur.ſi eſt in tempore preterito eſt in tempore preterito:⁊ ſi eſt in tempore futuro eſt in futuro.

Textus. XIIII.

Ut manifeſtum ē ꝙ nō ē ꝯtinuū cū facto eē qḋ fit neqꝫ factū cū poſt facto eē:termi.n. ſunt ⁊ athomi;ſicut igiť neqꝫ ꝑūcta inuiceꝫ ſunt copulata: neqꝫ q̄ facta ſunt.vtraqꝫ eniꝫ indiuiſibilia ſūt:neqꝫ igiť qḋ fit cū eo qḋ factū ē ꝑꝑ idē. Qḋ gdeꝫ.n.fit diuiſibile ē:qḋ aūt fcm̄ ē īdiuiſibile ē. Sicut igiť līca ad pūctū ſe hʒ:ſic illḋ qḋ fit ad id qḋ fcm̄ ē.ſūt.n. īfinita facta in eo qḋ fit. Magis aūt manifeſte in vlib⁹ de motu opꝫ dicere de his.ḋ eo gdem igiť qḋ ē ſucceſſiua facta priuatione habeat media cā in tm̄ dictū ſit. Neccē.n.⁊ ī his mediū ⁊ primū ſine medio eē: vt.a.fcm̄ eſt qm̄.c.factum ē:poſteri⁹ aūt.c.factū eſt: ante aūt ē.a.pricipium aūt ē.c.ꝑꝑ id qḋ ꝓximū ē ipſi nūc qḋ ē pricipium tpis.ſʒ.c.fcm̄ eſt:ſi.d.fcm̄ ē.d.igiť cū fiat.a.neccē ē factuꝫ eſſe. Cauſa aūt ē.c.d.n.facto neccē ē.c.factū eſſe.c.aūt facto neceſſe ē.a.pri⁹ fuiſſe.ſic aūt accipient aliqd mediū ſtabiť alicubi īmediatum:aut ſemꝑ itercidet ꝑꝑ īfinitum:non.n. ꝯtinuum factū cū facto quēadmoduꝫ dcm̄ eſt:ſed icipere tamē neceſſe ē a medio ⁊ ab ipſo nunc primo.ſilr autem ⁊ in eo qḋ erit. Si.n.verum eſt dicere qm̄ erit.d.neceſſe ē prius verum dicere qm̄.a.erit.huius auteꝫ cauſa ē.c.ſi qdeꝫ eni.d.erit prius.c.erit. Si vero.c.erit prius.a.erit.ſimilr aūt erit deciſio īfinita ⁊ in his:non eni ſunt talia q̄ erunt continua īuicem;pricipium autem ⁊ in his īmediatum accipiendum eſt. Habent autē ſic ſe ⁊ in operibus ſi facta eſt dom⁹ neceſſe ē deciſos eſſe lapides.⁊ factum eſſe hoc ꝓpter qḋ eſt quoniam neceſſe ē fundamentum factum eſſe ſiqdem ⁊ domum factuꝫ eſſe. Si vero fundamentum eſt prius lapides eſſe factos neceſſe eſt. Iteruꝫ ſi erit domus ſimiliter prius erunt lapides.demonſtrantur autem per medium.ſimiliter erit enim fundamentum prius.

Cōmentum. XIIII.

Sed cauſe q̄ nō iueniunť cū ſuis cãtis ⁊ ſunt agēs ⁊ mã nō ſunt hō diſpōnis cū cauſatis ſuis.i.ſi ſint inuente ꝙ cauſata ſint iuēta:⁊ ſi ſint apparate vt ⁊ cãta ipſaꝝ ſint parata vt inueniantur:ſed inuētis eis gdem ſint cauſata ipſarū inuēta:⁊ cauſe ipſoꝝ ſunt inuēte;⁊ illud eſt:qꝛ ſi eſt dom⁹:iam eſt paries ⁊ fundamētū:⁊ ſi ſunt cauſata etiā parata vt īueniant ⁊ cauſe ſunt parate vt inueniant ⁊ hoc cum inuenitur vltimū īuenit primū:ſed nō cum īuenit primum:ſe-

quitur vt inueniatur vltimum. Jamq̃ dubitauerit h: ⁊ dicitur ⁊ quomodo qñ eſt vltimum nõ ſequẽs primũ erit generatio ſemper ⁊ cõtinua: ⁊ illud eſt: q2 eſt iam op3 vt nõ ſequatur generãio .ſ. qð iam euacuatum eſt a generatiõe qð generaẽ ⁊ nõ erit generatio: ſed ſi eſt ſequẽs ipm: tũc iã3 op3 vt ſi primũ qñ inueniant̃ inueniat̃ vltimum. Dicemus ergo ꝙ generãio nõ ſequat̃ ipſum generatum per ſe: neq3 generatio eſt cõtinua per ſe ſuper id ſuper qð eſt motus vnus cõtinuus per ſe: qꝛ ſi eſſet res ita: nõ eſſet poſſibile vt eſſet finis generãtis cõtinuus cum principio generati ⁊ extremitas ⁊ pncipium nõ eſt poſſibile vt cõtinueẽ vnũ eorũ cum alio: propterea ꝙ vtrũq3 ipſorum eſt indiuiſibile: niſi ſi componat̃ linea ex punctis: ⁊ illud eſt ex eo qð oſtenſum eſt impoſſibile eſſe in ſciẽtia naturali .ſ. eſt etiam poſſibile vt dicamus ꝙ pncipium generati cõtingit per extremitatẽ generantis. ⁊ illud eſt ꝙ generatum: diuiditur: ⁊ nõ eſt poſſe vt veniat̃ principio illius ⁊ finis generationis eſt idiuiſibilis: neq3 dr̃ in eo ꝙ eſt diuiſibile ꝙ ꝯiungit aliud qð nõ eſt diuiſibile: ſicut non dicit̃ linea conſequitur punctũ: ⁊ ſermo in hoc eſt in alio. aĩal põt hac ſciẽtia: ⁊ generatio gdẽ eſt ꝯſequens nõ cõtinua: ⁊ ſi eſſet generatio cõtinua: ſequeret̃ ꝙ inuenirent̃ iter cauſas priores in tempore ⁊ cauſata vltima .ſ. propinquum medium in communi ſi eſt domus: ergo iã3 fuit paries ⁊ ſi eſt paries: iam ergo eſt fundamẽtum: ⁊ ſi eſt fundamẽtum: tũc iam ſunt lapides: ⁊ eſt notum ꝙ nõ eſt iter domum ⁊ parietem mediũ qð ſit cã: neq3 iter parietez ⁊ fundamẽtũ: neq3 iter fundamẽtũ ⁊ lapides ⁊ ſi eẽt gnãtio ꝯtinua: eẽt neceſſium vt eẽt iter domũ ⁊ parietẽ mediũ poſteri⁹ a pariete: ⁊ prius a domo: ⁊ ſic ſequeret̃ ꝙ ſit inter cãm ꝓpinquã ⁊ cauſatum ipſius medium .ſ. iter a. ꝓcedẽtẽ in tpe cãtum ſuũ vltimũ ꝓpter ꝯtinuationez cauſe propinque cauſato ⁊ nõ erit diuerſa diuiſa ab ea in tempore: ⁊ ſi eẽt illud ita: ſequeret̃ vt ſint inter hoc medium ⁊ cãm ipſius medium: ⁊ ibit h in infinitum: ⁊ erunt cauſe rerum generatiuarum infinite. Et cõſecutio h in rebus que iam ſunt eſt ſicut conſtitutio eius in rebus que ſunt preparate vt ſint.

Textus. XV.

QUoniam aũt videmus in his que fiunt circulo quãdam generationem eſſe ⁊ contingit h eſſe. Si gdem conſequant̃ inuicem mediũ ⁊ termini. in his enim conuerti eſt oſtenſu3 eſt autem hoc in primis ꝙ conuertant̃ concluſiones. circulo autem eſſe hoc eſt. In operibus autem videtur ſic: Madefacta terra neceſſe eſt vaporem fieri: hoc autem facto nube3: hac aũt facta aquã: hac aũt fcã neceſſe eſt terram madefactã eſſe. Hec aũt erat ex principio. Quare circulo circuiuit. cũ enim vnum horum qðlibet eſt alterum eſt. ⁊ cũ illud eſt alterum eſt ⁊ cum hoc primum.

Cõmentum. XV.

ET ex quo ſunt res conuertibiles q̃dam cum gbuſdam .ſ. ꝙ h vt ſit cã cãrũ. cũ op3 vt ſit dmõſtratio i his ſcdens circulariter: ⁊ qð ſit primũ in eo medium. ⁊ medium primum. Verbi gratia qñ ſi eſt terra madefacta: erit ex eo vapor: ⁊ ſi eſt vapor eẽnt nubes. ⁊ ſi eſt nubes erit pluuia: ⁊ ſi eſt pluuia: iã ergo madefiet terra: ĝ o3 ſi eſt terra madefacta vt ſit terra madefacta: ⁊ ſi ẽ vapor: vt ſit vapor: ⁊ ſilr̃ i vnoquoq3 ex his.

Textus. XVI.

SUnt autẽ q̃dam que fiũt vlr: ſemp eni ⁊ in oi aut ſe habent aut fiunt: alia vero ſemp gde3 nõ ſ3 ſicut frequẽter ſunt. Ut non ois hõ maſculus barbã emittit: ſed ſicut frequẽter. talium igit̃ neceſſe eſt ⁊ mediũ ſicut frequẽter eẽ. neceſſe ergo eſt mediũ ſicut frequẽter eſſe omne. Si enim. a. de. b. predicatur vlr ⁊. b. de. c. vniuerſalr̃. neceſſe eſt. a. de. c. ſemp ⁊ de omni ꝓ̃dicari. hoc enim eſt vlr ⁊ de omni ⁊ ſemper. Sed ſuppoſitũ eſt ſicut frequẽter eſſe neceſſe: ergo eſt medium ſicut frequenter eſſe quod eſt in quo eſt. b. erunt igitur ⁊ eorum que ſunt frequenter principia imediata quecunq3 frequenter ſunt ſic ſunt aut fiunt.

Cõmentum. XVI.

ET quedam res ſunt inuente ſ3 viã totius ⁊ ſemper: ⁊ h quidem vt ſint inuente ſemper: aut vt ſint generatiue ſemper ⁊ neceſſario ⁊ in his eſt res circularis. Jamq3 inueniuntur res quarum inuentio nõ eſt ſemper: ſed ſm plus ſicut pullulatio barbe omni maſculo homi: ⁊ non medij in his ſunt ſm plus: ⁊ ſimiliter propoſitiones: ⁊ ſimiliter concluſio: ⁊ illud eſt. qꝛ ſi eſt. a. predicatum de omnibus. b. in pluribus modis ſubiecti erat in plurimo temporis: ⁊ eſt. b. predicatum de. g. in plurimo ſubiecti aut in plurimo temporis. ſequitur quidem vt inueniatur predicatum de. g. in plurimo rei. ⁊ non inuenitur res in hoc circularis. ¶ Et circa quomodo aũt op3 venatori.

Textus. XVII.

QUomodo igit̃ qð gd eſt in terminos aſſignatu3 eſt: ⁊ qualr̃ demõſtratio aut diffõ ſit ipſi⁹ aut non eſt dictum eſt prius. Quo aũt op3 venari ea q̃ ꝓ̃dicantur in eo qð gd eſt nunc dicam⁹. Eorũ igit̃ que inſunt ſemp vnicuiq3 q̃dam extendunt̃ in plus: non tñ erunt extra genus: dico autem in plus ineſſe q̃cũq3 inſunt gdem vnicuiq3 vlr. At vero ⁊ alij vt eſt aligd qð omni trinitati ineſt: ſed ⁊ nõ trinitate ſicut ens ineſt trinitati: ſ3 ⁊ nõ numero: ſ3 ⁊ impar ineſt omni trinitati: ⁊ ẽ in plus: ⁊ nãq3 quinario ineſt: ſ3 nõ extra gen⁹. gnarij enĩ3 numerus eſt impar: nullum autẽ extra numerũ eſt impar. Huiuſmodi aũt accipien-

da ſunt vſqꝫ ad hec quouſqꝫ tot accipiant̄ primū quorum vnumqꝫdqꝫ qdem in plus ſit. Omnia autem nō ſunt in plus: hanc enim neceſſe eſt ſubſtantiā rei eē: vt trinitati omni ineſt impar numerus primū vtroqꝫ modo ꝛ ſicut qđ eſt non menſurari numero ꝛ ſicut non cōponi ex numeris. hec itaqꝫ iam trinitas eſt impar numerus prim⁹: ꝛ ſic primus: horum enim vnumqꝫdqꝫ aliud qdem ꝛ in paribus omnibus inſunt: vltimū aūt ꝛ dualitati. omnia autem nulli. Qm̄ autem oſtenſum eſt nobis in ſuperioꝛib⁹ ꝙ neceſſaria qdem ſunt in eo qđ quid eſt p̄dicātia: vlīa autem neceſſarie ſunt. in trinitate autem ꝛ in vnoquoqꝫ alio ſic accipiunt̄ in eo qđ quid eſt accepta: ſic ex neceſſitate eēt vtiqꝫ qdem trinitas hec. Qꝫ autem ſubſtantia ſit ex his manifeſtum eſt. Neceſſe aūt eſt niſi hoc eſſe trinitati eſſet vt genus aliqd eſſet hoc aut nominatum aut non nominatum: erit igitur in plus q̄ꝫ trinitati ineē. Supponatur enim hmōi eſſe genus quod eſt ſm̄ potētiam in plus. ſi itaqꝫ nulli inerit aliū q̄ꝫ athomis trinitatibus: hoc vtiqꝫ erit trinitatis eſſe. ſupponit̄ enim ꝛ ħ qđ eſt ſubſtātia vniuſcuiuſqꝫ eſſe que eſt in illius athomis vltimū p̄dicamētum: quare ſilr ꝛ aliū cuilibet ſic demōſtratiuoꝛum eidē eē inerit.

Capitulum. XVII.

DIxit. Et eſt quo iam oſtenſum eſt quō inueniat̄ diffō demōſtratione ꝛ per quē modum eſt poſſe. iam ergo opꝫ vt ſpeculemur vt via ex qua venantur diffōnes ꝛ inueniat̄. dicam⁹ ergo ꝙ res p̄dicat̄ de re ſemꝑ ꝛ ex via qd eſt ſunt ex qbus eſt qđ p̄dicat̄ de ipſa re: ꝛ ē cōmunius q̄ res: aut cōicare in qua trāſit nā generis illius rei. V. g. qꝛ nos iam predicamus de trib⁹ ex via qd eſt: ꝙ ſunt inuenta ꝛ ſunt numerus impar: niſi quia predicatio nr̄a de eis ꝙ ſunt inuenta eſt res diuerſa a nā generis in quo ſunt tria qđ ē numerus cum ſint inētio: qꝛ iparis qm̄ q̄uis ipſa trāſcēdat tria: tamē iaꝫ inueniant̄ ſemꝑ qnqꝫ ꝛ ſeptē ꝛ alii numeri: nō tm̄ trāſcēdit gen⁹ ipſius qđ eſt numerus: ꝛ qd eſt ħ ita: ergo modus in venatiōe diffōnis eſt hec via: ꝛ eligam⁹ p̄dicata de re ex via qd eſt: q̄ nō trāſcēdūt gen⁹ illius rei: neqꝫ trāſeunt ad id qđ eſt ſupra ꝛ aggregam⁹ ea donec ïueniam⁹ ex eius p̄ma ſūma cui vnūqđqꝫ ſit cōius ipſa re: ꝛ ſit aggregatio ipſoꝝ equalis rei eius intendit̄ diffō: qm̄ cum aggregabit̄ nobis id cui⁹ diſpō hꝫ eſt illud diffō completa re. Et exemplum illius eſt: qꝛ nos ïuenim⁹ tria de qb⁹ predicat̄: ex via qd eſt: ꝙ ipſa ſunt numerus impar: ꝛ ꝙ ſunt numerus prim⁹ intētionib⁹ qb⁹ dr̄ in eis in numero ꝙ eſt prim⁹. ſ. qui nō componit̄ ex numero: ꝙ ē prim⁹. ſ. ꝛ qm̄ nō venit̄ vnitas tm̄ cuꝫ ſit prim⁹ in numero dictum ſm̄ has duas itentiōes ꝛ ïuenimus hec p̄dicamēta. ſ. vnūqđqꝫ cōis q̄ tria ꝛ totuꝫ ipſoꝝ equale tribus: ꝛ illud eſt qm̄ iparitas ïuenit̄ eis ꝛ aliis: ꝛ p̄muꝫ qđ nō eſt cōpoſitum ex numero inuenit̄ in eis ꝛ duobus: ꝛ ſilr p̄muꝫ intētione ſcđa inuenit̄ eis: ꝛ ſilr oīb⁹ imparib⁹: ꝛ hec qdem imparitas nō inuenit̄ aliis ab ipſis. igit̄ diffō triuꝫ ꝙ ꝯſtituit̄ ex eo ſubſtātia eius. ſ. ꝙ ſunt numerus impar prim⁹: ꝛ illud eſt qm̄ cum p̄dicant̄ res plures vna de re ex via qd eſt: ꝛ ſi qdeꝫ ſi eſt vis ipſoꝝ aut vis generis ꝙ nō ſit eis nomē vnū aut ſit genus ſi eſt ei nomē vnū: ſꝫ ſi eſt genus: aut vis illius vis generis ſunt cōius ꝛ non ſunt eq̄lia. ꝛ ſeqt̄ qm̄ ſunt hec p̄dicamēta de tribus vt gen⁹ cū nō ſit cōius ꝙ ſunt diffō. Et hec via eſt ꝑ quā ambulam⁹ in intentione diffinitionum ſpecierum ipſarum. ¶ Et circa. Congruum aūt eſt. Tex. XVIII

COngruū aūt eſt cū totū aliqđ aliqs negocietur partiri genus in athoma ſpecie prima vt numerum in trinitatē ꝛ dualitatem. Poſtea ſic illoꝛum diffinitiones accipere temptare. vt recte linee ꝛ circuli ꝛ recti anguli. poſt hoc aūt accipiendum qd genus ſit. vtrum q̄ntitatis aut q̄litatis propria paſſiones ſpeculari ꝑ cōia prima. Cōpoſitis. n. ex athomis ꝯtingentia ex diffōnibus erunt manifeſta propterea ꝙ pricipium eſt oīum diffōnum qđ ſimplex eſt ꝛ ſimplicibus per ſe ieſſe contingentia ſolis: aliū autem ſcđm illa.

Cōmentum. XVIII.

ET ſiqdē ē cui⁹ intēdit̄ diffō gen⁹ ſubalternum īter ſpēs vltimas ꝛ gen⁹ in quo ſpeculat̄ ꝛ via in illo ē vt accipiam⁹ diffōnē illaꝝ ſpērum vltimaꝝ ꝑ quas diuiditur illud genus ꝑ illā viaꝫ q̄ diſpoſuimus: ꝛ qm̄ ïuenim⁹ diffōneꝫ vniuſcuiuſqꝫ ꝛ ſpecieb⁹ diuiſiuis extremis ex illo qđ appropriat̄ ꝛ vnicuiqꝫ ipſaꝝ accipim⁹ cōe cauſe ꝛ addemus ei gen⁹ illi⁹ rei: aut q̄titatem aut eq̄litatē aut aliud ab hoc ex generibus ꝯtinētib⁹ illā rē ſupremā ꝛ erit aggregatum ex illo qđ eſt diffō generis cuius diffinitio intēdit̄. V. g. qꝛ nos cum voluerim⁹ diffinire lineam nos qdē diffiniemus ſpēb⁹ vltimis ei⁹ que ſunt linea recta ꝛ circularis ꝛ flexoſa. deīde accipiem⁹ diffōnē vniuſcuiuſqꝫ illaꝝ ſpecieꝝ triū ꝑ illā viam: ꝛ ſupponam⁹ ꝙ ïueniremus dr̄iā linee recte: ꝙ eſt longitudo ſine latitudine nō mediū illi⁹ extremitatis ei⁹ apud aſpectū ipſi⁹ ſm̄ rectitudinē ꝛ inuenirem⁹ diffōnē linee tortuoſe: ꝙ ēt eſt lōgitudo ſine latitudine in qđ eſt pūctū a quo oēs linee exeūte ad ipſaꝫ ſūt eq̄les: ꝛ ïuenirem⁹ diffōnē linee circularis: ꝙ ēt lōgitudo ſine latitudīe cui addit̄ ꝓpetaſ alia: ꝛ q̄rim⁹ cōe his diffōnib⁹ trib⁹ ꝛ ïueniem⁹ dcm̄ nr̄m lōgitudinē ſine latitudīe cui addem⁹ gen⁹ liēe qđ ē q̄titas: ꝛ erit diffō liēe abſolute: ꝙ ē q̄titas hn̄s lōgitudinē ſine latitudine. Et iter nr̄m ad diffōnis generꝫ ex diffōib⁹ ſpēꝝ ē res currēs cū nāe: ꝛ illđ eſt: qꝛ gnā cōpoſita ꝛ ſpēs ſūt ſimplices. Itaqꝫ oꝫ ꝙ ſi eſt ïuēta diffō ſpēb⁹ ꝛ generibus vt ſint ïuētio ipſi⁹ generib⁹ ꝑꝑ ïuētionē ipſi⁹ ſpēb⁹. ꝛ hec via eſt qdē qđ rememorat⁹ eſt Ariſt. qm̄ ſibi vr̄ ꝙ ipſa eſt leuioꝛ ïuentiōe diffōnū ſpērū q̄ via diuiſiōis. ꝛ ipſa ē q̄ ſcit̄ ꝑ viā compoſitiōis nō ꝙ ſibi videat̄ ꝙ hec via ſit ſufficiēs in inuentione diffōnum ſicut iam putauerant qdam

qm̄ neceſſario in inuētione diffōnum ex locis noiatis in lib. topicorum. ſ. loca ꝯfirmationis ⁊ deſtructiōis: ⁊ loca generis ⁊ dr̄ie ⁊ aliorū locoꝝ nūeranſ ibi: ⁊ ipa gdem numeranſ ꝓpter diffōnem ⁊ numeranſ ibi ſm modū vt colligatur ex eis demonſtratiue ⁊c̄.

Textus. XIX.

SEd diuiſiōes q̄ ſunt ſm dr̄ias vtiles ſut i bis. vt ſic adeam⁹: vt tm̄ demonſtrāt dictuʒ eſt in priorib⁹. vtiles aūt ſunt vtiqʒ iſt ſolum ad ſyllogizādum qḋ qd eſt. Atqʒ videſ vtiqʒ nil: ſʒ moꝝ accipere omnia tanq̄ ſi ex principio acceperit aliquis ſine diuiſione. Differt aūt aliqḋ prius ⁊ poſterius p̄dicatorum predicari vt eſt dicere aial manſuetum bipes: vel bipes animal māſuetum eſt. Si enim vniuerſum ex duob⁹ eſt ⁊ vnum qd aial manſuetum. Et iterum ex hoc ⁊ differētia eſt h⁹: vt qḋlibet eſſe vnum factū neceſſe eſt diuidentem petere. Amplius aūt ad nil relinquēdum in eo qḋquid eſt ſic ſolūmodo ꝯtingit. Cum enim primum accipiatur genus ſiqdem alicuius inferiorum aliquā diuiſionū accipiat nō incidet omne in hoc vt nō omne aial aut totū pennatum eſt aut diuiſum pēnis: ſed pēnatuʒ aial enim omne h⁹ dr̄ia hec eſt. pria aūt eſt dr̄ia in quā omne animal icidit. Similr aūt eſt in vnoquoqʒ alioꝝ ⁊ i his que extra genera ⁊ que ſub ipſis ſunt vt in aue in quā ois auis: ⁊ i piſce in quo ois piſcis. Sic igitur ꝓcedēti eſt ſcire ꝙ nil relictum eſt. alter aūt ⁊ relinquere eſt neceſſe ⁊ nō ſcire.

❡ Sʒ diuiſiones q̄ ſunt ſm dr̄ias. Cōmē. XIX.

DIxit. Et in extra actiōe qdē viā diuiſionis vtile ē in diffōne hui⁹ſpeciei magis q̄ȝ vtilitas ſm modum q oſtēſus eſt in eo qḋ pceſſit ſm ꝙ via diuiſionum gdem in diffōnib⁹ nō ignote in diffinitionibus notioris diffinitionis: ⁊ qḋ qm̄ conaſ eſt i eis inuentio diffōnum ignotaꝝ ⁊ ambulās in illo cōparaſ via ꝓlogi: ⁊ vtilis eſt in ſpē diffōnū in qb⁹ non ꝓuenit occultatioq̄ oñdiſ ꝑ terminū mediū ⁊ obſcuratur in diuiſione in ipſis: qm̄ magna dr̄ia eſt in diuiſione inter hoc ꝙ ponaſ differentia prima in ordine ſuo: aut inter hoc ꝙ curat res in eis ecōuerſo illius. ſ. vt ponatur vltimum in ordine p̄mo. ſicut quādo diuiditur animal in id qḋ eſt bipes: ⁊ in id qḋ nō eſt bipes. Aduerte ꝙ h lr̄a quā exponit deficit in nr̄a expoſitione ſine trāſlatione: qm̄ h ſpēs diuiſionis dat diffinitionem ſpēi ſpecieruʒ cum ſint diffinitiones quidem ſpecierum compoſite ex duabus rebus: quaruʒ vnum eſt genus ꝓpinquum: ⁊ alia differētia que eſt poſt ipſam. ſ. q̄ ꝯſeqˀ ipſam abſqʒ medio: ſicut eſt hō cuius intētio eſt cōpoſita ex aiali ⁊ rōnali. Et exēpla haꝝ oronum q̄ dant hec ſpēs accepta ex diuiſione eſt qdē cōpoſita ex generib⁹ longings ⁊ dr̄ntys vltimis qm̄ hns duos pedes eſt dr̄ia vltima aiali ⁊ ſunt due dr̄ie vltime: ⁊ ꝓp illud opʒ diuidēti cuʒ intēdit venationē diffōnis ꝑ diuiſionē ꝙ nō trāſeat dr̄iam cōem ſubalē ad dr̄iam magis ꝓꝑiā. ſ. vt nō diuidat gen⁹ alteri⁹ in dr̄ias generis: qḋ ē ſub eo: ſʒ i dr̄ias cōprehendētes eas: ita vt diuidat: aut ē ea q̄ hn̄t alias ſeparatas aut ꝯtinuatas: itaqʒ dimittat gen⁹ p̄mū ⁊ nō cōprehēdit oia alia diuiſione ſua. Tex. XX.

NIhil aūt opʒ diffinientē ⁊ diuidētē oia ſcire que ſunt: ⁊ tm̄ impoſſe qdē dicūt eē dr̄ias cognoſcere que ſunt ad vnumqḋqʒ nō cognoſcētēʒ vnumquodqʒ. ſine autēʒ differētijs nō eſt vnumqḋqʒ ſcire: a quo. n. nō differt idem eſſe huic: a quo aūt differt alteruʒ ab hoc. Primū qdem igitur hoc falſuʒ eſt: nō enim ſm oēm dr̄iam alterū eſt. Multe enī ſunt dr̄ie in eadem ſpē: ſʒ nō ſm ſubſtātiam neqʒ per ſe. Poſtea ſi accipiaſ oppoſita ⁊ ſm dr̄iam. ⁊ cum omne icidat hinc aut ide ⁊ accipiat in altero qḋ queriſ eſſe: ⁊ hec cognoſcit: nihil differt ſcire aut neſcire in quibuſcūqʒ predicanſ de alijs differre. Manifeſtū. n. qm̄ ſi ſic vadēs veniat in hec quoꝝ nō ampli⁹ ē dr̄ia hēbit rōnē ſube. Oẽ aūt icidere in diuiſionē ſi ſint oppoſita qbus nihil itereſt nō ē repetitio. necē. n. eſt oē in altero ipſoꝝ eē ſiqdem illius differētia eſt.

Cōmentum. XX.

DIxit. Et diuidēti qdē. nō eſt opus qḋ oſtēſionē diffōnis ꝑ diuiſionē vt diuidat oēs dr̄ias inuētas donec ſit inētio diffōnis ꝑ diuiſionem aliqd ꝓhibēs cū ſit nō poſſe cōprehendere oēs dr̄ias ſicut putant qdam antiq qm̄ id qḋ putaſ ex illo eſt nō verū. Et p̄⁹ qdem: qm̄ nō eſt neceſſe vt diuidēs diuidat genus in oēs dr̄ias inuētas ei cum ſint ex ipſis he ſubales: ⁊ ex ipſis nō ſubales. ſʒ eſt neceſſe in diuiſione ſua diuidere genus in dr̄ias ſubales: ⁊ ſunt que renouant ſpecies ſub illo genere. ⁊ ſecundo qdem queritur qm̄ nature cōmunes diuiduntur in differentias oppoſitas ⁊ comprehendentes: ⁊ res cuius diffinitio intenditur quidem eſt veritas ſubſtātiarum illaruʒ oppoſitaruʒ: ⁊ nō eſt opus ex re ipſius amplius q̄ȝ vt ſciat opus ſub qḋ eſt verius illa res qm̄ oppoſita nō eſt ei opus vt ſciat differētias in quas diuidiſ cum ſit ꝑter id cuius intēditur diffinitio. V. g. quoniaʒ cū nos intendimus diffinitionem hoīs: tunc diuidim⁹ animal in rōnale ⁊ non rōnale in omnes differētias vltimas. ⁊ equale eſt ſi ſint ille differētie note. Cuʒ ergo inceſſerimus hac via procedimus neceſſario ad ſummaʒ equalem diffinitio: ⁊ erit res diffinita neceſſario ſub vna diuiſionum oppoſitaꝝ: in quas diuiditur genus eius: neqʒ creuit indigentia petitionis: cum ſint differentie in quas diuiditur illud genus ſm modūʒ cōprehenſionis non eſt poſſibile vt intret inter eas medium; quādo eſt ita res manifeſta per ſe in diuiſione: ergo oportet ex illo vt ſit que petit diffinitionē illius cum ſcitur ꝙ illud eſt genus illius intrās ſub vna ipſarum procul dubio ⁊c̄.

¶ Textus. XXI.

Ad probandū aūt terminū per diuiſionē oportet ꝯiecturari accipere predicāria in eo qđ quid eſt: ꝛ hoc ordinare quid primū aut ſecundū: quoniā hec omnia ſunt. Eſt aūt hoꝝ vnum primum per id qđ poſſumus: ſicut ad accidēs ratiocinari: quoniam ineſt ꝛ per genus probare. Ordinare aūt ſicut oportet ſi primū accipiat. hoc autē erit ſi accipiatur qđ omnibus inheret: illi autem non omnia neceſſe: eſt enim aliquod eē huiuſmodi. Accepto aūt hoc erit idem iam in omnibus inferiorib⁹ modis: ſm.n. alioꝝ primum erit ꝛ tertiuꝫ ſequentiū. Remotū enim qđ eſt ſurſum continuum aliorum primum erit: ſimiliter aūt eſt ꝛ in alijs. Quod autem omnia hec ſint manifeſtuꝫ eſt ex hoc qđ accipimus primū quidem ſm diuiſionē: quoniā omne aut hoc aut illud: eſt aūt hoc ꝛ iteruꝫ huic totius: vltimi aūt nō amplius eſſe differentiā vel ꝛ ſtatim cū vltima differētia a toto nō differre. ſi quid iniuriaꝝ ſe eſt aut hoc aut illud. Eſt aūt hec iterum totius hoc. Manifeſtū eniꝫ eſt: quoniā neqꝫ plus hoc apponit. omnia enim in eo qđ quid eſt accepta ſunt; hoꝝum neqꝫ deficere nihil: aut enim genus aut differentia vtiqꝫ eſſet. Genus quidem igitur eſt primū: ꝛ cū differentijs prius acceptū eſt. Differentiam autem omnes continentur. non eniꝫ amplius ſunt vltima: ſpecie enim differret ꝛ vltimū. Hoc autem eſt dictum ꝛ non differt.

¶ Ad probandū aūt terminū. Cōmentū. XXI.

Et cum eſt hoc a. tunc oportet eniꝫ inuenire diffinitioneꝫ per diuiſionē vt cooperemur conditionib⁹ tribus: quarū vna eſt vt accipiamus res que predicantur de aliquo ex via: quid eſt: ꝛ ſecunda eſt vt ſit ordo ipſarū ſicut rememorati ſumus: ponaturqꝫ differentia prima prima: ꝛ ſcđa ſcđa: ꝛ tertia tertia: ꝛ ſimiliter ſm conſequentiā: ꝛ conditio tertia eſt vt ſtemus in diuidendo apud ſūma que ſunt equales diffinitioni: ꝛ conditio quidem proxime erit ꝯueniens in rebus ignote ꝑdicationis aliquo ex via quid eſt cū oſtendimus per ſyllogiſmū qꝫ ipſe ſunt inuente ei cū hac diſpoſitione: cū ſit ſyllogiſmus iā hoc quo oſtendat ꝙ hoc eſt ſubſtātiale huic: ſicut ꝙ hoc eſt genus huius huic: aut hoc accidēs huic: qꝛ omnis ſyllogiſmus eſt quo quidem oſtenditur vna duarum harū rerū: ſicut oſtenſum eſt in libro topicorū. ſ. ꝙ q̄ſitum aut ſubſtantiale aut accidentale: ꝛ conditio quideꝫ ſcđa eſt ꝙ ſint partes diffinitionis ordinate ordine quo oportet: quoniā illud cū ordinauerimus differentiā priorem ꝛ cōmuniorē donec finiatur ad differentiam vltimā: preter q̄ꝫ dimittamus inter eas differentiam: ꝛ faciemus conſequi differentiā ipſarū cum differentia equali ſibi: ꝛ cū currit diuidens ſm hoc ſolo ex hoc neceſſario vt ſit omnis differentia ex ipſis cōmunior eis qđ eſt ſub eo: ꝛ inuentū rei que diuidit per ipſam inuentione prima: ꝛ ſi eſt inter primā ipſarum ꝛ vltimā differentia longa: ergo ꝛ differentie medię que ſunt inter eas ſunt ille que cōtinuant primū cū vltimo continuatione eſſentiali. Sed conditio tertia ꝛ que eſt vt ſit aggregatū equale diffinito: quoniā quod conuenit quidem nobis illud vt apparet ꝛ ꝑ partitione manifeſta quando diuidimus genus altuꝫ primū in ſuas differētias oppoſitas. deinde aſpicim⁹ illam rem intentā ad diffinitionē ſuam ſub qua duarum differentiarū ſit oppoſitarū: ꝛ ſi inueniam⁹ ipſeꝫ ſub vna ipſarū conſiderabimus vtrū illud aggregatuꝫ ex differentia ꝛ genere ſit equale illi diffinito: aut cōmunius eo: ꝛ ſi ſit cōmunius ſeparabimus illa differentiā etiā in differentias oppoſitas. deinde conſiderabimus ſub qua illarū ſit illud diffinitū: ꝛ cuꝫ inuenerimus ipſum ſub via ipſarū aſpiciemus vtrū aggregatū ſit equale diffinito: aut inequale: ꝛ ſi eſt eq̄le ſcimus quoniā iam inuenimus diffinitionē ipſius: ꝛ ſi eſt cōmunius faciemus in illo ſicut fecimus pri⁹ .ſ. vt diuidamus differentiā vltimā in differētias oppoſitas. deinde conſiderabimus ſub qua illarum eſt diffinitū intrans: ꝛ vtrū aggregatū ſit equale ei: aut inequale: ꝛ cuꝫ inuenimus ipſum equale eſt manifeſtum ꝙ de illa diffinitione nō diminuitur differētia ex differentijs: ex quibus conſeruatur eſſentia rei diffinite. ſ. ideſt conſtat. Neqꝫ inuenitur in ea ſuperfluū ꝓpterea qꝛ diminutio aut eſt genus aut eſt differētia ꝛ genus primū iam poſitū: ꝛ adiuncte ſunt ꝛ differentie inuente in illa natura: ꝛ ſi ponatur ꝙ deficit ei aliqua differentia illa differentia eſt diuiſa. i. diuerſa in natura ipſius ab illius differentijs: ꝛ differentie que aggregantur cum genere vt ſit ex eis diffinitio ſunt ꝛ diffinitio vnius natura ꝛc. Tex. XXII.

Querere aūt opꝫ itendentē in ſimilia ꝛ indr̄ntia. primū quid oē idē hn̄t. Poſtea iterū in alteris que in eodē qdē genere ſunt in illis: ſunt āt ipſis qdē eadē ſpē. illis aūt altera. Cū aūt in his accipiat qd oia idē ꝛ in alijs ſilr. In acceptis valde intendēdū ſi idē ſit quouſqꝫ in vnā ꝯueniāt rōnem. hec. n. erit res diffinitio. Si ꝟo nō vadit in vnaꝫ: ſꝫ in duas aut plures: manifeſtū eſt ꝙ vtiqꝫ nō eſt vnū aliqđ eſſe qđ querit: ſꝫ plura. Ut dico ſi quid eſt magnanimitas quereremus intendēdū eſt in quoſdā magnanimos quos ſcimus ꝙ habeāt oēs inquātū ſunt huiuſmodi vt ſi magnanimus alcibiades eſt: aut achilles: ꝛ aiax: qd vnū oēs hēāt nō tolerare iniuriā. Hic qdem. n. dimicauit. ille ꝟo inſaniuit. hic aūt iterfecit ſeipm̄. Iterū eſt in alteris vt in lyſandro ꝛ ſocrate ſi iaꝫ indifferētes eſſe ꝓſperitati ꝛ iproſperitati hec duo accipiēs itendat qd idē cōe hn̄t: ꝛ ipaſſibilitas que eſt circa fortunas: ꝛ nō tolerātiarū.

Si vo nullũ ſit due ſpẽs vtiq; erũt magnanimitatis. ſemp eni ẽ oĩs diffinitio vniuerſalis. Nõ enim in quodã oculo dicit ſanabile medicus: ſ; aut in omni aut ſpecie determinans. Faciliuſq; eſt ſingulare q̃ vl'e. vnde op; ex ſingularibus in vniuerſalia aſcẽdere. nãq; equiuocationes latẽt magis in vniuerſalibus q̃ in indifferẽtibus. Sicutq; in demonſtratiõibus op; hoc ſyllogiʒari eſſe. ſic ⁊ in terminis certũ. hoc aũt erit ſi per ea que ſingulariter dicũtur ſit in vnoquoq; genere diffinire ſeparatim: vt ſimile nõ omne: ſ; in coloribus ⁊ figuris ⁊ acutũ qð in voce eſt: ⁊ ite in cõe tumentẽ nec equiuocatio contingat. Si autẽ neq; diſputare op; metaphoris: mãifeſtũ q̃m neq; diffinire: neq; q̃cũq; dicunt̃ in metaphoris: diſputare eni neceſſe erit in metaphoris: vt habeamus aũt ꝓblemata eligere op; deciſiões ⁊ diuiſiones. ſic aũt eligere ſupponentẽ genus cõe omnium cõſimiliũ vt ſi animalia ſunt que cõſiderãtur qualia omni aĩali inſunt. Acceptis aũt his reliquoꝝ primo omni qualia ĩherẽt vt ſi hec eſt auis qualia inhereãt omni aui: ⁊ ſic ſemper ꝓximo. Manifeſtũ enim ⁊ q̃m habebimus iam dicere ꝓpter quid inſunt inherẽtia his que ſunt ſub cõi vt ꝓpter quid homini aut equo inſunt: ſit aũt aĩal in quo a. b. autẽ inherẽtia omni animali: in quibus aũt ſunt c. d. e. ſint quedã animalia. manifeſtũ igitur eſt ꝓpter quid ẽ b. in d. ꝓpter. a. enim. ſimiliter aũt ⁊ in aliĩs ⁊ ſemper in aliĩs eadem ratione. Nunc quidẽ igit̃ ſm ea que aſſignant̃ cõia nomina dicimus.

Cõmen. XXII.

Inquit. ⁊ o; nos cu intendimus diffinitionẽ rei alicui⁹: ⁊ eligam⁹ predicata inuẽta ex via quid eſt vt inquiramus in ſingularib⁹ que ſunt diuerſa illã intentionẽ cui⁹ querimus diffinitionẽ: ⁊ ſi inuenerimus ipſam eandẽ in omnib⁹ illis: manifeſtũ erit nobis ex illo ꝙ illa natura cui⁹ voluerimus diffinitionẽ eſt natura vna: ⁊ ꝙ eſt ei diffinitio vna: ⁊ ſi inuenerimus illã intentionẽ in vniuerſitate illorũ ſingulariũ tranſmutatã: ⁊ vniuerſitatẽ aliã ſcimus ꝙ illud cui⁹ intendimus diffinitionẽ nõ eſt vna intentio: ſed ſunt due intentiones: aut plures illis. V. g. q̃m cũ voluerimus diffinire qð eſt magnitudo ſenſitiue anime. nos nãq; conſideramus hãc intentionẽ in ſingularibus qua diſponimus per magnitudinẽ aĩe: ⁊ inuenimus quedã ipſorum que interfecerũt ſeipſa: ⁊ inuenimus alia tranſlata de lege ad legem: ⁊ alia pugnãtia: ⁊ quo nos o; pugnare ipſo Cum ergo cõſideram⁹ magnitudinẽ anime in his inuenimus eam per veritatem ſuſtinentie iniuriã: ⁊ conſiderauerim⁹ magnitudinẽ aĩe inuẽta in Diogene ⁊ Socrate ⁊ aliĩs ex eis qui timuerũt in bonitate caſus ⁊ fortune: ⁊ ꝓpter neceſſitatẽ ex veritate dicimus ꝙ magnitudo aĩe in eis eſt timere in bonitate caſus. Cum ergo aſpexerimus timorẽ in bonitate fortune: ⁊ per veritatẽ ſuſtinentie in timente nõ inuenim⁹ aliquid aggregans ipſa ambo: neq; vidimus vnã eis cõmunicantes magnitudinẽ aĩe: ⁊ diximus ꝙ magnitudo anime nõ habet vnã diffinitionẽ: ⁊ ꝙ eſt nomen equiuocũ: q̃m diffinitio q̃dã eſt vna nature vni vniuerſali nõ nature particulari: ⁊ ꝓpter hoc nõ dat medicus curã huius oculi cui⁹ intuit̃: ſ; dicit quidẽ curã abſolute: ⁊ illud erit per hoc vt diuidat intentiones: de quib⁹ dicit̃ nomen oculi: ⁊ determinet ſpeciẽ quã intendit diffinire Medicus: qa equiuocatio nominis apparet in ſpecieb⁹ magis q̃ in generib⁹: ⁊ ꝓpter hoc op; vt ꝓueniat̃ ad diffinitionẽ ꝓprioris cũ ſit ꝓprius notius apud ſenſum: ⁊ quẽadmodũ in demonſtrationib⁹ op; vt intẽtio ſyllogiſmi res certa manifeſta. ſ. ꝙ ſingularib⁹ ſigna certa: ſimiliter o; vt ſint intentiones quas intendim⁹ diffinire aperte ⁊ diuiſe ⁊ manifeſte ex diffinitionib⁹: ⁊ hoc q̃dem erit cũ peruenimus ad diffinitionẽ rerũ cõmunium ex rebus ꝓprijs: quib⁹ eſt manifeſtatio intẽtionis quã voluim⁹ diffinire plana ⁊ aperta. V. g. q: nos cũ voluerimus diffinire naturã coloris ponem⁹ p̃n^m conſiderationis in hoc ex intẽtione inuẽta in colore quolibet nõ ex colore cõmuni que eſt genus omnib⁹ coloꝛib⁹. Et ſilr cũ voluerimus diffinire rem ſoni: ponamus ↄſiderationẽ ex ſonis ſpecificis nõ ex ſono cõmuni: q̃m per hoc opus cadit cuſtodia a nomine cõmuni: ⁊ illð ẽ q: ⁊ ſi iã cauem⁹ in dialectica nomẽ equiuocũ: q̃to magis o; vt caueam⁹ illð in diffõnib⁹ ⁊ cooꝑatio nõis equoce accidit nc̃io in dialectica.

Textu. XXIII.

Oportet aũt nõ ſolũ in his ipſis conſiderare: ſ; ⁊ ſi aliud aliqð aſpiciat̃ inherẽs cõe accipiẽtẽ: ſi poſtea quibus hoc ĩheret: ⁊ qualia hoc ſequantur: vt cornua habentia id qð eſt habere erinaceũ id qð ẽ nõ vtrinq; dentata eſſe hec habere vẽtres latos nõ vtrobiq; dicẽtes eẽ. Iterũ id qð ẽ cornua habere quedã ſequit̃. manifeſtũ. n. ꝓpter quid ẽ in illis qð dicitur ꝓpter id nõ inerit ꝙ cornua habẽt. Ampli⁹ aũt ali⁹ modus eſt ſm analogiã eligere vnũ; nõ eſt idẽ accipere qð op; vocare ſepion ⁊ ſpinã ⁊ os. erũt aũt que ſequunt̃: ⁊ hec vna quadam natura tali.

Cõmen. XXIII.

Inquit. ⁊ o; illũ qui vult vt alleuiet̃ ei reſpõſio per q̃re in accidẽtibus q̃ inueniunt̃ cuilibet ſpeciei: ex ſpeciebus inẽtorũ ſenſibiliũ vt iam ſtet per viã diuiſionis ſunt ſup genere ⁊ ſpecie ſua ⁊ ꝑ viam expoſitionis ſup oĩa mẽbra eoꝝ: q̃m cũ ipſe eſt ſciens hoc eſt poſſibile cũ querit̃ de inẽtione accidẽtis circulo ſpeciei ex ſpecieb⁹: aut generi geneꝝ: vt reſpondeat per naturã cõmunẽ q̃ eſt cauſa inuẽtionis illi⁹ accidẽtis illi ſpeciei aut generi. Verbi. g. q̃m homo cũ ꝓcedit ⁊ ſcit ꝑ viã diuiſiõis ꝙ nutribile qðdã ẽ ſenſibile ⁊ qðdã inſenſibile: deinde querit̃ q̃re eſt aĩal augmẽtabile: r̃ndit ꝑ nãm cõez q̃ eſt cã in inuentione augmenti aĩali: dicit: quoniã eſt nutribile: ⁊ ꝙ

nō dicit: quoniā eſt aīal: ⁊ ſimilr accidit ei cū querit̄ ex cōſequēti quodā ſpēm quādā ex ſpēbus ⁊ eſt ſciēs naturā vniuerſalē q̄ eſt cā in iuētiōe illius cōſequētis illi ſpēi per diuiſionē: ſicut ſi queraī q̄re ſit gallus diuerſaꝝ alaꝝ: ⁊ dicet̄: quoniā eſt volatile: aut quare ſit hō reſpirās: dicat̄: quoniā eſt aīal ambulās habēs ſanguinē: ⁊ quādoq; nō apparet nobis nā cōmunis q̄ ē cā illius accidētis: ꝑ quā querit̄ de via diuiſiōis: ſ; eſt apparēs iā nobis ꝑꝑ expōnē accidētis cōmunis exꝑgē facienes nos ex illa nā ⁊ faciemus ipſm ſtare loco illius nāe. V.g. q: iā; ſtetim⁹ ꝑ anotomiā ꝙ ex animalib⁹ h ꝙ cornua hñt mētū ſuperiorē: nō hñt dētes i mādibula ſuperiori: ⁊ cū querit̄ a nobis ita: quare cerũ⁹ h; cornua: dicimus qm̄ h; ſtomachū ſuperiorē: ⁊ non h; dētes in mādibula ſupiori: ⁊ ſilr poſtq̄ ſtetim⁹ ꝑ anothomiā; ſup hoc ꝙ oē aīal lōge vite eſt pauce cholere ītellectiōe ad corpus eius. Cū; ḡ querit̄ a nobis. V.g. quare ſit hō longe vite: dicimus qm̄ eſt pauce cholere ⁊ quādoq; eſt nā ⁊ genus in quo ſtetimus ex diuiſiōe nō vnũ: termini in propoſitiōe ſicut ꝓportiōales ſciētie in animali ⁊c̄. Tex. XXIIII.

Adem aūt ꝓblemata ſunt q̄dā qdē in eo ꝙ idē mediũ; hñt: vt qm̄ oia ꝯtius ſtatus: hoꝝ autē genere ſunt eadē quecūq; hñt dīfas alioꝝ aut aliter eſſe: vt ꝓpter qd ſtrepit: aut ꝑꝑ quid apparet: ⁊ ꝓpter qd iris. Omnia.n. hec vnũ; ꝓblema ſunt gñe: oia.n. repcuſſio ſunt: ſed ſpē altera. Alia aūt ex eo ꝙ mediū quidē ſub altero mediū eſt differūt a ꝓblematibus: vt ꝓpter qd nilus finiēte mēſe magis fluit: propter id ꝙ hyberniot eſt finiens: ꝑꝑ qd autē eſt hyberniot finiēs: ꝑꝑ id ꝙ luna deficit: h.n. ſic ſe hñt adiuicē. Cōmē. XXIIII.

Dixit. Et erūt q̄ōes vna qm̄ ē cā accepta in eis termin⁹ medi⁹ ⁊ qm̄ eſt vna ſpē: ⁊ forte ē vna i gñe: ſic̄ ſi q̄rat q̄rēs q̄re renouat̄ echo ⁊ q̄re renouat̄ iris: ⁊ q̄re vidit hō formā ei⁹ in corꝑe terſo qm̄ cā in his q̄ſtiōibus ē vna in genere ⁊ eſt cōuerſio: ſed cā echo eſt ꝯuerſio aeris ⁊ cā iridis eſt ꝯuerſio luminis: ⁊ cā viſionis eius i ſpeculo terſo eſt ꝯuerſio viſus. Jāq; ē cā vna diuſa ꝑ media multa. quādo eſt qddā eorū cū qbuſdā: ⁊ eſt ꝓcedēs ex ipſis dans ꝑncipia in queſtiōe querit̄ de poſteriori donec aſcēdat q̄ſtio ad cām p̄mā eſt eis que eſt cā oībus illis. V.g. ſi dicat̄. quare augmētatur curſus nili in fine mēſis. ⁊ dicat̄ in reſponſione illius: qm̄ illud tps ſimilat̄ tempori hyemis: ⁊ dicatur: ⁊ q̄re ſit illō tps ſimile tēpori hyemis: ⁊ dicat̄ ꝓpter diminutiōe; ipſius cū ſole: quoniā ꝯiūctio ipſius cū ſole eſt cā p̄ma: ⁊ curſus nili in fine mēſis eſt cātum vltimū: ⁊ q̄ ſunt inter vtraq; ſunt cātā ⁊ cā ⁊c̄. Tex. XXV.

E cā aūt ⁊ cuius eſt cā dubitabit aliqs nūqd ⁊ cauſatū eſt ⁊ cā eſt: vt ſi folia fluunt aut deficit luna: ⁊ cā deficiendi ⁊ folia cadēdi erūt. vt ſi huius eſt lata habere folia. Deficiēdi aūt terram eē in medio. Si.n. nō alia aliqua erit cā ipſoꝝ fine eu; cā ſit ſimul ⁊ cauſatū eſt vt ſi in medio eſt terra deficit aut ſi lato folio eſt fluit. Si aūt ſic eſt ſimul vtiq; erūt. ⁊ ſcinuicem demōſtrarent̄. ſit.n. folio fluere in quo a. lato aūt folio in quo b. vite vero in quo c. ſi aūt i b. eſt a. omne.n. lato folio folio fluit. in c. aūt b. omnis eni vitis ē lato folio. in c. a. ⁊ omnis vitis folio fluit. Cauſa aūt ē b. mediu;: ſed ⁊ quoniā latis folijs vitis eſt ꝑꝑ id qꝺ folio fluit demonſtrare. Sit eni d. qdē; lato folio. e. aūt folio fluere. vitis ꝟo in quo ;. in ;. igr̄ eſt e. qꝺ ē folio. fluit. n. ois vitis. in e. aūt d. oē. n. fluēs folio lato ē folio. ois enī; itaq; vitis lato eſt folio. Cauſa aūt eſt folio fluere. Si aūt nō cōtingit cās eſſe ad ſciuicē. cā.n. prius eſt eo cuius ē cā. ⁊ deficiēdi qdē cauſa ē terrā eſſe in medio. in medio aūt terram eē nō eſt cā deficere. Si igiſ ſi qdē; per cauſam eſt demonſtratio propter quid. Si vero nō per cauſam ipſius: q: qm̄ in medio cognouit. ꝓpter qd aūt nō. Quoniā; aūt nō deficere cā ſit in medio eſſe: ſed hoc deficiēdi manifeſtũ; ē. Jn ratiōe.n. deficiendi ē qꝺ eſt in medio. quare manifeſtū eſt ꝙ per hoc illud cognoſcit: ſed nō hoc ꝑ illud. Aut contingit vnius plures cauſas eſſe: ⁊ nēq; ſi eſt idem de pluribus primũ; ꝑdicari. ſit a. in b. primo eſſe: ⁊ i c. primū primo: ⁊ hec ſint in d. ⁊ in e. inerit vtiq; a. in d. ⁊ e. cauſa aūt ē in d. qdē b. in e. aūt c. quare cum cauſa ſit neceſſe eſt re; eſſe: ſed res cū ſit nō neceſſe eſt omne ꝙ ſit cauſa: ſed cauſam qdē neceſſe eſt eſſe: nō tamē omne. Aut ſi ſemper eſt vniuerſale problema: ⁊ cauſa quid totū eſt: ⁊ cuius eſt cā vniuerſaliter: vt folio fluere in toto quodam determinatū eſt: ⁊ ſi ſpecies ipſius ſint ⁊ his ⁊ vniuerſaliter. igitur aut plantis aut his plantis. quare ⁊ mediū equale op; eē in his: ⁊ cuius eſt cauſa ⁊ cōuerti: vt propter quid arbores folio fluunt. Si ergo propter denſitatē humidi ſine folio fluit arbor opoꝛtet eē denſitate;: ſiue denſitas ē nō in q̄libet: h in arbore folio fluere. Cōmen. XXV.

Inquit. Jamq; dubitabit hō in cauſa accepta termin⁹ medi⁹ in cauſato qꝺ eſt extremitas maior: ⁊ dicit ſ; vtrūq; quēadmodū eſt nobis poſſe vt oſtēdamus rē ꝓpter cām illius: ſilr eſt poſſibile nobis vt oſtendamus inuentionē cauſe ex cauſato: ⁊ illud eſt per hoc vt ſit vtrūq; ipſorū ꝯiter compar ſuū ⁊ inueniat̄ per inuentionē ipſi⁹: verbi grā. vtrū quēadmodū qñ inuenimus ꝯgelatiōnē lactis ad labore; inuenimus cauſam folioꝝ eius: ſimiliter etiam cum inuenimus caſum: inuenimus congelationem lactis:

⁊ quēadmodū inuenimus conſiſtentiā terre inter ſolem ⁊ lunā inuenimus eclypſim: ſilr quādo inuenim⁹ eclypſim inuenimus conſiſtentiā terre inter ipſam ⁊ ſter ſolē: ⁊ dicem⁹: qm̄ ſi nō eſt rei vni plures vna cauſa: ⁊ eſt res que nō eſt poſſibile vt īueniaꝛ preter cauſam ſuam: tunc iam oſtendiſ vtrūq; ipſoꝝ ſm ſuū cōpar: ſed cū oſtendimus cauſatū per cauſam eſt illō demonſtratio dans cauſaꝫ ⁊ inuentionē: ⁊ cū oſtendim⁹ cauſam per cauſatū eſt illud demōſtratio dans inuētionē tm̄: ſicut eſt qō oſtendit caſum folioꝝ ex congelatione lactis: ⁊ congelationē lactis ex caſu foliorū: ſꝫ ſi eſt rei vni plus vna cauſa: tunc nō ſequiꝛ vt oſtēdatur inuētio cauſarū ex inuētione cauſe. V.g. quādo ſi oſtēdit oſtēſoꝛ qꝫ a. eſt inuētū g. per media plura vnd .ſ.d. ⁊ e. tunc manifeſtū: qm̄ quādo inueniꝛ vnū ex d. ⁊ e. inueniꝛ a. ⁊ nō ſeqtur cū inueniꝛ a. vt inueniatur d. ⁊ e. quoniā a. eſt cōmunis vnoquoq; amboꝝ: ⁊ cū inueniaꝛ cōmunis nō ſequitur vt inueniatur ꝓprium: ſed oſtēditur res in hoc ex eo qō pceſſit: ⁊ illud eſt quoniā iā dicitur ex ꝯditiōibus demōſtrationū eſt vt ſint ꝓpoſitōes accepte vniuerſales ⁊ ꝑdicate ex via quid eſt: ⁊ cū eſt illud ita: oꝫ vt ſit terminus medius ꝓpri⁹ ſubiecto ⁊ eq̄le ei: ⁊ ſimiliter maior cū medio ⁊ cōuertaꝛ cū ⁊ cāuꝫ neceſſario in hꝫ demōſtratiōibus.

V Trū aūt cōtingit nō eandē cauſam eē eiuſdē oībus: ḣalterū: aut nō: aut ſiquidē per ſe dmōſtreꝛ: ⁊ nō ſm ſignū: aūt accidens nō pōt ſumi eē: ratio eniꝫ mediū eſt. Si vero nō ſic cōtingit. eſt autēꝫ ⁊ cuius cauſa ⁊ in quo cōſiderare ſm accidens: nō tm̄ videnꝛ ꝓblemata eſſe: ſi aūt non ſimiliter ſe habebit mediū ſiquidē equiuocū ⁊ equiuocū mediū eſt. Si vō ſicut in genere ſit ſimiliter ſe habebit: vt ꝓpter cōmutabiliter analogū. Alia eni eſt cauſa in numeris ⁊ in lineis: ⁊ eadē vtriq; : inquantū aūt linee alia. Inquātū aūt hñs augmentationē hui⁹ eadē ſic in oībus: hoc aūt ſimilē eſſe colorēꝫ colori ⁊ figuram figure aliā alij eſſe. equiuocū enim ſimile in omnib⁹. Hic quidē eni forſitās analogiā habere latera ⁊ equales angulos. In coloribus aūt vnum ſenſum eſſe aut aliquod aliud hui⁹: ſm aūt analogiā ei⁹ eadem ⁊ mediū ſm analogiā habebūt.

H Abet autem ⁊ ſic conſequi cauſam inuicem: ⁊ cuius eſt cauſa ⁊ in quo eſt cauſa. Vnūqōq; quidem accipienti: cuius cauſa in plus eſt. vt quatuoꝛ equales qui ſunt extra in plus quā triangulus aut quadrangulus. In omnibus aūt ⁊ inequalibus: quecūq; eniꝫ quatuoꝛ rectis equales que ſunt extra ⁊ medium ſimiliter eſt: eſt aūt mediuꝫ ratio primi extremi: quocirca omnes ſcientie ſiunt per diffinitiones: vt folio fluere ſimul ſequitur vitem ⁊ excedit ⁊ ficum: ſed nō omnia ſed equale. Si vō accipiatur aliquis primū mediū ratio fluendi folium eſt. erit. n. primū quidem in altera medium: quoniam huiuſmodi ſunt omnia huius mediuꝫ: quoniā ſuccus denſatur aut aliqd aliud huiuſmodi: qd aūt ex folio fluere denſari in contactu ſeminis ſuccuꝫ. In figuris autem ſic aſſignabit querentibus conſecutionem cauſe ⁊ cuius eſt cauſa. Sit eni a. quidē ineſſe b. oī. b. aūt in vnoquoq; eoꝝ que ſunt d. In plus aūt b. quidē vniuerſaliter in ipſis erit d. hoc autēꝫ dico vniuerſale qō non cōuertitur. primū aūt vniuerſale cū quo vnumquodq; quidem nō conuertitur. Omnia aūt cōuertuntur ⁊ excedunturꝫ In ipſis igitur eſſe ipſius a. b. eſt. opꝫ itaq; a. in plus qꝫ b. extendi. ſi vero non. Quid magis erit cauſa hec illi⁹. ſi ergo in omnib⁹ e. eſt a. erunt aliquod vnum illa omnia aliud a. b. ſi eniꝫ nō: quō erit dicere. Quoniā in quo eſt e. ſit a. omni: in quo aūt a. non omni ſit e. ꝓpter quid enim nō erit aliqua cauſa. vt a. eſt in omnib⁹ d. Si itaq; ⁊ que ſunt e. erunt ali qō vnum conſiderare opoꝛtet: ⁊ ſic e. Contingit igitur plures eſſe eiuſdem cauſas: ſed non eiuſdē ſpeciei vt longe vite eſſe quadrupedis qdē eo qꝫ nō habēt cholerā. Volatilia aūt ſicca: eo qꝫ aliquid aliud. ſi autē in athomo non ſtatim veniunt ⁊ nō ſolum vnū mediuꝫ eſt: ſꝫ ſi plura ⁊ cauſe plures ſunt. vtrū aūt cauſa medioꝝ que eſt ad vniuerſale prima eſt aut que ad ſingulare ſingularib⁹: manifeſtum igitur eſt qꝫ proxima vnicuiq; cui cauſa. Primū. n. quideꝫ ſub vniuerſali eſſe hoc eſt cauſa vt in d. qō eſt e. e. cā eſt ipſius a. ipſi. e. autēꝫ hoc b. eſſe cām ipſis d. quidē. hoc autem ipſum.

V T cauſa que eſt cū hec diſpoſitōe: ergo nō eſt poſſibile vt ſit cauſa vna: quoniā ipa eſt diffinitio rei. ⁊ in diffinitōe nō eſt poſſibile vt ſit plures vna cū ſit expgefaciēs de ſubſtātia vna: ⁊ expgefaciēs de eſſentia rei vni⁹ opoꝛtet vt ſit vnū: ſicut ſtatio terre in medio inter ſolem ⁊ lunā que eſt diffinitio eclypſis: ⁊ ſicut congelatio lactis arboꝛis que eſt diffinitio caſus folioꝛum. Et ſi nō eſt mediū cauſa eēntialiꝫ ſicut in eo qō eſt longe vite ē qꝫ pauce cholere: ⁊ caloꝛ quidē ⁊ humiditas ſunt cauſa alia inuenta animali: ⁊ alij ab animali: ſed opoꝛtet vt intēdātur hꝫ media in demōſtratiōibus quoniā ipſa nō ſunt cauſa vera ⁊ certa neq; demonſtratiōes cōpoſite ex hꝫ rebus ſunt demonſtratiōes certe. ſꝫ putatiue demōſtratiōes preter quod ſit ita cū iam inueniatur cauſatuꝫ: ⁊ nō inueniatur cauſa: ⁊ ꝓpter eſſentiā termini medij in hꝫ demō-

ſtrationibus certis ex eo ꝙ eſt eẽntialis eſt ex natu-
ra generis in quo cõſiderantur ille demonſtrationes
ſequit̃ ſi eſt illud genus dictũ in ꝓportione vt ſit ter-
minus medius in eo dans in ꝓportione: ⁊ ſimiliter ſi
eſt genus vniuoce ſm̃ concordiã eſt terminus vniuo
ce. Et exemplũ rerũ dictarũ in ꝓportione: vt dicatur
quare ſunt res ꝓportionales cũ permutantur ꝓpor-
tionales: ⁊ dicatur: quoniã multiplicia ipſarum inue-
niuntur cũ conditione poſita in rebus proportiona-
libus: ⁊ nõ eſt ſimilitudo que dicitur de coloribus et
de figuris vna in proportione. ſ. ſed eſt vna quidẽ di-
ctione tñ: qm̃ ſimilitudo in coloribus eſt vt moueãt
viſuz q̃litate vna: ⁊ in figuris eſt vt ſint latera ꝓpor-
tionalia ⁊ anguli equales. Et hec eſt differentia q̃ eſt
inter rem dictã equiuoce: ⁊ dictaȝ ꝓportione. ſ. ꝙ di-
cte equiuoce inueniunt̃ termini diuerſi nõ termina-
ti: ⁊ dicte in proportione inueniuntur termini vni ꝓ-
portione. Et verũ oportet vt accipiantur termini tres
in demonſtratione: equales quidẽ quibuſdã. ſ. cauſa
⁊ cauſatũ: ⁊ res habens cauſam eſt ſubiectũ: ⁊ ſi acci-
piatur ſubiectũ propriꝰ q̃ mediũ: ⁊ mediũ ꝓprius
q̃ maior non erit predicatio ſm̃ viam omnis que cõ-
ditionatur in principio huius libri: ⁊ eſt ſcituȝ ꝙ hec
demonſtratio eſt demonſtratio que eſt terminus cõ-
pletus in potentia: ⁊ eſt ſcitũ ꝙ hec demõſtratio qui-
dem erit per cauſam ꝓpinquã: ⁊ ſi ſunt rei cauſe mul-
te quedam ipſarum propinquior quibuſdam: tunc
cauſa ꝓpinqua eſt ipſis ꝓpinquior predicato in que-
ſito non ſubiecto. ſcilicet. cuȝ ſit terminus medius q̃-
dem ipſe terminus extremitatis maioris que eſt pre
dicatum in queſito: aut pars termini: ⁊ eſt oſtenſum
ex hoc ꝙ Ariſto. vidit ꝙ ex conditione demonſtra-
tionis abſolute eſt vt ſit terminꝰ medius cũ extremi
tati maiori nec̃io: ⁊ ꝙ ipſe neceſſariꝰ in eo. ⁊ ſcias h ꝙ
h eſt qđ certificat aliꝰ ab eo ⁊c̃. Tex. XXVI.

E ſyllogiſmo igitur ⁊ demon
ſtratione quid vtrunq; ⁊ quo-
modo ſit manifeſtum eſt. Si-
mul autem ⁊ de ſcientia demõ
ſtratiua. idem enim eſt.

¶ De ſylliſis igit̃ qđẽ. Cõ. XXVI.

Inquit. Jamq; locuti ſumus in ſyllo
giſmo ⁊ demonſtratione qđ
eſt vterq; ipſorum: ⁊ quibus conditionibꝰ
⁊ proprietatibꝰ completur vterq;: ⁊ eſt ex
manifeſto ꝙ ſcientia vtriuſq; ipſorum de-
pendet a ſcientia alterius: et ꝙ vterq; creuit cum ſu
rei vnius. Textus. XXVII.

E principijs aũt q̃lio ſiunt co-
gnita: ⁊ quis eſt cognoſcens
habitus hinc eſt manifeſtũ du
bitantibus primũ. ꝙ quidẽ igi-
tur nõ cõtingit ſcire per demõ
ſtrationẽ nõ cognoſcentẽ pri-
ma principia: imediate dictũ eſt prius. Im-
mediatorũ aũt cognitionẽ ⁊ verũ eadeȝ eſt:
aut non eadeȝ dubitabit vtiq; aliqs: ⁊ verũ
ſcientia vtriuſq; eſt: aut non eſt: aut huius
quidem ſcientia: illius autem alterum aliqđ
genus ſit: ⁊ vtrum cum non inſint. habitus
ſiant: aut cum inſint lateant. Siquidem igi-
tur habemus ipſos incõueniens eſt: contin-
git enim ⁊ certiores habentes cognitiones
demonſtratione latere. Si autẽ accepimus
non habentes prius itaq; qualiter cognoſci
mus ⁊ adiſcimus ex non preexiſtenti cogni-
tione. impoſſibile eniȝ eſt: ſicut ⁊ in demon
ſtratione diximus. Manifeſtum igitur eſt:
quoniã neq; habere poſſibile eſt neq; igno-
rantibus ⁊ nullũ habentibus habitum fieri:
neceſſe itaq; habere eſt quãdam quidẽ potẽ
tiaȝ: huiuſmodi aũt non habere aut erit his
honorabilior ſm̃ certitudinẽ. Videt̃ autem
hoc ineſſe omnibus animalibus: habent eni
naturalem potentiã iudicatiuã quã vocant
ſenſuȝ. Cum aũt inſit ſenſus animalibus in
his qđem animaliũ manſio eſt ſenſibilis: in
alijs aũt non ſit: in quibuſcũq; igit̃ non ſit:
aut omnino: aut circa que nõ ſit nõ eſt in his
cognitio vltra extra ſenſum quã ſentiunt: in
quibuſcũq; aũt eſt ſentientibus: habere etiã
in anima. Multis aũt factis huiuſmodi iaȝ
differentia quedã ſit: vt his qđẽ fieri rationẽ
ex talium manſione: in alijs vero nõ. ex ſen-
ſu igit̃ ſit memoria: ſicut diximus: ex memo
ria aũt multotiens eiuſdẽ facta experimẽtũ.
Multe. n. memorie nũero experimentũ eſt
vnũ numero: ⁊ experimẽto aũt oi quieſcen
te vlĩ in anima vno preter multa. ꝙ ſi in oĩ-
bus vnũ ſit idẽ illis eſt artis principiũ ⁊ ſciẽ
tie: ſiquidẽ circa generationẽ artis eſt: ſi ve-
ro circa ens ſciẽtie: neq; igit̃ inſunt determi
nati habitus: neq; ab alijs habitibꝰ ſiunt no
tioribus: ſ; a ſenſu: vt in pugna euerſione fa
cta vno ſtante: alter ſtetit: poſtea alter quo-
uſq; in principiũ veniat. Anima aũt huiꝰ ſit
qualis poſſit pati hoc. qđ ãt dictũ eſt dudũ
nõ manifeſte aũt dictũ eſt iteꝝ dicamꝰ. Stã
te. n. vno indiferẽtiũ. primũ qđẽ vlẽ in aĩa
eſt: ⁊ nãq; ſentit̃ qđẽ ſingulare. Senſus ãt
vlis eſt vt hominis nõ callie hominis: iterũ
in his ſtatur ſi vſq; ipartibilia ſtent ⁊ vlia:
vt huius aial quouſq; aial: ⁊ hoc ſimiliter
manifeſtũ eſt: qm̃ nobis prima inductione
cognoſcere neceſſariũ eſt: ⁊ nãq; ſic ſenſus
vlẽ facit. Qm̃ aũt circa cognitionẽ habituũ
quibꝰ veꝝ dicimus: alij quidẽ ſemꝑ veri ſũt.
Alij aũt recipiunt falſitatẽ: vt opinio ⁊ rõci
natio. Veri aũt ſunt ſemꝑ ſcientia ⁊ intelle-
ctus: ⁊ nullũ ſciẽtie certius aliud genus q̃
intellectus principia: aut demonſtrationuȝ
ſunt notiora. Scientia aũt omnis cuȝ ratio

ne eſt: principioꝝ ſciētia nō vtiqꝫ erit. Quō aūt nihil verius cōtingit eē ſciētia ꝙ̄ intellectum. Intellectus vtiqꝫ erit principioꝝ ⁊ ex his cōſiderantibus: ⁊ qḋ demonſtrationis principiuꝫ ſit non demonſtratio. Quare neqꝫ ſcientie ſcientia eſt. Si igitur nullū aliud preter ſciētiā genus habemus veruꝫ intellectus vtiqꝫ erit ſcientie principium: ⁊ ⁊ principiū principij eget. vtiqꝫ aūt oē ſimiliter ſe habet ad rem.

¶ De principijs igitur qualiter. Cōmē. XXVII.

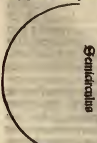
Inquit. Et quidē vnde cadat nobis ſcientia in principijs demonſtrationis que ſunt propoſitionis prime: ⁊ quomodo cadit: ⁊ per quam viam conſequitur ħ propoſitiones: ⁊ illud hoc apparebit quādo premiſerimus ⁊ poſuerimus ꝙ ſcientia per demonſtrationem non eſt poſſibile vt proueniat niſi per hoc vt ſciamus principia ſua que ſunt propoſitiones prime ⁊ imediate: ⁊ illud etiam poſuerimus cum hoc quideꝫ in dubitatione. Dicamus ergo ſi videns ꝙ vis qua ſcimus rem per demonſtrationē ſit vis eadem qua ſcimus principia demonſtrationis: aut eſt alia. Et ſi videns ꝙ principia demonſtrationis ⁊ res que ſciuntur per demonſtrationem: vtraqꝫ ſciātur per demonſtrationem: aut vnum ipſorum vt ſciātur per demonſtrationeꝫ: ⁊ alia potentia alia ſciatur. Et principiuꝫ conſiderationis eſt vt inquiramus primo verum hi intellectus primi qui ſunt forme ⁊ habitus proueniant nobis a principio noſtre inuentionis: ſed nos ſumus quaſi obliuiſcamur eorum ⁊ non memores: aut ſunt innouati in nobis poſtꝙ̄ non fuerunt: ſed quo prouenitur nobis ex principio rei: ⁊ nos ſumus obliti eorum: ex hoc ſequitur res repugnās: et eſt vt ſumus adepti ſcientias vehementis prouentionis ⁊ certioris ꝙ̄ demonſtrationis ſcientie: ⁊ ſumus obliti earuꝫ. Sed ſi poſuerimus ꝙ lucrati fuerimus eas ponimus primo concluſionem. ergo vera eſt hec poſitio cum poſitione noſtra ꝙ omne quod ſcimus ⁊ adiſcimus eſt quidem per ſcientiam precedentem. ſequitur ergo ſm̄ hoc vt ſint principia demonſtrationis oſtenſa per demonſtrationem. Dicamus ergo ꝙ hoc eſt poſſibile ꝙ huiuſmodi principia quidem proueniant nobis aptata: ⁊ ad aptationē inuentis in nobis: ⁊ ꝓprietas illius virtutis ⁊ illius aptitudinis vt ꝓueniant ex eo illa principia: ⁊ hec vis in honore eſt minor ꝙ̄ res que prouenit nobis in actu que ſunt principia: ⁊ hec eſt vis inuēta in omni animali: ⁊ illud eſt: quia in omni animali eſt vis ſenſibilis: ſed animal in quo eſt vis ſenſibilis diuiditur duabus diuiſionibꝰ: ⁊ ex via ipſarum firmatur res quam ſentit poſt finem ſenſus: ⁊ illud eſt animal imaginans: ⁊ ex ipſo eſt. non eorum confirmatur. ⁊ ipſum eſt non imaginans: et qḋ confirmat ei quidem eſt cui confirmatur confirmatione completa ex eo qḋ non confirmatur ei confirmatione completa: ⁊ qḋ durat ei dictione completa: aut cum formantur forme in eo ꝙ extrahat ex eis ſimilitudinem que eſt inter eas: ⁊ ex hac ſimilitudine prouenit intellectum vniuerſale anime ex hac ſimilitudine quidem adipiſcitur vis memoralis ex imaginatione: cum ſit hec vis ipſa que adipiſcitur intentione rei inſenſate expoliata ab indiuiduo: ⁊ hoc apud iterationem intentionis ſuper eam viribus multis ⁊ indiuiduis: ⁊ ex quo ſunt vis imaginatiua: ⁊ moralis ad concupiſcentes in inuentiones a ſenſu eſt extenſo harum duarum virium in homine ex inſenſibili: ⁊ ſi eſt vniuerſale acceptum ex rebus voluntarijs eſt intellectus proueniens ex eo principium rebus operatiuis: ⁊ ſi eſt acceptio ex rebus inuentis eſt principiū ſcientijs ſpeculatiuis: ⁊ cum eſt res ita: ergo non ſunt hi habitus ex intellectis prouenientibus nobis a principio rei: neqꝫ lucramur eas ex habitibus nobilioribus: neqꝫ ſcientijs firmioribus ipſis: ſed renouantur quidem nobis exercitatione ſenſus vite poſt vitā ſingularibus multis: ſicut accidit in prelio cuꝫ vincitur ordo pugnantium in victoria pugnantium ſi redeat vnus ⁊ ſtet: deinde redeat tertius donec compleatur acies: ⁊ ſic eſt diſpoſitio renouationis vniuerſalis ex ſenſu: quoniam coniungitur huic ſenſui ſenſus ſecundus: ⁊ ſecundo tertius renouatur res vniuerſalis: et propter hoc eſt renouatio eius ſecundum moduꝫ inductionis particularium: ⁊ ſecundum hunc modum eſt renouatio vniuerſalis a ſenſibꝰ. Dixit. ⁊ vires mētales quibus verificamus diuiduntur duabus diuiſionibus: quoniam ex ipſis eſt qḋ verificatur quandoqꝫ: ⁊ falſificatur quandoqꝫ: ſicut eſt inopinabilis ⁊ cogitatiua: ⁊ ex ipſis eſt qḋ verificatur ſemper: ſicut in ſcientia proueniente ex demonſtratione. Et intellectus quidem eſt propoſitiones prime: ⁊ non eſt genus aliud ex apprehenſione certius: ⁊ verificatur ꝙ ſcientia niſi ſcientia prouenientia ex propoſitionibꝰ prouenientibus per intellectum: ⁊ propter illud ſunt p̄nͣ demonſtrationis magis in capitulo veritatis ꝙ̄ ſcientia proueniens per demonſtrationem: ⁊ quideꝫ principia non ſciuntur per demonſtrationem: ſed ſciuntur per intellectum cum non ſit hoc aliquid quo apprehendatur ꝙ ſit magis verum ꝙ̄ demonſtratio niſi intellectus. Et propterea eſt intellectus principium principiorum: ⁊ omnes iſte vires cum proueniūt ad res ſuper quā poſſunt ſunt ſm̄ vnū exemplū. ſ. vis ſcientie ad ſcitum: ⁊ vis intellectus ad p̄ncipia.

¶ Ariſtotelis Stagyrite phyloſophorum principis Poſteriorum analeticorum opus per Commentatorem Auerroym cōmentatū finit.

¶ Laus ſummo deo.

Incipit liber primus thopicoꝝ Ariſtotelis. Capitulum. I.

Propoſitio qdeꝫ negocij ẽ methodũ iuenire a qua poterimus ſyllogizare de omni ꝓbleumate ex probabilibus. Et ꝓpoſito ipſi rónes ſuſtinentes nihil dicemus ſubcontrarium. Primũ enim dicenduꝫ quid eſt ſyllogiſmus. ⁊ que eius differẽtie quomodo ſumatur dyalecticus ſyllogiſmus: hunc.n.querim⁹ ſm ꝓpoſitũ negotiũ. Eſt igiẽ ſyllogiſm⁹ oȯ in qua poſitis qbuſdã aliqd alteꝝ a poſitis ex neceſſitate accidit per ea que poſita ſunt. Demõſtratio ergo eſt qñ ex pricipijs ⁊ primis ſyllogiſmus fit: aut ex talib⁹ que per aliqua prima: ⁊ vera eius que circa ipſa eſt cognitõis principiũ ſumpſerunt. Dialectic⁹ aũt ſyllogiſm⁹ eſt qui ex ꝓbabilibus eſt ſyllogizat⁹. Sũt aũt vera quideꝫ ⁊ prima q̃ nõ per altera: ſ; per ſeipſa fidem hñt Non oportet eni in ſcientialib⁹ inquirere principijs ꝓpter qd ſed vnũquodqꝫ principiorũ ipſuꝫ ſm ſeipſꝫ eſſe edibile. Probabilia aũt ſunt que videntur omnib⁹: aut pluribus: aut ſapientib⁹: ⁊ his: vel omnib⁹: vel pluribus: vel maxime notis: ⁊ precipuis. Litigioſus aũt eſt ſyllogiſmus qui ex his que videñ ꝓbabilia. non ſunt aũt: ⁊ qui ex ꝓbabilib⁹: aut ex his q̃ videntur probabilia eſt apparens. Non enim quod videtur ꝓbabile etiã eſt ꝓbabile. Nihil enim eoruꝫ que dicuntur ꝓbabilia in ſuperficie habet oĩno phantaſiã: velut litigioſarum orationũ principia accidit ſe habere. Statim .n. vtplurimũ eis q parua aſpicere poſſunt: manifeſta in his eſt falſitatis natura. Ergo prior ſiquidẽ coꝝ qui dicti ſunt litigioſoꝝ ſyllogiſmus: ſyllogiſmus dicaẽ: reliquus vero litigioſus quideꝫ ſyllogiſmus. Syllogiſmus aũt nõ eo ꝙ videẽ ſyllogizari: non tamen ſyllogizaẽ. Amplius aũt ꝑter oẽs qui dicti ſunt ſyllogiſmus ex his q̃ ſunt circa aliquas diſciplinas conuenientia fiunt paralogiſmi. Quẽadmodũ in geometria ẽ: ⁊ huic cognatis accidet ſe habere. Videtur .n. modus h differre a ꝑdictis ſyllogiſmis. Nã neqꝫ ex primis ⁊ veris ſyllogizat falſigraphus: neqꝫ ex ꝓbabilib⁹. Nã in diffõnẽ nõ cadit: neqꝫ.n. q̃ oĩbus videñ ſumit: neqꝫ q̃ plurib⁹: neqꝫ q̃ ſapiẽtib⁹: ⁊ his: neqꝫ oib⁹: neqꝫ plurib⁹: neqꝫ nobiliſſime: ſ; ex ꝯueniẽtibus qdẽ diſcipline ſumptis. Non ex veri aũt ſylllogiſmũ facit. Naꝫ in eo ꝙ aut ſemicirculos deſcribit nõ vt oꝫ aut lineas quas ducit: nõ vt ducẽde ſunt paralogiſmũ facit falſo ſcribens. Spẽs igiẽ ſyllogiſmoꝝ vt figuraliter ſit ꝯplecti ſint q̃ dicte ſunt. Ut vl'r aũt dicã de oĩbus ꝑdictis: ⁊ de his q̃ poſtea ſũt dicẽda intãtũ nobis determinatũ ſit. Eo ꝙ nullo eoꝝ ſubtilẽ rõnẽ aſſignare ꝑeligim⁹: ſ; aliquãtulũ de his figuraliter volumus pertrãſire: oĩno ſufficiẽs arbitrãtes ſm ꝓpoſitam methodum poſſe cognoſcere quoquo modo vnũqdqꝫ eoꝝ.

Caplm. II.

Conſequens aũt eſſet his q̃ dicta ſunt dicere ad quot: ⁊ ad q̃ vtile ſit hoc negociũ. Eſt autẽ ad tria: ad exercitatiões: ad obuiatiões: ad ſcðꝫ phyloſophiã diſciplinas. Quĩ qdẽ ergo ad exercitationẽ eſt vtile ex ipſis manifeſtũ. Methodũ eniꝫ habẽtes facilis in ꝓpoſito argumẽtari poterimus. Ad obuiationes ꝟo eo ꝙ ãnumerantes multoꝝ opiniones nõ ex extrancis: ſed ex ꝓprijs placitis ſermocionabimur ad eos tranſmutantes quicquid nõ bñ videñ nobis dicere. Ad ſcðꝫ aũt phyloſophiã diſciplinas qm̃ potẽtes ad vtraqꝫ dubitare facili⁹ i ſingulis ꝑſpiciem⁹ veꝝ ⁊ falſuꝫ. Amplius aũt ad pria principioꝝ que ſunt circa vnãquãqꝫ diſciplinã. Nam ex proprijs ſm ꝓpoſitã diſciplinaꝫ principijs ĩpoſſibile eſt aliquid dicere de ipſis: eo ꝙ prima principia omniũ ſunt. per ea vero q̃ ſunt circa ſingula probabilia neceſſe eſt de eis pertranſire. hoc aũt propriũ vel maxime conueniens eſt dyalectice. Cum enim ſit inquiſitiua ad omnium methodorum principia viam habet. Habebimus autem perfecte methodũ quando ſimiliter habemus: vt in rhetorica ⁊ medicina: ⁊ hui⁹ potentijs. hoc eſt autez ex contingentibus facere que appetimus:

neqꝫ enim rhetor ex omni modo perſuadebit: neqꝫ medicus ſanabit: ſed ſi ex contingentibus nihil omiſerit ſufficienter eum dicemus habere diſciplinam. Cap. III.

PRimum ergo conſiderandum ex quibus eſt methodus. Si autem ſumpſerimus ad quot: ⁊ que: ⁊ ex quibus orationes ⁊ queſtio his abundemus habebimus ſufficienter propoſitum. Sunt autem numero equalia ⁊ eadem ⁊ ex quibus orationes: ⁊ de quibus fiunt ſyllogiſmi: fiunt autem orationes ex propoſitionibus. De quibus autem ſunt ſyllogiſmi problemata ſunt: omnis autem propoſitio ⁊ omne probleuma: aut proprium aut genus: aut accidens indicat. Etenim differentia cum ſit generalis cum genere ordinanda eſt. Quoniam autem proprium hoc quidem quid eſt eſſe ſignificat. Illud autem non dividatur proprium in vtraſqꝫ predictas partes. Et vocetur quidem illud quod quid eſt eſſe ſignificat terminus. Reliquum vero ſecundum communem de ipſis aſſignatam nominationem nuncupetur proprium. Palam ergo ex his que dicta ſunt quod ſecundum preſentem diviſionem: quattuor omnia accidet fieri: aut proprium: aut terminum aut genus: aut accidens. Nemo autem nos opinetur dicere ꝙ vnumquodqꝫ horum per ſe dictum propoſitio vel probleuma eſt. Sed quoniam ab his ⁊ probleuma ⁊ propoſitiones fiunt. Differunt autem probleuma ⁊ propoſitio hoc modo. Si enim dicitur putaſne animal greſſibile bipes diffinitio hominis eſt: ⁊ putaſne animal genus eſt hominis: propoſitio fit. Si autem vtrum animal greſſibile bipes diffinitio eſt hominis vel non: probleuma quid fit: ſimiliter autem ⁊ in alijs. Quare equalia numero merito probleumata ⁊ propoſitiones ſunt. Nam ab omni propoſitione probleuma facies tranſumpto modo. Cap. IIII.

DIcendum autem: quid terminus: quid proprium: quid genus: quid accidens. Eſt autem terminus quidem oratio quid eſt eſſe ſignificans. Aſſignatur autem aut oratio pro nomine: aut oratio pro oratione. Poſſibile enim ⁊ eorum que ab oratione ſignificantur quedam terminari. Quicūqꝫ autem quolibet modo nomine aſſignationem faciunt: manifeſtum eſt quoniam non aſſignant huiuſmodi rei diffinitionem: eo ꝙ omnis diffinitio eſt oratio quedam. Diffinitiuum quidem ⁊ huiuſmodi ponendum: vt quoniam bonum eſt honeſtum. Similiter autem ⁊ vtrum idem ſenſus ⁊ diſciplina vel diverſum. Etenim circa diffinitiones vtrum idem vel diverſum plurima ſit verſatio. Simpliciter autem omnia diffinitiua dicantur quecūqꝫ ſub eadem ſunt methodo cum diffinitionibus. Quoniam autem omnia que nunc dicta ſunt huiuſmodi ſunt palam ex ipſis. Potentes enim: quoniam idem ⁊ quoniam ⁊ diverſum diſputare: eodem modo ⁊ ad diffinitiones arguendi copiam habebimus. Oſtendentes enim: quoniam non idem eſt interimentes erimus diffinitionem. Non tamen convertitur quod nunc dictum eſt. Non enim ſufficiens eſt ad conſtruendum diffinitionem oſtendere idem eſſe: tamen ad deſtruendum ſufficiens eſt oſtendere: quoniam non idem. Proprium autem eſt quod non indicat quid eſt eſſe: ſoli autem ineſt ⁊ converſim predicatur de re: vt proprium eſt hominis grammatice eſſe ſuſceptibile. Nam ſi homo eſt: grammatice ſuſceptibilis eſt: ⁊ ſi grammatice ſuſceptibilis eſt: homo eſt. Nemo enim proprium dicit quod contingit alij ineſſe: vt dormire homini: nec ſi forſitan per aliquod tempus ſoli ineſt. Si ergo forſitan ⁊ dicatur aliquid talium proprium non ſimpliciter: ſed quando vel ad aliquid proprium dicetur. Nam a dextris quidem eſſe quando proprium eſt: bipes autem ad aliquid proprium eſt dicimus: vt homini ad equum ⁊ canem. Quoniam autem eorum que contingunt alij ineſſe nullum converſim predicatur manifeſtum eſt. Non enim ſi quid dormit neceſſarium eſt eſſe hominem. Genus autem eſt quod de pluribus differentibus ſpecie in eo quod quid eſt predicatur. In eo autem quod quid eſt predicari talia dicuntur quecūqꝫ convenit eum qui interrogatus eſt reddere: quid eſt quod propoſitum eſt. Quemadmodum in homine convenit eum qui interrogatus eſt quid eſt quod propoſitum eſt dicere animal. Generale autem eſt vtrum in eodem genere aliud eſt alio: vel in diverſo: nam huiuſmodi ſub eadem methodo cadit generi. Diſputantes enim quoniam animal eſt genus homini. Similiter ⁊ bovis diſputantes erimus: quoniam hic in eodem genere. Si autem alterius quidem oſtenderimus: quoniam genus eſt. Alterius autem: quoniam non eſt: oſtendentes erimus: quoniam in eodem genere non ſunt. Accidens enim eſt quod nihil horum eſt: neqꝫ diffinitio: neqꝫ proprium:

neq̃ȝ genus: ineſt autem rei ⁊ qđ contingit ineſſe cuilibet vni ⁊ eidem ⁊ nō ineſſe: vt ſedere contingit ineſſe alicui eideȝ ⁊ nō ineſſe. Similiter aūt ⁊ album. Nam idē nihil prohibet quandoq̃ȝ albū quandoq̃ȝ non albuȝ eſſe. Eſt aūt accidentis diffinitionum ſecunda melior. Nā prima dicta neceſſariū eſt ſi dȝ qs itelligere pſcire qđ eſt diffinitio ⁊ genꝰ ⁊ propriuȝ. Secunda aūt per ſe finita melior eſt ad cognoſcendū quid eſt qđ diciť per ſe. Adiaceant aūt accidēti ⁊ que ad ſeinuicem ſunt comparatiōes quolibet mō ab accidente dicte. vt vtrum pulchruȝ: aut qđ expedit ſit magis eligendū: ⁊ vtrum que eſt ſm virtutem aut ſm frugalitatem ſuauior vita: ⁊ ſi qđ aliud eſt: ſilr his dcm̄. In oibus.n. talibus vtri magis predicari accidit: q̄ſtio fit. Manifeſtū aūt ex ipſis: qm̄ accñs nihil ꝓhibet: ⁊ qñ: ⁊ ad aliqđ fieri ꝓprium: vt ſedere cū accñs ſit qñ qs ſolus ſederit: tūc qñ propriū erit: ſolo aūt ſedēte ad nō ſedentes propriū. Quare ⁊ ad aliqđ ⁊ qñ nihil ꝓhibȝ accidēs ꝓpriū fieri. Simplr aūt ꝓpriū nō erit. nō lateat aūt nos: qm̄ q̄ ad ꝓprium: ⁊ ad genus: ⁊ accidēs dicta ſunt oia: ⁊ ad diffōnes ꝯueniat dici. Oſtēdentes.n. qm̄ ſoli nō ieſt qđ eſt ſub diffōne queādmodū ⁊ in ꝓprio: aut qm̄ nō genꝰ qđ aſſignatuȝ eſt in diffōne: aut qm̄ nō ineſt aliqđ coꝝ q̄ in diffōne dicta ſunt: qđ ⁊ in accñte dicebať interimētes erimus diffōnē. Quare ſm priꝰ aſſignatā rōnē oia erunt quodā mō diffinitiua q̄ enumerata ſunt. Sed nō ꝓpter hoc in oibus vnā methodū q̄rendū: neq̃ȝ.n. facile inuenire eſt: ⁊ ſi inueniať oino incerta: ⁊ raro vtilis erit ad ꝓpoſitū negociū. Propria aūt in vnoquoq̃ȝ determinatoꝝ generuȝ aſſignata methodo facilius ex his q̄ circa vnūquodq̃ȝ ſūt cōuenientibꝰ extitus ꝓpoſiti fieri poſſit. Quare figuraliter qdē queādmodū dcm̄ eſt priꝰ diuidendū eſt. Reliquoꝝ ꝟo q̄ maxie ſunt ſingulis ꝯuenientia adiungēdū diffinitiua ⁊ generalia nūcupātes: ea pene aūt ꝯiuncta ſunt que dicta ſunt ad ſingula. Primum autem omnium de eodem determinandum quotiens dicatur. Cap. V.

Jdebiť aūt idem vt figuraliter ſic ſumere triplr diuidi: aut.n. nūero: aut ſpē: aut genere. Idē ſolemus appellare. Nūo qdeȝ quoꝝ nomina plura: res auteȝ vna: vt tunica: ⁊ veſtis. Specie aūt q̄ cū ſint plura indifferentia ſm ſpēm ſunt: vt hō homini: ⁊ equus equo. Nā huiꝰ dñr ſpē eadē q̄cūq̃ȝ ſub eadē ſpē ſunt. Silr aūt ⁊ gñe eadē ſunt q̄cūq̃ȝ ſub eodē gñe ſunt vt equus homini. Videbiť aūt ab eodē fonte aque que eadeȝ diciť habere aliā differentiam ꝑter dictos modos: non tñ ꝗ huiuſmodi in eodē ponať his que ſm vnā ſpēm quolibet modo dicta ſunt. Omnia enim talia cognata ⁊ ꝓxima ſibi inuicē eſſe videnť: Naȝ ois aq̄ oi aque eadē ſpē dr̄: eo ꝙ hēat q̄ndā ſimilitudinē. Ab eodē aūt fonte aq̄ nullo alio differt niſi ꝙ validior eſt ſimilitudo: q̄re nō ſeparabimus ab his que ſm vnam ſpeciem quolibet modo dicunť: maxime aūt indubitanť qđ vnū eſt numero idem ab omnibus dici videtur. Solet aūt ⁊ hoc aſſignari multipliciter: propriiſſime qdeȝ ⁊ primo quando nomine vel diffinitione aſſignatum ideȝ fuerit: vt veſtis tunice: ⁊ anial greſſibile bipes homini. Secundo aūt quando proprio vt diſcipline ſuſceptibile homini: ⁊ qđ natura ſurſum fertur igni. Tertio vero quando ab accidente: vt ſedens vel muſicuȝ Socrati. Omnia enim hec vnum numero volunt ſignificare. Quoniā auteȝ verum eſt quod nunc dictum eſt ex permutantibus appellationes aliqs adiſcet. Sepe enim precipientes nomine vocari aliquem ſedentium permutamus quando forte non intelligit is cui preceptū facimus: velut ab accidēte eo magis intelligente: ⁊ iubemus ſedentem vel diſputantem vocare ad nos: palam quoniam eundem opinantes ⁊ ſm nomen ⁊ ſm accidens ſignificare. Ergo ideȝ queādmodū dictum eſt trifariā diuiſum ſit. Cap. VI.

Quoniam autem ex primis dictis ſunt orationes: ⁊ per hec: ⁊ ad hec: vna quideȝ fides eſt per inductionē. Si enim quis cōſideret vnamquāq̃ȝ propoſitionum ⁊ problematum videbitur aut a diffinitione: aut a proprio: aut a genere: aut ab accidente factam eſſe. Alia autem fides per ſyllogiſmum eſt. Neceſſe eſt enim omne quod de aliquo predicať aut conuerſim predicari de re: aut nō. Et ſi conuerſim predicatur aut diffinitio vel propriū erit. Naȝ ſi ſignificat quid eſt eſſe diffinitio: ſi autem non ſignificat proprium. Hoc eniȝ erat propriuȝ quod conuerſim predicatur: non ſignificans autem quid eſt eſſe: ſi auteȝ

nō conuerſim predicaſ de re: aut ex his que in diffōne dicunſ ſubiecti aut nō: ⁊ ſi ex his que in diffōne dicunſ genus: aut differentia erit: eo ꝙ diffinitio ex genere: ⁊ differentijs eſt. Si ꝟo nō ex his que in diffinitiōe dicuntur palā: qm̄ accñs erit. Naꝫ accñs dicebaſ qđ neqꝫ genus: neqꝫ diffō: neqꝫ ꝓpriuꝫ eſt: ineſt aūt rei. Cap. VII.

POſt hec igiſ opꝫ determinare genera predicamentoꝝ in quibus ſunt dicte quatuor differētie. Sunt aūt hoc numero decē. Quid ē. Quale eſt. Quantum eſt. Ad aliqđ. Ubi. Quādo. Situ ēē. Habere. Facere. Pati. Semper.n.accidens ⁊ genus: ⁊ ꝓpriū: ⁊ diffinitio in vno hoꝝ predicamentoruꝫ erit. Nam omnes ꝓpoſitiones ab his: aut quid eſt: aut quale: aut quantuꝫ: aut alioꝝ aliqđ predicamentorum ſignificat. Manifeſtū eſt autem ex ipſis: quoniaꝫ qđ eſt ſignificant quādoqꝫ ſubſtantiā: quādoqꝫ aūt quale: quādoqꝫ aliquod alioꝝ predicamentoꝝ ſignificat. Naꝫ quādo poſito homie dixerit qđ eſt qđ poſitum eſt hoiem eē vel aiali: ⁊ qđ eſt dicit ⁊ ſubam ſignificat: quādo ꝟo colore albo poſito dixerit qđ poſitū eſt albū eſſe vel colorē qđ eſt dicit: ⁊ quale ſignificat. Silr aūt ⁊ ſi bicubitali magnitudie poſita dixerit qđ poſitū eſt bicubitalē eſſe: magnitudinē ⁊ quid eſt dicit: ⁊ quātū ſignificat. Similr aūt ⁊ in alijs. Unūquodqꝫ.n. taliū ſiue idē de ſe ipſo dicaſ: ſiue genus de hoc: quid eſt ſignificat. Qñ aūt de alio nō qđ eſt ſignat: ſꝫ q̄ntū quale vel aliqđ alioꝝ ꝑdicamētoꝝ. Cap. VIII.

DClare de quibus ſunt diſputationes ⁊ ex qb⁹ hec ⁊ tot ſunt. Quot aūt ſumemus: ⁊ ꝑ que facile poterimus: poſt hec dicendū. Primū igiſ determinatur: quid eſt ꝓpō dialectica: ⁊ qđ ꝓbleuma dialecticū. Nō.n. oēm ꝓpōnē nec oē ꝓbleuma dyalecticū ponēdū ē. Nullus.n. ꝓponet q mētē hēat qđ nulli vr̄: nec ꝓponet qđ oībus manifeſtū: vel pluribus. Nā hec qdē nō hñt dubitationē. Illa auteꝫ nemo ponet. Eſt aūt ꝓpoſitio qdē dialectica interrogatio ꝓbabilis: aut oībus: aut pluribus: aut ſapiētibus ⁊ his vel oībus: vel pluribus vel maxime notis non extranea. Ponet.n. aliquis qđ videſ ſapientibus niſi contrariuꝫ plurimoꝝ ſit opinionibus. Sūt aūt dialectice ꝓpōnes ⁊ que probabilius ſunt ſimilia: ⁊ cōtraria his que videnſ eſſe ꝓbabilia ſm̄ ꝯtradictionē ꝑcenſa: ⁊ quecūqꝫ opiones ſunt ſm̄ artes iuentas. Si eniꝫ ꝓbabile eſt ꝯtrarioꝝ eandē eſſe diſciplinā: ⁊ ſenſum eſſe eandeꝫ contrarioꝝ: ꝓbabile apparebit: ⁊ ſi vnā numero eſſe grāmaticā ⁊ muſicam vnam: ſi aūt plures grāmaticas ⁊ muſicas plures: oīa.n. ſimilia ⁊ cognata hic eē videntur. Similiter aūt ⁊ ea que ꝓbabilibus ſunt ꝯtraria ſm̄ ꝯdictioneꝫ ꝑcenſa ꝓbabilia eſſe videnſ. Si.n. ꝓbabile eſt qđ opꝫ amicis benefacere: ⁊ qm̄ non opꝫ amicis malefacere ꝓbabile eſt. Eſt aūt cōtrarium qdem: quoniam oportet malefacere amicis: ſm̄ autem cōtradictioneꝫ ꝑcenſa: qm̄ non opꝫ malefacere. Similiter aūt ⁊ ſi oportet amicis bñfacere: inimicis aūt nō opꝫ. Eſt aūt ⁊ hoc ſm̄ contradictionem contrarioꝝ: nam contrarium eſt: quoniā oportet inimicis benefacere. Similiter aūt ⁊ in alijs. Probabile autē apparebit ⁊ in parabolis ⁊ contrariū de cōtrario: vt ſi opꝫ amicis benefacere: inimicis male. Apparebit autem ⁊ contrarium hoc quod eſt amicis benefacere ei qđ eſt inimicis male. Utrum aūt ⁊ ſm̄ veritatem ſe habeat vel non in his que de contrario dicunſ: dicetur. Palam aūt quoniam quecūqꝫ ſunt opiniones ſm̄ artes dialectice ꝓpoſitiones ſunt. Poneret autem aliquis ea que videntur his qui in eis qui de his conſideraverūt: vt de his que ī geometria: vt geometer. De his vero que in medicia: vt medicus. Probleuma autem dialecticū eſt ſpeculatio contendens vel ad electionem. vel ad figuram. vel ad veritatē ⁊ cognitionem: aut ad ipm: aut vt adminiculans ad aliquid aliud huiuſmodi. De quo vl̄ neutro mō opiamur: aut contrarie plurimi ſapientibus: aut ſapiētes plurimis: aut vtriqꝫ ijdem eiſdem. Quedā enim ꝓbleumatū vtile eſt ſcire ſolum ad eligendū vel fugiendū: vt vtrum voluptas ſit eligenda vel non. Quedam autem ad ſciendum tm̄ vt vtrū mundus ſit eternus an nō. Quedam ꝟo ipſa quidem per ſe ad neutrū horum. Adminiculantia aūt ſunt ad aliqua talium. Plurima eni ipſa ꝓpter ſe quidem non volumus cognoſcere: ꝓpter aliqđ aūt: vt propter hec aliquid aliud cognoſcamus. Sunt autem ꝓbleumata ⁊ de quibus ſunt contrarij ſyllogiſmi: dubitationem enim habet vtrum ſic ſe habeat vel non ſic: eo ꝙ de

vtriſq; ſint rationes veriſimiles. Et de qui-
bus rōnē nō habemus cum ſint magna diffi
cile arbitrātes eſſe ipſuʒ quare aſſignare: vt
vtrū mundus ſit eternꝰ vel nō. Nā huiuſmo
di quereret aliqs ꝓbleumata. igr̄ ⁊ ꝓpōnes vt
dcm̄ eſt determinenē. Cap. IX.

Poſitio aūt ē opio eꝑ̄nea alicuiꝰ
notoꝝ ſm̄ phiam: vt qm̄ nō eſt
ꝯdicere quēadmodū dixit anti
ſtenes: vel qm̄ oia mouenē ſm̄
heraclitū: aut qm̄ vnuʒ eſt ens
quemadmoduʒ meliſus dicit.
Nā quolibet ꝯria opionibus ꝓferente ſolli
citum eſſe ſtultum eſt: aut de his de qbꝰ rō-
nem habemus ꝯtrariam opionibus: vt qm̄
nō omne qꝺ eſt vel fcm̄ eſt vel eternū: quē-
admodū ſophiſte dicunt. Nā muſicū exiſtē
tē: grāmaticū eſſe: neq; fcm̄: neq; eternū eſt.
Hoc.n. ⁊ ſi alicui non videaē videbiē vtiq;:
eo ꝙ rōnē habeat. Eſt igiē ois poſitio qdeʒ
ꝓbleuma: nō aūt omne probleuma poſitio:
eo ꝙ quedā ꝓbleumatuʒ talia ſunt de qbus
neutro modo opinamur. Qm̄ aūt eſt ⁊ po-
ſitio probleuma palaʒ eſt. Neceſſe eſt.n. ex
his que dicta ſunt: aut plures ſapiētibus cir
ca pōnē dubitare: aut vtroſlibet ſibimet: eo
ꝙ opio extranea quedaʒ poſitio eſt. Pene
aūt nunc oia probleumata dialectica pōnes
vocanē. Differat autē nihil quolibet mō di-
ctum. Nō.n. nouum nomē facere volentes
diuiſimus ſic ipꝫ: ſed vt nō lateant nos que
eoꝝ ꝯtingunt differentie. Nō opꝫ aūt omne
problenma nec oēm poſitionē conſiderare.
Sed qn̄ dubitabit aliqs rōnis idigentium ⁊
nō pene vel ſenſus. Nā q dubitāt vtꝝ opoꝛ
teat deos vereri ⁊ parētes amare vel nō pe-
ne idigeat. Qui ꝟo vtꝝ ſit nix alba: vel nō:
eſt ſenſus: neq;.n. quoꝝ pꝛicipia eſt demon
ſtratio: neq; ꝟo quoꝝ valde longe. Nā hec
qdē nō habent dubitationeʒ. Illa ꝟo maio-
rem ꝙ̄ ſm̄ exercitatiuā. Cap. X.

Eterminatis aūt his opꝫ diuide
re quot dialecticaꝝ rōnum ſunt
ſpēs. Eſt aūt qdē hec inductio.
Illa aūt ſyllꝰs: ⁊ ſyllꝰs quideʒ
qd eſt dcm̄ eſt pꝛius. Inductio
aūt eſt ad vniuerſalia a ſingularibus ꝓgreſ-
ſio: vt ſi eſt gubernatoꝛ eruditus optimus ⁊
auriga ⁊ omnis qui eruditus eſt circa vnū-
quodq; erit optimus. Eſt autem inductio
veriſimilioꝛ ⁊ palam ⁊ ſm̄ ſenſum notioꝛ ⁊
pluribus cōmunis. Syllogiſmus aūt violē
tioꝛ: vel ⁊ ad ꝯtradicenduʒ euidentioꝛ.

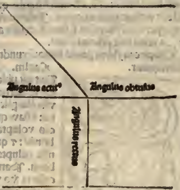
Capitulum. XI.

Ergo genera de quibus rōnes
⁊ ex quibus quēadmodum di-
ctum eſt determinata ſint. In-
ſtrumenta aūt per que abunde
mus ſyllogiſmis ſūt quattuoꝛ.
Unum qdeʒ propoſitionē ſumere. Secun
duʒ ꝟo quotiens vnūquodq; dr̄ poſſe diui-
dere. Tertiū differentias iuenire. Quartuʒ
ſimilis cōſideratio. Sunt aūt quodāmodo
⁊ tria hoꝝ ꝓpōnes. Eſt.n. ſm̄ vnūquodq;
iſtoꝝ ꝓpōnem facere: vt quoniā eligenduʒ
eſt qꝺ bonuʒ eſt: vel ſuaue: vel qꝺ expedit.
Et quoniaʒ differt ſenſus a diſciplina eo ꝙ
hanc quidem amittenti poſſibile eſt rurſus
ſumere. Illud autem impoſſibile. Et qm̄ ſi
militer ſe habet ſanatiuū ad ſanitateʒ: ⁊ exe-
rcitum ad exeriam. Eſt autem pꝛima ꝓpo-
ſitio ab eo qꝺ multipliciter dicitur. Secun-
da autem a differentijs. Tertia vero a ſimi-
libus. Ergo propoſitiones quidem eligen-
dum quotiens determinatū eſt de propoſi-
tione: aut opiniones omnium proponenti:
aut plurium: aut ſapientium: ⁊ vel omniū:
vel plurimoꝛum: vel notiſſimoꝝ: aut etiam
contrarias apparētibus: ⁊ queciiq; opinio-
nes ſm̄ artem ſunt. Opoꝛtet autem proten
dere contrarias his que apparent probabi-
les ſm̄ contradictionem. Quemadmoduʒ
dictuʒ eſt pꝛius. Utile aūt tamen facere eas
in eligendo non ſoluʒ que ſunt pꝛobabiles:
ſed ⁊ ſimiles eis: vt quoniaʒ contrarioꝝ ea-
dem diſciplina. Nam ⁊ ideʒ eſt ſenſus. Et
quoniam videmus ſuſcipientes aliquid ⁊
non extramittentes: nam ⁊ eſt in alijs ſenſi-
bus ſic: nāq; audimus intus ſuſcipiētes ali-
quid ⁊ non extramittentes: ⁊ olfaciētes eo-
dem modo. Similiter auteʒ ⁊ in alijs. Am
plius quicunq; in omnibus vel pluribus vi
dentur ſumendum vt pꝛincipium apparen-
tem poſitionem: ponunt enim qui non con-
ſpiciunt in aliquo non ſic ſe habet. Eligere
autem opoꝛtet ex ſcriptis rationibus: deſcri
ptiones autem facere in vnoquoq; genere
cur ponentes extra: vt de bono: aut de ani-
mali ⁊ de bono quidem omni icipientes ab
eo ꝙ quid eſt. Aſſignare autem ⁊ ſinguloꝝ
opiniones: vt qm̄ Empedocles quattuoꝛ di
xit coꝛpoꝛum elementa eſſe: ponet eni aliqs
ꝙ ab aliquo probabili dictuʒ eſt. Sunt aūt
vt figuraliter ſic complecti propoſitionem

⁊ ꝓbleumatū ptes tres. Nā alie ſunt ethice
ꝓpōnes: alie phyſice: alie logice. Ethice āt
ſunt vt huiꝰ: vt vꝝ oporteat parētibꝰ magis
aut legibꝰ obedire ſi diſſentiant. Logice vo
vt vꝝ ꝯrioꝝ eadē ē diſciplina: vel nō. Phy
ſice aūt vtrū mūdus eternus vel nō. Silr āt
⁊ ꝓbleumata. Quales aūt ſunt ſingule ea-
rū ꝙ dicte ſunt diffōnē nō facile aſſignare de
eis. Ea aūt ꝙ ꝑ iductionē eſt cōſuetudine tē-
tādū cogſcere vnāquāqꝫ eaꝝ ſm ꝑdicta exē-
pla. Cōſiderātē ad phiam: qdē igiꝛ ſm veri
tatē de his negociādū dialectice nō ad opio-
nē. Sumēdū aūt ꝙꝫ maxie vlēs oēs ꝓpōnes
⁊ vnā multas faciēdū: vt qm̄ oppoſitoꝝ ea-
dem diſciplina: ⁊ deīde qm̄ ꝯtrarioꝝ: ⁊ qm̄
ad aliqd. Eodē aūt mō ⁊ has rurſuꝫ diuidē
dū: donec ꝯtingit diuidere vt in bono ⁊ ma-
lo ⁊ albo ⁊ nigro ⁊ frigido ⁊ calido. ſimili-
ter autem ⁊ in alijs: ⁊ de propoſitiōe igitur
ſufficiant dicta. Cap. XII.

Quotiēs aūt negociādū nō ſoluꝫ
ꝙcūqꝫ dr̄ altez modū: ſꝫ ⁊ rō-
nes eoꝝ itendēdū aſſignare: vt
nō ſolū qm̄ bonū: alio qdēꝫ mō
dr̄ iuſticia ⁊ fortitudo. euetichū
āt ⁊ ſanatiuū ⁊ alio mō. Sꝫ qm̄
⁊ hec qdē eo ꝙ ipſa q̄lia q̄dā ſūt. Hec āt eo
ꝙ factiua alicuiꝰ: ⁊ nō in eo ꝙ q̄lia q̄dā eadē
ſūt. Silr aūt ⁊ in alijs. vꝝ aūt multiplr aut
ſimplr ſpē dr̄ poſt hec ꝯſiderādū. Primū
in ꝯrio ꝑſpiciēdū ſi multiplr: ſiue noīe: ſiue
ſpē diſſonēt. Quedā.n. ſtatīꝫ ⁊ noībꝰ diuer
ſa ſunt vt acuto in voce qdē ꝯriū eſt graue:
in magnitudīe obtuſum. Pꝫ ꝰ qm̄ ꝯtrariuꝫ
acuto multiplr dr̄. ſi aūt hec ⁊ acutū. nā ſm
hoꝝ vtrūqꝫ diuerſum erit ꝯtrariū: nō.n. ideꝫ
acuti obtuſo ⁊ graui erit ꝯtrariū. vtriqꝫ aūt
acutū eſt ꝯriū. Rurſum graui quidē in voce
acutū erit ꝯtrariū: in magnitudine aūt leue.
Quare multiplr graue dr̄: eo ꝙ ⁊ ꝯriū. Si-
militer aūt ⁊ honeſto eiꝰ qdē qđ eſt in aīali
turpe: ei vo qđ eſt in domo ꝑditūꝫ. Quare
equocū honeſtū. In qbuſdā aūt noībꝰ qdēꝫ
nihil diſſonat: ſpē aūt māifeſta eſt in eis dif-
ferētia ſtatīꝫ: vt in albo: ⁊ nigro: vox.n. alba
⁊ nigra dr̄. Silr aūt ⁊ color. Ergo noībus
quidē nihil diſſonāt. ſpē aūt manifeſta eſt in
eis dr̄ia ſtatim: nō.n. ſilr ⁊ color albus dr̄ ⁊
vox. Palā aūt ⁊ hec per ſenſum. Nā eoruꝫ
que ſunt idē ſpē idē eſt ſenſus. Albū aūt qđ
in voce ⁊ colore non in eodem ſenſu iudica
mus: ſꝫ hoc qdē viſu. Illđ vo auditu. Silr
aūt ⁊ obtuſuꝫ ⁊ acutū in humoribꝰ ⁊ in ma
gnitudinibus: ſꝫ hoc qdē tactu. Illud vo gu
ſtu. Naꝫ hec neqꝫ in nominibus diſſonant:
neqꝫ in ſeipſis: neqꝫ in contrarijs. Obtuſuꝫ
aūt ⁊ vtriqꝫ ꝯtrariū. Amplius huic quideꝫ
aliquid ꝯtrarium eſt. Illi aūt nihil: vt ei que
eſt a potu delectatiōi ea que eſt a ſiti triſtitia
ꝯtrariū. Ei aūt que eſt ab eo qđ eſt cōſidera
re: quoniā diameter ē coſte aſſimeter nihil.
Quare multiplr dr̄ delectatio: ⁊ ei qđ ē ſm
amare odire contrariuꝫ eſt: ei aūt qđ eſt ſm
corporalem actum nihil. Palam ergo: qm̄
amare equiuocū eſt. Amplius in his ꝙ ſunt
per mediū ſi huic qdē eſt ꝑ mediū aliqd: illi
aūt nihil: aut ſi vtriſqꝫ qdē eſt: nō aūt idem:
vt albi ⁊ nigri in coloribus fuſcum: in voce
āt nihil: aut ſi forte raucū: queadmodū qdā
dicūt raucā vocē mediā eē. Quare equocū
albū. ſilr aūt ⁊ nigrū. Amplius ſi hoꝝ qdēꝫ
plura media. Illoꝝ aūt vnū: vt in albo ⁊ ni-
gro. Nam in coloribus plura media: in vo-
ce aūt vnū. ſ. raucū. Rurſus aūt in eo qđ ſm
ꝯtradictionē opponiꝛ conſiderāduꝫ ſi mul
tipliciter dr̄. Nam ſi hoc multiplr dr̄: ⁊ qđ
huic ꝯtradictiōe opponiꝛ multiplr dicetur:
vt nō videre multiplr dr̄. Vnū qdē nō habe
re viſum. Alteꝝ aūt nō agere viſu. ſi hoc aūt
multiplr dr̄ neceſſariū eſt ⁊ videre multipli
citer dici. Vtriqꝫ.n. nō videre opponiꝛ qd:
vt ei qđ eſt non habere viſum habere: ei aūt
illi; qđ eſt nō agere viſu agere. Amplius in
his que ſm priuationē ⁊ habitū dicunꝛ per-
ſpiciēdū. Si.n. alterū multiplr dr̄ ⁊ reliquū
vt ſi ſentire multiplr dr̄ ⁊ ſm aīaꝫ ⁊ ſm cor
pus: ⁊ iſenſibile ēt multiplr diceꝛ ⁊ ſm aīa
mā ⁊ ſm corpus. Qm̄ aūt ſm̄ priuationē ⁊
habitū opponunꝛ inicē ꝙ nūc dicta ſunt pa-
lam eſt: eo ꝙ nata ſunt vtrūqꝫ ſenſum hēre
aīalia: ⁊ ſm aīam ⁊ ſm corpꝰ. Amplꝰ in ca
ſibus ꝯſiderādū: nā ſi iuſte multiplr dr̄: ⁊ iu
ſtum multiplr diceꝛ. Nā ſm vtrūqꝫ iuſtoꝝ
eſt iuſtū: vt ſi iuſte dr̄ ⁊ ſm cogitationeꝫ ſui
ipſius iudicare ⁊ vt oꝫ: ſilr ⁊ iuſtū. Eodeꝫ
aūt modo ⁊ ſi ſanatiuū multiplr dr̄ ⁊ ſanati
ue multiplr dr̄: vt ſi ſanatiuū qdēꝫ dr̄ ꝺ effe-
ctiuū ſanitatis: illud aūt ꝯſeruatiuū: illud vo
ſignificatiuū: ⁊ ſanatiue ſilr vel effectiue vel
cōſeruatiue vel ſignificatiue diceꝛ. Silr aūt
⁊ in alijs qn̄ ipm̄ multiplr dcm̄ fuerit: ⁊ ca-
ſus multiplr ab eo diceꝛ ⁊ ſi caſus: ⁊ ipm̄.
Cōſiderare aūt oportet ⁊ genera ſm nomē
predicamentoꝝ ſi eadem ſint in omnibus.

Nam ſi nõ eadem manifeſtũ: qm̃ equiuocũ eſt qḋ dr̃: vt bonũ: in cibis qdẽ effectiuũ voluptatis: in medicina aũt effectiuũ ſanitatis: in aīa ṽo q̃lẽ eẽ: vt caſtã: vel fortẽ: vel iuſtã. Siľr aũt ⁊ in hoīe. Aliquotiẽs aũt ⁊ qñ: vt in tp̄e bonũ: bonũ.n. dr̃ in tp̄e plerũq;: aut ⁊ q̃ntũ vt ĩ mediocri. Dr̃ aũt ⁊ mediocre bonũ: q̄re equiuocũ bonũ. Siľr aũt ⁊ albũ: in corpore qdẽ color: in voce aũt bñ audibile. Siľr aũt ⁊ acutũ: nõ.n. idẽ ſiľr in oĩb⁹ dr̃. Nã vox qdẽ acuta velox ẽ: ſicut dicũt q̇ ſm nũos ar-

monici ſunt. Angulus aũt acut⁹ q̇ minor recto ẽ. Cultellus aũt ẽ acut⁹ q̇ acuti anguli ẽ. Cõſiderare aũt gñ̃a eoꝝ q̇ ſub eodẽ noīe ſũt ſi diuerſa ⁊ nõ ſubalterna: vt aſin⁹: ⁊ vas: ⁊ aīal. Diuerſa.n. ſm nomẽ rõ eoꝝ: nã h̄ qdẽ anial q̃le qd dicet̃. Illud ṽo vas q̃le qd. Si aũt ſubalterna gñ̃a ſunt nõ neccĩũ diuerſas eẽ rõnes: vt corui aīal ⁊ auis gen⁹ eſt. Qñ ꝗ dicimus coruũ auẽ eẽ ⁊ anial q̃le qd dicimus eũ eẽ. Quare vtraq; genera de eo p̄dicant̃. Siľr aũt ⁊ qñ aīal volatile bipes eundẽ coruũ: dicemus auẽ dicimus eũ eẽ: ⁊ ſic ꝗ vtraq; gnã p̄dicant̃ de coruo: ⁊ rõ eoꝝ. In non ſubalternis aũt generib⁹ nõ accidit hoc. Neq;.n. qñ vas dicemus aīal ſignificamus: neq; qñ anial vas. Cõſiderare aũt nõ ſolũ ſi ꝓpoſiti diuerſa ſunt genera ⁊ nõ ſubalterna: ſ; in ꝯrio. Si.n. ꝯriũ multipl'r dr̃ palã: qm̃ ⁊ ꝓpoſitũ. Vtile aũt ⁊ ad diffinitionẽ inſpicere q̃ ex compoſito fit: vt albo colore: ⁊ alba voce. Perempto.n. ꝓprio eãdẽ rõnẽ op; relinq. Hoc aũt nõ accidit in equiuocis: vt in his q̃ nũc dicta ſunt. Nã hoc qdẽ erit corp⁹ talẽ hñs colorẽ. Illud aũt vox hñ audibilis. Interẽpto aũt corpore ⁊ voce nõ idẽ eſt in vtroq; qḋ reſtat. Oportebat aũt ſi vniuocũ eẽt albũ qḋ in vtroq; dr̃. Sepe aũt ⁊ in ipſis diffõnib⁹ latet aſſequẽs equiuocũ. Quapp ⁊ in ipſis diffõnib⁹ ꝯſiderãdũ: vt ſi qs ꝑfectiuũ vel ſignatiuũ ſanitatis qḋ mediocriter ſe habeat ad ſanitatẽ dicat eẽ nõ diſcedẽdũ ſ; iſpiciẽdũ qd mediocriter ſ; vtraq; dixerit: vt h̄ qdẽ tm̃: vt eſſe facere ſanitatẽ. Illud aũt tale eẽ: vt ſignare q̃lis qs ſit habit⁹. Ampli⁹ ſi nõ ꝯpabilia ſm magis vel ſiľr: vt alba vox: ⁊ alba veſtis ⁊ acut⁹ humor: ⁊ acuta vox. Hec .n. neq; ſiľr dñr alba vel acuta: neq; magis alteꝝ altero. Quare equiuocũ albũ ⁊ acutũ. Nã vniuocũ oẽ cõpabile: aut.n. ſiľr dicent̃: aut magis alteꝝ altero. Qm̃ aũt diuerſoꝝ generũ ⁊ nõ ſubalternatiũ poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpẽ ⁊ dr̃ie vt anial ⁊ ſcie: diuerſe.n. dr̃ie hoꝝ ꝯſiderãdũ ſi que ſũt ſub eodẽ noīe diuerſoꝝ generũ ⁊ nõ ſubalternoꝝ dr̃ie ſunt: vt acutũ vocis: ⁊ magnitudis. Differt.n. vox a voce: eo ꝙ acuta ſit: ſiľr aũt ⁊ magnitudo a magnitudie. Quare equiuocũ acutũ. Diuerſoꝝ .n. generũ ⁊ nõ ſubalternoꝝ diuerſe ſũt dr̃ie. Rurſus ſi eoꝝ q̃ ſũt ſub eodẽ noīe diũſe ſũt dr̃ie vt coloris ẽ in corꝑib⁹: ⁊ q̇ in melodijs. Nã ei⁹ q̇ ẽ in corꝑib⁹ diſgregatiuũ ⁊ ꝯgregatiuũ viſus. Ei⁹ ṽo q̇ eſt in melodijs nõ eedẽ dr̃ie. Quare equiuocũ color. Nã coꝝdẽ eedẽ dr̃ie. Ampli⁹ qm̃ ſpẽs nulli⁹ ẽ dr̃ia: hõ ⁊ hos nulli⁹ eſt dr̃ia. Sed ſpẽs ſingulariũ eoꝝ iſpiciendũ ſi eoꝝ que ſunt ſub eodẽ nomie: hoc quidẽ ſpẽs eſt: illud aũt dr̃ntia: vt albũ qdẽ in corpore ſpecies coloris: qḋ aũt eſt in voce dr̃ntia eſt. Differt.n. vox a voce eo ꝙ alba. Igit̃ de eo qḋ multipliciter dr̃ per hec ⁊ hui⁹ perſpiciẽdũ. Differẽtias aũt ⁊ in ipſis generibus que ſunt ad ſeinuicẽ ꝯſiderandũ: vt quo differt iuſtitia a fortitudine: ⁊ prudẽtia a temperãtia. Hec.n. oĩa ex eodẽ genere ſunt virtute ⁊ ex alio ad aliud: ex his que nõ nimiũ differũt vt in quo differt ſenſus a ſciẽtia. Nã in his que nimiũ differũt manifeſte ſunt omnino differẽtie.

Cap. XIIII.

Similitudinẽ aũt conſiderandũ ⁊ in his que ſunt in diuerſis generibus: vt alterum ⁊ alterũ ſic aliud ad aliud: vt ſicut diſciplina ad diſciplinatũ: ſic ſenſus ad ſenſatum: ⁊ vt alterum in alterũ in altero aliquo: ſic aliud in alio: vt quẽadmodum viſus in oculo: mens in anima: ⁊ vt tranquillitas in mari: ſerenitas in aere.

Maxime aūt in his que multū diſtāt exercenti oꝝ. Facile.n.in reliqs poterimus ſilia cōſpicere. Conſiderandū aūt ⁊ ea que ſunt in eodē genere aliqd oibus ineſt idē: vt homini: ⁊ equo: ⁊ cani. Nā ſi qd ineſt eis idē in eo ſunt ſimilia: vtile aūt quotiens dr̄ ꝯſiderare ad manifeſtationē. Magis.n.qs ſciet qd ponat manifeſto quotiens dr̄: ⁊ ad fieri ſm̄ ipſaꝫ rē: ⁊ nō ad nomen ſyllos. Si.n.ſit obſcuꝝ quotiēs dr̄ ꝯtigit nō ad idē: ⁊ q rn̄der: ⁊ q īterrogat ferre ītellectū. Manifeſto aūt quotiēs dr̄ ⁊ ad qd ferēs ponat ridiculoſus videbit̄ interrogās ſi nō ad hoc ſermonē faciet. Utile aūt ⁊ ad nō paralogizari ⁊ paralogizare. Sciētes.n.quotiēs dr̄ nō paralogizamur: ſꝫ ſciemus ſi nō ad idē ſmoneꝫ faciet qui interrogat. Et ipſi interrogātes poterimus paralogizare niſi ſit ſciēs reſpōdet quotiēs dr̄. Hoc nō in oibus ſemꝑ poſſibile: ſed quando fuerint eoꝝ que multipliciter dicuntur: alia quidē vera: alia aūt falſa. Eſt autēꝫ nō ꝯueniēs modus hic dialectice: q̄re oino verendū dialecticis huiꝰ ad nomen diſputare: niſi quis alter non poſſit de propoſito diſputare.

Capi. XV.

Differentias aūt vtile īuenire ad ſyllos de eodē ⁊ diuerſo ⁊ ad cognoſcēdū qdeꝫ vnūquodqꝫ. Qm̄ aūt ad ſyllos de eodeꝫ ⁊ diuerſo vtile māifeſtū eſt. Inuenietes.n.differētiā ꝓpoſitorū q̄zlibet oſ̄deūtes erimus: qm̄ nō idē. Ad cognoſcendū aūt quid eſt eo ꝙ ꝓpriā ſubſtātie cuiuſqꝫ rōneꝫ aſſignātes his q̄ circa vnūqꝺqꝫ ꝯuenientibꝰ differētijs ſeparare ſolemus: ſilr̄ āt ſpeculatio vtilis ē: ⁊ ad īdicatiuas rōcinationes: ⁊ ad ſyllos ex hypotheſi: ⁊ ad diffinitionū aſſignationem. Ad inductiuas rōnes: eo ꝙ circa ſingula in ſimilibꝰ īductione vle aggredimur īducere. Nō.n.facile eſt īducere ignorātibus ſimilia: ad ſyllos āt ex hypotheſi: eo ꝙ ꝓbabile eſt queādmodum in vno ſimiliū ſe hꝫ: ſic ⁊ in a. reliquis. Quare ad quodlibet eoꝝ diſputare poterimus ſi ꝓconfitebimur: queadmodū in ipſis ſe habet ſic ⁊ in propoſito ſe habere. Oſtendentes aūt illud ⁊ propoſituꝫ ex hypotheſi oſtendentes erimus. Si ſupponentē q̄o in his ſe habet: ſic ⁊ in ꝓpoſito ſe habere demonſtrationē facimus. Ad diffinitionū aūt aſſignationeꝫ: eo ꝙ potentes cōſpicere quid in vnoquoqꝫ idem non dubitamus in quod oporteat genus diffiniētes ponere propoſitum: nā cōiuꝫ qꝺ maxime in eo qꝺ quid eſt predicat̄ genus eſt. Similr̄ aūt ⁊ in multū diſtātibꝰ vtilis ad diffinitiones ſimilis conſideratio: vt quoniā idē tranqllitas in mari: ⁊ ſerenitas in aere: vtrūqꝫ.n.qes. Et qm̄ punctū in linea ⁊ vnitas in numero: vtrūqꝫ enꝫ pricipiū. Quare cōe in oibus genus aſſignātes videbimur nō extranee diffinire. Pene aūt ⁊ determinantes ſic ſolēt aſſignare⁊ naꝫ ⁊ vnitatē pricipiū numeri: ⁊ punctū principiuꝫ linee dicunt eſſe. Manifeſtū ergo: qm̄ ad cōe vtrūqꝫ: genus ponunt. Inſtrumēta ergo per que ſyllogiſmi h̄ ſunt. Loci aūt ad quos vtilia ſunt ꝓdicta hi ſunt.

¶ Thopicoꝝ libro primo finito: ſecundus ſubſequitur.

Caplm̄. I.

Sunt aūt ꝓblematū: alia qdē vlia alia ꝑticlaria: vlia vt qm̄ ois voluptas bonū ē: ⁊ qm̄ nlla voluptas bonū. Particularia vo vt quoniā quedā voluptas ē bonum: ⁊ quoniā eſt quedā voluptas non bonū. Sunt autem ad vtraqꝫ genera problematū cōmunia vniuerſalia ⁊ conſtructiua: ⁊ deſtructiua. Oſtendentes eniꝫ ⁊ quoniā omni ineſt: ⁊ quoniam alicui īeſt oſtendentes erimus. Similiter autem ⁊ ſi: quoniaꝫ nulli ineſt oſtenderimus: ⁊ quoniam alicui non ineſt oſtendentes erimus. Primuꝫ igitur de vniuerſalibus deſtructiuis dicendū: eo ꝙ cōmunia ſunt huiuſmodi ad vniuerſalia: ⁊ particularia: ⁊ quia magis poſitiones afferant in eo quod ineſt vel non. diſputantes autem deſtruant.

Cap. II.

Eſt autem difficillimū conuerti que eſt ab accidente ꝯuenientem denominatiōe. Nam quo ⁊ non vniuerſaliter cōtingit in ſolis accidentibus. Nam a diffinitione ⁊ proprio: ⁊ a genere neceſſarium eſt conuerti. Naꝫ ſi ineſt alicui animal greſſibile bipes eſſe conuertentem: erit verū dicere: qm̄ animal greſſibile bipes eſt. Similiter aūt ⁊ a genere. Naꝫ ſi animali īeſt alicui animal eſt: eodē aūt ⁊ in ꝓprio.

Si enim ineſt alicui grammatice ſuceptibile eſſe grāmatice ſuſceptibile erit. Nihil eni hoꝝ ſm qd ↄtingit ieſſe vel nō ineſſe: ꝟ ſimpliciter ineſſe vel nō ieſſe. In accñtibus aūt nihil ꝓhibet ſm qd ineſſe vel nō ineſſe vt albedinē vel iuſtitiā. Quare nō ſufficit oſtēdere: qm̄ ineſt albedo vel iuſtitia ad oñdendū: qm̄ alb⁹ vel iuſtus eſt. Habet.n. dubitationē: qm̄ ſm qd albus vel iuſtus eſt: q̄re nō ē neceſſariū in accñtibus cōuerti. Determinari aūt opȝ τ peccata que ſunt in ꝓbleumatibus: qm̄ duo ſunt: vel in eo ꝙ mētiunt̄: vel in eo ꝙ poſitā diſtinctionem tranſgrediunt̄ Nā mentiētes: τ q qd̄ nō ieſt alicui ineſſe dicunt peccant: τ q nominibus extraneis res appellant: vt plantaȝ hominē: trāſgrediunt̄ poſitā nominationē. Cap. III.

Alius ẽ locus eſt iſpicere ſi qd̄ ſm aliquē aliū modū ieſt: vt accidēs aſſignauit peccatur maxime hoc circa gña: vt ſiqs dicat albo colori eē accidiſſe: nō eniȝ accidit al'bo colori eē: ꝟ genus ei⁹ color ē. Cōtingit igit̄ τ ſm noīationē determinare qd̄ ponitur: vt qm̄ accidit iuſtitie virtutē eē. Sepe aūt τ nō determinātī manifeſtū: qm̄ genus vt accñs aſſignauit: vt ſiqs albedinē colorari dixerit vel ambulationeȝ moueri: a nullo.n. gñe denoīatiue ꝑdicatio de ſpē dr̄: ꝟ oīa vniuoce de ſpēb⁹ gnā predicant̄. Nā nomē τ rōnē generꝝ ſuſcipiūt ſpēs. q igit̄ colorarū dixerit albū: neqȝ vt gen⁹ aſſignauit: qm̄ denoīatiue dixit: neqȝ vt ꝓpriū: vel diffinitionē: naȝ diffinitio τ ꝓpriū nulli alij ineſt. Colorātur aūt multa τ ex alijs: vt lapis: hō: equus. Manifeſtuȝ ḡ qm̄ vt accidens aſſignauit. Cap. IIII.

Alius locus ē inſpicere qb⁹ ineſſe aut oībus aut nulli dcm̄ ē. Cōſiderare aūt opȝ ſm ſpēs τ nō in infinitis. Uia.n. magis τ in pauciorib⁹ ↄſideratio. Opȝ aūt ↄſiderare τ icipere a priorib⁹: deinde ꝑ ordinē vſqȝ ad idiuidua: vt ſi oppoſitoꝝ eādē diſciplinā dixerit eē: perſpiciēdū ſi coꝝ que ſunt ad aliqd: τ ↄtrarioꝝ: τ coꝝ que ſunt ſm priuationē: τ habitū: τ coꝝ que ſunt ſm contradictionē τ negationē dicunt̄ eadeȝ diſciplina. Et ſi in his manifeſtum nōdū ſi rurſus eadem diuidendū vſqȝ ad idem ad indiuidua: vt ſi iuſtoꝝ τ iniuſti: vel dupli: τ dimidij: vel cecitatis: vel viſus: vel eſſe vel non eſſe. Nam ſi in aliquo oſtendatur: quoniam nō eadem interimentes erimus probleumata. Similiter aūt τ ſi nulli ineſt. Iſte aūt locus conuertit̄ ad conſtruendum τ deſtruenduȝ. Si.n. in oībus videat̄ diuiſionē proferentibus vel in pluribus cōcedendū: vel vl'r ponere: aut inſtantiam inferre in aliquo non ſic. Nam ſi neutrum horum faciat inconueniens videbitur eſſe non ponens. Cap. V.

Alius aūt locus diffinitiōes facere accidētis: τ cui accidit aut amboꝝ ſecundū vtrūqȝ: aut alterius. Deinde ↄſiderare ſi qd̄ nō veruȝ ſit in diffinitionibus: vt verum ſit ſumptuȝ: vt ſi eſt deum iniuſtitiā facere: quid iniuſtitiaȝ facere. Si eni nocere ſponte manifeſtū eſt: quoniam nō eſt deū iuſtitiam facere: nō eni contingit nocere deo. Et ſi inuidus ſtudioſus: quis inuidus τ que inuidia: nā ſi eſt inuidia triſtitia in apparenti ꝓſperitate alicuius initium manifeſtū: quoniā ſtudioſus non inuidus eſt: prauus enim eſſet. Et reprehenſor inuidus quis vterqȝ coꝝ. Sic enim manifeſtum erit verū veꝝ vel falſum: qd̄ dcm̄ eſt: vt ſi inuidus quidē q triſtat̄ in bonoꝝ operibus τ proſperitatibus. Reprehēſor aūt qui in maloꝝ ꝓſperitatibus triſtat̄: palā quoniā nō erit inuidus reprehēſor. Sumere aūt oȝ pro τ his que in diffinitiōib⁹ ſunt nominib⁹ diffinitiōes: τ nō dimittere: donec ad notuȝ veniat. Sepe.n. tota qdē diffinitiōe aſſignata nō palā eſt qd̄ querit̄: ꝓ aliquo aūt coꝝ q̄ in diffinitiōe ſunt nominum diffinitiōe data manifeſtū ſit. Ampli⁹ ꝓblema ꝓpōnem faciens ſibiipſi inſtare: nā inſtātia argumentū ad poſitionē erit. Eſt aūt locus hic pene idē huic in conſiderando qbus ineſſe vel omnibus vel nulli dictum eſt. Differt autem in modo. Capi. VI.

Ampli⁹ determinare que oportet vocare vt plures: τ que nō: vtile enim ad cōſtruendū τ deſtruendū: vt qm̄ nominatiōib⁹ qdē dicendū eſt vt multi dicūt res nūcupādū: vt plures. Que aūt reꝝ ſunt hui⁹ vel nō hui⁹ iā nō attēdēdū vt plures: vt ſanatiuū qdē perfectiuū ſanitatis. vtrum aūt ꝓpoſitū perfectiuum ſit ſanitatis vel non. Non iam vt plures aiunt vocandum ſed vt medici.

¶ Capitulum. VII.

Amplı⁹ ſi multiplr̄ dr̄: poſitu ꝫ
aūt: vt qm̄ ieſt aut nō ieſt: opꝫ
alteꝝ mōſtrare coꝝ q̄ multipli
citer dr̄: ſi nō vtrūqꝫ ꝯtigat.
Videndū aūt in his q̄ latēt: nā ſi
nō latēt q̄ dr̄ multiplr̄ iſtabit: qm̄ nō mon-
ſtratū ē qđ ipſe dubitabat ſed alteꝝ. Hic aūt
locus ꝯuertit̄ τ ad deſtruēdū τ ad ꝯſtruen-
dū. Nā ꝯſtruere volētes oñdemus: qm̄ al-
teruꝫ ineſt ſi ambo nō poterimus. Deſtruē
tes qm̄ n̄ ieſt alteꝝ oñdem⁹ ſi ambo nō pote
rim⁹. Sꝫ dſtruēti qdē nihil oꝫ ex ꝑcōceſſiōe
diſputare: neqꝫ ſi oi neqꝫ ſi nulli iee dcm̄ ſit.
Si .n. oñderim⁹: qm̄ n̄ ieſt cuiꝫ iterimētes
erimus oi ieſſe. Silr̄ aūt τ ſi vni oñderim⁹
ineſſe iterimentes erimus nulli ieſſe. Con-
ſtruentib⁹ aūt ꝑconfitendū eſt: qm̄ ſi cuilibꝫ
ieſt oi ineſt: τ ſi ꝑſuaſibilis ſit dignitas. Nō
.n. ſufficit ad oñdēdū: qm̄ oi ineſt in vno di-
ſputaſſe: vt ſi hois aĩa eſt imortalis: nō pp
hoc ois aĩa imortalis. Quare pri⁹ ꝯcedēdū
eſt: qm̄ ſi quedaꝫ aĩa imortalis ois imorta
lis. Hoc aūt nō ſemp faciendū eſt: ſed qn̄ nō
facile poſſumus vnā cōem rōnē in oibus di
cere: queādmodū geometer: qm̄ triāgulus
duobus rectis equalis hꝫ tres angulos. Si
aūt non lateat qđ multiplr̄ dr̄ diuiſum quo-
tiēs dr̄: τ iterimere: τ ꝯſtruere: vt ſi oppor-
tunū ē expediens aut bonū ambo cōſtituere
vel interimere de ꝓpoſito tentandū: vt qm̄
bonū τ qn̄ expediens: aut qm̄ neqꝫ bonuꝫ
neqꝫ expediens. Cap. VIII.

Si aūt nō ꝯtingat vtrūqꝫ: alterū
tn̄ oñdendum ſignificatū. Qm̄
hoc qdeꝫ ineſt. Illud vo non.
Eadē aūt rō τ ſi plura ſunt in q̄
diuidat̄. Rurſus quecūqꝫ non
ſm̄ equocationem multiplr̄ dn̄r: ſꝫ alio mō
amphibologie facilior: vt diſcipliā vna plu
riū: aut vt finis: aut vt eius qđ eſt ad finē: vt
medicina ſanitatē faciendi: vel cibandi. Aut
vt amboꝝ finiū vel vt ꝯtrarioꝝ eadē ē diſci-
plina. Nihil .n. magis finis alterum altero.
Aut vt eius qđ eſt per ſe: aut eius qđ eſt ac-
cidens: vt per ſe quidē: qm̄ triangulus duo-
bus rectis equales tres angulos habꝫ. Per
accidens aūt vt quoniā equaliter: quoniam
.n. accidit triangulo equilatero triangulo eē
per hoc cognoſcimus: quoniā duob⁹ rectis
equales habꝫ qui intus ſunt. Si ergo nullo
modo cōtingit eadeꝫ eſſe pluriū diſciplina:
manifeſtū quoniā nō omnino cōtingit eſſe:
vel ſi aliquo mō cōtingit manifeſtū eſt: quo-
niaꝫ ꝯtingit. Diuidere aūt quotiēs vtile vt ſi
volumus hui⁹ ꝯſtruere addendū eſt quecū-
qꝫ ꝯtingit vel diuidendū in ea tantū quecūqꝫ
vtilia ad cōſtruendū ſunt. Si aūt deſtruere
volumus addendū quecūqꝫ nō ꝯtingūt: reli
qua aūt omittendū. Faciendū aūt τ in his
qn̄ latuerit quotiēs dr̄. Et eſſe hui⁹ vel non
eſſe ex eiſdē locis ꝯſtruēdū eſt: vt diſciplinā
hanc huius: aut vt finis: aut vt eoꝝ que ſunt
ad finē: aut vt eoꝝ que ſunt per accñs. Vel
rurſus nō eſſe aliquid hui⁹ ſm̄ nullū ꝑdicto-
rum modoꝝ. Eadē aūt rō τ de deſiderio τ
quecūqꝫ aliis dicunt̄ eſſe pluriū. Eſt .n. deſi
deriuꝫ huius aut vt finis vt ſanitatis: aut vt
eoꝝ que ſunt ad finē: vt ꝯficere: aut vt eorū
que ſunt ſm̄ accñs velut in vino amicū dul-
cedinis: non quoniā vinū: ſed quoniā dulce
eſt: nā p ſe deſiderat̄ dulce: vinū aūt per acci
dens. Si eniꝫ auſterū ſit nō iā deſiderat: per
accidēs ergo deſiderabit̄. Vtilis aūt locus
eſt hic in his que ſunt ad aliquid: pene aūt ta
lia eoꝝ q̄ ſunt ad aliqd eēt. Cap. IX.

Amplius transferre ad euiden-
tius nomen vt pro certo in opi
nione planum: τ pro inueſtigā
re inquirere. Euidentiori enim
facto qđ dictum eſt facilius ar
gumentabilis eſt poſitio. Eſt
aūt τ hic locus ad vtrūqꝫ cōis: τ ad ꝯſtruen
dum: τ ad deſtruendū. Ad oſtendendū aūt
contraria eidē ineſſe cōſiderandū in genere:
vt ſi volumus oñdere: quoniā eſt circa ſen-
ſum rectitudo peccatū. Sentire aūt iudica-
re eſt: iudicare aūt eſt recte: τ nō recte: τ cir
ca ſenſum erit rectitudo: τ peccatuꝫ. Nunc
ergo ex genere circa ſpecieꝫ demonſtratio.
Nā iudicare genus ad ſentire: naꝫ qui ſentit
iudicat aliquo mō. Rurſuꝫ ex ſpecie generi:
quecūqꝫ .n. ſpeciei iſunt τ generi: vt ſi eſt di
ſciplina praua τ ſtudioſa τ diſpō ꝓua τ ſtu
dioſa. Nam diſpoſitio diſcipline genus eſt.
Ergo prior quidem falſus eſt locus ad con
ſtruendū. Secūdus aūt verus. Non eni ne
ceſſariū eſt quecūqꝫ generi inſunt τ ſpēi ineſ
ſe. Naꝫ animal eſt volatile vel quadrupes:
homo aūt non. Quecūqꝫ aūt ſpēi inſunt ne-
ceſſarium τ generi. Si eniꝫ homo ſtudioſus
τ animal ſtudioſum. Ad deſtruendum au-
tem quidem prior verus. Secundus auteꝫ
falſus. Quecūqꝫ eniꝫ generi non inſunt nec

neceſſe eſt generi nõ ineſſe. Cap. X.

Quoniã aũt neceſſariũ eſt de q̄bus gen⁹ p̄dicat̃ ⁊ ſpẽꝝ aliquã p̄dicari: vel q̄cunq3 hñt genus vel denoĩatiue a genere dicuntur: ⁊ ſpẽrũ aliquã neceſſariũ eſt habere vel denomiatiue ab aliqua ſpecieꝝ dici: et ſi de aliquo diſciplina dicat̃: ⁊ grãmatica: ⁊ muſica: aut aliqua aliarũ ſciarũ predicabit̃: et ſi aliq̄s h3 diſciplinã vel denoĩatiue a diſciplina dr̃: ⁊ grãmaticã habebit vel muſicã vel aliquã aliaꝝ diſciplinarũ: vel denoĩatiue ab aliqua earũ dicet̃: vt grãmatic⁹ vel muſic⁹. Si ergo aliq̄d ponat̃ dictũ a genere aliquo modo: vt aĩam moueri cõſiderandũ eſt ſi ſm̃ aliquã ſpẽꝝ motus cõtingit aĩam moueri vt augeri: vel minui: vl̃ corrũpi: vel generari: q̄cunq3 ſunt ſpẽs alie mot⁹. Nã ſi ſm̃ nullã palam eſt: q̄m nõ mouet̃. Hic aũt loc⁹ cõis eſt ad vtrũq3 ⁊ ad cõſtruẽdũ: ⁊ ad deſtruẽdum. Si.n. ſm̃ aliquã ſpẽm mouet̃ manifeſtum q̄m mouet̃. Et ſi ſm̃ nullã ſpẽrũ mouetur. palam q̄m nõ mouet̃. Cap. XI.

In abũdanti aũt argumento ad poſitionẽ intendũt eſt ⁊ ex diffinitionibus: aut que ſunt ꝓpoſite rei: aut q̄ vident̃: ⁊ ſi nõ ab vna ſed a pluribus. Facili⁹.n. diffiniente argumẽtari erit: nã ad diffinitiones facilior erit argumentatio.

Capitulum. XII.

Conſiderandũ aũt de ꝓpoſito quo exiſtente antecedente neceſſarie eſt ꝓpoſitum eſſe: aut quod eſt ex neceſſitate ſi ꝓpoſitum eſt. Conſtruere quidem volenti quo exiſtente ꝓpoſitũ erit ex neceſſitate. Nam ſi illud oſtendat̃ eẽ ⁊ propoſitũ oſtenſum erit. Deſtruere aũt volenti quid nõ eſt ſi propoſitum eſt. Nam ſi oſtenderimus conſequens ꝓpoſitũ nõ eſſe interimentes erimus propoſitum.

Capitulum. XIII.

Amplius ad tempus eſt inſpiciendum ſi alicubi diſſonãt: vt ſi quod nutritur dixerit ex neceſſitate augeri: nutriuntur enĩ ſemper animalia: augent̃ autẽ non ſemper. Similiter autem ⁊ ſcire eſt reminiſci. hoc enim preteriti temporis eſt: illud autem: ⁊ preſentis: ⁊ futuri: Scire enim dicuntur ⁊ preſentia ⁊ futura: vt quoniam eſt vel erit ſolis defectus: reminiſci autem non contingit aliud q̄ꝫ preteritũ.

Capitulum. XIIII.

Amplius ſophiſticus modus ducere ad hoc ad q̄ꝺ idonei ſumus argumentorum. Hoc aũt erit quãdoq3 neceſſariũ: quãdoq3 apparens neceſſarium: quãdoq3 neq3 apparẽs: neq3 neceſſarium. Neceſſarium quidem quãdo negante eo qui reſpõdet aliquid vtilium ad poſitionem ad hoc ratiocinatiões facit. Cõtingit autem hoc talium eſſe ad quod abundare argumentis eſt. ſimilr̃ autem ⁊ quãdo inductionẽ ad aliq̄d per hoc q̄ꝺ ꝓpoſitum eſt deſiderãs interimere conatur: hoc enim interempto ⁊ ꝓpoſitum interimit̃. Apparens autem neceſſariũ eſt quãdo quidẽ videtur vtile ⁊ cõueniens poſitiõi. Nõ eſt autem ad quod fiunt rationes ſiue negante eo qui orationẽ ſuſtinet: ſiue ab inductione ꝓbabili per poſitionem ad id factã interimere conatur id. Reliquum autem quãdo neq3 neceſſarium: neq3 apparens eſt: ad quod fiũt rationes: ſed vt redarguere accidit reſpõdẽti. Oportet autem cauere poſtremum predictorum modorũ: omnino enĩ ſemotus ⁊ extraneus videt̃ a dialectica. Quare oportet ⁊ reſpondentem non diſcholũ eſſe: ſed ponere que vtilia non ſunt ad poſitionem deſignantem. Que non videnť ponit autẽ: magis autem dubitare plerunq3 accidit interrogantibus quãdo oĩbus talib⁹ poſitis eis: nõ concludunt. Cap. XV.

Amplius omnis qui dixerit vnũ quidlibet quodãmodo multa dixit ex eo ꝙ plura ſũt ex neceſſitate vnicuiq3 conſequẽtia: vt qui hominẽ dixerit eẽ: ⁊ quoniam animal eſt dixit: ⁊ quoniã animatum dixit: ⁊ quoniã bipes: quoniã mẽtis ⁊ diſcipline ſuſceptibile: quare quolibet vno cõſequentium interempto ⁊ interimit̃ q̄ꝺ in principio eſt dictũ. Cauere aũt op3 ⁊ ad difficilius trãſumptionẽ facere: ⁊ h⁹ eo ꝙ nõ difficilior aſſũptio fiat. Quãq3.n. facilius eſt ꝯñs interimere: q̄nq3 aũt ip̄m ꝓpoſitũ. Ca. XVI.

Quibuſcũq3 ſubſtãtijs autẽ neceſſe alterum tm̃ ineſſe: vt homini egritudinẽ aut ſanitatẽ ſi ad alterũ facile poterimus diſpu-

tare: quoniã ineſt: vel q̃m nõ ieſt: ⁊ ad reliquum poterimus: h̄ aũt cõuertit̃ ad vtrũq; Oſtendẽtes.n.q̃m alterũ ineſt: vel q̃m non ineſt reliquũ oſtẽdẽtes erimus. Si aũt q̃m nõ ineſt oſtẽdimus: q̃m ieſt reliquũ oſtẽdẽtes erimus. palã ergo q̃m ad vtrũq; vtilis eſt hic locus. Cap. XVII.

Amplius aũt transferẽtẽ argumẽtari nomẽ in orationes velut maxime cõgruũ aſſumere q̄ vt poſitũ eſt nomẽ: vt equanimũ nõ modeſtũ vt poſitũ eſt: ſed equã aiam hñtẽ. Similiter aũt ⁊ bene fortunatũ cui⁹ fuerit fortuna ſtudioſa: quẽadmodũ Xenocrates dixit bene fortunatũ eſſe qui aiam habet ſtudioſam: hanc enim vniuſcuiuſq; eſſe fortunam. Cap. XVIII.

Quoniã aũt rex: alie quidẽ ſunt ex neceſſitate: alie aũt ſũt vt in plurib⁹. alie autẽ ad vtrũlibꝫ. Siq̄d ex neceſſitate ẽ vt in pluribus ponat̃ vel qȯ vt in pluribus ex neceſſitate aut ipm̃: aut cõtrarium ei qȯ eſt in plurib⁹ ſemꝑ dat locũ argumentationis. Nã ſi qȯ ex neceſſitate eſt vt in pluribus ponat̃ manifeſtũ: qȯ nõ omni dicit vt ineſſe cũ inſit omni: quare peccauit. Siue qȯ in plurib⁹ dicit̃ ex neceſſitate dixit: omni eni dicit ineſſe cũ nõ inſit omni: ſimilr̄ aũt ⁊ ſi cõtrariũ ei qȯ eſt in plurib⁹ dixit ex neceſſitate ineſſe. Semꝑ enim in paucioribus dicit̃ ꝯtrariũ: quẽadmodũ ei qȯ eſt vt in plurib⁹. Sunt aũt vt in plurib⁹ praui homines: boni aũt vt in paucioribus: quare ⁊ peccauit magis ſi bonos ex neceſſitate dixit. Similr̄ aũt ſi qȯ ad vtrũlibet eſt ex neceſſitate dixit: vel vt i plurib⁹: neq; eni ex neceſſitate vtrũlibet: neq; vt in pluribus. Cõtingit aũt ⁊ ſi nõ determinans dixerit vtꝝ vt in pluribus: vel ex neceſſitate dixit. Si aũt res vt in pluribus diſputare velut ex neceſſitate dixerit vt ſi prauos exheredes dixerit: nõ determinans velut ex neceſſitate is dixerit diſputare. Cap. XIX.

Amplius ⁊ ſi idẽ ſibi acciñs poſuit vt alterũ eo q̄ alterꝫ ſit nomẽ: quẽadmodũ ꝓdicus diuidebat voluptatẽ in gaudiũ ⁊ iocunditatẽ ⁊ leticiam. Hec.n.eiuſdẽ.i. voluptatis noĩa ſũt. Si ergo aliquis gaudere ei qȯ eſt letari ponet accidere idẽ ſibi dicit accidere. Ampli⁹ aũt cõtraria cõplectunt̃ q̄dem ſibiinuicẽ. vi. modis. Cõtrarietatẽ aũt faciũt quadrupliciter cõplexã accipe cõtraria quolibꝫ mõ vtile fuerit ⁊ deſtruẽti ⁊ cõſtruẽti. Ca. XX.

Quoniã aũt ſex modis cõplectimur palã eſt. Aut.n. vtrũq; cõtrariorꝫ vtriq; ꝯtriorꝫ cõplectit̃: h̄ aũt dupl'r vt amicis benefacere: ⁊ inimicis male: vel ecõuerſo inimicis bñ: amicis male. Aut q̃n ambo de vno: ⁊ h̄ dupl'r: vt amicis bene et inimicis bñ: vel amicis male ⁊ inimicis male: amicis bñ ⁊ amicis male: vel inimicis bñ ⁊ inimicis male. Aut vnũ ȯ vtrũq;: ⁊ h̄ quoq; dupl'r: vt amicis bñ: ⁊ amicis male: inimicis bñ ⁊ inimicis male: amicis bñ ⁊ inimicis bene: vel amicis male ⁊ inimicis male: vl' amicis male ⁊ inimicis male. Prime q̄dẽ due dicte cõplexiões nõ faciũt cõtrarietatẽ. Nã id qȯ eſt amicis bñfacere ei qȯ ẽ inimicis male: nõ eſt cõtrariũ. Vtraq;.n. eligẽda ⁊ eiuſdẽ moris: neq; id qȯ eſt amicis male ei qȯ eſt inimicis bene. Nã ⁊ h̄ vtraq; ſpernẽda: ⁊ eiuſdẽ moris. Nõ videt̃ aũt ſpernẽdum ſpernẽdo ꝯtriũ eſſe: niſi h̄ q̄dẽ ſm̄ ſuꝑabũdãtiam: illud ꝟo ſm̄ egeſtatẽ dictũ ſit. Nã ſuperabũdantia ſpernẽdorꝫ videt̃ eſſe: ſilr̄ aũt ⁊ egeſtas. Reliqua ꝟo q̃tuor oia faciũt cõtrarietatẽ: nam id qȯ eſt amicis bñfacere ei qȯ eſt amicis male ꝯtriũ eſt: nã a ꝯtrio more ſunt: ⁊ h̄ quidẽ eligendũ. Illud aũt ſpernendũ: ſilr̄ aũt ⁊ in alijs. Nã in vnaquaq; cõiugatiõe vnũ eligendũ ⁊ aliud ſpernẽdũ: ⁊ vnũ boni moris: ⁊ aliud praui. Palã ḡ ex his q̄ dicta ſunt q̃m eidẽ cõtraria ſũt plura accidit fieri. Nã ei qȯ eſt amicis benefacere id qȯ inimicis benefacere: ⁊ id qȯ ẽ amicis male cõtrariũ. Silr̄ aũt ⁊ in alijs ſingulũ eodem mõ cõſiderantib⁹ duo ꝯtria apparebũt. Accipere ergo ꝯtriorũ quecũq; erit ad poſitionẽ vtile. Cap. XXI.

Amplius ſi eſt aliq̄d ꝯtriũ accidenti cõſiderandũ ſi ineſt cui acciñs dem̃ eſt ieſſe. Nã ſi h̄ ieſt illud nõ inerit. Impoſſibile.n. eſt ꝯtria eidẽ ſimul ineſſe. Aut ſi q̄d tale dem̃ ẽ de aliquo qȯ cũ inſit neceſſe eſt ꝯtria ieſſe. vt ſi ydeas in nobis dixerit eſſe moueri ⁊ qeſcere eaſdẽ accidet. Amplius autẽ ſenſibiles ⁊ itelligibiles eſſe. Vident̃.n. forme qeſcere ⁊ intelligibiles eſſe his q̄ ponunt formas eſſe. Cũ autẽ ſint in nobis ipoſſibile eſt imobiles eẽ. Nã motis nobis ſunt oia ſil'r neceſſaria moueri. Pa

laſ aūt qm̄ etiā ſenſibiles ſi idē in nobis ſūt. Nā per ſenſuȝ q circa viſuȝ eſt eam que in vnoquoq; eſt formā cognoſcim⁹. Rurſuȝ ſi poſitū eſt accñs cui eſt aliqd ɔ̄riū ɔſiderā dum: ſi ⁊ ɔ̄riū eſt ſuſceptibile qđ ⁊ accñtis. Nā idē ɔ̄rioꝝ ſuſceptibile: vt ſi odiū ſeq irā dixerit erit odiuȝ in furoris ſpē. Illic.n. ira. Cōſiderandū ergo ſi ɔ̄riū in furoris ſpē vel amicitia. Nā ſi nō ⁊ in cōcupiſcibili eſt amicitia nō ſequtur odiū irā. Siľr aūt ⁊ ſi cōcupiſcibile ignorare dixerit. Erit.n. ⁊ diſcipline ſuſceptibile ſiqdē ignorātie qđ nō vr̄ cōcupiſcibile ſuſceptiuū eſſe diſcipline. Deſtruēti ergo quēadmodū dcm̄ eſt vtēdū. Aſtruēti vo qm̄ ieſt qdem accñs nō vtilis eſt loc⁹ h: qm̄ aūt cōtingit ieſſe vtil. Oſtēdētes eni qm̄ nō ſuſceptibile eſt ɔ̄riū oſtēdētes erim⁹ qm̄ ieſt accñs neq; ɔtigit ieſſe. Si aūt oſtēderimus: qm̄ ieſt ɔ̄riū: aut ipm ſuſceptibile eſt ɔ̄riū nōdum oſtēdētes erimus: qm̄ ⁊ accidens ieſt. ſed quoniam contingit ieſſe in h tantum oſtenſuȝ erit. Cap. XXII.

Quoniā aūt oppōnes ſūt q̄tuor cōſiderandū ex ɔ̄dictiōib⁹ ecōuerſo: quēadmodū a ɔ̄ñtia ecōtrario ⁊ iterimēti ⁊ cōſtruenti ſumenduȝ aūt ex iductiōe. vt ſi hō aīal: nō aīal nō hō. Siľr aūt ⁊ in alijs. nā h ecōtrario ɔ̄ña. Nam hoieȝ aīal ſeqtur: nō hoieȝ aūt nō aīal nō: ſ; ecōtrario: nō aīal nō hō. ergo in oīb⁹ h⁹ eſt cōcedēdū: vt ſi bonū ſuaue: ⁊ nō ſuaue nō bonū. Si aūt nō h nec ſlico: ſiľr aūt ſi nō ſuaue nō bonū: bonū ſuaue. Manifeſtū ḡ qm̄ ad vtrūq; cōuertiť q̄ ſm ɔ̄dictionē eſt ɔ̄ña ecōtrario facta. In cōtrarijs aūt cōſiderādū ſi ɔ̄riū ɔ̄riuȝ ſeqť: aut ad eadē ɔ̄ñtia: aut ecōtrario: ⁊ iterimenti ⁊ ɔſtruēti. Sumēdū aūt ⁊ huiuſcemodi ex iductiōe inq̄ꝝtū vtile. In eadē ḡ ɔ̄ña eſt vt in fortitudine ⁊ timiditate. nā hāc qdem ſeqť virt⁹. illā aūt vitiū. ⁊ hāc qdē ſeqť eligēduȝ. illā aūt ſpernēdū. Ergo eadē ⁊ hic ɔ̄ña. Cōtrariū.n.ē eligēdū ſpernēdo. ſiľr aūt ⁊ i alijs. Ecōtrario aūt ɔ̄ñaȝ vt euecchiā qdē ſanitas ſeqť: cachecchiā āt egritudo ñ: ſ; egritudinē cachecchia. Manifeſtū eſt ḡ qm̄ eɔ̄rio in his ɔ̄ña fit. Raro aūt eɔ̄rio accidit in ɔ̄rijs: ſ; in plurib⁹ ad idē ɔ̄ña. Si ḡ neq; ad eadē ɔ̄riuȝ ſeqť ɔ̄riū: neq; eɔ̄rio: palā qm̄ neq; eoꝝ q̄ dcā ſūt alteꝝ ſeqť alteꝝ. Si aūt ⁊ in ɔ̄rijs ⁊ in his q̄ dcā ſūt neceſſe ē alteꝝ ſeq alteꝝ: ſiľr aūt ɔ̄rijs ⁊ in priuatōnib⁹ ⁊ habitib⁹ pſpiciendū. ſ; nō ē in priuatiōib⁹ eɔ̄rio: ſ; in eadem ɔ̄ñam neceū ſemp fieri: velut viſuȝ qdē ſenſum: cecitatē aūt iſenſibilitatē. Oppoiť.n. ſenſus iſenſibilitati: vt priuatio ⁊ habit⁹. nā hec qdē habitus eoꝝ. Illō aūt priuatio: ſiľr priuatiōi ⁊ habitui ⁊ in his que ſūt ad aliqd vtēdū. Ad eadē.n. ⁊ hoꝝ cōta: vt ſi triplum multiplex ⁊ ſubtriplū ſubmultiplex. Dr̄.n. triplū qdē ad ſubtriplum: multiplex aūt ad ſubmultiplex. rurſus ſi ſcia opio: ⁊ ſcibile opinabile: ⁊ ſi viſus ſenſus: ⁊ viſibile ſenſibile. Inſtātia: qm̄ nō neceſſe ē in his que ſūt ad aliqd ɔ̄ñam fieri: quēadmōȝ dcm̄ ē. Nā ſenſibile ſcibile eſt: ſenſus aūt nō ē ſcia. Nō tn̄ vera inſtātia vr̄ eē: multi.n. nō dicūt ſenſibiliū eſſe ſciam. Ampli⁹ ad ɔ̄riū nō min⁹ vtile qđ dictū eſt: vt qm̄ ſenſibile nō eſt ſcibile: neq; eni ſenſus ſcia. Cap. XXIII.

Rurſus in cōiugatis ⁊ caſib⁹ ⁊ interimēti ⁊ cōſtruēti. Dr̄ autē cōiugata qdē h⁹. vt iuſta: ⁊ iuſtus: iuſtitie: ⁊ fortia fortis fortitudini. Siľr aūt ⁊ pfectiua ⁊ cōſeruatiua cōiugata illi cui⁹ ſūt pfectiua vľ cōſeruatiua: vt ſalubria ſanitatis: ⁊ euexia euexie. Eodē āt mō ⁊ in alijs. Ergo ɔiugata qdeȝ talia ſolēt dici. Caſus aūt: vt iuſte ⁊ fortiť ⁊ ſalubriter: ⁊ q̄cūq; hoc mō dñr. Videť aūt ⁊ q̄ ſūt ſm caſus ɔiugata eſſe: iuſte ⁊ iuſtitie ⁊ fortiť fortitudini. Cōiugata aūt dñr ſm eādē ɔiugationē oīa vt iuſtitie iuſt⁹ iuſtū iuſte. Manifeſtum ḡ qm̄ vno quolibet oſtēſo eoꝝ q̄ ſm eādē cōiugationē bono vľ laudabili ⁊ reliq̄ oīa oſtēſa ſūt: vt ſi iuſtitia ē laudabiliū iuſt⁹ ⁊ iuſtū ⁊ iuſte laudabiliū. Diceť aūt iuſte ⁊ laudabiliť ſm eūdē caſuȝ laudabili: quēadmodū iuſte a iuſtitia. Cōſiderandū aūt nō ſolū in eo qđ dcm̄ ē: ſ; in ɔ̄rio ɔ̄riū: vt qm̄ bonū non ex neceītate ſuaue: neq;.n. malū triſte: aut ſi h: ⁊ illō. Et ſi iuſtitia eſt ſcia: ⁊ iniuſtitia ignorātia: ⁊ ſi qd iuſte eſt ſciēter: ⁊ experiēter: ⁊ iniuſte ⁊ ignorāter iexperiēter. Si aūt h nō: neq; illa: velut i h qđ nūc dcm̄ ē. Magis.n. appebit qđ iniuſte ē expleter q̄ȝ iexperiēter. h aūt loc⁹ dictus eſt pri⁹ in ɔ̄rioꝝ cōſequētijs: nihil eniȝ aliud nūc dignū cenſemus q̄ȝ contrariū ſeq contrarium. Cap. XXIIII.

Amplius in gnātiōib⁹ ⁊ corruptionib⁹ ⁊ efficiētib⁹ ⁊ corrūpētib⁹. ⁊ interimēti: ⁊ cōſtruenti: quoꝝ eni ſunt gnātiōes bone: ⁊ ipſa ſūt bo-

na. Et quoꝝ gn̄atōes male: ⁊ ipſa mala ſūt. In corruptiōibꝰ aūt ↄ̄trio. Si.n.corruptiones bona ipſa quoqȝ mala ſūt. ſi aūt corruptiōes male ipſa bona ſūt: eadē rōe ẽ i efficiētibꝰ ⁊ corrūpētibꝰ. Quoꝝ.n.effectiua bona ⁊ ipſa bona. Quoꝝ ꝟo corruptiua bona ⁊ ipſa mala. Cap. XXV.

Rurſus in ſilibꝰ ſi ſilr ſe hn̄t: vt ſi diſciplina vna plurīū ⁊ opio: ⁊ ſi viſuȝ hr̄e eſt videre: ⁊ audirē hr̄e eſt audire. Silr aūt ⁊ in alijs ⁊ in his q̄ ſūt: ⁊ in his q̄ videnť. Utilis aūt locꝰ h ad vtrūqȝ. naȝ ſi in aliq̄ ſilr̄ ſe hȝ ⁊ in alijs ſilibꝰ. Si aūt in aliquo nō: neqȝ in alijs. Cōſiderādum aūt ⁊ in vno ⁊ in pluribꝰ ſi ſilr ſe hȝ: aliquotiēs eniȝ differt: vt ſi ſcire ẽ itelligere: ⁊ multa ſcire ẽ multa itelligere: h āt nō veꝝ. Cōtigit.n.plura ſcire: itelligere aūt nō. ſi igiť h nō: neqȝ illō qd̄ i vno: qm̄ ſcire itelligere ẽ. Ca. XXVI.

Amplꝰ ex magis ⁊ minꝰ: ſunt aūt eiꝰ qd̄ ẽ magis loci q̄tuor: vnꝰ qdē ſi magis. ſeqť magis: vt ſi voluptas bonū: ⁊ magis voluptas magis bonum. Et ſi iniuriā ferre magis malū ⁊ magis iniuriā ferre magis maluȝ: vtilis aūt ad vtrūqȝ h locꝰ. Nam ſi ↄ̄ns ẽ ſubri icremēto accñtis icremētū: quēadmodū dcm̄ ẽ. manifeſtū qm̄ accidit: ſi aūt nō ſeqť nō accidit. h aūt iductiōe ſumēdū. Alius vno duobꝰ dicto. Si.n.cui magis vť ineē nō ineſt nec cui minꝰ. ⁊ ſi cui minꝰ vť ineſſe ineſt: ⁊ cui magis. Rurſuȝ duobꝰ de vno dictis: ſi qd̄ magis videť ineſſe nō ineſt: nec qd̄ minus. Si vero quod minus videť ineſſe ineſt ⁊ quod magis. Cap. XXVII.

Amplius duobꝰ de duobꝰ dictis ſi qd̄ alteri magis videť ineſſe nō ineſt: neqȝ qd̄ reliquuȝ reliquo: aut ſi qd̄ minꝰ vť alteri ineſſe ieſt ⁊ reliquū reliquo. Amplꝰ ex eo qd̄ ſilr ineſt vel videť ieſſe triplr: quēadmodū in eo qd̄ magis: vt in poſteriꝰ dictis tribꝰ locis dicebať. Cū.n. vnū qdeȝ duobꝰ ſilr ieſt aut vť ieſſe ſi alteri nō ieſt neqȝ alteri. ſi alteri aūt ieſt ⁊ reliquo: ſiue duo eidē. Silr ſi alteꝝ nō iſit nec reliquū: ſi aūt alteꝝ ⁊ reliquū. Eodē aūt mō ⁊ ſi duo duobꝰ ſilr iſūt. Nā ſi alteꝝ alteri nō ieſt neqȝ reliquū reliquo: ſi āt ieſt alterū alteri ⁊ reliquū reliquo. Ex magis ḡ ⁊ minꝰ: ⁊ ſilr tot modis ↄ̄tigit argumētari. Ca. XXVIII.

Amplius aūt ex appōne ſi alteꝝ ad alteꝝ appoſitū faciat bonū vl' albū qd̄ nō fuit priꝰ albū vl' bonū qd̄ appoſitū ẽ erit albū vel bonū q̄le ⁊ totuȝ facit. Amplꝰ ſi p̄ter h qd̄ erat appoſitū qdē magis fac̄ tale q̄le erat ⁊ ipſȝ erat hꝫ: ſilr aūt ⁊ in alijs. Util' aūt nō in oībꝰ h locꝰ: ſȝ in qbꝰ eiꝰ qd̄ ẽ magis icremētum accidit fieri. Iſte ꝟo locꝰ nō ↄ̄uertiť ad deſtruēdū: nā ſi nō faciat qd̄ appoſitū ẽ bonū nōdū manifeſtū eſt ſi ipm̄ nō ſit bonū. Nā bonum malo appoſitū nō ex neceſſitate bonum totū facit neqȝ album nigro. Cap. XXIX.

Rurſus ſi qd magis ⁊ minꝰ dť ⁊ ſimplr̄ ieſt: qd̄.n.nō ẽ bonū vl' albū: neqȝ magis ⁊ minꝰ bonū vel albū diceť: nā malū nullo magis vel minꝰ bonū: ſȝ magis malū vl' minꝰ diceť. Nō cōuertiť āt nȝ h locꝰ ad d̄ſtruēdū. Multa.n.eorū q̄ nō dn̄r magis ſimplr̄ iſūt. Homo.n.nō dť magis ⁊ minꝰ: ſȝ nō ꝑꝑ h nō ẽ n̄ hō. C.XXX

Quodē mō cōſiderādū: ⁊ in his q̄ ſūt ſȝ qd ⁊ qn̄ ⁊ vbi. Nā qd̄ ſm qd cōtingit: ⁊ qn̄ ⁊ vbi dť ⁊ ſimplr̄ cōtigit ſilr ⁊ qn̄ ⁊ vbi. nā qd̄ ſimplr̄ ẽ ipoſ'e: neqȝ ſm qd: neqȝ qn̄: neqȝ vbi ↄ̄tingit. Inſtātia: qm̄ ſȝ qd qdē ſūt nālr̄ ſtudioſi: vt liberales: ⁊ caſti: ſilr aūt ⁊ qn̄ qdeȝ ↄ̄tingit corruptibiliū aliqd nō corrūpi: ſimplr̄ auteȝ nō corrūpi. Eodē aūt mō ⁊ vbi qdē expedit hꝫ dicta vti in egrotatiuis locis: ſimplr̄ aūt nō expedit. Amplꝰ qdem vbi tm̄ vnū poſſibile eē ſimplr̄ aūt nō poſ'e vnū tm̄ eē. Eodē aūt mō ⁊ vbi qdē bonū mactare patrē vt in triballis: ſimplr̄ aūt nō bonū. Aut h qdem nō vbi ſignificat ſȝ qbuſdā. Nihil.n.differt vbi ſint. Ubicūqȝ.n.ſint eis erit bonū vt treballis. Rurſus qn̄ qdē expedit medicari: vt qn̄ egrotat: ſimplr̄ aūt nō: aut neqȝ h qn̄ ſignificat in eo ꝙ afficiť aliquo mō: nihil eniȝ differt qñcūqȝ ſi ſic tm̄ affectꝰ ſit. Simplr aūt eſt ꝙ nullo addito dicis: vt qm̄ bonum eſt: aut cōtrariuȝ: vt patreȝ mactare non dicis bonū eſſe: ſed qbuſdā bonuȝ eē: nō ergo ſimpliciter bonum: ſed deos honorare bonum dicis nihil addens: ſimpliciter eniȝ bonum eſt. Quare ꝙ nullo addito videtur bonum vel prauum vel aliquod taliuȝ ſimpliciter dicetur.

¶ Incipit liber terciꝰ thopicoꝝ Ariſ. Ca. I.

Vtrum aūt ſit magis eligēdum aut meliꝰ duū vel pluriū ex his pſpiciēdū. Primū autez determinet: qm̄ cōſiderationez facimus nō de plurimū diſtātibus: ⁊ magnā adinuicez dr̄ia h̄ntibꝰ. Nullus.n. dubitat vtrū btitudo vl̄ diuitie magis appetēdū: ſ3 de his q̄ ꝓpinq̄ ſūt: ⁊ de q̄bus dubitamꝰ vt oporteat apponere magis: eo ꝙ nullā videmꝰ altriꝰ ad alteꝝ ꝑeminētiā. Palā igit̄ ꝙ in his oñſa ꝑeminētia vel vna vel pluribꝰ cōſtituit̄ itell'is: qm̄ h̄ ē magis appetendū qȯ ē eoꝝ ꝑeminēs. Primū ḡ dicimus ꝙ diuturniꝰ ⁊ ceteris magis eligēdū ē eo qȯ minꝰ hꝫ. Et ꝙ magis eligit prudens vel bonꝰ vir vel lex recta vel ſtudioſi circa ſingula electi in eo qȯ tales ſunt vel in vnoquoq3 gn̄e ſciētes: vel q̄cūq3 plures vel oēs vel oia vt in medicina vel in edificijs q̄ plures medicoꝝ vel oēs vel q̄cūq3 oio vel plures vel oēs vel oia vt bonū. Oia.n. bonum appetūt. Oȝ aūt ducere ad q̄cq̄d fuerit vtile qȯ dicēdū ē. Eſt aūt ſimpl'r q̄dez meliꝰ ⁊ magis eligēdū qȯ ſ3 meliorē diſciplinā: alicui aūt qȯ ſm̄ ꝓpriā. Deinde ꝙ h̄ aliq̄d eo ꝙ nō in gn̄e vt iuſtitia iuſto: nā h̄ q̄dē i genere boni. Illud aūt nō: ⁊ h̄ q̄dez qȯ bonū: illud aūt nō. Nihil.n. dr̄ qȯ genꝰ qȯ nō ē gn̄e: vt albꝰ hō nō ē qȯ color: ſil'r aūt ⁊ i alijs. Et qȯ ꝑꝑ ſe eligēdū eo qȯ ꝑꝑ aliō magis eligēdū: vt ſanū eē q̄ꝫ exercitari. H.n. ꝑꝑ ſe eligēdum. Illud aūt ꝑꝑ aliud. Et qȯ ꝑ ſe eo qȯ ꝑ accidens: vt amicos iuſtos eſſe eo ꝙ inimicos. Hoc.n. ꝑ ſe eligēdu3. Illud āt ꝑ accn̄s. Nā inimicos iuſtos eē ſ3 accn̄s eligimꝰ vt nihil nobis noceāt. Eſt āt h̄ idē ei qȯ añ ipm̄. differt aūt in mō. Nā amicos q̄dez iuſtos eē ꝑ ſe eligimꝰ: ⁊ ſi nihil nobis debeat fieri: ⁊ ſi in india ſint. Inimicos aūt ꝑꝑ alteꝝ: vt nihil nos noceant. Caplm. II.

Et cauſa boni per ſe ea q̄ ꝑ accidēs: queādmodū virtꝰ a fortuna. na3 h ꝑ ſe. Illa āt ꝑ accn̄s ē cā bonoꝝ: ⁊ ſi q̄d aliō hꝫ. Sil'r aūt ⁊ in ꝯrijs: nā qȯ per ſe eſt cā mali magis fugiendū eo qȯ ꝑ accn̄s: vt dictū q̄ꝫ caſus ⁊ fortuna. Na3 h̄ q̄dez per ſe malū: caſus aūt ꝑ accn̄s. Et qȯ ſimpl'r bonu3 eo qȯ alicui magis eligēdu3: vt ſanu3 fieri q̄ꝫ ſecari. Nā h̄ q̄dē ſimpl'r bonu3: illud āt alicui idigenti. ſ. ſectiōe. Et qȯ nā eſt bonu3: eo qȯ nō nā: vt iuſtitia iuſto. Hec.n. nā. Illud āt acq̄ſitu3. Et qȯ meliori ⁊ honorabiliori ieſt magis eligēdū: vt qȯ deo q̄ꝫ homi: ⁊ anime q̄ꝫ corpori. Et quod melioris ꝓpriū melius q̄ꝫ qȯ peioris: vt qȯ dei q̄ꝫ qȯ hois. Nā ſm̄ cōia in vtriſq3 nihil differūt adinuicē. Proprijs aūt alteꝝ ab altero ſuperat̄. ⁊ qȯ in melioribꝰ vel prioribꝰ vel honorabilioribꝰ eſt meliꝰ vt ſanitas robore ⁊ decore. nā hec q̄dē in h̄ūidis ⁊ ſiccis ⁊ calidis ⁊ frigidis. Simpl'r dicēdū ex q̄bꝰ primū cōſtitutū eſt aīal. Illa vō in poſterioribꝰ: nā robur ⁊ in neruis ⁊ oſſibꝰ: decor āt mēbroꝝ q̄dam cōmēſuratio vr̄ eē. Et finis his q̄ ſūt ad finē magis eligendū vr̄ eſſe. Et duū ꝓpinquiꝰ ē fini: ⁊ oino qȯ ad vite finē appenbilꝰ magis q̄ꝫ qȯ ad aliq̄d aliō: vt qȯ ad beatitudinē cōtendit q̄ꝫ qȯ ad prudētia3. Nā qȯ ad beatitudinē cōtēdit magis eligēdū: ⁊ poſſibile ipoſſibili. Amplꝰ duobꝰ effectiuis exn̄tibꝰ cuiꝰ finis melior ipm̄ meliꝰ: ex effectiuo aūt ⁊ fine ex ꝓportiōe: qn̄ plus aſfinis ſupat finē: q̄ꝫ ille ꝓpriū effectiuum: vt beatitudo plus ſupat ſanitatē q̄ꝫ ſanitas ſanatiuū. Quare effectiuū beatitudis meliꝰ ſanitatē. nā q̄ntū beatitudo ſupat ſanitatē: tm̄ ⁊ effectiuū beatitudinis ſanatiuū: ſanitas āt ſanatiuū minꝰ ſupabat. Quare plus ſupat effectiuū beatitudinis ſanatiuū q̄ꝫ ſanitas ſanatiuū. Palā ergo qm̄ magis eligēdū effectiuū beatitudinis q̄ꝫ ſanitas: nā idē plus ſuperat. Amplꝰ qȯ meliꝰ eſt ꝑ ſe ⁊ honorabilius ⁊ laudabilꝰ: vt amicitia diuitijs: ⁊ iuſtitia ſanitate ⁊ robore. Nā hec q̄dez per ſe honorabiliū ⁊ laudabiliū: illa nō ꝑ ſe: ſed ꝑꝑ aliō. Nullus.n. honorat diuitias ꝑꝑ ſe: ſ3 ꝑꝑ aliud. Amicitiam vō ꝑꝑ ſe: ⁊ ſi nihil nobis debeat ab ea aliud eſſe. Cap. III.

Amplꝰ qn̄ duo aliqua fuerint valde ſibimetipſis ſilia ⁊ non poterimꝰ ꝑeminētiā aliquā cōſpicere alteriꝰ ad alterū: videndū ex his q̄ ſequunt̄: nā cui cōſequens eſt magis bonū h̄ magis eligendū. Si aūt ſequētia ſint mala cui ꝯn̄s eſt minꝰ malū magis eligēdū. Cū enim vtraq3 ſint eligenda nihil ꝓhib3 difficile ali-

qd ſequi. Duplex aũt ab eo qđ ē ſequi cõſi-
deratio. nã ⁊ pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ſeqt̃: vt diſcen
tē ignorare qdē pri⁹: ſcire aũt poſteri⁹: me
lius aũt plerũqȝ qđ poſteri⁹ ſeqtur. ſumen-
dũ ĝ eoꝝ q̃ ſequũt̃ vtꝝ erit vtile. Ampli⁹ bo
na pl'a paucioꝛib⁹ vel ſilr vl' qñ altera alteris
īſũt. pauciora in plurib⁹. Inſtãtia ſic vbi al-
terũ pp alteꝝ: nihil. n. magis eligẽdũ vtrũqȝ
q̃ vnũ vt ſanũ fieri: ⁊ ſanitas q̃ ſanitas eo
ꝙ ſanũ fieri pp ſanitatē eligim⁹: ⁊ nõ bona
bonis nihil ꝓhibet eē magis eligẽda: vt bea
titudinē ⁊ aliud aliqd: qđ nõ ē bonũ iuſtitia
⁊ fortitudīe: ⁊ eadē cũ voluptate magis q̃
ſine voluptate: ⁊ eadē ſine triſtitia q̃ cũ tri-
ſtitia. Et vnũqđqȝ in quo tpe magis valet:
⁊ h̄ēt magis eligẽdũ. nõ iuſtitia in ſenectute
magis q̃ in iuuẽtute: magis. n. in ſenectute
valet. Scđm aũt hec ⁊ prudẽtia in ſenectu
te magis eligendũ. nemo. n. iuuenes eliget
duces: eo ꝙ nõ ↄſtat ipos eē prudẽtes. For
titudo aũt ↄ̃trio. In iuuẽtute. n. magis neccia
ſm fortitudinē opatio. Silr aũt ↄ̃pantia: ma-
gis. n. iuuenes q̃ ſenes a ↄcupiſcẽtijs mole-
ſtant̃. Et ꝙ in oi tpe vel in pluri⁹ vtili⁹: vt
iuſtitia ⁊ ↄ̃pantia fortitudīe. nã hec ſp. Illa
aũt aliqñ vtil'. Et ꝙ oib⁹ h̃ñtib⁹ nihil altero
īdigerem⁹ q̃ ꝙ h̃ñtib⁹ indigerem⁹ reliquo:
velut in iuſtitia ⁊ fortitudīe. Nã ſi oēs eēnt
iuſti nihil vtil' eēt fortitudo. Si vo oēs eēnt
fortes vtilis iuſtitia. Ampli⁹ ex corruptõib⁹
⁊ abiectiõib⁹ ⁊ gñatiõib⁹ ⁊ ſũptiõibus ⁊ ↄ̃-
rijs. Quoꝝ. n. corruptiões magis fugiende
ipſa magis eligẽda. Silr aũt ⁊ abiectiõib⁹ ⁊
ↄ̃rijs. Nã ſi abiectio vel ↄ̃riũ magis fugien
da ipm magis eligẽdũ. In gñatiõib⁹ aũt ⁊ ſũ-
ptiõib⁹ eↄ̃trio. Quoꝝ. n. ſũptiões ⁊ gñões
magis eligẽde ipſa magis eligẽda. Ca. IIII.

Alius loc⁹ ꝙ ꝓximũ bono meli⁹ ⁊
magis eligẽdũ: ⁊ qđ ſili⁹ bono vt
iuſtitia iuſto: ⁊ qđ meliori ē eoꝝ ſi-
milis: quẽadmõm aiacē vlyxe di-
cũt aliq meliorē eē eo ꝙ ſilior ē achilli. In-
ſtãtia h⁹: qm̃ nõ veꝝ. Nihil. n. ꝓhibȝ nõ ī eo
ꝙ optim⁹ ē achilles ī h̄ ſiliorē aiacē eē. alio
qdē exiſte bono nõ ſil' aũt. Cõſiderãdũ aũt ⁊ ī
ridiculoſioꝛib⁹ ſi ſit ſilē velut ſimia hoi: q̃
equ⁹: cũ ñ ſit ſilis. Nõ. n. melior ſimia ſi ſilis
ē hoi. Rurſus ī duob⁹ ſi h̄ qdē meliori: illđ
aũt peiori ſit ſili⁹ erit meli⁹ qđ meliori ſili⁹:
hȝ aũt ī h̄ iſtãtiã. Nihil. n. ꝓhibȝ ⁊ h̄ meliori
paꝝ ſilē eē: illđ aũt peiori valde: vt ſi aiax qdē
achilli paꝝ: vlyxes aũt neſtori valde. Et ſi h̄
qdē meliori in peioꝛib⁹ ſilē ſit: illud aũt peioꝛi
in melioꝛib⁹: vt equ⁹ aſino: ⁊ ſimia hoi: aliđ
qđ nobili⁹ eo qđ min⁹ tale: ⁊ qđ difficilius:
magis. n. amam⁹ cũ h̄ēm⁹ qđ nõ ē facilē ſu-
mere ſilr: ⁊ qđ magis ꝓpriũ: eo qđ cõi⁹ ⁊
qđ mal' icõicabile. Magis. n. ē eligẽdũ qđ
nulla difficultas ſeqt̃ q̃ qđ ſeqt̃. Ampli⁹ ſi
h̄ illo meli⁹ ⁊ optimũ eoꝝ cũ h̄ meli⁹ eo ꝙ in
alio optimũ: vt ſi melio ē hõ q̃ equ⁹: ⁊ opti
m⁹ hõ optio equo melior: ⁊ ſi optio meli⁹ ⁊
ſimplr h̄ illo meli⁹: vt ſi optim⁹ hõ optio eq̃
melior: ⁊ hõ ſilr equo melior. Ampli⁹ q̃ ad
amicos magis ꝑcipe eligẽda q̃ q̃ ñ: ⁊ q̃ ad
amicũ magis agere volum⁹ q̃ q̃ ad quelibȝ
h̄ magis eligẽda: vt iuſte agerē ⁊ b̃ñfacē ma
gis q̃ videri. nã amicis b̃ñfacē volum⁹ ma-
gis q̃ putari. Quibuſdȝ aũt eↄ̃trio. Et q̃ ex cir
cũſtãtia necẽijs meliora: aliqñ aũt ⁊ magis eli
gẽda. Meli⁹. n. b̃ñ viuere q̃ viuē. Bñ autē
viuē ex circũſtãtia ē. Ipȝ aũt viuē necẽiũ. Ali-
qñ aũt meliora: nec aũt magis eligẽda. Nõ. n.
ſi meliora necẽio ⁊ magis eligẽda. Phari. n.
meli⁹ q̃ ditari: ſȝ nõ magis eligẽdũ indigẽti
necẽijs. Ex circũſtãtia aũt ē qñ exñtib⁹ necẽijs:
alia qdē ꝑparent̃ bonoꝝ: b̃ñ aũt fortaſſe ma-
gis eligẽdũ qđ necẽiũ ē: meli⁹ aũt qđ ex circun-
ſtãtia. ⁊ qđ ñ ē ab alio poſſe q̃ qđ ē ab alio:
q̃le poſſe ē iuſtitia ad fortitudinē. ⁊ ſi h̄ ſine
illo qđ eligẽdũ: illđ aũt ſine h̄ nõ: vt ptãs ſine
prudẽtia nõ eligẽda: prudẽtia vo ſine pote-
ſtate eligenda. Cap. V.

Et duũ ſi alteꝝ negam⁹ vt reli-
quũ videat̃ nob ieē illđ eligẽdũ
magis ꝙ volum⁹ videri ieē: vt
ſtudere negam⁹: vt igenio bo-
no eſſe videamur. Ampli⁹ cui⁹
abſentia min⁹ icrepãdũ grauitē
ferẽti: ⁊ cui⁹ abſentia magis icrepãdũ ñ gra
uitē ferẽtib⁹: ⁊ h̄ magis eligẽdũ: h̄ magis eli-
gẽdũ. Ampli⁹ eoꝝ q̃ ſũt ſub eadē ſpē qđ hȝ
ꝓpriũ vtutē q̃ qđ nõ hȝ. Vtriſqȝ aũt h̃ñtib⁹
qđ magis hȝ. Ampli⁹ ſi h̄ qdē fac̄ bonũ illđ
cui adeſt. Illđ aũt nõ fac̄ magis eligẽdũ qđ
facit: quẽadmõz calidi⁹ qđ calefac̄ eo qđ ñ.
Si aũt vtrũqȝ facit qđ magis fac̄: aut qđ me
li⁹ ⁊ principalius facit bonũ: vt ſi h̄ qdem
aia: illud aũt corpus. Cap. VI.

Amplius aũt a caſib⁹: ⁊ vſibus: ⁊
actibus: ⁊ opérib⁹: ⁊ h̄ ab illis: ſe-
quunt̃. n. ſeiuicē: vt ſi qdē iuſte ma
gis eligẽdũ q̃ qđ fortiter: ⁊ iuſtitia
fortitudīe magis eligẽda: ⁊ ſi iuſtitia q̃ for-

titudo magis eligendū: ꝛ iuſte magis ꝙ̄ fortiter. ſilr aūt ꝛ in alijs. Ampli⁹ ſi alio eodē h̄ qdē magis bonū. Illud āt minus magis eligēdū maius vel ꝛ ſi maiore maius ꝛ alterū altero: ſed ꝛ ſi duo q̄dā aliquo magis ſīt eligēda: qđ magis ē eligēdū eo ꝙ minus ē magis eligēdū. Ampli⁹ cui⁹ ſupabūdātia ſupabūdātis eligēda ꝛ magis ipſ magis eligendū: vt amicitia pecunia: nā magis eligēda ſupabūdātia amicitie ꝙ̄ pecuniaꝝ: ꝛ cuius magis eligit ipm̄ ſibi cāꝫ eē ꝙ̄ cui⁹ alterū: vt amicos pecunijs. Ampli⁹ ex appōne ſi eidē appoſitū qđ totū ē magis eligēduꝫ fac. Cauere aūt oꝫ p̄cēdere ea in qb⁹ altero appoſitoꝝ vtit cōe vl' alteꝝ quolibꝫ mō ei coopat: reliquo āt nō vtit: nec coopatiuū ē: vt ſerrā falcē cū fabricatoria. nā magis eligēda ē ſerra cōſociata: ſimpl'r aūt nō magis eligēduꝫ. Rurſuꝫ ſi miori appoſitū qđ totū fac mai⁹: ſilr aūt ꝛ ex ablatiōe: quo .n. ablato ab eodē qđ reſtat ē min⁹ illud maius vtiqꝫ eēt qđ reliquū eſt minus facit. Cap. VII.

Et ſi h̄ qdē pp ſe illđ aūt pp gloriā eligēduꝫ: vt ſanitas decore. Diffō aūt ei⁹ qđ eſt ad gliāꝫ eſt ꝙ nullo ꝯſciēte nō ſtudeat ieſſe: aut ſi h̄ qdē pp ſe ꝛ pp gloriā eligēdū: illud aūt pp alteꝝ tm̄. Et vtꝝ de duobus magis p ſe honorādū: hoc ēt melius ꝛ magis eligēdū. Honorabili⁹ āt erit pp ſe qđ cū nihil aliud debeat eē pp ſe eligim⁹ magis. Amplius diuidēdū quotiēs qdē qđ eligēdū eſt dr̄ quoꝝ grā vtīr aut expediētis vel boni vel delectabil'. Nā qđ ad oīa vel pl'a ē vtile eē magis eligēdū: eo qđ ſi ſic ſit. Si āt vtriſqꝫ iſūt vtro magis iſūt ꝯſiderādū: vtꝝ delectabilius vel meli⁹ vel expediētib⁹. Rurſuꝫ qđ pp melius ē magis eligēdū vt qđ pp virtute ꝙ̄ pp delectationē. Silr āt ꝛ in fugiendis ſi magis ē fugiēdū qđ ipedit virtutes vt egritudo feditate. nā voluptatis ꝛ eius qđ ē ſtudioſuꝫ eē ꝓhibētior ē egritudo. Ampli⁹ ex ſilitudine mōſtrare fugiēdū ꝛ eligēdū qđ ꝑpoſitū ē. Minus .n. eligēdū ꝛ h⁹ qđ ꝛ eligit aliqs ſilr ꝛ fugiet altero eligendo exiſtēte tm̄. Caplm. VIII.

Ergo ad ſeinuicē cōparationes: queadmōm dictū eſt faciendū. Idez aūt loci ſūt vtiles ꝛ ad demonſtrāduꝫ qđlibet eligēdū vl' fugiendū. Auferre eteniꝫ tm̄ oꝫ eam que ad alteꝝ tm̄ eſt ꝑeminētiā. Si eni honorabilius magis eſt eligendū ꝛ honorabile eſt eligendū. ſi .n. qđ vtilius ē magis eligendū ꝛ vtile ē eligēdū. Silr aūt ꝛ i alijs q̄cūqꝫ h⁹ h̄nt cōparationē. In aliqb⁹ .n. ſtatī h̄ꝫ eā q̄ ad alteꝝ ē ꝯpationē: ꝛ qm̄ eligēdum vtrūqꝫ ad alteꝝ dicim⁹: vt qm̄ h̄ qdē nā bonū: illđ aūt nō nā bonū dicim⁹. Nā qđ nālr eſt bonū palā qm̄ eligendū. Cap. IX.

Sumendū aūt quāmaxie vl'es locos de magis ꝛ miore: ſumpti aūt ſic ad pl'es erunt vtiles. Eſt aūt eoꝝ q dicti ſūt quoſdā vl'es magis ſerre paꝝ trāſmutanti ſcḋm appellationē vt ꝙ nā tale magis ꝙ̄ qđ nō nā tale ꝛ ſi h̄ qdē facit. illđ āt nō facit qđ hꝫ tale cuicūqꝫ ineſt magis tale qđ facit ꝙ̄ cui nō facit: ſi aūt vtrūqꝫ facit tale qđ magis facit h̄ tale. Amplius ſi eodē aliquo hoc qdē magis: illđ aūt minus tale: ꝛ ſi hoc qdeꝫ tali magis tale. illđ ṽo nō tali magis tale. Manifeſtū ꝙ primū magis eſt tale. Ampli⁹ ex additiōe ſi eidē additū totuꝫ facit magis tale: aut ſi ei qđ min⁹ eſt tale additū totū magis tale facit. ſilr aūt ꝛ ex ablatiōe: nā quo ablato reliquū min⁹ tale ipſ magis tale: ꝛ q̄ ꝯrijs ipermixtiora magis talia ſunt: vt albi⁹ nigro ipermixt⁹. Ampli⁹ ꝑter ea q̄ dicta ſūt ſupi⁹ qđ magis ſuſcipit ꝓpriā ꝓpoſiti rōnem vt ſi albi eſt ratio color diſgregatiuus viſus ꝛ albi⁹ eſt ꝙ color magis diſgregatiuus viſus. Cap. X.

Si aūt pticulariē ꝛ nō vl'r ꝓblema ponat primū qdē dicti loci vl'r cōſtructiui vel deſtructiui oēs vtiles: vl'r aūt interimentes vel cōſtruētes pticulariē monſtramus: naꝫ ſi oī ieſt ꝛ alicui ꝛ ſi nulli nec alicui. Maxime aūt cōpetētes ꝛ ꝯueniētes loci q ſunt ex oppoſitis ꝛ ꝯiugatis ꝛ caſib⁹. Nā ſilr opinabile exiſtimare: ꝙ ſi oīs voluptas bona: ꝛ oēm triſtitiaꝫ malā eē huic vel ſi aliq̄ voluptas bonū ꝛ triſtitiā aliquā malā eē. Ampli⁹ ſi aliqs ſenſus nō ē poteſtas: ꝛ iſenſibilitas q̄dā nō ē ipotētia. Et ſi qđdam opinatū diſciplinatū ꝛ opio q̄dā diſciplina. Rurſuꝫ ſi qđ iuſtū bonū ꝛ iniuſtū qdē maluꝫ. Rurſuꝫ ſi qđ iniuſtū malū ꝛ iuſtum qđ bonū: ꝛ ſi delectabile qđ fugiēdū ꝛ delectatio q̄dā fugiēda. Scḋꝫ h̄ aūt ꝛ ſi qđ delectabile vtile delectatio q̄dā vtilis. In corruptiuis aūt ꝛ gnātionib⁹ ꝛ corruptōib⁹ ſilr. Nā ſi aliqđ corruptiuū delectatiōis vel diſcipli-

ne bonū eſſe quedaȝ delectatio ⁊ diſciplina
eſſet maloꝝ. Siliꝛ aūt ⁊ ſi corruptio q̄dam
diſcipline bonoꝝ eſt ⁊ gnātio maloꝛuȝ erit
quedā ſcia maloꝝ. Ut ſi obliuiſci q̄ quis fe-
de egit bonoꝝ ⁊ reminiſci maloꝝ eſt ⁊ erit
ſentire que quis fede egit maloꝝ. Siliꝛ autē
⁊ in alijs: in oib⁹.n. siliꝛ opinabile ē ampli⁹
ex magis ⁊ min⁹ ⁊ siliꝛ. Si.n. magis q̄dē ex
his q̄ ſunt ex alio genere aliq̄d tale: illoꝝ aūt
nihil eſt neqȝ qđ dictuȝ erit tale vt ſi magis
q̄dē diſciplina q̄dā bonū q̄ȝ voluptas: nulla
aūt diſciplina bonū neqȝ voluptas erit. Et
ex siliꝛ aūt ⁊ min⁹ eodē mō erit.n. ⁊ īterime-
re ⁊ cōſtruere: ſȝ ex siliꝛ q̄dē vtrūqȝ ex min⁹
aūt cōſtruere deſtruere aūt nō. Si.n. siliꝛ q̄-
daȝ p̄tās bonū ⁊ diſciplina ē: q̄dā p̄tās: ꝫ ⁊
diſciplina. Si aūt nulla poteſtas nec diſci-
plina. Si aūt min⁹ q̄daȝ poteſtas bonuȝ q̄ȝ
diſciplina. eſt aūt q̄dā poteſtas bonum. ꝫ ⁊
diſciplina. Si aūt nulla poteſtas bonū non
neceſſe ⁊ ſciaȝ nullā eē bonaȝ. Manifeſtuȝ
ꝫ q̄m cōſtruere nō ex minimis eſt. Non tm̄
aūt ex alio genere ē deſtruere: ſȝ ex eodē ſu-
menti qđ maxime tale: vt ſi poſitū diſcipli-
na quedā bonuȝ ſi oſtēdat: q̄m prudētia nō
bonū nec aliq̄ vlla erit: q2 nec q̄ maxime vi-
det. Ampli⁹ ex hypotheſi siliꝛ ꝓbantē ſi vni
⁊ oi ineſſe vel nō īeē: vt ſi aīa hoīs eſt imoꝛ-
talis ⁊ alias imortal̄: ſi aūt hec nō nec alias.
Si igiꝛ alicui īeſſe poſitū eſt oſtēdēdū: q̄m
nō īeſt alicui: cōſequet.n. ꝓpter hypotheſiȝ
nulli īeſſe. Si aūt alicui nō īeē poſitū ē oſtē-
dendū: q̄m ineſt alicui: nā ⁊ ſic cōſeqꝛ oib⁹
ineſſe. Palaȝ ꝫ eſt: q̄m q̄ hypotheſi vtiꝛ fa-
cit ꝓblema vlē p̄ticulariꝛ poſitū quodam-
mō. Naȝ p̄ticulariꝛ exiſtimantem vlr̄ exiſti-
mat cōfiteri: eo q̄ ſi vni ⁊ omni ſimiliter exi-
ſtimat ineſſe.

Cap. XI.

Cum autez indiffinitū eſt pro-
bleuma ſoluȝ vno mō deſtrue-
re cōtingit vt ſi poſuit quis vo-
luptatem bonū: vel nō bonum
eē nihil aliđ determinans. Si
enī dixerit aliquaȝ voluptateȝ
bonū eſſe oſtēdendum: q̄m nulla voluptas
bonū vniuerſaliꝛ: ſi debeat interimi ꝓpoſi-
tum. Similiꝛ aūt ⁊ ſi dixerit aliquam volu-
ptatem nō eſſe bonū oſtēdendū vniuerſaliꝛ
quoniaȝ omni ſi debeat interimi ꝓpoſituȝ:
aliter vero nō contingit interimere. Si enī
oſtenderimus: quoniaȝ quedam voluptas
bonum: ⁊ nō bonū: nonduȝ interimiꝛ ꝓpo-
ſituȝ. Palam igiꝛ quoniā interimere q̄deȝ
vno mō cōtingit. Cōſtruere aūt dupliciter:
ſiue enī vniuerſaliꝛ oſtenderimus: q̄m vo-
luptas omnis bonū: ſiue quoniā eſt quedaȝ
voluptas bonū. oſtenſum erit qđ ꝓpoſituȝ
eſt. Similiter autē ⁊ ſi oporteat diſputare:
quoniaȝ quedam voluptas nō eſt bonum;
ſi oſtenderimus q̄ nulla bonuȝ: vel quoniā
quedam nō bonum oſtendētes erim⁹ vtro-
qȝ mō: ⁊ vniuerſaliꝛ ⁊ particulariter: quo-
niam eſt quedā voluptas nō bonum. Cum
aūt fuerit determinata poſitio dupliciter in-
terimere erit. vt ſi ponatur alicui quideȝ in-
eſſe voluptati bonum: alicui aūt non ineſſe.
Siue enim voluptas omnis oſtendaꝛ bo-
num ſiue nulla interemptum erit ꝓpoſituȝ.
Si autem vnam voluptatem tm̄ poſuerit
bonum eſſe tripliciter contingit interimere.
Oſtendentes enī quoniā omnis voluptas
bonum: vel quoniā nulla: vel quoniaȝ plu-
res q̄ȝ vna interimentes erimus qđ ꝓpoſi-
tum eſt. In plus vero poſitione determina-
tā. vt quoniā prudentia ſola vnam virtutuȝ
ſcientia eſt quadrupliciter eſt interimere.
Oſtenſo enī quoniā virtus omnis eſt ſciē-
tia vel quoniā nulla: vel quoniā aliqua alia
virtus: vt iuſtitia: vel quoniā eadem prudē-
tia: non ſcientia: interemptū erit ꝓpoſitum.
Utile autem eſt ⁊ inſpicere ſingularia in q̄-
bus ineſſe aliqđ vel non dictuȝ eſt: quēad-
modum in vniuerſalibus ꝓblematibus.
Amplius autez ⁊ in generibus inſpiciēdū vl
videnduȝ ſm̄ ſpecies vſqȝ ad indiuidua: ſi-
cut prius dictuȝ eſt. Nam ſiue omni videaꝛ
ineſſe: ſiue nulli multa ꝓferenti exiſtimādū
vniuerſaliꝛ. confiteri autez ferre inſtantiam
in aliquo non ſic. Ampli⁹ in quibus eſt de-
terminare: aut ſpecie: aut numero accidens
perſpiciendum ſi nulluȝ hoꝝ ineſt: vt quo-
niam tempore nō mouetur: nec eſt motus
numerantem quot ſunt ſpecies motuū: naȝ
ſi nihil hoꝛum ineſt tēpori: manifeſtū quo-
niam non moueꝛ neqȝ motus. Similiꝛ aūt
⁊ quoniam anima nō eſt numerus diuidē-
ti. Quoniam omnis numerus aut abūdās:
aut perfectus. Nam ſi anima neqȝ abūdās
neqȝ perfectum: palam quoniam nō eſt nu-
merus. Ergo ad accidens per hec: ⁊ ſic ar-
gumentandum.

Finis tertij thopicorum.

¶ Topicorum libro tertio finito: quartus ſubſequitur. Caplm. I.

P Oſt h̄ at̄ ꝺ hiis q̄ ad gen⁹ ⁊ ad ꝓpriū pſpiciēduꝫ. Sūt aūt h̄ elmta boꝝ q̄ ad diffōnes Et de hiis ipſis raro ꝯſideratōes fiūt diſputātib⁹. ¶ Si ḡ ponaṫ gen⁹ alicui⁹ exn̄tiū primū q̄dem inſpiciendū ad oia q̄ cognata ſūt ei qꝺ dr̄ ſi ꝺ aliquo nō ꝑdiceṫ queādmodū ē i accidēte. ¶ Velut ſi voluptaṫ bonuꝫ ponaṫ gen⁹: ſi aliq̄ voluptas nō bonū. Nā ſi h̄: palā qm̄ nō gen⁹ bonū voluptaṫ. Nā gen⁹ de oib⁹ q̄ ſūt ſub ipo ſpēb⁹ ꝑdicaṫ. Deide ſi nō in eo qꝺ qd ē ꝑdicaṫ: ſꝫ vt accn̄s velut albū de niue: ⁊ ꝺ aia mobile ꝑ ſe: neqꝫ.n. nix qꝺ albū. Quapp nō ē gen⁹ albū niuis: neqꝫ aia qꝺ mobile. Accidit.n. moueri: ei queādmodū ⁊ i aiali freq̄nter ⁊ ambulare ⁊ ambulās eē̄ ampli⁹ nō mobile qdē: qd faciēs. vel patiēs ſignificare vr̄. Silr aūt ⁊ albū. nō.n. qd eſt nix: ſꝫ q̄le qd idicat. Quare neutrū boꝝ in eo ꝙ qd ē ꝑdicaṫ. ¶ Maxie aūt i accn̄tis diffōne iſpiciēdum ſi aptaṫ ad dcm̄ gen⁹ vt ad q̄ nūc dicta ſūt. Cōtigit.n. qd moueṫ ideꝫ ſeipm ⁊ nō ſilr ⁊ albuꝫ eē̄: ⁊ nō eē̄. Quare neutrū boꝝ gen⁹: ſꝫ accn̄s: eo ꝙ accn̄s dicim⁹ qꝺ ꝯtigit eidē alicui īeē ⁊ nō. ¶ Ampli⁹ ſi nō i eadē diuiſiōe gen⁹ ē ⁊ ſpēs: ſꝫ h̄ qdeꝫ ſuba. illꝺ aūt q̄le: aut h̄ qdē ad aliqd: illꝺ aūt q̄le. ¶ Vt nix qdē ⁊ cygn⁹ ſuba: albū aūt nō ſuba. ſꝫ q̄le: q̄re nō ē gen⁹ albū niuis neqꝫ cygni. Rurſuꝫ diſciplina qdē ad aliqd: bonuꝫ aūt ⁊ pulchrū q̄le. Quare nō ē gen⁹ bonū ⁊ pulchrū diſciplie: nā eoꝝ q̄ ſūt ad aliqd gn̄a ⁊ ipa ad aliqd opꝫ eē̄: vt duplici etenī multiplex ē gen⁹ dupli: ⁊ ipꝫ eoꝝ q̄ ſūt ad aliqd eſt. Vlr aūt ꝺꝫ ſub eadē diuiſiōe oꝫ gen⁹ eē̄ ſpēi. nā ſi ſpēs ſuba ⁊ gen⁹: ⁊ ſi q̄le ſpēs ⁊ gen⁹ q̄le qd: vt ſi albū q̄le qd ⁊ color: ſilr aūt ⁊ i aliis. ¶ Rurſuꝫ ſi neceē ē vel ꝯtigit gen⁹ ꝑticipare qꝺ poſitū ē i gn̄e. Diffō aūt ei⁹ qꝺ ē ꝑticipare: ē ſuſcipe ꝑticipati rōnē. Māifeſtū ḡ qm̄ ſpēs qdē ꝑticipāt ſua gn̄a: gn̄a aūt ſpēs nō. nā ſpēs ſuſcipit gn̄is rōnē: gen⁹ aūt ſpēi nō. Cōſiderādū ḡ ſi ꝯtigit aſſignatū genus ꝑticipare ſpēm: vt ſi aliqs gen⁹ entis vl̄ vnius aſſignauerit qd. Accidit.n. gen⁹ ꝑticipare ſpēꝫ: nā ꝺ oib⁹ q̄ ſūt ens ⁊ vnū ꝑdicaṫ: q̄re ⁊ rō eoꝝ. ¶ Ampli⁹ ſi ꝺ aliquo aſſignata ſpēs vͦa ē: gen⁹ aūt nō: vt ſi ens aut ſcibile opiabil̄ gen⁹ pōaṫ. nā ꝺ n̄ ente opiabile ꝑdicaṫ: mlta.n. nō entia opiabilia ſt: qm̄ aūt ens vl̄ ſcibile nō ꝑdicaṫ ꝺ n̄ ente māifeſtū ē: q̄re nō ē ens gen⁹ neqꝫ ſcibile opiabil̄: ꝺ qb⁹.n. ſpēs ꝑdicaṫ ⁊ gen⁹ oꝫ ꝑdicari. ¶ Rurſuꝫ ſi nullā ſpēꝝ ꝯtigit ꝑticipaṙ qꝺ poſitū ē i gn̄e. nā ipoſſe ē ꝑticipare gen⁹ qꝺ nullā ſpēꝝ ꝑticipat: niſi aliq̄ ꝫ primā diuiſionē ſpēꝝ ſit. Hec aūt tm̄ gen⁹ ꝑticipāt. Si ḡ mot⁹ gen⁹ voluptaṫ ponaṫ ꝯſiderādū: ſi nꝫ corruptio: nꝫ alteratio voluptas: nꝫ vllus reliquoꝝ q̄ aſſignari ſolēt motuū. Māifeſtū.n. qm̄ nullaꝫ ſpēꝝ ꝑticipabit: q̄re nec gen⁹ eo ꝙ neceē̄ ꝙ gen⁹ ꝑticipat ⁊ ſpēꝝ aliqꝫ ꝑticipare. Quare nō erit ſpēs motus voluptas: nec īdiuiduoꝝ aliqd q̄ ſub ſpē mot⁹ ſūt. Nā ⁊ idiuidua ꝑticipāt ⁊ ſpēꝫ ⁊ gen⁹: vt aliqs hō ⁊ hoieꝫ ꝑticipat ⁊ aial. ¶ Ampli⁹ ſi ꝺ plib⁹ dr̄ q̄ꝫ gen⁹ qꝺ i gn̄e poſitū ē vt opiabile q̄ꝫ ens. Nā ens opiabile. Quare n̄ erit opiabile ſpēs enti: ꝺ plib⁹.n. ſꝑ gen⁹ q̄ꝫ ſpēs ꝑdicaṫ. ¶ Rurſus ſi gen⁹ ꝺ eq̄libus ⁊ ſpēs dicanṫ. vt ſi eoꝝ q̄ oia ſequnṫ h̄ qdē ſpēs. Illꝺ aūt genus ponaṫ velut ens ⁊ vnuꝫ. Oia.n. ens ⁊ vnum: Quare neutrū neutri genus: eo ꝙ de eq̄libus dicanṫ. Silr aūt ⁊ ſi primū ⁊ ꝑncipiū ad ſe inuicē ponunṫ: nā ⁊ ꝑncipiū ē primū: ⁊ primū ē ꝑncipiū: q̄re aut vtraqꝫ dcā ſūt idē: aut neutrū neutri genus. ¶ Elmtū aūt ē ad oia h̄⁹ qꝺ de plib⁹ genus q̄ꝫ ſpēs ⁊ q̄ꝫ dr̄ia dr̄: de paucioribus aūt dr̄ia q̄ꝫ gen⁹. Vidēdū aūt ⁊ ſi alicui⁹ eoꝝ q̄ nō differt ſpē: ſꝫ nūo nō ē gen⁹ qm̄ dcm̄ ē vl̄ nō videaṫ. Cōſtruēdū aūt ſi ē alicui⁹. Idē.n. oium q̄ nō differt ſpē gen⁹. Si ꝟo vnius mōſtreṫ māifeſtū ē qm̄ oium: ⁊ ſi vnius nō: māifeſtū ē qm̄ nullius. Vt ſi qs iſecabiles ponat lineas: idiuiſibile eaꝝ dicat genus eē̄: nā lineaꝝ hn̄tiū diuiſionē nō ē qꝺ dcm̄ ē gen⁹: cū ſint idifferētes ꝫ ſpēm. Indifferētes.n. ſm̄ ſpēm ſibi inuicem oēs recte linee. Capitulum. II.

C Onſiderādū aūt et ſi qd aliud gen⁹ eſt aſſignare ſpēi qꝺ neqꝫ ꝯtinet aſſignatū gen⁹: neqꝫ ſub illo ē. ¶ Vt ſi qs ponat ſciam iuſtitie genus: ē.n. virt⁹ genus: et neutrū genus ꝯtinet reliquū. Quare non erit ſcia gen⁹ iuſtitie: vr̄.n. qm̄ vna ſpēs ſub

duobus generibus cõtineť alterum ſub al-
tero cõtineri. ¶ Habet eni dubitationẽ in
qbuſdã qḋ hꝰ eſt: vť eni qbuſdã prudẽtia ⁊
virtus ⁊ ſcia eſſe ⁊ neutrũ generũ a neutro
cõtineri: nõ tamẽ ab oibus cõcediť pruden-
tiam sciam eſſe. ¶ Si igiť qs admittat qḋ
dictũ eſt verꝝ eẽ. Attamẽ ſubalterna vel ſub
eodẽ ambo fieri q̃ eiſdem gñã ſunt neceſſium
videbiť eſſe: quẽadmodũ in virtute ⁊ ſcia.
Vtraqꝫ eni ſub eodẽ gñe ſunt. nam vtrũqꝫ
hoꝝ habitꝰ ⁊ diſpõ eſt. ¶ Cõſiderãduꝫ ğ ſi
neutrũ eſt in aſſignato genere. Si eni neqꝫ
ſunt ſubalterna gñã: neqꝫ ſub eodẽ ambo:
nõ erit qḋ aſſignatũ eſt genꝰ. ¶ Cõſideran
dũ aũt ⁊ genꝰ aſſignati generis: ⁊ ſic ſꝑ ſu-
perius genus: ſi oia ꝑdicanť de ſpẽ: ⁊ ſi in eo
qḋ qd eſt ꝑnť. Nam oẽ ſuperius genꝰ ꝑdica-
rioꝫ de ſpẽ in eo qḋ qd eſt. Si ğ alicubi diſ
ſonet: palã qm̃ nõ eſt genꝰ: qḋ aſſignatũ eſt
¶ Rurſuꝫ ſi genꝰ ꝑticipat ſpẽꝫ vel ipm vel
aliqḋ ſuperioꝝ generum: nã nullũ ſuperiorum
ꝑticipat qḋ inferiꝰ ẽ. Deſtruẽti igiť quẽad-
modũ dcm̃ ẽ vtẽdũ. Aſtruẽti aũt ꝯfiteať qdẽ
ineſſe ſpẽi qḋ dcm̃ ẽ genꝰ: aut ꝙ vt genꝰ ieſt
dubiteť: ſufficit oñdere aliqḋ ſuperioꝝ gene-
rũ: in eo qḋ qd ẽ de ſpẽ ꝑri. Vno eniꝫ in eo
qḋ qd eſt ꝑri oñſo oia ⁊ ſuperiora huiꝰ ⁊ infe
riora ſi ꝑnť de ſpẽ: in eo qḋ qd eſt ꝑdicabiť.
Quare ⁊ aſſignatũ genꝰ in eo qd eſt ꝑdica
biť. Qm̃ aũt vno in eo qḋ qd ẽ ꝑdicãdo oia
ẽt reliqua ſi ꝑnť in eo qḋ qd eſt ꝑdicabunť
ꝑ inductionẽ ſumẽdũ. Si aũt ſimplr ineſſe ad
ſignatũ genus dubiteť nõ ſufficit oñdere ꝙ
aliud ſuperioꝝ generꝝ in eo qḋ qd eſt ꝑrur de
ſpẽ. Vt ſi ambulationis aſſigneť latio genus
nõ ſufficit oñdere: qm̃ motꝰ eſt ãbulatio ad
oñdendũ: qm̃ latio eo ꝙ aliȷ̃ motꝰ ſiť. Sed
oñdendũ qm̃ nullũ ꝑticipat ãbulatio eoꝝ q̃
ſũt ſꝫ eãdeꝫ diuiſionẽ niſi lationẽ. Nã neceẽ
eſt ꝙ genꝰ ꝑticipat ⁊ ſpẽꝝ aliquã ꝑticipare
ſm̃ primã diuiſionẽ. Si ğ ambulatio: neqꝫ
augumẽtuꝫ neqꝫ diminutioneꝫ neqꝫ alios
motꝰ ꝑticipat: manifeſtũ eſt qm̃ lationẽ ꝑti-
cipabit. Quare erit genꝰ latio ambulatõis.
¶ Rurſus de qbꝰ ſpẽs q̃ eſt poſita vt genꝰ
ꝑdicať: ꝯſiderãduꝫ eſt ſi ⁊ aſſignatũ genus
in eo qḋ qd eſt ꝑrur: de eiſdẽ ipſis de qbus
ſpẽs. Silr aũt ⁊ ſi oia q̃ ſupra genꝰ ſunt: nã
ſi alicubi diſſonat: palã qm̃ non eſt genꝰ qḋ
aſſignatũ eſt. Si eni eẽt genꝰ oia ſuperiora ⁊
h ipm in eo qḋ qd eſt ꝑdicarenť: de qbus
ſpẽs in eo qḋ qd eſt ꝑdicatur. ¶ Deſtruẽti
aũt vtile eſt ſi nõ ꝑdicať in eo qḋ qd eſt ge-
nus: de qbus ⁊ ſpẽs ꝑdicať. Cõſtruẽti aũt
ſi ꝑdicať in eo qḋ qd eſt vtile ẽ. Accidit eni
genus ⁊ ſpẽm de eodẽ in eo qḋ qd eſt ꝑri:
q̃re ⁊ ipm ſub duobꝰ generibꝰ fit neceẽ eſt. ğ
⁊ gñã ſubalterna eſſe: ſi ergo oñdatur genꝰ
qḋ volumus cõſtruere nõ eſſe ſub ſpẽ: palã
qm̃ ſpẽs ſub h erit: q̃re oſtẽſum erit: qm̃ ge
nus hoc. cõſiderãdo aũt ⁊ rõnes generum
ſi appropriãtur ad aſſignatã ſpẽm ⁊ ad ꝑti-
cipãtiaꝫ ſpẽm. Neceſſe eſt eni generuꝫ rõ-
nes de ſpecie ꝑdicari de his que ſpẽm ꝑtici
pant. Si ergo in aliquo diſſonet palam qm̃
nõ eſt genus qḋ aſſignatum eſt.

Capitulum. III.

Rurſuꝫ ſi dr̃iam ⁊ genꝰ aſſigna
uit vt imortale gñs dĩ: nã dr̃ia
ẽ aialis imortale: eo ꝙ aialiũ
alia mortalia alia immortalia.
Palã ğ qm̃ peccauit: nulliꝰ. n.
dr̃ia ẽ gñs. Qm̃ aũt h ẽ verꝝ ma
nifeſtũ. Nulla. n. dr̃ia ſignt qd ẽ ſꝫ magis q̃le
qd: vt greſſibile ⁊ bipes. Et ſi dr̃iaꝫ in gñe
poſuit: vt imparẽ qdẽ nũm. Dr̃ia eni nũum-
par: ⁊ nõ ſpẽs eſt: nec vť ꝑticipare dr̃ia ge-
nus. nã oẽ qḋ ꝑticipat genꝰ vel ſpẽs eſt vel
idiuiduũ. Palã ğ qm̃ nõ ꝑticipat gñs dr̃ia:
q̃re nec impar ſpẽs erit: ſꝫ dr̃ia: qm̃ ñ ꝑticipat
genus idipꝫ. Ampliꝰ ſi genus in ſpẽ poſuit:
vt ꝯtiguitatẽ qḋ eſt ꝯtinuitatẽ: aut mixturã
qḋ tẽꝑantiã: aut vt Plato diffiniuit lationẽ
ſm̃ locũ mutationẽ: nõ eni neceſſe ẽ ꝯtigui-
tatẽ ꝯtinuationẽ eẽ. Sꝫ ecõtrario ꝯtiguita-
tem ꝯtinuitatẽ: non. n. oẽ qḋ eſt ꝯtiguũ ꝯti-
nuať: ſꝫ oẽ qḋ cõtinuať cõtiguuꝫ eſt: ſilr aũt
⁊ in ceteris. Nã nꝫ mixtura oium tꝑantia.
nã ſiccoꝝ mixtura tẽꝑantia nõ eſt: neqꝫ ſm̃
locũ mutatio ois latio. Naꝫ ambulatio la-
tio nõ vť eſſe: pene eni in his q̃ inuoluntarie ꝑ
mutãt ex loco locũ latio dť: quẽadmodum
accidit in aiatis. Palam aũt qm̃ de pluribꝰ
dť ſpẽs q̃ꝫ genus in aſſignatis cuꝫ oporteat
ecõtrario fieri. ¶ Rurſuꝫ ſi dr̃iaꝫ in ſpẽ po
ſuit. vt imortale qḋ deũ. Accidit eni de eq̃-
libus aut pluribus q̃ꝫ dr̃ia ſpẽm dici. Nam
dr̃ia ſemꝑ de eqs aut pluribus q̃ꝫ ſpẽs dť.
¶ Ampliꝰ ſi genꝰ vt dr̃iaꝫ poſuit vt colorẽ
ꝙ ꝯgregatiuum aut nũꝫ ꝙ impar. Et ſi ge-
nus vt dr̃iam dixit: poſſe. n. aliquam ⁊ huiꝰ
afferre aut ſuſcipe rõnem: vt temꝑantie mix
turã differẽtiã lationis ſm̃ locũ mutationẽ.
Perſpiciẽdum aũt oia huiꝰ ꝑ eãdem con-

ſiderationem. Cõmunicant.n.loci: de plu-
rib⁹.n.genus ꝙ̄ dr̄iam opꝫ dici: ⁊ nõ ꝑcipe
re dr̄iam: ſi aũt aſſignato neutrum eoꝝ que
dicta ſunt poſſibile eſt accidere. Nam ⁊ de
paucioꝛib⁹ dicet̄: ⁊ participabit genus dif-
ferẽtiam. Rurſum ſi nulla differẽtia gene-
ris pꝛedicat̄ de aſſignata ſpẽ: neqꝫ gen⁹ ꝑdi
cabitur: vt de aĩa: neqꝫ impar neqꝫ par pꝛe
dicabitur. quare neqꝫ numerus.

Capitulum. IIII.

Amplius ſi pꝛioꝛ eſt natura ſpẽs ⁊
ſimul interimit gen⁹: tũc male aſſi
gnatum eſt gen⁹: videt̄.n. ꝯ̃rium.
¶ Ampli⁹ ſi ꝯtingit relinquere di
ctum gen⁹ vel differẽtiam: vt animam mo-
ueri opinionem: veꝝ: vel falſum. Neutruꝫ
erit dictoꝝ genus: vel differẽtia: videt̄ eniꝫ
dr̄ia ſeq ⁊ genus: donec ſit ſpẽs. ¶ Inten-
dẽdum aũt ⁊ ſi qđ in genere poſitũ eſt par-
ticipat aliqđ ꝯtrarium generi: aut ſi contin-
git participare. Nã idem ſimul ꝯtraria ꝑti-
cipabit. eo ꝙ genus qdẽ nunq̃ relinqt. ꝑti-
cipat. aũt ⁊ ꝯtrarium: aut ꝯtingit participa
re. Amplius ſi qppiam cõmunicat ſpẽs qđ
impoſſe eſt oĩno inẽe his q ſub genere ſunt:
vt ſi aĩa vite cõmunicat: nũeroꝝ aũt nulluꝫ
poſſibile eſt viuere nõ erit ſpẽs numeri aĩa.
Cõſiderãdum ⁊ ſi equoca ſpẽs generi: ele
mentis aũt vtendũ que dicta ſunt ad equo-
cum: vniuoci enim gen⁹ ⁊ ſpẽs. Qm̄ autẽ
oĩs generis plures ſpẽs ꝓſpiciẽdum: ſi non
ꝯtingit alteram ſpẽm eſſe dicti generis. Nã
ſi nõ manifeſtũ qm̄ nõ erit veruꝫ genus qđ
dictũ eſt. Cõſiderãdũ aũt ⁊ ſi genus trãſla-
titie dictuꝫ eſt. neqꝫ.n. genus aſſignauit: vt
temperãtiam ꝯſonantiam. Nam omne ge
nus de ſuis ſpẽbus pꝛedicat̄ ꝓpꝛie. Cõſo-
nantia vero de temperãtia non pꝛopꝛie: ſꝫ
tranſlatitie: oĩs enim ꝯſonãtia in ſonis eſt.

Capitulum. V.

Amplius ſi ꝯ̃riuꝫ aliqd ſpẽi cõ
ſiderãdum. Eſt aũt multiplex
ꝯſideratio. Primũ qdem ſi in
eodem genere ⁊ ei⁹ ꝯ̃rium cũ
non ſit ꝯtrarium generi. Opꝫ
enim ꝯtraria in eodem genere
eſſe: ſi nihil ſit ꝯtrarium generi. Cum autẽ
eſt cõtrarium generi cõſiderãdum ſi cõtra-
rium in cõtrario. Neceſſe eſt enim cõtrariũ
in cõtrario eſſe: ſed ſi cõtrarium generi palã
eſt vnumqđqꝫ eoꝝ ꝑ inductioneꝫ. Rur-
ſum ſi oĩno in nullo genere q̃uo ſpẽi eſt cõ-
trarium: ſed eſt ipſum genus: vt bonũ. Nã
ſi hoc nõ in genere: nec cõtrarium in genere
erit: ſed ipſum gen⁹ vt in bono: ⁊ malo ac-
cidet: neutrum.n. hoꝝ in genere: ſꝫ vtrũqꝫ
hoꝝ genus. ¶ Deinde ꝯſiderãdum ſi con-
trarium eſt alicui genus ⁊ ſpẽs: ⁊ hoꝝ
qdem eſt medium illoꝝ aũt. Nã ſi generuꝫ
eſt medium ⁊ ſpecieꝝ: ⁊ ſi ſpecieꝝ ⁊ gene-
rum: vt in virtute ⁊ vitio iniuſtitia ⁊ iuſti-
tia: vtroꝛũqꝫ enim aliqđ mediũ eſt. Inſtan
tia hui⁹: qm̄ ſanitatis ⁊ egritudinis nihil eſt
medium. Boni aũt ⁊ mali aliqd medium.
Amplius ſi eſt qdem aliqđ vtriſqꝫ mediuꝫ
generib⁹ ⁊ ſpẽbus: non ſilr̄ aũt ſꝫ hoꝝ qdeꝫ
ſm̄ negationem: illoꝛum vero vt ſubiectũ.
Pꝛobabile eniꝫ eſt qđ vtriſqꝫ ſimul eſt. vt
i ꝟtute ⁊ vitio: ⁊ iuſtitia ⁊ iniuſtitia: vtriſ-
qꝫ eni ſm̄ negationẽ mediuꝫ. Amplius qm̄
non eſt cõtrarium generi cõſiderandum nõ
tm̄ ſi ꝯ̃rium in eodem gn̄e: ſꝫ etiã medium.
In quo eni extrema ⁊ mediũ: vt in albo ⁊
nigro: nam coloꝛ genus ⁊ medioꝛum ⁊ co
loꝛum. Inſtantia qm̄ qdem egeſtas ⁊ ſup-
abundãtia in eodem genere. In malo eniꝫ
ambo. mediocre autẽ cum ſit medium bo-
rum non in malo: ſed in bono eſt. Conſide
rãdum aũt ſi genus qdem cõtrariuꝫ eſt ali-
cui: ſpẽs autem nulli: nam ſi genus eſt con-
trarium alicui ⁊ ſpecies: quẽadmoduꝫ vir-
tus ⁊ vitium ⁊ iuſtitia. Similr̄ aũt ⁊ i alijs
cõſideranti manifeſtũ videt̄ eſſe iſtantia i ſa
nitate ⁊ egritudĩe. Simplr̄ eni ſanitas egri
tudini cõtraria eſt. Quedaꝫ eni egritudo cũ
ſit ſpẽs egritudinis nulli cõtrariuꝫ: vt febꝛis
⁊ obthalmia: ⁊ vnumqđqꝫ alioꝛum. Inte
rimẽti ergo tot modis ꝓſpiciẽduꝫ. Si eni
non iſunt que dicta ſunt: palã qm̄ nõ eſt ge
nus qđ aſſignatum eſt. Cõſtruenti vero tri
plr̄. Pꝛimum qdem ſi cõtrarium ſpẽi ſit in
dicto genere: cum nõ ſit contrariuꝫ generi.
Nam ſi cõtrarium in hoc manifeſtũ qm̄ ⁊
qđ ꝓpoſitum eſt. Amplius ſi medium i di
cto genere: nam i quo medium ⁊ extrema.
Rurſum ſi ſit ꝯ̃rium qd eſt generi ꝯſiderã-
dũ ſi ꝯ̃rium. Naꝫ ſi ſit palã qm̄ ꝓpoſitum i
ꝓpoſito.

Caplm̄. VI.

Rurſuꝫ i caſib⁹ ⁊ ꝯiugatis ſilr̄
ſequunt̄ iterimẽti ⁊ ꝯſtruenti.
Simul.n. vni ⁊ oĩb⁹ iſunt vel
nõ iſunt. vt ſi iuſtitia diſciplĩa
quedã: ⁊ qđ ſit iuſte ⁊ diſcipli
nate: ⁊ iuſtus ⁊ diſciplinat⁹. Si aũt hoꝛuꝫ

aliqd nõ ineſt nec reliquoꝝ vllũ. Rurſus i bis q̃ ſilr ſe hñt adinuicẽ: vt ſi ſilr ſe hꝫ ſuaue ad voluptatẽ: ⁊ vtile ad bonũ. Vtrũqꝫ eni vtriſqꝫ effectiuũ. Si ḡ voluptas qd bonum ⁊ ſuaue qd vtile erit: manifeſtum q̃m bõi erit effectiuũ: eo ꝙ voluptas bonũ: ſilr aũt ⁊ i gñatiõibꝰ ⁊ corruptiõibꝰ: vt ſi edificari eſt operari: edificaſſe ẽ opatũ fuiſſe: ⁊ ſi diſcere ẽ reminiſci: ⁊ didiciſſe ẽ recordatũ eẽ: ⁊ ſi diſſolui ẽ corrũpi ⁊ diſſolutum eẽ ẽ corruptũ eẽ: ⁊ diſſolutio ẽ corruptio q̃daꝫ. Et i gñatiuis ⁊ corruptiuis ſilr: ⁊ i potentijs: ⁊ vſibꝰ: ⁊ oĩno ſcḋm quãlibꝫ ſilitudinẽ: ⁊ iterimẽti ⁊ ꝯſtruẽti: ꝑſpiciẽdũ queadmodũ i gñatiõe ⁊ corruptiõe dixĩmꝰ. Nã ſi corruptiuũ diſſolutiuũ: ⁊ corrũpi diſſolui: ⁊ ſi gñatiuũ ẽ effectiuũ: ⁊ gñari fieri: ⁊ gñatio factio: ſilr aũt ⁊ i potẽtijs: ⁊ vſibꝰ. Et oĩo ſi potẽtia diſpõ ⁊ poſſe diſponi: ⁊ ſi alicuius vſus actus: ⁊ vti agere ⁊ vſũ eẽ egiſſe.

Capl'm. VII.

Si aũt priuatio ſit qḋ oppoſitũ eſt ſpẽi duobꝰ modis ẽ iterimere. Primũ qḋẽ ſi aſſignato genere ẽ oppoſitũ: aut. n. i nullo gñe ſimplr priuatio: aut non i vltio: vt ſi viſus i vltio gñe ẽ ſenſus cecitas nõ erit ſenſus. Scḋo aũt ⁊ ſi generi ⁊ ſpẽi opponiẗ priuatio. nõ eſt aũt oppoſitũ i oppoſito: nec qḋ aſſignatum ẽ i aſſignato erit. Interimẽti igiẗ queadmodũ dctm̃ ẽ vtẽdũ. Cõſtruẽti aũt vno mõ: nã ſi oppoſitum in oppoſito ⁊ ꝓpoſitũ i ꝓpoſito erit: vt ſi cecitas iſenſibilitas q̃dam: ⁊ viſus ſenſus.

Capitulum. VIII.

Rurſum i negationibꝰ conſiderãdum econtrario: queadmodũ i accñte dicebaẗ: vt ſi ſuaue qḋ bonum: nõ ſuaue qḋ nõ bonum. Nã ſi nõ ita ſe hꝫ: erit ꝯtra nõ bonum ſuaue. At ĩpoſſe eſt ſi bonũ eſt genus ſuauis eſſe aliqd nõ bonũ ſuaue: nam de qbꝰ genus nõ ꝑdicaẗ nec ſpecierũ vlla. Et aũt ꝯſtruenti ſimilr perſpiciẽdũ: nam ſi non bonum non ſuaue ⁊ ſuaue bonum. Quare genus erit bonum ſuauis.

Capitulum. IX.

Si autem ad aliqd ſit ſpẽs cõſiderãdum ſi ⁊ genus ad aliqd eſt: nam ſi ſpẽs ad aliqd ⁊ genus velut i duplici ⁊ multiplici: vtrũqꝫ eni ad aliqd. Si aũt genus ad aliqd non neceſſario eſt ⁊ ſpẽs ad aliqd: nam diſciplina ad aliqd eſt: gramatica aũt non. Aut nec qḋ prius dctm̃ eſt verũ videbitur. nam virtus ipſum qḋ bonum ⁊ ipm̃ qḋ pulchrum: ⁊ virtus qdeꝫ ad aliqd: bonum vero ⁊ pulchrum non ad aliqd ſed qualia. Rurſum ſi nõ ad idem dr̃ ſpecies ⁊ ſcḋm ſe: ⁊ ſcḋm genus: vt ſi duplũ dimidij dr̃ duplũ: ⁊ multiplex dimidij oꝫ dici. Si aũt non: nõ erit multiplex genꝰ dupli. Amplꝰ ſi nõ ad idem: ⁊ ſcḋm genꝰ dr̃: ⁊ ſcḋm oĩa gñã. nam ſi duplex dimidij multiplex. ⁊ abũdãs dimidij dicere: ⁊ ſimplr ſcḋm oĩa ſupiora genera ad dimidiũ dicere. Inſtãtia: q̃m nõ neceſſe eſt ſcḋm ſe. ⁊ ſcḋm genꝰ ad idẽ dici. nã ſcia ſcibilis dr̃. Habitus aũt ⁊ diſpoſitio nõ ſcibilis ſed aĩe. Rurſum ſi ſilr dr̃ genus ⁊ ſpecies ſcḋꝫ caſus. Vt ſi alicui ⁊ alicuiꝰ: aut quolibet modo alr̃ dr̃: nam vt ſpẽs ⁊ genꝰ velut in duplo ⁊ ſuperioribꝰ. Alicuius eniꝫ ⁊ duplum ⁊ multiplex. Similr aũt ⁊ in ſcia. Alicuiꝰ eni ⁊ hec ⁊ genera vt diſpõ ⁊ habitus. Inſtãtia aũt qḋ aliquotiẽs nõ ſic: nam differẽs ⁊ ꝯtrarium alicui: diuerſũ aũt cũ ſit genꝰ hoꝝ nõ alicui ſed ab aliquo: diuerſum. n. ab aliquo dr̃. Rurſuꝫ ſi ſilr ad aliqd ſcḋꝫ caſus dicta nõ ſilr ꝯuertunẗ: velut i duplo: ⁊ multiplici: vtrũqꝫ. n. hoꝝ alicuius. ⁊ ſcḋm idẽ: ⁊ ſcḋm cõuerſionem dr̃. Alicuiꝰ. n. ⁊ dimidiũ ⁊ ſubmultiplex. Silr aũt ⁊ i diſciplina ⁊ opiõne. nã ⁊ hec alicuiꝰ: ⁊ ꝯuertiẗ: ſilr ⁊ opinabile diſciplinatũ eẽ alicuiꝰ: ergo ſi nõ i qbuſdã: ſilr ꝯuertiẗ: palã q̃m nõ ẽ genus alteꝝ alterꝰ. Amplꝰ ſi non ad eq̃lia dr̃ genꝰ ⁊ ſpẽs: ſilr aũt ⁊ equalr dr̃ dici vtrũqꝫ: queadmodũ i dono: ⁊ donatõe. nã ⁊ donũ ⁊ alicuiꝰ: ⁊ alicui dr̃: ⁊ datio: ⁊ alicuius ⁊ alicui dr̃. Eſt. n. datio genꝰ doni: nã donuꝫ ẽ datio irreddibilis. In aliqbꝰ aũt nõ accidit ad eq̃lia dici: nã duplũ alicuiꝰ duplũ. Abũdãs aũt ⁊ maiꝰ aliquo ⁊ ſcḋm qd. Oẽ. n. abũdãs ⁊ maiꝰ aliquo ⁊ aliqd abũdat: q̃re non ſunt genera que dicta ſunt dupli: eo ꝙ non ad eq̃lia ſpẽi dñr: aut nõ vlr veꝝ ad equalia genꝰ ſpẽm dici. Vidẽdũ eſt aũt ⁊ ſi oppoſiti ẽ oppoſitũ genꝰ: vt multiplex dupli: ⁊ dimidij ſubmultiplex. Opꝫ eniꝫ oppoſitum oppoſiti eſſe genꝰ: ſi ergo ponat aliqs ſciaꝫ id ipſum qḋ eſt ſenſum oportebit ⁊ ſcibile ⁊ ſenſibile eẽ: ſed nõ eſt: nõ. n. opꝫ eſſe ſcibile ſenſibile. Nã itelligibilium q̃daꝫ ſcibilia. quare nõ eſt genus ſenſibile ſcibilis: ſi autẽ

hoc neqꝫ ſenſus ſcie. Quõ autẽ coꝝ que ad
aliqd dicunt̃: alia qdem ſunt ex neceſſitate i il-
lis: aut circa illa q̃ ad que dicunt̃: vt diſpoſi
tio ⁊ habitus: ⁊ mediocritas. In alio enĩ
nullo poſſe eſt eſſe ea que dicta ſunt: niſi in il
lis ad q̃ dicta ſunt: alia aũt nõ neceẽ eſt qdeꝫ
in illis eſſe ad que dicunt̃: ꝯtingit aũt vt ſci-
bile eſt in aia. nihil. n. ꝓhibet ⁊ ſui ſciaꝫ hr̃e
aiam: nõ neceſſarium aũt. Poſſibile eſt aũt eẽ ⁊
in alio hanc eandem. Alia vo ſimplr̃ nõ cõ
tingit in illis eſſe ad que dicta ſunt. vt cõtra-
rium in cõtrario. neqꝫ ſciam in ſcibili niſi ſit
ſcibile homo vel aia. Cõſiderare aũt opꝫ ſi
aliqs in genere ponat ⁊ hꝰ qd eſt nõ hꝰ. vt
ſi memoriam mãſionem ſcie dixi. Ois enĩ
mãſio in manẽte: ⁊ circa illud eſt. Quare ⁊
ſcie mãſio in ſcia. Ergo memoria i ſcia qm̃
mãſio eſt ſcie. Hoc aũt nõ ꝯtingit. Memo-
ria. n. ois in aia eſt. Eſt aũt q dictus eſt lo-
cus ⁊ ad accidẽs cõmunis. Nihil. n. differt
memorie mãſionem genus dicere aut ꝯſite
ri accidere hoc. Nã ſi quolibꝫ modo ẽ me-
moria mãſio ſcie: eadẽ optabit̃ de ea rõ.

Capitulum. X.

NOn eſt genꝰ qd tale ẽ rurſuꝫ
ſi habitũ in actum poſui: aut
actũ in habitũ vt ſi ſenſuꝫ mo
tum p corpus. Nã ſenſus ha
bitus: motꝰ aũt actꝰ. Silr̃ aũt
⁊ ſi memoriã habitũ ꝯtẽtiuũ
opionis dixerit: naꝫ nulla memoria habitꝰ:
ſed actus magis. Peccant aũt ⁊ qd habitũ
in ꝯñtem potẽtiã ordinãt vt mãſuetudineꝫ
abſtinẽtiam ire: ⁊ fortitudinem: ⁊ iuſticiã:
timoꝝ ⁊ lucroꝝ ꝯtinẽtia. Nã fortis ⁊ mitis
q nõ patit̃ dr̃: abſtinẽs auteꝫ qui patit̃ ⁊ nõ
deducit̃. Fortaſſe ergo ſeqt̃ potẽtia vtrũqꝫ
talis vt ſi paſſus fuerit nõ duci: ſꝫ tenere ve-
rũ ꝯtineri nõ eſt hoc: hũc qdẽ fortẽ: illũ aũt
mitem eſſe: ſꝫ oino nihil pati ab hꝰ. Aliquo
tiens aũt ⁊ qd ꝯſequit̃ quolibꝫ mõ vt genꝰ
ponunt. vt triſtitiam ire: ⁊ opionem fidei.
Utraqꝫ. n. ſequunt̃ ꝑdicta qdeꝫ quodãmõ
aſſignatas ſpẽs. neutrũ aũt coꝝ genꝰ eſt: nã
q iraſcit̃ triſtat̃. priore i eo facta triſtitia. nõ
eni ira triſtitie: ſed triſtitia ire cã eſt. Quare
ſimplr̃ ira nõ eſt triſtitia. Scdm̃ auteꝫ hec
neqꝫ fides eſt opio. Cõtingit. n. eandẽ opio
nem ⁊ credẽtẽ: ⁊ nõ credẽtẽ hr̃e. nõ ꝯtinget
aũt ſi fides eẽt ſpes opionis. nõ. n. ꝯtigit idẽ
amplꝰ ꝑmanere ſi qd ex ſpẽ oino ꝑmutatũ
ſit. Queãdmodum nec idem aial quãdoqꝫ
hoiem eſſe q̃nqꝫ nõ: ſi aũt qs dicat ex neceſ
ſitate opinãtẽ credẽtem de equalibꝰ fides ⁊
opio dicet̃. Quare neqꝫ ſic erit genꝰ: dꝫ plu
ribꝰ. n. opꝫ genus dici. Videdũ eſt aũt ⁊ ſi
in aliquo eodẽ nata ſit vtraqꝫ fieri. In quo
enim ſpẽs ⁊ genꝰ: ⁊ i quo albũ ⁊ color: ⁊ i
quo grãmatica ⁊ diſciplina. Si ergo vere-
cũdiam timorẽ dicit: aut irã triſtitiã: nõ acci
dit in eodẽ ſpẽm ⁊ genꝰ eſſe. Nã verecũdia
qdẽ in rõnabili: timor aũt in iraſcibili: ⁊ tri-
ſtitia qdem in ꝯcupiſcibili. In hoc. n. volu
ptas. Ira aũt in iraſcibili: quare nõ ſit gnã
q̃ aſſignata ſit: eo ꝙ i eiſdẽ ſpẽbus nata nõ
ſunt fieri. Silr̃ aũt ⁊ ſi amicitia i ꝯcupiſcibi
li non erit volũtas q̃dã. Ois. n. voluntas i
rõnabili. Utilis aũt hic locus ⁊ ad accñs ⁊
id cui accidit: in eodẽ. n. accñs ⁊ cui accidit
q̃re niſi i eodẽ videt̃ palã qm̃ nõ accidit.

Capitulum. XI.

RUrſum ſi ſm̃ qd genus dem̃
ſpẽs ꝑticipat. non. n. vr̃ ſm̃ qd
genꝰ ꝑticipari. Naꝫ nõ eſt ſm̃
qd hõ aial: neqꝫ grãmatica ſꝫ
qd diſciplina: ſilr̃ aũt ⁊ i alijs.
Cõſiderãdum ergo ſi ſm̃ qd in aliqbꝰ ꝑtici
pat̃ genus: vt ſi aial qd ſenſibile vel viſibile
dicat̃. nam ſm̃ qd viſibile vel ſenſibile aial:
ſm̃ corpus eni aial ſenſibile: ⁊ viſibile: ſm̃
aiaꝫ nõ. Quare nõ erit genꝰ ſenſibile ⁊ iſen
ſibile animalis. Latent enim quãdoqꝫ totũ
in partem ponentes: vt animal corpus ani
matum. Nullo enim modo pars predica-
tur de toto: quare nõ erit corpus genus ani
malis eo ꝙ pars eſt. Videdum aũt ſi aliqd
vituperabilium aut fugiendorum impotẽ-
tiam aut poſſibile poſuit vt ſophiſtam vel
detractorem: vel latronem eum q valeat la
tenter extranea furari. nemo eni ꝑdictoruꝫ
in eo ꝙ poſſit aliqd horuꝫ talis dr̃. Poteſt
eni ⁊ deus ⁊ ſtudioſus praua facere: ſꝫ nõ
ſunt hꝰ: nam omnes praui ſm̃ electioneꝫ di
cuntur. Amplius ois poteſtas eorum que
eligenda ſunt: nam ⁊ prauoruꝫ poteſtates
eligende: eo ꝙ deum ⁊ ſtudioſum habere
dicimꝰ: pñt eni praua agere. Quare nullꝰ
vituperabilis erit ptãs. ſi aũt nõ accidet vi-
tupabiliũ aliqd eligẽdũ eẽ: erit. n. q̃daꝫ ptãs
vituperabilis. Et ſiqd pp ſe eligibiliũ vl̃ ho
norabiliũ i ptãtẽ vel potẽtẽ vel effectiuũ po
ſuit. nam omnis poteſtas vel poſſibile vel
effectiuũ pp aliud eligẽdũ. Aut ſi qd eoruꝫ
q̃ ſunt in duobꝰ generibꝰ vel pluribꝰ i altꝝ

poſuit. Quedā.n.nō eſt in vnū genꝰ: vt ſeductorē ꝛ detractorē. Neqꝫ.n.q appetit im polia: nō potēs āt: aut neqꝫ q pōt nō appetens āt detractor vel ſeductor ē: ſꝫ q vtraqꝫ h hꝫ. Quare nō ponendū in genꝰ vnū: ſꝫ in vtraqꝫ eoꝝ q̄ dicta ſunt. Cap. XII.

AMpliꝰ aliquotiens ecōtrario genꝰ qdē vt dr̄ia. Dr̄iam autē vt genꝰ aſſignāt vt ſtuporem ſupabūdantiā admiratiōis: ꝛ fidē vehemētiaꝫ opionis. Nā neqꝫ ſupabūdantia neqꝫ vehemētia genꝰ ſꝫ dr̄ia. Uīr.n. ſtupor admiratio eē ſupabundans: ꝛ fides opio vehemens. Quare genꝰ admiratio ꝛ opio ē. ſupabundantia aūt ꝛ vehementia dr̄ie. Ampliꝰ ſiqs ſupabundātiam ꝛ vehemētiam: vt gnā aſſignent inaiata fidē facient ꝛ ſtupefacient: nam cuiuſqꝫ vehemētia ꝛ ſupabundantia eſt adeſt illi cuiꝰ ē ſupabundātia. Si ḡ ſtupor ſupabundantia ē admirationis: aderit admiratiōi. Quare admiratio ſtupefaciet. Silr aūt ꝛ fides opioni aderit: ſiqdē vehementia opionis ē. Quare opio fidē faciet. Ampliꝰ accidet ſic aſſignanti vehemētiam vehemētiam dr̄ie ꝛ ſupabundātiā ſupabūdantē. Eſt.n. fides vehemēs. ſi ḡ fides vehemētia ē vehemētie erit vehemens. Silr aūt ꝛ ſtupor ſupabundās ē. ſi ergo ſtupor ſupabūdantia ē: ſupabūdātia erit ſupabundans. Uidet̄ aūt neutrum hoꝝ quēadmoduꝫ nec diſciplina diſciplinatū: nec motus mobile. Qn̄qꝫ aūt peccant ꝛ paſſionem in paſſum genꝰ ponētes: vt imortalitatē vitaꝫ ſempiternam dicētes eſſe. Paſſio.n. vite ꝛ accñs imortalis eſſe videt̄. Qm̄ aūt verum eſt qđ dr̄ palam eſt ſiqs cōcedet ex mortali aliquē fieri imortalem. Nullus.n. dicit euꝫ aliam vitam ſumere: ſꝫ accñs aliqđ vel paſſionem huic eidē aggregari. Quare nō ē genus vita imortalitatis. Rurſum ſi paſſionē cuiꝰ eſt paſſio illiꝰ dicūt genꝰ eē. Ut ventuꝫ aerem mobilē magis.n. motꝰ aeris vētus. Nam aer idem pmanet ꝛ qn̄ mouet̄ ꝛ qn̄ non mouet̄. Quare non eſt oino aer ventꝰ: eſſet.n. ꝛ nō moto aere ventꝰ: ſiqdem idem aer pmanet: q qdē erat ventus: ſilr aūt ꝛ in alijs hꝫ. Si ḡ ꝛ etiā hic oꝫ ꝯcedere: qm̄ ventus ē aer motꝰ: ſꝫ nunq̄ꝫ de hꝰ oībꝰ aſſignādum eſt: de qbꝰ nō eſt veꝝ genꝰ: ſꝫ de qbuſcūqꝫ vere ṗdicat̄ aſſignatū genꝰ. Nā i qbuſdam nō videt̄ veꝝ eē vt i luto ꝛ i niue. Nā niuem dicūt aquā coagulatā eē: lutū aūt terram humido temperataꝫ. Eſt aūt neqꝫ nix aqua: neqꝫ lutū terra. Quare neutrum aſſignatoꝝ geneꝝ genꝰ erit. Opꝫ.n. genꝰ verū eſſe ſemꝑ de oibus ſpēbꝰ. Silr aūt neqꝫ vinum eſt aq̄ putrefacta: ſicut Empedocles dixit: putrefactā in ligno aquā. Nā ſimplr nō eſt aqua. Ampliꝰ ſi oino qđ aſſignatum eſt nullius eſt genꝰ. Manifeſtū.n. qm̄ neqꝫ eiꝰ qđ dcm̄ ē. Cōſiderādū aūt ex eo ꝙ nihil eoꝝ differūt ſpē q̄ participāt aſſignatū genꝰ vt alba nihil differunt ſpē ipſa a ſeinuicem. Oīs aūt generis ſunt ſpēs differentes: q̄re nullius albū aerit genus. Rurſuꝫ ſi qđ oia ſequit̄ genꝰ vl̄ differētiaꝫ dixit: plura.n. ſūt q̄ oia ſequunt̄: vt ens: ꝛ vnū eoꝝ ſunt q̄ oia ſequunt̄. Si ḡ ens genꝰ aſſignauerimꝰ palā qm̄ oiuꝫ erit genꝰ: eo ꝙ ṗdicat̄ đ eis. đ nullo.n. genus niſi de ſpēbꝰ ṗdicat̄. Quare ꝛ vnum erit ſpēs entis. Accidet ergo de omnibꝰ de qbus genus ṗdicat̄: ꝛ ſpēm ṗdicari: eo ꝙ ens ꝛ vnum de oibus ſilr ṗdicant̄. Opꝫ aūt ſemꝑ de paucioribꝰ ṗdicari ſpēm. Si aūt qđ oia ſequit̄ dr̄iam dixit: palaꝫ qm̄ de equalibꝰ vel pluribꝰ dr̄ia q̄ꝫ genus dicetur: nam ſi ꝛ genus omnia ſequit̄ de equalibus. Si aūt nō oia ſeq̄t̄ genus de pluribus differētia dicet̄ q̄ꝫ ipm genꝰ. Amplius ſi in ſubiecta ſpē aſſignatū genꝰ dr̄ velut albū in niue: q̄re palā qm̄ nō erit genꝰ. De ſubiecta enim ſpē tm̄ genus dr̄. Conſiderāduꝫ autē ꝛ ſi non vniuocuꝫ ſit genus ſpeciei: naꝫ de oibus ſpeciebus vniuoce genꝰ ṗdicat̄.

Capitulum. XIII.

AMplius qn̄ exiſte ꝛ ſpēi ꝛ generi ꝯtrario qđ melius eſt cōtrarioꝝ in peius genus ponit̄. Accidit.n. reliquuꝫ in reliquo eē: eo ꝙ ꝯtraria in ꝯtrarijs generibus. Quare ꝙ meliꝰ eſt in peiore erit. videt̄.n. melioris ꝛ genꝰ eē melius. Et ſi eodeꝫ ab vtraqꝫ ſe hñt ſimilr in peius. ꝛ nō in melius poſuit genus vt aiaꝫ qđ motum. aut qđ mobile. Similiter eniꝫ eadeꝫ ꝛ ſtabilis ꝛ mobilis videt̄ eē. Quare ſi melius ſtatio in hoc opꝫ genere ponere. Amplius ex magis ꝛ minus deſtruenti qdem. ſi genꝰ ſuſcipit magis ꝛ minꝰ. Species auteꝫ nō ſuſcipit: neqꝫ ipſa neqꝫ qđ ſm ipſam dr̄: vt ſi virtus ſuſcipit magis. ꝛ minus. ꝛ iuſticia. ꝛ iuſtꝰ dr̄. Juſtꝰ.n. alter altero iuſtior. Si ḡ aſſignatū qdē magis genꝰ

ſuſcipit: ſpēs aūt nō ſuſcipit. Neq3 ipſa neq3 qͦ ſm ipſam dr̄ nō erit gen⁹ qͦ aſſignatū ē. Rurſu3 ſi qd magis dr̄ vel ſilr̄ nō eſt gen⁹: palā qm̄ nec qͦ aſſignatū ē. Utilis aūt hic loc⁹ maxīe i qb⁹ palā videtˀ i eo quod qd ē pdicata. Cū nō determiatū ſit: neq3 hͦ dicē: qle ḡ gen⁹: vt de ira ⁊ triſticia ⁊ opio paruipēdētis i eo qͦ qd ē pdicari vr̄: ↄtriſtat̄.n. ⁊ irat⁹: ⁊ opinaṫ ↄtēpdī. Eadē aūt ↄſideratio ⁊ i ſpē ad aliud aliqd cōparati. Nā ſi qͦ magis aut ſilr̄ vr̄ eē i aſſignato gn̄e: nō eſt i gn̄e: palā ꝙ neq3 aſſignata ſpēs erit in gn̄e. Ergo iterimēti quēadmodū dcm̄ ē vtendū. Aſtruēti aūt ſi qd ē ſuſcipit magis qͦ aſſignatū ē gen⁹ ⁊ ſpēs nō vtilis ē iſte loc⁹. Nihil.n. phibz vtroꝝqꝫ ſuſcipiētiū nō eē alterꝫ alteri⁹ gen⁹. Nā bonū ⁊ albū ſuſcipit magis ⁊ neutrū neutri⁹ gn̄is. Generꝫ aūt ⁊ ſpēru3 ad ſe inuicē cōparatio vtilis. ⁊ ſilr̄ h ⁊ h genus. ſi alterꝫ gen⁹. ⁊ alterꝫ. Silr̄ aūt ſi magis ⁊ min⁹: vt ſi ↄtinētie ptās magis ē ꝙ̄ virt⁹ gen⁹. Uirt⁹ aūt gen⁹ ⁊ ptās. Eadē aūt ⁊ ī ſpē ↄuenit dici. Na3 ſi ſilr̄ h ⁊ h ppoſiti ſpēs ſi alterꝫ ſpēs ⁊ reliquū ⁊ qͦ min⁹ vr̄ ſpēs ē ⁊ qͦ magis. Ampli⁹ ad ↄſtruēdū ↄſpiciēdū ſi de qb⁹ aſſignatu3 ē gen⁹ i eo qͦ qd ē pdicaṫ cū ñ ſit vna aſſignata ſpēs: ſ3 plres ⁊ dītes. Palā.n. qm̄ erit genus. Si aūt in aſſignato ſpēs ē ↄſiderādū ⁊ ſi de alijs ſpēb⁹ gen⁹ ē in eo qͦ qd ē predicaṫ. Rurſum.n. accidet de plurib⁹ ⁊ differentib⁹ idem predicari.

Capitulum. XIIII.

Quoniā aūt vr̄ i qbuſdā ⁊ dr̄ia in eo qͦ qd ē predicari de ſpēbus ſeperādū ē gen⁹ a dr̄ia vtēti predicē elemēt. Primū qdē qm̄ genus de plib⁹ dr̄ q3 dr̄ia. Deīde qm̄ ſ3 ei⁹ qͦ qd eſt aſſignationē magis ↄuenit gen⁹ q3 dr̄iam dicē. Nā q aial eē hoīe3 magis idicat qd ē hō q3 qd greſſibile. Et qm̄ dr̄ia qͦ qlitatē gn̄is ſp idicat: gen⁹ aūt dr̄ie nō. Nā q dicit greſſibile qle qd. aial dr̄e. Qui aūt aial dr̄e nō dr̄e qle qd greſſibile. ḡ dr̄ia a gn̄e ſepanda eſt ſic.

Caplm. XV.

Quoniā aūt vr̄ muſicu3 i eo ꝙ muſicū ē ſciēs qdē eē: ⁊ muſica eē ſcia: ⁊ ſi ambulās i eo ꝙ ambulat mouetur: ambulatio mot⁹ qdā eſt: ↄſiderādū i quo gn̄e voluerit qppiā ↄſtruere ſm pdictū modu3: vt ſi ſcia qͦ fidē ſi ſciēs ſm ꝙ ſcit fidit. Manifeſtu3 qdem qm̄ ſcia fides qdā erit: eode3 aūt mō ⁊ i alijs hͦ. Ampli⁹ qm̄ ꝙ ſeqṫ aliqd ſemp ⁊ nō ↄuertiṫ difficile ē ſepare qm̄ nō ſit genus. Si h qdē ſeqṫ oē illud. Illud aūt non oē iſtud vt trāqllitatē qes: ⁊ numerꝫ diuiſibile: ↄtrario aūt nō. Nā diuiſibile nō omne nūs: neq3 qes ois trāqllitas. Ipſo qde3 eſt vtendū vt gn̄e: qͦ eſt ſp ↄñs vel nō ↄuertiṫ alterꝫ. alio aūt pcedente nō i oib⁹ obedire eſt. Inſtātia aūt qm̄ nō ens ſeqṫ oē illō qͦ fit: nā qͦ fit nō eſt ⁊ nō ↄuertiṫ. Nō.n. omne qͦ nō eſt fit: ſ3 tn̄ nō ē gen⁹ nō ens ei⁹ qͦ fit. Nō.n. ſūt nō entis ſpecies. De gn̄e ergo quemadmodum dcm̄ eſt trāſcundum.

¶ Thopicorum libro quarto finito: quint⁹ ſubſequitur. Caplm. I.

Utru3 aūt ppriū vel nō ppriū qͦ dcm̄ eſt p h ↄſpiciendū. ¶ Aſſignaṫ aūt ppriu3 aut p ſe ⁊ ſp: aut ad aliud: ⁊ qñ p ſe qdem hoīs vt māſuetū aial nā: ad aliō aūt vt aīe ad corpus qm̄ h qdem iperatiuū. Illud aūt ē admiſtratiuū. Semp aūt vt dī aial imortale: qñ aūt vt alicuius hoīs ambulare i theatro. Sūt aūt pprīj qͦ ad alterꝫ aſſignatū ē aut duo pblemata aut q̄tuor. Nā ſi de h aſſignatū qde3 fuerit: de illo aūt negatū ide3. Duo tm̄ pblemata ſūt: vel vt hoīs ad equum ppriū: qm̄ bipes: equus aūt nō. nā ⁊ ꝙ hō nō bipes ē argumentabiṫ qs: ⁊ qm̄ equ⁹ bipes. Utriſqꝫ aūt iterimet ppriū. Si aūt de vtroqꝫ vtriſqꝫ aſſignatū eſt: ⁊ de vtroqꝫ negatū: q̄tuor pblemata erūt velut hoīs ad equū ppriu3. Qm̄ hic qdē bipes: illud aūt q̄drupes ē: nā ⁊ qm̄ hō nō bipes ē: ⁊ qm̄ q̄drupes nat⁹ ē: argumētari eſt: ⁊ qm̄ equ⁹ bipes: ⁊ qm̄ nō q̄drupes poſſe ē argumētari. Quolibꝫ ḡ mō oñſo iterimiṫ qͦ ppoſitu3 ē. Eſt aūt p ſe ppriu3 qdē qͦ ad oīa aſſignatū ⁊ ab oī ſeparat: queādmodū hoīs mortale aial diſciplinę ſuſceptibile: ad aliqd aūt qͦ nō ab oi aliquo ſtatuto determinat: velut virtutis ad diſciplinam. Quoniā ſi qdem in plurib⁹: illa autē in rōnalib⁹ tm̄ ⁊ in hn̄tib⁹ rōne3 nata eſt fieri. Semp autem qͦ ſm omne tp̄s verum ⁊ nunꝙ̄ relīqt ſuum ſubm velut aial

ex corpe ⁊ aīa cōpoſitū eē. Aliqñ ṽo qḋ ſʒ aliqḋ tp̄s verꝫ eſt. ⁊ nō ex necītate ſemꝑ ꝯſe quit: velut alicuius hoīs ambulare ī foro. Eſt aūt ad alterꝫ ꝓpriū aſſignare dr̄iā dr̄ie: aut ī oīb⁹ ⁊ ſemꝑ: aut ſepi⁹: ⁊ ī plurib⁹. Et in oīb⁹ qdē ⁊ ſemꝑ velut hoīs ꝓpriū ad equū qm̄ bipes. Nā ⁊ hō qdem ⁊ ſemꝑ: ⁊ oīs ē bipes: equ⁹ āt nullus ē bipes: ⁊ nūq̄ʒ. Sepi⁹ aūt ⁊ ī plurib⁹ velut rōnabilis ꝓpriū ad ꝯcupiſcibile: ⁊ iraſcibile. qḋ h̄ qdē impe rat: illa aūt miſtrat. naʒ neqꝫ rōnabile ſemꝑ īperat: ſʒ qñqʒ ⁊ īperat̄. neqꝫ ꝯcupiſcibile ⁊ iraſcibile ſemꝑ īperant̄: ſʒ īperāt qñqʒ: cuʒ fuerit ꝑuerſa aīa hoīs. Propriū aūt ſūt rō nabilia maxie q̄ ꝑ ſe; ⁊ ſemꝑ: ⁊ q̄ ad aliud. nā qḋ ad aliḋ ē ꝓpriū pl̄a ꝓblemata ſunt: queadmodū ⁊ pri⁹ dixim⁹. nā aut duo: aut q̄tuor ex necītate fiūt ꝓblemata. Pl̄es āt rōnes ſūt ad h̄. Qḋ āt ꝑ ſe ē ⁊ ſemꝑ ad mul ta ē argumētari ⁊ ad pl̄a tp̄a obſuare. nam qḋ ꝑ ſe qdē ad multa: nā ad vnūqḋqꝫ eorū q̄ ſūt opꝫ īeē ꝓpriū ei. Quare ſi nō ab oī ſe parat nō erit bn̄ aſſignatū ꝓpriū. Qḋ autē ſemꝑ ad pl̄a tp̄a ē obſuare ſiue nō īeſt ſiue nō īfuit: aut nō erit: nō erit ꝓpriuꝫ. Qḋ ṽo qñqʒ ad illḋ qḋ nūc dr̄ tm̄ tp̄s ꝯſideram⁹: nō igit̄ rōnes ſūt ad ip̄m pl̄es. Rōnale aūt ē h̄ ꝓblema ad qḋ rōnes ſūt ſpiſſe ⁊ bone.

Capitulum. II.

Ergo ad aliqd qdē deſtruēti ꝓpriū ex his q̄ ſūt d̄ accñte locis ꝑſpi ciēdū: ſi huic qdeʒ accidit illi: ṽo nō: de his aūt q̄ ſemꝑ ⁊ q̄ ꝑ ſe ꝑ h̄ ꝯſiderādū. Primum qdē ſi nō bn̄ aſſignatū ꝓpriū ē aut bn̄. Ei⁹ aūt qḋ ē nō bn̄ aut bn̄ ē vnū qdē ſi nō ꝑ notiora: aut ꝑ notiora poſitum ē: ꝓ priū ḡ deſtruēti qdē ſi nō ꝑ notiora: at con ſtruēti ſi ꝑ notiora. ei⁹ aūt qḋ nō ē ꝑ notiora eſt: h̄ qdē ſi oīno ignoti⁹ poſitū ē ꝓpriuꝫ qḋ aſſignatū ē illo cui⁹ ꝓpriū dixerit. nō erit eni bn̄ poſitū ꝓpriū. Nā ꝑꝑ notitiā ꝓpriū faci mus: nā diſcēdi cā ⁊ ꝓpriū ⁊ diffōnes faci mus ꝑ notiora ḡ reddēdū ē. Sic. n. erit co gnoſcere ſufficienter magis. Ut q2 q ponit ignis ꝓpriū eſſe ſimillimū aīe occultiore q̄ʒ ignis vtit̄ aīa: magis. n. ſcim⁹ ꝙ eſt ignis q̄ʒ aīa. nō. n. erit bn̄ poſituꝫ ꝓpriū ignis ſimilli muʒ aīe. Aliud aūt ē ſi nō noti⁹ ē h̄ huic īeē. Opꝫ. n. nō ſolū noti⁹ eē re: ſʒ ⁊ huic īeē no tius eē. Nam q nō ſcit ſi huic īeſt: neqꝫ ſi illi ſoli īeſt cognoſcit: q̄re quolibet horꝫ accñte

obſcurꝫ fit ꝓpriū: vt q2 q ponit ignis pro priū in quo primo eſt aīa eē nata ignorio re vtit̄ q̄ʒ ſit ignis: eo ꝙ ignoti⁹ ē ſi in h̄ eſt aīa: ⁊ ſi primo īeſt nō bn̄ erit poſitū ꝓpriuꝫ ignis ī quo p̄io aīa nata eſt eē. Cōſtruenti aūt ſi ꝑ notiora poſitū eſt ꝓpriū: ⁊ ſi ꝑ no tiora ſm̄ vtrūqʒ modū. Erit. n. bn̄ ſm̄ h̄ po ſitum ꝓpriuꝫ. Nam ꝯſtructiuorꝫ locorꝫ de eo qḋ bn̄. Aliǰ qdē ſm̄ h̄ ſolum: aliǰ aūt ſim pliciter demōſtrabūt qm̄ bn̄: vt q2 dixit aīa lis ꝓpriuꝫ ſenſum hr̄e ꝑ notiora: ⁊ notius: aſſignauit ꝓpriuꝫ ſm̄ vtrūqʒ modū q̄re erit bn̄ aſſignatū ſm̄ h̄ aīalis ꝓpriū ſenſum hr̄e.

Capitulum. III.

Deſtruēti deīde ſi qḋ noīuꝫ qḋ in ꝓprio fuit aſſignatū mltiplr̄ dicet̄: vl' ēt tota ōꝛo plura ſigni ficat. Nō. n. erit bn̄ poſitum ꝓ priū: vt qm̄ ſentire multa ſigni ficat. Unū qdē ſenſum hr̄e. Al terꝫ aūt ſenſu vti nō erit aīalis ꝓpriū bn̄ po ſitum qḋ natū ſit ſentire. Propter h̄ aūt nō vtēdū ē neqʒ noīe qḋ mltiplr̄ dr̄: neqʒ ōꝛo ne q̄ pl̄a ſignificat: qm̄ qḋ mltiplr̄ dr̄ obſcu ruʒ facit qḋ deūm ē: dubitāte eo q dꝫ argu mētari: qḋ nā dicit eorꝫ q̄ mltiplr̄ dr̄r. Nā ꝓpriū diſcēdi grā aſſignat̄. Amplius aūt ad h̄ necēium ē redargutionē aliquā fieri ſic aſſignātib⁹ ꝓpriū: cū īdiſſonātem qs faciat ſyllm̄: de eo qḋ multiplr̄ dr̄. Aſtruēti aūt ſi nō pl̄a ſignificet neqʒ noīuꝫ qdē: neqꝫ tota ōꝛo. Erit. n. ſm̄ h̄ bn̄ poſitū ꝓpriū: vt q2 neqꝫ corp⁹ pl̄a ſignificat. neqʒ mobiliſſimū in ſuꝑiorē locū: neqʒ totū qḋ ex his cōpoſi tum eſt erit bn̄ poſitū ſm̄ h̄ ignis ꝓpriū cor pus mobiliſſimū in ſuꝑiorē locum. Deīde deſtruēti qdē ſi multiplr̄ dr̄ illud cui⁹ ꝓpriū aſſignat̄: nō determinet̄ aūt cui⁹ eorꝫ ꝓpriū ponat̄. Nō. n. bn̄ erit aſſignatū ꝓpriuꝫ: ob quas aūt cās nō dubiū ē ex his q̄ pri⁹ dicta ſūt. Nā eadē accidere necīiū ē vt qm̄ ſcire h̄ pl̄a ſignificat. Unū. n. ſciam hr̄e ip̄m. Alte rum autem ſciētia vti ideꝫ. Aliud ṽo ſciaꝫ eſſe eius: aliud aūt ſciā vti eius non erit ei⁹ qḋ eſt ſcire hoc bene aſſignatum propriuꝫ vllum nō determinato cuius ponitur horū ꝓpriū. Aſtruenti vero ſi non dicit̄ multi pliciter hoc cuius ꝓpriū ponitur: ſed eſt vnum ⁊ ſimplex. Erit enim bene poſitum ſm̄ hoc ꝓpriū: vt quoniaꝫ homo ſimplr̄ dicit̄ erit bene poſitū ſm̄ hoc hominis pro priū animal manſuetum natura.

Capitulum. IIII.

Deinde deſtruēti q̄dem ſi frequenter dictum eſt idē in ꝓprio: ſepe enī latēt hoc facientes ⁊ in ꝓprijs quēadmodū ⁊ in diffōnibus. Nō erit autē bn̄ poſitū ꝙ hoc ſuſtinet ꝓpriū. Cōturbat enim audiētem qđ frequēter dr̄ incertum. ergo neccium eſt fieri ⁊ ad hec nugari videtur. Euenict āt frequēter idē dicere duob⁹ modis: vno q̄dem qn̄ nominauerit frequēter idē: velut ſi q̄s ꝓpriū aſſignet ignis corpus tenuiſſimū corpoꝝ. Hic enī frequēter dixit corpus. Scđo āt ſi q̄s aſſignet diffōnes pro noībus velut ſi q̄s terre reddat ꝓprium ſubam ēt maxime corpoꝝ ſm nām ferī in inferiorē locum. Deinde aſſignat ꝓ corporibus hui⁹ſubas: vnum enim ⁊ idē eſt corp⁹ ⁊ hui⁹ſuba. erit ergo hoc modo ſuba frequēter dicta. Quare neutrū horū erit bn̄ poſitū ꝓprioꝝ. Aſtruēti vero ſi nullo vtit̄ frequēter nomine eodē erit bn̄ ſm h̄ aſſignatū ꝓpriū: vt qm̄ q̄ dixerit hoīs ꝓpriū aīal diſcipline ſuſceptibile non vſus eſt frequēter eodē noīe: erit vtiq3 ſm hoc bn̄ aſſignatū ꝓpriū hoīs.

Caplm. V.

Deinde deſtruēti q̄dē ſi tale aliq̄d aſſignauit in ꝓprio nomē ꝙ oībus inſit: inutile. n. erit ꝙ nō ſeꝑat ab aliquo. Qđ āt in proprijs dr̄ ſeparare opꝫ velut ⁊ q̄ in diffōnib⁹. nō igit̄ erit bn̄ poſitū ꝓpriū: vt qm̄ q̄ poſuit ſcīe ꝓpriū opionē irreprobabilē ſub rōne vnū exn̄s tali aliquo vſus ē in ꝓprio vno qđ in oīb⁹ ineſt: nō erit bn̄ poſitū ſm hoc ꝓpriū ſcīe. Aſtruēti aūt ſi nullo vſus ē cōiū. ẜ ab aliquo ſeꝑet erit bene poſitū ſm hoc ꝓpriū: vt qm̄ q̄ dixit aīalis ꝓprium animā hēre nullo vſus eſt communi: erit ẜ3 hoc bn̄ poſitū ꝓpriū aīalis animā hēre.

Caplm. VI.

Deinde deſtruēti q̄dē ſi plā ꝓpria aſſignet eiuſdē nō determinās ꝙ plura ponit: nō enim bn̄ erit ꝓpriū poſitū: nā quēadmodū nec in diffōnib⁹ oꝫ ꝓter eā que idicat ſubam oſoni adiacere aliquid plūs: ſic nec in ꝓprijs ꝓter eā q̄ fac̄ ꝓpriū qđ dcm̄ eſt oſonē nihil coaſſignat. Inutile enī fit hoc: vt qm̄ q̄ dixit ꝓprium ignis tenuiſſimū ⁊ leuiſſimū plā aſſignauit ꝓpria: vtrūq3 enim de ſolo igne verum eſt dicere: non erit bn̄ poſitum ꝓprium ignis corpus ſubtiliſſimū ⁊ leuiſſimū. Aſtruēti ꝟo ſi nō plura eiuſdem ꝓpria aſſignauit: ſed vnū: erit. n. ſm hoc bn̄ poſitū ꝓprium: vt qm̄ qui dixit humidi ꝓprium corpus qđ in oēm figurā ducit̄ vnum aſſignauit ꝓprium ⁊ nō plura: erit ſm hoc humidi bn̄ poſitū ꝓprium.

Capitulum. VII.

Deinde deſtruēti q̄dē ſi in eodem vſus eſt: ꝓpriū cuius aſſignauit aut aliquo eoꝝ que ſūt eius: nō enim erit bn̄ poſitum ꝓprium. Nā diſcendi cā aſſignat̄ ꝓpriū. ergo idē q̄dē eidem ſilr̄ ignotū eſt. Qđ aūt eſt alicui eoꝝ que ſunt eius poſterius: nō ergo notius eſt. Quare nō fit ꝓpter hec magis aliq̄d diſcere: vt qm̄ qui dixit aīalis ꝓpriū ſubam: cui⁹ ſpēs eſt hō aliquo vſus eſt eoꝝ que ſunt aīalis: nō erit bn̄ poſitū ꝓprium. Aſtruēti aūt ſi neq3 eodē neq3 eoꝝ que ſunt eius aliquo vtit̄: erit enī ſm hoc bn̄ poſitū ꝓpriū: vt qm̄ qui poſuit animalis ꝓpriū ex anima ⁊ corpe compoſitū eē: neq3 eoꝝ que ſunt eius aliquo vſus erit bene ſm hoc aſſignatū aīalis ꝓprium: eodem aūt modo ⁊ in alijs cōſiderādū eſt que nō facit: aut facit notius.

Capitulum. VIII.

Deſtruenti q̄dē ſi aliquo vſus eſt aut oppoſito aut oīno ſimul nā aut poſteriore aliquo. nō enī erit bene poſitū ꝓpriū: nam oppoſitū ſimul nā. Qđ aūt ſimul eſt natura: ⁊ poſteri⁹ nō facit notius: vt qm̄ q̄ dixit boni ꝓpriū qđ malo maxime opponit̄: oppoſito vſus eſt boni: nō enim erit bn̄ aſſignatū ꝓpriū boni. Aſtruēti aūt ſi nullo vſus eſt neq3 oppoſito: neq3 oīno ſimul natura: neq3 poſteriore erit ſm hoc bene poſitū ꝓprium: vt qm̄ qui poſuit diſcipline ꝓpriū opinionē maxime faciētē fidem: nullo vſus eſt: neq3 oppoſito: neq3 oīo ſimilis natura: neq3 poſteriore erit bn̄ ſm hoc poſitū diſcipline ꝓprium.

Capitulum. IX.

Deinde deſtruenti q̄dem ſi qđ non ſemꝑ ſeq̄tur ꝓprium aſſignauit: ẜ hoc qđ quādoq3 fit nō ꝓpriū: nō erit bene ꝓlatum ꝓpriū. Nā neq3 in quo compꝛehendim⁹ ineſſe idem: ſed hoc ⁊ nomē ex neceſſitate verū erit: neq3 in quo compꝛehēdit nō ineſſe: de hoc ex neceſſitate

non diceꝛ nomē. Quare nō erit bene poſitū ꝓpriū. Amplius aūt ad h̄ neqȝ qñ aſſignauit ꝓpriū erit manifeſtū ſi ineſt ſumere ſi quidē h̄ eſt vt ꝙ ipm̄ relinq̄re poſſit: nō ḡ erit clarū eſſe ꝓpriū: vt qm̄ q poſuit aialis ꝓpriū moueri qñqȝ: vel ſtare: tale aſſignauit ꝓpriū qd̓ nō ſit qñqȝ ꝓpriū: nō bn̄ erit poſitū ꝓpriū. Aſtruēti aūt ſi qd̓ ex neceſſitate ſp̄ ē ꝓpriū aſſignauit: erit.n. bn̄ poſitū ſm̄ h̄ ꝓpriuȝ: vt qm̄ q poſuit virtutis ꝓpriū qd̓ habētē faciat ſtudioſuȝ: qd̓ ſemꝑ ſeqꝛ ꝓpriū aſſignauit: erit vtiqȝ ſm̄ h̄ bn̄ aſſignatū virtutis ꝓpriū. Deīde deſtruēti qdē ſi qd̓ nūc ꝓpriū eſt aſſignans nō determinauerit: qm̄ nūc ꝓpriū aſſignās. Nō eni erit bn̄ poſitū ꝓpriū aſſignatū. Primum qdē qm̄ qd̓ extra morē ſit oēȝ ſp̄ determiatiōe idiget. Solēt aūt plerūqȝ oēs qd̓ ſp̄ ſeqꝛ ꝓpriū aſſignare. Scdo āt obſcurus eſt q nō determiauerit ſi qd̓ nūc eſt ꝓpriū voluerit ponere. Non ḡ dāda eſt icrepatōis occaſio: vt qm̄ q poſuit alicuius hoīs ꝓpriū ſedere cū aliquo hoīe qd̓ nūc ꝓpriū ē poſuit nō erit bn̄ ꝓpriū aſſignatū ſi nō determinās dixit nūc. Aſtruēti autē ſi nūc ꝓpriū aſſignans determinādo poſuit nūc ꝓpriū poſuerit: erit eni ſm̄ h̄ bn̄ poſitū ꝓpriū: vt qm̄ q dixit hoīs cuiuſdā ꝓpriuȝ ambulare nūc alicubi ſegregās poſuit h̄ bn̄ erit poſitū ꝓpriū. Deīde deſtruēti qdē ſi tale aſſignauit ꝓpriū qd̓ manifeſtū nō eſt aliter ineſſe ꝙ̄ ſenſu: nō eni erit bn̄ poſitū ꝓpriuȝ. nā oē ſenſibile extra ſenſuȝ ſcm̄ icertum ſit. Dubiū.n. eſt ſi adhuc ieſt: eo ꝙ ſenſu ſolo ignoſcitꝛ: erit aūt verū h̄ in hiis q̄ nō ex necītate ſp̄ ꝯſequūtꝛ: vt qm̄ q poſuit ſolis ꝓpriuȝ aſtrū qd̓ ferꝛ ſuꝑ terrā luciſſimū tali vſus ē iproprio.ſ. ſuꝑ terrā ferri qd̓ ſenſu cognoſcitꝛ: nō vtiqȝ erit bn̄ ſolis aſſignatū ꝓpriuȝ. Ignotū eni erit cū occiderit ſol ſi adhuc feraꝛ ſuꝑ terrā: eo ꝙ nos tūc amiſimus ſenſuȝ. Aſtruēti ꝟo ſi tale aſſignauit ꝓpriū qd̓ non ſenſu manifeſtū ē: aut cū ſit ſenſibile ex neceſſitate ieſſe palā eſt: erit eni ſcȝ h̄ bn̄ poſitū ꝓpriū: vt qm̄ q poſuit ſupficiei ꝓpriū qd̓ primū coloratū ē: ſenſibili qdē aliquo vſus eſt coloratū eē inq̄ȝ: tali āt qd̓ manifeſtū eſt ineſſe ſp̄ erit ſm̄ hoc bn̄ aſſignatuȝ ſupficiei ꝓpriū. Caplm̄. X.

Deinde deſtruēti qdēȝ ſi diffōnē vt ꝓpriū aſſignauit: nō eni erit bn̄ poſitū ꝓpriū: naȝ nō oȝ idicare qd eſt eē ꝓpriū: vt qm̄ q dixit hoīs ꝓpriū aial greſſibile bipes qd eſt eſſe aſſignās aſſignauit hoīs ꝓpriū: nō ḡ bn̄ aſſignatū ē hoīs ꝓpriū. Aſtruēti aūt ſi qd̓ cōuerſum ꝑtur qd aſſignauit ꝓpriū nō indicās: aut qd eſt eſſe: erit eni ſcȝ h̄ bn̄ aſſignatū ꝓpriū: vt qm̄ q poſuit hoīs ꝓpriū aial māſuetū nā: qd̓ ꝯuerſiȝ qdē ꝑdicaꝛ aſſignauit ꝓpriū: nō aūt qd ē eē ſignificās: erit ſcȝ h̄ bn̄ aſſignatū hoīs ꝓpriū. Deinde deſtruēti qdē ſi nō gppiā ingt ē ponēs aſſignauit ꝓpriū: oȝ.n. in ꝓpriīs quēadmodū in diffōnibus primū aſſignari genus. Deīde iam ſic addere reliqua ꝛ ſepare: q̄re qd̓ nō h̄ mō poſitū eſt ꝓpriū nō erit bn̄ aſſignatū: vt qm̄ q dixit aialis ꝓpriū aiam hēre nō poſuit gcqd in quo vt ingt eſt ex aial nō erit bn̄ poſitū ꝓpriū aialis. Aſtruēti ꝟo ſi qdē eſt ingt ponēs cuius eſt ꝓpriū aſſignauit ꝛ reliq̄ addat: erit eni ſcȝ h̄ bn̄ aſſignatū ꝓpriū: vt qm̄ q dixit ꝓpriū hoīs aial diſcipline ſuſceptibile gppiā qd̓ in qd eſt ponēs aſſignauit ꝓpriū: erit ſm̄ h̄ bn̄ poſituȝ ꝓpriū hoīs. Vtrū ergo bn̄ aut nō bn̄ aſſigneꝛ ꝓpriuȝ ꝑ hoc ꝑſpiciendū. Caplm̄. XI.

Vtrum ꝟo ꝓpriuȝ eſt oīno qd̓ iaȝ dcm̄ eſt: aut nō ꝓpriū ex hiis ꝯſiderandū. Naȝ loci q ſimplr̄ cōſtituūt ꝓpriū qm̄ bn̄ poſitum eſt idē erūt hiis q ꝓpriū oīno faciūt: in illis ergo dr̄. Primū ergo deſtruētem qdē inſpicere in vnūqdq; cuius ꝓpriū aſſignauit: aut ſi nulli ineſt: aut ſi non ſm̄ h̄ verū eſt: aut ſi nō eſt ꝓpriū cuiuſqȝ eoȝ ſm̄ illud cuius ꝓpriuȝ aſſignauit. Nō eni erit ꝓpriū qd̓ poſitū eſt eē ꝓpriū. vt qm̄ de geometra verū eſſe ifallibilē nō eſt ſub rōne: fallit eni geometra in falſo deſcribēdo: nō erit h̄ ſciētis ꝓpriū nō falli ſub rōne. Aſtruenti aūt ſi de oi verū eſt: ꝛ de h̄ verū erit: erit eniȝ ꝓpriū qd̓ poſituȝ ē eē ꝓpriū: vt qm̄ aial diſcipline ꝑceptibile de oi hoīe verū eſt: ꝛ i eo ꝙ hō erit hoīs ꝓpriū aial diſciplie ſuſceptibile. Eſt aūt hic locus deſtruēti qdē ſi nō de quo ꝛ nomē ꝛ oīo verū eſt: ꝛ ſi nō de quo oīo ꝛ nomē. Cōſtruēti āt ſi de quo nomē ꝛ oīo ꝑtur: aut ſi de quo oīo ꝛ nomē ꝑdicaꝛ. Deinde deſtruēteȝ qdē ſi nō de quo oīo ꝛ nomē: aut ſi nō de quo nomē ꝛ oīo. Nō.n. erit ꝓpriū qd̓ poſituȝ ē eē ꝓpriū: vt qm̄ aial qdē diſciplie ꝑceptibile verū eſt de deo: hō aūt nō ꝑtur nō erit hoīs ꝓpriū aial diſciplie ꝑceptibile. Aſtruēti aūt ſi de quo oīo ꝛ nomē ꝑtur: ꝛ ſi de quo nomē ꝛ oīo. Erit eni

ꝓpꝛiū qḋ poſitū eſt eē ꝓpꝛiū. vt qm̄ de quo bр̄e aīam aīal veꝝ eſt: ⁊ de quo aīal animā bр̄e erit aīam habere aīalis ꝓpꝛium.

Capitulum. XII.

DEinde deſtruētē qdez ſi ſubm ꝓpꝛiū aſſignauit eiꝰ qḋ in ſubō dr̄ nō erit ꝓpꝛiū qḋ poſitū ē eē ꝓpꝛiuȝ: vt qm̄ q aſſignauit ꝓpꝛiū ſubtiliſſimi corpis ignem ſubm aſſignauit p̄dicati ꝓpꝛiū nō erit ignis ꝓpꝛiū ſubtiliſſimū corpis: pp̄ h aūt non erit ſubm eiꝰ qḋ in ſubō dr̄ ꝓpꝛiū: eo ꝙ idē erit pluriū ⁊ drñium ſpē ꝓpꝛium. Nā idē plura q̄dā drña ſpē īſunt de ſolo dicta: quoꝝ oīuȝ erit ꝓpꝛiū qḋ ſubm eſt ſiqs ſic ponat ꝓpꝛiū. Aſtruētē ᷣo ſi qḋ i ſubō ē aſſignauit ꝓpꝛiū ſubiecti: erit.n. ꝓpꝛium qḋ poſitū eſt nō eē ꝓpꝛiuȝ. Si qdē de ſolo p̄dicaẗ qḋ dcm̄ eſt eſſe ꝓpꝛiū: vt qm̄ q dixit terre ꝓpꝛiuȝ corpꝰ grauiſſimū ſpē ſubiecti aſſignauit ꝓpꝛiū qḋ de ſola dr̄ re ⁊ vt ꝓpꝛiū p̄dicaẗ erit terre ꝓpꝛium recte poſitū. Deīde deſtruētem qdē ſi ſc̄m pticipationē aſſignauit ꝓpꝛium: nō.n. erit ꝓpꝛium qḋ poſitū eſt eē ꝓpꝛiū. naȝ qḋ ſc̄m pticipationē īeſt ad qḋ qd eſt eē ↄducit: erit.n. hꝰ drña q̄dam de aliqua ſpē dicta: vt qm̄ q dixit hoīs ꝓpꝛium greſſibile bipes ſc̄ pticipationeȝ aſſignauit ꝓpꝛiū nō erit hoīs ꝓpꝛiū greſſibile bipes. Aſtruētem aūt ſi nō ſc̄m pticipationem aſſignauit ꝓpꝛiū nec qḋ eſt eē ſignificās ↄuerſiȝ p̄dicata re. Erit.n. ꝓpꝛium qḋ poſitū eſt eē ꝓpꝛium: vt qm̄ q poſuit aīalis ꝓpꝛiū qḋ natū eſt ſentire: neqȝ ſc̄m pticipationē aſſignauit ꝓpꝛiuȝ: neqȝ qḋ qd eſt eē ſignificās cōuerſim re p̄dicata erit aīalis ꝓpꝛiū: vtiqȝ qḋ ſentire natū ē. Deīde deſtruētem qdē ſi nō ↄtingit ſimul ineē ꝓpꝛiū: ſȝ poſteriꝰ vel priꝰ qm̄ nomē cuiꝰ eſt: nō.n. erit ꝓpꝛium qḋ poſitū eſt eē ꝓpꝛium: vel nec qn̄qȝ: vel nec ſemp̄ vt qm̄ ↄtingit ⁊ priꝰ alicui īeſſe: ⁊ poſterius ambulare p̄ forū q̄ȝ hoīem. Nō erit ambulare p̄ foꝝ hoīs ꝓpꝛiū: vel nec qn̄qȝ: vel nec ſemp̄. Aſtruētem ſi ſil' ex necītate ſemp īeſt: cū neqȝ diffō neqȝ drña ſit. Erit.n. ꝓpꝛiū qḋ poſitū ē forſitam nō eē ꝓpꝛiū: vt qm̄ aīal diſcipline ſuſceptibile eſt ꝓpꝛiū hoīs ⁊ ſil': ⁊ ex necītate: ⁊ ſemp̄ īeſt hoī. Cū nec drña ſit neqȝ terminꝰ erit aīal ſuſceptibile diſcipline ꝓpꝛiū hoīs. Deīde deſtruētē qdē ſi eoꝝdē i eo ꝙ eadē ſunt nō eſt idē ꝓpꝛiū: nō.n. erit qḋ poſitū ē ꝓpꝛiū: vt qm̄ nō eſt ꝓpꝛiū aſſequēdi videri q̇buſdā bonū: neqȝ eligēdi erit ꝓpꝛiū videri q̇buſdā bonū: idē.n. aſſequēdū ⁊ eligēduȝ: aſtruētem: ſi eiuſdē in eo qḋ eſt idē: idē ē ꝓpꝛiū: erit.n. ꝓpꝛiū qḋ poſitū ē nō eē ꝓpꝛiū: vt qm̄ hoīs i eo ꝙ hō dr̄ ꝓpꝛiū aīam hr̄e tripartitā ⁊ mortalis i eo ꝙ mortalis ē erit ꝓpꝛiū tripartitā aīam hr̄e. Utilis aūt locꝰ iſte ⁊ i accn̄te: nā yſdē in eo ꝙ eadē ſunt eadeȝ opȝ ineſſe ⁊ nō ineē.

Caplm. XIII.

DEinde deſtruētē qdeȝ ſi eoꝝ q̄ eadē ſunt ſpē nō ideȝ ſemp̄ ſpē ꝓpꝛiū ē: neqȝ.n. eiꝰ qḋ dcm̄ eſt erit ꝓpꝛiū qḋ poſitū ē eē ꝓpꝛiū: vt qm̄ idē ē ſpē hō: ⁊ equꝰ: non ſemp̄ aūt eq̄ ē ꝓpꝛiū ſtare: a ſe nec hoīs erit ſemp̄ ꝓpꝛiū moueri a ſe: idē.n. eſt ſpē moueri ⁊ ſtare a ſe. q̄tenꝰ vtiqȝ eoꝝ vt aīal ē accidit. Aſtruentē aūt ſi eoꝝ q̄ eadē ſunt ſpē idē ſpē ſemp̄ ſit ꝓpꝛiū: erit.n. ꝓpꝛiū qḋ poſitū ē nō eē ꝓpꝛiū: vt qm̄ hoīs ꝓpꝛiū eſt eē greſſibile bipes: ⁊ auis erit ꝓpꝛiū eſſe volatile bipes: vtrūqȝ.n. hoꝝ eſt idem ſpē i eo ꝙ hec qdē vt ſub eodem gn̄e ſūt ſpēs: cū ſint ſub aīali: illa aūt vt gn̄is drñe aīalis. Hic aūt locus falſus eſt. Qm̄ alteꝝ qdem eoꝝ q̄ dicunẗ vni alicui īeſt ſoli ſpēi. Alterum ᷣo in pluribus velut greſſibile quadrupes.

Caplm. XIIII.

QUoniā aūt idē ⁊ diuerſuȝ multiplr̄ dr̄ labor eſt ſophiſtice ſumēti vniꝰ aſſignare ⁊ alicꝰ ſoliꝰ ꝓpꝛiuȝ. Nā qḋ īeſt alicui cui accidit aliqḋ ⁊ accn̄ti īerit ſumpto cū eo cui accidit: vt qḋ ineſt hoī ⁊ albo hoī īerit i eo ꝙ ē albꝰ hō. ⁊ qḋ albo hoī īeſt inerit hoī. Calūniabiẗ aūt aliqs mlta ꝓpꝛiorū ꝙ ſubm eſt aliud ſc̄m ſe faciēs: aliud aūt cū accn̄te. vt aliud qdē hoīem eſſe dicet: aliud ᷣo albū hoīeȝ. Ampliꝰ aūt diuerſuȝ faciēs habitū ⁊ qḋ ſc̄m habitū dr̄: nam qḋ habitui ineſt ⁊ ei qḋ ſc̄m habitū īerit dr̄: ⁊ qḋ ei qḋ ſȝ habitū dr̄ īeſt ⁊ habitui īerit: vt qm̄ ſciēs ſc̄m ſciam dr̄ diſponi erit ſcīe ꝓpꝛiū irreprobabile ſub rōne: nā ſciēs irreprobabilis erit ſub rōne. Cōſtruenti aūt dōm qm̄ nō eſt diuerſum vel ideȝ ſimplr̄ cui accidit ⁊ accn̄s cū eo cui accidit ſumptuȝ: ſȝ aliud dr̄: eo ꝙ diuerſum ſit eis eſſe. Nō enim eſt ideȝ hoī hoīem eſſe ⁊ albo hoī eſſe albū hoīeȝ. Ampliꝰ aūt ↄſiderandū ei q pp̄ caſus dicit eo ꝙ neqȝ ſciens irreprobabile: ſȝ irreprobabilis ſub rōne. neqȝ ſcīa irreprobabilis ſub rōne:

ꝗ irreprobabilis ſub rõne: nã ꝫ ei q oino in-
ſtat oino ẽ aduerſandũ. Deinde deſtruẽtem
qdẽ ſi qḋ nãlr ineſt volẽs aſſignare hoc mõ
ponit ſꝫ locutionẽ: vt qḋ ſp ineſt ſignificet:
videbit̃ eni moueri qḋ poſitũ eſt eẽ ꝓpriũ:
vt qm̃ q dixit hoīs ꝓpriũ bipes: vult qdem
qḋ nãlr eſt aſſignare: ſignãt aũt ſm̃ locutio-
nẽ qḋ ſp ineſt. nõ erit hoīs ꝓpriũ bipes: nõ
eni oīs hõ eſt duos pedes hñs. Cõſtruẽteꝫ
aũt ſi vult qḋ nãlr ineſt ꝓpriũ aſſignare: ⁊
locutionẽ hoc mõ ſignificat. Nõ eni moue-
bit̃ ſm̃ h̃ ꝓpriũ. vt qm̃ q hoīs aſſignauit ꝓ-
priũ aīal diſcipline ſuſceptibile: vult qdẽ lo-
cutionẽ ſignificare qḋ nãlr ineſt nõ moue-
bit̃ ſꝫ hoc ꝓpriũ: qm̃ nõ eſt hoīs ꝓpriũ aīal
diſcipline ſuſceptibile. Ampli⁹ q̃cunqꝫ dñr
vt ſm̃ aliḋ aliqd pri⁹: aut vt pri⁹ ipm̃ opꝫ ẽ
aſſignare taliũ ꝓpriũ. Nã ſi eius qḋ eſt ſm̃
aliḋ ꝓpriũ aſſignauerit ⁊ de priori veꝝ erit.
Si aũt prioris poſuerit ⁊ de eo qḋ ẽ ſm̃ aliḋ
ꝑdicabit̃: vt ſiqs ſuꝑficiei aſſignet coloratũ
eẽ: ⁊ qḋ de corꝑe veꝝ erit coloratũ eſſe. Si
aũt de corꝑe de ſuꝑficie ꝑdicabit̃: q̃re non
de quo oro ⁊ nomen verũ erit.

Caplm. XV.

ACcidet aũt in qbuſdã ꝓprijs
vtplꝫ fieri aliqḋ pctm̃: eo ꝙ
non determinet̃ qſio ⁊ quoꝝ
ponũt ꝓpriũ. Omnes eni co-
nant̃ aſſignare ꝓpriũ: aut qḋ
nãlr ineſt: vt hoīs bipes: aut qḋ nũc ineſt:
vt hoīs alicuius q̃tuor digitos hr̃e: aut ſpẽ
velut ignis ſubtiliſſimum: aut ſimplr velut
aīal viuere: aut ſm̃ aliḋ velut aīe prudens:
aut vt pri⁹ velut rõnabilis prudẽs: aut in eo
ꝙ hñt vt ſcienẽ irreprobabile ſub rõne. Ni-
hil enim aliud ꝙ̃ hẽre aliqd erit irreproba-
bile ſub rõne: aut in eo qḋ hẽat̃: vt ſcie irre-
probabile ſub rõne: aut in eo ꝙ ꝑticipat̃: vt
aīalis ſentire. Sentit eni ⁊ aliud qd: vt hõ:
ſed ꝑticipãs iã hoc ſentit: aut in eo qḋ ꝑtici-
pat: vt alicui⁹ aīalis viuere. Ergo q non ad-
dit qdem nã peccat eo ꝙ cõtingit qḋ nã in-
eſt nõ ineſſe illi cui nã ineſt: velut hoīs du-
os pedes habere. Qui vero non determinat
qm̃ nũc hoc qḋ quid ineſt aſſignat: qm̃ nõ
erit hui⁹ quale nũc ẽ illḋ: velut quattuor di-
gitoꝝ hoīem hr̃e. Qui aũt nõ indicãs quo-
qꝫ ꝙ vt primũ: aut vt ſm̃ aliḋ ponit qm̃ nõ
de quo oro: ⁊ nomẽ veꝝ erit: velut colora-
ri ſiue ſuꝑficiei ſiue corꝑis aſſignauerit ꝓ-
priuꝫ. Qui vero nõ ꝑdicit ſm̃ qd: aut in eo
ꝙ eſt hẽre: aut in eo ꝙ eſt hñi ꝓpriũ aſſi-
gnauerit: eo ꝙ nõ ẽ ꝓpriũ qḋ aſſignatũ eſt
Ineꝛit. n. ſi in eo ꝙ habet̃ aſſignauerit pro-
priũ ⁊ hñti. Si aũt hñti ⁊ ei qḋ hr̃ velut
irreprobabile ſub rõne ſcie vel ſcienẽ poſi-
tum ꝓpriũ. Qui vero ꝑſignificat in eo ꝙ ꝑti-
cipat vel ꝑticipat̃: eo ꝙ ⁊ in alijs qbuſdam
ineſt ꝓpriũ: ſi in eo qdẽ qḋ ꝑticipat̃ aſſigna-
uerit ꝑticipãtib⁹ ineſt. Si vero in eo qḋ ꝑti-
cipat̃ hijs q̃ ꝑticipant̃ ineſt. ſi vero in eo ꝙ ꝑ-
ticipat hijs q̃ ꝑticipant̃: velut ſi alicui⁹ aīalis
viuere poſuit viuere ꝓpriũ. Qui autẽ nõ di-
uidit ſpẽ: qm̃ vni ſoli eẽ ꝯ iis que ſub hoc
ſunt cui⁹ ꝓpriũ ponit. Nã ſm̃ ſuꝑabundan-
tiã vni ſoli ineſt: vt ignis leuiſſimum. Ali-
quotiẽs aũt ⁊ ſpẽ addẽs peccat: oportebit
eni vnã ſpẽꝫ eẽ eoꝝ q̃ dñr: qñ ſpẽ addiderit.
H aũt in qbuſdã nõ accit vt nec in igne: non
eni eſt vna ſpẽs ignis. Diuerſuꝫ. n. ẽ carbo
⁊ flãma ⁊ lux ſpẽ. Cũ vnũqḋqꝫ autẽ hoꝝ
ignis. Propẽ h aũt nõ oꝫ qñ ſpẽ addit̃ diuer
ſaꝫ eẽ ſpẽm ei⁹ qḋ dr̃. Qm̃ alijs qdẽ magis:
alijs aũt min⁹ ineſt qḋ dcm̃ ẽ ꝓpriũ. Velut
in igne ſubtiliſſimũ. ſubtilior. n. ẽ lux car hõe
⁊ flãma. Hoc aũt nõ opꝫ fieri niſi ſic qñ ⁊
nomẽ magis ꝑdicat̃ de quo rõ magis veri-
ficat̃. Si aũt nõ: nõ erit de quo oro magis ⁊
nomẽ magis. Ampli⁹ aũt ad hec idẽ eẽ acci-
dit ꝓpriũ ei⁹ qḋ ſimplr ⁊ ei⁹ qḋ maxime eſt
in eo qḋ ſimplr eſt tale: velut in igne ſe hꝫ
ſubtiliſſimũ: nã ⁊ ſimplr ⁊ ignis ⁊ locis erit
h⁹ ꝓpriũ: ſubtiliſſimũ. n. ẽ. lux.

Ca. XVI.

ALio igit̃ ſic aſſignãte ꝓpriũ argu-
mẽtandũ eſt ſic eidẽ: aut nõ dãda
hec inſtãtia: ꝗ ſtatĩ ponẽti ꝓpriũ
determinãduꝫ eſt qũo ponit ꝓpriũ.
Deinde deſtruẽti qdẽ ſi idẽ eiuſdẽ poſuit ꝓ-
priũ: nõ eni erit ꝓpriũ qḋ poſitũ eſt eſſe ꝓ-
priũ: nã idẽ eidẽ oẽ qd eſt eẽ indicat. Qḋ aũt
eẽ indicat nõ ꝓpriũ ꝗ termin⁹ eſt: vt qm̃ q di-
xit honeſti ꝓpriũ decẽs eẽ ideꝫ eiuſdẽ ꝓpriũ
aſſignauit. Idẽ eni eſt honeſtũ ⁊ decẽs: nõ
vtiqꝫ erit decẽs honeſti ꝓpriũ. Cõſtruẽti aũt
ſi nõ eiuſdẽ ꝓpriũ aſſignauit: ꝯuerſim aũt ꝑ-
dicatum poſuit. erit eni ꝓpriũ qḋ poſitũ eſt
nõ eẽ ꝓpriũ: vt qm̃ q poſuit aīalis ꝓpriuꝫ id
qḋ ſuba animata nõ idem eiuſdẽ ꝓpriũ aſſi-
gnauit: cõuerſim aũt predicat̃ poſuit: in aſſi-
gnauit erit aīalis ꝓpriũ ſuba aīata. Dein-
de et in his que ſimiliũ partiũ ſunt cõſiderã-
dum eſt. Deſtruẽti qdeꝫ ſi qḋ totius eſt ꝓ-
prium nõ veruꝫ eſt de parte: aut qḋ partis

non dicit̃ de toto: nõ enim erit ꝓprium qđ poſitum eſt eſſe ꝓprium. Accidit enim in aliqb⁹ hoc fieri. Aſſignabit aũt aliqs in his q̃ ſimilium partiũ ſunt ꝓprium: aliquotiẽs qđem vniuerſum intuẽs. Aliquotiẽs aũt in his id qđ particulariter dicit̃ ipſe ſeipm̃ itelligens. Erit enĩ neutrũ recte aſſignatũ: vt in vniuerſo qđem q dixit maris ꝓpriũ plurimã aquã ſalſam: ſimilis partis qđ cuiuſdã poſuit ꝓpriuꝫ: tale aũt aſſignauit qđ nõ veꝝ eſt de pte: ſi.n. erit qđdam mare plurima aqua ſalſa: nõ ğ erit maris ꝓpriũ plurima aqua ſalſa: in pte aũt vt qm̃ q poſuit aeris ꝓpriũ ſpirabile ſimilis qđem partis alicui⁹ dixit ꝓpriũ: tale aũt aſſignauit qđ de aliquo aere verũ eſt: de toto aũt nõ dr̃: non enim erit vniuerſus ſpirabilis: nõ erit aeris ꝓpriũ ſpirabile. Aſtruenti aũt ſi veꝝ de vnoquoqꝫ ſimiliũ partium: qđ eſt ꝓpriũ eoꝝ ſm̃ vniuerſum: erit enĩ ꝓpriũ qđ poſitũ eſt nõ eſſe ꝓpriũ: vt qm̃ veruꝫ eſt de oĩ terra deorſum ferri ſm̃ nãm: eſt aũt ⁊ hoc ꝓpriũ ⁊ alicui terre ſm̃ vniuerſum: nã ſm̃ terrã erit terre ꝓpriũ deorſum ferri ſm̃ naturam.

Caplm̃. XVII.

DEinde ex oppoſitis cõſiderandũ eſt primũ qđeꝫ ex ꝯrijs: deſtruenti qđẽ ſi ꝯtrarij nõ eſt cõtrariũ ꝓpriũ: neqꝫ enĩ ꝯriũ erit cõtrarij ꝓpriũ: vt qm̃ ꝯriuꝫ eſt iuſtitia qđẽ iniuſtitie: optimuꝫ optimũ aũt peſſimo: nõ eſt aũt iuſtitie ꝓpriũ optimũ non erit iniuſtitie ꝓpriũ peſſimum. Aſtruẽti ꝟo ſi ꝯriuꝫ ꝯtrarij ꝓpriũ eſt: ⁊ cõtrarij ꝯriuꝫ ꝓpriũ erit: vt qm̃ ꝯtrariũ eſt bono qđẽ malũ: eligendo aũt fugiẽdũ. Eſt aũt boni ꝓpriũ eligendũ erit mali ꝓpriũ fugiendum. Scđm aũt ex his que ad aliqđ ſũt deſtruenti qđem ſi hoc qđ ad aliqđ eius quod eſt ad aliđ nõ eſt ꝓpriũ: neqꝫ enĩ hoc qđ ad aliqđ eſt eius qđ eſt ad aliqđ erit ꝓpriũ: vt qm̃ dicit̃ duplũ qđem ad dimidiuꝫ: ſupans qđem ad ſuparatum: nõ eſt aũt duplicis ꝓpriũ ſupans: nõ erit dimidiũ ꝓpriũ ſuparatũ. Aſtruẽti aũt ſi eius qđ eſt ad aliqđ hoc qđ ad aliqđ eſt erit ꝓpriũ: ⁊ eius qđ eſt ad aliqđ id qđ eſt ad aliqđ erit ꝓpriũ: vt qm̃ dicit̃ duplũ qđem ad dimidiũ: duo aũt ad vnuꝫ: eſt aũt duplicis ꝓpriũ vt duo ad vnuꝫ: erit dimidij ꝓpriũ ſe habere ad duo: vt vnuꝫ ad duo. Tertio deſtruẽti qđeꝫ ſi habitus hoc qđ ſm̃ habitũ dicit̃ non eſt ꝓpriũ: neqꝫ pfecto priuationis hoc qđ ſm̃ priuationẽ dicit̃ erit ꝓprium: ⁊ ſi priuationis hoc qđ ſm̃ priuationẽ dr̃ nõ eſt ꝓpriũ: neqꝫ habit⁹ hoc qđ ſm̃ habitũ dr̃ erit ꝓpriũ: vt qm̃ nõ dr̃ ſurditatꝭ ꝓpriũ inſenſibilitateꝫ eẽ: neqꝫ auditꝰ erit ꝓpriũ ſenſuꝫ eẽ. Cõſtruẽti ꝟo ſi qđ ſm̃ habitũ dr̃ eſt habit⁹ ꝓpriũ. Et priuatiõis hoc qđ ſm̃ priuationẽ dr̃ erit ꝓpriuꝫ: ⁊ ſi priuatiõis id qđ ſm̃ priuationẽ dr̃ eſt ꝓpriũ: ⁊ habit⁹ hoc qđ ſm̃ habitũ dr̃: erit ꝓpriuꝫ. Vt qm̃ viſus eſt ꝓpriũ videre ſm̃ ꝙ hẽm⁹ viſuꝫ erit cecitatis ꝓpriũ nõ videre ſm̃ ꝙ nõ hẽm⁹ viſum: apti nati aũt hr̃e. Deide ex affirmationib⁹ ⁊ negõnib⁹: primũ qđẽ ex his que p̃nt̃. Eſt aũt locus hic vtilis deſtruenti tm̃: vt ſi affirmatio vel qđ ſm̃ affirmationẽ dr̃ eius eſt ꝓpriũ. Nõ enim erit ei⁹ negatio neqꝫ qđ ſm̃ negationeꝫ dr̃ ꝓpriũ. Si aũt ſit negatio aut qđ ſm̃ negõneꝫ dr̃ ei⁹ ꝓpriũ nõ erit affirmatio: neqꝫ qđ ſm̃ affirmationẽ dr̃ ꝓpriũ: vt qm̃ aĩalis ꝓpriũ eſt aĩatũ: nõ erit aĩalis ꝓpriũ nõ aĩatũ. Scđm aũt ex p̃tis vel ẽt nõ p̄dicatis: ⁊ de qbus p̃tur vel non p̃tur. Deſtruẽti qđem ſi affirmatio affirmatiõis nõ eſt ꝓpriũ: neqꝫ eniꝫ negatio negõnis erit ꝓpriũ: ⁊ ſi negatio negõnis nõ eſt ꝓpriũ: neqꝫ affirmatio affirmatõis erit ꝓpriũ: vt qm̃ nõ eſt ꝓpriũ hoĩs aĩal: neqꝫ nõ hominis nõ aĩal. Si aũt nõ hoĩs nõ vr̃ nõ aĩal: neqꝫ hoĩs erit ꝓpriũ aĩal. Aſtruẽti aũt ſi affirmatiõis affirmatio eſt ꝓpriũ: naꝫ ⁊ negõnis negatio erit ꝓprium: ſi aũt negõnis negatio eſt ꝓprium ⁊ affirmatio affirmationis erit ꝓprium: vt qm̃ nõ aĩalis eſt ꝓpriũ nõ viuere: erit aĩalis ꝓpriũ viuere: ⁊ ſi aĩalis ꝓpriũ viuere vr̃: ⁊ nõ aĩalis ꝓpriũ videbit̃ nõ viuere. Tertiũ aũt ex ipſis ſubis. deſtruẽti qđẽ ſi qđẽ aſſignatũ eſt ꝓpriũ affirmatiõis eſt ꝓpriũ: nõ enim erit idẽ ⁊ negõnis ꝓpriũ. Si aũt negõnis eſt ꝓpriũ qđ aſſignatuꝫ eſt nõ erit affirmatõis ꝓpriũ: vt qm̃ aĩalis ꝓpriũ ẽ aĩatũ: nõ aĩalis nõ erit ꝓpriũ aĩatũ. Cõſtruẽti ꝟo ſi aſſignatũ ꝓpriũ nõ ẽ affirmatõis ꝓpriũ: erit negationis: hic aũt loc⁹ falſus ẽ. Affirmatio enĩ negatiõis: ⁊ negatio affirmatõis nõ ẽ ꝓpriũ. Nã affirmatio negõni oĩo nõ ieſt. Negõ aũt affirmationi ineſt qđẽ: vt ꝓpriũ aũt nõ ineſt.

Capitulum. XVIII.

DEinde ex quo in diuerſo diuidunt̃ deſtruenti qđem: ſi coꝝ que a diuerſo diuiduntur reliquoꝝ nullus que e diuerſo diuidunt̃ eſt ꝓprium: neqꝫ eniꝫ

qđ ponit̃ erit ꝓpꝛium eius cuius poſitū eſt ꝓpꝛiū: vt quoniam aial ſenſibile nulli⁹ alioꝝ moꝛtalium eſt aialium ꝓpꝛiū nō erit aial itelligibile dei ꝓpꝛiū. Aſtruēti aūt ſi reliquoꝝ que ediuerſo diuidunt̃ qđlibꝫ ſumptū eſt ꝓpꝛiū ſingulari hoꝝ que ediuerſo diuidunt̃. Naꝫ reliquū erit hui⁹ ꝓpꝛium cui⁹ poſitū eſt nō eſſe ꝓpꝛiū: vt quoniam prudētie eſt ꝓpꝛium ꝑ ſe natū eſſe rōnalis virtutē eſſe: ⁊ aliaꝝ virtutum: ſic vnicuiuſqꝫ ſumpte erit tēpantie ꝓpꝛiū ꝑ ſe natū eē cōcupiſcibilis virtutē eē.

Caplm. XIX.

DEinde ex caſibus deſtruēti quidem ſic caſus nō eſt caſus ꝓpꝛiū: neqꝫ eni caſus erit ꝓpꝛiū caſus. Ut quoniam nō eſt ei⁹ qđ eſt iuſte ꝓpꝛiū: hoc quidēꝫ bn̄ neqꝫ iuſti ꝓpꝛiū erit bonū. Conſtruenti aūt ſi caſus eſt ꝓpꝛiū caſus: nā ⁊ caſus erit caſus ꝓpꝛiū: vt quoniam hoīs eſt ꝓpꝛiuꝫ greſſibile bipes ⁊ hoī erit ꝓpꝛiū greſſibili bipedi dici. Non ſolū aūt in eo qđ dcm̄ eſt ſcḋm caſus eſt cōſiderādū: ſꝫ ⁊ in oppoſitis: quēadmodū ⁊ in pꝛioꝛib⁹ locis dcm̄ eſt. Deſtruēti quidem ſi oppoſiti caſus nō eſt ꝓpꝛiuꝫ oppoſiti caſus: neqꝫ eni oppoſiti caſus erit ꝓpꝛiuꝫ oppoſiti caſus: vt quoniam non eius qđ iuſte eſt ꝓpꝛiū qđ bene. Neqꝫ iniuſti erit ꝓpꝛium qđ male. Cōſtruēti ꝟo ſi oppoſiti caſus eſt ꝓpꝛium oppoſiti caſus. Nam ⁊ oppoſiti caſus erit ꝓpꝛiū oppoſiti caſus: vt quoniam honeſti eſt ꝓpꝛiū optimū: ⁊ inhoneſti erit ꝓpꝛiū peſſimum.

Caplm. XX.

DEinde ex his que ſilr̃ ſe habēt; deſtruēti quidē ſi qđ ſilr̃ ſe habꝫ ei⁹ qđ ſilr̃ ſe hꝫ non eſt ꝓpꝛiū: neqꝫ eni qđ ſilr̃ ſe hꝫ ei⁹ qđ ſimilr̃ ſe hꝫ erit ꝓpꝛium. Ut quoniam ſilr̃ ſe hꝫ ad faciendū edificiuꝫ edificatoꝛ: ⁊ medicus ad faciendā ſanitatē: nō eſt aūt ꝓpꝛium medici facere ſanitatem: neqꝫ edificatoꝛis erit ꝓpꝛiū facere edificiū. Conſtruēti aūt ſi qđ ſimilr̃ ſe habet erit ei⁹ qđ ſimilr̃ ſe habꝫ ꝓpꝛiū. Nam ⁊ qđ ſilr̃ ſe hꝫ ei⁹ qđ ſilr̃ ſe habꝫ erit ꝓpꝛiū: vt quoniam ſilr̃ ſe hꝫ medicus ad ꝑfectiuū eē ſanitatis: gymnaſticē ad ꝑfectiuum eſſe euexie. Eſt auteꝫ ꝓpꝛium maſtriludi ꝑfectiuū euexie eē pꝛopꝛiū: erit ⁊ medici ꝑfectiuū ſanitatis. Deinde ex his que ſic ſe hn̄t deſtruēti quidēꝫ: ſi qđ ſic ſe hꝫ ei⁹ qđ ſic ſe habꝫ nō eſt ꝓpꝛiū: neqꝫ eni qđ ſic ſe hꝫ eius qđ ſic ſe hꝫ erit ꝓpꝛiuꝫ. Si aūt eius qđ ſic ſe hꝫ hoc qđ ſic ſe habet eſt ꝓpꝛiū ei⁹ non erit ꝓpꝛiū cui⁹ poſitum eſt eē ꝓpꝛiū: vt quoniam ſic ſe habꝫ prudētia ad pulchꝛū ⁊ fedū: eo ꝙ diſciplina vtriuſqꝫ eoꝛuꝫ eſt: non aūt eſt prudētie diſciplinā eſſe: pulchꝛi non erit ꝓpꝛiū eius diſciplinā eſſe fedi. Si ꝟo eſt ꝓpꝛiū prudētie diſciplinā eē pulchꝛi: nō erit ꝓpꝛiū eius diſciplinaꝫ eſſe fedi. Impoſſe eſt eniꝫ eiuſdem eſſe plura ꝓpꝛia. Conſtruēti ꝟo nihil locus eſt vtilis: nā qđ ſic ſe hꝫ vnū ad plura compat̃. Deinde deſtruēti quidem ſi qđ ſcḋm eſſe dr̃: non eſt ei⁹ qđ ſcḋm eſſe dr̃ ꝓpꝛiuꝫ: nam neqꝫ coꝛrūpi ei⁹ qđ ſcḋm coꝛrūpi: neqꝫ qđ generari eius qđ ſcḋm generari dr̃ erit ꝓpꝛiū: vt quoniam nō eſt hoīs ꝓpꝛiū eſſe aial: neqꝫ ei⁹ qđ eſt hoiem generari erit ꝓpꝛium generari aial: neqꝫ ei⁹ qđ eſt hoiem coꝛrumpi erit ꝓpꝛiū coꝛrumpi aial. Eodē aūt mō accipiendū eſt ⁊ ex gn̄ari ad eē ⁊ coꝛrūpi: ⁊ ex coꝛrumpi ad eē ⁊ gn̄ari: quēadmoduꝫ dcm̄ eſt nūc ex eē ad gn̄ari ⁊ coꝛrūpi. Conſtruēti aūt ſi ei⁹ qđ eſt ſcḋm eſſe oꝛdinatū eſt: eſt aūt ꝑ ſe oꝛdinatū ꝓpꝛium. Nam ⁊ eius qđ ſcḋm gn̄ari dicit̃ erit hoc qđ ſcḋm gn̄ari dr̃ ꝓpꝛium: ⁊ eius qđ ſcḋm coꝛrūpi: hoc qđ ſcḋm coꝛrumpi eſt aſſignatum: vt quoniam hoīs eſt ꝓpꝛiū eſſe moꝛtaleꝫ: ⁊ eius qđ eſt generari hoiem erit ꝓpꝛiū generari moꝛtalē: ⁊ ei⁹ qđ ē coꝛrūpi hoiem coꝛrūpi moꝛtalem. Eodē aūt mō accipiendū eſt ⁊ ex generari ⁊ coꝛrūpi: ⁊ ad eſſe: ⁊ ad ea q̄ ex eis ſunt velut ⁊ in deſtruēti dcm̄ eſt. Deinde inſpiciēduꝫ eſt in ſpēm ſuppoſiti. Deſtruēti quidē ſi ſpēi nō ineſt aut ſi nō ſcḋm hoc ſꝫ qđ dr̃ illō qđ ꝓpꝛiū aſſignatū eſt: nō eni erit ꝓpꝛiū qđ poſitū eſt eſſe ꝓpꝛiuꝫ: vt quoniam eidem hoī non ineſt geſcere in eo ꝙ hō eſt: ſꝫ in eo ꝙ ſpēs nō erit hoīs ꝓpꝛiū geſcere. Cōſtruēti aūt ſi ſpēi ineſt ⁊ ſcḋm qđ ineſt dr̃ de eodē illo cui⁹ eſt nō eſſe ꝓpꝛiū poſituꝫ: erit ꝓpꝛiū qđ poſitum eſt non eē ꝓpꝛium: vt quoniaꝫ ineſt eidē animali ex anima ⁊ coꝛpe cōpoſitum eſſe: ⁊ in eo ꝙ animali eidem ineſt hoc erit animalis ꝓpꝛium: ex anima ⁊ coꝛpe cōpoſitum eſſe.

Caplm. XXI.

DEinde ex magis ⁊ minus pꝛimum quidem deſtruenti ſi qđ magis eſt eius qđ magis non eſt pꝛopꝛium. Neqꝫ eniꝫ eius qđ minus ē erit pꝛopꝛiuꝫ minus. Neqꝫ qđ minime eſt qđ minime. Neqꝫ qđ maxime ē eius qđ ma

pime:neqꝫ qͦ ſimplr̄ eius quod ſimplr̄: vt
qm̄ nō eſt magis colorari magis corpis ꝑ
prium:neqꝫ minus colorari minus corpis
ꝓprium erit:neqꝫ colorari corpis omnino.
Conſtruēti aūt ſi qͦ magis eſt eius qͦ ma
gis eſt ꝓprium: nam ⁊ qͦ minus eius qͦ
minus eſt erit ꝓprium: ⁊ qͦ minime eius
qͦ minime: ⁊ qͦ maxime eiꝰ qͦ maxime:
⁊ qͦ ſimplr̄ eſt eius qͦ ſimplr̄: vt quoniā
magis viuentis magis ſentire eſt ꝓpriū mi
nus viuentis minus ſentire erit ꝓprium: ⁊
eius qͦ maxime id qͦ maxime: ⁊ eius qͦ
minime id qͦ minime: ⁊ eius qͦ ſimplr̄ id
qͦ ſimplr̄: ⁊ ex eo aūt qͦ ſimplr̄ ad eadem
conſiderandū. Deſtruenti qdem ſi qͦ ſim
plr̄ eius qͦ ſimplr̄ non eſt ꝓpriū:neqꝫ eni
qͦ magis eſt eiꝰ quod magis: neqꝫ qͦ mi
nus eſt eius qͦ minꝰ: neqꝫ qͦ maxime eſt
eius qͦ maxime:neqꝫ qͦ minime eius qͦ
minime erit ꝓprium: vt quoniam non eſt
hois ꝓprium ſtudioſum:neqꝫ magis hois
magis ſtudioſum erit ꝓprium. Conſtruen
ti autem ſi qͦ ſimplr̄ eſt eius qͦ ſimplr̄ eſt
ꝓprium:nam ⁊ hoc qͦ magis eius qͦ ma
gis: ⁊ quod minus eius quod minus: ⁊ qͦ
minime eiꝰ qͦ minime: ⁊ qͦ maxime eius
qͦ maxime erit ꝓprium: vt qm̄ ignis eſt ꝓ
prium ſurſum ferri ſm naturam ⁊ magis
ignis erit ꝓprium magis ſurſum ferri ſcd̄m
naturam:eodem autem mō conſiderandū
eſt ⁊ in alijs ad omnia huiꝰ. Secundum
autem deſtruenti qdem ſi quod magis eſt
non eſt eius qͦ magis ꝓprium: neqꝫ enim
qͦ minus eſt eiꝰ qͦ minus erit ꝓprium: vt
qm̄ magis eſt ꝓprium animalis ſentire ꝙ̄
hois ſcire:non eſt autem ꝓprium animalis
ſentire:quare non erit hois ꝓpriū ſcire. Cō
ſtruenti aūt ſi qͦ minus eius qͦ minus eſt
propriū:nam ⁊ qͦ magis eius qͦ magis
erit ꝓprium: vt qm̄ minus eſt hois ꝓpriū
manſuetum natura ꝙ̄ animalis viuere:eſt
autem propriū hois manſuetum natura:
erit ꝓprium animalis viuere. Tertiū vero
deſtruēti qdem ſi cuius magis eſt ꝓpriū nō
eſt:neqꝫ eniꝫ cuius minus eſt ꝓprium erit
ꝓpriū eius. Si autem illius eſt ꝓpriū non
erit huius ꝓprium: vt qm̄ colorari magis
ſuperficiei ꝙ̄ corporis eſt ꝓprium:non eſt
aūt ſuperficiei ꝓpriū:non erit corporis pro
prium colorari. Si vero eſt ſuperficiei ꝓ
priū non erit corpis ꝓpriū. Conſtruenti vͦo
locus hͦ nō eſt vtilis:ipoſſe eni eſt idē pluriū
ꝓprium eſſe. Quartū deſtruēti qdeꝫ ſi qͦ
magis eſt ꝓpriū non eſt ꝓpriū:neqꝫ eni qͦ
minus eſt eiꝰ ꝓpriū erit ꝓpriuꝫ: vt qm̄ ma
gis eſt ꝓpriū animalis ſenſibile ꝙ̄ ptibile:
non eſt aūt ꝓpriū animalis ſentire: q̄re non
erit animalis partibile ꝓpriū. Conſtruenti
aūt ſi qͦ minus eſt ꝓpriū eius ꝓprium eſt:
nam ⁊ qͦ magis eſt eius ꝓprium:erit pro
prium: vt qm̄ minus eſt ꝓprium animalis
ſentire ꝙ̄ viuere:eſt aūt animalis ꝓpriū ſen
tire:erit animalis proprium viuere.

Caplm. XXII.

DEinde ex his que ſimilr̄ inſunt
primū qdem deſtruenti ſi qͦ
ſimilr̄ eſt ꝓpriū non eſt ꝓpriū
illius cuius eſt ſilr̄ ꝓpriū:neqꝫ
enim qͦ ſimilr̄ eſt ꝓpriū: erit
illius cuiꝰ ſilr̄ eſt ꝓpriū: vt qm̄ ſilr̄ eſt ꝓpriū
ꝯcupiſcibil̄ ꝯcupiſcer̄ ⁊ rōnabilis rōcinari:
nō eſt aūt ꝓprium ꝯcupiſcibilis ꝯcupiſcere
non erit rōnabilis ratiocinari ꝓprium. Con
ſtruenti vero ſi qͦ ſimilr̄ eſt ꝓprium eius
eſt ꝓprium cuius eſt ſimilr̄ proprium:nam
⁊ qͦ ſimilr̄ eſt ꝓprium eſt ꝓpriū huius cu
ius ſimilr̄ eſt ꝓpriū: vt qm̄ ſimilr̄ eſt rōna
bilis ꝓprium primū prudens: ⁊ concupiſci
bilis ꝓpriū primū temprans. Eſt aūt rōna
bilis ꝓpriū primū prudens erit concupiſci
bilis ꝓpriū primū tpans. Scd̄ꝫ aūt deſtruē
ti qdē ſi qͦ ſilr̄ eſt ꝓpriū nō eſt ꝓpriū eiꝰ. nā
neqꝫ qͦ ſilr̄ eſt ꝓpriū erit ꝓpriū eiꝰ: vt qm̄
ſilr̄ eſt ꝓpriū hois videre ⁊ audire non eſt
aūt ꝓpriū hois videre nō erit hois ꝓpriū au
dire. Conſtruēti vͦo ſi qͦ ſilr̄ eſt eius pro
priū eſt ꝓpriū:naꝫ ⁊ qͦ ſilr̄ eiꝰ ꝓpriū ꝓpriū
erit: vt qm̄ ſilr̄ eſt ꝓpriū aie aliqd priuꝫ eiꝰ
concupiſcibile eſſe ⁊ rōnabile primo. Eſt
aūt ꝓpriū aie ptis eiꝰ eſſe cōcupiſcibile prio
erit ꝓpriū anie ptis eiꝰ eſſe rōnabile primo.
Tertiuꝫ vero deſtruenti qdeꝫ: ſi cuius ſilr̄
eſt ꝓprium non eſt ꝓprium:neqꝫ eni cuius
ſilr̄ eſt ꝓpriuꝫ erit ꝓpriū. Si vero illius eſt
ꝓprium non erit alterius ꝓprium: vt qm̄
vrere ſimilr̄ eſt ꝓpriū flāme ⁊ carbonis:nō
eſt aūt ꝓpriū flāme vrere:non erit ꝓpriū car
bonis vrere. Si aūt eſt flāme ꝓpriū nō erit
carbonis ꝓprium vrere. Conſtruenti aūt hͦ
locus non eſt vtilis. Differt aūt q eſt ex ſilr̄
ſe habentibus ex eis que ſilr̄ inſunt qm̄ hoc
qdem ſm proportioneꝫ ſumitur non in eo
ꝙ ineſt aliqd comparatum: illud aūt in eo
qͦ ineſt alicui comparatur.

Caplm. XXIII.

DEinde deſtruẽti qdẽ ſi poteſtate ꝓpriũ aſſignãs: ⁊ ad hoc qḋ nõ eſt aſſignatũ ꝓpriũ poteſtate nõ ꝯtingente qdẽ poteſtate ei qḋ nõ ẽ ineẽ. Nõ enim erit ꝓpriũ qḋ poſitũ eſt eſſe ꝓpriũ: vt qm̃ q dixit aeris ꝓpriũ ſpirabile: poteſtate qdem aſſignatũ ꝓpriũ: nam h9 vt ſpirare ſpirabile eſt: aſſignauit aũt ⁊ ad hoc qḋ nõ eſt ꝓpriũ: nam ⁊ qḋ nõ eſt aial qḋ ſpirare natum eſt aera: ꝯtingit aerẽ eſſe: nõ t̃n cum nõ eſt aial poſſe ẽ ſpirare. Quare neq̃ aeris eſt ꝓpriũ h9 vt ſpirari poſſit: q2 aial nõ erit h9 vt ſpirare poſſit: non ergo erit aeris ꝓprium ſpirabile. Cõſtruẽti aũt ſi poteſtate aſſignãs: ꝓpriũ aũt ad hoc qḋ eſt aſſignauit ꝓprius: aut ad hoc qḋ nõ eſt: cõtingẽte poteſtate ei qḋ nõ eſt ineſſe: erit eni ꝓpriũ qḋ poſitũ eſt nõ eſſe ꝓpriũ: vt qm̃ q aſſignauit ꝓpriũ entẽ poſſe pati: aut facere poteſtate aſſignãs ꝓpriũ: ad hoc qḋ eſt aſſignauit ꝓpriũ: nã cuꝫ ens ẽ ⁊ poſſe pati qd aut facere erit: q̃re erit ꝓpriũ entis poſſe pati qd aut facere. Deinde deſtruẽti qdẽ ſi ꝑ ſupabundantiã poſuit ꝓpriũ: nõ erit ꝓpriũ qḋ poſitũ eſt eẽ ꝓprium: accidit eni ſic aſſignãtib9 ꝓpriũ non de quo orõnẽ ⁊ nomẽ verũ eẽ: corrupta eniꝫ re nihil min9 erit orõ. Nã coꝝ q̃ ſunt alicui maxime inerit: vt ſi qs aſſignet ignis ꝓpriũ corp9 leuiſſimũ: corrupto .n. igne erit aliqd corpis qḋ leuiſſimũ erit: q̃re nõ erit ignis ꝓpriũ corpus leuiſſimũ. Cõſtruẽti aũt ſi nõ ꝑ ſupabũdantiã poſuit ꝓpriũ: erit .n. ſ3 h bñ poſitũ ꝓpriũ: vt qm̃ q poſuit hoĩs ꝓpriũ aial manſuetũ nã: non ſupabundantia aſſignauit ꝓprium erit ſm̃ hoc bene poſitũ ꝓprium.

❡ Finito libro quinto Thopicoꝝ Ariſto. ſequit̃ ſextus.

Caplm. I.

EIus ãt qḋ eſt circa diffõnes negocij ꝑtes ſũt qnq̃. Aut eniꝫ qm̃ oĩno non veruꝫ eſt dicere de quo nomẽ ⁊ orõnem. Opꝫ eni hoĩs diffõneꝫ de oĩ hoĩe veram eſſe. Aut qm̃ genere exiſte nõ poſuit i genus: vel non incõueniens genus poſuit. Oꝫ enim eum q diffinit in genus ponẽtem drĩas addere: naꝫ maxime coꝝ que ſunt in diffõne genus vr̃ diffiniti ſubam ſignificare. Aut qm̃ non ꝓpria eſt diffõ: oꝫ eni diffõnem ꝓpriam eſſe: queãdmodum pri9 dcm̃ eſt. Aut ſi oĩa que dicta ſunt. Faciens non determinauit nꝫ dixit qd eſt eẽ rei diffõnẽ. Reliquũ aũt ꝑterea que dicta ſunt ſi determinauit qd eſt: nõ bene aũt: ſi ergo nõ verũ eſt de quo nomen ⁊ orõ ex eis que ſunt ad accñs locis ꝯſiderãduꝫ: naꝫ illic verũ veruꝫ vel nõ veruꝫ oĩs cõſideratio ſit. Quãdo .n. qm̃ ineſt accñs diſputam9 qḋ verũ dicim9. Quãdo aũt qḋ non ineſt qm̃ nõ veruꝫ. Si vero nõ incõuenĩete genere poſuit: aut ſi nõ ꝓpria eſt aſſignata rõ: ex his que ſunt ad genus ⁊ ꝓpriũ dictis locis ꝑſpiciendũ. Reliquum autem ſi nõ diffiniuit: aut ſi nõ bene diffiniuit aliquo modo trãſeundo dicere.

Caplm. II.

PRimum ergo inſpiciẽdum ſi nõ bñ diffiniuit: facili9 eniꝫ eſt quelibet feciſſe q̃ꝫ bñ feciſſe. Palam ergo qm̃ peccatum circa hoc maius eo q laborioſius: quare argumẽtatio facilior que circa hoc: q̃ꝫ que circa illud ſit. Sunt aũt eius qḋ eſt nõ bene ꝑtes due: vnum qdem obſcura interꝑtatione vti. Oportet enim diffinientem planiſſima interpratione vti: eo quod ĩnoteſcendi cauſa redditur diffõ. Secũdo autem ſi amplius dixit diffõnem q̃ꝫ oporteat: naꝫ omne quod appoſitũ eſt in diffõne ſupfluũ: rurſus aũt vtrũq̃ qḋ dictuꝫ eſt in plures ꝑtes diuidit̃. Unus ergo locus eius quod obſcure eſt ſi ſit equocum alicui quod dictum eſt: vt q generatio eſt ductio ad ſubſtãtiam: ⁊ q ſanitas cõmenſuratio calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ: equoca eniꝫ eſt ductio ⁊ cõmẽſuratio. Incertũ ergo vtrũ vult dicere coꝝ que ſignificat̃ ab eo qḋ multiplr dr̃: ſilr autem ⁊ ſi diffõ multiplr dicto diuidens nõ dixit. Incertũ enim verius diffõnẽ aſſignauit: contingit autem calũniari velut nõ cõueniente ad oĩa quoꝝ diffõnem aſſignauit: maxime aũt hui9 fieri cõtingit latente equocatione. Cõtingit autem ⁊ diuidentem quotiẽs dr̃ h quod in diffõne aſſignatum eſt ſyllogiſmũ facere. Nam ſi ſm̃ nullum modoꝝ ſufficienter dictum eſt manifeſtũ qm̃ nõ diffiniẽs erit illo mõ. Amplius

ſi ſm tráſlationem dixit: vt ſciam incadibilem: aut terram nutricē: aut tēpantiaꝫ cōſonátiaꝫ. Omne eniꝫ icertuꝫ qḋ ſm tráſlationeꝫ dī. Cōtingit aūt ⁊ tráſlationem dicētem calumniari: velut nō ꝓprie dicētem nō eniꝫ aptabit dicta diffō: vt itēpantia: naꝫ ois ꝯſonátia i ſonis. Amplius ſi eſt genus ꝯſonátia tēpantie duobus generibus erit idem nō cōtinētibus ſeinuicem: nam neqꝫ cōſonātia virtutem: neqꝫ virtus cōtinet cōſonātiam. Amplius ſi nō poſitis noibus vtitur: vt Plato vmbricilium oculum aut falangio putri mordax: aut medulla oſſigena: nam oē obſcuꝝ qḋ inſitatū eſt. Quedā aūt neqꝫ ſm equocationeꝫ neqꝫ ſm tráſlationeꝫ: neqꝫ ꝓprie dn̄r: vel lex mēſura vl'is imago eoꝝ que naturalr iuſta ſunt: ſunt āt huiꝰ peiora tráſlatione: nam tráſlatio facit quodāmō notū quod ſignificatū eſt ꝑ ſimilitudineꝫ. Omnes eniꝫ transfercētes ſm aliquā ſilitudinē tráſferūt. Qḋ autem huiꝰ eſt nō facit notuꝫ: nam neqꝫ ſilitudo ineſt ſm quā mēſura vel imago lex eſt: neqꝫ ꝓprie ſolet dici: quare ſi ꝓprie mēſurá vel imaginē dicit eſſe mētit. Imago eni id eſt cuiꝰ generatio ꝑ ſilitudineꝫ eſt: hoc aūt nō ineſt legi: ſi aūt nō ꝓprie palam qm̄ obſcure dixit: ⁊ peius quolibet eorum que ſm tráſlationem dicitur. Amplius ſi nō manifeſta eſt cōtrarij oīo ex hoc qḋ dr̄: naꝫ q bn̄ aſſignāt cōtraria ꝯſignificát: aut ſi ꝑ ſe dcá nō ſit manifeſta cuiꝰ diffō eſt: ſed velut ea q̄ ſunt antiquoꝝ ſcriptoꝝ: niſi qs ſupſcripſerit nō cognoſcebát qd eſt. vnūqḋqꝫ ergo ſi nō plane ex huiꝰ eſt inſpiciēdum. Caplm. III.

SI autem amplius dixit diffōnem primum qdem cōſiderādum ſi quo vſus eſt qḋ oibus inſit: vel oino: vel ſimplr exiſtentibus: vel his que ſub eodem genere ſunt diffinitoꝝ: amplius enim dici neceſſarium eſt hoc. Oꝫ enim genus qdeꝫ ab alijs ſepare: dr̄iaꝫ aūt ab aliquo eoꝝ que ſunt in eodē genere: ergo qḋ in oibus qdem ineſt ſimplr ſepat a nullo: qḋ vero oibus que ſub eodē genere ſunt ineſt nō ſepat ab his que ſunt in eodeꝫ genere. Quare ſuperuacaneū hꝰ appoſuit: aut ſi eſt qdē ꝓprium qḋ appoſitū eſt ablato aūt hoc ⁊ reliqua diffō ꝓpria erit: ⁊ idicat ſubam: vt in hois oſone ſuſceptiuū ſcie appoſitū ſupfluū: nā ⁊ eo ablato reliq̄ oſo ꝓpria eſt ⁊ indicat ſubam. Simplr autem dḋm oē ſupfluū quo ablato reliquū manifeſtū facit qḋ diffinit: Talis aūt eſt ⁊ aie ⁊ diffō: ſi eſt numerus ipſe ſeipm mouēs: nā ſeipſam mouēs eſt aia: ſicut Plato diffiniuit: aut ꝓpriū qdeꝫ eſt qḋ dī: nō indicat aūt ſubam iterēpto numero: quolibet ergo mō ſe habeat difficile eſt explanare. Atēduꝫ ḡ in oibus ad expediens vt phlegmatis diffō humidū primū a cibo idigeſtū. Unū enim primū nō multa quare ſupfluū idigeſtū appoſitū: nā h ablato reliqua erit ꝓpria diffō. Nō eni ꝯtingit a cibo ⁊ aliḋ qdeꝫ primum eſſe: aut nō ſimplr primū a cibo phlegma ſꝫ idigeſtoꝝ primū: quare addēduꝫ eſt idigeſtū: nā illo qdeꝫ mō dicta nō vera erit diffō: ſiqdem nō oium primū eſt. Amplius ſi qd eoꝝ que ſunt in diffōne nō oibꝰ ineſt q̄ ſunt ſub eadē ſpē: nā talis peiꝰ diffiniuit q̄ꝫ q vtuntur qḋ ineſt oibꝰ q̄ ſūt: nā illo qdē mō reliq̄ ꝓpria erit diffō: ⁊ tota ꝓpria erit. Simplr eni ad ꝓpriū qḋlibet: additio ſꝫo tota diffō ꝓpria fit. Si vero aliqd eoꝝ q̄ ſunt in diffōne nō oibus inſit q̄ ſunt ſub eadeꝫ ſpē ipoſſe eſt totá diffōnem ꝓpriam eſſe: nō eniꝫ ꝯuerſim ꝑdicabit de re: vt aial greſſibile bipes tetracubitū. Nam huiꝰ diffō non cōuerſim qdem ꝑtur de re: eo ꝙ nō omnibus ineſt q̄ ſub eadē ſpē ſunt tetracubitū. Rurſuꝫ ſi idē frequēter dixit: vt q ꝯcupiſcētiam appetitū delectationis dixit: nā ois ꝯcupiſcētia delectationis eſt: quare ⁊ idē cōcupiſcētie delectatio erit. Si erit ḡ diffō ꝯcupiſcētie: appetitus delectationis: nihil enim differt cōcupiſcentiam dicere aut appetitū delectationis: quare vtriuſqꝫ eoꝝ delectatio erit: aut h qdem nihil incōueniēs: naꝫ ⁊ hō bipes eſt: q̄re ⁊ de oi bipes erit: ē aūt idē hoi aial greſſibile bipes: q̄re aial greſſibile bipes bipes eſt: ſꝫ nō ꝑꝑ h incōueniēs aliqd accit: nō.n. de aiali greſſibili bipes ꝑtur: ſic eniꝫ bis de eodē bipes ꝑret: ſic ḋ aiali greſſibili bipede bipes dr̄. Quare ſemel tátum bipes predicat: ſimilr aūt ⁊ in cōcupiſcentia: non enim de appetitu id qḋ eſt delectatiōis eſſe ꝑtur ſꝫ de vniuerſo: q̄re ſemel ⁊ hic ꝑdicatio fit: nō eniꝫ vnū bis dicere idē nomē incōueniētuꝫ: ſꝫ frequēter de aliquo idē ꝑre: ſic Xenocrates prudētiā determinatiuá ⁊ ꝯtēplatiuá eoꝝ que ſunt dicit eē: nā determinatiua cōtemplatiua quedá eſt: quare bis idem dicit addens rurſus cōtemplatiuá. Silr autē ⁊

gcunqȝ refrigidationẽ ⁊ priuationẽ caloris
q eſt ſm naturam dicunt: nam oīs priuatio
eius eſt qḋ ſm nãm eſt: quare ſupfluuȝ eſt
addere ſm nãm: ꝫ ſufficit fortaſſe dicere:
priuationeȝ caloris: eo ꝙ ipſa priuatio eui-
dens: facit qm̃ eius qḋ eſt ſm nãm dr̃. Rur
ſum ſi vlī dicto addidit ⁊ pticulare: vt ſi cle
mētiam diminutionẽ expediētium ⁊ iuſto-
rum: nam iuſtũ expediens qd quare ↄtinet
in expediēte: abũdans ergo iuſtũ. Naȝ qui
dixit vl'e addidit ⁊ pticulare: ⁊ ſi medicinã
diſciplinam ſanatiuoꝝ aiali ⁊ hoī: aut legeȝ
imaginem coꝝ que naturalr̃ ſunt bona ⁊
iuſta. Nam iuſtũ bonum qdem: quare fre
quēter idẽ dicit: vtrum ergo bene vel non
bñ diffiniunt p hoc ⁊ huiꝰ ꝓſpiciēdum.

Caplm̃. IIII.

Utrum vero diffiniuit ⁊ dixit
qd eſt eē vel non ex his. Pri-
mũ ergo ſi non p priora ⁊ eui-
dentiora fecit diffōnem. Naȝ
qr diffō redditur cauſa cogno
ſcendi qḋ dr̃: cognoſcemus aũt nō ex qbuſ-
libȝ ꝫ ex priorib' ⁊ euidēciorib': quēadmo
dum in demr̃ationibus. Si eni oīs doctri-
na ⁊ oīs diſciplina hȝ fieri: manifeſtũ ergo
qm̃ q non p huiꝰ determinauit: nō diffini-
uit: naȝ ſi diffiniuit plures erũt eiuſdẽ diffō-
nes. Palam ergo qm̃ ⁊ q priora ⁊ euiden
tiora ampliꝰ iteruȝ melius diffiniuit quare
vtreqȝ erunt eiuſdẽ diffōnes: huiꝰ aũt non
vr̃. Nam vnicuiqȝ coꝝ que ſunt vnũ ē eſſe
qḋ eſt: quare ſi plures erunt eiuſdeȝ diffō-
nes idẽ erit ei qḋ diffinit eſſe: qḋ qdem ſm
vtraqȝ diffōnum ſignificat: hec aũt non ea-
de ſunt: eo ꝙ diffōnes ſunt diuerſe. Mani
feſtum ergo quoniam nō diffiniuit q non p
priora ⁊ euidētiora determinauit. Igit nō
p euidētiora qdem dici diffōneȝ dupliciter
eſt accipe: aut eniȝ ſi ſimplr̃ ex ignorātibus
aut ſi nobis ignorationibus: cōtingit enim
vtrunqȝ ergo:
ſimpliciter q-
dem euidentiꝰ
quod prius ē
poſteriore: vt
punctuȝ linea
linea ſupficie:
⁊ ſuperficies
ſoliditate. quē-
admodum ⁊ vnitas numero: prius enim
principium omnis numeri. Similr̃ autem

⁊ lr̃a ſyllaba. Nobis autem econtrario quã-
doqȝ accidit. nam maxime ſolidum ſub ſen
ſu cadit q̃ȝ ſuperficies: ſuperficies autẽ ma
gis q̃ȝ linea: linea autem puncto magis: q̃-
re magis plures huiꝰ cognoſcũt: nam hoc
qdem a quolibȝ: illa aũt ſubtili ⁊ abundan-
ti itellectu compꝓhendere opȝ. Simplr̃ er-
go melius p priora poſteriora temptare co
gnoſcere diſciplinabilibus enim hꝰ eſt. Ue
rum ad eos q impotētes ſunt cognoſcere p
huiꝰ neceſſarium fortaſſe p ea que illis ſunt
cognita facere diffōnem: ſunt autem taliuȝ
diffōnes que ⁊ puncti ⁊ linee ⁊ ſupficiei.
Omnes enim p poſteriora priora indicãt:
nam hec qdem linee: illḋ autem ſupficiei:
illḋ vero ſoliditatis terminos dicũt eē. Nō
autē opȝ latere quoniam ſic diffinientes non
contingit qd eſt eē diffiniti idicare: niſi con-
tingit idem ⁊ nobis notius eē ⁊ ſimplr̃ no-
tius: ſiqdem oȝ p genus ⁊ differētias diffi-
nire eum q diffiniuit bene: hec autem ſim-
plr̃ ſunt priora ⁊ euidētiora q̃ȝ ſpēs. Inte-
rimit enim genus ⁊ dr̃ia ſpeciem. Quare
priora h q̃ȝ ſpēs ſunt: ⁊ euidētiora: naȝ ſpe-
cie qdem nota neceſſe ē: ⁊ genus ⁊ dr̃ias
cognoſci: naȝ qui hoīem ſcit ⁊ animal greſ
ſibile ſcit: genere autem vel dr̃ia notis non
neceſſe eſt ſpēm cognoſci: quare ignotior
ſpēs. Amplius his qui ſm veritatem huiꝰ
diffōnes dicunt eē que ſunt ex his q̃ ſingu-
lis ſunt nota plures eiuſdẽ diffōnes eē acci
det dicere: nam alia alijs: ⁊ non eadẽ om-
nibus contingit notiora eē: quare ad vnũ-
quēqȝ diuerſa erit diffō aſſignanda: ſi qdeȝ
ex his que vnicuiqȝ ſunt notiſſima diffōnẽ
opȝ facere. Amplius alio tpe eiſdẽ alia ma
gis nota: nam ex principio qdeȝ ſenſibilia:
certioribus autẽ factis ex contrario: quare
neqȝ ad eundẽ ſemp eadem diffō aſſignan-
da his qui per ea que ſingulis ſunt notiora
diffōnem fatent aſſignandam eē. Palam
ergo quoniam non determinanduȝ per ea
que huiꝰ ꝫ per ſimplr̃ notiora: ſola eniȝ ſic
vna ⁊ eadem diffō ſemp fiet: fortaſſe autẽ
⁊ qḋ ſimplr̃ notum non eſt id qḋ omnibꝰ
notuȝ: ꝫ qḋ bñ diſpoſitis itellectu: velut ⁊
ſimplr̃ ſanatiuũ ꝙ his q bñ hñt corpus: oȝ
ꝫ vnũqḋqȝ taliũ ſubtiliter iueſtigare: vtī āt
diſputātes ad hoc qḋ expedit. Maxie autẽ
idubitāter iterimere ↄtingit diffōnẽ ſi neqȝ
ex ſimplr̃ notioribꝰ: neqȝ ex his que nobis
ↄtingat diffōnẽ fieri. Unus ꝫ locus ē eiꝰ qḋ

non ꝑ notiora ꝑ poſteriora priora ſignifica
re velut queadmoduꝫ prius dixim⁹. Alius
aũt ſi ei⁹ qḋ eſt in quiete ⁊ diffinituꝫ ꝑ infinita:
⁊ que in motu ſunt aſſignata eſt diffõ: pri⁹
enim eſt ⁊ euidẽtius qḋ ꝑmanẽs eſt ⁊ de-
terminatũ: eo qḋ infinitũ ⁊ in motu eſt.

Capitulum. V.

Alius aũt qḋ nõ eſt ex priorib⁹
tres ſunt loci. prim⁹ quidem ſi ꝑ
oppoſitũ oppoſitũ diffinuit:
vt ſi ꝑ malũ bonũ: ſimul enim
nã oppoſita: quibuſdã aũt ⁊ ea-
dem diſciplia vtriſqȝ vr̃ eſſe: q̃re nõ notius
alteꝝ altero. Oꝫ aũt nõ latere q̃m quedaꝫ for-
taſſe nõ eſt diffiniri aliť: vt duplũ ſine dimi-
dio: ⁊ quecunqȝ ꝑ ſe ad aliqḋ dicunť. Nã oi-
bus h᷒ eſt eẽ idẽ ad aliqḋ quodãmõ ſe hr̃e:
q̃re nõ eſt poſſe ſine altero alteꝝ cognoſce-
re: eo ꝙ neceſſarium eſt in alteri⁹ diffõne ſimul
ſumi ⁊ alteꝝ. Ergo cognoſcere quidem opꝫ
h᷒ oĩa: vti aũt eis ⁊ in his q̃ videbiť expedi-
re. Ali⁹ ſi eodẽ vſus ẽ ei qḋ diffiniť: latet aũt
cũ non eodẽ diffõne vtiť: vt ſi ſolẽ ſtellaꝫ q̃
die appet diffinuit: nam q die vtiť ⁊ ſole
vtiť. Oꝫ aũt ad deprehendẽdum talia accipe
ꝓ noĩe diffõnem: vt q̃m dies eſt ſolis latio
ſup terram. Patꝫ.n. q̃m q lationẽ ſolis di-
xit ſolem dixit: quare vtiť ſole q die vtitur.
Rurſum ſi eo qḋ ex diuerſo diuidiť illḋ qḋ
ediuerſo diffinuit: vt īparẽ qḋ vnitate ma-
ius eſt pari. Simul eñi natura que ex eodẽ
gñe diuerſo diuidunť: impar aũt ⁊ par edi-
uerſo diuidunť: ambo eñi numeri dr̃ia: ſiliť
aũt ⁊ ſi ꝑ inferiora ſupiora diffinuit: vt parẽ
numeꝝ q bipartite diuidunť: aut bonũ ha-
bitũ virtutũ: nam ⁊ bipartite a duob⁹ ſum-
ptum eſt que paria ſunt ⁊ virt⁹ bonuꝫ quo-
dam: q̃re inferiora hec q̃ȝ illa ſunt. Amplius
aũt neceẽ eſt eũ q inferioribus vtiť ⁊ illis vti.
Nã ⁊ q virtute vtiť bono eo ꝙ bonuꝫ quo-
dam virtus: ſiliť aũt ⁊ q biptite vtiť ⁊ pari
vtiť: eo ꝙ in duo diuidi ſignificat biptite di-
uidi. Duo aũt paria ſunt. Uniuerſaliť autẽ
dĩm ꝙ vnus eſt locus nõ ꝑ priora ⁊ euidẽ-
tiora feciſſe diffõnẽ: ptes aũt q̃ dicte ſunt.

Caplm. VI.

Secundus aũt ſi cum eſt in gñe
res non ſita eſt in gñe: in oib⁹
eñi h᷒ peccatũ eſt in quibus non
prius poniť genus ĩ orõne quid
eſt: vt corpis diffõ habet tres
dimẽſiões: aut ſiqs hoieꝫ diffinierit hõ eſt
qui ſcit numerarẽ: nõ eñi dcm̃ eſt qḋ ẽ tres
habꝫ dimẽſiones: vel qḋ eẽ ſcit numerare.
Genus aũt vult quid eſt ſignificare: ⁊ primo
poniť eoꝝ q̃ in diffõne ponunť. Amplius ſi
ad plura dicto eo ꝙ diffiniť non ad oĩa aſſi-
gnauit: vt ſi grãmaticã ſciaꝫ ſcribẽdi qḋ ꝓ-
ferť: indiget eñi q̃m ⁊ cognoſcẽdi: nihil eniꝫ
magis ſcribẽdi q̃ȝ legẽdi aſſignãs determia-
uit. Quare nõ ali⁹ ſ; q vtraqȝ hoc diť: eo ꝙ
plures non ꝯtingit eiuſdẽ diffõnes eẽ. ergo
in quibuſdã quidem ſm̃ veritatẽ ſe hꝫ: ſiť dcm̃
eſt. In quibuſdam aũt nõ: vt in quibus nõ ꝑ ſe
ad vtruqȝ dr̃ velut medicie ſanitatẽ ⁊ egri-
tudinem facere: nam de hoc quidẽ ꝑ ſe dr̃: de
illo aũt ꝑ accñs. Simpliť eñi alienũ a medi-
cina egritudinẽ facere: q̃re nihil magis diffi-
nuit q ad vtruqȝ aſſignauit q̃ȝ q ad alteruꝫ:
ſ; fortaſſe ⁊ peius eo ꝙ reliquoꝝ q̃libꝫ põt
egritudinẽ facere. Ampli⁹ ſi non ad meli⁹ ſ;
ad pei⁹ aſſignauit cuꝫ ſint plura ad q̃ dr̃ qḋ
diffiniť: nam oĩs diſciplina ⁊ poteſtas ei⁹
qḋ eſt optimũ vr̃ eſſe. Rurſum ſi nõ poſitũ
eſt in ꝓprio eius gñe qḋ dcm̃ eſt ꝯſiderãdũ
ex his q̃ ad gñã ſunt elmẽtis: ſicut prius dcm̃
eſt. Rurſum ſi traſcendẽs dixit genus erat
vt iuſtitiaꝫ habitũ equalitatis affectiuũ vel
diſtributiuũ equi: traſcendit.n. q ſic diffini-
uit virtutẽ: relinquẽs.n. iuſtitie genus nõ di-
cit quid eſt eẽ: naꝫ ſubã cuiuſqȝ cum gñe eſt.
Eſt aũt hoc quidem qḋ non in ꝓximũ genus
ponere: nam q virtutẽ dixit ⁊ habitum di-
xit: naꝫ q in ꝓximũ poſuit oĩa ſupiora dixit:
eo ꝙ oĩa ſupiora gñã de inferioribus ꝑdican-
tur. Quare aut ꝓximum genus ponẽdum
aut oẽs dr̃ias ſupiori gñi addẽdum ꝑ quas
determinant ꝓximũ genus. Si eñi nihil erit
ꝑtermiſſum ſ; ꝓ noĩe in diffõne dcm̃ erit i-
feri⁹ genus. Qui vero ipm tm̃ ſupi⁹ gen⁹ dixit
nõ diť inferi⁹ gen⁹. Nã q plãtaꝫ dicit nõ dicit
arborem.

Caplm. VII.

Rurſuꝫ in differentijs ſimiliť
conſiderandum ſi ⁊ differen-
tias dixit gñis: nam ſi rei diffi-
niuit non ſpãlibus differẽtijs.
aut ſi ⁊ oĩno aliqḋ hui᷒ dixit:
qḋ nulli⁹ cõtingit differẽtiam eẽ vt aĩal aut
ſubam: palam q̃m non diffinuit nullius.n.
differẽtie que dicta ſunt. Uidẽdum aũt ⁊ ſi
eſt aliqḋ qḋ ediuerſo diuidiť dicta dr̃ia: nã
ſi nõ eſt palã q̃m non erit que dicta eſt gñis
dr̃ia: nã oẽ genus his que ediuerſo diuidũ-
tur differẽtijs diuidiť: velut aĩal greſſibili ⁊

volatili ⁊ bipedi: aut ſi eſt quidem e diuerſo di
uiſa dĩa: nõ eſt aũt vera de gñe: nã ſi ñ palã
eni qm̃ neutra erit generis dĩa: oẽs enim q̃
e diuerſo diuidunť dĩe vere ſunt de ꝓprio
genere. Silr aũt ⁊ ſi vera quidem eſt: nõ facĩ
aũt appoſita generi ſpẽm. Palã enim qm̃
nõ erit hec ſpecifica generis dĩa: nã ois ſpe
cifica generis dĩa cum genere facit ſpẽm: ſi
aũt h non eſt dĩa nec q̃ dicta eſt: qꝛ ea edi
uerſo diuidiť. Amplꝰ ſi negõne diuidit ge
nus velut q lineã diffiniũt longitudinẽ ſine
latitudine eẽ: nihil eni aliḋ ſignificat q̃ꝫ qm̃
nõ hꝫ latitudinem: accidet genus pticipare
ſpẽm: nã ois lõgitudo ſine latitudine aut la
titudinẽ hñs eſt: nã de oi aut affirmatio aut
negatio vera eſt: q̃re ⁊ genus linee longitu
do ſine latitudine aut latitudinẽ hñs eſt: lõ
gitudo autẽ ſine latitudine ſpẽi eſt rõ. Silr
aũt ⁊ lõgitudo latitudinẽ hñs: nã ſine latitu
dine ⁊ latitudinẽ hñs dĩe ſunt: ex dĩa autẽ
⁊ gñe ſpẽi oro. Quare genus ſuſcipiet ſpẽi
orõnẽ. Silr aũt ⁊ dĩe eo ꝙ altera dictarum
dĩaꝝ ex neccitate p̃tur de gñe. Eſt aũt dictꝰ
locus vtilis ad eos q ponũt formas eẽ. Nã
ſi nõ eſt eadem lõgitudo quodãmõ p̃biť de
genere qm̃ latitudinẽ hꝫ: aut ſine latitudine
eſt: opꝫ eni de oi lõgitudine alteꝝ eoꝝ verũ
eſſe. Siquidem de genere verum eſſe debeat:
hoc autem nõ accidit: ſunt eni ⁊ ſine latitu
dine ⁊ latitudinẽ habẽtes longitudines: q̃
re ad illos ſolos vtilis hic locus qcunqꝫ ge
nus vnũ numero dicunt eſſe: hoc aũt faciũt
q formas ſolas ponũt: nã eãdem longitudi
nem ⁊ idem aial genus dicũt eſſe. Fortaſſe
aũt ⁊ in quibuſdã neceſſarium eſt negõne vti
diffinientem: ⁊ in priuationibꝰ: nã cecum eſt
qḋ non hꝫ viſum cũ natum eſt hẽre. Differt
aũt nihil negatione diuidere genus: aut hꝰ
affirmatiõe q̃ꝫ negationẽ neceſſe eſt e diuer
ſo diui: vt ſi lõgitudinẽ hñs latitudinẽ diffi
niuit: nã hñti latitudinẽ e diuerſo diuidiť nõ
hñs latitudinẽ: aliud aũt nihil: q̃re negatione
rurſus diuidiť genus. Caplm. VIII.

Rurſum ſi ſpẽm ⁊ dĩam aſſi
gnauit velut qui fraudem iniu
riam cum illuſione diffiniuit:
nam illuſio iniuria quedam: q̃
re non dĩa ſꝫ ſpẽs eſt illuſio.
Amplius ſi genus vt dĩam dixit: vt virtu
tem habitum bonũ vel ſtudioſum: nã bo
num genus eſt virtutis: aut non genus eſt
bonum ſꝫ dĩa: ſi quidem verum nõ contin
git idem in duobꝰ generibus eſſe nõ cõtinẽ
tibꝰ ſeinuicẽ. Nã neqꝫ bonũ cõtinet habitum
nec habitꝰ bonũ: nõ eni ois habitꝰ bonũ: nec
oẽ bonum habitus: q̃re nõ erũt gña ambo.
Qm̃ ergo habitꝰ genus virtutis: palã qm̃
bonũ nõ eſt genus ſꝫ magis dĩa. Amplius
habitus quidem qḋ eſt ſignificat virtꝰ: bonũ
aũt nõ qḋ eſt ſꝫ quale qḋ eſt: vĩ aũt dĩa q̃le
qḋ ſignificare. Videndum aũt ⁊ ſi nõ quale
qḋ ſꝫ hoc qḋ ſignificat aſſignata dĩa: vĩ. n.
q̃le qḋ ois dĩa ſignificare. Intẽdendũ aũt
⁊ ſi dĩa diffõ ſm accñs ineſt: nulla eni dĩa
eoꝝ que eſt ſm accñs ſunt: ſicut nec genꝰ: nõ
eni ꝯtingit dĩam ineſſe alicui ⁊ nõ ineẽ. Am
pliꝰ ſi p̃tur de genere dĩa vel ſpẽs aut iferiꝰ
aliqḋ ſpẽ nõ erit diffiniẽs. Nullũ eni eoꝝ q̃
dcã ſunt ꝯtingit de genere p̃di: eo ꝙ genus
ampliſſime oium dĩ. Rurſum ſi p̃tur genꝰ
de dĩa: nõ enim de dĩa ſꝫ de quibus dĩa ge
nus vĩ p̃di: vt anial de hoie: ⁊ boue: ⁊ aliis
greſſibilibꝰ anialibus: nõ aũt de ea dĩa que
de ſpẽ vĩ. Nam ſi ſm vnãquãqꝫ dĩaꝝ aial
p̃tetur: multa aialia d̕ ſpecie p̃renť: nã dĩe
de ſpecie p̃tur. Amplius dĩe oẽs aut ſpe
cies aut indiuidua erũt ſiquidem ſũt aialia: nã
vnũquodqꝫ aialium aut ſpecies eſt: aut indiui
duum. Silr aũt ꝓſpiciẽdum: ⁊ ſi ſpẽs aut i
ferioꝝ ſpeciei aliqḋ d̕ dĩa p̃tur. Impoſſibi
le enim eo ꝙ amplꝰ differẽtia q̃ꝫ ſpecies di
ciť. Amplius accidit differẽtiam ſpẽm eſſe
ſiquidem predicabiť d̕ ea aliqua ſpecieꝝ: nam
ſi de differẽtia p̃tur homo: palam qm̃ aliq̃
differẽtia homo eſt. Rurſum ſi nõ prior
eſt dĩa ſpecie: nã poſterior eſt quidẽ genere:
ſpẽ aũt priorẽ dĩam opꝫ eſſe. Conſideran
dum aũt ⁊ ſi diuerſi gnĩs eſt dcã dĩa nec cõ
tẽti neqꝫ ꝯtinenẽ. Nõ vĩ enim eadẽ dĩa duũ
generũ eſſe nõ cõtinẽtium ſeinuicem. Si aũt nõ
accidet ⁊ ſpẽm eãdem in duobꝰ generibus
eſſe nõ ꝯtinentibus ſeinuicem: iferi eni vna
quequꝫ dĩaꝝ ꝓpriũ genꝰ velut greſſibile ⁊ bi
pes aial iferũt: q̃re ſi d̕ quo dĩa ⁊ genera
vtriqꝫ: palam ergo qm̃ ſpẽs in duobus ge
neribus nõ cõtinẽtibus ſeinuicem. Aut non
ipoẽ eãdem dĩam duoꝝ generum eſſe nõ
continentium ſeinuicem: ſꝫ addendum neqꝫ
vtriuſqꝫ ſub eodem exiſtẽtis: nam greſſibi
le aial atqꝫ volatile aial genera ſunt nõ cõti
nẽtium ſeinuicẽ: ⁊ vtriuſqꝫ eoꝝ eſt bipes dĩa.
Quare addẽdum qm̃ neqꝫ ſub eodem vtri
uſqꝫ exiſtẽtis: nam hec ambo ſub aiali ſũt.
Palam aũt qm̃ nõ neceſſe eſt dĩam oẽ pro

pꝛiūm genus inferre:eo ꝙ ꝯtingit eandem duoꝝ generū eſſe nō cōtinentiū ſeinuicem: ſ3 alterū tm̄ neceſſe eſt iferre ⁊ ſupioꝛa hec omnia: vt bipes greſſibile vel volatile iſert animal. Caplm. IX.

VIdendū āt ⁊ ſi in aliquo dr̄iaȝ aſſignauit ſube:nō vł.n.differre ſuba a ſuba: in eo ꝙ alicubi eſt:q̄re ⁊ eos q igreſſibili ⁊ volatili diuidūt aial increpāt: velut greſſibile ⁊ aq̄tile alicubi ſignificet. At in his qdē non recte icrepāt:nō eni in aliquo neq3 vbi ſigñat aq̄tile ſ3 q̄le qd. Naȝ ⁊ ſi in ſicco ſit ſilr aq̄tile eſt:ſilr aūt ⁊ terreſtre ⁊ ſi in hꝰ ſit terreſtre:ſ3 non aq̄tile erit. Attñ ſi qñ ſignificat in aliquo dr̄ia palā qm̄ peccās erit:rurſum ſi dr̄iam paſſioneȝ aſſignauit. Ois eni paſſio magis facta abijcit a ſuba. Dr̄ia aūt nō huiꝰ:nam magis ſaluare vł dr̄ia cuius eſt dr̄ia: ⁊ ſimplr̄ impoſſibile eſt eſſe ſingulū ſine ꝑpꝛia dr̄ia. Nam cū non eſt dr̄ia greſſibile nō erit hō. Simplr̄ aūt dōm ſm quecūq3 alterat̃ habēs nihil hoꝝ dr̄ia illius. Oia eni huiꝰ caȝ magis ſiunt abijciunt a ſuba: quare ſi aliqua huiꝰ dr̄iam aſſignauit peccauit. Simplr̄ enim nō alteramur ſm dr̄ias ſpecificas.

Caplm. X.

ET ſi alicuiꝰ coꝝ q̄ ſūt ad aliq̄d nō ad aliō qd dr̄iaȝ aſſignauit. Nam coꝝ que ſunt ad aliqd ⁊ dr̄ie ad aliqd: vt ⁊ in diſciplina: ſpeculatiua: ⁊ actiua: ⁊ poetica dr̄. Vnūq̄dq3 coꝝ ad aliquid ſignificat: ſpeculatiua enim alicuiꝰ: ⁊ actiua alicuius: ⁊ poetica alicuiꝰ. Conſiderandū aūt ⁊ ſi ad qō natū eſt ſingulū coꝝ que ſunt ad aliquid aſſignauit diffiniens. Nam in qbuſdam quideȝ ad qō natū eſt ſingulū coꝝ que ſunt ad aliq̄d ſolum eſt vti:ad aliō aūt nihil: vt viſu vel videndū. Quibuſdam aūt ⁊ ad aliō aliquid: vt dolio ſane hauriat aliqs:attamē ſiqs diffinitit dolium inſtr̄m ad hauriendū peccauit:nō enim ad hoc natum eſt. Diffō aūt eiꝰ ad qō natū eſt ad qō vtit̃ prudens:q̄ prudēs ⁊ qua circa ſingula ꝑpꝛia diſciplina. Ampliꝰ ſi nō pꝛimi aſſignauit qñ ꝯtingit ad plā dcm̄ eē: vt prudentiā hoīs: virtutē aūt aie: ⁊ nō rōnalis: pꝛimi eni rōnabilis prudētia ē virtꝰ:nā ſm hec ⁊ aīa ⁊ hō prudēs dr̄. Ampliꝰ ſi nō ſuſceptibile eſt cuiꝰ dr̄ diſticta paſſio vel diſpō vel quidlib3 aliō peccauit.

Nam ois diſpō ⁊ ois paſſio in illo nata eſt fieri:cuiꝰ eſt diſpō vel paſſio: vt ⁊ ſcia in aīa diſpō exñs aie: aliqñ ꝟo peccāt in talibꝰ vt q̄cūq3 dicūt: ſōnus eſt ipotētia ſenſus: ⁊ dubitatio eq̄litas ⁊ ꝯtᷓiaꝝ rōcinationū: ⁊ doloꝛ ſeꝑatio nālium ꝑtiū fcā cū violētia: naȝ neq3 ſomnus ineſt ſenſui: opoꝛteret aūt ineſſe ſi ipotētia ſenſus eēt. Silr āt neq3 dubitatio ꝯtᷓrijs rōcinationibꝰ: neq3 doloꝛ nālibꝰ ꝑtibus ineſt: dolebūt.n. inaiata ſi doloꝛ eis ineſt. Talis autem ⁊ ſanitat̃ diffō ſiqdē eſt mediocritas caloꝛuȝ ⁊ frigidoꝛū: neceſſe ē eniȝ ſana eē calā ⁊ frigida. Nā ſingulorum mediocritas in illis eſt quoꝝ eſt mediocritas q̄re ſanitas inerit eis vtriq3. Ampliꝰ hoc qō ſit in effectiuū aut ꝯtᷓrio accidit ponere ſic diffinientibus: nō enim doloꝛ ſeꝑatio eſt nālium ꝑtiū: ſ3 effectiuū doloꝛis: nec in ipotentia ſenſus ſomnus: ſ3 effectiuū alterū alteriꝰ: aut eni ꝑꝑ ipotētiaȝ doꝛmiemus: aut ꝑꝑ ſomnū ipotentes ſumus: ſilr aūt ⁊ dubitationis videbit̃ effectiuū eſſe ꝯtᷓiaꝝ eq̄litas rōcinationū. Qñcunq3 eniȝ in vtraq3 rōcinātibꝰ nobis ſilr oia vident̃ ſm vtrūq3 fieri dubitamꝰ vtrū agamus. Cap. XI.

AMplius ſm tpa omnia conſiderāduȝ ſic vbi diſſonet: vt ſi imoꝛtale diffinivit aial nūc incoꝛruptibile eſſe: nā nunc icoꝛruptibile anial: nunc imoꝛtale erit: an in h̄ qdē nō accidit peccatū: dubiū eni eſt nūc icoꝛruptibile eē: aut eni qm̄ non coꝛrūpit̃ nūc ſignificat: aut qm̄ nō poſſe coꝛrūpi nūc: aut qm̄ hꝰ eſt nunc: vt nunq̄ȝ coꝛrūpi poſſit. Qñ ergo dicimꝰ coꝛruptibile nūc eſt aial: non hoc dicimus qm̄ qō non coꝛrūpit̃: tunc tale eſt aial: ſ3 vt nūq̄ȝ coꝛrūpi poſſit: hoc aūt imoꝛtali idē erat: q̄re nō accidit nūc idē minoꝛ tale eē: ſ3 tamē ſicubi accidit qdem ſm diffinitionem: qdē aſſignatum eſt ineſſe nūc: vel pꝛius: qō ꝟo ſm nomē non ineſt nō erit idem. Vtenduȝ ergo loco hoc quēadmodum dcm̄ eſt.

Capitulum. XII.

PErſpiciendum auteȝ ⁊ ſi ſm aliud qd magis dr̄ quod diffinitur q̄ȝ ſm aſſignatam oꝛōnem vt ſi iuſtitia potētia equi diſtributiua eſt. Juſtus eniȝ magis q eligit equum diſtribuere eo qui poteſt. Quare nō erit iuſtitia potētia equi diſtributiua: nam ⁊ iuſtus eēt

q poſſet equum diſtribuere. Amplíꝰ ſi res qdeꝫ ſuſcipit magis: qȯ autem ſm diffõnẽ aſſignatur nõ ſuſcipit: aut econtrario quod ſm diffõnem aſſignat̃ ſuſcipit res aut non. Oportet enim aut vtraqꝫ ſuſcipe aut neutrum ſiqdem idem eſt rei qȯ ſm diffõnem aſſignatur rei. Amplius ſi ſuſcipiunt qdem vtraqꝫ magis non ſimul aut argumentum vtraqꝫ ſumít vt ſi amoꝛ cõcupiſcentia conuentionis eſt: nam magis amãs nõ magis cõcupiſcit coitum: quare non ſimul vtraqꝫ nõ ſuſcipiũt magis: opoꝛteret auteꝫ ſi idem eſſent. Amplíꝰ ſi duobus aliqbus ꝓpoſitis de quo res magis dr̃ hoc ſm diffõnem minus dr̃: vt ſi ignis eſt coꝛpus ſubtiliſſimuꝫ. Ignis eni magis flãma q̃ꝫ lux: coꝛpus autẽ ſubtiliſſimũ minus flãma q̃ꝫ lux: oꝫ autem vtraqꝫ magis eidẽ ineſſe ſi eadeꝫ eẽt. Rurſum ſi hoc qdem ſilr̃ vtriſqꝫ ineſt ꝓpoſitis. Illud autem nõ ſilr̃ vtriſqꝫ ſꝫ alteri magis.

Capitulum. XIII.

Amplius ſi ad duo diffõnem aſſignauerit ſm alterutruꝫ: vt bonum qȯ ꝑ viſum: aut ꝑ auditũ delectabile ⁊ ens quod poſſe ẽ pati aut facere. Simul enim idem ⁊ bonũ ⁊ nõ bonũ eſt: ſilr̃ aũt ⁊ ens ⁊ nõ ens. Naꝫ ꝑ auditũ delectabile idẽ bono erit: quare qȯ nõ delectabile eſt ꝑ auditum nõ bono idem. Nam eiſdeꝫ ⁊ oppoſita eadem erũt. Opponitur aũt bono quidem nõ bonuꝫ: ꝑ auditum aũt delectabili ꝑ auditũ nõ delectabile. Palam ergo qm̃ idẽ nõ delectabile ꝑ auditũ nõ bono: ſi ergo aliqd eſt ꝑ viſum qdem delectabile: ꝑ auditũ aũt nõ: ⁊ bonum ⁊ nõ bonũ erit. Silr̃ autẽ oſtẽdemus qm̃ idem ens ⁊ nõ ens eſt.

Capitulum. XIIII.

Amplius ⁊ in generibus ⁊ in differentijs ⁊ in alijs oibus q̃ in diffõne ſunt aſſignatis: eos q diffões ꝓ noibus faciũt cõſiderare: ſiqd diſſonat. Si aũt ſit ad aliqd qȯ diffinit̃ aut ꝑ ſe aut ſm genꝰ. Cõſiderãdum ſi nõ dictuꝫ eſt in diffõne ad qȯ dr̃: aut ſꝫ ipm̃: aut ſm genus: vt ſi ſciaꝫ diffiniuit opinionem ratã: aut voluptatem appetitũ ſine triſtitia: ois eni ad aliqd ſubã ad alteꝝ eo ꝙ idẽ fuit vnicuiqꝫ eoꝝ que ſũt ad aliqd eſſe ipm̃ qȯ eſt eẽ ad aliqd quodãmõ ſe hẽre. Opoꝛtebat ergo ſciam dicere opinionem ſcibilis: ⁊ voluptatem appetitũ boni. Silr̃ aũt ⁊ ſi grãmaticã diffiniuit ſciaꝫ litteraꝝ: oꝫ eni aut ad qȯ ipm̃ dr̃: aut ad qȯ genus in diffõne aſſignari: aut ſi alicuiꝰ ad aliqd dici nõ ad finẽ aſſignauit: finis aũt in vnoquoqꝫ eſt qȯ optimũ: aut cuius gratia alia. Dicẽduꝫ ergo aut optimũ aut vltimũ: vt cõcupiſcẽtia nõ delectabilis: ſꝫ delectabilis: nã ꝓꝑ hãc ⁊ delectabile eligimus. Cõſiderãduꝫ aũt ⁊ ſi generatio eſt ad quã aſſignauit vel actus: nihil eni taliũ finis: nã magis egiſſe ⁊ generaſſe finis q̃ꝫ fieri ⁊ agere: aut nõ in oibus veꝝ hꝫ: pene eni plurimi delectari magis volũt: q̃ꝫ qeuiſſe delectari: q̃re agere magis finẽ faciet q̃ꝫ egiſſe. Rurſum in qbuſdã ſi nõ determinauit qualis vel q̃ti vl̃ vbi: vel ſm alias drĩas: vt ambitioſus ⁊ q̃lis ⁊ q̃ti appetẽs eſt honoꝛis: nã oẽs appetũt honoꝛẽ: quare nõ ſufficit ambitioſuꝫ dicere q appetit honoꝛẽ ſꝫ addẽduꝫ dictas drĩas. Silr̃ aũt ⁊ auarus quãtas appetit pecunias: aut luxurioſus circa q̃les voluptates: nõ eni q a qualibꝫ voluptate retinet̃ luxurioſus dr̃: ſꝫ q circa aliq̃s: aut rurſũ ſi diffiniuit noctẽ vmbrã terre: aut ſuccuſſioneꝫ motũ terre: aut nubẽ dẽſitatẽ aeris: aut ventũ motũ aeris: addẽduꝫ .n. q̃ti: vel q̃lis. aut vbi eſt a quo. Silr̃ aũt ⁊ in alijs talibꝰ relinquẽs drĩaꝫ q̃ſlibꝫ: nõ idicat qd eſt eẽ. Oꝫ aũt ſꝑ ad idigẽs conari. Nõ eni quolibꝫ mõ terra mota: neqꝫ quãtacũqꝫ motio ſuccuſſio erit. Silr̃ aũt neqꝫ aere quolibꝫ moto: neqꝫ quãtocũqꝫ motu vẽtus erit. Amplꝰ in appetitibꝰ ſi nõ appoſitũ eſt qȯ vr̃ ⁊ in quãtis alijs cõuenit: vt qm̃ voluptas appetitꝰ boni: ꝯcupiſcẽtia aũt appetitꝰ delectationis: ſꝫ nõ appetentis boni vl̃ delectabilis. Pleriqꝫ eni latet appetẽtes qȯ bonũ: aut delectabile eſt: q̃re nõ neceſſium bonuꝫ vel delectabile eſſe ſꝫ appetens tm̃: opoꝛtebat ergo ſic ⁊ aſſignationẽ facere. Si aũt aſſignauerit qȯ dictũ eſt in ſpẽs: ducendũ .n. q ponit formas eẽ: nõ .n. eſt forma nulliꝰ appetentis: ſpẽs aũt ad ſpẽm vr̃ dici: vt ꝑ ſe ꝯcupiſcẽtia: ꝑ ſe delectabilis: ⁊ ꝑ ſe voluptas ꝑ ſe boni. Appetentis aũt boni nõ erit ꝑ ſe voluptas: nꝫ appetentis delectabilis ꝑ ſe ꝯcupiſcẽtia. Incõuenienis eni eſt eſſe ꝑ ſe appetens bonuꝫ vel delectabile eẽ. Amplíꝰ ſi ſit qdem habitus diffõ ꝯſiderãduꝫ in illud qȯ hꝫ ſi aut hñtis in habitũ. Silr̃ aũt ⁊ in alijs talibꝰ: vt ſi iuuatio eſt qȯ delectatio: ⁊ delectatus iuuatꝰ. Silr̃ aũt dicẽduꝫ in hꝫ diffõnibꝰ quodãmõ plu/

ra vno accidit determinátē: diffinire: nam q ſciam diffiniuit quodāmó ꝛ ignorātiam diffiniuit: ſilr aūt ꝛ ſcium ꝛ neſcium: ꝛ ſcire ꝛ ignorare. Nā primo palā facto ꝛ reliq̄ quodāmó palā fiūt: ꝑſpiciendū ergo i oibꝰ talibꝰ nc qd diſſonet ei q clemens vtit ex cō trarijs ꝛ ꝯiugatis. Ampliꝰ i his q̄ ad aliqd ſūt ꝯſiderandū ſi ad qᷓ genꝰ aſſignat ꝛ ſpēs qdez ad illᷓ aſſignat: vt ſi opio ad opinatū ꝛ q̄dam opio ad qᷓdam opinatū: ꝛ ſi multiplex ad ſubmultiplex: ꝛ qᷓdaꝫ multiplex ad qᷓdam ſubmultiplex. Si aūt nō ſic aſſignat: palam qm̄ peccat.

Caplm. XV.

Videndū aūt ꝛ ſi oppoſiti oppoſita diffō: vt ſi dimidij que oppoſita eſt ei q̄ eſt duplicis. naꝫ ſi duplex eſt qᷓ in eq̄li ſupat: dimidiū qᷓ ineq̄li ſupat. Et in cōtrarijs aūt ſilr: nam ꝯtrarij ꝯtraria diffō erit ſm vnāquāqꝫ ꝯplexionē ꝯtrarioꝝ: vt ſi iuuatiuū idez eſt qᷓ effectiuū boni: nociuū effectiuū mali: aut corruptiuū boni. alteꝝ eni hoꝝ neceſſariū eſt ꝯtrariū eē ei qᷓ ex pricipio dcm̄ eſt. Si ergo neutꝝ ꝯtrariū eſt ei qᷓ ex pricipio dcm̄ eſt: palaꝫ qm̄ neutra erit eaꝝ que poſteriꝰ ſūt aſſignate. diffō contrarij. Quare neqꝫ que ex principio aſſignata eſt diffō recta aſſignata eſt: qm̄ aūt q̄dam contrarioꝝ priuatione alteriꝰ dicitur vt ineq̄litas priuatio eq̄litatis vr̄ eſſe: ineq̄lia eni q̄ non ſunt equalia dicitur. Palam: qm̄ qᷓ ſm priuationez qdem dr̄ contrariū neceſſariū eſt diffiniri p alterū: reliquū vero nō iaꝫ oꝫ p id qᷓ ſm priuationem dr̄ diffiniri: non eni ꝯtingit alterutrū p alterutrū cognoſci. Conſiderandū ergo i contrarijs hᷓ peccatū: vt qs diffiniuit eq̄litatem cōtrariū inequalitati: nam p hoc qᷓ ſm priuationez dr̄ diffiniuit. Ampliꝰ ſic diffinientem neceſſe eſt eo qᷓ diffinit vti. Palam aūt hoc ſi accipiat p nomine. Diffō nāqꝫ iequalitatꝭ nihil differt ꝛ priuatio equalitatꝭ: quare eadeꝫ erit vſus. Si aūt neutrū ꝯtrariū ſm priuationem dr̄: aſſignet aūt oīo ſilr: vt bonū contrariū malo: palaꝫ eni qm̄ contrariū malū bono erit: nam ſic contrarioꝝ ſilr oīo aſſignāda: q̄re rurſum eadē qᷓ diffinit accidit vti: ieſt. n. i mali rōne boni. Quare qm̄ bonū eſt malo cōtrariū: malū aūt nihil differt vel bono ꝯtrariū erit boni cōtrariū boni cōtrario: palam ergo qm̄ eodeꝫ vſus eſt.

Caplm. XVI.

Ampliꝰ ſi qᷓ ſm priuationem dr̄ aſſignās nō aſſignauit cuiꝰ eſt priuatio vt habitꝰ aut contrarij ſi hoꝝ eſt priuatio: ꝛ ſi nō i quo natū eſt fieri addidit: vel ſimplr: vel i quo primū natum eſt fieri: vt ſi ignorātiaꝫ dicēs priuationē nō ſcie priuationē dixit: aut ſi nō addit i quo natū ē fieri: aut addēs nō i quo primū aſſignauit: vt nō in rōnabili ſꝫ in hoie vel i aīa: nam ſi qᷓlibet hoꝝ nō faciat peccauit: ſilr aūt ꝛ ſi cecitatē non viſus priuationem i oculo dixit. Oꝫ eni bene aſſignātē diffōnē qd eſt: ꝛ cuiꝰ eſt priuatio aſſignare: ꝛ qd eſt qᷓ priuatuꝫ eſt. Videndū aūt ꝛ ſi nō ſꝫ priuationē dcm̄ priuationez diffiniuit: vt ꝛ ignorātia videbit eſſe hᷓ peccatū his q nō ſꝫ negōnē ignorātiaꝫ dn̄t: nā qᷓ nō habet ſciaꝫ nō vr̄ ignorare: ſed magis q fallit ꝓꝑ qᷓ neqꝫ ianimeta neqꝫ pueros dicimus ignorare: q̄re non ſm priuationem ſcie dr̄ ignorātia.

Caplm. XVII.

Ampliꝰ ſi ſilibus nois caſibus ſiles diffōnis caſus aptant. vt ſi iuuatiuū eſt effectiuū ſanitatis iuuatiue effectiue ſanitatꝭ: ꝛ iuuās efficiēs ſanitatē. Cōſiderandū autem ꝛ i ydeaꝫ ſi aptabit dicta diffō. In qbuſdā eni nō accit: vt quēadmodū Plato diffiniuit mortale addēs i diffōnibꝰ aīaliū: naꝫ ydea nō mortalis vt p ſe hō: q̄re nō aptabit i ydeā diffō. Simplr aūt in qbꝰ aptabit effectiuū aut paſſiuū neceſſe eſt diſſonare i ydea diffōnem. Impoſſes eni ꝛ imortales videnī forme eē his q dicūt ydeas eē: ad hos aūt ꝛ hᷓ rōnes vtiles.

Caplm. XVIII.

Ampliꝰ ſi eoꝝ q̄ ſm equocationes dicunt vnā diffōnez oīuꝫ aſſignauit cōem. Vniuoca eni quoꝝ vna eſt ſm vnuꝫ nomen rō: q̄re nulliꝰ eoꝝ q̄ ſub noīe ſunt aſſignata ē rō: eo qᷓ ſilr ad omne vniuocū aptat: paſſa eſt aūt hoc ꝛ dionyſij vite diffō. Si qdē eſt motꝰ generis nutribilis naturalr aſſequens: nihil eni magis aīalibꝰ qꝫ plātis ieſt. Vita autem nō ſm vnā ſpēm vr̄ dici: ſed altera qdem aīalibꝰ: altera āt plātis ineſt: ergo ꝯtingit qdez ꝛ ſꝫ electionē ſic aſſignare diffōnē: ac ſi vniuoca ꝛ ſꝫ vnā ſpēꝫ diceret oīs vita. Nihil aūt ꝓhibet vt eū q cōſpicit equocationes: ꝛ

qui alterius vult cū accipiat diffōnem aſſi-
gnare latere nō ꝓprīa ſed cōem vtriſq; rō-
nem aſſignare: ſed nihil minus ſi vtrolibet
mō fecerit peccauit. Quō aūt q̄dam latent
equocoꝝ interrogātī q̄dem vt vniuocis vtē-
dum: nō enī aptabit̄ terminus alteri⁹ in alte-
rum: q̄re videbit̄ nō diffiniri ſm̄ modum.
Op; enim in oē vniuocū aptari. Idē; aūt
diuidendū r̄ndenti diſtinguēdum eſt. Quō
aūt q̄dam r̄ndentium vniuocū q̄dem equo-
cum dicūt eſſe q̄ñ nō aptat̄ ad oē aſſignata
ōrō. Equocū aūt vniuocū: ſi ad vtrūq; ap-
tat̄ pri⁹ cōfitendū eſt de talib⁹: aut precolli-
gendū: q̄m vel equocū vel vniuocū vtrum
fuerit: magis enim ↄcedūt nō ꝓuidētes q̄d
futurū eſt accidere. Si aūt nō facta ↄfeſſio-
ne dixerit aliq̄s vniuocū equocū eſſe: eo ꝙ
nō aptat̄ ad hoc aſſignata rō. Cōſiderandū
ſi h⁹ rō aptat̄ ⁊ ad reliq̄: palā enim q̄m vni-
uocū erit reliq̄s. Si aūt nō plures erūt diffi-
nitionēs reliquoꝝ: nā due ſm̄ nomē rōnes
aptabunt̄ ad eādem que prior aſſignata eſt
⁊ poſterior. Rurſum ſi q̄s diffiniens aliq̄d
coꝝ q̄ multipl'r dicunt̄: ⁊ ōrō nō cōuenit in
oīa: q̄m equocū q̄dem nō dicat: nomen aūt
nō dicat in oīa aptari: q̄m nec diffō. Dicen-
dū cōtra talem q̄m noīatione q̄dem op; vti
que tradita eſt ⁊ que ſeq̄tur ⁊ non mouere
talia: q̄dam aūt non dicendum ſimil'r plu-
ribus.

Caplm. XIX.

S I autem alicui⁹ eoꝝ que com-
plectunt̄ aſſignet̄ diffinitio: cō-
ſiderādum eſt alicuius eoꝝ;
que complectant̄ rōnem aufe-
rentis ſi eſt reliqua reliq̄: nam ſi
non: palā q̄m nec tota toti⁹: vt
ſi diffiniuit lineā finalem rectā finem plani
hñtis fines: cui⁹ ſupaddit̄ mediū finib⁹ ſi fi-
nalis linee rō eſt finis plani hñtis fines re-
cti op; eſſe reliquū: cui⁹ mediū ſupaddit̄ fini-
bus: ſed infinita neq; mediū neq; fines h;:
recta aūt eſt. Quare nō eſt reliq̄ reliq̄ diffō.
Ampli⁹ ſi cū ſit compoſitū q̄d diffinit̄ diffō
eq̄cola aſſignet̄. Diffō aūt eq̄cola dr̄ eē q̄n-
ta fuerint compoſita: tāta ⁊ in diffōne noīa
⁊ verba fuerint. Neceſſe enim in talib⁹ ipo-
rum nominū ꝑmutationē fieri aut omnium
aut aliquoꝝ: eo ꝙ nihil plā nūc q̄ꝫ prius no-
mina dicta ſunt. Op; aūt ⁊ diffinientem rō-
nem ꝓ noib⁹ aſſignare maxime q̄dem oib⁹:
ſi aūt nō plurib⁹: ſic enim ⁊ in ſimplicibus
q̄ nomē trāſumit nō diffiniens erit: vt ꝓ tu-
nica veſtem. Ampli⁹ aūt maius peccatū ſi
⁊ ignotiōra ꝓ oīa trāſumptionem fecerint:
vt ꝓ tunica nigra colobiū atrum: neq; enī;
diffiniuit cū minus ſit planū q̄d ſic dr̄. Con-
ſiderandū aūt ⁊ ſi ꝑmutatione oīum nō idē
iam ſignificat: vt q̄ cōtemplatiuā ſciā; opi-
nionē contēplatiuā dixit. nā opinio ſcie nō
idem: oporteret aūt ⁊ ſi deberet idē totū eē.
Nam contemplatiuū q̄dem cōe in vtriſq;
ōrōnib⁹ eſt: reliquum ſ̄o dr̄ñes: amplius
ſi alterius nominū trāſumptionū faciēs nō
differre: ſed genus ꝑmutationē facit velut
in eo q̄d dcm̄ eſt: ignotius erit enī ↄtempla-
tiua q̄ꝫ ſcia: na; hoc q̄dem genus: illa autē
dr̄a: oib⁹ aūt euidēti⁹ genus: cōmuni⁹ enim
eſt q̄re nō generis ſed dr̄e oportebat trāſū-
ptionē fieri: eo ꝙ ignotior eſt. an hec q̄dem
ridiculoſa increpatio. Nihil enī ꝓhibet dif-
ferentiā q̄dem notiſſimo noīe dici. gen⁹ aūt
nō ſic aūt rebus ſe habētib⁹. palā q̄m gene-
ris ⁊ nō dr̄e ſm̄ nomē cōmutatio faciēda.
Si aūt nō nomē ꝓ noīe cōmutat: ſed rōnē;
ꝓ noīe: palam q̄m differētī magis q̄ꝫ gene-
ris diffō aſſignāda: eo ꝙ notificādi cā diffō
aſſignat̄. Nam minus dr̄a; q̄ꝫ genus notū.
Si aūt dr̄e terminū aſſignauit ↄſiderandū
ſi enim alicui⁹ alius cōis eſt aſſignata diffō:
vt cū imparē; nūm mediū; hñtem dixerit.
nam numerus q̄de; cōis in vtriſq; ōrōnib⁹
eſt: iparis aūt trāſumpta eſt diffō. Habꝫ āt
⁊ linea ⁊ corpus mediū cu; nō ſint iparia:
q̄re non erit diffō hec iparis. Si aūt multi-
pl'r dr̄ mediū; terminādu; q̄ūo ſe habꝫ me-
diu;. Quare aut icrepatio erit: aut ſylls ꝙ
nō diffiniuit.

Caplm. XX.

R Urſum ſi id cui⁹ q̄dem rōnem aſſi-
gnauit eoꝝ que ſunt eſt: ꝙ aūt ſub
rōne nō eſt eoꝝ que ſunt. vt ſi albū
diffiniuit colorē igni ꝑmixtū: ipoſſi-
bile enī incorporeum corpi ꝑmiſceri. Quare non
erit color igni ꝑmixtus: albu; ſ̄o eſt. Am-
plius q̄cūq; nō diuidūt in his q̄ ſunt ad ali-
q̄d ad q̄d dr̄: ſed in plurib⁹ complectētes di-
cunt: aut i aliquo aut oīno mētiunt̄: vt ſi q̄s
medicinā diſciplinā entis dixit. nam ſi nul-
lus q̄dem eoꝝ que ſūt medicia eſt diſcipli-
na. palam q̄m tota rō falſa eſt. Si aūt alic⁹
q̄de;: alicui⁹ aūt nō: nō in aliquo mētit̄ op;
enī de oī ſi per ſe ⁊ nō ſm̄ accñs dr̄: queād-
modū in alijs ſe hñt que ad aliq̄d ſunt. nam
oē diſciplinatū ad diſciplinā dr̄. ſil'r aūt ⁊ in
alijs: eo ꝙ cōuertūtur oīa q̄d aliq̄d. oē enim

diſciplinatū ad aliqđ. Ampli⁹ ſi is q nō ꝑ ſe: ſꝫ ƀꝫ accñs aſſigrōeꝫ fecͤ recte aſſignāt. nō ad vnū ſꝫ ad plura. ſingulū coꝝ q ſt ad aliqđ vꝫ aſſignauit. nihil.n. ꝓhibꝫ: ꝛ eẽ albū: ꝛ bonū eſſe. Quare q ad q̃libꝫ boꝝ aſſignauit recte aſſignauit. ſi q̄s ſm accñs aſſignauit. recte aſſignauit. Amplius aūt ĩpoſſibile ē h⁹ rōnē ꝓpriā aſſignari eſſe: nō.n. ſola medicina: ſꝫ plures aliaꝝ diſciplinaꝝ adeſſe dr̃ q̄re vnaq̄q; entis diſciplina erit. palam ḡ qm̃ nullius talis diſcipline erit diffō. ꝓpria.n. ꝛ nō eādem oꝫ diffōnē eē. Qñq; aūt diffiniunt nō rem: ſꝫ rem bene ſe hñtē: aut ꝑfectaꝫ: talis aūt ꝛ rhetoris diffō: ſi tales diffō. latronis ſunt. Rhetoꝛ qdē q pōt q̄d in vnoquoq; eſt veriſimile cōſiderare ꝛ nihil ꝑtermittere. Latro aūt qui clam ſumit. Palā autē qm̃ cū talis eſt vterq;. hic qdē bon⁹ latro: ille aūt bon⁹ rhetoꝛ erit: nō eni q clam ſumit ſed qui vult clam ſumere latro eſt. Rurſuꝫ q̄d per ſe eligendū eſt vt effectiuū vel operatiuū vel quolibꝫ mō per aliō eligēdū aſſignauit: vt qui iuſticiā legū ſaluatriceꝫ dixit: aut ſapiam effectiuū beatitudinis. nā ſaluatiuum ꝛ effectiuuꝫ coꝝ que ꝑ aliō eligunt̃. An nihil qdē ꝓhibꝫ q̄d ꝑ ſe eligendū eſt: ꝛ ꝑ aliō eligendū: ſꝫ nihil min⁹ peccauit: q ſic diffiniuit q̄d ꝑ ſe eligendū: nā vniuſcuiuſq; optimuꝫ in ſuba maxime: meli⁹ aūt q̄d ꝑ ſe eligēduꝫ: q̄ꝫ q̄d ꝑ aliō: q̄re hoc ꝛ diffōnem opoꝛtebat magis ſignificare. Ca. XXI.

Conſiderandū aūt ꝛ ſi q̄s alicuius diffōnē aſſignauit: aut hoc aut q̄d eſt ex his: aut hoc cum illo diffiniuit. Naꝫ ſi hec accidit ambob⁹ ꝛ neutro ineſſe: vt ſi iuſticiaꝫ tēperantia ꝛ foꝛtitudinē diffinierit: nā ſi ſint duo: ꝛ vterq; alterum habeat vtriq; iuſti erunt: ꝛ neut̃ eo ꝙ ambo qdeꝫ habēt iuſticiā: vterq; aūt nō hꝫ. Si aūt nōdum q̄d dcm̃ eſt habēt incōueniēs valde ē: eo ꝙ ꝛ in alijs accidant hꝫ: nihil eni ꝓhibꝫ ambos habere minam cuꝫ neutrū habeat: ſed tñ ꝯria ineſſe eidē oīno incōueniēs videbit̃ eſſe. Accidet aūt hoc ſi hic quidē intēperantiam ꝛ debilitateꝫ habeat: ille aūt foꝛtitudinē ꝛ luxuriā. Ambo.n. iuſticiā ꝛ iuſticiam. nā ſi iuſticia tꝑantia ꝛ foꝛtitudo ē. Juſticia debilitas ꝛ luxuria erit. Et oīo ꝑ q̄cūq; ē argumētari: qm̃ nō idē ſūt ꝛ ꝑtes ꝛ totū oīa vtilia ad h̄ q̄d nūc dcm̃ ē: vr̃ aūt q ſic diffiniuit ꝑtes toti eadē eē ꝯfiteri. Maxie āt cōuētioꝛes ſiūt rōnes in qb⁹ māifeſta ē ꝑtiū cōpō: velut in domo ꝛ in alijs talib⁹. Palā eni qm̃ cū ſint ꝑtē nihil ꝓhibꝫ totū nō eē: q̄re nō idem partes toti. Cap. XXII.

Si aūt nō hec ſꝫ q̄d ex his eſt dixit eē q̄d diffinit̃. Primū q̄deꝫ ꝯſiderādū ſi nihil natū ē fieri ex his q̄ dcā ſt̃: q̄daꝫ.n. ſic ſe hñt adinuicē: vt nihil ex eis vnū q̄d fiat: vt linea ꝛ nūer⁹. Ampli⁹ ſi diffinitū qdē in vno aliquo natū ē p̄io fieri: ex his: ex qb⁹ aūt dixit ipm̃ eē nō in vno nata ſt̃ fieri p̄io: ſꝫ vtrūq; in vtroq;. Palā āt qm̃ nō erit ex his illud: in qb⁹.n. ꝑtes ꝛ totū neceē ē ieſſe: q̄re nō in vno totū p̄io eſſꝫ: ſed in plurib⁹. ſi aūt ꝛ ꝑtes ꝛ totū: ĩ vno aliquo p̄io: cōſiderādū: ſi nō in eodē ſꝫ in alīo totū ꝛ in alīo ꝑtes. nā in quo totuꝫ in illo ꝛ ꝑtes eſſe vĩr. Rurſuꝫ ſi toti ſil' interimunt̃ ꝑtes: eꝯrio.n. opꝫ accidere ꝑtib⁹ ꝑēptis ꝑimi totū: toto v̄o ꝑēpto nō neceſſe eſt ꝛ ꝑtes ꝑimi. Aut ſi totū qdē bonū vel malū: ꝑtes aūt neutre. aut eꝯrio: ꝑtes qdē bone vl' male: totū aūt neutrū. Nā neq; ex neutris poſſibile bonū qđ vel malū fieri neq; ex malis vel bonis neutrū. Aut ſi magis qdē alteruꝫ bonū q̄ꝫ alterū malū: q̄d aūt ē ex his nō magis bonū q̄ꝫ malū: vt ſi ĩpꝛudētia ex foꝛtitudine ꝛ falſa opiōne: magis.n. bonū foꝛtitudo q̄ꝫ malū falſa opio. Opꝫ ḡ ꝛ q̄d ex his ē ſequi illud q̄d magis ē ꝛ eē vel ſimplr̃ bonuꝫ vel magis bonū q̄ꝫ maluꝫ. An h̄ qdem nō necc̃ium niſi vtrūq; ſit per ſe bonū vl' malū. Multa.n. effectiuoꝝ per ſe qdē nō ſunt bona: ꝑmixta aūt q̄buſdā ſiūt bona. aut eꝯrio vtrūq; qdē bonuꝫ: ꝑmixta aūt mala vel neutrū. Maxime āt manifeſtū q̄d nūc dcm̃ eſt in ſanatiuis ꝛ egrotatiuis: nā q̄dā medicamentoꝝ ſic ſe hñt vt vtrūq; qdē ſit bonuꝫ Si aūt ambo dent̃ mixta maluꝫ. Rurſuꝫ ſi q̄d ex meliore peioꝛe eſt nō ē totū peioꝛe q̄dem meli⁹. meliore aūt peius. An nec h̄ neceſſariū niſi per ſe ſint ex qb⁹ cōponit̃ bona. Nā in his q̄ nō ꝑ ſe ſt̃ bona nihil ꝓhibꝫ totum nō fieri bonuꝫ vt in his que mō dcā ſt̃. Ampli⁹ ſi cognomine eſt totuꝫ alteri nō oꝫ enim velut nec in ſyllogiſmis: nulli.n. lr̃arū ex qb⁹ cōponit̃ ſyllaba cognominis ē. Amplius ſi nō dixit moduꝫ cōpōnis: nō.n. ſufficiens eſt ad cognoſcēdū dicere ex his. nō.n. q̄d ex his: ſꝫ q̄d ex his eſt ſinguli cōpoſitoꝝ ſubaꝫ vt in domo. nō eni ſi quolibꝫ mō cō-

ponanť hec dom⁹ eſt. Cap. XXIII.

SJ aūt hoc cū illo aſſignauit primum qdē dōm ꝙ h̄ cum illo: aut h̄ illō dr̄ aut qd̄ ex illis. Nā q dic̄ mel cuʒ aq̄: vel mel ⁊ aq̄ʒ dic̄ vel qd̄ ex melle ⁊ aq̄. q̄re ſi cuilibʒ coꝝ q̄ dcā ſṫ ideʒ cōſiterbiť eē hoc cū illo: eadē cōueniet dicere: que ad vtrūqʒ coꝝ dcā ſṫ pri⁹. Ampli⁹ diuidēdi quotiēs dr̄ alteꝝ cuʒ alīo cōſiderādū ſi nullo mō h̄ cū illo: vt ſi dicať alteꝝ cū alīo: aut vt in aliquo eodē ſuſceptibili: velut iuſticia ⁊ fortitudo in aīa: aut in loco eodē: aut i tēpore eodē: nullo aūt mō ſit veꝝ qd̄ dcm̄ eſt in his manifeſtuʒ ē: qm̄ nullius erit aſſignata diffō eo ꝙ nullo mō hoc cuʒ illo ē. Si aūt diuiſio quotiēs dr̄ alteꝝ cuʒ alīo veꝝ erit in eodē tp̄e vtrūqʒ eē cōſiderāduʒ ſi ꝯtingit nō ad eundē vtrūqʒ dici finē vt ſi fortitudinem audaciā cuʒ itellū recto diffinivit: contingit eni audaciā qdē hr̄e fraudādi: rectuʒ aūteʒ itellēm circa ſanatiua: ſed nō forti: q in eodeʒ tēpore hoc cuʒ illo hʒ. Ampli⁹ ſi ⁊ ad ideʒ ambo dn̄r vt ad medicinalia: nihil.n. ꝓhibʒ ⁊ audaciā quādā ⁊ rectū itellēm hr̄e ad medicinalia: ſed tn̄ nec ſic forti h̄ q cum illo hʒ: neqʒ.n. ad alteꝝ coꝝ vtrūqʒ oʒ dici: neqʒ ad idē qdlibʒ: ſʒ ad fortitudinis finē vt ad ꝑlio ruʒ ꝑicula: aut ſi qd magis ē h⁹ finis. Quedā aūt ſic aſſignatoꝝ nullo mō ſub dictā cadūt diuiſionē: vt ſi ira triſticia eſt cuʒ opione deficiēdi. Nā qd̄ ꝑꝑ h⁹ opioneʒ triſticia fit hoc vult aſſignare: ꝑꝑ hoc aūt fieri aliqd nō eſt idē ei qd̄ ē hoc qdē cuʒ illo eē ſm̄ nullum dictoꝝ modoꝝ. Cap. XXIIII.

RUrſuʒ ſi hoꝝ cōpōnē dixit totum vt aīe ⁊ corporis cōpōnē aīalis primū qdē cōſiderādum ſi nō dixit q̄lis cōpō velut i carnē diffiniēs: aut os ignis aeris ⁊ terre dixit ꝯpōnē: nō.n. ſufficit cōpōnē dicere. Sʒ ⁊ q̄lis ⁊ q̄ eſt cōpō deťminandū: nō.n. quolibʒ mō ꝯpoſitis his caro fit: ſʒ ſic qdē cōpoſitis caro: ſic ꝟo os. Vr̄ aūt neqʒ eſſe oio cōpōni idē neutrū coꝝ q̄ dcā ſṫ. Cōpoſitiōi.n. oi diſſolō ꝯria. Dictoꝝ aūt neutri nihil. Ampli⁹ ſilr̄ ē veriſilr̄ oē cōpoſitū cōpoſitionē eē vel nullū. Aialiuʒ aūt ſingulum cuʒ ſic cōpoſituʒ nō ē cōpō: neqʒ alioꝝ vllū cōpoſitoꝝ cōpō erit. Rurſuʒ ſi ſilr̄ in aliquo nata ſunt eē ꝯria. Diffinivit aūt per alteꝝ: palāʒ qm̄ nō diffinivit: ſi aūt nō ita eſt ꝑles eiuſdem accidet diffōnes eē. qd.n. magis q per hoc q̄ʒ q ꝑ alteꝝ diffiniēs dixit: eo ꝙ ſimilr̄ vtraqʒ nata ſūt fieri in eodē. Talis aūtē eſt aīe diffinitio. ſiquideʒ anima eſt ſubſtantia diſcipline ſuſceptibilis. Naʒ ſimiliť ⁊ ignorantie ſuſceptibilis. Cap. XXV.

OPoꝛtet aūt ſi nō ad totaʒ hēat aliqs argumētari diffōnem: eo ꝙ nō euidēs ſit tota ad aliquaʒ ꝑtiuʒ argumentari ſi ſit nota ⁊ nō bn̄ videať aſſignata. Nam ꝑte iterempta ⁊ tota diffō iterimiť. Queciqʒ aūt obſcure ſūt diffōnū corrigentē vel cōfirmātē ad indicandum aliqd ⁊ habēdū argumēta ſic cōſiderādū. Neceſſe eſt.n. rn̄dēri aut ſuſcipe qd̄ ſumptum eſt ab iterrogāte: aut eundeʒ declarare qd tenere oſtenſum eſt in diffōne. Ampli⁹ quēadmodū in cōuentionib⁹ ſolent ducere leges: ⁊ ſi ſit melioꝛ que iducitť iterimit anterioꝛē. ſic ⁊ in diffōnibus faciendū ⁊ diffō alia ferenda. Nā ſi videť melioꝛ ⁊ magis manifeſtuʒ eſt ꝙ diffiniť: palam qm̄ iterempt⁹ erit q̄ poſita eſt prius: eo ꝙ nō ſūt eiuſdē plures diffōnes. Ad oēs ꝟo diffōnes nō minimū elemētum ad ſcipſam ſolerter diffinire ꝓpoſitum: aut bene dictā diffōnē reſumere. Neceſſe ē eniʒ velut ad exemplū cōſiderantē ⁊ qd̄ minus eſt his que opʒ habere diffōnem: ⁊ qd̄ appoſitū eſt ſuꝑflue inſpicere. Quare argumentis magis abūdare. Ergo que circa diffinitiōes ſunt in tm̄ dicať.

Explicit liber ſextus thopicoꝝ Ariſt.

Incipit liber ſeptimus.

Capitulum primum.

VTrum aūt idem aut diuerſum ſm̄ principalioꝛē coꝝ q dicti ſūt modorum dicendū. dicebať.n. principaliter idē qd̄ nūero vnū: ꝯſiderādū aūt ex caſib⁹: ⁊ ꝯiugatis: ⁊ oppoſitis. nam ſi iuſtitia idē eſt fortitudini: ⁊ iuſtus forti ⁊ iuſte fortiter Silr̄ aūt ⁊ in oppoſitis. Nam ſi hec eadē ⁊ oppoſita his eadē: ſʒ quālibʒ dictaꝝ oppoſitionū. Nihil enim differt h̄ vel hoc modo oppoſitū ſumere: eo ꝙ eadē ſunt. Rurſum ex effectiuis: ⁊ corruptiuis: ⁊ gn̄atiōib⁹: ⁊

coꝛruptionib⁹. ⁊ ſılr ex his q̄ ſılr ſe hn̄t ad
alterutrū. Nā q̄cūq; ſimplr eadē: ⁊ gnōnes
coꝝ ⁊ coꝛruptiōes eedē ⁊ effectiua ⁊ coꝛru
ptiua.

Cap. II.

Conſiderandū aūt ⁊ quoꝝ alte-
rū maxie dr̄ q̄ōlibꝫ. ⁊ ſi alterūꝫ
ipm: ſm idē maxime dr̄. Sicut
Xenocrates beatā vitā ⁊ ſtudio
ſam aſſignauit eādē eo ꝙ oīum
vitaꝝ maxie eligēda ſtudioſa ⁊ beata. Unū
eni maximū eligēdū ⁊ maximū: ſılr ⁊ i alijs
h⁹. Oꝫ aūt vtrūq; vnū nūero eē: q̄ō dr̄ ma-
ximū ⁊ maxime eligēdūꝫ. Si aūt nō: nō erit
oſtēſuꝫ q̄ō idē. Nō neccīū .n. ſi foꝛtiſſimi gre
coꝝ ſūt peloponēſes: ⁊ lacedemonij: eoſdē
eē peloponios ⁊ lacedemōios: eo ꝙ nō vn⁹
nūero pelopon⁹ ⁊ lacedemones: ſed ꝯtin-
git q̄dē alterū ab altero cōtineri neccīo: vt la
cedemonij a peloponijs. Si aūt nō accidit
ſeipis īuicē meliores: ſi nō ꝯtinēt alcī ab alte
ris. necē ē .n. peloponeſios meliōes eē q̄ꝫ la
cedemōij ſi nō ꝯtinēt alteri ab alcīs. nā oib⁹
reliqs ſūt meliores. Sılr aūt ⁊ lacedemōes
neceſſe ē meliores eē peloponēſes. nā ⁊ iſti
oib⁹ ſūt meliores. q̄re ſeiuicē meliores ſūt.
Manifeſtū ḡ q̄m̄ vnū nūero oꝫ eē q̄ō opti-
mū ⁊ maximū dr̄. ſi dꝫ idē oſtēdi. Propter
q̄ō ⁊ xenocrates nō aſſignauit: nō .n. nūero
beata ⁊ ſtudioſa vna vita: q̄re nō neceſſariū
eādē eſſe: eo ꝙ ambe maxime eligent̄: ſed al
tera ab altera.

Cap. III.

Rurſum ꝯſiderādū ſi cui alterū
idē ⁊ alterū. nā ſi nō ſunt ambo
eidē eadē. palā q̄m̄ nec ſibiīuī
cem. Amplius ex his que ſibi
accidūt cōſiderandū. nā q̄cūq;
alteri accidunt ⁊ alteri oꝫ acci-
dere ⁊ q̄b⁹ alteꝝ coꝝ accidit: ⁊ alteꝝ oꝫ acci
dere. ſi aūt aliq̄d hoꝝ diſſonet. palaꝫ q̄m̄ nō
eadē. Uidēdū aūt ⁊ ſi nō in vno gn̄e p̄dica-
mēti vtrūqꝫ: ſed h̄ q̄dē q̄le: illud aūt q̄ntū vel
ad aliq̄d indicet. Rurſuꝫ ſi gen⁹ vtriſqꝫ nō
idē. ſed h̄ q̄dē bonū: illud aūt malū: aut h̄ q̄-
dem virt⁹: illud aūt ſcia: aut ſi gen⁹ q̄dē ideꝫ
drīe aūt nō eedeꝫ de vtroqꝫ p̄dicant̄: ſed de
h̄ q̄dem: q̄m̄ cōtēplatiua ſcia: de illo aūt q̄m̄
actiua. ſılr aūt ⁊ in alijs. Ampli⁹ aūt ex ma-
gis. ſi h̄ q̄dem ſuſcipit magis: illud aūt non:
aut ſi ambo ſuſcipiunt quidē: ſed nō ſimul:
velut qui magis amat nō magis cōcupiſcit
coitum: quare nō ideꝫ amoꝛ ⁊ cōcupiſcētia
coitus. Amplius ex appoſitione: ſi eidē ad
vtrūlibet appoſitū nō facit totū idem: aut ſi
idem ab vtroqꝫ ablatū q̄ō relinq̄t̄ alterū: vt
ſi duplū dimidij ⁊ multiplex dimidij idē di-
xit eſſe: ablato .n. ab vtroqꝫ dimidio reliquū
idem oꝫ ſignificare: nō indicāt aūt: nā mul-
tiplex ⁊ duplū: nō eadē ſignificāt. Cōſiderā
dum aūt nō ſolū ſi aliq̄d alicui accidit īpoſ-
eſt p̄ pōnē: ſꝫ ſi poſſibile ex hypotheſi fieri:
velut his qui vacuū ⁊ plenū aere ideꝫ dicūt
eſſe. palā .n. q̄m̄: ſi exeat aer vacuū nō min⁹:
ſed magis erit: plenū aūt aere non amplius
erit. q̄re poſito aliquo: ſiue vō ſiue falſo: ni-
hil .n. differt ſi alteꝝ q̄dē iterimat̄: alteꝝ aūt
nō: q̄re nō idē. Uılr aūt dicēdū ex his q̄ quo-
libet mō de vtroqꝫ p̄dicātur: ⁊ de q̄b⁹ h̄ p̄di
cātur: ꝯſiderādū ſi alicubi diſſonet. Naꝫ q̄-
cūq; de altero p̄dicātur ⁊ de altero oꝫ: ⁊ de
quibus alterū p̄dicatur alterum p̄dicari oꝫ.
Amplius q̄m̄ multiplr eadē dr̄r. Cōſiderā
dū ſi ſm aliū aliquē modū eadē ſunt: nā ſpē
vel genere eadē: nō neceſſe ē nūero eadē eē.
Conſiderādū aūt vtrūq; ſic vel nō ſic eadē.
Ampli⁹ ſi pōt alteꝝ ſine altero eē. nō .n. erit
idē. Ergo ad idē loci tanti dr̄r. ¶ Palā aūt
ex his q̄ dicta ſūt: q̄m̄ oēs q̄ ad idē ſūt dſtru-
ctiui loci: ⁊ ad diffōnes vtiles ſūt: quēadmo
dum dictū ē. Nā ſi nō idē indicet ⁊ nomē ⁊
diffō. palam q̄m̄ non erit diffō aſſignata rō.
Conſtructiuoꝝ aūt locoꝝ nullus vtilis ad
diffinitionē. non .n. ſufficit oñdere ⁊ idē q̄ō
ſub rōne ⁊ noīe eſt ad ꝯſtruendū: q̄m̄ diffō:
ſꝫ ad alia oꝫ oia hr̄e: q̄ p̄cepta ſūt ad diffōnē
Interimere ergo diffinitionē ſic. ⁊ per hec
ſepe tentandum.

Cap. IIII.

Si aūt ꝯſtruere volum⁹. primū
q̄dē ſcire oꝫ: q̄m̄ nullus vl̄ pau
ci diſputantiū diffōneꝫ ſyllogi-
zant: ſꝫ oēs principiū: q̄ō tale ē
accipiūt. vt q̄ circa geometriaꝫ
vel nūeros vel alias diſciplinas h⁹. Deīde
ſubtilitate q̄dem alteri⁹ negocij eſt aſſigna-
re: ⁊ q̄d diffinitio eſt ⁊ quomō diffinire oꝫ:
aut q̄ntum ſufficit ad p̄ſenteꝫ vtilitatē tātū-
mō dicendū: quoniā poſſibile eſt fieri diffi-
nitiones ⁊ eius q̄ō quid eſt eſſe ſyllogiſmū
Nam ſi diffinitio eſt ofo: que q̄d eſt eē rei
ſignificat ⁊ opꝫ ea que in diffinitiōe ponun
tur in eo q̄ō q̄d eſt de re ſola p̄dicari: p̄dicā
tur aūt ſola in eo q̄ō q̄d eſt de re genera ⁊
differentie. Manifeſtū q̄m̄ ſi q̄s ſumat ea q̄
tantū de re in eo q̄ō q̄d eſt p̄dicari opꝫ: q̄m̄
ratio hoc habēs diffinitio ex neceſſitate erit.

Non.n.ↄtingit diffinitionē eſſe aliō ꝙ̄ rez: eo ꝙ nihil aliō in eo qō qd eſt de re ṗdicat̄. Quoniā ergo ↄtingit ex diffōne ſyllogiſmū fieri manifeſtū. Ex q̄bus aūt opꝫ cōſtruere determinatū eſt qdē in alijs ſubtiliꝰ: ad ꝓpoſitā aūt methodū idē loci vtiles. Ca. V.

PErſpiciēdū ergo in cōtrarijs ꝛ in alijs oppoſitis: ꝛ totas orōnes: ꝛ pticulariter cōſideranti: naꝫ ſi oppoſita oppoſite ſpēi ꝛ eam q̄ dicta eſt ꝓpoſite neceſſe eſt eſſe. Qm̄ autē ↄ̄rio: plures aūt cōplexiones ſumēde ſunt ↄ̄rioꝝ: cuiꝰ maxime apparebit ↄ̄ria diffinitio. ergo totas qdē diffinitiones. quēadmodꝫ dictū ē cōſiderādū. Particulariter aūt hoc mō. Prima qdē qm̄ aſſignatū genus recte aſſignatū eſt. nā ſi ↄ̄rium in ↄ̄rio: ꝓpoſitū aūt non in eodē: palaꝫ qm̄ in ↄ̄rio erit: eo ꝙ neceſſe eſt ↄ̄ria in eodē genere vniuerſali contrarijs generibꝰ eſſe. Et differentias aūt ↄ̄rias de ↄtrarijs ꝓbamus predicari: velut ꝛ albo ꝛ nigro. Nā hoc quidem diſgregatiuū: illō aūt viſus cōgregatiuum. Quare ſi de ↄ̄rio ↄtrarie ṗdicant̄ de ꝓpoſito q̄ aſſignate ſunt ṗdicabunt̄. Quare quoniā ꝛ generibꝰ ꝛ differētie recte aſſignate ſunt: palaꝫ qm̄ diffinitio erit que aſſignata eſt. an nō neceſſariū eſt de contrarijs ↄtrarias differētias ṗdicari: niſi in eodē genere ſunt contraria: quoꝝ autēꝫ genera ſūt ↄtraria nihil ꝓhibet eandē differētiā de vtriſqꝫ dici: vt de iuſticia ꝛ iniuſticia. Nā hec quidem virtus: illa autēꝫ vitium aīe: quare id qō eſt anime dr̄ia de vtriſqꝫ dicitur: eo ꝙ ꝛ corporis eſt virtus ꝛ vitium: ſꝫ hoc veruꝫ: quoniā ↄtrarioꝝ aut ↄtrarie aut eedeꝫ drīe ſunt. Si ergo de contrario ↄtraria ṗdicat̄. de hoc aūt non palā: quoniā que dicta ē de hoc predicabitur. Uniuerſaliter aūt dđo ſi diffinitio eſt ex genere ꝛ differētijs: ſi ſit cōtrarij diffinitio māifeſta. ꝛ que ꝓpoſiti erit diffinitio manifeſta. naꝫ qm̄ ↄtrariū in eodē genere vel in ↄtrario. Similr̄ autē ꝛ differentie: aut cōtrarie de contrarijs: aut eedem ṗdicant̄. palam qm̄ de ꝓpoſito: aut ideꝫ genus predicabit̄: qō de contrario. differētie autēꝫ contrarie: vel oēs: vel alique: relique autem eedem: aut econtrario drīe eedem. genera vero cōtraria: aut ambo contraria: genera ꝛ differētie. Naꝫ ambo eſſe non cōtingit. Si autē non: diffinitio eadem cōtrariorum erit. Capl̄m. VI.

AMplius ex caſibꝰ ꝛ ↄiugatis: neceſſe eſt.n. cōſequētia genera generibus: ꝛ diffōnes diffinitionibꝰ: vt ſi obliuio eſt ſciētie amiſſio: ꝛ obliuiſci ſciam amittere: ꝛ obliuiꝫ eſſe amiſiſſe ſciaꝫ. vno ergo quolibet eoꝝ que dicta ſunt cōceſſo: neceſſe eſt reliqua concedere. Silr̄ autem ꝛ ſi corruptio eſt diſſolutio ſubſtantie: ꝛ corrūpere diſſoluere ſubam: ꝛ corruptiue diſſolutiue. Si corruptiuū diſſolutiuꝫ ſubſtātie: ꝛ corruptio diſſolutio ſubſtātie: ſimilr̄ aūt ꝛ in alijs. q̄re in vno quolibet ſumpto ꝛ reliqua omnia ↄſitant̄ oꝫ. Et ex ſimilr̄ ſe habentibꝰ inuicem. nam ſi ſalubre effectiuū ſanitatis: ꝛ habile effectiuuꝫ bone habitudinis erit: ꝛ iuuatiuū effectiuū boni. Nam ſimilr̄ vnumqđqꝫ eorum que dicta ſunt ad ꝓprium fineꝫ ſe habēt. quare ſi vniꝰ eorum diffinitio eſt effectiuum eſſe finis: ꝛ reliquoꝝ ſic erit diffō ſinguli. Cap̄. VII.

AMplius ex eo qō eſt magis ꝛ ſilr̄ qō eſt ſilr̄ quotiēs cōtingit cōſtruere duo ad duo cōparantē: vt ſi magis hec illius ꝙ̄ hec illiꝰ diffō. hoc minus diffō eſt ꝛ hec magis ſi ſilr̄ hoc illiꝰ ꝛ illiꝰ ſi altera alteri ꝛ reliqua relique. Una aūt diffinitiōe ad duo cōparata aut duabus diffinitionibus ad vnum nihil valet que ex magis eſt conſideratio. nam neqꝫ vna duarum neqꝫ duas eiuſdē diffinitiōes poſſibile eſt eſſe. Sunt autem ꝛ oportuniſſimi locorum qui dicti ſunt ꝛ q ex caſibꝰ ꝛ qui ex cōiugatis. Quare oportet maxime cōtinere ꝛ ꝓmptos habere hos. vtiliſſimi eniꝫ ad plura. aliorū autēꝫ eos qui maxime ſūt cōēs: nā iſti maxime reliquorū operatiui: vt inſpicere in ſingularibus ꝛ in ſpēbus cōſiderare ſi conueniat diffinitio eo ꝙ vniuoca eſt ſpēs. Eſt hic aūt locus vtilis ad eos qui ponunt ydeas eſſe: ſicut prius dictū eſt. Amplius ſi transferens dixit nomen aut ſi ideꝫ de eodē ṗdicauit vt diuerſuꝫ ꝛ ſi q̄s alius cōis ꝛ efficax locoꝝ illo vtendū. Cap̄. VIII.

QUoniam aūt difficilius eſt cōſtruere diffinitionē ex his que poſt hec dicunt̄ manifeſtum. Nam noſſe eam ꝛ ſumere ab interrogantibus hꝰ ꝓpoſitiōes non facile: vt qm̄ eorum que ſunt in aſſignata diffinitiōe hoc quidē eſt genus: id xō differētia. Et qm̄ in eo qō qd eſt genus ꝛ differentie ṗdicant̄: ſine his īpoſſibile eſt fieri

ſyllogiſmū. nam ſi quedam ⁊ alia in eo qꝺ
qd eſt de re ꝑdicant incertū vtrū que dicta
eſt aut alia eius diffinitio eſt eo ꝙ diffō ē rō
quid eſt eſſe ſignificans. Palā ⁊ ex his: fa-
cilius eni vnum ɔ̄cludere ꝙ̄ plura. ergo i-
terimenti qd eſt ſufficit ad vnū argumētari.
vnum eni quidlibet deſtruētes interimētes
erimus diffinitiōes. Cōſtruenti aūt oia ne-
ceſſe eſt conſtruere ꝙ inſint que in diffōne
ſunt. Amplius cōſtruenti qdem vniuerſali
ter cōſtruēdū ſyllogiſmū. oportet eni de oi
de quo nomē rōnem predicari. Amplꝰ ad
hoc ɔ̄uerti de quo rōnē ⁊ nomen ſi debeat
eſſe ꝓpria aſſignata diffinitio. Deſtruēti ve
ro nō neceſſe ē vniuerſaliter: ſufficit.n.oſtē-
dere ꝙ de quoppiā eoꝝ que ſub nomine ſūt
oratio nō verificat̄. ⁊ ſi oporteat vniuerſali
ter deſtruere: nūc aūt quoniā conuerti ne-
ceſſarium: ⁊ in deſtruendo: ſufficit eniꝫ de-
ſtruenti vniuerſale oſtendere: quoniam de
nullo de quibus nomē ꝑdicat̄ oratio ꝑdica
tur: econtrario vero nō neceſſariū ad oſtendē
dum: quoniā de quibus predicat̄ rō nomē
nō predicat̄. Amplius ſi ⁊ omni ineſt quod
ſub noie eſt: nō ſoli aūt interempta ſit diffi-
nitio. Silr̄ aūt ⁊ circa ꝓpriū ⁊ genus ſe hꝫ:
in vtriſqꝫ eni deſtruere ꝙ̄ cōſtruere facilꝰ.
Ergo de ꝓprio qdeꝫ manifeſtū eſt ex his q̄
dicta ſunt. nā vt in pluribꝰ ⁊ in cōplexiōe q-
dem ꝓpriū aſſignat̄. Quare deſtruere qdē
vnum eſt interimenti. Cōſtruenti vero oia
ſyllogizare neceſſe eſt: pene auteꝫ ⁊ reliqua
oia quecūqꝫ ad diffinitionē ⁊ ad ꝓpriū con
ueniet dici. Nam ⁊ omni oꝫ qꝺ ſub noie eſt
cōſtruenteꝫ mōſtrare: qm̄ ineſt. Deſtruēti
aūt ſufficit oſtēdere vni nō ineſſe. Si vō ⁊
omni ieſt: nō ſoli aūt ⁊ ſic deſtructuꝫ ſit: ſi-
cut ⁊ in diffōne dicebat̄. De genere aūt qm̄
cōſtruere qd eſt neceſſe ē. vno modo omni
oſtēdenti ineſſe. Deſtruēti aūt duplr̄: nam
ſiue nulli: ſiue alicui oſtenſuꝫ ſit nō ieſſe in-
terēptū eſt qꝺ in principio. Amplius qdē
cōſtruenti nō ſufficit: qm̄ ieſt oſtēdere: ſed
qm̄ vt genus ineſt oſtēdendū. Deſtruēti aūt
ſufficit oſtēdere nō ineſſe: vel alicui vel non
omni. videt̄ aūt quēadmodū: ⁊ in aliis cor-
rūpere: ꝙ̄ facere facilꝰ ſit: ⁊ in his ɔ̄ſtruere
ꝙ̄ cōſtruē. In accn̄te vō vl'e facilꝰ deſtrue
re ꝙ̄ cōſtruere. Nam cōſtruenti qdē oſten-
dendū qm̄ omni: ɔ̄ſtruenti autē ſufficit vni
oſtēdere nō ineſſe. Particulari vero ɔ̄trio.
Nā facilꝰ cōſtruere ꝙ̄ ɔ̄ſtruē. Nā cōſtruē-
ti quideꝫ ſufficit oſtendere alicui ineſſe: de-
ſtruenti autem oſtendendum quoniaꝫ nul-
li ineſt. Capl̄m. IX.

Manifeſtū aūt ⁊ qm̄ oium facil
limū diffinitionē ɔ̄ſtruere. plu
rima.n.ſunt in ea aſſignata plu
rium que dicta ſunt: ex pluribꝰ
aūt citius fit ſyllus. Veriſimi-
le aūt in multis magis ꝙ̄ i pau
cis peccatū fieri. Amplius ad diffōnē qdeꝫ
cōtingit ⁊ per alia argumētari: ſiue.n.nō ꝓ-
pria ſit diffinitio: ſiue nō genꝰ qꝺ aſſignatuꝫ
eſt: ſiue nō ieſt aliqd eorum que ſunt in dif-
finitione: iterempta ſit diffinitio. Ad alia aūt
neqꝫ ea que ex diffōnibus: neqꝫ alia cōtigit
oia argumentari. Sola eniꝫ ad accn̄s cōia
ſunt oium predictorū: ieſſe eni oꝫ ſingulū
eorū que dicta ſunt. Si aūt nō vt ꝓpriū ieſt
genus nōduꝫ iterēptū eſt genus. Silr̄ aūt
⁊ ꝓpriū nō neceſſariuꝫ vt genus ieſſe: neqꝫ
accn̄s vt genꝰ: aut ꝓpriū: ſed ieſſe tm̄. Qua
re nō poſſibile ex aliis ad alia argumentari
niſi in diffōne tm̄. Manifeſtū igit̄ qm̄ facil-
limum oium diffōnē iterimere: conſtruere
aūt difficillimū. Nam ⁊ oia illa oꝫ ſyllogi-
zare: ⁊ qm̄ inſunt que dicta ſunt: ⁊ qm̄ genꝰ
qꝺ aſſignatū eſt: ⁊ qm̄ ꝓpria diffō ē: ⁊ ad-
huc preter hec: qm̄ idicat qd eſt eſſe oro: ⁊
hec oꝫ bene feciſſe. Aliorū aūt ꝓpriū ma-
xime hꝫ. nam iterimere qdeꝫ facilius: eo ꝙ
ex pluribus pluriū ſit: cōſtruere aūt difficilli
mum: qm̄ multa oꝫ ɔ̄uenire: ⁊ adhuc qm̄
ſoli ineſt: ⁊ qm̄ ɔ̄uerſum ꝑdicat̄ de re. Fa-
cillimum autem omnium cōſtruere accn̄s:
nam in aliis quidem nō ſolum ineſſe: ſed ⁊
quoniā ſic inſunt oſtendenduꝫ. In accidēte
vero quoniaꝫ ieſt tm̄ ſufficit oſtēdere. De-
ſtruere autem difficillimū eſt accidens: qm̄
minima in eo data ſunt: non eniꝫ ſignificat
in accidente quomodo ineſt: quare in aliis
quidem dupliciter interimere cōtingit: vel
oſtendenti. quoniam non ineſt: vel quoniā
non ſic ineſt. In accidente vero non eſt ite-
rimere niſi oſtendenti: quoniam non ineſt.
Loci ergo per quos ydonei erimꝰ argumē
tari pene ſufficiēter enumerati ſunt.

Explicit liber ſeptimus thopicoꝝ Ariſt.

ℭ Incipit liber octauus.

ℭ Pars pria de opere opponẽtis. Ca. I.

Poſt hec aũt de or
dine ⁊ quõ oꝫ in
terrogare dicẽdũ
ẽ. Oꝫ aũt primũ
qdem iterrogare
eũ q dictorũ locũ
iuenire vñ ſit ar-
gumẽtãdũ. Secũ
do aũt interroga-
tiones formare ⁊
ordinare ſingula
ad ſe. Reliquũ ṽo ⁊ tertiũ dicere iã eadẽ ad
alteꝝ. ergo donec iueniat locũ ſilr pħi ⁊ dia
lectici cõſideratio. Iaꝫ ṽo hoc ordinare ⁊
iterrogare ꝓpriuꝫ dialectici: ad alteꝝ. n. qᵭ
hᵒ ẽ. pħo aũt ⁊ querẽti per ſe nihil pertinet.
Si ṽa qdẽ ſunt ⁊ nota p̄ q̃ ſyllogizat: nõ ãt
ponat ea q rñdet: eo ꝙ ꝓpinqua ſunt eoꝝ q̃
ex principio: ⁊ ꝓuideat qᵭ accidere ẽ: ſꝫ for
te ⁊ feſtinabit: qm̃ maxime note ⁊ ꝓpique
ſũt maxime ꝓpões: ex his. n. diſciplinales
ſyllogiſmi. Ergo loci qdem vnde oꝫ ſume
re dicti ſunt prius. Caplm̃. II.

De ordine aũt ꝙ iterrogatõe di
cẽdũ diuidẽdo ꝓpões q̃cũqꝫ
ſumẽde ſunt ꝑter nec̃ias. nec̃ie
aũt dñr p quas ſyllus ſit. Que
aũt ꝑter has ſumunt̃ q̃tuor ſũt:
aut. n. iductõis gr̃a: vt det̃ vle:
aut in magnitudinẽ orõnis: aut ad celatiõeꝫ
cõcluſiõis: aut vt manifeſtior ſit orõ: preter
has aũt nulla ſumẽda ẽ ꝓpõ. Sꝫ p has au-
gere ⁊ iterrogare tentãdũ ẽ. Caplꝫ. III.

Sunt aũt que ad celationẽ cer-
taminis gr̃a: ſed oẽ hᵒ negociũ
ad alteꝝ ẽ neceſſe ẽ: ⁊ in his vtũ
q nec̃ias qdẽ p quas ſit ſylls:
nõ ſtatiꝫ ꝓordinãdũ ſed diſce
dendũ in ſuꝑma: vt nõ ꝯrioꝝ
ponere eandẽ diſciplinã. ſi hoc voluerit ſu-
mere ſed oppoſitoruꝫ. poſito. n. hoc: ⁊ qm̃
eadẽ ꝯrioꝝ diſciplina ſyllogizabit̃: eo ꝙ op
poſitoꝝ ſunt ꝯria. Si ṽo illa nõ ponat p in-
ductionẽ ſumẽdũ intẽdẽti ꝑticularibᵒ ꝯriis.
nã aut p ſyllm̃: aut p iductionẽ nec̃ia ſumẽ-
dũ: aut has qdẽ iductiõe: illas autẽ ſyllo.
Que cũqꝫ aũt valde manifeſte ſũt: ⁊ eas oꝫ
ꝓponere. nã ⁊ obſcuriᵒ ẽ in diſceſſiõe ſemp
⁊ iductiõe qᵭ accidere ẽ. Et ſilr ipſas nec̃ias
ꝓponere ⁊ ei q nõ põt illo mõ ſumere para-

re: que ṽo ꝑter has ſumpte ſunt accipiẽdũ
qdẽ ꝑ has. Unaquaqꝫ aũt talit̃ vtendũ ẽ.
nota aũt magis q̃ ſm̃ ſenſuꝫ: vel ſimplr: vel
pluribᵒ iducẽti qdẽ a ſingularibᵒ in vlẽ ⁊ a
notis in ignota. Celanti ṽo ꝓſyllogizare ea
p q̃ ſyllogiſmus eius qᵭ ⁊ principio ex fieri
debeat ⁊ hec vtplurimũ. Erit aũt hic ſiqs
nõ ſolũ nec̃ias. ſed ſi eaꝝ q̃ ad has ſũt vtiles
aliquã ſyllogizauerit. Amplius cõcluſiões
non dicẽ: ſed poſtea ſyllogizare ſubitas: ſic
eni lõgiſſime diſcedet q̃ ẽ ex principali poſi-
tiõe. Vlr aũt dicẽdũ ſic opꝫ iterrogare eũ q
celanter iqrit: vt iterrogata oi rõne dicta ⁊
ꝯcluſiõe: q̃rat̃ ꝑ qd hoc aũt erit maxime p
ante dictũ modũ. Nã ſola vltima ꝯclõne di
cta: dubium ẽ quõ accidit: eo ꝙ nõ ꝓuiderit
rñdẽs ex quibᵒ accidit: nõ enodatis priori-
bus ſyllogiſmis. Minime aũt enodat̃ ſyllo
giſmus cõcluſiõe: non ipſas ꝓpões nobis
ponẽtibus. ſed illas a quibᵒ ſyllogiſmus ſit.
Utile aũt ⁊ nõ cõtinuas ꝓpões ſumere ex
quibᵒ ſyllogiſmi ſed ꝑmutatiꝫ ad aliã ⁊ aliã
cõcluſionẽ. poſitis. n. ꝯuenietibᵒ iuxta ſe ma
gis qᵭ accidit ex ipſis manifeſtũ. Oꝫ autẽ
⁊ diffõnẽ ſumere in quibᵒ cõtingit vleꝫ ꝓ-
poſitionẽ nõ in ipſis: ſꝫ in cõiugatis: paralo
gizant. n. ſeipſos: qñ i cõiugato ſumit̃ diffõ
velut nõ vlr concedẽtes: vt ſi oporteat ſu-
mere: qm̃ qui iraſcit̃ appetit penã. Sumat̃
aũt. Ira eſt appetitus pene ꝓpter apparen
tem paruipenſionẽ: manifeſtũ autem quo-
niam hoc ſumpto habebimus vniuerſalẽ
qᵭ ꝓelegimus. Eis autem que in ipſis pre
tendunt ſepe ex ipſis obſiſtere accidit reſpõ
dentem: eo ꝙ magis ſe habeat in ipõ inſtan-
tia: vt quoniã nõ omnis qui iraſcitur appe-
tit penam. Nam parentibᵒ iraſcimur qdẽ:
nõ autem penaꝫ appetimus. Fortaſſis aũt
nõ vera inſtantia eſt a quibuſdã. n. ſufficiẽs
pena eſt tantũ: ⁊ triſtari: ⁊ facere penitere:
veruntamẽ habet aliqd veriſimile: vt non vi
deat̃ irrõnabiliter negare ꝓpoſitum. In tre
aũt diffõne non ſimilr facile eſt iſtantiaꝫ in-
uenire. Amplius ꝓponere oportꝫ nõ vt ꝓ-
pter ipm̃. ſed alterius gratia eum q ꝓponit
verentur autẽ que ad poſitionẽ ſunt vtilia.
Simpliciter aũt dicendũ ꝙ maxime facere
dubiũ vtrũ qᵭ ꝓponit̃ aut oppoſitũ ſume-
re velit: dubio. n. exiſtente: qᵭ ad poſitionẽ
eſt vtile magis qᵭ videt̃ eis ponit. Ampliᵒ
per ſimilitudinẽ inqrere: nam ⁊ veriſimile
etiam latet magis vniuerſale: vt quoniam

queādmodū diſciplina ⁊ ignorātia ꝯriorū eadem: ſic ⁊ ſenſus cōtrariorum idem: aut ecōuerſo: eo ꝙ ſenſus idem cōtrarioꝝ: ⁊ diſciplina. Hoc aūt eſt ſimile iductioni: nō tamen idem: nam illic qdem a ſingularibꝰ vniuerſale ſumit̄: in ſilibus aūt nō eſt qđ ſumitur vniuerſale: ſub quo oīa ſilia ſunt. Oportz aūt ⁊ ſibiipſi quādoqꝫ iſtantiā ferre. Inſuſpecte.n. ſe habēt r̄ndentes ad eos q videntur iuſte argumētari. Utile etiā dicere qm̄ cōſuetum eſt ⁊ dicit̄ hꝰ: pigreſcit.n. qđ ſolitum eſt mouere iſtantiaꝫ nō hn̄tes: ſimul ēt qꝛ vtunt̄ ipſi talibus cauēt mouere ea altius. Amplius nō ſedule agere ⁊ ſi oio vtile ſit: ⁊ nam cōtra ſedule agētes magis obſtāt. Et vt in parabola ꝓponere: nā qđ ꝓp aliqd aliud ꝓponit̄: ⁊ non ꝓpter ipm̄ vtile ꝓponent magis. Amplius nō ipm̄ ꝓponere qđ oportet ſumere ſed cui h̄ conſequens eſt ex neceſſitate. Nam ⁊ magis cōceditur eo ꝙ nō ſimiliter ex his manifeſtū ſit qđ accidere eſt: ⁊ ſumpto hoc ſumptū eſt ⁊ illđ. Et i vltimis iterrogare quod maxime vult ſumere. Maxime eni prima renuunt eo ꝙ plures iterrogantiū prima iterrogant circa que maxime ꝓperant. Ad quoſdā aūt prima que talia ſunt apponere. Nam graues ⁊ primā maxime admittunt niſi oino manifeſtum ſit quod accidere eſt: in fine autem aduerſant̄. Similr̄ aūt ⁊ quecūqꝫ arbitrantur acuti eſſe in reſpōdendo: ponētes enim prima in fine frangunt̄ velut non accidat ex his que poſita ſunt. ponūt.n. credētes habitui ⁊ ſuſpicantes nihil eſſe paſſuros. Amplius ꝓlongare ⁊ iterponere que nihil ſunt vtilia ad orationē: queādmodū falſo deſcribentes. nam cum ſint plura dubiuꝫ in quo falſum ſit. quare ⁊ occultaꝫ qñqꝫ iterrogātes in abſcōſo ponētes que per ſe poſita nō ponerent̄. ergo ad celandū: queādmodū dictum eſt vtendum. Cap̄. IIII.

Ornatū vero iductione ⁊ cōcluſione eoꝝ que cognata ſūt: ergo inductio qd eſt quale qd eſt manifeſtum. Diuidere aūt hꝰ eſt: vt qm̄ diſciplina a diſciplina melior: aut i eo ꝙ certior eſt aut ꝙ melioꝝ. Et qm̄ diſciplinaruꝫ alie quideꝫ ſunt ſpeculatiue: alie actiue: alie aūt porro effectiue. Nam vnūquodqꝫ taliū cornat quidē orationē: nō neceſſaria autē ad concluſionem. Cap̄. V.

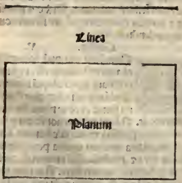
D explanationē aūt exēpla ⁊ parabolas ferendū: exēpla aūt cōuenientia ⁊ ex quibus ſcimꝰ qualia habens homerus nō q̄lia habēs cherulus: ſic eni planius erit qđ ꝓponit̄. Ca. VI.

Tendū aūt in diſputādo ſyllogiſmo qdē ad dialecticos magis q̄ꝫ ad multitudinem. Inductiōe ꝟo ecōtrario ad multitudinē magis. Dictum eſt aūt de his ⁊ prius. Eſt aūt in aliquibus inducenti poſſibile interrogare vniuerſale. In aliquibus vero nō facile: eo ꝙ nō poſitū eſt in ſilitudinibus nomen oibꝰ cōe. Sed qñ oꝫ vl'e ſumere ſic in oibꝰ talibꝰ dicūt. Hoc aūt determinare difficillimoꝝ eſt q̄lia ſunt eorū q̄ ꝓferunt̄ hꝰ: ⁊ q̄lia nō: ⁊ ꝓp hoc plerūqꝫ ſe adinuicē retūdūt in diſputatiōibꝰ. aliȷ̄ qdem dicētes ſimilia eſſe q̄ nō ſūt ſilia. aliȷ̄ ꝟo dubitantes que ſunt ſilia nō eſſe ſilia eē. Quare tentādū eſt i oibꝰ talibus noīa effingere: vt neqꝫ r̄ndenti liceat dubitare: ꝙ non ſilr̄ qđ infert̄ dicit̄. Neqꝫ interrogāti calūniari velut nō ſimilr̄ dicto: eo ꝙ plura eoruꝫ que ſimilr̄ nō dicunt̄ ſimilr̄ vident̄ dici. Quādo aūt inducenti in pluribꝰ nō dedit vniuerſale tūc iuſtū eſt inſtantiā exigere: nō dicēte autē eo in aliquibꝰ ſic: nō iuſtū eſt exigere in aliqbus nō ſic. Oꝫ eniꝫ inducētē prius ſic iſtātiam exigere. Et ꝓbare inſtantias nō in eo qđ ꝓponit̄ ꝓferri niſi vnum tm̄ hꝰ ſit velut dualitas pariuꝫ numeroꝝ ſolus primꝰ. Oꝫ enim eum qui inſtat in altero inſtātiaꝫ iferre aut dicere hoc ſolū eſt tale. Amplius ad hos qui inſtant vl'r non in eo aūt inſtantiaꝫ ferunt: ſꝫ in equiuoco: vt ꝙ habeat aliqs nō ſui colorem vel pedē vel manū. Habebit.n. pictor colorem ⁊ cocus pedē nō ſuuꝫ: diuidendo ergo in talibꝰ interrogare: naꝫ latēte equiuocatione bene videbit̄ inſtare ꝓpoſitioni. Si aūt nō in equiuoco ſed in eodē inſtans ꝓ̄pediat ⁊ interrogationē afferentem oꝫ in quo inſtantiā ꝓponere reliquū vniuerſaliter faciente donec ſumat qđ vtile eſt: vt in obliuione: ⁊ in oblitū eſſe: nō enim cōcederur eum qui amiſit diſciplinā oblitū eſſe eo ꝙ tranſcendente re amiſit quidem diſciplinam. Oblitus auteꝫ nō eſt. Dicendum ergo auferenti id in quo inſtātia eſt reliquū vt ſi permanēte re amiſit diſciplinā oblitus eſt. Similr̄ aūt ⁊ circa inſtans: qm̄ maiori

bono maius opponit̄ malum: ꝓferunt eni qm̄ ſanitati cū ſit minus bonū ꝙ̄ bona habitudo mai⁹ malū opponit̄. Nā egritudines maius eſſe malū mala habitudine. auferendum ergo ⁊ in hoc in quo inſtantia eſt. nam ablato magis ponit̄: vt qm̄ maiori bono maius malū opponit̄ niſi cōferat alterū alteri velut bōa habitudo ſanitati. Nō ſolū aūt inſtare hoc faciēdū eſt: ſꝫ ⁊ ſine inſtātia ſi negat eo ꝙ ꝓuideat aliqd̄ taliū: ablato eni aliquo taliū in quo iſtātia eſt coget̄ ponere qꝛ nō videt in reliquo i quo nō ſic eē. Si aūt nō ponat expetitus inſtātiaꝫ nō habebit reddere. Sūt aūt h⁹ ꝓpoſitiōes q̄ in alio quidem falſe ſūt: in alio aūt vere. In his. n. eſt auferēte reliquū verū relinquere. Si aūt in multis ꝓponēti nō ferat inſtantia dignū eſt ponere. Nam dialectica ꝓpoſitio eſt cōtra quā ſic in pluribus ſe habentem nō eſt dare inſtantiam. Cap. VII.

Quando aūt cōtingit idē ⁊ ſine ipoſſibili ⁊ ꝑ ipoſſibile ſyllogizare: demōſtrāti quidē ⁊ nō diſputāti nihil differt vel ſic vel illo mō ſyllogizare. Diſputanti aūt nō eſt vtēdū ſyllogiſmo ꝑ ipoſſibile: nā ſi ſine ipoſſibili qdē ſyllogizate nō erit dubitare. Qm̄ vo ipoſſibile ſyllogizāt niſi valde manifeſtū ſit falſuꝫ eſſe nō ipoſſibile dicūt eſſe: quare nō fit iterrogātibus qd̄ volūt. Oportet autem ꝓponere q̄cūqꝫ in pluribus quidē ſic ſe habēt: inſtātia autem aut oīno nō eſt: aut nō in ſuꝑficie eſt cōſpicere. nam qui nō poſſūt cōſpicere in qbus nō ſit vt verū quidem illud ponūt. Nō oportet quidē cōcluſionē in iterrogationeꝫ facere. Alioquin eo renuēte nō videbit̄ fieri ſyllogiſmus: ſepe. n. ⁊ nō iterrogāte ſed vt accidentē inferēte negāt: ⁊ hoc faciētes nō vident̄ arguere his qui nō cōſpiciūt: qm̄ accidit ex his que poſita ſūt. Quādo ergo nō dicens accidere interrogabit illo negāte oīno nō videt̄ fieri ſyllogiſmus. Nō videt̄ āt omne vniuerſale dialectica ꝓpoſitio eē: vt quid eſt homo aut quot modis dicit̄ bonū. Eſt autem dialectica ꝓpoſitio ad quaꝫ eſt reſpōdere ſit vel nō: ad dictas autem nō eſt quare nō ſunt dialectice h⁹ interrogatiōes: niſi ipſe determinans vel dicat: vt putaſne bonum vel ſic vel ſic dicitur. Nam ad talia facilis reſponſio vel affirmāti vel neganti: quapropt̄ tentādū ſic ꝓponere huiuſmodi ꝓpoſitiones. Similiter aūt ⁊ iuſtuꝫ fortaſſe inquirere quot modis dicitur bonuꝫ vel quādo eo ꝓponēte vel diuidēte nullo modo conceſſerit. Quiſquis aūt vnam orationem multo tempore interroget male inquirit: nam ſi reſpōdeat ei quidē iterrogato qd̄ interrogat̄. palam ꝙ multas interrogat aut frequēter eaſdem. Quare aut nugatur aut nō habet ſyllogiſmum. Nam ex paucis oīs ſyllogiſmus: ſi vero non reſpōdeat: qm̄ nō increpat vel recedit. Eſt auteꝫ ⁊ conari difficile: ⁊ ſuſtinere facile eaſdeꝫ hypotheſes. Sunt autem talia ⁊ que natura ſūt prima: ⁊ poſtrema. Nam prima quidem diffinitione indigēt: poſtrema vero per multa terminant̄ volenti cōtinuum ſumere a primis aut ſophiſmatice vident̄ argumentationes. Impoſſibile eni demōſtrare aliqd eum qui nō incipit a ꝓprijs principijs: ⁊ copulat vſqꝫ ad vltima. Ergo diffinire quidē nō probant reſpondētes: neqꝫ ſi interrogans diffiniat attendendū: nō facto autem manifeſto quid nam eſt qd̄ poſitum eſt nō facile argumentari. Maxime aūt h⁹ circa principia accidit. Nam alia quidem per hec monſtrantur: ipſa vero nō contingunt per alia: ſed neceſſe eſt diffinitione vnūquodqꝫ taliuꝫ cognoſcere. Sunt aūt vix ꝓbanda ⁊ que valde ꝓxima ſunt principio. Non eni cōtingit plures ad hec rationes inuenire cū ſint pauca media: ⁊ eius ⁊ principij ex quibus neceſſe eſt mōſtrare ea que poſt ipſa ſunt. Diffinitionū autem difficillime omnium argumentabiles ſunt queciqꝫ vtunt̄ talibus nominibus que primuꝫ obſcura ſunt: ſiue ſimpliciter ſiue multipliciter dicuntur. Adhuc autem neqꝫ nota vtruꝫ principaliter vel ſꝫ tranſlationem de diffinito dicant̄: nam qꝛ incerta ſunt nō habent argumenta: qꝛ vero ignorātur ſi ꝓpter hoc ꝙ ſm̄ tranſlationeꝫ dicitur talia ſūt nō hn̄t icrepationē. Omnino aūt omne ꝓblema ſi eſt difficile argumētabile vel diffinitiōe indigere eſt arbitrāda: vel eorum que multipliciter: vel eoruꝫ que ſm̄ tranſlationē de diffinito eſſe dr̄: vel nō longe a principijs: aut qꝛ nō manifeſtū ē primuꝫ nobis ſꝫ idem ſm̄ quē dictoꝝ modoꝝ ſi eſt qd̄ dubitationē ꝑſtat. Naꝫ cū ē māifeſt⁹ modus: palam qm̄ aut diffinire oportebit: aut diuidere: aut medias ꝓpoſitiōes inuenire. nam ꝑ hec monſtrant̄ vltima: ſed in pluribus ꝓpōnibus non bene aſſignata diffō-

ne facile diſputare ⁊ argumentari: vt vtrū vnum vni contrarium vel plura. Diffinitis autem contrarijs ſm modum facile eſt oſtēdere vtrum cōtingit plura eidem eē cōtraria vel nō. Eodem autē mō ⁊ in alijs diffōne indigentibus. Uidentur autem ⁊ in diſciplinis quedam ob diffōnis defectionez oīno non facile monſtrari: vt que iuxta latus ſecat planum linea ſimilr diuidit ⁊ lineam ⁊ locum. Diffōne autem dicta ſtatim manifeſtum eſt qđ dr̄. Nam eādem ablationem habent loca ⁊ linee. Eſt autem diffō eius rōnis hec: ſimplr̄ autem prima elemētorum: poſitis qdez diffōnibus: vt quid linea ⁊ quid circulus facillimum oſtendere. Uerum non multa ad vnūqđq3 eorum eſt argumentari: eo ꝙ non ſint multa media. Si autem non ponant principiorum diffōnes difficile: fortaſſe autem impoſſe omnino. Similr autem his ⁊ in his que ſunt circa orōnes ſe h3. non ergo opz latere qñ difficile argumētabilis eſt pō: qm̄ paſſa eſt aliqđ eoꝝ que dicta ſunt. Qñ autez erit ad dignitatem ⁊ ꝓpōnez maior labor diſputare q̄3 ad pōnem. Dubitabit autē aliqs vtrum ponenda ſint talia vel non: na3 ſi nō ponat

ſ3 poſcat ⁊ ad hoc diſputare maius ꝑcipiet q̄3 qđ in principio poſitum eſt. Si vero ponat credet ex minus credibilibus. Ergo ſi oportet non difficilius ꝓbleuma facere ponendum. Si autem ꝑ notiora ſyllogizare non ponendū: an diſcēti qdē non ponendū niſi notiꝰ ſit. Exercēti ṽo ponēdū ſi verꝫ ſolū videat. Quare manifeſtū qm̄ nō ſilr̄ interrogāti ⁊ docēti ē dignū ponē. Qño igr̄ interrogare ⁊ ordiare oz pene ſufficiēſit q̄ dcā ſt.

¶ Pars ſcđa de opere rn̄dētis. Caplm̄. I.

DE riſione autez primum determinandum qđ naz eſt opus bene reſpondentis ſicut bn̄ interrogātis. Eſt autez interrogantis qdē ſic inducere orōnez vt faciat reſpondētem improbabiliſſima dicere q̄3 que ꝓpter poſitionem ſunt neceſſaria. Reſpondētis aūt non propter eum videri accidere impoſſe: aut qđ ꝓpter opionē ſ3 ꝓpter poſitionē. Diuerſu3 enī fortaſſe peccm̄ ponere primū qđ nō opz ⁊ poſitum nō ſeruare aliquo mō. Quoniā autē ſunt infinita his qui ꝑꝑ exercitationez vel expimētum rōcinationes faciunt. Non enim cōſiderationes eedē ⁊ docētibus diſcētibus ⁊ colluctantibus: neq3 et his qui exercēt ſeiuicem ꝑſpectionis cauſa. Nam diſcēti qdem ponēda ſunt ſemp ea que vident: neq3 eni3 conat vllus falſum docere. Colluctantium aūt interrogantē quidē videri aliquid facere oz omnino. Reſpondētem aūt nihil videri pati. In dialecticis aūt conuētionibus his qui nō colluctationis cā ſ3 expimenti ⁊ ꝑꝑſpectiōis dubitationes faciunt nōdum enodatū eſt qđ opz coniecturare rn̄dentem ⁊ qualia dare ⁊ qualia nō: bn̄ aut non ſeruandā pōnem. Qm̄ ergo nihil habemus trāditum ab alijs ipſi aliquid tētemus dicere. Caplm̄. II.

NEceſſe autem ſuſtinere orationem ponendo: aut probabilem aut iprobabilem pōnez: aut neutram. Eſt aūt ſimplr̄ probabilē vel improbabilē aut idiffinite: vt huic ali: ui vel idem. Nihil aūt differt quolibet mō ꝓbabilis aut iprobabilis ſit. Nam ide3 modus erit bn̄ rn̄dendi ⁊ dandi vel non dandi qđ interrogatum eſt. Nam cum iprobabilis eſt poſitio neceē eſt cōcluſionē fieri ꝓbabilē. Cum ṽo ꝓbabilis iprobabilem: nam oppoſitū ſemp pōni interrogans concludet. Si aūt neq3 ꝓbabile neq3 improbabile qđ poſitum eſt ⁊ cōcluſio erit talis. qm̄ āt qui bn̄ ſyllogizat ꝓbabilioribus ⁊ notioribus propoſitum demō-

ſtrat. Manifeſtū ē qm̄ ſimplr eſt iprobabile: qđ ponit̄ dandū ē rn̄dēti: neq3 q̄ nō vīr ſimplr: neq3 q̄ vīr qdē: min⁹ aūt cōcluſiōe. Nā cū iprobabilis ē ꝓpō ꝓbabilis ꝯcluſio. quare oꝫ oia que ſumunt̄ ꝓbabilia eē ⁊ magis ꝓbabilia q̄3 qđ ꝓponit̄ ſi debet per notiora qđ minus notū ē ꝯcludi. Quare ſi qd eoꝝ que interrogant̄ nō tale ē nō ponēdū ē rn̄dēti. Si aūt ſimplr ꝓbabilis ē poſitio palam qm̄ cōcluſio iprobabilis: ponēdū ꝙ ⁊ q̄ vident̄ oia: ⁊ eoꝝ q̄ nō vīr q̄cūq3 min⁹ ſunt iprobabilia cōcluſiōe. Nā ſufficiēter ſic videbit̄ diſceptatū eſſe. ſilr ēt ſi neq3 ꝓbabilis neq3 iprobabilis ē poſitio. Nā ⁊ ſic ⁊ q̄ vident̄ oia dandū ⁊ eoꝝ q̄ nō vīr q̄cūq3 magis ſūt ꝓbabilia ꝯclōne. Sic.n. ꝓbabiliores accidet diſputatōes fieri. Ergo ſi ſimplr quidem ꝓbabile vel iprobabile qđ ponit̄ ad ea q̄ vident̄ ſimplr cōparatio faciēda. Si aūt nō ſimplr ꝓbabile vel iprobabile ſit qđ ponitur: ſ3 rn̄dēti ad ſeipm̄ qđ vr̄ ⁊ qđ non vr̄ iudicandū ponendū vel nō ponēdū. Si vō alterius opiōnē obſeruare rn̄dēs. Palam qm̄ ad illi⁹ itellectū aſpiciēti ponēdū ſingula vel negādū. Quare ⁊ q curant extraneas opiōnes vt bonū ⁊ malū eē idē ſicut Heraclitus dicit nō ꝯcedūt nō adeſſe ſil' eidē ꝯria: nō q2 videat̄ eis hoc ſ3 qm̄ ſm̄ Heraclitum ſic dicendū. Faciēdū aūt hoc ⁊ q ab aliīs a ſe ſuſcipiūt poſitiōes: ꝯiectāt eni vt dicit q ponit. Manifeſtū ergo que ꝯiectāda reſpōdenti ſiue ſimpliciter ꝓbabile: ſiue alicui ꝓpoſitum.

Caplm̄. III.

Quoniā aūt neceſſe ē oē qđ iterrogat̄ aut ꝓbabile aut iprobabile: aut neutruꝫ eſſe: ⁊ vel ad ōnē vel nō ad ōnē eē ſit quidem appēs ⁊ nō ad ōnem dandū ē dicēdo videri. nō.n. iterimit̄ poſito eo qđ in ꝓpio. Si vero nō apparens ⁊ nō ad ōnē dandū qdē: cōſignādū aūt qđ nō vr̄ ad cautelā abſurditatis. Si vō ſit ad ōnē ⁊ videat̄ dōm qm̄ vr̄ qdē ſ3 valđ ꝓpinquū ei qđ in principio ē: ⁊ interimit̄ hoc ꝓpoſito qđ ꝓpoſitū eſt. Si aūt ad ōnem qdē valde aūt iprobabile poſtulat̄ accidere qđ fatendū hoc poſito ſ3 valde fatuū eē ꝓpoſitū. Si vō neq3 ꝓbabile neq3 iprobabile ſit nihil quidē ad ōnē dandū nihil determinando. Si aūt ad orationeꝫ aſſignādum qm̄ interimit̄ poſito qđ in principio ē. Naꝫ ſic ⁊ qui reſpōdet nihil vr̄ ꝓpter hoc pati ſi ꝓuidens ſingula poſuerit: ⁊ qui interrogat aſſequet̄ ſyllogiſmū poſitis ab eo oib⁹ ꝓbabilioribus cōcluſiōe. Quicūq3 vō ex iprobabilib⁹ cōcluſiōe conant̄ ſyllogizare: palā qm̄ nō bene ſyllogizāt: q̄re ſic iterrogātib⁹ non ponendū.

Caplm̄. IIII.

Similr aūt ⁊ in his q̄ obſcure ⁊ multiplr dicunt̄ obuiādū ē. Qm̄ aūt cōceſſum ē rn̄dēti nō intelligēti dicere: qm̄ nō itelligo: ⁊ multiplr dicto nō ex neceſſitate confiteri vel negare. palā qm̄ primū qdeꝫ niſi planū ſit qđ dicit̄ nō pigritādū dicere nō itelligere. nam ſepe ex eo ꝙ nō plane iterrogātib⁹ dant obuiat aliqd difficile. Si aūt notū qdem ſit multipliciter aūt dictū ſi in oib⁹ qdeꝫ verū vel falſum ſit qđ dicit̄: dādū ſimplr qđ dr̄ vel negādū. Si vō in aliquo qdē ſit falſuꝫ: in aliquo aūt verū ſignificādūꝫ eſt qm̄ multiplr dicit̄: ⁊ ꝑꝑ hoc aliđ qdem falſuꝫ: aliđ autē verū. Poſteri⁹.n. diuiſio incertum ē ſi ⁊ in principio cōſpexerit dubiū. Si aūt nō ꝓuidet dubiū: ſ3 in alteꝝ inſpiciēs poſuerit dicendū ad eū q in alterū ducit: qm̄ nō ad hoc inſpiciēs dedi: ſ3 ad alterū eoꝝ. Naꝫ plurib⁹ exn̄tib⁹ que ſub eodē noīe vel ſub eadē ōne ſunt facilis ē dubitatio. Si vō ⁊ planū ſit ⁊ ſimplex qđ interrogat̄ aut ſic aut non reſpondendum eſt.

Caplm̄. V.

Quoniā aūt ois ꝓpō ſyllogiſtica aut earū aliqua eſt ex qbus ſyll's: aut ꝓpter aliquā harum. Palā aūt qm̄ q̄n̄q3 alteri⁹ gratia ſumit̄ ex eo ꝙ plura ſimilia interrogāt. Nā aūt per ductionē: aut ꝑ ſimilitudinē pleruq3 vniuerſale ſumunt. Ergo ſingularia quidem omnia ponendum ſi ſint vera ⁊ ꝓbabilia. Ad vniuerſale autē tentandum inſtantiam ferre. Nam ſine inſtantia vel que ſit vel que videatur prohibere orationem proteruire eſt. Si ergo in multis apparente non dederit vniuerſaliter qui nō habet inſtantiaꝫ manifeſtū quoniam non proteruit. Amplius autem ſi nō contra argumentari habeat quoniam non eſt verum multo magis videbitur proteruire: quāuis nec hoc ſufficiat. Nam plures habemus orationes contrarias opinionibus quas difficile eſt ſoluere. Velut Zenonis: quoniam non contingit moue-

ri:neqꝫ ſtadiū ꝑtranſire ꝭ non pꝑ hoc que
ſunt oppoſita his nō ponēdūꝫ ē. Si ḡ q nꝫ
ↄtra argumentanē hꝫ nec inſtare nō ponit:
palā qm̄ ꝑcruit. Eſt eni in diſputationibꝰ
ↄtrerua riſio ꝑter ꝑdictos mōs ſyllī coꝛru-
ptio. Suſtinere aūt pōnē ⁊ diffōnē ipm ſi-
bi argumētantē oꝫ:naꝫ ex qbꝰ iterimūt ing-
rētes ꝓpoſitū:palā qm̄ his aduerſandum.
Improbabilē ſƀo ſuppōnē cauēdūꝫ iferre:
Erit aūt iprobabilis multiplr: nā ex qua i-
cōuenītia ↄtingit dicere: vt ſi oia dicat ali-
qs moueri:aut nihil: queciqꝫ ſunt peioꝛis
cōſuetudis eligere ⁊ repugnātia conſilijs:
vt qm̄ voluptas bonū: ⁊ iniuriaꝫ facere q̄ꝫ
pati meliꝰ. Non eni ſermociatōis cā odiūt
ferentem:ꝭ vt ea que ſibi videanē dicenteꝫ
odiūt. Queciqꝫ ſƀo ōrōnes falſum ſyllogi
ꝫant ſoluendū iterimēdo pꝑ qd ſit falſum:
nō eni q qōlꝫ iterimit ſoluit:ſi hoc falſum ē
qō iterimiē:habere.n.pōt pluria falſa ōrō:
vt ſiqs dicat eum q ſedeat ſcribere Socra-
tem ſƀo ſedere:accidet eni ex his Socratē
ſcribere. Interēpto eni Socratē ſedere ni-
hil magis ſoluta eſt ōrō:q̄ꝫuis falſuꝫ ſit po-
ſtulatū:ꝭ non pꝑ hoc ōrō falſa:na ſi ſit qdē
aliqs ſedens:non ſcribēs aūt:nō iam cōue-
niet in hoc eadem ſolutio:q̄re non id iteri-
mēdum:ꝭ ſedēteꝫ ſcribere:nō eni ois q ſe-
det ſcribit.ſoluit ergo oīno q iterimit id pꝑ
qō ſit falſuꝫ. Nouit aūt ſolutionem q ſcuit
qm̄ pꝑ hoc ōrō ſit falſa: velut i his que fal-
ſo deſcribunē:non eni ſuffič iſtare: vt ſi fal-
ſum ſit qō iterimiē:ꝭ ⁊ pꝑ qd falſum aſſi-
gnandū:ſic eni erit manifeſtū vtrum pꝛeui-
dens aliqd vel non faciat iſtantiam.

Caplm. VI.

E
St aūt ōrōneꝫ ꝓhibere cōclu
di q̄drupl'r. aut eni iterimere a
quo ſit falſum:aut iterrogan-
teꝫ iſtantiā iferre: ſepe eni nō
ſoluit qō iterrogās non lōgiꝰ
ꝓferre pōt. Tertiū aūt ad iterrogata iſtan-
tiam:accidit eni ex iterrogač qdem nō fieri
qōvolumꝰ:eo ꝙ non bene iterrogata ſunt:
addito aūt aliquo fieri cōcluſioneꝫ ↄtingit.
Si ergo non ampliꝰ poteſt ꝓducere iterro
gans ad iterrogātem erit iſtantia:ſi aūt pōt
ad iterrogata. Quartū aūt ⁊ peſſima iſtan-
tia eſt ad tp̄s: qdem eni in talibus iſtant ad
que diſputare pluris eſt tēpoꝛis q̄ꝫ pꝛeſenē
exercitatiōis:ergo iſtantie: vt dcm̄ eſt priꝰ:
quatuoꝛ modis fiunt. Solutio aūt eſt eaꝝ
que dicte ſunt pꝛima:relique autem ꝓhibi-
tiones q̄dam ſunt ⁊ ipedimēta cōcluſionū.

Caplm. VII.

I
Ncrepatio vero ōrōnis ⁊ ſm
ipſam ōrōnem: ⁊ qn̄ nō eadeꝫ
iterrogaē. Plerūqꝫ eni ꝙ nō
bene diſputaē ōrō is q iterro-
gaē eſt cā:eo ꝙ nō cōcedat ex
qbus ꝓbe erat diſputare ad pōnem: nō eni
eſt in altero tm̄ bene finire opus cōe. Ne-
ceſſariū ergo qn̄qꝫ ad eum q dicit: ⁊ nō ad
pōnem argumētari qn̄ is q reſpōdet cōtra-
ria iterrogāti obſeruat ſuadēs: grauātes er
go ⁊ certatiuas ⁊ nō dialecticas faciūt exer
citationes. Qm̄ autē ꝓpter gymnaſium ⁊
experimētuꝫ:ꝭ non ꝓpter doctrinā hꝫ ſunt
ōrōnes:palam qm̄ nō ſolū vera ſyllogiꝫan
dū: verūetiā falſum neqꝫ ꝑ vera ſp̄: ꝭ qn̄qꝫ
⁊ ꝑ falſa. Sepe eni vero poſito iterimere
neceſſe eſt diſputāteꝫ:q̄re ꝓponenda falſa.
Qn̄qꝫ aūt ⁊ falſo poſito iterimēdum ꝑ fal
ſa:nihil eni ꝓhibꝫ alicui videri que nō ſunt
magis q̄ꝫ vera:q̄re ex his que illi videnē ar-
gumētatione facta magis erit ſuaſus q̄ꝫ ad-
iutus. Opꝫ aūt eum q bene trāſferē diale-
ctice ⁊ nō litigatoꝛie trāſferre: vt geometrā
geometrice ſiue falſuꝫ ſiue veꝝ ſit qō ↄclu-
dendūꝫ: q̄le aūt dialectici ſyllī dcm̄ eſt priꝰ.
Qm̄ aūt prauus ſocius q impedit cōmune
opus:palā qm̄ ⁊ in ōrōne:cōe eni ⁊ i his q-
dem qō ꝓpoſitū ⁊ i illis ē ꝑterq̄ꝫ in ↄcertā-
tibꝰ. His aūt nō eſt vtriſqꝫ idē euenire: plu-
res eni vno ipoſſe eſt vincere. Dīt aūt nihil
ſiue i rn̄dēdo ſiue iterrogādo fiat h̄:nā ⁊ q
litigatoꝛie iterrogat praue diſputat: ⁊ q rn̄-
dendo nō cōcedit qō vr̄ neqꝫ ſuſcipit q̄cq̄ꝫ
qō vult iterrogans ingrere. Manifeſtū er-
go ex his q̄ dcā ſunt: ꝙ non ſiľr icrepandū:
⁊ ꝑ ſe ōrōnē ⁊ iterrogātem:nihil eni ꝓhibꝫ
ōrōnē qdē prauā eē:iterrogāteꝫ ſƀo vt ↄtin
git optie ↄtra rn̄dentē diſputare. Nāꝫ ↄtra
ↄtrerios nō poſſe foꝛtaſſe ſumere ſtati q̄les
q̄s vult:ꝭ q̄les ↄtingit facere ſyllogiſmos.
Qm̄ aūt eſt idefinitū qn̄ ↄtraria ⁊ ea q̄ ſunt
in pꝛincipio accipiūt hoies:plerūqꝫ eni ꝑ ſe
ipſos dicētes ↄtraria dicūt: ⁊ renuētes priꝰ
dant poſteriꝰ:eo ꝙ iterrogāti ↄtraria i pri-
cipio plerūqꝫ ſubandiūt:nec eē eſt prauas
fieri diſputationes. Cā aūt eſt q rn̄det hoc
qdem non cōcedens:illa aūt talia ↄcedens.
Manifeſtū aūt qm̄ nō ſiľr icrepandū ⁊ iter-
gantes ⁊ ōrōnes. Caplm. VIII.

PEr ſe aūt orōnis q̄nq3 ſūt icrepatiōes. Pria qdē qn̄ ex iterrogatis nō ꝯcludit̄ neq3 qđ ꝓpoſitū ē neq3 oio nibil cū ſint vł falſa vł iprobabilia: aut oia aut plā: in qb⁹ ē ꝯclō: ⁊ neq3 ablatis qbuſdā neq3 additis: n3 ablatis bis qdē: illis ſo addit is fit ꝯclō. Scđa āt ſi nō fiat ad poſitionē ſylls: ⁊ ex talib⁹ ⁊ eo mō quo dcm̄ ē pri⁹. Tertia ſo ſi additis qbuſdā fit ſylls: hec aūt ſt̄ peiora bis q̄ iterrogātur ⁊ min⁹ ꝓbabilia ꝯclōne. Rurſu3 ſi ablatis qbuſdā. nā q̄nq3 ſumūt plura nec̄ijs: q̄re nō i eo ꝙ h̄ ſūt fit ſylls. Ampli⁹ ſi ex improbabiliorib⁹ ⁊ min⁹ credibilib⁹ ꝯclōne: aut ſi ex veris ſ3 maiori opa idigētib⁹ dmr̄a ri q̄3 ꝓbleuma. Nō o3 āt ex oib⁹ ꝓblemad ſyllōs dicere ſilr̄ ꝓbabiles eē ⁊ veriſilēs: nālit̄ aūt ſūt ſtati aliq̄ qdē faciliora: alia ſo difficiliora eoꝝ q̄ q̄runt̄: q̄re ſi ex aliqb⁹ cōtingit maxie ꝓbabilib⁹ cōiecturā fecerit diſputatū ē bn̄. Manifeſtū ḡ qm̄ nec orōnis eadem increpatio ⁊ ad ꝓblema ⁊ ſm ſe. nibil. n. ꝓbibet orōnē ꝑ ſe qdē eē vituꝑabilē: ad ꝓblema aūt laudabilē. Et rurſu3 econuerſo ꝑ ſe qdē laudabilē: ad ꝓbleuma autē vituꝑabilē: qn̄ ex plurib⁹ ē facile ꝓbabilib⁹ tum veris ꝯcludere. Erit aūt q̄n3 orō ꝯcluſa nō ꝯcluſa peior qn̄ hoc qdē ex fatuis cōcludit̄: cū nō ſit h⁹ ꝓblema: illa aūt idigeat talib⁹ q̄ ſūt ꝓbabilia ⁊ ſa ⁊ non in aſſūptis ſit orō. Eos aūt q ꝑ falſa veꝝ cōcludūt nō iuſtū ē increpare. nā falſu3 qdē ſꝑ neceſſe ē ꝑ falſu3 ſyllogizare: veꝝ autē q̄nq3 eſt per falſa ſyllogizare: manifeſtū aūt hoc ex analeticis.

Caplm̄. IX.

CUm aūt demr̄atio ē alicui⁹ dicta orō ſi aliqd eſt aliud qđ ad ꝯclōne3 nullo mō ſe h3: nō erit ex illo ſylls. Si aūt videat̄ ſophiſma erit nō demr̄atio. Eſt aūt philoſophiſma ſylls qdē demr̄atiuus. Argumētū ſylls dialectic⁹. Sophiſma ſo ſylls litigatorius. Aporema aūt ſylls dialectic⁹ ꝯdictōis. ſi ſo ex vtriſq3 q̄ videant̄ aliqd oſtēdat̄: nō aūt videant̄ ſilr̄: nibil ꝓbibet qđ oſtēdit̄ magis altero videri: ſed ſi hoc qdē videat̄: illud aūt neutro mō aut ſi hoc qdē videat̄: illud autē nō videat̄: ſi ſilr̄ qdē ſilr̄ erit ⁊ nō. ſi aūt magis alteꝝ ſeqtur qđ eſt magis. Eſt aūt qōdā ⁊ idē circa orationes peccatū: qn̄ oſtdit̄ ꝑ logiora qđ ieſt ꝑ miora: ⁊ q̄ orōni iſūt: vt qm̄ ē opio magis altera q̄3 altera: ſi qs petijt idē ſingulū magis eē. Eſſe aūt opiabile idem ſe: q̄re magis q̄3 q̄dā eē ipm. adhuc aūt qđ dr̄ magis: aut magis eē: eſſe aūt eandē opionē dcm̄ q̄ erit magis certa q̄3 q̄dā: petitū eſt aūt ⁊ eādem opionē verā eſſe: ⁊ idē ſingulū maxie eſſe: q̄re eadem opio ſa certior ē: ꝙ aute3 negtia maior q̄3 q̄ facilis circa quā oratio ē latere eām. Oratio aūt palā eſt vno qdem mō ⁊ publiciſſimo ſi ſit cōcludēs ſic vt nibil oporteat iterrogare. vno aūt ⁊ q maxime dr̄ quādo qdem ſumpta ſunt: ex qbus neceſſariū ē cōcluſionē eſſe. Eſt aūt per cōcluſiōes cōcluſu3. amplius ſi deeſt qđ valde ꝓbabile eſt.

Caplm̄. X.

FAlſa autē dr̄ orō quadrupl'r. vno qdē mō qn̄ vr̄ ꝯcludi qđ nō ꝯcludit̄: vocat̄ aūt appens litigioſoꝝ ſyllus. Alio aūt qn̄ cōcludit̄ qdē: nō aūt ad ꝓpoſitu3: qđ accidit maxie in his q̄ ad ipoſſibile ducūt. Aut ad ꝓpoſitū qdem cōcludūt: nō tn̄ ſm ꝓpriā diſciplinam. hoc aūt eſt qn̄ que nō ē medicinalis vr̄ medicinalis eſſe: aut q̄ nō ē geometrica vr̄ geometrica: aut que nō eſt dyalectica videt̄ dyalectica: ſiue veru3: ſiue falſum ſit qđ accidit. Alio aute3 modo ſi per falſa cōcludit̄. hec aūt erit cōcluſio q̄nq3 qdem vera q̄nq3 aūt falſa. Nam falſum qdē ſemꝑ per falſa concluditur: verū aūt ꝯtingit ⁊ nō per vera: vt dcm̄ eſt prius. ergo falſam orōnē eſſe dicētis peccatū magis ē q̄3 orōnis: ⁊ neq3 dicētis ſemꝑ: ſed qn̄ latet eū ꝙ falſa3 dixit orōnem aliquā eo ꝙ per ſe plurib⁹ veris recipimus magis. amplius ſi ex his que maxie vident̄ interimit aliqđ veroꝝ. Nā cum talis ē aliorum ꝓbleumatū veroꝝ demōſtratio erit. op3 eni poſitoꝝ aliqd nō eſſe oino: q̄re erit h⁹ demonſtratio. Si autem veru3 ꝯcludat per falſa ⁊ valde ſtulta multo erit peius falſum ſyllogizātibus: erit aūt h⁹ ⁊ que cōcludit falſum: quare palā qm̄ prima qdem cōſideratio orōnis per ſe ipſam eſt ſi cōcludit. Scđa aūt vtrum verū vel falſu3. Tertia vero ex quilibet quibuſdam. Na3 ſi ex falſis quidem: probabilib⁹ autē rōnalis. Si aūt ex exiſtentibus quidem improbabilib⁹ aūt praua. Si aūt ⁊ falſa ⁊ valde iprobabilia: palam quoniā praua aut ſunt ſimpliciter aut ad rem.

Capitulum. XI.

In principio aūt ⁊ ↄ̃ria quomō petat īterrogās ſm̄ veritatem q̄dem in analeticis dcm̄ eſt: ſm̄ opionē q̄dem nūc dicēdū eſt. Petere aūt videnť hoc qđ eſt in pricipio q̄nq̄ modis: manifeſtiſſimo q̄dem ⁊ primū ſi q̄s idē qđ monſtrari opꝫ petat: hoc aūt i ipſo q̄dem nō facile eſt latere: in ſinonymis aūt ⁊ i q̄bus nomē ⁊ rō idem ſigñant magis. Scđo autē qñ qđ particulr opꝫ dmōſtrare vlr q̄s petat: vt q̄ argumētať qm̄ ↄ̃riorum eadem diſciplina oium oppoſitoꝝ ꝓbauit vnam eē: vr̄ eni qđ oportebat ꝑ ſe oſtendere cū alijs petere. Tertiū ſi q̄s qđ vlr eſt oſtēdere ꝓpoſito particulr petat: vt ſi d oib⁹ ↄ̃rijs ꝓpoſito de aliq̄bus poſtulet. vr̄ enī hoc qđ cū plurib⁹ oportebat oñdere ꝑ ſe extra petere. Rurſum ſi q̄s diuidēs petat ꝓblema: vt ſi oporteat oſtēdere medicinam ſanatiui ⁊ egrotatiui extra vtrūq̄ poſtulet. Aut ſi q̄s eoꝝ que ſequūť ſeinuicem ex neceſſitate alterū petat: vt latus icōmenſurabile eſſe diametro: cū oporteat oñdere qm̄ dyameter lateri. Equalr̄ aūt ⁊ cōtraria petūt ei qđ ex pricipio. Nam primū ſi q̄s oppoſita petijt ſm̄ affirmationem ⁊ negōnem. Scđo aūt ſi ↄ̃ria ſm̄ oppōnem: vt bonum ⁊ malū idem. Tertio vero ſi q̄s vlr̄ poſtulās ꝑticularit̄ petierit ↄ̃dictionē: vt ſi q̄s ſumpſit ↄ̃riorū vnā diſciplinā: ſanatiui ⁊ egrotatiui alterā petat: aut ſi hoc petēs in vlī vlr̄ cōtradictionem tentauerit ſumere. Rurſū ſi q̄s petat ↄ̃rium ei qđ ex neceſſitate accidit ꝑ ea que poſita ſunt: ⁊ ſi q̄s ea q̄dem nō ſumat que oppoſita. Talia aūt petat duo ex q̄bus erit oppoſita ↄ̃dictio. Differt aūt cōtraria accipe ab eo qđ eſt in principio tm̄: qm̄ h⁹ q̄dem eſt peccm̄ ad ↄcluſionē: naꝫ ad illā aſpicientes qđ in principio eſt dicimus petere. Cōtraria aūt ſunt i ꝓpōnibus: eo q̄ ſic habent ſe aliquo mō hoc adiuicem.

Capitulum. XII.

Ad exercitationem aūt ⁊ meditationem taliū oroñū. Primū q̄dem conuerti aſſueſcere opꝫ orones: ſic.n. ⁊ ad h̃ qđ dr̄ magis habebimur idonei: ⁊ i paucis plures ſciem⁹ orones. Nam cōuertere eſt trāſumētem cōcluſionem cū reliq̄s iterrogationibus interimere vnum, eoꝝ que dicta ſunt. Neceſſe eſt eniꝫ ſi cōcluſio non eſt vnam aliquā iterimere ꝓpōnum: ſi oibus poſitis neceſſe erat concluſionē eſſe. Ad oēm aūt pōnem: ⁊ ſic: ⁊ nō ſic argumētū cōſiderandū: ⁊ iuenienti ſolutionem ſtatim querendū: ſic eniꝫ ſimul accidet: ⁊ ad iterrogandū: ⁊ ad r̄ndendum exerceri: ⁊ ſi ad nullū aliū habemus apđ noſipſos. Et alternatim eligendum que ſunt ad eādem pōnem argumēta: hoc eniꝫ ad cogēdum multā idoneitatem facit: ⁊ ad arguēdum magnū habꝫ adiutoriū: qñ idoneus eſt aliq̄s: ⁊ qm̄ ſic: ⁊ qm̄ nō ſic: nā ad cōtraria accidit fieri obſeruātiam: ⁊ ad cognitionem: ⁊ ad ſm̄ philoſophiam prudentiam poſſe cōſpicere: ⁊ cōſpexiſſe: que vtrūq̄ accidit dicere hypotheſeos nō paruum inſtrumētum: reliquū eni hoꝝ eſt iuſte eligere alteꝝ. Opꝫ aūt ad h⁹ eſſe boni ingenij: ⁊ hoc ſm̄ veritatem bonum igeniū poſſe bene eligere verū: ⁊ diſtinguere falſum: q̄ nati ſunt bene: poſſunt facere bene: nā q̄ amāt ⁊ q̄ odiunt hoc qđ ꝓfertur facile diſcernūt optimum. Et ad ea que ſepe incidūt ꝓblemata ſcire opꝫ orones: ⁊ maxime de primis pōnibus. In his eni faſtidiunt ſepe r̄ndentes. Amplius terminoꝝ copioſos eſſe opꝫ ⁊ ꝓbabilium ⁊ primoꝝ habere ſe ꝓmptos: nā ꝑ hos ſyllogiſmi fiūt. Tētandū aūt ⁊ q̄ ſepe icidūt ſermocinationes tenere: nā quēadmodū in geometria aū opus ē circa elemēta exercitatū eē: ⁊ in nūeris circa capitales ꝓmpte ſe hr̄e: ⁊ multū ↄfert ad id qđ ē aliū quoq̄ nūm cognoſcere m̄ltiplicatū. Silr̄ aūt ⁊ in oronib⁹ ꝓmpte ſe hr̄e ad principiū: ⁊ ꝓpōnes ſcire memoriter opꝫ. Nā velut i memoriali tm̄ loci poſiti ſtatim faciūt eadē rememorare: ⁊ h̃ faciūt magis ſyllogiſtice: eo q̄ determinatas eas magis iſpiciunt ſm̄ nūm. Propōnem quoq̄ cōem magis q̄ oronem ad memoriā ponēdū. Nā principij ⁊ hypoſtaſeos idoneū eſſe mediocriter difficile. Amplius oronē vnā plr̄es facere aſſueſcēdū vt obſcuriſſime abſcōdētib⁹: h⁹ aūt erit ſi q̄ſq̄ plurimū abſcedat a cognitione de q̄bus eſt oro. Erunt aūt potiores oronū q̄ maxie vlr̄ hoc pati poſſunt: vt qm̄ nō eſt vna pluriū diſciplina: ſic eni ⁊ i his q̄ ſunt ad aliq̄d ⁊ in cōtrarijs: ⁊ ↄiugaꝫ eſt. Opꝫ aūt ⁊ reminiſci vlr̄es facere orones ⁊ ſi fuerit diſputās ꝑticulariter: ſic eni ⁊ plures poſſe eſt vnā facere: ſilr̄ aūt ⁊ in rheto-

ricis enthymematibus. Eūdem aūt q̄ꝫ maxime fugere in vl'e ferre ſyllogiſmos: ⁊ ſp oꝫ cōſiderare orōnes ſi in plurib⁹ cōib⁹ diſputanť. Nam oēs p̄ticulares in vlī diſputate ſūt: ⁊ ineſt in p̄ticularibus vniuerſalis demōſtratio: eo ꝙ nō eſt ſyllogizare q̄cꝙ̄ſine vniuerſali. Exercitationē aūt aſſignandum inductiuaꝝ q̄dem ad iuuenem: ſyllogiſticarum aūt ad eruditum: ⁊ tentādū accipere a ſyllogiſticis q̄dem ꝑpōnes: ab inductiuis autem ꝑabolas. In h̄ eni exercitate vtreqꝫ ſunt: oīno autem exercitatiōe diſputantium tentandūꝫ: auferre aūt ſyllogiſmū ab aliquo: aut ꝑpoſitionē: aut ſolutionēꝫ: aut inſtantiam: ſiue recte quis dixerit ſiue nō recte: vel ipſe vel alter ⁊ circa q̄d vtrūqꝫ. Ex his eni poteſtates: exercitium autē gratia poteſtatis. ⁊ maxime circa ꝑpoſitiōes: ⁊ inſtantias. Eſt.n. vt ſimpl'r dicať dialecticus ꝑpoſitiuus ⁊ inſtantiuus. eſt autēꝫ ꝑponere quidem vnū facere que ſunt plura. oꝫ enim in toto oīno ſumere ad q̄ eſt diſputatio. Inſtare autem ꝙ vnum eſt facere plura. nam aut diuidit: aut interimit. hoc quidem; dans illud aūt non dans: eorum que ꝑpoſita ſunt. Non eſt aūt omni diſputandū nec cōtra quēlibet exercitādū. neceſſe eſt eni contra aliquos prauas fieri diſputationes. Nam contra eum qui oīno tentat videri ꝑfugere iuſtum quidem tentandum ſyllogiſmuꝫ facere: nō pulchrum autem: eo ꝙ nō oꝫ conſiſtere ſtatim cōtra quoſlibet. neceſſe eſt eniꝫ prauiloquiuꝫ inde accidere. nam qui exercitati ſunt nō poſſunt abſtinere a diſputatione certatoria. Oportet autem ⁊ factas habere oratiōes ad huiuſmodi probleumata in quibus minimis abundantes ad plurima vtiles habeamus. ille vero ſunt vniuerſales ⁊ ad q̄s abundare difficile eſt continuo.

Explicit liber octauus thopicoꝝ Ariſt.

Incipit liber primus elenchorum Ariſt.

Capitulum primum.

De ſophiſticis aūt elēchis: ⁊ de his qui videnť q̄dēꝫ elēchi: ſꝫ nō ſūt. ſunt aūt ꝑalogiſmi: dicem⁹ incipiētes ſm nām a primis. Qm̄ ḡ alij q̄dē ſunt ſyllogiſmi. alij aūt cuꝫ nō ſint vr̄r: manifeſtū eſt. Nā quēadmodū ⁊ in alijs h̄ fit: vel ꝑꝑ quādā ſilitudinē: ſic ⁊ in orationibus ſe hꝫ: eteni habitū alij q̄dem habent bene. alij aūt vr̄r ex tribu tumētes ⁊ ſingētes ſe. Et pulchri alij q̄dē ꝑꝑ decorē. alij aūt vr̄r cōponētes ſe. ⁊ in inanis q̄dē ſilr. nam ⁊ hoꝝ hec q̄dē argentū. illa v̄o aurūꝫ ſunt vere. alia aūt nō ſunt q̄dē: vr̄r aūt ſm ſenſum: vt litargiria. q̄dē ⁊ ſtannea: argentea: felle v̄o tincta aurea: eodē aūt mō ſyll'ſ ⁊ elenchus. hic q̄dē eſt. ille v̄o nō eſt. vr̄ aūt ꝑꝑ īperitiā. Nam īperiti velut diſtantes a lōge ſpeculanť. Nā ſyll's q̄dē ex q̄buſdam poſitis eſt: vt dicať diuerſūꝫ q̄d ex nec̄itate ab his q̄ poſita ſūt ꝑ ea q̄ poſita ſt. Elēch⁹ aūt ſyll's ē cū ꝯdictiōe ꝯclōnis. illi v̄o hoc q̄dē nō faciūt. Vr̄r aūt ob mltas cās: quorū vn⁹ aptiſſim⁹ ē ⁊ publiciſſimus. ꝑ noīa. Nā qm̄ nō ē res ipſas ferentes diſputare. ſꝫ noīb⁹ ꝑ reb⁹ vtimur notis. ⁊ iō q̄ accidit ī noīb⁹ in reb⁹ arbitramur accidere velut in nūeris rōcinātib⁹. Hoc aūt nō ē ſile. nā noīa q̄dē finita ſūt: ⁊ orōnū multitudo: res autē nūero īfinite. Nec̄e ḡ erit pl'a eādē orōnē ⁊ vnū nomē ſignare. Ergo quēadmōꝫ illi q̄ nō ſūt ꝑmpti nūeros ferre a ſciētib⁹ decipiūtur: eodē mō ⁊ in orōnib⁹ q̄ noiuꝫ v̄tutis ſūt ignari ꝑalogizanť: ⁊ ipſi diſputātes ⁊ alios audiētes. Ob hāc igiť cām ⁊ eas q̄ dicēde ſūt: ē ⁊ ſyll's ⁊ elēch⁹ ē appens nō exńs aūt. Qm̄ aūt ē q̄buſdā magis opeꝑpciū videri ſapiētes q̄ꝫ eſſe ⁊ nō videri. Eteni ſophiſtica appens ſapia: nō exńs aūt: ⁊ ſophiſtica pecuniarū aucupator ab appente ſapia ⁊ nō exńte. Palā ꝑfecto ē: qm̄ nec̄iū eſt his: ⁊ ſapiētis op⁹ videri facere magis q̄ꝫ facere ⁊ nō videri. Eſt aūt vt ſit ad vnū dicē ī vno quoqꝫ op⁹ ſciētis nō mentiri q̄dē eū de q̄b⁹ nouit: mentientēꝫ autem manifeſtare poſ-

ſe. Hec aũt ſunt hec qdem in eo qȯ põt da-
re oꝛonẽ: illud aũt in eo qȯ ſumere. Neceſ-
ſe eſt ğ eos q volũt ſophiſtice agere dictaꝝ
oꝛonũ gen⁹ ingrere. O pꝑcitũ.n.eſt eis: nã
h⁹ ptãs videri faciet ſapiẽtes cui⁹ ſunt deſi
deriũ hñtes. Qm̃ ergo h⁹ gen⁹ eſt qdẽ oꝛo-
num: ⁊ qm̃ h⁹ appetit ptãtem hiquos vo
cam⁹ ſophiſtas manifeſtũ eſt. Quot autẽ
ſunt ſpẽs diſputationũ ſophiſticaruꝫ: ⁊ ex
quot numero ptãs ea ꝯſtat: ⁊ quot ptes cõ
tingit eſſe negocij: ⁊ de alijs que ſuffragan
tur ad hanc artem nunc dicamus.

Caplm. II.

SUnt ergo diſputationuꝫ gene
ra q̃tuoꝛ. Doctrinales. Diale-
ctice. Tentatiue. Litigioſe. Et
doctrinales qdẽ ſunt q̃ ex pro-
prijs pricipijs cuiuſqꝫ diſcipli
ne: ⁊ nõ ex his q̃ videnĩ eſſe rñdẽti ſyllogi-
zant. O pꝫ.n.eum credere q dixit. Dialecti
ce aũt que ex pbabilib⁹ ſunt collectiue ꝯdi-
ctionũ. Tentatiue ỽo q̃ ex his colligũt que
videnĩ rñdẽti. Et q̃ neccium eſt ſcire ei q ſi-
mulat ſe hñe ſciaꝫ: queadmodũ determina
tum eſt in alijs. Litigioſe ỽo q̃ ex his ſunt
que videnĩ pbabilia: nõ ſunt aũt ſyllogizãt.
Ergo de demõſtratiuis qdeꝫ i analecticis
dcm̃ ẽ. De dialecticis ỽo ⁊ tẽtatiuis alijs.
De altercatorijs ãt ⁊ litigioſis nũc dicem⁹.
¶ Primũ ergo ſumẽdum quot ꝯiectant q
in diſputatiõib⁹ decertant ⁊ coaltercantur.
Sunt aũt qnqꝫ hec nũo: redargutio: falſũ:
inopinabile: ſoloeciſm⁹: ⁊ qntũ facere nuga
ri eum q ꝯtra agit: hoc aũt eſt frequẽter co-
gere idẽ dicere. Aut qȯ nõ ſit: ſꝫ qȯ videaĩ
eſſe ſingulũ coꝝ: naꝫ maxie volũt videri re-
darguentes. Scȯm aũt falſum aliqd mõ-
ſtrare. Tertiũ ad h̃ qȯ ꝑter opionẽ ẽ duce-
re. Quartũ ỽo ſoloeciſmo vti facere: h̃ aũt
eſt facere ꝑꝫ locutionẽ barbariꝫare ex oꝛo-
ne rñdẽtẽ. Ultimũ aũt frequẽter idẽ dicere.
Modi aũt redarguẽdi ſunt duo qdẽ: nam
alij qdẽ ſunt ꝑm dictioneꝫ: alij ỽo extra di-
ctionẽ: ſunt aũt ea q̃ ꝑm dictionẽ faciũt fan-
taſiã ſex nũo. Sũt ãt h̃: equocatio: amphy-
bologia: ꝯpõ: diuiſio: accẽt⁹ figura dictõis.
H⁹ aũt fides: ⁊ q̃ p iductionẽ eſt: ⁊ ſyll'ſ: ⁊
ſiqs ſumaĩ alı⁹: ⁊ qm̃ totidẽ modis: ſi eiſdẽ
noib⁹ ⁊ eiſdẽ oꝛonib⁹ nõ idẽ ſignificamus.
Sũt aũt ꝑꝫ equocationẽ h⁹ oꝛones: vt qm̃
diſcũt ſciẽtes: naꝫ ea q̃ memoꝛie pdita ſunt
grãmatici diſcũt. Diſcere.n. equocũ eſt ad
intelligere cũ q vtiĩ diſciplina: ⁊ ad accipe
diſciplinã: ⁊ rurſus qm̃ mala bona: nã que
expediũt bona: mala aũt expediũt. Duplex
enim expediens eſt: ⁊ necciuꝫ qȯ accidit ple
rũqꝫ ẽt in malis: eſt enim malũ qdem neceſ
ſariũ: ⁊ bona quoqꝫ expediẽtia dicimus eẽ.
Ampli⁹ aũt eũdem ſedere ⁊ ſtare ⁊ laboꝛa
re ⁊ ſanũ eſſe. naꝫ q ſurgebat ſtat: ⁊ q ſana-
baĩ ſanus eſt: ſurgebat aũt ſedens: ⁊ ſana-
baĩ laboꝛãs. nam laboꝛãtem qdlibꝫ facere
aut pati nõ vnũ ſignificat: ſꝫ qñqꝫ qdem qui
nũc laboꝛat aut ſedet: qñqꝫ aũt q laboꝛabat
prius. Verũ ſanabaĩ qdem ⁊ laboꝛans: ⁊
nõ laboꝛãs: ſanus eſt aũt nõ laboꝛans: ſꝫ la-
boꝛãs nõ nunc: ſꝫ prius. Scȯm aũt amphi
bologiam tales velle me accipe pugnãtes:
⁊ putaſne ꝙ quis ſcit: hoc ſcit nam ſcientẽ
⁊ ſcitũ ꝯtingit vt ſciẽteꝫ ſignificari hac oꝛo-
ne: ⁊ putas qȯ videt qs hoc videt: videt ãt
colũnam: q̃re videt colũna. ⁊ putas hoc qȯ
tu dicis eſſe: hoc tu dicis: dicis aũt lapidem
eſſe: tu ergo lapis dicis eſſe: ⁊ putas eſt ta-
centem dicere. Duplex eni eſt tacẽteꝫ dice-
re: ⁊ hũc dicere tacẽtem: ⁊ que dicunĩ: ſũt
aũt tres modi ꝑm equocationẽ ⁊ amphibo
logiam. Unus qdem qñ vel oꝛo vel nomẽ
principalr̃ ſignificat plura: vt aquila vel ca
nis: ali⁹ aũt qñ ſic ſoliti ſum⁹ dicere. Terti⁹
vero qñ compoſitũ plura ſignificat: ſepatũ
vero ſimplr̃: vt ſcire lr̃as: nam vtrũqꝫ ſi cõ
tingat vnũ qdeꝫ ſignificat ⁊ ſcire ⁊ lr̃e: am-
bo ãt plura aut lr̃as ipos ſciaꝫ habere: aut
lr̃aruꝫ: aliũ ergo amphibologia ⁊ equoca-
tio circa hos modos ſunt. Scȯm cõpõneꝫ
aũt ſunt h⁹: vt poſſe ſedentẽ ambulare ⁊ nõ
ſcribentẽ ſcribere: nõ.n. idem ſigñat ſi diui-
dens qs dicat ⁊ cõponens: qm̃ poſe eſt ſe-
dentem ambulare: ⁊ nõ ſcribentẽ ſcribere:
⁊ hoc ſilr̃. Si qs componat nõ ſcribentem
ſcribere: ſignificat eni pfecto qm̃ hꝫ ptãteꝫ
ꝙ nõ ſcribit vt ſcribat. Si qs aũt nõ compo
nat qm̃ hꝫ ptãtem ꝙ nõ ſcribit vt ſcribat: ⁊
diſcere nunc lr̃as ſi qs didicit q̃s ſcit. Am-
pli⁹ ꝙ vnũ ſolum põt ferre plura põt ferre.
Scȯm diuiſioneꝫ vero qm̃ qnqꝫ ſunt duo
⁊ tria paria ⁊ iparia: ⁊ qȯ mai⁹ eq̃le tantũ-
dem.n. mai⁹ ⁊ adhuc ampli⁹. Nam eadeꝫ
oꝛo ⁊ diuiſa ⁊ cõpoſita: nõ idem ſp ſigñare
videbiĩ: vt ego poſui te ſeruũ entẽ liberũ ex
qnquagīta viroꝝ centũ reliqt diu⁹ achilles.
Scȯm accentũ aũt in his qdeꝫ que ſunt ſi-
ne ſcriptura dialecticis nõ eſt idoneũ face-

re orõnem. In ſcripturis aũt τ poematib⁹
magis: vt metuo longas ꝑeunte noctes ly
dia dormis: τ heu q; nã tanti cinxeꝛũt ethe-
ra nimbi: ergo circa accentũ qdẽ hꝰ ſunt.
Que aũt ſm figuraꝫ ſunt dictionis accidũt
qñ nõ idem interꝑtaẽ ſilr: vt maſculinuꝫ fe
mininũ: vel femininũ maſculinũ: vel qd inẽ
hec eſt alteꝝ hoꝝ: vel rurſus quale q̃tũ vel
q̃tum quale: vel faciẽs patiens: vel diſpoſi
tum facere: τ alia: vt determinatũ eſt pꝛi⁹.
Eſt eniꝫ qd nõ eſt coꝝ que ſunt facere: ve-
lut coꝝ que ſunt facere qdẽ dictione ſignifi
care vt vigere. Similr figura dictionis dr
ei qd ſecare vel edificare: q̃uis hoc ideꝫ q̃-
le quid τ affectũ quodãmõ indicat: illud ꝟo
facere qd eodem mõ τ in alijs: ergo ſm di
ctionem redargutiones ex his locis ſunt.

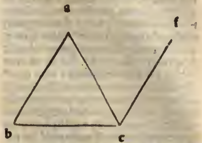
Caplm. III.

Quum ꝟo qui extra dictioneꝫ
ſunt paralogiſmoꝝ ſpẽs ſunt ſe-
ptem. Una qdem ſm accñs.
Scda auteꝫ eo ꝙ ſimplr τ nõ
ſimplr. ſꝫ quid eſt aut vbi: aut
qñ: aut ad aliqd dr. Tertia ꝟo ſm elenchi
ignorantiã. Quarta ꝟo ſm ꝯſequẽs. Quin
ta aũt ſm ꝙ in principio eſt ſumere. Sexta
ꝙ non eſt cãm ſm cãm ſumere. Septima
ꝟo plures iterrogationes vt vnam facere.
Ergo ſm accñs qdeꝫ paralogiſmi ſunt qñ ſi-
milr quidlibꝫ aſſignatũ fuerit rei ſubiecte τ
accñti ineſſe. nam qm̃ eidem accidũt multa
nõ neceſſe eſt oĩbus p̃dicari: τ ei de quo p̃-
dicanẽ hec oĩa ineſſe: nam oĩa ſi erunt eadẽ
quẽadmodũ ſophiſte dicũt: vt ſi coꝛiſcus
alter eſt ab hoĩe: ipſe eſt a ſe alter: eſt eni ho
mo. Aut ſi a ſorte alter: ſoꝛ. ãt homo: alteꝝ
eſſe ab hoĩe aiunt ꝯceſſuꝫ eſſe: eo ꝙ accidit
a quo dixerit alteꝝ eſſe hũc eſſe hoĩeꝫ. Se-
cundũ aũt ꝙ ſimplr dr hoc: aut quo τ non
ꝓpꝛie qñ ꝑticulariter dicĩ: vt ſimplr dcm̃
ponĩ: vt ſi qd nõ eſt opinabile eſt: qm̃ qd
eſt nõ eſt: nõ eniꝫ idem eſt eſſe qduis τ eſſe
ſimplr: aut rurſuꝫ qm̃ qd eſt nõ eſt. Si co-
rum que ſunt quippiã nõ eſt: vt ſi nõ eſt ho
mo: nõ enim eſt idem nõ eſſe qduis: τ ſim-
plr nõ eſſe. Uidet aũt eo qd ꝓpꝛia ſunt di-
ctione τ paruꝫ differãt eſſe qduis τ eſſe: τ
nõ eſſe qduis τ nõ eẽ. Similr aũt eſt: τ qd
eſt ſm quid τ ſimplr: vt indus cũ ſit niger
albus eſt dẽtibus: indus albus ergo τ non
alb⁹ eſt: aut ſi ambo aliquo mõ: qm̃ ſimĩ cõ
traria inerunt. Huiꝰ aũt in qbuſdam omni
conſiderare facile eſt: vt ſi ſumẽs ethiopeꝫ
eſſe nigrũ: dentib⁹ dicat qm̃ albus. Si ergo
ibi albus qm̃ niger τ non niger putabit diſ-
putaſſe ſyllogiſtice: cum ꝑfecerit iterroga-
tionẽ. In qbuſdã ꝟo latet frequẽter in qui-
buſcũqꝫ cuꝫ aliquo mõ dicaẽ ſimplr videẽ
ſeq: τ in qb⁹ nõ facile eſt ꝯſiderare vtꝝ coꝝ
ꝓcipue ſit aſſignãduꝫ. Fit aũt hꝰ in qb⁹ ſilr
ſunt oppoſita. Uidet.n. aut ambo aut neu
trum eẽ ꝯcedendũ ſimplr p̃di: vt ſi dimidiũ
qdem albũ: dimidiũ ꝟo nigrũ: vtruꝫ albuꝫ
vel nigrũ vł neutrũ. Que aũt ſunt ꝑꝑ id qd
nõ determiaẽ qd ſyllõ aut qd elenchus ꝑꝑ
omiſſionẽ fuerit orõnis. Nam elenchus ẽ
ꝯdictio eiuſdẽ τ vnius: nõ nõis ſꝫ rei τ no-
minis: nõ ſinonymi ſꝫ eiuſdẽ. Ex his q̃ da-
ta ſunt ex neccitate: nõ ꝯnumerãto qd erat in
pꝛicipio ſm idẽ: τ ad idẽ τ ſilr τ in eodem
tpe. Eodẽ aũt mõ eſt τ mentiri de aliquo.
Quidã aũt omittẽtes aliqd ex eis q̃ data ſũt
videnẽ redarguere: vt qm̃ idẽ dupluꝫ τ nõ
duplũ: nã duo vni⁹ qdẽ duplũ: triuꝫ aũt nõ
duplũ. aut ſi idẽ eiuſdẽ dupluꝫ et nõ duplũ:
ſꝫ nõ ſm idẽ. Nã ſm lõgitudinẽ duplũ: ſm
latitudinẽ ꝟo nõ duplũ: aut ſi eiuſdeꝫ τ ſm
idẽ τ ſilr ſꝫ nõ ſil. q̃re ẽ appens elẽch⁹. Tra
het aũt aliqs hãc τ in his q̃ ſunt ſm dictio-
nẽ. Que ãt in eo qd in pꝛincipio erat ſume-
re ſunt qdẽ ſic: τ totidẽ modis quotiẽs con
tingit. id qd in pꝛicipio eſt petere. Ur̃ auteꝫ
arguere eo ꝙ nõ poſſint iſpicere idẽ τ diuer
ſum. Qui ꝟo ſm ꝯñs eſt elẽchus: eo ꝙ pu
tẽt ꝯuerti ꝯñam. Nã ſic eſt hoc ex neccitate
illud ſit: τ cũ illud eſt putãt τ alteꝝ eẽ ex necci-
tate: vñ τ q̃ circa opionẽ ſunt ex ſenſu falla
cie ſiũt. Sepe eni fel mel ſuſpicati ſunt: eo
ꝙ ſeqẽ flauus coloꝛ mel: τ qm̃ accidit terrã
pluuia fieri madidã: τ ſi ſit madida opinã-
tur pluiſſe: hoc aũt nõ neccium eſt: τ in rhe-
thoꝛicis q̃ ſꝫ ſigna ſunt ex ꝯñtib⁹ inſunt de-
mõſtratiões: volẽtes eni oñdere: qm̃ adul-
ter: qd ꝯñs eſt accipiũt: qm̃ cõptus: aut qm̃
in nocte vĩ errabũdus: pluri⁹ aũt hec qdeꝫ
inſunt: ꝓrum ꝟo nõ ineſt: ſilr aũt τ in ſyllo
giſticis. vt Meliſſi rõ: qm̃ iſinitũ eſt vni-
uerſum: ſumẽs vniuerſuꝫ qdẽ ingenitũ eẽ.
Nã ex nihilo fieri. Qd aũt fcm̃ eſt ex pꝛinci
pio fieri. Si g̃ nõ fcm̃ eſt principiũ nõ habꝫ
vniuerſum: q̃re iſinitũ. Nõ neccẽ eſt aũt hoc
accidere. nõ eni ſi oẽ qd fcm̃ eſt pꝛicipium
hꝫ: τ qcqd pꝛincipiũ hꝫ fcm̃ eſt: velut nõ ſi
febris eſt caloꝛ: τ calm neccẽ eſt febꝛem eſſe.

¶ Que ƀo ſm nõ cãm vt cãm: cũ aſſumit q̇ nõ cã velut pp illud fiat redargutio. Accidit aũt hꝰ in ſyllogiſmis ad ipoſſibile: nã in his neceſſariũ interimere aliq̃d ex his que poſita ſunt. Si ergo enũeret̃ in neceſſarijs iterrogatiõibꝰ ad id ad q̇ accidit ipoſſibile videbit̃ pp hoc fieri ſepe redargutio: vt q̃m nõ eſt aĩa ⁊ vita idẽ. Nã ſi corruptiõi generatio ꝯriũ: ⁊ alicui corruptiõi q̃dã erit generatio ꝯria. Mors aũt corruptio q̃dã ⁊ ꝯtrarium vita: q̃re vita gnãtio ⁊ viuere gnãri: ħ aũt ipoſſibile: nõ ergo idẽ aĩa ⁊ vita. Non aũt ſyllogizatũ eſt: accidit.n. ⁊ ſi nõ dicat aliquis idẽ aĩam ⁊ vitã ipoſſibile: ħ ſolũ ꝯriũ gdẽ vitã morti cũ ſit corruptio. Corruptioni aũt gnãtionẽ: ergo inſyllogizate gdẽ ſimpliciter nõ ſũt hꝰ orõnes: ſed ad ꝓpoſitũ aũt iſyllogizate. Et latet pleruq̃ nõ minꝰ ipſos interrogãtes hꝰ. ergo pp cõſequẽs: ⁊ pp nõ cãm hꝰ argumentatiões ſũt. ¶ Que aũt in eo ꝙ duas iterrogatiões vt vnã faciunt q̃n plures latet eſſe: ⁊ q̃ſi vnius aſſignat̃ rñſio vna. In aliquibꝰ facile videre q̃m plures: ⁊ q̃m nõ reddẽda rñſio vna: vt verũ terra mare eſt: aut celũ. In aliq̃bus aũt minus: ⁊ q̃ſi vna ſit: aut cõcedũt in eo ꝙ nõ rñdeãt ad interrogatũ: aut redargui vident̃: vt putaſne hic ⁊ hic eſt hõ: q̃re cũ aliquis ꝑcuſſerit hũc ⁊ hũc hoiem: ħ nõ hoies ꝑcutiet. Aut rurſum quoꝝ hec quidẽ ſunt bona: illa aũt non bona oĩa aut bona aut nõ bona. Utrũ.n. dixerit: aut q̃dẽ elenchũ: aut falſuꝫ apparens videbit̃ facere: nã dicere eoꝝ que nõ bona ſunt aliq̃d eſſe bonũ aut eoꝝ que bona ſunt nõ bonũ falſuꝫ. Qñq̃ aũt aſſumptis q̇buſdam: ⁊ elẽchus fiet verꝰ: vt ſiquis cõcedat ſilr̃ vnũ ⁊ plĩa dici alba ⁊ nuda ⁊ ceca. Nã ſi cecũ eſt q̇ nõ hꝫ viſuꝫ natũ aũt hr̃e: ⁊ ceca erũt que nõ hñt viſuꝫ: nata aũt hẽre. Qñ ergo hoc quidẽ habet viſuꝫ: illud aũt nõ habet: ambo erũt vel videntia: vl̃ ceca: q̇ eſt impoſſibile.

Caplm. IIII.

Ut ergo ſic diuidẽdũ apparẽtes ſyllogiſmos ⁊ elenchos: aut oẽs reducendũ in elenchi ignorantiã: his qui hãc principium faciunt. Eſt.n. oẽs reſoluere dictos modos in elenchi diffinitionẽ. Primũ quidẽ eſt ſi imodificati. Oꝫ.n. ex his que poſita ſunt accidere concluſionem: vt dicatur ex neceſſitate: ſed non videatur. Deinde ⁊ ſm partes diffinitionis: nam eorum que ſunt in dictione: hi quidem ſunt ſm duplex: vt equiuocatio ⁊ oratio. ⁊ ſimilis figuratio. Conſuetum.n. eſt hec omnia vt q̇ aliq̃d ſignificare. Cõpõ aũt ⁊ diuiſio ⁊ accẽtꝰ in eo ꝙ non eadẽ eſt orõ: vel nomẽ drñs. Oportebat aũt ⁊ hec: quẽadmõꝫ ⁊ reꝫ eandẽ ſi debeat elẽchus vel ſyll'ſ fieri: vt ſi tunica nõ veſtis ſyl

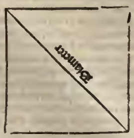
logizet̃: ſed tunica: nã verꝫ ⁊ illud: ſꝫ nõ ſyllogizatũ ẽ: ſꝫ adhuc iterrogatiõe idiget: q̃m idẽ ſignificat ⁊ ad cuꝫ qui iterrogat quare. Qui ƀo ſꝫ accñs diffinito ſyll'o manifeſti fiunt: nã eandẽ diffõnẽ oꝫ ſylli ⁊ elẽchi fieri veꝝ adiacere ꝯdictionẽ: nã elẽchus ſyll'us eſt ꝯdictiõis. Si ergo nõ ẽ ſyll'ſ accñtis nõ fiet elẽchus. Non.n. ſi cũ hec ſint neceſſe ħ eſſe: hoc aũt ẽ albũ neceſſe ẽ albũ eẽ ꝑ ſyll'ꝫ: neq̃ ſi triangulus duobus rectis eq̃les hꝫ tres angulos: accidit aũt ei figurã eẽ: vel primuꝫ vel principiũ ꝙ figura vel primuꝫ vel principiũ hoc ẽ. Nã nõ q̃tenꝰ figura vel primum vel principium: ſed in eo ꝙ trianguli demõſtratio. Similiter aũt ⁊ in alijs. Quare ſi elenchus ſyllogiſmus quidam nõ erit qui ſm accidens ſit elenchus: ſed ſm hoc: ⁊ artifices ⁊ omnino ſcientes arguũtur ab inſcijs: ſm accidens enim faciunt ſyllogiſmos cõtra ſapientes. Qui vero nõ poſſunt diuidere aut interrogati concedunt aut cuꝫ non dent putantur dediſſe. Qui autem ſm quid ⁊ ſimpliciter: quoniam non de eodeꝫ affirmatio ⁊ negatio eſt. Nam ſm quid album ſm quid non album: ſimpliciter autẽ albi ſimpliciter non albi negatio. Si ergo dato ſm quid eſſe album vt ſimpliciter dictum accipit non facit elenchum: videtur autem eo ꝙ ignorat̃ quid eſt elenchus. Manifeſtum autem omnium qui prius dicti ſunt ſm elenchi diffõneꝫ: quare ⁊ nũcu

pati ſunt ſic. Naꝫ ſm rōnis omiſſionē fanta
ſia fit: ⁊ diuiſis ſic.cōis in oibus his ponen
da eſt orōnis diminutio. Qui ꝟo in eo ꝙ ſu
mit hoc qḋ erat in pĺcipio: ⁊ nō cā vt cā po
nit manifeſti fiūt per diffōnē. Opꝫ eteni cō
cluſionē eo ꝙ hic ſunt ſinit accidere: qḋ nō
erat in nō cauſis. Et rurſuꝫ nō enūerato eo
qḋ ex pĺcipio: qḋ nō hñt eē q ſūt ſꝫ petitio-
nem ei⁹ qḋ in principio: q ꝟo ſm ɔ̄ñs: ptes
ſunt accñtis. Nā ɔ̄ñs accidit: differt aūt ab
accñte: qm̄ accñs qdē eſt in vno ſolo ſume-
re: vt idē eē rubeū: ⁊ mel: ⁊ albū: ⁊ cygnū: q
aūt ſm ɔ̄ñs ſemꝑ in plurib⁹. Nāqꝫ q̄ vni ⁊
eidē ſunt eadē: ⁊ ſibi inuicē ꝓbam⁹ eē eadē:
ꝑꝑ qḋ fit ſm ɔ̄ñs elench⁹. Eſt aūt nō oino
veꝝ: vt ſi ſit albū ſꝫ accñs: nā ⁊ nix ⁊ cygn⁹
albo idē. Aut rurſuꝫ vt in melliſſi rōne: idē
eſſe accipit factū eē ⁊ principiū hr̄e: aut eq̄-
lia fieri: ⁊ eādē magnitudinē accipe: qm̄.n.
qḋ factū ē hꝫ principiū: ⁊ qḋ hꝫ principiuꝫ
factū eē poſtulat: tanq̄ꝫ ambo eodē ſint ge-
quid eo ꝙ principiū habent: factū eē ⁊ ter-
minatū. Siĺr aūt ⁊ i his q̄ eq̄lia facta ſūt eā-
deꝫ ⁊ vnā magnitudinē ſumētia: eq̄lia fiūt:
⁊ q̄ eq̄lia facta ſt̄: vnā magnitudinē accipiūt
q̄re ɔ̄ñs ſumet. Qm̄ ḡ ſm accñs elēchus in
ignorantiā elēchi eſt manifeſtū ē: qm̄ ⁊ qui
ſꝫ ɔ̄ñs. Perſpiciēdū aūt hoc ⁊ aliter. Qui
ꝟo in eo ꝙ plures iterrogatiōes vnā faciūt
in eo ſē ꝙ nō enodam⁹ ꝓpōnis diffōnē. Nā
ꝓpō vnū de vno eſt: nā eadē diffō vni⁹ ſolı⁹
⁊ ſimpĺr rei: vt hoīs ⁊ vni⁹ tm̄ hoīs: ſiĺr aūt
⁊ in alijs. Si ḡ vna tm̄ ꝓpō ē: q̄ vnū de vno
aſſignat: ⁊ ſimpĺr erit ꝓpō h⁹ iterrogatio:
qm̄ aūt ſyll'ſ ex ꝓpōnib⁹ eſt: elēch⁹ aūt ſyll'ſ
⁊ elēchus eſt ex ꝓpōnib⁹. Si ḡ ꝓpō vnū de
vno manifeſtū: qm̄ ⁊ hoc ē in elēchi ignorā
tiaꝫ. Uidet̄.n.eē ꝓpō q̄ nō ē ꝓpō. ſi ḡ dedit
r̄ñſionē vt ad vnaꝫ iterrogōnē erit elēchus.
Si aūt nō dedit ſed vr̄ apparēs elench⁹: q̄-
re oēs loci cadunt in ignorātiā elēchi. Ergo
qui ſunt ſm dictionē: qm̄ apparens cōtradi
ctio: qḋ erat ꝓpriū elenchi. Alij aūt ſm ſyl-
logiſmi diffinitionē. Caplm. V.

FAllacia aūt fit in his quideꝫ q̄
ſunt ſm equocationē ⁊ orōnē
cum nō pōt diuidi qḋ multipli
citer dicit̄: quedaꝫ enim nō eſt
idoneum diuidere vt vnum ⁊
ens ⁊ idem. In his autem que
ſunt ſm compoſitionem ⁊ diuiſionē: eo ꝙ
nihil putatur differre; compoſita ⁊ diuiſa
oratio: velut in plurimis euenit. Similr au
tem ⁊ in his que ſunt ſm accentum. Nō.n.
aliud videtur ſignificare remiſſa ⁊ intenſa
oratio: in aliquo: aut non in pluribus. Eoꝝ
vero que ſunt ſm figuram: ꝓpter ſimilitu-
dinem dictiōis. Difficile eniꝫ diuidere: que
ſimiliter ⁊ diuerſe dicunt̄. Pene eni q hoc
poteſt facere. prope eſt videre veruꝫ. Ma-
xime autem ſciet inuenire: quoniam omne
qḋ de aliquo predicat̄: opinamur hoc ali-
quid eſſe: ⁊ vt vnum intelligimus. Nā vnū
⁊ ſubſtantiam maxime videtur ſequi hoc
qḋ eſt aliquid ⁊ ens: quare in his que ſunt
ſm dictionem hic locus ponēdus. Primū
quidem quoniam magis fallacia fit his qui
cum alijs conſiderant q̄ꝫ qui per ſeipſos. nā
que cum alio eſt conſideratio per oratiōes:
que autem per ſeipſos nō minus per ipſam
rem. Deinde ⁊ per ſeipſos falli accidit: cuꝫ
in orationem facit conſiderationē. Ampli⁹
fallacia quideꝫ ex ſimilitudine: ſilitudo autē
ex dictione. In his auteꝫ que ſunt ſm acci-
dens: eo ꝙ non pōt diiudicare ideꝫ ⁊ diuer
ſum: ⁊ vnum ⁊ multa: neqꝫ quibus p̄dica-
torum omnia hec: ⁊ rei accidūt. Similiter
autem ⁊ in his que ſunt ſm conſequens.
Pars eniꝫ quedā accidentis eſt conſequēs
Amplius auteꝫ ⁊ in pluribus videtur ⁊ ꝓ-
batur ſic: ſi hoc ab illo non ſeparatur: neqꝫ
ab altero ſeparatur alterum. In his vero q̄
ſunt ſm diminutionē oratiōis: ⁊ in his que
ſm quid ⁊ ſimpliciter: in eo ꝙ pene fallacia
eſt. Nam quaſi nihil conſignificat: quid ali
quo modo: aut ſimpĺr: aut nunc: aut alicu-
bi: aut nunc vniuerſaliter concedimus: ſimi
liter auteꝫ ⁊ in his ꝙ que in pĺcipio ſumūt
⁊ in nō cauſis. Et quicūqꝫ interrogationes
plures vt vnam faciunt. In omnib⁹ eni eſt
fallacia ob id quod ꝓpter paruum. Nō eniꝫ
ſubtiliter diſcernimus: neqꝫ propoſitionis:
neqꝫ ſyllogiſmi diffinitionē: ꝓpter predictā
cauſam. Caplm. VI.

QUoniā aūt habemus ſm quot
fiunt apparētes ſyllogiſmi: ha
bemus ⁊ ſm quot ſophyſtici
ſyllogiſmi ⁊ elenchi. Dico aūt
ſophiſticum elenchum ⁊ ſyl-
logiſmum: non ſolum eum qui videtur ſyl
logiſmus vel elenchus: non eſt autem: ſed
etiam qui eſt quidem: videtur autem con-
ueniens rei. Sunt autem hi qui non ſm reꝫ
redarguunt ⁊ mōſtrant ignorātes: qḋ qdē

erat tentatiue. Eſt aũt tẽtatiua pars dialectice. hic aũt põt ſyllogizare falſuȝ ꝑꝑ ignorantiam eiꝰ q dat oꝛonẽ. Sophiſtici aũt elẽchi ⁊ ſi ſyllogizent ꝯdictionẽ: nõ faciũt manifeſtuȝ ſi ignoꝛet. nã ⁊ ſcientẽ ĩpediũt his oꝛonibꝰ. ꝙ aũt habemꝰ eos eadeȝ via mãifeſtũ. Naȝ ſm que vñr audientibꝰ veluti interrogata ſyllogizare: ſm hec ⁊ rñdenti vtriqȝ vi debit: q̃re erũt ſyllogiſmi falſi per hec. aut oĩa. aut q̃dã. Q̃d. n. nõ iterrogatus arbitratur dediſſe: ⁊ iterrogatꝰ ponet idẽ. Uerꝫ in qbuſdaȝ ſil̃ accidit ⁊ iterrogare qd̃ deeſt: ⁊ falſuȝ apparere: vt in his que ſunt ſꝫ dictionem ⁊ ſoloeciſmũ. Si ergo paralogiſmi ꝯdictiõis ſm apparentẽ elenchũ ſunt manifeſtum eſt: qm̃ ꝓpter tot erũt ⁊ falſoꝝ ſyllogiſmi: ſm quot ⁊ apparẽs elenchꝰ. Apparens aũt ꝑꝑ pticulas veri. nã cũ ſingulũ defuerit videbiꝉ elẽchꝰ: vt qd̃ ꝑꝑ nõ accñs ꝑꝑ oꝛonẽ: que ad ĩpoſſibile: ⁊ q̃ duas iterrogatiões vt vnã facit ꝑꝑ ꝓpõnẽ: ⁊ ꝑꝑ ideȝ q ſꝫ accñs: ⁊ hꝰ pars q ſm cõſeq̃ns. Amplꝰ nõ in re: ſed in oꝛone accidere. Deĩde ꝑꝑ vl'eȝ ꝯdictioneȝ: ⁊ ſm ideȝ ⁊ ad ideȝ. Et ſil'r: ⁊ ſm qd̃ in aliquo: vel ſm ſingulũ hoꝝ. Amplius ſm non cõnumerato qd̃ in pꝛincipio: qd̃ erat in pꝛincipio accidere. Quare habebimus ſm quot fiunt paralogiſmi. Naȝ ſꝫ plura nõ erunt: ſm aũt ea q̃ dicta ſunt erunt oẽs. Eſt aũt ſophiſticꝰ elenchus nõ ſimpl'r elenchꝰ ſed ad aliquẽ: ⁊ ſyllogiſmꝰ ſil'r. Nã ſi nõ ſumat id qdẽ qd̃ eſt ꝑꝑ equocationeȝ eſt vnũ ſignificare: ⁊ q ſm ſimileȝ formã ſolum hoc: ⁊ in alijs ſil'r: neqꝫ elẽchi: neqꝫ ſyllogiſmi erũt: neqꝫ ſimpl'r: neqȝ ad eũ q iterrogaꝉ. Si aũt ſumãt ad eũ qdem q interrogaꝉ erunt: ſimpl'r aũt nõ erũt. Nõ eniȝ vnuȝ ſignificatũ ſumpſerũt ſꝫ apparẽs ⁊ apud illum qdeȝ. Scdm aũt que arguũt q elenchꝰ vtunꝉ: nõ opȝ tentare ſumere ſine oĩuȝ que ſunt ſcia: hoc aũt nõ vniꝰ eſt artis. Infinite eni ſũt foꝛtaſſe ſcie. Quare manifeſtũ qm̃ ⁊ demõſtratiões: elenchi aũt ſũt ⁊ veri. Naȝ q̃cũqȝ eſt demõſtrare: erit ⁊ redarguere eũ q ponet ꝯdictionẽ veri: vt ſi cõmenſurabilẽ coſte diametrũ poſuit redarguet qs demõſtratiõe: qm̃ ſit incõmẽſurabil'. Quare oĩuȝ opoꝛtebit ſciẽtes eſſe. nã alij qdẽ erũt ſm ea q̃ in geometria ſũt pꝛincipia: ⁊ hoꝝ ꝯcluſiones. Alij aũt ſm ea q̃ in medicĩa. Alij vo ſꝫ ea q̃ ſũt aliaꝝ diſciplinaꝝ: ſꝫ ⁊ falſi elẽchi ſil'r infiniti erunt. Naȝ ſm vnãquãqȝ artem eſt falſus ſyllogiſmus: vt ſm geometriaȝ geometricus: ⁊ ſm medicinã medicinalis. Di-

Coſta

co aũt ſm artem ſm illius pꝛincipia. Manifeſtum eſt ergo qm̃ nõ oĩum elenchoꝝ: ſꝫ eoꝝum qui ſunt ſm dialecticaȝ ſumẽdi loci: nã hi cõces ad oẽm arteȝ ⁊ potentiã. Et euȝ qdẽ qui eſt ſm quãqȝ diſciplinaȝ elenchuȝ: ſcientis eſt cõſiderare: ſiue cũ nõ ſit vꝫ: ſiue cũ eſt ⁊ q̃re eſt. eũ aũt qui ex cõibꝰ eſt ⁊ ſub nullam artẽ cadit: dialecticoꝝ. Nam ſi habemus ex qbus ꝓbabiles ſyllogiſmi in quolibet: ⁊ habemus ex qbus elenchi: naȝ elenchus eſt cõtradictiõis ſyllogiſmus: q̃re aut vnus: aut duo ſyllogiſmi cõtradictiõis elẽchus eſt. Habemus ergo ſm que oẽs huiuſmodi ſunt. ſi autem hec habemus ⁊ ſolutiones habemus: nam hoꝝ inſtantie ſolutiones ſunt. Habemus autem ſm que fiũt ⁊ apparẽtes fiunt: apparẽtes aũt nõ cuilibꝫ ſed talibus: infinita eni ſunt ſiquis cõſideret illa ſm que apparẽt qbuſlibet. Manifeſtũ: qm̃ dialectice eſt poſſe ſumere ſm que fit ꝑ cõia: vel qui eſt elenchus: vel apparẽs elenchus: vel dialecticus: vel apparens dialecticus vel tentatiuus. Caplm̃. VII.

NOn eſt autẽ differẽtia oꝛationũ quã quidã dicũt eſſe: has qdem ad nomẽ: illas aũt ad itellectũ: incõuenies eſt eni opinari alias qdeȝ eſſe ad nomẽ oꝛationes: alias autem ad intellectuȝ: ſed non eaſdem. Quid enim eſt non ad intellectuȝ: niſi quoniam non vtitur nomine qui putatur interrogare ad quod his qui interrogatus dedit: idem autem hoc eſt ⁊ ad nomen ⁊ ad intellectum autem: quoniam ad hoc dedit intelligens. Si autem aliquis plura ſignificãte nomie vnum putet ſignificare ⁊

interrogans ꝛ iterrogatus: vt forte ens ꝛ vnū plura ſignificant: ſed ꝛ reſpōdens ꝛ interrogans ꝫeno vnū putās eſſe iterrogat: ꝛ eſt oratio: qm̄ vnū oīa. hec aūt ad nomē ē: aut ad intellectum iterrogantis diſputata. Si vero aliquis multa putet ſignificare: palam quoniā nō ad itellectuꝫ eſt: primū ergo circa hꝰ orationes eſt: ad nomen ꝛ ad intellectum quecūqꝫ plura ſignificāt. Deide circa quālibet eſt. nō. n. in oratione eſt ad itellectum eſſe: ſed in eo ꝙ reſpōdens ſe habet aliquo modo ad ea que dantur. Deinde ad nomē omnes eas contingit eſſe. Nam eſſe ad nomē ħ in loco eſt nō ad itellectū eē. Nā ſi nō oēs erunt quedā alie: neqꝫ ad itellectū: neqꝫ ad nomē: hoc ſꝫo dicunt oēs: ꝛ diuidunt vel ad nomē vel ad intellectū eſſe oēs: alias aūt non. Attamē quicunqꝫ ſyllogiſmi ſunt in eo ꝙ multipliciter ſunt hoꝝ aliqui q ſm nomen ſunt. Nā icōuenientēr dictū eſt ſm nomē dicere eſſe oēs qui ſūt ſm dictionem. Sed ſunt qdam paralogiſmi nō in eo ꝙ rn̄dens ſe habꝫ ad eos aliquo modo: ſed ꝙ hꝰ interrogationeꝫ oratio ipſa habet que plura ſignificat: ꝛ omnino icōueniēs de elēcho diſputare: ꝛ non prius de ſyllogiſmo. Nā elenchus ſyllogiſmus eſt: q̄re oportet ꝛ de ſyllogiſmo prius q̄ꝫ de falſo elencho. Eſt aūt hꝰ elenchus apparēs ſyllogiſmꝰ cōtradictiōis: quare aut in ſyllogiſmo erit cā aut in cōtradictiōe: adiacere. n. opꝫ cōtradictionē: quādoqꝫ aūt in vtriſqꝫ apparēs elēchus: eſt aūt de eo qdem qđ eſt tacentē dicere in cōtradictiōe: nō in ſyllogiſmo: de eo aūt ꝙ eſt qđ nō habꝫ aliquis dare ī vtriſqꝫ: de eo aūt qđ eſt qm̄ Homeri poema figura eſt per circulum in ſyllogiſmo: qui aūt in vtroqꝫ verus ſyllogiſmus. Sed vnde ſermo venit reuertamur vtruꝫ que in diſciplinis ſunt orationes ad intellectū ſunt vel nō. Et ſicut videt̄ plura ſignificare triāgulus: ꝛ dedit nō vt hanc figurā de qua concludebat: qm̄ duo recti. vtrū ad intellectū illiꝰ hic diſputauit vel nō. Amplius ſi plura qdem ſignificat nomē: ille aūt non intelligit: neqꝫ putat: quo modo ħ nō ad intellectuꝫ diſputauit: aut quo modo oportet iterrogare: cū qui nō dat diuiſionē ſiue interroget aliquis ſi eſt tacentem dicere: aut non eſt quidē vt nō: eſt aūt vt ſic. Si autēꝫ aliquis det nullo modo: ille aūt diſputet: vtrū non ad intellectum diſputat: quāuis oratio videatur coꝝ que ſm nomen ſunt eſſe. Nō ergo aliquod genus orationū ad intellectum: ſed he qdē ad nomen ſunt: ꝛ hꝰ non omnes neqꝫ elenchi: neqꝫ apparentes elenchi. Sūt. n. ꝛ nō ſm dictionem apparentes elenchi: vt q ſm accidens ꝛ reliqui. Si aūt aliquis ꝓbet diuidere: qm̄ dico eſt tacentem dicere. hec quidem ſic. illa aūt nō ſic: tn̄ hoc eſt primuꝫ qđ incōueniēs poſtulare. Quādoqꝫ. n. non videtur interrogatuꝫ multipliciter ſe habere. Impoſſibile aūt diuidere qui nō putat: deinde docere quid aliud erit: manifeſtū eni faciet vt habet ei qui neqꝫ cōſiderat: neqꝫ ſcit: neqꝫ opinatur quoniā alter dicit̄. Deide ꝛ in nō duplicibus quid prohibꝫ hec pati vel facere: vt putas equales ſunt vnitates binarijs in quaternarijs: ſunt aūt binarӯ hi quidem ſic vniti: illi aūt nō ſic: ꝛ putas contrariorū vna eſt diſciplina vel non: ſunt aūt cōtraria hec qdē nota: illa vero ignota. Quare videt̄ ignorare q hoc poſtulat qm̄ aliud eſt docere q̄ꝫ diſputare: ꝛ qm̄ opꝫ qdē docentem quidē nō interrogare: ſed eos manifeſtos facere: illū aūt interrogare. Amplius vt affirmēt vel negent ꝓbare non monſtrātis eſt: ſed experimentū ſumētis: nā tentatiua eſt dialectica quedam: quapp̱ de oībus inſpicit: ꝛ cōſiderat nō ſcienteꝫ ſed ignorantem atqꝫ ſimulantē. Qui ergo ſm rē cōſiderat cōia dialecticus eſt: qui aūt hoc apparēter facit ſophiſticus.

Caplm. VIII.

ET ſyllogiſmus litigioſus ꝛ ſophiſticꝰ eſt vnꝰ quidē apparēs ſyllogiſticꝰ de quibꝰ dialectica tētatiua eſt: ꝛ ſi vera ſit cōcluſio: nā eius qui ꝓpter quid deceptorius eſt: ꝛ quicūqꝫ cū nō ſint ſm ſingulorum viā paralogiſmi videntur eſſe ſm artē. Nā falſe deſcriptiones nō litigioſe. nā ſm ea que ſub arte ſunt paralogiſmi: neqꝫ ſi qua eſt falſa deſcriptio circa verū: vt hyppocratis quadratum per lunulas: ſed vt briſſo quadrauit circulū: tā ꝛ ſi q̄drarēt circulus: tn̄ qꝛ nō ſꝫ rē: ꝛ ideo ſophiſticus: q̄re ꝛ qui de his eſt apparens ſyllogiſmus: litigioſa oratio: ꝛ q ſm rem ē apparens ſyllogiſmus: ꝛ ſi ſit ſyllogiſmus: litigioſa oratio: nam apparens eſt ſm rē: quare fallax ꝛ iniuſta. Quēadmoduꝫ. n. ea q̄ in certamine eſt iniuria ſpēm quādaꝫ hꝫ veri: ꝛ eſt quedam iniuſta certatio: ſic in ꝯtradictione iniuſta cōtentio eſt litigioſa: nāꝫ ꝛ il-

lic qui oio vincere volunt: oia tentant: ꝛ hi
q cōtentioſi ſūt. ergo qui ob victoriā ipſam
tales ſūt litigioſi hoīes: ꝛ rixe amici videnť
eſſe: qui aūt pp gloriā que in diuitijs ſophi-
ſtici: nā ſophiſtica eſt dialectica quedam vt
diximus ab apparēte ſapiētia pp qđ appen-
tem demōſtratiōeȝ appetūt: ꝛ i ōꝛonib⁹ eiſ-
dem q ſūt litiuȝ amatores: ꝛ ſophiſte: ſȝ nō
pp eadē ꝛ ōro eadē erit ſophiſtica: ꝛ litigio
ſa: ſȝ nō ſȝ idē: ſȝ in eo qdē ꝙ pp apparētes
victoriā litigioſa. In eo vō ꝙ pp ſapiaȝ ſo-
phiſtica. Nā ſophiſtica eſt apparēs q̄dā ſa
piētia: nō aūt exiſtēs. Litigioſus aūt ē q quo-
dāmō ſic ſe hȝ ad dialecticuȝ vt falſigraph⁹
ad geometricū. Nā ex eiſdē differēdi mō pa
ralogiȝat velut ꝛ falſigraphus geometrice.
ſȝ h qdē nō litigioſus qm̄ ex principijs ꝛ cō
cluſionib⁹ que ſunt ſub arte falſo deſcribit.
Qui aūt ex his eſt que ſūt ſub dialectica cir
ca alia qdē qm̄ litigioſus ſit manifeſtū: vt q̄-
dratura q̄ eſt qdē p lunulas nō litigioſa: briſ
ſonis aūt litigioſa: ꝛ hūc qdē nō eſt trāſfer-
re niſi ad geometriaȝ tm̄: eo ꝙ ex ꝓprijs ſit
principijs. Illū aūt ad plures quicūqȝ non
ſciunt quid poſſibile ē in vnoquoqȝ: ꝛ qđ i-
poſſibile nō. Aptabiť aūt vt antipho q̄dra-
uit: vel ſi quis dicat nō melius eē poſt cenā
deambulare per ȝenonis rōneȝ: nō medici-
nalis. cōis eni eſt. Si ergo oio ſimilr ſe ha-
beret litigioſus ad dialecticum: vt falſigra-
phus ad geometrem: nō eſſet de illis litigio
ſus. Nūc aūt nō eſt dialecticus circa genus
aliqđ determinatū: neqȝ oſtēſiuus vlli⁹. ne-
qȝ talis qualis vlis. Neqȝ. n. ſunt oia i vno
aliquo genere: neqȝ ſi eſſent: poſſibile ſub
eiſdē principijs eſſe ea q̄ ſunt. Quare ꝛ nul-
la ars demōſtratiua alicuius nature interro
gatiua eſt: nō eni poſſibile vtrālibȝ partiuȝ
dare. Nā ſyllogiſmus nō fit ex vtriſqȝ dia-
lectica aūt iterrogatiua eſt. ſi aūt oſtēdit: qđ
illud niſi ꝛ oia: ſȝ prima ꝛ ꝓpria principia
nō iterrogās: nā ſi nō daret: iā nō hr̄et ex q-
bus amplius diſputaret ad inſtātiam: talis
autem eſt ꝛ tētatiua: neqȝ. n. tentatiua talis
eſt qualis eſt in geometrica: ſȝ quā habeat
ꝛ nō ſciens aliquis. eſt. n. experimētū ſume-
re nō ſcientis: ꝛ eum qui neſcit rem: ſi qdeȝ
dat nō ex qbus nouit: neqȝ ex ꝓprijs: ſed ex
cōſequētib⁹: q̄cūqȝ talia ſunt q̄ ſcientem q-
dem nihil ꝓhibȝ nō ſcire artē. nō ſcientē aūt
neceſſe eſt ignorare. Quare manifeſtū: qm̄
nulli⁹ deťminati tētatiua diſciplina ē: eo ꝙ
de oib⁹ ē. nā oēs artes vtunť cōib⁹ qbuſdā.
Quare oēs ēt idiote quodāmō vtunť diale
ctica ꝛ tētatiua. naȝ oēs vſqȝ ad qđ conanť
diiudicare ꝓnūciātes. hec aūt ſūt cōia. nā ea
nihil min⁹ ſciūt ipſi: q̄uis videanť valde ex
dicere. Redarguūt ḡ oēs. nā ſine arte ptici-
pāt id de quo artificialr̄ dialectica ē: ꝛ arte
ſyllogiſtica tētatiu⁹ dialectic⁹. Qm̄ aūt ſunt
multa qdem hec: ꝛ de oib⁹: nō talia aūt vt
nā quedam ſit ꝛ genus: ſed velut negōnes:
alia aūt non talia ſed ꝓpria ſť. Eſt. n. de his
oib⁹ experimentū ſumere ꝛ eē artē quādaȝ
ꝛ nō talem eē quales q̄ demōſtrant: eo ꝙ li
tigioſus nō eſt ſic ſe hēns oino: vt falſigra-
phus. Non. n. erit paralogiſmus ex deťmi-
nati cuiuſdam generis principijs. ſed circa
gen⁹ omne erit litigioſus. Loci ergo de ſo-
phiſticis elenchis hi ſť. Quoniā aūt eſt dia-
lectici conſiderare de his ꝛ poſſe ea facere
nō difficile eſt videre. Nam que circa ꝓpo
ſitiones eſt methodus omnem habȝ hanc
ſpeculationē. ꝛ de elenchis quidem apparē
tib⁹ dictum eſt.

Caplm. IX.

Falſum autem in aliquo oſten-
dere: ꝛ ōꝛonem ad inopinabi-
le ducere: hoc. n. fuit ſcđm ꝓpo-
ſitū ſophiſtice intētionis. Pri-
mum quidem eſt ex eo ꝙ iter-
rogat quodāmodo ꝛ per iter-
rogationem maxime accidit. Nā id ad nul-
lum deťminatū propoſituȝ interrogare ve
natiuuȝ eſt horum: nā vane dicētes peccāt
magis. Vane aūt dicunt quando nihil ha-
bent propoſitū ꝛ in iťrogare multa: q̄uis
deťminatum ſit ad quod diſputat: ꝛ ea que
videnť dicere probare facit quandam ido-
neitateȝ: vt ad inopinabile ducat: vel falſū:
ꝛ ſi interrogat⁹ affirmet aut neget aliquid
horum ducere ad que argumentari idone⁹
eſt: poſſunt autem nunc minus ledere per
hoc q̄ prius: exigunt enim quid hoc ad id
qđ eſt in principio. Elementum aūt deue-
niendi: aut ad falſum aliquod: aut inopina
bile nullam ſtatim interrogare poſitioneȝ:
ſȝ cōfiteri ob hoc ſe interrogare quod diſce
re velit: locū eni argumētatiōis facit cōſide
ratio. Ad mentientem aūt oſtendendū pro-
prius locus ſophiſticus eſt ducere ad talia
ad que abundet orationibus. eſt aūt ꝛ bene
ꝛ non bene hoc facere: quēadmodū dictuȝ
eſt prius. Rurſum vt quod extra opinionē
eſt ducat conſiderare ex quo genere eſt qui

diſputat deinde interrogare qȯ pluribꝰ hi
dicant inopinabile eſt autem ſingulis aliqd
tale. Elementum autem horum ſingulorū
ſumere poſitiones in ꝓpoſitionibus. So-
lutio vero ꝛ horum cópetens ferꝫ ſꝫ oſten-
dere quoniam nō ꝓpter orationem accidit
improbabile ſemper aūt hoc vult qui côten
dit. Amplius autē ex voluntatibus ꝛ ma-
nifeſtis opinionibus. non enim eadeꝫ ꝛ vo
lunt ꝛ dicunt: ſꝫ dicunt quidem decoratiſ-
ſimas orationes; volunt autem ea que vi-
denꝫ prodeſſe vt bene mori magis ꝙ̃ viue-
re voluptuoſe dicunt oportere: ꝛ egere iu-
ſte magis ꝙ̃ diuitijs affluere praue: volunt
aūt contraria. Ergo eum q dicit ſm voluta
tes ad has manifeſtas opiones ducendum
eū vero q ſm ad abſconſas: vtrūqꝫ eniꝫ ne-
ceſſarium extra opinioné ducere: aut eni ad
manifeſtas aut ab obſcuras opiniones di-
cunt côtraria. Plurimus autē locus eſt fa
ciendi que extra opinionem ſūt dicere: ſicut
ꝛ callicles in gorgia ſcriptus eſt dicês: ꝛ ve
re res omnes arbitrati ſūt accidere in eo ꝙ
ſm nām: ꝛ ſm legem: contraria eniꝫ eē na-
turam ꝛ legem dicūt: ꝛ iuſtitiá ſm legeꝫ q-
dem eſſe bonū: ſm nām auté nō bonū. Oꝫ
ergo ad eum quidem qui dicit ſm nām ſm
legem obuiare: ad eum vero qui ſm legem
in nāꝫ ducere: vtrūqꝫ. n. dicere eſt qȯ extra
opinioné eſt. Erat aūt eis ſm nām quidem
ipſis vex: ſm legem aūt qȯ pluribus videꝫ
Quare manifeſtū: qm̄ ꝛ illi quéadmoduꝫ
ꝛ qui nunc aut redarguere: aut ad qȯ extra
opinioné eſſꝫ dicere reſpôdenteꝫ conabanꝫ
facere. Quedā aūt interrogationes habent
vtriqꝫ improbabilé reſponſioné: vt vtrum
ſapientibꝰ aut patri oporteat obedire: ꝛ ex-
pedientia facere aut iuſta: ꝛ iniuriā pati me
lius ꝙ̃ nocere. Oportꝫ auté ducere ad ea q̄
pluribus ꝛ ſapientibus ſunt côtraria. Naꝫ
ſi dicat aliquis vt hi qui circa rōnes ad ea q̄
pluribus. ſi aūt vt plures in ea que his qui
in rōne: dicūt eni hi quidé ex neceſſitate bea
tum iuſtuꝫ eſſe: pluribus aūt iprobabile eſt
regem nō felicem eſſe. Erit auteꝫ ad ea que
ſic ſunt improbabilia ducere idem ei qȯ eſt
in eam que eſt ſm nām: ꝛ ſm legem côtra-
rietatem ducere: nam lex opinio plurīū eſt:
ſapientes autem ſm naturam ꝛ ſm verita-
tem dicunt: ꝛ ea quidem que ſunt extra opi
nionem ex his oportꝫ querere locis.

Caplm. X.

De facere nugari qd dicimꝰ: nu
gari iam môſtrauimus: oēs āt
hꝰ orōnes hoc volunt facere ſi
nihil differat nomen vel orō-
nem dicere: duplum auté ꝛ di
midij duplum ideꝫ eſt. ſi ergo
eſt duplū dimidij duplū erit dimidij dimi-
dij duplū: ꝛ rurſum ſi pro duplo duplū di-
midij ponaꝫ: ter erit dcm̄ dimidij dimidij
duplum. Et putas eſt côcupiſcētia delecta-
tionis; hec autem eſt appetitus delectatio-
nis: eſt ergo côcupiſcentia appetitꝰ delecta-
tionis delectationis. Sunt autem oēs hu-
iuſmodi orōnes in his que ſunt ad aliquid
quecūqꝫ nō ſolum genera: ſed ꝛ ipſa ad ali
quid dicunꝫ: ꝛ ad idé ꝛ vnuꝫ aſſignanꝫ: vt
appetitus alicuius appetitꝰ: ꝛ côcupiſcētia
alicuiꝰ côcupiſcētia: ꝛ duplū alicuiꝰ duplū:
ꝛ duplū dimidij: ꝛ quorūcūqꝫ ſubſtātia cū
nō ſint aliquid oino quorū ſunt habitus aut
paſſiones: aut aliquid hꝰ in orōne corū cuꝫ
deſignanꝫ predicatorū de his: vt impar: eſt
numerus medium habés: eſt aūt numerus
impar. eſt ergo numerus nūerus mediū ha
bens. Et ſi ſimum cauitas naris eſt: eſt aūt
naris ſima. eſt igiꝫ naris naris caua: videnꝫ
aūt facere non facientes. qm̄qꝫ eo ꝙ non in-
terrogant ſi ſignificat aliquid per ſe dictum
duplū: aut nihil: ꝛ ſi aliquid ſignificat: vtrū
idem aut diuerſum. ſed concluſioné dicunt
ſtatim. ꝛ videꝫ eo ꝙ nomen idem: ſit: idem
ꝛ ſignificare.

Caplm. XI.

Soloeciſmus autem quale qd
eſt. di tū eſt prius. eſt aūt hoc
ꝛ facere ꝛ non facienteꝫ vide-
ri: ꝛ facienté nō videri: quem-
admōm. Ceciliamus dicit: ſi ſi
cus ſit ſecūde declinatiōis: nam qui dicit fi-
cus naturas ſoloeciſmū qdé facit ſꝫ illū: nō
vꝫ aūt pluribꝰ. q pro ficos vꝫ qdé: ſꝫ nō facit
ſoloeciſmū eodé mō ſi finis ſolū maſculini
generis ſm quoſdā. nā q dicit certā ſoloeciſ
mum facit ſm eos. Manifeſtū ergo: qm̄ ꝛ
ars q̄daꝫ hoc pōt facere: eo ꝙ multe oratio
nes nō colligentes ſoloeciſmū: videnꝫ ſyl-
logizare velut in elenchi. Sunt auteꝫ pene
oēs apparentes ſoloeciſmi ſꝫ hoc: ꝛ qm̄ ca
ſus neqꝫ maſculinum neqꝫ femininum in-
dicat: ſꝫ neutrum: nā hoc maſculinū ſignifi
cat: hoc auteꝫ femininū. hoc vero vult qui-
dem neutrum ſignificare. Sepe auteꝫ ſigni
ficat ꝛ illa vtraqꝫ vt quid eſt hoc: calliope

lignū coriſcus ergo maſculini ⁊ feminini dif
ferūt caſus oēs:neutri aūt aliȷ̄ qdē aliȷ̄ autez
nō. Dato ergo ſepe hͦ ſyllogizāt q̄ſi dictuz
ſit hūc ſilr ⁊ aliū caſuz ꝑ alio ponūt. Para
logiſmus aūt ſit:eo ꝙ cōe ſit hoc pluriū ca
ſuuz:nā hͦ ſignificat qn̄qꝫ qdē hͦ qn̄qꝫ autez
hūc. Oꝫ aūt viciſſim ſignificare cū ē qdē hic
cū eſſe aūt hūc:vt eſt coriſcꝰ eē coriſcuꝫ ⁊ in
femininis ſilr noībꝰ.nā i oībꝰ ſilr ē: ⁊ eē fa
ciēt dr̄iaꝫ. Et quodāmō ſilis ē in his ſoloe
ciſmꝰ elēchis q dr̄r ſcḋm ꝙ nō ſilia ſilr: nam
quēadmodū i rebꝰ illiꝰ ſic his i noībꝰ accidit
ſoloeciſmū facere:nā hō ⁊ albū ⁊ res ⁊ no
mē eſt. Manifeſtū ḡ qm̄ ⁊ ſoloeciſmū tētā
dū ex his dictis caſibꝰ ſyllogizare:ſpēs igif
ſunt he cōtentioſaꝝ diſputationū ⁊ ꝑtes ſpe
cierū ⁊ modi q dicti ſunt. Cap. XII.

Differt aūt nō parū ſi ordinētur
quodāmō ea q̄ circa iterroga
tionē ſūt vt lateat velut in dia
lecticis. Deinceps ḡ ex his q̄ di
cta ſūt hoc primū dōm. Eſt ḡ
ad redarguēdū vnū qdē lōgitu
do.difficile eni ſilr multa ꝯſpicere:ad lōgitu
dinē ſco ꝑdictis elūtis vtēdū:vnū ſco feſtia
tio:nā tardiores minꝰ ꝓuidēt eſt aūt ira ⁊ cō
tentio.cōturbati.n.minꝰ pñt cōſeruare oēs
elūta aūt ire ⁊ māifeſtū eū facē qd velit in
iuſte agere ⁊ circa oē ipudētē eē. Ampliꝰ ꝑ
mutati iterrogatōes ponē ſiue ad idē plēs
aliqs hēat iterrogatōes ſiue ⁊ qm̄ ſic ⁊ qm̄
nō ſic. Sil'.n.accidit aut ad pl'a aut ad ꝯria
facere obſeruationē: oīo aūt oīa q̄ ad occul
tationē dicta ſūt pꝰ: vtilia ēt ad cōtētioſas
diſputatōes.nā occultatio ē latēdi cā.latere
aūt cā fallacie. Ad abnuētes āt q̄cūqꝫ opinā
tur eſſe ad orōnē ex negatiōe iterrogādum
velut ꝯriū velit:aut ēt ex equo iterrogatiōez
facere:nā cū dubiū eſt qd velit ſumere minꝰ
inſoleſcūt. Et qn̄ in ꝑtibꝰ dedit aliqs ſingu
la iducenti vl'e ſepe nō iterrogādū:ſꝫ vt con
ceſſe vtēdū:nā qn̄qꝫ putāt ⁊ ipſi dediſſe ⁊
audiētibꝰ videnē ꝑp iductiōis memoriā: vel
lut nō interrogata ſtulte: ⁊ in qbꝰ nō noīe ſi
gnificanē vl'e:ſed ſilitudie vtēdū ad hoc qd
expedit. Latet.n.ſilitudo pleriſqꝫ: ⁊ ad ſu
mendū ꝓpōnē ꝯriū opꝫ cōparādo iterroga
re:vt ſi debeat ſumere:qm̄ oꝫ patri per oīa
obedire:vtrū oīa oporteat obedire parētibꝰ:
aut oīa iobedire ēt ſepe multa vtꝝ multa cō
cedēda aut pauca.magis eni ſi neēe ē vide
bunē eē multa. Appoſitis.n.iuxta ſe ꝯrȷ̄s ⁊
maiora minora: ⁊ videnē:peiora: ⁊ melio
ra hoībus. Valde eni ⁊ ſepe facit videri re
dargui maxie ſophiſtica calūnia iterrogan
tiū:cū nihil ſyllogizātes nō interrogationez
faciūt de hoc qd vltimū eſt:ſed cōcluſiue di
cunt velut ſyllogizātes:nō ergo hoc ⁊ hoc.
Sophiſticū aūt ⁊ poſito iopinato poſtula
re hoc qd videē r̄ndere ꝓpoſito eo qd vide
tur ex principio: ⁊ interrogationē taliū ſic fa
cere verū tibi videē. Neceſſe eſt eni ſi ſit in
terrogatio ex quibꝰ ſyllogiſmꝰ eſt: aut elen
chum:aut inopinabile fieri cum dat qdem
elenchū:cū aūt nō dat:neqꝫ dare vr̄ fatetur
inopinabile:cū vero nō dat: videri aūt fateē
elenchi ſimile. Ampliꝰ quēadmodū in rhe
toricis ⁊ in elenchis ſimilr ꝯtrarietates cō
ſiderandū:aut ad ea que ab eo ſūt dicta aut
ad eos quos cōfiteē bene dicere vel facere.
Amplius ad eos qui videnē hꝰ:aut ad ſimi
les vel ad plures vel ad oēs: ⁊ ſicut reſpō
dentes ſepe:cū redarguunē faciunt duplex:
ſi debeat accidere redargutio. Et interrogā
tibus vtendū qn̄qꝫ hoc cōtra inſtātes: ſi ſic
quidem accidit:ſic aūt nō:qm̄ ſic ſumpſerit
vt cleofon facit in mādrabulo. Oꝑꝫ ēt ab
ſtinentes ab oratione reliqua argumēta di
uidere: ⁊ reſpōdenti ſi preſenſerit prius in
ſtare ⁊ ꝑdicere. Argumētanduꝫ aūt qn̄qꝫ:
⁊ ad alia ab eo qd dictum illud extra ſumē
tibus:ſi nō ad hoc qd ꝓpoſitum eſt habeat
aliquis argumentari:qd Lycophron fecit
ꝓpoſito ex arte lyraꝫ extollere. Ad eos aūt
qui exigunt ad quid conanē argumentari:
qꝛ videē oportere aſſignare cauſaꝫ. Dictis
autem quibuſdam obſeruabilius : qd vni
uerſaliter accidit in elenchis dicere cōtradi
ctionem:quoniā qd affirmauit negare: aut
qd negauit affirmare ſed nō: quoniā cōtra
riorum eadem diſciplina : aut non eadem.
Non oportet autem cōcluſionem vt ꝓpo
ſitionem interrogare: quedam autem neqꝫ
interrogandum eſt:ſed vt conceſſis vti. Ex
quibus ergo interrogationes: ⁊ quo modo
interrogandum in agoniſticis exercitationi
bus dictum eſt.

¶ Explicit liber primus Elenchoꝝ Ariſt.

¶ Incipit liber ſecūdus elēchoꝝ Ar. Ca. I.

DE r̄ſiōe autē ⁊ quō oꝫ ſoluere ⁊ qd: ⁊ ad quā vtilitatē hꝰ ōrōnes ꝓſūt poſt hec dicēdū. Utiles ģ ſūt ad pħiaꝫ ꝑꝑ duo. Primū qdē: qm̄ ſepe q̄ ſꝫ dictiōeꝫ ſiūt meliꝰ hr̄e faciūt ad id quotiēs ſingulū dr̄ ⁊ ea q̄ ſilr: ⁊ q̄ alr rebꝰ accidūt ⁊ ⁊ i noībꝰ. Scḋꝫ āt ad eas q̄ ꝑ ſeipſ̄ꝫ inqſitiones ſiūt: nā q ab alio facile ꝑalogizat̄ ⁊ h̄ nō ſentit ⁊ ipſe a ſe h̄ patit̄ ſepe. Tertiū vō ⁊ reliquū adhuc ad glīā eo ꝙ circa oīa exercitatꝰ eē videbit̄ ⁊ i nullo iexꝑtē ſe hr̄e. Naꝫ ⁊ ſi is q cōicat ōrōnibꝰ vl̄ opionibꝰ ſpernit ōrōnes: cū nihil hēat deťmiare ḋ vitio earū ſuſceptōeꝫ dat qḋ vr̄ iſoleſcere: nō q2 veꝝ: ſꝫ ꝑꝑ iꝑitiā. R̄n̄dētibꝰ āt quō obuiādū ſit ad hꝰ ōrōnes māifeſtū ſiqdē recte dixīmꝰ priꝰ ex qbꝰ ſūt ꝑalogiſmi: ⁊ q̄ inqrēde ſūt ſuꝑ abūdātias ſufficiēt̄ diuiſimꝰ. Nō ē āt idē ſumētē ōrōnē vidē ⁊ ſoluē vitiū ⁊ iterrogāti poſſe obuiare velocit̄: nā qḋ ſcimꝰ ſepe trāſpoſitū igramꝰ. Ampliꝰ āt queādmōꝫ i aliīs id qḋ citiꝰ ⁊ tardiꝰ ex exercitatiōe ſit magis ſic: ⁊ in ōrōnibꝰ ſe hꝫ. Quare ſi māifeſtū nob̄ ſit ipe diti āt ſumꝰ priuamur oportunitatibꝰ freq̄nter. Accidit āt qn̄ꝫ ſic̄ i lineař ḋſcriptōibꝰ. nā ⁊ illic ſoluētes qn̄qꝫ ꝯponē veru nō poſſumꝰ ſic ⁊ i elēchis. nā ſciētes ſꝫ qd ōrōnē accidit ꝯnectē ſoluē ōrōnē ipotētes ſumꝰ. Primū ģ ſic̄ ſyllogizare dicimus ꝓbabilr qn̄qꝫ magis ꝙ̄ vē eligē oportē: ſic ⁊ ſoluēdū qn̄ꝫ magis ꝓbabilr ꝙ̄ ſꝫ veꝝ. Oīo.n.ꝯ litigioſos obſtādū nō vt arguētes: ſꝫ vt appentes. Nō.n. dicimꝰ eos ſyllogizare: q̄re vt nō videant̄ corrigēdi ſūt. naꝫ ſi ē elēchꝰ ꝯdictio nō equoca ex qbuſdā nil opꝰ ē diuidē ad āphiboliam: ⁊ equocatōeꝫ. Nō.n. fac̄ ſyll'ꝫ ſed ob nil aliud cōdiuidēdū ē: niſi q2 ꝯcl'o vr̄ elēcho ſilis. Nō ģ redargui ſꝫ videri redargui cauēdū ē: eo ꝙ iterrogare amphiboliam ⁊ q̄ ſūt ſꝫ equocatōeꝫ ⁊ q̄cūqꝫ alie hꝰ obtuſiones ⁊ veꝝ elēchū obnubilāt ⁊ redarguētē ⁊ nō arguētē dubiū faciūt. Nā q2 licꝫ i fine ꝯcluſi nō qḋ affirmauit negare dicē: ſꝫ equoce: aut amphibolice: ⁊ ſi qḋ maxie ꝯtigit in idē ferāt dubiū ſi redargutꝰ ē: dubiū.n. ſi vō dic̄ nūc. Si vō diuidēs iterrogaſſet equocū aut amphibolū: nō dubiꝰ eēt elenchꝰ. qm̄ reqrūt nūc qdē minꝰ. priꝰ āt magis litigioſi: vel ſic: vel nō r̄n̄dere iterrogatū neĉe. Nūc āt: q2 nō bn̄ iterrogāt ingrētes: neĉe ē vt r̄n̄deāt aliqd his q̄ iterrogat̄ corrigēs vitiū iterrogatiōis. qm̄ diſo ſufficiēter: vl̄ ſic vel nō neĉe ē dr̄e r̄n̄dētē. Si āt aliqs putet eū q ſꝫ equocatōeꝫ elēchū eē quodāmō nō ē r̄n̄dētē effugē redargutiōeꝫ: nā i viſibilibꝰ neĉiū qḋ dixit negare illud: ⁊ qḋ negauerit affirmare. Nā vt corrigūt qdā nihil ꝓdeſt: nō.n. coriſcū aiūt eē muſicū ⁊ nō muſicū: ſꝫ hūc coriſcū muſicū: ⁊ hūc coriſcū ñ muſicū. Nā eadē erit ōrō coriſcū vel hūc coriſcū muſicū eē vl̄ nō muſicū: qḋ ſil' affirmāt ⁊ negāt ſꝫ fortaſſe nō idē ſignāt: nā nec illic nomē: q̄re i aliquo dr̄t. Si āt huic qdē ſimpl'r dr̄e coriſcū aſſignet: illi āt addat aliquē aut hūc: icōueniēs: nihil.n. magis alteri: vtrobꝫ.n. nihil dr̄t: nō ſic igr̄. Sꝫ q2 dubiū: qdē ē q nō deťmiauit āphiboliā: vtꝝ redargutꝰ ē vel ñ. Cōceſſū ē āt i diſputatōibꝰ didere: māifeſtū qm̄ nō deťminātē dare iterrogatōeꝫ: ſꝫ ſimpl'r petiñ ē: q̄re ⁊ ſi nō ipſe. tn̄ diſputatio redargute ſilis ē. Accidit āt ſepe vidētes amphiboliā pigreſcere didē: eo ꝙ freq̄nē talia ꝓponāt̄: ne ad oīa videāt̄ moleſti eē. Deīde nō putātibꝰ ꝑꝑ h̄ fieri ōrōnē: ſepe obuiāt iꝓbabile: q̄re qm̄ datū ē diuidē nō pigritādū: queādmōꝫ dcm̄ ē priꝰ. Si āt duas iterrogatōes nō vnā facit qs iterrogōnē nō ꝑꝑ equocatōeꝫ ⁊ amphiboliā fieret ꝑalogiſmꝰ: ſꝫ vt elēchꝰ: vel nō. Quid.n. dr̄t iterrogare ſi callias ⁊ themiſtocles muſici ſūt ꝙ̄ ſi ambobꝰ vnū nomē eēt exn̄tibꝰ diuerſis: nam ſi pl'a ſignificet vno noīe: pl'a iterrogauit. Si ģ nō rectū ad duas iterrogōnes vnā r̄n̄ſionē cēſere ſumē ſimpl'r: māifeſtū qm̄ nlli eoꝝ q̄ equoca ſūt ꝯuēit r̄n̄dē ſimpl'r. Nec ſi ḋ oībꝰ veꝝ ſit vt volūt qdā: nihil.n. h̄ dr̄t ꝙ̄ ſi iterrogaſſet coriſcꝰ ⁊ callias: vtꝝ domi ſint: vel nō domi: ſiue p̄n̄tibꝰ vtriſqꝫ: ſiue nō p̄n̄tibꝰ: vtriqꝫ.n. ꝓpōnes pl'es. nō.n. ſi veꝝ ē dr̄e. ꝑꝑ h̄ vna ē iterrogatio. Poſē āt ⁊ mille alia iterrogata oīa: vel ſic vl̄ nō veꝝ eē dr̄e: attn̄ nō r̄n̄dēdū vna r̄n̄ſiōe. Interimit̄.n. diſputare. h̄ āt ſil'e tāꝙ̄ ſi idē nomē ponat̄ diuerſis. Si ģ nō oꝫ ad duas iterrogōnes vnā r̄n̄ſionē dare: māifeſtū qm̄ nec i equocis ſic vl̄ ñ dḋꝫ ē: neqꝫ.n. q dixit r̄n̄dit tā ⁊ ſi dixit. Sed ꝯtēdūt quodāmō i diſputatione eo ꝙ lateat

qȯ accidit. ſic ꝙ diximꝰ: qm̄ elēchi qdaꝫ vīr eē q nō ſūt: eodē mō ꝛ vīr ſolōnes eē q̄daꝫ q̄ nō ſūt: q̄s dicimꝰ q̄nqꝫ magis oportere ferre: q̄s veras in cōtētioſis diſputatōibꝰ: q̄ ad duplex ē obuiatiōe. Cap. II.

REſpōdēdū aūt i his qdē q̄ vīr ſic: dicentē eteni ſic mīme fiet ad ſe elēchꝰ: ſi vero aliqd qȯ extra opiōnez ſit cogat̄ dr̄e. hic maxīe addēdū videri: ſic.n.nꝫ elēchꝰ neqꝫ iopinatū videbit̄ fieri. Qm̄ quo mō petit̄ qȯ ē i pricipio manifeſtū: putāt aūt oīo ſi ſit ꝓpīquū iterimēdū: ꝛ nō ꝯcedēdū eē q̄dā velut qȯ in pricipio eſt petēte: ꝛ qū aliqd tale poſtulauerit qs qȯ neccīū qdē accidere ex pōne. Eſt autē falſuꝫ vel iopinatū idē dōm nā q̄ ex neccītate accidūt: eiuſdē vīr eē pōnis. Ampliꝰ qm̄ vl̄e nō noīe ſumit̄: ſꝫ in pabola dōꝫ: qm̄ nō ſic datū ē: neqꝫ vt ꝓpoſuit ſumit: naꝫ pp̄ h̄ ſit ſepe elēchꝰ. Si āt ꝓhibeat̄ his ad h̄: qm̄ nō bn̄ oñſuꝫ ē redeūdū obuiādo ſꝫ dictam dete̅miatōeꝫ. In his ꝙ q̄ ꝓprie dr̄r noībus neccē ē r̄ndere vl̄ ſimplr̄ vel diuiſiꝫ. Que āt ſubītelligētes ꝓponimꝰ: vt q̄cūqꝫ nō plane ſꝫ trūcatiꝫ iterrogant̄. pp̄ h̄ accidit elēchꝰ: vt putaſne qcqd ē danaū: poſſeſſio ē danaum: ſic ſilr̄ āt ꝛ i alijs: ſꝫ hō ē aialiū dicimꝰ: vtiqꝫ: poſſeſſio ꝙ hō ē aialiū. Nā hoīeꝫ aialiū dicimꝰ: qm̄ aialiū ē: ꝛ lyſandrū lacedemonioꝝ: qm̄ lacedemoniꝰ ē. Manifeſtuꝫ ꝙ qm̄ i qbꝰ obſcuꝝ ē qȯ ꝓponit̄ nō ꝯcedēdū ſimplr̄: qū aūt duobꝰ exīntibꝰ cū alteꝝ qdaꝫ eſt ex neccītate alteꝝ eē vr̄: cū aūt alteꝝ h̄ nō ex neccītate ē iterrogatū priꝰ oꝫ qȯ minꝰ eſt dare: difficiliꝰ.n. ſyllogizare ꝺ pl̄ibꝰ. Si āt argumētet̄: qm̄ huic qdē ē ꝯtrīū: illi aūt nō ē ſi or̄o vera ſit ꝯtrīū dr̄e r̄ndēri: nomē aūt non eē alteriꝰ. Qm̄ āt qdā q̄dā coꝝ q̄ dīr pl̄es cū q nō ꝯcedit mētiri inquīt: qdā āt nō: vt q̄cūqꝫ ambigūt: vtrū.n. cōrruptibil̄ vl̄ imortalis ſit aīa aialiū nō dete̅miatuꝫ ē m̄ltis. In qbꝰ ꝙ dubiū ē. vtro mō ſoleat dici ꝓpoſitū: vtꝝ vt ꝯceptiōes: vocāt.n. cōceptiōes ꝛ veras opiōnes ꝛ totas negōnes vt diameter icōmēſurabil̄ lrꝰ. Ampliꝰ vbi veꝝ dubitat̄ maxīe trāſferēs aliquis noīa in his latebit. Nā q꞉ dubiū ē vtro mō ſe hēat veꝝ nō opinabit̄ ſophiſtice agē: q꞉ vero dubiū nō putabit̄ mētiri. Nā trāſlatio faciet orōnem ſine elēcho videri. Ampliꝰ q̄ſcūqꝫ aliqs p̄ſenſerit iterrogationū priꝰ iſurgēdū ꝛ p̄dicēduꝫ. Sic.n. maxīe iterrogātē ꝓhibebit. C. III.

QUoniā aūt ē recta qdē ſolutio māifeſtatio falſi ſylli ſꝫ q̄lībꝫ iterrgōnē accidit falſuꝫ. Falſus aūt ſyll's ſit duplr̄: aut eni ſyllogizatū ē falſuꝫ: aut q nō ē ſyll's vr̄ eē ſyllꝰ: erit ꝛ q̄ nūc dcā ē ſolo: ꝛ appentis ſylli ſꝫ quā vr̄ iterrogationū correctio: q̄re accidit orōnes ſyllogiſticas qdē iterimētē: appentes aūt diuidētē ſoluer̄. Ruſuꝫ aūt qm̄ ſyllogizātiū orōnū hec qdē verā: ille aūt falſaꝫ hn̄t ꝯclōnē. Eas qdē q̄ ſm ꝯclōnē ſūt falſe duobꝰ modis ꝯtigit ſoluere: nā ꝛ i eo ꝙ iterimit̄ aliqd coꝝ q iterrogata ſūt: ꝛ i eo ꝙ oñdit̄ ꝯclo nō ſic ſe habere: eas vero q̄ ſm ꝓpōnes i eo ꝙ iterimit̄ qd tm̄: nā ꝯclo vera ē. Quare volētibꝰ ſoluere orōnē primū qdē ꝓſpiciēdū ſi ſyllogizat aut nō ſyllogizat. Deide vtꝝ ſit vera ꝯclo an falſa: q̄tenꝰ vl̄ diuidētes vel iterimētes ſoluamꝰ: ꝛ iteꝝ iterimētes vel h̄ mō vl̄ illo ſic dcm̄ ē priꝰ. Differt āt plūmū iterrogatā vl̄ nō iterrogatā ſoluē orōnē: nā ꝓuidē qdē difficile ē ꝑ ociū aūt tēpis vidē facile. Ca. IIII.

MOdū igit̄ q ſūt ſꝫ equocatōeꝫ ꝛ amphibolīā elenchoꝝ. Alij qdē hn̄t iterrogōnē aliquā plura ſignificātē. Alij aūt ꝯclōnē m̄ltiplr̄ dictā: vt in eo qdē qȯ eſt tacentē loq ꝯclo duplex ē: in eo vero qȯ ē nō cōſcire ſcientē vna iterrogationū amphibolia. Et duplex q̄nqꝫ qdē eſt q̄nqꝫ āt nō ē: ſꝫ ſignificat duplex: h̄ qdē ens: illud vero nō ē: qbꝰ ꝙ in fine multiplex ē niſi priꝰ ſūpſerint ꝯdictionē nō ſit elēchꝰ: vt in eo qȯ ē cecū videre: naꝫ ſine ꝯdictiōe nō erit elēchꝰ. Quibꝰ vero in iterrogatōibꝰ non neccē ē priꝰ negare qȯ duplex ē. nā nō ad h̄: ſed pp̄ h̄. orō ꝙ in pricipio duplex: ꝛ nomē ꝛ orōnē ſic r̄ndēdū: qm̄ eſt vt ſic: eſt aūt vt nō: vt tacentē loq: qm̄ ē vt ſic: eſt aūt vt nō: ꝛ q̄ expedīūt faciendū ſūt q̄ ſic: ſūt aūt que nō: nā expedientia dīr multiplr̄. Si aūt lateat in fine addētē iterrogationeꝫ corrigere eſt ne tacenteꝫ loq nō: ſꝫ hūc tacentē. Et in his aūt q̄ hn̄t multiplr̄ in ꝓpōnibꝰ ſilr̄: non putas cū ſciunt qm̄ ſciūt: vtiqꝫ: ſꝫ nō ſic ſciētes. nō.n. idē ē qm̄ nō eſt conſcire: ꝛ qm̄ ſic ſciētes nō eſt: ꝛ oīo obſtādū ēt ſi ſimplr̄ ſyllogizet: qm̄ nō eē quā dixit negauit: ſꝫ nom̄ q̄re nō eſt elēchꝰ. ¶ Manifeſtū aūt ꝛ eos q ſūt ſm diuiſionē ꝛ cōpōnē quo mō ſoluē

dum:nam ſi diuiſa ꝛ cõpoſita ořo aliud ſignificat ꝯcluſa ꝯriũ dõm. Sũt autẽ oẽs hꝰ ořones ſm ꝯpõnẽ vel diſionẽ:putaſne quo vidiſti tu hũc pcuſſum illo pcuſſus ẽ hic:ꝛ quo pcuſſus ẽ illo tu vidiſti. Hꝫ ꝗ aliqd ꝛ dubiaꝝ iterrogationũ:ꝛ ſi ẽ ſꝫ ꝯpõnẽ: ñ.n. eſt duplex qđ ſꝫ diſionẽ:nõ eni eadẽ ořo fit diuiſa ꝛ cõpoſita ſiqdẽ ora ꝛ hora ſꝫ accẽtũ plata ſigñant aliđ: ſꝫ i ſcriptis qdẽ idẽ nomẽ:cũ ex eiſdẽ elñd ſcriptũ ẽ:ꝛ ſilr ꝛ illic ãt iã ſigna faciũt:plata ãt nõ eadẽ: q̃re nõ duplex qđ ſꝫ diſionẽ ẽ. Manifeſtũ ãt ẽt qm̃ ñ oẽs elẽchi ſꝫ duplex:ſić qdã dñt. Diuidẽdũ ꝗ ei q rñdit:nõ eni idẽ eſt oculis vidẽ pcuſſũ:ꝛ dr̃e vidẽ ocul' pcuſſũ. Et eutbidimi ořo:putaſne vidiſti tu nũc coetñis in pyreo naues i ſicilia ens. Et rurſũ putaſne bonũ ſutorẽ malũ eẽ:erit ãt qs bonꝰ ſutor malus:q̃re ſutor malus. Putaſne quoꝝ ſciẽ bone:bonas eẽ diſciplias:mali ãt bõa diſciplia:bona ꝗ diſciplia malũ:at vᵒ ꝛ malũ ꝛ diſciplia ẽ malũ. Quare mala diſciplia malũ. Putaſne veꝝ dr̃e nũc: qm̃ tu factꝰ es:ꝗ factꝰ ſꝫ nũc:aut aliud ſigt̃ diſuꝫ: verũ.n.dr̃e nũc:qm̃ tu factꝰ es:ſꝫ nũc ñ fcũs es. Putaſne vt potes ꝛ q̃ potes:ſic ꝛ ipa facies:non citbarizãs ãt hẽs ptãtẽ citbarizãdi:citbarizabis ꝗ nõ citbarizãs:aut nõ hꝫ hꝫ ptãtẽ:vt nõ citbarizãs citbarizet:ſꝫ cũ nõ fac̃ h̃ vt faciat. Soluũt ãt hũc qdã ꝛ alr̃:nã ſi dedit vt põt facẽ:nõ dñt accidere nõ citbarizantẽ citbarizare:nõ.n. vt p̃t oĩno facẽ dñt:datũ eſt facere nõ idẽ aũt eſt vt põt:ꝛ oĩo vt p̃t facẽ ſꝫ manifeſtũ qm̃ hñ nõ ſoluũt. Nã ořonum oĩuꝫ q̃ pp idẽ eadẽ ſolutio:hec ãt nõ ꝯuenit in oẽs nec oĩno ad iterrogatas:ſꝫ ẽ ad interrogãtẽ nõ ad ořonẽ: ſꝫ accẽtũ ãt ořones nõ ſũt:nꝫ i his q̃ ſcribunt̃ nꝫ i his q̃ dñr:excepto ſi q̃ paucẽ ſiãt:vt hic.putaſne ẽ qđ habitas domꝰ:ſic.nſiqd ẽ qđ habitas negatio eiꝰ ẽ qđ habitas.ſic.dicebas ãt ne eẽ qđ habitas domũ. Negas igr̃ te habitare domũ. Quo aũt ſoluẽdũ. palã.n. idẽ ſigñat grauiter ꝛ acute a platum. Caplm. V.

Palam aũt ꝛ in his q̃ ſiũt in eo qđ ſilr dñr q̃ nõ ſũt eadeꝫ qño obuiãdũ eo ꝙ habemus gña p̃ntoꝝ:nã h̃ qd dedit iterrogatus:nõ eẽ qd coꝝ q̃ qd ẽ ſignificãt:ille vᵒ oñdit eſſe qd coꝝ q̃ ſunt ad aliqd vel q̃titatis: vident̃ aũt qd eſt ſignificare ſm dictionẽ vt in hac ořone. Putaſne ꝯtigat idẽ ſil' facẽ ꝛ feciſſe: nõ:at vᵒ videre aliqd ſil' ꝛ videri idẽ ꝛ ſm idẽ cõtingit. Putaſne ẽ qdẽ veꝝ q̃ ſũt pati facere nõ.nõne ꝗ ſecat̃ vrit̃ opat̃ ſilr dñr:ꝛ oĩa q̃dẽ pati ſigñant. Rurſuꝫ aũt videre currere ſilr ſibi iuicẽ dñr:ſꝫ vidẽ qdẽ opari qd eſt ꝛ q̃re pati qd ſilr aũt ꝛ facẽ. Si ãt aliqs illic dãs nõ ꝯtingere ſil' idẽ facẽ ꝛ pati videre ꝛ videri dicat ꝯtingere nõdũ elẽchus factꝰ eſt ſi nõ dicat videre facẽ qd ꝛ videri pati:indiget.n.hac iterrogatiõe:ſꝫ ab audiẽte opinat̃ datũ eẽ cũ ꝛ ſecare facẽ qd ꝛ ſecari fieri dedit:ꝛ q̃cũqꝫ alia dñr ſilr:nã reliquũ ipe addit q audit:velut ſilr dcm̃.hoc ãt qdẽ dr̃ nõ ſilr:vr̃ aũt ſm dictionẽ. Idẽ aũt accidit qđ in equocatiõibꝰ. Putat ãt i equocis iſcius ořonũ quã dixit negare rẽ:nõ nomẽ.hoc aũt adhuc eget iterrogatiõe:ſi ad vnũ reſpiciẽs equocũ dicat:ſic.n.dãte erit elẽchꝰ. Siles aũt ꝛ he ořones his ſi qđ qs hñs poſtea nõ hꝫ amiſit:nã vnũ ſolũ amittẽs calculũ:non hẽbit decẽ calculos:aut qđ no hꝫ qdeꝫ pꝛiꝰ hñs amiſit:q̃ꝫtũ aũt nõ hꝫ vel q̃ꝫta nõ neceẽ eſt tot amittere.ꝗ iterrogãs qđ hꝫ colligit i eo ꝙ quãta nã decẽ quãta. Si ꝗ dixiſſet ex principio:ſi quot qs nõ hꝫ pꝛiꝰ hñs putaſne amiſit tot nullus dediſſꝫ:ſꝫ aut tot aut hoꝝ aliqd. Et qm̃ dabit qs qđ nõ hꝫ:nõ eniꝫ hꝫ vnũ ſolũ calculũ. Aut ñ dedit qđ nõ habuit ſꝫ vt nõ habuit vnũ.nã ſolũ nõ ſigt̃ neqꝫ ſolũ neqꝫ tale neqꝫ tm̃:ſꝫ vt hꝫ ad aliqd vt qđ nõ cũ alio. Queãdmodũ ſi ſic dicat putaſne ꝙ nõ aliqs hꝫ hoc dabit:nõ. dicẽte ãt interroget ſi dabit qs cito qđ nõ hꝫ cito dicẽte ãt ſyllogizet qm̃ dabit qs qđ nõ hꝫ:ꝛ manifeſtũ qm̃ nõ ſyllogizauit:nã cito nõ h̃ dare ſꝫ h̃ mõ dare eſt:vt ãt nõ hꝫ: dabit aliqs ex vt qđ đlectabilr̃ hꝫ cũ triſtitia dabit. Siles ãt ꝛ hꝫ ořones putaſne quã nõ hꝫ ꝛ manu pcutiet:aut quẽ nõ hꝫ oculo videbit: nõ.n. hꝫ vnũ ſolũ oculũ. Soluũt ãt qdeꝫ dicẽtes ꝛ vt hꝫ vnũ ſolũ oculũ ꝛ aliud qđlibꝫ q plã hꝫ. Quidã vᵒ ꝛ vt qđ hꝫ accepit:dedit.n. h̃ vnũ ſolũ calculũ ꝛ h̃ hꝫ vnũ ſoluꝫ adhuc calculũ.accepit.n.ab h̃ ꝗ vnũ ſolũ hꝫ hic calculũ. Alij aũt ſtati iterrogationẽ iterimẽtes qm̃ ꝯtingit qđ nõ accepit hr̃e vt vinuꝫ accipiẽtẽ ſuaue corruptũ in acceptiõe hr̃e acre: ſꝫ qđ dcm̃ eſt vt pꝛiꝰ hi oẽs nõ ad ořoneꝫ ſꝫ ad hoieꝫ ſoluũt. Nã ſi eẽt ſolutio hec dãteꝫ oppoſitũ nõ poſẽ eẽt ſoluere. ſić in alijs: vt ſi eſt qdẽ qđ eſt:ẽ aũt qđ nõ ſit ſolutio: ſꝫ ſi

plura dꝫ dici ↄcludendo: ſi aūt non ↄcludit nō erit ſolō. in p̄dcis āt oib⁹ daris nec dicimus fieri ſyllm̄. Ampli⁹ aūt ⁊ he ſunt ex hꝯ orōnib⁹: putaſne qḋ ſcriptū eſt ſcripſit qs: ſcriptū āt ē nūc qm̄ tu ſedes falſa orō: erat aūt v̄a cū ſcribebat̄. ḡ ſil' ſcribebat̄ v̄a ⁊ f̄la. Nā falſaꝫ ⁊ verā orōnē vel opionē eē non h̄: ſꝫ tale ſigt: nā eadē rō ⁊ i opione. Et putaſne qḋ diſcit diſcēs: h eſt qḋ diſcit: diſcit āt aliqd hoc ē tardū cito: n̄ ḡ qḋ diſcit: ſꝫ vt diſcit dixit. Et putas ꝙ aliqs ābulat ꝙ aliqs peſſundat: ābulat āt totā diē: aut ꝙ non ābulat ſꝫ cū ābulat dixit: ſꝫ nec qn̄ cyphū bibit qḋ bibit ſꝫ ex quo: ⁊ putas qḋ qs nouit vel veniēs vel diſcēs nouit ex qb⁹ h qdē inuenit: illḋ āt didicit ambo neutꝝ aut qḋ qḋ oē: illa āt nō oia. Et qm̄ ē qs terti⁹ hō a ſe ⁊ ab vnoquoqꝫ: nā hō ⁊ oē cōe nō h aliqd ſꝫ q̄le qd: vl' ad aliqd aliquo mō: vl' hꝯ qd ſigt in h. Silr̄ āt ⁊ in h coriſcus ⁊ coriſcus muſicus: verū idē vel alteꝝ: nā h qdeꝫ h aliqd: illḋ āt q̄le qd ſigt: q̄re nō eſt ideꝫ exponē verū exponē nō facē tertiū hoieꝫ: ſꝫ h qḋ h aliqd eē ↄcedere: nō eni ſi h aliḋ eē idē qḋ callias ⁊ idē qḋ hō eſt: nꝫ ſiqs expoſitū nō idē qḋ h aliqd eē dicat: ſꝫ idē qḋ q̄le nihil diſtabit: erit. n. qḋ p̄ter plēs vnū qd vt hō. Manifeſtū ḡ qm̄ nō dandū h aliqd eē: qḋ cōiter p̄dıcatur de oib⁹. ſꝫ aut q̄le: aut ad aliqd: aut q̄ntū: aut taliū aliqd ſigňare. Omino āt in his q̄ ſm̄ dictionē ſūt orōnib⁹: ſp̄ ꝑ oppoſitū erit ſolō: q̄ꝫ ſꝫ qḋ ē orō: vt ſi ſm̄ ↄpōnē eſt orō ſolō dıvidēda: ſi āt ſꝫ diſionē ſolō ꝑ ↄpōneꝫ.

Caplm̄. VI.

R Urſum ſi ſm̄ acutū accētū grauis accēt⁹ ſolutio: ſi āt ſꝫ grauē acut⁹. Si āt ſꝫ equocationē oꝫ oppoſitū nō dicēteꝫ ſoluere: vt ſi aiatū accidenit dr̄e negātē nō eē mōſtrare qḋ ē inaiatū: ſi v̄o inaiatū dixit: h aūt aiatuꝫ ſollegit dr̄e qḋ eſt inaiatū. Silr̄ āt ⁊ in amphibolia: ſi āt ſm̄ ſilitudinē dictiōis oppoſitū erit ſolō. putaſne ꝙ nō habꝫ dabit aliqs: aut nō: qḋ nō hꝫ: ſꝫ vt nō hꝫ: vt vnū ſolū denariū. putaſne ꝙ qs ſcit inueniēs vel adiſcēs ſcit: ſꝫ non q̄ ſcit: ⁊ ſi ꝙ ābulat peſſundat: ſꝫ nō cū: ſilr̄ āt ⁊ i alijs.

Caplm̄. VII.

A D illos vero q ſunt ſm̄ accn̄s vna qḋ ſolutio ⁊ eadē ad oēs. nā q̄ idefinitū ē qn̄ de re dōꝫ cū in accn̄te ē: ⁊ in qbuſdā qḋ vr̄: ⁊ dr̄: in qbuſdā āt nō dr̄r neceꝫ eſſe. dōm igit̄ ↄformātes ſilr̄ ad oēs qm̄ nō neceꝫ: hr̄e aūt oꝫ vt p̄ferre veluti. ſē aūt hꝯ oēs orōnes ſm̄ accn̄s: putaſne noſti ꝙ debeo te interrogare: age cognoſcis ne venientē vel coop̄tū: ḡ ſtatua tuū op⁹ ē. aut p̄r tu⁹ canis: ḡ rara pauca pauca. Manifeſtuꝫ eni in oib⁹ his: qm̄ nō nec̄e ē qdē de accn̄te dr̄ ⁊ de re verū eē: ſolis. n. his q̄ ſꝫ ſubaꝫ ſūt idr̄ia: ⁊ q̄ vnū ſūt oia vr̄r eadē inēē: bono āt nō idē eſt ⁊ bonū eē ⁊ futuꝝ eē interrogare. Neqꝫ venienti vel coop̄to ⁊ venientē eē ⁊ coriſcū: q̄re nō ſi cognſco coriſcū: ignoro āt venientē: eūdeꝫ cognſco ⁊ ignoro. Neqꝫ ſi h eſt meū eſt āt op⁹: meū op⁹: ſꝫ vel poſſeſſio vel res vel op⁹ vel aliḋ aliqd: eodē aūt mō ⁊ in alijs. Soluūt āt qdā interimētes interrogationē. Dr̄t āt ↄtingē eādē rē noſſe ⁊ ignorare: ſꝫ nō ſꝫ idē. nā venientē qdē nō cognſcētes coriſcū āt noſcētes eūdē qḋ noſſe ⁊ ignorare dr̄r: ſꝫ nō ſꝫ idē. Eius primū qdē ſic tā dixim⁹ oꝫ capꝫ q̄ ſꝫ idē ſūt orōnū eādē eē ſolōnē: h aūt nō erit ſiqs nō in noſſe ſꝫ in eē: vel ſi aliquo mō ſe hr̄e idipm̄ qḋ approbāt accipiat: vt ſi hic ē: p̄r. eſt āt tu⁹. nā ſi i qbuſdā h eſt veꝝ ⁊ ↄtigit idē noſſe ⁊ ignorare: tn̄ hic nihil cōicat qḋ dcm̄ ē. Nihil āt p̄hibꝫ eādē orōneꝫ plēs occaſiōes fallēdi hr̄e: ſꝫ nō ois falſe demr̄atio ſolō ē: ↄtingit. n. qn̄qꝫ falſuꝫ ſyllogizatū oňdere aliqn̄: ſm̄ qd āt nō oſtēdere: vt zenōis orōnē qm̄ nō ē mouē. Quare ⁊ ſiqs conet̄ colligē velut ipoſſe deducēs ad ipoſſe peccat. ⁊ ſilr̄ ſyllogizet: nō. n. h eſt ſolō: erat āt ſolō manifeſtatio falſi ſylli ſm̄ qd falſus ē. Si ḡ ſilr̄ nō ſyllogizauit: vl' veꝝ vl' falſuꝫ colligē conet̄: māifeſtatio illi⁹ ſolō eſt. Fortaſſe āt ⁊ id in qbuſdā veris hic nihil p̄hibꝫ accidē: veꝝ i his nec h videbit̄: nā ⁊ coriſcū qm̄ coriſcū noſcit ⁊ veniēs: qm̄ veniēs: ↄtingē āt videbit̄ idē noſſe ⁊ nō: vt qm̄ albū qḋ noſſe: qm̄ āt muſicū nō noſſe: ſic. n. idē noſcit ⁊ nō noſcit: ſꝫ nō ſꝫ idē. venientē āt ⁊ coriſcū ⁊ qm̄ veniēs ⁊ qm̄ coriſc⁹ noſcit. Silr̄ āt peccāt ⁊ qui ſoluūt: ⁊ qm̄ ois nūs paucus: ſicut quos dixim⁹: nā ſi nō ↄcluſio h obmittētes veꝝ ↄcluſuꝫ eē dicāt: oia. n. eē ⁊ multū ⁊ paucū dicētes peccāt. Quidā āt ⁊ duplices ſoluūt ſyllōs. vt qm̄ tu⁹ ē p̄r vel fili⁹ vl' ſeru⁹: q̄uis manifeſtū: qm̄ ſi i eo qḋ multiplr̄ dr̄ vr̄ elēchus: oꝫ nomē vel orōnē p̄ncipalr̄ eē pliuꝫ: hūc āt eē h⁹ natū neo dicē ꝑprie ſi dn̄s ē nati: ſꝫ ſꝫ accn̄s ↄpō eſt. Putaſne h ē tuū: vtiqꝫ. eſt āt h nat⁹ ⁊ tu⁹: tuus

ergo hic natus eſt: qm̄ accidit ⁊ tuſi ⁊ natū
eē: ſʒ nō tuſi natū eē. Et eē maloꝝ q̄dā bo-
nū: nā prudētia diſciplia maloꝝ: h̄ aūt boꝝ
eē nō dr̄ multiplr̄: ſʒ poſſeſſio. ꝙ ſi forte mul
tiplr̄: nā ⁊ boiēʒ aialiū dicim⁹ eē: ſʒ nō poſ-
ſeſſionē: ⁊ ſi qd ad mala dr̄: vt aliquoꝝ ꝑꝑ
h̄ maloꝝ ē: ſʒ n̄ h̄ maloꝝ: Scd̄ʒ qd ḡ ⁊ ſim-
plr̄ vr̄: ꝙ̄zuis ꝯtingit fortaſſe bonū eē aliqd
maloꝝ: duplr̄ āt nō in hac ōrone ſʒ ſi qd ſer
uū ſit bonū mali magis: fortaſſe āt nō ſic. nō
eni ſi bonū ⁊ h⁹ bonū h⁹. Silr̄ āt nʒ hoiem
dr̄e aialiū eē dr̄ mltiplr̄: nō. n. ſi aliqd ſigña-
mus qd auferētes: h̄ dr̄ mltiplr̄. nā ⁊ dimi-
diū dicētes v̄ſus: da mihi hyliada ſigñam⁹.
vt irā pande dea. Caplm̄. VIII.

Os ꝟo q̄ ſunt i eo ꝙ p̄ncipalr̄
hic vel quo vel vbi vel aliquo
mō vel ad aliqd dn̄r: ⁊ nō ſim
plr̄ ſoluēdū ꝯſiderāti ꝯclōneʒ
ad ꝯdictionē: ſi ꝯtingit hoꝝ ali
qd paſſa eē: nā ꝯria ⁊ oppoſi-
ta ſm affirmationē ⁊ negōnē: ſimplr̄ qdē i-
poſſe ineē eidē: quo āt vtrūqʒ vel ad aliqd vl
aliquo mō: aut h̄ qdē quo: illō āt ſimplr̄ ni-
hil ꝓhibʒ. Quare ſi h̄ qō ſimplr̄: illō āt quo
nōdū elēch⁹: h̄ āt ꝯſiderādū i ꝯclōne ad ꝯdi
ctōeʒ. Sūt āt h⁹ oēs ōrones h̄ h̄ntes: putaſ-
ne ꝯtigit qō n̄ ē eē: ſit āt qd qō nō ē: ſilr̄ āt ⁊
qō ē nō erit: nō. n. erit eoꝝ q̄ ſūt. Nūqd ꝯtin
git eūdē ſil' bn̄ iurare ⁊ ꝑiurare. nūqd poſſe
ē eūdē ſil' eidē ſuadē ⁊ diſſuadē. Aut n̄ ⁊ eē
qd ⁊ eē idē: qō āt nō ē nō ſi ē qd ēt ē ſimplr̄.
Neqʒ ſi bn̄ iurat h̄ āt nō h̄ neēe ē ⁊ bn̄ iura-
re. nā q iurat ſe ꝑiuraturꝝ aut ſʒ ꝑiurās: ſm
h̄ ſolū bn̄ āt iurat nō. Neqʒ q diſſuadet ſua-
det ſʒ qd ſuadet: ſilis āt rō ⁊ de eo qō ē mē-
tiri eūdē ſil' ⁊ veꝝ eē. Sʒ q2 nō ē facile iſpi-
cere vtro mō qs aſſignet ſimplr̄ veꝝ eē vel
mētiri: difficile vr̄: ꝓhibʒ āt eūdē nihil ſim-
plr̄ qdē eē mēdacē: quo āt veꝝ vel aliquo ⁊
eē veꝝ aliquo veꝝ āt n̄. Silr̄ āt ⁊ i ad aliqd
⁊ vbi ⁊ qn̄ oēs h⁹ ōrones ſʒ h̄ accidūt: pu-
taſne ſanitas vl' diuitie bonū: ſʒ iſpiciēti ⁊ n̄
recte vtēti nō bonū. bonū ḡ ⁊ nō bonū. Er-
go ſanū eē vel poſſe i ciuitatē bonū: ſʒ eſt qn̄
nō meli⁹: idē ḡ eidē bonū ⁊ nō bonū. Aut ni
hil ꝓhibʒ qō ſimplr̄ ē bonū huic n̄ eē bonū:
aut h̄ huic qdē bonū ſʒ nō nūc: vel nō i h̄ lo-
co bonū. Putaſne qō nō volet ſapiēs ē ma
lū: mitte āt nō vult bonū: malū. ḡ bonū. Nō
eni idē dr̄e malū eē bonū ⁊ amittere bonū.
Silr̄ āt ⁊ q̄ de fure eſt ōro: nō. n. ſi malū ē:
fur ⁊ ſumere eſt malū. ḡ malū vult: ſʒ bonū:
nā ſumē bonū eſt bonū. Egritudo malū ē:
ſʒ nō amittē egritudinē. ḡ iuſtū iniuſto: ⁊ qō
iniuſte: eo qō iniuſta magis eligēdū ē. ſʒ mo
ri iniuſte magis eligēdū. ꝑputaſne iuſtū ē ſua
h̄re quēqʒ. Que āt aliqs iudicat ſʒ opionē
ſuā: ⁊ ſi ſit falſus: rata ſt̄ ex lege: idē ḡ iuſtū
⁊ iniuſtū. Et vtꝝ oporteat iudicare eū q iu
ſta dic̄: vl' q iniuſta. At ꝟo eū q iniuriā paſ-
ſus ē iuſtū ē ⁊ abūde dr̄e q̄ paſſus ē. Ea aūt
erāt iniuſta: nō. n. ⁊ ſi pati aliqd iniuſte eli-
gēdū: h̄ qō nō iuſte eligēdū magis q̄ꝫ qō iu-
ſte. h̄ āt nihil ꝓhibʒ iuſte q̄ꝫ iuſte: ⁊ h̄re ſua
iuſtū: aliena aūt nō iuſtū. Judiciū ꝟo h̄ iu-
ſtū eē nihil ꝓhibʒ vt ſi ſit ſʒ opionē iudicād
nō. n. ſi iuſtū h̄ mō vel huic ⁊ ſimplr̄ iuſtū.
Silr̄ āt ⁊ q̄ iniuſta ſūt nihil ꝓhibʒ ea dr̄e iu
ſta eē. nō. n. ſi dr̄e iuſtū neēe ē iuſta eē: ſic nec
ſi vtilia ē vtile dr̄e vtilia ſilr̄ ⁊ iniuſtis. q̄re n̄
ſi q̄ dn̄r iniuſta q dic̄ iniuſta ꝯuicit̄: dic̄. n. q̄
dicere ē iuſtum. Simplr̄ aūt pati iniuſta.

Caplm̄. IX.

Js aūt q̄ ſm diffōnē ſūt elēchi
q̄nadmodū ſcriptū ē ipſis ob-
uiare ꝯſiderātes ꝯclōnē ad ꝯdi
ctionē: vt ſi idēʒ ⁊ ſm idē ⁊ ad
idē: ⁊ ſilr̄ ⁊ i eodē tp̄e. Si ꝟo ⁊ i p̄ncipio
iterroget nō fatēdū: qm̄ ipoſſe eē idē duplū
⁊ nō duplū. Sʒ dōm nō ſic āt vt erat redar
guere ꝯceſſuʒ: ſūt āt oēs hē ōrones ſʒ h̄. pu
taſne q ſcit ſingulū qm̄ ſingulū nouit rē ⁊ q
ignorat ſilr̄. Sciēs āt qs coriſcū qm̄ coriſc⁹
ignorabit: qm̄ muſic⁹ q̄re idē ſcit ⁊ ignorat.
Putaſne tetracubitū tricubito mai⁹ fieri. n.
ꝑt ex tricubito tetracubit⁹ ſʒ lōgitudinē: ma
ius āt miore mai⁹: idē ḡ ipſo ſm idē mai⁹ ⁊
min⁹. Jllos āt q ſūt in eo qō petūt ⁊ acci-
piūt qō in p̄ncipio: ſi iterrogāti qdē ſit ma-
nifeſtū: nō dādū: nec ſi ꝓbabile ſit dicēti ve-
rū: ſi āt lateat ignorātiā ꝑꝑ moleſtiā talium
ōronū ad iterrogātē trāſcūdū nō redarguē-
tē. Nā elēch⁹ ſine eo ē qō ex p̄ncipio: deide
q2 datū ē: nō vt h̄ vtereṫ: ſʒ vt ad h̄ diſputa-
ret ꝯrij q̄ꝫ in ex elēchis: ⁊ eos q ꝑ ꝯn̄s ꝯcor-
des i ipſa ōrone mōſtrare. Eſt āt duplr̄ ſe-
quētiūʒ ꝯn̄a: aut. n. vt p̄ticulare ſeqṫ vl'e: vt
hoīeʒ aial: poſtulāt. n. ſi h̄ cū illo: ⁊ illō eſſe
cū h̄. Aut ſʒ oppōnes: nā ſi huic ē illō ꝯn̄s
⁊ oppoſito oppoſitū: ſʒ qō ē Meliſſi rō:
nā ſi qō fcm̄ ē h̄ʒ p̄n^m: igenitū poſtulat nō
h̄re: q̄re ſi igenitū ē celū ⁊ iſinitū: h̄ āt nō eſt.
e ꝯrio. n. ꝯn̄a. Qui āt i eo ꝙ addiṫ aliqd ſyl-

logizāt ꝯſiderādū ſi ablato accidit nihil minus īpoſſe. Deide h̄ oſ̄ndendū ⁊ dōꝫ qm̄ ṫdit: non vt vī ſ; vt faceret ad oꝛonē: hic ẜo vſus nil ad oꝛonē. Ad eos ẜo q̄ plēs interrogationes vnā faciūt ſtati in pncipio deṫminādū ē: nā interrogatio ē vna: ad quā vna eſt r̄iſio. Quare nec plā dcā de vno: nec vnū de multis: ſ; vnū de vno affirmādū vel negādū. Sicut āt in equiuocis q̄nq; q̄ ambob⁹: q̄nq; āt neutri ineſt: q̄re cū nō ſimplex: ē interrogatio: ſimplr r̄ndētib⁹ nihil accit pati: ſilr ⁊ ī his. Qn̄ ḡ plā vni: vel vnū plib⁹ ineſt: vel nō ineſt ſimplr dāti ⁊ delinquēti h̄ pcrō nihil ꝯtrīū accit. Qn̄ aūt accit huic q̄: illi āt nō: aut plā de plib⁹: ⁊ eſt qn̄ īſunt ābo ambob⁹: eſt āt qn̄ nō īſunt: rurſuꝫ q̄re h̄ formidādū. vt ī his oꝛonib⁹: ſi h̄ qdē eſt bonū: illō āt malū: qm̄ h̄ veꝝ ē dīc: qm̄ bonū ⁊ malū: ⁊ rurſū nꝫ bonū nꝫ malū. Nō.n.īeſt vtrūq; vtriq;: q̄re idē bonū ⁊ malū: ⁊ nꝫ bonū nꝫ malū. Et ſi ſingulū ip̄m ſibi idē ⁊ alijs ē diuerſuꝫ: qm̄ āt nō alijs eadē ſ; ſibi ⁊ diuerſa alijs ipſa ſibimet diuerſa ⁊ eadē. Ampli⁹ ſi ſi bonū q̄ malū ſit: malū āt bonū ē duo ſiant: ⁊ vnū ineq̄lū vtrūq; ip̄m ſibi eq̄le: q̄re eq̄lia ⁊ ieq̄lia ipſa ſibi. Cadūt ḡ he oꝛones ⁊ ī alias ſol̄ones: nā ābo ⁊ oīa plā ſign̄ant. Nō ḡ idē p̄ter nom̄ accit affirmare ⁊ negare: h̄ āt nō erat elēch⁹. Sꝫ manifeſtū qm̄ ſi nō vna iterrogatio plēs ſiāt: ſ; vnū de vno affirmet vel neget nō erit īpoſſe. Cap. X.

In illis āt q̄ deducūt ad idē frequēter dīc manifeſtū: qm̄ non dādū coꝝ q̄ ad aliq̄d dr̄r ſignificare aliq̄d ſeparatas p ſe p̄dicatiōes: vt duplū ſin̄ eo q̄ ē duplū dimidij: qm̄ in eo vr̄: nā ⁊ decē in vno min⁹ decēꝫ: ⁊ facē in nō facē: ⁊ oīo in negōne affirmatio. Nō tn̄ ſi q̄s dicat h̄ nō eē albū dīc albū idē eſſe. Duplū aūt nꝫ ſigt̄ aliq̄d foꝛtaſſe: quēadmodū nꝫ q̄ in dimidio ē q̄ ſi forte ſigt̄ ſ; nō idē ⁊ copulaṫ. Neq; ſcia ī ſpē: vt ſi ē ſcia medicia: ip̄ꝫ q̄ cōe: illō āt erat ſcia ſcibilis. In his āt q̄ p ſe oſ̄dunṫ p̄tis h̄ dōm qm̄ non idē eſt ex̄ ⁊ in oꝛone q̄ oſ̄diṫ. Nā cauū cōiṫ q̄ idē ſigt̄ ī ſimo ⁊ curuo: additū āt nihil phibꝫ h̄ q̄ naſo: illō āt cruri ſign̄are: nā hic q̄ ſimū: illic āt rhebū ſigt̄: ⁊ nihil dr̄t dīc naſus ſimus ⁊ naſus cau⁹. Ampli⁹ nō eſt dāda dictio ſc̄m noīatiuū: falſum.n.h̄ ē: nō eni ē ſimū naſus cau⁹: ſ; naſi h̄ vt paſſio: q̄re nihil icōueniēs ſi naſus ſimus naſus eſt hn̄s cauitatē naſi.

De ſolœciſmo āt: ſc̄m q̄d q̄ vr̄r accidere dixim⁹ p̄ri⁹. Quo āt ſoluēdū ī ipſis oꝛonib⁹ erit manifeſtū. Oēs.n.h⁹ h̄ volūt ꝯſtruere. Putas q̄ dicis ẜe eē h̄ ẜeē. Dicis āt q̄ppiā eē lapidē: eſt ḡ q̄ppiā lapidē: aut dīc lapidē nō eſt dīc q̄ ſꝫ quē: nec h̄: ſꝫ hūc. Si ḡ dicat aliq̄s putaſne quē ẜe dicis eē eſt hūc: nō vr̄ loq romane: quēadmodū nꝫ ſi dicat: putas quā tu dicis eſſe eſt hic: lignū āt dixit hic: aut q̄cūq;: nꝫ femininū: nꝫ maſculinuꝫ ſigt̄: nihil dr̄t. q̄re āt nō ſit ſolœciſmus. Si q̄ dicis eē ē hoc: lignū āt dicis eē. ē ḡ lignū iſtud. lapis āt ⁊ hic maſculini hn̄t declinationeꝫ. Et ſi q̄s dicat. putaſne ē hic illa eſt: deide dicat rurſuꝫ: ꝙ aūt nō hic ē coꝛiſc⁹ ita dicet. ē ḡ hic illa: n̄ ſyllogizauit ſolœciſmū: nec ſi coꝛiſcus ſignēt idē q̄ illa: nō dat āt q̄ r̄ndet: ſꝫ oꝫ h̄ ad iterrogare. Si āt nꝫ ē neq; dat nō ſyllogizauit: nꝫ ī eo q̄ eſt q̄d: nꝫ ad eū q̄ iterrogat⁹ ē: ſilr āt ⁊ illic opꝫ lapidē ſignificaṫ hic. Si āt nꝫ ē nꝫ daṫ nō dōa ꝯclō. Appet aūt eo ꝙ diſſilis caſus noīs ſilis vr̄: vt putas veꝝ ē dīc qm̄ ē iſta: id q̄ ais eā eē. ais aūt eē aſpidē: ē ḡ iſta aſpidē. Aut n̄ neceē eſt ſi nō iſta aſpidē ſign̄aṫ ſꝫ aſpis. aſpidē āt iſtā: nꝫ ſi quē dicis eē hūc ē hic: dicis āt iſtū cleonem eē. ē ḡ hic cleonē: nō.n.ē hic cleonē. Dcm̄ ē.n. qm̄ quē dico eē cleonē ē hic: nō hūc: nꝫ.n. romane diceṫ iterrogatio iſta dcā. Putas ſcis hic: hic āt ē lapis: ſcis ḡ lapis. Aut nō idē ſigt̄ h̄ in putas ſcis h̄: ⁊ in h̄ iſtud āt lapis ſꝫ in p̄io q̄ hūc: in poſteriore q̄ hic. Putaſne c⁹ ſciaꝫ hēs ſcis h̄: ſciaꝫ āt hēs lapidis: ſcis ḡ lapidis. Aut c⁹ q̄ lapidis dicis hūc āt lapidē datū ē āt h⁹ ſciam hēs ſcis nō h⁹ ſꝫ h̄ q̄re nō lapidis ſꝫ lapidē. Qm̄ ḡ h⁹ oꝛones nō ſyllogizāt ſolœciſmū ſꝫ vr̄r: ⁊ p̄p q̄d vr̄r: ⁊ q̄mō ē obuiandū eis manifeſtū ex his q̄ dcā ſunt. Opꝫ āt itellīḡe qm̄ oīuꝫ oꝛonū alie ſūt faciles ꝯſpici: alie āt difficiliores: ſc̄ꝫ q̄d: ⁊ ī quo p̄alogizāt audiētē: cū frequēter eedē illis exiſtāt: naꝫ eādem oꝛonē oꝫ vocare q̄ ſc̄m idē ſit. Eadē āt oꝛo alijs q̄ ſc̄ꝫ dictōeꝫ: alijs āt ſc̄ꝫ accn̄s: alijs āt ſc̄m aliq̄d videbiṫ eē: eo ꝙ trāſlatū vnūq̄d̄q; ſilr ē manifeſtū. Quēadmodū ḡ in his q̄ ſc̄ꝫ equiuocationē ſūt: q̄ modus vr̄ eſſe leuiſſim⁹ p̄alogiſmoꝝ: hec q̄ ⁊ q̄buſlibꝫ ſūt manifeſta: nā ⁊ oꝛones pene ridiculoſe oēs ſūt ſc̄ꝫ dictionē: vt vir ferebaṫ gradati ſedēs: ⁊ boreas purus nō p̄didit.n. pauperē ⁊ emētē.

Ex vtra bonū pariet antea: neutra ſꝫ poſte-
rꝰ ambe. Eodē aūt mō ⁊ aliaꝝ pene plēs.
Illa aūt. puta ſne eſt euarcus nō terte ſꝫ ap-
pollonides ⁊ pitiſſimos vīr latere. Signū
aūt boꝝ qm̄ litigant ſepe de noībus: vt vtꝝ
ideꝫ ſignīet de oībꝰ ens ⁊ vnuꝫ vel aliō. Aliꝗ
aūt zenonis oñones ⁊ pmenidis ſoluūt: eo
ꝙ multiplr̄ dicant vnū dici ⁊ ens. Silr̄ aūt
⁊ in accñte ⁊ in aliꝗs ſingulis. Alie q̄ȯ oño-
nū erūt faciles videri: alie ꝟo difficiliores:
⁊ ſumere in quo gñe: ⁊ vtrū elēchus vl̄ nō
elēchus: nō facile ſilr̄ i oībꝰ eſt. Eſt aūt acu-
ta oño q̄ dubitare facit maxime: mordet. n.
hoc maxie. Dubitatio aūt eſt duplex h q̄ȯ
in ſyllogizantibꝰ quā iterimat qs iterroga-
tionē. Illa aūt in litigioſis quō dicat qs ꝓ-
poſitum. Quapp in ſyllogiſticis acutiores
oñones q̄rere magis faciūt. Eſt aūt ſyllogi
ſtica oño q̄ȯ acutiſſima ſi ex q̄ꝫ maxie appē-
tibꝰ q̄ꝫ maxie ꝓbabile iterimit. Nā cū vna ē
oño trāſpoſita ꝯdictōe oēs ſilr̄ hēbit ſyll'os.
Sēp. n. ex ꝓbabilibꝰ: ſilr̄ ꝓbabile iterimet
vl̄ cōſtruet. Quapp necīū dubitare: maxia
ergo h acuta q̄ ex equo ꝯcluſionē facit iter-
rogantibꝰ. Scōa aūt q̄ ex oibus ſilibus: h
enim ſilr̄ faciet dubitare que naꝫ iterroga-
tionū iterimenda eſt: hoc aūt difficile: nam
iterimendū qdē: qd aūt iterimendū dubiū.
Litigioſaꝝ aūt acutiſſima q̄dā eſt q̄ primū
ſtatim dubia eſt: vtꝝ ſyllogizata eſt vel nō:
⁊ vtꝝ ſm̄ falſum: vel ſm̄ diuiſionē ſolutio.
Scōa aūt aliaꝝ que manifeſta q̄ȯ ſm̄ diui-
ſionem vel iteremptionē eſt. Nō eſt auteꝫ
euidens per cuiꝰ iterrogationū iteremptio-
nē vel diuiſionē ſoluēda eſt. ſ. vtrū ſm̄ ꝯclu
ſionē aut ſm̄ aliq̄ꝫ iterrogationū eſt. Qñq̄ꝫ
nō ſyllogizās rō facilis eſt: ſi ſint valde in-
probabilia: vel falſa q̄ ſumunt̄. Qñq̄ꝫ autē
nō digna deſpici. nam qñqꝫ deeſt aliqua ta
lium iterrogationum de qua oño ⁊ ꝓpter
quā eſt: ⁊ q nō aſſumit hanc: ⁊ non ſyllogi
zat: ⁊ ſtultus eſt ſyllogiſmus. Qñq̄ꝫ auteꝫ
caꝝ que extrinſecus: nō deſpiciendus vllo
mō: ſꝫ rō qdem habilis eſt: iterrogans aūt
iterrogauit non bñ. Et quēadmodum ſol-
uere qñqꝫ quidem ad oñonem: qñqꝫ auteꝫ
ad iterrogantem ⁊ iterrogationem: qñqꝫ
vero ad neutruꝫ hoꝝ. Similr̄ ⁊ iterrogare
⁊ ſyllogizare eſt: ⁊ ad pōnem: ⁊ ad reſpō-
dentem: ⁊ ad tempus: qñ fuerit pluris tem
poris egēs ſolutio q̄ꝫ preſentis tēporis diſ-
putatio ad ſolutionem. Capl̄m. XI.

EX quot igit̃ ⁊ q̄libꝰ fiūt diſpu-
tātibꝰ palogiſmi: ⁊ quō oñde-
mus falſuꝫ: ⁊ q̄ ex̃ opionē ſiīt
dīc faciemꝰ. Ampliꝰ āt ex qbꝰ
accit ſyll's ⁊ quō iterrogādū:
⁊ qs ordo iterrogationū. Am
pliꝰ āt ad qd ſint vtiles hꝰ oēs oñones. Et ō
rñſiōe ſilr̄ oi. Et quō ſoluendū eſt oñones
ſyll'os: dcā ſīt de oībꝰ nob hec. Reliquū eſt
aūt de eo q̄ȯ ex pricipio erat ꝓpoſitū remi-
niſcentibꝰ aliq̄d dīc breuit̃ ⁊ fineꝫ iponē di
ctis. ꝙ ſuſpſimꝰ inuenire ptāteꝫ aliq̄ꝫ ſyllogi-
ſticaꝫ de ꝓpoſito ex his q̄ iſunt q̄ꝫ ꝓbabiliſſi
ma. h. n. opꝰ eſt dialectice ⁊ tentatiue p ſe.
Qm̄ āt ꝯformat̃ ad ea pp ſophiſtice vicini
tatem: vt nō ſolū expimētū poſſit ſumē dia-
lectice: ſꝫ ēt q̄ſi ſciens: pp h nō tm̄ dcm̄ opꝰ
negocij ꝓpoſuimꝰ oñoneꝫ poſſe ſumē: ſꝫ ēt
vl̄ oñoneꝫ ſuſtinētes obſuemꝰ pōneꝫ velut
p ꝓbabiliſſima. Silī mō cāꝫ aūt diximꝰ hꝰ:
qꝛ ⁊ pp h Socrates iterrogabat ſꝫ nō rñde
bat: fatebat̃. n. neſcire. Manifeſtū eſt aūt in
priorībꝰ ⁊ ad quot: ⁊ ex q̄libꝰ: ⁊ ex quot h
erit: ⁊ vñ idōei erimꝰ hoꝝ. Ampliꝰ āt quō i-
terroganda vl̄ ordināda q̄ȯ oīs: ⁊ de rñſio-
nibꝰ ⁊ ſolonībꝰ q̄ ſīt ad ſyll'os patefactū ē: ⁊
de aliꝗs q̄cūqꝫ huiuſce diſciplie ſūt oñones.
Preť hec āt ⁊ de palogiſmis pertractauimꝰ:
ſicť iaꝫ diximꝰ priꝰ. qm̄ ꝙ hñt fineꝫ ſufficiēter
q̄ ꝓpoſuimꝰ manifeſtū eſt. ¶ Oportet
aūt nos nō latere q̄ȯ accit circa h negociū.
Naꝫ eoꝝ q̄ inueniunt̃ oīuꝫ: q q̄ȯ ab aliꝗs ſū-
pta ſūt priꝰ elaborata pticulr̄ augent̃ ab eis.
q accipiūt poſtea. q̄ aūt ex pricipio inueniūt̃:
paꝝ i primis augmētū ſolēt ſumē: vtiliꝰ aūt
plꝫ illo q̄ȯ poſtea ex his fit augmētū. Ma
ximū. n. fortaſſe pricipiū oīum vt dr̄: q̄re ⁊
difficillimū. Quāto. n. validiſſimū ptāte: tāto
puiſſimū magnitudie: difficillimū ē videri:
h aūt inuento: facile ē addere ⁊ arguere reli-
quū. Q̄ȯ ⁊ circa rhetoricas oñones accit:
pene aūt ⁊ circa alias oēs artes. Naꝫ q pri-
cipia iuenerūt: oio ad paruum qd pduxerunt.
Qui āt nūc famoſiores ſūt aſſumētes a mľ-
tis velut ex ſucceſſiōe pticulr̄ colligētes ſic
auxerūt. Tyſias q̄ȯ pꝰ priores. Trāſima-
chus ꝟo pꝰ Tyſiā. Theodorus aūt pꝰ hūc.
⁊ mľti mľtas coadunauerūt ptes. Quapp
nimiꝝ ē ſi i amplū creuerit ars. Huiꝰ āt ne-
gocij: nō h q̄ȯ erat exploratū: illō āt nō erat.
ſꝫ nil oio erat ipſiꝰ. Naꝫ eoꝝ q̄ circa litigio-
ſas erant oñones mercenario ꝓ q̄dam ſilis

erat doctrina. Georgie negocio. Orationes enī hi qdē rhetoricas: illa aūt interrogatiuas ⁊ litigioſas docebāt ediſcere: in q̄s ſepi⁹ cadere ſolebāt vtriq̄ʒ alternoꝝ orōnes. Quapp velor qdē ſʒ arte erat doctrina diſcētib⁹ ab eis. Nō.n. artē ſʒ q̄ ab arte ſūt dātes: erudire arbitrati ſūt loq: velut ſiqs dicat diſciplinā tradere vt nō dolcāt pedes. Deīde ſutoriā qdē nō docerat: nec vñ poſſint inueniri talia: dat āt plīa gn̄a oīuʒ modoꝝ calciamētoꝝ: hic.n. ꝓfuit qd ad vtilitatē: artē aūt nō tradidit. Et de rhetoricis qdeʒ erāt mlta ⁊ antiq̄ dcā. De ſyllis āt nihil habuim⁹ oīno pri⁹ aliō dīc q̄ʒ i attritiōe q̄rētes multū tpis laborarem⁹. Si āt vī ex ꝯſiderōnib⁹ nr̄is velut ex talib⁹ q̄ a pricipio exñtib⁹ hēc has ſufficiēter ſup̄ alia negocia: q̄ ex traditiōe iducta ſūt. Reliquū erit oīuʒ vīʒ: vel eoꝝ q auditerint h op⁹: omiſſa qdē artis venia: dignari aūt artis iduitionē: inuenta āt multa ꝓſequi.

Explicīunt caſtigatiſſimi textus Ariſtotelis ſup tota logica: per ſolertiſſimum phm Marcū Antonium Zimarā de ſcō Petro de Galatinis phiaʒ Padue publice ꝓfitētem ſūma diligētia verbotenus recogniti. Ad laudē primi entis: ⁊ ad cōeʒ oīuʒ vtilitē. Et ad honorē Magnifici dñi mei Marciantonij Cōtareni clariſſimi Dñi Karoli filij patritij veneti: qui ſit felix p oīa ſecula. Anno dñi. M.CCCCCVII. Die.XVII. Octobris.

Impenſa ac ſūma diligentia Heredū nobilis viri quondā dñi Octauiani Scoti ciuis ac patritij Modoetiēſis Venetijs impreſſi p Bonetum locatellū pſbm. Anno ſalutifere icarnationis. M.CCCCCVIII. Die.XX. Junij.

Cum Priuilegio.

Regiſtrum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

A
Omnes hoies
ma cauſa aūt
lū: longi⁹
Plato vo

B
marum ⁊
elementa
eē dicimus
alige nō hīs

C
etiam illud
eſt φ īpoſſibile
per ſe: ⁊ alia
iam diximus

D
aliqd aliud
vt ex eo
cidentia: tunc
unt ſcire:

E
Primā
idem eſt hō
ea in Soz.
⁊ ſi illud qd

F
Et dignum
gēs dixerūt.
motus: ⁊
tue aliter

G
duobus
aut q2 latent.
determinatū
⁊ eunuchū.

H
rum actiones
Doꝝ aūt h
aut artificialiter
eſt vlr

I
Incipit
corpus precedit
tum iſtorū
mā. ⁊ eſt

K
Intendit in h
cuprū ⁊c̄. l.
intendebat
Palam

L
opinabanī.
participat
forte dr̄ia
Amplius.

M
⁊. o. ſm ſitum.
aut lapidē ita
qʒ aūt
inducere

N
accipiaī in
Coſta.
egat cūʒ illo
tia expiret in

O
intellectu
ris ⁊
ſibilia p
vtriqʒ cōm.

P
Iria: alia vt
rioꝝ. Et alia
iecto eodem
ma ⁊c̄.

Q
Ari. ⁊ eſt φ
clarare in
tentia vt
iungit eſt qd

R
Querere vo
menſtru⁹
Per h qd
eſſentia aūt

S
Neceſſe eſt
intelligēdi
pter pmū
eſt ꝯtrariā

AA
Incipit
dictū eſt
q2 gen⁹
hac diffōne

BB
ipſarū pʒ
affectio ⁊ diſpō
dicuntur:
li cui nō

CC
oratio qua
ad lagenam:
intelligitur
eſt ergo:

DD
ſibile nō eē:
falſūʒ
ꝯdictiōis
modus phīc

EE
generatio
gnificatum
quocūqʒ tēpus
in re tēporali

FF
partitis ⁊
qd mouet.
Eſt enim
cōiungiī

GG
ſunt: eqūus:
Et qd cōe
⁊ tertiā figurā.
enim aial

HH
motus
deʒ omni.
tus: ⁊ h.
plificat qūo

II
ſunt vt de
ꝓportio: ⁊
qd veꝝ dīe
Et cum

KK
fuerit vlīs
matiue. ſ.
tionibus niſi
noſtrū

LL
le ipſa cōcluſio
quo eſt
vnaquaqʒ
tenit b.

MM
gnoſcimus
ſe. Et qui
qm̄ eſt pars
quem non

NN
alia intentionē:
altero eē:
poſe vt ſint
⁊ ſi iterūʒ

OO
tionem: illis
mal. hoc
Vnī⁹. n.
Dixit.

PP
Textus
nō dicit:
ſtrationibus
Incipit

QQ
neceſſe eſt
laʒ aūt qm̄
Incipit
titudo magis

RR
Capitulum.
ꝓpriū qd
non dicit
ximē: neqʒ

SS
diſciplinatū
corruptionib⁹.
ſyllogiſmū.
quēadmodū

TT
Que vo ſm
erat tentatiue.
lic qui oio
lignū coſiſtū